

Holy Bible

Aionian Edition®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga

Open Yombe Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Open Nguizani Yimona ayi Minkunga
Open Yombe Bible
Language: Yombe
DR Congo, Angola, Congo, Gabon

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 9/10/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 2002

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 5.3.10 (Pro) on 12/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously and <https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Volunteer help and comments are welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kiyombi at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Kiyombi at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoa Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 06/21/25 - 468 translations now available in 230 languages.
- 09/01/25 - 538 translations now available in 291 languages.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Psalms

NEW TESTAMENT

Psalms	1	Matthew	63
		Mark	94
		Luke	114
		John	147
		Acts	172
		Romans	203
		1 Corinthians	217
		2 Corinthians	231
		Galatians	240
		Ephesians	245
		Philippians	250
		Colossians	254
		1 Thessalonians	257
		2 Thessalonians	260
		1 Timothy	262
		2 Timothy	266
		Titus	269
		Philemon	271
		Hebrews	272
		James	283
		1 Peter	287
		2 Peter	291
		1 John	294
		2 John	298
		3 John	299
		Jude	300
		Revelation	301

APPENDIX

Reader's Guide

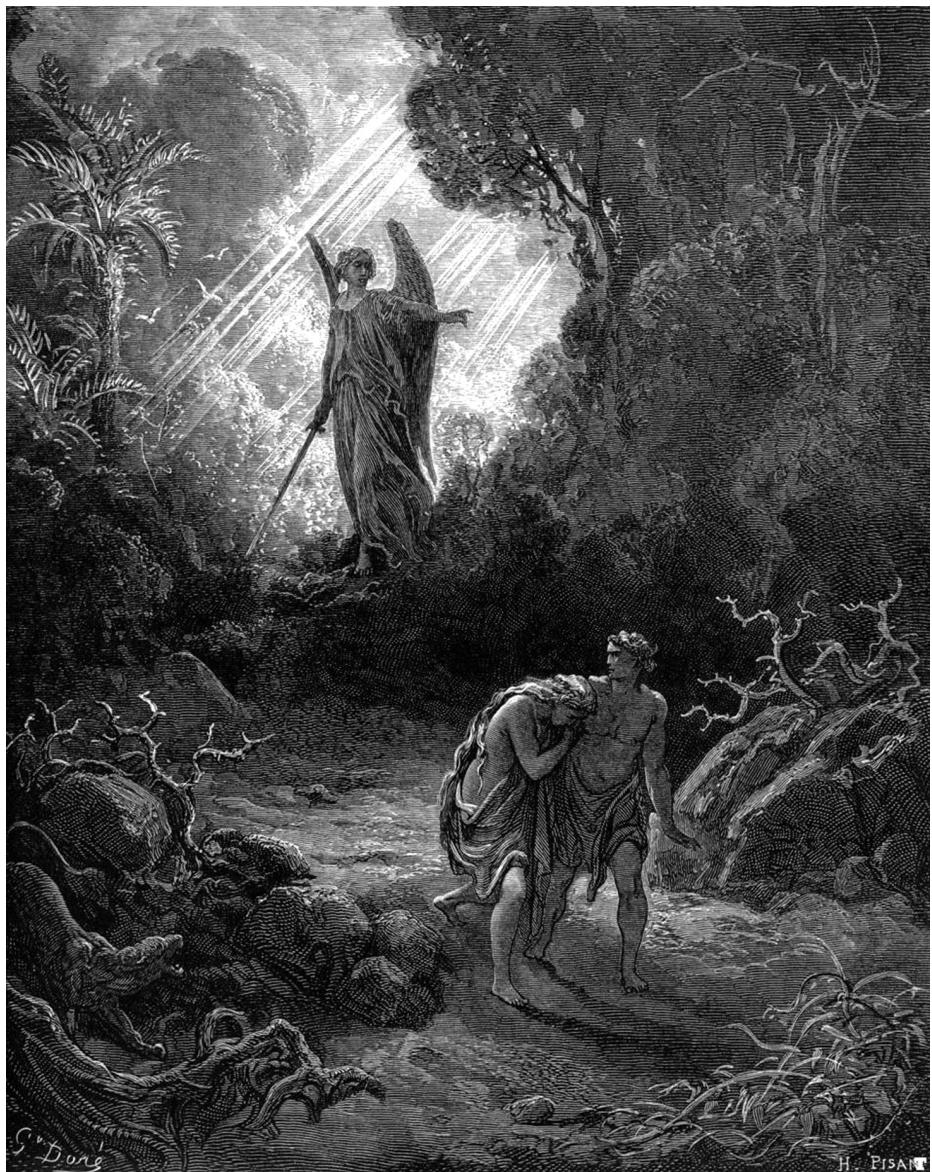
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adam and Eve Driven Out of the Garden of Eden

*"So he drove out the man; and he placed cherubim at the east of the garden of Eden,
and a flaming sword which turned every way, to guard the way to the tree of life."*

Genesis 3:24

Psalms

1 Lusakumunu kuidi mutu wowo wunkambu landakananga zindongi zi batu bambimbi, wunkambu telamanga mu nzila yi minsumuki, ayi wunkambu vuandanga va kimosi ayi mimvuezzi. **2** Vayi wummonanga khini mu mina mi Yave ayi wunyindulanga miawu muini ayi builu. **3** Mutu beni widi banga nti wukunu va muenda nlangu; wooo wumbutanga makundi mu tsungi andi ayi meza mandi mayumanga ko; weti mona mamboti mu mamo keti vanganga. **4** Vayi buawu ko buididi kuidi batu bambimbi, badi banga biti bivevumunu kuidi phemo. **5** Diawu, batu bambimbi balendi telama ko mu lumbu ki tsambusu, voti bankua masumu mu lukutukunu lu batu basonga. **6** Bila Yave zebi nzila yi batu basonga, vayi nzila yi batu bambimbi yela biva.

2 Bila mbi makanda mafuemini e? Bila mbi batu balembo yindudila mambu makambulu fuana e? **2** Bila mbi mintinu mi ntoto mitelimini e? Bila mbi minyadi mikutikinini va kimosi mu nuanisa Yave ayi mutu andi kavinda mafuta e? **3** Balembo tubi: "tuzenganu minsinga miawu; tulozanu thama zisieni ziawu." **4** Mutu wooo wunkalanga ku Diyilu wulembo sevi. Pfumu wulembo basekinina. **5** Bosi wulembo bayolukila mu nganzi andi, ayi wulembo kuba monisa tsisi mu miangu miandi mi ngolo. **6** Ayi wutuba: "Minu ndibieka ntinu ama ku Sioni, mongo ama wunlongo." **7** Ndiela yamikisa lukanu lu Pfumu: Yave wukhamba: "Ngego widi muan'ama. Minu ndibutidi mu lumbu kiaki." **8** Wundombi ayi mandivana makanda; ma maba kiuka kiaku ayi mawu vua ntoto wumvimba nate mu sukisina ntoto beni. **9** Wela kuba yadilanga mu nkawa wu sengo; wela kuba bula banga bu mbudikilanga nzungu yi tuma. **10** Diawu, beno mintinu, bika luba nduenga. Bosi beno mazuzi ma ntoto, bika lutambula ndongokolo; **11** lusadila Yave mu lukinzu ayi lumona khini mu lukhuku. **12** Lubumbakana muana mu diambu di kedi fuema; ayi luedi bungana mu nzil'eno. Bila mu mbuetolo yi meso nganzi andi yilenda vika wulama. Lusakumunu kuidi batu boso bobo bantombanga suamunu mu niandi.

3 Nkunga Davidi mu thangu katina muan'andi Abisaloni. A Yave, tala buevi badidi woka bobo bandendidi; batu bawombo balembo

ndiendila manenga. **2** Bawombo balembo tubi mu diambu diama: "Nzambi kalendi kunkula ko." **3** Vayi ngeyo, widi nkaku ama, a Yave. Ngego nkembo'ama, ngeyo wumvumbulanga ntu ama. **4** Ndinyamikinanga kuidi Yave. Niandi wukuphutudilanga mvutu tona ku mongo andi wunlongo. **5** Ndinlambadala, ndinleka tulu ayi ndinkotukanga; bila Yave niandi wukukhebang. **6** Nditinanga ko tsisi yi makabu mawombo-wombo ma batu bobo banzungididi ndambu ayi ndambu. **7** Yave telama; ngeyo Nzambi ama, wukhudi. Bila ngeyo wubetidi bambeni baama baoso mu matama. Wukoludi meno ma batu bambimbi. **8** Kuidi Yave kumbanga phulusu. Bika lusakumunu luaku luba kuidi batu baku!

4 Nkunga Davidi, kayimbidila mu bisiku bi zitsinga mu diambu di pfumu minyimbidi. Wuphutudila mvutu bu ndilembo kutedi, a Nzambi ama yisonga ayi wutsadisa bu ndidi mu phasi; wumboni kiadi, wa lusambulu luama. **2** Nate thangu mbi luela, tatamana fuisa nkembo ama tsoni e? Nate thangu mbi luela tatamana zodilanga vanga mambu ma phamba ayi tombanga zinzambi zi luvunu e? **3** Luzaba mboti ti Yave wukisobudidi mutu wumosu wunkinzikanga mambu mandi. Yave wela wa mu thangu ndiela kuntela. **4** Ku tsi nganzi eno, kadi vola masumu. Mu thangu luidi mu zimbuka zieno, lufiongunina mintima mieno bosí luba dio sui. **5** Lutambika makaba ma busonga, ayi lutula diana dieno mu Yave. **6** Bawombo balembo tubi: "Nani wulenda kutumonisa mamboti e?" Bika kiezila ki zizi kiaku kitukienzula, a Yave! **7** Wuwesidi khini yiwombo mu ntim'ama, viokila yozi yiba yawu mu thangu baba ble yiwombo ayi vinu kiwombo **8** Ndiela lambadala ayi ndiela leka tulu mu ndembama bila ngeyo veka kaka, a Yave bila ngeyo veka kaka wukuphuandisanga mu luvovomo.

5 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Wuyimbidila wawu mu flute. A Yave, tamba dikutu mu mambu mama ayi tala vumina kuama. **2** Dimba yamikina kuama bu ndilembo tombi lusadusu A ntinu ama ayi Nzambi ama bila ngeyo ndieti sambilia. **3** A Yave, mu nsuka ngeyo weti wa mbembo ama. Mu nsuka ndieti tula zindombolo ziamava ntual'aku ayi ndieti vingila mvutu mu diana. **4** Bila ngeyo wisiko Nzambi wummonanga khini mu mambu bambimbi; mutu wumbimbi kalendi vuanda ko

va kimosi ayi ngeyo. 5 Batu badi luniendo balendi Bela vutikisa ku manima ayi bela fua tsoni mu telama ko va meso maku. Ngeyo weti lenda nsualu.

batu boso bobo bamvanganga mambimbi. 6 Ngeyo wumbanganga batu bantubanga luvunu. Batu bobo bantengulanga menga ayi bobo bamvunanga, Yave weti kuba kakumukina. 7 Vayi minu ndiela kota mu nzo'aku mu diambu di kiadi kiaku kinneni ndiela buongama mu lukinzu mu Nzo'aku Nzambi Yinlongo. 8 Wuthuadisa, a Yave mu busonga buaku mu diambu di bambeni ziamma. Ludika nzil'aku ku ntual'ama. 9 Bila kuisi ko mambu malenda siwulu diana mu miunu miawu; mu mintima miawu muwedji mambu mambivisanga. Phovilak'awu yidi ziami kizibuka ayi mu ludimi luawu bantubilanga luvunu. 10 Wuba monisa ti mu nzimbala badi, a Nzambi. Bika mayindu mambimbi mawu ma babuisa. Wuba kuki mu diambu di wombo di masumu mawu Bila ngeyo bafuemini. 11 Vayi bika bobo bantomba suamunu mu ngeyo bamona khini. Wuba bika bayimbila mu khini mu zithangu zioso ayi bika wuba keba. Muingi bobo beti zola dizina diaku, bamona khini mu ngeyo. 12 Bila bukiedika ngeyo Yave wunsakumunanga mutu wusonga; Wubazungidila mu mamboti maku banga nkaku.

6 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, wuyimbida wawu mu ngitala yi nana di zitsinga. A Yave, kadi kuthemina ku tsi nganzi aku ayi kadi kuphana thumbudulu bu widi ku tsi miangu miaku mi ngolo. 2 Wumbona kiadi a Yave bila ndidi wulebakana, A Yave wumbelusa bila mimvesi miama mieka nduka fua. 3 Muel'ama wulembo yami, Nate thangu mbi, a Yave, nate thangu mbi e? 4 Vutikisa ntima, a Yave, wukhudi, wuphukisa mu diambu di luzolo luaku lu ngolo. 5 Mutu kalendi kutebukila moyo ko niandi fua. Ayi nani wela kuzitisa ku tsi bafua e? (*Sheol h7585*) 6 Mbemana vongga kuna ku kunga; builu bu mvimba ndieti bodisa mbuk'ama mu bidilu, ndieti bodisa buangu ki ndieti leka mu matsuela. 7 Meso mama mabividii mu diambu di kiadi, ayi manunini mu diambu di bobo beti kundenda. 8 Botukanu va ntual'ama beno boso lumvanganga mambu mambimbi. Bila Yave wuwilu bidilu biama. 9 Yave wuwilu yamikina kuama mu diambu di kiadi Yave kikinini lusambulu luama. 10 Bambeni ziamma zioso baela fua tsoni ayi bela ba boma-boma.

Bela vutikisa ku manima ayi bela fua tsoni mu ndintombilanga suamunu kiama. Wuphukisa mu babo beti kundandakana ayi wukhula. 2 Muingi babika ku khanzuna banga khosi ayi kunzenga mu bitini mu kambu mutu wulenda vukisa. 3 A Yave, Nzambi ama, enati ndivengi mawu ayi enati nzimbala yidi mu mioko miama; 4 enati ndivutudi mambimbi kuidi mutu wubedi zinganga yama mu ndembama, voti ndiziona, mu kambu bila, bima bi mutu wundenda, 5 buna bika mbeni ama kandandakana ayi kambakidila; bika kadiatidila luzingu luama va tsi, ayi kandekisa mu mbungi-mbungi. 6 A Yave, telama ku tsi nganzi aku, Nuanisa miangu mi ngolo mi bambeni ziamma. A Nzambi ama, kotuka bika wundungisa. 7 Bika lukutukunu lu batu bazungidila, bika wuba yadila bu widi ku diyilu 8 Bika Yave wusambisa batu A Yave, wutsambisa boso buididi busonga buama ayi boso buididi fuanana kuama, a Nzambi yizangama 9 A Nzambi yi busonga, ngeyo wumfionguninanga mintima ayi mayindu ma batu, manisa makhemii ma mutu wumbimbi ayi tula mutu wusonga mu luvovomo. 10 Nzambi yizangama niandi nkaku ama; niandi wumvukisanga batu babo badi mintima milulama. 11 Nzambi niandi zuzi disonga, Nzambi wummonisanga miangu miandi mu kadika lumbu. 12 Enati kakadi balula mavanga, wela lengula sabala kiandi, wela leki mbas'andi ayi kuwukubika. 13 Wukubika binduanina biandi bi lufua wulembo kitula madionga mandi madionga ma mbazu. 14 Niandi widi mu buemba bu mambimbi; widi mu kubika ziphasi ayi butidi mambu ma luvunu. 15 Niandi wukaba dibulu; wudikulula dimula ayi wubua mu dibulu di kakaba niandi veka. 16 Ziphasi ziozi kakubika zimbuididi niandi veka ayi tsit'andi yibuidi va dikosi diandi. 17 Ndiela vutudila Yave matondo mu diambu di busonga buandi. Ayi ndiela yimbidila nzitusu wu dizina di Yave wuzangama.

8 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu ngitala yi basi Ngati, Yave, Pfumu eto! Tala buevi dizina diaku didi di nzitusu va ntoto wumvimbba. Ngeyo wutula nkembo'aku viokila diyilu. 2 Mu bididi bi bana balezi ayi bi bana

batsombi, ngeyo wutuma mu totukila nzitusu ziamma balembo ndiamisa wumboni kiadi ayi mu diambu di bambeni ziaku; mu diambu wundanguna mu mielo mi lufua. **14** Muingi di kanga miunu mi bobo beti ku lenda, ayi ndiyamikisa minzitusu miaku mu mielo mi mutu wovo wumvutulanga mambimbi mu muana ndumba wu Sioni, muingi ndimona mambimbi. **3** Bu ndieti tala diyilu diaku, kisalu khini mu phulusu aku. **15** Makanda mabuidi ki minlembu miaku, ngonda ayi zimbuetete mu dibulu dimmeni diodi bakaba; malu mawu ziozi wutula va buangu; **4** buna mbi biobi mutu mabakini mu dikondi diodi batamba. **16** Yave mu diambu wuntebukilanga moyo, ayi muana wukimonikisidi, mu busonga buandi; mutu mutu mu diambu wumbelanga mayindu e? **5** wumbimbi wukangimini mu mavanga ma mioko Ngeyo wumvanga kaba fioti ku tsi bivangu bi miandi. **17** Batu bambimbi balembo vutuki ku diyilu ayi ngeyo wumvuika nkembo ayi nzitusu, tsi bafua, makanda moso momo mazimbakan Nzambi. (**Sheol h7585**) **18** Vayi nsukami kalendi miaku, ngeyo wutula bima bioso ku tsi malu tumbu zimbukunu ko ayi diana di batu badi mandi: **7** mamemi moso ayi zingombi zioso; mu phasi dilendi tumbu lalakana ko. **19** A bibulu bioso binsitu, **8** zinuni zi yilu ayi zimbizi Yave, telama! Bika mutu kabika nunga! Bika zi mbu, bibioso bindiatilanga mu minsolo mi makanda masambusu va meso maku. **20** A Yave, mbu. **9** A Yave, Pfumu eto! Tala buevi dizina wubabuisila tsisi! Bika makanda mazaba ti badi diaku didi di nzitusu va ntoto wumvimba. kaka batu.

9 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu **10** Bila mbi ngeyo Yave telimini thama e? Bila lufua lu muana. Ndiela kuzitisa, a Yave, mbi wididi wusuama mu thangu ziphasi mu ntim'ama wumvimba. Ndiela yamikisa e? **2** Mu lunangu luandi, mutu wumbimbi matsiminanga maku moso. **2** Ndiela mona khini wulembo landakana mutu wulebakana; bobo ayi ndiela sakadala mu ngeyo, Ndiela yimbidila babuila manganu mu makani momo kakubikidi. **3** nzitusu mu diambu di dizina diaku, ngeyo Bila mutu wumbimbi wulembo kiniemisa mu Nzambi wuzangama. **3** Bambeni ziamma balembo nzinunu zi ntima andi; ayi wulembo sakumuna vutukisa ku manima, balembo bumina zithuthu nkua lukokoto, wulembo lenzi Yave. **4** Mu ayi balembo bungana va ntual'aku. **4** Bila ngeyo luniendo luandi, mutu wumbimbi kantombanga wunzengidi nkanu mu busonga, wudedisidi ko. Mu mayindu mandi, Nzambi kasi kadi mambu mama; ngeyo wuwuendi va kundu buangu ko. **5** Mu zithangu zioso, zinzila ziandi kiaku ki kipfumu mu sambisa mu busonga. zidi zimboti widi nkua lunangu ayi mina miaku **5** Ngeyo wutemina makanda, wubunga mutu midi mitatuka kuidi niandi; wunsekininanga wumbimbi, wukubula mvimba mazina mawu mu bambeni bandi zioso. **6** Wuniungutanga mu zithangu zioso. **6** Mbivusu yikambulu tsukulu ntim'andi: "Kuisi ko diambu dilenda ku ndikuna; yibuididi bambeni; wutiolumuna mavula mawu Ndidi mu khini mu zithangu zioso ayi ndilendi ayi malendi buela tebukulu moyo ko. **7** Yave ba mu phasi ko." **7** Munu andi wuvedi tsingulu, wunyalanga mu zithangu zioso; wukubika luvunu ayi buivi. Ku tsi ludimi luandi kuidi kundu kiandi ki kipfumu mu diambu di ziphasi ayi mambimbi. **8** Wumfielanga mu sambisa. **8** Wela sambisa nza mu busonga, ndambu mala. Wumvondanga mutu kambulu wela yadila batu mu bufuana. **9** Yave niandi zaba diambu mu bibuangu bisuama, meso mandi suamunu ki mutu weti yamusu; suamunu manfielanga mu kinsueki bobo katidi vanga kingolo mu thangu yi ziphasi. **10** Babo bazebe mbimbi. **9** Wumfielanga banga bumfiedilanga dizina diaku, bela tula diana diawu mu khosi bu kadi mu nsuku wumfielanga mu ngeyo. Bila ngeyo, Yave, wuyekulanga ko bobo diambu di buila batu bakambulu lusadusu. **10** bakutombanga. **11** Luyimbidila Yave minzitusu Wetu kuba kosikisa, bawu beti tumbu vong; beti mutu wovo wukala ku Sioni; yamikisanu bua ku tsi zingolo ziandi. **11** Wuniungutanga mambu mandi kavanga muidi makanda. **12** Bila mu ntim'andi: "Nzambi zimbikini, fukidi zizi mutu wovo wumvutulanga landi mu diambu kiandi ayi kalendi mona ko." **12** A Yave Nzambi, di menga matengolo wuntebukanga moyo; telama, vumuna koko kuaku; kadi zimbakanaka kazimbakananga ko yamikina ku batu badi batu bakambulu lusadusu! **13** Bila mbi mutu mu phasi. **13** A Yave, tala buevi bambeni wumbimbi keti lenzila Nzambi e? Bila mbi

kalembo niungutina mu ntim'andi: "Kalendi ba Pfumu eto?" 5 Bila mu diambu di yamusu tomba ko ti ndimvumbudila kipholo" 14 ku batu balebakana, ayi kunga ku nsukami; Muaki ngeyo Nzambi, wulembo moni ziphasi diawu Yave kakembi buabu: "Buabu ndieka ayi mabienga; Wulembo tadi mawu muwingi ntelama, ndieka kuba kaka mu diambu di mutu wumatula va koko kuaku. Nkua mabienga balembo kuba yamisa." 6 Mambu ma Yave wukukiyekulanga kuidi ngeyo; ngeyo nsadisi wu madi mavedila banga palata kioki bavedisidi mu muana sana. 15 Kelula koko ku mutu wumbimbmbi mbazu, kivedosolo mu tsambuadi di zikhumbu. ayi ku mutu weti vanga mambimbi, nkambi 7 Yave ngeyo wela kutu keba mu luvovomo wela kavumbudila kipholo mu mambimbi mandi; kutu kaka mu diambu di ntindu wu batu baba, nate wela kambu buela ku mamona. 16 Yave mu thangu yi kayimani. 8 Batu bambimbi beti niandi ntinu mu zithangu zioso ayi mu thangu vemanga muamo mu thangu bifu bi mbimbi yi kayimani Makanda mela bungana mu tsi bieti yayusu va khatitsika batu.

andi. 17 A Yave, ngeyo weti wa zitsatu zi batu badi mu phasi. Wetu kuba kindisa; ayi dimba yamikina kuawu. 18 Mu diambu di nuanisa muana sana ayi mutu weti yamusu muwingi mutu widi va ntoto kabika monisa tsisi.

11 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. Kuidi Yave ndintombilanga suamunu. Buevi lulenda ku khambilala: "Tinina ku miongo miaku banga bu ntiniananga nuni." 2 Bila tala, batu bambimbi balembo leki mimbasa; ayi balembo ludika zitsoto va nsinga mi mimbasa muwingi babasula, bu badi mu tombi, batu bobo badi mintima mi lulama. 3 Enati zifundasio zitiolumunu, buna mutu wusonga, mbi kalenda vanga e? 4 Yave widi mu nzo'andi yinlongo! Yave, kundi kiandi ki luyalu kidi ku diyilu, meso mandi malembo tadi ayi zindabu ziandi zimfiongouninanga bana ba batu. 5 Yave wumfiongouninanga mutu wusonga vayi muel'andi weti lenda mutu wumbimbmbi ayi mutu wowo wunzolanga matsita. 6 Wunokisanga makala ayi sofolo yi mbazu. Kuidi batu bambimbi, Phemo yi mbazu yawu kopo yi ziphasi bela kabana. 7 Bila Yave widi wusonga, wunzolanga masonga. Batu badi mintima mi lulama bela talanga zizi kiandi.

12 Nkunga Davidi kayimbidila mu ngitala yi nana di zitsinga kuidipfumu minyimbidi. A Yave, yiza sadisa bila batu beti kinzika mambu ma Nzambi basiedi ko. Mikhuikizi mizimbidi va khatitsika yi bana ba batu. 2 Kadika mutu wulembo vuni fikimini yandi. Mambu ma lueki madi mu bididi biawu vayi mintima miodi badi sumbu bantuba. 3 Bika Yave kabunga bididi bioso bintubanga mambu ma lueki ayi ludimi luntubanga mambu mu luniendo. 4 Batu bobo phulusu yi Iseli yitotukila ku Sioni! Mu thangu bantubanga: "Tuela nunga mu diambu di ludimi lueto, bididi bieto bidi bieto veka; nani wulenda

4 madi mavedila banga palata kioki bavedisidi mu

mbazu, kivedosolo mu tsambuadi di zikhumbu. 7 Yave ngeyo wela kutu keba mu luvovomo wela kavumbudila kipholo mu mambimbi mandi; kutu kaka mu diambu di ntindu wu batu baba, nate wela kambu buela ku mamona. 8 Batu bambimbi beti niandi ntinu mu zithangu zioso ayi mu thangu vemanga muamo mu thangu bifu bi mbimbi yi kayimani Makanda mela bungana mu tsi bieti yayusu va khatitsika batu.

13 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

A Yave, nate thangu mbi wela tatamana kunzimbakana mu zithangu zioso e? Nate thangu mbi wela kutsuekilanga zizi kiaku e?

2 Nate thangu mbi ndielu kokinuanisanga mu mayingu mama e? Nate thangu mbi ndielu bela maniongo mu ntim'ama mu kadika lumbu e? Nate thangu mbi mbeni ama kela ku ndunginanga e? 3 A Yave, Nzambi ama, wuthadi ayi wuphana mvutu, kienzula meso mama mu diambu ndibika leka tulu tu lufua, 4 mu diambu mbeni ama kabika tuba: "Ndinnungini" ayi muwingi batu beti kundenda babika mona khini minu bua. 5 Vayi minu tsidi diana mu luzolo luaku lungolo. Ntim'ama wulembo moni khini mu phulusu aku. Ndielu yimbindila Yave bila niandi wuphangidi mamboti.

14 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Nkua buvulu wuntubanga mu ntim'andi ti: Kuisiko Nzambi! Baki bivisidi, mavanga mawu madi mambimbi; kuisiko mutu wumvanganga mamboti. 2 Yave, ku yilu ku kadi, wulembo tadi bana ba batu mu tala kani wulenda mona wumosi wunsundika, kani wumosi wuntombanga Nzambi. 3 Baboso bavengama ayi bamana kibivisa va kimosi; kuisiko mutu wumvanganga mamboti, kadi mutu wumosi.

4 Batu boso bamvanganga mambu mambimbi basi nzayilu ko e? Bobo balembo dia batu bama, banga batu bandia dipha ayi bobo batelanga dizina di Yave ko. 5 Buna kuna bela tita mu diambu di tsisi bila Nzambi widi va khatitsika dikabu di batu basonga. 6 Beno mimvangi mi mambimbi, lulenda vunza zikhanu zi nsukami. Vayi Yave niandi suamunu kiandi. 7 A enati luntubanga mambu mu luniendo. 8 Batu bobo phulusu yi Iseli yitotukila ku Sioni! Mu thangu bantubanga: "Tuela nunga mu diambu di ludimi Yave kela vutula kiuka ki batu bandi Bika Yakobi kamona khini ayi Iseli kayangadala.

15 Nkunga Davidi. A Yave, nani wulenda meso maku mamona momo madi ma lulama. vuanda mu nzo aku yi ngoto e? Nani **3** Ka diambu ko tidi fiongunina ntim'ama, ayi wulenda zinga ku mongo aku wunlongo e? **2** kuthala va builu ka diambu ko wumbekini, mu Woso mutu wundiatanga mu kambu tsembolo, mbazu wulendi mona kadi kiasa ko. Ndibaka wumvanganga mambu ma busonga ayi lukanu ti munu ama wulendi sumuka ko. **4** Mu wuntubanga mambu ma kiedika mantotukanga diambu di mavanga ma batu; mu nzila yi mambu mu ntim'andi. **3** Katubidilanga ko batu mu ma bididi biaku, ndieti kukikeba mu nzila yi ludimi luandi; Kavangilanga ndiandi mambimbi mutu widi matsita. **5** Bitambi biama bidi kaka ko ayi kabivisanga nzitusu wu ndiandi ko. bikinda mu minsolo miaku, malu mama malendi **4** Wetu lenza mutu weti vanga mambimbi sialumuka ko. **6** A Nzambi, ndikutela bila ngeyo Vayi wunzitisanga bobo bankinzikanga Yave. wela kuphana mvutu. Yinika dikutu diaku Wunkebangga zindefi ziandi. Ka diambu ko yela ku ndidi ayi wa lusambulu luama. **7** Monisa kummonisa phasi. **5** Katombanga ndandu ko va matsiminanga ma luzolo luaku lunneni, ngeyo yilu zimbongo ziozi kadevisa. Ayi kakikininanga wuphukisanga mu koko kuaku ku lubakala ko makaba mu diambu di bedisa mutu kambulu bobo bansuaminanga mu ngeyo, mu bobo zaba diambu. Woso wumvanganga mambu bakubalendanga. **8** Wukheba banga ngengele yi momo kalendi nikunu ko.

16 Nkunga Davidi. A Nzambi, wukheba mu luvovomo bila kuidi ngeyo nditombila suamunu. **2** Kuidi Yave ndituba: "Ngeyo Pfumu ama, kuidi ngeyo kaka kueti banga mamboti mama." **3** Mu diambu di banlongo bobo badi mu tsi; bawu batu banzitusu. Khini yiwombo baku mbonisanga. **4** Bobo banlandakananga zinzambi zinkaka kiadi kiawu kiela buelama, voti ndilendi tambika makaba mawu ma menga ko, Ndilendi tanga mazina mawu mu bididi biama ko. **5** Yave ngeyo wuphuna ndambu yi kiuka kiama, ayi mbungu ama, ngeyo wunkebangga kuku kiama mu luvovomo. **6** Zindili zikubuku mu diambu diama mu buangu bidi kitoko; bukiedika, thambudi kiuka ki mboti. **7** Ndiela zitisa Yave; wukuphananga malongi ntim'ama wukundonganga mu builu, **8** Ndieti tula Yave ku ntual'ama mu zithangu zioso bila widi ku koko kuama ku lubakala, ndilendi nikuka ko. **9** Diawu ntim'ama wididi mu khini; ludimi luama lueti yangalala ayi nitu ama yela vunda mu luvovomo; **10** Bila ngeyo wulendi kundiekula ko ku tsi bafua, ayi wulendi tala ko mutu aku wunlongo kabola. (*Sheol h7585*) **11** Ngeyo wumbonisa nsolo wu luzingu; zikhini ziwombo zidi va ntuala zizi kiaku. Wela kumbonisa khini va meso maku va kimosi ayi zikhini zika zisukanga ko zidi va koko kuaku ku lubakala.

17 Lusambulu lu Davidi. Yave wa mambu ma busonga bu ndieti samba; dimba yamikina kuama; tambo kutu mu lusambulu luama lueti totukila mu bididi bikambulu luvunu. **2** Bika ndungunu ama yitotukila kuidi ngeyo ayi bika

matsiminanga ma luzolo luaku lunneni, ngeyo wuphukisanga mu koko kuaku ku lubakala bobo bansuaminanga mu ngeyo, mu bobo bakubalendanga. **8** Wukheba banga ngengele yi dieso diaku; wutsueki ku tsi kitsusula ki mavavi maku, **9** mu diambu di batu bambimbi beti kundiamisa, mu diambu di bambeni ziama zieti kunzungidila; ziosi zintomba lufua luama. **10** Bakikangidi mintima miawu midi banga matadi; Miunu miawu mintubanga mambu ma lunanga. **11** Balembo ndandakana, banzungididi buabu; balembo tadi mu diambu bambuisa va tsi. **12** Badedikini banga khosi yidi nzala kanzuna, banga khosi yiyunduka yidi yilambididi va buangu kisuama. **13** Telama, Yave, wuba nuanisa ayi bika wuba buisa, wukhula mu sabala kiaku; mu mutu wumbimbi. **14** A Yave, bika wuphukisa mu koko kuaku mu batu ba phila yayi; batu ba ntoto wawu; bobo mftu awu widi mu luzingu lualu. Wetu lembika nzala yi bobo weti zola bana bawu babeki biwombo, ayi balundila bana bawu batsombi kimvuama. **15** Vayi minu, ndielo mona zizi kiaku mu busonga. Bu ndielo kotuka ndielo yukuta mu talanga mfikul'aku.

18 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi Pfumu minyimbidi. Wuyimbila nkunga wawu mu diambu di Yave mu thangu Yave kankula mu mioko mi bambeni bandi ayi mu mioko mi Sawuli. Yave, ndikuzolanga, ngeyo zingolo ziama. **2** A Yave, niandi ditadi diama, tinunu kiama ki ngolo, ayi ngeyo nkudi ama. Nzambi ama, niandi ditadi diama; mu niandi ndintombila suamunu, niandi nkaku ama, ayi phoka yi phulusu ama, ayi tinunu kiama ki zangama. **3** Ndiela tela Yave, niandi fueni mu zitusu ayi ndielo vuka mu bambeni ziama. **4** Minsinga mi lufua mimfietikisa. Bosi khuka nlangu yimbunganga yimbuila

mu kinzimbukila. **5** Minsinga mi tsi bafua mutu wumbimbi, wukukimonisanga wumbimbi, minzingalakana. Mintambu mi lufua mi lekama **27** Ngeyo wumvukisanga batu beti kukikula ayi ku ntual'ama. (**Sheol h7585**) **6** Mu ziphasi ziamma, wunkululanga meso madi luyanu. **28** Ngeyo nditela Yave Ndiyamikina kuidi Nzambi ama a Yave, keba muind'ama wuba wulema A mu tomba lusadusu wuwa mbembo'ama tonia Nzambi'ama, kitula tombi kiama; kikituka kuna nzo'andi, ayi yamikina kuama kutula kiezila. **29** Mu lusadusu luaku ndilenda nuanisa va ntual'andi, mu matu mandi. **7** Buna ntoto nkangu masodi, va kimosi ayi Nzambi ama, wunikuka ayi wutita. Zifondasio zi miongo ndilenda dumuka baka kikunzama. **30** Kuidi zinikunu ayi zinikuka, bila wuba wufuema ngolo. Nzambi, nzil'andi yidi yi fuana, mambu ma Yave **8** Muisi wutotuka mu mayilu mandi, ayi mbazu madi ma kiedika. Niandi nkaku wu batu boso yi nlalikisanga yitotuka mu munu'andi; muawu bobo bansuaminanga mu niandi. **31** Bila nani mu totukila makala ma mbazu. **9** Wukulula Nzambi, enati ka Yave ko e? Ayi nani ditadi di diyilu ayi wukuluka, ayi matuti ma ndombe ngolo, enati ka Nzambi eto ko e? **32** Nzambi, maba ku tsi malu mandi. **10** Wukuma va yilu niandi wukuphananga ngolo ayi wunkitulanga kheluba ayi wudumuka. Wuvevumuka va yilu nzil'ama yi fuana. **33** Wunkitulanga malu mama mavavi ma phemo. **11** Wukitula tombi buangu banga malu ma tsesi, ayi wukuthelimisanga va kiandi kisuamina; kapu andi yiba kunzungidila, bibuangu biama bizangama. **34** Wunlongisanga tombi kinokisa mvula yi matuti ma diyilu. **12** Mu mioko miama mu nuana mvita, mioko miama kiezila kiba va ntual'andi mutotukila matuti, milenda leka mbasa wusengo. **35** Wuphana mvula yi matadi ayi zitsiemo. **13** Yave wuduma nkaku aku wu ndungunu, ayi koko kuaku ku tona mu Diyilu; mbembo yi Nzambi yizangama lubakala kukhindisa ayi wukuluka mu diambu di yiwakakana. **14** Niandi wuloza madionga mandi kukhitula mutu wunneni. **36** Ngeyo wukubikidi ayi wusasikisa bambeni; zitsiemo zinneni ayi nsolo wuyalumuka ku tsi bitambi biama, muingi wuba zimbikisa nzila. **15** Tsi nlangu yi mbu bikodi biama bibika visuka. **37** Ndikuka bambeni yimonika, ayi zifondasio zi ntoto zimonika ziamma ayi ndizibakidila. Ndisia vutuka manima ngeyo Yave bu wutema mu phemo yitotukila mu ko enati ndisia mana kuzivonda. **38** Ndiba mayilu maku. **16** Wunonuna koko kuandi tonia kosikisa ayi basia buela baka bu telimina ko; ku yilu ayi wutsimba, wuthotula mu minlangu babua ku tsi malu mama. **39** Ngeyo wuphana minneni midi thipula. **17** Niandi wukhula mu zingolo zi nuanina mvita; Ngeyo weti komvika mbeni ama yingolo, ayi mu batu bobo bandenda batu beti kundenda ku tsi malu mama. **40** Ngeyo bila bawu bandutila ngolo. **18** Bawu banduanisa wuntinisanga bambeni ziamma va ntual'ama ayi mu lumbu ki ndiba mu mabienga, varyi Yave ndibunga bobo bakundendanga. **41** Bayamikina niandi wuba singumunu kiama. **19** Niandi mu tomba lusadusu, varyi kadi mutu mu kuba wuthotula ayi wuthula va buangu kikambulu vukisa. Bayamikina kuidi Yave varyi kasia ku tsisi; wukhula bila khini kaba monanga mu bavutudila mvutu ko. **42** Ndiba kosikisa banga minu. **20** Yave wuphangidi bobo boso buididi mbungi-mbungi yeti vevumunu kuidi phemo. busonga buama; wupheni mfutu boso buididi Ndiba loza thama banga nyamba wu zinzila. **43** vedila ku mioko miama **21** Bila ndikebidi zinzila Wukhula mu minzonza mi batu, ayi wukhitula zi Yave ayi ndisia tambo Nzambi ama mbusa ko ntu wu makanda; batu bobo ndisia zaba ko, mu diambu di vanga mambimbi. **22** Mina miandi bawu ndielia yadila. **44** Bu batumbu kungua mioso midi va ntual'ama ayi ndisia vengama bathumukina; banzenza zikikulula va ntual'ama. ko mu zithumunu ziandi. **23** Ndiba mutu **45** Zinzenza zilembo vongi, balembo titi sumbu wukambu tsembolo va ntual'andi Ndikikeba bantotuka mu bibuangu biawu bisuama ngolo. mu diambu di masumu. **24** Yave wupheni **46** Yave wulembo zingi Nzitusu wuba kuidi mfutu boso buididi busonga buama, boso ditadi diama yayusu kuba kuidi Nzambi Mvulusi buididi vedila ku mioko miama va ntuala meso ama. **47** Niandi Nzambi wukuphutudilanga mandi. **25** Kuidi mutu widi wukuikama, ngeyo landi; ayi wutula makanda ku tsi luyalu wukukimonisanga wukuikama. Kuidi mutu luama. **48** Wuphukisa mi bambeni ziamma, Ngeyo wukambu tsembolo ngeyo wukukimonisanga wundiayisa va yilu batu bobo bandenda. Ngeyo mutu wukambu tsembolo. **26** Kuidi mutu wukhula mu batu ba matsita. **49** Diawu ngeyo wuvedila, wukukimonisanga wuvedila. Kuidi Yave, ndielia ku zitisa va khatitsika makanda.

Ndiela yimbila minzitusu mu diambu di dizina Bika katebukila makaba maku moso moyo. Ayi diaku. **50** Niandi wuvana ndungunu yinneni kakikinina makaba maku maviku. **4** Bika kavana kuidi ntinu andi ayi wummonisanga mamboti mandi ma ngolo kuidi mutu andi kavinda mafuta, kuidi Davidi ayi nkuna andi mu zithangu zioso.

19 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Diyilu dieti samuna nkembo wu Nzambi ayi matuti meti yamikisa kisalu ki mioko miandi. **2** Kadika Lumbu kinyamikisa mambu beni kuidi lumbu kinkaka; ayi builu bumosi bueti ma zabikisa kuidi builu bunkaka. **3** Kuisi ko mambu mayoluka voti mambu masadila; Kunkambu wakana zimbembo ziawu. **4** Zimbembo ziawu zieti wakana va ntoto wumvimbba. Mambu mawu beti yoluka meti tula nate ku sukisina nza. Ku diyilu katungila nzo yi ngoto mu diambu di thangu: **5** Yawu yidi banga dibakala dikuela dintotuka va ntuala vinga kiandi, banga dikesa, dieti mona khini mu zawula thinu; **6** Yintotukilanga ku tsongi yi Diyilu, bosu ku tsongi yinkaka kuawu kamanisinanga nzietolo andi. Kuisiko kima kinsuamanga va ntuala diamu diandi. **7** Mina mi Yave midi mifuana, mieti vananga diaka muela luzingu Zinzengolo zi Yave zidi zi kiedika Zinkitulanga mutu wu phamba mutu wu nduenga. **8** Minsiku mi Yave midi mi songa, minyangidikanga ntima. Zithumunu zi Yave zidi zivedila, zinkienzulanga meso. **9** Kinzikka Yave didi diambu di vedila, dieti zingila mu zithangu zioso. Zitsikudukusu zi Yave zilenda siwulu diana, zizioso zidi zisonga va kimosi; **10** Zilitudi thalu ayi nolo; ayi viokila zinolo ziwombo zivedila zilitudi niosi mu lueki; zilitudi yoyo yinkumba mu bisila. **11** Mu ziawu mueti lubukila kisadi kiaku; mftutu wunneni widi mu kuzikebunga. **12** Nani wulenda sudika zinzimbala ziandi e? Lemvukila zinzimbala ziama zisua. **13** Keba kisadi kiaku mu masumu mamvangimina mu luzolo; mabika ku ndiadila; buna ndiela ba wukambu tsembolo; wukambu zaba diambu mu masumu manneni. **14** Bika mambu ma munu'ama ayi mayindu ma ntim'ama maba ma khini va ntual'aku A Yave, ditadi diama ayi nkudi ama.

20 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Bika Yave kavana mvutu bu widi mu ziphasi, bika dizina di Nzambi yi Yakobi dikeba. **2** Bika kafidisa lusadusu bu kadi ku buangku kinlongo Bika kakindisa bu kadi ku Sioni. **3**

Bika katebukila makaba maku moso moyo. Ayi bitidi ntim'aku. Ayi bika kanungisa zikhubukulu ziaku zioso. **5** Tuela yamikina mu khini bu wela tambula ndungunu. Tuela vumbula bidalapo bieto ku Yilu mu dizina di Nzambi eto. Bika Yave kadukisa zindombolo ziaku zioso. **6** Buabu nzebi ti Yave wumvukisanga mutu andi wuka vinda mafuta, weti kumvana mvutu bu kadi ku Diyilu, diandi dinlongo mu lusadusu luandi lungolo, lu koko kuandi ku lubakala. **7** Bankaka bantulanga diana mu matoma ma mvita, bankaka mu ziphunda. Vayi beto tuntulanga diana mu dizina di Yave, Nzambi eto. **8** Bawu beti fukama mu makuma mawu ayi beti bua; Vayi beto tueti telama ayi tuidi kaka bakinda. **9** Yave vukisa ntinu Bika wutuvana mvutu mu thangu tueti tela.

21 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

A Yave, ntinu weti yangalala mu zingolo ziaku ayi tala phila khini andi yididi yinene mu ndungunu yoyi weti vana. **2** Ngeyo wumvana bima bioso bitomba ntim'andi. Ayi wusia kunyimina ko zindombolo ziozi kalomba mu bididi biandi. **3** Ngeyo wuntambula va kimosi ayi lusakumunu lu luvalu lu ngolo. Ngeyo wutula budu ki nolo yi vedila va mbata ntu'andi. **4** Niandi wulomba luzingu kuidi ngeyo ayi wumvana luawu, luzingu lu mula mu zithangu zioso ayi lu kalumani. **5** Nkembo'andi widi wunneni mu diambu di ndungunu weti vana. Ngeyo wumvuika kiezila ayi nzitusu. **6** Bukiendika, ngeyo wumvana lusakumunu lu kalumani; wunkitula mutu wu yangadala mu diambu di khini yidi va meso maku **7** Bila Ntinu wuntulanga diana diandi mu Yave; Ayi mu diambu di luzolo lu ngolo Nzambi yizangama, kalendi bulangana ko. **8** Koko kuaku kuela buila bambeni ziaku zioso. Koko kuaku ku lubakala kuela buila bobo beti ku lenda. **9** Wela kuba kitula banga mfulu makala ma mbazu, mu thangu yoyi wela kukimonikisa. Yave wela kuba sikisa mu nganzi andi. Ayi mbazu yela kuba zinisa. **10** Wela bunga nkun'awu va ntoto ayi bana bawu va khatitsika yi bana ba batu. **11** Ka diambu ko balenda kubika mambimbi mu diambu diaku ayi yindula zikhanu zimbimbi, balendi nunga ko. **12** Bila ngeyo wela kuba tinisa bu wela kuba basula mu mbas'aku. **13** A Yave,

yayusu kuaku mu zingolo ziaku. Tuela yimbidila ziphoka zi ziphaka. 22 Ndiela yolukila dizina diaku kuidi bakhomba baama; ndiela ku zitisa va khatitsika lukutukunu. 23 Beno lunkinzikanga Yave, bika lunzitisa! Beno babo luidi mu nkuna Yakobi, bika lunkinzika! Beno babo luidi mu nkuna wu Iseli, bika lunzitisa. 24 Bila kasia lenza ko ayi kasia kakumukina ko ziphasi zi mutu widi mu phasi; kasia kunsuekila zizi kiandi ko vayi weti wa yamikina kuandi bu keti tomba lusadusu. 25 Kuidi ngego kueti totukila minzitusu miama mu lukutukunu lunneni va ntuala bobo beti ku kinzika, ndiela dukisa zitsila ziama. 26 Minsukami miela dia ayi miela yukuta. Bobo beti tomba Yave bela kumvana nzitusu. Bika mintima mieno mizinga mu zithangu ziosio! 27 Zitsuka zioso zi ntoto ziela tebuka moyo; Ziela baluka kuidi Yave. Batu ba makanda moso bela buongama va ntual'aku. 28 Bila Kipfumu kidi kuidi Yave; niandi wunyadilanga makanda. 29 Batu boso badi kimvuama ba ntoto bela dia ayi mamvawu bela buongama. Babo bankulukanga mu mbungi-mbungi bela komvama va ntual'andi; bobo bankambu baka bu zingisila luzingu luandi bawu veka. 30 Nkuna wela ku nsadila. Batu bela samuna mambu matedi Yave kuidi tsungi yinkuiza. 31 Bela yolukila busonga buandi kuidi batu bobo babutukidi ko. Bila niandi wuvanga mambu mama.

22 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, wuyimbidila wawu mu nningu wu beti tedilanga “Nsumu wu nsuka”. Nzambi ama, Nzambi ama, bila mbi wundiekuididi e? Ayi bila mbi wididi thama mu kambu ku phukisa e? Ayi bila mbi wididi thama mu kambu wa maniongo mama e? 2 Nzambi ama, ndinyamikina va muini, vayi wukadi vutula mvutu. Va builu, ndivuandanga ko dio sui. 3 Vayi ngego wubieko banga wunlongo. Ngeyo nzitusu wu Iseli. 4 Mu ngego bakulu beto batula diana diawu. Batula diana diawu mu ngego ayi wuba kula. 5 Kuidi ngego bayamikina ayi ngego wuba vukisa. Mu ngego batula diana diawu ayi basia fuisutsoni ko. 6 Vayi minu, ndidi kiela vayi bika mutu. Babakala balembro mvuezzi, batu balembro ndenzi. 7 Babo bobo beti kumbona beti ku tsekinina. Beti finga. Beti nikuna mintu: 8 “Kuidi Yave keti tula diana diandi buna bika kamvukisa, bika kankula bila khini keti mona mu niandi.” 9 Vayi, ngego wuthotula mu vumu; wuvanga ti nditula diana diama mu ngego banga va thulu yi ngudi ama. 10 Tona ndibutuka ndiyekulu kuidi ngego tona mu vumu ki ngudi ama. Tona mu vumu ki ngudi ama, ngego wuba Nzambi ama. 11 Kadi kuthatukila bila ziphasi zifikimini, bila kuisi ko mutu wulenda sadisa. 12 Zingombi ziwombo zimbakala zinzungididi, zingombi zi Basani zinzungididi. 13 Mu kunga ku khosi yeti kanzuna bulu miunu miawu midi mizibuka ngolo mu diambu diama 14 Mbeni dukuka banga nlangu ayi mimvesi miama mioso mivasukidi. Ntim'ama widi banga mafuta beti vindanga mu mabaya. Wulembo siuti mu khati yi nitu ama. 15 Zingolo ziama zilembo yumi banga tini ki nzungu tuma ayi ludimi luama lunemi mu munu ama. Ngeyo wuthula mu mbungi-mbungi yi lufua. 16 Zimbwa zinzungididi, Nkangu wu batu bambimbi banzungididi. Batobudi mioko miama ayi malu mama. 17 Ndilenda tanga mimvesi miama mioso. Batu beti kutsungimina ayi balembo thadi. 18 Balembo kabana bawu na bawu minlele miama ayi balembo budila yunga kiama tsombo. 19 Vayi ngego Yave, kadi ba thama. Ngeyo zingolo ziama ayi yiza nsualu mu kutsadisa. 20 Kula luzingu luama mu sabala; luzingu luama lu thalu mu luyalu lu zimbua. 21 Wukhudi mu munu wu khosi wuphukisa mu

24 Nkunga Davidi. Ntoto widi wu Yave ayi bibioso bidi mu wawu; nza ayi babo banzinganga muawu. 2 Bila niandi wutunga ntoto va mbata mimbu ayi wukindisa wawu

va mbata minlangu. 3 Nani wulenda kuma mamboti; ayi nkun'andi wela tambula tsi. 14 ku mongo wu Yave? Nani wulenda telama va Yave weti monikisa mansueki mandi kuidi buangu kiandi kinlongo e? 4 Woso mutu widi bobo bakunkinzikanga, ayi weti kuba zabikisa mioko misukulu ayi ntima wuvedila; woso mutu nguijani andi. 15 Thalu ama yidi kuidi Yave wunkambu vumuna muel'andi kuidi bitumba, mu zithangu ziosos. Bila niandi wela totula Voti wunkambu levanga ndefi mu mambu ma malu mama mu dikondi. 16 Baluka kuidi minu luvunu. 5 Wela tambula lusakumunu luela ba ayi bika nlemvo aku wuba va minu bila ndidi kuidi Yave, ayi ndungunu Nzambi yi Mvulusi minu veka ayi ndidi mu phasi. 17 Ziphasi zi andi. 6 Buawu bobo buididi tsungi yi batu ntim'ama zilembo buelama; bika wuthotula bakuntombanga, yi bawu bantombanga zizi mu ziphasi ziama. 18 Tala ziphasi ziama ayi kiaku, a Nzambi yi Yakobi. 7 Luvumbula mintu kiadi kiama ayi botula masumu mama moso. 19 mieno, beno mielo! Luvumbuka beno mielo Tala phila bambeni ziama zilembo buelimina mikhulu! Muingi ntinu wu nkembo kakota. 8 ayi bandendidi mu kikhenene kimosi kingolo. Nani ntinu wu nkembo e? Keti Yave, nkua ngolo 20 Keba luzingu luama ayi khudi! Kadi tala ti ayi nkua lulendo! Keti Yave, nkua lulendo mu ndifua tsoni bila mu ngeyo ndisuamina. 21 Bika zimvita! 9 Luvumbula mintu mieno, beno mielo! fuanana ayi lulama bikheba, bila mu ngeyo Luvumbuka beno mielo mikhulu! Muingi ntinu ntudidi diana diama. 22 O Nzambi, kula Iseli mu wu nkembo kakota. 10 Nani wovo ntinu beni ziphasi ziandi ziosos.

wu nkembo e? Keti Yave, pfumu yi minkangu

26 Nkunga Davidi. Wundungisa, a Yave, bila ndidiatila mu luzingu lukambulu tsembolo.

25 Kuidi ngeyo Yave ndintambika muel'ama. Nditura diana diama mu Yave mu kambu 2 Mu ngeyo ndintulanga diana diama, memata. 2 A Yave wumfiongounina, wumbeki, a Nzambi ama. Kadi tala ti ndifuisu tsoni. fiongounina mayindu ma ntim'ama ayi ntim'ama. Bika bambeni ziama zibika ku ndunga. 3 Kadi 3 Bila luzolo luaku luidi mu zithangu ziosos ku mutu wumosi kalendi fua tsoni ko. Vayi bela ntual'ama ayi ndindiatanga mu zithangu ziosos fuisu tsoni, bobo bamvakulanga badiawu mu mu kiedika kiaku. 4 Ndivuandanga ko va kimosi kambu phengomokono, 4 Bika wumbonisa ayi batu ba luvunu. Ndifubakananga ko va zinzila ziaku, a Yave bika wundonga minsolo kimosi ayi bankua mayuya. 5 Ndieti kakumukina miaku, 5 wundiatisa mu kiedika kiaku ayi lukutukunu lu batu bamvanganga mambimbi. wundongi. Bika ngeyo Nzambi Mvulusi ama. Ndivuandanga ko va kimosi ayi batu bambimbi. Ayi diana diama didi mu ngeyo mu lumbu 6 Tsukudi mioko miama mu monisa ti ndisi kimvimba. 6 A Yave, tebukila kiadi kiaku zaba diambu ko, ayi ndiela zungidila ntal'aku, kingolo moyo ayi luzolo luaku lu ngolo, bila a Yave! 7 Mu yamikina minzitusu miaku mu bidi mu zithangu zioso. 7 Kadi tebukila moyo mbembo yingolo ayi mu diambu di yolukila masumu mama ma kimuana; ayi kadi tebukila mangitukulu maku moso. 8 Ndinzolanga nzo moyo zinzila ziama zi matingu. Mu diambu yoyi weti zingila; a Yave buangu kimvuandanga di luzolo luaku, bika wuthebukila moyo; bila nkembo'aku. 9 Kadi botula muel'ama va kimosi ngeyo widi wumboti, a Yave. 8 Yave, widi ayi bankua masumu ayi luzingu luama va kimosi wumboti ayi wusonga; diawu kanlongisilanga ayi bantengulanga menga ma batu, 10 mu bobo bankua masumu mu zinzila ziandi. 9 Niandi badi mioko miyuku kubika zikhanu zimbimbi, wudiatisanga batu bakukikululanga mu mambu bobo mioko mi lubakala miwedi makaba ma masonga; ayi wunlonganga nzil'andi kuidi kinsueki. 11 Vayi minu, ndieti diatila mu luzingu bakukikululanga. 10 Zinzila ziosos zi Yave zidi lukambu tsembolo; bika wukhula ayi wumbona zi luzolo ayi zikuikama, kuidi bawu beti keba kiadi. 12 Malu mama madi va ntoto wuyalumuka zindombolo zi nguijani andi. 11 Mu diambu mu lukutukunu lunneni, ndiela zitisa Yave. di dizina diaku, a Yave bika wundemvukila mu mambimbi mama bila madi mawombo. 12 Buna nani mutu wunkinzikanga Yave? Yave wela kunlonga nzila yoyi basobula mu diambu diandi. 13 Wela viokisa bilumbu biandi mu

27 Nkunga Davidi. Yave niandi kiezila kiama ayi phulusu ama. Nani ndilenda mona tsisi e? Yave niandi suamunu kingolo mu luzingu luama. Nani ndilenda mona boma e? 2 Mu thangu batu bambimbi, bela kuiza ku ntual'ama

mu diambu di dia nsuni ama; mu thangu Wuba vutudila boso buididi mavanga ma mioko bambeni ziamma ayi bobo bandendi bela kuiza miawu, wuba vutudila boso buididi mambu kunduanisa, bela bumina thutu ayi bela bua. **3** momo bavanga. **5** Sumbu batalanga ko mavanga Ka diambu ko nkangu wu masodi wunzungididi, ma Yave, ayi mavanga ma mioko miandi, wela ntim'ama wulendi mona tsisi ko; Ka diambu ku babunga ayi kalendi ku batunga diaka ko mvita yibuidi mu diambu diama, ndilendi ko. **6** Nzitusu wuba kuidi Yave! Bila wuwilu zimbisa diana ko. **4** Kima kimosi ndilomba yamikina kuama mu diambu di kiadi. **7** Yave kuidi Yave, kiawu ndintomba: Thidi vuanda mu niandi zingolo ziamma ayi nkaku'ama. Ntim'ama bilumbu bioso bi luzingu luama mu nzo Yave, mu wuntulanga diana mu niandi ayi ndisadusu. diambu nditalanga kitoko ki Yave ayi mu diambu **Ntim'ama** weti mona khini yi ngolo ayi ndielia ndintombannga mu nzo andi. **5** Bila mu lumbu ki kumvutudila matondo mu nkung'ama. **8** Yave ziphasi wela ku kheba mu luvovomo mu buangu niandi ngolo mu diambu di batu bandi. Niandi kiandi kamvuandanga; wela kutsueka ku tsi buangu kingolo ki khudulu yi mutu andi wowo Nzo'andi yi ngoto; wela kuthedimisa va ditadi di ngolo. **6** Buna ntu ama wulenda yumuka va yilu bambeni ziamma zinzungididi. Mu nzo'andi yi ayi wuba nata mu zithangu zioso.

ngoto, ndielia tambika makaba mu khini. Ndiela yimbila ayi bula miziki mu diambu di Yave. **7** Wa mbembo'ama bu ndilembo tedi, a Yave; wumboni kiadi ayi wuphana mvutu. **8** Ntim'ama wutubidi mu diambu diaku: "Tomba zizi kiandi." Zizi kiaku, a Yave, kiawu ndielia tomba. **9** Kadi kutsueka zizi kiaku. Bika kuka kisadi kiaku mu nganzi. Ngeyo wuba nsadisi ama kadi kumbika, kadi kundiekula. A Nzambi yi Mvulusi ama. **10** Ka diambu ko dise diama ayi ngudi ama bandiekudi; Yave wela kundiakula. **11** Wundonga nzil'aku, a Yave ayi wundiatisa mu nsolo wu songa mu diambu di batu bobo beti kundiamisa. **12** Kadi kundiekula mu luzolo lu batu bobo beti kundenda, bila bambangi ba luvunu zitelimini mu diambu diama, ayi zieti yindula matsita. **13** Ndisia diana mu diambu diadi: Ndiela mona mamboti ma Yave va ntoto wu batu badi moyo. **14** Tadidila Yave! Wukikindisa ayi bika ntim'aku wukinda; ayi tadidila Yave.

28 Nkunga Davidi. Ngeyo ndintel; A Yave, ditadi diama di ngolo, kadi kunzibikila dikutu diaku Bila ngeyo ba dio sui; buna ndielia dedakana bobo bankulukanga mu dibulu dimula. **2** Wa yamikina kuami mu diambu di kiadi banga bu ndikutela mu tomba lusadusu banga bu ndieti yumuna mioko miama ku ndambu buangu kiaku kilutidi kinlongo. **3** Kadi kuphitumuna va kimosi ayi batu bambimbi ayi batu beti vanga mambimbi; bobo banyolukilanga mambu ma ndembama va kimosi ayi badiawu wayi banyindulanga mambimbi mu mintima miawu. **4** Wuba vutudila boso buididi mavanga mawu, ayi boso buididi mavanga mawu mambimbi.

29 Nkunga Davidi. Luvana kuidi Yave, beno batu badi ngolo; Luvana nkembo kuidi Yave ayi zingolo. **2** Luvana nkembo kuidi Yave wufuanikini mu dizina diandi. Lubuongimina Yave mu kiezila ki kinlongo kiandi. **3** Mbembo Yave yidi va mbata minlangu. Nzambi yi nkembo wulembo dumi. Yave wulembo dumi va mbata minlangu minneni. **4** Mbembo Yave yidi yi lulendo, mbembo Yave yidi yi nzitusu. **5** Mbembo Yave yinkelulanga minti mi sedeli; Yave wunkelulanga minti mi sedeli midi mu Libani mu bitini. **6** Wunzamisanga Libani banga muana wungombi; Silioni banga muana wu phakasa. **7** Mbembo Yave yilembo totula minlaki mi mbazu. **8** Mbembo Yave yintitisanga dikanga. Yave wunititisanga dikanga di Kadesi. **9** Mbembo Yave yimbutisanga minsuma; yeti vambisa minsitu. Mu Nzo'andi, bima bioso bilembo yamikina: "nkembo". **10** Yave wumuandanga va kundu ki kipfumu va mbata khuka minlangu; Yave weti vuanda banga ntinu mu zithangu zioso. **11** Yave weti vana batu bandi zingolo; Yave weti sakumuna batu bandi mu ndembama.

30 Nkunga Davidi kayimbidila mu mbiekolo nzo Nzambi. Ndiela kuyayisa, a Yave bila ngeyo wuthotula mu dibulu didi thiipula Wusitia ko ti bambeni ziamma zimona khini mu diambu diama. **2** A Yave, Nzambi ama, ngeyo nditela mu diambu di lusadusu ayi ngeyo wumbelusa. **3** Yave, ngeyo wuthotula mu tsi bafua, ngeyo wuthanina muwingi ndibika tibuka mu dibulu. (**Sheol h7585**) **4** Luyimbidila Yave beno banlongo bandi; Zitisau dizina diandi di nlongo. **5** Bila nganzi andi yizingilanga

mu ndambu thangu kaka. Vayi nlemvo andi bazabini yama. Bobo bakumbona mu nzila wunzinganga mu zithangu zioso; bidilu bilenda balemba tini va ndidi. **12** Banzimbikini banga ti kuiza va builu; vayi khini yinkuizanga va ndifua Ndidi banga nzungu tuma yibudika. **13** nsuka. **6** Bu ndiba mu luvovomo, ndituba: Bila ndilembo wi balemba thubidila buwombo “Ndilendi nikunu ko” **7** A Yave, mu nlemvo ku ndambu ayi tsisi yingolo mu zindambu zioso aku, ngeyo wukindisa mongo’ama... vayi bu balemba kutakananga va kimosi mu diambu wusueka zizi kiaku buna minu ndimona boma. banduanisa; balemba yendila luzingu luama **8** Kuidi ngeyo, a Yave, nditela mbila. Kuidi manenga. **14** Vayi minu, mu ngeyo ndintula Yave ndiyamikina mu diambu di lusadusu **9** diana diama, a Yave, Ndieti tuba: “Ngeyo Nzambi “Ndandu mbi yidi mu mbivusu ama, minu kuluka mu dibulu e? Mbungi-mbungi yilenda kuzitisa e? Voti yilenda yamikina kikhukizi kiaku e? **10** A Yave wa, wumboni kiadi, A yave, bika wuba lusadusu luama.” **11** Ngeyo wuviakisa bidilu biama makinu, wunianguna tsaku ama ayi wuphuika khini. **12** Muwingi ntim’ama wuyimbidila minkunga ayi wubika ba dio sui. A Yave, Nzambi ama, ndielu ku vutudilanga mu zithangu zioso.

31 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Kuidi ngeyo, Yave ndintombila suamunu; kadi khumbu yimosi ndifua tsoni; wukhula mu busonga buaku. **2** Yinika dikutu diaku kuidi minu, Yiza nsualu, mu kukhula! Kuidi minu, bika wuba ditadi diama dingolo disuamina, suamunu kingolo, mu diambu di kuphukisa. **3** Sumbu didi ti ngeyo ditadi diama dingolo ayi suamunu kiama kingolo. Mu diambu di dizina diaku bika wuthuadisa ayi wundiatisa. **4** Bika wuthotula mu ntambu wu bathambil, bila ngeyo suamunu kiama. **5** Mu mioko miaku ndintambika pheve ama; Wukhula, a Yave, ngeyo Nzambi yi kiedika. **6** Ndieti lenda bobo bansingiminanga mu bitumba biphamba. Vayi minu diana diama didi mu Yave. **7** Ndiela mona khini ayi ndielu yangalala mu diambu di luzolo luaku; bila wumona ziphasi ziama; wuzaba kiadi ki muel’ama. **8** Ayi wusia ku ndiekula ko mu mioko mi mbeni. Vayi ngeyo malu mama va buangu ki yalumuka. **9** Bika wumbona kiadi, a Yave, bila mu ziphasi ndidi. Meso mama; mabividu mu diambu di maniongo muel’ama ayi nitu ama bibividu mu diambu di phasi. **10** Luzingu luama lulembo suki mu kiadi ayi mimvu miama milembo suki mu diambu di kunga. Zingolo ziama zilembo suki mu diambu di ziphasi ziama, ayi mimvesi miama milembo lebakana ngolo. **11** Mu diambu di bambeni ziama zioso, ndiyikidi bila ki nlenzo kuidi bobo bafikimini yami ayi

ku ndambu ayi tsisi yingolo mu zindambu zioso ayi ngeyo wukindisa mongo’ama... vayi bu balemba kutakananga va kimosi mu diambu wusueka zizi kiaku buna minu ndimona boma. banduanisa; balemba yendila luzingu luama **16** Bika zizi kiaku kikienzukila kisadi kiaku; wuphukisa mu diambu di luzolo luaku lungolo. **17** Kadi tala ti ndifua tsoni, a Yave, bila kuidi ngeyo ndiyamikina. Vayi bika batu bambimbi bafua tsoni! Bika baba dio sui ku tsi bafua! (**Sheol h7585**) **18** Bika bididi bintotulanga luvunu baba dio sui; mu lunieomo ayi mu mvuezolo beti yolukila mu luyanu kuidi mutu wusonga. **19** A phila, mamboti maku madidi manneni; momo wulundila bobo beti kukinzika; momo wuvangila bobo beti tomba suamunu kuidi ngeyo va ntuala batu. **20** Va ntuala meso maku, ngeyo weti kuba suekanga mu diambu di mambimbi mayindulanga batu ku buangu kioki wumvuandanga, ngeyo weti kuba keba mu luvovomo mu ludimi lueti funda. **21** Nzitusu wuba kuidi Yave Bila niandi wumbonisini luzolo luandi lungolo mu thangu ndiba mu divula dizungulu kuidi masodi. **22** Mu boma buama minu ndituba: “Minu ndivengumunu thama va ntual’aku.” Muaki ngeyo wuwa yamikina kuama mu diambu di kiadi mu thangu nditelu mu diambu di lusadusu. **23** Bika luzola Yave beno banlongo bandi boso. Yave wunkebangwa minkhuikizi Vayi wumvutudilanga mu bufuana bobo badi lunieomo. **24** Lukikindisa ayi bika luba bukhafi mu mintima mieno; beno boso bobo luntulanga diana dieno mu Yave.

32 Nkunga Davidi. Lusakumunu kuidi mutu

wowo wulemvokolo nzimbal’andi; masumu mandi mafukulu. **2** Lusakumunu kuidi mutu wooo Yave kankambu ntangila disumu diandi, ayi kambulu bukhita mu pheve andi. **3** Bu ndiba dio sui, mimvesi miama milebakana mu kunga ku ndiba nkunga mu lumbu kimvimbba. **4** Bila muini ayi builu koko kuaku ziku kuba va minu. Zingolo ziama zisukidi banga mu bila ki tsisi yirombo mu diambu di batu bobo thangu yi muini wu ngolo. **5** Buna ndizabikisa

disumu diama, ndisia fuka mambimbi mama ko. ku buangu kioki keti vuanda, Yave wulembo Ndituba: "Ndiela lomba nleovo mu zinzimbala tadi batu banzingilanga va ntoto. **15** Niandi ziama kuidi Yave." Buna ngeyo wulemvukila wunkubikanga mintima mi batu boso, Niandi mambimbi ma disumu diama. **6** Buna diawu bika wuntulanga mavanga mawu moso beti vanga. woso mutu wunkinzikanga mambu maku, wela **16** Kuisi kadi ntinu wumosi ko wulenda vuka mu kusambilu mu thangu yoyi kalenda kubakula. diambu di nkangu andi wunneni wu masodi; Bukiedika mu thangu yi khuka nlangu yingolo kuisi kadi mutu wu lulendo ko wulenda tina mu milendi kunlalumuna ko. **7** Ngeyo buangu diambu di zingolo ziandi ziwombo; **17** Phunda kiama kieti kutsegue; ngeyo weti kukheba yidi diana di phamba mu diambu di khudulu; mu ziphasi. Ngeyo wukunzungidilanga mu Ka diambu ko zingolo ziandi zinneni, yilendi minkunga mi khudulu. **8** "Ndiela kumonisa ayi vukisa ko. **18** Vayi meso ma Yave madi kuidi kulonga nzila yoyi fueti diatila, ndiela kuvana bawu beti kunkinzika; kuidi bawu bantulanga ndongi ayi thalu'ama yela ba vadi ngeyo. **9** diana mu luzolo luandi lungolo, **19** mu diambu Kadi ba banga phunda voti banga bulu kioki di kuba kula mu lufua ayi mu diambu di kuba bantedilanga 'mule'; bibulu bikondolo diela, keba bamoyo mu thangu yi kanda. **20** Tulembo vayi biobi binkangungu nsinga ayi sengo mu vingila mu diana kuidi Yave. Niandi nsadisi eto munu bila nganu bilenda fikama va widi." ayi nkaku eto. **21** Mu niandi mintima mieto **10** Mabienga mawombo madi mu diambu di mieti mona khini bila tutula diana dieto mu mutu wumbimbi; vayi luzolo lu ngolo lu ma dizina diandi di nlongo, **22** Bika luzolo luaku lu Yave lunzungidilanga mutu wowo wuntulanga ngolo luba va beto boso, a Yave bu tueti tula diana diandi mu niandi. **11** Monanu khini ayi diana dieto mu ngeyo.

luyangadala mu Yave beno basonga. Luyimbila,
beno boso luidi balulama mu mintima.

34 Nkunga Davidi mu thangu kavuna lawuka
va meso ma Abimeleki bu kankuka ayi

33 Luyimbila Yave mu khini beno basonga Davidi wuyenda. Ndiela yayisa Yave mu zithangu Bufueni ti mutu widi ntima lulama ziosos; Nzitusu andi wela ba mu bididi biama kanzitisa. **2** Luzitisa Yave mu ngitala, Lusika mu kadika thangu. **2** Muel'ama wela kiniemisa miziki mu diambu diandi mu siku kidi dikumi mu Yave. Bika badi mu phasi bawa ayi bamona di zitsinga. **3** Lunyimbida nkunga wumona; khini. **3** Kembisanu Yave va kimosi ayi minu, Lusika bumboti ayi luyamikina mu diambu di bika tuyayisanu dizina diandi va kimosi, **4** khini. **4** Bila mambu ma Yave madi masonga ayi Nditomba Yave, niandi wuphana mvutu ayi makiedika. Niandi widi kikhukizi mu mamoso niandi wukhula mu zitsisi ziama ziosos. **5** keti vanga. **5** Yave wunzolanga bululama ayi Batu bobo batala kuidi niandi bakienzulu ayi busonga Ntoto widi wuwala luzolo luandi bizizi biawu bilendi mona tsoni nkutu ko. **6** lungolo. **6** Diyilu divangimina mu mambu ma Nsukami wawu wutela; ayi Yave wunwa ayi Yave. Nkangu andi woso wu bima, bivangimina wuphukisa mu ziphasi ziandi ziosos. **7** Mbasi mu phemo yi munu andi. **7** Wunkupikisanga Yave yinzungidilanga bobo bankinzikanga Yave minlangu mi mbu mu khati mvungu, ayi ayi wukubakulanga. **8** Lubimba ayi lutala ti Yave wuntulanga biza mu bilundulu. **8** Bika ntoto widi wumboti; Lusakumunu luidi kuidi mutu wumvimba wukinika Yave. Bika batu boso ba wowo wuntombanga suamunu mu niandi. **9** ntoto bantitila. **9** Bila bu katuba, buna diawu Lukinika Yave beno banlongo bandi. Bila bobo divangama, bu katuma, buna diawu ditelama beti kunkinzika, balendi kambu kima ko. **10** dio ngui. **10** Yave wumvunzanga zikhanu zi Zikhosi zimvonganga ayi zimfuanga nzala vayi makanda wumvondanga mayindu ma batu. **11** bobo bantombanga Yave balendi kambu kima ko. Vayi zikhanu zi Yave zinzingilanga mu zithangu **11** Yizanu bana bama, lungua. Ndiela ku lulonga zioso mayindu ma ntim'andi manzingilanga buevi bu kinzikilanga Yave. **12** Nani mutu mu mu tsungi ka tsungi. **12** Lusakumunu luidi beno wunzolanga luzingu, ayi tidi mona bilumbu kuidi dikanda di batu diodi Nzambi kadidi biwombo bi mboti **13** Vengumuna ludimi luaku Yave, batu bobo kasobula mu diambu di kiuka mu mambu mambimbi, ayi bididi biaku mu tuba kiandi. **13** Tona ku diyilu, Yave wulembo tadi; mambu ma luvunu. **14** Botuka mu mambimbi wulembo moni bana boso ba batu. **14** Tona vayi vanga mamboti. Tomba ndembama ayi

landakana yawu. **15** Meso ma Yave mantalanga ndivuata tsaku. Ndikikulula mu kukifuisa nzala basonga ayi makutu mandi madi mazibuka mu diambu di lusambulu Thangu zitsambulu bu beti yamikina. **16** Yave wunsuekanga zizi zama zivutuka kuidi minu mu kambu mvutu. **14** kiandi kuidi batu bamvanganga mambimbi Ndibedi diatanga ku tsi kiadi banga mu diambu mu diambu babika buela tebukulu moyo va di nkundi ama voti khomba ama. Ndibedi ntoto. **17** Batu basonga banyamikinanga ayi komvikanga ntu ku tsi mu diambu di kiadi banga Yave weti kuba wanga ayi wukubakulanga mu minu ndindila ngudi ama. **15** Minu bu ndibumina ziphasi ziawu zioso. **18** Yave widi wufikama thutu, bakutakana va kimosi mu khini. Batu vadi batu bobo badi mintima mi kofakana. Ayi bakutakana mu diambu di kunduanisa minu mu wumvukisanga bobo badi pheve yidi mu kiadi kambu zaba diambu. Bawu bamfinga mu kambu kingolo. **19** Mutu wusonga wumbuilungu ziphasi vongga. **16** Banga batu bobo bankinzikanga ko ziwombo vayi Yave wunkukulanga mu zizioso. mambu ma Nzambi, balembo tsekinina mu bu **20** Niandi wunkebang mimvesi miandi mioso mbimbi balembo khuetila meso. **17** A Yave, kadi wumosi wulendi keluka ko. **21** Mambu nate thangu mbi wela kumatadidilanga e? mambimbi mela vonda mutu wumbimbi; bobo Kula luzingu luama mu mbivusu awu; kula beti lenda nkua busonga bela bedoso. **22** Yave luzingu luama luthalu mu zikhosi zioso. **18** wunkulanga bisadi biandi, ayi kadi wumosi mu Ndiela kuvutudila matondo mu lukutukunu babo bobo bansuaminanga mu niandi kalendi lunneni; va khatitsika batu bawombo ndiela bedoso ko.

35 Nkunga Davidi. Zonzisa, a Yave, bobo balembo nzonzisa. Nuanisa bobo balembo nduanisa, **2** simba nkaku wu fioti ayi wunneni telama ayi yiza wutsadisa. **3** Bonga dionga difioti ayi dinneni ayi kaka nzila yi bobo balembo ndandakana kamba muel'ama: "Minu ndidi phulusu aku." **4** Bika batu babo bantombanga luzingu luama baba dio kombolo ayi bafua tsoni. Bika bobo bantombanga mabienga mama bavutuka ku mbusa ayi baba mu divuda; **5** bika baba banga mavevolo mamvevomono kuidi phemo va kimosi ayi mbasi yi Yave yi bakuka. **6** Bika nsolo awu wuba tombi ayi ndelo. Va kimosi ayi mbasi Yave yi balandakana. **7** Bila bathambididi dikondi diawu mu kambu bila; mu kambu kadi bila bakabidi dibulu dinneni mu diambu diama. **8** Bika mbivusulu yi babuila mu kinzimbukila ayi bika dikondi diodi batamba bawu veka dibabuila; bika babua mu dibulu, mu diambu di mbivusulu awu. **9** Buna muel'ama wela mona khini mu Yave ayi wela yangalala mu phulusu andi. **10** Buna nitu ama yimvimba yela yamikina: "nani widi banga ngeyo Yave? Ngeyo weti kula nsukami mu mioko mi mutu wunlutidi zingolo; nsukami ayi nkua mabienga mu mioko mi mutu wowo wulembo bayibi." **11** Bambangi bakondolo kiadi zilembo telama; zilembo ndiuvela buivu mu mambu ma khambulu kuama zaba. **12** Bamvutudidi mambimbi mu mamboti. Bayekudi muel'ama wawu veka. **13** Vayi bu baba mu kimbevo; minu

kambu bila; Kadi tala ti bobo bakundenganga mu kambu bila, bandiengudila meso mu bumbimbi. **20** Bayolukilanga ndembama ko; vayi banyindulanga mambu ma luvunu mu diambu di vunina bobo banzingilanga mu ndembama mu tsi. **21** Balembo nzibudila miunu ayi balembo tubi: "A, a... mu meso meto veka turueni mawu." **22** A Yave, ngeyo wumona mambu momo bika ba dio sui, kadi kuthatukila, a Yave, **23** kotuka ayi telama mu zonzika, Nzambi ama ayi Yave ama. **24** Wundungisa boso buididi busonga buaku, a Yave, Nzambi ama; ayi kadi tala ti bamona khini mu diambu diama. **25** Kadi kuba bika bayindula: "A, a... buawu bobo tutididi." Votu babika tuba: "beto tumminini." **26** Bika babo bammonanga khini mu ziphasi zama, bafua tsoni ayi baba dio kombolo Bika bobo balembo kukiniemisanga bawu veka mu diambu diama bafua tsoni ayi baba dio kombolo. **27** Bika bobo bammonanga khini mu ndungunu ama bamonanga khini ayi bayangadala bika batuba mu zithangu zioso: "Bika Yave kayayusu, niandi wummonanga khini mu mamboti ma kisadi kiandi." **28** Buna ludimi luama luela yolukila busonga buaku; ayi minzitusu miaku mu lumbu kimvimba.

36 Nkunga Davidi, kisadi ki Yave, kuidi pfumu minyimbidi. Mambu ma Nzambi madi mu ntim'ama Mu mambu matedi disumu di mutu wumbimbi: kuisi ko mambu ma kinzikila

Nzambi va meso mandi. **2** Bila va meso mandi buna batu bambimbi balendi buela monika ko; veka, weti kukiniemisa buwombo mu bakula buna wela tala buango kibabedi yayi bela va ba voti lenda masumu mandi. **3** Mambu ma ko. **11** Vayi minlembami miela tambula tsi banga munu'andi madi mambimbi ayi ma luvunu. kiuka ayi miela monanga khini mu ndembama Wulembo kuandi buela ba nkua nduenga yiwoombo. **12** Batu bambimbi bamfielanga batu ayi bueba vanga mamboti. **4** Bu kadi va basonga ayi beti kuba kuetila meno. **13** Yave mbuk'andi, wunyindulanga mambu mambimbi. wunsevanga mutu wumbimbi; bila zebi ti lumbu Weti kukiykula niandi veka mu nzila yi masumu kiandi kalembo yizi. **14** Batu bambimbi bavola kalozanga ko mambu mambimbi. **5** Luzolo luaku, bisabala ayi baleka mimbasa mu diambu di a Yave, lueti tula nate ku diyilu kikhuikizi kiaku vonda nkua kiadi ayi mutu wusukama; mu nate mu matuti **6** Busonga buaku buidi banga diambu di zenga bobo bandiatanga mu nzila yi miongo minda; zinzengolo ziaku zidi banga lulama. **15** Bisabala biawu biela kota mu mintima dibulu dinneni. O Yave, ngeyo wunkebanga miawu veka; ayi mimbasa miawu miela kelulu. mutu ayi bulu. **7** Tala phila luzolo luaku lu ngolo **16** Baka ku fioti ku mutu wusonga kulutidi ayi lukambu thalu! Luidi luzangulu ayi lukululu baka kuphuedi ku wombó di batu bambimbi. va khatitsika batu bobo bansuaminanga ku tsi **17** Bila lulendo lu batu bambimbi luela kelulu, phozi yi mavevi maku. **8** Beti tula minyengo yayi Yave wunsimbanga batu basonga. **18** mu wombó di bima bi nzo aku ayi ngeyo Bilumbu bi batu bakambulu tsembolo bizabikini wukubanukinanga mu nlangu wu makhini kuidi Yave ayi kiuka kiawu kizingilanga mu maku. **9** Bila kuidi ngeyo kuidi tho yi luzingu. zithangu zioso. **19** Mu thangu yi ziphasi, balendi Mu kiezila kiaku, tulembo moni kiezila. **10** yuma ko mu lumbu ki nzala, bawu bela mona Landakana vanga luzolo luaku kuidi bawu bazebi khini yiwoombo. **20** Vayi batu bambimbi bela ayi busonga buaku kuidi bawu badi mintima mi lulama. **11** Bika kulu ku nkua lunieme kubika kumbakidila; voti bika koko ku mutu wumbimbi kubika kuthinisa thama. **12** Tala phila yilembo buila bisadi bi mambu mambimbi; balumbulu va tsi ayi balendi buela telama ko.

37 Nkunga Davidi. Kadi fuemina batu bamvanganga mambimbi. Kadi monanga kikhene bobo bamvanganga mambimbi. **2** Bila banga biti, bela yuma mu nsualu; banga biti bi nlangu bela lebuka mu nsualu. **3** Tula diana diaku mu Yave ayi vanga mamboti; buna wela vuanda mu tsi ayi wela zingila mu ndembama. **4** Mona khini mu Yave buna wela kuvana mambu mantomba ntim'aku. **5** Yekula nzil'aku kuidi Yave, Tula diana diaku mu niandi, buna wela vanga diambu diadi: **6** Wela kienzula busonga buaku banga kiezila ki khiesa buisi nzengolo yi diambu diaku banga thangu va midi. **7** Ba dio sui va ntuala Yave, ayi wuntadidila mu mvibudulu kadi fuemina batu bu balembo moni mamboti mu nzil'andi; ayi kadi fuemina batu balembo sadila makani mawu mambimbi. **8** Bika buela fuema ayi zimbakana nganzi; kadi fuema bila dieti nata kaka ku mambu mambimbi. **9** Bila bobo bamvanganga mambimbi bela lalukusu; yayi bobo bantulanga diana diawu mu Yave bela tambula tsi banga kiuka. **10** Fioti kuandi fisiedi,

buna batu bambimbi balendi buela monika ko; veka, weti kukiniemisa buwombo mu bakula buna wela tala buango kibabedi yayi bela va ba voti lenda masumu mandi. **11** Vayi minlembami miela tambula tsi banga munu'andi madi mambimbi ayi ma luvunu. kiuka ayi miela monanga khini mu ndembama Wulembo kuandi buela ba nkua nduenga yiwoombo. **12** Batu bambimbi bamfielanga batu ayi bueba vanga mamboti. **4** Bu kadi va basonga ayi beti kuba kuetila meno. **13** Yave mbuk'andi, wunyindulanga mambu mambimbi. wunsevanga mutu wumbimbi; bila zebi ti lumbu Weti kukiykula niandi veka mu nzila yi masumu kiandi kalembo yizi. **14** Batu bambimbi bavola kalozanga ko mambu mambimbi. **5** Luzolo luaku, bisabala ayi baleka mimbasa mu diambu di a Yave, lueti tula nate ku diyilu kikhuikizi kiaku vonda nkua kiadi ayi mutu wusukama; mu nate mu matuti **6** Busonga buaku buidi banga diambu di zenga bobo bandiatanga mu nzila yi miongo minda; zinzengolo ziaku zidi banga lulama. **15** Bisabala biawu biela kota mu mintima dibulu dinneni. O Yave, ngeyo wunkebanga miawu veka; ayi mimbasa miawu miela kelulu. mutu ayi bulu. **7** Tala phila luzolo luaku lu ngolo **16** Baka ku fioti ku mutu wusonga kulutidi ayi lukambu thalu! Luidi luzangulu ayi lukululu baka kuphuedi ku wombó di batu bambimbi. va khatitsika batu bobo bansuaminanga ku tsi **17** Bila lulendo lu batu bambimbi luela kelulu, phozi yi mavevi maku. **8** Beti tula minyengo yayi Yave wunsimbanga batu basonga. **18** mu wombó di bima bi nzo aku ayi ngeyo Bilumbu bi batu bakambulu tsembolo bizabikini wukubanukinanga mu nlangu wu makhini kuidi Yave ayi kiuka kiawu kizingilanga mu maku. **9** Bila kuidi ngeyo kuidi tho yi luzingu. zithangu zioso. **19** Mu thangu yi ziphasi, balendi Mu kiezila kiaku, tulembo moni kiezila. **10** yuma ko mu lumbu ki nzala, bawu bela mona Landakana vanga luzolo luaku kuidi bawu bazebi khini yiwoombo. **20** Vayi batu bambimbi bela ayi busonga buaku kuidi bawu badi mintima mi lulama. **11** Bika kulu ku nkua lunieme kubika kumbakidila; voti bika koko ku mutu wumbimbi kubika kuthinisa thama. **12** Tala phila yilembo buila bisadi bi mambu mambimbi; balumbulu va tsi ayi balendi buela telama ko.

21 Mutu wumbimbi wundevanga yayi kavutulanga ko; yayi mutu wusonga weti kabula mu luzolo lu ntima. **22** Bobo Yave kasakumuna bela tambula tsi banga kiuka, yayi bobo kasinga bela lalukusu. **23** Enati Yave mueni khini mu nzila yi mutu buna wunkindisanga zithambi zi mutu beni. **24** Ka diambu ko bumini thutu; kalendi bua ko; bila Yave wukunsimbilanga mu koko kuandi. **25** Ndiba ditoko, buabu ndieka nunu; yayi ndisia mona ko mutu wusonga wuyekolo voti ndisia mona ko bana bandi balomba dipha. **26** Mu zithangu zioso, beti kabula ayi vananga mu luzolo Bana bawu bela sakumunu. **27** Tina mambimbi; vanga mamboti buna wela vuanda mu tsi mu zithangu zioso. **28** Bila Yave wunzolanga mambu masonga ayi kalendi zimbakana ko mikhuikizi miandi. Bela kebungu mu zithangu zioso yayi nkuna wu batu bambimbi bela lalukusu. **29** Batu basonga bela tambula tsi banga kiuka ayi bela mukalanga mu zithangu zioso. **30** Munu wu mutu wusonga wuntotulanga mambu ma nduenga ayi ludimi luandi luntubanga mambu ma lulama. **31** Mina mi Nzambi andi midi mu ntim'andi; Malu mandi malendi sialumuka ko. **32** Mutu wumbimbi wumfielanga mutu wusonga ayi wuntombanga kumvondisa. **33** Yave kalendi yekula ko basonga

mu lulendo lu batu bambimbi voti kuba bika mambu ma luvunu. **13** Minu, ndieka banga babedoso bu balembo sambusu. **34** Tadidila mutu wufua matu, wunkambu wa; banga dibaba Yave, ayi keba nzil'andi. Buna wela kuyayisa mu dikambu zibula munu andi. **14** Ndieka banga diambu wutambula tsi banga kiuka; thangu batu mutu wowo wu nkambu wa mutu wowo munu bambimbi bela lalukusu, ngeyo wela bumona. wunkambu baka bu vutudila mvutu. **15** Ngeyo **35** Ndima mutu wumbimbi, ayi mutu kondolo ndieti tadidila, a Yave, wela vutula mvutu, a kiadi, wuyunduka bumboti banga nti wu nlangu Yave Nzambi ama. **16** Bila ndituba: "kadi tala ti mu ntoto wowo kabutukila. **36** Niandi wuvioka, bamona khini voti bakiyayisa bawu veka mu nsualu ayi kasiedi ko. Ndintombidi ngolo vayi diambu diama. Kulu kuama bu kusialumukini." kasia monika ko. **37** Fiongurina mutu kambulu **17** Bila nduka bua ndieka ayi ziphasi ziamtasembolo ayi tala tala mutu wu lulama buna zidi kaka mu minu. **18** Ndimfundu mbimbewela mona ti tsukulu yi mutu wowo yidi tsukulu ama. Ndilembo niongi mu diambu di disumyi ndembama. **38** Vayi bankua masumu boso diama. **19** Bawombo badi bambeni ziamta bela vondo va kimosi tsukulu yi batu bambimbi ziozi zibeki zingolo. Bobo bakundendanga yela ba lalukusu. **39** Phulusu yi batu basonga mu kambu bila badi bawombo. **20** Bobo kuidi Yave yeti ba. Niandi zingolo ziawu mu bakuphutudilanga mambimbi mu mambotithangu yi ziphasi. **40** Yave wukubasdisanga mama balembo thubidila ku ndambu mu thangu ayi wukubakulanga; wukubakulanga mu batu ndinlandakana vanga mamboti. **21** A Yave, kadi bambimbi ayi wukubavukisanga bila mu niandi kundiekula; kadi kuthatukila Nzambi ama. **22** beti suamina. **Yiza nsualu mu kutsadisa, A Yave, Mvulusi ama.**

38 Nkunga Davidi mu diambu di thebokolo **39** Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumuminoyo. A Yave, kadi kuthemima ku tsi minyimbidi. Minu ndituba: "ndielasunga nganzi aku voti kadi kuphana thumbudulu ku zinzila ziamayi ndielakeba ludimi luama mutsi nganzi aku yi kikhesa. **2** Bila madionga maku masumu. Ndiela tula luvambu mu munu'ama mathobudi ayi koko kuaku kumbetidi. **3** Mu mu zithangu zioso batu bambimbi bela bangadiambu di nganzi aku yi kikhesa, buvini buisi ko ku ntuala meso mama." **2** Bu ndiba dio sui ayimu nitu ama. Mimvesi miama misiedi ko buvini ndidgingalala ayi bu ndisia tuba kadi diambuko. mu diambu di masumu mama. **4** Zinzimbala Vayi ziphasi ziamabuelama na buelama zilembo ziamazimfietikisidi ngolo banga mfunawidi zibuelama. **3** Ntim'ama wulema mu khati nituzitu kiwombo; madidi ngolo zitu mu diambu ama; ayi bu ndiyindula, buna mbazu yilema. diama banga mfunawu ngolo. **5** Ziphuta ziamadiawu nditumbutubila mu ludimi luama: **4** zilembo bodi ngolo yi wombo ayi zilembo yizi "Wumbonisa, a Yave tsukulu yi luzingu luama; tsudi yi wombo mu diambu di buvulu buama ayi thalu yi bilumbu biama bika wunzabikisa bu masumu. **6** Ndidi wukomvama ngolo ayiti luzingu luama vioka lu mvioka! **5** Ngeyo khulukidi nate va tsi; Lumbu ki mvimba mu wuvanga bilumbu biama siadila banga dikanda kiadi ndieti diatila. **7** Bila ziphasi zingolo zidi diama Tezo ki mimvu miama kisi ko kadi mfunumu luketo luama, buvini buisi ko mu nitu ama. va ntanl'aku. Kadika luzingu lu mutu luidi kaka **8** Ndidi wuvonga ngolo ayi ndidi wukosakana phemo. **6** Mutuwidi khatika kimbindi bu ketimvimba. Ndilembo kungi mu diambu di ziphasi kuenda ayi vutuka weti banga mayindu, vayi mu zi ntima. **9** Zitsatu ziamazioso zidi dio yambi phamba kuandi; weti kupika bima vayi kakadi va ntual'aku, a Yave, ayi vumina kuama kuisi ko zaba nani wela bitota. **7** Vayi buabu, Yave, mbi kusuama kuidi ngeyo. **10** Ntim'ama wulembo mfueti vingila e? Diana diama didi mu ngeyo. **8** sadin golo ayi zingolo ziamazimeni; kiezila Wuphukisa mu zinzimbala ziamazioso; kadi kibotukidi mu meso mama. **11** Bakundi bama ayi kundiekula ndikituka sekonono ki bivulu. **9** bobo bankibanga yama bathinini mu diambu di Ndiba dio sui; ndisia zibula munu ama ko bila ziphuta ziamayi; bobo bafikasana yama thama ngeyo wuvanga buawu. **10** Wuphengumunina batelimini. **12** Bobo bantomba luzingu luama nsongo aku. Ndieka suka mu diambu di bikotibalembo mintambu miawu bobo bantomba bi mioko miaku. **11** Ngeyo weti tubidila ayi weti kuphangambimbi balembo yolukila mbivusu vana batu thumbudulu mu diambu di masumu ama; Mu lumbu kimvimba balembo kubika mawu. Ngeyo weti zinisa kimvuama kiawu

banga kiphepele kadika mutu widi phemo. 12 mu mbivusu ama baba dio kombolo. 15 Bika babo Wa lusambulu luama; a Yave! Dimba yamikina bobo bantubanga kuidi minu: "A, a..." bamona kuama mu diambu di lusadusu. Kadi lasakana tsisi mu diambu di zitsoni ziawu veka 16 Vayi mu bidilu biama; bila ndieti kalanga yaku va bika babo bobo bakutombanga bayangalala, ayi kimosi banga nzenza, banga nkibi, banga bakulu bamona khini mu ngeyo. Bika babo banzolanga bama boso. 13 Wuphengumunina thalu'aku phulusu aku batuba mu zithangu zioso: "Bika muingi ndimona diaka khini tuamina ndunda ayi ndibika buela monika."

40 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Ndieti tadiidila Yave mu mvibudulu. Niandi wubaluka kuidi minu ayi wuwa yamikina kuama. 2 Niandi wuthampula mu dibulu di tsisi, mu khati nyamba wu ngolo. Wutula malu mama va ditadi, wuphana buangu kikinda kioki ndilenda telama. 3 Niandi wutula nkunga wumona va munu ama; nkunga wu zitisila Nzambi eto, Batu bawombo bela mona ayi bela mona tsisi; ayi bela tula diana diawu mu Yave. 4 Lusakumunu kunkindisa va mfulu andi yi kimbevo. Ngeyo kuidi mutu wunkitulanga Yave diana diandi; ayi wela kumbelusa va mfulu andi yi kimbevo. 4 wunkambu talanga bankua luniemo kuidi bobo Ndituba: "A Yave, wumboni kiadi. Wumbelusa beti baluka kuidi zinzambi zi luvunu. 5 A Yave, bila kuidi ngeyo ndividodi masumu." 5 Bambeni Nzambi ama, ngeyo wuvanga matsiminanga ziam zilembo tubi mambu mu diela dimbimbi mawombo; ayi bima biobi wukubika mu diambu mu diambu diama: "Thangu mbi kela fua dieto. Kuisiko mutu wulenda kutangila biawu. ayi dizina diandi diela lalakana e?" 6 yoso Enati thidi ku mayolukila ayi ku matubila; thangu mutu kizidi mu kuthala; mutu wovo mawu mawokidi ngolo muingi ndimasamuna. wuntubanga luvunu. Ntim'andi wufulukidi 6 Makaba ma vonda ayi makaba matambuku; mambu ma mvuezolo; buna wuntotukanga ku ngeyo wumanga mawu; Ngeyo wutobula matu nganda ayi wunyolukilanga mawu. 7 Bambeni mama. Makaba mayoko ayi makaba mu diambu ziam zioso zilembo niunguta va kimosi mu di masumu, ngeyo wusia malomba ko. 7 Buna diambu diama. Balembo yindula mambimbi ndituba: "ndilembo yizi; didi disonama mu mu diambu diama, balembo tubi: 8 "Nsongo diambu diama mu buku ti: 8 Minu thidi vanga wumbimbi wumbuididi. Kalendi buela vumbuka luzolo luaku; a Nzambi ama, Mina miaku midi ko va buangu kioki kalambididi." 9 Ka diambu mu ntim'ama." 9 Ndinyamikisa busonga buaku ko nkundi ama wu luzolo, wovo ndibedi mu lukutukunu lunneni. Ndisia zibika bididi silanga diana, wubedi kabulanga dipha diama, biam ko. Banga kuandi buzebi, a Yave. 10 wumbalumukini. 10 Vayi ngeyo Yave, wumboni Ndisia sueka ko busonga buaku mu ntim'ama. kiadi wuthedimisa. Muingi ndiba vutudila landi. Ndiyolukila kikhukizi kiaku ayi phulusu aku. 11 Nzebi ti ngeyo wunyangalalanga mu minu; mu Ndisia sueka ko luzolo luaku ayi kiedika kiaku mu lukutukunu lunneni. 11 Kadi zimbakan kumbonanga kiadi, a Yave. Bika Luzolo luaku ayi kiedika kiaku bikhebang mu zithangu zioso. 12 Nztitusu wuba kuidi Yave, Nzambi yi Iseli, mu Bila ziphasi ziwombo zikambu zabakana thalu zzungididi. Masumu mama mambakidila, ayi ndikadi mona. Maviokidi zitsuki ziam zi ntu mu thalu. Ayi ntim'ama wulembo vongi mu minu. 13 Yangalala, a Yave, mu kuphukisa A Yave, yiza nsualu mu kutsadisa. 14 Bika babo bobo bantomba baka luzingu luama; bafua tsoni ayi baba dio kombolo bika babo ammonanga khini

41 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Lusakumunu kuidi mutu wovo thalu'andi yidi kuidi mutu wulebakana, Yave weti ku nkula mu thangu yi ziphasi. 2 Yave wela kunkeba ayi wela tanina luzingu luandi; wela kunsakumuna va ntoto ayi kalendi kunya kula ko mu luzolo lu bobo beti kunlenda; 3 Yave wela kunkindisa va mfulu andi yi kimbevo. Ngeyo kuidi mutu wunkitulanga Yave diana diandi; ayi wela kumbelusa va mfulu andi yi kimbevo. 4 wunkambu talanga bankua luniemo kuidi bobo Ndituba: "A Yave, wumboni kiadi. Wumbelusa beti baluka kuidi zinzambi zi luvunu. 5 A Yave, bila kuidi ngeyo ndividodi masumu." 5 Bambeni Nzambi ama, ngeyo wuvanga matsiminanga ziam zilembo tubi mambu mu diela dimbimbi mawombo; ayi bima biobi wukubika mu diambu mu diambu diama: "Thangu mbi kela fua dieto. Kuisiko mutu wulenda kutangila biawu. ayi dizina diandi diela lalakana e?" 6 yoso Enati thidi ku mayolukila ayi ku matubila; thangu mutu kizidi mu kuthala; mutu wovo mawu mawokidi ngolo muingi ndimasamuna. wuntubanga luvunu. Ntim'andi wufulukidi 6 Makaba ma vonda ayi makaba matambuku; mambu ma mvuezolo; buna wuntotukanga ku ngeyo wumanga mawu; Ngeyo wutobula matu nganda ayi wunyolukilanga mawu. 7 Bambeni mama. Makaba mayoko ayi makaba mu diambu ziam zioso zilembo niunguta va kimosi mu di masumu, ngeyo wusia malomba ko. 7 Buna diambu diama. Balembo yindula mambimbi ndituba: "ndilembo yizi; didi disonama mu mu diambu diama, balembo tubi: 8 "Nsongo diambu diama mu buku ti: 8 Minu thidi vanga wumbimbi wumbuididi. Kalendi buela vumbuka luzolo luaku; a Nzambi ama, Mina miaku midi ko va buangu kioki kalambididi." 9 Ka diambu mu ntim'ama." 9 Ndinyamikisa busonga buaku ko nkundi ama wu luzolo, wovo ndibedi mu lukutukunu lunneni. Ndisia zibika bididi silanga diana, wubedi kabulanga dipha diama, biam ko. Banga kuandi buzebi, a Yave. 10 wumbalumukini. 10 Vayi ngeyo Yave, wumboni Ndisia sueka ko busonga buaku mu ntim'ama. kiadi wuthedimisa. Muingi ndiba vutudila landi. Ndiyolukila kikhukizi kiaku ayi phulusu aku. 11 Nzebi ti ngeyo wunyangalalanga mu minu; mu Ndisia sueka ko luzolo luaku ayi kiedika kiaku mu lukutukunu lunneni. 11 Kadi zimbakan kumbonanga kiadi, a Yave. Bika Luzolo luaku ayi kiedika kiaku bikhebang mu zithangu zioso. 12 Nztitusu wuba kuidi Yave, Nzambi yi Iseli, mu Bila ziphasi ziwombo zikambu zabakana thalu

42 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumu minyimbidi.

Boso bummoninanga disofi phuila yi nlangu, buawu bobo muel'ama wididi phuila yi ngeyo; Nzambi ama. 2 Muel'ama wulembo moni phuila yi Nzambi, Phuila yi Nzambi yi moyo. Thangu mbi ndielu nkuenda ayi ndielu dengana Nzambi e? 3 Matsuela

mama mawu maba bidia biama mu builu ayi muini bu babedi ku khambanga mu lumbu kimvimba: "Kuevi kuidi Nzambi aku e?" **4** meto, a Nzambi madise meto batukamba mambu Mambu momo ndieti tebukila moyo banga momo wuvanga mu bilumbu biawu; mu bilumbu minu ndintiamuna muel'ama: buevi ndibedi bivioka **2** Mu koko kuaku, ngeyo wukuka kuendilanga va kimosi ayi nkangu wu batu, mu makanda; ayi ngeyo wuwingisa madise meto; kuba diatisa mu ntanda nate ku nzo Nzambi mu ngeyo wukosikisa batu ayi ngeyo wufunisa mase biyoko bi khini ayi mu phutudulu yi matondo meto. **3** Kadi sia ti mu diambu di sabala kiawu va khatitsika batu bawombo badi mu nyengo. bazionina tsi; Voti kadi sia ti koko kuawu kuawu **5** Bila mbi vongidi bobo, a muel'ama e? Bila kuba natina ndungunu; koko kuaku ku lubakala, mbi muel'ama wulembo niongina mu khati koko kuaku ayi kiezila ki zizi kiaku bila ngeyo ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndielia wuba zola. **4** Ngeyo ntinu ama ayi Nzambi ama; kunzitisa diaka; Mvulusi ama ayi Nzambi ama. ngeyo wuzenga ndungunu mu diambu di Yakobi. **6** Muel'ama widi wuvonga mu khati nitu ama **5** Mu diambu diaku, tuela vutula bambeni zieto Diawu ndielia kutebukilanga moyo tona ku tsi yi ku mbusa. Mu diambu di dizina diaku, tuela Yolidani, ku zitsongi zi miongi mi Elimoni ayi diatikisa bobo beti kutulenda. **6** Nditulanga ko tona ku mongo wu Mizali. **7** Kiza kieta tela kiza diana diama mu mbas'ama ayi sabala kiama kinkaka mu khumbulu yi minlangu mu zithadi kilendi ku ndatina ndungunu ko. **7** Vayi ngeyo ziaku. Mayo maku mamo mafioti ayi manneni weti kutuvana ndungunu mu bambeni zieto; ma mbukimini. **8** Mu muini, Yave wumfidisanga ngeyo wumfuisanga tsoni bobo bakutulendanga. luzolo luandi Mu builu nkung'andi widi va minu **8** Mu Nzambi beto tueti kukiniemisanga mu lusambulu kuidi Nzambi yi luzingu luama. **9** lumbu kimvimba ayi tuela zitisa dizina diaku mu Ndintuba kuidi Nzambi, ditadi diama di ngolo: zithangu zioso. **9** Vayi buabu ngeyo wutuloza "Bila mbi wunzimbikini e? Bila mbi mfueti ayi wutukuludi; ngeyo wutotukanga diaka diatilanga mu phasi, yamusungu kuidi mbeni ko ayi nkangu eto wu masodi. **10** Ngeyo e?" **10** Mimvesi miama milmbo moni phasi yi wutuvutula ku mbusa va ntuala bambeni lufua; batu bobo bandendi bu balembo mfungi zieto; ayi bobo beti kutulenda bazionini bima bu beti ku khambanga mu lumbu kimvimba bieto. **11** Ngeyo wutuyekula batudia banga ti: "Kuevi kuidi Nzambi aku e?" **11** Bila mbi mamemi. Wutusasikisa va khatitsika makanda. vongidi bobo, a muel'ama e? Bila mbi wulembo **12** Ngeyo wusumbisa batu baku mu thalu niongina mu khati ama e? Tula diana diaku yi phamba, wukadi kuba bakila ndandu bu mu Nzambi bila ndielia kunzitisa diaka; niandi wuba sumbisa. **13** Ngeyo wutukitula kima ktseni kuidi bafikimini yeto, kisekununu ayi kitsevolo kuidi bawu batuzungididi. **14** Ngeyo wutukitula zinongo va khatitsika makanda; batu balembo kutunikunina mintu miawu. **15** Mvuezolo ama widi ku ntual'ama mu lumbu kimvimba; ayi tsoni yilembo monika va zizi kiama; **16** mu diambu di bifingu bi balembo ndenzi ayi balembo mvuezeli, mu diambu di mbeni, mutu wumvutulanga landi. **17** Mamoso momo matubuila vayi beto tusia kuzimbakan; Voti tusia ba luvunu mu Nguizani aku ko. **18** Mintima mieto misia baluka ko; Malu meto masia vengama ko mu nsolo aku, **19** vayi wutukosikisa ayi wutukitula suamunu ki memvo; ayi wutufuka ku tsi dibulu di tombi. **20** Enati beto tuzimbakana dizina di Nzambi eto, voti tunonuna mioko mieto kuidi nzambi yi nzenza, **21** buna Nzambi kalendi bakula ko e? Bila niandi zebi mansueki ma ntima. **22**

43 Wundungisa, a Nzambi, ayi wunzonza mu mambu mama kuidi dikanda di batu dinkambu kinzikanga mambu maku. Wukhula mu batu ba luvunu ayi batu bambimi. **2** Ngeyo Nzambi, ngeyo zingolo ziam. Bila mbi wundozidi e? Bila mbi mfueti diatilanga mu phasi, yamusungu kuidi mbeni e? **3** Fidisa kiezila ayi Kiedika kiaku; bila bindiatisa, bika bindata ku mongo aku wunlongo ayi nate ku buangu kioki weti vuanda. **4** Buna ndielia kuenda ku ntala wu Nzambi; kuidi Nzambi khini ama ayi yangalala kuama. Buna ndielia kunzitisa mu ngitala, A Nzambi, Nzambi ama. **5** Bila mbi vongidi bobo, a muel'ala e? Bila mbi wulembo niongina mu khati ama e? Tula diana diaku mu Nzambi bila ndielia kunzitisa diaka, Mvulusi ama ayi Nzambi ama.

Vayi mu diambu diaku tueti dengana lufua mu zindiatanga yandi zilembo kunlandakana. Ayi lumbu kimvimba, ayi balembo tumoni banga bela natu kuidi ngeyo. **15** Bela natu mu khini mamemni mafueti kuenda ku vondo. **23** Kotuka, ayi mu mayangani. Bela kota mu nzo ntinu. **16** a Yave! Bila mbi wulembo lekila e? Kotuka Bana baku ba babakala bela bonga buangu ki kuaku kadi tumbu ku tuyekula mvimba! **24** Bila madise maku; ngeyo wela ku babieka bilandi bi mbi wulembo suekila zizi kiaku e? Ayi bila mbi ntinu mu tsi yi mvimba. **17** Minu ndiela sia ti wulembo zimbikinina ziphasi zieto ayi yamusu batebukilanga moyo mu zitsungi zioso. Diawu kueto e? **25** Tunatu ku mbungi-mbungi zinitu makanda mela kuzitisa mu zithangu zioso ayi zieto zinama mu ntoto. **26** Telama, wutusadisa mu mvu ka mvu. wutukula mu diambu di luzolo luaku lu ngolo.

45 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi

pfumu minyimbidi. Nkunga wu luzolo bayimbidila mu “LISI”. Ntim'ama wulembo fundumuka mu mambu ma kitoko. Ndiela samuna mambu mama mu diambu di ntinu. Ludimi luama luidi lapi yi nsoniki wukiedika. **2** Ngeyo viokidi batu mu kitoko; bididi biaku bidukudulu mafuta ma nlemvo; diawu Nzambi kasakumunina mu zithangu zioso. **3** Kanga sabala kiaku mu luketo luaku, ngeyo kinuani ki ngolo, vuata ngeyo veka kiezila ayi nzitusu. **4** Mu nzitusu aku, telama va ntuala mu ndungunu mu diambu di kakidila kiedika, kukikulula ayi busonga. Bika koko kuaku ku lubakala kumonisa mavanga ma tsisi. **5** Bika zitsoto ziaku zidi meno, zitobula mintima mi bambeni zi ntinu; bika makanda mabua ku tsi tambi biaku. **6** Kundu kiaku ki kitinu, a Nzambi kiela zingila mu zithangu zioso Nkaw'aku wu busonga wela ba nkawa wu Kitinu kiaku. **7** Ngeyo wunzolanga busonga ayi wunlendanga mambimbi. Diawu Nzambi, Nzambi aku, wutula va mbata batu bandiatanga yaku bu kavinda mafuta ma khini. **8** Zilobi ziaku zioso zidi tsudi malasi ma mile, ayi alowesi ayi kase; mu nzo yoyi yitungulu mu meno ma nzawu miziki mi zitsinga mikumonisa khini. **9** Bana ba baketo ba ntinu badi va khati baketo baku ba luvalu. Va koko kuaku ku lubakala, vadi Ntinu wu nketo mu nolo yi Ofili. **10** Wa, o muana ndumba, tala ayi tambo dikutu: zimbakana batu baku ayi nzo dise diaku. **11** Ntinu wulembo moni khini mu kitoko kiaku kinzika bila niandi Pfumu aku; **12** Muana ndumba wu Tile, wela nata dikaba; batu balutidi kimvuama bela tomba mona mamboti maku. **13** Nkembo woso widi kuidi muana ntinu wu nketo mu khati vinga kiandi lobi andi yitungulu mu nolo. **14** Mu minlele midi malenda ma kitoko; bela kunnata kuidi ntinu. Zindumba ziozi zizebi ko zinitu zi babakala ziozi

46 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi

pfumu minyimbidi; bayimbidila mu mbembo yi fioti yi bana babaketo. Nzambi niandi suamunu kieto ayi zingolo zieto; niandi nsadisi wu zithangu zioso mu ziphasi. **2** Diawu tulendi mona tsisi ko ka diambu ko ntoto wulenda buka ayi miongo milenda bulumuka ku tsi mbu, **3** ka diambu ko, minlangu beni milembo dum, milembo fundumuka ayi miongo miela nikuka mu diambu di makhesi mawu. **4** Vayi vadi nlangu wumosi wunneni wubeki mimvuila mieti monisa divula di Nzambi khini; buangu kiviatukidi nlongo vovo veti vuanda Nzambi yizangama. **5** Nzambi widi va khatitsik'andi; kalendi bua ko. Nzambi wela kusadisa tonia mu khiesa yi nsuka. **6** Makanda malembo tudi divunzi, bipfumu bilembo bua. Wuwakikisa mbembo andi; ntoto wusiuta. **7** Yave nkua ngolo yoso widi yeto; Nzambi yi Yakobi niandi suamunu kieto ki ngolo. **8** Yizanu ayi lutala mavanga ma Yave, maniongo momo kanata va ntoto. **9** Niandi wumanisa zimvita nate ku sukisina ntoto wukelula mimbasa ayi wubukuna madionga; wuyoka ku mbazu minkaku. **10** Luba dio sui ayi luzaba ti minu Nzambi. Ndiela yayusu muidi makanda, ndiela yayisa va ntoto. **11** Yave nkua ngolo yoso widi yeto. Nzambi yi Yakobi niandi suamunu kieto ki ngolo.

47 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi

pfumu minyimbidi. Lusika zitsiaki, beno makanda moso. Luyamikina kuidi Nzambi mu khini, **2** Tala phila Yave yizangama kadidi tsisi! Niandi ntinu wunneni va mbata ntoto wumvimba. **3** Wutula makanda ku tsi buvika bueto, batu ku tsi malu meto. **4** Wutusobudila kiuka; luniendo lu Yakobi; mutu wu kazola. **5** Nzambi wukuma va khatitsika yamikina ku khini Yave wukuma va khatitsika biyoko bi tulumbeta. **6** Luyimbila minzitusu kuidi Nzambi Luyimbila minzitusu; Luyimbila minzitusu kuidi Nzambi eto, luyimbila minzitusu. **7** Bila Nzambi

niandi ntinu wu ntoto wumvimba; Lunyimbida monina tsisi bilumbu bi mbimbi bu bizidi, mu nkunga wu nzitusu. **8** Nzambi weti yadila thangu mambimbi ma bobo beti vuna batu makanda moso. Nzambi vuendi va kundu kiandi manzungididi e? **6** Bantulanga diana diawu mu bima biawu ayi beti kukiniemisa mu kimvuama banga batu ba Nzambi yi Abalahami bila Nzambi **7** Mutu kalendi baka bu kuidila niandi vuidi mintinu mi ntoto. Niandi wuyayusu ko, luzingu lu mutu wunkaka, voti futa thalu yi ngolo.

48 Nkunga bana ba babakala ba Kole. Yave widi wunneni. Ayi lutidi fuana mu tambula minzitusu mu divula di Nzambi eto, mongo andi wunlongo. **2** Widi wu kitoko mu nangama kuandi, khini yi ntoto wumvimba. Mongo wu Sioni widi banga zitsongi zilutisi nangama zi Zafoni, divula di ntinu wunneni. **3** Nzambi widi mu zinzo zi divula beni wukimonisa niandi veka mu ba suamunu kiandi ki ngolo. **4** Mu thangu mintinu mifubikisa zingolo, mu thangu midiatila va kimosi. **5** Mimona ayi misimina; mitina mu tsisi. **6** Lukhuku luba buila vana ziphasi ziba mona zidedikini banga mianga mieti mona nketo weka buta. **7** Ngeyo wuba bunga banga masuwa ma Talisi mabungu mu phemo yeti totukila ku Esite. **8** Banga bu tuwila, buawu bobo tumuenini mu divula di Yave, nkua ngolo yoso; mu divula di Nzambi eto: Nzambi wela kuvana luvovomo mu zithangu zioso. **9** Mu khati nzo aku, a Nzambi, tueti yindula mu diambu di luzolo luaku lu ngolo. **10** Banga dizina diaku, a Nzambi! Nzitusu aku widi nate mu sukisina ntoto. Koko kuaku ku lubakala kuwedii busonga. **11** Mongo wu Sioni wulembo moni khini; mala ma Yuda malembo yangalala mu diambu di zinzengolo ziaku. **12** Ludiata muyenda Sioni ayi lunzungidila, ayi lutanga zinzo ziandi zizangama. **13** Lutala bumboti ziphangu ziandi; Lufiongmina zinzo ziandi muingi luba samunina kuidi tsungi yinkuiza. **14** Bila Nzambi yayi niandi Nzambi eto mu thangu yi kayimani ayi mu zithangu zioso. Niandi wela ba ntuadisi eto nate ku tsuka.

49 Nkunga bana ba babakala ba Kole kuidi pfumi minyimbidi. Luwa diambu diadi beno batu boso: Ludimba beno batu boso lunzinganga va nza yayi, **2** batu baphamba ayi batu banneni, zimvuama ayi minsukami. **3** Munu'ama wela tuba mambu ma nduenga, mamo mantotukila mu ntim'ama mela vana tsudukulu. **4** Ndiela balula dikutu diama mu diambu di wa zingana, mu ngitala, ndielia sudikisila nongo'ama. **5** Bila mbi mfueti

monina tsisi bilumbu bi mbimbi bu bizidi, mu nkunga wu nzitusu. **8** Nzambi weti yadila thangu mambimbi ma bobo beti vuna batu makanda moso. Nzambi vuendi va kundu kiandi manzungididi e? **6** Bantulanga diana diawu mu bima biawu ayi beti kukiniemisa mu kimvuama banga batu ba Nzambi yi Abalahami bila Nzambi **7** Mutu kalendi baka bu kuidila niandi vuidi mintinu mi ntoto. Niandi wuyayusu ko, luzingu lu mutu wunkaka, voti futa thalu yi khudulu andi kuidi Nzambi. **8** Thalu yi khudulu yi luzingu yibeki luvalu lunneni, kuisi ko kadi mfuwu wulenda dedakana, **9** mu diambu kazinga mu zithangu zioso ayi kabika bola. **10** Bila bobo beti mona ti bankua nduenga balembo fua; bivungisi ayi bivulu balembo fua mamvawu, ayi balembo biki bima biawu kuidi batu bankaka. **11** Biziами biawu biela banga zinzo ziawu mu zithangu zioso; bibuangu biawu biobi beta vuanda mu tsungi ka tsungi. Beti vana mazina mawu mu mintoto miawu bu bafuidi. **12** Vayi mutu, ka diambu ko beki kimvuama kazinganga buwombo ko. Dediкии banga bibulu beti fua. **13** Mawu mama mambu meti buila batu bobo beti tula diana mu bawu veka ayi bobo beti kuba landakana, bobo beti kikina mambu beti tuba. **14** Banga nkangu wu mamemi, bakubuku mu diambu di tsi bafua; lufua luela kuba dia. Mutu widi ntima wululama wela kuba yadila va nsuka buphila buawu buela bola ku tsi bafua, thama ayi zinzo ziawu zi kipfumu. (*Sheol h7585*) **15** Vayi Nzambi wela kula luzingu luama mu lulendo lu tsi bafua, bukiedika wela kuthambula mu diambu diandi veka. (*Sheol h7585*) **16** Kadi mona tsisi mutu bu kalembo baki kimvuama kiezila ki nzo andi bu kilembo buelama. **17** Bila kalendi nata kadi kima ko mu thangu kela fua. Kiezila kiandi kilendi kuluka yandi ko. **18** Bu kabedi moyo wukimona mutu wu lusakumunu ayi batu beti kuzitisa bu weti mona lusakumunu bu kabedi monanga mamboti. **19** Wela kuenda bata tsungi yi madise mandi; bobo balendi buela mona kiezila ko ki luzingu. **20** Mutu widi kimvuama ayi kambulu diela widi banga bulu kieti fua.

50 Nkunga Asafi. Nkua lulendo; Nzambi, Yave tubidi ayi kutikisidi ntoto tonina ku ntotukilanga thangu nate buangu keti diamina. **2** Tona ku Sioni, wufuana mu kitoko; Nzambi weti kienzuka. **3** Nzambi eto wulembo yizi, ayi kalendi ba dio sui ko; mbazu yilembo zinisa ku ntual'andi ayi vuka kingolo kinzungididi. **4** Niandi wunkutikisanga diyilu ku yilu ayi ntoto mu diambu kasambisa batu bandi: **5**

Lukhutikisila batu bama bobo ndibieka, bobo zinzimbala ziama. **2** Sukula mambimbi mama bavanga yama Nguizani mu nzila yi makaba. **6** moso. Ayi wuphredisa mu disumu diama. **3** Bila Ayi diyilu dilembo yamikisa busonga buandi, nzebi zinzimbala ziama ayi disumu diama didi bila Nzambi niandi veka zuzi. **7** Luwa, beno batu ku ntual'ama mu zithangu zioso. **4** Kuidi ngeyo, bama; Ndiela tuba: A Iseli, ayi ndieka ntelama veka kaka ndivodidi masumu; ayi ndivengi kimbangi mu diambu diaku: Minu ndidi Nzambi; mambimbi va meso maku; muwingi wumonika Nzambi aku. **8** Ndilendi kutemina ko mu diambu wusonga mu thangu wutuba ayi wukambulu di makaba maku voti makaba maku mayoko; zimbala mu thangu wunsambisa **5** Bukiedika, momo madi thangu ka thangu va ntual'ama, **9** minu ndidi nkua masumu tona mu mbutukulu; Ndisi mfunu wu ngombi yi mbakala yi liphangu nkua masumu tona thangu ngudi ama kabaka luaku ko, voti zikhombo zi ziphaka ziaku ko. buemba buama. **6** Bukiedika ngeyo tidi ti kiedika **10** Bila minu phuidi bibulu bioso bi nsitu ayi kiba mu khati ku nitu. Wundonga nduenga bibulu bioso binkalanga mu miongo. **11** Nzebi mu khati yi ntim'ama **7** Wuphredisa mu isopi zinuni zioso zi miongo, ayi minu phuidi bivangu buna ma ndivedila; wutsukula buna ndielba bida mu zitsola, **12** Enati nzala ndimona, buna wuphembi viokila mvula yi matadi ma phembi; ndilendi kukamba buawu ko bila minu phuidi **8** Bika ndimona khini ayi ndiyangalala Bika nza ayi bibioso bidi muawu. **13** Minu minsuni mi mimvesi miomi wukosikisa mi yangalala. **9** zingombi zimbakala ndielia dia voti ndieka nua Sueka zizi kiaku va ntuala masumu mama ayi menga ma zikhombo e? **14** Tambika makaba ma kubula mbimbi ama yoso. **10** Vanga mu minu phutudulu matondo kuidi Nzambi ayi dukisanga ntima wuvedila, a Nzambi ayi buela kitula zitsila ziaku kuidi Nzambi yizangama. **15** Ayi mu minu pheve yimona ayi yikinda. **11** Kadi wuthela mu lumbu ki ziphasi, ndielia ku kula kukhuka va ntuala zizi kiaku; kadi botula pheve ayi ngeyo wela kunzitisa. **16** Vayi Nzambi aku yinlongo mu minu. **12** Wuphutudila khini wulembo kambi mutu wumbimbi: "Mu minsua yi phulusu aku ayi bika wuphana Pheve yi mbi wulembo tangilanga mina miama e? Voti luzolo lu mboti muwingi yikhindisa. **13** Buna bila mbi weti natina Nguizani yama mu bididi ndielia longa zinzila ziaku kuidi bobo beti vanga biaku e? **17** Ngeyo wunlendanga zindongi ziama zinzimbala, ayi bankua masumu bela vutuka ayi wuloza mambu mama ku manima maku. kuidi ngeyo. **14** Wuphukisa mu nzimbala yi **18** Ngeyo bu mueni muivi, buna weti bundana menga, a Nzambi Nzambi yoyi yeti kuphukisa, yandi. Bosi ngeyo wumvuandanga va kimosi ayi ayi ludimi luama luela yimbidila busonga buaku. mitsuza. **19** Wunsadilanga munu'aku mu diambu **15** A Yave zibula bididi biama, ayi munu'ama di mambimbi, ayi wunsadilanga ludimi luaku wela yamikisa nzitusu aku. **16** Ngeyo wuzolanga mu diambu di luvunu. **20** Ngeyo wuntubidilanga ko makaba, bila enati buawu; nganu ndinatina khomb'aku ku ndambu mu zithangu zioso; mawu; ayi wumonanga khini ko mu makaba Ngeyo wuvuezanga muana bakala wubuta ngudi mayoko. **17** Makaba ma Nzambi madi pheve aku. **21** Mambu mana mawu wuvanga vayi ndiba yi kosakana ntima wukosakana ayi wu kiadi dio sui. Ngeyo wubanzila ti minu ndedikini a Nzambi, wulendi ku milenza ko. **18** Mu banga ngeyo Vayi minu ndielia kutubidila ayi diambu di mamboti maku, bika wuvangila Sioni kufunda va zizi kiaku ku ntuala meso maku. **22** mamboti, tunga diaka bibaka bi Yelusalemi. **19** Luyindula diambu diadi: beno lunzimbakananga Kuna kuela ba makaba ma busonga, makaba Nzambi; nganu ndilenda kulukanzuna mu bitini, mayoko mamvimba meti kumonisa khini. Buna ayi mutu wulenda kula kalendi monika ko. **23** zingombi zimbakala ziela tambuku va ntal'aku. Woso wuntambikanga makaba ma phutudulu matondo buna wukunzitisa, ayi weti kubika nzila muwingi ndimmonisa phulusu yi Nzambi."

51 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi; mu thangu mbikuidi Natani kayiza kuidi Davidi mu kitsuza kiandi ayi Betaseba. A Nzambi, wumboni kiadi boso buididi luzolo luaku lu ngolo; boso buididi kiadi kiaku kinneni, kubula

52 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu thangu Dowengi muisi Edomi, kayiza vumbudila Sawuli kipholo ti Davidi wuyenda ku nzo Ahimeleki. Bila mbi wulembo kukiniemisina mu diambu di mambimbi, ngeyo nkua ngolo e? Bila mbi wulembo kukiniemisina mu lumbu kimvimba ngeyo kambulu nzitusu va meso ma Nzambi e? **2** Ludimi luaku lunyindulanga

mambu ma mbivusu; ludedikini banga lezuale luama, a Nzambi. Dimba mambu ma munu'ama. yidi meno ma ngolo. Ngego wunsadilanga **3** Zinzenza zilembo nduanisa ayi batu ba tsita luvunu. **3** Ngego lutidi zola mambu mambimbi balembo tombi luzingu luama. Batu bankambu viokila mamboti; luvunu viokila mambu ma kinzikanga Nzambi. **4** Bukiedika, Nzambi niandi kiedika. **4** Ngego lutidi zola mambu moso nsadisi ama. Yave niandi wukukhindisanga. **5** momo mambivisanga, ngeyo ludimi lu luvunu. Bika mambimbi mabuila bobo beti kuphueza; **5** Bukiedika Nzambi wela kubuisa mu mbivusu Mu kikhuikizi kiaku, wuba bunga. **6** Ndiela yika yilendi suka ko. Wela kubuila ayi wela kutambikanga makaba mu ntima wu luzolo; kukanzuna mu nzo'aku yi ngoto. Wela kuvuza ndiela zitisa dizina diaku, a Yave. Bila didi va ntoto wu batu badi moyo. **6** Batu basonga bela mona ayi bela mona tsisi bela kunseva bu dimboti. **7** Bila niandi wukhula mu ziphasi zama zioso ayi meso mama mamona mbedoso bela tuba: **7** "Vava vadi mutu wukambulu kitula yi bobo beti kundenda.

Nzambi zingolo ziandi Vayi wubedi tulanga diana diandi mu kimvuama kiandi kiwombo ayi wukitukidi mutu wu ngolo mu bunganga bankaka." **8** Vayi minu ndidi banga nti wu olive, wuwedi meza ma nlangu mu nzo yi Nzambi. Ndintulanga diana diama mu luzolo mu ngolo lu Nzambi mu zithangu zioso ayi mu mimvu mioso. **9** Ndiela kuzitisa mu zithangu zioso mu diambu di momo wuvanga; mu dizina diaku ndiela tula diana bila didi dimboti, ndiela kuzitisa va meso ma banlongo.

55 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, kayimbidila. Dimba lusambulu luama, a Nzambi; ayi kadi zimbakana mambu mama. **2** Wunguila ayi wuphani mvutu; mayindu mama malembo mbonisa phasi ayi ndilembo sambi; **3** mu diambu di mbembo yi mbeni; mu diambu di yamus ku mutu wumbimbi bila minu beti yekkilanga ziphasi bila balembo mfingi mu nganzi awu. **4** Ntim'ama widi mu maniongo mu minu; ayi boma bu lufua lu mbuididi. **5** Tsisi ayi lukhuku bieka mu minu ayi boma bu ngolo bumbuididi. **6** Buna ndituba: "Enati kayimbidila mu flute. Nkua buvulu ndiba ayi mavavi ma dibembi nganu ndieka wuntubanga mu ntim'andi: "kuisiko Nzambi." tumbu dumuka ayi ba mu luvundulu. **7** Nganu, Bakibivisi, zinzila ziauw zidi zimbimbi; kuisiko mutu wumvanganga mamboti. **2** Nzambi, **8** Ndiela tina nsualu mu tomba suamunu ku buangu kikambulu phemo yingolo ayi vuka kingolo." **9** Kotisa batu bambimbi mu divuda, sudika; bobo bantomba Nzambi. **3** Batu boso A Yawe ayi vunzikisa mambu mawu bantuba. bamana zimbala, bamana kibivila va kimosi. Bila ndilembo moni makhemu ayi ziphaka mu Kuisiko kadi wumosi wumvanganga mamboti, divula. **10** Muini ayi builu, makhemu ayi ziphaka kadi kuandi wumosi. **4** Bobo bamvanganga kambu dukisa zitsila bieka mu khati divula. **11** dia batu bama banga bu beti dila dipha; ayi Mbibusu kiawu kisalu kiekia mu khati divula; batelanga Nzambi ko. **5** Kuna batitila mu diambu khuamusu ayi luvunu bikadi botuka mu zinzila di tsisi va buangu ki kondolo bila kimonina zi divula. **12** Enati mbeni wumfingidi nganu tsisi; Nzambi wukosikisa mimvesi mi batu bobo ndikimba moyo; enati mutu wukundendanga banuanisa; ngeyo wuba fuisa tsoni bila Nzambi niandi weti kukiniemisa va ntual'ama nganu wuba lenza. **6** A, enati phulusu yi Iseli yitotukila ndisuama kuama va ntual'ama. **13** Vayi ngeyo, ku Sion! Mu thangu Nzambi kela vutula kiuka mutu banga minu wundiatanga yama va kimosi; ki batu bandi; bika Yakobi kamona khini ayi nkundi ama wu kuikama; **14** mutu wovo wubedi kalanga yama mu khini; wubedi kibanga va kimosi ayi nkangu wu batu ku Nzo Nzambi!

54 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi kayimbidila mu mu thangu basi Zifi bayiza kamba Sawuli ti: "Davidi kuidi beto" kasuamini. Wuphukisa, Nzambi ama, mu dizina diaku; wundungisa mu lulendo luaku. **2** Wa lusambulu

Yiba nsuka, midi ayi masika, Ndieti yamikina tambika makaba ma phutudulu matondo kuidi mu ziphasi; ayi weti wa mbembo ama. **18** ngeyo. **19** Bila ngeyo wukhula mu lufua, ayi Wukukhulanga wumbimba, mu kambu sumbula malu mama mu diambu mabika bumina thutu mu mvita yi banduanisa ka diambu ko bawombo muingi ndidiatilanga va ntuala Nzambi, mu banduanisa. **20** Nzambi wunyadila va kundu kiezila ki luzingu.

kiandi ki luyalu mu zithangu zioso wela kuba wa ayi wela kuba monisa phasi; batu bobo balendi balula zinzila ziawu ko ayi bakinzikanga Nzambi ko. **21** Mutu wundiatanga yama wulembo nuanisa bakundi bandi wubundula Nguizani andi. **22** Mambu mandi ndelo madi banga dibela muaki mvita yidi mu ntim'andi; Mambu mandi madi malebila viokila mafuta muaki madi banga bisabala bikubimini mu vonda. **23** Yekula bizitu biaku kuidi Yave, niandi wela kukindisa; kalendi tala ko ti mutu wusonga kabua. **24** Vayi ngeyo Nzambi, wela buisa batu bambimbi; mintengudi mi menga ayi bankua livunu bela dukisa ko ndambu yi bilumbu biawu; vayi minu diana diama didi mu ngeyo.

56 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi; kayimbidila mu "Dibembu di minti midi ku zitsi zi thama" mu thangu basi Filisti bankanga balembo ndandakana mu kingolo; mu lumbu kimvimb; balembo luti buela kunduanisa **2** Mimvuezi miama milembo ndandakani mu lumbu kimvimb Bawombo balembo nduanisa mu luniemo luawu. **3** Mu thangu ndimmona tsisi; ndielia tula diana diama mu ngeyo. **4** Mu mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu lumbu. **5** Mu lumbu kimvimb, beti balula mambu mama; balembo yindula mu zithangu zioso mu thangu ndielia tela mu tomba lusadusu. Mu diadi diela zabila ti Nzambi widi ku ndambu'ama. **10** Mu Nzambi mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu Yave, mutu vuidi mambu ndieti zitisa. **11** Mu Nzambi nditula diana diama, ndilendi mona tsisi ko; mutu mbi kalenda ku phanga e? **12** Ndidi ku tsi zindefi ziaku, a Nzambi. Ndiela

yisekosongolo. **5** Yayusu kuaku, a Nzambi, yilu diyilu Bika nkembo aku wuba va ntoto wumvimb! **6** Batambila malu mama dikondi. Ndiba wukomvama mu ziphasi; Bakaba dibulu **2** dinnene mu nsolo ama: vayi bawu veka ba buidi muawu. **7** Ntim'ama widi wukinda a Nzambi; ntim'ama widi wukinda. Ndiela yimbila, ndielia bula miziki. **8** Kotuka, muel'ama! Kotukanu, makanda. Ndiela kuyimbida va khatitsika batu. **9** Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika lumbu. **10** Bila luzolo luaku luidi lunneni, luntulanga nate kuna diyilu, kikhuikizi kiaku kintulanga nate ku matuti. **11** Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu Diyilu. Bika nkembo'aku wuba va ntoto suami balembo fiongunina zithambi ziama, mu wumvimb!

nsualu-nsualu batidi bonga luzingu luama. **7** Balendi vukila kani mu kipholo kiawu kimosi ko e? Mu nganzi aku, a Nzambi, bedisa makanda **8** Sonika maniongo mama Lunda matsuela mama mu khutu aku. Masi ko mu lutangu luaku e? **9** Buna bambeni ziela vutikisa ku mbusa mu thangu ndielia tela mu tomba lusadusu. Mu diadi diela zabila ti Nzambi widi ku ndambu'ama. **10** Mu Nzambi mutu vuidi mambu ndieti zitisa Mu Yave, mutu vuidi mambu ndieti zitisa. **11** Mu Nzambi nditula diana diama, ndilendi mona tsisi ko; mutu mbi kalenda ku phanga e? **12** Ndidi ku tsi zindefi ziaku, a Nzambi. Ndiela

57 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi "kadi vonda." Mu thangu kasuamina mu nluka matadi Sawuli bu kaba kunkuka. Wumboni kiadi, a Nzambi, wumboni kiadi! Bila muel'ama wunsuaminanga mu ngeyo ndielia suamina ku kitsusula ki mavavi maku, nate mabienga mela mana vioka. **2** Ndiela yamikina kuidi Nzambi yizangama; kuidi Nzambi weti dukisa zikhhanu ziandi kuidi minu. **3** Wet'i fidisa tona ku diyilu ayi weti kuphukisa; mu temina bobo beti kundandakana mu kingolo; Nzambi weti fidisa luzolo luandi ayi kikhuikizi kiandi. **4** Ndidi va khatitsika zikhosi; ndidi wulambalala va khatitsika bibulu bindianga minsuni; batu bobo meno mawu madi banga madionga mafioti ayi maneni ludimi luawu luidi sabala

kayimbidila mu "Dibembu di minti midi ku zitsi zi thama" mu thangu basi Filisti bankanga balembo ndandakana mu kingolo; mu lumbu kimvimb; balembo luti buela kunduanisa **2** dinnene mu nsolo ama: vayi bawu veka ba buidi muawu. **7** Ntim'ama widi wukinda a Nzambi; ntim'ama widi wukinda. Ndiela yimbila, ndielia bula miziki. **8** Kotuka, muel'ama! Kotukanu, makanda. Ndiela kuyimbida va khatitsika batu. **9** Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika lumbu. **10** Bila luzolo luaku luidi lunneni, luntulanga nate kuna diyilu, kikhuikizi kiaku kintulanga nate ku matuti. **11** Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu Diyilu. Bika nkembo'aku wuba va ntoto suami balembo fiongunina zithambi ziama, mu wumvimb!

58 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi "kadi vonda". A buevi, beno bapfumu, mu busonga lueti yolkilanga e? Mu bufuana lueti sambisilanga batu e? **2** Nana! Mu mintima mieno, lueti yindula makambulu masonga ayi mioko mieno milembo muangisa makhemi va ntoto. **3** Tona mu mbutukulu, batu bambimbi beti zimbala; tona mu vumu, ntu ngolo badi ayi bantubanga luvunu. **4** Mitsa miawu midi banga mitsa mi nioka, banga kusa kizibikidi matu mandi **5** kinkambu wa mbembo yi batu bansakisanga zinioka; mbembo yi ndoki yiyenda tsangu. **6** Kola meno mu miunu miawu, a

Nzambi; vuza, a Yave, meno ma zikhosi. 7 wuba lalikisa muingi babika buela monika buna Bika balalakana banga maza ma nkumba! Mu diela zabakana mu zitsuka zi ntoto ti Nzambi thangu bambansula mimbasa miawu, bika wunyadila Yakobi. 14 Bamvutukanga va masika, madionga mawu maba makambu tsongi 8 banga beti lola banga zimbua, ayi beti zungidila divula. khodi yinsiuti bu yilembo diati; banga muana 15 Bandiengilanga mu diambu di bidia, ayi wusuluka bika kabika mona thangu. 9 Tuamina enati bakadi yukuta, buna banyamikinanga. zinzungu zieno zimona diamu di zitsendi ziba 16 Vayi minu, ndiela yimbidila zingolo ziaku; zinlangu voti ziyuma, batu bambimbi bela muna nsuka, ndiela yimbidila luzolo luaku bila kombulu. 10 Basonga bela mona khini bu ngeyo tinunu kiama kingolo ayi suamunu mu bela mona landi kioki bela kuba vutudila; zithangu zi ziphasi. 17 A ngeyo zingolo ziamma, bela sukula malu mawu mu menga ma batu ndinyimbila nzitusu mu diambu diaku; ngeyo bambimbi. 11 Batu bela tuba: "Bukiedika; Nzambi, ngeyo tinunu kiama kingolo; Nzambi basonga bantambulanga mfutu mu kadika ama yi luzolo.

thangu. Bukiedika vadi Nzambi weti sambisa va

60 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi, kayimbidila mu "Lisi" mu diambu di

59 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi longisa mu thangu kanuana mvita ayi basi "Kadi vonda" mu thangu Sawuli kafidisa Sili ba Mesopotami ayi basi Sili ba Tsoba, batu bazungidila nzo Davidi mu diambu ayi mu thangu Yowabi kavutuka ayi kabedisa bamvonda. Wukhula mu bambeni ziamma, a kumi mafunda muadi ma basi Edomi mu Nzambi; wukhebi mu diambu bobo bamfuemini! ndimba Mungu. Ngeyo wutulozidi, a Nzambi 2 Wukhudi mu mimvangi mi mambimbi ayi ayi wutusasikisidi; wufuema vayi bika buabu wuphukisa mu mintengudi mi menga. 3 Tala wutufuanisa! 2 Ngeyo wunikuni ntoto ayi ngeyo phila balambididi mu kuphingila. Batu badi wuvasudi wawu; londa miamvu miandi bila ngolo bandiendidi manenga bika sia ti mu wulembo nikuka. 3 Ngeyo wumonisini batu diambu di nzimbala yama voti mu diambu baku zithangu ziozi zikambulu diana wutuvana di disumu diama, a Nzambi. 4 Kadi mbimbi vinu kindiengisanga ntu. 4 Vayi kuidi bobo beti ndisia vanga ko vayi bakubimini mu kunduanisa kukinzika ngeyo wutelimisi dalapo mu diambu kotuka mu kutsadisa tala phila ndikila. 5 A di batina va ntuala mimbasa. 5 Wutuvukisa ayi Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, Nzambi yi Iseli, wutusadisa mu koko kuaku ku lubakala muingi kotuka mu tumbudila makanda moso; kadi mona bobo weti zola bakulu. 6 Nzambi wuyoluka tonna kadi kuidi bobo beti vanga mambimbi. ku buangu kiandi kinlongo: "mu ndungunu, 6 Bamvutukanga va masika, beti lola banga ndiela vasa Sikemi, ndiela teza ndimba wu zimbua; ayi beti zungidila divula. 7 Tala, momo Sikoti; 7 Minu phuidi Ngaladi, ayi minu phuidi balembo luki mu miunu miawu. Bisabala bidi mu Manase; Efalayimi yawu nkaku wu ntu ama, bididi biawu. Ayi balembo tubi: "Nani wulenda ayi Yuda nkaw'ama wu kipfumu; 8 Mowabi kutu wa e?" 8 Vayi ngeyo, a Yave, wulenda diawu dibola diodi ndieti yobidila; va yilu Edoni basevi; wulembo sekinina makanda moso momo. ndiloza zisandales ziamma ndiela yamikina mu 9 E ngolo ziamma, kuidi ngeyo ndintala, ngeyo, e diambu di ndungunu ama mu basi Filistil!" 9 Nzambi, widi tinunu kiama ki ngolo. 10 Nzambi Nani wela kundata ku divula di ngolo e? Nani ama, wukuphangilanga mamboti Nzambi ama yi wela kuthuadisa ku Edoni e? 10 Keti ngeyo, e luzolo wela kundengana; Nzambi wela diata va Nzambi, ngeyo wutuloza e? Ngeyo wutuloza ayi ntuala ama ayi wela kumbonisa khini vadi bobo wunkambu buela totukanga ayi minkangu mi bakuthubidilanga. 11 Vayi kadi kuba vonda, masodi meto. 11 Wutuvana lusadusu va ntuala a Yave, nkaku eto, bila muna batu bama bela mbeni bila lusadusu lu mutu luidi lumphamba. zimbakana. Mu lulendo luaku, baba mindiengidi 12 A Nzambi, tuela nunga ayi wela kosikisa ayi wuba buisi. 12 Mu diambu di masumu ma bambeni zieto.

muinu miawu, mu diambu di mambu ma bididi biawu, bika babuilama mu luniendo luawu. Mu diambu di zitsingulu ayi luvunu beti totula,

13 Wuba lalikisa mu nganzi aku yi kikhesa;

61 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi; kayimbidila mu lusinga. Wa yamikina kuama, e Nzambi tamba dikutu mulusambulu luama 2 Tona kusukinina ntoto, ngeyo ndintela;

nditela bu ntim'ama wumevonga ngolo; wundati va mbata dibanga diodi dindutidi mu nangama.

3 Bila ngeyo wuba suamunu kiama; ngeyo wuba nzo yizangama ayi yingolo va ntuala mutu muel'ama wulembo moni phuila yi ngeyo; nitu weti kundenda. **4** Ndiela zingila mu nzo aku yi ama tsatu yidi mu kumona mu tsi yi yuma; ngoto; mu zithangu zioso ayi ndielia suamina ku yibiva; yikondolo nlangu; **2** Ndimmona mu tsi mavavi maku. **5** Bila ngeyo, wuwa zikhanu buangu kinlongo ndimona lulendo luaku ayi zama, e Nzambi; ngeyo wuphana kiuka ki batu nkembo aku. **3** Bila luzolo luaku luviatukidi bobo beti kinzika dizina diaku. **6** Buela bilumbu luzingu; bididi biama biela kukembisa. **4** Ndiela bi luzingu lu ntinu, mimvu miandi mu diambu di zitsungu ziwombo. **7** Bika kavuanda va kundu ki kipfumu va meso ma Nzambi mu zithangu zioso; tula luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku mu diambu di dizina diaku mu zithangu zioso ayi ndielia dedikisa zikhanu ziamma lumbu ka lumbu.

62 Nkunga Davidi kuidi Yedutuni, pfumu minyimbidi.

Muel'ama umbakanga luvovomo mu Nzambi kaka. Phulusu ama kuidi niandi yimbanga. **2** Niandi kaka ditadi diama ayi phulusu ama; niandi suamunu kiama kingolo; Ndilendi bulangana ko. **3** Nate zithangu zikua lufueti nuanisina mutu e? Lutombidi beno boso bu kumbuisila e? Banga baka kioki kitengama banga lumphangu lolo lueka bua e? **4** Balembu nyendila manenga muingi bankundumuna va buangu kiandi ki zangama; khini beti mona mu mambu ma luvunu. Mu muinu miawu, balembu sakumuna, vayi mu khati ntima miawu, balembu singi. **5** Ba mu ndembama, a muel'ama, mu Nzambi kaka! Diana diama kuidi niandi dimbanga. **6** Niandi kaka ditadi diama ayi phulusu ama; niandi suamunu kiama ki ngolo; Ndilengi bua ko. **7** Phulusu ama ayi nzitusu ama kuidi Nzambi bidi; niandi ditadi diama dingolo, suamunu kiama. **8** Tulanganu diana dieno mu niandi mu thangu zioso, a batu. Luyalumuna mintima mieno kuidi niandi bila Nzambi niandi suamunu kieto. **9** Batu baphamba badi kaka phemo, batu banneni badi kaka luvunu; enati babasidi va basikilu, basi kadi kiasa. Kubafuba va kimosi, badi kaka phemo. **10** Kadi tulanu diana mu vinza bima bingana; voti tula luniendo mu bima bibuivi. Ka diambu ko kimvuama kiaku kilembo yilama, kadi tula ntim'aku mu biawu. **11** Khumbu mosi Nzambi utuba, zikhumbu zizole ndiwila: ti ngeyo, a Nzambi, ngolo widi, **12** ayi ti ngeyo, a Yave, widi kiluzolo. Bukiedika, wetafuta kadika mutu boso bukasadidi.

63 Nkunga Davidi mu thangu kaba mu dikanga di Yuda. A Nzambi! Ngeyo widi

Nzambi'ama, mu kiedika ngeyo ndintomba; kuzitisa thangu yoso ndidi moyo. Mu diambu di dizina diaku, ndielia vumuna mioko miama ku yilu. **5** Muel'ama wela yukuta banga kimvuama kiwombo ki bidia mu minkunga bididi bi munu ama biela kuzitisa. **6** Va mbuk'ama ndikutebukilanga moyo ndieti kuyindula builu bu mvimba. **7** Bila ngeyo lusadusu luama, ayi ndilembo yimbila ku tsi kitsusula ki mavavi maku. **8** Muel'ama widi wukangama mu ngeyo; ayi koko kuaku kulubakala kueti kakhindisa. **9** Bobo beti tomba luzingu luama bela bungana; bela kota kuna tsi ntoto. **10** Bela kuba yekula mu lulendo lu sabala; bela kituka bidia bi zimbua zi nsitu. **11** Vayi Ntinu wela mona khini mu Nzambi; baboso bobo banleva ndefi mu dizina di Nzambi bela kunzitisa. Bila miunu mi bankua luvunu miela kangama.

64 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Wungwa, a Nzambi, bu ndilembo wakikisa maniongo mama keba luzingu luama va ntuala mbeni yoyi ndieti mona tsisi! **2** Wutsueka mu zikhanu zintotukilanga mu lukutukunu lu nsueki lu batu bambimbi ayi mu lukutukunu lu nkangu wu batu bamvanganga mambimbi; bobo badi bulawu. **3** Balembu bengula ludimi luawu banga sabala; bantotulanga mambu mawu banga madionga meti vonda. **4** Beti lozila bu badi mu bibuangu bisuama mutu kambulu zaba diambu Beti kunlozila mu kinzimbukila, mu kambu mona tsisi. **5** Beti kukikindisa mu zikhanu zimbimbi; beti tubana mu diambu di batamba mintambu miawu, Beti kamba: "A nani wela mimona e?" **6** Beti yindula mambu makambulu masonga ayi beti tuba: "Tukubikidi lukanu lu fuana." Bukiedika, mayindu ma tsi ntima ayi ntima wu mutu thipula bidi. **7** Vayi Nzambi wela kuba lozila madionga mandi mu kinzimbukila bela. **8** Wela balula ludimi luawu veka mu diambu diawu ayi kuba nata ku mbivusu babo bela kuba mona bela nikuna ntu. **9** Batu boso bela mona tsisi, bela yamikisa mavanga ma

Nzambi; ayi bela sudika momo kavanga. 10 kudi batu. 6 Wukitula mbu ntoto wuyuma; Bika mutu wusonga kamona khini mu Yave ayi basabukila nlangu wunnemi mu malu: Yizanu katombila suamunu mu niandi ayi babo badi tumona khini mu niandi. 7 Wunyadilanga mu mintima mi lulama banzitisa.

65 Nkunga Davidi kudi pfumu minyimbidi. A Nzambi, nzitusu wulembo ku vingidila mu Sioni kudi ngeyo tuela dukisa zindefi zieto. 2 Ngeyo weti wa lusambulu; batu boso bela kuiza kudi ngeyo. 3 Mu thangu tufietekusu kudi masumu; ngeyo wutulemvukila mu zinzimbala zieto. 4 Lusakumunu kudi bobo wusobula ayi bobo wunata mu ba va widi muingi bazingila mu lumphangu luaku. Tuidi bayukuta mu bima bimboti bi nzo aku, bi nzo aku yinlongo. 5 Ngeyo wutuveni mvutu ayi ndambu tsisi mu mavanga ma busonga. A Nzambi, Mvulusi eto, ngeyo diana di zitsukusunu zioso zi ntoto ayi di mimbu milutidi tatuka. 6 Ngeyo wuvanga miongo mu lulendo luaku; ngeyo veka wukivuika zingolo. 7 Wunlembikanga biyoko bi mimbu, biyoko bi mayo mandi ayi khindu yi makanda. 8 Batu bobo banzingilanga ku thama bela mona tsisi matsiminanga maku, kuna kueti totukila thangu ayi ku keti diamina, ngeyo wutela kuawu minkunga mi khini. 9 Ngeyo wuyiza tala ntoto ayi wuwuvana nlangu; wuvana wawu bima buwombo. Mila mi Nzambi midi miwala nlangu. Ngeyo weti kubikila batu makundi bila ngeyo wutumina buawu. 10 Wetu lembila minkala miandi ayi wulembo ladikisa makumutu mandi ma ntoto ayi wulembo lebisa wawu mu masala; wulembo sakumuna bikunusu biandi. 11 Ngeyo weti manisina mvu mu mamboti maku; bima biwombo bilembo sapika mu zisaleti ziaku 12 Bibuangu bieti mena biti mi dikanga bilembo sapika zikhundubula zilembo vuati khini. 13 Mamemi mafulukidi mu bibuangu bieti mena biti; mindimba mifulukidi mu makundi; milembo yamikina mu khini ayi yimbila.

66 Nkunga kudi pfumu minyimbidi. Ntoto wumvimba, yamikinanu mu khini kudi Nzambi, 2 Yimbilanu nkembo wu dizina diandi. Kitulanu nzitusu andi nzitusu wu nkembo! 3 Kambanu Nzambi: mavanga maku tsisi madi! Lulendo luaku luidi lunneni diawu bambeni ziaku zilembo kukikulula. 4 Ntoto wumvimba weti komvama va ntual'aku ayi bela yimbila minzitusu kudi ngeyo; bela yimbila minzitusu kudi dizina diaku. 5 Yizanu, lutala momo Nzambi kavanga. Mavanga madi tsisi madi

kuidi batu. 6 Wukitula mbu ntoto wuyuma; basabukila nlangu wunnemi mu malu: Yizanu lulendo luandi mu zithangu zios; Meso mandi mantalanga makanda; bika bankua matingu babika kumfuemina. 8 Zitisanu Nzambi eto, a batu bika biyoko bi nzitusu andi biwakanu ngolo. 9 Niandi wutanini luzingu lueto ayi wukeba malu meto mabika sialumuka. 10 Bila ngeyo, a Nzambi, wutumeka ngeyo wutuvedisa banga palata. 11 Wutukotisa mu nloko, ngeyo wutula mimfuna mu luketo lueto. 12 Ngeyo wutala ti batu batudiatidila mu mintu mieto; beto tukota ku mbazu ayi mu nlangu, yayi wutunata ku buangu kidi bima biwombo. 13 Ndiela kuiza mu nzo aku ayi makaba mayoko; ayi dukisa zindefi ziama kudi ngeyo. 14 Zindefi ziozi bididi biama bivanina tsila ayi ziosi ziyolukila munu ama mu thangu ndiba mu phasi. 15 Ndiela tambika bibulu bi mafuta kudi ngeyo ayi makaba ma mamemi ma mbakala; ndiela tambika zingombi ayi zikhombo zimbakala. 16 Yizanu, ayi ludimba beno boso lueti kinzika Nzambi bika ndilukamba momo kavengi mu diambu diama. 17 Ndiyamikina kudi niandi mu munu ama, nzitusu andi wuba mu ludimi luama. 18 Enati ndiyayisa masumu mu ntim'ama, nganu Yave kasia diamba ko. 19 Vayi bukiedika Nzambi wudimba ayi wuwa mbembo ama mu lusambulu. 20 Nzitusu wuba kudi Nzambi, niandi kasia loza ko lusambulu luama; voti kasia botula ko lulozulo luandi mu minu.

67 Nkunga kudi pfumu minyimbidi, kayimbidila mu ngitala. Bika Nzambi katusila nlemvo ayi katusakumuna; ayi zizi kiandi kitukienzula; 2 muingi zinzila ziaku zizabakanva ntoto, phulusu aku yizabakanu muidi makanda moso! 3 Bika batu bazitisa, a Nzambi; bika batu boso bazitisa. 4 Bika makanda mayangalala ayi mayimbila mu diambu di khini bila ngeyo weti yadila batu mu busonga; ngeyo wela diatisa makanda ma ntoto. 5 Bika batu bazitisa, a Nzambi; bika batu boso bazitisa. 6 Buna ntoto wuela buta mimbutu miandi; Nzambi, Nzambi eto, wela kutusakumuna. 7 Nzambi wela kutusakumuna ayi zitsuka ziosi zi ntoto ziela kunkinzika.

68 Nkunga Davidi kudi pfumu minyimbidi. Bika Nzambi katelama; bika bambeni bandi zisasukusu ayi bobo beti kunlenda bantina va

ntual'andi. **2** Banga bueti lalikinina muisi mu phulusu. **20** Nzambi eto widi Nzambi weti vukisa, phemo, bika wuba lalikisa; bang a bueta siutila Yave, mutu wumvanganga momo kazodidi, sile ku mbazu bika batu bambimbi babungana wumvukisanga mu lufua. **21** Bukiedika, Nzambi va meso ma Nzambi. **3** Vayi bika batu basonga wela kosikisa mintu mi bameni bandi; wela bamona khini; ayi bayangalala va ntuala Nzambi, kosikisa mintu mi batu bobo badi zitsuki bika bamona mayangi ayi khini yingolo. **4** ziwombo, bobo bandiatilanga mu masumu Yimbilanu Nzambi; yimbilanu minzitusu mu mawu. **22** Pfumu tubidi: “Ndiela kuba totula diambu di dizina diandi; yayisanu mutu wovo mu Basani, ndiel a kuba totula ku tsina yi wundiatila va phunda mu matuti Dizina diandi mbu, **23** Muingi wubuika malu maku mu menga Yave; ayi lumona khini va ntual'andi. **5** Nzambi ma bobo beti kulenda ayi ludimi lu zimbua niandi wide dise di bisana ayi niandi weti ziaku lubaka kuku kiawu.” **24** Ndiatulu aku nuanina mafuola. Mu buangu kiandi kinlongo yimonika, a Nzambi. Ndiatulu yi Nzambi ama, kioki keti vuanda. **6** Nzambi wumvananga ayi yi ntinu ama mu buangu kinlongo. **25** dikanda kuidi bobo badi bawu veka; niandi Minyimbidi miba ku ntuala; bos i minsiki mi weti tuadisa basi nlоко mu ngimbudulu vayi miziki miba landakana, miba va kimosi bana bankua matingu bawu banzingilanga mu ntoto ba baketo bansika zindungu. **26** Bika luzitisa wu yuma. **7** Mu thangu wutuaminina batu baku Nzambi mu lukutukunu lunneni, Luzitisa Yave ku ntuala, a Nzambi, mu thangu mu dikanga, mu dikabu di Iseli! **27** Kuna kuidi dikanda di **8** ntoto wunikuka, diyilu dinokisa mvula va fioti di Benzami, wuba tuadisa, kuna kuba batu ntual'aku. Va ntuala Nzambi, mutu wu Sinayi bawombo banneni ba Yuda ayi batu banneni va ntuala Nzambi, Nzambi yi Iseli. **9** Ngeyo ba Zabuloni ayi ba Nefitali. **28** Tumina lulendo wunokisa masala mawombo, a Nzambi; ngeyo luaku, a Nzambi. Wutumonisa zingolo ziaku, wukindisa kiuka kiaku mu thangu kivonga. **10** a Nzambi bang a bobo wutuama vangila. **29** Batu baku bavuanda muawu A Nzambi, mu Mu diambu di nzo aku ku Yelusalemi; mintinu mamboti maku, ngeyo wukubika bima mu miela kunatina makaba. **30** Tubidila bulu va diambu di nsukami. **11** Yave wutuba diambu khatitsika masoso nkangu zingombi zi mbakala dimosi: batu bawombo bamonika mu yamikisa va khatitsika bana zingombi zi makanda. Bu mawu. **12** Mintinu ayi minkangu mi masodi kakululu, wulenda nata bitini bi palata. Sasikisa milembo tini mu thinu nsusualu, mu bika bi makanda mona khini mu nuana mvita! **31** batu, batu bakabula biobi baziona mu mvita. Batu bafidusu bela totukila mu Ezipite; Kusi **13** Lukidi kueno leki va khatitsika bidikulu bi wela kukiye kula niandi veka ku tsi minsua mi bibulu mavavi ma dibembi diama mavindu Nzambi. **32** Yimbilanu Nzambi beno bipfumu palata, zitsala ziandi zivindu nolo yilembo bi ntoto; yimbilanu minzitusu kuidi Yave; **33** lezama. **14** Thangu Nzambi nkua ngolo yoso Kuidi mutu wovo wundiatila banga va mbata kasasikisa mintinu va ntoto, yiba bang a yi phunda mu diyilu, mu diyilu di khulu. Mutu matadi ma phembi. **15** Miongo mi Basani midi wovo wulembo dumu mu mbembo yi lulendo. miongo mi nzitusu; miongo mi Basani midi **34** Luyamikisa lulendo lu Nzambi nzitusu andi miongo midi zitsongi ziwombo. **16** A bila mbi widi va mbata Iseli lulendo luandi luidi mu luntadila mu kikhenene, e beno miongo midi matuti. **35** Tsisi widi, a Nzambi, mu buangu zitsongi ziwombo; mongo wovo kasobula mu kiaku kinlongo. Nzambi yi Iseli niandi weti vana yadila, kuna niandi veka Yave kela vuandanga lulendo ayi zingolo kuidi batu bandi. Nzitusu mu zithangu zioso. **17** Matoma ma mvita ma wuba kuidi Nzambi.

Yave madi dikumi di zimili ayi zimili yi zimili; Yave wutotukila ku Sinayi mu buangu kiandi kinlongo. **18** Thangu wukuma ku yilu, wunata mu ntand'aku batu bakangama. Wutambula makaba kuidi batu ayi kuidi bankua matingu muingi ngeyo, a Yave Nzambi wuvuanda kuna. **19** Nzitusu kuidi Yave, kuidi Nzambi mvulusi eto. Niandi weti kutunatina bizitu bieto lumbu ka lumbu. Niandi Nzambi wukutuvananga

69 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi kayimbidila mu “LISI”. Wuphukisa, a Nzambi, bila minlangu mitudidi nate mu dinga diama. **2** Ndilembo diamu mu nyamba wungolo; kuna kukambulu buangu ki singikila kulu; khotidi nate ku tsi nlangu widi thipula mayo mambinini. **3** Mbeni vonga mu diambu di telanga lusadusu dinga diama dieka yuma, meso

mama malembo vongi mu talanga Nzambi ama. kiawu kikitunga dikanga kubika buela monika 4 Bobo bakundendanga mu kambu bila badi mutu wumvuanda mu zinzo ziauw zi ngoto. 26 bawombo viokila zitsuki zi ntu'ama; bawombo Bila balembo yamisa batu bobo wulueka; beti badi bambeni ziamma mu kambu bila bobo yolukila ziphasi zi batu bobo wumonisa phasi bantomba kumbunga. Ndilembo kuiku mu 27 Wuba yekudila mambimbi va yilu mambimbi vutula biobi ndisia yiba ko. 5 Ngeyo zebi kadi tala ti babaka kuku mu phulusu aku. 28 Bika buvungisi buama, a Nzambi zinzimbala ziamma bakubulu mu buku yi luzingu, ayi babika tangu zisiko zisuama kuidi ngeyo. 6 Bika batu bobo va kimosi ayi batu basonga! 29 Ndidi mu phasi bantulanga diana mu ngeyo babika fua tsoni ayi mu mabienga bika phulusu aku, a Nzambi mu diambu diama! A Yave, Yave nkua ngolo yikheba 30 Ndiela zitisanga dizina di Nzambi mu yoso bika bobo bakutombanga babika ba dio nkunga, ayi ndielia kunkembisa mu phutudulu kombolo mu diambu diama, a Nzambi yi Iseli. 7 matondo. 31 Buna diodi diela luta monisa Yave Bila mu diambu diaku ndinkininina lenzo ayi khini viokila ngombi yimbakala, viokila ngombi tsoni yifukidi zizi kiama; 8 Ndieka nzenza kuidi yidi ziphoka ayi bikodi bivasuka. 32 Nsukami bakhomba ziamma; ayi nkibi kuidi bana ba ngudi wela mona ayi wela yangalala; beno lueti tomba ama. 9 Bila luzolo mu diambu di nzo aku lulembo Nzambi, bika mintima mieno mizinga. 33 Yave nzinisa. Ayi bifingu bi batu bobo bakufinganga weti wila nsukami ayi kalenzanga ko batu bandi bibuidi va minu. 10 Bu ndieti dila ayi ndieti bakangama. 34 Bika Diyilu ayi ntoto binzitisa, kifuisa nzala mu diambu di lusambulu. Buna mimbu ayi bibioso bieti diatanga muawu. 35 mfueti kikinina lenzo 11 Bu ndieti vuata tsaku, Bila Nzambi wela vukisa Sioni, ayi wela buela batu beti kukhitula savu. 12 Bobo bavuendi va tunga mavula ma Yuda, buna batu bela kala muelo, minu bansekinina ayi ndieti nkunga wu muawu ayi kuma vua 36 Mela ba kiuka ki bana bakolo-mbungu. 13 Vayi, kuidi ngeyo, ndieti sambil, a Yave; mu thangu yi nlemvo aku, mu diandi bela vuandanga mawu.

luzolo luaku lunneni, a Nzambi bika wuphana mvutu mu phulusu aku yi kiedika! 14 Wuthotula mu nyamba, kadi tala ti ndidiama. Bika wukhula mu batu bobo beti kundenda mu minlangu midi thipula! 15 Kadi tala ti khuka yi nlangu yimbina voti tsi yi minlangu yi ndalamuna voti dibulu ndinzibila munu andi. 16 Bika wuphana mvutu Yave boso buididi mamboti ma luzolo luaku; mu kiadi kiaku kinneni; bika wupaluka kuidi minu. 17 Kadi suekila kisadi kiaku zizi kiaku; wuphani mvutu mu nsualu nsualu bila mu phasi ndidi. 18 Fikama ayi wukhudi; Khudi mu diambu di bobo beti kundenda! 19 Ngeyo zebi buevi ndidi wulenko, ndidi dio kombolo ayi ndidi mu tsoni Bambeni ziamma ziosozidi va ntual'aku. 20 Nlenzo wukosikisidi ntim'ama ayi wumbika kadi lusadusu nditomba bambona kiadi, vayi kusia monika kadi mutu ko; mu diambu di mimbombi, vayi ndisia bakula kadi mutu ko. 21 Batudidi biyimbu mu bidia biama, ayi bandukisa vini ki ngami mu phuila yiba yama. 22 Bika meza batula va ntual'awu yikituka dikondi yikituka mfutu ayi ntambu. 23 Bika meso mawu maba mu tombi ayi mabika buela mona; ayi manima mawu maba ma komvama mu zithangu zioso. 24 Wuba dukuidila miangu miaku mi ngolo ayi bika nganzi aku yi ngolo yiba buila. 25 Bika buangu

70 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi mu diambu di thebokolo moyo. Yiza nsualu, a Nzambi, mu kukhula! Yave, yiza nsualu mu kutsadisa! 2 Bika bobo bantomba luzingu luama bafua tsoni ayi baba dio kombolo! Bika bobo bantomba mbivusu ama bavutuka ku mbusa ayi bafua tsoni. 3 Bika bobo beti tuba kuidi minu: "A... A..." bavutuka ku mbusa mu diambu di zitsoni ziauw. 4 Babo bakutombanga bamona khini ayi bayangalala mu ngeyo; bika bobo banzolanga phulusu aku batubanga mu zithangu zioso: "Bika Nzambi kayayusu." 5 Vayi minu ndidi nsukami ayi nkua kiadi yiza nsualu kuidi minu, a Nzambi! Ngeyo nsadisi ama ayi nkudi ama; A Yave kadi zingila!

71 Mu ngeyo, a Yave, ndisuamina kadi tala ti ndifua tsoni kadi khumbu yimosi! 2 Wukhudi ayi wuphukisa mu busonga buaku balula dikutu diaku kuidi minu ayi phukisa. 3 Ba ditadi diama diodi di kutsuekanga; momo ndilenda kuenda mu zithangu zioso vanalutumunu mu kuphukisa bila widi ditadi diama ayi tinunu kiama ki ngolo. 4 Wukhudi Nzambi ama mu mioko mi batu bambimbi; mu mioko mi batu bamvanganga mambimbi ayi mu batu badi tsita. 5 Bila ngeyo wuba diana diama, a

Yave, ngeyo wumvanganga moso wuzodidi. **72** Nkunga Salomo. Vuika ntinu fuanana Diana diama tona mu bumuana buama. **6** Tona kuaku, a Nzambi kuidi muana ntinu ndibutuka, mu ngeyo ndieti singimina; ngeyo busonga buaku! **2** Niandi wela sambisa batu wuthotula tona mu vumu ki ngudi ama; Ngeyo baku mu busonga ayi batu baku badi mu phasi ndielia zitisanga mu zithangu zioso. **7** Ndieka mu bufuana. **3** Miongo miela natina batu banga diambu di siminina kuidi bawombo, vayi mamboti; ayi zikhundubula ziela nata mimbetu ngeyo suamunu kiama kingolo. **8** Munu ama widi mi busonga. **4** Wela vavila batu mu phasi va wuwala mu nzitusu aku wunyamikisa kiezila khatitsika batu ayi wela vukisa bana bansukami kiaku mu lumbu kimvimba. **9** Kadi kundoza wela kosikisa mutu wunyamisanga batu. **5** mu thangu ndieka nunu; kadi kundiekula Bela kanga ntima thangu bu yikidi ngondi mu thangu zingolo ziama zilembu suki! **10** bu yikidi mu zitsungi zioso. **6** Niangi wela ba Bila bambeni ziama zilembo thubidila bobo banga mvula yinnokina mu tsola yisolo, banga balembo tombi kuphonda, balembo wizana va mabeti ma disala mambua mu ntoto. **7** Mu kimosi, **11** balembo tubi: "Nzambi wunyekudi, bilumbu biandi, mutu wusonga wela mona nlandakananu, bila kuisi ko mutu wufueti ku mamboti, mamboti mela yilama nate ngondi nkula." **12** Kadi ba thama ayi minu, a Nzambi, yela zimbala. **8** Wela yadilanga tona ku mbu yiza nsualu Nzambi ama mu kutsadisa! **13** nate ku mbu wunkaka; ayi tona ku nlangu Bika mimfundu miama mibungana mu tsoni; wunneni nate kuna zitsuka zi ntoto. **9** Makanda bika boba bantomba kuphanga phasi baba ma dikanga mela buongama va ntual'andi ayi ba lenzo ayi dio kombolo. **14** Vayi kuidi bambeni bandi ziela venda fundu-fundu. **10** minu, ndielia tulanga kaka diana mu zithangu Mintinu mi Talisi ayi mi bisanga bidi thama zioso buela kuzitisanga ngolo. **15** Munu ama miela kunnatina phaku Mintinu mi Saba ayi mi wela yolukila busonga buaku ayi phulusu aku Seba miela kumvana makaba. **11** Mintinu miosu mu lumbu kimvimba, bila ndikadi zaba tezo miela buongama va ntual'andi ayi makanda biawu. **16** Ndiela kuiza ayi yamikisa mavanga moso mela kunsadilanga. **12** Bila wela kula maku ma lulendo; a Yave, mutu wumvanganga nsukami wulembo yamikina; mutu widi mu makazodidi ndielia yamikisa busonga buaku; phasi kambulu mutu wulenda sadisa. **13** Wela busonga buaku kaka. **17** Tona mu bumuana mona mutu wulebakana ayi nsukami kiadi ayi buama, a Nzambi, ngeyo wundonga ayi ye lumbu wela vukisa minsukami mu lufua. **14** Wela kula kiaki yayi ndinyamikisanga matsiminanga kuba kula mu khuamusu ayi mu makhemi ayi maku. **18** Bobuawu, bu ndielia nuna ayi zitsuki menga mawu thalu madi va meso mandi. **15** Bika ziphembi kadi ku ndiekula, a Nzambi. Muingi kazinga! Bika baba kumvana nolo yela ba ku nditubila lulendo luaku kuidi tsungi yinkuiza, Saba; Bika batu bansambilu mu zithangu zioso, zingolo ziaku kuidi babo bela kuiza. **19** Busonga ayi bela kunsakumuna mu lumbu kimvimba. buaku buntula nate ku diyilu, a Nzambi. Ngeyo **16** Bika makundi maba mawombo mu tsi nate wuvanga mambu manneni; nani a Nzambi widi va mbata miongo ayi bika mimbutu miandi banga ngeyo e? **20** Ngeyo wumbonisa ziphasi mibuta banga Lebanoni bika miba mimbotti ziwombo ayi zindudi; wela buela kuphutudila banga biti bi tsola. **17** Bika dizina diandi dizingila luzingu; tona ku tsi ntoto, ngeyo wela buela mu zithangu zioso; bika dizina diandi dizinga kuthotula. **21** Wela buela wokisa nzitusu ama, thangu bu yikidi lezama. Makanda moso mela ayi buela ku khindisa diaka. **22** Ndiela kuzitisa sakumunu mu niandi ayi bela kuntedila mutu mu ngitala mu diambu di kikhukizi kiaku, a wu lusakumunu. **18** Nzitusu wuba kuidi Yave Nzambi ama; ndielia kuyimbidila minzitusu mu Nzambi Nzambi yi Iseli, Bila niandi veka kaka Lila. Ngeyo nlongo wu Iseli. **23** Bididi biama wumvanganga matsiminanga. **19** Nzitusu wuba biela yimbila mu diambu di khini mu thangu kuidi dizina diandi di nkembo mu zithangu ndielia kuyimbidila minzitusu, minu mutu wowo zioso Bika ntoto wumvimbba wuwala nkembo wukula. **24** Ludimi luama luela yolukila mavanga andi! **20** Vava vasukila zitsambulu zi Davidi, maku masonga mu lumbu kimvimba, Bila bobo muana Yese.
bantomba kumbonisa phasi bela fua tsoni ayi **73** Nkunga Asafi. Bukiedika; Nzambi widi bela ba dio kombolo.

mintima mi vedila. 2 Vayi kuidi minu, fioti kuku kiama mu zithangu zioso. 27 Bobo badi fisiala nganu malu mama masialumuka fioti thama ayi ngeyo bela biva ngeyo wela bunga fisiala nganu ndizimbisa singumnu ki kulu batu boso bobo bakambulu bakuikama kuidi kuama. 3 Bila ndizinina batu ba luniemo bu ngeyo. 28 Vayi kuidi minu, didi diambu di ndimona mamboti ma batu bambimbi. 4 Kadi mboti mu fikama Nzambi. Ndikitula Yave, mutu mabienga bamonanga ko ayi zinitu ziawu zidi wumvanganga makazodidi suamunu kiama. Ndiela yolukila mavanga maku moso.

74 Nkunga Asafi. Bila mbi wutulozidi mu zithangu zioso, a Nzambi e? Bila mbi wufuemini mirkangu miaku mi mamemi miomi weti dikila e? 2 Tebukila batu baku moyo; bobo wukibakila thama; dikanda di kiuka kiaku, diodi wukula. Mongo wu Sioni, koko wuvuanda. 3 Balula zithambi ziaku ku ndambu bibuangu bitiolumunu mu mvu ka mvu. Zimbivusu zios ziozi mbeni kavanga mu buangu kinlongo. 4 Batu balendidi balembo vomi va buangu kioki wutudenginina; batula bidalapo biawu banga dimbu ki ndungunu. 5 Badi banga batu bannanguna soka mu zenga minti ku nsitu widi khoba. 6 Bakosikisa mabaya moso momo bavana fikula mu bisoka biawu ayi zi malito ziawu. 7 Bazinisa buangu kiaku kinlongo mu mbazu; basumuna buangu kieti vuandanga dizina diaku. 8 Babedi tubanga mu mintima miawu: “Tuela kuba kosikisa mvimba” Bazinisa mu mbazu bibuangu bioso biobi beti buongimina Nzambi mu tsi. 9 Bakadi kutumonisa kadi kumu kimosi kusiedi mimbikudi ko. Kadi mutu wumosi mu beto zebi keni nate thangu mbi mama mela tatamana bela e? 10 Nate thangu mbi mbeni kela kusekinina, a Nzambi e? Nate thangu mbi mutu wundendidi kela lenzilanga dizina diaku mu zithangu zioso e? 11 Bila mbi kangidi koko kuaku, koko kuaku ku lubakala e? Bonga kuawu mu mimfutu mi kukhutu kiaku ayi wuba bungi. 12 Vayi ngeyo Nzambi, ngeyo ntinu ama tona muna tona; ngeyo weti nata phulusu va ntoto. 13 Keti ngeyo wuvasa mbu mu lulendo luaku; wukosikisa mintu mi bisimbi bi minlangu; 14 keti ngeyo wukosikisa mintu mi Leviatani, wumvana banga bidia kuidi bibulu bi dikanga 15 Keti ngeyo wuzibula zitho zi minlangu ayi mimvuila mi minlangu Ngeyo wusikisa minlangu minneni miomi mieti kumba mu zithangu zioso. 16 Ngeyo vuidi muini, ayi ngeyo vuidi builu; ngeyo wuvanga ngondi ayi thangu. 17 Keti ngeyo wumvana vanga zindilu zios zi ntoto, ngeyo wuvanga tsungi yi muini wu ngolo ayi yi kiozi kingolo. 18 Tebuka moyo

buevi mbeni kalembo sekinina, a Yave, buevi mu binuani lenda tombula mioko miandi. **6** Mu bivungisi balenzila dizina diaku! **19** Kadi yekula themunu'aku, a Nzambi yi Yakobi, ziphunda lusingu lu dibembi diaku kuidi bibulu bi nganzi ayi matoma ma mvita bibibiodi biledi tulu ayi kadi thumbu zimbakana lusingu lu batu tuvindu. Bileka tulu tuvindu. **7** Ngeyo veka, baku badi mu phasi. **20** Bengudila Nguizani aku lembo monisa tsisi! Nani wulenda telama va thalu; bila bisuamunu biyindulungu makhemu meso maku ngeyo fuema e? **8** Tona kuna bifulukidi mu bibuangu bitombi bi ntoto. **21** Kadi Diyilu wuwakikisa nzengolo; ntoto wumona tala ti mutu wuyamusu kavutuka mu tsoni Bika tsisi ayi wutumbu dingalala; **9** Thangu ngeyo, a nkua kiadi ayi nsukami bazitisa dizina diaku. **22** Nzambi, wutelama mu diambu di sambisa ayi Telama a Nzambi! Wukinungisa! Tebekila moyo mu diambu di vukisa bankwa ziphasi va ntoto. buevi bivungisi bilembo sekinina mu bilumbu bioso. **23** Kadi zimbakana biyoko bi bambeni ziaku divunzi di bambeni ziaku, diodi dilembo basimbululu. **11** Tambikanu zikhanu kuidi Yave Nzambi eno ayi dedikisanu ziawu! Bika baboso badi mu nzunga ki mintoto, banata bakaba kuidi mutu wowo widi tsisi. **12** Niandi weti bula phevi minyadi, niandi tsisi beta kummona kuidi mintinu mi ntoto.

75 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi “Kadi vonda”. Tueti kuvutudila matondo, a Nzambi. Tueli vutula matondo bila dizina diaku didi difikama batu balembo yolkila matsiminanga maku. **2** Ngeyo tubidi: “tsobudi thangu yifuana Keti minu ndieti sambisa mu bufiana. **3** Ntoto bu wulembo nikuka va kimosi ayi batu bandi boso Keti minu ndisimbidila makunzi mandi. **4** Kuidi nkua luniemo, ndintuba: ‘Kadi kukiniemsanga ngolo’ Kuidi batu bambimbi: ‘lubika vumbula ziphoka zieno.’ **5** Lubika vumuna ziphoka zieno mu diambu di diyilu; bikanu tubila mu nonumuna madinga!” **6** Kadi mutu wumosi tona ku Esite voti ku Wesite voti tona ku dikanga wulenda yayisa mutu. **7** Vayi Nzambi niandi weti sambisa; niandi weti kulula wurkaka, niandi weti yayisa wunkaka. **8** Mu koko ku Yave muidi mbungu zioso. Ndiela yimbidila nzitusu kuidi Nzambi yi Yakobi. **10** Ndiela zenga ziphoka zi batu boso bambimbi, vayi ziphoka zi batu basonga luela nanguku.

76 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi kayimbidila mu ngitala. Mu Yuda, Nzambi zabikini Dizina diandi didi dinneni mu Iseli. **2** Nzo andi yi ngoto yidi ku Salemi, buangu kiandi kidi ku Sioni. **3** Kuna kakeludila madionga malembo lemi, nkaku ayi sabala, mbedi ayi binuanunu bi mvita. **4** Ngeyo lembo lezama mu kiezila, lutidi kinzuku viokila miongo miwedi bibulu. **5** Makhesa mamana ku baziona bima, balembo leki tulu tuawu tutuska, kadi wumosi

mu diambu di lusadusu ndiyamikina kuidi Nzambi mu kunguila. **2** Thangu ndiba mu ziphasi, nditomba Yave; va builu ndinonuna mioko miama mu kambu vonga; ayi muel'ama wumanga bombo. **3** Ndietetebukila moyo, a Nzambi, ayi ndikunga; ndiyindula mu tsi ntima ayi pheve ama yivonga ngolo. **4** Wekeba meso mama ma bika zibama, ndiba diaka mu phasi mu tuba. **5** Ndiyindula bilumbu bivioka, mimvu mi thama. **6** Ndieti tebukila minkunga miama moyo va builu, Ntima ama uyindula ku tsi ntima ayi pheve ama yikiyuvula: **7** Pfumu wela yiwala vinu kingolo ayi yisobokoso. Wulembo tumbu loza kuandi mvimba e? Kalendi buela dukula kiawu ayi batu boso bambimbi badi va monisa nlempvo andi ko e? **8** Luzolo luandi ntoto bela nua kiawu nate kuna dibomvi. **9** lungolo lusukidi kuandi mvimba e? Zitsila ziandi Vayi minu, ndielia samunanga mawu mu thangu mu zithangu zioso zikitukidi zi phamba e? zioso. Ndiela yimbidila nzitusu kuidi Nzambi yi **9** Nzambi wuzimbikini kuandi buela monisa nlempvo e? Wuyimini kiadi kiandi mu diambu di nganzi e? **10** Buna ndiyindula “mu diambu diadi ndielia singimina: mimvu mi koko ku lubakala ku Nzambi yizangama.” **11** Ndiela tebukila moyo mavanga ma Yave, bukiedika ndielia tebukila moyo bikumu biaku bi thama. **12** Ndiela yindulanga mu tsi ntima bisalu biaku bioso; ayi ndielia banzilanga mavanga maku moso ma lulendo. **13** Zinzila ziaku, a Nzambi, zidi zinlongo; nzambi mbi widi wunneni bangaa Nzambi eto e? **14** Ngeyo widi Nzambi yimvanganga bikumu; Ngeyo weti monisa lulendo luaku muidi batu. **15** Mu koko kuaku ku lulendo wukuidila batu baku,

nkuna wu Yakobi ayi wu Zozefi. **16** Minlangu luzolo lungolo, mu lombanga mu kingolo bidia mimmona, ngeyo a Nzambi! Minlangu mimona biobi batomba. **19** Batubidila Nzambi batuba: ngeyo, ayi mikotadala zitsina zi minlangu zi “Nzambi beki kuandi bu kubikila meza mu nikuka. **17** Matuti madukula minlangu; diyilu dikanga e? **20** Bu kabula ditadi dingolo, mbadi diduma mu nzazi madionga maku matotuka ku nlangu wutotuka ayi mimvuila mikumba mu ntuala ayi ku mbusa. **18** Zinzazi ziaku ziwakana buwombo vayi buna wulendi kuandi kutuvana mu kimbongila; zitsiemo zikienzula ntoto; ntoto bidia e? Wulendi kuandi kubika zimbizi mu wunikuka ayi wutita. **19** Nsolo aku wuvioskila diambu di batu bandi e?” **21** Yave bu kaba va khatitsika mbu, nzil’aku mu minlangu midi wa, wufuema ngolo, mbazu andi yilema mu nguma, muna zithambi ziaku zisia monika ko. **20** Wudiatisa batu baku banga nkangu wu Iseli. **22** Bila basia wilukila Nzambi ko, voti mamem, mu koko ku Moyize ayi Aloni.

78 Nkunga Asafi. A batu bama, wanu malongi mama! Dimbanu mambu ma munu ama.

2 Ndiela zibula munu ama mu tuba zingana ayi ndielia samuna mambu ma suama, mambu makhulu; **3** momo tuwa ayi momo tuzaba ayi momo bakulu beto batukamba; **4** Tulendi masuekila ko bana bawu; tuela samuna kuidi tsungi yinkuiza mavanga ma Yave mafueti zitusu, lulendo luandi ayi matsiminanga momo kavanga. **5** Wuvana zithumunu mu diambu di Yakobi. Wukubika Mina mu Iseli, ayi wutumina bakulu beto muingi bamilonga kuidi bana bawu; **6** buna tsungi yinkuiza, yela zaba mawu buela bana bobo babutuki ko ayi bawu mamvawu mu thangu awu bela yolukila bana bawu; **7** buna bela tula diana diawu mu Nzambi, ayi balendi zimbakana mavanga mandi ko, vayi bela keba zithumunu ziandi; **8** Balendi ba banga bakulu bawu ko; tsungi yikambulu bulemvo, ayi tsungi yi matingu; bobo mintima misia ba mifuana ko kuidi Nzambi bobo pheve yisia yikuikama kuidi Nzambi ko. **9** Batu ba Efalayimi bobo baba ayi mimbasa, bavutuka ku mbusa mu lumbu ki mvita. **10** Basi keba ko Nguizani yi Nzambi, ayi bamanga zingila boso buididi Mina miandi. **11** Bazimbakana momo kavanga; matsiminanga momo kabamonisa. **12** Wuvanga bikumu va ntuala bakulu bawu mu tsi yi Ezipite; mu zunga ki Tsowani. **13** Wuvasa mbu ayi wuba viokila muawu; wutelimisa nlangu dio ngui banga baka. **14** Wuba diatisa mu dituti va muini, ayi mu kiezila ki mbazu va builu bu mvimba. **15** Wubasa matadi mu dikanga, ayi wuba vana nlangu wuwombo banga mbu; **16** Wutotula mimvuila minlangu mu ditadi ayi wukumbisa minlangu banga minlangu minneni. **17** Vayi babuela tatamana sumuka diaka va ntual’andi; batinguna Nzambi Yizangama mu dikanga. **18** Batota Nzambi mu

23 Muaki wuvana lutumunu kuidi matuti ma yilu ayi wuzibula mielo mi diyilu; **24** Wunokisa mana mu diambu di batu muingi badia; wuba vana zithethi zi diyilu. **25** Batu badia dipha di zimbasi; wuba fidisila bidia bioso biobi balenda dia. **26** Wuvevumuna phemo yi Esite mu diyilu. Wudiata ku ntuala phemo yi Sude mu lulendo luandi. **27** Wuba nokisila zimbizi banga mbungimbungi; zinuni zieti dumuka banga nzielo yi mbu. **28** Wuba buisila biawu va khatitsika ka kiawu; muyenda zinzo ziawu zioso zingoto. **29** Badia nate bayukuta kuwombo; ayi wuba vana biobi baleba mu kingolo. **30** Tuamina batamba bidia biobi baleba mu kingolo mbusa, buela bikidi mu miunu miawu. **31** Nganzi yi Nzambi yi babuila; wuvonda bobo baluta ba zinitu zingolo mu bawu; wuvonda bana ba matoko ma Iseli. **32** Ka diambu ko mambu moso momo, batatamana vola masumu ka diambu ko matsiminanga mandi, basia wilukila ko. **33** Buna wumanisa bilumbu biawu mu phamba ayi mimvu miawu mu tsisi. **34** Kadika khumbu kaba kuba vondanga, tombanga baba kuntombanga, balukanga nsualu-nsualu diaka kuidi niandi. **35** Batebuka moyo ti Nzambi niandi wuba dibanga diawu ayi Nzambi Yizangama niandi nkudi awu. **36** Vayi buna bankamba mambu ma lueki mu miunu miawu bamvuna mu ludimi luawu. **37** Mintima miawu misia ba mifuana kuidi niandi ko basia ba bakuikama ko mu Nguizani andi. **38** Vayi niandi wuba nkua kiadi wuba lemukila mambimbiri mawu kasia babunga ko thangu ka thangu wudekula nganzi andi ayi kasia totula ko miangu miandi mioso. **39** Wutebuka moyo ti baba minsuni kaka; phemo yeti vioka yoyi yilendi vutuka ko. Ayi wulendi buela vutuka ko. **40** Zikhumbu ziwombo bantingumina mu dikanga, ayi bansoka mu bibuangu bikambulu batu. **41** Khumbu ka khumbu baba vutukilanga

diaka tota Nzambi; bafuemisa mutu wunlongo wuleka, banga mutu kotukidi mu diambu di wu Iseli kiadi. **42** Basia tebukila ko moyo lulendo vinu kakololo. **66** Wuvutula bambeni bandi ku luandi mu lumbu kioki kaba kula mu mioko manima; wuzifuisa zitsoni ka zisukanga ko. **67** mi mutu wuba yamisa; **43** mu lumbu kamonisa Buna wuloza zinzo zi ngoto zi Zozefi, kasia bidimbu bi bikumu biandi mu Ezipite, mambu sobula ko dikanda di Efalayimi; **68** Vayi wusobula mandi matsiminanga mu ndambu tsi yi Tsowani dikanda di Yuda, mongo wu Sioni, wovo **44** wukitula minlangu miawu menga; basia buela kazola. **69** Wutunga buangu kiandi kinlongo baka bumina mu mimvuila mi minlangu miawu. banga bibuangu bizangama, banga ntoto wovo **45** Wufidisa nkangu zinzinzi ziozi zibadia ayi kakubika mu zithangu zioso zi kazimani. **70** zinguanga ziozi zi babunga. **46** Wavana mimbutu Wusobula Davidi kisadi kiandi ayi wumbonga miawu mu zitsola kuidi binzienzi biobi basala mu ziphangu zi mamemi, **71** Wumbongila vana kuidi makhoko. **47** Wumana bunga zindima vaba mamemi momo kaba sunga mu diambu ziawu zi vinu mu mvula yi matadi ayi minti di kaba nsungi wu batu bandi Yakobi, wu Iseli miawu mi sikomole mu kiozi ki ngolo, **48** kiuka kiandi. **72** Buna Davidi wuba nsungi awu wuyekula bibulu biawu kuidi mvula yi matadi mu ntima wufuana ayi wuba diatisila mu koko ayi minkangu mi mamemi mawu kuidi lusimo. ku diela.

49 Wuba fidisila nganzi andi yi mbazu, miangu miandi mi ngolo khakumusu, kimbeni weti bunga **50** Wukubika nsolo mu diambu di nganzi andi kasia kuba tanina ko mu lufua; vayi wuba yekula mu minsongo; **51** Wuvonda bana boso batheti bababakala ba Ezipiti mimbutu mitheti mi zingolo mu zinzo zi ngoto zi Hami. **52** Vayi wutotula batu bandi banga mamemi; wuba tuadisa banga nkangu wu bibulu mu dikanga. **53** Wuba diatisila mu luvovomo; diawu basia mona tsisi ko ayi mbu wumina bambeni ziawu. **54** Buna wuba kotisa mu yenda tsi andi yinlongo; ku tsi yi mongo wovo koko kuandi ku lubakala kukibakila. **55** Wukuka makanda ku ntual'awu; ayi wuba kabudila mintoto miawu banga kiuka wuvuandisa makanda ma Iseli mu zinzo ziawu. **56** Vayi batota Nzambi ayi batinguna Nzambi Yizangama; basia keba zinzengolo ziandi ko. **57** Banga madisa mawu basia ba bafuana ko ayi basia ba minu ko balendi tudulu diana ko banga wuvenga. **58** Bamfuemisa mu bibuangu biawu bizangama balemisa kiphala kiandi mu bitumba biawu **59** Nzambi bu kawa, buna wufuema ngolo wutumbu loza mvimba Iseli. **60** Wuyekula, nzo ngoto mbuabununu yi Silo; nzo yoyo mu kakivuandisa; **61** Wufidisa kesi yi lulendo luandi mu buvika, ayi kiezila kiandi mu mioko mi mbeni. **62** Wuyekula batu bandi mu sabala, wufuemina ngolo kiuka kiandi. **63** Mbazu yi zinisa bamatoko mawu, ayi bandumba ziawu ziozi zisia zaba babakala ko zisia baka ko minkunga mi makuela ko. **64** Zinganga ziawu zinzambi zimana fuila mu sabala ayi mafuola mawu masia baka bu didila ko. **65** Buna Yave wukotuka banga mutu wuba

79 Nkunga Asafi. A Nzambi! Makanda mabulumukini kuika kiaku, Masumuna nzo'aku yinlongo, makitula Yelusalemi kunza ki matadi. **2** Bavana zinitu zifua zi bisadi biaku banga bidia kuidi zinuni zi diyilu minsuni mi banlongo baku kuidi bibulu bi ntoto; **3** Batengudi menga banga nlangu mu yendila Yelusalemi ayi kusia monika ko mutu mu zika. **4** Tuyikidi bila ki lusembo kuidi bafikimini yeto; mvuezolo ayi kisekonono kuidi bobo batuzungididi. **5** Nate thangu mbi, a Yave? Wela fueminanga mu zithangu zioso e? Nate thangu mbi kiphala kiaku kiela leminanga banga mbazu e? **6** Dukula miangu miaku kuidi makanda momo masia kuzaba ko, kuidi bipfumu biobi kabi telanga ko dizina diaku. **7** Bila bameni dia Yakobi, ayi bamana tiolumuna tsi andi yikabutukila. **8** Kadi kututangila masumu ma bakulu! Bika kiadi kiaku kiza nsualu kuidi beto bila tueka mu mabienga makambulu diana. **9** Wutusadila, a Nzambi Mvulusi eto mu diambu di nkembo wu dizina diaku! Wutukuidi ayi wutulemvukila masumu meto mu diambu di dizina diaku! **10** Bila mbi makanda meti tubila: "Kuevi kuidi Nzambi e?" va ntuala meso meto, zabikisa va khatitsika makanda ti ngeyo weti vutula landi mu menga matenguka ma bisadi biaku, **11** Bika kunga ku batu badi mu nloko kutula va ntual'aku. Mu zingolo zi koko kuaku, tanina bobo bazengolo nkanu wu lufua. **12** Vutudila mu zikhumbu tsambuadi bifingu bi bobo batufikimini; tsembolo yoyi bawobudila ngeyo Yave. **13** Buna beto batu baku, nkangu aku wu mamemi weti dikila; tuela kuzitisa

mu zithangu zioso; mu tsungi ka tsungi, tuela yolukila minzitusu miaku.

80 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi; kayimbidila mu “Lisi”. Bika wutuwila, a Nzungi Iseli, ngeyo wundatisanga Zozefi banga nkangu wu mamemi; Ngeyo wumvuandanga va khatitsika ba Bakeluba, kienzula kuaku. **2** Va ntuala Efalayimi, Benzami ayi Manasel! Telimisa zingolo ziaku yiza ayi wutuvukisa. **3** Wutuvutula banga bututuama bela, a Nzambi bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka. **4** Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, nate thangu mbi nganzi aku yela leminanga? Mu diambu di zitsambulu zi batu baku e? **5** Ngeyo wuba dikila mu dipha di matsuela ayi ngeyo wuba nuikina matsuela mu mbungu yiwala. **6** Wutukitula tho yi minzonza kuidi bobo bafikimini yeto ayi bambeni zieto zilembo kutusekinina. **7** Wutuvutula banga bututuama bela, a Nzambi nkua ngolo yoso Bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka. **8** Ngeyo wutumuna nti wu vinu ku Ezipite, wukuka makanda ma Bapakanu bosu wukuna wawu. **9** Ngeyo wukubikila wawu ntoto ayi wawu wumenisa mianzi ayi wudukila tsi. **10** Miongo mifuku kuidi phonzi andi, sedeli mi lulendo kuidi matafi mandi. **11** Wufidisa mawu nate ku mbu ayi mintuidila miandi nate ku minlangu minneni. **12** Bila mbi wutiolumunini bibaka biandi e? Muingi batu boso bamviokila vana bavela makundi mandi. **13** Ngulu yi nsitu yeti kuyikesikisa; ayi bivangu bi zitsola bilembo dia biawu. **14** Wutuvutukila, a Nzambi nkua ngolo yoso ayi ku tsi tona ku diyilu ayi mona keba nti wawu wu vinu; **15** Muanzi wovo koko kuaku ku lubakala ku kuna, Muana wu bakala wovo wuyundula mu diambu diaku veka. **16** Nti aku wu vinu wuzengulu, wuyokolo ku mbazu mu tsembolo aku, batu baku balembo bivi. **17** Bika koko kuaku kuba vadi mutu wovo widi koko kuaku ku lubakala muana wubakala wu mutu wovo wuyundula mu diambu diaku veka. **18** Buna tulendi buela kutatukila ko. Wutuzingisa diaka buna tuela tela dizina diaku. **19** Wutuvutula banga bu tutuama bela, a Yave Nzambi. Bika zizi kiaku kitukienzula muingi tuvuka.

81 Nkunga Asafi kuidi pfumu minyimbidi; kayimbidila mu ngitala yi basi Ngati. Yimbidilanu Nzambi mu khini; niandi zingolo zieto! Yamikinanu kuidi Nzambi yi Yakobi!

2 Tonanu miziki, sikanu zindungu; Bulanu minningu mu Ngitala ayi lu Lila. **3** Sikanu phoka yi dimemi va ntotukila ngondi yi mona; ayi Ngondi bu yidi yiduka ayi mu lumbu ki nyengo eto! **4** Yayi yidi nzengolo mu diambu di Iseli, ayi tsikudukusu yi Nzambi yi Yakobi, **5** Wukindisa yawu banga nsiku mu diambu di Zozefi mu thangu kanuanisa tsi yi Ezipite... Kuna tuwa mbembo yoyi tusia sudika ko. **6** Tubidi: “Ndibotudi mfunu wubedi va mavangiti mawu. Ayi babotudi pani kibedi mu mioko miandi. **7** Mu ziphasi ziaku, ngeyo wutela ayi ndikula ndivana mvutu ku tsi dumu ki matuti nditota ku minlangu mi Meliba. **8** Wanu beno batu bama, ayi ndielia kululubula: enati beno luzola ku ndimba, a Iseli. **9** Kulendi ba kadi nzambi yi nenza ko va khatitsik’aku. Kulendi buongimina nzambi yi nenza ko! **10** Minu ndidi Yave, Nzambi, yoyi yilutotula mu tsi Ezipite; zibula bumboti munu aku ayi ndielia ku wuwesa. **11** Vayi batu bama basia zola ku ndimba ko; Iseli kasia kuthumukina ko. **12** Buna ndiba yekula mu mintima miawu mingolo; mu landakana zikhanu ziawu veka. **13** Enati batu bama bandima kuama, enati Iseli wuzola landakana zinzila ziamma! **14** Nganu mu nsualu ndieka tumbu kuba yekudila bambeni ziawu ayi balula koko kuama kuidi bobo beti kuba lenda. **15** Bobo beti lenda Yave balenda kukikulula va ntual’andi ayi nganu thumbudulu awu yela zingilanga mu zithangu zioso; **16** Vayi nganu ngeyo wudikulu mu ble yilutidi kitoko, mu niosi yintotukila mu ditadi, ndielia kuyukutisila.”

82 Nkunga Asafi. Nzambi telimini va lukutukunu lunneni. Wulembo vani nzengolo va khatitsika “zinzambi”. **2** Nate thangu mbi luela nuaninanga mutu kambulu wusonga ayi luela monisinanga thalu yi zizi kuidi batu bambimbi e? **3** Nuanina mutu wulebakana ayi muana wusana. Luvanga malulama kuidi nsukami ayi kuidi mutu weti yamusu. **4** Kulamu mutu wulebakana ayi nsukami; bika luba vukisa mu mioko mi batu bambimbi. **5** Basi zaba kadi diambu ko ayi basudikanga kadi diambu ko; Mu tombi beti diatila; zifundasio zioso zi ntoto zilembo nikuka. **6** Minu ndituba: “luidi zinzambi ayi beno boso luidi bana ba Nzambi yizangama.” **7** Vayi luela fua banga batu boso, luela bua banga woso

kuandi nyadi. **8** Telama, a Nzambi, sambisa ntoto! Bila makanda moso madi kiuka kiaku.

83 Nkunga Asafi. A Nzambi, kadi ba dio sui!

Kadi kanga munu, a Nzambi ayi kadi dingalala! **2** Tala, phila bambeni ziaku zilembo tudila divunzi; bobo beti kulenda balembo vumuna mintu miawu. **3** Mu diela dimbimbi, balembo yendila batu baku manenga; balembo fiedi batu baku bobo weti belanga mayindu. **4** Batuba: "yizanu, bika tuba bunga banga dikanda, mu diambu di dizina di Iseli dibika buela tebukulungu moyo". **5** Mu mabanza mamosi, bakutakanu mu fiela, bavangi nguijani mu diambu di kunuanisa; **6** Zinzo zi ngoto zi Edoni ayi zi basi Isimayeli, zi Mowabi ayi zi basi Hangali, **7** Nguebali; Amoni, Amaleki basi Filisitini va kimosi ayi basi Tilai; **8** ka diambu ko Asili mamvawu bafubakana yawu, mu buela zingolo kuidi nkuna wu Loti. **9** Wuba vangila banga bu wuvangila Madiani, banga bu wuvangila Sisela, ayi Yabini ku nlangu wu Kisoni; **10** bobo babiva ku Andoli; bobo bakituka banga mbozi va ntoto. **11** Kituka batu bawu banneni banga Olebi ayi Zeyebi, bana bawu boso ba mintinu banga Zeba ayi Tsalamuna, **12** Bobo batuba: "bika tuziona mintoto mi Nzambi mindikulungu bibulu!" **13** Wuba kitula banga kinzungidila; A Nzambi ama, banga biti va ntuala phemo; **14** banga mbazu yinzinisanga nsitu; banga nlaki wu mbazu wunyoka miongo! **15** Buna wuba kukila mu vuka kiaku ki phemo; wuba monisa tsisi mu vuka kiaku ki ngolo. **16** Fuka bizizi biawu mu tsoni. Muingi batu batomba dizina diaku, a Yave! **17** Bika bafua tsoni ayi bamona tsisi mu zithangu zioso; bika babiva mu kambu nzitusu. **18** Bika wuba zabikisa ti ngeyo vuidi dizina di Yave; ti ngeyo kaka Nzambi yizangama va ntoto wumvimba.

84 Nkunga wu bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi; bayimbidila mu ngitale yi basi Ngati. A phila lueki luidi mu buangu kiaku kioki weti vuanda! A Nzambi, nkua ngolo yoso. **2** Muel'ama phuila widi ayi wulembo suki-suki mu diambu di lumphangu lu Yave. Ntim'ama ayi nsuni ama bilembo yamikina mu diambu di Nzambi yi moyo. **3** Ka diambu ko dikuanga beki nzo'andi, ayi tsiodila mamvandi beki dianza diandi koko keti lundila bana bandi... buangu kifikimini ntal'aku A Yave nkua ngolo yoso, Ntinu ama ayi Nzambi ama! **4** Lusakumunu

kuidi bobo beti vuanda mu Nzo aku! Beti kuzitisa mu zithangu zioso. **5** Lusakumunu kuidi batu bobo zingolo ziawu zidi mu ngeyo; bobo bakubika mintima miawu mu kuenda sambilu Yelusalemi. **6** Bu bamviokanga mu ndimba wu Baka, buna beti kuwukitula buangu ki zitho zi minlangu; mvula mamvandi wufukidila wawu mu bibuindi. **7** Zingolo ziawu zieti buelama nate kadika mutu kammonika va ntuala Nzambi yi sioni. **8** Wa lusambulu luama, a Yave, Nzambi nkua ngolo yoso, wundimba Nzambi yi Yakobi. **9** Tala nkaku eto, a Nzambi Tadila mu nlemvo mutu aku wuvinda mafuta. **10** Lumbu kimosi mu lumphangu luaku kiviokidi mili di bilumbu kunkaka. Thidi kuama ba nsungi wu muelo mu nzo yi Nzambi ama ayi mu vuandanga mu zinzo zi ngoto zi batu bambimbi. **11** Bila Yave Nzambi niandi thangu ayi nkaku, Yave wela vana nlemvo ayi nzitusu, kadi kima kimosi kimboti kalendi yimina ko bobo bandiatilanga mu kambu tsembolo. **12** A Yave nkua ngolo yoso! Lusakumunu kuidi mutu wowo weti tula diana diandi mu ngeyo!

85 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi. Wumonisa nlemvo kuidi ntoto aku; a Yave, wuvutula kiuka ki Yakobi. **2** Wulemvukila mambimbi ma batu baku; ayi wufuka masumu mawu moso. **3** Wutula miangu miaku miosu va ndambu ayi wuvutikisa ntima mu nganzi aku. **4** Wutuvutula banga bo tutuama bela, a Nzambi Mvulusi eto, wutumoni diaka khini. **5** Mawuba mu nganzi kuidi beto mu zithangu zioso e? Mawulambisa nganzi aku tsungi ka tsungi e? **6** Wukadi buela tuvutudila luzingu muingi batu baku bamona khini mu ngeyo e? **7** Wutumonisa luzolo luaku lu ngolo, a Yave, ayi wutuvani phulusu aku. **8** Ndiela wa momo, Nzambi Yave kela tuba; veni zitsila zi ndembama kuidi batu bandi, kuidi banlongo bandi vayi buna babika vutukila kilawu. **9** Kiedika, phulusu andi yifikimini babo beti kunkinikzanga mu diambu di nkembo andi wuzingila mu ntoto eto. **10** Luzolo ayi kikhukizi bidengini; busonga ayi ndembama bibumbisini. **11** Kikhukizi kitotukidi va ntoto ayi busonga buntala ku tsi tona ku diyilu. **12** Buna Yave mamvandi wela vana biobio bidi bimboti ayi ntoto eto wela buta mimbutu miandi. **13** Busonga buela kuntuaminina ku ntuala ayi buela kubika nzila mu diambu di bitambi biandi.

86 Lusambulu lu Davidi. Wa, a Yave, ayi wawu ayi mutu wuna, mu niandi babutukila” wuphani mvutu bila ndidi nkua kiadi ayi ayi Nzambi yizangama, niandi wela kumbieka. ndidi nsukami. 2 Keba luzingu luama bila 6 Yave wela sonika batu mu buku: “mutu wawu ndikiyekula kuidi ngeyo. Ngeyo Nzambi ama, ku Sioni kabutukila.” 7 Bu balembo budi miziki, vukisa kisadi kiaku kikusilanga diana. 3 Bika bela yimbila: “zitho ziamza zioso zidi mu ngeyo.” wumbona kiadi, a Yave, Bila ngeyo ndieti tela mu lumbu kimvimba. 4 Nata khini kuidi kisadi kiaku. Bila kuidi ngeyo, a Yave ndieti vumuna muel'ama. 5 Ngeyo widi wumboti ayi weti lemukilanga; ayi widi wufuluka mu mamboti kuidi bobo beti kutela. 6 Wa lusambulu luama, a Yave; wa bumboti yamikina kuama mu diambu di kiadi. 7 Mu lumbu ki ziphasi ziamza ngeyo ndielo tela, bila ngeyo wela kuphana mvutu. 8 A Va khatitsika zinzambi, kuisi ko yoyi yidedikini banga ngeyo, a Yave ayi kuisi ko mavanga maledakani banga maku. 9 Makanda moso momo wuvanga mela kuiza ayi mela buongama va ntual'aku, a Yave, ayi mela nata nkembo kuidi dizina diaku. 10 Bila ngeyo widi wunneni ayi ngeyo wumvanganga mavanga matsiminanga; ngeyo kaka Nzambi. 11 Wundongi nzil'aku, a Yave ayi ndielo diatila mu bukiedika buaku; bika wuphana ntima wukambu vasuka muingi ndikinikanga dizina diaku. 12 Ndiela kuzitisa, a Yave Nzambi ama, mu ntim'ama wumvimba ayi ndielo kembisanga dizina diaku mu zithangu zioso. 13 Bila luzolo luaku luidi lunneni kuidi minu ngeyo wukhula mu zithipula zi tsi bafua. (Sheol h7585) 14 Batu baluniemo balembo nduanisa, a Nzambi; ayi nkangu wu batu ba makhemu balembo tombi luzingu luama; batu bakambulu thalu mu ngeyo. 15 Vayi ngeyo, a Yave, weti mona kiadi; yimonisanga nlemvo, wuvika fuernanga ko; fulukidi mu luzolo ayi mu kikhuikizi. 16 Baluka kuidi minu ayi wumboni kiadi; vana zingolo ziaku kuidi kisadi kiaku ayi vukisa muana kisadi kiaku ki nketo. 17 Bika wuphana dimbu ki mamboti maku muingi bambeni ziamza zimona kiawu ayi bafua tsoni bila ngeyo Yave wutsadisidi ayi wumbombidi.

87 Nkunga bana ba Kole. Wutula fondasio andi ku mongo wunlongo. 2 Yave weti zola mielo mi Sioni viokila bibuangu bioso bimvuandanga Yakobi. 3 Mambu ma nkembo matubu mu diambu diaku; a divula di Nzambi. 4 “Ndiela yolukila Lahabi ayi Babiloni muidi bobo banzebi; tsi yi Filisiti ayi Tila va kimosi ayi Kutsi: ayi tuba: mutu wawu ku Sioni kabutukila”. 5 Buna mu diambu di Sioni; bela tuba: “Mutu

88 Nkunga bana ba Kole kuidi pfumu minyimbidi; bayimbidila mu flute. Nkunga Hemani muisi Ezilakite. A Yave, Nzambi yoyi yeti kuphukisa, muini ayi builu ndieti yamikina va ntual'aku. 2 Bika lusambulu luama lutula va ntual'aku; balula dikutu diaku bu ndilembo yamikina. 3 Bila muel'ama wufulukidi mu ziphasi ayi luzingu luama lufikimini tsi yi bafua. (Sheol h7585) 4 Ndidi mu ntanda wu batu bobo bankuenda ku diyilu ndieka banga mutu kambulu zingolo. 5 Ndidi wuvuanda va ndambu lufua, banga batu bavondo; bobo badi baleka mu ku tsi bafua; bobo wunkambu buela tebukilanga moyo, bobo wusia buela bela mayindu ko. 6 Ngeyo wuthula mu dibulu dinneni, mu tombi kinkobo. 7 Miangu miaku mimbuila ayi zitu midi Minu ndidiamusu kuidi ngeyo mu mayo maku moso. 8 Ngeyo wuphambisa mu bakundi bama bakiluzolo ngeyo wukhitula kima ki khemi kuidi bawu. Ndidi wukangama ayi ndilendi baka bu tinina ko. 9 Meso mama meka mbumbuluka mu diambu di ziphasi; ngeyo ndintel; a Yave, kadika lumbu kuidi ngeyo ndinonuna mioko miama. 10 Wulenda kuaku monisa matsiminanga maku kuidi mutu wufua e? Bafua balenda fuluka ayi kuzitisa e? 11 Balenda yolukila luzolo luaku mu tsi bafua ayi kikhuikizi kiaku mu mbivusu e? 12 Matsiminanga maku malenda zabakanga mu bibuangu bidi tombi voti mavanga maku masonga mu ntoto wovo batu bazimbakanu mambu moso e? 13 Vayi minu kuidi ngeyo ndinyamikina mu tomba lusadusu, mu nsuka lusambulu luama lunkuiza va ntual'aku. 14 Bila mbi ngeyo Yave wundozidi e? Ayi bila mbi wulembo tsuekila zizi kiaku e? 15 Tona mu bumuana buama minu ndidi mu phasi ndidi wukangama mu lufua Ndimona ziphasi mu tsisi ayi ndieka wukambu diana. 16 Miangu miaku mingolo mimbuiddi tsisi ayi yimbunga. 17 Mu lumbu kimvimba yawu yinzungidila banga khuka nlangu yawu yitungu kumbina mvimba. 18 Ngeyo mu bandiatanga yama ayi mu bakiluzolo bama tombi kiawu nkundi ama wukuikama.

89 Nkunga Etani muisi Ezilakite. Ndiela diambu di futa phaku. Kadi mutu wumosi yimbila mamboti manneni ma Yave mu wumbimbi kalendi kunyamisa ko. **23** Ndiela zithangu zioso. Mu munu ama ndiela zabikisila kosikisa va meso mandi batu bobo beti kunlenda kikuikizi kiaku muidi zitsungi zioso. **24** Ndiela ayi ndiela buisa bobo beti kunlenda. **25** Luzolo samuna ti luzolo luaku luidi lutelama dio ngui luama lukuikama luela ba yandi mpe mu dizina mu zithangu zioso. Ti ngeyo wutula kikhuikizi diama phoka ziandi ziela tombolo. **26** Ndiela kiaku mu diyilu. **3** Ngeyo wutuba: “nditula tula koko kuandi va mbata mbu ayi koko kuandi Nguizani ama ayi mutu ama wovo ndivinda ku lubakala va mbata minlangu. **26** Niandi mafuta; Ndidia ndefi kuidi Davidi, kisadi kiama: wela kuthela: ‘Ngeyo widi dise diama, Nzambi **4** Ndiela bieka nkun’aku mu zithangu zioso; ayi ama ditadi dingolo Mvulusi ama.’ **27** Ndiela ndiela kitula kundu kiaku ki kipfumu kikinda mu kunsobula diaka muan’ama wutheti wovo lutidi zitsungi zioso.” **5** Diyilu dinzitisa matsiminanga zangama mu mintinu mioso midi va ntoto. **28** maku, a Yave kikhuikizi kiaku mu lukutukunu Ndiela simbidila luzolo luama va niandi mu lu banlongo. **6** Bila nani mu matuti wulenda zithangu ziozo ayi Nguizani ama va niandi dedokoso banga Yave? Widi banga Yave mu yilendi ba babeba ko. **29** Ndiela telimisa dio ngui bivangu bi diyilu e? **7** Mu lukutukunu lu nkun’andi mu zithangu zioso kundu kiandi ki banlongo, Nzambi wulembo kinzuku ngolo tsisi kipfumu kiela zingila banga bilumbu bi diyilu. kadi yivioskidi batu bobo banzungididi. **8** A Yave, **30** Enati bana bandi balozidi Mina miama ayi Nzambi nkua ngolo yoso, nani widi banga ngeyo enati bakadi landakana zinzengolo ziamma; **31** e? Widi nkua ngolo, a Yave, ayi kikhuikizi kiaku enati babundudi zinzengolo ziamma enati bakadi kizungididi. **9** Ngeyo weti yadila mbu wufuemini, keba zithumunu ziamma, **32** ndiela tumbudila Mayo mandi mawu telama ngeyo weti lembika masumu mawu mu lusuadi, mambimbi mawu mawu. **10** Ngeyo wukosikisa Lahabi banga mutu mu bikoti; **33** vayi ndilendi ba botula ko luzolo wuvondo mu koko kuawu ku lulendo ngeyo luama mu niandi ayi ndilendi tunuka kikhuikizi wusasikisa bambeni ziaku. **11** Ngeyo vuidi kiama ko. **34** Ndilendi ba bundula Nguizani diyilu ayi ntoto diaka ngeyo vuidi wawu. Ngeyo ama ko voti ndilendi balula ko mambu momo wuvanga nza ayi bibio bidi muawu. **12** Ngeyo bididi biama matotula. **35** Mu khumbu yimosi, wuvanga Nodi ayi Sude; Taboli ayi Helimoni ndidia ndefi mu bunlongo buama ayi ndilendi bieti yimbila mu khini mu diambu di dizina ba vuna Davidi ko. **36** Buna nkun’andi wela diaku. **13** Koko kuaku kufulukidi mu lulendo; zingilanga mu zithangu zioso ayi kundu kiandi koko kuaku ngolo kuidi koko kuaku ku lubakala ki kipfumu kiela zingila va ntual’ama banga kuyayusu ngolo. **14** Busonga ayi bufuana biawu thangu. **37** Kiela ba kitelama dio ngui mu fundasio yi kundu kiaku ki kipfumu. Luzolo ayi zithangu zioso banga ngondi, mbangi yikuikama kikhuikizi bindiata ku ntuala. **15** Lusakumunu mu matuti.” **38** Vayi ngeyo wunloza, wunlenza; kuidi batu bobo banlonguka kubudila zitsiasi; wuba wufuema beni kuidi mutu aku wudukudila bobo bandiatilanga mu kiezila ki meso maku, a mafuta. **39** Ngeyo wuvonda Nguizani ayi kisadi Yave. **16** Beti mona khini mu dizina diaku mu kiaku; ayi ngeyo wubundula budu ki kipfumu lumbu kimvimba beti yangalala mu busonga kiandi nate wuloza kiawu va difundu-fundu. buaku. **17** Bila ngeyo nkembo awu ayi zingolo **40** Ngeyo wumana tiolumuna bibaka biandi ziawu ayi mu nlemvo aku, ngeyo wuyayisa bioso ayi wutula bisuamunu biandi bingolo mu phok’eto. **18** Bukiedika, nkaku eto wuviulu mbivusu. **41** Babo baviokila vana, banzionia bima; kuidi Yave ntinu eto kuidi mutu wunlongo wu wuyika diambu di mvuezolo kuidi bafikimini Iseli. **19** Khumbu yimosi ngeyo wuyolukila mu yandi. **42** Ngeyo wuzangula koko ku lubakala tsongolo kuidi batu baku bakuikama ngeyo ku bobo bakunlendanga, wumonisa bambeni wutuba: “Ndivana zingolo kuidi mutu wu ngolo. bandi zioso khini. **43** Ngeyo wuvengumuna Ndiyayisa muana ditoko va khatitsika batu. meno ma sabala kiandi ayi wusia kunsadisa ko **20** Ndibakula Davidi kisadi kiama, mu mafuta mu mvita. **44** Ngeyo wumanisa kiezila kiandi mama manlongo, minu ndimvindila. **21** Koko ayi wuloza kundu kiandi ki kipfumu va tsi. **45** kuama kuela kunsimba; bukiedika koko kuama Ngeyo wukufisa bilumbu bi bumuana buandi; kuela kumvana zingolo. **22** Kadi mbeni yimosi wumfuka yunga ki tsoni. **46** Nate thangu mbi a yilendi kutula ku tsi minsua miandi ko. Mu Yave wela suamina e? Nate thangu mbi miangu

miaku miela lemina banga mbazu e? 47 Tebuka tuyamusunu. 16 Bika mavanga maku mamonoso moyo boso luzingu luama luididi lukhufi. A kuidi bisadi biaku; kiezila kiaku kuidi bana bawu. buevi, buna mu phamba kuandi wuvangila batu boso e? 48 Mutu mbi wowo lenda zinga ayi wela kambu mona lufua e? Voti kukivukisa mu lulendo lu tsi yi bafua e? (Sheol h7585) 49 A Yave, mieto.

kuevi kuidi luzolo luaku lunene lukhulu, mu lo lo wuzengila ndefi mu kikhuikizi kiaku mu diambu di Davidi e? 50 Tebukila moyo a Pfumu, buevi kisadi kiaku bakisekinina; buevi ndilembo natina mu ntim'ama bifingu bi makanda moso. 51 Bifingu biobi bambeni ziaku basekinina, biobi basekinina kadika thama yi mutu aku wowo wudukudila mafuta. 52 Nzitusu kuidi Yave mu zithangu zioso.

90 Lusambulu lu Moyize, mutu Nzambi. Yave, ngeyo wuba buangu kieto kivuanda mu tsungi ka tsungi. 2 Tuamina miongo mibutuka voti tuamina wuvanga ntoto ayi nza; tonu mu thangu ka thangu, ngeyo widi Nzambi. 3 Ngeyo wumvutulanga batu mu fundu-fundu bu weti tuba: "Vutuka mu fundu-fundu, e e bana ba batu." 4 Bila va meso maku mili di mimvu midedikini banga lumbu kimosi kiviokidi zono; voti banga thangu yimosi va builu, 5 ngeyo weti botula batu mu tulu tu lufua, badi banga biti bimona va nsuka. 6 Va nsuka bimenini bimona, va masika bilebukidi ayi biyumini. 7 Tulembo lalakana mu diambu di nganzi aku ayi tsisi tulembo moni mu diambu di miangu miaku. 8 Ngeyo wutudidi mambimbi meto va ntual'aku, masumu meto masuama va ntuala kiezila ki zizi kiaku. 9 Bilumbu bieto bioso bilembo mani ku tsi nganzi aku; tulembo manisa mimvu mieto ayi luniongo. 10 Tezo ki bilumbu bieto kidi ki lusambudi lumimvu voti lunana enati ngolo zidi yeto. Sina kiawu kidi kaki kiphasi ayi kimianga. Bila luzingu lueti lulembo vioki nsualu ayi tulembo yendi. 11 Nani zebi lulendo lu nganzi aku e? Muingi miangu miaku miba tola banga lukinzu lolo fueni tambula. 12 Wutulongisa tanga bilumbu bieto mu bufuana muwingi tubaka ntima wu duenga. 13 Bika buela fuema, a Yave. Nate thangu mbi mela bela e? Bika wumona bisadi biaku kiadi. 14 Mu nsuka, bika wutuyukutisa mu luzolo luaku lu ngolo; buna tuela yimbilanga mu khini ayi buna tuela yangalala mu bilumbu bioso. 15 Wutuyangidikanga boso buididi bilumbu biobi wutumonisina phasi boso buididi mimvu miomi

16 Bika mavanga maku mamonoso diambu di dizina diaku, a Nzambi yizangama, 2 mu yamikisa luzolo luaku mu nsuka ayi kikhuikizi kiaku va builu, 3 mu miziki dikumi di minsinga, di siku beti tedila Lila ayi mu nningu wu ngitala. 4 Bila ngeyo wumbonisa khini mu

mavanga maku, a Yave. Ndiela yimbila mu khini 6 Balembo vondi difuola ayi nkebi; balembo mu diambu di mavanga ma mioko miaku. 5 A vondi bana ba sana. 7 Balembo tubi: "Yave phila tola mavanga maku madi, a Yave, a phila kakadi mona ayi Nzambi yi Yakobi kakadi thipula mabanza maku madi! 6 Wukambulu diela matala." 8 Lukeba beno bakambulu diela luidi kasi zaba ko vungisi kalendi sudika ko, 7 muingi va khatitsika batu! Bosi beno bivungisi thangu ka diambu ko batu bambimbi banyunduka banga mbi luela bela nzayilu e? 9 Niandi wutula biti, ayi batu boso bamvanganga mambimbi dikutu kalendi wa ko e? Niandi wukubika bammonanga mamboti; bela bungu mu zithangu dieso kalendo mona ko e? 10 Niandi weti vana zioso. 8 Vayi ngeyo Yave widi wuyayusu mu makanda thumbudulu makanda kalendi vana zithangu zioso. 9 Bukiedika bambeni ziaku, a thumbudulu ko e? Niandi ko weti longa mutu Yave, bukiedika bambeni ziaku ziela biva bisadi kambulu nzayilu e? 11 Yave zebi mayindu ma bioso bieti vanga mambimbi biela sasukusu. mutu; zebi ti mawu madi kaka mapphamba. 10 Vayi ngeyo wela yayisa phok'ama banga 12 Lusakumunu kuidi mutu wovo weti vana phoka phakasa. Mafuta mamosi ma kitoko thumbudulu, a Yave, mutu wovo weti longila mandukudulu. 11 Buna meso mama mamona mu Mina miaku. 13 Weti kumvana lusadusu mbedosolo yi batu bobo beti kundenda; makutu mu bilumbu bi phasi nate dibulu dinneni diela mama mawa biyoko bi batu bambimbi bantina, mana kabu mu diambu di batu bambimbi. 14 bobo beti kundenda. 12 Batu basonga bela Bila Yave kalendi yekula batu bandi ko kalendi mona mamboti banga diba, bela yunduka banga loza kiuka kiandi ko. 15 Tsambusu yela buela ba sedeli wu Libani; 13 bakunu mu nzo Yave, bela diaika yisonga ayi baboso bobo badi mintima mona mamboti mu ziphangu zi Nzambi eto; 14 milulama bela landakana yawu. 16 Nani wela bela buta mimbutu banza mu bununu buawu kuthelumina va ntuala batu bambimbi e? Nani bu ngolo; badi kaka banlangu ayi meza ma wela telama mu diambu diama mu nuanisa nlangu madi yawu. 15 Mu yamikisanga Yave widi bobo bamvanganga mambimbi e? 17 Enati Yave wululama Niandi ditadi diama ayi mambimbi kasia kuphana lusaduso ko nganu mu thinu masi ko mu niandi.

93 Yave weti yala, vuetu nzitusu, Yave vuetu nzitusu ayi wukivuatisidi zingolo. Nza yidi yikindusu dio ngui; yilendi nikuka ko. 2 Kundu kiaku ki Kipfumu kikibiekolo tona thama; ngeyo widi tona mu zithangu zioso. 3 Mimbu mifuemini, a Yave; mimbu miwakisidi zimbembo ziawu, mimbu miwakikisidi mayo mawu mankumba. 4 Lulendo viokila dumu ki minlangu minneni lulendo viokila bobo beti basa mimbi Yave lulendo kadi mu diyilu. 5 Zinzengolo ziaku zidi zitelama dio ngui. Bunlongo bueti monisanga kitoko mu nzo aku, a Yave, mu bilumbu bikambulu tsukulu, a Yave.

94 A Yave, Nzambi wumvutulanga landi. A Nzambi, wumvutulanga landi; bika wukimonisa! 2 Telama kuaku ngeyo zuzi di ntoto; bika wuvutudila batu badi luniemomo momo bafueni tambula. 3 Nate thangu mbi batu bambimbi, a Yave? Nate thangu mbi batu bambimbi bela monanga khini e? 4 Bawu balembo muangisa mambu ma luniemomo. Batu boso bobo beti vanga mambimbi bafulukidi mu luyanu. 5 Bawu balembo diatidila batu baku, a Yave, balembo yamisa kiuka kiaku.

6 Balembo vondi difuola ayi nkebi; balembo mu diambu di mavanga ma mioko miaku. 5 A vondi bana ba sana. 7 Balembo tubi: "Yave phila tola mavanga maku madi, a Yave, a phila kakadi mona ayi Nzambi yi Yakobi kakadi thipula mabanza maku madi! 6 Wukambulu diela matala." 8 Lukeba beno bakambulu diela luidi kasi zaba ko vungisi kalendi sudika ko, 7 muingi va khatitsika batu! Bosi beno bivungisi thangu ka diambu ko batu bambimbi banyunduka banga mbi luela bela nzayilu e? 9 Niandi wutula biti, ayi batu boso bamvanganga mambimbi dikutu kalendi wa ko e? Niandi wukubika bammonanga mamboti; bela bungu mu zithangu dieso kalendo mona ko e? 10 Niandi weti vana zioso. 8 Vayi ngeyo Yave widi wuyayusu mu makanda thumbudulu makanda kalendi vana zithangu zioso. 9 Bukiedika bambeni ziaku, a thumbudulu ko e? Niandi ko weti longa mutu Yave, bukiedika bambeni ziaku ziela biva bisadi kambulu nzayilu e? 11 Yave zebi mayindu ma bioso bieti vanga mambimbi biela sasukusu. mutu; zebi ti mawu madi kaka mapphamba. 10 Vayi ngeyo wela yayisa phok'ama banga 12 Lusakumunu kuidi mutu wovo weti vana phoka phakasa. Mafuta mamosi ma kitoko thumbudulu, a Yave, mutu wovo weti longila mandukudulu. 11 Buna meso mama mamona mu Mina miaku. 13 Weti kumvana lusadusu mbedosolo yi batu bobo beti kundenda; makutu mu bilumbu bi phasi nate dibulu dinneni diela mama mawa biyoko bi batu bambimbi bantina, mana kabu mu diambu di batu bambimbi. 14 bobo beti kundenda. 12 Batu basonga bela Bila Yave kalendi yekula batu bandi ko kalendi mona mamboti banga diba, bela yunduka banga loza kiuka kiandi ko. 15 Tsambusu yela buela ba sedeli wu Libani; 13 bakunu mu nzo Yave, bela diaika yisonga ayi baboso bobo badi mintima mona mamboti mu ziphangu zi Nzambi eto; 14 milulama bela landakana yawu. 16 Nani wela bela buta mimbutu banza mu bununu buawu kuthelumina va ntuala batu bambimbi e? Nani bu ngolo; badi kaka banlangu ayi meza ma wela telama mu diambu diama mu nuanisa nlangu madi yawu. 15 Mu yamikisanga Yave widi bobo bamvanganga mambimbi e? 17 Enati Yave wululama Niandi ditadi diama ayi mambimbi kasia kuphana lusaduso ko nganu mu thinu nsualu ndivuandila dio sui mu lufua. 18 Mu thangu ndituba; "kulu kuama kueka sialumuka"; luzolo luaku, a Yave, lutsimba. 19 Mu thangu mayindu maba mawombo mu minu; mbombolo aku yinata khini mu muel'ama. 20 Kundu ki luyalu ki batu bamvanganga mambimbi kilenda ba kithuadi ayi ngeyo ko e? Kioki kinatanga khuamusu mu zinzengolo ziandi e? 21 Bankutakananga mu nuanisa batu basonga ayi zengila mutu kambu bila nkanu wu lufua. 22 Vayi Yave wuyika suamunu kiama kingolo; ayi Nzambi ama niandi ditadi dingolo diodi ndieti suamina. 23 Wela kuba vutudila mu diambu di masumu mawu, ayi wela kuba bunga mu diambu di mambimbi mawu. Yave, Nzambi eto, wela kuba bunga.

95 Yizanu, bika tuyimbidila Yave mu khini. Bika tuyamikina kuidi ditadi di phulusu eto. 2 Bika tuizanu ku ntual'andi mu vana matondo tunyayisa mu miziki ayi mu minkunga. 3 Bila Yave widi Nzambi yinneni, ntinu wunneni va yilu zinzambi zioso. 4 Va koko kuandi mudi vadi phinda zi ntoto zitsongi zi miongo zivuiwulu kuidi niandi. 5 Mbu wandi bila niandi veka wuvanga wawu ayi mioko miandi mivanga

ntoto wu yuma. **6** Yizanu bika tukikulula mu zieti kienzula nza, ntoto weti mona ayi weti buongama, bika tufukamanu va ntuala Yave tita. **5** Miongo misiuta banga mafuta momo beti mvangi eto. **7** Bila niandi Nzambi eto ayi beto vinda mu bikundi va ntuala Yave, va ntuala Yave tuidi batu bandi keta dikila, nkangu mamemi mu ntoto wumvimbba. **6** Diyilu dieti yamikina mu ku tsi lukebolo luandi. Enati lumbu kiaku busonga buandi ayi batu boso beti mona nkembo luwili mbembo andi, **8** lubika kitula mintima andi. **7** Babo bobo bambuongiminanga zimfikula mieno ngolo banga bu luvangila Meliba, banga beti fua tsoni; bobo beti kukiniemisa mu diambu bu luvangila mu lumbu ki Masa mu dikanga; **9** di bitumba. Lumbuongimina, beno zinzambi Kuna madise beno bathotila ayi batsokila; ka zioso. **8** Sioni weti wa ayi weti mona khini diambu ko bamona momo ndivanga. **10** Mu ayi bana ba baketo ba Yuda beti yangalala makumaya ma mimvu, ndiba mu nganzi kuidi mu diambu di zinzengolo ziaku, a Yave. **9** Bila tsungi yina; ndituba: “badi batu badi mintima negeo Yave, widi Nzambi yizangama va ntoto mizimbila ayi basia zaba zinzila ziamko.” **11** Diawu ndizengila ndefi ku tsi nganzi ama: zinzambi zioso. **10** Bika babo beti zola Yave, “balendi kota ko mu luvundulu luama.”

96 Luyimbidila Yave nkunga wumona.

Luyimbidila Yave, ntoto wumbimbi. **2** Luyimbidila Yave, zitisanu dizina diandi; yamikisanu phulusu andi lumbu ka lumbu. **3** Yolukilanu nkembo andi muidi makanda mambu mandi matsiminanga muidi batu boso. **4** Bila Yave widi wunneni ayi lutidi mu zitusu; tsisi kadi va yilu zinzambi zioso. **5** Bila zinzambi zi makanda zidi bitumba; varyi Yave niandi wuvanga diyilu. **6** Kiezila ayi nzitusu bidi va ntual'andi zingolo ayi nkembo bidi mu buangu kiandi ki nlongo. **7** Luvana kuidi Yave, e mabuta ma makanda; luvana kuidi Yave nkembo ayi ngolo. **8** Luvana nkembo kuidi Yave wufueni mu dizina diandi. Lunata dikaba ayi lukota mu ziphangu ziandi. **9** Lubuongimina Yave mu kiezila ki bunlongo buandi. Tita va ntual'andi, ntoto wumvimbba. **10** Tuba muidi makanda: “Yave weti yala.” Nza yidi yikinda dio ngui; yilendi nikuka ko bila Yave wela sambisa batu mu bufuana. **11** Bika diyilu dimona khini, bika ntoto wuyangalala. Bika mbu wutula biyoko ayi bibio bidi muna. **12** Bika zitsola zimona khini ayi bibio bidi muna; buna minti miosi mi nsitu miyimbila mu diambu di khini. **13** Miela yimbila va ntuala Yave, bila wulembo yizi, wulembo yizi mu sambisa ntoto. Wela sambisa nza mu busonga ayi batu mu Kedika kiandi.

97 Yave weti yala, bika ntoto wuyangalala.

Bika bisanga biobi bidi thama bimona nkini. **2** Matuti ayi tombi kinkobo binzungididi. Busonga ayi bufuana biawu fundasio yi kundu kiandi ki kipfumu. **3** Mbazu yeti kuenda ku ntual'andi ayi yeti zinisa batu bobo beti kunlenda ku kadika ndambu **4** Zitsiemo ziandi

zieti kienzula nza, ntoto weti mona ayi weti buongama, bika tufukamanu va ntuala Yave tita. **5** Miongo misiuta banga mafuta momo beti mvangi eto. **7** Bila niandi Nzambi eto ayi beto vinda mu bikundi va ntuala Yave, va ntuala Yave tuidi batu bandi keta dikila, nkangu mamemi mu ntoto wumvimbba. **6** Diyilu dieti yamikina mu ku tsi lukebolo luandi. Enati lumbu kiaku busonga buandi ayi batu boso beti mona nkembo luwili mbembo andi, **8** lubika kitula mintima andi. **7** Babo bobo bambuongiminanga zimfikula mieno ngolo banga bu luvangila Meliba, banga beti fua tsoni; bobo beti kukiniemisa mu diambu bu luvangila mu lumbu ki Masa mu dikanga; **9** di bitumba. Lumbuongimina, beno zinzambi Kuna madise beno bathotila ayi batsokila; ka zioso. **8** Sioni weti wa ayi weti mona khini diambu ko bamona momo ndivanga. **10** Mu ayi bana ba baketo ba Yuda beti yangalala makumaya ma mimvu, ndiba mu nganzi kuidi mu diambu di zinzengolo ziaku, a Yave. **9** Bila tsungi yina; ndituba: “badi batu badi mintima negeo Yave, widi Nzambi yizangama va ntoto mizimbila ayi basia zaba zinzila ziamko.” **11** Diawu ndizengila ndefi ku tsi nganzi ama: zinzambi zioso. **10** Bika babo beti zola Yave, “balendi kota ko mu luvundulu luama.”

banlongo bandi. Niandi wukubakulanga mu mioko mi batu bambimbi. **11** Kiezila kieti totuka mu diambu di batu basonga ayi khini mu diambu di bobo badi lulama mu mintima. **12** Bika lumona khini mu Yave, beno luidi basonga ayi luzitisa dizina diandi di nlongo.

98 Nkunga. Yimbidilanu Yave nkunga wumona bila wuvengi mambu ma kitoko.

Koko kuandi ku lubakala ayi koko kuandi kunlongo mivengi phulusu mu diambu diandi. **2** Yave wuzabikisa phulusu andi; ayi wumonisa busonga buandi kuidi makanda. **3** Wutebukila luzolo luandi moyo ayi kikhuikizi kiandi kuidi nzo yi Iseli. Zitsukusunu zioso zi ntoto zimona phulusu yi Nzambi eto. **4** Yamikina mu khini kuidi Yave, ntoto wumvimbba; ludila mu nkunga mi mayangi va kimosi ayi miziki. **5** Lubula miziki kuidi Yave mu ngitala, mu ngitala ayi mu biyoko bi nyimbidi; **6** mu zitulumbeta ayi mu biyoko bi phoka yi dimemi, yamikinanu mu khini va ntuala Yave, ntinu. **7** Bika mbu wuwakikisa biyoko va kimosi ayi kadika kima kidi muna; bika nza ayi babo bobo banzingilanga muawu bayamikina. **8** Bika minlangu minneni mibula mioko miawu. Bika miongo miyimbila va kimosi mu khini; **9** bika bayimbila va ntuala Yave bila wulembo yizi mu diambu di sambisa ntoto. Niandi wela sambisa nza mu busonga ayi batu mu bufuana.

99 Yave weti yala, bika makanda matita

vuandisidi kundu kiandi ki kipfumu va khatitsika Bakeluba. Bika ntoto wunikuka. **2** Yave widi wunneni mu Sioni widi wuyayusu va yilu makanda moso. **3** Bika bazitisa dizina diaku

dinneni ayi ditsisi. Niandi widi wunlongo. 4 wundiatila mu kambu tsembolo, wela kutsadila. Ntinu widi wu lulendo wunzolanga busonga. 7 Kadi mutu wunsadilanga bukhita lenda vuanda Ngego wukindisa mambu mafuana Mu Yakobi, mu nzo ama. Kadi mutu wuntubanga luvunu wuvanga momo madi masonga ayi malulama. lenda telama va meso mama. 8 Kadika nsuka, 5 Luyayisa Yave, Nzambi eto. Lubuongama ndiela tula dio sui batu boso bambimbi badi va va ntuala buangu kioki keti tetikanga malu ntoto; ndiela lalikisa kisadi kioso ki mbimbi mu mandi. Niandi widi wunlongo. 6 Moyize ayi divula di Yave.

Aloni baba va khatitsika zinganga ziandi zi Nzambi; Samueli wuba va khatitsika bobo bantelanga dizina diandi, batela Yave ayi niandi wuba vana mvutu. 7 Niandi wuba yokulila mu dikunzi di dituti. Bawu bakeba zinzengolo ziandi ayi zithumunu ziosi kaba vana. 8 A Yave, Nzambi eto, ngego wuba vana mvutu. Ngego wuba kuidi Iseli, ngego wuba Nzambi yoyi yiba kuba lemvukilanga; ka diambu ko ngego wuba kuba vananga thumbudulu mu mavanga mawu mambimbi. 9 Yayisanu Yave, Nzambi eto. Lubuongama va ntuala mongo andi wunlongo bila Yave, Nzambi eto, widi wunlongo.

102 Lusambulu lu nkua mabienga weka vonga ayi wulembo kambi ziphasi ziandi kuidi Yave. Wa lusambulu luama, a Yave, bika yamikina kuama mu diambu di lusadusu kutula kuidi ngego 2 Kadi kutsuekila zizi kiaku thangu ndidi mu phasi, tamga dikutu diaku kuidi minu; thangu ndikutela, sia nsualu; wuphana mvutu! 3 Bila bilumbu biama bilembo lalakana banga musi, mimvesi miama milembo yokana banga makaba ma ku mbazu. 4 Ntim'ama wukosikini ayi wuyumini banga biti; ndizimbikini dia bidia biama. 5 Mu diambu di kunga kuama nkanda nitu kaka ayi mimvesi misiala. 6 Ndidi banga kimfutu kidi mu dikanga; banga kimfutu va khatitsika bibuangu bikambulu batu; 7 Ndilembo wumvimba. 2 Lubuongimina Yave mu khini; leki nkielo, ndieka banga nuni yidi yawu veka yizanu va ntual'andi mu minkunga mi khini. 3 ku yilu nzo. 8 Mu lumbu kimvimba, bambeni Luzaba ti Yave niandi Nzambi. Niandi wutuvanga ayi niandi wutuvuidi. Tuidi batu bandi; nkangu andi, wu mamemi wovo kedi dikila. 4 Kotanu mu mieno miandi mu phutudulu matondo ayi mu ziphangu ziandi va kimosi ayi minzitusu. 5 Bila Yave widi wumboti ayi luzolo luandi lunzingila mu zithangu ziosi. Ayi kikhuikizi kiandi kidi mu zitsungi zioso.

101 Nkunga Davidi. Ndiela yimbidila luzolo luaku ayi busonga; Kuidi ngego ndiela yimbidila minzitusu. 2 Ndiela lubaka mu diatila mu lusingu lukambulu tsembolo. Thangu mbi wela kuiza kuidi minu e? Ndiela diatila mu nzo ama mu ntima wukambulu tsembolo. 3 Ndilendi tula ko va ntuala meso mama kadi kima kimosi ko kimbimbi. Ndieti lenda mavanga ma bobo bakambulu bakuikama malendi kundama ko. 4 Batu badi mintima mi mbimbi thama bela kuthatukila ndilendi vanga kadi diambu dimosi va kimosi ayi mambimbi 5 Woso wuntubidila mutu fikimini yandi mukinsueki, ndiela ku ntula dio sui. Woso widi meso ma lunangu ayi widi ntima wu luniemo; ndilendi ku nzingisa kuwombo ko. 6 Meso mama mela ba va mikhuikizi mi tsi muwingi bakalanga yama; woso

ndisobikisidi ndiunu ama ayi matsuela 10 mu diambu di miangu miaku minneni bila ngego Lumvutudila matondo ayi luzitisa dizina diandi. 9 Bila ndilembo dia dibombi banga bidia ayi wunzangula ngolo ayi wundozidi va lutengo. 11 Bilumbu biama bidi banga kitsusula ki masika ndime yuma banga biti. 12 Vayi ngego, a Yave, wuvuanda va kundu ki kitinu mu zithangu ziosi; tsangu aku yilembo zingila mu tsungi ka tsungi. 13 Ngego wela telama, wela monina Sioni kiadi. Bila yawu yoyi thangu yimonisa nlemvo kuidi niandi; thangu yoyi wukubika yfueni. 14 Bila bisadi biaku binzolanga matadi mandi, ayi bieti mona kiadi mbungi-mbungi andi yela kubanata mu tezo kimona kiadi. 15 Makanda mela kinzika dizina di Yave; mintinu miosi mi ntoto miela kinzika nkembo aku. 16 Bila Yave wela buela tunga diaka Sioni ayi wela monika mu nkembo andi. 17 Wela vana mvutu mu lusambulu lu batu basukama, kalendi lenza maniongo mawu ko. 18 Bika mambu mama masonama mu diambu di tsungi yinkuiza muwingi batu bobo kabavangimini ko babaka buzitisila Yave. 19 Yave wutala ku tsi tona ku buangu kiandi kinlongo kidi ku yilu tona ku

diyilu niandi wuntala ntoto, **20** mu diambu bidi banga biti; weti mona mamboti banga di wa kunga ku batu badi mu nloko; ayi mu biteka bi tsola. **16** Phemo yawu viokila va bidi, diambu di kula bobo bazengolo nkanu wu lufua; buna bisiedi ko ayi buangu kibibedi kikadi **21** buna dizina di Yave diela yolukulu mu Sioni buela kubitebukila moyo. **17** Vayi mu kadika ayi minzitusu miandi mu Yelusalemi **22** mu thangu ayi mu zithangu ziosozuzulo lu Yave thangu batu bela kutangana va kimosi ayi luidi kuidi bobo beti kunkinzika ayi busonga bipfumu mu diambu di buongimina Yave. **23** buandi kuidi bana ba bana bawu; **18** kuidi Mu luzingu luama, wumanisa zingolo ziamma; bobo beti keba Nguizani andi ayi kuidi bobo wukufika bilumbu biamma. **24** Buna ndituba: bantebukilanga tumukina minsiku miandi. **19** “kadi kumbotula, a Nzambi ama, va khatitsika yi Yave wutula kundu kiandi ki kipfumu ku diyilu bilumbu biamma; mimvu miaku miela zingilanga ayi kipfumu kiandi kinyadila bima bioso. **20** mu tsungi ka tsungi. **25** Va thonono, ngeyo Luzitisa Yave beno zimbasi ziandi; beno makesa wutula zifondasio zi ntoto ayi diyilu didi kisalu lueti vanga zithumunu ziandi, lueti tumukina ki mioiko miaku. **26** Biela biva vayi ngeyo mambu mandi. **21** Luzitisa Yave beno minkangu wela zinganga, bibioso biela mana vembudila mi masodi mandi ma diyilu; beno bisadi biandi bangna nledi, ngeyo wela bibalula banga kikhutu lueti vanganga luzolo luandi. **22** Luzitisa Yave ayi biawu biela vengumunu. **27** Vayi ngeyo beno mavanga mandi moso, mu bibuangu bioso wubalukanga ko, ayi mimvu miaku milendi suka biobi keti yadila. Zitisa Yave, a muel'ama.

28 Bana ba bisadi biaku bela zingilanga va meso maku minkuna miawu miela ba mitelama dio ngui va ntual'aku.”

104 Zitisa Yave, a muel'ama. A Yave, Nzambi ama, ngeyo widi wunneni ngolo. Ngeyo vuetti kiezila ayi nzitusu. **2** Niandi wukufikidi

103 Nkunga Davidi. Zitisa Yave, a muel'ama; bibioso bidi mu minu bizitisa dizina diandi dinlongo. **2** Zitisa Yave, a muel'ama, ayi kadi zimbakana mamboti mandi moso kavanga. **3** Niandi weti lemvukila masumu maku moso ayi weti belusa minsongo miaku bioso. **4** Niandi weti kula luzingu luaku mu dibulu; ayi niandi weti kuvuika luzolo ayi kiadi. **5** Niandi weti yukutisa zitsatu ziaku mu bima bimboti muingi bumuana buaku bukituka diaka bumona banga buididi bu mbemba. **6** Yave wumvanganga busonga ayi bufuana mu diambu di batu boso beti yamusu. **7** Wuzabikisa zinzila ziandi kuidi Moyize mavanga mandi kuidi batu ba Iseli. **8** Yave widi nkua kiadi ayi nkua nlemvo; kavika fuemanga ko, fulukidi mu luzolo. **9** Niandi kafundanga ko mu zithangu zioso ayi kalundanga ko nganzi andi mu zithangu zioso. **10** Katu vangilanga ko boso buididi masumu meto, katuvananga ko thumbudulu boso buididi mambimbi meto. **11** Bila boso diyilu didi dizangama va yilu ntoto; buawu bobo luzolo luandi luidi lunneni kuidi bobo beti kunkinzikanga. **12** Boso esite katatukididi ayi wesite, buawu bobo katutatudila zinzimbala zieto. **13** Banga dise bu kamoninga bana bandi kiadi, buawu bobo Yave kamoninga kiadi bobo beti kunkinzika. **14** Bila zebi buevi tuvangulu weti tebuka moyo ti tuidi mbungimbungi. **15** Bila kuidi mutu, bilumbu biandi muunda banga nledi; weti yalumuna diyilu banga nzo yi ngoto, **3** ayi wutunga makunzi ma bivinga biandi bizangama va minlangu miawu. Niandi weti kitula matuti ditoma diandi di sengo ayi weti diatila mu mavavi ma phemo. **4** Wunkitulanga phemo bamvuala bandi, minlaki mi mbazu bisadi biandi. **5** Wuvuandisa ntoto va zifondasio ziandi; wulendi nikuka ko kadi fifioti. **6** Ngeyo wufukidila wawu mu thipula banga ngeyo wumfukididi nledi, Minlangu mitelama nate ku mbata miongo. **7** Vayi bu wetema, minlangu mitina, mu biyoko bi dumu kiaku, miawu mitina. **8** Mikumbila va mbata miongo, mibua nate mu mindimba ku buangu kioki wukubikila miawu. **9** Ngeyo wumitudila zindilu ziozi ka milendi sabuka ko; milendi buela diamisa ntoto ko. **10** Niandi wukubika zitho zi minlangu mu zikhola zinkumbanga va khatitsika miongo. **11** Zilembo vani nlangu kuidi bibulu bioso bi tsola, ziphunda zi nsitu zimanisinanga phuul'awu. **12** Zinuni zi yilu zintunganga dianla mu yenda minlangu, zieti yimbila va khatitsika matafi. **13** Wulembo lembila miongo tona ku bivinga biandi bizangama; ntoto wuyukutidi mu mbutu wu kisalu kiandi. **14** Niandi weti menisa biti mu diambu di bibulu, ayi bikunusu mu diambu di batu bakuna, ayi totulanga bidia mu ntoto: **15** vinu kieti yangidika ntima wu mutu, mafuta meta kienzula zizi kiandi ayi dipha

dieti kindisa ntim'andi. **16** Minti mi Yave midi muidi makanda. **2** Lunyimbida; lunyimbida milembo bumboti; minti mi sedeli mi tsi Libani minzitusu. Luyolukila mavanga mandi moso miomi kakuna. **17** Muawu zinuni zieti tungila matsiminanga. **3** Nkembo kuidi dizina diandi zindala ziawu; nuni beti tedila ngongo yitungila dinlongo; Bika mintima mi bobo bantombanga nzo andi mu minti mimbutanga zimbala zi Yave mimona khini. **4** Talanu kuidi Yave phutu. **18** Miongo mi nangama mivuiwulu ayi kuidi zingolo ziandi; Tombanganu mu kuidi zikhombo zi nsitu; zithadi zidi suamunu zithangu zioso zizi kiandi. **5** Lutebukilanga mu diambu di bibulu bieti tedolo damani. **19** moyo matsiminanga momo kavanga; bikumu Ngondi yeti vasa zitsungi, ayi thangu zebi biandi ayi zinzengolo ziozi kayamikisa; **6** thangu mbi kafueti diamina. **20** Ngeyo weti nata beno nkuna Abalahami, kisadi kiandi, beno tombi, buisi bueti yila ayi buna bibulu bioso bana ba Yakobi, batu bandi kasobula! **7** Yave bi nsitu bilembo diengila-diengila. **21** Zikhosi niandi Nzambi eto; zinzengolo ziandi zidi va zillelbo kungi mu diambu di biobi zifueti ntoto wumvimba. **8** Wuntebukilanga moyo buila ayi zieti tomba bidia biawu kuidi Nzambi. nguizani andi mu zithangu zioso, mambu momo **22** Thangu yawu totuka, buna zivengumukini; katumina mu mili di zitsungi. **9** Nguizani zivutukidi ayi zilekidi mu minsuku miawu. yoyi yi kawizana ayi Abalahami; ndefi yoyi **23** Buna mutu weti kuenda ku kisalu kiandi, kadila Izaki. **10** Wukindisa yawu kuidi Yakobi ku kisalu kiandi nate buisi bu nyila. **24** Phila banga nzengolo; kuidi Iseli banga nguizani bisalu biaku bididi woka, a Yave; mu nduenga mu zithangu zioso; **11** “Kuidi ngeyo ndielu wuvangila bibiosu ntoto wufulukidi mu bivangu vana ntoto wu Kana banga kuku ki kiuka kioki biaku. **25** Vadi mbu wumosi, wunneni ayi wela tambula.” **12** Buna bakidi thalu yi fioti wuyalumuka; muwedji bivangu ka bilendi baka kaka, bafioti kuandi, banzenza mu tsi beni; **13** bu tangulu ko; bima bimoyo bifioti ayi binneni. vayi baba kuenda diengilanga mu makanda-**26** Muawu mu nkuendilanga ayi vutukilanga makanda tonu mu kipfumu kimosi nate ku masuwa; ayi Leviatani, bulu kioki wuvanga, kipfumu kinkaka. **14** Kasia vana ko minsua kuidi muawu kieti sakinina. **27** Bibioso bikutalanga kadi mutu wumosi mu kuba yamisa mu diambu muingu wuba vananga bidia biawu mu thangu diawu wutemina mintinu. **15** “Kadi simba yifuana. **28** Thangu weti kubivana bidia, bieti batu bama bobo ndivinda mafuta; kadi vangila bonga biawu; ngeyo zibula koko kuaku, bieti mimbikuidi miama mambu mambimbi.” **16** yukuta mu bima bimboti. **29** Ngeyo sueka zizi Wutumisa kanda kingolo va ntoto ayi wubunga kiaku, buna bieka mona tsisi. Ngeyo biziona bidia biawu bioso balunda. **17** Buna wufidisa vumunu kiawu, buna bieti fua ayi bieti vutuka mutu wumosi ku ntual'awu: Zozefi wutekosu mu mbungi-mbungi. **30** Ngeyo fidisa vumunu banga mvika. **18** Bakanga malu mandi mu kiaku, buna bivangimini ayi ngeyo weti kitula zisiensi; batula dinga diandi mu bisengo **19** diaka zizi ki ntoto kimona. **31** Bika Nkembo nate mambu makatuba mavioka; nate mambu wu Nzambi wuzingila mu zithangu zioso; bika ma Yave mamonisa ti makiedika katuba. **20** Yave kayangalala mu bisalu biandi! **32** Niandi Ntinu wufidisa ayi bannianguna; nyadi wu wuntalanga ku ntoto, ayi ntoto wulembo titi. batu wunyekula mu kiphuanza. **21** Wumbieka Niandi wulembo simba miongo ayi milembo pfumu mu nzo andi nyadi wu bima bioso biobi totula muisi. **33** Ndiela yimbilanga Yave mu kavua, **22** mu longa bana ba mintinu boso lusingu luama loso. Ndiela yimbilanga Nzambi bu kazodidi ayi vana nduenga kuidi bakulutu ama minzitusu thangu yoso yi lusingu luama. bandi. **23** Buna Iseli wukota ku Ezipite; Yakobi **34** Bika mambu mama ndinyindula mammonisa wuzingila banga nzenza mu tsi yi Hami. **24** Yave khini banga philia ndilembo muena khini mu wuvanga ti batu bandi babutuka kuwombo ayi Yave. **35** Vayi bika bankua masumu balalukusu wuba kitula batu bawombo viokila bobo baba va ntoto, ayi bika batu bambimbi babika buela lenda; **25** bobo kabalula mintima mu lenda batu monika! Zitisa Yave, a muel'ama! Bika Yave bandi, mu kuendila bisadi biandi manenga. **26** kazitusu!

Wufidisa Moyize, kisadi kiandi, ayi Aloni mutu wovo kasobula. **27** Bavanga bidimbu biandi va khatitsik'awu, matsiminanga mandi mu tsi Hami. **28** Wufidisa tombi ayi wutula tombi mu

105 Luvutudila Yave matondo, lutela dizina diandi! Luzabikisa momo kavanga

ntoto bila basia tinguna ko mambu mandi e? vari baba bankua matingu va ndambu mbu, va 29 Wukitula minlangu miawu menga; wumana ndambu mbu wu mbuaki. 8 Vayi wuba vukisa sikisa vonda zimbizi ziawu. 30 Mintoto miawu mu diambu di nkembo wu dizina diandi mu miwala bisioto; biobi bikota nate mu bivinga bi monisa lulendo luandi. 9 Wutemina mbu wu minyadi miawu. 31 Wutuba ayi kuyiza zinzinzi mbuaki, buna wawu wuyuma; wuba diatisa mu ziba mitsa ayi zingungu mu tsi awu yoso. 32 dibulu dinneni banga mu dikanga. 10 Wuba Niandi wubalula mvula mu mvula yi matadi vukisa mu koko ku mutu wovo wu balenda; nzazi mu ntoto wumvimbba. 33 Wumana buisa wuba kula mu koko ku bambeni. 11 Minlangu minti miawu mi vinu ayi minti miawu mi figi, midiamisa bambeni ziawu; kadi wumosi kasia ayi kelula minti mi tsi awu. 34 Wutuba ayi siala wumoyo ko. 12 Buna bawilukila zitsila makhoko mayiza; binzienzi bikambulu thalu. ziandi ayi bayimbila minzitusu miandi. 13 Vayi 35 Bidia kadika kunusu kinlangu mu tsi awu; mu nsualu bavika zimbakana momo kavanga, bidia mimbutu mi ntoto awu. 36 Buna wumana ayi basia tadiidila zindongi ziandi ko. 14 Mu vonda bana boso batheti mu tsi awu, mimbutu dikanga, bakiyekula mu zinzinunu ziawu; va mioso mitheti mi zingolo ziawu. 37 Wutotula buangu kikambulu batu, batota Nzambi. 15 Iseli va kimosi ayi mfunu wu palata ayi nolo; ayi Buna wuba vana biobi balomba; ayi wubafidisila kusia monika ko mutu wumemata mu zimvila ziphasi. 16 Bavangila Moyize kiphala ayi Aloni ziawu. 38 Ezipite yimona khini bubayenda bila ku ka, mutu wovo Yave kabieka nlongo. 17 tsisi yi Iseli yiba buila. 39 Wuyalumuna matuti Ntoto wuzibuka ayi wumina Datani; ayi wufuka mu diambu di kuba fuka ayi mbazu mu kuba dikabu di batu ba Abilami 18 Mbazu yilema kienzula va builu. 40 Balomba ayi wuba fidisila va khatitsika batu baba kubakuka, nlaki wu zinuni ayi wuba yukutisa mu mapha ma diyilu. mbazu wuzinisa batu bambimbi. 19 Ku Holebi, 41 Wuzibula ditadi ayi nlangu wutotuka; banga bavanga muana ngombi; ayi babuongimina nlangu wunneni wukumba mu dikanga. 42 Bila tumba kivangulu mu suitisa sengo. 20 Baviakisa wutebukila moyo tsil'andi yinlongo yoyi kavana nkembo awu mu mfikula yi ngombi yeti dia kuidi Abalahami, kisadi kiandi. 43 Wutotudila biti 21 Bazimbakana Nzambi, mutu wubavukisa, batu bandi mu khini batu bandi bobo kasobula mutu wuvanga mambu manneni mu Ezipite, mu biyoko bi mayangi. 44 Wuba vana mintoto 22 bikumu mu tsi Hami ayi mambu ma tsisi mi makanda, ayi batambula kiuka kisala batu va ndambu mbu wu mbuaki. 23 Buna wutuba bankaka. 45 Muingi balunda minsiku miandi ayi ti wukana ku babunga; enati kambu Moyize, bakinzika Mina miandi. Luzitisa Yave.

106 Luzitisa Yave, luvutudila Yave matondo bila widi wumboti, luzolo luandi lunzingila mu zithangu zioso. 2 Nani wulenda yamikisa mavanga ma lulendo ma Yave? Voti samuna nzitusu andi woso e? 3 Lusakumunu kuidi bobo basimbididi busonga; bobo beti vanga mambu ma lulama mu zithangu zioso. 4 Wuthebukila moyo, a Yave, mu thangu wumvangila batu baku mamboti wiza wutsadisa mu thangu wela kubavukisa, 5 muingi ndibaka bu muena khini mu mamboti ma batu baku bobo wusobula; muingi ndibaka bukabudila khini ayi batu baku; ayi muingi ndifubakana va kimosi ayi kiuka kiaku mu kuvananga nzitusu. 6 Tuvola masumu banga buvodila madise meto; beto tuvanga mambimbi ayi mavanga mambimbi. 7 Thangu madise meto baba ku Ezipite, basia ba ko kadi mayindu mu bikumu biaku; basia tebukila ko moyo woka ku mamboti maku

mutu andi wukasobula, wutelama mu diambu di kuba sambilida va ntual'andi mu diambu di kakidila miangu miandi mi ngolo muingi kabika ku babunga. 24 Buna balenza tsi yi makhini, basia wilukila ko tsil'andi. 25 Baniunguta mu zinzo ziawu zi ngoto; ayi basia tumukina ko Yave. 26 Buna wuvumuna koko kuandi mu leva ndefi mu diambu diawu ti wela kuba buisa mu dikanga; 27 ti wela buisa nkun'awu va khatitsika makanda; ayi wela kuba sasikisa mu yenda ntoto. 28 Bakiyekula bawu veka kuidi Bali-Pewoli ayi badia makaba matambuku kuidi zinzambi zikambulu moyo. 29 Basoka Yave muingi kafuema mu diambu di mavanga mawu mambimbi, ayi nsongo wutotuka va khatitsik'awu. 30 Buna Pineyasi wutelama ayi wuvuata nsamu; buna nsongo wutumbu manisa. 31 Buna bantangila diawu banga busonga mu zitsungi zinkuiza zikambulu tsukulu. 32 Ku minlangu mi Meliba, bafuemisa Yave; buna ziphasi zibuila Moyize mu diambu diawu. 33

Bila batinguna Pheve yi Nzambi ayi mambu mandi matsiminanga momo kavangila batu. makambulu fuana matotukila mu bididi bi 9 Bila wumanisa phuila ayi wuyukutisa mutu Moyize. 34 Basi bunga ko batu boso bubela wuba nzala mu bima bi mboti. 10 Bankaka baba lutumunu lu Yave. 35 Vayi bafubakana ayi vuandanga mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo; makanda mankaka ayi balonguka kikhulu ki baba bakangama mu ziphasi zisieni zi sengo. 11 makanda beni. 36 Babuongimina bitumba Bila batinguna mambu ma Nzambi, ayi balenza biawu, biawu bikituka ntambu kuidi bawu. 37 zindongi zi Nzambi Yizangama. 12 Diawu kaba Batambika bana bawu bababakala ayi babaketo yekudila ku tsi kisalu ki ngolo; babumina thutu kuidi ziphevi zimbimbi. 38 Batengula menga ma ayi kuisi ba ko kadi mutu mu ku basadisa. 13 batu bakambulu zaba diambu; menga ma bana Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu bawu bababakala ayi babaketo mawu batambika ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. 14 kuidi bitumba bi Kana. Buna ntoto wusumuka Wuba totula mu tombi ayi ku tsi tombi ki nkobo mu diambu di menga mawu. 39 Bakisumuna ayi wukelula zisieni ziawu. 15 Bika bavutudila bawu veka mu momo bavanga, mu mavanga Yave matondo mu diambu di luzolo luandi mawu, ba ta kitsuza bawu veka. 40 Muaki lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi Yave wufuemina batu bandi ayi wukakumukina matsiminanga momo kavangila batu 16 Bila kiuka kiandi. 41 Wuba yekula kuidi makanda wutiolumuna mielo mi palata ayi wukesumuna ayi bobo baba lenda babayadila. 42 Bambeni bisengo binzibukulungu mielo. 17 Bankaka bawu ziba yamisa ayi batulu ku tsi lulendo bakituka bivungisi mu zinzila ziawu zi matingu luawu. 43 Zikhumbu ziwombo kaba kudila vayi ayi ziphasi mu diambu di mambimbi mawu. baba kaka bankua matingu ayi bakibivisa mu 18 Bakakumukina bidia bioso ayi bafikama masumu mawu. 44 Vayi wubela ziphasi ziawu mielo mi lufua. 19 Buna bayamikina kuidi Yave mayindu thangu kawa yamikina kuawu. 45 Mu mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu bila kiawu, wutebukila nguizani andi moyo; ayi kiadi kiawu. 20 Wufidisa mambu mandi ayi mu luzolo luandi lunneni wubalula lukanu. 46 wuba belusa, wuba kula mu tsi bafua. 21 Bika Niandi wuvanga ti bamueno kiadi kuidi bobo bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo baba nata mu kivika. 47 Wutuvukisa, a Yave, luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga Nzambi eto; ayi wutukutikisa tona ku makanda mandi matsiminanga momo kavangila batu. 22 muingi tubaka bavutudila dizina diaku dinlongo Bika batambika makaba ma phutudulu matondo matondo ayi nkembo mu nzitusu aku. 48 Yave ayi bayolukila bisalu biandi mu minkunga mi kazitusu, Nzambi yi Iseli! Mu zithangu zioso khini. 23 Bankaka bayendila va mbu mu masuwa, ayi mu mvu ka mvu. Bika batu boso batuba: “Amen.” Luzitisa Yave.

107 Luvutudila Yave matondo bila niandi widi wumboti; Luzolo luandi lunzingila mu zithangu zioso. 2 Bika bobo bakulu kuidi Yave batuba buawu; bobo kakula mu koko ku batu bobo babalenda, 3 bobo kakutikisa tona ku mintoto, tona ku esite ayi ku wesite; tona ku node ayi ku sude. 4 Bankaka baba diengilanga mu dikanga, buangu bikambulu batu; basia baka ko nzila yikotila mu divula diodi balenda vuandila. 5 Bamona nzala ayi phuila; ayi luzingu luawu luba nduka mu suka. 6 Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba kula mu kiadi kiawu. 7 Niandi wuba diatisa mu nzila yisonga mu diambu di kuenda ku divula diodi balenda baka bu vuandila. 8 Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu. 32 Bika banyayisa mu lukutukunu lu batu ayi bika banzitisa mu dikabu di bakulutu. 33 Wukitula minlangu minneni makanga ayi zitho zinkumba

bisalu bi Yave, mavanga mandi matsiminanga va ngingi nlangu. 25 Bila wuyoluka ayi wutotula vuka kingolo, kioki kivumuna mayo. 26 Bakuma ku yilu ayi bakuluka ti kuna tsi; mu mabienga mawu, bukhafi buawu buzimbala. 27 Balembo balumuka ayi bulangana mu diata banga batu bakololo malavu diela diawu dimanisa. 28 Buna bayamikina kuidi Yave mu ziphasi ziawu ayi niandi wuba vukisa mu kiadi kiawu. 29 Wudigimisa vuka kingolo mu manuinguta, mayo ma mbu madingalala. 30 Bamona khini thangu ndembama yiyutuka ayi Yave wuba nata ku disimu dibazola kuenda. 31 Bika bavutudila Yave matondo mu diambu di luzolo luandi lu ngolo ayi mu diambu di mavanga mandi matsiminanga momo kavangila batu. 32 Bika banyayisa mu lukutukunu lu batu ayi bika banzitisa mu dikabu di bakulutu. 33 Wukitula minlangu minneni makanga ayi zitho zinkumba

mintoto mi yuma; **34** ayi ntoto widi mbozi mu ntoto widi tsalu mu diambu di mambimbi ma bobo bazingila muna. **35** Wukitula dikanga mu bibuindi bi nlangu ayi ntoto wuyuma mu zitho zinkumba; **36** Kuna kanata nzala muingi yizingila ayi batunga divula diodi balenda diama mu ludimi lu luvunu. **3** Mu mambu ma vuanda; **37** Bakuna zitsola ayi zindima zi vinu ziozi zieti buta mimbutu mimbozi. **38** Wuba sakumuna ayi thalu awu yiwombo yi buelama ayi kasia tala ko ti bibulu biawu bidekuka. **39** **5** Baphutudidi mambimbi mu mamboti ayi Buna thalu awu yidekuka ayi bafua tsoni mu diambu di khuamusu, mabienga ayi maniongo. **40** Niandi wulembo lenzi batu banneni, wulembo badiengisa mu dikanga mu kambulu nzila. **41** Vayi weti totula nsukami mu ziphasi ziandi ayi weti wokisa makanda mawu banga minkangu lusambulu mi mamem. **42** Batu balulama mu mintima bakiengisa mu dikanga mu kambulu nzila. **43** Vayi weti totula nsukami mu ziphasi ziandi ayi weti wokisa makanda mawu banga minkangu lusambulu mi mamem. **44** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **45** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **46** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **47** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **48** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **49** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **50** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **51** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **52** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **53** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **54** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **55** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **56** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **57** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **58** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **59** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **60** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **61** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **62** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **63** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **64** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **65** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **66** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **67** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **68** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **69** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **70** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **71** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **72** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **73** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **74** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **75** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **76** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **77** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **78** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **79** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **80** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **81** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **82** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **83** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **84** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **85** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **86** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **87** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **88** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **89** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **90** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **91** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **92** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **93** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **94** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **95** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **96** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **97** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **98** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **99** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **100** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi.

108 Nkunga Davidi. Ntim'ama widi wukinda, a Nzambi. Ndiela yimbila ayi ndielia bula miziki mu muel'ama woso. **2** Kotukanu beno ngitala ayi Lila; ndielia kotula khiesa buisa. **3** Ndiela kuzitisa, a Yave, va khatitsika makanda, ndielia kuyimbidila va khatitsika batu **4** Bila luzolo luaku luidi lunneni, luidi luzangama viokila diyilu kikhuikizi kiaku kieti tula nate ku matuti. **5** Yayusu kuaku, a Nzambi, ku yilu diyilu ayi bika nkembo aku wuba va ntoto wumvimb; **6** Wutuvukisa ayi wutusadisa mu koko kuaku ku lubakala muingi bobo weti zola bakulu. **7** Nzambi wutuba tonu ku buangu kiandi kinlongo: "mu ndungunu, ndielia vasa Sikemi ayi ndielia teza ndimba wu Sikoti. **8** Minu phuidi Galadi, minu phuidi Manase; Efalayimi wawu nkaku wu ntua ama Yuda nkaw'ama wu kipfumu. **9** Mowabi diawu dibola diodi ndieti yobidila. Va yilu Edomi ndiloza zisandale ziama, ndielia yamikina mu diambu di ndungunu ama mu basi Filisiti." **10** Nani wela kundata ku divula dikindusu ngolo e? Nani wela kuthuadisa ku Edomi e? **11** Keti ngeyo, a Nzambi, ngeyo wutuloza, ngeyo wunkambu buela totukanga ayi minkangu mi masodi meto e? **12** Wutuvana lusadusu va ntuala mbeni bila lusadusu lu mutu luidi lu phamba. **13** Va kimosi ayi Nzambi, tuela tunga ayi wela kosikisa bambeni zieto.

109 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi. A Nzambi, mutu wowo ndieti zitisa bika dingalala. **2** Bila batu bambimbi ayi batu bansadilanga bukhita bazibudi miunu miawu zitho diambu diama. Balembo tubi mu diambu yizingila ayi batunga divula diodi balenda diama mu ludimi lu luvunu. **3** Mu mambu ma vuanda; **4** Bakuna zitsola ayi zindima zi vinu kikhenene, banzungididi ayi balembo nduanisa ziozi zieti buta mimbutu mimbozi. **5** Wuba mu kambu bila. **6** Mu kikundi kiama, balembo sakumuna ayi thalu awu yiwombo yi buelama mfundi vayi minu ndidi mutu wu lusambulu. Sobula mutu wumbimbi mu diambu kakba **7** Baphutudidi mambimbi mu mamboti ayi bandendidi mu diambu di kikundi kiama. **8** diambu di khuamusu, mabienga ayi maniongo. Sobula mutu wumbimbi mu diambu kakba **9** Niandi wulembo lenzi batu banneni, wulembo mbeni andi; bika mfundi katedlama va koko kabonga buangu kiandi ki kintuadisi. **10** Bika bilumbu mi mamem. **11** Bika balulama mu mintima biandu bikituka bifioti. Bika mutu wunkaka kabonga buangu kiandi ki kintuadisi. **12** Bika kubika ba mutu wulenda kumvangila mamboti voti monina bana bandi basana kiadi. **13** Bika nkun'andi wulalakana; mazina mawu makubulu mu tsungi yinkuiza. **14** Bika mambimbi ma bakulu bandi matebukulungu moyo va ntuala Yave, bika disumu di ngudi andi dibika kubulu. **15** Bika masumu mawu mazingila mu zithangu zios va ntuala Yave muingi kalalikisa thebukulu awu moyo va ntoto. **16** Bila kalendi yindula mu vanga mamboti ko, vayi wuyamisa nsukami nate ku lufua; ayi nkua kiadi ayi mutu wuba ntima wukosakana. **17** Niandi wuzola singa; bika yimbuila, kamonanga khini ko mu lusakumunu bika luawu luba thama ayi niandi **18** Wuvuuta tsingulu banga nledi andi; yawu yikota mu khati nitu andi banga nlangu, mu mimvesi miandi banga mafuta. **19** Bika yawu yikuitka banga yunga kioki kakukifukila; banga nsinga luketo wowo keti vuata mu zithangu zios. **20** Bika buawu bobo bubela mfutu wu Yave kuidi mimfundu miama; kuidi bobo bantubanga mambu mambimbi mu diambu diama. **21** Vayi ngeyo Yave, mutu wumvanganga mawu zodidi, wuphangila mamboti mu diambu di dizina diaku; ka diambu ko mamboti ma luzolo luaku madi, bika wukhula. **22** Ndidi nkua kiadi

ayi nsukami ayi ntim'ama widi wuluala mu nlempo ayi nkua kiadi. 5 Niandi weti vana bidia minu. 23 Ndieka lalakana banga kitsusula va kuidi bobo beti kunkinzika; wuntebukilanga masika; bakhukidi banga makhoko. 24 Makuma moyo Nguizani andi mu zithangu zioso. 6 mama malembo bulangama mu kukifuisanga Wumonisa batu bandi lulendo lu bisalu biandi; nzala mu diambu di lusambulu; nitu ama yidi bu kaba vana mintoto mi makanda mankaka. yifioti ayi yikonda. 25 Minu ndieka diambu 7 Bisalu bi mioko miandi bidi kikhuikizi ayi di mvuezolo kuidi mimfundu miama; bawu busonga; minsiku miandi mioso mifueni mu kumbona, balembo nikuna mintu miawu. 26 tudulu diana, 8 mikindusu mu zithangu zioso Wutsadisa, a Yave, Nzambi ama; wuphukisa ayi mu kadika mvu; mivangulu mu kikhuikizi boso buididi luzolo luaku. 27 Bika bazaba ti ayi mu bufuana. 9 Niandi wuvana khudulu koko kuaku; ti ngeyo Yave wuvanga buawu. 28 kuidi batu bandi; niandi wutumina nguizani Bawu balembo singi vayi ngeyo wela sakumuna. andi mu zithangu zioso. Dizina diandi didi Bu batelimini mu diambu di nuanisa, bela fua dinlongo ayi tsisi didi. 10 Kinzika Yave yawu tsoni vayi kisadi kiaku kiela mona khini. 29 thonono yi nduenga, Babo bobo beti landakana Mimfundu miama milendi vuata nzitusu ko ayi minsiku miandi babeki diela dimboti. Niandi miela fukudulu tsoni banga yunga. 30 Mu munu vuidi nzitusu mu zithangu zioso.

ama, ndiela yayisa ngolo Yave; Mu nkangu wunneni wu batu, ndiela kunzitisa. 31 Bila niandi wuntelamanga va koko ku lubakala lu nsukami mu diambu di vukisa luzingu luandi mu mioko mi bobo bakunzengilanga nkantu.

110 Nkunga Davidi. Yave wutuba kuidi Pfumu ama: "Vuanda va koko kuama ku lubakala nate ndikitula bambeni ziaku kima kioki beti tetika malu mu diambu di malu maku." 2 Yave wela nonuna nkawa aku wu lulendo wu kipfumu tona ku Sioni; wela yadila va khatitsika bambeni ziaku. 3 Minkangu miaku mi masodi miela ba luzolo lumboti; mu lumbu kiaku ki mvita bavuata nzitusu wunlongo tona mu khiesa buisi wela tambula bimi bi bumuana buaku. 4 Yave wuzenga undefi, kalendi viakisa mayindu mandi ko: "ngeyo widi nganga Nzambi mu zithangu zioso mu ntanda wu Meleshisedeki." 5 Yave widi va koko kuaku ku lubakala; wela kosikisa mintinu mu lumbu ki miangu miandi mi ngolo. 6 Wela sambisa makanda, kupikisa bafua Niandi wela kosikisa minyadi va ntoto wumvimba. 7 Niandi wela nua nlangu wu mvuila mu ndambu nzila, diawu kela vumbudila ngolo ntu andi.

111 Luzitisa Yave! Ndiela yayisa Yave mu ntim'ama wumvimba, mu dikabu di batu balulama ayi mu lukutukunu lu batu.

2 Mavanga ma Yave madi manneni, meti yindulu kuidi bobo beti kumazola. 3 Mavanga madi madi ma nkembo ayi ma nzitusu ayi busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso. 4 Niandi wuvanga ti matsiminanga mandi matebukulukungu moyo. Yave widi nkua

112 Luzitisa Yave! Lusakumunu kuidi mutu wovo weti kinzika Yave; wovo weti mona khini mu zithumunu ziandi. 2 Bana bandi bela ba lulendo va ntoto; Tsungi yi batu balulama yela sakumunu. 3 Bima biwombo ayi kimvuama bidi mu nzo andi ayi busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso. 4 Ka diambu ko mu tombi, kiezila kieti kienzuka mu diambu di batu balulama mu mintima; mu diambu di nkua nlempo ayi nkua kiadi ayi mutu wusonga. 5 Mamboti mela kuiza kuidi mutu wovo wunkabulanga mu luzolo ayi wundevilsanga mu kambu kuiku; ayi wundiatisanga bisal biandi mu busonga. 6 Bukiedika kalendi nikuka ko; mutu wusonga wela tebukulungu moyo mu zithangu zioso. 7 Kalendi mona zitsangu zimbimbi tsisi ko. Ntim'andi widi wukinda, wuntulanga diana mu Yave. 8 Ntim'andi widi mu luvovomo, kalendi mona tsisi ko ku tsuka wela nunga mu tala batu bobo beti kunlenda. 9 Wunkabulanga mu zindambu zioso makaba mu diambu di nsukami; busonga buandi bunzingilanga mu zithangu zioso; phok'andi yela vumbulu ngolo mu nzitusu. 10 Mutu wumbimbi wela bumona ayi wela fuema; wela kueta meno ayi wela lalakana. Zikhanu zi mutu wumbimbi ziela kituka ziphamba.

113 Nkembo kuidi Yave! Luzitisa Yave luzitisa beno bisadi bi Yave; luzitisa dizina di Yave. 2 Bika dizina di Yave dizitusu tona buabu nate mu zithangu zioso; 3 Bika dizina di Yave dizitusu tona kuntotukilanga thangu nate ku buangu yeti diamina. 4 Yave widi wuyayusu ku yilu makanda moso, nkembo andi ku mbata

diyilu. 5 Nani dedikini banga Yave, Nzambi, eto banneni. 14 Bika Yave kaluwokisa, beno ayi niandi wutula kundu kiandi ki kipfumu ku yilu bana beno va kimosi. 15 Bika Yave kalusakuna, 6 mutu wovo weti yinama mu tala diyilu ayi mvangi wu diyilu ayi ntoto. 16 Yave niandi ntoto e? 7 Wetu totula nsukami mu mbungi-vuidi Diyilu dizangama vayi ntoto wuvanu kuidi mbungu; ayi niandi weti vumbula nkua kiadi mutu. 17 Kadi sia ti bafua bawu beti zitisa Yave; mu dikuka di dibombi. 8 Wetu kuba vuandisa va bobo bankuendanga ku tsi yidi dio sui. 18 Vayi kimosi ayi bana ba mintinu va kimosi ayi bana beto tueti yayisa Yave tonu buabu nate mu ba mintinu mi batu bawu. 9 Niandi wuvuandisa zithangu zioso. Luzitisa Yave.

sita ki nketo mu nzo; banga ngudi yi bana yilembo moni khini Luzitisa Yave.

114 Mu thangu Iseli katotuka mu Ezipite, mu diambu di kiadi. 2 Bila niandi wutamba nzo yi Yakobi mu batu beti tuba mbembo dikutu diandi kuidi minu, ndiela kuntela yi nzenza; 3 Yuda dikituka buangu kinlongo sumbu ndilembo zingi. 3 Minsinga mi lufua mimfietikisa; tsisi yi tsi yi bafua yibua va minu; ayi wutina; Yolidani yivutuka ku manima. 4 ndibedoso kuidi ziphasi ayi maniongo. (**Sheol** Miongo midumuka banga mamemi mambakala; h7558) 4 Buna nditedila dizina di Yave; “A Yave, miongo mifioti banga bana ba mamemi. 5 A mbi bivangama, ngeyo mbu, muingi wutina wuphukisa!” 5 Yave widi nkua nlemvo ayi widi ngeyo Yolidani, muingi wuvutuka ku manina wusonga; Nzambi eto widi nkua kiadi. 6 Yave e? 6 Ngeyo miongo, muingi wudumuka banga wunkebangba batu badi bakuluka mu mintima; mamemi ma mbakala, miongo mifioti banga 7 Ba mu luvundulu mu zithangu ziwombo, a bana ba mememi e? 7 Tita, a ntoto, va meso ma muel'ama bila Yave wuba wumboti kuidi ngeyo. Yave va meso ma Nzambi yi Yakobi. 8 Niandi 8 Bila ngeyo, a Yave, wukula muel'ama mu wunkitulanga ditadi buindi ki nlangu, ditadi dingolo zitho zi nlangu.

115 Bika kuidi beto, a Yave, bika kuidi beto; vayi kuidi dizina diaku kuba nkembo, mu diambu di luzolo luaku ayi kikhuikizi kiaku. 2 Bila mbi makanda malembo tubila ti: “Kuevi kuidi Nzambi awu e?” 3 Nzambi eto widi ku Diyilu, niandi weti vanga moso katidi. 4 Vayi bitumba biawu bidi palata ayi nolo; bivangulu mu mioko mi batu. 5 Bibeki miunu vayi bilendi yoluka ko; meso vayi bilendi mona ko. 6 Bibeki matu vayi bilendi wa ko; mayilu vayi bilendi wa tsudi ko. 7 Bibeki mioko vayi bilendi simba ko, malu vayi bilendi diata ko. Voti bilendi totula ko biyoko mu phovi-yi-dilaka diawu. 8 Batu bobo bavanga biawu bela ba banga biawu, ayi buawu bobo buela bela batu boso bobo bantulanga diana mu biawu. 9 A nzo yi Iseli, tula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 10 A Nzo yi Aloni, tula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 11 Beno lueti kunkinzika, lutula diana mu Yave. Niandi nsadisi awu ayi nkaku awu. 12 Yave weti kututebukila moyo ayi wela kutusakumuna. Wela sakumuna nzo yi Iseli, wela sakumuna nzo yi Aloni. 13 Wela sakumuna bobo beti kinzika Yave, batu baphamba va kimosi ayi batu

116 Ndieti zola Yave bila niandi weti wa mbembo'ama weti wa yamikina kuama

117 Luzitisa Yave, beno makanda moso. Lunyayisa beno batu boso. 2 Bila luzolo luandi luidi lunneni kuidi beto, ayi kikhuikizi kiandi kinzingilanga mu zithangu zioso. Luzitisa Yave.

118 Luvutudila Yave matondo bila mioko, lukota mu ntanda; nate ku ziphoka zi niandi widi wumboti; luzolo luandi diziku dimvikulungu makabu. **28** Ngeyo Nzambi lunzingilanga mu zithangu zioso. **2** Bika ama ayi ndielia kuvutudila matondo. Ngeyo Iseli katuba: luzolo luandi lunzingilanga mu Nzambi ama ayi ndielia kuyayisa. **29** Luvutudila zithangu zioso. **3** Bika nzo yi Aloni yituba: Yave matondo bila niandi widi wumboti, bila luzolo luandi lunzingilanga mu zithangu zioso. **4** Bika bobo beti kinzika Yave batuba; luzolo luandi lunzingilanga mu zithangu zioso. **5** Ku tsi ziphasi ziamma, ndiyamikina kudi Yave, ayi wuphana mvutu bu kaphuandisa mu kiphuanza. **6** Yave widi ku ndambu'ama, ndilendi mona tsisi ko. Buna mutu mbi kalenda ku phanga e? **7** Yave widi ku ndambu'ama, niandi nsadisi ama; buna ndielia nunga mu tala bambeni ziamma. **8** Bulutidi mboti mu suaminanga mu Yave viokila mu tula diana mu mutu. **9** Bulutidi mboti mu suaminanga mu Yave viokila mu tula diana mu bana ba mintinu. **10** Makanda moso manzungidila vayi mu dizina di Yave, ndilembo babungi. **11** Mawu manzungidila, ku ndambu ka ndambu vayi mu dizina di Yave, ndilembo babungi. **12** Mawu manzungidila banga ziniosi, vayi zifuidi mu nsualu banga zitsendi zinlema mbazu; mu dizina di Yave, ndilembo babungi. **13** Bandunguna ku mbusa muingi ndibua vayi Yave wutsadisa. **14** Yave niandi zingolo ziamma ayi nkung'ama; niandi wuyika phulusu ama. **15** Yamikina ku khini ayi ku ndungunu kulembo wakana mu zinzo zi ngoto zi batu basonga; koko ku lubakala ku Yave kuvanga mambu ma lulendo. **16** Koko ku lubakala ku Yave kudi ku zangama ngolo; koko ku lubakala ku Yave kuvanga mambu ma lulendo. **17** Ndilendi fua ko vayi ndielia zinga ayi ndielia yamikisa momo Yave kavanga. **18** Yave wuphana thumbudulu mu kingolo; vayi kasia kundiekula ko mu lufua. **19** Nzibudila mielo mi busonga, ndielia kota ayi ndielia vutudila Yave matondo. **20** Wawu, wawu muelo wu Yave, vawu basonga bafueti kotila. **21** Ndiela kuvutudila matondo bila ngeyo wuphana mvutu wuyika phulusu ama. **22** Ditadi diloza mintungi diyika ditadi dilutidi mfunu va fuma ki nzo. **23** Yave wuvanga diambu diodi ayi didi diambu ditsiminanga va meso meto. **24** Kiaki kiawu lumbu kivanga Yave, bika tumona khini ayi tuyangalala mu lumbu beni. **25** A Yave, wutuvukisa! A Yave, wutusadisa tuluta kuenda ku ntuala. **26** Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Yave; tonu ku nzo Yave, tulembo kulusakumuna. **27** Yave niandi Nzambi ayi niandi wutukienzula; ayi mangiemvo mu

119 Lusakumunu kudi bobo bandiatilanga mu zinzila ziawu zikambulu tsembolo, bobo bandiatilanga boso buididi mina mi Yave. **2** Lusakumunu kudi bobo bankebangga zinzengolo ziandi; ayi bakutombanga mu mintima miawu mimvimb; **3** bavanganga ko kadi diambu di mbimbi, bandiatilanga mu zinzila ziandi. **4** Ngeyo wuvana minsiku mu diambu mikinzuku bumboti. **5** A bika zinzila ziamma ziba zitelama dio ngui mu diambu ndikizika zinzengolo ziaku; **6** Buna ndilendi fua tsoni ko bu ndielia keba zithumunu ziaku zioso. **7** Ndiela kuzitisa mu ntima wululama; banga minu ndilonguka mina miaku misonga. **8** Ndiela kinzika zinzengolo ziaku, kadi tumbu ku ndiekula. **9** Buevi ditoko kalenda kebila nzil'andi yi vedila e? Mu zinganga boso buidi mambu maku. **10** Ndikutomba mu ntim'ama wumvimba, kadi tala ti ndivengama mu zithumunu ziaku. **11** Ndisimbidila mambu maku mu ntim'ama mu diambu ndibika vola masumu kudi ngeyo. **12** Nzitusu kudi ngeyo, a Yave wundonga zinzengolo ziaku. **13** Mu bididi biama, ndilembo tangi mina mioso mintotukanga mu munu aku. **14** Ndieti mona khini mu landakana zinzengolo ziaku banga mutu wovo wumona khini mu kimvuama kiwombo. **15** Ndieti yindula minsiku miaku ayi ndieti kinzika zinzila ziaku. **16** Ndieti mona khini mu zinzengolo ziaku, ndilendi lenza ko mambu maku. **17** Vangila kisadi kiaku mamboti ayi mu ndielia zinga; ndielia tumukina mambu maku. **18** Zibula meso mama mu diambu mona mambu matsiminanga mu mina miaku. **19** Ndidi nzenza vava mbata ntoto; kadi kutsuekila zithumunu ziaku. **20** Muel'ama widi dilemina di ngolo; mu diambu di mina miaku mu zithangu zioso. **21** Ngeyo wunteminanga batu badi lunieomo, bobo basingu ayi bobo bavengama mu zithumunu ziaku. **22** Thatudila tsoni ayi dienzi bila ndieti keba zinzengolo ziaku. **23** Ka diambu ko minyandi mivuendi va kimosi ayi mikuthubidila; kisadi kiaku kiela yindula zinzengolo ziaku. **24** Zinzengolo ziaku zinkumbonisanga khini, zikuphananga zindongi. **25** Ndivuanda mu

mbungi-mbungi; keba luzingu luama boso mina miaku mikhulu, a Yave ayi ndintambula buididi mambu maku. **26** Nditangila zinzila mbombolo mu miawu. **53** Kiadi kimbula mu zama ayi ngeyo wuphana mvutu; wundonga diambu di batu bambimbi; bobo beti loza Mina zinzengolo ziaku. **27** Bika ndisudiaka malongi miaku. **54** Zinzengolo ziaku ziawu zingudi zi ma minsiku miaku; buna ndielia yindula mambu ma minkunga miama ku kadika buangu matsiminanga maku. **28** Muel'ama widi wuvonga kioki ndieti leka. **55** Nditebukilanga moyo mu kiadi, wukhindisa boso buididi mambu dizina diaku va builu, a Yave, ayi ndielia keba maku. **29** Bika wuphengumuna mu zinzila zi Mina miaku. **56** Diadi diba diambu ndisadila: luvunu; wumbonisa nlempo mu mina miaku. **30** ndintumukina minsiku miaku. **57** Ngeyo kuku Ndisobula nzila yi Kiedika; nditula ntim'ama mu kiama, a Yave. Ndivana tsila ti ndielia tumukina mina miaku. **31** Ndidi wukangama mu zinzengolo mambu maku. **58** Nditomba zizi kiaku mu ziaku, a Yave; kadi kumbika ndifua tsoni. **32** ntim'ama wumvimbba, wutsila nlempo boso Ndilembo zawula mu nsolo wu zithumunu ziaku buididi tsil'aku. **59** Ndiyindula zinzila ziama ayi bila ngeyo wuvuandisa ntim'ama mu kiphuanza. nditadisa malu mama kuidi zinzengolo ziaku. **33** Wundongisa, a Yave, mu landakana zinzengolo **60** Ndiela tula nsualu ayi ndilendi zingila ko; mu ziaku buna ndielia kuzikeba nate ku tsukulu. **34** diambu di keba zithumunu ziaku. **61** Ka diambu Wuphana diela ayi ndielia keba mina miaku ayi ko batu bambimbi bakhengi mu minsinga vayi ndielia ku mikinzika mu ntim'ama wumvimbba. ndisia zimbakana ko Mina miaku. **62** Ndieti **35** Wuthuadisa mu nsolo wu zithumunu ziaku kotuka va midi miphipa mu kuvutudila matondo bila muawu ndieti moninanga khini. **36** Balula mu diambu di Mina miaku misonga. **63** Ndidi ntim'ama kuidi zinzengolo ziaku; vayi bika kuidi nkundi wu batu boso bobo beti kukinzika ayi ndandu yi luvunu. **37** Botula meso mama mu wu bobo beti landakana minsiku miaku. **64** bima biphamba; keba luzingu luama boso buididi Ntoto wufulukidi mu luzolo luaku, a Yave; bika mambu maku. **38** Dukisila kisadi kiaku tsil'aku, wundonga zinzengolo ziaku. **65** Vangila kisadi muungi babaka bukukinzikila. **39** Vengumuna kiaku mamboti boso buididi mambu maku, a mvuezolo wovo ndilemou moni tsisi bila mina Yave. **66** Bika wundongisa nzayilu ayi tsudukulu miaku midi mamboti. **40** Phila phuila ndidi yimboti bila ndiwilukila zithumunu ziaku. **67** yi minsiku miaku; keba luzingu luama mu Tuamina ndiba mu phasi, minu ndiba ndiengidi busonga buaku. **41** Bika luzolo luaku lungolo vayi buabu ndieti tumimina mambu maku. **68** lutula kuidi minu, a Yave, phulusu aku boso Ngeyo widi wumbotia ayi momo weti vanga madi buididi tsil'aku, **42** buna ndielia baka bu vanina mamboti; bika wundongisa zinzengolo ziaku. mvutu kuidi mutu wovo wulembo kumfingi **69** Ka diambu ko batu ba luniemo balembo bila nditula diana diama mu mambu maku. **43** bivisa nzitusu ama mu mambu ma luvunu mu Kadi tumbu botula mvimba mambu ma kiedika diambu diama minu ndielia kebanga minsiku mu munu'ama bila ndintulanga diana diama miaku mu ntim'ama wumvimbba. **70** Mintima mu mina miaku. **44** Ndiela tumukinanga Mina miawu midi mi matadi ayi miwanga ko vayi miaku kadika thangu mu zithangz zioso ayi mu minu khini ndieti mona mu mina miaku. **71** Didi kadika mvu. **45** Ndiela diatilanga mu kiphuanza diambu di mboti kuidi minu mu monoso phasi bila nditomba minsiku miaku. **46** Ndiela yolkila muungi ndilonguka zinzengolo ziaku. **72** Mina zinzengolo ziaku va ntuala mintinu ayi ndilendi mitotukila mu munu aku milutidi mfunu kuidi fua tsoni ko. **47** Bila khini ndieti mona mu minu viokila zimili zimili zi bivanzi bi nolo ayi zithumunu ziaku, bila ndieti ku zizola. **48** bi palata. **73** Mioko miaku miawu mikhubika ayi Ndimvumuna mioko miama kuidi zithumunu miphanga. Bika wuphana tsudukulu yi longukila ziaku, ziozi ndieti zola ayi ndielia yindulanga zithumunu ziaku. **74** Bika bobo beti ku kinzika zinzengolo ziaku. **49** Tebukila moyo mambu bamona khini bu beti kumbona, bila nditula maku kuidi kisadi kiaku; bila ngeyo wuphana diana diama mu mambu maku. **75** Nzebi, a Yave, diana. **50** Mbombolo ama mu ziphasi ziama ti mina miaku midi misonga mu kikhuikizi yawu yayi: tsil'aku yeti kitula luzingu luama ngeyo wumbonisa phasi. **76** Bika luzolo luaku lumona. **51** Batu ba luniemo batsekinina ngolo lu ngolo luba mbombolo ama boso buididi boso buididi luzolo luawu vayi ndisia vengama tsila yoyi wusila kisadi kiaku. **77** Bika kiadi ko mu Mina miaku. **52** Nditebukila moyo kiaku kiba va minu mu diambu ndizinga bila

khini ndieti mona Mina miaku. 78 Bika batu wu mbimbi mu diambu dikeba mambu maku. ba luniemo bafua tsoni, mu mambimbi beti 102 Ndisia vengama ko mu mina miaku bila kuphangila mu kambu bila vayi minu ndielia ngeyo veka wundonga. 103 A phila lueki mambu yindulanga minsiku miaku. 79 Bika bobo beti maku madi mu munu ama viokila niosi mu ku kinzikanga babaluka kuidi minu; bobo beti munu ama. 104 Mbeki diela mu diambu di sudika zinzengolo ziaku. 80 Bika ntim'ama wuba minsiku miaku; diawu ndinlendilanga woso-wukambu tsembolo va ntuala zinzengolo ziaku woso nsolo wu mbimbi. 105 Mambu maku mu diambu ndibika fuisu tsoni. 81 Muel'ama madi muinda mu malu mama ayi kiezila mu wuvongidi mu diambu di phuila yi phulusu aku; nsolo'ama. 106 Ndinzenga ndefi ayi ndiyikindisa: vayi ndintula diana diama mu mambu maku. ti ndielia landakana mina miaku mi busonga. 82 Meso mama mavongidi; malembo tadinila 107 Ndimona ziphasi ziwombo; keba luzingu tsil'aku; ndituba: "thangu mbi wela kuiza ku luama, a Yave, boso buididi mambu maku. 108 mbomba e?" 83 Ka diambu ko ndidi banga Kikinina, a Yave, minsitusu mi luzolo mi munu kamununu ki vinu kitudulu va muisi; vayi ndisia ama ayi wundongisa mina miaku. 109 Ka diambu zimbakana ko zinzengolo ziaku. 84 Nate thangu ko kadika thangu ndieti nata luzingu luama mbi kisadi kiaku kafueti vingidila e? Thangu mbi mu mioko miama, ndikadi zimbakana Mina wela vanina thubudulu kuidi batu bobo beti ku miaku. 110 Batu bambimbi balekidi ntambu ndiamisa e? 85 Batu ba luniemo bakebi mabulu mu diambu diama, vayi ndisia vengama ko ma mintambu mu diambu diama; buawu ko mu minsiku miaku. 111 Zinzengolo ziaku zidi bobo buididi Mina miaku. 86 Zithumunu ziaku kiuka kiama mu zithangu zioso; ziawu zidi zioso zifueni mu tudulu diana; bika wutsadisa khini yi ntim'ama. 112 Ntim'ama wuvuendi mu bila batu balembo ndiamisa mu kambu bila. 87 kebang zinzengolo ziaku nate kuna tsuka. 113 Keti fioti kuandi fisiala nganu bampotudi va Ndieti lenda batu badi mintima miodi, vayi ntoto; vayi minu ndisia loza ko minsiku miaku. ndieti zola Mina miaku. 114 Ngeyo suamunu 88 Kebe luzingu luama boso buididi luzolo kiama ayi nkaku'ama; nditula diana diama luaku ayi ndielia tumukina zinzengolo zi munu mu mambu maku. 115 Bika luthatukila beno aku. 89 Mambu maku, a Yave, manzingilanga batu lueti vanga mambu mambimbi; muingi mu zithangu zioso; madi matelama dio ngui ndikeba zithumunu zi Nzambi ama. 116 Bika mu diyili. 90 Kikhukizi kiaku kinzingilanga wukhindisa boso buididi tsil'aku buna ndielia mu zitsungi zioso. Ngeyo wukindisa ntoto zinga; kadi tala ti diana diama dilalukusu. 117 ayi wawu wulembo zingila. 91 Mina miaku Bika ngeyo wuba singumunu kiama ayi ndielia minzingilanga nate lumbu kiaku: bila bima kulu; buna ndielia talanga zinzengolo ziaku bioso bieti kusadila. 92 Enati Mina miaku misia mu zithangu zioso. 118 Ngeyo wuloza batu kumbonisa khini ko nganu ndibiva mu ziphasi boso bobo beti zimbala mu zinzengolo ziaku ziamma. 93 Ndilendi zimbakana ko minsiku miaku bila luvunu luawu luidi lu phamba. 119 Batu bila mu miawu weti kebila luzingu luama. 94 boso bambimbi ba ntoto, ngeyo weti kuba Wuphukisa bila ndidi waku; nditomba minsiku vengumuna banga tsobo diawu minu ndieti miaku. 95 Batu bambimbi balembo mfiedi zodila zinzengolo ziaku. 120 Nsunu ama wulembo mu diambu bambunga; vayi ndielia yindula titi mu diambu di tsisi aku; thelimini mu boma zinzengolo ziaku. 96 Mu kadika diambu di bu mina miaku. 121 Ndivanga mambu masonga fuana, ndilembo moni ndilu; vayi zithumunu ayi mafuana kadi kundiekula kuidi minyamisi ziaku zisiko kadi ndilu. 97 A phila ndieti zodila miama. 122 Kubikila kisadi kiaku mamboti; kadi mina miaku! Miawu ndieti yindula mu lumbu tala ti batu ba luniemo bandiamisa. 123 Meso kimvimba. 98 Zithumunu ziaku zikhitula mutu mama mavongidi, malembo tadinila phulusu wu nduenga viokila bambeni ziamma bila ziawu aku, malembo tadinila tsil'aku yisonga. 124 zidi kaka yama mu zithangu zioso. 99 Minu Vangila kisadi kiaku mamboti boso buididi ndieti luta sudika viokila minyiyisi miama luzolo luaku ayi wundonga zinzengolo ziaku. miosi bila ndinyindulanga zinzengolo ziaku. 125 Ndidi kisadi kiaku; wuphana diela, muingi 100 Minu ndieti luta sudika viokila bakulutu ndisudika zinzengolo ziaku. 126 Thangu yifueni bila ndinkebanga minsiku miaku. 101 Ndikeba kuidi ngeyo mu sala, a Yave; mina miaku malu mama mu diatila mu woso-woso nsolo mibundukidi. 127 Bila ndieti zola zithumunu

ziaku viokila nolo, viokila kutu nolo yithalu; ayi bika wukhula bila ndisia zimbakana ko 128 ayi bila ndilembo kinzika minsiku miaku Mina miaku. 154 Bika wunduanina ayi bika mioso milulama Ndinlendanga woso-woso wukhula, keba luzingu luama boso buididi zitsila nsolo wu mbimbi. 129 Zinzengolo ziaku zidi ziaku. 155 Phulusu thama yidi mu diambu di zi matsiminanga diawu ndieti kuzitumukina. batu bambimbi bila batombanga ko zinzengolo 130 Zaba ti mambu maku meti vana kiezila; ziaku. 156 Kiadi kiaku kidi kinneni, a Yave; keba meti vana diela kuidi batu baphamba. 131 luzingu luama boso buididi mina miaku. 157 Ndinzbula munu ama ayi ndivumuna mu Batu bobo beti kundenda badi bawombo ayi phuila yi ngolo yi zithumunu ziaku. 132 Baluka beti kundiamisa; vayi ndikadi vengama mu kuidi minu ayi wumbona kiadi, banga bobo zinzengolo ziaku. 158 Ndieti kakumukina batu weti vangila mu zithangu zioso kuidi bobo bobo bakambulu minu bila batumukinanga banzolanga dizina diaku. 133 Tuadisa zithambi ko mambu maku 159 Tala phila ndieti zodila zi malu mama boso buididi mambu maku, minsiku miaku, keba luzingu luama, a Yave, kadi tala kadi disumu di ndiadila. 134 Wukhula boso buididi luzolo luaku. 160 Mambu maku mu kuamusu wu batu mu diambu ndibaka moso madi makiedika; Mina miaku miosu bu tumukina minsiku miaku. 135 Kienzudila misonga midi mu zithangu zioso. 161 Minyadi kisadi kiaku zizi ayi wundongisa zinzengolo mindiamisini mu kambu bila vayi ntim'ama ziaku. 136 Matsuela mawombo malembo kumbi wulembo titi va ntuala mambu maku. 162 mu meso mama banga mila mi nlangu mu Khini ndieti mona mu tsil'aku banga mutu diambu Mina miaku mikadi kinzuku. 137 Ngeyo beki kiuka kinneni mu mvita. 163 Ndieti lenda widi wusonga, a Yave ayi mina miaku midi ayi ndieti kakumukina luvunu vayi ndieti zola milulama. 138 Zinzengolo wutula zidi zisonga, Mina miaku. 164 Ndieti kuzitisa mu tsambudi zidi zifuana mboti mu siwulu diana. 139 Bufula di zikhumbu mu lumbu mu diambu di Mina buama mu kusadila bulembu tsukisa ntima, miaku misonga. 165 Ndembamba yiwombo yidi bila bambeni ziama zisi zaba ko mambu maku. kuidi bobo banzolanga Mina miaku; kuisi ko 140 Zitsila ziaku zimonika ti zidi zikiedika, ayi diambu dimosi diba lenda buminina thutu kisadi kiaku wukuzizolanga. 141 Ka diambu ko 166 Ndilembo vingila phulusu aku, a Yave ayi ndidi mutu wuvumbama ayi wulenzu, ndikadi ndieti landakana zithumunu ziaku. 167 Ndieti zimbakana minsiku miaku. 142 Busonga buaku tumimina zinzengolo ziaku bila ndieti kuzizola buidi mu zithangu zioso ayi mina miaku midi ngolo 168 Ndieti tumimina minsiku miaku mikiedika. 143 Ziphasi ayi maniongo bimbuididi, ayi zinzengolo ziaku bila ngeyo zebi zinzila vayi zithumunu ziaku zikumbonisanga khini. ziama zioso. 169 Bika yamikina kuama kutula va 144 Zinzengolo ziaku zidi zilulama mu zithangu ntual'aku, a Yave wuphana diela boso buididi zioso; wuphana diela muingi ndizinga. 145 mambu maku. 170 Bika ndombolo ama yitula Nditela mu ntim'ama wumvimbba; wuphana va ntual'aku; wukhula boso buididi tsil'aku. mvutu, a Yave ayi ndielia kinzika zinzengolo 171 Bika bididi biama bisapika mu nzitusu aku ziaku. 146 Ndikutela, wuphukisa ayi ndielia bila weti kundonga zinzengolo ziaku 172 Bika keba zinzengolo ziaku. 147 Ndieti kotuka ludimi luama luyimbila mambu maku bila tuamina nkielo buisi wuba ayi ndinyamkinanga zithumunu ziaku zioso zisonga. 173 Bika muingi wutsadisa; minu nditula diana diama koko kuaku kuba kukubama mu kutsadisa bila mu mambu maku. 148 Meso mama meti ba ndisobula minsiku miaku. 174 Phuila yingolo mazibuka tuamina khiesa yi builu, mu diambu ndiba mu mona phulusu aku, a Yave ayi Mina ndiyindula zitsila ziaku. 149 Wa mbembo'ama miaku mikumbonisanga khini. 175 Bika ndizinga boso buididi luzolo luaku keba luzingu luama, a muingi ndizitisa ayi bika mina miaku mitsimba Yave, boso buididi mina miaku 150 Bobo beti 176 Ndidiengila banga nkangu wu mamemi kubika zikhanu zimbimbi bafikimini, vayi thama mazimbala, tomba kisadi kiaku, bila ndisia badi ayi Mina miaku. 151 Muaki, ngeyo widi zimbakana ko zithumunu ziaku.
wufikama, a Yave ayi zithumunu ziaku zioso zidi zikiedika. 152 Tona thama ndizaba, ndilongukala zinzengolo ziaku ti ngeyo wumana zibleka mu 120 Nkunga wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Nditela Yave zinthangu zioso. 153 Bika wutala ziphasi ziama mu ziphasi ziama ayi niandi wupheni mvutu. 2

Wupukisa, a Yave, mu bididi bi luvunu ayi mu meso mama kudi ngeyo Yave ngeyo beki kundu ludimi luidi mayuya. 3 Mbi kalenda kuangila iaiku ki Kipfumu mu diyilu. 2 Banga meso ma ayi mbi kalenda buela, ludimi luidi mayuya e? 4 bavika meti tala mioko mi bapfumu bawu; bangia Wela kuvala thumbudulu mu madionga ma meso ma kisadi kinketo mantalanga mioko kinuani malengulu bumboti; mu makala ma mi pfumu andi wu nketo; buawu bobo meso mbazu, ma nungu-tsendi, 5 mabienga kudi meto mantadilanga kudi Yave, Nzambi eto, minu bu ndilembo vuandi ku Metsiseki; bu nate kela kutumona kiadi. 3 Wutumoni kiadi, a ndieti zingila mu zinzo zi ngoto zi Kedali. 6 Mu Yave, wutumoni kiadi bila nlenzo wuwombo bilumbu biwombo ndizingila va khatitsika batu tutambudi. 4 Mvuezolo wuwombo tutambula bobo banlendanga ndembama. 7 Minu ndidi kudi bankua luniego; nlenzo wuwombo kudi mutu wu ndembama; vayi minu yoluka, buna bankua lunangu.

bawu beka yindula mvita.

124 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila

121 Nkunga wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Ndimvumbulanga meso mama ku miongo, kuevi kuela totukila lusadusu luama e? 2 Lusadusu luama luntotukila kudi Yave; mvangi wu diyilu ayi ntoto. 3 Kalendi bika ko kulu kuaku kusialumuka; mutu wovo weti kukebangaa kalendi niungina ko. 4 Bukiedika, mutu wovo weti sunga Iseli, kalendi niungina ko voti leka tulu ko 5 Yave niandi wukusunganga, niandi kitsusula iaiku va koko kuaku ku lubakala. 6 Thangu yilendi ku vanga ko mbimbi va muini voti ngondi va builu. 7 Yave wela kukebangaa mu mambimbi moso, niandi wela sunganga luzingu luaku. 8 Yave wela kusunga mu kuiza kuaku ayi mu kuenda kuaku tona buabu nate mu zithangu zioso.

122 Nkunga Davidi wuyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Khini ndimona bu bakhamba ti: "Bika tuendanu ku nzo Yave". 2 Malu meto matelimini mu mielo miaku, a Yelusalemi. 3 Yelusalemi ditungu banga divula. Diodi dikangama ngolo va kimosi 4 Kuna kueti kuiza zimvila, zimvila Yave mu diambu di zitisa dizina di Yave boso buididi zinzengolo zivanu kudi Iseli. 5 Bila kuna kutelimini bikundu bi kipfumu bi tsambusulu; bikundu bi kipfumu bi nzo yi Davidi. 6 Lusambilu mu diambu di ndembama yi Yelusalemi. Bika bobo beti kuzola bamona luvovomo. 7 Bika ndembama yiba mu bibaka biaku ayi luvovomo mu zinzo ziaku zinneni. 8 Mu diambu di bakhomba ziama ayi bakundi bama ndielu tuba "bika ndembama yiba yaku". 9 Mu diambu di nzo Yave, Nzambi eto, ndielu tomba mamboti maku.

123 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Ndimvumbula

yikuendila ku nzo Yave. Bika Iseli katuba: Enati Yave kasia ba ku ndambu'eto ko; 2 Enati Yave kasia ba ku ndambu eto ko mu thangu batu batelama mu kutunuanisa; 3 mu thangu nganzi awu yitubuila, keti nganu mina batumina bamoyo; 4 khuka nlangu yitumbu kutuvitumuna ayi nguma yi nlangu yitudiamisa, 5 minlangu mi nguma mitulalumuna. 6 Nzitusu wuba kudi Yave mutu wovo wukambu kutuyekula batukanzuna mu meno ma miunu miawu. 7 Tutina banga nuni bu keti tinina mu dikondi di ntambi wu zinumi. Dikondi dikanzuka ayi beto tutina. 8 Lusadusu lueto luidi mu dizina di Yave, mvangi wu diyilu ayi ntoto.

125 Nkunga wunyimbudulu mu nzila

yikuendila ku nzo Yave. Bobo bantulanga diana diawu mu Yave badi banga mongo wu Sioni, wovo wulendi nikuka ko vayi wunzingilanga mu zithangu zioso. 2 Banga miongo bu mizungididi Yelusalemi, buawu bobo Yave kazungididi batu bandi tona buabu nate mu zithangu zioso. 3 Nkawa wu kipfumu wu batu bambimbi wulendi vuandanga ko va mbata ntoto wukubukulu batu basonga; bila nganu batu basonga bela sadila mioko miawu mu vanga mambimbi. 4 Vanga mamboti, a Yave, kuidi batu bamboti, kuidi bobo badi balulama mu mintima. 5 Vayi bobo beti vengama mu diatila mu zinzila zivenga, Yave wela kuba lalikisa va kimosi ayi bobo bamvanganga mambimbi. Ndembama yibanga vadi Iseli.

126 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yi

kuendila ku nzo Yave. Mu thangu Yave kavutula batu bakangama ku Sioni, tuba banga batu banlota zindozi. 2 Miunu mieto miba miwala masevo; ludimi lueto minkunga mi khini. Buna batuba muidi makanda ti: "Yave wuba vangidi mambu manneni." 3 Yave wutuvangidi

mambu manneni; ayi khini yitufulukidi. 4 lenda Sioni bavutuka fua tsoni. 6 Bika baba Vutula diaka kimvuama kieto, a Yave; banga banga biti bi mbata muanzu, biobi bieti yuma bina bimila bi minlangu ku Nengevi. 5 Bobo tuamina biyunduka; 7 biobi mvedi kalendi beti kuna ayi matsuela mu meso, bela vedila mu wesa mu mioko miandi ko; voti mutu wowo minkunga mi khini. 6 Wuntotukanga ku nganda wunkanga mvumba kalendi wesi mu mioko ayi matsuela mu meso; wunatanga mbongo mu miandi ko. 8 Bika bobo bamviokila vana babika kuna; weti vutuka ayi minkunga mi khini mu tuba: "lusakumunu lu Yave lubanga yeno! Tueti natanga mimvumba mi biti. kulusakumuna mu dizina di Yave!"

127 Nkunga Salomo wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Enati Yave **130** Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Bu nditotuka kakadi tunga nzo, buna batu bobo balembo mu mabulu madi thipula, ndiyamikina kuidi tungi mu phamba kuandi balembo sadila. Enati ngeyo, a Yave. 2 A Yave, wa mbembo'ama; Yave kakadi sunga divula buna batu bobo bika wutamba matu maku mu yamikina kuama balembo disungi mu phamba kuandi balembo mu diambu di lusadusu. 3 Enati ngeyo, a disungila. 2 Mu phamba kuandi lueti kotukila Yave, weti tangisa masumu A Yave buna nani nsuka-nsuka ayi lueti kambu vika lekilanga, wulenda telama e? 4 Vayi kuidi ngeyo kuidi lueti sadilanga ngolo mu diambu di bidia bi dia; ndemvukulu yi masumu; diawu fueni kinzuku. bila bobuawu keti vanina kuidi bobo keti zola 5 Ndimvingila Yave, muel'ama wulembo vingila; bu badi ku tulu. 3 Bana badi kiuka kimbanga ayi mu mambu mandi, ndintula diana diama. 6 kuidi Yave, bosi mbetu wu bana widi mfutu Muel'ama wumvingila Yave viokila minsungi wumbanga kuidi niandi. 4 Banga madionga mimvingila nsuka. Nyinda viokila minsungi mu mioko mi kinuani ki lulendo, buawu bobo mimvingila nsuka. 7 A Iseli, tula diana diaku buididi bana mutu kabutidi mu kumuana kiandi. mu Yave Bila mu niandi muidi luzolo lu ngolo 5 Lusakumunu kuidi mutu wowo wuwsa bawu ayi mu niandi muidi khudulu yiduka. 8 Niandi mu khutu andi. Balendi fua tsoni ko mu thangu veka wela kula Iseli mu masumu mawu moso. bela tubana ayi bambeni ziawu ku muelo.

128 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Lusakumunu kuidi batu boso bobo bobo beti kinzika Yave, bandiatilanga mu zinzila ziandi. 2 Ngeyo wela dia mbetu wu kisalu kiaku. Lusakumunu ayi mamboti biela ba biaku. 3 Nketo aku wela ba banga vinu yidi mbozi yiwombo mu khati nzo aku; bana baku banga mointiudila mi olive muyendila mez'aku. 4 Buawu bobo buididi mutu wusakumunu, wowo weti kinzika Yave. 5 Bika Yave kalusakumuna, tona ku Sioni mu bilumbu bioso bi luzingu lueno; bika lumona mamboti ma Yelusalemi 6 ayi bika lumona bana ba bana beno. Bika ndembamba yiba vadi Iseli.

129 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Bandiamisa ngolo tona mu bumuana buama, bika Iseli katuba. 2 Bandiamisa ngolo tona mu bumuana buama yayi basia ku ndunga ko. 3 Minkuni midima manima mama; batula muawu minkala miawu mimula. 4 Vayi Yave widi wusong; niandi wuzenga minsinga mi batu bambimbi 5 Bika babo beti

131 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Ntim'ama wisi luniendo ko, a Yave, meso mama masi lunango ko. Ndyindulanga ko mambu malutidi manneni voti momo madi matsiminanga kuidi minu. 2 Vayi ndivumbika muel'ama ayi ndidingimisa wawu; banga muana wutsombi wulemboso maben'i widi va kimosi ayi ngudi andi; banga muana wutsombi wulemboso maben'i buawu buididi muel'ama mu minu. 3 A Iseli, tula diana diaku mu Yave tona buabu nate mu zithangu zioso.

132 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. A Yave, tebukila Davidi moyo ayi ziphasi ziandi zioso kamona; 2 wuzenga ndefi kuidi Yave ayi wuvanga lukanu kuidi nkua lulendo wu Yakobi: 3 "Ndilendi kota ko mu nzo ama; voti kuenda va mbuk'ama. 4 Ndilendi vana ko meso mama minsua mu bua ku tulu; zindabu ziama mu laba, 5 nate ndimbakula buangu mu diambu di Yave, buangu kiuanda mu diambu di nkua lulendo wu Yakobi." 6 Tuwa tsangu beni ku Efalata, tuwila yawu mu zitsola zi Yali. 7 Bika tuenda ku buangu kiandi

kioki keti vuanda; bika tubuongama va ntuala yi Nzambi eto. **3** Luzitisa Yave bila Yave widi kima kioki keti tetika malu mandi. **8** Telama, wumboti; luyimbila minzitusu mu diambu di a Yave, ayi kota ku buangu kiaku kivundila dizina diandi, bila didi diambu di kitoko. **4** ngeyo va kimosi ayi kesi yi zingolo ziaku. **9** Bila Yave wukisobudila Yakobi mu ba wandi Bika zinganga ziaku zi Nzambi zivuata busonga; veka, Iseli, mu diambu kaba kiuka kioki kavuidi bika banlongo baku bayimbila mu khini. **10** Mu niandi veka. **5** Nzebi ti Yave widi wunneni, diambu di Davidi kisadi kiaku, kadi loza mutu ti Yave eto widi wunneni viokila zinzambi aku wooo wuvinda mafuta. **11** Yave wuzenga zioso. **6** Muaki Yave weti vanga moso kazodidi, ndefi kuidi Davidi; ndefi yikiedika yoyi kalendi mu diyilu ayi vava ntoto, mu mimbu ayi mu viakisa ko: "wumosi mu nkun'aku ndielia tula mabulu mawu moso madi thipula. **7** Niandi va kundu kiaku ki Kipfumu. **12** Enati bana wuntotulanga matuti mu zitsongi zi ntoto; baku bakebidi Nguizani ama ayi zinzengolo niandi wumfidisanga zitsiemo va kimosi ayi ziozi ndielia ku balonga, buna bana bawu bela mvula ayi wuntotulanga phemo mu bibuangu vuanda va kundu kiaku ki kipfumu." **13** Bila biandi biobi kalundila wawu. **8** Niandi wuvonda Yave wusobula Sioni; wuzola Sioni ngolo mu ba bana batheti mu Ezipite, bana batheti ba batu buangu kiandi kika fueti vuandanga: **14** "Vava ayi ba bibulu. **9** Wufidisa bidimbu biandi ayi vadi buangu kiama kivundila mu zithangu matsiminanga va khatitsik'aku, a Ezipite mu zioso. Vava ndielia tula kundu kiama ki kipfumu diambu di nuanisa Falawo ayi bisadi biandi bila ndizola vawu. **15** Ndiela kunsakumuna mu bioso. **10** Niandi wuvonda makanda mawombo bima biwombo; minsukami miandi, ndielia kuba ayi wuvonda mintinu mi lulendo. **11** Sihoni ntinu yukutisa mu bidia. **16** Ndiela vuika zinganga basi Amoli; Ongi ntinu basi Basani ayi mintinu ziandi phulusu ayi kadika thangu banlongo mioso mi Kana. **12** Ayi wuvana zitsi ziawu banga bandi bela yimbilanga mu khini. **17** Vava ndielia kiuka; kiuka kuidi Iseli, batu bandi. **13** Dizina vanga phoka yi yunduka mu diambu Davidi diaku, a Yave, dinzingilanga mu zithangu zioso, ayi kubika muinda mu diambu di mutu ama ndivinda mafuta. **18** Ndiela vuika bambeni ziandi tsoni vayi budu ki kipfumu kiela lezamanga. Va mbata ntu andi."

133 Nkunga Davidi wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Phila mboti ayi kitoko kuidi bakhomba mu thangu zinzingilanga va kimosi mu kithuadi. **2** Diambu beni didi banga mafuta ma thalu madukulu ku ntu, mankumba nate mu mayedo, mankumba nate mu mayedo ma Aloni, mankumba nate mu zitsongi zi zilobi ziandi. **3** Didi banga bimi bi Helimonibieti kumba mu miongo mi Sioni, bila kuna Yave keti vanina lusakumunu luandi, luzingu mu zithangu zioso.

134 Nkunga wunyimbudulu mu nzila yikuendila ku nzo Yave. Luzitisa Yave beno bisadi bioso bi Yave; beno lunsalanga mu builu mu nzo Yave. **2** Vumbulanu mioko mieno mu buangu kinlongo ayi luzitisa Yave. **3** Bika Yave mvangi wu diyilu ayi ntoto; kalusakumuna tonu mu Sioni kuidi niandi weti vuanda ku Yelusalemi. Luzitisa Yave.

135 Luzitisa Yave, luzitisa dizina di Yave, lunzitisa beno bisadi bi Yave; **2** beno lunsalanga mu Nzo Yave, mu ziphangu zi Nzo

widi wumboti, **2** Luvutudila Nzambi yi zinzambi matondo, **3** Luvutudila Pfumu yi bapfumu matondo, **4** niandi kaka, wumvanganga matsiminanga, **5** niandi wuvanga diyilu mu diela diandi **6** Niandi wuyalumuna ntoto va mbata minlangu; **7** Niandi wuvanga kiezila kingolo **8** thangu mu diambu di yadila muini, **9** ngondi ayi zimbuetete mu diambu di yadila builu, **10** kuidi niandi bila niandi wuvonda bana batheti mu Ezipite, **11** ayi wutotula bana

ba Iseli va khatitsika basi Ezipite **12** mu koko nkua bukhafi bu ngolo. **4** Bika mintinu mioso ku ngolo ayi ku yalumuka, **13** Kuidi niandi bila mintoto mizitisa, a Yave bu miwilu mambu ma niandi wuvasa mbu wu mbuaki mu zindambu munu aku. **5** Bika miyimbila zinzila zi Yave bila zizole, **14** ayi wuviokisila Iseli va khatitsika mbu nkembo wu Yave widi wunneni. **6** Ka diambu ko wu mbuaki, **15** vayi wulalumusa Falawo ayi Yave widi wuzangama, niandi weti tala bobo masodi mandi mu mbu wu mbuaki, **16** kuidi beti kukikulula ayi zebi bumboti batu badi niandi bila niandi wudiatisa batu bandi mu luniemo bu badi ku thama. **7** Ka diambu ko dikanga; **17** Niandi wuvonda mintinu minneni, ndilembo diatila va khatitsika ziphasi, ngeyo **18** ayi wuvonda mintinu mi lulendo, **19** Sihoni, weti tanina luzingu luama; ngeyo weti nonuna ntinu basi Amoli, **20** ayi Ongi, ntinu basi Basani, koko kuaku mu kakidila zinganzi zi bobo beti **21** ayi wuvana zitsi ziawu banga kiuka, **22** kiuka kundenda; mu koko kuaku ku lubakala weti kuidi kisadi kiandi, Iseli, **23** kuidi niandi, mutu kuphukisila. **8** Yave wela dukisa mambu momo wowo wututebukila moyo mu kambu kuetu ku keti tomba mu minu. Luzolo luaku, a Yave, luvalu, **24** ayi wutuvana kiphuanza mu bambeni lunzingilanga mu zithangu zioso. Kadi yekula zieto, **25** ayi niandi wumvananga bidia kuidi bisalu bi mioko miaku.

kioso-kioso vangu, **26** Luvutudila Nzambi yi
diyulu matondo

139 Nkunga Davidi kuidi Pfumu minyimbidi.
A Yave ngeyo wuthomba ayi ngeyo

137 Va muenda minlangu minneni mi wunzebi. **2** Ngeyo zebi thangu ndidi wuvuanda Babiloni; tuvuanda ayi tudila bu ayi thangu ndidi wutelama; ngeyo weti bakula tutebukila Sioni moyo. **3** Kuna tudengidika bumboti mayindu mama bu makidi thama. **3** zingitala zieto mu minti. **3** Bila kuna, batu Ngeyo zebi thangu ndieti totuka ayi thangu bopo batukanga mu kivika batulomba tuyimbila ndieti lambalala; Ngeyo zebi bumboti zinzila minkunga; minyamisi mieto mituyuvula ziamma zioso. **4** Tuamina mambu maba va ludimi minkunga mi khini; batuba: “lutuyimbila luama, ngeyo zebi mawu moso, a Yave. **5** Ngeyo nkunga wumosi mu minkunga mi Sioni.” **4** wunzungididi ku manima ayi ku ntuala Ngeyo A buevi tulenda yimbida minkunga mi Yave wutetika koko kuaku va minu. **6** Nzayilu yi phila mu ntoto wu kinzenza e? **5** Enati ndizimbikini, yoyi, yididi ngolo yitsiminanga kuidi minu; a Yelusalemi; bika koko kuama ku lubakala yididi ngolo yinangama muingi ndiyibakidila. kuzimbakan zitsembo ziandi. **6** Bika ludimi **7** Kuevi ndilenda kuenda suamina phevi aku luama lunama mu mianzi mi munu ama enati e? A kuevi ndilenda kuenda tinina meso maku ndikadi kutebukila moyo, enati ndikadi ba e? **8** Enati khumini ku Diyulu, ngeyo widi kuna; mayindu mu Yelusalemi, khini ama yoyo yilutidi enati minu thudidi mbuk'ama ku tsina ntoto, zangama. **7** Tebuka moyo, a Yave, momo basi ngeyo widi kuna. (**Sheol h7585**) **9** Enati khumini Edomi bavanga mu lumbu kibua Yelusalemi, mu mavavi ma nkielo buisi; enati phuendi ku Bayamikina: “lutiolumuna, lutiolumuna nate lubakala lu mbu, **10** buna kuna diaka, koko muna zifundasio ziandi.” **8** A muana ndumba kuaku kuela kundiatisa; koko kuaku ku lubakala wu Babiloni, ngeyo wukubuku mu bungu; khini kuela kutsimbida ngolo. **11** Enati khembii: kuidi mutu wovo wukuvutudila mambu momo “Bukiedika tombi kiela kutsueka” vayi buna wutuvangila. **9** Khini kuidi mutu wumbuila kiezila kikitukidi tombi va ndidi. **12** Muaki tombi bana baku batsombi ayi wela kuba banda va kilendi ba tombi kuidi ngeyo ko; builu buela kienzuka banga muini bila tombi kidi banga kiezila kuidi ngeyo. **13** Ngeyo wuvanga binama biama bi khati nitu; ngeyo wuthunga va kimosi mu vumu ki ngudi ama. **14** Ndikuzitisa bila ndidi vangu ki tsisi ayi kitsiminanga; mavanga maku madi matsiminanga ayi nzebi buawu bumboti. **15** Khubukulu ama yi mimvesi yisia suama va ntual'aku ko mu thangu ndikubuku mu buangu kisuama; mu thangu ndivangu va kimosi ku tsina ntoto. **16** Meso maku mamona

138 Nkunga Davidi. Ndiela kuzitisa, a Yave, mu ntim'ama wumvimb; ndiela yimbila minzitusu miaku va ntuala zinzambi. **2** Ndiela buongama ku ndambu nzo aku yinlongo; ayi ndiela zitisa dizina diaku mu diambu di luzolu luaku ayi mu diambu di kikhukiziki kiaku bila ngeyo wuyayisidi dizina diaku ayi mambu maku va yilu bima bioso. **3** Thangu nditela, ngeyo wuphana mvutu. Wukhitula nkua ngangu ayi

nitu ama yikambu kubuku. Bilumbu bioso bela zitisa dizina diaku ayi batu badi mintima biobi wukhubikila biba bisonama mu buku'aku, milulama bela zingila va ntual'aku.

tuamina lumbu kimosi mu biawu kiba. **17** A phila thalu mayindu maku kuidi minu, a Nzambi! A phila woka madi! **18** Enati thidi ku matanga; buna maviokidi nzielo mu thalu; Bu khotukidi, minu ndidi kaka yaku. **19** Enati ngeyo wuzola kaka vonda mutu wumbimbi, a Nzambi! Bika luthatukila beno luntengulanga menga! **20** Beti kuyolukila mu zikhanu zimbimbi; bobo beti kulenda beti sadila dizina diaku mu kambu fuana. **21** Buevi, ndilendi lenda ko bobo beti kulenda, a Yave? A buevi, ndilendi kakumukina ko bobo beti kufuem e? **22** Ndisi kadi diambu ko vayi kikhenene kaka ndidi kuidi bawu; ndieti ba tanga bambeni ziama. **23** Wumfiongunina, a Nzambi, ayi zaba ndim'ama; wuthota ayi zaba mayindu mama. **24** Tala kani nzila yimbimbi yidi mu minu ayi wundiatisa mu nzila yi mvu ka mvu.

140 Nkunga Davidi kuidi pfumu minyimbidi.

Wukhudi, a Yave, mu mutu wumbimbi; wukheba mu mutu wu makhemi; **2** bobo banyindulanga zikhanu zimbimbi mu mintima miawu ayi bantombanga lumbu ka lumbu nuana mvita. **3** Beti kitula ludimi luawu meno banga lu nioka; mitsa mi bikusa midi mu bididi biawu. **4** Wukheba, a Yave, mu mutu wumbimbi. Wuthanina mu batu badi makhemi; bobo beti kubika zikhanu mu buisa malu mama. **5** Batu ba luniemo bathambilala makondi; bayalumuna minsinga mi makondi mawu ayi bathambilala mintambu tuyenda nsolo ama. **6** A Yave, ndituba kuidi ngeyo: "ngeyo Nzambi ama." Wa, a Yave, yamikina kuama bu ndintomba monono kiadi. **7** A Yave, mutu wumvanganga makazodidi ngeyo nkudi ama wu ngolo ngeyo weti kaka ntu'ama mu lumbu ki mvita. **8** Kadi tala ti zikhanu ziawu zinunga nganu bela ba luniemo. **9** Bika mintu mi bobo banzungididi mifuku kuidi ziphasi ziozi bididi biawu bitotula. **10** Bika makala ma mbazu mabua va bawu. Bika balozo ku mbazu, ku tsi mabulu madi nyamba; babika buela telama. **11** Bika mimvuezibika zingila mu ts; bika mabienga malandakana mu kambu vonga batu badi makhemi. **12** Nzebi ti Yave weti vana luvovomo lusonga kuidi nsukami ayi wela nuanina minsukami. **13** Bukiedika, basonga

Nkunga Davidi. A Yave, ngeyo nditela; yiza nsualu kuidi minu. Wa mbembo'ama mu thangu ndilembo kutedi. **2** Bika lusambulu luama luba va ntual'aku banga ansa bika mvumbudulu yi mioko miama yiba banga dikaba di masika. **3** Tula nsungi va munu ama, a Yave; keba bumboti muelo wu bididi biama. **4** Kadi yinika ntim'ama ku mambimbi, mu baka kuku mu mavanga mambimbi va kimosi ayi bamvanganga mambimbi; kadi tala ti ndidia bidia biawu bid'i lueki. **5** Bika mutu wusonga kambeta, diodi didi dimboti; bika kathemina, diodi didi mafuta va ntu'ama; ayi ntu'ama wulendi manga mawu ko. Muaki lusambulu luama luela nuanisanga mu zithangu zioso mavanga ma batu bamvanganga mambimbi. **6** Minyadi miawu miela lozo ku tsi tona ku yilu ngumbu ayi batu bambimbi bela longuka ti mambu mama ndituba, matubu bumboti.

7 Bela tuba: "mutu bu keti kabila ntoto ayi vasila ntoto buawu bobo mimvesi mieto mididi misasakana va muelo tsi bafua". (*Sheol h7585*) **8** Vayi meso mama madi kaka kuidi ngeyo Yave, mutu wumvanganga makazodidi Kuidi ngeyo ndintombila suamunu, kadi kundiekula mu lufua. **9** Wukheba mu makondi bathambilala ayi mu mintambu mitula batu bamvanganga mambimbi. **10** Bika batu bambimbi, babua mu makondi mawu veka vayi minu ndiviokila vawu mu luvovomo.

142 Nkunga Davidi kayimbidila banga

lusambulu mu thangu kaba mu nsuku. Ndinyamikina ngolo kuidi Yave Ndimvumbula mbembo ama kuidi Yave mu diambu di kiadi. **2** Ndilembo dukula luniongo luama va ntual'andi; va ntual'andi, ndinyolukila ziphasi ziama. **3** Mu thangu phevi ama yilembo suki-suki mu khati ama, keti ngeyo wuzaba nzil'ama. Mu nsolo wowo ndidiatila, muawu batu bathambilala ntambu. **4** Tala ku lubakala luama ayi tala, kadi mutu widi mayindu mu minu. Ndisi kadi suamunu ko kuisi ko mutu wumbanzila luzingu luama. **5** Kuidi ngeyo ndinyamikina, a Yave. Ndilembo tubi: "ngeyo suamunu kiama; Ngeyo kuku kiama va ntoto wu batu badi moyo." **6** Dimba yamikina kuama bila ndidi nsukami wu ngolo, wukambulu diana; wukhula mu bobo balembo ndandakana bila bawu bandutidi

ngolo. 7 Bika wuthotula nloko ama muingi ndizitisa dizina diaku; buna basonga bela kuiza kutakana va ndidi mu diambu di mamboti maku kuidi minu.

143 Nkunga Davidi. A Yave, wa lusambulu luama, dimba yamikina kuama mu diambu di kiadi mu kikhuikizi kiaku ayi mu busonga buaku, yiza wutsadisa. 2 Kadi nata kisadi kiaku ku tsambusu; bila kadi mutu wumosi widi moyo widi wusonga va ntual'aku. 3 Bila mbeni wulembo ndandakana, wulembo ndiatidila va ts'i; niandi wukuphuandisanga mu bibuangu bidi tombi banga batu bobo bafua thama. 4 Buna pheve ama yeka suka-suka mu khati ama; ntim'ama weka mona tsisi mu khati ama. 5 Ndilembo tebukila moyo bilumbu bivioka. Ndinyindulanga mavanga maku moso ayi fiongurina mavanga ma mioko miaku. 6 Ndinonuna mioko miama kuidi ngeyo. Muel'ama widi phuila mu kumona banga ntoto wu yuma, bu wididi phuila nlangu. 7 Wuphani mvutu mu nsualu, a Yave pheve ama yilembo yami. Kadi kutsuekila zizi kiaku bila ndieka dedakana banga bobo bankuendanga ku dibulu. 8 Bika nsuka wundatina mambu ma luzolo luaku lu ngolo; bila nditula diana diama mu ngeyo. Wumbonisa nzila yoyi mfueti kuendila bila kuidi ngeyo ndimvumbula muel'ama. 9 Wukhula mu bambeni ziama, a Yave; bila ndikukisuekanga mu ngeyo. 10 Wundonga mu vanga luzolo luaku bila ngeyo Nzambi ama. Bika pheve aku yimboti yindiatisa mu ntoto wulendumuka. 11 Mu diambu di dizina diaku, a Yave, tamina luzingu luama; mu busonga buaku, bika wuthotula mu ziphasi. 12 Mu luzolo luaku lu ngolo, kanga bambeni ziama; bunga babo bobo beti kundenda, bila ndidi kisadi kiaku.

144 Nkunga Davidi. Bika, nzitusu wuba kuidi Yave, ditadi diama; weti longa mioko miama mu nuana mvita ayi minlembu miama mu nuana khindu. 2 Niandi Nzambi ama yi luzolo ayi tinunu kiama niandi suamunu kiama kingolo ayi niandi nkuidi ama, niandi nkaku ama; mu niandi ndieti suamina ayi niandi wuntulanga batu ku ts'i luyalu luama. 3 A Yave, buna mutu niandi nani muingi wumbelanga mayindu; muana mutu muingi wunyindulanga e? 4 Mutu dedakani banga phemo; bilumbu biandi bidi banga kitsusula kimvioka. 5 Vasa diyilu diaku, a Yave, ayi kuluka; simba miongo muingi mitotula

muisi. 6 Fidisa zitsiemo ku ntuala ayi sasikisa bambeni ziama. Loza madionga maku ayi wuba zimbikisa. 7 Yalumuna koko kuaku bu widi ku yilu; wuphukisa ayi wukhula mu minlangu mi nguma ayi mu mioko mi banzenza, 8 bobo miunu miwedi luvunu; bobo mioko mi lubakala mibeki mayuya. 9 Ndiela kuyimbidila nkunga wumona, a Nzambi. Mu siku ki kumi di minsinga, kioko beti tedila Lila, ndielia bula miziki, 10 Kudi mutu wovo wumvananga kuidi mintinu ndungunu, mutu wovo wunkulanga kisadi kiaku Davidi mu sabala kimvondanga. 11 Wuphukisa ayi wukhula mu mioko mi banzenza; bobo miunu miwedi luvunu bobo mioko mi lubakala mibeki mayuya. 12 Buna bana beto babakala, mu bumuana buawu bela ba banga bikunusu binyundukanga bumboti. Bana beto babaketo bela ba banga makunzi mafikulu; mammonisanga kitoko ki buangu. 13 Bilundulu bieto biela ba biwala mu kadika ntindu wu bidia; minkangu mieto mi mamemi miela buelama ayi buelama mu zimili zi zimili mu makumi ma zimili mu zitsola zieto. 14 Zingombi zieto zikheto ziela nata mfunu wungolo, mavudu malendi ba ko mu bibaka bieto kadi buela kuenda mu kivika, yamikina ku ziphasi kulendi ba diaka ko mu zinzila zieto. 15 Lusakumunu kuidi batu bobo mambu mama meti vangama. Lusakumunu kuidi batu bobo Yave kadidi Nzambi.

145 Nkunga wu nzitusu wu Davidi. Ndiela kuyayisa Ntinu, Nzambi ama. Ndiela zitisa dizina diaku mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu. 2 Ndiela kuzitisa mu kadika lumbu ayi ndielia yayisa dizina diaku mu zithangu zioso ayi mu mvu ka mvu. 3 Yave widi wunneni ayi niandi lutidi fuana mu zitusu ayi bunneni buandi bulendi fiongonono ko kuidi mutu. 4 Tsungi yimosi yela niemisa bisalu biaku kuidi tsungi yinkaka ayi bela yolukila mavanga maku ma lulendo. 5 Bela tubila kiezila ki nkembo wu nzitusu aku; ayi minu ndielia yindulanga bisalu biaku bitsiminanga. 6 Bela yolukila lulendo lu bisalu biaku bi tsisi; ayi ndielia yamikisa mavanga maku manneni. 7 Bela sanisina mamboti maku mawombo-wombo ayi bela yimbidila busonga buaku mu khini. 8 Yave widi nkua nlemvo ayi wumonanga kiadi; kavika fuemanga ko ayi fulukidi mu luzolo. 9 Yave widi wumboti kuidi batu boso; kiadi kiandi kidi kuidi batu boso kavanga. 10 Bibioso bi wuvanga biela kuzitisa,

a Yave; banlongo baku bela kuyayisa. 11 Bela yolkila nkembo wu kipfumu kiaku ayi bela tubila lulendo luaku, 12 mu diambu di batu boso A phila khini ayi fuana kuidi mu kunzitisa. bazaba mavanga maku ma lulendo; kiezila ki 2 Yave weti tunga Yelusalemi, weti kutikisa nkembo ki kipfumu kiaku. 13 Kipfumu kiaku bana ba Iseli bayenda mu kivika. 3 Niandi weti kidi kipfumu mu thangu yi kayimani ayi luyalu belusa mintima mi kosakana ayi wunkanganga luaku lunzingilanga mu zitsungi zioso. Yave ziphasima mu ziphuta ziawu. 4 Niandi weti widi wukuikama mu zitsila ziandi zioso ayi zenga thalu yi zimbuetete ayi weti kuzitedila nkua luzolo kuidi batu boso kavanga. 14 Yave kadika mbuetete mu dizina diandi. 5 Pfumu eto wunsimbanga babo bobo beti bua ayi weti widi wunneni ayi lulendo luandi luidi lunneni; vumbula bobo badi bakomvama. 15 Meso ma diela diandi disi kadi ndilu ko. 6 Yave weti babo makutalanga ayi ngeyo weti bavana bidia kindisa woso mutu weti kukikululanga ayi weti mu thangu yifuana. 16 Ngeyo wunzibulanga lumba batu bambimbi va tsi. 7 Luyimbidila Yave koko kuaku ayi wunyukutisanga zitsatu zi mu kumvutudilanga matondo; Lusikila Nzambi kadika kima kidi moyo. 17 Yave widi wusonga eto miziki mu ngitala. 8 Niandi wufukidilanga mu zinzila ziandi zioso ayi widi nkua luzolo diyilu mu matuti; wunkubikanga mvula mu kuidi batu boso kavanga. 18 Yave widi wufikama diambu di ntoto ayi niandi wummenisanga biti kuidi babo bobo bankutelanga, kuidi babo va mbata miongo mi fioti. 9 Niandi wumvananga bobo bankutelanga mu kiedika. 19 Niandi weti bidia kuidi bibulu bi fioti ayi kuidi bana ba dedikisa zitsatu zi bobo beti ku kinzika; weti wa ngonyi-ngonyi bu beti tela. 10 Khini andi yisi ko yamikina kuawu ayi weti ku bavukisa. 20 Yave mu zingolo zi phunda ayi yangalala kuandi kuisi weti sunga babo bobo beti kunzola vayi wela ko mu malu ma mutu. 11 Yave weti yangalala bunga batu boso bambimbi. 21 Munu'ama wela mu batu bobo beti kunkinzika, bobo bantulanga yolukila nzitusu wu Yave, bika kadika vangu diana diawu mu luzolo luandi lungolo. 12 kizitisa dizina diandi dinlongo mu zithangu zioso ayi nate mu mvu ka mvu.

146 Luzitisa Yave; Zitisa Yave, a muel'ama. 2

Ndiela zitisanga Yave mu luzingu luama loso; ndiela yimbidilanga Nzambi ama minzitusu thangu yoso ndizingila. 3 Kadi tula diana dieno mu bana ba mintinu, mu batu bobo beti fua, bobo balendi vukisa ko. 4 Pheve awu yawu kuenda buna beti vutuka mu ntoto; zikhanu ziawu zilalikini. 5 Lusakumunu kuidi mutu wowo widi ti Nzambi yi Yakobi niandi nsadisi andi; wuntulanga diana diandi mu Yave, Nzambi andi, 6 mvangi wu diyilu, ntoto, mbu ayi bibio bidi muna; widi wukuikama mu zithangu zioso. 7 Niandi weti vavila mambu ma bobo beti yamusu, ayi wumvananga bidia kuidi bobo badi nzala; Yave niandi weti totula batu bobo badi mu nloko. 8 Yave weti vana kiezila kuidi phofo, Yave weti vumbula bobo badi bakomvama. Yave weti zola batu basonga. 9 Yave weti sunga nzenza, niandi wunkindisanga muana sana ayi difuola vayi weti kakumukina zinzila zi batu bambimbi. 10 Yave wunyalanga mu zithangu zioso. Nzambi aku, a Sioni, mu zitsungi zioso. Luzitisa Yave.

147 Luzitisa Yave! A phila mboti yidi mu yimbila minzitusu kuidi Nzambi eto. A phila khini ayi fuana kuidi mu kunzitisa. bazaba mavanga maku ma lulendo; kiezila ki 2 Yave weti tunga Yelusalemi, weti kutikisa nkembo ki kipfumu kiaku. 3 Niandi weti kidi kipfumu mu thangu yi kayimani ayi luyalu belusa mintima mi kosakana ayi wunkanganga luaku lunzingilanga mu zitsungi zioso. Yave ziphasima mu ziphuta ziawu. 4 Niandi weti widi wukuikama mu zitsila ziandi zioso ayi zenga thalu yi zimbuetete ayi weti kuzitedila nkua luzolo kuidi batu boso kavanga. 5 Pfumu eto wunsimbanga babo bobo beti bua ayi weti widi wunneni ayi lulendo luandi luidi lunneni; vumbula bobo badi bakomvama. 6 Meso ma diela diandi disi kadi ndilu ko. 7 Yave weti babo makutalanga ayi ngeyo weti bavana bidia kindisa woso mutu weti kukikululanga ayi weti mu thangu yifuana. 8 Ngeyo wunzibulanga lumba batu bambimbi va tsi. 9 Luyimbidila Yave koko kuaku ayi wunyukutisanga zitsatu zi mu kumvutudilanga matondo; Lusikila Nzambi kadika kima kidi moyo. 10 Yave widi wusonga eto miziki mu ngitala. 11 Niandi wufukidilanga mu zinzila ziandi zioso ayi widi nkua luzolo diyilu mu matuti; wunkubikanga mvula mu kuidi batu boso kavanga. 12 Yave widi wufikama diambu di ntoto ayi niandi wummenisanga biti kuidi babo bobo bankutelanga, kuidi babo va mbata miongo mi fioti. 13 Niandi wumvananga bobo bankutelanga mu kiedika. 14 Niandi weti bidia kuidi bibulu bi fioti ayi kuidi bana ba dedikisa zitsatu zi bobo beti ku kinzika; weti wa ngonyi-ngonyi bu beti tela. 15 Khini andi yisi ko yamikina kuawu ayi weti ku bavukisa. 16 Yave mu zingolo zi phunda ayi yangalala kuandi kuisi weti sunga babo bobo beti kunzola vayi wela ko mu malu ma mutu. 17 Yave weti yangalala bunga batu boso bambimbi. 18 Munu'ama wela mu batu bobo beti kunkinzika, bobo bantulanga yolukila nzitusu wu Yave, bika kadika vangu diana diawu mu luzolo luandi lungolo. 19 Niandi wunlonzanga mvul'andi yi matadi banga matadi ma fioti Nani wulenda telama va ntuala phemo andi yi kiozi e? 20 Weti fidisa mambu mandi ayi weti kumasutisa; weti vemuna phemo yi ngolo andi ayi minlangu mieti kumba. 21 Niandi wuzabikisa mambu mandi kuidi Yakobi; mina miandi ayi zinzengolo ziandi kuidi Iseli. 22 Kasia bu vangila kadi kuidi dikanda dinkaka ko basia zaba ko mina miandi. Luzitisa Yave.

148 Luzitisa Yave; luzitisa Yave tonu mu diyilu. Lunzitisa mu bibuangu bizangama ngolo. 2 Lunzitisa, beno zimbasi ziandi zioso; lunzitisa beno minkangu miandi mioso mi masodi ma diyilu. 3 Lunzitisa beno thangu ayi ngondi, lunzitisa beno zimbuetete zioso zidi

kiezila. **4** Lunzitisa ngeyo diyilu dizangama Lunzitisa mu ngitala ayi mu Lila. **4** Lunzitisa ngolo ayi beno minlangu midi ku mbata diyilu, mu ndungu ayi mu makinu; Lunzitisa mu bisiku **5** bika bizitisa dizina di Yave; bila niandi wuvana bi minsinga ayi mu flute; **5** Lunzitisa mu bisiku lutumunu ayi biawu bivangama. **6** Wubivuandisa bidi banga zitapa; biobi bieti totula mbembo va buangu mu zithangu zioso ayi mu thangu yingolo; Lunzitisa mu bisiku bidi banga zitapa, yi kayimani. Niandi wuvana nzengolo yayi, biobi bilembo ningi. **6** Bika bibioso bilembo yikayilendi vioka ko. **7** Luzitisa Yave tona va vumuna bizitisa Yave. Luzitisa Yave.

ntoto, beno bivangu binneni bi mbu ayi beno zithipula zioso zi mbu; **8** mbazu ayi mvula yi matadi, mvula yi phembi ayi matutu; vuka ki phemo kieti sadila zithumunu ziandi. **9** Beno miongo ayi miongo mioso mi fioti; minti mimbutanga makundi ayi minti mioso mi Sedeli; **10** bibulu bi nsitu ayi bibulu bibioso bi fioti, bivangu bi fioti ayi zinuni zieti dumuka; **11** mintinu mi ntoto ayi makanda moso; beno bana ba mintinu ayi minyadi mioso mi ntoto; **12** bamatoko ayi bandumba, binunu ayi bana balezi **13** bika bazitisa dizina di Yave bila dizina diandi diawu kaka difueni mu yayusu; kiezila kiandi kidi va yilu ntoto ayi ku yilu diyilu. **14** Niandi wutotudila batu bandi phoka, nzitusu wu banlongo bandi boso; wu Iseli, batu bobo badi bakangama mu ntim'andi. Luzitisa Yave.

149 Luzitisa Yave; luyimbidila Yave nkunga wumona; nzitusu andi mu lukutukunu lu banlongo. **2** Bika Iseli kamona khini mu diambu di mvangi awu Bika batu ba Sioni bayangalala mu diambu di ntinu awu. **3** Bika bazitisa dizina diandi mu makinu; ayi bansikila miziki mu ndungu ayi mu ngitala, **4** bila Yave weti yangalala mu batu bandi, weti vuatisa phulusu kuidi batu beti kukikula. **5** Bika banlongo bamoma khan mu diambu di nzitusu wawu; ayi bayimbila mu khan mu zimbuka ziawu. **6** Bika minzitusu mi Nzambi miba mu miunu miawu ayi sabala kidi meno mu zindambu zioso mu mioko miawu; **7** mu diambu di vutula landi kuidi makanda ayi mu vana batu thumbudulu; **8** mu diambu di kanga mintinu miawu mu zisieni ayi batu bawu banneni mu bisengo; **9** mu diambu di dukisa nzengolo yoyi yisonama mu diambu diawu; wawu wawu nkembo wu banlongo bandi boso. Luzitisa Yave.

150 Luzitisa Yave, Luzitisa Nzambi mu buangu kiandi kinlongo. Lunzitisa mu diyilu diandi di lulendo. **2** Lunzitisa mu diambu di mavanga mandi ma lulendo; lunzitisa mu diambu di bunneni buandi bu kambulu ndilu. **3** Lunzitisa mu biyoko bi ntotukila mu tulumbeta,

NEW TESTAMENT

Buna Yesu wutuba: —A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko mambu balembu vangi.
Babula zeki mu diambu di kabana minledi miandi.

Luke 23:34

Matthew

1 Tala buididi kikhulu ki Yesu Klisto, muana wu Davidi, muana wu Abalahami: **2** Abalahami wubuta Isaki, Isaki wubuta Yakobi, Yakobi wubuta Yuda ayi bakhomba bandi. **3** Yuda ayi nketo andi Tamali babuta Falesi ayi Zala; Falesi wubuta Heseloni, Heseloni wubuta Alami. **4** Alami wubuta Aminadabi; Aminadabi wubuta Nasoni; Nasoni wubuta Salimoni. **5** Salimoni ayi nketo andi Lahabi babuta Bowazi; Bowazi ayi nketo andi Luti babuta Obedi; **6** Obedi wubuta Isayi; Izayi wubuta ntinu Davidi; ntinu Davidi wubuta Salomo mu nketo wuba wu Uli. **7** Solomo wubuta Lobowami; Lobohami wubuta Abia; Abia wubuta Asa. **8** Asa wubuta Zozafati; Zozafati wubuta Zolami bosi Zolami wubuta Oziasi; **9** Oziasi wubuta Yotami; Yotami wubuta Akazi; bosi Akazi wubuta Ezekiasi. **10** Ezekiasi wubuta Manase; Manase wubuta Amoni bosi Amoni wubuta Zoziasi. **11** Zoziasi wubuta Yekonia ayi bakhomba bandi; bawu babutuka bu banata bana ba Iseli mu buvika ku tsi Babiloni. **12** Buvika bu bumana ku Babiloni, Yekonia wubuta Salatieli; Salatieli wubuta Zolobabeli. **13** Zolobabeli wubuta Abuidi; Abuidi wubuta Eliakimi; Eliakimi wubuta Azoli. **14** Azoli wubuta Sadoki; Sadoki wubuta Akimi; Akimi wubuta Eliudi. **15** Eliudi wubuta Eleyazali; Eleyazali wubuta Matani; Matani wubuta Yakobi. **16** Bosi Yakobi wubuta Zozefi wuba bakala di Maliya, ngudi yi Yesu wuba tedila Klisto. **17** Diawu zitsungi zioso tona Abalahami nate Davidi zidi kumi zitsungi ziya. Tona Davidi nate thangu bana ba Iseli bayenda mu buvika ku Babiloni; vaba kumi zitsungi ziya; bosi tona thangu buvika nate Klisto vaba kumi zitsungi ziya. **18** Tala phila yibutukila Yesu Klisto: Maliya ngudi andi; niandi wuba nketo wuzolo kuelo kuidi Zozefi. Buna katudidi ko va nzo dikuela Maliya wubaka buemba vayi mu Pheve Yinlongo kabakila buemba beni. **19** Zozefi, bakala diodi dizola kuela Maliya, wuba mutu wusonga, wumanga kuandi kumfuisa tsoni va meso ma batu; wubaka lukanu lu kumbotula mu kitsueki. **20** Bu kaba ku tsi mayindu mu diambu di mambu beni; buna mbasi yi Pfumu yimmonikina mu ndozi, yinkamba: —A Zozefi, muana Davidi! Bika mona boma mu kuela nketo aku Maliya bila buemba buidi yandi mu Pheve Yinlongo

kabakidi buawu. **21** Wela buta muana wubakala, dizina wela kumbieka Yesu: bila niandi wela kula batu bandi mu masumu mawu. **22** Mambu moso mama mavangama mu diambu di dedikisa mambu makamba Pfumu kuidi mbikudi ti: **23** Luwa, ndumba yikambu zaba bakala yela ba mu buemba, yela buta muana wubakala, dizina bela kuntedilanga Emanueli, bu dinsundula: “Nzambi widi yeto!” **24** Zozefi bu kakotuka, wuvanga mambu moso mbasi yi Pfumu kantuma ayi wubonga Maliya mu ba nketo andi. **25** Vayi Zozefi kasia zaba nitu yi nketo andi Maliya ko nate kabuta muana wubakala, ayi wumvana dizina Yesu.

2 Yesu ku Betelemi kabutukila, divula didi mu tsi yi Yuda, mu thangu ntinu Elode. Yesu bu kabutuka, banduenga, batu beti longuka zimbuetete batotukila ku ndambu Esite, bayiza totuka ku Yeluzalemi, bayuvula: **2** —A kuevi kuidi Ntinu Bayuda, wovo butukidi e? Bila tumueni mbuetete'andi thama ku ndambu Esite, diawu tuizidi muingi tumbuongimina. **3** Ntinu Elode bu kawa mambu momo, mayindu mandi mayama mu diambu di kiuvu kioki bayuvula, niandi ayi basi Yeluzalemi baba ku tsi mayindu. **4** Elode wutumisa bapfumu boso ba banganga zi Nzambi ayi minlongi mi Mina, wuba yuvula kani kuevi Mesiya kela butukila. **5** Bamvutudila: —Wela butukila ku Betelemi didi mu tsi yi Yuda bila mbikudi wusonika: **6** A ngeyo Betelemi, divula didi mu tsi Yuda, Kadi sia ti ngeyo lutidi keva mu minyadi miosi mi Yuda, bila mu ngeyo muela totukila Pfumu; niandi wela ba nsungi wu batu bama, Iseli. **7** Buna Elode wutumisa mu kitsueki banduenga ayi wuba yuvula thangu mbi yiotuka mbuetete. **8** Bosi wuba tuma ku Betelemi, ayi wuba kamba: —Yendanu kuna ayi lutomba buzabila bumboti mambu madi mu muana beni. Beno kummona buna luiza khambi muingi mamvama ndienda mbuongimina. **9** Buna bamana wa ntinu, bayenda kuawu. Buela zimbukila mbuetete yoyi batuama mona ku Esite yi buela bamonikina, yawu yiba tuaminina ku ntuala mu nzila nate yiyenda telama va yilu buangu kiba muana. **10** Khini yiwombo yiba yawu buna bamona mbuetete. **11** Bakota muna nzo, bamona muana ayi ngudi andi Maliya, batumbu fukama vaba muana, beka ku mbuongimina. Bosi banianguna zitsaku zi banata, muba makaba ma bavana muana: nolo,

ansa Ayi mile. **12** Nzambi bu kaba lubula mu Yuda dioso ayi mu yenda nlangu Yolidani baba ndozi ti babika yutukila kuidi Elode, mu nzila nkuianga kuidi Yowani. **6** Atu beni bu baba yinkaka bavutukila ku tsi awu. **13** Buna bayenda, tambudilanga masumu mawu, Yowani wuba mbasi yimosi yi Pfumu yimonikina Zozefi mu kuba botikanga mu nlangu Yolidani. **7** Vayi bu ndozi, yinkamba: —Telama wubonga muana ayi kamona Bafalisi ayi Basaduki bawombo baba ngudi andi, tinina ku Ezipiti. Vuanda kuna nate nkuianga ku botama, buna wuba kamba: —A ndielia kukamba ti thangu yivutukila yifueni, bana ba bikusa; a nani wululubudi mu tina bila Ntinu Elode wela tomba vonda muana! **14** nganzi yoyi yeka kuiza? **8** Monisanu mavanga Muna builu beni Zozefi wutelama, wubonga mamboti mammonisa ti bukiedika lubaludi muana ayi ngudi andi, wuyenda tinina ku mavanga. **9** Lubika banza bu lulembo yindula Ezipiti. **15** Wukala kuna nate Ntinu Elode kafua mu mintima mieno: “Beto tuidi mu nkuna wu mu diambu di dedikisa mambu mayoluka Pfumu Abalahami!” Bila bukiedika ndikulukamba ti mu munu wu mbikudi, bu kabikula ti: Nditela Nzambi lenda totula bana ba Abalahami mu muan'ama katotuka ku Ezipiti! **16** Elode bu matadi mama. **10** Lukeba: soka kikubimini mu kazaba banduenga bamvuna, wufuema ngolo. kuanga mianzi mi minti. Woso nti wunkambu Diawu katumina bavonda, ku Betelemi ayi mu buta mimbutu mamboti, wela kuangu ayi wela mala mafikamini, bana boso bababakala badi viku ku mbazu. **11** —Minu mu nlangu ndilembo mimvu miodi nate kuna tsi, landila thangu yiba lobotikila mu diambu di monisa ti lulembo nkamba kuidi batu beti longuka zimbuetete. balula mavanga; vayi mutu wovo wulembo **17** Mu nzila yoyo mambu mabikula mbikudi yizi wundutidi mu lulendo; ndisi fuana ko mu Yelemi madedakana: **18** Mbembo yiwakana ku nata zisapatu ziandi. Niandi wela lubotikila mu Lama bidilu ayi maniongo mawombo; Lakheli Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. **12** Ayi simbidi wulembo didi bana bandi; kakadi zola bombo vevolo mu mioko miandi, niandi wela kombula bila bana beni basiedi ko. **19** Elode bu kafua, buangu kioki kela vevila; wela lunda ble ku mbasi yi Pfumu yimonikina Zozefi mu ndozi yilu banga vayi wela yoka biti ku mbazu yi ku Ezipiti, **20** ayi yinkamba: —Telama wubonga kayilendi zima ko. **13** Yesu wubotuka ku Ngallili, muana ayi ngudi andi, vutuka yawu ku Iseli, mu kuenda ku ndambu nzadi Yolidani muingi bila batu bobo babedi tombanga mu vonda bambotika kuidi Yowani. **14** Vayi Yowani wuzola muana bafuidi. **21** Zozefi wutelama, wubonga kunkakidila ayi wunkamba: —Minu mfueni muana ayi ngudi andi, wuvutuka ku Iseli. **22** botoko kuidi ngeyo vayi ngeyo kuidi minu Vayi Zozefi, bu kawa ti Alikelawusi muana wizidi! **15** Yesu wumvutudila: —Buabu, bika Elode, wuyadila Yuda va buangu ki dise diandi bu bela bobo! Bila bobo bufueti dedokosolo Elode, wumona tsisi mu buela vutuka kuna. Bosi busonga boso. Mbadi Yowani wumbotika. **16** mu ndozi yinkaka Nzambi wunlubula ti kenda Yesu bu katumbu botoko, wutotuka mu nlangu. mu zunga ki Ngallili. **23** Buna wuvuanda mu Mbadi Diyilu dizibuka mu diambu diandi ayi divula diba tedolongo Nazaleti muingi mambu wumona Pheve yi Nzambi yikuluka va niandi ma mimbikudi madedakana: bela kuntedilanga bangaa dibembi. **17** Bosi mbembo yiba ku Diyilu muisi Nazaleti. yiwakana: —Niandi niawu muan'ama wu luzolo, khini yiwombo kakumbonisanga!

3 Mu bilumbu bina, Yowani Mbotiki wuyiza ayi wutona longa mu dikanga didi mu tsi Yuda.

2 Wuba longanga: —Lubalula mavangal! Bila kipfumu ki Diyilu kinefikimini. **3** Yowani, niandi bayolukila kuidi mbikudi Ezayi: Mbembo yi mutu wulembo yamikina mu dikanga: Lukubika nzila mu diambu di Pfumu! Luludika minsolo miandi! **4** Yowani wuba vuatanga minledi mivangulu mu mika mi kamela, bosi nsinga kaba kanganga mu luketo wuvangulu mu nkanda wu bulu; bidia kaba ndianga makhoko ayi niosi. **5** Batu batotukila ku Yelusalemi, mu

4 Ku nzimunina, Pheve Yinlongo yinata Yesu ku dikanga muingi Satana kantota. **2** Bu kafua nzala, mu diambu di lusambulu mu tezo ki makumaya ma bilumbu, muini ayi builu; buna wumona nzala. **3** Mbadi mvukumuni wuyiza va kaba ayi wunkamba: —Enati widi Muana Nzambi buna kamba matadi mama makituka mapha. **4** Vayi Yesu wumvutudila: —Disonama ti: mutu kalendi zingilanga kaka mu dipha ko vayi mu mambu moso mantotukanga mu munu wu Nzambi. **5** Buna Satana wunnata ku divula

dinlongo, wuntula ku mbata muanza wu Nzambi yi Sili ayi bannatina batu boso baba bimbevo; Nzambi; **6** ayi wunkamba: "Enati bukiedika bobo bamona ziphasi zi phila mu phila; ayi widi Muana Nzambi wukilozi ku ntoto, bila yamusu ku phila mu phila, bobo baba ziphevi disonama: Nzambi wela fidisa zimbasi ziandi mu zimbimbi, bobo baba kimbevo kisisuka ayi bobo diambu diaku ayi ziela kunata mu mioko miawu baba kimbevo kivonga mianzi. Yesu wumana mu diambu kulu kuaku kuedi bumina thutu babelusa. **25** Nkangu wu batu bawombo baba mu ditadi!" **7** Yesu wumvutudila: —Disonama kuenda nlandakananga: baba mu Ngali, baba mu Dekapoli, baba mu Yelusalemi, baba mu Yuda dioso ayi baba ku disimu di Yolidani.

mongo wunda, kuna kammonisina bipfumu bioso bidi va nza ayi minkembo miawu. **9** Bosi wunkamba: —Tala, ngeyo kumfukimina kuandi ayi kumbuongimina; ndieka kuvana bima bioso biabi! **10** Yesu wunkamba: —Botuka, Satana! Bila disonama ti: "Pfumu Nzambi aku niandi fueti buongimina ayi niandi kaka fueti sadila!" **11** Buna satana wumbika. Bosi zimbasi ziyyiza va kaba ayi zinsadila. **12** Yesu bu kawa ti bakotisa Yowani mu nloko; buna wuvutuka ku Ngali. **13** Wubotuka ku Ngali. Wuyenda vuanda ku Kafalinawumi, divula didi mu ndambu mbu; mu tsi yi Zabuloni ayi Nefatali **14** muingi mambu ma mbikudi Ezayi madedakana: **15** Tsi yi Zabuloni ayi yi Nefatali, tsi yidi mu ndambu mbu ku disimu di Yolidani ayi ku Ngali tsi yi makanda ma Bapakanu. **16** Batu baba nzingilanga mu tombi bamona kiezila kingolo; kiezila kitotukila batu bobo baba nkalanga mu tsi yi ba diengidilanga kitsuisula ki lufua. **17** Tona thangu yina, Yesu wutona longa bu katuba: —Lubalula mavanga bila Kipfumu ki diyilu kifikimini! **18** Yesu bu kaba kuenda yendanga muna tuyenda mbu wu Ngali, wumona bakhomba buadi; Simoni diodi baba ntedilanga Piela ayi khomb'andi Andela balembo lozi dikondi mu mbu bila baba banlobi mbizi. **19** Buna wuba kamba: —Ndandakananu ayi ndielia kulukitula minlobi mi batu. **20** Muna thangu beni kaka, basia bika makondi mawu ayi banlandakana. **21** Buela kuesa fioti, wumona diaka bakhomba buadi: Zaki muana Zebede ayi khomb'andi Yowani, balembo londi makondi mawu mu khati nlungu va kimosi ayi dise diawu Zebede. Mamvawu wuba tela. **22** Muna yawu thangu mamvawu babika nlungu awu ayi dise diawu, banlandakana. **23** Yesu wudiata mu Ngali dioso ayi wuba longanga mu zinzo ziawu zi lukutukunu, wuba longanga Nsamu Wumboti wu Kipfumu. Wubelusa ziphila zioso zi bimbevo ayi ziphasi zioso zi phila mu phila mu batu. **24** Zitsangui ziandi zimana tembakana mu tsi yoso

5 Yesu bu kamona nkangu wu batu wukuma va mbata mongo, wuvuanda. Minlonguki miandi mikutakana va kaba. **2** Bosi wutona kuba longa. Wutuba: **3** Khini kuidi minsukami mu Pheve, bila bawu bavuidi Kipfumu ki Diyilu. **4** Khini kuidi bawu bandila bila bela bombo. **5** Khini kuidi bawu badi mintima milembama, bila bawu bela vinginina ntoto. **6** Khini kuidi bawu beta monanga tsatu ayi phuila yi mambu masonga, bila bela yukutusu. **7** Khini kuidi bawu badi mintima mi kiadi, bila bela kuba mona kiadi. **8** Khini kuidi bawu badi mintima mivedila, bila bela mona Nzambi. **9** Khini kuidi bawu beti tula ndembama, bila bela tedolo bana ba Nzambi. **10** Khini kuidi bawu beta yamusu mu diambu di busonga, bila bawu bavuidi Kipfumu ki Diyilu. **11** Khini kuidi beno enati bakulufinganga, enati bakulu yamisanga ayi enati bakuluvuninanga mambu mambimbi ma phila mu phila mu diambu diama. **12** Lumona kueno khini, lusakadala bila mfutu wunneni wukuluvilingila ku Diyilu. Luzaba mboti ti mimbikudi mi lutuamina mamvawu bobo bayamusulu. **13** —Beno luidi tsalu yi ntoto. Enati tsalu yizimbisidi lueki luandi, mu mbi balenda diaka vutudila lueki beni? Kadi mfunu yisiedi ko, bafueti kuyiloza ku nganda ayi batu bafueti yidiata. **14** Beno luidi muinda wu nza, divula diodi didi va yilu mongo, dilendi suama ko. **15** Enati balemisini muinda, bawu tulanga ku tsi katini ko, vayi va yilu meza muingi wumonisa kiezila kuidi batu boso badi mu nzo. **16** Diawu bika kiezila kieno kilezimina bobo vadi batu muingi bamona mavanga meno mamboti ayi muingi bakembisa Dise dieno didi ku Diyilu. **17** —Lubika yindula ti ndiyiza mu diambu di vonda Mina voti mu diambu di vonda malongi ma mimbikudi. Ndisia kuiza ku vonda ko vayi ndiyiza mu diambu di dukisa miawu. **18** Bila bukiedika ndikulukamba: sumbu Diyilu ayi ntoto bikidi zingi buna kadi kima kimosi kilendi botolo

ko mu Mina; ka diambu ko sono kimosi kifioti. kitsuza. 33—Luwa diaka ti bakamba kuidi bakulu Vayi nate mamoso mela vangama. 19 Diawu beto: “kadi vonda ndefi wuleva, vayi dukisa woso mutu weta bundula muina wawu wumosi ndefi wuvana Pfumu.” 34 Minu ndikulukamba wufioti ayi wela longa batu bavanga buawu, wela lubika kueno levanga ndefi. Kadi levilanga monika mutu wukhioki mu Kipfumu ki Diyilu. ndefi mu “dizina di Diyilu” bila Diyilu diawu Vayi woso mutu wunlonganga Mina mi Nzambi kundai ki Nzambi. 35 Lubika levilanga ndefi ayi weta misadila, wela monika mutu wunneni mu dizina di ntoto bila va ntoto vawu Nzambi mu Kipfumu ki Diyilu. 20 Bila ndikulukamba keti tetika malu mandi. Lubika levilanga ndefi enati busonga bueno bukadi viatuka bobo bu mu dizina di Yelusalemi bila diawu divula di Bafalisi ayi bu Minsoniki mi Mina, buna lulendi Ntinu wunneni. 36 Kadi levilanga ndefi va kota ko mu Kipfumu ki Diyilu. 21—Luwa ti “ntu'aku” bila kulendi kitula lusuki lumosi bakamba kuidi bakulu beto ti: kadi vonda mutu phembi ko voti ndombi ko. 37 Bika lutubanga bila woso wela vonda mutu wela samba va kaka “Nyinga” bu lufueti tuba nyina ayi “nana” ntuala mazuzi. 22 Vayi minu ndikulukamba: bu lufueti tuba nana. Bila mambu moso meti woso mutu wumfuemina ndiandi wela samba va buelama va yilu kuidi Satana meti ba. 38 ntuala mazuzi. Woso mutu wumfinga ndiandi ti: “vungisi”, wela samba na ntuala lukutukunu lu bapfumu banganga Nzambi, ayi woso mutu diandi; enati mutu kodidi dieno di ndiandi, wumfinga ndiandi ti widi “dilawu” mboti mu niandi mamvandi bafueti kola diano diandi.” kunloza ku mbazu yi bulungi. (Geenna g1067) 23 39 Vayi minu ndikulukamba: —Lubika kakidila Enati telimini ku kuma mu vana makaba, ayi mutu tidi kuvangila mambimbi! Enati bazubidi tebukidi moyo ti diambu khomb'aku kabeki, 24 mbata mu luvenga lumosi, wuntambika diaka bika makaba maku vana ntuala, kuma, yenda luvenga lunkaka. 40 Enati mutu tidi kufunda teka dedikisa ayi khomb'aku bosi yiza vani ayi ziona kikhutu kiaku, buna wunyekudila makaba maku kuidi Nzambi. 25 Enati mutu ayi yunga kiaku. 41 Enati mutu wukuikidi wubeki mambu vika wizana ayi niandi bu wudiata yandi mu tezo ki kilomete kimosi, lukidi mu nzila bila niandi kufunda kuidi zuzi, ngayo buela diati yandi mu tezo ki bikilometele zuzi maka tuma masodi muingi matula mu biodi. 42 Vana kuidi mutu wovo wukulomba nloko. 26 Bukiedika ndikulukamba ti mawu kala ayi kadi yimina mutu wovo wunzola deva kaka muna nloko nate wumana futa zimbongo kuidi ngayo. 43—Luwa ti bakamba: “zolanga zioso. 27—Luwa ti ditubu: kadi vanga kitsuza. ndiaku ayi lendanga mbeni aku” 44 Vayi 28 Vayi minu ndikulukamba ti woso wuntala minu ndikulukamba: Luzola bambeni beno! nketo mu kunzinina, buna vengi yandi kitsuza Lusambidila bobo bakuluyamisang! 45 Buawu mu ntim'andi. 29 Diawu enati dieso diaku, di bopo kadi yimina mutu wovo wunzola deva lubakala Dilembo kuvodisa masumu, mboti mu kudidovula ayi ku diliza thama. Bila bulutidi ayi kadi yimina mutu wovo wunzola deva mboti kuidi ngayo mu kambu nama kimosi thangu andi kuidi batu bambimbi ayi batu ki nitu'aku ayi mu tala nitu aku yimvimba bamboti; weta nokisa mvula kuidi batu basonga yilozama ku bulungi. (Geenna g1067) 30 Bosi enati ayi kuidi bobo bakambulu basonga. 46 Enati koko kuaku, ku lubakala, kulembo kuvodisa lueta zola bobawu beta kuluzola, buna mbi masumu, mboti wukuzenga ayi wukuloza thama, mboti diviatukidi lumvanga e? Keti Bapakanu bila bulutidi mboti kuidi ngayo mu kambu nama kimosi ki nitu'aku ayi mu tala nitu aku yimvimba yilozama ku bulungi. (Geenna mampawu beta bu vanga. 47 Enati lueta vana g1067) 31—Bakamba diaka: “Woso mutu botudi kaka mboti kuidi bakhomba zieno, buna diambu nketo andi buna bufueni kamvana nkanda wu mbi diviatukidi lumvanga e? Keti Bapakanu kimbangi wumonisa ti vondidi dikuela.” 32 Vayi mampawu beti bu vanga. 48 Vayi beno bufueni minu ndikulukamba: woso bakala wumvambana ayi nketo andi, bika sia ti mu diambu di kitsuza, Tala luedi kambu nsendo wu Dise dieno widi ku buna niandi wunyekudi mu vanga kitsuza. Ayi Diyalu. 2 Thangu wumvana lusadusu kuidi mutu woso wunkuela nketo wovo mamvandi vengi

6—Lukeba, lubika vangilanga mavanga meno masonga va meso ma batu muingi balumona. Tala luedi kambu nsendo wu Dise dieno widi ku Diyalu. 2 Thangu wumvana lusadusu kuidi mutu

wusukama, kadi sika tulumbeta ku ntual'aku dimvuandanga mu kitsueki niandi kaka fueti banga bueta vangila batu badi mayuya, mu zaba. Buna Dise diaku dieti mona mambu zinzo zi zikhutukunu ayi mu zinzila muingi mamvangimina mu kitsueki wela kufuta. **19** batu baba niemisa. Bukiedika ndikulukamba ti —Lubika yidika kimvuama va ntoto bila zitselele bakitambudidi nsendo awu. **3** Vayi ngeyo bu ayi khazu-khazu bilenda kibivisa ayi mivi wumvana lusadusus kuidi mutu wusukama, bika milenda tobula zinzo ayi yiba. **20** Vayi yidikanu koko kuaku ku lumoso kubika zaba mavengi kimvuama beni ku Diyilu, kuna kukambulu koko kuaku ku lubakala, **4** muingi dikaba diaku zitselele ayi khazu-khazu yilendi bivisa ko divanunu mu kitsueki ayi muingi Dise diaku dieti ayi mivi milendi tobula ayi yiba ko. **21** Bila mona mamo mamvangiminanga mu kitsueki koso kuidi kimvuama kiaku, kuna kuela ba wela kufuta. **5** Mu thangu lunsambilu lubika ba ntim'aku. **22** —Dieso didi muinda wu nitu, banga batu bobo badi mayuya, beti sambidila enati dieso diaku didi dimboti, buna nitu'aku kimathelama, mu ziphambu zi zinzila ayi mu yoso yidi yikienzuka. **23** Vayi enati dieso diaku zinzo zi zikhutukunu muingi batu babamona. didi dimbimbi buna nitu'aku yoso mayiba mu Bukiedika, ndikulukamba bakitambudidi mfutu tombi. Enati kiezila kidi mu ngeyo kidi tombi, awu. **6** Vayi ngeyo bu tidi sambila, kota buna tombi beni kiela ba kinkobo! **24** —Kuisi mu vinga kiaku; zibika muelo, sambila Dise ko mutu wulenda sadila bapfumu buadi mu diaku dimvuandanga mu kitsueki. Buna Dise khumbu yimosi bila wela lenda wumosi ayi zola diaku dieti mona mamo mamvangiminanga mu wunkaka; voti wela singimina mu wumosi ayi kitsueki wela kufuta. **7** Mu thangu lunsambilu, wela lenda wunkaka. Lulendi sadila ko Nzambi lubika vutukilanga mambu banga bueta vanga ayi zimbongo. **25** —Diawu ndikulukambilu ti Bapakanu, bila bawu beti muena ti zitsambulu lubika bela luzingu lueno mayindu mu diambu zieti tambudulu bu beti nonumunanga mambu. di zaba mbi luela dia ayi mbi luela nua. Mbi luela **8** Lubika basokudila. Bila Dise dieno zebi mbi vuata. Luzingu luisi vioka bidia mu mfunu ko e? luvuidi mfunu, beno mu kambu teka kunlomba. Ayi nitu yisi vioka minledi mu pfumu ko e? **26** **9** Tala phila lufueti sambidilanga: Tat'eto widi Talanu zinuni zi diyilu, zikunanga ko; zivelanga ku Diyilu, bika dizina diaku diba dinlongo **10** mimbutu ko ayi zilundanga bidia mu bilundulu Bika Kipfumu kiaku kiza. Bika luzolo luaku ko. Ayi Dise dieno widi ku Diyilu weti zidikila. luvangama va ntoto, banga bu lueti vangimina Beno lusi zivio ka mfunu e? **27** Nani buna luidi ku Diyilu. **11** Wutuvana buabu bidia bieto bi lenda yika luzingu luandi, ka diambu ko mu kadika lumbu. **12** Wutulemvukila mambimbi thangu yimosi, kuna ku mayindu e? **28** A buna meto; banga beto bu tunlempukilanga batu bila mbi lueti belanga mayindu mu diambu bobo batuvangila mambimbi. **13** Kadi kutu di minledi e? Bika lutala buevi bueti kudila bika tubua mu phukumunu, yayi wutukula mu biteka mu zitsola. Bisalanga ko ayi bitunganga mvukumuni, [Bila ngeyo vuidi kipfumu, lulendo ko. **29** Vayi ndikulukamba, banza nkutu ntinu ayi nkembo mu mimvu mi kamiman.] **14** Enati Salomo mu nkembo andi woso kasia vuatila lulemvukila batu mu mambimbi mawu buna ko banga buvuatila kiteka kimosi mu biteka Dise dieno didi ku Diyilu wela kululemvukila. bina. **30** Buna enati Nzambi weti vuatisa bobo **15** Vayi enati lumengi lemvakila batu buna Dise biti biobi bidi buabu mu zitsola vayi biela lozo dieno kalendi kululemvukila ko. **16** —Mu thangu mbazi ku mbazu, buna kalendi kuluvuatisa lukukifuisa nzala mu diambu di lusambulu, vioka biti beni ko e? Batu ba minu kikhioki! lubika monika kiadi-kiadi banga bueti vangila **31** Diawu lubika banga mayindu, mu tubanga: batu badi mayuya. Beti kitula bizizi kiadi-kiadi “kani mbi matudia”, voti “mbi matuvuata”. muingi batu boso bazaba ti bawu balembo **32** Bila bapakanu bawu bantombanga bima kifuisi nzala mu diambu di lusambulu. Bukiedika bioso biobi. Vayi Dise dieno di Diyilu zebi ti ndilulukamba bakitambudidi mfutu awu. **17** mfunu luvuidi biawu. **33** Vayi lutomba theti Vayi bu wulembo kukifuisi nzala mu diambu di Kipfumu ki Nzambi ayi busonga buandi, buna lusambulu bika wusukula bumbotu zizi kiaku bela kulubuedila bima bioso biobi. **34** Lubika ba ayi dukula mafuta ku ntu aku, **18** muingi mutu mayindu mu diambu di mbazi, bila mbazi wela kabika zaba ti wulembo wukifuisi nzala mu ba mayindu mu diambu diandi veka ayi kadika diambu di lusambulu vayi Dise diaku kaka lumbu kidi ayi ziphasi ziandi.

7 —Lubika sambisa, tala mamveno luedi bela kota mu kipfumu ki Diyilu, vayi bobo sambusu. **2** Bila bela kulusambisa banga bamvanganga luzolo lu Dise diama didi ku phila lunsambisila ayi bela ku lutezila luelo Diyilu. **22** Mu lumbu kina batu bawombo bela luela dedakana banga lolo lutezila bankaka. kukhamba: “A Pfumu! A Pfumu! A keti mu **3** Vayi bila mbi wumonina kiti kidi mu dieso dizina diaku tubikudila! A keti mu dizina diaku di khomb’aku, vayi ngeyo veka wukadi mona tukukila ziphevi zimbimbi. A keti mu dizina tunga yidi mu dieso diaku e? **4** Voti buevi diaku tuvangila bikumu biwombo!” **23** Buna wulenda kambila khomb’aku: “Bika ndibotula minu ndielia kuba vutudila: “ndisi ku luzaba kiti kidi mu dieso diaku! Vayi tunga yidi mu ko. Botukanu vava beno lumvanganga mambu dieso diaku.” **5** Mutu wu mayuya! Botula theti mambimbi!” **24** —Diawu woso wulembo wa tunga yoyi yidi mu dieso diaku buna bosí mambu ma ndilembo tubi ayi wunsadila mawu mawumona mboti mu botula kiti kidi mu widi banga mutu wu diela wutunga nzo’andi va dieso di khomb’aku. **6** —Lubika vana bima yilu ditadi. **25** Mvula yingolo yinoka, minlangu binlongo kuidi zimbua. Lubika loza bilunga miwala ayi bivuka biyiza lumbama mu nzo beni bieno bithalu vadi zingulu, bila mazi bidiatila vayi nzo beni yisia bua ko bila yitungulu va ayi mazi lubalukila muingi ziluvanga phasi. yilu ditadi. **26** Vayi woso mutu wulembo wa **7** —Lulomba ayi bela kuluvana. Lutomba ayi mambu mama vayi kakadi ku masadila widi luela mona; lukokuta ayi luela zibudulu. **8** Bila banga mutu wu bувungisi wutunga nzo’andi woso wunlombanga niandi wuntambulanga. va mbata nzielo. **27** Mvula yingolo yinoka, Woso wuntombanga niandi wumonanga woso minlangu miwala ayi bivuka biyiza lumbama wunkokutanga niandi wunzibudulungu. **9** Nani mu nzo beni. Nzo beni yitumbu bua ayi yitumbu mu beno lenda vana ditadi kuidi muan’andi bu tiolumuka. **28** Yesu bu kamana tuba, nkangu wu kanlombidi diphá? **10** Voti bu kanlombidi mbizi batu wusimina mu diambu di malongi mandi. buna nioka maka mvana e? **11** Enati beno batu **29** Bila kaba kuba longilanga ko banga minsoniki bambimbi, luzebi vana bima bimboti kuidi bana miawu, vayi niandi wuba longila mu lulendo beno, buna Dise dieno di Diyilu diela luta vana loso.

bima bimboti kuidi bobo bakunlombanga. **12**

—Mambu moso momo lutidi ti batu baluvangila mawu mamveno lufueti kuba vangila. Bila mawu mama malongi ma Mina ayi ma mimbikudi. **13** —Lukotila va muelo wufuetama bila muelo widi wuyalumuka ayi nzila yinatanga ku nzimbala yidi yinneni, ayi, batu bawombo beti kotilanga muawu. **14** Vayi muelo widi wufietama, nzila yi luzingu yidi yifioti ayi batu bafioti kuandi beti kuyibakulanga. **15** —Lulubukila mimbikudi mi luvunu miomi minkuizanga kuidi beno banga mamemí vayi mu kiedika badi memvu ma nganzi. **16** Luela kuba zabila mu mimbutu miawu. A buevi balenda vela makundi ma vinu mu nti widi zitsendi voti makundi ma figi mu nti wu zitsolokoto e? **17** Diawu woso nti wumboti wumbutanga mimbutu mimbotti vayi nti wumbimbi wumbutanga mimbutu mimbimbi. **18** Nti wumboti wulendi buta ko mimbutu mambimbi ayi nti wumbimbi, wulendi buka ko mimbutu mambotti. **19** Woso nti wunkambu buta mimbutu mimbotti wufueti vuzu ayi lozo ku mbazu. **20** Mu mimbutu miawu kaka luela kuba zabila. **21** —Bika sia ti batu bobo beta kukhamba: “Pfumu! Pfumu!” ti bawu

8 Yesu bu kakulumuka mongo; nkangu wunneni wunlandakana. **2** Buna mutu wumosi wuba kimbevo kibuazi wuyiza kuidi Yesu, wufukama va ntual’andi ayi wutuba: —A Pfumu, enati tidi, wulenda kuaku kumbelusa! **3** Yesu wunonuna koko kuandi, wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga thidi, beluka kuaku. Mu yina thangu wubeluka mu buazi buandi. **4** Bosi Yesu wunkamba: —Vayi keba, kadi kamba kadi kuidi mutu wumosi mambu mama vayi yenda kimonisa kuidi nganga Nzambi ayi nata dikaba dilomba Moyize mu diambu diba kimbangi kuidi bawu. **5** Yesu bu katula ku Kafalinawumi, pfumu yimosi yi masodi wuyiza kuidi niandi. Wunleba ayi wutuba: **6** —Pfumu, kisadi kiama kilekidi ku nzo, kimbevo ki binama kidi yandi ayi ziphasi ziwombo kalembo moni. **7** Yesu wumvutudila: —Nyinga, ndielia kuiza ayi ndielia kumbelusa. **8** Vayi Pfumu yi masodi wutuba: —A Pfumu! Minu ndisi wufuana ko muingi ngeyo wukota mu nzo ama vayi tuba kaka diambu dimosi buna kisadi kiama kiela beluka. **9** Bila nzebi diawu, minu mamvama ndidi ku tsi luyalu lu bapfumu ayi ndieti tumina bankaka.

Minu kamba kuidi wumosi: "Yenda" makenda batuba: —A buna nani niawu muingi bivuka ayi minu kamba wunkaka: "yiza" makiza ayi ayi mbu bintumukina e? **28** Mu thangu batula kuidi kisadi kiama: "vanga buabu", maka vanga ku disimu di mbu, mu zunga ki basi Ngelasa, buawu. **10** Yesu wusimina bwombo bu kawa batu buadi baba ziphevi zimbimbi batotuka mu mambu mandi. Wukamba batu bobo baba biziami bayiza kundengana. Zinganzi ziwombo kunlandakananga: —Bukiedika ndikulukamba ziba yawu; diawu kadi mutu wumosi kasia nunga ndimuenu ko minu kinneni mu Iseli dioso. **11** ko mu viokila vana. **29** Bayamikina: —Diambu Ndikulukamba ti batu bawombo bela ba ku mbi tidi kutuvanga negeo Muana Nzambi e? Esite ayi ku Wesite bela vuanda mu kipfumu Wizidi mu kutuyamisa tuamina thangu'eto ki diyilu mu kipfumu ki diyilu va kimosi ayi yifuana e? **30** Va ndambu beni vaba nkangu Abalahami, Isaki ayi Yakobi. **12** Vayi bobo wu zingulu ziba ndia. **31** Buna ziphevi beni bakubukulu kipfumu bela lozo ku nganda kuidi zimbimbi zileba Yesu: —Enati weka tukuka, buna tombi, kuna kuelba ba bidilu ayi nkuetoso wu wututuma tukota kueto mu zingulu ziozi! **32** meno. **13** Bosi Yesu wukamba kuidi pfumu yi Yesu wuba kamba: —Yendanu! Zitotuka mu batu masodi: —Vutuka kuaku bika buvangimina boso buadi beni zikota mu zingulu. Buna zingulu beni bu wilukiding! Buna kisadi kiandi kibeluka ziosso zibotuka nsualu ku mongo ayi zidiamma kuandi muna thangu yina. **14** Thangu Yesu mu mbu, zimana fua. **33** Batu bobo basunga katula ku nzo Piela, wuyenda bata nzitu zingulu batina; bayenda nsualu ku divula ayi Piela wuba wuleka va mbuka bila zinzangala basamuna mamo maviokidi ayi mavangimini zingolo ziba yandi. **15** Yesu bu kansimba mu mu batu bobo baba ziphevi zimbimbi. **34** Batu koko, zinzangala zimana. Bosi wutelama mu boso ba divula dina bayiza dengana Yesu ayi bu kunkubikila bidia. **16** Mu masika mana, banatina bammona buna banleba kabotuka mu zunga Yesu batu bawombo bobo baba ayi ziphevi kiawu.

zimbimbi. Mu mambu mandi katuba muawu kakukila ziphevi beni zimbimbi. Ayi wubelusa batu boso bobo baba bimbevo. **17** Buawu bobo mambu mambikudi Ezayi madedikinina: Wubonga ziphasi zieto ayi wunata bimbevo bieto. **18** Yesu bu kamona nkangu wu batu wunzungidila, wutuma minlonguki miandi mu sabuka ku disimu dinkaka di mbu. **19** Nlongi wumosi wu Mina wufikama ayi wunkamba: —A nlongi, thidi kulandakana koso ku wunkuenda. **20** Vayi Yesu wumvutudila: —Mimbaku midi ayi minsuku miawu miomi mieti leka, zinuni zidi ayi zindiala ziawu, vayi Muana Mutu kasi ko buangu kikalenda vundisila ntu. **21** Wumosi mu minlonguki miandi wunkanba: —A Pfumi! Wundemvukila, vingila theti ndienda ziki dise diama. **22** Vayi Yesu wumvutudila: —Wundandakana; bika bafua bazika batu bawu bafua! **23** Buna wukuma mu nlungu ayi minlonguki miandi minlandakana. **24** Zimbukila vuka kimosi kingolo kitona mu mbu, mayo mavioka nlungu mu ntela vayi Yesu wuba wuleka. **25** Minlonguki mifikama va kaba, minkotula mu yamikina: —Pfumi! Wutuvukisa, tueka mfua! **26** Yesu wuba vutudila: —Bila mbi lulembo monina boma e? Batu ba minu kikhioki! Yesu wutelama, wutemina vuka ayi mbu; buna ndembamba yivutuka. **27** Batu basimina ayi

9 Yesu wukuma mu nlungu ayi wusabuka mbu; ayi wuyenda ku divula diandi. **2** Bannatina mu kiphoyi dikoka dimosi. Yesu bu kamona minu kiawu, wukamba dikoka: —Ba ayi bukhafi muan'ama, masumu maku malemvukulu. **3** Buna minlongi minkaka mi Mina mieka niunguta: "Mutu wawu wulembo vuezi Nzambi!" **4** Yesu wuzaba mayindu mawu ayi wuba yuvula: —Bila mbi luididi mayindu mambimbi mu mintima mieno? **5** Mbi bilutidi kambu phasi mu kamba: "Masumu maku malemvukulu" voti: "Telama kuaku ayi diata"? **6** Vayi muingi luzaba mboti ti Muana Mutu beki lulendo vava ntoto mu lemvukila masumu. Buna wutala dikoka ayi wunkamba: —Telama, bonga kiphoyi kiaku, vutuka ku nzo'aku. **7** Dikoka beni ditelama ayi diyenda ku nzo'andi. **8** Nkangu wu batu bu wumona bobo, bamona boma ayi bakembisa Nzambi wuvana lulendo luhila yoyi kuidi batu. **9** Yesu wuyenda. Bu kaba vioka, wumona mutu wumosi, dizina diandi Matayi, wuvuanda mu bilu kimfutusulungu ziphaku. Wunkamba: —Wundandakana! Matayi wutelama ayi wunlandakana. **10** Bu kaba ndia va meza mu nzo Matayi, buna mimfutisi miwombo mi ziphaku ayi bankua masumu bayiza dia va meza va kimosi ayi Yesu ayi minlonguki miandi.

11 Bafalisi bu bamona bobo bayuvula minlonguki bosi muana ndumba beni wutelama. **26** Tsangu miandi: —Bila mbi Nlongi'eno kalembo dila va beni yitembakana mu zunga kioso. **27** Yesu bu kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua katotuka vana, baphofo buadi zinlandakana masumu e? **12** Yesu bu kawa bobo, buna vayi sumbu ziba kuenda nlandakana zilembo wuvutula: —Batu badi nitu yi mvini batombanga yamikina: —A Muana Davidi e, wutumoni kiadi munganga ko vayi batu badi bimbevo bawu e! **28** Bu kakota ku nzo, baphofo zifikama va kaba, bantombanga munganga. **13** Luenda lulonguka Niandi wuba yuvula: —Luwilukidi ti ndenda tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi vanga diawu e? Bawu bavutula: —Nyinga Pfumu. mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga **29** Bosi wusimba meso mawu ayi wukamba: kaka makaba. Bila ndisia kuiza tela ko batu —Bika buvangimina boso buididi minu kieno! basonga vayi ndiyiza tela bankua masumu. **14** **30** Vana vawu meso mawu mazibukidi. Yesu Buna minlonguki mi Yowani miyiza kuidi Yesu wuba kandika ti: —kadi mutu kazaba mambu mu kunyuvula ti: —Bila mbi beto ayi bafalisi mama. **31** Vayi bawu bu bayenda, bamana tueti kifuisa nzala mu diambu di lusambulu tembikisa tsangu andi mu zunga kioso. **32** vayi minlonguki miaku mikifuisanga nzala ko Mu thangu batotuka, bannatina dibaba, wuba mu diambu di lusambulu e? **15** Yesu wuba yamusungu kuidi pheve yimbimbi. **33** Yesu vutudila: —Lumbanza ti batu bobo batumusu wukuka pheve beni. Muna thangu beni kaka kuidi ditoko diodo dikuedidi balenda ba mu mutu weka nyoluka. Batu basimina ayi bakamba: kiadi ditoko bu kakidi yawu va kimosi e? Vayi —Tumueni ko mambu ma phila yayi mu Iseli! vadi thangu bu bela ku bakatula ditoko va **34** Vayi Bafalisi bakamba: —A keti mu lulendo khatitsik'awu, buna bosi bela kukifuisa nzala lu Pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo kukila mu diambu di lusambulu. **16** Kuisi ko mutu wela ziphevi zimbimbi! **35** Yesu wuba diengilanga bonga tendi kinledi kimona muingi kalondila mu mavula moso ayi mu mala moso. Wuba nledi wukhulu bila tende kioki kimona maki longanga mu zinzo zi zikhutukunu zi Bayuda ayi kakuna nledi wukhulu, ayi divudu ma diba wuba longanga Nsamu wumboti wu Kipfumu, dinneni. **17** Bobuawu balendi tula ko vinu wuba belusanga bimbevo biphila mu phila ayi kimona mu zitsaku zikhulu bila buna zitsaku ziphasi zi phila mu phila. **36** Bu kamona nkangu zikanzukidi ayi buna vinu kidukukidi ayi zitsaku wu batu, kiadi kimbuila mu diambu diawu, zifuidi. Vayi beti lundila vinu kimona mu bila batu beni ku tsi mayindu baba ayi baba zitsaku zimona. Mu phila yoyi zitsaku ayi vinu bavonga banga mamemi makondolo nsungi. **37** mabilundama bumboti! **18** Mu thangu Yesu kaba Buna wukamba minlonguki miandi: —Lutala, kamba mambu mama, pfumu yimosi wuyiza mimbetu miyela mieka miwombo mu tsola vayi fukama va ntual'andi ayi wutuba: —Muan'ama bisadi bidi bifioti. **38** Diawu lulomba kuidi Pfumu wunketo fuidi vayi bufueni wiza ntetika koko yi tsola muingi kafidisa bisadi mu diambu di kuaku ayi ma kazinga diaka! **19** Yesu wutelama vela mimbetu.

ayi wunlandakana va kimosi ayi minlonguki miandi. **20** Mu thangu yina nketo wumosi wuba kimbevo kiviokanga menga; kimbevo beni kizingila kumi mvu miodi, wufikama ku manima ayi wusimba tsongi nledi'andi. **21** Bila wuyindula mu ntim'andi ti: "minu simba kuandi nledi andi, mfueti kaka beluka!" **22** Yesu wutala ku manima ayi bu kammona, wutuba: —Muan'ama wunketo, ba bukhafi, bila minu kiaku kibelusidi! Buna nketo beni wubeluka muna yina thangu. **23** Yesu bu katula ku nzo pfumu, wumona minsiki mi minzioni ayi nkangu wu batu wuba ntelantela. **24** Buna wutuba: —Totukeno, bila muana wunketo kasi fua ko, vayi tulu tuandi kalekidi. **25** Nkangu bu wumana totuka ku nganda, Yesu wukota ayi wusimba muana beni mu koko,

10 Yesu wutela minlonguki miandi kumi mi miodi ayi wuba vana lulendo lukukila ziphevi zimbimbi ayi lu belusila bimbevo bioso ayi ziphasi zioso. **2** Mazina ma kumi bamvuala buadi mawu mama: wutheti Simoni baba ntedilanga Piela bosí khomb'andi Andele. Zaki muana Zebede ayi khomb'andi Yowani. **3** Filipi ayi Balitelemi; Toma ayi Matayi mfutisi wu phaku Zaki muana Alafayi ayi Tade. **4** Simoni wuba mu dingumba di bazeloti ayi Yuda Isikalioti mutu wusumbisa Yesu. **5** Baba kumi batu buadi bawu Yesu katuma bu kamana ku bavana zithumunu ziazi: —Lubika kuenda mu zitsi zi bapakanu ayi lubika kota kadi mu divula dimosi di basi Samali. **6** Vayi yendanu

kuidi mamemii ma zimbala ma Iseli. 7 Koso andi ayi muisi kisalu kaba banga pfumu'andi. buangu lunkuenda lulonga ti Kipfumu ki Dijilu Enati babieka pfumu yi nzo Belezebuli; buna kifikimini. 8 Lubelusa batu bambela, lufulukisa buevi bela tubila kuidi bobo bamvuandanga mu bafua, luvedisa bankua buazi, lukuka ziphevi nzo andi? 26—Diawu lubika kuba mona tsisi. Bila zimbimbi. Luvana mu phamba bila mu phamba kuisi ko diambu disuama diela kambu monika mamveno lubakidi. 9 Lubika nata nolo, palata ayi kuisi ko diambu di kitsueki diela kambu ayi zimbongo, mu ziphos i zieno. 10 Lubika nata zabakana. 27 Mambu moso ndikulukamba mu sakosi yi nzietolo, kadi nata kikhutu kiviakisa tombi, luyolukila mawu va muini. Mambu moso kadi sapatu, kadi nti, bila "kisadi kafueti baka baku luniungutila va dikutu lutubila mawu ku bidia biandi." 11 Thangu lunkota mu divula voti yilu muanzu wu nzo. 28—Lubika mona tsisi batu mu buala bumosi, lutomba mutu widi wufuana boba balenda vonda nitu, ayi balendi vonda mu kuluyakula ayi luvuanda kuidi niandi nate muela ko. Vayi bika lutina mutu wovo wulenda luela botuka muna. 12 Thangu lukotidi mu nzo, bunga nitu ayi muela ku bulungi. (Geenna g1067) luvana basi nzo beni mboti. 13 Enati nzo beni 29 A buevi, basumbisanga ko zitsiodila zizole mu yidi yifuana, buna bika ndembama yeno yiba thalu yimosi yi fioti e? Vayi kuisi ko yimosi yela mu bawu. Vayi enati yisi yifuana ko, buna bika bua va ntoto mu kambu luzolo lu dise dieno. 30 ndembama yeno yivutuka kuidi beno. 14 Enati Vayi mu diambu dieno, luezbi ti zitsuki zieno mutu mengi kulutambula ayi mengi wa mambu zioso zidi zitangu. 31 Diawu lubika mona boma! meno, bu luntotuka mu nzo beni voti mu Bila lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. 32 divula beni buna lukukumuna mbungi-mbungi Diawu woso wela kukhikininina va meso ma batu yi malu meno. 15 Bukiedika ndikulukamba ti mamvana ndielia kunkikininina va meso ma dise mu lumbu kitsambusu, mavula ma Sodoma diama didi ku Dijilu. 33 Vayi woso wukuthunuka ayi Ngomola mela baka thumbudulu yidekuka va meso ma batu, mamvama ndielia kuntunuka viokila yi divula dina. 16 Tala ndilufidisidi banga va meso ma dise diama didi ku Dijilu. 34—Lubika mamemii va khatitsika memvo. Diawu luba banza ti ndembama ndinata va ntoto. Ndisia diela banga zinioka ayi luba batu balembama nata ndembama ko vayi sabala nzidilunatini. banga mabembi. 17 Vayi lukikeba va khatitsika 35 Ndiyiza mu vambisa muana bakala ayi dise batu bila bela kulufunda mu ntilibinadu yi diandi, muana nketo ayi ngudi andi, bosi nketo Bayuda ayi bela kulubeta bikoti mu zinzo ziawu wu dikuela ayi nzitu'andi wunketo. 36 Basi nzo zi zikhutukunu. 18 Bela ku lunata ku ntuala andi bawu bela ba bambeni bandi. 37—Woso minyadi mi leta ayi mintinu mu diambu diama. mutu wunluta zola dise diandi voti ngudi andi Bobo luela bakila diluaku mu kuthelimina viokila minu kasi fuana kuidi minu ko. Ayi woso kimbangi kuidi bawu ayi kuidi Bapakanu. 19 Mu mutu wunluta zola muan'andi wu bakala voti thangu bela kulukanga, luba bika ba mayindu muan'andi wunketo viokila minu kasi fuana mu mambu luela tuba voti mu phila luela kuidi minu ko. 38 Woso wunkambu nata dikulusi yolukila mawu bila mambu luela tuba luela diandi ayi wunkambu kundandakana buna kasi ma tambula kaka mu thangu yina. 20 Bila kadi fuana kuidi minu ko. 39 Woso wela tomba sia ti beno luela yoluka vayi Pheve yi Dise vukisa luzingu luandi wela luzimbisa vayi woso dieno yela yoluka mu beno. 21 Khomba wela wela zimbisa luzingu luandi mu diambu diama, yekula khomb'andi mu kumvondisa. Dise diela wela lutambula. 40—Woso wela kulutambula, yekula muan'andi. Bana bela fuemina bambuta buna minu katambudi; ayi bu kathambudi, ziawu ayi bela kuba vondisa. 22 Batu boso bela buna tambudi mutu wovo wuthuma. 41 Woso kululenda mu diambu diama. Vayi mutu wovo wela tambula mbikudi bila kadi mbikudi, buna wela kanga ntima nate kuna tsuka, wela vuka. wela baka mfutu wumosi banga wu mbikudi. 23 Enati baluyamisini mu divula dimosi, lutinina Woso wela tambula mutu wusonga, bila kadi ku diodi kinkaka. Bila bukiedika ndikulukamba wusonga wela tambula mfutu wumosi banga ti muana mutu wela vutuka tuamina beno mutu wusonga. 42 Woso wela vana, ka diambu lumanisa tinina mu mavula moso ma Iseli. 24 ko, kopo yimosi kuandi, yinlangu wu kiozi Muana nzo nkanda kasi viatuka ko nyinyisi'andi; kuidi wumosi mu bana bafioti bobo bila kadi muisi kisalu kasi viatuka ko pfumu'andi. 25 nlonguki ama bukiedika ndikulukamba ti wela Bufueni muana nzo nkanda kaba banga nyinyisi baka mfutu andi.

11 Yesu bu kamanisa vana zithumunu ziozi mi ziphaku ayi wu bankua masumu." Vayi kuidi kumi minlonguki miami miodi, nduenga yimonikanga bumboti mu mavanga wuyenda longi ayi samuna mu mavula mawu. mandi. **20** Bosi wutubidila ngolo mavula momo **2** Yowani Mbotiki mu thangu kaba mu nloko, mu kavangila bikumu biandi biwombo, bila wuwa tsangu yi mavanga momo Klisto kaba batu bobo basia balula mavanga mawu ko. **21** vanganga, buna wufidisa minlonguki miami —Mabienga kuidi ngeyo Kolazini ayi ngeyo muingi banyuvula: **3** —Bukiedika kuandi ti Betezayida bila enati ndivanga mu mavula ma ngeyo mutu wowo wufueti kuiza voti tivingila Tile ayi Sidoni bikumu biobi ndivanga va beno, wunkaka e? **4** Yesu wuba vutudila: —Luvutuka nganu thama batu ba mavula beni bavuata kuidi Yowani ayi lunkamba mambu momo zitsaku ayi bakivinda dibombi mu monisa ti lulembo wa ayi lulembo moni: **5** batu bafua babaludi mintima. **22** Bukiedika ndikulukamba meso balembo moni; makoka malembo diati; mu lumbu kitsambusu, Tile ayi Sidoni bela batu babuazi balembo vedusu; batu bafua matu baka thumbudulu yifioti vayi yeno yela luta balembo wi ayi bafua balembo fuluka ayi ngolo! **23** Bosi ngeyo Kafalinawumi, wumuena Nsamu Wumboti wulembo longu kuidi batu ti ngeyo wela tombulu ku yilu e? Nana! Wela basukama. **6** Khini kuidi mutu wela kambu kululu nate ku tsi bafua! Bila enati ndivanga zimbisa minu kiandi mu diambu diama. **7** Mu mu Sodomo bikumu banga biobi ndivanga kuidi thangu minlonguki mivutuka, Yesu wubaka ngeyo, nganu divula beni dilembo zingi nate diluaku di yokulkila mambu ma Yowani Mbotiki buabu. (**Hadēs g86**) **24** Bukiedika ndikulukamba mu kuidi nkangu wu batu: —Mbi biobi luyenda tala lumbu kitsambusu, thumbudulu yi Sodomo yela ku dikanga e? Nti wufioti wulembo vevomono ba yideduka, yaku yela viatuka ngolo! **25** Mu kuidi phemo e? **8** Vayi buna nani luyenda tala e? thangu yina, Yesu wukamba: —A Tata, Pfumi yi Mutu wuvuata minledi mi kitoko e? Nana. Bila Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bu wusueka batu bobo bamvuatanga minledi mi kitoko mu mambu mama kuidi batu badi nzayilu ayi kuidi zinzo zi mintinu bankalanga. **9** Vayi buna mbi batu badi diela vayi wumonisa mawu kuidi bana luyenda tala? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga, bafioti. **26** Nyinga Tata, buawu bobo bubela buawu kuandi vayi ndikulukamba ti niandi luzolo luaku. **27** Dise diama niandi wuphana viokidi mbikudi. **10** Bila niandi mutu wowo bima bioso. Kuisi ko mutu zebi Muana vayi Tata minkanda milembo tubila ti: tala, mfidisidi kaka wunzebi. Kuisi ko mutu zebi Tata vayi mvual'ama ku ntual'aku, niandi wela kukubikila Muana wunzebi ayi mutu wowo Muana kazodidi nzila! **11** Bukiedika ndikulukamba: mu batu kummonikisa niandi. **28** Yizanu kuidi minu beno boso bobo babutu kuidi baketo, kuisi ko mutu boso bobo luvongidi ayi luneti mimfunu, minu wowo viokidi Yowani Mbotiki. Vayi mutu wowo mandi luvundisa. **29** Bika lubonga vangu kiama, wulutidi kefa mu kipfumu ki Diyilu, wunlutidi. **12** lulonguka kuidi minu bila minu ndidi mutu wu Tona mu bilumbu bi Yowani Mbotiki nate buabu ntima wulembami ayi wukuluka ayi ma lubaka Kipfumu ki Diyilu kilembo bakulu mu kingolo luvundulu mu miela mieno. **30** Bukiedika vangu ayi batu ba ngolo bawu kaka banzionanga kiama kisi phasi mu nata ko ayi mfun'ama wisi kiawu. **13** Bila Mina ayi mimbikudi mioso zitu ko.

mibikula nate mu thangu Yowani. **14** Enati lutidi ku diwilukila buna luzaba ti niandi Eli mutu wowo wufueti kuiza. **15** Woso widi matu ma wilu buna bika kawa. **16** —Banga mbi ndenda dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga bana bafioti bavuendi va zandu ayi balembo tedi bakundi bawu: **17** Beto tulusikidi nsioni lusia kina ko; tuyimbila minkunga mi mafua vayi lusia nionga ko. **18** Bila Yowani wuyiza, kasa nua ko ayi kasa dia ko vayi bakamba: "pheve yimbimbi yidi yandil!" **19** Vayi Muana Mutu, wuyiza, wundai ayi wunua ayi bakamba: "Niandi nzuna kadi ayi kolo mbungu, nkundi mimfutisi

12 Mu bilumbu bina, Yesu wuvikola mu tsola ble mu lumbu ki saba. Minlonguki miami nzala miba mona diawu mikodila ble muingi midia. **2** Thangu Bafalisi bamona bobo, buna bakamba Yesu: —Tala minlonguki miaku milembo vangi mambu makandama mu lumbu ki saba! **3** Vayi Yesu wuba vutudila: —Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandi baba nzala? **4** Wukota mu Nzo Nzambi; niandi ayi bakundi bandi badia mapha momo matambuku kuidi Nzambi, ka diambu ko niandi ayi bakundi bandi basia ba ko

minsua mu dia mapha beni vayi botula kaka ziphevi zimbimbi. **25** Yesu wuzaba mayindu banganga Nzambi. **5** Voti lutengi ko mu Mina mawu, wuba kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi ti mu lumbu ki saba zinganga Nzambi zieti kiawu veka kifueti muangana ayi dioso divula sumuna lumbu ki saba bu zieti sala mu nzo voti yoso nzo yidi yikabana mu yawu veka Nzambi. Buna basi vanga nzimbala ko e? **6** Muaki yilendi zingila ko. **26** Enati satana kukidi satana, bukiedika ndikulukamba mutu wumosi widi keti buna weka wuvasuka mu niandi veka. vava viokidi Nzo Nzambi. **7** Vayi enati luzebi Buna buevi kipfumu kiandi kilenda zingila tsundu yi mambu mama: thidi luba batu badi e? **27** Enati ndilembo kukila ziphevi zimbimbi mintima mi kiadi vayi mbengi luthambikanga mu lulendo lu Belezebuli buna mu lulendo lu kaka makaba. Nganu lusia bedisa ko batu bobo nani batu beno bansadilanga mu kuzi kuka basia vanga bila ko. **8** Bila Muana Mutu, niandi e? Diawu, bawu veka bela ba mazuzi meno. pfumu yi lumbu ki saba. **9** Bu kabotuka kuna, **28** Vayi enati mu lulendo lu Pheve yi Nzambi wuyenda ku nzo awu yi lukutukunu. **10** Kuna ndilembo kukilanga ziphevi zimbimbi, buna kuba mutu wumosi wuba koko kusioka. Buna Kipfumu ki Nzambi kitudidi nate kuidi beno. **29** banyuvula: —Minsua midi mu belusa mutu mu Voti buevi mutu kalenda kotila mu nzo yi mutu lumbu ki saba e? Banyuvula bobo mu diambu widi ngolo muungi kayiba bima biandi enati kasi babaka diluaku di kumfundila. **11** Yesu wuba tuama kanga ko mutu beni widi ngolo e? Buna vutudila: —Zimbukila mutu wumosi mu beno bosí kalenda baka buyibila mu nzo andi. **30** widi dimemi dimosi kaka vayi ditibukidi mu Woso mutu kambulu yama kithuadi buna mbeni dibulu dinda mu lumbu ki saba. Buna kalendi ama. Woso mutu wunkambu kupika yama va tibuka ko ayi ku ditotula ko e? **12** Keti mutu lutidi kimosi buna niandi wulembo sasikisa. **31** Diawu dimemi mu mfunu! Bukiedika ndikulu kamba ndikulukambilä: masumu moso ayi mvuezolo minsua midi mu vanga mamboti mu lumbu woso wulenda lemvokolo vayi botula kaka ki saba. **13** Bosi wukamba kuidi mutu beni: mvuezolo yintambula Pheve Yinlongo. **32** Woso —Nonuna koko kuaku! Mutu beni wunonuna wela yoluka mambu mambimbi mu diambu di kuawu, ayi, koko kuandi kuba kusioka kufuana Muana Mutu wela lemvokolo, vayi woso wela banga koko kunkaka. **14** Ku nzimunina Bafalisi yoluka mambu mambimbi mu diambu di Pheve batotuka, bakutakana muungi batomba diluaku Yinlongo kalendi lemvokolo ko mu thangu yayi di balenda vondisila Yesu. **15** Vayi Yesu bu kazaba voti mu thangu yinkuiza. (aión g165) **33** Tala enati diawu buna wukatuka vana. Nkangu wunneni nti widi wumboti buna wela buta mimbutu wunlandakanaya, wubelusa batu boso. **16** Vayi mimbotti voti enati nti widi wumbimbi buna wuba kandika babika tuba ti niandi nani. **17** wela buta mimbutu mimbimbi bila banzabilanga Buawu bobo budedikina mambu mama ma nti mu mimbutu miandi. **34** Beno huidi mu mbikudi Ezayi: **18** Nzambi wutuba ti tala kisadi dikabu di bikusa! Buna buevi bu lenda bela kiama kioki ndisobula ndikunzolanga buwombo, ti beno batu bambimbi lulenda tuba mambu niandi wukumbonisanga khini. Ndiela tula mamboti? Bila mu mambu momo mafulukidi mu pheve ama va niandi ayi wela yamikisa busonga ntima muawu mueti ba mambu meti tuba mutu. kuidi makanda moso. **19** Kalendi zonza ko ayi **35** Mutu wumboti weta tuba mambu mamboti kalendi yamikina ko. Mbembo andi yilendi momo madi mu kiuka kiandi kimbotti. Vayi wakakana ko mu zinzila **20** Kalendi kelula ko mutu wumbimbi weti tuba mambu mambimbi nti wu fioti wutufuka ayi kalendi zima ko momo madi mu kiuka kiandi kimbimbi. **36** nsifu wu muinda wukidi totula muisi nate kela Ndikulukamba ti mu lumbu kitsambusu, batu nungisa busonga **21** Makanda moso mela tula bela sambusu mu diambu di mambu moso diana diawu mu dizina niandi. **22** Bannatina maphamba momo batuba. **37** Bila mu mambu mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi, wuba maku wela kitudulu wusonga ayi wela bedosolo. phofo ayi kaba yolkanga ko. Yesu wumbelusa. **38** Buna ndambu minsoniki mi Mina minkaka Buna mutu beni wutona yoluka ayi mona. **23** ayi Bafalisi bayiza tambula minsua mu yoluka. Nkangu woso wusimina ayi wutuba: —Niandi ko Bawu bankamba: —Nlongi, tutidi wuvanga kumu Muana Davidi e? **24** Vayi Bafalisi bu bawa bobo, kimosi! **39** Yesu wuba vutudila: —Nkuna wu bakamba: —A Keti mu lulendo lu Belezebuli, batu bambimbi ayi bakambu baukama bawu pfumu yi ziphevi zimbimbi kalembo totudila bantomba kumu! Balendi kumvana kinkaka ko.

Vayi botula kaka kioki kivangama mu mbikudi ndambu yibua mu ndambu nzila, zinuni ziyiza Zonasi! **40** Bila bobuawu Zonasi kakadila mu mana kuyidoda. **5** Ndambu yinkaka yibua va vumu ki mbizi yinneni bilumbu bitatu ayi matadi; vuma beni vasia ba ntoto wuwombo ko; mabuili matatu, buawu bobo Muana Mutu, zitheti zivika mena bila ntoto wusia ba phiba ko. kela kadila ku tsi ntoto bilumbu bitatu ayi **6** Vayi muini wungolo bu wutotuka, mintuidila mabuili matatu. **41** Mu lumbu kitsambusu, basi beni miyokana ayi miyuma bila mianzi miawu Ninive bela telama va kimosi ayi batu ba thangu misia kota ko mboti mu tsi ntoto. **7** Zitheti yayi ayi bela kuba zengila nkanu bila bawu zinkaka zibua va zitsendi. Zitsendi beni zimena babalula mintima thangu Zonasi kaba longa. ayi zifietikisa mintuidila beni. **8** Vayi zinkaka Vayi tala vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi zibua mu ntoto wumboti ayi zibuta mimbutu Zonasi. **42** Mu lumbu kitsambusu ntinu wunketo miwombo: lumosi khama yimosi; lunkaka wu sude wela telama va kimosi ayi batu ba makumasambunu ayi lukaka makumatatu. **9** thangu yayi ayi wela kuba zengila nkanu bila Woso widi matu ma wila buna bika kawa. **10** niandi wuba ku buala buidi thama muingi kiza Minlonguki mifikama ayi minyuvula: —Bila mbi wa mambu ma diela ma Solomo. Vayi tala wulembo sadila zinongo mu kuba yolukila e? **11** vava vadi ayi mutu wumosi wulutidi Solomo. Buna niandi wuba vutudila: —Beno lutambula **43** —Mu thangu pheve yimbimbi yitotukidi diluaku di zabilia mansueki ma Kipfumu ki mu mutu, buna yindiengilanga mu bibuangu Diyilu, vayi bawu basia kuma tambula ko. **12** bi yuma mu tomba buangu kivundila. Vayi Bila mutu wowo widi bima, bela kumvana enati kakadi baka buangu, **44** buna yintubanga: ayi wela baka biwombo biviatukidi tezo. Vayi “Bika ndivutuka mu nzo’ama yoyi ndibika.” mutu wowo kambulu bima, wela ziono fiofi Mu thangu yela vutuka ayi yela bata nzo fidi yandi. **13** Diawu ndikubakambilanga mu beni yikambulu mutu, yikombolo ayi yimana zinongo bila balembo tadi vayi bakadi mona, ka kubuku. **45** Buna pheve beni yoyi yimbimbi diambu ko batembi makutu vayi bakadi wa ayi yela tomba tsambuadi di ziphevi zinkaka ziozi bakadi sudika. **14** Mavangimini bobo mu diambu zimviokidi nganzi; bu ziela kota ayi ziela vuanda di dedikisa mambu mbikudi Ezayi kabikula muna. Diawu, khadulu yi mutu wowo yela mu diambu diawu: Wa, luela wa kueno vayi ba yimbimbi viokila yoyi yitheti. Bobo buela lulendi sudika ko. Tala, luela tala kueno vayi bela mu diambu di tsungi yayi yimbimbi. **46** lulendi mona ko. **15** Bila mintima mi batu baba Mu thangu Yesu kaba tuba kuidi nkangu wu miyikidi ngolo banga matadi. Bamengi kuawu batu, tala, ngudi andi ayi bakhomba bandi wa. Bazibikidi meso mawu; bila nganu meso batelama ku nganda, bazola solula yandi. **47** mawu malenda mona, makutu mawu malenda Mutu wumosi wuyiza kunkamba: —Tala ngudi wa, mintima miawu milenda sudika, bila nganu aku ayi bakhomba ziaku batelimini ku nganda, balenda balula mavanga ayi nganu ndenda kuba batidi solula yaku! **48** Yesu wumvutudila: belusa! **16** Vayi khini kuidi beno bila meso meno —Nani ngudi ama? Banani bakhomba ziama? **49** malembo moni ayi makutu meno malembo Mbadi wusonga minlonguki miandi nlembu ayi wi. **17** Bukiedika ndikulukamba ti mimbikudi wukamba: Tala, ngudi ama ayi bakhomba ziama miwombo ayi batu bawombo basonga baba bawu baba. **50** Bila woso mutu wumvanganga tsatu mu mona mambu momo lulembo moni luzolo lu Dise diama didi ku Diyilu, niandi vayi basia mamona ko; ayi baba tsatu mu wa khomb’ama yi bakala, khomb’ama yi nketo ayi mambu ma lulembo wi vayi basia mawa ko. ngudi ama.

13 Mu lumbu beni, Yesu wutotuka mu nzo
 ayi wuyenda vuanda mu muenda mbu.

2 Nkangu wuwombo wu batu bayiza va kaba.
Diawu kakumina mu nlungu ayi wuvuanda muawu. Nkangu woso wu batu wuba va disimu.

3 Wuba longa mambu mawombo mu zinongo.
Buna wuba kamba: —Nkuni wumosi wuyenda ku muanga mbongo. **4** Bu kaba muanga mbongo;

18 —Luwa tsundu yi nongo yoyi ndilukembi,
nongo yi nkuni: **19** Yoso-yoso thangu mutu
kawilu mambu ma kipfumu ayi kakadi kuma
sukida, buna pheve yimbimbi yikuiza vezanga
mambu momo makunu mu ntim’andi. Yawu
yoyi mbongo yibua va ndambu nzila. **20** Mbongo
yoyi yibua va matadi yawu mutu wuwa mambu
ma Nzambi ayi wutumbu vika ku matambula mu
khini. **21** Sumbu yisia ba mianzi ko buna yisia
zingila ko. Ziphasi voti yamusu bu bizidi mu

diambu di mambu ma kipfumu, buna wuvika va kaba ayi minyuvula: —Wutusudikisa nongo yi buanga nsualu. **22** Mbongo yoyi yibua va zitsendi kiti ki mbimbi kiba mu tsola. **37** Yesu wuvutula: yawu mutu wuwa mambu ma Nzambi yayi —Muana Mutu niandi mutu kunini mbongo mayindu mu diambu di luzingu lualu ayi mu yi mboti. **38** Tsola yidi nza, mbongo yi mboti diambu di kimvuama ki luvunu mamfietikisanga yidi bana ba Kipfumu; kiti ki mbimbi kidi mambu ma Nzambi ayi malendi vana diluaku bana ba satana. **39** Satana, niandi mbeni yoyi ko muingi mbongo beni yibuta. (**aiōn g165**) **23** Vayi yikuna kiti ki mbimbi. Thangu yi vela mimbutu mbongo yoyi yibua va ntoto wumboti yawu yawu tsukulu yi nza, zimbasi ziawu bisadi bi mutu wuwa mambu ma Nzambi ayi wusudika tsola. (**aiōn g165**) **40** Boso bumvuzulungu kiti kawu; wumbutanga mimbutu khama yimosi, mbimbi ayi kimvikulungu ku mbazu; buawu makumasambanu, makumatatu. **24** Yesu wuba bobo buela bela mu tsukulu yi nza. (**aiōn g165**) **41** kamba nongo yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu Muana Mutu wela fidisa zimbasi ziandi ayi ziela kidedakani banga mutu wowo wukuna mabongo botula, mu kipfumu kiandi, bima bioso biobi yimboti mu tsol'andi. **25** Vayi batu bu baba bintotulanga masumu ayi bobo beti vanganga baleka mbeni'andi wuyiza kuna kiti ki mbimbi mambimbi. **42** Zimbasi ziela loza batu beni va khatitsika ble bosí wuyenda kuandi. **26** ku mfulu yi mbazu. Kuna kuidi bidilu ayi Ble bu kimena ayi kitotula zitsangu buna kiti nkuetosolo wu meno. **43** Buna batu basonga, ki mbimbi diaka kimena. **27** Buna bisadi bi bela lezama banga thangu mu Kipfumu ki Dise pfumu yi tsola biyiza ku nyuvula: —Pfumu, keti diawu. Woso widi matu ma wilu buna bika mbongo yimboti wukunini mu tsol'aku e? Buna kawa! **44** —Kipfumu ki Diyilu kidedakani banga kuevi kubedi kiti kiaki kimbimbi e? **28** Niandi kima kithalu, kisueko mu tsola. Mutu niandi wuba vutudila: —Mbeni niandi wuvengi buawu. kuenda kibakula, maka sueka diaka kiawu. Bosi Buna bisadi binyuvula: —Tidi tuenda vuzi kiti mu khini yina, buna wela kuenda sumbisa kioki kimbimbi e? **29** Pfumu wuvutula: —Nana! bima biandi bioso ayi sumba tsola beni yina. Bila beno vuza kiti kioki buna lulenda vuza ayi **45** Kipfumu ki Diyilu kidedakani diaka banga ble. **30** Bikantu biabi biodi biyedila va kimosi nate mukhita wovo wuntombanga bilunga bi kitoko. mu thangu yela velo mimbutu. Buna mu thangu **46** Enati bakudi lunga kimosi kithalu yiwombo, yina, ndielia kamba batu ba kisalu: “vuzanu buna wela kuenda sumbisa bima biandi bioso theti kiti kioki kimbimbi bosí lukanga kiawu mu ayi sumba lunga beni. **47** Kipfumu ki diyilu minko mu diambu luyoka kiawu. Bosi luela vela kidedakani diaka banga dikondi diodi balozidi ble ayi luela ku yitula ku yilu banga kiama.” **31** mu mbu ayi dibuididi zimbisi ziphila mu phila. Yesu wuba kamba nongo yinkaka: —Kipfumu **48** Diawu wala, banlobi mbizi ba dituta ku ki Diyilu kidedakani banga luteti lu mutualide. disimu. Bosi bavuanda ayi batula mboti mu Mutu wumosi wubonga luawu ayi wukuna bipani ayi miloza ziozi zimbimbi. **49** Buawu bobo luawu mu tsol'andi. **32** Luteti beni luvio kidi buela bela mu tsukulu yi ntoto: Zimbasi ziela zitheti zioso mu keva yayi enati lumenini kuiza mu vambisa batu bambimbi va khatitsika buna lumviokanga bikunusu bioso mu kula ayi batu basonga. (**aiōn g165**) **50** Buna ziela loza batu lunkitukanga nti. Muawu zinuni zieti kuiza ayi bambimbi ku mfulu yi mbazu kuna kuidi bidilu vanga zindiala ziawu mu matafi mandi. **33** Wuba ayi nkuetosolo yi meno. **51** —Lusudikidi mambu kamba nongo yinkaka: —Kipfumu ki Diyilu moso mama e? Bavutula: —Nyinga. **52** Buna kidedakani banga luvi lolu nketo kabongidi ayi mu manisa Yesu wuba kamba: —Diawu kadika sobikisidi luawu mu bitezo bitatu bi falina nate nsoniki wu Mina wulonguka mambu ma Diyilu, yimvimbisa falina yoso. **34** Yesu mu zinongo dedikini banga pfumu yi nzo yimbonga bima katubila mambu moso momo kuidi nkangu bimona bithalu ayi bikhulu mu kiuka kiandi. wu batu ayi kadi khumbu yimosi kela tuba **53** Thangu Yesu kamanisa tuba zinongo ziozi mambu mu kambu sadila nongo. **35** Buawu wukatuka kuna, **54** wuvutuka ku divula diandi. bobo bu dedikinina mambu matuba mbikudi: Wutona longa mu nzo yi lukutukunu. Buna Ndiela kuba yolukila mu zinongo, Ndiela kuba basimina ayi batuba: —Buna kuevi kabakidi zabakisa mansueki momo masuama tonna nza nzayilu yoyi ayi lulendo lolu luvangila bikumu yivangulu. **36** Yesu bu kasindika nkangu, bosí biobi e? **55** Keti niandi muana salaphati? Maliya wukota mu nzo. Minlonguki miandi mifikama diawu ko dizina di ngudi andi? Bosi Zaki, Zozefi,

Simoni ayi Yuda basi ko bakhomba bandi zi kuenda ko, luba vananu beno veka bidia! 17 babakala? 56 Bosi bakhomba bandi zi baketo, Buna bawu bamvutudila: —Tala, mapha matanu keti zinkalanga yeto vava? Vayi niandi kuevi ayi zimbizi zizole zi nlangu kaka zidi yeto vava. kabakidi mambu moso momo? 57 Niandi wuba 18 Yesu wuba kamba: —Lundatina biawu vava. 19 kandika babika kunwilukila. Vayi Yesu wuba Bosi wutuma nkangu wu batu wuvuanda va biti, kamba: —Mbkudi katambulanga minsua mu tsi wubonga mapha matanu beni ayi zimbizi zizole, andi ko ayi mu dikanda diandi ko. 58 Diawu kasi wuvumbula meso ku yilu ayi wuvutula matondo. vanga kuna bikumu biwombo ko mu diambu di Wubukuna mapha beni ayi wuvana mawu kuidi kambu kuawu ku minu. minlonguki ayi miawu mikabudila nkangu wu

14 Mu thangu yina nyadi Elode, wuwa tsangu yi Yesu. 2 Wukamba bisadi biandi: —Mutu wowo niandi Yowani Mbotiki, wufulukidi mu bafua, diawu kadidi lulendo lu vangila bikumu. 3 Bila Elode wukangisa Yowani ayi wukangisa mu zisieni bosí wunkotisa mu nloko mu diambu di Elodiasi nketo wu khomb'andi Filipi. 4 Bila Yowani wuba tubidilanga Elode ti: —Wisi ko minsua mu kunkuela. 5 Elode wuba tombanga kumvondisa, vayi nkangu wu batu kaba ntinanga bila batu baba monanga ti Yowani widi mbikudi. 6 Vayi mu lumbu ki nyengo wu mbutukulu wu Elode, muana wu nketo wu Elodiasi wukina va meso ma batu bobo batumusu ayi wumonisa Elode khini. 7 Diawu kamvanina tsila mu leva ndefi ti mankamvana kima kioso kioki kanlomba. 8 Mu diambu di zindongi zi ngudi andi, diawu kankambilá: —Phani vava mu dilonga ntu wu Yowani Mbotiki. 9 Ntinu wumona kiadi kiwombo. Vayi mu diambu di ndefi yi kaleva ayi mu diambu di batu bobo bavuanda yandi va meza, buna wuvana lutumu ti bamvana wawu. 10 Buna wutuma mutu ku nloko muingi kenda zengi ntu wu Yowani. 11 Banata ntu andi mu dilonga ayi bavana wawu kuidi muana ndumba. Niandi wuyenda kuwuvana kuidi ngudi andi. 12 Minlonguki mi Yowani miyiza bonga nitu'andi ayi mizika yawu, bosí miyenda vumbudila Yesu kipholo. 13 Yesu bu kawa nsamu beni, wukatuka kuna mu nlungu ayi wuyenda niandi veka ku buangu kikondolo batu. Vayi thangu nkangu wu batu bu wuwa wawu; batotuka mu mavula mawu ayi barlandakaná mu malu. 14 Yesu bu kakuluka mu nlungu, wumona nkangu wu batu bawombo. Wuba mona kiadi kiwombo ayi wubelusa bimbevo biawu. 15 Mu thangu masika, minlonguki miyiza va kaba ayi minkamba: —Va buangu kikambulu batu tuidi bosi buisi bueka yila, diawu vutula batu baba mu mala muingi benda sumbi bidia! 16 Vayi Yesu wuba kamba: —Basi mfunu mu

batu. 20 Bawu boso badia ayi bayukuta. Batota bitini bisiadidila ayi biwesa kumi bipani biodi. 21 Baboso badia baba nduka-nduka mili tanu yi babakala. Kadi tanga baketo ayi bana. 22 Ku nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi mu kuma mu nlungu ayi mintuaminina ku disimu dinkaka. Niandi wusiala mu sindika nkangu wu batu. 23 Thangu kamana sindika nkangu wu batu, wukuma ku mongo muingi kenda sambila va buangu ki niandi veka. Nate buisi buyila buna wukidi kuna niandi veka kaka. 24 Mu thangu yina nlungu wutula va khatitsika mbu, wunikunu kuidi mayo bila muphepi wudengana nlungu. 25 Mu thangu yi nya yi builu, Yesu wuyenda ku baba vayi wudiatila va mbata mbu. 26 Minlonguki bu mimmona wulembo diatila va mbata mbu, mimona boma ayi mituba: —Tala nkuyu e! Ayi mitona yamikina mu diambu di boma. 27 Bosi Yesu wuba kamba: —Bika lukinda, bila minu kuandi; bikanu mona boma. 28 Buna Piela wunkamba: —A Pfumu e! Enati bukiedika ngeyo kuandi, buna wukhamba ndiza kuidi ngeyo va mbata nlangu. 29 Yesu wunkamba: —Yiza! Piela wutotuka mu nlungu, ayi wutona diata va mbata nlangu muingi kenda kuidi Yesu. 30 Vayi bu kamona ti muphepi widi wu ngolo buna wumona boma. Bu katona diama, wuyamikina: —A! Pfumu! Wumvukisa e...! 31 Bosi Yesu wunonuna koko, wunsimba ayi wunkamba: —Mutu wu minu kifioti, bila mbi memitini e? 32 Bakuma bawu buadi mu nlungu ayi vuka kimanisa. 33 Bobo baba mu nlungu bafukama va ntual'andi ayi batuba: —Bukiedika widi Muana Nzambi! 34 Buna bamana sabuka mbu; batula mu tsi Ngenezaleti. 35 Batu ba tsi yina, batembikisa tsangu mu zunga kina. Bosi batu bannatina bambevo ziawu ziosó. 36 Banleba ti kabika basimba kaka tsongi yi yunga kiandi. Babo bobo bansimba babeluka.

15 Bafalisi ayi minlongi mi mina baba ku Yelusalemi bayiza kuidi Yesu, banyuvula:

2—Bila mbi minlonguki miaku mikinzikilanga wuyiza ku kaba ayi wuyamikina: —A Pfumu! ko mambu ma bakulu e? Bila misukulanga ko Muana Davidi, wumboni kiadi! Pheve yimbimbi mioko miawu tuamina midia. **3** Wuba wutudila: yilembo yamisa ngolo muan'ama wu nketo. —A bosí beno, bila mbi kalu kinzikilanga ko Mina **23** Vayi Yesu kasi kumvutudila kadi diambu mi Nzambi mu diambu di kinzika mambu ma ko. Minlonguki mifikama va ndambu vaba bakulu beno? **4** Bila Nzambi wukamba: Kinzika Yesu ayi minleba: —Wunkuka, bila wulembo dise diaku ayi ngudi aku ayi woso wunsinga dise yamikina ngolo ku manima meto. **24** Vayi niandi diandi voti ngudi andi kafueti baka thumbudulu wuvutula: —Minu nditumu kaka kuidi mamemí yi lufua. **5** Vayi beno tala phila lueti tuba: ma Iseli momo mazimbala! **25** Vayi nketo beni Woso wukamba dise diandi voti ngudi andi ti: wuyiza fukama va ntual'andi ayi wunkamba: “Bima biabi biawu ndiedi kaveni vayi ndieka —Pfumu, wutsadisa! **26** Buna wumvutudila: bitambika makaba kuidi Nzambi.” **6** Mutu vengi —Disi fuana ko mu bonga dipha di bana ayi lozila diambu diodi kasi kadi diambu dimosi ko kuidi diawu zimbua. **27** Nketo wunkamba: —Nyinga dise diandi voti kuidi ngudi andi mu biobi Pfumu! Vayi zimbua zieti dia bitsiedi-tsiedi kedi kamveni. Buna lueti vunzikisa mambu ma biobi bieta bua ku tsí meza yi bapfumu bawu. Nzambi ayi lueti balula mawu mu kikhulu kieno. **28** Buna Yesu wumvutudila: —E e nketo, minu **7** Batu ba mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu kiaku kidi kinnen! Diawu bika buvangama boso diambu dieno bu katuba: **8** Batu baba mu tsongi butididi. Muna thangu yina kaka muan'andi zi bididi kaka beta kunzitisila, vayi mintima wunketo wubeluka. **29** Yesu wubotuka vana ayi miawu thama midi ayi minu. **9** Mu phamba wuyenda ku muenda mbu wu Ngalili, wukuma kuandi balembo kutsambidila bila malongi ku mongo ayi wuvuanda kuna. **30** Nkangu wu balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi batu bawombo bayiza ku kaba, banata batu batu. **10** Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi bobo baba ntiudikanga, baphofo, mababa, batu wuba kamba: —Luwa ayi lusudika: **11** Biobi babela malu ayi mioko ayi bambevo bankaka. binkotanga mu munu wu mutu bisumunanga Babatula va malu ma Yesu ayi wuba belusa. **31** mutu ko vayi biobi bintotukanga mu munu Nkangu woso wu batu wusimina bu wumona wu mutu biawu bieta sumuna mutu. **12** Bosí ti mababa matona yoluka, batu babela malu minlonguki mifikama va ndambu va kaba ayi ayi mioko babeluka, batu bobo baba ntiudika minkamba: —Wukadi zaba ti mintima mi Bafalisi batona diata bu mboti, baphofo zitona mona. miluedi mu diambu di mambu maku? **13** Yesu Buna baboso bakembisa Nzambi yi Iseli. **32** wuba vutudila: —Kioso kunusu, kikambu kuna Yesu wutumisa minlonguki miandi ayi wuba Dise diama di Diyilu, kiela vuzu. **14** Lubabika! kamba: —Kiadi ndilembo moni nkangu wu Badi baphofo zilembo nati baphofo bankaka. batu baba, bila bilumbu bitatu bame vuandila Enati phofo wulembo monisa phofo yandi yama ayi basiedi ko bidia. Ndikadi zola kuba nzila, bawu buadi bafueti tibuka mu dibulu! **15** vutula ayi nzal'awu bila balenda bua dibutu mu Piela wubaka mbembo ayi wunkamba: —Wutu nzila. **33** Minlonguki mimvutudila: —Va buangu sudikisa nongo yoyo. **16** Bosí Yesu wuvutula: kikambulu batu tuidi, buna kuevi tulenda bakila —Beno mamveno lukadi sudika e? **17** Lukadi zaba mapha mafueni mu dikila nkangu wu batu ti bibioso binkotanga mu munu binkuendanga wawu e? **34** Yesu wuba yuvula: —Mapha makua mu vumu bosí bintotukanga ku nganda e? **18** madi yeno? Bawu bavutula: —Tsambuadi yi Vayi mantotukanga mu munu wu mutu mu mapha madi yeto ayi bina bi zimbizi zi nlangu! ntima meti ba ayi mawu meti sumuna mutu. **35** Buna wutumina batu boso bauanda va tsí. **19** Bila mu ntima muntotukilanga mayindu **36** Bosí wubonga tsambuadi yi mapha beni ayi mambimbi vonda, kitsuza, kindumba, yiba, zimbizi, wuvutula matondo, wubukuna mawu telimina batu kimbangi ki luvunu, fинга. **20** ayi wuvana mawu minlonguki miandi ayi miawu Mawu momo mambu mansumunanga mutu. mikabudila nkangu wu batu. **37** Baboso badia Vayi enati mutu kakadi sukula mioko tuamina ayi bayukuta. Batota bitini biobi bisiala, biwesa kadia, diodi dilendi kunsumuna ko. **21** Yesu bu tsambudi di bipani. **38** Batu boso badia baba mili kabotuka vana; wuyenda mu bizunga bi Tile ayi ya yi babakala, kadi tanga baketo ayi bana. **39** bi Sidoni. **22** Zimbukila nketo wumosi, muisi Yesu bu kavutula nkangu wu batu, wukuma mu Kana, wuba vuandanga muna bizunga beni nlungu ayi wuyenda mu zunga ki Mangadani.

16 Bafalisi ayi Basaduki bayiza kuidi Yesu mu Ndiela kuvana zitsabi zi Kipfumu ki Diyilu: diambu bantambila ntambu. Banlomba dioso diambu diodi wela kanga vava ntoto, kavanga dimbu kioki kintotukila ku diyilu. **2** diela kangama ku Diyilu ayi dios diambu diodi Niandi wuba vutudila: —Mu masika, beno lueti wela nianguna vava ntoto, diela niangunu mu tuba: “mbazi kuela ba kumboti bila diyilu didi di Diyilu. **20** Bosi Yesu wukandika minlonguki mbuaki.” **3** Ayi mu nsuka lueti tuba ti: “Buabu miandi mibika kamba kadi mutu wumosi ti mvula yingolo mayinoka bila diyilu didi di niandi Klisto. **21** Tona thangu yina, Yesu wutona mbuaki ayi dinomba.” Luzebi sudika bidimbu sudikisa minlonguki miandi ti kafueti kuenda bi diyilu vayi lulendi ko zaba sudikisa bidimbu ku Yelusalemi ayi kuna bakulutu ba Bayuda, biobi bimmonisa zithangu e? **4** Batu ba tsungi bapfumu banganga Nzambi, minsoniki mi Mina yimbimbi ayi bakambulu bakuikama bantomba bela kumbonisa ziphasi zingolo. Bela kumvonda dimbu e? Balendi mona kadi dimbu kimosi ko vayi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka. **22** vayi botula kaka kioki ki Zonasi. Vana vawu Buna Piela wunnata va ndambu ayi wutona niandi wusia babika ayi wuyenda kuandi. **5** kuntubidila: —Pfumu, bika Nzambi kakeba mu Mu thangu minlonguki misabuka ku disimu diambu di mambu beni mabika kukuizila! **23** Yesu dinkaka di mbu, mizimbakana nata mapha. **6** wubaluka kuidi Piela ayi wunkamba: —Satana! Yesu wuba kamba: —Lukeba ayi luzibula meso Botuka va ndidi! Wulembo tombi wumbuisa, mu luvi lu Bafalisi ayi lu Basaduki. **7** Minlonguki bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi miyuvusana miawu na miawu ayi mituba: —Mu ma kimumu! **24** Bosi Yesu wukamba minlonguki diambu tukambulu nata mapha. **8** Vayi bu miandi: —Enati mutu tidi kundandakana, buna kazaba mayindu mawu, Yesu wuba kamba: kafueti kukizimbakana niandi veka ayi kabonga —Bila mbi lulembo kiyuvasana beno yi beno dikulusi diandi ayi kandandakana. **25** Bila woso mu diambu luisi nata ko mapha? Batu ba minu tidi vukisa luzingu luandi wela luzimbisa, vayi kifioti! **9** Lusudikidi ko e? Luzimbikini mapha woso wela luzimbisa mu diambu diama, buna matanu, momo madikila mili tanu yi babakala wela lubakula. **26** Enati mutu beki nza yimvimb e? Bipani bikua luwesa mu bitsiadisila biobi vayi zimbisidi muel'andi, buna ndandu mbi bisiala? **10** Bosi diaka tsambuadi di mapha momo kela baka e? Voti mu kima mbi mutu kalenda makabudulu mili ziya zi babakala e? Bipani bikua viakikisa muel'andi e? **27** Bila Muana Mutu, wela luwesa mu bitsiadisila biobi bisiala? **11** Buevi kuiza mu nkembo wu Dise diandi va kimosi ayi lunkambu sudikila ti ndisi tubilanga mu diambu zimbasi ziandi, buna bosi kela vana kadika mutu di mapha ko? Vayi lukeba mu diambu di luvi lu mftutu'andi wowo wufueni mu kisalu kiandi. **28** Bafalisi ayi lu Basaduki. **12** Buna bosi basudika ti kasia bakambilu mu diambu balubukila luvi lu mapha ko vayi balubuka mu diambu di malongi ma Bafalisi ayi Basaduki. **13** Yesu bu katula ku zunga ki Sezali mu Filipi, wuyuvula minlonguki miandi: —Buevi batu beti tubanga, Muana Mutu widi nani? **14** Minlonguki mimvutudila: —Bankaka beta tuba niandi Yowani Mbotiki; bankaka Eli ayi bankaka beta tuba widi Zelemi voti wumosi mu mimbikudi. **15** Buna wuba yuvula: —Vayi beno veka, lueta tuba ti Minu ndidi nani? **16** Simoni Piela wumvutudila: —Ngego widi Klisto, Muana wu Nzambi yi moyo! **17** Buna Yesu wunkamba: —Khini yirombo kuidi ngego Simoni muana Zonasi, bila kadi sia ti mutu wuzabikisidi mambu mama vayi niandi veka dise diama didi ku Diyilu. **18** Vayi minu ndikukamba: widi Piela ayi va yilu ditadi diadi ndiela tungila dibundu diama ayi miele mi bulungi milendi ku dinunga ko. (Hadès g86) **19**

17 Bilumbu bisambanu bu bivioka, Yesu wubonga Piela, Zaki ayi Yowani khomba Zaki ayi wuba nata ku yilu mongo wumosi wunda. Kuna bakala bawu veka. **2** Buna wukituka va ntual'awu; zizi kiandi kieka nlezima banga thangu ayi minledi miandi mieka miphemb i banga kiezila. **3** Tumbu zimbukila Moyize ayi Eli bamonikina minlonguki; bansolula ayi Yesu. **4** Buna Piela wukamba Yesu: —Pfumu, bulutidi mboti tukala kueto vava! Enati tidi, ndieka tunga zinzo zitatatu zi ngoto: yimosi mu diambu diaku, yimosi mu diambu di Moyize ayi yimosi mu diambu di Eli. **5** Buna wukidi tubi, dituti dimosi dinlezama diyiza kubafuka ayi mbembo yitotuka mu dituti beni yiawakan: —Niandi niawu Muan'ama wu luzolo, khini yirombo

kakumbonisanga; bika lunwila! **6** Mu thangu bobo baba futisanga phaku yi Nzo Nzambi minlonguki miwa mbembo beni, mibubika bafikama vaba Piela ayi banyuvula: —A buevi, bizizi biawu va ntoto bila boma bubabuila. **7** Nlongi'eno kafutanga ko phaku yi Nzo Nzambi Buna Yesu wufikama; wuba simba ayi wuba e? **25** Piela wuvutula: —Nyinga, weta futa. Piela kamba: —Lutelama! Lubika mona boma! **8** bu kakota mu nzo; Yesu wuntuaminina: —Buevi Mu thangu mivumbula meso, niandi veka, wumbanza Simoni e? Banani beti futa ziphaku Yesu kaka mimona. **9** Bu baba nengumuka kuidi mintinu mi ntoto e? Bana bawu voti mongo, Yesu wuba vana thumunu yayi: —Lubika banzenza e? **26** Piela wuvutula ti: —Zinzenza. kamba mambu mama lumueni kuidi mutu nate Bosi Yesu wunkamba: —Diawu bana balendi lumbu Muana Mutu kela fuluka mu bafua. futa phaku ko; **27** yayi mu diambu tubika kotisa **10** Ku nzimunina minlonguki minyuvula: —A divuda mu batu baba. Yenda ku mbu, loza nziolo bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila ti Eli mu nlangu; benda mbizi yitheti yimbakana, kafueti tuama kuiza theti e? **11** Yesu wuvutula: zibula munu'andi, buna ma wumona vanzi. —Bukiedika. Eli wela kuiza ayi wela kubika Bonga kiawu ayi wuba vana mu diambu di futa mambu moso. **12** Vayi minu ndikulukamba ti Eli ziphaku zi beto buadi.

wuyiza yayi basi kunzaba ko ayi bamvangila mambu boso bubela luzolo luawu. Buawu bopo bela monisina Muana Mutu phasi. **13** Buna minlonguki misudika ti wuyolukila mu diambu di Yowani Mbotiki. **14** Buna batula vaba nkangu wu batu bawombo, mutu wumosi wufikama; wufukama va ntuala Yesu ayi wunleba: **15** —Pfumu, mona muan'ama wu bakala kiadi! Kimbevo kisisuka kidi yandi ayi wulembo moni ziphasi ziwombo. Zikhumbu ziwombo keta buila ku mbazu voti mu nlangu. **16** Ndinnetingi kuidi minlonguki miaku yayi mikadi nunga mu ku mbelusa! **17** Yesu wuvutula: —A beno batu ba tsungi yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu zikua ndiela kadilanga yeno diaka va kimosi e? Zithangu zikua ndiela buela kangilanga ntima mu bila kieno e? Lundatina niandi vava! **18** Yesu wutemina pheve yimbimbi beni ayi yawu yitotuka mu muana. Muna yawu thangu muana wubeluka. **19** Bosi minlonguki miyiza kuidi Yesu, va bawu veka, minyuvula: —Bila mbi beto tusi nunga ko mu kuka pheve yoyi e? **20** Yesu wuba vutudila: —Bila minu kifioti kidi yeno. Bila bukiedika ndikulukamba ti enati minu kieno kidi banga luteti lololo bantedilanga mutualide, nganu lulenda kamba kuidi mongo wovo: "Botuka vava, yenda kuna!" Ayi wawu wela botuka. Kuisi ko diambu luela lembakana. **21** [Vayi pheve yimbimbi yiphila yayi yeti totukila kaka mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu lusambulu.] **22** Bu bayiza va kimosi ku Ngalili, Yesu wuba kamba: —Muana Mutu wela yekolo mu mioko mi batu **23** ayi bela kumvonda; vayi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka mu bafua. Buna minlonguki mitona mona kiadi kiwombo. **24** Mu thangu batula ku Kafalinawumi, batu

18 Muna thangu yina, minlonguki miyiza kuidi Yesu ayi minyuvula: —Buna nani lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu e? **2** Yesu wutumisa muana lezi, wuntelimisa va khatitsik'awu **3** ayi vutuba: —Bukiedika ndikulukamba enati lukadi balula mavanga ayi enati lukadi kituka banga bana balezi, lulendi kota ko mu Kipfumu ki Diyilu. **4** Diawu woso mutu wovo wukukikulula banga muana wawu, buna niandi lutidi munneni mu Kipfumu ki Diyilu. **5** Ayi woso mutu wovo wunyakulu muana lezi wuphila yayi mu dizina diama, minu kuandi kayakudi. **6** Woso mutu wumbuisa mu masumu wumosi mu bana balezi bobo bakunguilukilanga, bulutidi mboti bankanga ditadi dinneni diodi beti nikina zitheti mu tsingu bosi bandiamisa ku tsi mbu. **7** A nga mabienga va nza mu diambu di ziphila-phila zi mambu momo meti buisa batu mu masumu! Mambu beni mafueti kaka kuiza yayi mabienga kuidi mutu wovo wuntonisanga mawu. **8** Enati koko kuaku voti kulu kuaku kulembo buisi mu masumu buna mboti mu zenga kuawu ayi loza kuawu thama. Bila mboti wukota ku luzingu ayi koko kuzengo voti kulu kuzengo ayi mu lozo ku mbazu yika yizimanga ko ayi mioko miodi miduka voti malu muadi maduka. (*ajōnios g166*) **9** Enati dieso diaku dieta kubuisa mu masumu, dovula diawu ayi loza diawu ku thama! Bila bulutidi mboti mu kota ku luzingu mu kambu dieso ayi lozo ku mbazu yi bulungi ayi meso muadi maduka. (*Geenna g1067*) **10** Lukeba Lubika lenza kani muana wumosi mu bana balezi baba bila ndikulukamba zimbasi ziawu ku Dyiilu zintelamanga mu zi thangu zioso va ntuala

zizi ki Dise diama diodi widi ku Diyilu. **11** pholo'andi yoso. **28** Kisadi beni bu katotuka, [Bila Muana Mutu wuyiza mu vukisa batu bobo wudengana nkundi andi, muisi kisalu yandi; bazimbal.] **12** Buevi lumbanza e? Enati mutu wundeva khama yimosi yi zidenali. Niandi beki khama yi mamemi yayi dimosi dizimbidi, wumbuila ayi wumfieta va dinga ayi wunkamba: buna kalendi bika ko luvua ayi divua di mamemi “futa pholo'ama”. **29** Nkundi andi wu kisalu mankaka va mbata mongo mu kuenda tombi wufukama ayi wunleba: “Bika wumvibidila! diodi dizimbidi e? **13** Enati mueni diawu, Mandifuta pholo'ku.” **30** Vayi wumanga vibidila, bukiedika ndikulukamba, makamona khini mu wuyenda kunkangisa nate kamanisa futa pholo diambu di dimemi dina viokila khini yoyi kadi yoso. **31** Bakundi ba kisalu bankaka bamona kiadi mu luvua ayi vua lu mamemi momo makambu zimbala. **14** Phila yimosi ayi Dise dieno didi ku Diyilu, kakadi zola ti muana wumosi mu bana balezi baba kazimbala. **15** Enati khomb'aku vengi mbimbi, yenda wuntala ngeyo veka ayi nkambi mbimbi yi kavengi va beno veka buadi. Enati wuwilukidi, buna vutudi khomb'aku mu nzila yimbotti. **16** Vayi enati kakadi wilukila, buna wuntalanga; banga Pakanu ayi mfutisi wu phaku. **18** Bukiedika ndikulukamba ti mamo luela kanga vava ntoto, mela kangama ku Diyilu ayi mamo luela nianguna va ntoto mela niangunu ku Diyilu. **19** Ndikulukamba diaka enati batu buadi mu beno vava ntoto bawizini mu lomba dioso kuandi diambu, buna Dise diama diodi widi ku Diyilu wela kuba vana diawu. **20** Bila vana vakutikini batu buadi voti batu batatu mu dizina diama, minu ndidi va khatitsik'awu. **21** Piela wufikama vaba Yesu, wunyuvula: —A Pfumu! Zikhumbu zikua mbeki bu lemvukila khomb'ama wukuphangilanga mambu mambimbi e? Tsambuadi di zikhumbu kaka e? **22** Yesu wumvutudila: —Nana, ndikadi kukamba ti tsambuadi di zikhumbu kaka yayi nate lusambudi lu zikhumbu bunda tsambuadi. **23** Diawu Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga ntinu wuzola tanga bima biandi ayi bisadi biandi. **24** Buna katona tanga bima biandi, bannatina kisadi kimosi kiba pholo andi yi kumi di mili di bitalanta. **25** Vayi bu kasia nunga ko futa; diawu pfumu'andi katumina ti bansumbisa niandi veka ayi nketo'andi ayi bana bandi ayi bima biandi bioso muingi pholo andi yifutama. **26** Vayi kisadi beni kifukama va malu mandi ayi kinleba: “Bika wumvibidila! Mandifuta pholo'aku yoso!” **27** Pfumu wu kisadi kioki wummona kiadi, wunyekula ayi wunlemvukila

Diawu bayenda kambila pfumu kisalu mambu moso bu mabela. **32** Buna Pfumu beni wutumisa kisadi beni, wunkamba: “Widi kisadi kimbimbi! Minu ndilemvukila pholo yoso bila wundeba ngolo. **33** A bila mbi wusi monina ko khomb'aku buna wobukila, banga bobo minu ndimueniningi kiadi e?” **34** Pfumu wufuema bwombo ayi wunyekula bonga mutu wumosi voti batu buadi mu diambu mamo mantubu makindusu mu kimbangi ki batu buadi voti ki batu batatu. **17** Enati, kakadi wila batu beni, buna kamba mambu beni kuidi wila batu beni, buna kamba mambu beni kuidi lemvukila khomb'andi mu ntima wukiedika.

19 Yesu bu kamanisa tuba mambu momo, wubotuka ku Ngalili, wuyenda mu bizunga bi Yuda ku disimu dinkaka di Yolidani. **2** Nkangu wu batu bawombo banlandakana ayi kuna kabelusila bambevo. **3** Bafalisi bayiza kuidi Yesu mu kumvukumuna ayi banyuvula: —Minsua midi kuidi bakala mu katula nketo andi va dikuela mu kioso-kioso bila e? **4** Wuba vutudila: —Lutengi ko ti vana thonono mvangi wuvanga bakala ayi nketo **5** ayi wutuba: Diawu bakala kela bikila Dise diandi ayi ngudi andi mu bundana ayi nketo'andi; buna bawu buadi bela kituka mutu wumosi e? **6** Buawu bobo basiedi diaka batu buadi ko vayi beka mutu wumosi. Diawu mutu kabika vambisa kibundisa Nzambi. **7** Bafalisi bankamba: —Vayi buna bila mbi Moyize kavanina minsua kuidi bakala mu vana nkanda luvambunu kuidi nketo ayi kunkuka va dikuela e? **8** Yesu wuba vutudila: —Moyize wuluvana minsua mu vonda dikuela mu diambu di mintima mieno midi banga matadi. Vayi buawu ko bubela vana thonono. **9** Vayi ndikulukamba: Woso mutu wumvambana ayi nketo andi, enati kasi vola kiphinga ko ayi kuedidi nketo wunkaka, buna luzaba ti bafueti kuntangila nkua kitsuza. **10** Buna minlonguki minkamba: —Enati bobo bufueti kadila bakala va ntuala nketo, buna kadi kuandi mfunu mu kuela.

11 Yesu wuba vutudila: —Batu boso balendi thangu mambu moso mela kituka mamona ayi kikinina mambu momo ko vayi kuidi bobo kaka bu Muana Mutu kela vuanda va Kundu kiandi bavanu diawu. **12** Bukiedika bankaka balendi ki Kipfumu mu nkembo, beno lundandakana, kuela ko bila badi bavokolo tona mbutukulu luela vuanda va kumi bikundu biodi mu diambu awu; bankaka bavokolo kuidi batu mu diambu di sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. **29** babika kuela ayi bankaka bakivokolo bawu Bosi woso mutu bikidi kani zinzo ziandi, kani veka mu diambu di kipfumu ki Diyilu. Woso bakhomba bandi zi babakala, bakhomba bandi mutu wulenda kikinina mambu mama, bika zi baketo, kani Dise diandi, ngudi andi, bana kakikinina mawu. **13** Banatina Yesu bana balezi bandi voti zitsola ziandi mu diambu diama wela muingi kaba tetika mioko ayi kaba sambidila. Vayi minlonguki mitemina batu bobo banata baka bima biandi mu zikhama di zikhumbu ayi bana beni. **14** Vayi Yesu wuba kamba: —Lubika wela tambula luzingu lu kalumani. (*aiōnios g166*) bana balezi biza kuidi minu; kadi kuba kandika bila kipfumu ki Diyilu kidi ki bobo baba dedikini.

15 Wuba tetika mioko ayi wuyenda kuandi. **16** Buna mutu wumosi wufikama vaba Yesu ayi Buna mutu wumosi wufikama vaba Yesu ayi wunyuvula: —A Nlongi, diambu mbi dimboti phanga muingi ndibaka luzingu lu mvu ka mvu e? (*aiōnios g166*) **17** Yesu wumvutudila: —Bila mbi wukunguivudila mu diambu dimboti e? Zaba ti wumosi kaka widi wumboti. Vayi enati tidi kota mu luzingu buna wufueti keba Mina. **18** Mutu beni wunyuvula: —A Mina mbi miomi e? Yesu wuvutula: —Kadi vonda, kadi vanga kitsuza, kadi yiba, kadi telama kimbangi ki luvunu. **19** Kinzika dise diaku ayi ngudi aku ayi zola ndiaku banga bobo wetu kukizodila ngeyo veka. **20** Ditoko beni dituba: —Ndjeta keba Mina mioso miomi vayi mbi bikambulu diaka va minu e? **21** Yesu wumvutudila: —Enati tidi ba mutu wufuanu; yenda mana sumbisa bima biobi bidi yaku bosi vana kuidi minsukami, buna ma wubaka kimvuama ku Diyilu, bosi yiza wundandakana! **22** Ditoko buna kawa mambu mama, wuyenda mu kiadi, bila kimvuama kiwombo kiba yandi. **23** Bosi Yesu wukamba minlonguki miandi: —Bukiedika ndikulukamba ti didi diambu diphasi kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu kipfumu ki Diyilu. **24** Ndikulukamba diaka ti kadi kuandi phasi kuidi kamela mu viokila va divudu di tsoma vayi bika kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu kipfumu ki Nzambi. **25** Minlonguki misimina buwombo mu diambu di mambu momo, miyuvula: —A buna nani lenda vuka e? **26** Yesu wuba sungimina bosí wutuba: —Kuidi batu malendi baka bu vangimina ko vayi kuidi Nzambi mamo malenda vangama. **27** Bosi Piela wunyuvula: —A beto tumana bika bima bioso mu diambu di kulandakananga, buevi buela bela mu diambu dieto e? **28** Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti

thangu mambu moso mela kituka mamona ayi kikinina mambu momo ko vayi kuidi bobo kaka bu Muana Mutu kela vuanda va Kundu kiandi bavanu diawu. **12** Bukiedika bankaka balendi ki Kipfumu mu nkembo, beno lundandakana, kuela ko bila badi bavokolo tona mbutukulu luela vuanda va kumi bikundu biodi mu diambu awu; bankaka bavokolo kuidi batu mu diambu di sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. **29** babika kuela ayi bankaka bakivokolo bawu Bosi woso mutu bikidi kani zinzo ziandi, kani bakhomba bandi zi babakala, bakhomba bandi zi baketo, kani Dise diandi, ngudi andi, bana bandi voti zitsola ziandi mu diambu diama wela baka bima biandi mu zikhama di zikhumbu ayi wela tambula luzingu lu kalumani. (*aiōnios g166*) **30** Vayi batu bawombo mu bobo badi buabu batheti bela ba batsuka ayi bobo badi buabu batsuka, bela ba batheti.

20 Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga: —Pfumu yi ndima yitotuka mu nsuka-nsuka mu sonika bisadi bilenda sala mu ndim'andi yi vinu. **2** Wuwizana yawu mu denali kimosi mu lumbu kimosi ayi wuba fidisa ku ndim'andi yi vinu. **3** Wutotuka diaka mu thangu yi vua yi nsuka; wumona batu bankaka, bakambulu mu kisalu, buna batelimini va zandu. **4** Wuba kamba: “Beno mamveno, yendanu lusala mu ndim'ama yi vinu ayi mandi lufuta mfutu wufuana. Bawu mamvawu bayenda.” **5** Wutotuka diaka va midi bosi mu thangu yintatu yi masika. Bo buawu kavanga. **6** Mu thangu yintanu, mu masika, wutotuka ayi wumona diaka bankaka buna batelimini vana ayi wuba yuvula: “Bila mbi lutelimini vava lumbu kimvimba mu kambu sala kadi kima?” **7** Bavutula: “Bila kadi mutu kasi tusonika ko mu kisalu!” Wubakamba: “Beno mamveno, yendanu sadi ku ndim'ama.” **8** Va masika pfumu yi ndima wukamba kapita kiandi: “Tela bisadi ayi wuba futa vayi tonina kuidi bobo baba batsuka mu sonama bosi wumanisina kuidi bobo baba batheti.” **9** Batu bobo basonama thangu yi ntanu yi masika batambula denali kimosi-kimosi mu kadika mutu. **10** Bosi batu bobo baba batheti mu sonama bu bayiza, babanzila ti bawu banluta vayi denali kimosi-kimosi kadika mutu kafutu, **11** Buna batambula kiawu, bafuemina pfumu yi ndima **12** ayi bankamba: “Batu bobo sonikiningi kunzimunina, thangu yimosi kaka basadidi. Vayi wuba futidi phila yimosi ayi beto tusedi kisalu kingolo ayi ku tsi muini wungolo mu lumbu kimvimba.” **13** Pfumu yi ndima wututula kuidi kisadi kimosi mu bawu: “A nkundi ama, ndisi kuvangila mbimbi ko! Tuisi wizananga

yaku mu denali kimosi ko e? **14** Bonga m futu aku ziluta buela yamikina ngolo: —Pfumu! Muana ayi yenda kuaku. Minu thidi vana kuidi mutu Davidi, wutumona kiadi e! **32** Yesu wutelama; wowo wutsuka phila yimosi banga ngeyo. **15** A wuba tela ayi wuba yuvula: —A mbi lutidi buevi ndisi ko minsua mu vanga dioso thidi mu ndiluvangila e? **33** Zimvutudila: —Pfumu! Tutidi zimbongo ziama e? Voti kikhenene weka mona meso meto mazibuka! **34** Yesu wuba mona kiadi, bu ndidi mutu wumboti.” **16** Buawu bobo buela wusimba meso mawu. Muna ntangu beni yina kaka zitona mona ayi zinlandakan.

bela batu batsuka batu batheti ayi batu batheti batu batsuka. **17** Yesu bu kaba nkuenda ku Yelusalemi; wubonga mu nzila kumi minlonguki miandi miodi va lutengo, wuba kamba: **18** —Lutala, tulembo yendi ku Yelusalemi, vayi kuna Muana Mutu kela yekodolo mu mioko mi bapfumu banganga Nzambi ayi kuidi Minlongi mi Mina. Bela kunzengila nkanu wu lufua **19** ayi bela kunyekula mu mioko mi bapakanu muingi bansekinina, bambeta bikoti ayi bambanda va dikulusi. Bosi mu lumbu kintatu niandi wela fuluka. **20** Buna ngudi yi bana ba Zebede wuyiza kuidi Yesu va kimosi ayi bana bandi; wumfukimina ayi wunlomba diambu dimosi. **21** Yesu wuyuvula: —A mbi tidi e? Niandi wuvutula: —Bika bana bama baba babuadi bababakala bavuanda wumosi ku lubakala luaku ayi wumosi ku lumoso luaku mu Kipfumu kiaku. **22** Yesu wuba kamba: —Beno lusi zaba ko momo lunlomba. Buna beno lulenda nua mbungu yoyi ndielu nua? Bamvutudila: —Nyinga, tulenda kuetu bu vanga! **23** Yesu wuba kamba: —Bukiedika luela nua mbungu ama vayi mu diambu di vuanda va lubakala luama voti ku lumoso luama, diodi disi ko mu minsua miama bila bibuangu beni bidi mu diambu di batu bobo Dise diama kakubikila biawu. **24** Thangu kumi di minlonguki minkaka miwa bobo, mifuemina bakhomba zina buadi. **25** Yesu wuba tumisa bawu boso, wuba kamba: —Luzebi ti bapfumu ba Bapakanu zieti kuba yadila mu kingolo ayi batu bawu banneni beti kuba monisanga lulendo luawu. **26** Vayi buawu ko bulenda bela kuidi beno. Vayi woso mutu tidi ba wunneni mu beno bika kaba kisadi kieno. **27** Woso tidi ba wutheti buna bika kaba mvika weno. **28** Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muingi bansadila vayi wuyiza mu diambu di sadila batu ayi mu diambu di vana luzingu luandi mu diambu di kula batu bawombo. **29** Bu babika Yeliko, nkangu wu batu bawombo balandakana Yesu. **30** Baphofo buadi bavuanda mu yenda nzila, bu ziwa ti Yesu wulembo vioki buna zieka nyamikina: —Pfumu! Muana Davidi, wutumoni kiadi e! **31** Nkangu wu batu wuba temina muingi zibika biyoko vayi

21 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, batula ku Betefange, buala buidi ku mongo minti mi olive, Yesu wutuma minlonguki miodi ayi **2** wuba kamba: —Yendanu ku buala bobo buidi ku ntual'eno. Buna ma lumona phunda yi nketo yikangama ayi muan'andi wu mbakala va ndambu; luzinianguna ayi lundatina ziawu. **3** Enati mutu wuluyuvudu, buna luvutula: “Pfumu wuzivuidi mfunu”. Buna wela kuzifidisa mu nsualu. **4** Mambu momo mavangama mu diambu di dedikisa mambu matuba mbikudi: **5** Lukamba kuidi ndumba yi Sioni Tala Ntinu'aku wizidi kuidi ngeyo widi wulembama; widi va yilu phunda yi nketo vuendi va mbata muana phunda, muana wu phunda yi nketo. **6** Minlonguki miyenda, mivanga boso Yesu kaba kambila. **7** Minata phunda yinketo ayi muana phunda, miyala minledi miawu va mbata ziphunda beni bosí Yesu wuvuanda vana. **8** Nkangu wu batu bawombo bayala minledi miawu mu nzila. Bankaka bazenga matafi ma minti ayi bayala mawu mu nzila. **9** Nkangu wu batu bobo baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa, baba yamikinanga: Ozana kuidi Muana wu Davidi! Bika kasakumunu mutu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu Ozana mu bibuangu bizangama! **10** Bu kakota mu Yelusalemi, divula dioso dinikuka. Bayuvula: —Nani mutu wovo e? **11** Nkangu wu batu wuvutula: —Yesu, mbikudi wu Nazaleti mu zunga ki Ngalili! **12** Yesu wukota mu luhangu lu Nzo Nzambi, wukuka batu boso baba sumba bima. Wusengubula zimeza zi bobo baba sienzanga zimbongo ayi bikundi bi bobo baba nsumbisa mabembi. **13** Ayi wuba kamba: —Disonama ti Nzo ama yela tedolo Nzo yi lisambulu vayi beno lukitudi yawu suamunu ki mivi. **14** Baphofo ayi bantiudikanga bayiza kuidi niandi muna luhangu lu Nzo Nzambi ayi wubabelusa. **15** Bapfumu zi banganga Nzambi ayi minlongi mi Mina mifuema ngolo bu bamona bikumu biobi bivanga Yesu ayi bu bamona bana baba yamikina mu khati luhangu lu

nzo Nzambi ti: "Ozana, kuidi muana Davidi!" mo mawu mambu kankamba. Niandi wuvutula 16 Diawu banyuvudila: —Wulembo wi kuaku "Nyinga Tata, ndinkuenda." Vayi kasi kuenda mambu momo bana bobo balembo tubi e? Yesu ko. 31 Nani wuvanga luzolo lu Dise mu bana wuba vutudila: —Nyinga! Vayi lutengi ko: Ngeyo babuadi? Bamvutudila: —Muana wutheti. Buna wutambula Nzitusu aku mu miunu mi bana Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba balezi ayi nate mu miunu mi bana batsombi? 17 minfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta Bosi wubabika, wutotuka mu divula, wuyenda bela kulutuaminina mu kota mu Kipfumu ki ku Betani kuawu kaleka. 18 Mu nsuka-nsuka bu Nzambi. 32 Bila Yowani wuyiza mu kulumonisa kaba mvutuka ku divula, wumona nzala. 19 Bu nzila yi busonga vayi lumanga kunwilukila. kamona nti wumosi wu figi va ndambu nzila, Muaki mimfutisi mi ziphaku ayi bandumba leta wufikama vaba nti beni vayi meza na meza kaka banwilukila. Ka diambu ko lumona momo vayi kamona. Buna wukamba nti beni: —Wulendi lusia balula mavanga ko muingi ku nzimunina buela butanga kadi dikundi dimosi ko! Muna lunwilukila. 33 —Wanu nongo yinkaka: Mutu thangu beni nti wu figi wutumbu yuma. (aiōn) wumosi wuba ndim'andi yi vinu, wutungila g165) 20 Minlonguki bu mimona bobo, misimina yawu lumphangu, wukaba dibulu dimosi mu ayi miyuvula: —A buevi nti wowo wuvikidi kamuninanga mimbutu ma vinu. Wutunga nzo yuminia? 21 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika yi banga mu diambu di sunganga ndim'andi. ndikulukamba enati minu kidi yeno ayi enati Wuyekula ndima beni mu mioko mi bisadi lulendi memata ko, bika sia ti lubeki kaka bi ndima muingi bayifutilanga; bosi wuyenda buvangila mambu maphengi mu nti wu figi mu nzietolo. 34 Thangu yi mvelongo mimbutu wawu vayi lubeki bukambilia kudi mongo wowo: bu yifuana, wutuma bisadi biandi kudi bisadi "Katuka vava, wukiloza mu mbu!" ayi mela biobi kadefisa ndima beni muingi belandi vangama. 22 Mambu mamo malunlomba mu ndambu'andi mimbutu. 35 Vayi minkuni mi lusambulu, luela matambula enati luwilukidi. 23 ndima yi vinu beni mibuila bisadi biandi: Yesu wukota mu Nzo Nzambi. Mu thangu kaba mibeta wumosi, mivonda wunkaka bosi milozila nlonga, bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu wuntatu matadi. 36 Pfumu yi ndima vinu beni ba batu bayiza fikama va kaba ayi banyuvula: wutuma bisadi binkaka; lelo bawombo katuma —Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu viokila bobo katuama tuma va theti vayi mambu momo? Ayi nani wuvana lulendo beni? 24 Yesu mo mawu bavangulu kudi bobo kasia bikila wuba vutudila: —Thidi kuluyuvula mamvana ndima. 37 Bosi wuba fidisila muan'andi bu kiuvu kimosi. Enati lupheni mvutu, buna bosi katuba ti: bela kinzika muan'ama. 38 Vayi minu mamvama ndieka kulukamba mu lulendo minkuni buna mimona muana beni wulembo mbi ndilembo vangila mambu mama. 25 Nani yizi, mikambasana ti: "Teleno mutu wowo wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi voti wela vinginina kiuka, yizanu tumvonda muingi batu? Batona findana bawu na bawu ziphaka kiuka kikituka kieto." 39 Mimbuila, minkoka ayi batuba: —Beto kuiza kambi ti "Nzambi" ku nganda yi ndima ayi mimvonda. 40 Buevi buna maka tukamba ti "bila mbi lumanga lumbanza, thangu pfumu yi ndima yi vinu kunwilukila?" 26 Bosi beto kamba ti "Batu" bu kela vutuka, buevi kela vangila minkuni boma tummona mu diambu di nkangu wu batu miomio? 41 Bamvutudila: —Wela vonda, mu bila baboso bazebi ti Yowani widi mbikudi. 27 kambu kiadi batu bobo bambimbi. Bosi wela Buna bavutudila Yesu: —Tusi zaba ko! Niandi defisa ndima yi vinu beni kudi minkuni minkaka mamvandi wuba kamba: —Minu mamvama miomi miela kumvananga mimbutu mu kadika ndilendi kulukamba ko kani mu lulendo mbi thangu yeti velo mimbutu! 42 Bosi Yesu wuba ndilembo vangilanga mambu momo. 28 Buevi kamba: —Kadi khumbu lutengi ko mu masonoko: lumbanza mu diambu diadi? Mutu wumosi Ditadi diodi diloha mintungi dikituka ditadi di wuba ayi bana bandi buadi bababakala. Wuyiza mfunu, di fuma ki nzo. Pfumu niandi wuvanga kudi wutheti ayi wunkamba: "A muan'ama buawu. Ayi didi diambu di tsiminanga mu yenda sadu buabu ku ndima yi vinu!" 29 meso meto! 43 Diawu ndikulukambila ti bela Muana beni wumvutudila: "Mbengi kuama" Bosi kuluziona Kipfumu ki Nzambi ayi bela vana kunzimunina, wubalula mayindu ayi wuyenda. kiawu kudi batu bobo bela kibutila mimbutu. 30 Dise diyenda kudi muana wummuadi ayi 44 Vayi woso mutu wela bua va ditadi beni wela

keluka mu bitini, vayi woso wela builu ditadi weta longa nzila yi Nzambi mu kiedika ayi beni wela mana kosumuka. **45** Buna bamana wumonanga mutu boma ko bila wutalanga bizizi wa zinongo ziozi, bapfumu banganga Nzambi bi batu ko. **17** Wutukambi buabu kani buevi ayi Bafalisi babakula ti Yesu bawu kalembo wumbanza mu diambu diadi: minsua midi mu yolukila. **46** Batomba nzila yi kunkangila vayi futa phaku kuidi Sezali voti nana? **18** Vayi Yesu nkangu wu batu baba mona boma bila batu wuzuba mayindu mawu mambimbi ayi wutuba: bammonna ti niandi widi mbikudi.

22 Yesu wuba yolukila diaka mu zinongo.

Wuba kamba: **2** —Kipfumu ki Diyilu kidedikini banga ntinu wumosи wusadisa nyengo mu diambu di dikuela di muan'andi wubakala. **3** Wutuma bisadi biandi mu kuenda tedi batu bobo batumusu ku nyengo; vayi batu beni bamanga kuawa kuiza. **4** Wubuela tuma diaka bisadi binkaka ayi wuba kamba: “Lukamba kuidi batu bobo batumusu ku nyengo ti mbeni kubika bidia; phondisidi zingombi ziama ayi bibulu biama bi mafuta; bima bioso bikubimini. Yizanu ku nyengo dikuela!” **5** Vayi batu bobo batumusu bamona mambu beni maphamba, bosí kadika mutu wuyenda kuandi: Wumosi ku tsol'andi, wunkaka ku kita kayenda. **6** Bobo basiala; bakanga bisadi biandi; babayamisa ayi babavonda. **7** Buna ntinu wufuema ngolo ayi wufidisa masodi mandi mu vonda mimvondi beni ayi muvika divula diawu. **8** Bosí wukamba bisadi biandi: “bidia bi nyengo wu dikuela bikubimini. Vayi batu batumusu basi bafuana ko. **9** Diawu yendanu mu ziphambu zi zinzila, tumisanu batu boso lummona muingi biza ku nyengo wu dikuela.” **10** Bisadi biyenda mu zinzila ayi bakutikisa batu boso bobo bamona; batu bamboti ayi bambimbi ayi nzo yi nyengo wu dikuela yiwala. **11** Ntinu bu kakota mu tala batu bobo baba mu nzo yi nyengo, wumona mutu wumosи wukambu vuata minledi mi nyengo wu dikuela. **12** Buna wunyuvula: “A nkundi ama! A buevi kotidi vava ngeyo kambulu vuata minledi mi nyengo wu dikuela?” Vayi mutu beni kasia baka divutula ko. **13** Buna ntinu wukamba bisadi biandi: “Lunkanga malu ayi mioko; lunloza ku nganda kuidi tombi, kuna kuidi bidilu ayi nkuetosolo wu menu.” **14** Bila batumusu badi bawombo vayi bobo basobulu badi bafioti. **15** Buna Bafalisi bayenda ayi bafindana ziphaka bawu na bawu mu tomba diluaku di buidila Yesu mu mambu momo kalenda tuba niandi veka. **16** Bamfidisila minlonguki miawu ayi batu ba dikabu di Elode. Batuba: —A Nlongi, tuzebi mboti ti ngeyo widi mutu wuntubanga kiedika,

weta longa nzila yi Nzambi mu kiedika ayi bi batu ko. **17** Wutukambi buabu kani buevi ayi Bafalisi babakula ti Yesu bawu kalembo wumbanza mu diambu diadi: minsua midi mu yolukila. **18** Vayi Yesu nkangu wu batu baba mona boma bila batu wuzuba mayindu mawu mambimbi ayi wutuba: —A bankua mayuya, bila mbi lukumfiedila e? **19** Mbonisanu zimbongo ziozi lumfutilanga phaku! Buna bannatina denali kimosi. **20** Bosí wuba yuvula: —Zizi kiaki kinani ayi bisono biabi bi nani e? **21** Bavutula ti: —Bi Sezali. Buna Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi Sezali kuidi Sezali ayi bi Nzambi kuidi Nzambi! **22** Babo basimina buwombo bu bawa bobo; bambika ayi bayenda kuawu. **23** Muna lumbu beni kuandi, Basaduki, bobo beti tuba ti batu bafua balendi fuluka ko, bayiza kuidi Yesu ayi banyuvula: **24** —A Nlongi, Moyize wukamba ti bakala dikuela bu kafuidi, enati kasi buta bana ko buna khomb'andi kafueti vinginina nketo wovo kabikidi muingi kabutila khomb'andi wufua bana. **25** Vayi tuba ayi tsambuadi di bakhomba zi babakala. Muana wutheti wukuela nketo, wufua ayi kasia buta bana ko. Wubika nketo'andi kuidi khomb'andi. **26** Buawu bobo buvangimina kuidi khomba yoyo yimmuadi ayi yintatu nate kuidi yoyi yi tsambuadi. **27** Ku nzimunina nketo beni mamvandi wufua. **28** A buna mu lumbu ki mfulukulu nketo beni wela ba wunani mu bawu tsambuadi bila bawu boso bankuela e? **29** Yesu wuba vutudila: —Lulembo kukivuni bila lusi zaba Masonoko ko ayi lusi zaba ko lulendo lu Nzambi. **30** Ku nzimunina yi mfulukulu. Batu balendi buela kuelana ko ayi kuedusu ko vayi bela ba banga zimbasi mu Diyilu. **31** Vayi mu diambu di mfulukulu yi bafua, lutengi ko mambu ma lukamba Nzambi: **32** Minu ndidi Nzambi yi Abalahami, yi Isaki ayi yi Yakobi e? Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko vayi Nzambi yi batu badi moyo. **33** Nkangu wu batu bu wuwa bobo basimina ngolo mu malongi mandi. **34** Bafalisi, bu bawa ti Yesu kangisidi miunu mi Basaduki, bakutakana va kimosi. **35** Buna wumosи mu bawu wuba nlongi wu mina, wuyiza kumfiela. Buna wunyuvula: **36** —A Nlongi! A Muina mbi wulutidi mu Mina mios e? **37** Yesu wumvutudila: —Zola Pfumu Nzambi aku mu ntim'aku woso, mu muel'aku woso ayi mu mayindu maku mamo. **38** Wowo muina wulutidi ayi wawu wutheti. **39** Wummuadi wudedikini banga wovo wutheti wawu wawu: Zola ndiaku

bangga bu weta kukizodila ngeyo veka. **40** Mina ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti mioso ayi malongi ma mimbi kudi madi mu zionanga bima bi mafuola ayi lueti sambilanga Mina miami miodi. **41** Bafalisi bu bakutakana zitsambulu zimula muingi lumenika. Diawu va kimosi, buna Yesu wuba yuvula: **42** —Buevi luela bakila thumbudulu yilutidi tola.] **15** A lumbanzila mu diambu di Klisto? Widi Muana mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi nani e? Bamvutudila: —Widi Muana wu Davidi! **43** Buna wuba kamba: —Buna buevi Davidi, mu Bafalisi! Luidi batu ba mayuya. Lueti diengilanga lutumu lu Pheve, kantedila Pfumu e? Bila niandi zitsambulu kani lulenda baka, ka diambu ko nzenza wumosi wutuba: **44** Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama: Vuanda va koko kuama ku lubakala nate mbeni tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. **45** zikhumbu zizole viokila beno veka. (**Geenna g1067**) Diawu, enati Davidi wunte dila “Pfumu” buna buevi kafueti bela muan'andi e? **46** Kadi mutu wumosi kasia nunga ko kumvutudila mvutu. Ayi tona lumbu beni, kadi mutu wumosi kasia buela nunga ko mu kunyuvula diaka biuvu.

23 Buna Yesu wukamba nkangu wu batu ayi minlonguki miandi: **2** —Minlongi mi Mina ayi Bafalisi kisalu kiawu sudikisa batu Mina mi Moyize. **3** Lutumukina ayi lukeba mambu moso bakulukamba. Vayi lubika landakana mavanga mawu bila mambu momo beti longa mawu ko beti sadila. **4** Bazebi kanga mimfunu midi zitu ayi beti tula miawu va mavangiti ma batu vayi bawu veka bamengi nikunina miawu mu tsongi nlempo. **5** Mambu moso bamvanga batidi ti batu baba mona. Diawu zikesi zi fioti-fioti ziozi beti vuata mu thangu lusambulu zilutidi ziozi zibankaka mu kula ayi zitsongi zi mazuela mawu zidi zi mula. **6** Beti zola kaka vuandila mu bibuangu bi lukinzu mu minyengo ayi mu bikundi bitheti mu nzo zi zikhutukunu. **7** Beti zola baba vaninanga mboti vama vadi batu bawombo ayi babatedilanga “Nlongi”. **8** Vayi beno babika kulutedilanga “Nlongi” bila beno babo lubeki Nlongi wumosi kaka ayi beno boso luidi bakhomba. **9** Kadi mutu wumosi vava ntoto lulendi tedila ko: “Tata” bila Tata dimosi kaka didi yeno, diodi didi ku Diyilu. **10** Lubika talanga batu balutedila: “Pfumu” bila Pfumu yimosi kaka yidi yeno: Klisto. **11** Mutu wovo lutidi munneni va khatitsik’leno wela ba kisadi kieno. **12** Woso mutu wukukinangika wela kululu ayi woso mutu wukukikulula wela nanguku. **13** —A mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Bila lueti kandika batu ba kota mu Kipfumu ki Diyilu ayi beno veka lukotanga ko! Ayi luvananga ko dilauku kuidi batu batidi kota bakota kuawu! **14** [O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina

meso. Beno lueti tuba ti enati mutu levidi ndefi mu “Nzo Nzambi”, diodi disi kuandi diambu ko. Vayi enati mutu levidi ndefi mu “nolo yidi mu Nzo Nzambi” buna kafueti dukisa ndefi andi. **17** Luidi bivungisi ayi Baphofol! A mbi bilutidi mfunu? Nolo voti nzo Nzambi yoyi yinkitulanga nolo yinlongo? **18** Lueti tuba diaka: enati mutu levidi ndefi va “diziku dimyokolongo bibulu bitambuku kuidi Nzambi”, diodi disi kuandi diambu ko; vayi enati levidi ndefi mu “dikaba diodi didi va diziku” buna kafueti dukisa ndefi andi. **19** Baphofol! Diambu mbi dilutidi mfunu, makaba voti diziku dinkitulanga dikaba dinlongo? **20** Mutu wovo levidi ndefi mu “diziku”, buna levidi yawu mu diziku ayi mu bima bioso bidi vana. **21** Mutu wovo levidi ndefi “mu nzo Nzambi”, buna levidi yawu mu dizina di nzo Nzambi ayi mu mutu wovo wunkalanga muna. **22** Ayi mutu wovo levidi ndefi mu Diyilu, buna levidi yawu mu kundu ki Nzambi ayi mu mutu wovo wuvuandanga va kundu beni. **23** O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu ba mayuya. Bilal! Lueti vana Nzambi kuku kikumi mu bima biobi lueti kuna mu zitsola zieno banza mu bima biobi bifioti-fioti biobi lueti kuna. Vayi lusadilanga ko mambu malutidi pfumu mu Mina bang: vanganga masonga, monanga batu kiadi ayi vanganga makuikama. Nganu mawu momo mambu luvanga mu kambu lenza mamo mankaka. **24** Mintuadisi mifua meso! Lueti sosanga biobi lueti tua muingi zinzinzi zifioti-fioti zibika vioka vayi lumminanga bulu kinneni kioki beti tedila kamela. **25** O mabienga kuidi beno minlongi mi Mina ayi beno Bafalisi! Luidi batu ba mayuya! Lunsukulanga va mbata kopo ayi va mbata dilonga vayi mu khati mu wala bima biobi lueti yiba ayi zitsatu zieno zimbimbi. **26** Bafalisi bafua meso! Lutuama theti

sukula mu khati kopo ayi mu khati dilonga, bosi mama e? Bukiedika ndikulukamba ti kadi ditadi buna mu mbata mamusukuka. **27** O mabienga dimosi dilendi siala ko va mbata ditadi dinkaka, kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno luidi batu ba mayuya! Bila luidi banga biziami biobi bivindu nlangi yi phembi ayi ku nganda bimmonikanga kitoko vayi mu khati mu wala mimvesi mi batu bafua, mvindu ayi kheni yi phila mu phila. **28** Beno mamveno, ku nganda lummonikanga basonga va meso ma batu vayi mu khati muwala mayuya ayi mambu mambimbi ma phila mu phila. **29** O mabienga “Minu ndidi Klisto!” ayi bela vuna bawombo. kuidi beno minlongi mi Mina ayi Bafalisi! Beno **6** Luela wa zitsangu zi zimvita ayi biyoko bi luidi batu mayuya! Luntunganga biziami bi zimvita vayi lubika ba boma-boma. Mambu beni mimbikudi ayi lumfuanisanga bumboti biziami mafueti vangama vayi yawu ko yela ba tsukulu bi batu basonga, **30** ayi lueti tubanga: “Enati yi nza. **7** Bila tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka beto tuzinga mu thangu bakulu beto nganu ayi batu ba kipfumu kimosi bela nuanisa batu tusia bundana yawu ko mu vonda mimbikudi.” ba kipfumu kinkaka. Nzala yela ba yiwombo, **31** Bu luntuba bobo lulembo telama beno veka ntoto wela nikuka mu bibuangu biwombo. **8** kimbangi ti luidi bana ba batu bobo bavonda Vayi mambu moso mama mela ba thonono mimbikudi. **32** Diawu manisanu kisalu kioki yi minsongo banga mi nketo weka buta. **9** kitona bakulu beno. **33** A beno ziniokal! Bana ba bikusa! A buevi lulenda tinina nkanu wu Buna bela kuluyekula mu diambu luyamusu ayi bela kuluwonda. Batu ba makanda moso bulungi e? (*Geenna g1067*) **34** Ndiela lufidisila bela kululenda mu diambu di dizina diama. **10** mimbikudi, batu badi nduenga ayi minlongi Mu thangu yina batu bawombo bela loza minu mi Mina. Luela vonda bankaka, luela bandisa kiawu, bela kuki vakusa ayi bela lendasana bawu bankaka va dikulusi vayi bankaka luela babeta yi bawu. **11** Mimbikudi miwombo mi luvunu bikotti mu zinzo zieno zi zikhutukunu, bosi miela totuka ayi miela vuna batu bawombo. **12** luela kuba yamisa mu divula dimosi-dimosi **35** Bila mambu mambimbi mela buelama, luzolo muingi menga, ma batu boso basonga, momo lu batu bawombo luela dekuka. **13** Vayi woso matenguka tona mu Abeli mutu wusonga wela kanga ntima nate kuna tsukulu wela vuka. nate mu Zakali muana Balaki; mutu wovo **14** Buna Nsamu wawu wumboti wu Kipfumu luvonda va khatitsika Nzo Nzambi ayi diziku wela longo va nza yimvimba mu diambu di diodi banyokilanga Nzambi makaba, matangulu wuba kimbangi kuidi batu ba makanda ma mu mintu mieno. **36** Bukiedika ndikulukamba zitsi zios. Buna bosi tsukulu yi nza yela ba. mambu moso mama mela buila batu ba tsungi **15** —Diawu thangu luela mona mbungi wovo yayi. **37** —A Yelusalemi! A Yelusalemi e! Ngego wuyolukila mbikudi Danieli, telimini va buangu wumvondanga mimbikudi ayi wunlozilanga kinlongo, mutu wovo wulembo tangi bika matadi batu bobo Nzambi kakufidisilanga. kasudika **16** buna boso batu bela batakana mu Zikhumbu zikua ndizola kutikisa bana baku tsi Yuda batinina ku miongo. **17** Woso mutu widi banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku mbata muanzu, kabika kuluka mu diambu ku tsi mavavi mandi. Vayi wumanga kuaku. **38** kabonga bima bidi mu nzo'andi. **18** Woso mutu Tala, nzo'aku yikuiza ba dio wuya, yikambu wela batakana mu tsola kabika buela vutuka ku bima. **39** Diawu, ndikulukambila: tona buabu manima mu bonga yunga kiandi. **19** Mabienga lulendi buela kumbona ko nate thangu luela mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela tuba: Bika kasakumunu mutu wovo wunkuizila ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika. mu dizina di Pfumu.

24 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi, minlonguki miandi mifikama va kaba muingi mimmonisa phila yitungulu Nzo Nzambi beni. **2** Buna wuba kamba: —Lummona mamoso

dimosi dilendi siala ko va mbata ditadi dinkaka, mamo mela tiolomono. **3** Bu kavuanda va mongo minti mi Olive, minlonguki miandi miyiza miawu veka ayi minyuvula: —Wutukamba thangu mbi mambu beni mela vangimina ayi dimbu mbi kiela monisa phutukulu aku ayi tsukulu yi nza e? (*aiōn g165*) **4** Yesu wuba vutudila: —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! **5** Bila bawombo —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! **5** Bila bawombo bela kuizila mu dizina diama ayi bela tuba: mafueti vangama vayi yawu ko yela ba tsukulu bi batu basonga, **6** Luela wa zitsangu zi zimvita ayi biyoko bi beto tuzinga mu thangu bakulu beto nganu ayi batu ba kipfumu kimosi bela nuanisa batu tusia bundana yawu ko mu vonda mimbikudi.” ba kipfumu kinkaka. Nzala yela ba yiwombo, **7** Bila tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka beto tuzinga mu thangu bakulu beto nganu ayi batu ba kipfumu kimosi bela nuanisa batu tusia bundana yawu ko mu vonda mimbikudi.” ba kipfumu kinkaka. Nzala yela ba yiwombo, **8** kimbangi ti luidi bana ba batu bobo bavonda Vayi mambu moso mama mela ba thonono mimbikudi. **9** kitona bakulu beno. **10** mimbikudi, batu badi nduenga ayi minlongi Mu thangu yina batu bawombo bela loza minu mi Mina. Luela vonda bankaka, luela bandisa kiawu, bela kuki vakusa ayi bela lendasana bawu bankaka va dikulusi vayi bankaka luela babeta yi bawu. **11** Mimbikudi miwombo mi luvunu bikotti mu zinzo zieno zi zikhutukunu, bosi miela totuka ayi miela vuna batu bawombo. **12** luela kuba yamisa mu divula dimosi-dimosi **13** Vayi woso matenguka tona mu Abeli mutu wusonga wela kanga ntima nate kuna tsukulu wela vuka. nate mu Zakali muana Balaki; mutu wovo **14** Buna Nsamu wawu wumboti wu Kipfumu luvonda va khatitsika Nzo Nzambi ayi diziku wela longo va nza yimvimba mu diambu di diodi banyokilanga Nzambi makaba, matangulu wuba kimbangi kuidi batu ba makanda ma mu mintu mieno. **15** —Diawu thangu luela mona mbungi wovo yayi. **16** buna boso batu bela batakana mu Zikhumbu zikua ndizola kutikisa bana baku tsi Yuda batinina ku miongo. **17** Woso mutu widi banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku mbata muanzu, kabika kuluka mu diambu ku tsi mavavi mandi. Vayi wumanga kuaku. **18** kabonga bima bidi mu nzo'andi. **19** Woso mutu Tala, nzo'aku yikuiza ba dio wuya, yikambu wela batakana mu tsola kabika buela vutuka ku bima. **20** Lusambilia muingi lumbu beni kioki luela tina kibika ba mu thangu kiozi kingolo voti mu lumbu ki saba. **21** Bila ziphasi beni ziela ba zingolo, nkutu ziphasi zina zibedi ko tona thonono nza nate buabu ayi ziphasi zi phila yina zilendi buela ba ko. **22** Enati Pfumu kasia baka ko

lukan lu kufisa bilumbu beni, nganu kadi mutu wumosi kalendi vuka ko. Vayi wela kufisa biawu mu diambu di batu bobo kasobula. **23** Enati mutu wulukembi: "Lutala! Klisto widi vava", voti "widi kuna", lubika kunwilukila. **24** Bila Baklisto ba luvunu ayi mimbikudi mi luvunu miwombo miela totuka ayi bela vanga bidimbu binneni ayi bikumu bi tsisi muingi babaka bu vunina enati baka bubela, batu bobo Nzambi kasobula. **25** Tala, ndilulubudi. **26** Enati mutu wulukembi ti: "Tala widi ku dikanga" lubika kuenda kuna. Voti: "Tala! Widi mu bibuangu bisuama", lubika wilukila! **27** Bila ndizulu yi Muana Mutu yela ba banga bunkuizilanga lusienmo lueti tonina ku Esite nate ku Wesite. **28** Bila koso kuidi mvumbi kuawu ku nkutakananga bibala. **29** Ziphasi zi bilumbu beni bu ziela tumbu manisa, buna thangu yela tumbu nomba ngondi yela zimbisa miezi miandi, zimbuetete ziela doduka tonia mu diyilu ayi lulendo lu diyilu luela nikuka. **30** Buna dimbu ki Muana Mutu kiela monika mu Diyilu ayi batu ba makanda moso ma ntoto bela nionga ayi bela mona Muana Mutu wunkuizila mu matuti ma diyilu, mu lulendo ayi mu nkembo wunnensi. **31** Thangu tulumbeta yinneni yela siku, niandi wela tuma zimbasi ziandi. Ziawu ziela kutikisa batu bandi boso bobo kasobula mu zitsongi ziya zi nza, tonia ku tonina nza nate ku sukisina nza. **32** Bika lulonguka dilongi di nti wu figi: Enati matafi mandi meka malebila ayi enati matonini totula meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini. **33** Beno mamveno bobuawu, buna luela mona mambu moso momo buna luzaba ti Muana Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka va muelo. **34** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi kiviokila ko tuamina mambu mama mavangama. **35** Diyilu ayi ntoto biela vioka yayi mambu mama malendi vioka ko! **36** Vayi mu diambu di thangu voti lumbu kiela vangama mambu beni, kadi mutu wumosi kasi zaba ko ayi zimbasi zisi zaba ko, ka diambu ko Muana kasi zaba ko. Vayi Tata kaka zebi. **37** Mambu momo mavangama mu thangu Nowa mela buela vangama mu thangu Muana Mutu kela kuiza. **38** Bila tuamina khuka yi nlangu, batu badia ayi banua, bakuelana, bakuedisa nate mu lumbu kikota Nowa mu masuwa. **39** Vayi basia zaba diambu dikubabuila ko nate khuka yi nlangu yiyiza ayi yimana vitumuna bawu boso. Bobo buela bela thangu Muana Mutu kela kuiza. **40**

Diawu babakala buadi bela ba mu tsola, wumosi wela bongo wunkaka wela siala. **41** Baketo buadi bela niika zithete va ditadi, wumosi wela bongo wunkaka wela siala. **42** Diawu diodi luzibula meso, bila lusia zaba ko lumbu kiela kuiza Pfumu eno. **43** Luzebi mboti ti enati Pfumu yi nzo zebi thangu muivi kalenda kuizila va builu, nganu kalendi baka bu lekila ko muingi muivi kabika kota mu nzo'andi. **44** Diawu beno mamveno, lukubama bila Muana Mutu wela kuiza mu thangu yi lukambulu bela mayindu. **45** Nani kisadi kikuikama ayi kidiela kioki Pfumu andi kabiekidi mu sunganga bisadi binkaka muingi kaba vananga bidia mu thangu yi fuana? **46** Khini yiwombo yela ba kuidi kisalu kioki enati Pfumu andi wiza kumbata wulembo sadibumboti kisalu kioki bambiekila. **47** Bukiedika ndikulukamba Pfumu andi wela kunyekudila katalanga bima biandi bioso. **48** Vayi enati kidi kisadi kimbimbi, maka niunguta ti: "Pfumu ama kakadi vika kuiza!" **49** Ayi wukiyekudi mu yamisanga bisadi binkaka ayi mu dianga ayi nuanga va kimosi ayi bikolo-mbungu. **50** Bosi ti pfumu andi wizidi mu lumbu kioki kakambulu mayindu; mu thangu yika kambulu zaba **51** buna Pfumu wela kunzenga mu bitini ayi wela kuntula mu ntanda wu batu ba mayuya. Kuna kuidi bidilu avi nkuetoso wu meno.

25 Mu lumbu kina, Kipfumu ki Diyilu kiela dedakana bang a kumi di bandumba bobo zisi zaba nitu yi babakala ko babonga minda miawu mu kuenda dengana ditoko di makuela. **2** Mu bawu mu ba bandumba zitanu ziba bivulu, zitanu ziba nduenga. **3** Bivulu bibonga minda miawu vayi basi nata mafuta ko. **4** Vayi bobo baba nduenga babonga mintutu miawu mi mafuta ayi minda miawu. **5** Sumbu bakala di makuela kazingila mu kuiza, buna bawu boso baniungina ayi baleka tulu. **6** Va midi mi phipa, mbembo yi yiamikina: "Tala, ditoko di makuela wizidi! Yenda lundengana." **7** Buna bandumba zioso zikotuka ayi zitona kubika minda miawu. **8** Buna bandumba ziosi zi bivulu zikamba kuidi ziozi ziba nduenga: "Lutuvananu ndambu yi mafuta meno, bila minda mieto mieka nzimal!" **9** Vayi ziozi ziba nduenga ziba vutudila: "Yilendi fuana kuidi beto ayi beno ko. Mboti luenda sumbi mafuta meno veka kuidi bobo beti sumbisa mafuta." **10** Vayi bu bayenda ku sumba, ditoko di makuela diyiza.

Bobo baba bakubama bakota yandi mu nz o yi kuna ko ayi ndintotanga bima biobi ndisia nyengo ayi muelo wuzibama. 11 Ku nzimunina, kuna. 27 Vayi nganu wutula zimbongo ziam a bandumba bankaka bayiza, zituba: "Pfumu, ku banki mu diambu mu lumbu ndiel a vutuka; Pfumu, wutuzibudila." 12 Mfunu wuba vutudila: nditambula zimbongo ziam a ayi ndandu va yilu. "Bukiedika ndikulukamba, ndisi ku luzaba ko." 28 Lunziona talanta kioki ayi luvana kiawu kuidi 13 Diawu luzibula meso bila lusi zaba ko lumbu mutu wovo widi kumi di bitalanta." 29 Bila bela ayi thangu. 14 Kiela dedakana banga mutu buela vana kuidi woso mutu widi bima ayi wela wumosi wukubama mu vanga nzietolo. Wutela baka biwombo. Vayi kuidi woso mutu kambulu bisadi biandi ayi wuba vana bima biandi. 15 bela kunziona ka diambu ko biobi bidi yandi. 30 Wuvana kuidi mutu wutheti bitalanta bitanu; Luloza kisadi kikondolo mfunu ku nganda kuidi kuidi wunkaka bibiodi. Bosi kuidi wuntatu tombi, kuna kuidi bidilu ayi nkuetoso wu meno. talanta kimosi. Wuvanina buawu kuidi kadika 31 —Mu thangu Muana Mutu kela kuiza mu mutu boso bu kalenda sadila mu diela diandi. nkembo andi va kimosi ayi zimbasi zios o, wela Buna mutu beni wuyenda kuandi. 16 Mutu vuanda va Kundu kiandi ki nkembo. 32 Batu wovo wutambula bitalanta bitanu wuyenda boso badi va ntoto bela kutakana va ntual'andi. tumbu sadila biawu mukhita ayi wuyiza baka Wela vasa batu banga bumvasilanga nsungi bitanu diaka va yilu. 17 Mutu wovo wutambula mamemi ayi zikhombo. 33 Wela tula mamemi ku bitalanta biodi mamvandi wuvanga buawu; koko kuandi ku lubakala bosi zikhombo ku koko bos i wuyiza baka bitalanta biodi diaka va kuandi ku lumoso. 34 Buna Ntinu wela kamba yilu. 18 Vayi mutu wovo wutambula talanta kuidi bobo bela ba ku koko kuandi ku lubakala: kimosi, wuyenda kaba dibulu mu ts i ntoto ayi "Beno lusakumunu kuidi Dise diama, yizanu; wusueka zimbongo zi pfumu'andi. 19 Bilumbu tambulanu kiuka, Kipfumu kioki balukubikila biwombo bu bivio ka, pfumu yi bisadi beni tona vana va vangulu nza. 35 Bila bu ndiba wuvutuka mu nzietolo andi ayi wuyuvula nzala, luhhana bidia; bu ndiba phuila beno kadika mutu kamvumbudila kipholo mu phila lundukina, bu ndiba nzenza, luthambula, 36 bu yi kasadidi. 20 Mutu wovo wutambula bitalanta ndikambu minledi mivuata, luhuika; bu ndiba bitanu wuyiza ayi wumvana bitalanta bitanu kimbevo, luyiza kuthala; bu ndiba mu nloko, binkaka. Wukamba pfumu'andi: "Pfumu'ama luyiza kuthala!" 37 Vayi batu basonga bela ngeyo wuphana bitalanta bitanu, tala bitanu kumvutudila: "A Pfumu! Thangu mbi tumona diaka ndibeki va yilu." 21 Pfumu'andi wuvutula: wumfu a nzala vayi tuvana bidia e? Thangu mbi "widi kisadi kimbotti ayi kikuikama. Ngeyo tumuena wuba phuila vayi tunuikina e? 38 A wubedi wukuikama mu bima bifioti. Diawu thangu mbi wubela nzenza vayi beto tutambula ndieka kuvana minsua mu bima biwombo. e? Voti thangu wukambulu minledi ayi beto Yiza moni khini va kimosi ayi Pfumu aku." tuvuika e? 39 A thangu mbi wubela kimbevo 22 Mutu wovo wutambula bitalanta biodi voti mu nloko buna beto tuyiza kutala e?" wuyiza ayi wutuba: "Pfumu ngeyo wuphana 40 Vayi ntinu wela kuba vutudila: "Bukiedika bitalanta biodi, tala, bi biodi diaka ndibeki ndikulukamba: yoso khumbu luvanga bobo, va mbata." 23 Pfumu'andi wunkamba: "widi kuidi bakhomba ziam a ziazi zikambulu mfunu, kisadi kimbotti ayi kikuikama. Ngeyo wubedi wukuikama mu bima bifioti. Diawu ndieka 41 Bosi wela tuba kuidi bobo bela ba ku koko kuvana minsua mu bima biwombo. Yiza moni khini va kimosi ayi Pfumu aku." 24 Bosi mutu wovo wutambula talanta kimosi wuyiza ayi wutuba: "Pfumu, ndizaba ti ngeyo widi mutu 42 Bila bu wumosi wu phasi bila weti vela mimbutu mu ndiba nzala, lusia kuphana bidia ko; bu ndiba biobi wusia kuna ko ayi wuntotanga bima biobi phuila lusia kundiukina ko; 43 bu ndiba nzenza, ka wusia kuna ko. 25 Ndimueni boma, diawu lusia kuthambula ko; bu ndikambu minledi lusia ndiyenda suekila talanta kiaku ku ts i ntoto. kuphuika ko; bu ndiba kimbevo ayi ndiba mu Tala, tambula talanta kiaku." 26 Pfumu'andi nloko lusia kuiza kuthala ko!" 44 Buna bawu bela wumvutudila: "widi kisadi kimbimbi ayi kibol! kumvutudila: "A Pfumu! A thangu mbi tumona Zebi ti ndimvelanga mimbutu mu biobi ndisia ti wumfu a nzala voti phuila, voti wuba nzenza,

wukambu minledi, wuba kimbevo voti mu nloko vayi tumanga kusadisa?" 45 Vayi niandi wela kuba vutudila: "Yoso khumbu lusia buvanga ko kuidi batu baba bakambulu mfunu buna kuidi minu kuandi luvangila buawu." 46 Buna bela kuenda ku thum budulu yoyi kayilendi suka ko vayi batu basonga ku luzingu lukalumani.

(aiōnios g166)

26 Yesu bu kamana tuba mambu mama, wukamba minlonguki miandi: 2 —Luzebi ti bilumbu biodi bisiedi muingi nyengo Pasika wutona; buna bosí Muana Mutu wela yekolo mu vondo va dikulusi! 3 Buna bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba batu bakutakaná ku nzo Kayife, pfumu yi banganga Nzambi; 4 bawizana buevi bafueti kangila Yesu mu luvunu muingi bamvonda. 5 Vayi batuba: —Tubika vanga buawu mu thangu yi nyengo muingi khindu yibika bua mu batu. 6 Yesu bu kaba ku Betani ku nzo Simoni, mutu wovo wuba kimbevo ki buazi, 7 nketo wumosi wuyiza ayi bungu ki malasi ma thalu, wudukula mawu ku ntú wu Yesu mu thangu kaba va meza. 8 Vayi minlonguki mifuema bu mimona bobo ayi mituba: —Bila mbi mbebosolo yi phila yoyo e? 9 Nganu mboti mu sumbisa malasi beni mu thalu yiwombo ayi vana zimbongo beni kuidi minsukami. 10 Yesu bu kazaba mayindu mawu, wuba kamba: —A mbi lulembo monisina nketo wawu phasi e? Diambu kaphangidi didi diambu dimboti. 11 Minsukami mikala kuandi yeno mu zithangu zioso, vayi minu ndisi kuiza kalanga yeno ko. 12 Enati nketo wawu wundukudidi malasi mama mu nitu'ama, didi mu diambu di kubika nzikulu'ama. 13 Bukiedika ndikulukamba ti muamo muela longo Nsamu Wumboti wawu va nza yimvimbá, diambu divengi nketo wawu diela yolokolongo mu kuntubukilanga moyo. 14 Bosí wumosi mu kumi mimvuala miandi miodi, dizina diandi Yuda Isikalioti, wuyenda kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi, 15 wuba yuvula: —Mbi lulenda kuphana enati ndilusumbisidi Yesu e? Buna bantangila makumatatu ma bivanzi. 16 Tona muna thangu beni Yuda wutomba diluaku di kuba yekudila Yesu. 17 Mu lumbu kitheti ki nyengo wu mapha makambu tulu luvi minlonguki miyiza kuidi Yesu ayi minyuvula: —A kuevi tidi tuenda kubikila ndiwlulu yi Pasika e? 18 Wuba vutudila: —Yendanu ku divula kuidi kingandi, buna lunkamba: "Nlongi

kakembí: thangu'ama yifikimini, ku nzo'aku ndindila Pasika ayi minlonguki miama." 19 Minlonguki mivanga phila yi kambilá Yesu. Mikubika Pasika. 20 Mu thangu masika, Yesu wuvuanda va meza ayi kumi mimvuala miandi miodi. 21 Mu thangu baba ndia, Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba: buna luididi vava mutu wumosi mu beno maka phakusa! 22 Baboso beka mona kiadi, wumosi-wumosi weka kunyuvula: —Pfumu, buna minu e? 23 Yesu wuba vutudila: —Mutu wovo wumbuika koko kuandi va kimosi ayi minu mu dilonga buna niandi wukuphakusa. 24 Bila Muana Mutu wulembo yendi banga busonimina mu Masonoko mu diambu diandi. Vayi nga mabienga kuidi mutu wovo wumvakusa! Nganu bufueni kuidi mutu beni mu kambu kuandi butuka! 25 Yuda, mutu wovo wukumvakusa, wuyuvula: —A Nlongi! Bati minu e! Bosí Yesu wumvutudila: —Nyinga, ngeyo tubidi buawu. 26 Thangu baba ndia, Yesu wubonga dipha, wuvutula matondo, wudibukuna bosí wuvana minlonguki miandi, wuba kamba: —Bonganu ludia, bila yayi yawu nitu'ama! 27 Bosí wubonga mbungu, wuvutula matondo, wuba vana ayi wutuba: —Bika lunuanu beno boso 28 bila mama mawu menga mama ma Nguizani madukulu mu diambu di ndemvokolo yi masumu ma batu bawombo. 29 Vayi ndikulukamba, kadi khumbu ndiela buela nua vinu tona buabu nate lumbu kioki ndiela nua vinu kimona va kimosi ayi beno mu Kipfumu ki Dise diama. 30 Buna bayimbila nkunga. Bosí bayenda ku mongo minti mi olive. 31 Buna Yesu wuba kamba ti: —Va builu buabu beno boso ma lumana zimbisa minu mu diambu diama. Bila disonama: Ndiela vonda nsungi mamemi, mamemi ma nkangu mela mana tiakana. 32 Vayi bu ndiela fuluka, ndiela kulutuamina ku Ngalili! 33 Piela wunkamba: —A Pfumu! Ka diambu ko baboso bela zimbisa minu mu diambu diaku, vayi minu ndilendi ko! 34 Yesu wuvutula: —Tala, bukiedika ndikukamba: buabu kuandi va builu, simbu tsusu yikokula, buna zikhumbu zitatu si wuthunukina. 35 Piela wunkamba: —Ka diambu ko fua ndifua yaku vayi ndilendi kutunuka ko! Minlonguki mioso phila yimosi mitubila. 36 Yesu wuyenda ayi minlonguki miandi ku buangu bantedilanga Ngetesemaní. Wuba kamba: —Lukala vava, minu bu ndiedi ku sambilá kuna! 37 Wunata Piela ayi bana buadi ba Zebede. Wutona mona kiadi ayi

ntima phasi. 38 Bosi wuba kamba: —Muel'ama muingi luiza khangi ayi zimbedi ayi zimbondo weka kiaki nate nduka mu fua. Lusiala vava zi minti mu mioko? Keti bilumbu bioso ndibedi vayi luleka nkielo va kimosi ayi minu. 39 longanga mu Nzo Nzambi vayi lusi kukhangko ko. Niandi wuyenda thama fioti, wufukama ayi 56 Vayi mambu moso mama mavangimini mu wusambila. —A Dise diama! Enati baka bubela, diambu di dedikisa masonoko ma mimbikudi. bika kopo yayi yithatukila. Vayi bika bobo 57 Batu bobo bakanga Yesu, bannata kuidi nzodidi vayi bobo ngeyo zodidi. 40 Bu kavutuka Kayife, pfumu banganga Nzambi. Kuna ku vaba minlonguki, wuyiza babata balembo leki kutakana minlongi mi Mina ayi bakulutu ba tulu. Buna wukamba Piela: —Buna lulendi nunga batu. 58 Vayi Piela wunlandakana kuna manina mu sambila yama va kimosi banza mu thangu nate ku lumphangu lu pfumu banganga Nzambi, yimosi ko e? 41 Luleka nkielo ayi lusambila wukota ku khati lumphangu ayi wuvuanda muingi luedi bua mu phukumunu. Bila pheve va kimosi ayi minsungi mu diambu kamona yidi ayi luzolo lu mboti vayi nitu yidi yilebakana. kani buevi bukuiza manisina mambu beni. 59 42 Wuyenda diaka mu khumbu yinzole ayi Bapfumu banganga Nzambi ayi batu boso ba wusambila: —A Dise diama! Enati kadi baka lukutukunu lu minyadi batomba kimbangi ki bubela ti kopo yayi yithatukila, vayi enati mfueti luvunu mu diambu di Yesu muingi babaka bila kuyinua buna bika luzolo luaku luvangama! ki kumvondisila. 60 Ka diambu ko bambangi ba 43 Bu kavutuka diaka; wuyiza buela bata buna luvunu bawombo bayiza, vayi zisia kumbaka balekidi, bila meso matulu maba yawu. 44 Buna bila ko. Ku nzimunina kuyiza batu buadi, 61 wusia babika ayi wuyenda sambila mu khumbu bakamba: —Mutu wawu niandi wukamba ti: yintatu, ayi mambu mo mawu katuba. 45 Bu “Minu ndenda tiolumuna Nzo Nzambi ayi kavutuka vaba minlonguki; buna wuba kamba: kuyitungila mu bilumbu bitatu!” 62 Buna Pfumu —Lukidi leki ayi lulembo vundi e? Thangu yi banganga Nzambi wutelama, wuyuvula Yesu: yifikimini ayi Muana Mutu yekolo mu mioko —Kadi diambu wukadi vutula e? Kimbangi mi bankua masumu. 46 Telamanu, tuendanu mbi kioki batu baba balembo kutelimina e? Tala mutu wovo wukuphakula fikimini. 47 Buna 63 Yesu kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu kamanisini ko yoluka, tala Yuda, wumosi mu banganga Nzambi wunkamba: —Ndikulomba mu kumi mimvuula miodi, wuyiza va kimosi ayi dizina di Nzambi yi moyo, wutukambi ti ngeyo nkangu wu batu banata bisabala ayi zimbondo kliso, Muana Nzambi. 64 Yesu wumvutudila: zi minti, batumu kuidi bapfumu zinganga —Nyinga! Banga kuandi butubidi. Buela diaka Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. 48 Mutu ndikulukamba: tona buabu luela mona Muana wovo wuvakula Yesu, wuba vana dimbu kiaki: Mutu vuendi va koko ku lubakala lu mutu —Woso mutu ndikuiza fifi besi, buna niandi wovo lutidi lulendo ayi wunkuizila va matuti lufueti kanga. 49 Buna niandi wufikama vaba ma diyilu. 65 Buna Pfumu banganga Nzambi Yesu ayi wutuba: —Mboti nlongi. Bosi wumfifa wukanzuna minledi ayi wukamba: —vuezidi besi. 50 Yesu wunkamba: —A nkundi ama! Nzambi! Bila mbi tufueti buela tombila diaka Vanga diwizidi! Bosi bankaka bafikama, babuila bambangi? Luwilu beno veaka phila kavezidi Yesu ayi bankanga. 51 Vayi mutu wumosi mu Nzambi. 66 Beno buevi lumbanza e? Bavutula: bobo baba ayi Yesu wunonuna koko kuandi, —Fueni kuandi mu vondol! 67 Mbadi barnlobudila wutotula sabala kiandi, wuzuba kisadi ki Pfumu madita ku busu ayi banzuba zikhomi. Bankaka yi banganga Nzambi ayi wunzenga dikutu. 52 banzuba zimbata ayi bankamba: 68 —A Kliso, Vayi Yesu wunkamba: —Vutula sabala kiaku va wutubikudila ayi wutukambi nani wubetidi buangu kiandi bila batu bantotulanga sabala, e? 69 Piela wuba wuvuanda ku nganda, mu mu sabala bela vondolo. 53 Ngeyo wumbanza ti khati lumphangu, kisadi kimosi ki nketo kiyiza ndilendi lomba kuidi Dise diama ayi vana vawu ayi kinkamba: —Mamvaku bedingi ayi Yesu, niandi kalendi ko kumfidisila zimbasi viokila muisi Ngalili! 70 Vayi Piela wutunuka kuandi kumi ayi lengio biodi ko e? 54 Vayi buna buevi va meso ma batu boso: —Ndisi zaba ko mambu bulenda dedikinina mambu masonama mu momo wuntuba! 71 Bu kaba kuenda ku ndambu Minkanda meti tuba ti buawu bobo mambu beni muelo wu lumphangu, kuna nketo wunkaka mfueti vangimina e? 55 Muna thangu yina Yesu wummona ayi wukamba batu bobo baba vana: wutuba kuidi nkangu wu batu: —Ndieka dovula —E e beno, lutala mutu wovo bedingi ayi Yesu

muisi Nazaleti! **72** Piela wubuela tunuka diaka mambu momo balembo kufundila e? **14** Vayi ayi wuleva ndefi ti: —Bukiedika ndisi zaba Yesu kadi diambu dimosi kasia vutula ko. ko mutu wowo! **73** Buela kala fioti batu bobo Diawu nyadi kasiminina buwombo. **15** Kifu baba vana bayiza vaba Piela ayi bankamba: kiba yawu, mu thangu nyengo, nyadi, wuba —Bukiedika ti ngeyo widi wumosi mu batu totulanga mutu wumosi wunloko, wowo wuba bobo bila thubulu aku yilembo fundi. **74** Piela nlombongo kuidi batu. **16** Vayi mu thangu wutona leva ndefi ayi wu kitombila tsingulu: yina, mutu wumosi wuyenda tsangu, wuba —Ndisi zaba ko mutu wowo! Muna thangu mu nloko dizina diandi Balabasi. **17** Nkangu beni tsusu yikokudi. **75** Buna Piela wutebukila bu wukutakana, Pilatu wuba yuvula: —A nani mambu momo Yesu kakamba ti: "Simbu tsusu yinkokula, buna ngeyo si wuthunukina mu zikhumbu zitatu." Buna wutotuka ku nganda ayi wudila buwombo.

27 Buna buisi bukia, bapfumu zioso zi banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda bakutakana ayi bawizana mu tomba diluaku di bamvondila Yesu. **2** Bankanga minsinga, bannata ayi banyekula mu mioko mi nyadi Pilatu. **3** Yuda, mutu wuyekula Yesu bu kamona ti bazengila Yesu nkanu wu lufua, wumona phasi mu ntima; diawu wuyenda vutula makumatatu ma zimbongo zi bisengo kuidi bapfumu banganga Nzambi ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. **4** Mbadi wuba kamba: —Mbeni vola masumu bila ndiekudi mutu wukambu vanga kadi kiasa. Bawu bamvutudila: —Momo masi tutala ko! Matedi kuaku! **5** Buna wusia loza zimbongo beni vana tsi, muna Nzo Nzambi, wubotuka ayi wuyenda kidengidika. **6** Bapfumu banganga Nzambi zitota zimbongo beni ayi zituba ti: —Tuisi ko minsua mu tula zimbongo ziphila yayi mu kesi yi makaba ma Nzo Nzambi bila ziawu zidi zimbongo zi menga. **7** Buna bamana wizana, basumba tsola mu zimbongo beni muingi bazikilanga banzenza. Tsola beni yiba yi mutu wumosi wuba bumbanga zinzungu zituma. **8** Diawu nate buabu tsola beni yintedolongo: "Tsola yi menga". **9** Buawu bobo budedikinina mambu mabikula mbikudi Yelemi ti: Babonga makumatatu ma zimbongo zi bisengo, yawu thalu yizenga bana ba Iseli mu diambu diandi **10** Ayi ziawu basumbila tsola yi mutu wumbumbanga zinzungu zituma banga bobo Pfumu kathumina. **11** Buna Yesu wutelama va ntuala nyadi, ayi niandi wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu Bayuda e? Yesu wumvutudila: —Nyinga! Yidi banga bu tubidi. **12** Vayi thangu bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda bu bayiza kumfunda, niandi kasia vutula kadi diambu ko. **13** Pilatu wunyuvula: —Wulembo wi kuaku mambu momo balembo kufundila e? **14** Vayi ayi wuleva ndefi ti: —Kadi kota mambu ma mutu wowo wu busonga bila mu builu buabu phasi mbueni, mu ndozi, mu diambu diandi! **15** Vayi bapfumu banganga Nzambi ayi bakulutu ba Bayuda beka sindisila nkangu wu batu muingi batuba ti bayekula Balabasi vayi Bavonda Yesu. **16** Buna nyadi wuba yuvula diaka: —A nani lutidi ndiluyekudila muna badi bawu buadi e? Batuba: —Balabasi! **17** Pilatu wuba yuvula: —A vayi mbi phangila Yesu, wubeti tedilanga Klisto e? Bawu boso bavutula: —Wumbanda va dikulusi! **18** Pilatu wuyuvula: —Diambu mbi dimbimbi kavengi e? Vayi baluta yamikina ngolu: —Wumbanda va dikulusi! **19** Pilatu bu kamona ti kalendi buela vanga kadi diambu dimosi ko ayi divunzi ditona, wubonga nlangu; wusukula mioko va ntuala batu boso ayi wukamba: —Ndisi ko bila mu menga ma mutu wawu. Vayi beno veka matedi! **20** Batu boso bavutula: —Bika menga mandi mabua va beto ayi va bana beto! **21** Pilatu wubayekudila Balabasi. Bu kamana betisa Yesu bikoti, wunyekula mu mioko miawu muingi bambanda va dikulusi. **22** Masodi ma nyadi makotisa Yesu ku khati nzo ayi makutikisa dikabu di masodi mu kunzungidila. **23** Bamvula minledi miandi ayi bamvuika yunga ki mbuaki. **24** Bavanga budu ki kipfumu ki sitsendi, bamvuika kiawu ku ntu; bansimbisa nti va koko kuandi ku lubakala, bamfukimina, bansekinina ayi batuba: —Mboti e, Ntinu wu Bayuda! **25** Banlobudila madita bosibabonga nti, wawu baba kunzubanga ku ntu. **26** Buna bamana kunsekinina, bamvula yunga beni; bamvuika minledi miandi bosibannata muingi bambanda va dikulusi. **27** Bu baba totuka, badengana mutu wumosi mu nzila, dizina diandi Simoni wuba muisi Silene, bankuika kanata dikulusi. **28** Batula ku buangu kimosi baba

ntedilanga ngolongota. Tsundu Ngolongota: sunga Yesu bu bamona phila ntoto wunikukina “Buangu ki mvesi wu ntu”, **34** kuna bamvanina ayi mambu moso momo phila mavangimina, vinu kisobakanayi kitiki ndudi muingikanua. bamona boma yiwombo ayi batuba: —Bukiedika Buna kabimba, wumanga ku kinua. **35** Buna kuandi ti mutu wowo bedi Muana Nzambi! bamana ku mbandava dikulusi, babula tsombo **55** Baketo bawombo baba vana, thama baba mu diambu di kabana minledi miandi. **36** Mbadi ntadila. Bawu baba nlandakananga Yesu tonabavuanda kuna mu kunsunga. **37** Batula muna ku Ngalili mu diambu bansadila. **56** Mu bawu dikulusi tini ki dibaya vana mbata ntu'andi, muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi musonama bila kioki banzengila nkanu: “Niandi Zaki ayi Zozefi ayi ngudi yi bana ba Zebede. **57** niawu Yesu, ntinu wu Bayuda”. **38** Bidovula biodi Va thangu masika, mutu wumosi wu kimvuama, bibandu va dikulusi va kimosi ayi Yesu, wumosi muisi Alimate, dizina diandi Zozefi, wuba ku koko ku lubakala, wunkaka ku koko ku nlonguki wu Yesu, **58** wuyenda lomba nitu yi lumoso. **39** Batu bobo baba mviokila vana, baba Yesu kuidi Pilatu. Buna Pilatu wuvana minsua kumfinga, baba nikunanga mintu **40** ayi baba muingi bamvana yawu. **59** Zozefi wubonga nitu, nyoluka: —E! Ngeyo mutu wuntiolumunanga wuyizinga mu dilasola di lino yi vedila. **60** Nzo Nzambi ayi kuyitungila diaka mu bilumbu Wuyitula mu dibumbi diandi dimona, disokolo bitatu; wukivukisa ngeyo veka. Enati widi mu ditadi. Wunengumuna ditadi dimosi dinneni Muana Nzambi, kuluka va Dikulusi! **41** Bapfumu va muelo wu dibumbi. Bosi wuyenda kuandi. **61** banganga Nzambi, minlongi mi Mina ayi Maliya muisi Mangadala ayi Maliya mankaka bakulutu ba Bayuda mamvawu bansekinina baba bavuanda ku ndambu yinkaka yitalini ayi ayi bakamba: **42** —A! Niandi wuvukisidi batu dibumbi. **62** Lumbu ki khubumunu bu kivioka, bankaka vayi niandi veka kalendi kukivukisa mu lumbu kilanda, bapfumu banganga Nzambi ko e! Enati niandi widi ntinu Iseli, kakulumuka ayi Bafalisi bayenda kuidi Pilatu. **63** Bankamba: va dikulusi muingi tunkikinina. **43** Niandi —A pfum! Tulembo tebuka moyo ti mutu wovo diana diandi didi mu Nzambi, bika kamvukisa wu luvunu bu kabedi moyo wubedi tubanga ti: buabu enati weta kunzola; bila niandi wuba “Ndiele fuluka bilumbu bitatu bu biela vioka:” ntubanga: “Ndidi Muana Nzambi.” **44** Bidovula **64** Diawu bulutidi imboti wuvana minsua basunga biobi bibandu yandi va kimosi va dikulusi dibumbi nate bilumbu bitatu bivioka muingi mamvawu bobo baba kumfingila. **45** Tona thangu minlonguki miandi mibika kuenda yibi nitu midi nate thangu yintatu mu masika, ntoto andi bila nganu miela kamba batu ti wufulukidi wumvimba wuba mu tombi kinkobo. **46** Nduka- mu bafua. Buna luvunu beni luela viatuka tezo nduka mu thangu yintatu Yesu wuyamikina ayi viokila lololutheti mu mbimbi. **65** Pilatu mu ndinga yingolo: —Eli, Eli, Lama sabakatani wuba vutudila: —Bonganu masodi, yendanu, e? Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama! lusunga ziami boso bu luzodidi. **66** Bayenda, Bila mbi wundiekudidi e? **47** Batu bankaka, bazibika bumboti dibumbi mu tula dimbu mu bobo batelama vana bu bawa bobo, batuba: ditadi, ayi babika masodi.

—Eli kantela. **48** Wumosi mu bawu, wuzawula, wuyenda bonga eponzi, wukifulusa mu vnu kidi ngami; wukisomika va tsongi nti bosi wumvana muingikanua. **49** Vayi bankaka bakamba: —Bika tutala kani Eli weka kuiza mvukisa. **50** Yesu wubuela yamikina diaka mundinga yingolo; buna wuzenga vumunu. **51** Muna thangu beni kaka lido yi Nzo Nzambi yikanzuka mu ndambu zizole tona kuna yilu nate ku tsi. Ntoto wunikuka, matadi mabasuka, **52** biziami bizibuka, batu banlongo bawombo bafua bafuluka. **53** Batotuka mu biziami. Yesu bu kafuluka buna bakota mu divula dinlongo. Batu bawombo baba mona kuna. **54** Pfumu yi masodi ma Loma ayi momo maba yandi mu

28 Lumbu ki saba bu kivioka; mu nsuka lumbukitheti ki sabala; Maliya muisi Mangadala ayi Maliya mankaka bayenda mu tala ziami. **2** Ayi tala ntoto wunikuka ngolo bila mbasi yi Pfumu yiba ku Diyilu yiyiza ayi yinengumuna ditadi ayi yiyuanda va mbata ditadi beni. **3** Phil'andi yiba banga kiezila ki lusieomo ayi minledi miandi mimonika phembi yi ngolo viokila mvula yi matadi mu phembi. **4** Masodi ma mona tsisi; matona tita ayi makituka banga batu bafua. **5** Vayi mbasi yikamba kuidi baketo: —Vayi kuidi beno, bikanu mona bomai! Nzebi ti Yesu diodi babendi va dikulusi niandi luntomba, **6** vayi kasiedi vava ko! Fulukidindi banga bobo

kakambila. Yiza lutala vovo kabedi. **7** Yendanu nsualu ayi kambanu minlonguki miandi ti fulukidingi mu bafua, ayi wulutuamimini buabu ku Ngalili, kuna ma lummona. Tala, ndilukembi. **8** Babika nsualu ziami, ku tsi boma ayi khini yinneni. Mu thinu nsualu bayenda kamba tsangu beni kuidi minlonguki miandi. **9** Ayi tala, Yesu wuba dengana, wutuba: —Mboti eno. Bawu bafikama va kaba, basimba malu mandi ayi bansambilila. **10** Bosi Yesu wuba kamba: —Bikanu mona boma! Yenda kambianu bakhomba ziamma bayenda ku Ngalili, kuawu ziela ku mbonina! **11** Mu thangu baba mu nzila, ndambu masodi masunga ziammi mayenda ku divula ayi makamba mambu moso mabua kuidi bapfumu zinganga Nzambi. **12** Bu bakutakana va kimosi ayi bakulutu ba Bayuda, buna bawizana ayi bavana masodi zimbongo ziwombo, **13** ayi baba kamba: —Buna lutuba ti minlonguki miandi miza yibanga nitu andi va builu mu thangu tubedingi ku tulu. **14** Enati nyadi wilu nsamu wawu buna tuela kulula ntim'andi ayi beno lulendi ba ku tsi mayindu ko. **15** Masodi mabonga zimbongo ayi mavanga boso bu babakambilila. Buna diambu diodi ditembakana mu Bayuda nate mu lumbu kiaki. **16** Kumi minlonguki wumosi miyenda ku Ngalili, ku mongo wowo Yesu kaba sudikila. **17** Mu thangu bammona, bansambilila vayi bankaka, bamemata. **18** Yesu wufikama va baba ayi wuba kamba: —Minu baveni lulendo loso tona ku Diyilu nate vava ntoto. **19** Diawu yendanu, lukitula batu ba zitsi zioso minlonguki miama; Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di Pheve Yinlongo. **20** Ayi luba longa batumimina mambu moso momo ndilutumina. Luzaba mboti ti bilumbu bioso minu ndidi yeno nate vana tsukusulu yi nza. (aiōn g165)

Mark

1 Thonono Nsamu wu mboti wu Yesu Klisto, Muana Nzambi, **2** banga busonimina mu nkanda mbikudi Ezayi: Tala! Ndiela fidisa mvual'ama ku ntual'aku, niandi wela kubika nzil'aku. **3** Yawu mbembo yi mutu wunyamikina mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu, Luludika minsolo miandi. **4** Yowani wuyiza, wuba botikanga mu dikanga ayi wuba tubanga ti: "Bika lubotama mu diambu di monisa ti lubaludi mavanga; buna Nzambi wela kululemvukila mu masumu meno." **5** Batu boso baba mu zunga ki Yuda ayi batubobo baba kalanga ku Yelusalemibaba kuendanga kuidi niandi. Wuba botikanga mu nlangu Yolidani bu baba tambudilanga masumu mawu. **6** Yowani wuba vuatanga minledi mivangulu mu mika mi kamela. Bosi nsinga kaba nkanganga mu luketo wuvangulu mu nkanda wu bulu. Bidiakaba ndianga: makhoko ayi niosi. **7** Malongi kaba longanga mawu mama: —Fioti fisiedi malumona mutu wumosi wunkuiza ku manima mama, niandi wudutidi mu lulendo; ndisi fuana nkutu ko mu yinama mu diambu di nianguna minsinga mi zisapatu ziandi. **8** Minu mu nlangu ndilembo kulubotikila vayi niandi mu pheve Yinlongokela kulubotikila. **9** Mu thangu yina Yesu wuba ku Nazaleti, buala buidi mu Ngalili, wuyiza kuidi Yowani ayi niandi wumbotika mu nlangu Yolidani. **10** Mu thangu kaba totuka mu nlangu, kazimbukulu Difyilu dizibukidi, Pheve Yinlongo yikuluka va niandi banga dibembi. **11** Mbembo yitotuka ku Difyilu, yiawakan: —Ngeyo widi mwani'ama wu luzolo; khini yiwombo wukumbonisanga. **12** Vana vawu Pheve yituma Yesu mu kuenda ku dikanga. **13** Makumaya ma bilumbu kavuandila kuna ayi kuna Satana kantotila. Wuba mvuandanga ayi bibulu bi nsitu bosi zimbasi ziba kunsadilanga. **14** Bu bakanga Yowani, Yesu wuyiza ku Ngalili mu longa Nsamu wumboti wu Nzambi. **15** Wuba tubanga ti: —Thangu yifueni! Kipfumu ki Nzambi kifikimini. Bika lubalula mavanga ayi luwilukila Nsamu wumboti. **16** Lumbu kimosi Yesu bu kaba kuenda yendanga mu mbembele mbu wu Ngalili, wumona Simoni ayi khomb'andi Andele banloza dikondi mu mbu, bila baba banlobi mbizi. **17** Yesu wuba kamba: —Ndandakananu ayi ndielia kulukitula minlobi mi batu. **18** Muna

thangu beni, basia bika makondi mawu ayi banlandakana. **19** Buela kuesa fioti; wumona zaki muana Zebede ayi khomb'andi Yowani; balembu londi makondi mu khati nlungu. **20** Vana vawu wuba tela. Basia bika dise diawu Zebede ayi bisadi biandi muna nlungu; banlandakana. **21** Bayenda ku Kafalinawumi. Lumbu ki saba bu kifuana, Yesu wukota mu nzo lukutukunu ayi wutona longa. **22** Basimina mu diambu di malongi mandi. Bila wuba longila mu lulendo vayi bika banga minlongi mi mina. **23** Muna nzo lukutukunu muba mutu wumosi wuba pheve yimbimbi, wutona yamikina: **24** —A! Yesu muisi Nazaleti, mbi mambu tuidi beto yaku e? Wizidi mu kutubunga e? Minu ndizebi, ngeyo widi nani: widi mutu wunlongo wu Nzambi. **25** Yesu wutemina pheve yimbimbi ayi wuntumina: —Bika biyoko, totuka mu mutu wawu! **26** Pheve yimbimbi yitukumuna mutu beni, yiayamikina mu mbembo yingolobosi yitotuka. **27** Babo basimina ayi baba kukiyuvula bawu na bawu: —A! Diambu mbi diadi e? Talanu ndongolo yimona yinlongolo mu lulendo. Niandi wuntumina ziphevi zimbimbi ayi ziphevi beni zikuntumukina. **28** Buna tsangu'andi yitembakana mu zunga kioso ki Ngalili. **29** Muna thangu yina kaka, buna batumbu totuka mu nzo lukutukunu. Yesu, Zaki ayi Yowani bayenda ku nzo Simoni ayi Andele. **30** Nzitu wu Simoni wu nketo wuba wuleka va mbuka bila zinzangala ziba yandi. Yesu buna katumbu kota; bankamba tsangu mu diambu diandi. **31** Bu kafikama, wunsimba mu koko, wuntelimisa. Zinzangala zimana, bosi weka kuba sadila. **32** Mu masika, thangu bu yidiama, bannatina bambevo ziosi ayi batu bobo baba ziphevi zimbimbi. **33** Batu boso ba divula bakutakana va muelo nzo. Simoni ayi Andele. **34** Wubelusa batu bawombo baba bimbevo bi phila mu phila ayi wukukaziphevi ziwombo zimbimbi ayi wuzikandika zibika yoluka bila zizaba Yesu niandi nani. **35** Mu nsuka buna kukidi tombo fioti, Yesu wukotuka ayi wutotuka ku nganda, wuyenda ku buangu kisuama mu diambu di sambil. **36** Simoni ayi batu bobo baba yandi bantomba. **37** Buna bambakula, bankamba: —Batu boso ngeyo bantomba! **38** Vayi wuba vutudila: —Tuendanu kueto ku buangu kinkaka, mu mala momo mafikimini. Mfueti longa mu mala beni, bila diawu ndiyizila! **39** Buna wulonga mu zinzo ziawu zi zikhutukunu mu Ngalili

dioso ayi wukuka ziphevi zimbimbi. **40** Mutu basimina ayi bakembisa Nzambi bu batuba: wumosi wuba buazi wuyiza fukimina Yesu —Tumueni ko mambu ma phila yayi! **13** Yesu ayi wunkamba: —Enati tidi, beki kuaku bu wuyenda diaka ayi wudiata mu mbembele mbu, kumbelusa. **41** Yesu wummona kiadi, wunonuna nkangu wu batu wuyiza ku kaba ayi wuba longa. koko, wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga thidi, **14** Bu kaba vioka, wumona Levi, muana Alafayi, beluka kuaku! **42** Vana vawu buazi bubotukidi, vuendi mu bilu kiba mfutisilanga ziphaku ayi mu mutu beni, wutumbu beluka. **43** Yesu wunkamba: —Wundandakana. Niandi wutelama wumvutula ku nzo andi bu kanlubula ti: **44** ayi wunlandakana. **15** Yesu bu kaba dia ku —Keba, kadi kamba kadi mutu wumosi mambu nzo Levi; mimfutisi mi ziphaku miwombo mama vayi yenda kimonisa kuidi nganga Nzambi ayi bankua masumu bawombo badia yandi ayi yenda tambika makaba momo Moyize va kimosi ayi minlonguki miandi; bila batu kavanina lutumunumu diambu di kiba kimbangi bawombo banlandakana. **16** Minlongi mi mina kuidi bawu ti ngeyo belukidi. **45** Vayi buna mi Bafalisi bu mimona ti Yesu wulembo dia katumbu totuka; wutona yamikisa kuidi batu va kimosi ayi mimfutisi mi zipaku ayi bankua bosomambu moso mavangama mu niandi ayi masumu, mieka nyuvula minlonguki mi Yesu: wutembikisa tsangu beni mumo. Mu bila kioki —Bila mbi Nlongi eno kalembo dila va kimosi ayi yesu kakadila mu bibuangu bisuama. Vayi batu mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu e? **17** baba mu zindambu zioso baba kuizanga kuidi Yesu bu kawa bobo, buna wuba vutudila: —Batu niandi. badi buvini basi mfunu wu munganga ko, vayi badi kimbevo bawu bantombanga munganga! Ndisia kuiza ko mu tela basonga vayi ndiyiza mu tela bankua masumu. **18** Minlonguki mi Yowani ayi Bafalisi baba kukifuisanga nzala mudiambu di lusambulu. Buna bayiza yuvula Yesu: —Bila mbi minlonguki mi Yowani ayi mi Bafalisi beti kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu vayi minlonguki miaku mikifuisanga nzala ko mu diambu di lusambulu e? **19** Yesu wuba vutudila: —Buevi; batu batumusu ku nyengo makuela balenda kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu bu bakidi va kimosi ayi mutu wovo kuedidi e? Mutu wovo sadisidi nyengo bu kadi yawu va kimosi, balendi kifuisa nzala mu diambu di lusambulu ko. **20** Vayi vela ba lumbu, bu bela ku babotula mutu wovo kuedidi bunabosi bela kifuisa nzala mu diambu di lusambulu. **21** Mutu kalendi bonga tendi kimona ko muingi kalondila nledi wukhulu. Niandi vanga bobo buna kimona kieka buela kakuna nledi wukhulu ayi buna divudu diela ba dinneni. **22** Bobuawu mutu kalendi tula ko vinu kimona mu zitsaku zikhulu bila vinu kimona kibeki bu kanzunina zitsaku zioso. Buna vinu kibungani ayi zitsaku zifuidi. Vayi beti lundila vinu kimona mu zitsaku zimona. **23** Bu kaba viokila mu tsola yi ble mu lumbu ki saba; minlonguki miandi bu miba vioka, mivelable. **24** Buna Bafalisi bankamba: —Tala! Bila mbi minlonguki miaku mimvangila mambu momo makanduku mu lumbu ki saba e? **25** Niandi wuba vutudila: —Lutengi ko mambu Davidi

2 Ndambu bilumbu bu bivioka, Yesu wubuela kuenda ku Kafalinawumi. Bawa tsangu ti widi kuna nzo. **2** Nkangu wu batu wukutakana muna. Batu bawokila ngolo, diawu nkutu bibuangu bisia buela monika ko ka diambu ko va muelo. Vayi Yesu wuba longa mambu ma Nzambi. **3** Batu baya bayiza kuidi niandi, ayi, banata dikoka. **4** Vayi bu basia nunga ko mu kuntudisa vaba Yesu bila nkangu wu batu wuwokila ngolo; diawu batobudila divudu mu muanzu vana vawu vabela Yesu. Bosi bakulula kiphoyi bila wuba wuleka va kiphoyi beni. **5** Yesu bu kamona minu kiawu; buna wukamba kuidi dikoka ti: —A muan'ama, masumu maku malemvokolo! **6** Minlongi minkaka mi Mina miba vana mitona niunguta mu mintima miawu: **7** —A bila mbi mutu wawu kanyolukila bobo e? Keti lembo vuezi Nzambi! Nani wunlemvukilanga masumu e? A keti Nzambi kaka wunlemvukilanga masumu! **8** Vana vawu Yesu, mu pheve andi, bu kazaba mayindu mawu, wuba kamba: —Bila mbi lunyindudila mayindu ma phila yoyi e? **9** Diambu mbi diodi dikambulu phasi mu kamba kuidi dikoka: “Masumu makumalemvokolo” voti “Telama, nanguna kiphoyi kiaku ayi diata”. **10** Vayi muingi luzaba ti Muana Mutu beki lulendo lu lemvukila masumu va ntoto... **11** Buna wukamba dikoka ti: —Ndikutumina: Telama, bonga kiphoyi kiaku, yutuka ku nzo'aku! **12** Vana vawu mutu beni wutelama, wubonga kiphoyi kiandi, wutotuka va meso ma batu boso. Baboso

kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandi longi ayi mu diambu baba lulendo lu totudila baba nzala ayi bakambu bidia e? **26** Wukota ziphevi zimbimbi. **16** Tala mazina makumi batu muna Nzo Nzambi, niandi ayi bakundi bandi buadi bobo kasobula: **17** —Simoni mutu kabieka badia maphamomo matambuku kuidi Nzambi. Piela; Zaki, muana Zebede ayi khomb'andi Mu thangu beni Abiatali niandi wuba pfumu Yowani. Wuba vana dizina di Bowanelingesi bu yi zinganga. Muaki zinganga ziawu kaka ziba dinsundula “bana ba nzazi” **18** Andele, Filipi, minsua mu dia mapha beni; vayi Davidi wudia Balitelemi, Matayi, Toma, Zaki muana Alafayi, mawu ayi wuvana batu bandi. **27** Yesu wubuela Tade, Simoni wuba mu dingumba di Bazeloti bakamba: —Lumbu ki saba kivangu mu diambu **19** ayi Yuda Isikalioti, mutu wuvakusa Yesu. **20** di mutu, bika sia ti mutu niandiwuvangu mu Bu kakota mu nzo, nkangu wu batu wuyiza diambu di lumbu ki saba. **28** Diawu Muana Mutu kutakana diaka muna. Yesu ayi minlonguki niandi Pfumu lumbu ki saba.

3 Yesu wubuela kota diaka mu nzo lukutukunu, kuna kuba mutu wumosi wuba koko kusioka. **2** Yesu baba tala keni lenda kumbelusa mu lumbu ki saba muingi babaka bu kumfundila. **3** Yesu wukamba mutu wowo wuba koko kusioka: —Telama vana, va ntuala batu boso. **4** Bosi wuba yuvula: —Minsua midi mu vanga mamboti voti mambimbi mu lumbu ki saba e? Minsuamidi mu vukisa luzingu lu mutu voti mu vonda e? **5** Vayi kadi mutu kasia yutula kadi diambu ko. Yesu wuba tala mu nganzi ayi weka mona kiadi mu diambu di mintima miawu miba banga matadi. Bosi wukamba kuidi mutu wuba koko kusioka: —Nonuna koko kuaku! Wunonuna kuawu ayi koko kuandi kufuana. **6** Vana yawu, Bafalisi batumbu totuka mu nzo lukutukunu, bayenda kaza ayibatu ba dingumba di Elode muingi batomba diluaku di vondila Yesu. **7** Yesu ayi minlonguki miandi babotuka vana, bayenda ku ndambu mbu. Vayi nkangu wuwombo wu batu wuba landakana: baba ku Ngalili, **8** ku Yuda, ku Yelusalemi, ku tsi Idume, ku disimu dinkaka di Yolidani. Batu bobo bazungidila bizunga bi Tile ayi Sidoni bayiza bawombo kuidi niandi bu bawa mambu momo kavanga. **9** Wukamba minlonguki miandi minkubikila nlungu muingi nkangu wu batu wubika kumfietikisa. **10** Muaki sumbu kabelusa batu bawombo, diawu bobo baba minsongo balundumuka kuiza kuidi niandi muingi bansimba. **11** Bosi thangu batu baba ziphevi zimbimbi bammona, babua va ntual'andiayi bayamikina: —Ngeyo widi Muana Nzambi! **12** Vayi wuba kandika babika zabikisa ti niandi nani. **13** Yesu wukuma va mbata mongo; wutela batu bobo kazola ayi batu beni bayiza kuidi niandi. **14** Kumi batu buadi kasobula bobo kabieka bamvuala muingi babanga yandi va kimosi; **15** ayi muingi kaba fidisa mu kuenda longi ayi mu diambu baba lulendo lu totudila baba nzala ayi bakambu bidia e? **26** Wukota ziphevi zimbimbi. **16** Tala mazina makumi batu muna Nzo Nzambi, niandi ayi bakundi bandi buadi bobo kasobula: **17** —Simoni mutu kabieka badia maphamomo matambuku kuidi Nzambi. Piela; Zaki, muana Zebede ayi khomb'andi Mu thangu beni Abiatali niandi wuba pfumu Yowani. Wuba vana dizina di Bowanelingesi bu yi zinganga. Muaki zinganga ziawu kaka ziba dinsundula “bana ba nzazi” **18** Andele, Filipi, minsua mu dia mapha beni; vayi Davidi wudia Balitelemi, Matayi, Toma, Zaki muana Alafayi, mawu ayi wuvana batu bandi. **27** Yesu wubuela Tade, Simoni wuba mu dingumba di Bazeloti bakamba: —Lumbu ki saba kivangu mu diambu **19** ayi Yuda Isikalioti, mutu wuvakusa Yesu. **20** di mutu, bika sia ti mutu niandiwuvangu mu Bu kakota mu nzo, nkangu wu batu wuyiza kutakana diaka muna. Yesu ayi minlonguki miandi basia buela baka ko bu dila. **21** Bibutu biandi bu biwa nsamu beni, biyiza kunlanda mu kingolo bila baba tuba: “Weka dilawu”. **22** Minlongi mi mina miba ku Yelusalemi mituba: —Ku tsi minsua mi Belezebuli kadi. Mu lulendo lu pfumi yi ziphevi zimbimbi kalembo kukila ziphevi zimbimbi. **23** Buna Yesu wuba tumisa ayi wuba sudikisila mu zinongo: —Buevi Satana kalenda kukila Satana e? **24** Enati kipfumu kivasukidi kiawu veka, buna kipfumu beni kilendi zingila ko. **25** Enati nzo yivasukidi yawu veka, buna nzo beni yilendi zingila ko. **26** Enati Satana weka kinuanisa niandi veka, ayi enati widi wuvasuka, buna, kalendi zingila ko. Tsukulu andi yimonikini. **27** Kuisi ko mutu beki bukotila mu nzo yi mutu widi ngolo ayi yiba bima biandi enati kasi tuama kanga ko mutu beni. Buna bosi kalenda baka bu yibila bima bioso bidi mu nzo andi. **28** Bukiedika ndikulukamba ti masumu moso ayi bifingu biosobilenda fingu Nzambi biela lemvukulu **29** vayi woso kuandi wela fинга Pheve yinlongo, kalendi lemvukulu ko; wela natanga nkanu wu masumu momo mu zithangu zioso. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **30** Yesu wubayolukila buawu mu diambu di batu baba tubanga ti: “ku tsi minsua mu pheve yimbimbi kadi”. **31** Ngudi yi Yesu ayi bakhomba bandi bayiza. Batelama ku nganda ayi batuma mutu mu kuntela. **32** Batu bawombo bauvanda ayi banzungidila Yesu. Buna bayiza ku nkamba: —Tala ngudi aku ayi bakhomba ziaku badi ku nganda ayi negeo bantomba. **33** Yesu wuba vutudila: —A nani ngudi ama ayi banani bakhomba ziam e? **34** Bu tala batu bobo bantula va lukongolo, buna wuba kamba: —Tala ngudi ama ayi bakhomba ziam bawu baba. **35** Woso mutu wumvanga luzolo lu Nzambi, niandi khomb'ama yi bakala ayi khomb'ama yi nketo ayi ngudi ama.

4 Yesu wubuela tona diaka longa va disimu zi mambu mankaka bu makotidi mu bawu di mbu. Nkangu wu batu wukutakana va buna mamfietikisanga Mambu ma Nzambi. (aión kaba wuba wuwombo. Diawu kakumina mu **g165**) **20** Bosi bankaka bawu bantambulanga nlungu, wuvuanda muna. Nkangu wu batu wuba mbongo mu ntoto wumboti. Bawu bobo beti va disimu va ndambu mbu. **2** Wuba longila wanga mambu ma Nzambi ayi bawu beti buta mambu mawombo mu zinongo. Tala mambu mimbutu miwombo: yinkaka makumatatu, kaba nlonga: **3** –Wanu mboti: Nkuni wumosi yinkaka makumasambanu bosi yinkaka khama. wuyenda ku kuna. **4** Bu kaba muanga mbongo, **21** Wuba kamba diaka: —A bwevi, beti nata ndambu yibua mu yenda nzila; zinuni ziyiza muinda mu diambu di kuwutula ku tsu katini mana kuyidoda. **5** Ndambu yinkaka yibua va voti ku tsu mbuka e? A keti beti kuwunata matadi; vuma beni vasia ba ntoto wuwombo ko. mu diambu di kuwutula va yilu meza. **22** Zitheti zivika mena kuandi bila ntoto wusia ba Mamo masuama mafueti ba va kiezila ayi mamo phiba ko. **6** Vayi muini wungolo bu wutotuka, masueko mafueti totuka va nganda. **23** Enati mintuidila beni milebuka ayi miyuma bila misia mutu widi matu mawila buna bika kawa. **24** ba mianzi ko. **7** Yinkaka yibua va zitsendi. Buna wubuela diaka: lulubuka mbote mu mamo Zitsendi beni zimena ayi zifietikisamtuidila momo lulembo wa bila bela kulutezila mu tezo beni. Diawu mintuidila beni misia buta mimbutu kioki lusadila ayi bela buela mawombo. **25** Bila ko. **8** Vayi yinkaka yibua mu ntoto wumboti, kudi woso mutu beki, bela buela kumvana yitotula mintuidila, mikula ayi mibuta mimbutu: vayi kudi mutu wowokambulu, bela kunzunga yimosi makumatatu; yinkaka makumasambanu, biobi kutu bidi yandi. **26** Wubuela tuba diaka: yinkaka khama. **9** Buna wubuela bakamba: —Tala Kipfumu ki Nzambi kidedikini banga woso widi matu ma wila buna bika kawa. **10** Bu mutu wumosi wukuna mbongo mu ntoto. **27** kaba va niandi veka, batu bobo banzungidila Kaleka voti kakotuka va builu voti va muini, va kimosi ayi kumi mimvuala miandi miodi mbongo yimena ayi yiyonzuka yawu veka banyuvula tsundu yi zinongo. **11** Wuba vutudila: niandi mukambu zaba. **28** Ntoto wawu veka, —Beno lutambula diluaku di zabila mansueki wubuta mimbutu; va thete wumenisa ntuidila, ma kipfumu ki Nzambi. Vayi kudi batu bankaka bosiwutotula tsangu bosi mimbutu miyela. **29** bobo badi ku nganda, mamo mu zinongo kaka Thangu mimbutu mayedidi; nkuni wubonga manyolokolo **12** muungi: Mu thangu bantala, kikhondolo kimvedolongo mimbutu muungi batedi kuawu vayi bakadi mona. Mu thangu kavedila mimbutu bila thangu yivedila yifuana. banwa, bawilu kuawu vayi bakadi sudika muungi **30** Wubuela kamba diaka: —Mu mbi tulenda babika baluka kudi Nzambi ayi masumu mawu dedikisa kipfumu ki Nzambi? Mu nongo mbi mabika lemvokolo. **13** Bosi wubuela bakamba: tulendakulukambilu yawu e? **31** Kipfumu ki —Lukadi sudika nongo yayi e? Buna buevi Nzambi kidedikini banga luteti lu mutualide. lulenda sudikila zinongo zioso e? **14** —Nkuni Bu lukununumu ntoto, luawu lututidi keva niandi wunkunanga mambu ma Nzambi. **15** mu zitheti zioso va nza. **32** Vayi luawu kunu Batu bankaka badi mbongo yidi muyenda nzila, mu ntoto lueti menanga ayi lumviokanga mu kunu mambu ma Nzambi. Bu bawilu mawu, bikunusubioso mu kula ayi lueti totula matafi buna satana wunkuizanga nsualu mu ziona marnneni; kuna zinuni zilenda tungilazindiala mambu ma Nzambi makunu mu bawu. **16** Bosi ziawu ku tsu phozi andi. **33** Buna wuba longa bankaka badi banga mbongo yikunu va ntoto mambu ma Nzambi mu zinongo ziwombo widi matadi. Bawu wa mambu ma Nzambi, ziphilayayi, boso bubela diluaku di balenda bantumbu vika kumatambulanga mu khini. kunsudikila. **34** Kalendi kuba yolukila ko mu **17** Vayi bu bakambulu mianzi, bazingilanga kambu sadila nongo. Vayi ti weka va niandi ko. Bila enati ziphasi voti zithotolo zitonini veka ayi minlonguki miandi, buna wuba kuba mu diambu di mambu ma Nzambi, buna beti sudikisanga mambu moso. **35** Va thangu masika vika bua. **18** Bankaka badi banga mbongo muna lumbu kina, Yesu wukamba minlonguki yikunu va zitsendi. Bawu beti wa mambu miandi: —Tusabukanu ku disimu dinkaka. **36** ma Nzambi. **19** Vayi mambu beni makadi Basia bika nkangu wu batu; bawu bannata mu buta mimbutu mu diambu mayindu ma nza nlungu boso bu kabela. Minlungu minkaka miba yayi, luvunu lu kimvuama ki nza ayi zitsatu yandi vana. **37** Buela zimbukila vuka kingolo

kieka. Mayo ma ngolo mabua mu nlungu. mavioka. **15** Bu batula vaba Yesu, bamona mutu Bosi nlungu wutona wala nlangu. **38** Niandi beni wowo wuba ziphevi zimbimbi, mutuwowo wuba wuleka kuna tsongi nlungu. Wuniekika wuba lengio, buna kavuendi; vueti minledi ayi ntu andi va mbatakusa. Minlonguki minkotula diela diandi diosodiduka. Buna bamona boma. ayi minkamba: —A Nlongi! Tueka mfua vayi **16** Ayi baba kamba mambu mavioka kuidi batu Ngeyo wummona diawu diambu di phamba bobo bamona boso mavangiminamu mutu wuba e? **39** Wukotuka, wutemina vuka ayi wuvana ziphevi zimbimbi ayi mu zingulu. **17** Buna batu lutumu kuidi mbu: —Bika biyoko! Ba dio sui! beni baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. Vuka kimanisa ayi ndembama yivutuka. **40** **18** Mu thangu Yesu kaba nkota mu nlungu, Bosi wuyuvula minlonguki miandi: —A bila mutu wowo wuba ziphevi zimbimbiwuyuvula mbi luididi boma-boma? A buevi lukambulu **19** Yesu enati lenda kunlandakana. **19** Vayi Yesu minu e? **41** Beka mona boma buwombo ayi beka kasia kumvana ko minsua mu kunlandakana niunguta bawu veka: —A buna nani mutu wawu ayi wunkamba: —Vutuka ku nzo'aku, kuidi muingi vuka ayi mbu bintumunika e?

5 Bu batula ku disimu dinkaka di mbu mu zunga ki basi Ngelasa. **2** Yesu bu katotuka mu nlungu; mutu wumosi wuba ziphevi zimbimbi wutotuka mu mabumbi, wuyiza kundengana. **3** Mutu beni wuba vuandanga mu mabumbi ayi kadi mutu kalendikunkanga ko, ka diambu ko mu zisieni. **4** Bila zikhumbu ziwombo baba ku nkanganga bisengo ayi zisieni mu malu vayi wuba tabulanga zisieni beni ayi wuba bukunanga bisengo mu bitini. Ayi kadi mutu kasia ku nyodika ko. **5** Zithangu zioso, builu ayi muini, niandi wuba vuandanga mu biziamiyi ku miongo, wuba kuenda yamakinanga ayi ku kiluekanga mu matadi. **6** Bu kamona ti Yesu wukidi thama; wuzawula ayi wuyiza fukama va ntual'andi, **7** ayi wuyamikina mu mbembo yi ngolo: —A yesu, Muana Nzambi yi zangama, mambu mbi tidi kuidi minu e? Mu dizina di Nzambi ndikuleba: kadi kundiamisa. **8** Bila wuba kambanga pheve yimbimbi: —Pheve yi mbimbi totuka mu mutu wawu! **9** Bosi Yesu wunyuvula: —A dizina diaku nani! Niandi wumvutudila: —Dizina diama “Lengio” bu dinsundula tuidi bawombo. **10** Pheve yimbimbi yileba Yesu muingi kabika kuba kuka mu zunga ki tsi beni. **11** Nkangu wu zingulu wunneni wuba dia kuna, kuna ndambu mongo. **12** Ziphevi zimbimbi zileba Yesu: —Wututuma tukota kueto mu zingulu ziazi! **13** Yesu wuba vana minsua. Buna ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu beni ayi ziyenda kota mu zingulu. Zingulu beni ziba tezo ki zimilizizole; zinengumuka nsualu mu mongo ayi ziyenda bua mu mbu, ayi, zimana diama. **14** Minsungi mi zingulu beni mitina ayi minata tsangu mu mavula ayi mu ziphangu zi bibulu zitsola. Batu bayiza tala mambu momo

16 Ayi baba kamba mambu mavioka kuidi batu bobo bamona boso mavangiminamu mutu wuba e? **17** Buna batu lutumu kuidi mbu: —Bika biyoko! Ba dio sui! beni baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. Vuka kimanisa ayi ndembama yivutuka. **18** Mu thangu Yesu kaba nkota mu nlungu, Yesu enati lenda kunlandakana. **19** Vayi Yesu kasia kumvana ko minsua mu kunlandakana ayi wunkamba: —Vutuka ku nzo'aku, kuidi bakhomba ziaku ayi wuba kambi mambu Pfumu kavangidi ayi buevi kamuenini kiadi. **20** Buna wuyenda ayi wutona samuna mu “kumi di mavula” mambu moso mamvangila Yesu. Baboso basimina buwombo. **21** Yesu bu kabuela sabuka, mu nlungu, ku disimu dinkaka di mbu; nkangu wu batu bawombo bayiza kunzungidila vana disimu di mbu. Niandi va ndambu mbu kaba. **22** Buna mutu wumosi dizina diandi Yayilusi, wuba wumosi mu bapfumu zi nzo lukutukunu wuyiza vana. Bu kamona Yesu, wufukama va ntual'andi. **23** Wunleba ngolo ayi wunkamba: —Muan'ama wunketo widi mu ziphasi zi lufua. Wundemvukila; yizawuntetika mioko muingi kabeluka ayi kazing! **24** Yesu wuyenda yandi va kimosi ayi nkangu wu batu wunlandakana ayi wumfietikisa mu zindambu zioso. **25** Nketo wumosi wuba muna nkangu beni wuba kimbevo ki viokanga menga, kumi mimvu miodi kabedila kimbevo beni. **26** Wumona ziphasi ziwombo kuidi minganga miwombo ayi bima biandi bioso bimana mu diambu di kimbevo beni, kasia beluka ko vayi ziphasi ziluta buelama. **27** Bu kawa zitsangu zi Yesu, buna wuyiza, muna nkangu wu kaba, ku manima ayi wusimba nledi wu Yesu. **28** Bila wuyindula ti: —Minu simba kuandi minledi miandi mandi beluka kuama! **29** Muna thangu yina kaka, menga malembolo buela vioka ayi wumona mu nitu'andi ti belukidi mu nsongo wowo. **30** Muna thangu yina, Yesu wubakula ti lulendo luandi lutotuka, wubaluka kuidi nkangu wu batu ayi wuba yuvula ti: —A nani simbidi minledi miamma e? **31** Minlonguki miandi minkamba: —Wummona kuaku buevi nkangu wu batu balembo fietikisila mu zindambu zioso ayi weka buela yuvula: “Nani wutsimbidi e?” **32** Vayi niandi thalu andi yiba kaka kuidi nkangu

muungi kazaba mutu vengi diawu. **33** Nketo kuawu ku minu. Yesu wudiengila mu mala ma wumona boma ayi weka tita. Bu kazaba diambu zunga kina mu diambu di longa. **7** Wutumisa divangama mu nitu andi buna wufikama, kumi mimvuala miandi miodi ayi wuba fidisa wufukama va ntuala Yesu ayi wunkamba kiedika buadi-buadi. Wuba vana lulendo lu yadila kioso. **34** Buna Yesu wunkamba: —A muan'ama ziphevi zimbimbi. **8** Wuba kamba babika nata wunketo, minu kiaku kibelusidi! Yenda mu kadi kima kimosi mu nzila botula kaka nti wutula ndembama ayi beluka kuaku mu ziphasi ziaku. va koko. Buna wuba kamba: —Bu lunkuenda, **35** Buna wukidi yoluka, ndambu yi batu baba ku lubika nata kadi khuta; kadi nata khutu; kadi nzo pfumu yi nzolukutukunu bayiza kunkamba: nata zimbongo mu photimon. **9** Luvuuta —Muan'aku wunketo fuidi. Bila mbi mu buela zisapatu mu malu vayi kadi nata kikhutu ki tatisa nlongi e? **36** Vayi Yesu bu kawa mambu viakisa. **10** Yoso nzo bela ku luyakula, buna lukala batuba, wukamba pfumu yi nzo lukutukunu, muna nate luela kuenda. **11** Kioso buangu bela ti: —Kadi mona boma. Wilukila kaka! **37** Bosi manga ku luyakula voti kuluwa; buna muthangu Yesu kasia vana ko minsua, kadi kuidi mutu luela botuka vana luba kukumuna mbungiwumosi, mu kunlandakana botula kaka Piela, mbungi yi malu meno. Diodi diela ba kimbangi zaki ayi khomb'andi Yowani. **38** Buna batula ku kuidi bawu. **12** Buna bayenda ayi balonga nzo Pfumu lukutukunu, Yesu wumona divuda batu ti babalula mavanga. **13** Bakuka ziphevi diba kuna: batu badila ayi bayamikina. **39** Buna ziwombo zimbimbi ayi badukudila bambevo wukota mu nzo ayi wutuba: —A bila mbi divuda ziwombomafuta ayi baba belusa. **14** Ntinu diodi e? Ayi bila mbi lulembo didila e? Muana Elode wuwa zitsangu zi Yesu, bila dizina diandi kasi fua ko vayi leka kuandi kalekidi! **40** Vayi ditembakakanamu zindambu zioso. Baba tubanga: bansekinina. Buna Yesu wutotula batu boso ku —Yowani Mbotiki niandi wufulukidi mu bafua! nganda. Wubonga dise ayi ngudi yi muana ayi Diawu kadidi lulendo luvangilabikumu. **15** Vayi minlonguki miomi miba yandi. Bawu bakota bankaka baba tubanga: —Niandi Eli. Bankaka yandi muna khati vinga muba muana beni. diaka ti: —Widi mbikudi banga wumosi mu **41** Wusimba koko ku muana ayi wunkamba: mimbikudi. **16** Vayi Elode bu kawa mambu —Talita kumi! Bu dinsundula: Muana ndumba momo, buna wutuba: —Yowani mutu ndizengisa ndikutumina kotuka! **42** Vana vawu muana ntu, niandi wufulukidi! **17** Muaki niandi veka ndumba wutelama ayi wudiata bila nduka- Elode wuvana lutumunu mu buila yowani ayi nduka kumi mimvu miodi miba yandi. Babo wunkangisa mu zisieni mu nloko mu diambu basimina ngolo. **43** Vayi Yesu wuba kandika Elode kakuela Elodiasi nketo nkhhomb'andi Filipi. babika kamba mambu beni kadi kuidi mutu **18** Bila Yowani wuba kambanga ntinu Elode: wumosi ayi wuba kamba bamvana bidia.

6 Buna Yesu wubotuka kuna; wuvutuka ku tsi andi yika butukila ayi minlonguki miandi minlandakana. **2** Mu lumbu ki saba, Yesu wutona longa mu nzo lukutukunu. Buna bawomboru batu bobo banwa basimina ayi batuba: —A kuevi kabakidi mambu momo e? A phila nduenga mbi yoyibamveni e? A buevi kalembo vangila bikumu biobi e? **3** Niandi ko salaphati; muana Maliya; khomba yi Zaki, Yose, Yuda ayi Simoni e? Bakhomba bandi zi baketo keti zikala yeto vava? Niandi wuba nkaku kuidi bawu muungi babika wilukila. **4** Buna Yesu wuba kamba: —Mbikudi kantambulanga minzitusu ko mu tsi andi, kuidi bibutu biandi koayi mu dikanda diandi ko. **5** Diawu kadi kumu kasia vanga kuna ko. Vayi botuka kaka ndambu bambevokatetika mioko ayi kabelusa. **6** Wusimina buwombo mu kambu

Elode wuvana lutumunu mu buila yowani ayi wunkangisa mu zisieni mu nloko mu diambu basimina ngolo. **19** Elodiasi wumfuemina ayi wuntombila diluaku di kumvondila. Vayi kasia nunga ko. **20** Bila Elode tsisi kaba monanga Yowani bila wuzaba ti Yowani wuba mutu wusonga ayi wunlongo. Diawu kaba ku nkebilanga bumbote. Bu kaba kunwanga buna wuba yindulanga buwombo ayi khini kaba monanga mu kunwa. **21** Vayi lumbu kimosi diluaku dimonika mu thangu Elode, mu lumbu ki nyengo wu mbutukulu andi; kakubika nyengo wunneni wu ndiwulu, wutumisa bapfumu zioso zi leta, bapfumu zioso zi masodi ayi bapfumu zioso zi malamu zunga ki Ngalili muungi biza dia ku nzo'andi. **22** Mu thangu yi nyengo, muana ndumba wu Elodiasi wukota muna nzo, wukina. Wumonisa Elode khini va kimosi ayi batu boso Elode katumisa ku nyengo. Diawu ntinu kakambilia muana ndumba beni: —Wundomba kioso tidi,

ndieka kuvana kiawu. **23** Wumvana tsila bu ma batu. **41** Bosi wubonga mapha beni matanu kaleva ndefi ti kioso kuandi wunlomba, yiba ayi zimbizi beni zizole, wuvumbulameso ku Yilu, kuandi ti ndambu yi kipfumu kiama, ndieka wuvutula matondo; wubukuna mapha, wuvana kuvana kiawu! **24** Muana ndumba beni wuyenda minlonguki muingimikabudila nkangu wu batu. yuvula ngudi andi: —A mbi ndomba e? Ngudi Wubuela kabudila zimbizi zizole beni kuidi batu andi wunkamba: —Ntu wu Yowani Mbotiki! **25** bosso. **42** Batu boso badia ayi bayukuta. **43** Batota Buna muana ndumba wuvika vutuka nsualu kumi bipani biodi biwala mu bitini bi mapha kuidi ntinu ayi wunkamba: —Thidi mu nsualu ayi mu zimbizi ziozi zisiadidila. **44** Thalu yoso yi wuphana buabu ntu wu Yowani Mbotiki mu batu badia mapha yiba mili tanu yi babakala. **45** dilonga. **26** Ntinu wumona kiadi, vayi mu Ku nzimunina Yesu wutuma minlonguki miandi diambu di zindefi zi kaleva ayi batu bobo mikuma mu nlungu muingi mintuaminina ku batumusu; buna kasia zola kunyimina wawu disimu dinkaka di mbu ku ndambu Betisayida; ko. **27** Buna ntinu wufidisa disodi dimosi mu niandi veka bu kaba vutula nkangu wu batu. masadi momo maba kunsungangaayi wuntuma **46** Buna kamana vutula nkangu buna wuyenda kanata ntu wu Yowani. Disodi beni diyenda ku mongo mu kuenda sambila. **47** Buisi buna kuna nloko ayi dizenga ntu wu Yowani. **28** bueka yila, nlungu weka va ngingi mbu; Vayi Dinata ntu beni mu dilonga; divana wawu kuidi buna Yesu wukidi niandi veka ku disimu. **48** muana ndumba bosimana wuyenda wuvana Wumona ti minlonguki miandi milembo moni kuidi ngudi andi. **29** Minlonguki mi Yowani bu ziphasi ziwombo mu vuila mu diambu di phemo miwa nsamu, miyiza bonga nitu andi, mizika yiba kuba vutula ku manima. Yiba ndukawayu. **30** Mimvuala mikutakana vaba Yesu ayi ndukathangu yinya yi builu. Yesu wuyenda mimvumbudila kipholo kimamo bavanga ayi ku baba vayi va mbata mbukaba diatila. Ayi balonga. **31** Buna wuba kamba: —Yizanu va wuzola kuba viokakana. **49** Vayi bu bammona lutengo, va buangu kikambulu batu ayi luvunda wundiatila va mbata mbu, babanzila ti nkuyuayi fioti. Muaki batu bawombo baba kuendanga diawu bayamikinina. **50** Bila baboso bammona ayi kuizanga. Diawu basia bakila ko thangu ayi bamona boma. Vayi vana vawu wuba kamba: yi dila bidia. **32** Diawu bakumina mu nlungu —Bika luba bukhafi bila minu kuandi; lubika mu kuenda ku lutengo; va buangu kikambulu mona boma. **51** Bosi wukuma mu nlungu batu. **33** Batu bawombo baba mona bu bayenda mu baba ayi phemo yilembama. Minlonguki ayi baba bakula. Diawu batu bawombo baba misimina ngolo, **52** bila misia sudika ko tsundu mu mavula bazawula kuna ayi baba tuamina yi kumu ki mapha mu diambu di mintimamiawu va buangu kioki baba kuenda. **34** Yesu bu miba mi matadi. **53** Buna bamana sabuka mbu, kakuluka mu nlungu; wumona nkangu wu batu; batula ku zunga ki Ngenezaleti; bakanga nlungu wuba mona kiadi bila baba banga mameme va dibongo. **54** Bu batumbu kuluka mu nlungu, makambulu nsungi. Wutona kuba longa mambu batu babakula Yesu. **55** Buna batu beni bayenda mawombo. **35** Buisi buna bueka nduka yila, nsualu mu zunga kioso. Bannatina bambevo minlonguki miyiza kunkamba: —Va buangu mu biphoysi koso buangu bawa ti kuna kadi. **56** kikambulu batu tuidi bosu buisi bueka yila. Mu bibuangu bioso kaviokila yiba mu mala, mu **36** Diawu vutula batu baba muingi benda mu mavula voti mu zitsola batu batula bambevo ziphagu zi bibulu zitsola ayi mu mala mafikimini mu mazandu, ayi, baba nlebanga Yesu muingi mu diambu benda sumbi bidia. **37** Vayi Yesu kaba vana kaka minsua mu simba kaka tsongi yi wuba vutudila: —Luba vananu beno veka bidia! nledi andi. Babo bobo basimba wawu babeluka. Vayi bawu banyuvula: —Tidi tuenda sumbi mapha ma zikhama zizole zi denali muingi tuba vana badia. **38** Yesu wuba yuvula: —Mapha ma kua madi yeno e? Yendantu lutala. Bu bazaba, buna bankamba: Mapha matanu ayi zimbizi zizole. **39** Buna wuvana lutumunu mu vuandisa nkangu wu batu mu makabu, va biti binlangu. **40** Batu bavuanda mu makabu; mankaka khama yi batu, mankaka makumatanu

7 Bafalisi ayi ndambu yi minlongi mi mina baba ku Yelusalemi, bayiza kutakana vaba Yesu. **2** Bamona ti minlonguki miandi minkaka miba dia dipha ayi miokomi mvindu bu dinsundula mioko mikambu sukulu. **3** Bila Bafalisi ayi Bayuda boso balendi dia ko mu kambu tuama sukulabumbote mioko miawu; buawu bobo baba kinzikilanga kikhulu ki bakulu bawu. **4**

Ayi enati ku zandu babedi, balendi dia ko nata mutu mu vanga mambu matsoni, mu yiba, enati basi yobila ko. Bifu binkaka biwombo mu vonda, **22** mu kitsuza, mu nzinunu, mu baba bikila kuidi bakulu bawu banga mu phila mambu mambimbi, mu luvunu, mu divunzi, yisukudila zikopo, mimvungu ayi zinzungu zi mu kikhenene, ku bifingu, ku luniemo ayi bisengo. **5** Diawu Bafalisi ayi minlongi mi mina ku mambu ma buvungisi ayi mambimbi. **23** bayuvudila Yesu ti: —A bila mbi minlonguki Mambu moso mama mambimbi mu khati ntima miaku mikinzikanga ko kikhulu ki bakulubeto meti ba ayi mawu meti sumuna mutu. **24** e? Bila mbi beti dila ayi mioko mikambu sukulu Yesu bu kabotuka vana, wuyenda mu zunga ki e? **6** Yesu wuba vutudila: —Beno luidi bankua divula di Tile. Buna wukota mu nzo yimosi ayi mayuya! Ezayi wubikula bumboti mu diambu kasia zola ko ti mutu kazaba. Vayi kasia baka dieno. Banga bu disonimina mu minkanda: Batu busuamina ko. **25** Bila nketo wumosi, wuwa baba mu tsongi zi bididi kaka beta kunzitisila zitsangu ziandi ayi wuba ayi muan'andi wunketo vayi mintima miawu thama midi ayi minu. **7** Mu wuyamusu kuidi pheve yimbimbi, wuyiza ayi phamba kuandi balembo tsambidila bila malongi wufukama va malu mandi. **26** Nketo beni wuba balembo longi madi zithumunu zikubuku kuidi muisi Ngelese, wubutukila ku Fenisi didi mu batu. **8** Bila lueti loza Mina mi Nzambi ayi tsi Sili. Wuleba Yesu muingi katotula pheve lueti kinzika kikhulu ki batu. **9** Wubuela ku yimbimbi yiba mu muan'andi wunketo. **27** Vayi bakamba diaka: —Beno lueti vunzikisa Mina mi Yesu wumvutudila: —Bika theti bana batuama Nzambi muingi lukinzika kikhulu kieno. **10** Bila yukuta; bila busi fuana ko mu bonga dipha di Moyize wutuba ti: Kinzika Dise diaku ayi ngudi bana ayi lozila diawu zimbua. **28** Nketo beni aku, ayi woso wunsinga dise diandi votingudi wunkamba: —Nyinga Pfumu, zimbua zidi ku andi kafueti baka thumbudulu yi lufua. **11** tsi meza zieti dia bitsiedi-tsiedi biobi bana Vayi tala phila lueti tubila: woso wunkamba beti dodula. **29** Buna Yesu wumvutudila: —Mu kuidi dise diandi voti kuidingudi andi ti: “Bima diambu di mvutu wowo, yenda kuaku! Pheve biabi ndiedi kaveni mu kusadisa bidi kolibani, yimbimbi yitotukidi mumuan'aku wunketo. budinsundula dikaba ditambuku kuidi Nzambi”, **30** Bu kavutuka ku nzo'andi; wuyenda bata **12** ayi lueti vana minsua kuidi mutu wowo mu muan'andi buna kalekidi va mbuka, pheve kambu sadisa dise diandi ayi ngudi andi. **13** yimbimbi yitotukidingi kuandi. **31** Yesu bu Buawu bobo beno lueti vunzikisila Mambu ma kabotuka mu zunga ki Tila, wuvokila mu Sidoni Nzambi bu lueti kinzikakikhulu kieno kioki lueti ayi mu Dekapoli bu kayenda ku mbu wu Ngalili. kukilonga ayi lueti vanga mambu mawombo **32** Bannatina mutu wumosi wufua matu ayi ma phila yoyi. **14** Yesu wutumisa diaka nkangu wuba yolukilanga mu phasi. Banleba muingi wu batu ayi wuba kamba: —Lungua beno boso kantetika mioko. **33** Yesu wubotula mutu beni va ayi lusudika: **15** Kuisi ko kima kidi ku nganda khatitsika nkangu, wunnata va lutengo, wutula yi mutu kilenda sumuna mutu bu kikotidi minlembu miandi mu matu; wulobula madita mu khati mutu vayi biobi bieti totuka mu bosu wusimba ludimilu mutu beni. **34** Buna niandi biawu bieti kunsumuna. **16** [Enati mutu wuvumbula meso ku yilu, wuvumisa ayi wutuba: beki matu ma wila buna bika kawa.] **17** Buna —Efata! Bu dinsundula zibuka kuaku. **35** Vana kabotuka vaba nkangu wu batu, Yesu wukota ku vawu matu ma mutu beni mazibuka; ludimi nzo; bunaminlonguki miandi minyuvula muingi luandilunianguka ayi wutona tuba bumboti. kaba kamba tsundu nongo yoyi katuba. **18** Buna **36** Yesu wuba kandika babika kamba nsamu wuba kamba: —Beno mamveno luisi ko diela e? beni kadi kuidi mutu wumosi. Bu kaluta kuba Lukadi zaba ti bibioso bidi ku nganda yi mutu kandika buna baluta tembikisa wawu. **37** Nkangu bilendi kunsumuna ko bu bikotidi mu niandi. **19** wu batu basimina ngolo ayi batuba: —Mambu Bila bikotanga ko mu ntim'andi vayi mu vumu moso keti vanga madi mamboti; weti zibula binkuendanga bosibintotukanga ku nganda. matu ma batu bafua matuayi weti yolkisa Mu mambu momo buna Yesu wuvedisa bidia mababa!

bioso. **20** Wubuela ku bakamba diaka: —Vayi mantotukanga mu mutu, mawu meti sumuna mutu. **21** Bila mu khati, mu ntima wu mutu, **8** Muna bilumbu beni, nkangu wu batu bawombo bakutakana. Sumbu basia ba kadi kidia ko, buna Yesu wutela minlonguki miandi muawu mueti totukila mayindumambimbi meti

ayi wuba kamba: **2** —Kiadi ndimmonna nkangu Betesayida banata phofo kuidi Yesu, banleba wu batu baba. Bila bilumbu bitatu bavuandidi mungi kansimba. **23** Yesu wusimba phofo beni yama vava ayi basi kadi kidia ko. **3** Enati mu koko, wunnata ku fula di buala, wulobula ndibavutudi ayi nzala mu zinzo ziawu buna madita mu meso ma phofo beni; wuntetika maba bua dibutumu nzila bila bankaka thama mioko ayi wunyuvula: —Lembo moni kima e? babedi. **4** Minlonguki miandi mimvutudila: **24** Phofo wutala ayi wuvutula: —Ndimmona —Va buangu kikambulu batu tuidi, buna kuevi batu, banga minti mindiata. **25** Yesu wubuela tulenda bakila maphamafueni mu dikila nkangu tetika mioko miandi mu meso ma phofo beni. wu batu wawu e? **5** Yesu wuba yuvula: —A mapha Bosi Phofo weka mona; wubeluka ayi wumona makua madi yeno e? **6** Buna Yesu wutumina bumboti bima bioso. **26** Yesu wumvutula ku batu boso bavuanda va tsu; wubonga tsambuadi nzo'andi. Vayi wunkamba ti: —Kadi kota ku di mapha beni, wuvutula matondo, wubukuna buala. **27** Yesu ayi minlonguki miandi miyenda mawu ayi wuvana mawu minlongukimiandi mu mala ma Sezale mu Filipi. Mu nzila, wuyuvula ayi miawu mikabudila nkangu wu batu. Buawu minlonguki miandi: —Batu beti tuba ti minu bobo mivanga. **7** Baba ayi ndambu bina bi ndidi nani e? **28** Bamvutudila: —Bankaka widi zimbizi zifioti zi nlangu. Bu basakumuna biawu Yowani Mbotiki; bankaka widi Eli, ayi bankaka wuvana minlonguki miandi mungi mikabudila widiwumosi mu mimbikudi. **29** Buna wuba batu. **8** Badia ayi bayukuta. Botota tsambudi yuvula: —Vayi beno veka lueta tuba ti minu di bipani mu bitini biobi bisiadidila. **9** Batu ndidi nani e? Piela wumvutudila: —Ngeyo widi babo baba, nduka-nduka mili ya yi babakala. Klisto. **30** Vayi wuba kandika babika yolukila Bosi Yesu wuba vutula. **10** Muna thangu beni, diawu kadi kuidi mutu wumosi. **31** Bosi wutona Yesu wukota mu nlungu ayi minlonguki miandi, kuba longa ti Muana mutu kafueti mona ziphasi bayenda ku Dalimanuta. **11** Bafalisi bayiza ayi ziwombo, bila bakulutu, bapfumu zi zinganga batona kumfindisa ziphaka. Banlomba dimbu Nzambi, minlongi mi mina, baboso bobobela kimosikiba ku Diyilu mu diambu di kuntambila kunloza; bela kumvonda vayi bilumbu bitatu ntambu. **12** Yesu wuvumina ayi wutuba: —Bila bu biela vioka, niandi wela fuluka. **32** Wuba mbi batu ba tsungi yayi bantombila dimbu e? kamba mambu moso mama mu kambu sueka Bukiedika ndikulukamba tikadi dimbu kimosi kadi diambu. Buna Piela wunnata va ndambu balendi mona ko. **13** Wu babika, wukuma mu ayi wutona kuntubidila. **33** Vayi Yesu wubaluka nlungu ayi wuyenda ku disimu dinkaka. **14** ayi wutala minlonguki miandi, weka ntubidila Minlonguki mizimbakana nata mapha; dipha Piela mu kingolo ti: —Satana! Botuka va ndidi! dimosi kuandi kaka diba yawu muna nlungu. **15** Bila mayindu maku masi ko ma Nzambi vayi ma Vayi wuba lubula: —Lukeba ayi luzibula meso kimutu. **34** Yesu wutumisa nkangu wu batu ayi mu luvi lu Bafalisi ayi lu Elode! **16** Minlonguki minlonguki miandi, wuba kamba: —Enati mutu miyuvusana miawu na miawu: —Mu diambu tidi kundandakana buna kafueti kukizimbakana tukambulu mapha diawu kantubila bobo! **17** niandi veka vayi kabonga dikulusi diandi ayi Yesu wuzaba mayindu mawu ayi wuba yuvula: kandandakana. **35** Bila woso tidi keba luzingu —Bila mbi lulembo kukiyuvula beno na beno mu luandi wela luzimbisa, vayi woso wela luzimbisa diambu lukambulu mapha e? A beno, lusudikidi mu diambu diama ayi mu diambu di Nsamu ko e? Ayi lubakudi ko e? Mintima mieno mikidi wumboti, wela luvukisa. **36** Enati mutu beki banga matadi e? **18** Meso madi yeno vayi lukadi nza yimvimba vayi zimbisidi muel'andi, buna mona e? Makutu madi yeno vayi lukadi wa e? ndandu mbi kela baka e? **37** Votu mu kima mbi Lukadi buela tebuka moyo e? **19** Bu ndibukuna mutu kalenda sombikisa muel'andi e? **38** Bila mapha matanu mu diambu di mili tanu yi woso mutu wukumfuila tsoni ayi wumfuila batu, bipani bikua lutota biobi biba biwala mu mambu mama tsoniva khatitsika tsungi yayi yi bitsadisila e? Bamvutudila: —Kumi bibiodi. **20** bankua kitsuza ayi yi bankua masumu, buna Bu ndikabula tsambuadi di mapha mu diambu muana mutu mamvandi wela kumfuila tsoni mu di mili ziya zi batu. A bipani bikua lutota biobi thangu kela kuiza mu nkembo wu dise diandi biba biwala mu bitsadisila e? Bamvutudila: va kimosi ayi zimbasi ziandi zinlongo. —Tsambuadi. **21** Buna wubuela diaka: —Vayi nate buabu lusudikidi ko e? **22** Bu batula ku

9 Ayi wubuela diaka: —Bukiedika ngolo ayi weti totula difulu mu munu; weti ndikulukamba: batu bankaka badi vava kueta meno, bosí nitu yifueti mana kangama. balendi ba fuako nate bela mona Kipfumu Khembi minlonguki miaku muingi mikuka ki Nzambi kinkuizila mu lulendo. **2** Bilumbu pheve beni vayi misi nunga ko. **19** Yesu wuba bisambanu bu bivioka, Yesu wubonga Piela, Zaki vutudila: —Tsungi yikambulu minu! Zithangu ayi Yowani, wuba nata va bawu veka, va lutengo, zikua ndiela kadila yeno va kimosi e? Zithangu va mbata mongo wumosi wunda. Wukituka va zikua ndiela buela kangila ntima mu bila kieno ntual'awu; **3** minledi miandi mitona lezama ayi e? Lundatina niandi. **20** Bantuadila muana mieka miphembi dio ve. Kuisi ko mutu va ntoto beni. Pheve yimbimbi bu yitumbu mona Yesu, wumvimba beki buvedisila minledi muingi yitutumuna muana beni; muana wulumbama miba phembi yi phila yina **4** Tumbu zimbukila va tsí; muana wumvindumuka va tsí. Diful Eli ayi Moyize baba monikina; bansolula ayi dieka ntotuka va munu. **21** Yesu wuyuvula Yesu. **5** Buna Piela wukamba Yesu: —A Nlongi! dise diandi: —Tona thangu mbi katonina mona Bulutidi mbote tukala kuetu vava! Bika tutunga ziphasi ziazi e? Dise diandi divutula: —Tona mu zinzozitatu zikapu: yimosi mu diambu diaku, bumuana buandi. **22** Zikhumbu ziwombo Pheve yimosi mu diambu di Moyize, yimosi mu beni yimbimbi yeti kunlumba ku mbazu voti diambu di Eli. **6** Bukiedika kasia zaba ko diambu mu nlangu muingi yimvonda. Enati wulenda dituba bila bawu boso boma baba mona. **7** Buna vanga diambu, bunabika wutumona kiadi, dituti dimosi dimonika ayi diba fuka. Mbembo wutusadisa! **23** Yesu wumvutudila: —Enati yimosi yitotuka mu dituti beni, yiawakaná: wulenda! Mambu moso malenda vangama kuidi —Niandi, niawu muan'ama wu luzolo, lunwila! woso mutu wilukidi! **24** Vana vawu dise di **8** Muna yina thangu, minlonguki bu mitala muana diyamikina: —Ngulukidi, wutsadisa ku ndambu ayi ndambu misia buela mona mu kambu kuama ku minu. **25** Yesu bu Moyize ayi Eli ko vayi Yesu kaka wusiala yawu. kamona ti nkangu wu batu wulundumuka, **9** Bu baba nengumuka mongo, Yesu wuba buna wutemina pheveyimbimbi ayi wutuba: vana lutumunu ti babikakamba mambu mama —A Pheve yimbimbi yeti kanga mbembo ayi bamueni kadi kuidi mutu wumosi nate Muana matu ma muana, minu ndikutumina: Totuka Mutu kelafuluka mu bafua. **10** Balunda mambu mu muana wawu ayi muisi ko thangu mu beni vayi bayuvasana bawu yi bawu tsundu buela vutuka mu niandi. **26** Pheve yimbimbi yi “fuluka mu bafua”. **11** Buna banyuvula: yiayamikina, yitutumuna muana beni, bosí —A bila mbi minlongi mi Mina mieta tubila yitotuka. Muana beni weka banga wufua. Diawu ti Eli kafueti tuama kuiza theti e? **12** Yesu batu boso baba vana batubila: “Yimeni, fuidi.” wuba vutudila: —Bukiedika Eli kafueti tuama **27** Vayi yesu wunsimba mu koko, wuntedimisa, kuiza ayi wela kubika mambu moso. Vayi bosí muana beni wutelama. **28** Yesu bu kakota bila mbi disonimina mu minkanda ti Muana mu nzo, minlonguki miandi mieka kunyuvula Mutu wela mona ziphasi ziwombo ayi wela va bawu veka: —A bila mbi beto tusi nunganga sekonomo e? **13** Vayi minu ndikulukamba ti Eli ko mu kuka pheve yoyo e? **29** Yesu wuba wuyiza vayi bamvangila mambu bosobubela vutudila: —Pheve yi phila yayi yeti totukila luzolo luawu banga bu disonimina mu diambu kaka mu lusambulu. **30** Babotuka muna zunga diandi. **14** Buna batula kuba minlonguki; beni, baviokila ku Ngalili. Yesu kasia zola ko bamona nkangu wu batu wuba zungidila ayi ti mutu ka buzaba **31** bila minlonguki miandi milembo findana ziphaka ayi minlongi mi kaba longo; wuba kamba: —Muana Mutu wela Mina. **15** Vana vawu nkangu wu batu buna yekolo mu mioko mi batu. Bela kumvonda. wumona Yesu, wusimina ngolo. Buna batu Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, wela fuluka boso bazawula mu diambu bamvana mbote. **16** mu bafua. **32** Vayi minlonguki misia sudika ko Buna wuba yuvula: —A diambu mbi lulumbo tsundu malongi beni, bosí boma miba mona mu findinina yawu ziphaka e? **17** Mutu wumosi kunyuvula biuvu. **33** Batula ku Kafalinawumi. wuba muna nkangu wumvutudila: —A Nlongi, Yesu bu kaba muna nzo, buna wuba yuvula: —A ndinatininingi muan'ama wu bakala widi pheve mambu mbi lulumbo findininanga ziphaka mu yi dibaba. **18** Mu kioso kuandi buangu Pheve nzila e? **34** Baboso baba dio sui! Bila bu baba mu yimbimba yawu kumbuila, yeti kuntutumuna nzila, bafindasana bawu nabawu ziphaka mu

diambu di zaba nani muna badi lutidi munneni. **35** Yesu wuvuanda, wutumisa Kumi mimvuala miodi ayi vuba kamba: —Enati mutu tidi ba wutheti, buna kaba wutsuka mu batu boso ayikaba kisadi ki batu boso. **36** Bosi wubonga, muana lezi, wuntelimisa va khatitsik'awu. Buna kambonga mu mioko miandi bosí wuba kamba: **37** —Woso wunyakula muana lezi wuphila yayi mu dizina diama, minu kuandi kayakudi. Ayi woso mutu wundiakudi buna bika sia ti minu kaka kayakudi vayi yakudi diaka mutu wowo wuthuma. **38** Bosi Yowani wulusionikina lutumunu lolo mu diambu di wunkamba: —Nlongi, tumueningi mutu wumosi wuntotula ziphevi zimbimbi mu dizinadiaku vayi tunkandikidingi bila katulandakananga ko. **39** Yesu wumvutudila: —Lubika kunkandika, bila kuisi ko mutu weti vanga kumu mu dizinadiama ayi zimbukulu weka kuthubidila mambu mambimbi. **40** Bila woso wukambu kumba: —Lubika kunkandika, andi mu bundana ayi nketo andi, **41** Tala, bukiedika ndikulukamba: woso kuandi mutu wukuluvana banza ti kopoyi nlangu ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko.] **42** Enati kulu kuaku kulembo buisi mu masumu, buna zenga kuawu bilamboti wukota mu luzingu ayi kulu kumosi ayi kuenda ku bulungi, kuidi mbazuyizimanga ko ayi mioko miodi miduka. [(Geenna g1067) **43** Kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko.] **44** Kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko.] **45** Enati dieso diaku dieti kubuisa mu masumu, buna dovula diawu bila mboti wukota mu Kipfumu ki Nzambi ayi dieso dimosi ayi mu lozo ku bulungi ayi meso muadi maduka; (Geenna g1067) **46** kuna zimvidi ziawu zilendi fua ko ayi mbazu yilendi zima ko. **47** Enati dieso diaku dieti kadika mutu wela kitulu lueki mu mbazu bangalulu, kadi vangila mutu mbimbi, kinzika dise tsalu bu yinkitudilanga bidia lueki. **48** Tsalu kima kimboti vayi ti yistedi ko lueki, buna buevi vangla kutsuza, kadi yiba, kadi tuba kimbangi kiuviwlu kuidi bobo baba dedikini. **49** Bila kadika mutu wela kitulu lueki mu mbazu bangalulu, kadi vangila mutu mbimbi, kinzika dise tsalu bu yinkitudilanga bidia lueki. **50** Tsalu kima kimboti vayi ti yistedi ko lueki, buna buevi vangla kutsuza, kadi yiba, kadi tuba kimbangi kiuviwlu kuidi bobo baba dedikini. **51** Yesu wubotuka kuna mu kuenda mu zunga ki Yuda ayi ku ndambu yinkakayi Yolidani. Nkangu wu batu wubuela kutakana va kaba ayi wutona kuba longabanga boso bu kayuku. **2** Bafalisi bayiza kuidi niandi mu diambu bamfiela, bana banyuvula: —Minsua midi kuidi bakala mu botula nketo andi va makuela e? **3** Niandi wuba vutudila: —Moyize mbi kalutumina e? **4** Bankamba ti: Moyize wuvana minsua mu sonika nkanda luvambanu mu vonda dikuela ayi mu kuka nketo andi. **5** Yesu wuba vutudila: —Moyize diaku mutu wokwokwala kela bikila dise diandi ayi ngudi diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi ko. **6** Vayi vanavonono Nzambi wubavanga bakala ayi nketo. **7** Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi diaka batu buadi ko vayi beka nsuni wumosi. Buna basiedi bumbeni kuidi beto buna ku ndambu eto kadi. Nzambi. **8** Bu baba diaka mu nzo, minlonguki **9** Diawu mutu kabika vambisa kibundisa **10** Bu baba diaka mu nzo, minlonguki **11** Wuba kamba: —Mutu niandi botula nketo **12** Bosi tuba ti: —Woso mutu wumbuisa mu masumu enati nketo botukidi va makuela, ayi kuedidi **13** Banatina **14** Vayi bu kamona bobo; wufuema ayi wuba **15** Bukiedika **16** Vana **17** Bu kaba kuenda, mutu **18** Yesu wumvutudila: —Bila **19** Vayi ngayo zebi zithumunu: kadi vonda, kadi **20** Mutu beni wunkembili **21** Yesu wuntala, wunzola ayi **22** Kipfumu ki Nzambibanga muana lezi, kalendi **23** Baka ko bu kotila mu Kipfumu beni. **24** Vana **25** Wavu wubonga bana ba lezi, wuba tetika mioko **26** Ayi wuba sakumuna. **27** Bu kaba kuenda, mutu **28** Wumosu wuyiza fukama mu nsualu ku ntual'andi **29** Ayi wunyuvula: —Nlongi wumboti, diambu mbi **30** Phanga muingi ndibaka luzingu lukalumani e? (aiōnios g166) **31** Yesu wumvutudila: —Bila mbi wukuthedila wumboti e? Kuisi ko mutu **32** Widi wumboti. Nzambi kaka widi wumboti. **33** Vayi ngayo zebi zithumunu: kadi vonda, kadi **34** Llongi, ndieti sadila mambu momo tonu mu **35** Bumuana buama! **36** Yesu wuntala, wunzola ayi **37** Wunkamba: —Diambu dimosi kaka dikambulu **38** Yaku: yenda, sumbisa bima bioso bidi yaku

ayi vana kuidi minsukama. Buna ma wubaka —A Nlongi! Tutidi wutuvangila mambu momo kiuka mu Diyilu, bosi yiza ayi wundandakana. tueka ku lomba. **36** Wuba yuvula: —A diambu **22** Bu kamana wa mambu momo, mutu beni mbi lutidi ndiluvangila e? **37** Bamvutudila: —Mu wutumbu vonga, wuyenda ayi kiadi mu ntima thangu wela ba mu nkembo'aku, bika wumosibila kimvuama kiwombo kiba yandi. **23** Buna kaba vuanda va lubakala luaku, wumosivaya Yesu wuzungisa thalu mu zindambu zioso ayi lumoso luaku. **38** Vayi Yesu wuba kamba: —Beno wukamba minlonguki miandi: —Didi diambu lusi zaba ko mambu momo lunlomba! Buna di phasi kuidi batu bobo badi kimvuama mu beno lulenda nua mbunguyoyi ndielanua e? kota mu kipfumu ki Nzambi. **24** Minlonguki Voti buna lubotimini mbotama yoyi mfueti misimina buwombo mu diambu di mambu botama e? **39** Bamvutudila: —Tulenda kueto! mandi. Vayi Yesu wubuela bakamba: —Bana, Yesu wuba kamba: —Luela nua kueno mbunguziphasi ziwombo zidi mu kota mu Kipfumu ki yoyi ndikuiza nua ayi luela botama mbotama Nzambi. **25** Bukiedika kadi kuandi phasi kuidi yoyi ndikuiza botimina! **40** Vayi mu diambu di kamela mu viokila va divudu di tsoma vayi vuanda va lubakala luama voti va lumoso luama, bika kuidi mutu widi kimvuama mu kota mu diodi disi kuthala ko. Bila bibuangbeni bidi Kipfumu ki Nzambi. **26** Minlonguki misimina mu diambu di batu bobo bakubukulu biawu. ngolo ayi bayuvasana bawu na bawu: —A buna **41** Thangu kumi di mimvuala minkaka miwanani wulenda vuka e? **27** Yesu wuba tala ayi mambu momo, mifuemina Zaki ayi Yowani. **42** wuba kamba: —Kuidi batu malendi baka bu Bosi Yesu wuba tumisa bawu boso, wuba kamba: vangiminina ko vayi bika kuidi Nzambi bila —Luzebi ti bobo bammonikanga ti bapfumu zikuidi Nzambi mamo malenda vangama. **28** Bapakanu zieta kuba tuminanga mu kingolo Diawu Piela kanyuvudila: —Tala, beto tumana ayi batu bawu baluvalu beti kuba yadila. **43** bika bima bioso ayi tulandakana! **29** Yesu Vayi kuidi beno, buawu ko bufueti bela. Bila wumvutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kadi woso tidi ba wunneni vakhatitsik'eno buna mutu wumosibubi kidi nzo, bakhomba bandi bika kaba kisadi kieno. **44** Ayi woso tidi ba zi babakala, bakhomba bandi zi baketo, ngudi wutheti buna luidi, bika kaba mvika wu batu andi; dise diandi, bana bandi voti zitsola ziandi boso. **45** Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muwingi mu diambu diama ayi mu diambudi Nsamu Wumboti, **30** Wela kambu baka mu thangu yayi yi tuidi: zinzo, bakhomba zi babakala ayi vana luzingu luandi mu diambu di kula bawombo. **46** Bosi batula ku Yeliko. Mu thangu ayi zi baketo, zingudi, bana ayi zitsola va Yesu, va kimosi ayi minlonguki miandi ayi kimosi ayi yamusu vioka zikhama zi zikhumbu. nkangu, bu batotuka mu Yeliko buna Balitime, Bosi mu thangu yela kuiza, wela baka luzingu muana bakala wu Time, wuba phofo ayi wuba lukalumani. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Vayi batu wuvuanda mu myenda nzila ayi zimbongo kaba bawombo mu bobo badi batheti bela ba batsuka, lombanga. **47** Buna kawa ti niandi nina Yesu bosi, bobo badi batsuka bela ba batheti. **32** Bu muisi Nazaleti, wutona yamikina: —A Yesu! baba mu nzila mu kuenda ku Yelusalemi, Yesu Muana Davidi, wumbona kiadi! **48** Bawombo ku ntuala kaba. Minlonguki misimina, batu bantemina muwingi kabika biyoko. Vayi niandi bobo baba landakanbamona boma. Buna Yesu wulutabuela yamikina ngolo: —A Muana Davidi! wubonga diaka kumi mimvuala miandi miodi Wumbona kiadi! **49** Yesu wutelama ayi wutuba: ayi wutona kuba kamba mambu momo mafueti —Luntela! Batela phofo ayi bakamba: —Ba kumbuila. **33** Wuba kamba: —Lutala, tulembo bukhafi! Telama! Ngego kantela. **50** Wuloza yendi ku Yelusalemi, vayi kuna Muana Mutu kela yunga kiandi, wutumbu telama, wuyenda nsualiyekodolo mu mioko mi bapfumu zinganga ayi kuidi Yesu. **51** Yesu wunyuvula: —Diambu mbi kuidi minlongi mi Mina. Bela ku nzengila nkanu tidi ndivangila e? Phofo wumvutudila: —A wu lufua ayi bela ku nyekula mu mioko mi Nlongi, thidi mona! **52** Buna Yesu wunkamba: Bapakanu. **34** Bela kunsekinina, bela kunlobudila —Yenda, minu kiaku kibelusidi! Vana vawumadita, bela ku mbeta bikoti ayi bela kumvonda. Balitime wumona ayi wulandakana Yesu mu Vayi bilumbu bitatu bu biela vioka, wela fuluka nzila.

mu bafua. **35** Buna Zaki ayi Yowani, bana ba Zebede, bayiza fikama vaba Yesu, bankamba:

11 Mu thangu bafikama ku Yelusalemi, buna mu Nzo Nzambi. **17** Buna wutona longa ti: —Tala beka nduka tula ku Betifange ayi ku Disia sonama ko ti bela tedilanga nzo ama Nzo Betani ku ndambu mongo minti mi Olive; Yesu yi lusambulu mu diambu di batu boso e? Vayi wutuma minlonguki miandi miodi ayi **2** wuba beno lukitudi yawu nsuku wu mivi. **18** Bapfumu kamba: —Yendanu ku buala bobo buidi ku zi zinganga Nzambi ayi minlongi mi Mina bu ntual'eno, beno tula, buna ma lumona muana bawamambu momo kavanga, batomba nzila phunda wukangama, kadi mutu kawudiatidi yi kumvondila. Bila boma baba kummonamu ko. Lunianguna wawu ayi lutuala wawu. **3** Vayi diambu di nkangu wu batu boso simina wuba enati mutu wuluyuvudi: “Bila mbi lumvangila simina mu diambu di malongi mandi. **19** Bu bobo e?”, buna lunkamba: “Pfumu mfunu batula va masika, Yesu ayi minlonguki miandi kawuvuidi”. Buna wela kuwufila nsualu vava. batotuka mu divula. **20** Mu nsuka wu lumbu **4** Bayenda, bamona muana phunda beni buna kilanda bu baba viokila vana, bamona nti wukangimini va ndambu muelo, ku nganda, mu wufigi wumeni yuma nate muna mianzi. **21** yenda nzila. Bawu nianguna. **5** Batu bankaka Piela wutebuka moyo mu mambu mavioka, baba vana bayuvula: —A mbi biobi lumvana wukamba Yesu: —A Nlongi! Tala nti wu figi e? A mu diambu di mbi luniangunina muana wovo wusingidi wuyumini! **22** Yesu wuvutula: phunda wovo e? **6** Bavutula banga boso —Bika minu kieno kiba mu Nzambi. **23** Bukiedika Yesu kabatumina. Batu beni bababika benda ndikulukamba, enati mutu kembi kuidi mongo kuawu. **7** Banata muana phunda beni kuidi wawu: “botuka vava, wukilozi mu mbu” ayi enati Yesu; bayala minledi miawu vambata muana kakadi memeta mu ntim'andivayi wilukidi ti phunda beni, ayi, Yesu wuvuanda va mbata mambu momo kakembi mafueti kaka vangama, muana phunda beni. **8** Batu bawombo bayala buna diambu beni difueti kaka vangama. **24** minledi miawu mu nzila, bankaka bayala matafi Diawu ndikulukambilta diosso kuandi diambu di maminti momo bazenga mu zitsola. **9** Batu lunlomba mu lusambulu, luwilukila ti lutambudi bobo baba ku ntuala ayi bobo baba ku mbusa diawu, ayi, luela mona ti divangimini. **25** Vayi mu baba yamikinanga: Ozana! Bika kasakumunu thangu lutidi sambila enati mutu beki ndiandi mutu wovo wunkuizila mu dizina di Pfumu! diambu, bikakanlemevukila muingi dise dieno **10** Bika kisakumunu Kipfumu kioki kinkuiza, didi ku Diyilu niandi mamvandi kalulemvukila kipfumu ki nkulu'eto Davidi Ozana mu bibuang mu zinzimbala zieno. [**26** Vayi enati lumengi binzangama. **11** Yesu bu kakota ku Yelusalemi, lemvukila, buna dise dieno didi ku Diyilu kalendi wuyenda mu Nzo Nzambi. Bu kazungisa thalu kululemvukila ko mu zinzimbala zieno.] **27** andi mu bima bioso, wuyenda ku Betani va Bosi batula diaka ku Yelusalemi. Yesu bu kaba kimosi ayi kumi minlonguki miandi miodi mu ndiengila mu lumphangu lu nzo Nzambi, bapfumu diambu di thangu yeka kielo. **12** Mu lumbu zi zinganga Nzambi, minsoniki ayi bakulutu kilanda, bu batotuka mu Betani, Yesu wumona ba batu bayiza kuidi niandi. **28** Banyuvula: nzala. **13** Buna wukidi thama, wumona nti —Mu lulendo mbi wulembo vangila mambu wumosi wu figi wuba meza mamboti. Wufikama momo e? Ayi nani wuveni lulendo beni e? **29** mu tala kani lenda mona muna makundi. Vayi Yesu wuba vutudila: —Thidi ku luyuvula kiuvu bu kafikama vaba nti, meza na meza kaka kimosi; enati lupheni mvutu, buna bosi minu kamona, bila yisia ba tsungi yi makundi ma figi mamvama ndieka kulukamba mu lulendo lu ko. **14** Buna Yesu wukamba nti wu figi: —Kadi nani ndilembo vangilanga mambu momo. **30** mutu kalendi buela dia dikundi di nti aku ko. Nani wuvana Yowani minsua mu botika, Nzambi Minlonguki miandi miwa bu katuba mambu voti batu e? Luphana mvutu. **31** Bayindula, momo. (aiōn g165) **15** Buna bayetula ku Yelusalemi, bawu na bawu ayi bakamba: —Enati tukembi Yesu wukota ku lumphangu lu Nzo Nzambi, ayi ti “Nzambi” buna maka tuyuvula: “Vayi buna wukuka batu bobo baba sumbisa bima ayi bila mbi lukambu kunwilukila e?” **32** Vayi bobo baba sumba bimamuna lumphangu lu Nzo enati tuvutudi ti “Batu”... Batu baba mona Nzambi. Wusengubula zimeza zi batu bobo baba boma bilabatu boso bawilukila ti Yowani wuba sienzanga zimbongo ayi bikundu bi bobo baba mbikudi wukiedika. **33** Buna bavutudila Yesu ti: sumbisanga mabembi. **16** Ayi wukandika ti kadi —Tuisi zaba ko. Yesu mamvandi wuba vutudila: mutu wumosi kabika buela viokisila mimfunu —Minu mamvama ndilendi kulukamba ko kani

mu lulendo lu nani ndilembo vangila mambu mama.

12 Buna wutona kuba tubila mu zinongo:
—Mutu wumosi wukuna ndima yi vinu ayi wutungila yawu luhphangu. Wukaba dibulu dimosi mu kamuminanga makundi ma vinu ayi wutunga nzo yimosi yi banga mu diambu di sunganga ndim'andi. Bosi mutu beni wuyekula ndima beni mu mioko mi minkuni muingi miyifutilanga. Bosi wuyenda mu nzietolo. **2** Thangu yi mvedolongo mimbutu bu yifuana, buna wutuma kisadi kiandi kimosi kenda landi ndambu makundi mandi ma vinu kuidi bisadi bi ndima. **3** Vayi bisadi bi ndima bikanga mutu beni ayi bintuta khuba bosí bimvutula mioko na mioko. **4** Pfumu yi ndima wubuela tuma kisadi kinkaka. Banlueka ku ntu bosi bamfinga. **5** Pfumu yi ndima wubuela tuma kisadi kintatu, bamvonda. Bosi wubuela tuma bisadi binkaka biwombo, binkaka bitutu khuba ayi binkaka bivondo. **6** Pfumu yi ndima wusiala ayi mutu wumosi. Mutu beni muan'andi wowoketi luta zola. Ku nzimunina niandi wuba wutsuka mu fidisu bu katuba: "Bela kinzika Muan'ama". **7** Vayi minkuni mi ndima mikambasana bawu na bawu: "Taleno mutu wovo wela vinginina kiuka, yizanu tumvonda muingi kiuka kikituka kieto." **8** Buna mimbuila, mimvonda ayi minloza ku nganda ndima vinu. **9** Buna Pfumu ndima mbi kela vanga e? Niandi veka wela kuiza, wela vonda minkuni miomi ayi wela defisa ndima beni kuidi minkuni minkaka. **10** Lusia tanga ko masonuku mama: Ditadi diodi diloza mintungi, dikituka ditadi di mfunu di fuma ki nzo **11** Pfumu niandi wuvanga buawu ayi didi diambu ditsiminanga mu meso meto! **12** Buna batomba diluaku di kangisila Yesu. Bila bazaba kuawu ti bawu Yesu kavekula vayi boma baba mona nkangu wu batu. Diawu basia kumbikila ayi bayenda kuawu. **13** Batuma ndambu yi Bafalisi ayi batu ba dikabu di Elode biza kuidi Yesu mu diambu di tomba diluaku di kumbuidila mu mambu momo kalenda tuba niandi veka. **14** Bayiza kunyuvula: —A Nlongi, tuzebi ti ngeyo kiedika, wumonanga mutu boma ko bila wutalanga bizizi bi batu ko; weti longa nzila yi Nzambi mu kiedika. Diawu wutukambi, minsua midi mu futa phaku kuidi Sezali voti nana e? Tufuta voti tubika futa e? **15** Vayi Yesu wuzaba mayuya mawu ayi wuba kamba: —Bila

mbi lunkumfiedila e? Luthuadila denali kimosi muingi ndikitala. **16** Bannantina kiawu ayi wuba yuvula: —A zizi kinani kiaki ayi bisono biabi bi nani e? Bamvutudila: —Bi Sezali! **17** Buna Yesu wuba kamba: —Diawu luvana bi Sezali kuidi Sezali; bi Nzambi kuidi Nzambi. Babo bansimina ngolo. **18** Bosi Basaduki, batu bobo beti tuba ti bafua balendi fuluka ko, bayiza kuidi Yesu ayi banyuvula: **19** —Nlongi, Moyize wutusonikina ti Bakala dikuelu bu kafuidi, enati kasia buta bana ko, buna khomb'andi kafueti vinginina nketo wovo kabikidi muingi kabuta bana mu diambu di khomb'andi wufua. **20** Vaba tsambuadi di bakhomba zi babakala, Muana wutheti wukuela nketo, wufua vayi kasia buta bana ko. **21** Wumuadi wuvinginina nketo beni. Niandi mamvandi wufua, kasia butabana ko. Buawu bobo buvangimina kuidi khomba yintatu, **22** nate tsambuadi yoso bakuela nketo beni, vayi basia buta kadi muanako. Kunzimunina, nketo beni mamvandi wufua. **23** Buna mu lumbu kimfulukulu, nketo beni wela ba wunani e? Bila tsambuadi yoso yinkuela. **24** Yesu wuba vutudila: —Lulembo kukivuni. Bila lusi zaba masonoko ko ayi lusi zaba ko lulendo lu Nzambi. **25** Bila batu bafua bu bela fuluka, batu balendi buela kuelana ko ayi kuedisa ko, vayi bela ba banga zimbasi mu Diyilu. **26** Vayi mu diambu di mfulukulu yi bafua, lutengi ko mu buku yi Moyize mu diambu di nti wu zitsendi phila Nzambi kanyolukila ti: Minu ndidi Nzambi yi Abalahami; Nzambi yi Isaki ayi Nzambi yi Yakobi. **27** Nzambi kasi Nzambi yi batu bafua ko, vayi Nzambi yi batu badi moyo. Diawu mu nzimbala yinneni luidi! **28** Nlongi wumosi wu Mina wuba wa mu thangu baba findasana ziphaka. Bu kamona ti Yesu wuvutudila bumboti Basaduki, wuyiza fikama va kaba, bosí wunyuvula: —Mu Mina mioso, Muina mbi wulutidi mfunu e? **29** Yesu wumvutudila: —Muina wulutidi mfunu wawu wawu: Wa Iseli, Pfumu niandi Nzambi eto, niandi kaka Nzambi; **30** diawu zola Pfumu Nzambi aku mu ntim'aku wumvimbá, mu muel'akuwumvimbá, mu mayindu maku moso ayi mu zingolo ziaku ziosso. **31** Tala Muina wummuadi wudedikini banga wutheti: zola ndiakubanga bu weti kukizodila ngeyo veka. Kuisi ko Muina wunkaka wuvio kidi Mina miami. **32** Nlongi beni wu Mina wumvutudila: —Nlongi, mambu kembi madi makiedika bila Pfumu Nzambi widi wumosi kaka, kuisi ko wunkaka; **33** zola Nzambi mu

ntim'aku wumvimba, zola Nzambi mu diela siala ko va mbata ditadi dinkaka, mamoso mela diaku dioso ayi mu zingolo ziaku zioso ayi tiolomono. **3** Bu kavuanda va mbata mongo zola nkundi aku banga bu wukukizodilanga, minti mi Olive, mongo wovo wuntalananga ayi diviokidi yokila Nzambi dikaba ayi kumvana Nzo Nzambi buna Piela, Zaki, Yowani ayi Andele mintindu miosi mi makaba ma mfunu. **34** banyuvula va bawu veka: **4**—Wutukambi thangu Yesu wumona ti mu diela kavutudila, diawu mbi mambu beni mela vangimina e? Bosi dimbu kankambilisa: —Wisi thama ko ayi kipfumu ki mbi kiela monisa ti thangu yifueti vangimina Nzambi! Momo bu mavioka, kadi mutu kasia mambu beni yifueni e? **5** Yesu wutona kuba buela kunyuvula biuvu ko. **35** Yesu bu kalonga kamba: —Lukeba luedi vunu kuidi mutu! **6** muna luphangu lu Nzo Nzambi, wuba yuvula: Bila bawombo bela kuizila mu dizina diama —A buevi minlongi mi Mina mintubilanga ti buna bela tuba ti: “Minu kuama” ayi bela vuna Klisto Muana Davidi e? **36** Bila niandi veka bawombo. **7** Mu thangu luela wa zitsangu zi Davidi bu katuadusu kuidi pheve Yinlongo, zimvita ayi biyoko bi zimvita bunalubika ba wutuba: Pfumu wukamba kuidi Pfumu'ama titi; bila mambu beni mafueti kaka vangama. vuanda va koko kuama ku lubakala. Nate mbeni Vayi yawu ko yela ba tsukulu yi nza. **8** Bila tula bambeni ziaku ku tsi bitambi biaku. **37** tsi yimosi yela nuanisa tsi yinkaka, batu ba Diawu, enati niandi veka Davidi wuntedila Kipfumu kimosi belanuanisa batu ba Kipfumu Klisto “Pfumu”, buna buevi kafueti buela bela kinkaka ayi ntoto wela nikuka mu bibuangu muan'andi e? Nkangu wu batu wuwila Yesu biwombo. Nzala yela ba yiwombo. Vayi yoyi mu khini. **38** Wutuba mu malongi mandi: yela ba kaka thonono yi minsongo. **9** Diawu —Lulubukila minlongi mi Mina. Bila bawu khini lulubuka mu diambu di beno veka! Bila bela ku beti monamu diatilanga mu mazuela manda ayi lufunda ku mu ntilubinadu wu Bayuda ayi bela beti zola baba vaninanga mbotimu bibuangu kulu beta bikoti mu nzo zi zikhutukunu, luela bidi batu bawombo. **39** Bayuku vuandilanga samba va ntuala minyadi ayi va ntualamintinu mu bibuangu bidi ku ntuala muna zinzozi mu diambu diama. Yoyi yela ba nzila mu kuba lukutukunu, ayi mu bibuangu bi nzitusu mu natina kimbangi. **10** Vayi tuamina mamo, Nsamu minyengo. **40** Vayi beti yiba zinzo zi mafuola Wumboti wufueti teka mana longo kuidibatu ba ayi beti sambila zitsambulu zinda muingi makanda moso. **11** Vayi mu thangu luela natu bamonika kuidi batu. Bela tambula thumbudulu va ntuala bapfumu muingi lusambusu, lubika yilutidi ngolo. **41** Bosi Yesu wuyenda vuanda ba ba mayindu mu diambu di mambu momo va ndambu; va talana ayi pani ki makaba kiba luela tuba. Vayi lutuba kaka moso mambu mela muna nzo Nzambi. Ayi wuba talanga phila lukuizila bila bika sia ti beno luela yoluka, yoyi batu baba tudilanga zimbongo mu pani. vayi pheve Yinlongo yela yoluka. **12** Khomba Zimvuama ziwombo zitula zimbongo ziwombo. yela yekula khomb'andi mu diambu bamvonda **42** Ku nzimunina kuyiza nsukami wumosi wu ayi dise diela yekula muan'andi; bosi bana nketo, wuba difuola, wuyiza mamvandi mu bela fuemina bambuta ziawu ayi bela kuba vana makaba, wutula kaka bivangi biodi bifioti- vondisa. **13** Bosi batu boso bela lulenda mu fioti. **43** Buna Yesu wutela minlonguki miandi diambu diama. Vayi woso mutu wela kanga ayi wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba, ntima nate kuna tsukulu wela vuka. **14** Bu nsukami wawu wu nketo, difuola diadi, niandi luela mona mbungi telimini va buangu kioki lutidi vana zimbongo mu pani viokila batu kikalendi telama ko, [bika mutu wovo wulembo boso **44** bila batu boso baveni zimbongo, ziosi tangi kasudika,] buna boso batu bela batakana zibakambulu vua mfunuvayi niandi mu sukama mu tsi Yuda, batinina ku miongo. **15** Woso mutu widi ku mbata muanzu, kabika kuluka mu nzo ayi kabikamu kota mu diambu di totula ka diambu ko kima kimosi. **16** Woso mutu wela batakana mu tsola, kabika buela vutuka ku nzo mu bonga yunga kiandi. **17** Mabienga mela ba mu bilumbu bina kuidi baketo bela ba mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika. **18** Lusambilisa muingi mambu beni mabika bela mu

13 Yesu bu katotuka mu Nzo Nzambi, nlonguki
andi wumosi wunkamba: —A Nlongi! Tala
matadi mama ma kitoko ayi zinzo zikitoko!
2 Yesu wumvutudila: —Nyinga, tala bumboti
zithungulu ziazi; kadi ditadi dimosi dilendi ba

tsungi yi kiozi kingolo. **19** Bila mu bilumbu, bina ziphasi zingolo ziela ba, nkutu ziphasizina zibedi ko tona thonono yi nza ayi ziphasi zi phila yina zilendi buela ba ko. **20** Enati Pfumu kasia baka ko lukanu lukufisa bilumbu beni, nganu kadi mutu wumosi kalendi vuka ko. Vayi wukufika biawu mu diambu di batu bobo kasobula. **21** Enati mutu wulukembi: "Lutala Klisto widi vava" voti "widi kuna!" Lubika kunwilukila. **22** Bila ba Klisto baluvunu ayi mimbikudi mi luvunu miwombo mielatotuka ayi bela vanga bidimbu binneni ayi bikumu bitsisi muingi babakabu vunina enati baka bubela batu bobo Nzambi kasobula. **23** Tala, ndilulubudi. **24** Ziphasi zi bilumbu beni bu ziela manisa, buna thangu yela tumbu nomba; ngondi yela zimbisa miezi miandi **25** zimbuetete ziela doduka tona mu diyilu nate va ntoto ayi lulendo lu diyilu luela nikuka. **26** Buna bosi bela mona Muana Mutu wela kuizila mu matuti mu lulendo loso ayi mu nkembo wunneni. **27** Wela tuma zimbasi ziandi mu zitsongi zioso ziya zi ntoto mu kutikisa batu boso bobo Nzambi kasobula va nza yimvimbba, tona ku tonina nza nate ku sukinina nza. **28** Bika buabu lulonguka dilongi di nti wu figi. Enati matafi mandi mekamalebila ayi matonini totula meza, buna luzebi ti thangu mvula yifikimini. **29** Beno mamveno bobuawu, buna luela mona mambu moso momo buna luzaba ti Muana Mutu weka nduka kuiza, banga ti niandi weka va muelo. **30** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi kivokila ko tuamina mambu moso mama mavangama. **31** Diyilu ayi ntoto biela vioka vayi Mambu mama malendi vioka ko. **32** Vayi mu diambu di thangu voti lumbu kiela vangama mambu beni, kadi mutu wumosi kasi zaba ko ayi zimbasi zisi zaba ko. Ka diambu ko Muana Mutu kasi zaba ko. Niandi veka Tata zebi. **33** Lulubuka, luleka nkielo ayi lusambilila bila lusi zaba ko thanguyela vangimina mambu momo. **34** Mambu beni mela vangimina bangaa mutu wubika nzo'andi mu kuendamu nzietolo ayi wusia vana minsua kuidi bisadi biandi; kadika kisadiayi kisalu kiandi. Wusia kamba satinela kasunganga bumboti. **35** Diawu beno mamveno, luleka nkielo. Bila lusi zaba ko thangumbi yela vutukila pfumu nzo: kani va masika, kani va midi miphipa votiva thangu yinkokulanga tsusu, voti, va nsuka. **36** Bila buisi fuana ko kiza lubati buna luledi tulu enati niandi wizidi mu

kinzimbukila. **37** Mambu mama ndilukembi, khembi mawu kuidi batu boso. Luleka nkielo.

14 Buna bilumbu biodi bisiala muingi nyengo wu Pasika wuba ayi nyengo wovo Bayuda baba dianga mapha makambu siwu luvi. Bapfumu banganga Nzambi ayi minsoniki baba tombanga buevi balenda kangila Yesu mu luvunu muingi bamvonda. **2** Bila batuba: —Tubika bu vanga mu thangu yi nyengo, muingi khindu yibika bua mu batu. **3** Yesu bu kaba ku Betani, ku nzo Simoni mutu wovo wuba kimbevo ki buazi; mu thangu kaba va meza, nketo wumosi wuyiza ayi bungu kimosikivangulu mu ditadi di alabatele kiwala malasi ma nale makambu sobukusu, maba malasi mathalu. Wubula ntu wu bungu beni ayi wudukula malasiku ntu Yesu. **4** Batu bankaka baba vana basia mona ko khini diawu baniungutila bawu na bawu: —Bila mbi bunga malasi momo e? **5** Nganu mboti mu sumbisa mawu viokila zikhama zitatu zidenali, bosi vana zimbongo beni kuidi minsukami. Diawu batubidila buwombo nketo beni. **6** Vayi Yesu wuba kembii: —Lumbikanu! Bila mbi lulembu kummonisina phasi e? Diambu kaphangidi didi diambu di mboti. **7** Bila minsukami mikala kuandi yeno mu zithangu zioso ayi lulenda kueno kuba vangila mamboti mu zithangu zios zilitidi, vayi minu ndilendi kuiza kalanga ko yeno mu zithangu zioso. **8** Nketo wawu vengi diambu kalenda vanga; wukivindidi nitu'ama malasi mu diambu di kubika nzikulu'ama. **9** Bukiedika ndikulukamba ti muamo muela longo Nsamu Wumboti va nza yimvimbba, diambu divengi nketo wawu diela yolokolongo ayi diela tebokolongo moyo mu diambu diandi. **10** Buna, wumosi mu kumi mimvualia miodi, dizina diandi Yuda Isikalioti, wuyenda kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi muingi kasumbisa Yesu. **11** Bu bawa bila kikayizila, bamona khini ayi bamvana tsila yi kumvana zimbongo. Diawu kaba tombilanga diluaku difuana di kuba yekudila Yesu. **12** Mu lumbu kithethi ki nyengo wu mapha makambu tulu luvi, lumbu kioki beti vonda muana dimemi mu dia mu Pasika, minlonguki minyuvula: —Kuevi tidi tuenda kubikila ndiwulu yi Pasika e? **13** Buna wufidisa minlonguki miandi miodi ayi wuba kamba: —Yendanu ku divula, maludengana mutu wumosi neti mvungu wunlangu, buna

lunlandakana. **14** Yoso nzo yika nkota buna minlonguki miandi: —Lukala vava minu, ndiedi lukamba kuidi pfumu yi nzo beni ti: "Nlongi ku sambila. **33** Wunata Piela, Yowani ayi Zaki. wututumini muingi tuyuvula: Kuevi kuidi vinga Wutona mona kiadi ayi maniongo. **34** Bosi wuba kiama kiokimfueti dila Pasika ayi minlonguki kamba: —Muel'ama weka kiadi nate nduka mu miam e?" **15** Buna ma kalumonisa vinga kidi ku fua. Lusiala vava; luleka nkielo. **35** Wuyenda yilu banga; vinga beni kikubuku ayi kidi kinneni. thama fioti, wufukama ayi wuyinika zizi mu Kuawu ma luvangila khubukulu mu diambu tsi, wusambilala Nzambi ti baka bubela muingi dieto. **16** Minlonguki miandi miyenda. Mitula ku thangu yoyi yintatukila. **36** Buna wutuba: divula ayi miyenda bata mamo banga bu kambila Aba! Tata! Kuidi ngeyo mambu moso malenda Yesu. Bosi mikubika bidia bi Pasika. **17** Mu vangama. Thatudila mbungu yayi. Muaki bika thangu masika, Yesu wuyiza ayi kumi mimvuala sia ti boso bunzodidi vayi boso bu zodidi! **37** miodi. **18** Mu thangu baba dia va meza, Yesu Wuvutuka vaba minlonguki miandi. Wuyenda wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba ti buna babata balembu lekitulu. Buna wukamba Piela: luidi vava mutu wumosi mu beno, mutu wowo —A Simoni, wulembo leki e? Wusi nunga ko wundia yama va kimosi, weka kunduekula. **19** mu leka nkielo mu thangu yimosi ko e? **38** Baboso beka mona kiadi, wumosi-mosi weka Luleka nkielo ayi lusambilala muingi luedi bua mu kunyuvula: —Buna minu e? **20** Yesu wuba phukumunu. Bila pheve yidi ayi luzolo lu mboti vutudila: —Wumosi mu kumi mimvuala miodio; vayi nitu yidi yilebakana. **39** Wuyenda diaka ayi mutu wowo wumbuika tini kiandi va kimosi mu wubuela sambila lusambulu banga lolo katuama dilonga ayi minu. **21** Bila Muana mutu wulembo sambila. **40** Bu kavutuka diaka, wuyiza buela yendi banga busonimina mu masonuku mu babata buna balekidi bila mesomatulu maba diambu diandi vayi mabienga kuidi mutu wowo yawu. Basia baka diambu di nkumvutudila ko. **41** wunkumvakula! Nganu bufueni kuidi mutu Bu kavutuka mu khumbu yintatu, wuba kamba beni mu kambu kuandi butuka. **22** Mu thangu ti: —Lukidi leka ayi lulembo vundi e? Bufueni. baba dia, Yesu wubonga dipha wudisakumuna, Thangu yifueni. Muana Mutu yekolo mu mioko wudibukuna mu bitini ayi wuvana minlonguki mi bankua masumu. **42** Telamanu! Tuendianu! miandi ayi wuba kamba: —Bonganu, yayi yawu Bila mutu wowo wukundiekula fikimini. **43** nitu'ama. **23** Bosi wubonga mbungu, wuvutudila Buna kamanisini ko yoluwa, tala Yuda, wumosi Nzambi matondo, wuba vana yawu. Bawu boso mu kumi mimvuala miodiwuyiza va kimosi ayi banua. **24** Buna wuba kamba: —Mama mawu nkangu wu batu banata zimbedi ayi zimbondo, menga mama, menga ma Nguizani, madukulu batumu kuidi bapfumu banganga Nzambi, mu diambu di batu bawombo. **25** Bukiedika minsoniki ayi kuidi bakulutu ba Bayuda. **44** Yuda, ndikulukamba ti ndilendi buela ko nua vinu mutu wuyekula Yesu, wuba vana dimbu kiaki: nate mu lumbu kioki ndielia nua vinu mu —Woso mutu ndikuiza fifi besi buna niandi; phila yinkaka mu Kipfumu ki Nzambi. **26** lufueti kanga ayi lunnata bumboti. **45** Yuda bu Bu bamanisa yimbila nkunga. Batotuka mu katula, wufikama vaba Yesu bosu wuntela: "A kuenda ku mongo minti mi olive. **27** Yesu wuba mueni Nlongi!" Bosi wumfifa besi. **46** Buna bosu kamba: —Beno boso luela nikunu mu minu bambuila ayi bankanga. **47** Vayi mutu wumosi bila disonama ti: Ndiela beta nsungi mamemii mu bawu baba vana, wutotula mbedi andi, ayi mamemii mosa mela mana tiakana. **28** wuzuba kisadi kimosi ki pfumu yi zinganga Vayi bu ndielia fuluka, ndielia ku lutuaminina Nzambi ayi wunzenga dikutu. **48** Yesu wuba ku Ngalili. **29** Piela wunkamba: —Ka diambu yuvula: —Ndieka dovula muingi luiza khangi ko baboso bela nikunu mu minu vayi minu ayi zimbedi ayi zimbondo zi minti mu mioko e? ndilendi ko. **30** Yesu wumvutudila: —Bukiedika **49** Keti bilumbu bioso ndibedi kalanga yeno va ndikukamba, buabu kuandi va builu, sumbu kimosi, ndibedi longangamu Nzo Nzambi ayi tsusu yinkuiza kokula mu zikhumbu zizole, lusia kukhangwa ko. Vayi mambu moso mama ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu zitatuu! mavangimini mu diambu di dedikisa masonuku. **31** Vayi Piela wuvutula mu ngolo: —Ka diambu **50** Mu thangu beni, baboso basia kumbika ayi ko; fua, ndifua yaku vayi ndilendi kutunuka ko. batina. **51** Ditoko dimosi divuata kaka diphiya Baboso phila yimosi batubila. **32** Bosi batula ku di nledi, niandiwunlandakana. Bu bankanga, **52** buang beti tedila Ngeteseman. Yesu wukamba wuyekula diphiya beni ayi pheni nkua katina. **53**

Banata Yesu kuidi pfumu yi banganga Nzambi, kamba batu boba baba vana: —A beno! Mutu kuna ku kutakana bapfumuzioso zi banganga wowo widi wumosi mu batu bana! **70** Vayi Piela Nzambi, bakulutu ba dibundu ayi minsoniki. wubuela tunuka diaka. Buela kala fioti, batu **54** Piela wunlandakana kuna manima, nate bobo baba vana, bakamba Piela: —Bukiedika ti ku lumphangu lu pfumu yi banganga Nzambi. ngeyo widi wumosi mu batu boba bila widi muisi Wuvuanda va kimosi ayi minsungi va mienda Ngalili. **71** Buna wutona kukitombila tsingulu mbazu yi bayota. **55** Bapfumu banganga Nzambi ayi wuleva ndefi ti: —Ndisi zaba ko mutu wovo ayi batu boso ba lukutukunu lunneni batomba lulembo yolukila. **72** Muna thangu beni, tsusu kimbangi mu diambu di Yesu muingi babaka yikokula mu khumbu yimmuadi. Bosi Piela bila ki kumvondisila vayi basi baka ko. **56** keka ntebukila moyo mambu makamba Yesu Bila bawombo batuba bimbangi bi luvunu ti: "Sumbu tsusuyinkuiza kokula mu zikhumbu mu diambu diandi, vayibimbangi beni bisia zizole, ngeyo mawu thunukina mu zikhumbu dedakana ko. **57** Buna ndambu yi batu bankaka zitatu." Bu kayindula bobo buna wudila ngolo. batelama mu telama kimbangi ki luvunu, bawu bakamba: **58** —Tunwa bu katuba ti: "Ndiela tiolumona Nzo Nzambi yayi yitungulu mu mioko mi batu vayi mu bilumbu bitatu, ndielia tungayinkaka yoyo yela kambu tungulu mu mioko mi batu." **59** Vayi ka diambu ko batuba bobo, bimbangi biawu bisia dedakana ko. **60** Buna pfumu yi banganga Nzambi wutelama va khatitsika batu boso; wuyuvula Yesu: —Kadi diambu wukadi vutula e? Kimbangi mbi kioki batu baba balembo kutelimina e? **61** Vayi Yesu kasia vutula kadi diambu ko. Pfumu yi banganga Nzambi wunyuvula diaka: —Ngeyo widi Klisto, Muana wu mutu wovo wusakumunu e? **62** Yesu wumvutudila: —Nyinga, ndidi Klisto! Ayi luela mona Muana Mutu vuendi va koko ku lubakala lu Nzambi, nkua lulendo boso ayi luela mona phila kela kuizila mu nkembo mu matuti. **63** Buna Pfumu yi banganga Nzambi, wukanzuna minledi miandi ayi wukamba: —Bila mbi tutueti buela tombila bambangi bankaka e? **64** Beno veka luwilu phila kavuezidi Nzambi. Beno buevi lumbanzila e? Babo banzengila nkanu wu lufua. **65** Buna bankaka banlobudila madita, bamfukidila busu bosu banzuba zikhomi ayi bankamba: —A ngeyo, bikula el! Bosi minsungi minnata ayi mimbeta. **66** Mu thangu Piela kaba ku ndimba, ku khati lumphangu, kisadi kimosi ki nketo kiba nsalanga kuidi pfumu yi banganga Nzambi kiyiza. **67** Bu kamona Piela wunyota mbazu, wunsungamana mboti ayi wukamba: —Ngeyo Mamvaku bedingi va kimosi ayi Yesu muisi Nazaleti! **68** Vayi Piela wutunuka kuandi ayi wukamba: —Ndisi zaba ko ayi ndikadi sudika mambu momo wuntuba. Bosi wutotuka ku nganda, wuyenda telama ku ndambu muelo wu lumphangu. Muna thangu beni tsusu yikokula. **69** Kisadi beni ki nketo bu kamona diaka Piela, weka

15 Muna nsuka bapfumu banganga Nzambi, bakulutu ba dibundu, minlongi mi Mina ayi batu babo ba lukutukunu lunneni bakutakana. Bakanga yesu, bannata ayi banyakula mu mioko mi Pilatu. **2** Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi Ntinu wu Bayuda? Yesu wumvutudila: —Ngeyo veka tubidi buawu! **3** Bosi bapfumu banganga Nzambi zimvubudila mambu mawombo. **4** Pilatu wunyuvula diaka: —Wulendi vutula kadi diambu ko? Wulembo wi mambu momo balembo kumfundila? **5** Vayi Yesu kasia vutula diaka kadi diambu dimosi ko. Buna Pilatu wusimina ngolo. **6** Kifu kiba yawu mu thangu nyengo, Pilatu wuba totulanga mutu wumosi mu nlоко, woso mutu wuba nlombongo kuidi batu. **7** Vayi mutu wumosi wuba mu nlоко, dizina diandi Balabasi, wukangu va kimosi ayi bakundi bandi bu batotula khindu. Muna khindu beni bavondila mutu. **8** Nkangu wu batu wuyamikina, wunlomba kavanga banga bobo keta ku bavangilanga. **9** Pilatu wuba yuvula: —Lutidi ndilutotudila Ntinu wu Bayuda e? **10** Bila wuzaba mboti ti bapfumu banganga Nzambi zinyekudila Yesumu diambu di kikhenene. **11** Vayi bapfumu banganga Nzambi zikambisila nkangu wu batu ti wulomba katotula Balabasi. **12** Pilatu wuba yuvula e? —A vayi mbi lutidi phangila mutu wovo luntedilanga ntinu wu Bayuda? **13** Babo babuela yamikina: —Wumbanda va dikulusi! **14** Pilatu wuba yuvula: —Diambu mbi di mbimbi kavengi e? Vayi baluta yamikina ngolo: —Wumbanda va dikulusi! **15** Pilatu wuzola monisa nkangu wu batu khini, diawu kabatotudila Balabasi. Bu kamana zubisa Yesu bikoti ayi wuba yekudila niandi muingi bambanda va dikulusi. **16** Masodi manata Yesu ku lumphangu, buangu kioki beti

sambisila batu, bakutikisa masodi moso. **17** tsongi nti ayi wutambika Yesu muingi kanua; bu Bamvuika yunga kimbuaki. Buna bamana vanga katuba: —Bika, tutala kani Eli makiza nkulula. phu ki kipfumu ki zitsendi; bamvuika kiawu **37** Vayi Yesu wuyamikina ngolo ayi wuzenga ku ntu. **18** Buna bamvana mboti: —Mbote, vumunu. **38** Muna thangu beni lido yi Nzo ntinu wu Bayuda! **19** Baba kunzubanga nti ku Nzambi yikanzuka mu zindambuzizole; tonu ku ntu, banlobudila madita ayi bamfukiminaayi yilu nate ku tsi. **39** Nkululu wu masodi, wutalana baba kumvananga minzitusu. **20** Buna bamana ayi Yesu, bu kamona ti wutabukavumunu mu kunsekinina, bamvula yunga beni kimbuaki yamikina bobo, buna wutuba: —Bukiedika, mutu ayibamvuika minledi miandi; bosí bannata ku wawu bedi Muana Nzambi! **40** Vaba diaka ayi nganda muingi bambanda va dikulusi. **21** Mutu ndambu yi baketo baba ntadilanga ku thama. wumosi muisi Silene, dizina diandi Simoni, dise Mu bawu muba: Maliya muisi Mangadala, Maliya di Alekizandele ayi Lufusi, wuba ku nsitu. Vioka ngudi yi Zaki di nleki wu Yose ayi ngudi yi kuandi kaba mviojila mu nzila beni. Vayi masodi Salome. **41** Bawu baba kunlandakananga, baba buna mammona, mankuika kanata dikulusi di kunsadisanga mu thangu kaba ku Ngalili. Baketo Yesu. **22** Banata Yesu va buangu kintedulungu bankaka bawombo bayiza yandi va kimosi ku “Ngolongota”. Tsundu Ngolongota “buangu Yelusalemi baba vana. **42** Mu thangu masika, ki mvesi wu ntu.” **23** Kuna bamvanina vinu mu lumbu ki khubumunu, buna lumbu kimosi kisobokoso ayi mila muingi kanua, vayi kasia kisiedimuingi lumbu ki saba kiba. **43** Zozefi kinua ko. **24** Bu bambanda va dikulusi, bakabana muisi Alimate wuyiza. Wuba mutu wunneni minledi miandi, babudila miawutsombo mu mu lukutukunu lunneni lu Bayuda. Niandi diambu di zaba miomi kadika mutu kafueti mamvandi wuba vingilanga ndizulu yi Kipfumu tambula. **25** Yiba nduka-nduka thangu yi vua ki Nzambi; wuyenda mu bukhafi boso kuidi yi nsuka mu thangu bambanda va dikulusi. **26** Pilatu mu kunlomba nitu yi Yesu. **44** Pilatu Tini ki dibaya kisonama bila kioki bamfundila, wusimina bu kawa ti Yesu fuidingi. Buna kisonama mambu mama: “Ntinu wu Bayuda”. wutumisa pfumu yi masodi ayi wunyuvula keni **27** Bidovula biodi bibandu mu makulusu va thama kafuidingi. **45** Bu kawa buawu kuidi kimosi ayi Yesu; wumosi ku koko ku lubakala, pfumu yi masodi, buna wuvana Zozefi minsua wunkaka ku koko ku lumoso. [**28** Buawu mu bonga nitu yi Yesu. **46** Zozefi bu kasumba bobo budedikinina mambu momo masonama dikendi diphembi di thalu, wubotula mvumbi mu Minkanda: “Bantula mu nkangu wu batu yi Yesu va dikulusi, wuyizinga va dikendi beni bambimbi.”] **29** Batu bobo baviokila vana, bosí wuyizika mu ziami kisokolomu ditadi; bamfinga, banikuna mintu ayi bakamba: —E e wunengumuna ditadi vana muelo ziami. **47** ngeyo! Ngeyo wuntiolumunanga Nzo Nzambi Maliya muisi Mangadala ayi Maliya ngudi yi ayi wukuyitungilanga mu bilumbu bitatu! **30** Yose bamona buangu kioki bantula.

Wukivukisa ngeyo veka; bosí küluka va dikulusi!

31 Bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi mi mina mamvawubansekinina. Bakambasana bawu na bawu: —Wuvukisidi batu bankaka vayi niandi veka kalendi kukivukisa ko! **32** Bika Klisto ntinu wu Iseli kakuluka buabu va dikulusi muingi tumona ayi tuwilukila! Bobo babandu yandi va dikulusi, mamvawu bamfinga. **33** Mu thangu midi, tombi kibua mu tsi yimvimbba, kizingila natemu thangu yi ntatu yi masika. **34** —Mu thangu yintatu, Yesu wuyamikina mu ndinga yingolo: —Eloyi, Eloyi, lama sabakatani! Bu dinsundula: Nzambi ama! Nzambi ama! Bila mbi wundiekudi! **35** Batu bankaka baba vana bu bawa bobo batuba: —Tala Eli kantela. **36** Wumosi wuzawula ayi wuyenda buika tini ki eponzi mu vinu ki ngami, wukisomika va

16 Lumbu ki saba bu kivioka, Maliya muisi Mangadala, Maliya ngudi yi Zaki ayi Salome, basumba malasi ma vindu mu nitu Yesu; **2** Bayenda ku biziami mu lumbu kitheti ki sabala buna buisi bukiedi ko bumboti. Bayenda buna thangu yeka ntotuka. **3** Bayuvasana bawu na bawu mu nzila: —Nani wukuiza tunengumunina ditadi didi va muelo wu ziami e? **4** Vayi bu bamvumbula meso, bamona ti ditadi diodi diba dinneni dinengumunu va ndambu. **5** Bakota muna ziami beni, bamona ditoko dimosi divuata minledi miphembi buna kavuendi va ndambu koko ku lubakala. Baketo beka mona boma. **6** Vayi ditoko beni diba kamba: —Bikanu mona boma! Yesu muisi Nazaleti wubendu va dikulusi luntomba e? Kasiedi vava ko! Fulukidi!

Talanu buangu kioki bantula. **7** Vayi tumbu yendanu, lukamba minlonguki miandi ayi Piela, ti niandi wulutuaminini ku Ngalili. Kuna luela kummona, banga kuandi bobo kalukambila. **8** Batotuka nsualu mu ziami ayi bazawula. Boma ayi lukhuku bibabuila. Kadi diambu dimosi basia kamba ko kadi mutu bila boma baba mona.

9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Yesu bu kafuluka mu nsuka wu lumbu kitheti ki sabala, wutuamamonikina theti Maliya musi Mangadala, nketo wowo kakuta ziphevi tsambuadi zimbimbi. **10** Niandi wuyenda kamba nsamu beni kuidi bobo baba landakananga Yesu, bobo baba mu kaniki ayi baba dila. **11** Vayi bawu bu bawa ti Yesu widi moyo ayi monikini Maliya, basia kunwilukila ko. **12** Momo bu mavioka, wumonikina minlonguki miodi mu lunitu lunkaka bu baba diengila mu tsi. **13** Bavutuka ayi bakamba mambu beni kuidi batu bankaka vayi basia ku bawilukila ko. **14** Bosi, wubuela monikina diaka kumi mimvuala wumosi mu thangu baba va meza. Wuba tubidila mu diambu di kambu kuawu ku minu ayi mu diambu baba mintima miba banga matadi, bila basia wilukila ko batu bobobammona ti fulukidi mu bafua. **15** Buna wuba kamba: —Yendanu mu nza yimvimba, longanu Nsamu wumboti kuidi batu boso. **16** Woso mutu wela wilukila ayi wela botama, wela vuka. Vayi woso wela kambu wilukila, wela zengolo nkanu. **17** Tala bidimbu biobi biela landakana batu bobo bela wilukila; mu dizina diama: bela kuka ziphevi zimbimbi, bela yoluka zimbembo banzenza; **18** bela simba zinioka ayi enati banuini yimbu kadi buma kiela ba vavanga ko. Bela tetikila bambevo mioko ayi ziela beluka. **19** Yesu bu kamana bakamba mambu momo, wutombolo ku Diyilu, wuyenda vuanda va koko ku lubakala lu Nzambi. **20** Bosi minlonguki miyenda, balonga Nsamu wumboti va nza yimvimba. Pfumu wusala yawu va kimosi mu kisalu beni ayi wukindisa malongi mawu mu bikumu biobi biba landakananga malongi mawu.

Luke

1 Sumbu batu batona sonika mambu momo mavioka va khatitsik'eto; **2** bang bubatukambilawu kuidi batu bobo baba bambangi bamona mesotona vana thonono ayi baba bisadi bi mambu ma Nzambi. **3** A mueni Tewofile, ndimona ti didi dimbote, sumbu ndifiongunina bumbotemambu moso tona vana thonono mu kusonikina mawu boso bu malandikinini **4** muingi wuzaba kiedika ki mambu momo wulongu. **5** Mu thangu Elode kaba ntinu mu Yuda, muba ayi nganga Nzambi yimosi, dizina diandi Zakali. Niandi wuba mu dikabu di Abia ayi nketo andi Elizabeti wuba mu nkuna Aloni. **6** Bawu buadi baba batu basonga va meso ma Nzambi ayi baba kinzikangazithumunu zioso ayi mina miosi mi Pfumu mu kambu tsembolo. **7** Basia buta bana ko bila Elizabeti wuba sita ayi bawu buadi baba banuna ngolo. **8** Lumbu kimosi Zakali kaba sala kisalu kiandi ki kinganga Nzambi va ntuala Nzambi bila yiba thangu yi dikabu diandi; **9** landila bu bela kifu ki zinganga Nzambi, niandi wubuili tsombo mu kota mu vinga ki nlongo ki Pfumu mu diambu di yoka ansa. **10** Mu thangu yinyokongo ansa, nkangu woso wu batu widi mu lusambulu ku nganda. **11** Tumbu zimbukila mbasi yi Pfumu yintotukila, buna yitelimini va koko ku lubakala lu diziku di banyokilanga ansa. **12** Zakali bu kammona, weka ntita ayi weka mona tsisi. **13** Vayi mbasi yinkamba: —A Zakali, bika mona tsisi bila Nzambi wuwilu lusambulu luaku, diawu nketo'aku Elizabeti wela kubutila muana wu bakala ayi wela kuntedilanga Yowani. **14** Wala ba tho yi khini ayi di tsaya kuidi ngeyo ayi batu bawombo bela mona khini mu mbutukulu andi. **15** Wela ba wunneni va ntuala Pfumu, kalendi nua kadi vinu ko, kadi malavu mankolosongo ko. Wela ba wufuluka mu Pheve Yinlongo tonu mu vumu ki nguandi. **16** Wela vutula bana ba Iseli bawombo kuidi Nzambi awu. **17** Wela tuamina Pfumu ku ntuala mu mpeve ayi mu lulendo lu Eli mu diambu di vutula nguizani va khatitsika madisa ayi bana bawu, mu diambu di batu bobo badi matingu batula mu tezo ki yindula bangabatu basonga ayi mu kubika batu bakubama mu diambu di Pfumu. **18** Buna Zakali wuyuvula mbasi: —A buevi mela vangimina bila ndisi zaba nitu yi bakala ko? **35** Mbasi yimvutudila: —Pheve Yinlongo yela kuluka mu ngeyo ayi kitsusula ki lulendo lu Nzambi wuzangama kiela kufukidila. Diawu wunlongo wela butuka, wela tedudulungu Muana wu Nzambi. **36** Tala khomb'aku Elizabeti, mamvandi widi mu buemba bu muana wu bakala mu bununu buandi. Niandi baba tedilanga sita weka mu ngondi andi yi nsambanu. **37**

ngolo ayi nketo ama mimvu miwombo keka. **19** Mbasi yimvutudila: —Minu ndidi Ngabi, minu nditelamanga va ntuala Nzambi, thumunu mu kuyolukila ayi ku kamba minsamu miami mimbote. **20** Vayi weka kituka dibaba ayi wulendi baka bu buela yolukilanga ko nate lumbu kioki mambu mama mela vangama. Bobo buela bela bila wusi wilukila ko mambu mama, momo mela vangama mu thangu yifuana. **21** Vayi mu thangu beni, nkangu wu batu wuba vingila Zakali. Batu basimina bu bamona ti wulembu zingila muna vinga ki nlongo. **22** Bu katotuka, kasi baka bu yolukila ko batu bobo bakutakan. Buna basudika ti tsongolo kamueni muna vinga nlongo. Niandi mu bidimbu kaba kuba yolukila ayi wusiala dibaba. **23** Bu kamanisa bilumbo biandi bi kisalu, buna wuvutuka ku nzo'andi. **24** Bilumbo bina bu bivioka, nketo andi Elizabeti weka mu buemba. Vayi zingondi zitanu kasuamina bila wukamba ti: **25** —Tala maphangidi Pfumu! Niandi wumbengudidi thalu yimbote ayi botudi zitsoni ziama va meso ma batu boso. **26** Mu ngondi yi nsambanu, Nzambi wufidisa mbasi Ngabi ku divula dimosi didi mu Ngalili. Dizina di divula beni Nazaleti, **27** kuidi muana ndumba wumosi wuwizana makuelu ayi bakala dimosi, diba mu nkuna Davidi. Dizina di bakala beni Zefu ayi dizina di muana ndumba Maliya. **28** —Mboti aku e! Ngeyo wumonokono nlempo kuidi Nzambi! Pfumu widi yaku! **29** Maliya weka mona boma bu kawa mambu momo. Wuba ku kiyuvula tsundu yi mbote yoyo. **30** Buna mbasi yinkamba: —Bika mona tsisi Maliya bila Nzambi wumueni kiadi. **31** Tala: wela ba mu buemba ayi wela buta muana wu bakala; wela kuntedilanga Yesu. **32** Wela ba wunneni. Wela tedudulungu “Nzambi yizangama” ayi Pfumu Nzambi wela kumvana kundi ki kipfumu ki nkulu andi Davidi. **33** Wela biadilanga, mu zithangu zioso, batu batotukila mu Yakobi ayilubialu luandi lulendi suka ko. **(aión g165)** **34** Maliya wukamba Mbasi: —A buevi mela vangimina bila ndisi zaba nitu yi bakala ko? **35** Mbasi yimvutudila: —Pheve Yinlongo yela kuluka mu ngeyo ayi kitsusula ki lulendo lu Nzambi wuzangama kiela kufukidila. Diawu wunlongo wela butuka, wela tedudulungu Muana wu Nzambi. **36** Tala khomb'aku Elizabeti, mamvandi widi mu buemba bu muana wu bakala mu bununu buandi. Niandi baba tedilanga sita weka mu ngondi andi yi nsambanu. **37**

Bila kuisi ko diambu diela lembakana vanga Vayi bawu bankamba: —Kadi mutu wumosi Nzambi. **38** Buna Maliya wuvutula: —Minu mu dikanda diaku kasi ko dizina diodi. **62** ndidi kisadi ki Pfumu. Bika mavangimina kuidi Buna bayuvula dise, mu bidimbu, mu zaba minu boso buididi mambu maku. Buna mbasi dizina mbi katidi vana muana. **63** Wulomba yimbika. **39** Mu bilumbu bina, Maliya wuyenda tini ki dibaya; muna kasonika ti: —Dizina nsualu-nsualu ku divula didiku miongo, mu diandi Yowani. Buna batu boso basimina. **64** zunga ki Yuda. **40** Wukota mu nzo Zakali ayi Muna thangu yina, munu andi wuzibudidi ayi wuvana Elizabeti mboti. **41** Thangu Elizabeti ludimi luandi luniangukidi. Wuyolukidi ayi kawa mbote yi Maliya muan'andi wunikuka wukembisidi Nzambi. **65** Batu babo bafikasana mu vumu kiandi. Buna wuwala mu Pheve yawu bamona tsisi, ayi, bayolukilamambu beni Yinlongo. **42** Ayi wuyamikina mu mbembo mu tsi yoso yi miongo mi Yuda. **66** Babo bawa yingolo: —Ngeyo widi wusakumunu va miudi nsamu beni balunda wawu mu mintima miawu baketo ayi muana widi mu vumu kiaku widi ayi batuba: "A buna muana beni buevi kela bela wusakumunu. **43** Buna kuevi kubedi diambu e?" Bila Pfumu wuba yandi. **67** Dise diandi Zakali diadi ti ngudi yi Pfumu ama kiza kuidi minu e? wufuluka mu Pheve Yinlongo, diawu kabikudila **44** Bila mu thangu nguilu mboti'aku mu matu ti: **68** Nkembo kuidi Pfumu, Nzambi yi Iseli mama buna muana wunikukini mu vumu kiama Bila wuyiza tala batu bandi ayi wuba kudidi mu diambu di khini. **45** Khini kuidi nketo wowo **69** Wututotudidi nkudi wu lulendo mu nkuna wuwilukila bila mambu momo makamba Pfumu Davidi, kisadi kiandi. **70** Banga bu kayolukila mu diambu diandi mela vangama. **46** Buna tona vana thonono mu miunu mi mimbikudi Maliya wukamba: Muel'ama wunkembisanga miandi minlongo: (*aiōn g165*) **71** ti wela ku tukula nzitusu wu Pfumu **47** ayi mpeve yama yilembo mu mioko mi bambeni zieto; mu mioko mi mona khini mu diambu di Nzambi, Mvulusi ama. batu bobo ba kutulendanga. **72** Mu diambu **48** Bila wubengudi thalu'andi va kisadi kiandi di dukisa mambote kuidi bakulu beto ayi mu kikambulu mfunu, diawu zitsungi zioso ziela diambu di tebukila nguizani andi yinlongo kuthedilanga nketo wu zikhini. **49** Bila Nzambi moyo; **73** ayi tebukila moyo ndefi yoyo kalevila yi zingolo zioso wuphangidi mambu manneni nkulu eto Abalahami **74** mu kutuvana diluaku di Dizina diandi didi dinlongo. **50** Ayi mamboti kunsadila mu kambu tsisi bu kameni kutukula mandi mela zingilanga mu tsungi ka tsungi, mu mioko mi bambeni zieto **75** mu bunlongo ayi kuidi bobo ba kunkizikanga. **51** Wumonikisidi mu busonga, mu bilumbu bieto bi luzingu, va zingolo ziandi mu koko kuandi, wusakisidi ntual'andi. **76** Ngeyo muana, wela tedudulungu batu badi luniemo mu mintima miawu **52** Mbikudi wu Nzambi yizangama bila ngeyo wela Wukuludi batu ba lulendo mu bikundi biawu tuaminina Pfumu ku ntual'andi mu diambu di bi kipfumu ayi wunangikidi batu bobo badi kubika nzil'andi; **77** mu diambu di zabikisa kuidi balembama **53** Wuyukutisidi batu bobo baba batu bandi ti Nzambi wumveni phulusu ayi nzala mu bima bimbote. Wusindika bamvuama wunlempukidi masumu andi. **78** Bila Nzambi mioko yi mioko **54** Wusadisidi kisadi kiandi Iseli eto fulukidi mu diadi ayi mu mambote Diawu mu thebukulu yi moyo mu mambote mandi. **55** mbuetete yi nsuka yela totukila ku yilu mu Banga buididi tsila yi kavana bakulu beto kuidi diambu dieto **79** mu diambu di kienzula bobi Abalahami ayi kuidi nkun'andi mu zithangu badi mu tombi ayi bobo badi mu kini ki lufua, ayi zioso. (*aiōn g165*) **56** Tezo ki zingondi zitatu Mliya mu diambu di diaisa zithambi zieto mu nzila yi kavuandila kuidi Elizabeti, bosu wuvutuka ku ndembama. **80** Muana wuyunduka ayi wukinda nzo'andi. **57** Lumbu ki Elizabeti ki buta bu mu mpeve. Bosi wuzingila mu bibuangu bisuama kifuana, wubuta muana wu bakala. **58** Bakundi nate mu lumbu kioki kakimonisa va meso ma bandi ayi bibuto biandi bu bawa phila Pfumu batu ba Iseli.

kamonisina mambote mandi, bamona khini va **2** Mu bilumbu bina, ntinu Sezari Ogisite kimosi ayi niandi. **59** Muana bu kadukisa dinana di bilumbu, bayiza mu diambu di nzengulu yi nitu yi kibakala. Bawu boso bazola kuntedila Zakali banga dizina di siandi, **60** vayi nguandi wukamba ti: —Nana, dizina diandi Yowani. **61**

kisonikisa ku divula diandi. **4** Sumbu Zefu kaba awu bu bifuana, bambuta ba Yesu zinnata ku mu nkuna wu Davidi, diawu kabotukila ku Yelusalemi mu diambu dikummonisa kuidi divula di Nazaleti, mu tsi yi Ngalili mu kuenda Pfumu. **23** Boso buidi busonama mu Mina mi mu tsi yi Yuda ku divula di Betelemi, divula Pfumu ti: Woso muana wuthete wu bakala di Davidi. **5** Wuyenda va kimosi ayi Maliya, wumbutuka, wela tambuku kuidi Pfumu. **24** nketo wukazola kuela, wuba mu buemba. **6** Bayiza diaka mu diambu di tambika dikaba Buna badi ku Betelemi, Maliya wutula mu boso buididi mu Minami Pfumu: biduka biodi thang'andi yibutila. **7** Buna wubuta muana voti bana buadi ba mabembi. **25** Mutu wumosi wubakala: muan'andi wuthete. Wunzinga mu wuba ku Yelusalemi, dizina diandi Simewoni. minledi ayi wuntula mu dikulu ki bibulu bila Wubamutu wufuana ayi wusonga. Wuba vingila bibuangu bisia bakana ko mu diambu diawu mbombolo yi Iseli ayi Pheve Yinlongoyiba va mu zinzo zinlekanga banzenza. **8** Minsungi mi niandi. **26** Bila Pheve Yinlongo yinkamba ti mamemi miba mu zitsola zizungidila zunga kalendi vika fua ko enati kamuenieti ko Klisto beni mibansunga mu nkielo buisi minkangu yi Pfumu. **27** Niandi wuyiza ku nzo Nzambi miawu mimamemi. **9** Kuna mbasi yi Pfumu yiba mu lutumunu lu Mpeve Yinlongo. Mu thang'u monikina ayi nkembo wu Pfumu wubazungidila. bambuta ba Yesu zinata muana mu diambu Buna tsisi yingolo yiba buila. **10** Vayi mbasi yiba di dukisa mambu madi mu Mina, **28** buna kamba: —Bikanu mona boma. Tsangu yimboti Simewoni wunsimba mu mioko ayi wusanisina ndilunatini. Yikuiza monisabatu boso khini. Nzambi bu katuba: **29** A Pfumu, yekula buabu **11** Bila buabu balubutidi Mvulusi mu divula di kisadi kiaku kienda mu ndembama boso buididi Davidi. Niandi Mesiya, Pfumu. **12** Luela mona tsil'aku **30** bila meso mama manueni phulusu muana wu tsombi zingulu mu minledi ayi aku **31** yoyi wukubika mu diambu di batu boso tululu mu dikulu ki bibulu. Kiawu kioki dimbu **32** yawu yidi muinda mu diambu di kienzula luela kunzabila. **13** Buela zimbukila nkangu wu makanda; ayi nkembo wu Iseli, batu baku. zimbasi ziba mu dikabu di masodi ma diyilu **33** Dise ayi ngudi basimina buwombo mu wa wumanika va ndambu mbasi beni. Nkangu beni mambu katuba mu diambu diandi. **34** Simewoni wuyimbila minzitusu mi Nzambi: **14** Nkembo wuba sakumuna ayi wukamba Maliya, nguandi kuidi Nzambi yizangama Ndembama va ntoto Yesu ti: —Tala muana wawu wu kubukulu mu kuidi batu baketa zola. **15** Zimbasi bu zibika diambu di buisa ayi mu telimisa batu bawombo minsungi, zivutuka ku diyilu, buna minsungi mu Iseli. Wela ba dimbu kiela bangusanga mi mameme mikambasana miawu na miawu bawombo; **35** muingi mayindu ma mintima ti: —Bika tuendanu ku Betelemi mu kuenda mi batu bawombo matotuka. Vayi kuidi negeo tadi mambu momo mavangimini kuna; momo veke, wela ba banga mbedi yela tobul mpeve Pfumu katusamunini. **16** Bayenda nsualu ayi aku. **36** Mbikudi wumosi wu nketo wuba diaka bayenda bata Maliya ayi Zefu va kimosi ayi muna. Dizina diandi Anna, muana Fenueli, muana wu tsombi wulekusu mu dikulu ki bibulu. wuba mu dikanda di Aseli. Wuba wununa **17** Buna baba mona, basamuna mambu moso ngolo. Tsambudi di mimvu kaka kavuandila va momo baba kamba mu diambu di muana. **18** makuela mu bumuana buandi. **37** Bosi wukituka Babo bobo bawu wawu, basimina buwombo mu difuola ayi wuzingila mu kidifuola nate mu diambu di mambu momominsungi mi mameme tezo ki lunana lu mimvu ayi mimvu minya. miba kamba. **19** Vayi Maliya wulunda mambu Kadi lumbu kimosi kasia bika ko nzo Nzambi moso ayi wuba ku mayindulanga mu ntim'andi. bila muna kaba nsadilanga Nzambi builu ayi **20** Bosi minsungi mivutuka, minkembisa ayi muini mu lusambulu ayi mu kukifuisa nzala mu minsanisina Nzambi mu diambu di mamo ma diambu di lusambulu. **38** Niandi mamvandi bu bamona ayi ma bawa. Mawu maba banga kuandi kayiza muna thang'u yina, wusanisina Nzambi bu babakambilia mawu. **21** Dinana di bilumbu bu ayi wuyolukila mambu ma muana kuidi batu biduka, thang'u yi zengisa lunitu lu kibakala lu bobo baba mvingilanga khudulu yi Yelusalemi. muana bu yifuana, buna bamvana dizina Yesu. **39** Bu bamana dukisa mambu momo masonama Diawu dizina divana mbasi tuamina nguandi mu Mina mi Pfumu, Maliyaayi Zefu bafutuka ku kaba mu buemba buandi. **22** Bilumbu bizengu buala buawu, Nazaleti, didi mu Ngalili. **40** Muana mu Mina mi Moyize mu diambu di tsukudulu wuyunduka ayi wukinda. Diela diwombo diba

yandi ayi nlempo wu Nzambi wuba mu niandi. minsolo mi mabadi miela fuanusu. **6** Ayi batu **41** Kadika mvu bambuta ba Yesu ziba kuendanga boso bela mona phulusu yi Nzambi. **7** Yowani ku Yelusalemi mu nyengo Pasika. **42** Yesu bu wuba kambanga batu bobo baba kuizanga mu kadukisa kumi mimvu miodi buna bayenda botama kuidi niandi ti: —Bana ba bikusa! Nani ku Yelusalemi, mu diambu di nyengo, boso wululubudi mu tina nganzi yoyi yeka kuiza? **8** bubela kifu kiawu. **43** Nyengo bu wumanisa, Monisanu mavanga mamboti momo mafueni bavutuka kuawu. Vayi muan'awu Yesu wusiala kuidi batu bobo babalula mavanga. Lubika ku Yelusalemi ayi bambuta bandi zisia bu zaba banza bu lulembu yindulanga mu mintima ko. **44** Bawu babanzila ti widi muidi bakundi mieno ti: “Beto dise dieto Abalahami!” Bila bawu bayenda yawu va kimosi. Bu badiata bukiedika ndikulukamba ti Nzambi wulenda lumbu kimvimba, buna batona kuntomba muba totula bana ba Abalahami mu mataid mama. bibutu biawu ayi bazabana yawu. **45** Vayi **9** Lukeba: soka kikubimini mu zenga mianzi sumbu basia kummona ko; diawu bavutukila mi minti. Woso nti wunkambu buta mu zenga ku Yelusalemi mu kuenda ntombi. **46** Bilumbu mianzi mi minti. Woso nti wunkambu buta bitatu bu bivoika, bambakula muna nzo Nzambi, makundimamboti wela kuangu ayi wela viku ku buna kavuendi va khatitsika minlongi mi mina. mbazu. **10** Buna nkangu wu batu wunyuvula: Wuba wa ayi wuba yuvula biuvu. **47** Babo bobo —Buna mbi tufueti vanga e? **11** Wuba vutudila: banwa, basimina mu diambu di diela diandi —Woso mutu widi bikhutu bodi, bika kavana ayi mu diambu di mimvutuziandi. **48** Zimbuta kimosi kuidi mutu wowo kambulu. Woso mutu bandi zisimina buwombo bu zimmona vana. widi bidia bika kavanga bobuawu. **12** Ayi Buna nguandi wunkamba: —Muan'ama, bila mbi mimfutisi mi ziphaku miyiza botama kuidi wutuvangidi bobo e? Zebi kuaku ti siaku ayiminu Yowani, minyuvula: —Nlongi, mbi tuvanga e? **13** tsisi yirombo tumueni ayi tutombidi ngolo. **49** Buna wuba vutudila: —Lubika buelanga thalu va Buna Yesu wuba vutudila: —Bila mbi lufueti mbata thalu yoyo yizengo. **14** Masodi mamvawu kuthombila e? Lusi zaba ko ti mfueti ba mu nzo manyuvula: —Buna beto, mbi tuvanga e? Buna yi dise diama? **50** Vayi basia sudika ko mambu niandi wuba vutudila: —Lubika zionanga bima momo ka bakamba. **51** Buna wuyenda yawu ayi bingana; lubika fundanga batu mu mambu ma wuvutuka ku Nazaleti. Wuba tumukina. Vayi luvunu. Lutadidilanga kaka mfutu eno. **15** Batu nguandi wulunda bumboti mambu moso momo niandi Klisto. **16** Yowani wuba vutudila bawu mu ntela. Khini yirombo kamonisa Nzambi ayi boso ti: —Minu mu nlangu ndilembu lubotikila. batu.

3 Mu mvu wu kumi wu ntnu wu lubialu lu ntinu Tibeli Sezari, Ponse Pilatu niandi wuba nyadi mu Yuda, Elode Tetalake wubiadila mu Ngalili, khomb'andi Filipi mu Itule ayi mu Talakonite, Lisaniasi wubiadila mu Abileni. **2** Ana ayi Kayife baba bapfumu zi zinganga Nzambi. Mu mvu beni mambu ma Nzambi mayiza kuidi Yowani muana Zakali, bu kaba mu dikanga. **3** Yowani wudiengila tsi yoso yiba mu yenda Yolidani ayi wuba kuenda longingi: “Bila lubotama mu monisa ti lubaludi mavanga, buna Nzambi wela lemvukila masumu meno.” **4** Banga bu busonimina mu nkanda wu mbikudi Ezayi: Mbembo yi mutu wulembu yamikina mu dikanga: Lukubika nzila yi Pfumu Luludika minsolo miandi **5** Mindimba mioso miela sesolo, Miongo mioso ayi zimbata zioso zimiongo ziela lendumunu zinzila zi zikhondo ziela lulama

Vayi mutu wowo wulembu yizi wundutidi mu lulendo; ndisi fuana ko u zibula minsingi mi zisapatu ziandi. Niandi wela kulubotikila mu Pheve Yinlongo ayi mu mbazu. **17** Ayi simbidi mbangu mu mioko miansi; niandi wela kombula buangu kioki kela vevila. Wela lunda ble ku yilu banga vayi wela yoka biti ku mbazu yi kayilendi zima ko. **18** Yowani bu kaba vananga zithumunu ziwombo kuidi batu, buna wuba kubalonganga Nsamu Wumbote. **19** Vayi Yowani wuba tubidilanga buwombo nyadi Elode mu diambu di kakuela Elodiasi, nketo wu khomb'andi ayi mu diambu di kavanga mavanga mawombo mankakamambimbi. **20** Elode wubuela diaka yika bila kiaki va yilu mambimbi mandi moso: wukotisa Yowani mu nloko. **21** Batu boso bu bamana botama, Yesu mamvandi wubotama. Bu kaba sambil, diyili dizibuka **22** ayi Pheve Yinlongo yi nkitila banga dibembi. Kuna kuwakana mbembo

yimosi yitotukila ku diyilu, yikamba ti: —Ngeyo zimbasi ziandi mu diambu diaku muingi zikeba widi Muan'ama wu luzolo; khini yiwombo **11** ayi ziela kunata mu mioko miawu mu diambu wukumbonisanga. **23** Yesu buna weka nduka- di kulu kuaku kuedibumina thutu mu ditadi. nduka makumatatu ma mimvu bu katona kisalu **12** Yesu wumvutudila: —Bakamba: Wulendi kiandi. Batu babanzila ti niandi muana Zefu vukumuna Pfumu Nzambi aku ko! **13** Satana bu wu Heli: **24** wu Mata, wu Levi, wu Malik, wu kamana kumvukumuna mu zithotolo zi phila Yanayi, wu Zefu **25** wu Matatiasi, wu Amosi, mu philabuna wuntatukila nate mu thangu wu Nahumi, wu Esili, wu Nangayi. **26** Wu Mati, yizengo. **14** Buna Yesu wuvutuka ku Ngalili; wu Matatiasi, wu Simeyini, wu Yose, wu Yoda. lulendo lu Pheve luba mu niandi. Tsangu andi **27** Wu Yowanani, wu Leza, wu Zolobabeli, wu yimana tembakana mu zunga kioso. **15** Wuba Salatieli, wu Neli **28** wu Meleki, wu Adi, wu longanga mu zinzo ziawu zi zikhutukunu ayi Kosami, wu Elimadami, wu El. **29** Wu Yesu, wu batu boso baba kuniemisanga. **16** Wuyenda ku Eliezeli, wu Yolimi, wu Mata, wu Levi **30** wu Nazaleti ku Kayundukila ayi wukota mu nzo Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo Eliakimi. **31** Wu Meleya, wu Mena, wu Matata, bu bela kifu kiandi. Wutelama mu diambu di wu Natani, Wu Davidi. **32** Wu Isayi, wu Obedi, tanga masonoko. **17** Buna bamvana nkanda wu wu Wowazi, wu Salimoni, wu Nasoni **33** wu mbikudi Ezayi. Bu kazibula nkanda beni, wubua Aminadabi, wu Adimini, wu Alini, wu Esiloni, va tini kisonama mambu mama: **18** Pheve yi wu Pelesi, wu Yuda, **34** wu Yakobi, wu Isaki, wu Pfumu yidi va minu bila wutsodula mu longa Abalahami, wu tela, wu Nawoli. **35** Wu Selungi, Nsambu Wumbote kuidi minsukami, wumfidisa wu Lewu, wu Faleki, wu Hebeli, wu Sala **36** wu mu yamikisa khudulu yi batu bakangama, mu Kayinani, wu Alifazadi, wu Semi, wu Nowa, zibula meso ma baphofo, mu nata phulusu Wu Lemeki. **37** Wu Matusalemi, wu Enoki, wu kuidi batu banyamusu **19** ayi yamikisa mvu wu Yeledi, wu Maleleli, wu Kenami, **38** wu Enosi, nlemvo wu Pfumu. **20** Wuzibika nkanda beni ayi wu Seti, wu Adami, niandi veka wuba muana wu Nzambi.

4 Yesu wuba wuwala mu Pheve Yinlongo, wubotuka ku Yolidani. Mpeve yinnata ku dikanga. **2** Kuna satana kamvukumunina mu tezo ki makumaya ma bilumbu. Kadi kiasa kasia dia ko mu bilumbu beni. Bu biduka, buna wumonanzala. **3** Buna satana wunkamba: —Kamba ditadi diadi dikituka dipha enati widi muana Nzambi. **4** Yesu wumvutudila: —Disonama ti: mutu kalendi zingilanga kaka mu dipha ko. **5** Buna satana wunnata va kingiela ayi wummonisa mu khumbu yimosibipfumu bioso bi ntoto **6** ayi wunkamba: —Ndiela kuvana lulendo loso lualu, ayi nkembo wu bimbumbu biabi. Bila minu veka ndivanu wawu ayi ndenda kuwuvana kuidi woso mutu nsodidi. **7** Ngeyo kumbuongimina kuandi buna bibioso biobi bieka ba biaku. **8** Yesu wumvutudila: —Disonama: Pfumu Nzambi aku niandi kaka fueti buongimina ayi niandi kaka fueti sadila. **9** Buna bosi satana wunnata ku Yelusalemi, wuntula ku buangu kilutidizangama kimbata muanzu wu nzo Nzambi ayi wunkamba: —Enati bukiedika ti widi Muana Nzambi, wukilozi ku ntoto bila disonama: **10** Nzambi wela fidisa boso wu Lukutukunu mabu kumbu kumbu. **11** Buna wubotuka ku Kayundukila ayi wukota mu nzo Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo Eliakimi. **12** Buna wubotuka ku Kayundukila ayi wukota mu nzo Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo Eliakimi. **13** Buna wubotuka ku Kayundukila ayi wukota mu nzo Simewoni, wu Yuda, wu Zozefi, wu Yonami, wu yi lukutukunu mu lumbu ki saba bila bobo Eliakimi. **14** Buna wuvutuka ku Ngalili; wu Matatiasi, wu Simeyini, wu Yose, wu Yoda. lulendo lu Pheve luba mu niandi. Tsangu andi **15** Wuba Salatieli, wu Neli **16** Wuyenda ku Eliezeli, wu Yolimi, wu Mata, wu Levi **17** Buna bamvana nkanda wu wu Wowazi, wu Salimoni, wu Nasoni **18** pheve yi wu Pelesi, wu Yuda, **19** ayi yamikisa mvu wu Yeledi, wu Maleleli, wu Kenami, **20** Wuzibika nkanda beni ayi wu Seti, wu Adami, niandi veka wuba muana wu Nzambi.

21 Buna wuba kamba: —Buabu, masonuku mama ma luwilu masundukidi. **22** Batu boso bantelimina kimbangi. Basimina mu diambu di mambu ma nlemvo matotukila mu munu andi. Buna batuba: —Niandi ko muana Zefu e? **23** Buna wuba kamba: —Bukiedika ti ma lukhamba kingana kiaki: “Munganga, wukibelusa ngeyo veka!” ayi maluthela: “Tuwilu mambu mavangimini ku Kafalinawumi. Vanga buawu kuaku, mu divulu diakul!” **24** Buna wubuela ku bakamba ti: Bukiedika ndikulukamba ti kuisi ko mbikudi wela yakulu bumboti mu tsu andi! **25** Bukiedika ndikulukamba ti mafuola maba mawombo mu Iseli mu thangu Eli. Zimvula zisia nokia ko mu tezo ki mimvu mintatu ayi ndambu; ayi kanda kingolo kiba mu tsu yoso. **26** Vayi Eli kasia fidusu kuidi mfuola moso ko. Vayi kuidi difuoladimosi diba zingilanga ku Salapeta, mu tsu yi Sidoni. **27** Batu babela buazi baba bawombo mu leli mu thangu mbikudi Elisa vayi kadi wumosi mu bawu kasia vedusu ko; botula kaka Namani muisi Sili. **28** Batu boso baba muna nzo yi lukutuku bafuemba ngolo bu awa mambu mama. **29** Batelama, banata Yesu ku nganda yi divula;

nate ku tsongi wu mongo, kutungulu divula muyenda mbu. Minlobi mi zimbizi bakuluka beni. Bannata kuna muungi bannunguna ku kuawu mu minlungu miawu bila makondi mawu tsi. **30** Vayi wufielumuka va khatitsik'awu ayi baba sukula. **31** Nlungu wumosi wuba wu Simoni. wuyenda kuandi. **32** Wuyenda ku Kafalinawumi, Yesu wukuma muawu ayi wunkambakatatukilka divula di Ngalili. Kuawu kaba longila mu lumbu fioti disimu. Buna wuvuanda muna nlungu ayi bi saba. **33** Basimina buwombo mu wa malongi wutona longa nkangu. **4** Buna kamanisa yoluka, mandi bila wulongila mu lulendo. **33** Muna nzo wukamba Simoni: —Kuesa nlungu kungingi lukutukunu muba mutu wumosi wuba mpeve nlangu, kuna kuidi thimpula bosí negeyo ayi yimbimbi, wuyamikina mu ndinga yingolo: **34** bakundi baku lozanu makondi meno mu diambu —A Yesu muisi Nazaleti, mambu mbi tuidi betu di luloba. **5** Vayi Simoni wumvutudila: —A yaku e? Wizidi mu kutubunga e? Minu nzebi nlongi, builu bumvimba tusedi vayi kadi kiasa ti negeyo widi nani: Widi mutu wunlongo wu tusia baka ko. Vayi sumbu wuthumini, ndieka Nzambi. **35** Yesu wutemina pheve yimbimbi ayi loza makondi. **6** Baloza makondi ayi babaka wuntumina: —Bika biyoko; totuka mu mutu zimbizi ziwombo; ayi makondi mawu tsatu wawu! Mpeve beni yimbimbi yilumba mutu makanzuka. **7** Buna batumisa bakundi bawu beni va tsi, va meso ma batu boso babavana. bobo baba mu nlungu wunkaka muungi biza Buna yitotuka mu kambu kumvanga mpasi. **36** basadisa. Bayiza ayi minlungu mioso mimiodi Batu boso basimina ayi bayuvasana bawu na miwala zimbizi, ayi tsatu midiamma. **8** Bu kamona bawu: —A mambu mbi mama e? Bila niandi bobo, Simoni-Piela wufukama va malu ma Yesu wumvana zithumunu kuidi ziphevi zimbimbi ayi wunkamba: —Pfumu, bika wuthatukila bila mu kibakala ayi mu lulendo ayi ziauw zilembu ndidi nkua masumu. **9** Muaki luhkuku lumbu totuka. **37** Tsangu yi Yesu yimuangana mu va kimosi ayi bakundi bandi mu mona phila mala moso ma zunga kina. **38** Bu katotuka zimbizi baloba. **10** Zaki ayi Yowani, bana ba mu nzo yi lukutukunu, wuyenda ku nzo yi Zebede, bakundi ba Simoni, mamvawu luhkuku Simoni. Nzitu wu Simoni wuba zinzangala lu babuila. Buna Yesu wukamba Simoni: —Bika zingolo ayi baleba Yesu muungi kambelusa. **39** mona tsisi bila tona buabu wela ba nlobi wu batu. Wuyinama va kaba, wutemina zinzangala ayi **11** Bu bavutula minlungu miawu ku disimu, basia ziauw zitumbu kumbika. Buna nzitu wu Simoni bika bibioso ayi balandakana Yesu. **12** Lumbu wutelama mu nsualu ayi wuba kubikila bidia. kimosi Yesu bu kaba mu divula dimosi, kuna **40** Thangu buna yeka diama, baboso baba bedisa kutotukila mutu wumosi wuba ayi buazi. Bu bambevo banata bambevo ziauw, ziba bimbevo kamona Yesu, mutu beni wufukamava ntual'andi bi mpila mu mpila, kuidi Yesu. Wutetika mioko vayi wuyinika zizi kiandi mu tsi ayi wunleba: kuidi kadika mutu ayi wuba belusa. **41** Ziphevi —A Pfumu, enati tidi buna wulenda kuaku zimbimbi zitotuka mu batu bawombo. Sumbu kumvedisa! **13** Yesu wunonuna koko kuandi, zintotuka zi kuenda yamikina: —Ngeyo widi wunsimba ayi wunkamba: —Nyinga, thidi, vedila Muana Nzambi. Vayi Yesu wutemina ziphevi kuaku! Mu yina thangu, wuveila mu buazi beni zimbimbi ayi kasia zivana ko minsua mu buandi. **14** Vayi wunkandika kabika kamba kadi yoluka bila zizaba ti niandi Klisto. **42** Buisi buna kuidi mutu wumosi mambu mavangimini mu bukia, Yesu wutotuka ayi wuyenda ku buangu niandi. Vayi wunkamba: —Yenda kimonisa kuidi kisuma. Nkangu wu batu wuntomba ayi bu nganga yi Nzambi ayi nata dikaba dilomba wutula va kaba; batu bazola kunsimbidila mu Moyizemu diambu diba kimbangi kuidi bawu. diambu kabika kuenda. **43** Vayi wuba kamba: **15** Tsangu yi Yesu yiluta muangana. Diawu —Mfueti samuna diaka Nsamu Wumbote wu Kipfumu ki Nzambi mu mavula mankaka bila diawu ndifidusulu. **44** Buna wulonga mu zinzo zi zikhutukunu zi Yuda.

5 Lumbu kimosi yesu kaba moyenda disimu di
mbu wu Ngenezaleti ayi sumbu nkangu wu
batu wunzungidila mu diambu di wa mambu
ma Nzambi, **2** buna wumona minlungu miodi

minkangu miwombo mi batu bayiza muungi
banwa ayi muungi babelusu mu bimbevo biawu.
16 Vayi niandi wuyenda tinina mu bibuangu
bisuama mu diambu kasambil. **17** Lumbu
kimosi bu kaba longa, Bafalisi ayi minlongi mi
mina bobobatotukila mu mala moso ma Ngalili,
ma Yuda ayi ma Yelusalemi bayizavuanda
vana ayi lulendo lu Pfumu lumonika mu
bambevo baba balusanga Yesu. **18** Zimbukila

babakala batotuka, banata dikoka mu kimpoyi. ditoko diodi dikuedidi, balenda kukifuisa nzala Batomba diluaku di kunkotisila mu nzo muingi mu diambu di lusambulu ditoko dikuedidi bu bantula va ntuala Yesu. **19** Vayi basia baka ko dikidi yawu va kimosi e? **35** Vayi vadi thangu diluaku di kunkotisila mu diambu di nkangu wu bu bela ku babotula ditoko, buna bosi mu batu. Diawu bakumina ku mbata muanza ayi bilumbu binabela kukifuisa nzala mu diambu batobudila divudumu muanza, bosi, bakulula di lusambulu. **36** Buna wuba kamba nongo dikoka beni mu kiphoyi va khatitsika batu, va yimosi: —Mutu kalendi ko kanzuna tendi kinledi ntuala Yesu. **20** Yesu bu kamona minu ki batu wumona muingi kalondila nledi wunkhulu. bobo, wukamba: —Nkundi ama, masumu maku Bila buna maka kanzuna nledi wumona ayi malemvokolo. **21** Minlongi mi Mina ayi Bafalisi tendi kioki kabongidi mu nledi wumona kilendi batona niunguta ayi bakambasana: —Buna nani fuanakana ko ayi tendi kikhulu. **37** Bobuawu, mutu wawu wuntuba mamu ma mvuezolo mutu kalendi tula ko vinu kimona mu zitsaku e? Nani beki minsuamu lemvukil masumu? zikhulu bilanganu vinu kimona kilenda kanzuna A keti Nzambi kaka e? **22** Vayi Yesu wuzaba zitsaku zikhulu. Buna vinu kidukukidi ayi mayindu mawu, ayi wuba kamba: —Bila mbi zitsaku zifuidi. **38** Vayi bufueni mu tula vinu lunyindudila bobo mu mintima mieno e? **23** Mbi kimona mu zitsaku zimona. **39** Kuisi ko mutu bilutidi kambu phasi mu kamba: “Masumu maku wunua vinu kikhulu wubuela tomba diaka nua malemvokolo” voti “telama kuaku ayi diata?” **24** vinu kimona bila kafueti tuba: vinu kikhulu Vayi muingi luzaba ti muana mutu beki lulendo kilutidi lueki!

va ntoto lu lemvukila masumu... Buna wukamba

dikoka: —Minu ndikutumina: “Telema, bonga kiphoyi kiaku ayi vutuka ku nzo'aku!” **25** Vana vawu dikoka ditelama, va meso ma batu boso, dibongakiphoyi kiandi ayi divutuka ku nzo'andi. Sumbu kavutuka wulembu kembisa Nzambi. **26** Batu boso basimina, bakembisa Nzambi kutsi boma baba vayi batuba: —Matsiminanga tumueni buabu. **27** Mambu momo bu mavioka, Yesu wuyenda kuandi. Vayi wumona m futisi wumosi wu ziphaku mu nzila, buna kavuendi mu bilu kimfutusulungu ziphaku, dizina diandi Levi. Buna wuntela ayi wunkamba: —Wundandakan.

28 Mutu beni wutelama, wubika bima bioso ayi wulandakana Yesu. **29** Buna Levi wukubikila Yesu ndikulu dinneni, ku nzo'andi. Batu bawombo baba yawu va meza. Mu bawu muba mimfutisi mi ziphaku. **30** Bafalisi ayi minlongi mi mina miomi miba mu dingumba diawu mifuema ayi bayuvula minlonguki mi Yesu ti: —Bila mbi lulembo dila ayi nuina va kimosi ayi mimfutisi mi ziphaku miomi, bankua masumu e? **31** Yesu wuba vutudila: —Batu bobo badi nitu yi buvini batombanga munganga ko. Vayi batu badi bimbevo bawu bantombanga munganga. **32** Ndisia kuiza tela batu basonga ko vayi ndiyiza mu diambu di tela bankua masumu. **33** Buna bankaka banyuvula: —Bila mbi minlonguki mi Yowani ayi mi Bafalisi mikukifuisanganzala mu diambu di lusambulu vayi miaku mindia ayi minua e? **34** Yesu wuba vutudila: —A beno lumbanza ti batu bobo batumusu, kuidi

6 Kiba lumbu ki saba, Yesu wuvioskila mu tsola yi ble. Minlonguki miandi mivela makundi ayi midia mawu. **2** Bafalisi bankaka bayuvula: —Bila mbi lulembo vangila mambu makanduku mu lumbu ki saba e? **3** Yesu wubavutudila: —Lutengi ko mambu Davidi kavanga mu thangu niandi ayi bakundi bandibaba mu nzala e? **4** Niandi wukota mu nzo Nzambi, wubonga mapha matambuku kuidi Nzambi ayi wudia mawu; wukabudila batu bobo baba yandi, ka diambu ko, kasia ba ko minsua bila banganga Nzambi kaka ziba minsua mu dia mawu. **5** Buna wubuela tuba diaka: —Muana mutu niandi Pfumi yi lumbu ki saba. **6** Mu lumbu kinkaka ki saba, Yesu wukota mu nzo yi lukutukunu ayi wutona longa. Muna muba mutu wumosi wuba koko ku lubakala kusioka. **7** Minlongi mi mina ayi Bafalisi basunga Yesu mu tala kani wulendakumbelusa mu lumbu ki saba mu diambu babaka bila kioki balenda kumfundila. **8** Vayi Yesu bu kazaba mayindu mawu, buna wukamba mutu wuba koko kusioka: —Telama, yiza va ntuala batu boso! Mutu beni wutelama. Wuyiza vana. **9** Buna Yesu wuba kamba: —Kiuvu kidi yama ki kuluyuvula: minsua midi mu vanga mambotevoti mambimbi mu lumbu ki saba e? Minsua midi mu vukisa luzingu voti mu kuluvonda e? **10** Buna wuzungisa thalu andi kuidi batu boso baba vana bosi wukamba mutu beni: —Nonuna koko kuaku. Mutu beni wunonuna koko ayi koko kuandi kubeluka. **11**

Minlongi mi mina ayi Bafalisi bafuemba ngolo ayi wuzionini yunga kiaku, buna kadi ku nkandika bayuvasana bawu na bawu mu zaba diambu mbi kazonia kikhutu kiaku. **30** Vana kuidi woso mutu balenda vangila Yesu. **12** Muna bilumbu beni, wukulomba. Enati mutu wuzionini bima biaku, Yesu wuyenda ku mbata mongo mu diambu buna kadi kunlomba diaka biawu. **31** Mambu di sambilila. Builu bumvimbba kasambidila. **13** momo lutidi baluvangila, mawu mamveno Buisi buna bu kia, buna wutela minlonguki lufueti vangila bankaka. **32** Enati lunzolanga miandi ayi wusobula va khatitsik'awu kumi kaka bobo bakuluzolanga buna mbi lumbaka mi miodi. Wuba vana dizina di bamvuala. **14** e? Bila bankua masumu, mamvawu, beta zola Mazina mawu mawu mama: Simoni wuka bieka bobo baku bazolanga. **33** Enati lumvangila Piela ayi khomb'andi Andele; Zaki, Yowani, mamboti kuidi bobo bakuluvangilanga kaka Filipi, Balitelemi **15** Matayi, Toma, Zaki muana mambote, buna mbi lumbaka? Bila bankua Alife, Zimoni wuba mu dingumba di ba Zeloti, masumu mamvawu beta bu vanga. **34** Enati lueta **16** Yuda muana zaki ayi Yuda Isikalioti, mutu devisa kaka bobo balenda kuluvutudila, buna wumvakula. **17** Bu kaba kuluka mongo va mbi lumbaka e? Bila bankua masumu mamvawu kimosi ayi bawu Yesu wutelama va ndimba. beta devisa bankua masumu yawu muingi baba Minlonguki miandi miwombo miba vana va vutudila. **35** Vayi beno bika luzola bambeni zienu, kimosi ayi nkangu wurombo wu batu baba luba vangila mambote ayi ludevisa mu kambu mu zunga kioso ki Yuda, ki Yelusalemi, mu ba mayindu keni bela kuluvutudila. Buna mfutu mala ma Tile ayi Sidoni momo madi mu yenda eno welaba wunneni, luela ba bana ba Nzambi nzadi. **18** Baboso bayiza mu diambu di banwa ayi yizangama bila niandi veka widi wumbote kuidi babelusu mu bimbevo biawu. Bobo bayamusu bobo bazabanga ko vutula matondo ayi kuidi kuidi ziphevi zimbimbi babeluka. **19** Baboso batu bambimbi. **36** Bika luba batu bambote batomba kunsimba bila lulendo lutotukila mu banga dise dieno widi wumbote. **37** —Lubika niandi luba lubelusa batu boso. **20** Buna Yesu sambisa tala mamveno luedi sambusu. Lubika wutala minlonguki miandi ayi wuba kamba: zengila batu nkanu tala mamveno luedi zengulu —Khini kuidi beno minsukama bila beno luvuidi nkanu. Lulemvukila badienu muingi mamveno Kipfumu ki Nzambi. **21** Khini kuidi beno luidi balulemvukila. **38** Luvananga buna mamveno buabu mu nzala bila luela yukutusu. Khini kuidi bela kuluvana. Bela kuluvana kuku kifufana, beno lulembu didi buabu bila luela seva. **22** kuku kikomana, kinikunu ayi kinsapuka bila Khini kuidi beno mu thangu bela ku lulenda, bu bela kulutezila luelo luela dedakana banga bela ku luloza, bu bela ku lufinga, bu bela ku lolo lutezila. **39** Yesu wubuela bakamba diaka lukuka, bu bela manga mazinga meno banga nongo yayi: —A buevi, phofo wulenda nata mazina mambimbi mu diambu di Muana Mutu. phofo yandi e? Buna bawu buadi balenda bua **23** Mu lumbu kina buna luela mona khini ayi mu dibulu e? **40** Nlonguki kasi viatuka ko luela dumuka mu diambu di khini bila mfutu nyiyisi andi vayi bu kameni kubuku bu mbote, eno widi wunneni mu diyilu. Bila buawu bobo buna boso kalenda dedakana banga nyiyisi kuandi bakulu bawu bayamisila mimbikudi. andi. **41** Bila mbi wuntadila kitu kidi mu diesu **24** Vayi mabienga kuidi beno zimvuama bila di khomb'aku vayi ngeyo vekawukadi mona lukitambudidi yeno mbombolo. **25** Mabienga tunga yidi mu diesu diaku e? **42** Voti, buevi kuidi beno luidi bayukuta buabu bila luela mona wulenda kambila khomb'aku ti: "A khomba bika nzala. Mabienga kuidi beno lulembu sevi buabu ndibotula kitu kidi mu diesu diaku!" vayi ngeyo bila luela ba mu kaniki ayi luela dila. **26** Mabienga veka wukadi mona tunga yidi mu diesu diaku kuidi beno batu boso bu bela kuluniemisa e? Mutu wu mayuya! Botula nteti tunga yidi bila buawu bobobakulu bawu bavangila mu diesu diaku buna bosi mawumona bumboti mimbikudi mi luvunu. **27** —Vayi kuidi beno mu botula kidi kidi mu diesu di khomb'aku. **43** lunwa, ndikulukamba: luzola bambeni zienu; —Bila kuisi ko nti wumbote wela buta makundi luvangila mambote bobo bakululendanga; **28** mambimbi ayi nti wumbimbi wulendi buta Lusakumuna bobo bakulusinganga; lusambidila makundi mambote ko. **44** Bila banzabilanga bobo bakuluvangilanga mambu mambimbi. **29** nti mu makundi mandi. Bila balendi vela Enati mutu wuzubidi mbata mu luvenga lumosi, ko makundima figi mu nti wu zitsendi ayi buela ntambika luvenga lunkaka. Enati mutu balendi vela ko makundi ma vinu mu nti wu

zitsoloko. 45 Mutu wumbote wontotulanga mi pfumu masodi zivutuka kuawu kuna nzo, mambote momo mambanga mu kiuka kimboteki kuna yiyenda bata mvika beni mu buvini. 11 ntim'andi. Mutu wumbimbi wontotulanga Mu lumbu kilanda, Yesu wuyenda ku divula mambimbi mambanga mu kiuka kimbimbi dimosi diba bantedilanga Nayini. Minlonguki ki ntim'andi bila mutu wuntubanga mambu miandi minlandakana va kimosi ayi nkangu momo mafulukidi mu ntim'andi. 46 —Bila mbi wuwombo. 12 Bu katula va difula di divula, lukuthedilanga "Pfumu, Pfumu" vayi lukadi wudengana batu banata mvumbi ku nganda vanga mambu momo ndilembu lukambi e? 47 yidivula. Wuba muana wumosi kaka wu difuola. Ndieka kulomonisa buevi budedekinini woso Nkangu wu wombó wu divula wuba yandi va mutu wovo wunkuiza kuidiminu, wulembu wi kimosi. 13 Pfumu bu kamona difuola beni buna mambu ndilembu tubi ayi wulembu kumasadila. wummona kiadi ayi wunkamba: —Bika dila. 14 48 Niandi dedikini banga mutu wovo wutunga Bosi wufikama vaba kesi yi mvumbi ayi wutetika nzo. Wutimuna fondasio yimula ayi wutungila koko kuandi va mbata kesi beni. Bobo banata yawu va yilu matadi. Khuka yi nlangu bu kesi batelama. Buna wukamba: —Ndikutumina, yiyiza, yiyiza lumbama muna nzo beni ayi muana ditoko, telama kuaku! 15 Zimbukila yisia yinikuna ko bila yitungu va yilu matadi. mutu wuba wufua wuvumbuka, wuvuanda ayi 49 Vayi woso wulembu wi mambu mama ayi wutona yoluka. Yesu wumvana kuidi ngudi andi. wunkambu sadila mambu beni dedikini banga 16 Babo bamona tsisi, bakembisa Nzambi ayi mutu wutunga nzo'andi va mbata ntoto mu batuba: —Mbikudi wunneni wututotukidi ayi kambu fondasio. Khuka yi nlangu bu yiyiza Nzambi wizidi mu sadisa batu bandi. 17 Tsangu lumbama mu nzo beni, yawu yitumbu bua, mfuili yi nzo beni yiba yinneni.

7 Bu kamana kamba batu mambu maba yandi, Yesu wuyenda ku Kafalinawumi. 2 Pfumu yimosi yi masodi wuba ayi mvik'andi wuba mu kimbevo, wuba nduka mu fua. Pfumu beni wuba zolanga ngolo mvika beni. 3 Bu kawa tsangu yi Yesu, buna pfumu beni yi masodi wumfidisila bakulutu ba Bayuda muingi banleba kiza belusa mvik'andi. 4 Bu batula vaba Yesu mbadi banleba: —Niandi fueni wumvangila buawu. 5 Bila wunzolanga tsi etu ayi niandi veka wututungila nzo yi lukutukunu. 6 Yesu wuyenda yawu. Buna weka nduka tula ku nzo, pfumu yi masodiwumfidisila bakundi bandi mu kunkamba: —A pfumu, bika kuaku kiyamisa bila ndisi wufuana ko muingi ngeyo wukota mu nzo'ama. 7 Diawu ndisi kuiza kudenginina ko minu veka vayi tuba kaka diambu dimosi buna kisadi kiama ma kibeluka. 8 Bila minu veka ndidi ku tsi luyalu lu bapfumu ayi mbeki masodi ma ndieta tumina. Minu kamba kuidi wumosi: "Yenda" makenda. Minu kamba kuidi wunkaka: "Yiza" makiea. Minu kamba kuidi mvik'ama: "vanga diadi!", balavanga diawu. 9 Yesu wusimina buwombo bu kawa mamu ma pfumu yi masodi. Buna wubaluka kuidi nkangu wuba kunlandakana ayi wutuba: —Bukiedika ndikulukamba ndimueni ko, ka diambu ko mu Iseli, minu kinneni banga kiaki. 10 Bamvuala

mi pfumu masodi zivutuka kuawu kuna nzo, mambote momo mambanga mu kiuka kimboteki kuna yiyenda bata mvika beni mu buvini. 11 ntim'andi. Mutu wumbimbi wontotulanga Mu lumbu kilanda, Yesu wuyenda ku divula mambimbi mambanga mu kiuka kimbimbi dimosi diba bantedilanga Nayini. Minlonguki ki ntim'andi bila mutu wuntubanga mambu miandi minlandakana va kimosi ayi nkangu momo mafulukidi mu ntim'andi. 46 —Bila mbi wuwombo. 12 Bu katula va difula di divula, lukuthedilanga "Pfumu, Pfumu" vayi lukadi wudengana batu banata mvumbi ku nganda vanga mambu momo ndilembu lukambi e? 47 yidivula. Wuba muana wumosi kaka wu difuola. Ndieka kulomonisa buevi budedekinini woso Nkangu wu wombó wu divula wuba yandi va mutu wovo wunkuiza kuidiminu, wulembu wi kimosi. 13 Pfumu bu kamona difuola beni buna mambu ndilembu tubi ayi wulembu kumasadila. wummona kiadi ayi wunkamba: —Bika dila. 14 48 Niandi dedikini banga mutu wovo wutunga Bosi wufikama vaba kesi yi mvumbi ayi wutetika nzo. Wutimuna fondasio yimula ayi wutungila koko kuandi va mbata kesi beni. Bobo banata yawu va yilu matadi. Khuka yi nlangu bu kesi batelama. Buna wukamba: —Ndikutumina, yiyiza, yiyiza lumbama muna nzo beni ayi muana ditoko, telama kuaku! 15 Zimbukila yisia yinikuna ko bila yitungu va yilu matadi. mutu wuba wufua wuvumbuka, wuvuanda ayi 49 Vayi woso wulembu wi mambu mama ayi wutona yoluka. Yesu wumvana kuidi ngudi andi. wunkambu sadila mambu beni dedikini banga 16 Babo bamona tsisi, bakembisa Nzambi ayi mutu wutunga nzo'andi va mbata ntoto mu batuba: —Mbikudi wunneni wututotukidi ayi kambu fondasio. Khuka yi nlangu bu yiyiza Nzambi wizidi mu sadisa batu bandi. 17 Tsangu lumbama mu nzo beni, yawu yitumbu bua, mfuili yi nzo beni yiba yinneni.

18 Minlonguki mi Yowani mimana kamba Yowani mambu moso momo mavioka. Buna wutumisa minlonguki miandi miodi 19 ayi wuba fidisa kuidi Pfumu mu diambu banyuvula: —Bukiedika kuandi ti ngeyo mutu wovo wufueti kuiza voti tufueti vingila wunkaka e? 20 Batu beni bayenda kuidi Yesu ayi bankamba: —Yowani Mbotidi wututumini. Katu kembi tuyuvula: "ngeyo mutu wovo wufueti kuiza voti tufueti vingila wunkaka e?" 21 Muna thangu yina, Yesu wubelusa batu bawombo baba mu bimbevo ayi mu minsongo. Wubelusa batu bayamusu kuidi ziphevi zimbimbi ayi wuzibula meso ma baphofo bawombo. 22 Buna wukamba kuidi bobo bafidudu: —Luvutuka kudi Yowani ayi lunkamba mambu momo lumueni ayi luwilu; baphofo zilembu moni; makoka malembu diati; batu ba buazi balembu vedusu, batu bafua matu balembu wi, bafua balembu fuluka; nsamu wumboti wulembu longu kuidi batu basukama. 23 Khini kuidi mutu wela manga zimbisa minu kiandi mu diambu diama. 24 Bamvuala zi Yowani bu zivutuka, Yesu wubaka diluaku di yolukila mambuma Yowani kudi nkangu wu batu: —Mbi biobi luyenda tala ku dikanga e? Nti wufioti wulembu vevumunu kuidi phemo e? 25 Vayi buna nani luyenda tale e? Mutu wuvuata minledi mi kitoko e? Tala batu bobo bamvuatanga minledi mi kitoko ayi banzingilanga mu zikhini mu

zinzo zi mintinu bankalanga. **26** Vayi buna mbi Mu mpila yaku, mu bawu buadi; nani wela luyenda tala e? Mbikudi luyenda tala e? Nyinga luta kunzola e? **43** Simoni wuvutula: —Minu buawu kuandi vayi ndikulukamba ti niandi mbueni Mutu wowo wuba pholo yinneni. Buna viokidi mbikudi. **27** Bila niandi wuyolukulu Yesu wunkamba: —Bukiedika kuaku tubidi. **44** mu minkanda ti: Tala mfidisidi mvual'ala ku Bosi wubaluka kuidi nketo ayi wukamba kuidi ntual'aku, niandi wela kubika nzil'aku ku Simoni: —Mueni nketo wawu e? Mu thangu ntual'aku. **28** Bukiedika ndikulukamba: mu batu khotidingi mu nzo'aku, wusia kundatinanga ko boso bobo babutu kuidi baketo, kuidiko mutu nlangu mu diambu ndisukula malu. Vayi niandi wovo viokidi Yowani. Vayi wulutidi kefa mu bodisidindi malu mama mu matsuela mandi ayi kipfumu ki Diyilu wunlutidi. **29** —Batu boso fioniningi mawu mu zitsuki ziandi. **45** Wusia bawa mambu momo ayi mimfutisi mi ziphaku, ku mfifanga besi ko vayi tona buna khotidingi, bazababusonga bu Nzambi bu babotoko kuidi niandi kakadi vonga mu lembu kafifanga Yowani. **30** Vayi Bafalisi ayi minlongi mi mina, malu mama bibesi. **46** Wusia dukulanga ko bobo bamanga botoko kuidi niandi, va meso mafuta ku ntu ama vayi niandi dukudingimalasi mawu baloza luzolo lu Nzambi. **31** Banga banani mu malu mama. **47** Diawu ndikukambilila ndenda dedikisa tsungi yayi e? Yidedikini banga ti masumu mawombo momo mabedi yandi babani e? **32** Yidedikini banga bana bafioti malemvokolobia wumonisina luzolo luwombo. bavuedi va zandu ayi balembu kambasana Vayi mutu wovo beta lemvukila fioti, niandi bawu na bawu: Beto tuluiskidi nsioni vayi lusia mamvandi fioti kaka keti zodila. **48** Bosi kina ko. Tuyimbila minkunga mi mafua vayi wukamba nketo: —Masumu maku malemvukulu. lusia dila ko. **33** Bila Yowani wuyiza, kasia dia **49** Batu bobo baba yandi va meza bakambasana mampa ko ayi kasia nua vinu ko. Vayi lukamba: bawu na bawu ti: "Buna nani mutu wawu "Pheve yibmimbi yidi yandi." **34** Muana mutu wulemvukila masumu?" **50** Vayi Yesu wukamba wuyiza; wundai, wunua ayi luntuba: "Niandi nketo: —Minu kiaku kivukisidi; yenda mu nzuna kadi ayi kolu mbungu; nkundi mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu." **35** Vayi nduenga yimmonikanga yisonga mu nzila yi bana bandi. **36** Mfalisi wumosi wuleba Yesu mu dia yandi va meza. Yesu wuyenda ku nzo'andi ayi wuvuanda va meza. **37** Zimbukila va totuka nketo wumosi wu divula, wuba nsumuki. Wuzaba ti Yesu vuendi va meza ku nzo yi Mfalisi buna wunata bungu ki wala malasi, bungu beni kivangulu mu ditadi di alabatele. **38** Wutelama ku mbusa malu mandi. Wuba dila ayi matsuela mandi mabua mu malu ma Yesu. Buna wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Wufifa malu mandi besi ayi wufukudila mawu malasi. **39** Bu kamona bobo, Mfalisi wovo wutumisa Yesu wuniunguta: enati bukiedika mutu wawu mbikudi nginu bakudingi nani nketo wovo wulembu nsimbi nani ayi buevi kadidi; bila nkento nkua masumu. **40** Yesu wunkamba mu mbembo yingolo: —A Simoni, diambu didi yama di kukamba. Buna Mfalisi wumvutudila ti: —A nlongi, tuba kuaku! **41** Buna Yesu wunkamba ti: —Vaba mutu wumosi wudevisa zimbongo kuidi batu buadi. Wutheti wudeva zikhama zitanu zi denali bosi wummuandi wudeva makumatanu. **42** Sumbu bawu buadi basia ba ko zimbongo zikumvutudila, buna wubalemvukila.

momo, wuyamikina: —Woso widi matu ma wila mifikama vaba Yesu, minkotula mu yamikina: buna bika kawa. **9** Minlonguki miandi minyuvula —A nlongi, A nlongi tueka fua! Wukotuka ayi tsundu yi nongo yoyi. **10** Buna wuba kamba: wutemina vuka ayi mayo ma mbu. Buna biawu —Beno lutambula diluaku di zabilia matsueki ma bilembama ayi ndembama yivutuka. **25** Buna Kipfumu ki Nzambi vayi kuidi bankaka mambu wukamba minlonguki miandi: —A kuevi kuidi mama mafueti yolokolo mu zinongo muwingi minu kieno e? Vayi bawu bamona tsisi ayi ka diambu kobalembu tadi vayi bakadi mona; basimina. Ayi bayuvasana bawu na bawu ti: ka diambu ko balembu wa vayi balendi sudika —Buna nani niawu wuntumina vuka ayi nlangu, ko. **11** —Luwa tsundu yi nongo yayi: mbongo ayi biawu binkutumukina e? **26** Batula mu zunga yawu mambu ma Nzambi **12** Mu ndambu nzila ki basi Ngalasa, kitalani ayi ngalili **27** Yesu bu yidi batu beti wanga mambu ma Nzambi vayi kakuluka va disimu buna mutu wumosi muisi satana wunkuizanga ayi wunzionanga mawu divula beniwuba ayi ziphevi zimbimbi tona mu mintima miawu mu diambu di kuba kandika thama wuyiza kundengana. Pheni nkua kaba babika wilukila muwingi bedi vuka. **13** “Mbongo kibanga; kaba vuandanga ko mu nzo vayi ku yibua va matadi” yidi batu beti wanga mambu biziami kaba vuandanga. **28** Bu kamona Yesu, ma Nzambiayi beti tambulanga mawu mu khini wubua va ntual’andi ayi wutuba mu mbembo yi vayi basiko mianzi. Minu kiawu kizingilanga ngolo: —A diambu mbi tuidi betu yaku, ngeyo ko. Mu thangu yi thotolo bavika kukitabilanga. muana Nzambi yizangama e? Wundemvukila, **14** “Mbongo yibua va zitsendi” yidi batu bobo kadi kundiamisa. **29** Wutuba bobo mu diambu bawa mambu ma Nzambi ayi bayenda kuawu. Yesu wutumina mpeve yimbimbi yitotuka mu Vayi bafietukusu mu diambu di mayindu, mutu wowo. Bila tona thama, mpeve beni bamvuama ayi makhini ma luzingu. Babutanga yimbila. Buna mutu beni baba kunkanganga ayi ko mimbutu milenda yela. **15** Bosi “mbongo kunkebilanga mu zisieni ayi bisengo mu malu yibua va ntoto wumbote” yidi batu bobo vayi wuba kubi tabunanga ayi mpeve yimbimbi bawa mambuma Nzambi, balunda mawu mu yiba kunnatanga mu bibuangu bisuama. **30** ntima wukambulu mayuya ayi wumbote. Bawu Yesu wunyuvula: —Dizina diaku nani e? Niandi bambutanga mimbutu bu bavibididi. **16** —Mutu wuvutula: —Lengio. Bila ziphevi ziwombo bu kalemisini muinda, kalendi kuwfukidila zimbimbi zikota mu mutu beni. **31** Ziphevi nzungu kovoti kuwutula ku tsi mbuka; vayi zimbimbi beni zileba Yesu muwingi kabika kuba va yilu meza kafueti wutula mu diambu di tuma benda ku diyenga. (Abyssos g12) **32** Nkangu bobo bankota bamona kiezila. **17** Bila mamo wu zingulu wuba dia vana mbata mongo. masuama mafueti ba va kiesila; mamo masueku Ziphevi zimbimbizileba Yesu muwingi zikota mafueti zabakana ayi totuka va nganda. **18** mu zingulu beni. Buna wuba vana minsua. **33** Diawu lulubuka mu mpila lulembu wila bila Ziphevi zimbimbi zitotuka mu mutu ayi zikota bela buela vana kuidi mutu wowo beki vayi kudi mu zingulu. Muna yina thangu nkangu wu mutu wowo kambulu bela kunziona, ka diambu zingulu wunengumuka mu mongo nate ziyiza ko, biobi kambaranza ti bidi yandi. **19** Ngudi yi bua mu mbu. Buna zidiamma. **34** Mu thangu Yesu ayi bakhomba bandi bayiza kuidi niandi minsungi mi zingulu mimona mambu momo vayi basianunga ko fikama va kaba mu diambu mavioka, mitina ayi miyenda kamba mambu di nkangu wu batu. **20** Buna bankamba: —Ngudi beni ku divula ayi mu zitsola. **35** Batu bayiza tala aku ayi bakhomba ziaku badi ku nganda ayi mambu momo mavioka. Bayiza vaba Yesu ayi batidi kumona. **21** Yesu wuba vutudila: —Bobo bamona mutuwowo wutotulu ziphevi zimbimbi beti wanga mambu ma Nzambi ayi bansadilanga buna kavuendi va malu ma Yesu. Wuvuata mawu bawu ngudiamma ayi bakhomba ziama. minledi ayi diela diandi diduka. Buna bamona **22** Lumbu kimosi Yesu wukuma mu nlungu boma. **36** Batu bobo bamona mambu beni baba va kimosi ayi minlongukimiandi, buna wuba kamba buevi bu vukila mutu wowo wuyamusu kamba: —Bika tusabukanu ku disimu dinkaka di kuidi ziphevi zimbimbi. **37** Vana vawu batu ba mbu. Buna batula ku ngingi nlangu. **23** Bu baba zunga ki Ngelasa bu bamona boma bu ngolobuna vuila, Yesu wuleka tulu. Zimbukila vuka kimosi baleba Yesu kabotuka mu zunga kiawu. Niandi kingolo kitonamu mbu, nlangu wutona wala wukuma mu nlungu ayi wuvutuka. **38** Mutu mu nlungu ayi mu ziphasi miba. **24** Minlonguki wowo wukulu mu ziphevi zimbimbi wuleba

Yesu muingi kanlandakanavayi Yesu wumvutula babika kambakadi kuidi mutu wumosi mambu ayi wunkamba: **39** —Vutuka ku nzo'aku ayi maviokidi.

samuna mambu moso Nzambi kavangidi. Buna mutu beni wuyenda, wuyemikisa, mu divula dioso, mambu Yesu kamvangila. **40** Bu kavutuka, nkangu wu batu wuyakula Yesu bila batu boso baba kumvingila. **41** Tala mutu wumosi dizina diandi Yayilusi. Niandi wuba pfumu yi nzo yi lukutukunu, wuyiza ayi wubua va malu ma Yesu, wunleba mu diambu kiza ku nzo andi **42** bila muan'andi wumosi kaka wunketo, wuba nduka-nduka kumi mimvu miodi wuba nduka mu fua. Bu kaba kuenda vayi nkangu wu batu wumfietikisa. **43** Nketo wumosi wuba kimbevo kiviockanga menga; kumi mimvu miodi kabedila kimbevo beni ayi wumana fukisa bima biandi bioso kuidi minganga. Vayi kadi munganga wumosi kasia nunga ko mu kumbelusa. **44** Wufikama ku manima ma Yesu ayi wusimba tsongi nledi andi. Vana vawu menga makangama. **45** Buna Yesu wuyuvula: —Nani wutsimbidi. Baboso bamanga kuawu kikinina. Diawu Piela kankambilva kimosi ayi bobo baba yandi: A Nlongi, nkangu wu batu wuzungididi ayi wufietikisidi ku zindambu zioso. **46** Vayi niandi wuvutula: —Mutu wumosi wutsimbidi bila nzebi ti lulendo lutotukidi mu munu. **47** Nketo beni bu kamona ti kalendi suama ko, buna, wuyiza ayi lunkuku, wufukama va malu ma Yesu. Wusudikisa va ntuala wu batu boso bila kiokikansimbila ayi buevi kabelukididi. **48** Yesu wunkamba: —A muan'ama wunketo, minu kiaku kivukisidi, yenda mu ndembamba. **49** Buna kamanisini ko tuba, mutu wuba kuidi pfumu nzo yilukutukunu wuyiza ayi wunkamba: —Muan'aku wunketo fuidi, bika buela yamisa nlongi. **50** Yesu bu kawa bobo, wukamba Yayilusi ti: —Bika mona boma vayi wilukila kaka bila muan'aku wunketo wela beluka. **51** Bu katula ku nzo, wukandika batu boso babika kota mu nzobotula kaka Piela, Yowani, Zaki ayi dise ayi ngudi yi muana ndumba. **52** Batu boso badila ayi banionga mu diambu diandi ayi wuba kamba: —Bikanu dila bila kadi fua ko, tulu tuandi kalekidi. **53** Batu baba kunsekinina bila bazabati fuidi. **54** Buna Yesu wusimba koko ku muana ndumba ayi wutuba mu mbembo yingolo: —Muan'ama, telama kuaku. **55** Buna wufuluka ayi wutelama; Yesu wuvana minsua mu diambu bamvana bidia. **56** Zimbuta zi muana ndumba zisimina. Yesu wuba kandika

9 Yesu wukutikisa kumi mimvualia miodi ayi wuba vana lulendo ayi luyalu lu totudila ziphevi zioso zimbimbi ayi lubelusila bambevo. **10** Bosi wuba tuma benda yamikisa luyalu lu Nzambi ayi wuba tuma babelusa bambevo. **11** Wuba vana zithumunu ziazi: —Kadi nata kadi kiasa mu nzila: kadi nata nkawa, kadi tsaku, kadi khuta, kadi zimbongo. Kadi mutu kanata kikhutu kiviakisa. **12** Yoso nzo luela kota buna luvuanda muna nate luela botuka va divula beni. **13** Enati bamengi kulutambula buna mu thangu luela totuka mu divula beni, buna luba kukumuna mbungi-mbungi yi malu meno muingi kiba kimbangi kuidi bawu. **14** Buna miyenda. Midiengila mu mala moso. Milonga nsamu Wumbote ayi mibelusa bambevo mu bibuangu bioso. **15** Nyadi Elode wawu zitsangu zi mambu mamo mavioka, wukiyamisangolo. Bila bankaka batuba: "Yowani niandi wufulukidi mu bafua!" **16** Vayi bankaka: "Eli niandi wumonikini." Vayi bankaka "Niandi widi mbikudi wumosi mu mimbikudi mikhulu, niandi fulukidi." **17** Vayi Elode wuba tuba: —Keti minu veka ndizengisa Yowani ntu! Vayi buna nani mutuwowo, ndilembu wilanga mambu momo? Buna wutomba nzila mu kummona. **18** Mimvualia mivutuka ayi mivumbudila Yesu kipholo ki mamo mivanga; wuba nata va lutengo ku ndambu divula dibeti tedi Betisayida. **19** Vayi nkangu wu batu bu bazaba nsamu beni, buna banlandakana. Yesu wuba yakula, wuba yolukila nsamu wu kipfumu ki Nzambi ayi wu belusa batu baba tsatu yi belusu. **20** Buisi buna bueka yila, kumi mimvualia miodi va kaba ayi minkamba: —Vutula nkangu wu batu muingi benda mu mala ayi mu zitsola zifikimini mu diambu babaka bidia ayi minleku bila va buangu kikambulu batu tuidi. **21** Vayi Yesu wuba kamba: —Luba vananu beno veka bidia. Vayi bawu bavutula: —Mampa matanu kaka madi yeto ayi zimbizi zizole zi nlangu. Mananga tidi beto veka tuenda sumbi bidia mu diambu di batu boso baba e? **22** Bila nduka-nduka mili tanu yi babakala yiba vana. Yesu wukamba minlonguki miandi: —Luba vuandisa mu makabu ma makumatantu ma batu. **23** Buawu mivanga ayi mivuandisa batu boso. **24** Buna Yesu wubonga mampa beni matanu ayi zimbizi beni

zizole zi nlangu. Wumvumbula meso ku Yilu, zikapu: yimosi mu diambu diaku, yimosi mu wusakumuna mawu bosi wubukuna mawuayi diambu di Moyize, yimosi mu diambu di Eli. wuvana mawu minlonguki miandi mu diambu Vayi kasia zaba ko mambu momo katuba. **34** bakabudila nkangu wu batu. **17** Bawu boso Buna wukidi tubi, dituti dimosi diyiza ayi diba badia ayi bayukuta. Mu bitini bisiadidila, batota fukidila. Buna minlonguki mimona tsisi mu kumi bipani biodi. **18** Lumbu kimosi Yesu kaba thangu mikota mu ditutti. **35** Buna mbembo sambila va lutengu, minlonguki miandi miba yitotuka mu ditutti beni yiwakana: —Niandu yandi va kimosi. Buna wuba yuvula: —Buevi niandi Muan'ama wundisobula, lunwila! **36** batu beti tubanga; minu ndidi nani e? **19** Mbembo yoyo bu yiwakana, Yesu niandi veka Minlonguki mimvutudila: —Bankaka beta tuba wusiala. Vayi bawu baba dio sui; Mu bilumbu widi Yowani Mbotikii; bankaka Eli; bankakabeta bina basia yolkila ko kadi kuidi mutu wumosi tuba widi wumosi mu mimbikudi mi tsi khulu mambu momo bamona. **37** Mu lumbu kilanda wufulukidi. **20** Buna wuba yuvula: —Vayi benu bu baba kuluka mongo, nkangu wu batu veka, lueta tuba ti minu ndidi nani e? Buna wuyiza dengana Yesu. **38** Muna nkangu beni Piela wumvutudila: —Ngexo widi Klisto, wu mutotukila mutu wumosi wuyamikina: —A Nzambi. **21** Buna Yesu wuba kamba: —Lubika Nlongi, ndikuleba, tala muan'ama wubakala. kamba mambu mama kadi kuidi mutu wumosi. Wawu kaka muana widi yama. **39** Mpeve yawu **22** Buna wubuela diaka: —Muana Mutu kafueti kumbuila, buna muana wunyamikinanga. Mpeve mona ziphasi ziwombo ayi bakulutu ba batu, beni yinkuntutumunanga, yikuntotulanga bapfumu zi zinganga ayi minlongi mi mina difulu ayi bu yimeni kumvongisa bunabosi miela kunloza. Wela vondu vayi wela fuluka yinkumbikanga. **40** Ndebidindi minlonguki mu lumbu kintatu. **23** Buna wukamba batu miaku muingi miyitotula vayi misi nunganga boso ti: —Enati mutu tidi kundandakana buna ko. **41** Buna Yesu wuvutula: —Tsungi kafueti kukizimbakanan niandi veka vayi kabonga yikambulu minu ayi yimbimbi! Zithangu zikua dikulusi diandi kadika lumbu ayi kandandakana. ndielakadilanga yeno diaka va kimosi? Zithangu **24** Bila woso tidi keba luzingu luandi wela zikua ndiela buela kangilanga ntima mu luzimbisa vayi wosowela luzimbisa mu diambu bila kieno e? Buna wukamba mutu beni ti: diama, buna wela luvukisa. **25** Enati mutu —Tuala muan'aku vava! **42** Mu thangu muana beki ntoto wumvimbala vayi wukizimbisidi voti kaba fikama, mpeve yimbimbi yinlumba va wukibivisidi niandi veka, buna ndandu mbi ntotoayi yitona kuntutumuna ngolo. Buna kambaka e? **26** Enati mutu wumfuididi tsoni voti Yesu wutemina mu kingolo mpeveyimbimbi. fuidi tsoni mu diambu di mambu mama, buna Buna wubelusa muana wubakala ayi wutambika Muana mutu wela kumfuila tsoni bu kela kuizila wawu kuidi Siandi. **43** Babo basimina mu mu nkembu'andi, mu nkembo wu Tata ayi wu diambu di bunneni bu Nzambi. Buna babo zimbasi zinlongo. **27** Bukiedika ndikulukamba ti bakidi simina mu diambu di mambu moso batu bankaka badi vava balendi ba fuako nate momo Yesu kaba vanganga, buna wukamba bela mona kipfumu ki Nzambi. **28** Dinana di minlonguki miandi: **44** —Lulunda bumbote bilumbu bu bivioka, landila mambu momo, Yesu mama luwilu bila Muana Mutu weka yekulu wubonga Piela, Yowani ayi Zaki ayi wuyenda ku mu mioko mi batu. **45** Vayi minlonguki misia mbata mongo mu kuenda sambila. **29** Mu thangu sudika ko mambu momo. Baba suekila tsundu kaba sambila, zizi kiandi kikituka, minledi yi mambu beni mu diambu mibika sudika. miandimieka miphembi dio lio, milezama banga Ayi mimona tsisi mu yuvula tsunduyi mambu lusiemo. **30** Batu buadi baba solula yandi: momo. **46** Ziphaka zitotuka mu bawu na bawu Moyize ayi Eli. **31** Mu bawu mu monika nkembo. mu diambu di zaba nani lutidi munneni. **47** Bayolukila lufua lolo kela dukisa ku Yelusalemi. Yesu bu kazaba mayindu mawu ma mintima **32** Piela ayi bakundi bandi buadi baba baleka. miawu, wubonga muanalezi, wuntedimisa va Mu thandu bakotuka, bamona nkembo wu Yesu ndambu andi **48** ayi wuba kamba: —Woso mutu ayi bamona batu beni baba buadi baba yandi. **33** wunyakula muana wawu mu dizina diama buna Mu thangu batu beni baba nduka vambana ayi minu kuandi kayakudi. Ayi woso wundiakudi Yesu, Piela wunkamba: —Pfumu, bulutidi mboti buna yakudi diaka mutu wovo wuntuma. Bila tukala kuetu vava. Tueka tunga zinzozitatatu woso lutidi keva mu beno, buna niandi lutidi

munneni. **49** Buna Yowani wunkamba: —A yayi". **6** Enati mutu wundembama wudi mu nlongi, tumueningi mutu wumosi wulembu nzo beni buna ndembama yeno yela ba mu totulanga ziphevizimbimbi mu dizina diaku. niandi vayi enati buawu ko buna ndembama Vayi tunkandikidangi bila kadiatanga yetu va beni yela luvutukila. **7** Buna luvuanda mu nzo kimosi ko. **50** Vayi Yesu wumvutudila ti: —Lubika beni, ludia bidia bela kuluvana ayi lunuanduinu kunkandika bila woso kambulu bumberni kudi bena kuluvana bila "kisadi kifueni mu tambula beno buna ku ndambu eno kadi. **51** Thangu m futu andi." Lubika ba ti lueka nzo yayi, yoyi Yesu kafueti kuendila ku diyilu bu yifuana, luedi mu nzo yina. **8** Mu dioso divula di bunawubaka lukana lu kuenda ku Yelusalemi. lunkota ayi enati baluyakudi buna ludia bioso **52** Wufidisa mimvualu ku ntual'andi. Buna bela kuluvana, **9** lubelusa bambevo ziela ba miyenda mikota mu buala bumosi bu Samali muna ayi luba kamba: "Kipfumu ki Nzambi mu diambu minkubikila nleko. **53** Vayi basi lufikimini." **10** Vayi mu dioso divula di lunkota Samali bamanga ku ntambula bila ku Yelusalemi ayi enatibamengi kuluyakula buna lutotuka mu kaba kuenda. **54** Minlonguki miandi, Zaki ayi ziniza zi divula beni ayi lutuba: **11** "Ka diambu Yowani, bu mimona bobo, mituba: —Pfumu, tidi ko mbungi-mbungi yi divula dienyo yinemti tutumina mbazu, yintotukila ku diyilu, yibuila mu malumeto, tueka yikukumuna; vayi luzaba batu baba muingi yiba yoka? **55** Vayi Yesu diadi ti Kipfumu ki Nzambi ki fikimini." **12** wubaluka ayi wuba temina. **56** Buna bayenda Ndikulukamba ti mu lumbu kina, thumbudulu yi ku buala bunkaka. **57** Buna bakidi mu nzila divula dina yelaviatuka thumbudulu ui Sodoma. mutu wumosi wuyiza kamba Yesu: —Nlongi **13** Mabienga kuidi ngeyo Kolazini! Mabienga thidi kulandakana koso ku wunkuenda. **58** Yesu kuidi ngeyo Betesayida! Bila enati bikumu wumvutudila: —Mimbaku midi ayi minsuku bivangulu va khatitsik'enyo biawu bivangulu miawu momo mieta leka ayi zinuni zidiayi ku Tile ayi ku Sidoni, nganu thama batu ba zindiala ziawu vayi muana mutu kasi ko buangu mavula beni babalula mavanga mawu ayi mu kivundisila ntu andi. **59** Yesu wukamba kuidi monisa buawu mu vuata zitsaku ayi mu kivinda wunkaka: —Ngeyo ndandakana. Vayi mutu beni dibombi. **14** Vayi mu lumbu ki tsambusu, wumvutudila: —A Pfumu, phani minsua ndienda thumbudulu yeno yela viatuka yi Tile ayi tuami ziki siama. **60** Buna Yesu wunkamba: yi Sidoni. **15** A ngeyo Kafalinawumi, ngeyo —Bika bazika batu bawu bafua vayi ngeyo yenda **986** wummuena ti wela tombulu nateku diyilu samuna Kipfumu ki Nzambi. **61** Wunkaka diaka **16** Buna wubuela diaka: —Woso mutu vayi bika theti ndienda vanimboti zitsuka kuidi **17** Lusambudi ayi minlonguki miodi wukuluwila buna minu kuandi kawilu; ayi woso dikanda diama. **62** Vayi Yesu wumvutudila: mutu wululozidi buna minu kuandi kalozidi —Mutu wovo simbidi tsengu mu sala mu tsola vayi woso mutu wundozidi buna lozidi mutu vayi tedi ku manima, kasi fuana ko mu diambu **18** Niandi wuba vutudila: —Ndimumeni satana wubuidi va tsi banga lusiemo. **19** Tala; ndiluveni bifioti. Diawu luleba Pfumu yi ndima muingi bantuaminina ku ntuala mu mavula moso ayi mu bibuangu bioso biobi niandi veka kafueti viokila. **2** Wuba kamba: —Makundi meka mawombo mu ndima vayi bisadi bidi miodi; wuba tuma buadi-buadi muingi bantuaminina ku ntuala mu mavula moso ayi mu bibuangu bioso biobi niandi veka kafidisa bisadi mu ndim'andi. **3** Tala minu ndiludidisidi banga mamerne va khatitsika memvu. **4** Lubika nata kadi photimoni, kadi sakosi, kadi zisapatu ayi lubika vana kadi mutu mbote mu nzila. **5** Bu luela kota mu nzo yimosi, lutuba theti: "Bika ndembama yiba mu nzo miodi mivutuka, khini ayi mituba: —A Pfumu, ka diambu ko ziphevi zimbimbi zitutumimini beto kuzivana zithumunu mu dizina diaku.

10 Momo bu mavioka, Pfumu wusobula diaka lusambudi lu makumi ayi minlonguki miodi; wuba tuma buadi-buadi muingi bantuaminina ku ntuala mu mavula moso ayi mu bibuangu bioso biobi niandi veka kafidisa bisadi mu ndim'andi. **3** Tala minu ndiludidisidi banga mamerne va khatitsika memvu. **4** Lubika nata kadi photimoni, kadi sakosi, kadi zisapatu ayi lubika vana kadi mutu mbote mu nzila. **5** Bu luela kota mu nzo yimosi, lutuba theti: "Bika ndembama yiba mu nzo kilendi kuluvanga mbimbi ko. **20** Muaki lubika mona khini mu diambu ziphevi zilutumimini vayi lumona khini mazina meso bu madi masonama ku Diyilu. **21** Muna thangu beni, Yesu wumona khini mu Mpeve ayi wutuba: —A Tata, Pfumu yi Diyilu ayi yi ntoto, ndikukembisa bila wusuekamambu mama kuidi batu banduenga ayi badiela vayi wumonisini mawu kuidi bana balezi. Nyinga, tata, mu luzolo luaku buawu

bobo wumuenina. 22 Dise diama dindiekudila wuvangu phasi kuidi mivi e? 37 Buna nlongi wu mambu moso kuisi ko mutu zebi muana botula mina beni wuvutula: —Mutu wovo wummona kaka Dise. Kuisi ko mutu zebi Dise botula kaka kiadi. Buna Yesu wunkamba: —Yenda ayi vanga Muana ayi woso-woso mutu wovo Muana katidi banga mutu wuna. 38 Buna bakidi mu nzila, monikisa Dese. 23 Bu kabaluka kuidi minlonguki Yesu wukota mu buala bumosi. Kunakuba nketo miandi, buna wuba kamba va bawu veka: wumosi, dizina diandi Malite, wunyakula ku —Khini kuidi batu balembu moni mambu momo nzo'andi. 39 Wuba ayi khomb'andi yinketo, lulembo moni! 24 Bila bukiedika ndikulukamba dizina diandi Maliya. Niandi wuyiza vuanda va mimbikudi miwombo ayi mintinumiwombo malu ma Yesu ayi wuba lembu kawanga mambu mizola mona mambu momo lulembo moni vayi matuba Yesu. 40 Vayi Malite wukiyekula mu misia mamona ko; mizola wa mambu momo bisalu biwombo. Buna wufikama vaba Yesu ayi lulembo wi vayi misia mawa ko. 25 Nlongi wunkamba: —A nlongi, disi kuvanga phasi ko wumosi wu Mina wutelama ayi wuyuvula Yesu mu mona ti khomb'ama wundiekudidi bisalu kiuvu mu kumfiela ayi wunkamba: —A nlongi, bioso e? Nkambi kiza tsadisa. 41 Vayi Yesu diambu mbi mfueti vanga muwingi ndibaka wumvutudila: —Malite, Malite, ngeyo weka luzingu lukalimani e? (aiōnios g166) 26 Yesu mayindu ayi wulembo kukiyamisamu diambu wumvutudila: —A mambu mbi masonama mu di mambu mawombo! 42 Vayi diambu dimosi mina? Mambu mbi wuntanganga muna e? kaka dilutidi mfunu. Maliya niandi sobudi 27 Niandi wumvutudila: —Fueti zola Pfumu kukukimbote ayi balendi kunziona kiawu ko. Nzambi aku mu ntim'aku wumvimba, mu muel'akuwumvimba, mu zingolo ziaku zios, mu mayindu maku moso ayi fueti zolandiaku banga boba weta kukizodila ngeyo veka. 28 Yesu wumvutudila: —Ngeyo vutudi bumboti, vanga buawu buna wela zinga. 29 Vayi nlongi wu mina beni wuzola kokinungisa, wubuela yuvula Yesu: —A buna nani ndiamma e? 30 Buna Yesu wumvutudila: —Kuba mutu wumosi wuba ku Yelusalemi wuba kuenda ku Yeliko; wudengana mivi. Minziona bima biandi bioso; minlueka miyenda kuawu ayi mimbika weka nduka fua. 31 Vayi nganga Nzambi yimosi yiviolika mu nzila beni, wumona mutu beni vayi wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda kuandi. 32 Bobuawu, wumosi mu dikanda di Levi wutula vana buangu beni, wumona mutu beni, wuzengisa ku ndambu yinkaka ayi wuyenda kuandi. 33 Vayi muisi Samali wumosi wuba viokila vana, wutula va ndambu vaba mutu beni. Bu kamona mutu, wummona kiadi. 34 Wufikama va kaba, wutula mafuta ayi vinu mu zimputa ziandi ayi wuzizinga ziphasima. Bosi wuntula va yilu mpund'andi, wunnata ku nzo yi banzenza ayi kuna kansadisa bumboti. 35 Mu lumbu kilanda, wubonga denali biodi, wuvana biawu kuidi pfumi yi nzo yi banzenza ayi wunkamba: "Sadisa bumbote mutu wawu. Zimbongo zios wela fukisa va yilu, minu veka ndielia kuvutudila ziawumu thangu ndielia vutuka." 36 Buna Yesu wubuela diaka: —Kuidi ngeyo, mu bawu batatu nani wumonikini niandi kuidi mutu wovo

11 Bu kaba sambila va buangu kimso; bu kamanisa, nlonguki andi wumosi wuyiza ayi wunyuvula: —A Pfumu, wutulongisa sambila banga Yowani bu kalongisila minlonguki miandi. 2 Buna wuba vutudila: —Mu thangu lunsambil, lutubanga: Tata, Bika dizina diaku diba dinlongo Bika Kipfumu kiaku kiza 3 Wutuvana, kadika lumbu, bidia bioni bifueni 4 Wutulemvukila masumu meto bila beto mamveto tueti lemvukila bobo bakutu vangilanga mambimbi ayi kadi kutubika tubua mu phukumunu. 5 Buna wubuela diaka: —Zimbukila mutu wumosi mu beno widi ayi nkundi andi, ayi wedi va khatitsika builu mu kunkamba: "A nkundi ama, ndevisa mapha matatu 6 bila nkundi ama wumosi meba mu nzietolo weka yama kuna nzo vayi ndisi ko kadi kima ki kunyakudila." 7 Vayi mutu wovo widi mu khati nzo maka mvutudila: "Bila kundiamisa, muelo wukangiminingi ayi bana bama ayi minu veka tukilekidingi; diawu ndilendi kotuka ko mu diambu ndivana mawu." 8 Bukiedika ndikulukamba, kadiambu ko kalendi kotuka ko mu diambu di kumvana mawu bila kadi nkundi andi vayi wela kotuka bila mutu wunawulembu nyamisa, buna wela kumvana bibioso, boso buididi mfunu andi. 9 —Diawu ndikulukambila ti: lulomba ayi luela tambula; lutomba ayi luela bakula; lukokuta ayi luela zibudulu. 10 Bila woso wunlombanga niandi wuntambulanga; woso wuntombanga niandi wumbakulanga ayi

woso wunkokutanga niandi wunzibudulungu. Vayi Yesu wumvutudila: —Khini kuidi bobo 11 Nani mu beno, madise, lenda vana muan'andi beti wanga ayi beti tumukinanga mambu ma nioka bu kanlombidi mbizi yi nlangu e? 12 Nzambi. 29 Nkangu wu batu bu wukutakana, Voti kumvana khutu niandi bu kanlombidi diki buna wutuba: —Tsungi yayi yidi tsungi yimbimbi e? 13 Buna enati beno batu bambimbi luzebi yilembo tombi dimbu. Dimbu ... Yilendi tambula vana bana beno bima bimbotebuna dise dieno dimbu dinkaka ko boyula kaka ko botula didi ku diyilu wela luta vana Mpeve yinlongo kakakioki ki Zonasi. 30 Bila bangaa bubela Zonasi kuidi bobobakunlombanga yawu. 14 Buna dimbu kuidi basi Ninive, buawu bobo Muana wutotula mpeve yimbimbi yi dibaba. Mpeve Mutu kela bela dimbu kuidi batu ba tsungi yayi. yimbimbi bu yitotuka, dibaba dieka yoluka ayi 31 Mu lumbu ki tsambusu, ntinu wu nketo wu nkangu wu batu wusimina. 15 Vayi ndambu Sude wela telama va kimosiayi batu ba tsungi yi batu mu bawu batuba: —Keti mu lulendo lu yayi ayi wela bazengila nkanu. Bila niandi Belezebuli, pfumu yi ziphevi zimbimbi, kalembu wubaku tsongi ntoto mu diambu di kuiza wa totudila ziphevi zimbimbi. 16 Bankaka mu malongi ma diela ma Salomo. Muaki tala mutu kumfiela banlomba dimbu kintotukila ku diyilu. widi vava viatukidi Salomo. 32 Mu lumbu ki 17 Vayi kazaba mayindu mawu, buna wuba tsambusu basi Ninive bela telama va kimosi ayi kamba: —Kipfumu kioso kivasukidi kiawu veka batu ba tsungi yayi ayi bela bazingila nkanu bila kifueti muangana ayi nzo yivasukidi yawu veka bawu babalula mavanga mawu bu bawa malongi yifueti bua. 18 Enati satana vasukidi niandi ma Zonasi. Muaki vava vadi mutu wuviatukidi veka, buna buevi kipfumu kiandikilenda zingila Zonasi. 33 Kuisi ko mutu bu kameni lemisa e? Bila beno lulembo tubi ti mu lulendo lu muinda, wuntulanga wawu va buangu kisuama Belezebuli ndilembo totudila ziphevi zimbimbi. voti ku tsi katini. Vayi wuntulanga wawu va 19 Enati bukiedika ti mu lulendo lu Belezebuli yilu meza mu diambu babo bankota mu nzo ndilembo totudila ziphevi zimbimbi, buna nani bamona kiezila kiandi. 34 —Meso maku mawu wuvana bana beno lulendo lutotudila ziawu e? muinda mu nitu aku. Mu thangu meso maku Diawu bela ba mazuzi meno. 20 Vayi enati mu madi mamboti buna nitu aku yimvimba yidi mu lulendo lu Nzambi ndilembu totudila ziphevi kiezila. Vayi enati madi mambimbibuna nitu zimbimbibuna luzaba ti kipfumu ki Nzambi aku yimvimba yidi mu tombi. 35 Diawu lubuka kieka vadi beno. 21 Mutu widi ngolu ayi widi mu diambu di kiezila kidi mu negeo kibika binduanina bifuana bu kalembu sungi nzo'andi kituka tombi. 36 Diawu enati nitu aku yimvimba buna bima biandi bidi mu ndembama. 22 Vayi yidi mu kiezila, mu kambu ndambu yi nitu mu enati vatotukidi mutu wunlutidi ngolu ayi tombi buna yela ba yikienzuka ngolo banga mu wunnungini buna ma kanziona binduanina thangu muinda wukukienzulanga mu nlaki andi. biandi bioso bi kabedi tudilanga diana, ma 37 Bu kaba yoluka, Mfalisi wumosi wuntumisa kanziona bima biandi bioso ayi ma kakabula mu dia ku nzo'andi. Bu kakota wuvuanda va biawu. 23 Woso kambulu ku ndambu ama buna meza. 38 Mfalisi bu kamona bobo, wusimina bila mbeni ama, ayi woso wunkamba kupika yama Yesu kasi kisukula ko tuamina kadia. 39 Buna buna niandi lembu sasikisa. 24 —Mu thangu Pfumu wunkamba: —Bena Bafalisi lunsukulanga mpeve yimbimbi yitotukidi mu mutu, buna bumboti va mbata yi kopo ayi yi dilonga vayi yindienglangamu bibuangu biyuma mu tomba mu khati lulufukidi ayi mayindu ma buivi ayi luvundulu vayi enati yikadi baka buangu, buna mambimbi. 40 Beno luidi bivulu! Mutu wovo yintubanga: “Bika ndivutuka mu nzo'ama yoyi wuvanga va mbata kasia vanga ko mu khati e? nditotukila.” 25 Bu yivutukidi buna yimbabanga 41 Luvana bima biobi bidi yeno kuidi minsukami nzo'andi yinkombulu ayi yikubulu bumboti. 26 buna bosu bima bioso biela ba bivedila. 42 Vayi Bosi yimvutukanga ayi yimbonganga tsambudi mabienga kuidi beno Bafalisi bila lumvananga di ziphevi zinkaka, zimviatukidi nganzi. Bu kuku ki kumi ki mintindu mioso mi biti ayi ki zikotidi buna zinkalanga munu. Buna khadulu “meti ayi li” vayi lunlenzanabusongaayi lulozulo yi zimunina yi mutu wovo yilutidi biva ayi lu Nzambi. Nganu mawu mama mambu lufueti yina yithete. 27 Muthangu kaba tuba bobo, vanganga ayi kadi zimbaka mana. 43 Mabienga nketo wumosi wuba muna nkangu wuyamikina: kuidi beno Bafalisi bila lunzolanga vuanda mu —Khini kuidi nketo wubuta ayi wuyemika. 28 bibuangubinzitusu mu zinzo zi zikhutukunu;

lunzolanga baluvaninanga mbotimu bibuangu beki lulendo lu lozila ku bulungi bu kameni bi batu bawombo. **44** Mabienga kuidi beno! vonda. Bukiedikandikulukamba, niandi mutu Ludedikini banga mabumbi mankumbu monika; lufueti mona tsisi. (**Geenna g1067**) **6** Basumbisanga batu balembu mediaticida mu kambu zaba. **45** ko zitsiodila zitanu mu zimbongo zizole zi Vana vawu nlongi wumosi wu mina wuyuvula bisengo e? Vayi Nzambi kasi zimbakana ko Yesu ti: —Nlongi, bu wulembu tubi mambu kadi yimosi mu zizioso. **7** Ayi zitsuki zi mintu momo buna beto kuandi wulembo fingi. **46** Buna mieno zidi zitangu. Lubika mona tsisibila Yesu wumvutudila ti: —Mabienga ayi kuidi beno lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. **8** minlongi mi mina bila lueta kuika batu bizitu Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wela bidi zitu mu nata vayi beno veka kadi nlemebo kuntelimina kimbangi vameso ma batu, muana eno wumosi wusimbanga ko bizitu beni. **47** mutu mamvandi wela kuntelimina kimbangi va Mabienga kuidi beno bila lueta tunga mabumbi meso ma zimbasi zi Nzambi. **9** Vayi woso mutu ma mimbikudi ayi bakulu beno baba vonda. wela kuthunuka va meso ma batu, mamvama **48** Lueta telimina mavanga ma bakulu beno ndielakuntunkuva meso ma zimbasi zi kimbangi ayi lueti monangakhini. Bila bawu Nzambi. **10** Woso mutu wela yolukila mambimbi baba vonda vayi beno luntunganga mabumbi mu diambu di Muana mutu wela lemvukulu vayi mawu. **49** Diawu nzayilu yi Nzambi yitubila ti: woso mutu wela finga Mpeve yinlongo kalendi “Ndiela kuba fidisila mimbikudi ayi bamvuala, lemvukulu ko. **11** Mu thangu bela kulunata va bela vondabankaka ayi bela yamisa bankaka.” **50** ntuala zinzo zi lukutukunu, va ntualamazuzi Muingi menga ma mimbikudi mioso matengulu ayi va ntuala bapfumu, lubika ba mayindu mu tona va vangimina ntoto mela tombulu va zaba buevi luelakukitabila ayi diambu mbi luela tsungi yayi **51** tona mu menga ma Abeli nate vutula ayi buevi lueta yolukila. **12** Bila Mpeve mu menga ma Zakali, mutu wowo bavondila yinlongo wela kuluvana mambu momo luela va khatitsika diziku dinyokulungu makaba ayi tuba mu thangu yina kaka. **13** Mutu wumosi nzo Nzambi. Bukiedika ndikulukamba mambu wuba muna nkangu, wukamba Yesu: —A nlongi, moso momo mela builu batu ba tsungi yayi. khambila khomb'ama tukabana yandi kiuka. **52** Mabienga kuidi beno minlongi mi Mina, **14** Vayi Yesu wumvutudila: —A Nkundi ama, beno luziona tsabi yinzayilu. Kadi sia ti beno nani wumbiekidi zuzi dieno voti nkabudi wu veka lu kotanga ko vayi lunkandikanga bobo kiuka kieno e? **15** Bosi wuba kamba: —Lulubuka bazola kota. **53** Bu kabotuka vana, minsoniki luedi ba tsuina yi phila yina bila lusingu lu ayi Bafalisi batona kumfietikisaayi banzonza mutu luisi ko mu tezo ki bima biandi. **16** Buna mu mambu mawombo; **54** banlekila mintambu; wuba kamba nongo yayi: —Zitsola zi mutu batomba diambu dilenda totukila mu munu'andi wumosi wu busina zibetu ngolo. **17** Buna mutu muingbabaka bila ki kumfundila.

12 Muna thangu yina, nkangu wu batu wuwombo-wombo wukutakan, babandiatasana bawu na bawu mu malu. Buna Yesu wutona kamba theti minlonguki miandi: —Lulubukila luvi lu Bafalisi. Mayuya mawu luawu luvi beni. **2** Bila kuisi ko diambu disuama diela kambu zabukusu voti kuisi ko matsueki mela kambu zabakana. **3** Diawu mambu moso luyolukila mu tombi mela wakakana ku kiezila ayi momo luyolukila va dikutu, mu bivinga, mela yamukusu ku mbata muangu. **4** Ndikulukamba, beno bakundi bama, lubika mona tsisi bobo balenda vonda nitu bila bawu vonga bobo balendi buela vanga diambu dinkaka ko. **5** Vayi ndieka kulumonisa bobo lufueti mona tsisi: Lutina mutu wowo beki lulendo lu lozila ku bulungi bu kameni vonda. Bukiedikandikulukamba, niandi mutu lufueti mona tsisi. (**Geenna g1067**) **6** Basumbisanga batu balembu mediaticida mu kambu zaba. **45** ko zitsiodila zitanu mu zimbongo zizole zi Vana vawu nlongi wumosi wu mina wuyuvula bisengo e? Vayi Nzambi kasi zimbakana ko Yesu ti: —Nlongi, bu wulembu tubi mambu kadi yimosi mu zizioso. **7** Ayi zitsuki zi mintu momo buna beto kuandi wulembo fingi. **46** Buna mieno zidi zitangu. Lubika mona tsisibila Yesu wumvutudila ti: —Mabienga ayi kuidi beno lulutidi nkangu wu zitsiodila mu luvalu. **8** minlongi mi mina bila lueta kuika batu bizitu Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wela bidi zitu mu nata vayi beno veka kadi nlemebo kuntelimina kimbangi vameso ma batu, muana eno wumosi wusimbanga ko bizitu beni. **47** mutu mamvandi wela kuntelimina kimbangi va Mabienga kuidi beno bila lueta tunga mabumbi meso ma zimbasi zi Nzambi. **9** Vayi woso mutu ma mimbikudi ayi bakulu beno baba vonda. wela kuthunuka va meso ma batu, mamvama **48** Lueta telimina mavanga ma bakulu beno ndielakuntunkuva meso ma zimbasi zi kimbangi ayi lueti monangakhini. Bila bawu Nzambi. **10** Woso mutu wela yolukila mambimbi baba vonda vayi beno luntunganga mabumbi mu diambu di Muana mutu wela lemvukulu vayi mawu. **49** Diawu nzayilu yi Nzambi yitubila ti: woso mutu wela finga Mpeve yinlongo kalendi “Ndiela kuba fidisila mimbikudi ayi bamvuala, lemvukulu ko. **11** Mu thangu bela kulunata va bela vondabankaka ayi bela yamisa bankaka.” **50** ntuala zinzo zi lukutukunu, va ntualamazuzi Muingi menga ma mimbikudi mioso matengulu ayi va ntuala bapfumu, lubika ba mayindu mu tona va vangimina ntoto mela tombulu va zaba buevi luelakukitabila ayi diambu mbi luela tsungi yayi **51** tona mu menga ma Abeli nate vutula ayi buevi lueta yolukila. **12** Bila Mpeve mu menga ma Zakali, mutu wowo bavondila yinlongo wela kuluvana mambu momo luela va khatitsika diziku dinyokulungu makaba ayi tuba mu thangu yina kaka. **13** Mutu wumosi nzo Nzambi. Bukiedika ndikulukamba mambu wuba muna nkangu, wukamba Yesu: —A nlongi, moso momo mela builu batu ba tsungi yayi. khambila khomb'ama tukabana yandi kiuka. **52** Mabienga kuidi beno minlongi mi Mina, **14** Vayi Yesu wumvutudila: —A Nkundi ama, beno luziona tsabi yinzayilu. Kadi sia ti beno nani wumbiekidi zuzi dieno voti nkabudi wu veka lu kotanga ko vayi lunkandikanga bobo kiuka kieno e? **15** Bosi wuba kamba: —Lulubuka bazola kota. **53** Bu kabotuka vana, minsoniki luedi ba tsuina yi phila yina bila lusingu lu ayi Bafalisi batona kumfietikisaayi banzonza mutu luisi ko mu tezo ki bima biandi. **16** Buna mu mambu mawombo; **54** banlekila mintambu; wuba kamba nongo yayi: —Zitsola zi mutu batomba diambu dilenda totukila mu munu'andi wumosi wu busina zibetu ngolo. **17** Buna mutu muingbabaka bila ki kumfundila.

belá nitú mayindú mu diambu di biobi luela yoyi lunkambubela mayindú yawu yinkuizila vuata. **23** Luzingu luviatukidi bidia ayi nitú muana mutu. **41** Piela wunyuvula: —A Pfumu, yi vuatukidi minledi. **24** Lutala zinuni ziozi tubidi nongo yoyo mu diambu di beto kaka beti tedilanga “minganga”, zikunanga ko ayi voti mu diambu di batu boso e? **42** Pfumu zitotanga bidia ko; zisi ko kadi nzo voti lundulu wuvutula: —Buna nani kisadi kikuikama ayi ki vayi Nzambi wukuzidikila. Keti beno luvalu luidi diela kioki Pfumu kavana minsua mu yadila viokila zinuni. **25** Nani mu beno, mu diambu bisadi binkaka bi nzo andi mu kuba vananga di mayindú mandi, lenda buela yika luzingu kuku kiawuki ble mu thangu yifuana e? **43** Khini luandi ntela e? **26** Enati luisi ko kadi lulendo mu kuidi kisadi kioki, pfumu andi bu kela vutuka, mambu mama mafioti, buna bila mbi luididi wela buanu wunsala, boso bu kantumina. **44** mayindú mu diambu di momo mankaka e? **27** Bukiedika ndikulukamba pfumu andi wela Lutala biteka; buevi bieti kudilanga, bisalanga kumvana minsua mu yadilabima biandi bioso. ko, bitungangako vayi ndikulukamba, banza **45** Vayi enati kisadi beni yindudi mu ntim'andi Salomo munkembo andi woso kasia vuata ti: “Pfumu amakakadi vika vutuka” ayi tonini banga kiteka kimosi ko mu biteka biobi. **28** yamisa bisadi bi babakala ayi bi bakieto, Enati Nzambi wuvuatisa kunusu kidi buabu tonini dia, nua ayi kolu, **46** pfumu yi kisadi ku tsola vayi mbazi ki lozolo ku mbazu. Buna kina wela kuiza, mu lumbu kioki kela kambu buevi kela luta kuluvuatisila beno batu ba bela mayindú ayi mu thangu yoyi kakambulu minu kifioti e? **29** Lubika banga mayindú mu zaba. Buna pfumu andi wela kunloza ayi wela diambu di tomba biobi luela dia ayi luela nua e? kumvana thumbudulu yi ngolo va kimosi ayi Lubika kukiyamisa mu mambu momo. **30** Bila bakambulu bakuikama. **47** Kisadi kioki kizaba Bapakanu ba ntoto bawu bantombanga mambu luzolo lu Pfumu andi vayi kasia kubama ko moso momo. Vayi Dise dieno zebi ti mfunu ayi kasia vanga ko boso buididi luzolo lu luvuidi bima biobi. **31** Vayi lutomba kipfumu pfumu andi, wela Zububikoti biwombo. **48** Vayi kiandi buna bima bioso biobi bela kulubuedila kisadi kioki kikambu zaba luzolo lu Pfumu biawu. **32** Bika mona tsisi, ngayo nkangu wu andi ayi vengi mambu makalenda zubulu mameme! Bila Dise dieno dimuenikhini mu bikoti, wela zuba bikoti bifioti. Bila bela tomba kuluvana kipfumu. **33** —Sumbisanu bima biobi biwombo kuidi mutu wovo bavana biwombo, bidi yenu ayi lukabudila minsukami. Bika ayi kuidimutu wovo bayekudila biwombo bela lukikubikila ziphotomoni ziozi kazi fuanganga tombulu biwombo. **49** —Mbazu ndiyizidi loza ko ayi lukikubikila kiuka, mu diyilu, kioki va ntoto ayi diambu mbi nzodidi enatimbazu kakilendi suka ko, bila kuna muivi kalendi beni yikikuikulu? **50** Vayi vadi mbotokolo kukiyiba ko ayi zitselele zilendi bunga ko. yimfueti botama ayi ndikidi ku tsi mayindú **34** Bila koso kiudi kiuka kiaku kuna kuidi nate yela vangama. **51** —Beno lumbanzila ntim'aku. **35** —Luba bakubama mu kisalu ayi ti minu ndembamba ndineti vava ntoto e? bika minda mienu milema. **36** Banu banga Nana vayi khabunu. **52** Bila tona buabi, enati bisadi bimvingila pfumu awu mu yoso thangu batu batanu badi mu nzo, bela ba bavasana: bu kayendaku nyengo wu makuela, mu diambu batatu bela ba ku ndambu yimosi bosí babuadi bu kela vutuka ayi kela kokuta, bisadi biandi bela ba ku ndambu yinkaka. **53** Dise diela biela kunzibudila. **37** Khini kuidi bisadi biobi fuemina muana wubakala ayi muana wubakala Pfumu awu bu kela vutuka, wela kuiza bata badi wela fuemina Dise. Ngudi wela fuemina muana bakubama. Bukiedika ndikulukamba, niandi wunketo ayi muana wunketo wela fuemina wela vuata minledi mi kisaluayi wela vuandisa ngudi. Nzitu wunketo wela fuemina nketo wu bisadi biandi va meza wela fikama ayi wela muan'andi ayinketo wu muana wela fuemina kuba tudila bidia. **38** Kiza va midi mi phipa voti nzitu andi wunketo. **54** Bosi Yesu wubuela va nkielo wu buisi, wukuiza babati buna badi kamba nkangu wu batu: —Bu lueti monanga bakubama, buna khini kuidi bisadi bina. **39** dituti ku ndambu wesite, buna lueti tuba: Vayi luzaba kueno ti enati pfumu yi nzo zebi “mvula ma yinoka”, buna bobo bueta bela. thangu mbi muivikankuizila, nganu wuleka **55** Bu lueti monanga phemo wu sude weka nkielo ayi kasia tala ko bayiba nzo andi. **40** Beno vevumuka, buna luetituba: “muini mawu ba mamveno, bangau bakubama bila mu thangu wu ngolo”; buna bobo bueta bela. **56** Bankua

mayuya! Luzebi bakula bidimbu bi ntoto ayi bi wuntetika mioko ayi vana vawu wululama diyilubuna buevi lunkambu bakudilanga thangu ayi wukembisa Nzambi. **14** Vayi pfumu yi yayi e? **57** —Bila mbi lunkambu sudikilanga, mu nzo yi lukutukunu wufuema mu diambu di beno veka, mambu masonga e? **58** Diawu bu Yesukabelusa nketo beni mu lumbu ki saba; buna lulembu yendi ku tilibinadu ayi mutu wowo wubaluka kuidi nkangu ayi wutuba: —Bilumbu wufundidibuna nuana mu dedikisa mambu bi kisalu bidi bisambanu; luizanga mu belusu beni bu lukidi mu nzila. Bila nganu wela ku funda kuidi zuzi ayi niandi wela kuyekula mu **15** Vayi Pfumu wumvutudila: —Luidi bankua mioko mi masodi ayi mawu mela kukotisa mu mayuya! Kadika mutu mu beno kaniangunanga nloko. **59** Muaki bukiedika ndikukamba wulendi totuka muna ko nate wela futazimbongo zioso zi tsuka.

13 Mu thangu yina ndambu yi batu bankaka baba vana, bankamba mambu momo mavioka momo matedi basi Ngalili bobo Pilatu kavondusu bu kasobikisamenga mawu ayi makaba mawu. **2** Yesu wuba vutudila: —Benu lumbanza ti basi Ngalili bobo bamueni ziphasi ziphila yoyo mu diambu babedi bankua masumu viokila basi Ngalili bankaka e? **3** Buawu ko ndikulu kamba, vayi enati beno lukadi balula khadulubuna beno mamveno phila yimosi luela fuila. **4** Voti kumi dinana di batu bobo babuilu banga ki Silowe, bu kibavonda, beno lumbarza ti bawu baluta ba batu bambimbi viokilabatu bobo bamvuandanga ku Yelusalemi? **5** Nana ndikulukamba, vayi enati lukadi balula khadulu buna beno mamveno phila yimosi luela fuila. **6** Buna, wuba kamba nongo yayi: —Mutu wumosi wuba ayi nti andi wu figi wukunu mu ndim'andiyi vinu. Wuyiza tomba muawu makundi vayi kasia baka ko. **7** Buna wukamba kisadi kiba nsalanga mu ndima beni: “Tala, wawu mvu wuntatku ndimeni tombila makundi ma figi mu nti wawu vayi kadidikundi ndibakanga ko. Kuanga kuandi wawu, bila mbi wulembu bungila kuandi buangu ki ntoto mu phamba e?” **8** Vayi kisadi beni kimvutudila: “A pfumu, bika wutadidila diaka wawu mvu wawu nate ndielu mana balula ntoto moyenda nti ayi ndielu mutula mbozi. **9** Mananga wela buta makundi mu mvu wurkuiza. Enati buawu ko buna wela kuanga wawu.” **10** Yesu bu kaba longa, mu lumbu ki saba, mu nzo yimosi yi lukutukunu, **11** tala, nketo wumosi wuba muna wuba ayi yimbimbi yi kimbevo mu tezo ki kumi dinana di mimvu. Nketo beni wuba wukomvama; kadi baka bu luliminina. **12** Yesu bu kammona, buna wuntela ayi wunkamba: —A nketo, kululu mu kimvevo kiaku! **13** Buna

wuntetika mioko ayi vana vawu wululama mu bilumbu bina vayi bika mu lumbu ki saba. **15** Vayi Pfumu wumvutudila: —Luidi bankua mayuya! Kadika mutu mu beno kaniangunanga ko ngombi andi voti mpund'andi, mu dikulu mu lumbu ki saba ayi kuzinatangamu kuzi nuikina e? **16** Ayi nketo wawu widi muana wu nketo wu Abalahami. Tala kumi dinana di mimvu dimeni vioka tona Satana kankangila, buna disi fuana ko mu ku nnianguna mu lumbu ki saba e? **17** Bu kaba tuba mambu momo buna bambeni bandi zioso zifua tsonivayi nkangu woso wumona khini mu diambu di mambu momo ma nkembo momo mavangimina mu niandi. **18** Buna Yesu wukamba: —Mu mbi mu dedikini kipfumu ki Nzambi ayi mu mbi ndenda ku kidedikisila e? **19** Kidedikini banga dikundi di mutualide di loza mutu mu tsol'andi. Dikundi beni diyunduka, dikituka nti. Zinuni ziyiza tungila madianza mawu mu bitafi biandi. **20** Buna wubuela diaka: —Mu mbi ndenda dedikisila Kipfumu ki Nzambi e? **21** Kidedikini banga luvi lubonga nketo, wusobikisa luawu mu bitezo bitatu bi falina nate yimana funa. **22** Yesu wuvio kila mu mavula ayi mu mala; wulonga muawu bu kalandakanza nzil'andi mu kuenda ku Yelusalemi. **23** Buna mutu wumosiwunyuvula: —A pfumu, bati buna batu bafioti kuandi bela vuka e? **24** Buna wuba vutudila: —Bika lunuana mu kotila mu luelo wufioti bila ndikulukambabawombo bela tomba mu kota vayi bela nunga ko. **25** —Pfumu yi nzo bu kela telama ayi bu kela zibika muelo, enati ku nganda luela batakanza, luela kokuta ayi luela leba: “A Pfumu, wutuzibudila”. Buna niandi wela ku luvutudila: “Ndisi zaba ko kuevi lubedi e?” **26** —Buna luela tuba: “Keti beto tudia ayi tunua yaku va kimosi. Keti negeyo wulonga mu zinzila zietu...” **27** Buna wela vutula: “Bukiedika ndikulukamba ndisi zaba ko kuevi lubedi. Luthatukila beno boso bisadi bi bambimbi.” **28** Kuna kuela ba bidilu ayi nkuetosolo wu meno mu thangu luela mona Abalahami, Isaki ayi Yakobi ayi mimbikudi miosu mu Kipfumu ki Nzambi, vayi, benu luela lozo ku nganda. **29** Batu bela ba ku Esite ayi ku Wesite, ku Node ayi ku Sude bela vuanda mu Kipfumu ki Nzambi.

30 Buna tala vadi batsuka bela ba batheti ayi wela kululu ayi woso wukukikululanga wela batheti bela ba batsuka. **31** Mu lumbu kina, nanguku. **12** Buna wukamba mutu wovo Bafalisi bayiza ayi bankamba: —Katuka vava wuntumisa: —Ngeyo tumisa batu mu dia va ayi yenda kuaku bila Elode tidi kuvonda. **32** muini voti va masika kadi tumisa bakundi baku, Vayi Yesu wuba vutudila: —Yendanu lukamba bakhomba ziaku, bambuta ziaku voti bamvuama mbaku wuna ti: “Tala ndilembo totula ziphevi bafikimini yakutala mamvawu babika kutumisa zimbimbi ayi buabu ndilembu belusa bambevo. muingi bavutudila mambu momo wuba vangila. Vayi mbazi ayi lumbu kintatu mbanisini kuama. **13** Vayi mu thangu wumvangisa nyengo, **33** Vayi mfueti diata buabu mbazi ayi lumbu bufueni wutumisa minsukami, babela binama, kina bila buisi fuana kombikudi kafuila ku bantiudikanga, baphofo. **14** Ngeyo wela ba mu nganda yi Yelusalemi.” **34** —A Yelusalemi! A khini bila batu bobo basi ko kadi kiasa mu Yelusalemi, divula dimvondanga mimbikudi diambu bavutudila mambu momo wuba vangila. ayi minlozilanga matadi bobo bakufidisilanga. Buna Nzambi wela kumfuta mu lumbu kioki Zikhumbu zikua ndizola kutikisilabana baku basonga bela fuluka. **15** Buna mutu wumosi banga tsusu bu kankutikisilanga bana bandi ku mu bobo baba va meza, bu kawa mambu tsi mavavi mandi vayi lumanga kuenu! **35** Vayi momowukamba Yesu ti: —Khini kuidi mutu tala beka kuluyekudila nzo eno. Ndikulukamba wovo wela dia mu Kipfumu ki Nzambi! **16** ti lulendi buela kumbona ko nate luela tuba: Yesu wumvutudila: —Mutu wumosi wuvangisa Bika kasakumunu mutu wovo wunkuizila mu nyengo wunneni, wutumisa batu bawombo. dizina di Pfumu.

14 Lumbu kimosi ki saba, Yesu bu kakota mu dia ku nzo yi pfumuyimosi yi Bafalisi, buna bobo baba muna baba kuntala bumboti. **2** Tala mutu wumosi wuba kimbevo kimvimbu wuba va ntual'andi. **3** Buna Yesu wuyuvula minlongi mi Mina ayi Bafalisi ti: —Minsua midi mu belusa mutu mu lumbu ki saba e? **4** Baba kuawu dio sui. Buna Yesu wusimba mutu beni, wumbelusa ayi wumvutula. **5** Bosi wukamba batu baba vana: —Nani mu beno wuidi muan'andi voti ngombi'andi vayi zimbukila yidodukidi mu dibulu, wunkambu vika ku yitapula mu lumbu ki saba e? **6** Basia vutula kadi diambu ko mu mambu momo. **7** Muaki wukamba nongo yimosi mu diambu di bobo batumusubu kamona buevi baba sobudilanga bibuangu binzitusu; ayi wuba kamba: **8** —Mu thangu bela kutumisa ku nyengo wu makuelu buna bika kuenda vuanda va meza va buangu ki nzitusu, ayi zimbukila mutu wumosiwulutidi minsua wutumusu kuidi mutu wovo wutumisa **9** bila buna mutu wovo wulutumisa ngeyo ayi niandi wela kuiza ayi kukamba: “vana buangu kiaku kuidi mutu wawu”. Buna wela monazitsoni kuenda vuanda ku buangu kitsuka. **10** Vayi bu bela kutumisa yenda ayi vuanda ku buangu kitsuka mu diambu mutu wovo wulutumisini bu kela kuiza wela ku kamba: “A nkundi ama, yiza vuandi vava”. Buna wela zitisu va ntuala batu bosobela ba yaku va meza. **11** Bila woso wukukinangikanga

17 Thangu yi dia bu yifuana, wufidisa kisadi kiandi mu diambu kakamba batu batumus tu “yizanu bila mamo makubinini.” **18** Vayi babo balomba nlemvo. Wutheti wunkamba: “Tsola ndisumbidi ayi mfueti kaka kuenda kuyitala, diawu ndemvukila.” **19** Wunkaka wukamba: “Dikundi di zingombi ndisumbidi, ziauwu ndieka kuenda makisa, diawu wundemvukila.” **20** Wunkaka wukamba: “Bosi kuandi ndikuedidi, diawu ndilendi baka bu kuizila ko.” **21** Kisadi beni bu kivutuka, kiyiza kamba Pfumu andi mambu moso mama. Buna pfumu yi nzo beni wufuema ayi wukamba kisadi kiandi: “Yenda nsualu mu zinzila ayi mu bina bi zinzila zi divula ayi tuala vava: minsukami, babela binama, baphofo ayi bantiudikanga...” **22** Buna kisadi beni kiyiza kunkamba: “A pfumu matumingi mavangimini vayi bibuangu bikidi.” **23** Buna pfumu andi wumvutudila: “Yenda mu zinzila, mu yenda ziphangu kuika batu biza koti mu diambu di nzo'ama yifuluka. **24** Bila bukiedika ndikulukamba kadi mutu wumosi mu bobo batumusu kalendi dia ko.” **25** Nkangu wu batu wuba wurombo wuba kuenda nlandakananga. Buna Yesu wubaluka kuidi nkangu ayi wuba kamba: **26** —Enati mutu wizidi kuidi minu ayi enati kakadi lenda siandi, nguandi, nketu'andi, bana bandi, bakhomba bandi zi babakala ayi bakhomba bandi zi baketo, nkutu ayi luzingu luandi veka buna kkalendi banlonguki ama ko. **27** Woso wunkambu nata dikulusi diandi ayi wunkambu kundandakana, kalendi ba nlonguki

ama ko. **28** Bila nani buna luidi bu katidi tungisa kiawu, buna wela kutikisa bakundi bandi ayi nzo yi banga wunkambu tuama vuandanga mu bobo bafikimini yandi ayi wela bakamba: "bika yindula thalu yela fua mu nzo beni mu diambu lumona yama khini va kimosibila ndimueni di zaba kani lenda manisa kisalu beni. **29** Bila enati kakadi nunga mu manisa thungulu andi Bobuawu ndikulukamba ti khini yiwombo yidi bu kamanisini tula zifundasio buna batu boso kuidi zimbasi zi Nzambi nkua masumu wumosi bobo bela kummona, bela kunsekinina **30** bu bu kabaludi mavanga mandi. **11** Buna wubuela bela tuba: "mutu wawu wutona tungisa nzo tuba diaka: —Vaba mutu wumosi wuba ayi bana vayi kasia nunga ko manisa yawu". **31** Voti ntinu buadi bababakala. **12** Nleki wunkamba dise mbi wovo tidi nuanisa ntinu wunkanka mvita diandi: "a tata, bika wuphana ndambu ki kiuka wunkambu tuama vuandanga mu yindula kani kiamal!" Buna dise diba kabudila kiuka kiandi. mu dikumi mili di masodi buna lenda nungamu **13** Ndambu yi bilumbu bu bivoka, nleki wutota nuanisa mutu wovo wunkuiza kuidi niandi ayi bima biandi ayi wuyenda mu tsi yi thama. makumuadi ma mili e? **32** Enati buawu ko buna Kuna kamana fukisila bima biandi bioso mu bu kakidi thama buna makafidisa mvualakuidi luzingu lu divunzi. **14** Bu kamana fukisa bibio, ntinu wunkaka ayi kunyuvula mambu mafueni buna kanda kingolo ki nzala ki yiza bua mu tsi mu kotisa ndembamba. **33** Diauwu woso kuandi beni ayi wutona mona nzala. **15** Buna wuyenda buna luidi wunkambu yekula bima bioso bidi sonama mu kisalu kuidi pfumu yimosi yi tsiyina. yandi buna kalendi ba nlonguki ama ko. **34** Buna pfumu beni wumfidisa ku zitsola ziandi —Tsalu kidi kima kimbotti vayi enati yizimbisidi mu diambu kenda sunganga zingulu. **16** Buna lueki luandi bunabuevi balenda vutudila lueki beni e? **35** Yisiedi kadi mfunu ko kani mu ntoto voti mu mbozi, yifueti kaka lozu ku nganda. **17** Buna wutona yindula mu tsi andi Woso widi matu mawila buna bika kawa.

15 Mimfutisi mi ziphaku ayi bankua masumu bayiza kutakana vaba Yesu, muingi banwa. **2** Bafalisi ayi minlongi mi mina baniunguta ayi batuba: —Mutu wawu wunyakula bankua masumu ayi wundai yawu va kimosi! **3** Buna Yesu wuba kamba nongo yayi: **4** —Nani mutu mu beno buna luidi vuidi khama yimosi yi mameme vayi zimbukila zimbisidi dimeme dimosi, wunkambu sia yekula luvua ayi vua lu mameme mankaka muingi kenda tombi diodi dizimbala, nate kela dimona e? **5** Bu kadi bakudi, buna mu khini kela kuditudila va mavangiti mandi. **6** Niandi tula ku nzo'andi, buna wela tumisa bakundi bandi ayi bobo bafikimini yandi ayi wuba bakamba: "bila lumona yama khini va kimosi bila ndimueni dimeme diama dizimbala." **7** Ndikulukamba ti khini yela ba mu Diyilu mu diambu di nkua masumu wumosi bu kabaludi mavanga mandi yela viokakana ayi yoyi yidi mu tala luvua ayi vua lu basonga bakambulu kuawu mfunu wu balula mavanga mawu. **8** —Voti nketo mbi wovo vuidi dikumi di zimbongo zi bisengyo vayi zimbisidi sengo kimosi, wunkambu lemisanga muinda ayi wunkambu kombulanga nzo ayi wunkambu tombanga bumboti sengo kiandi nate kammonakiawu e? **9** Bu kamueni

ntima: "bisadi bioso bi dise diama bindianga boso buididi luzolo luawu vayi minu kuaku ndilembu fua nzala! **18** Ndieka telama, ndieka kuenda kuidi dise diama ayi ndielakunkamba: Tat'ama, ndivodidi masumu kuidi Nzambi ayi kuidi ngeyo. **19** Ndisi fuana diaka ko bathedila muan'aku vayi bika wuthangila banga kisadi kiaku." **20** Buna wutelama ayi wuyenda kuidi siandi. Buna wukidi thamasandi wummona ayi kiadi kingolo kimbuila. Buna wuyenda dengana nsualumuan'andi, wumbumbakanayi wumfifa bibesi. **21** Buna muana wunkamba: "Tata ndivodidi masumu kuidi diyilu ayi kuidi ngeyo, ndisi fuanadiaka ko bathedila muan'aku." **22** Vayi dise dikamba bisadi biandi: "Lusia nsualu, lutuala kikhutu kilutidi kitoko ayi lumvuatisakiawu; lumvuatisa pheti mu nlembu ayi lumvuatisa zisapatu. **23** Bika lutuala muana wungombi wu mafuta ayi luvonda wawu. Tadianu ayi tuvangisa nyengo; **24** bila muan'ama wawu wubedi wufua vayi wufulukidi; wubedi wuzimbala ayiwumonikini." Buna batona nyengo mu khini. **25** Mu thangu yina, muan'andi wu nkululu wuba sala ku tsola. Bu kaba vutuka ayi bu kafikama ayi nzo wuwa miziki ayi makinu. **26** Buna wutumisa kisadi kimosi ayi wunyuvula keni mambu mbi malembu vioki kuna. **27** Kisadi beni kimvutudila:

"Keti khimb'aku niandi vutukidi. Dise diaku divondisidi muana ngombi wu mafuta bila wummueni wumvimbba ayi wukambu kimbevo." 28 Buna nkulutu wufuema ayi wumanga kota. Siandi wutotuka ayi wunleba. 29 Vayi niandi wumvutudila: "Tala, mimvu miwombo ndimeni kusadila vayi kadi khumbu yimosi ndisia tinguna ko zithumunu ziaku, ayi kadi khumbu yimosi wusia kuphana ko muana khombo muingi ndimona khini va kimosi ayi bakundi bama. 30 Vayi muan'aku, mutu wovo wumana sikisa kiuka kiaku va kimosi ayi bandumba zi leta bu kizidi, buna vondisidi muana ngombi wu mafuta mu diambu diandi." 31 Siandi wumvutudila: "A muan'ama, ngeyo zithangu zioso widi yama va kimosi mu ayi bima biosobiobi phuidi ngeyo vuidi biawu. 32 Vayi mboti mu vangisa nyengo ayi mona khini bila khomb'aku yayiwubedi wufua ayi wufulukidi, wubedi wuzimbala ayi monikini."

philadiela diandi di kasadila. Bila, mu mambu mawu veka, batu ba thanguyayi balutidi bana ba kiezila mu diela. (aiōn g165) 9 Ayi minu ndikulukamba ti mboti lusadila kimvuama ki ntoto muingi lubaka bakundi mu diambu dieno veka muingi mu thangu kiela manababa kuluyakula mu zinzo zi mvu ka mvu. (aiōnios g166) 10 Woso mutu widi wukuikama mu bima bifioti buna widi diaka wukuikama mu bima biwombo. Ayi woso kambulu wukuikama mu bima bifioti kalendi ba wukuikama ko mu bima binneni. 11 Enati lusi ko bakuikama mu kimvuama kikambulu kisonga buna nani wela kuluyekudila kimvuama kikiedika e? 12 Enati luisi ko bakuikama mu bima bingana buna nani wela kuluvana bima bieno veka e? 13 —Kuisi ko kisadi kilenda sadila bapfumu buadi. Bila bukiedika wela lenda pfumu yimosi ayi wela zola pfumu yinkaka. Voti wela kiyekulakuidi pfumu yitheti ayi wela lenza pfumu yinkaka. Lulendi sadila Nzambi ayi zimbongo va kimosi ko. 14 Buna bamana wa mambu momo, Bafalisi babazolanga zimbongo basekinina Yesu. 15 Vayi niandi wuba kamba: —Benu luidi batu beta zola kukimonikisa basonga va meso ma batu vayi Nzambi zebi mintima mieno. Bila mambu momo mammonika ma mfunuva meso ma batu madi mambu maphamba va meso ma Nzambi. 16 —Tsungi yi Mina ayi yi mimbikudi yiba nate mu thangu yi Yowani. Tona thangu yina Nsamu Wumbote wu Kipfumu ki Nzambi wulembu samunu ayi kadika mutu wulembo sadilanga zingolo ziandi mu kota muawu. 17 Muaki kadi kuandi phasi diyilu ayi ntoto mu vioka vayi kadi sonu kimosi ki Mina kilendi botulu ko. 18 —Woso wumbotula nketo andi ayi kuedidi nketo wunkaka vengi kitsuza ayi woso wunkuela nketo wubotalo kuidi bakala diandi vengi kitsuza. 19 —Kuba mutu wumosu wu kimvuama, wuba vuatanga minledi mintalu ayi mimbotti. Kadika lumbu, luzingu luandi luba lu minyengo. 20 Nsukami wumosu, dizina diandi Lazale wuba lekanga vana muelonzo yi nkua kimvuama. Nitu andi yoso yiba ziphuta-ziphuta. 21 Wuba mayindu ma yukutanga mu bitsiadisila biobi biba dodukanga mu thangu mutu wu busina kaba dianga va meza. Vayi zimbua ziba kuiza vendanga ziphuta ziandi. 22 Vayi nsukami wuyiza fua ayi zimbasi zinnata nate vana ndambu Abalahami. Mutu wu kimvuama, mamvandi, wufua ayi wuziku. 23 Kuna tsi yi

16 Yesu wukamba minlonguki miandi: —Mutu wumosu wuba busina buwombo, wuba ayi dikalaka diandi, vayi batu bayiza funda dikalaka diandi ti niandi wufukisidi busina buandi. 2 Buna pfumu andi bu kantumisa buna wunyuvula: "mambu mbi momondilembu wanga mu diambu diaku e? Vumbula kipholo mu zaba bueviukebidi kisalu kiaku bila wulendi buela ba nkebi wu bima biamka ko." 3 Buna nkebi wu bima wuyindula mu ntim'andi: "diambu mbi ndiekavanga e? Bila buabu pfumu ama weka kumbotula, ndilendi buela kebangabima biandi ko. Ndilendi salanga ntoto ko bila ndisi ko ngolo; tsoni mu kuenda lombanga. 4 Buabu mbakudi diambu mbi ndieka vanga muingi batu baba kundiakulanga mu zinzo ziawu bu bela kumbotula mu kisalu." 5 Vana vawu wutumisa batu boso baba zipholo kuidi pfumu andi. Wuyuvula wuthethi: "Kikua fueti futa pfumu ama e?" 6 Mutu beni wumvutudila ti: "Makumuandi ma mangungulu ma mafuta." Nkebi beni wunkamba: "tamlia nkanda wovo wusonika, wawu vuanda vovo, tula nsuala ayi sonikati dikumi di mangungulu." 7 Bosi wukamba wunkaka: "Ngeyo kikua fueti futa e?" Niandi wumfutudila ti: "Zikhama zitanu zi zitsaku zi ble." Buna nkebi beni wunkamba mutu beni ti: "bonga nkanda wovo wusonika ayi sonika zikhama ziya." 8 Buna pfumu beni wuniemisa nkebi wovo wukambu kiedika mu

bafua, wumona ziphasi ziwombo, wuvumbula meso ayi wumona kuna thama Lazale buna kadi va ndambu yi Abalahami. (Hadēs g86) 24 yina thangu wufueti kulutumukina. 7—Nani Buna wuyamikina: “A tata Abalahami, bika buna luidi widi ayi kisadi kiandi kinkunanga wumbona kiadi! Tuma Lazale kabuika tsongi votikinsunganga bibulu, kikunkambanga bu yi nlembu andi mu nlangu muungi kandakisila kabedi ku zitsola ti: “yiza nsualu ayi vuanda dibeti mu ludimi luama bila phasi ndilembu nsualu va meza?” 8 Keti kafueti kunkamba moni mu diambu di minlaki mi mbazu.” 25 theti ti: “ndambila bidia, vuata minledi mi Vayi Abalahami wumvutudila: “A muan’ama, kisalu ayi thudila bidia va meza nate ndimanisa bika wutebuka moyo ti ngeyo wutambula dia ayi nua; bosí ngeyo mamvakú wudia ayi bima biaku mu thangu yi luzingu luaku vayi wunua?” 9 A Buevi pfumu kavueti vutudila Lazale wutambula mabienga. Vayi buabu niandi kisadi kiandi matondo mu diambu kavengi wulembo bombo kuaku vayi ngeyo wulembo bumboti momo katumunu e? Nana! 10 Buawu yamusu. 26 Ayi botula mambu momo, diyenga bobo kuidi beno mamveno. Bu luela mana vanga dinneni didi va khatitsika beto ayi beno mu momo lutumunu buna bika luba tuba: “tuidi diambu di bobo badi kuaku batidi kuiza kuidi kaka bisadi bikambulu mfunu, tuvengi kaka beno babika bakadiluaku dikuizila koko luidi momo tutumunu.” 11 Buna wulembo yendi ku ayi mu diambu di bobo badi koko luidi batidi Yelusalemi, Yesu wuviokila ku Samali ayi Ngalili. kuiza kuaku babika baka diluaku dikuizila kuaku 12 Buna weka va difula di buala bumosi, kuna tuidi.” 27 Buna mutu wu busina wubuela tuba dikumi di batu babelabuazi bandengana. Thama diaka: —A tata, lemvuka! Tuma Lazale ku nzo batelimina 13 ayi bayamikina mu mbembo yi siama 28 bila zikhombo zitanu zidi yama yingolo ayi batuba: —A Pfumu Yesu, bika mu diambu di kabalubula muungi mamvawu wutumona kiadi! 14 Yesu bu kaba mona, buna babika kuiza ku buangu kiaki ki kiphasi. 29 wuba kamba: —Yendanu lukimonikisa kuidi Vayi Abalahami wumvutudila: “Moyize ayi banganga Nzambi. Mu thangu baba kuenda mu mimbikudi badi yawu bika baba wilukila”. nzila, bazimbukila batumbulu vedila. 15 Wumosi 30 Buna nkua busina wubuela tuba: “Nana, mu bawu bu kamona ti belukidi, wuvutuka, buawu ko bobo Tata Abalahami. Bila enati mutu wukembisa Nzambi mu ndinga yingolo. 16 fulukidi mu tsi yi bafua ayi wedi kuidi bawu Wufukama va malu ma Yesu, wuyinika zizi buna bela balula mavanga mawu.” 31 Vayi kiandi va tsi ayi wumvutudila matondo. Vayi Abalahami wubuela vutula ti: “Enati bakadi mutu beni wuba muisi Samali. 17 Buna Yesu wila Moyize ayi mimbikudi buna balendi wila ko mutuwufua ka diambu ko wufuluka.”

17 Yesu wukamba minlonguki miandi:
—Ziphukumunu zilendi kambu ko vayi mabienga kuidi woso wuntotukidilanga ziawu. 2 Bulutidi mboti bankanga ditadi diodi bannikinanga makundi mu tsingu, ku nloza mu mbu ayi mu diambu kabika vodisa, wumosi mu banababa, masumu. 3 Diawu lulubuka! —Enati khomb’aku vodidi masumu, buna bika wuntubidila. Ayi enati baludimavanga buna bika wunlemvukila. 4 Ayi buba kuandi ti tsambudi di zikhumbu kavodidi masumu kuidi ngeyo mu lumbu kimosi, ayi tsambudi di zikhumbu kiza tubila ti: “mbaludi khadulu”. Buna bika wunlemvukila. 5 Mimvuala mikamba Pfumu Yesu: —Wutubuela minu. 6 Buna Pfumu Yesu wuba vutudila: —Bukiedika ti minu kieno, ka diambu ko kidi banga buididi dikundi di

mutalide, nganu lulenda tumina nti wuna ti: “Vuzuka ayi yenda kikuni mu mbu” buna muna 7—Nani Buna wuyamikina: “A tata Abalahami, bika buna luidi widi ayi kisadi kiandi kinkunanga wumbona kiadi! Tuma Lazale kabuika tsongi votikinsunganga bibulu, kikunkambanga bu yi nlembu andi mu nlangu muungi kandakisila kabedi ku zitsola ti: “yiza nsualu ayi vuanda dibeti mu ludimi luama bila phasi ndilembu nsualu va meza?” 8 Keti kafueti kunkamba moni mu diambu di minlaki mi mbazu.” 25 theti ti: “ndambila bidia, vuata minledi mi Vayi Abalahami wumvutudila: “A muan’ama, kisalu ayi thudila bidia va meza nate ndimanisa bika wutebuka moyo ti ngeyo wutambula dia ayi nua; bosí ngeyo mamvakú wudia ayi bima biaku mu thangu yi luzingu luaku vayi wunua?” 9 A Buevi pfumu kavueti vutudila Lazale wutambula mabienga. Vayi buabu niandi kisadi kiandi matondo mu diambu kavengi wulembo bombo kuaku vayi ngeyo wulembo bumboti momo katumunu e? Nana! 10 Buawu yamusu. 26 Ayi botula mambu momo, diyenga bobo kuidi beno mamveno. Bu luela mana vanga dinneni didi va khatitsika beto ayi beno mu momo lutumunu buna bika luba tuba: “tuidi diambu di bobo badi kuaku batidi kuiza kuidi kaka bisadi bikambulu mfunu, tuvengi kaka beno babika bakadiluaku dikuizila koko luidi momo tutumunu.” 11 Buna wulembo yendi ku ayi mu diambu di bobo badi koko luidi batidi Yelusalemi, Yesu wuviokila ku Samali ayi Ngalili. kuiza kuaku babika baka diluaku dikuizila kuaku 12 Buna weka va difula di buala bumosi, kuna tuidi.” 27 Buna mutu wu busina wubuela tuba dikumi di batu babelabuazi bandengana. Thama diaka: —A tata, lemvuka! Tuma Lazale ku nzo batelimina 13 ayi bayamikina mu mbembo yi siama 28 bila zikhombo zitanu zidi yama yingolo ayi batuba: —A Pfumu Yesu, bika mu diambu di kabalubula muungi mamvawu wutumona kiadi! 14 Yesu bu kaba mona, buna babika kuiza ku buangu kiaki ki kiphasi. 29 wuba kamba: —Yendanu lukimonikisa kuidi Vayi Abalahami wumvutudila: “Moyize ayi banganga Nzambi. Mu thangu baba kuenda mu mimbikudi badi yawu bika baba wilukila”. nzila, bazimbukila batumbulu vedila. 15 Wumosi 30 Buna nkua busina wubuela tuba: “Nana, mu bawu bu kamona ti belukidi, wuvutuka, buawu ko bobo Tata Abalahami. Bila enati mutu wukembisa Nzambi mu ndinga yingolo. 16 fulukidi mu tsi yi bafua ayi wedi kuidi bawu Wufukama va malu ma Yesu, wuyinika zizi buna bela balula mavanga mawu.” 31 Vayi kiandi va tsi ayi wumvutudila matondo. Vayi Abalahami wubuela vutula ti: “Enati bakadi mutu beni wuba muisi Samali. 17 Buna Yesu wila Moyize ayi mimbikudi buna balendi wila ko mutuwufua ka diambu ko wufuluka.”

—Kipfumu ki Nzambi. Niandi wuba vutudila: —Kipfumu ki Nzambi bu kiela kuiza kilendi monu mu meso ko. 21 Ayi balendi tuba ko: “Tala, kidi kuaku” voti “tala kidi kuna” bila luzaba mboti ti Kipfumu ki Nzambi kidi va khatitsik’eno. 22 Bosi wukamba minlonguki: —Bilumbu biela kuiza biobi luela bela tsatu yi mona, banza lumbu kimosi ki muana mutu vayi lulendi kimona ko. 23 —Buna bela kulukamba: “Tala Klisto widi kuaku” voti “tala widikuna”. Buna kadi ba kuenda ayi kadi ku balandakana. 24 Bila banga lusiemo lueta totukila mu diyilu ayi lueta kienzudila tona tsongi yimosi nate tsongi

yinkaka yi diyilu, buna buawu bobo buela bela mambu matuba zuzi diodi di mbimbi. 7 Buna muana mutu mu lumbu kiandi. 25 Vayi kafueti lumbanza ti Nzambi kalendi nungisa ko batu tuama mona ziphasi ziwombo ayi kafueti tuama bandi bobo kasobula ayi bobo baku nsambilanga lozu kuidi batu ba tsungi yayi. 26 —Mambu builu ayi muini? Beno lumbanza ti niandi momo maba mu thangu yi Nowa mawu mela wela zingila mu kuba sadisa e? 8 Bukiedika buela ba mu bilumbu bi Muana Mutu. 27 Bila ndikulukamba, mu nsualu kela kuba nungisa. batu badia, banua, bakuelana, bakuedisa nate Vayi muana mutubu kela kuiza, buna wela kuiza mu lumbu kioki Nowa kakota mu masuwa. Buna bata kuandi batu badi minu va ntoto e? 9 bosi nkuka yi nlangu yiyiza, ayi yimana ku Wubuela tuba diaka nongo yayi mu diambu di babunga. 28 Banga kuandi bubela mu bilumbu batu bobobakukimonanga ti badi batu basonga bi Loti: batu badia, banua, basumba, basumbisa, vayi banlenzanga bankaka. 10 —Babakala buadi bakuna batungisa. 29 Vayi mvula yi mbazu ayi bayenda ku nzo Nzambi mu diambu di sambilia yi susfele yinoka ayi yimana ku babungamu Mfalisi wumosi ayi mfutisi wu ziphaku wumosi. lumbu kioki Loti katotuka mu Sodoma. 30 11 Mfalisi wutelama va lutengo ayi wusambila Buawu bobo buela bela mu lumbu kioki Muana lusambulu lualu: “A Nzambi, ndikuvutudila mutu kela monika. 31 Mu lumbu kina, enati matondo bu khambulu dedakana bangabatu mutu widi ku yihu muanzu vayi widi ayi bima bankaka, bobo banzionanga bima bingana, bobo biandi mu nzo buna kabika kuluka muingi kenda bakambulu basonga, bobo bavanganga kitsuza bongi biawu; bobuawu woso wela batakana ku voti bobo badi kuandi banga mfutisi wu ziphaku zitsola kabika buela vutuka ku nzo andi. 32 Bika wowo. 12 Minu mu kadika sabala bilumbu biodi lutebukila nketo wu Loti moyo. 33 Woso wela ndieta kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu tomba vukisa luzingu luandi, wela luzimbisa ayi ndieta vana kuku ki kumi mu bima bioso vayi wosowela luzimbisa wela luvukisa. 34 biobi bidi yama.” 13 Mfutisi wu ziphaku thama Bukiedika ndikulukamba, muna builu buna, kayenda telimina ayi kasia zolavumbula meso batu buadi bela lekamfulu yimosi, wumosi mu mandi ku diyilu ko. Vayi thulu andi yawu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. 35 kaba bundanga bu katuba: “A Nzambi, bika Baketo buadi bela tuta mfufu va kimosi, wumosi wumbona kiadi bila ndidi nkua masumu!” 14 mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. [Bukiedika ndikulukamba, mfutisi wu ziphaku 36 Babakala buadi bela ba ku zitsola, wumosi mu wowo sumbu kavutuka ku nzo andi, wumonika bawu wela botuluvayi wunkaka wela siala.] 37 wusonga va meso ma Nzambi vayi bika mutu Buna minlonguki minyuvula: —A Pfumu, kuevi wowo wunkaka bila woso wukukkululanga kuela viokila mambu momo e? Niandi wuba vutudila: —Koso kuidi mvumbi, kuawu kuidi bibala.

18 Yesu wukamba minlonguki miandi nongo yayi mu diambu di kuba sudikisa ti bafueti sambilanga mu zithangu zioso mu kambu vonga. 2 —Kuba zuzi dimosi diba mu divula dimosi, zuzi beni kaba monanga Nzambi tsisi ko ayi kaba kinzikanga ko kadi mutu wumosi. 3 Mu divula beni muba diaka difuola dimosi. Difuola beni diba kuizanga kuidi niandi ayi diba kunkambanga: “Bika wundungisa va ntuala mbeni ama”. 4 Thangu yi wombo zuzi beni kasia zola ko. Vayi niandi wukamba mu ntim’andi ti: “ka diambu ko ndimonanga Nzambi tsisi ayi ndikinzikanga batu ko, 5 vayi difuola diandi dilembu thatisa buna ndieka kunnungisa muingi kabika buela kuiza ku thatisanga.” 6 Buna Pfumu wela tuba diaka: —Lunwa bumboti mambu matuba zuzi diodi di mbimbi. 7 Buna muana mutu mu lumbu kiandi. 25 Vayi kafueti lumbanza ti Nzambi kalendi nungisa ko batu tuama mona ziphasi ziwombo ayi kafueti tuama bandi bobo kasobula ayi bobo baku nsambilanga lozu kuidi batu ba tsungi yayi. 26 —Mambu builu ayi muini? Beno lumbanza ti niandi momo maba mu thangu yi Nowa mawu mela wela zingila mu kuba sadisa e? 8 Bukiedika buela ba mu bilumbu bi Muana Mutu. 27 Bila ndikulukamba, mu nsualu kela kuba nungisa. batu badia, banua, bakuelana, bakuedisa nate Vayi muana mutubu kela kuiza, buna wela kuiza mu lumbu kioki Nowa kakota mu masuwa. Buna bata kuandi batu badi minu va ntoto e? 9 bosi nkuka yi nlangu yiyiza, ayi yimana ku Wubuela tuba diaka nongo yayi mu diambu di babunga. 28 Banga kuandi bubela mu bilumbu batu bobobakukimonanga ti badi batu basonga bi Loti: batu badia, banua, basumba, basumbisa, vayi banlenzanga bankaka. 10 —Babakala buadi bakuna batungisa. 29 Vayi mvula yi mbazu ayi bayenda ku nzo Nzambi mu diambu di sambilia yi susfele yinoka ayi yimana ku babungamu Mfalisi wumosi ayi mfutisi wu ziphaku wumosi. lumbu kioki Loti katotuka mu Sodoma. 30 11 Mfalisi wutelama va lutengo ayi wusambila Buawu bobo buela bela mu lumbu kioki Muana lusambulu lualu: “A Nzambi, ndikuvutudila mutu kela monika. 31 Mu lumbu kina, enati matondo bu khambulu dedakana bangabatu mutu widi ku yihu muanzu vayi widi ayi bima bankaka, bobo banzionanga bima bingana, bobo biandi mu nzo buna kabika kuluka muingi kenda bakambulu basonga, bobo bavanganga kitsuza bongi biawu; bobuawu woso wela batakana ku voti bobo badi kuandi banga mfutisi wu ziphaku zitsola kabika buela vutuka ku nzo andi. 32 Bika wowo. 12 Minu mu kadika sabala bilumbu biodi lutebukila nketo wu Loti moyo. 33 Woso wela ndieta kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu tomba vukisa luzingu luandi, wela luzimbisa ayi ndieta vana kuku ki kumi mu bima bioso vayi wosowela luzimbisa wela luvukisa. 34 biobi bidi yama.” 13 Mfutisi wu ziphaku thama Bukiedika ndikulukamba, muna builu buna, kayenda telimina ayi kasia zolavumbula meso batu buadi bela lekamfulu yimosi, wumosi mu mandi ku diyilu ko. Vayi thulu andi yawu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. 35 kaba bundanga bu katuba: “A Nzambi, bika Baketo buadi bela tuta mfufu va kimosi, wumosi wumbona kiadi bila ndidi nkua masumu!” 14 mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. [Bukiedika ndikulukamba, mfutisi wu ziphaku 36 Babakala buadi bela ba ku zitsola, wumosi mu wowo sumbu kavutuka ku nzo andi, wumonika bawu wela botuluvayi wunkaka wela siala.] 37 wusonga va meso ma Nzambi vayi bika mutu Buna minlonguki minyuvula: —A Pfumu, kuevi wowo wunkaka bila woso wukukkululanga kuela viokila mambu momo e? Niandi wuba vutudila: —Koso kuidi mvumbi, kuawu kuidi bibala.

18 Yesu wukamba minlonguki miandi nongo yayi mu diambu di kuba sudikisa ti bafueti sambilanga mu zithangu zioso mu kambu vonga. 2 —Kuba zuzi dimosi diba mu divula dimosi, zuzi beni kaba monanga Nzambi tsisi ko ayi kaba kinzikanga ko kadi mutu wumosi. 3 Mu divula beni muba diaka difuola dimosi. Difuola beni diba kuizanga kuidi niandi ayi diba kunkambanga: “Bika wundungisa va ntuala mbeni ama”. 4 Thangu yi wombo zuzi beni kasia zola ko. Vayi niandi wukamba mu ntim’andi ti: “ka diambu ko ndimonanga Nzambi tsisi ayi ndikinzikanga batu ko, 5 vayi difuola diandi dilembu thatisa buna ndieka kunnungisa muingi kabika buela kuiza ku thatisanga.” 6 Buna Pfumu wela tuba diaka: —Lunwa bumboti mambu matuba zuzi diodi di mbimbi. 7 Buna muana mutu mu lumbu kiandi. 25 Vayi kafueti lumbanza ti Nzambi kalendi nungisa ko batu tuama mona ziphasi ziwombo ayi kafueti tuama bandi bobo kasobula ayi bobo baku nsambilanga lozu kuidi batu ba tsungi yayi. 26 —Mambu builu ayi muini? Beno lumbanza ti niandi momo maba mu thangu yi Nowa mawu mela wela zingila mu kuba sadisa e? 8 Bukiedika buela ba mu bilumbu bi Muana Mutu. 27 Bila ndikulukamba, mu nsualu kela kuba nungisa. batu badia, banua, bakuelana, bakuedisa nate Vayi muana mutubu kela kuiza, buna wela kuiza mu lumbu kioki Nowa kakota mu masuwa. Buna bata kuandi batu badi minu va ntoto e? 9 bosi nkuka yi nlangu yiyiza, ayi yimana ku Wubuela tuba diaka nongo yayi mu diambu di babunga. 28 Banga kuandi bubela mu bilumbu batu bobobakukimonanga ti badi batu basonga bi Loti: batu badia, banua, basumba, basumbisa, vayi banlenzanga bankaka. 10 —Babakala buadi bakuna batungisa. 29 Vayi mvula yi mbazu ayi bayenda ku nzo Nzambi mu diambu di sambilia yi susfele yinoka ayi yimana ku babungamu Mfalisi wumosi ayi mfutisi wu ziphaku wumosi. lumbu kioki Loti katotuka mu Sodoma. 30 11 Mfalisi wutelama va lutengo ayi wusambila Buawu bobo buela bela mu lumbu kioki Muana lusambulu lualu: “A Nzambi, ndikuvutudila mutu kela monika. 31 Mu lumbu kina, enati matondo bu khambulu dedakana bangabatu mutu widi ku yihu muanzu vayi widi ayi bima bankaka, bobo banzionanga bima bingana, bobo biandi mu nzo buna kabika kuluka muingi kenda bakambulu basonga, bobo bavanganga kitsuza bongi biawu; bobuawu woso wela batakana ku voti bobo badi kuandi banga mfutisi wu ziphaku zitsola kabika buela vutuka ku nzo andi. 32 Bika wowo. 12 Minu mu kadika sabala bilumbu biodi lutebukila nketo wu Loti moyo. 33 Woso wela ndieta kukifuisila nzala mu diambu di lusambulu tomba vukisa luzingu luandi, wela luzimbisa ayi ndieta vana kuku ki kumi mu bima bioso vayi wosowela luzimbisa wela luvukisa. 34 biobi bidi yama.” 13 Mfutisi wu ziphaku thama Bukiedika ndikulukamba, muna builu buna, kayenda telimina ayi kasia zolavumbula meso batu buadi bela lekamfulu yimosi, wumosi mu mandi ku diyilu ko. Vayi thulu andi yawu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. 35 kaba bundanga bu katuba: “A Nzambi, bika Baketo buadi bela tuta mfufu va kimosi, wumosi wumbona kiadi bila ndidi nkua masumu!” 14 mu bawu wela botulu vayi wunkaka wela siala. [Bukiedika ndikulukamba, mfutisi wu ziphaku 36 Babakala buadi bela ba ku zitsola, wumosi mu wowo sumbu kavutuka ku nzo andi, wumonika bawu wela botuluvayi wunkaka wela siala.] 37 wusonga va meso ma Nzambi vayi bika mutu Buna minlonguki minyuvula: —A Pfumu, kuevi wowo wunkaka bila woso wukukkululanga kuela viokila mambu momo e? Niandi wuba vutudila: —Koso kuidi mvumbi, kuawu kuidi bibala.

kawa bobo, buna wunkamba: —Diambu dimosi
dinkamba kuidi ngeyo: Yenda sumbisa bima wunkamba: —Mona kuaku bila minu kiaku
bioso biobi bidi yaku ayi kabudila minsukami
bioso wumbaka buna wela bakakiuka ku diyilu.
Buna boso wiza ayi wundandakana. **23** Bu kawa
bobo, kiadi kingolo kimbuila bila kimvuama
kiwombo kiba yandi. **24** Yesu bu kamona ti
mutu beni weka kiadi-kiadi buna wutuba: —Didi
diambu di phasi kuidi batu badi kimvuama
mu kota mu kipfumu ki Nzambi. **25** Bila kadi
kuandi phasi kuidi kamela mu viokila va divudu
di tsoma vayi phasi kuidi nkua kimvuama mu
kota mu kipfumu ki Nzambi. **26** Buna batu
bobo bawa bobo, batuba: —Buna nani wulenda
vuka e? **27** Yesu wuba vutudila: —Mambu
momo batu beti lembakana, Nzambi lenda ku
mavanga. **28** Buna Piela wunyuvula: —Tata,
tumana yekula bibioso ayi tulandakana. **29** Yesu
wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, kuisi
ko mutu wusia bika mu diambu di Kipfumu ki
Nzambi, nzo andi, bambuta bandi bakhomba
bandi, nketo andi voti bana bandi, **30** wela
kambu tambula mu thangu yayi, biwombo
viokila biobi kabika ayiwela kambu tambula, mu
thangu yinkuiza, luzingu lukalumani. (**aīōn g165,**
aīōnios g166) **31** Yesu wunata kumi ayi mimvuala
miodi ayi wuba kamba: —Tala, tueka kuenda
ku Yelusalemi ayi mambu moso masonika
mimbikudi mu diambu di Muana Mutu meka
sunduka. **32** Bila bela kunyekula mu mioko mi
bapakanu, bela kunsekinina, bela kumfinga,
bela kunlobudila madita; **33** ayi bela kunzuba
bikoti, bela kumvonda. Bosi wela fuluka mu
lumbu kintatu. **34** Minlonguki misia sudika
kadi diambu dimosi ko mu mambu moso mana
bila tsundu yi mambu momo yiba yisuama
kuidi bawu; ayi misia bakula ko mambu mbi
Yesu kaba yolukilanga. **35** Yesu bu kafikama
ayi Yeliko, phofo yimosi yivuanda mu yenda
nzila, wuba lombanga zimbongo. **36** Bu kawa
biyoko bi nkangu wu batu wuba vioka, buna
wuyuvula kani mbi biobi. **37** Buna bamvutudila
ti Yesu muisi Nazaleti wulembu vioki. **38** Buna
wuyamikina mu ndinga yingolo ti: —Yesu,
Muana Davidi, wumboni kiadi! **39** Btu bobo baba
ku ntuala nkangu bantemina muingi kabika
biyoko vayiniandiwluta buela yamikina: —A
muana Davidi, wumboni kiadi! **40** Yesu bu
katelama, buna wuvana lutumu ti bannatina
niandi. Bu kafikama, Yesu wunyuvula: **41** —A
diambu mbi tidi ndivangila e? Wumvutudila:
—A pfumu, ntidi buela mona. **42** Buna Yesu
kibelusidi. **43** Vana vawu niandi wumona ayi
wumlandakana. Wunkembisa Nzambi. Batu boso
Buna bosí wiza ayi wundandakana. **44** Bu kawa
bu bamona bobo bakembisa Nzambi.

19 Wukota mu divula di Yeliko ayi
wudisabuka. **2** Tala mutu wumosi, dizina
diandi Zakayi, wuba pfumu yi mimfutisi mi
ziphaku ayi wuba nkua busina. **3** Wuzola mona
Yesu mu diambu kazaba buevi kadidi vayi kadia
nunga ko mu diambu di nkangu wu batu bila
ntela wu khufi wuba yandi. **4** Buna wuzawula
kuna ntuala ayi wumota mu nti wu sikomole
mu diambu kamona Yesu bila vana kafueti
viokila. **5** Mu thangu Yesu katula vana buangu
beni, wumbula meso, wummona ayi wunkamba:
—Zakayi, kuluka nsualu bila buabu mu nzo aku
mfueti vuanda. **6** Zakayi wukuluka mu nsualu ayi
wutambula Yesu mu khini. **7** Bu bamona bobo,
batu boso baniunguta ayi batuba: —Tala, wedi
leki ku nzo nkua masumu wowo! **8** Vayi Zalayi
wutelama wukamba Pfumu: —Tala, ndieka vana
minsukami khatitsika yi bima biama ayi enati
mutu ndivangila mbimbi mu kumvuna buna
ndieka kumvutudila mu zikhumbu ziya. **9** Buna
Yesu wunkamba: —Pulusu yikotidi mu lumbu
kiaki mu nzo yayi bila mutu wawu, mamvandi,
widi muana wu Abalahami. **10** Bila muana mutu
wuyiza mu tomba ayi mu vukisa bobo baba
bazimbala. **11** Nkangu bu wuba wa mambu
mama, Yesu wubuela bakamba nongo yimosibila
buna Yelusalemi difikimini ayi batu babanzila ti
kipfumu ki Nzambi kieka kuiza nsualu. **12** Buna
wuba kamba: —Mutu wumosi wu dikanda di
luzitu wuyenda ku tsi yi thama muingi kenda
bieku ntinu. Niandi mana bieku buna bosi kela
vutuka ku tsi andi. **13** Buna wutumisa dikumi
di bisadi biandi ayi wuvana kuidi kadikamutu
sengo kimosi ki nolo. Bosi wuba kamba: “Bika
lubutisa zimbongo ziazi nate ndielu vutuka.” **14**
Vayi basi tsi andi banlenda. Diawu ku manima
mandi bamfidislamimvuala mu diambu mituba
ti: “Tumengi ti mutu wawu katu yadila.” **15** Bu
kamana bieku ntinu, wuvutuka ku tsi andi ayi
wutumisa bisadibiobi kasia bikila zimbongo.
Wuzola zabathalu yibutisa kadika mutu mu
zimbongo zikatambula. **16** Wutheti wuyiza
ayi wutuba: “A Pfumu, sengo kiaku ki nolo
kibutidi dikumi di bisengo bi nolo.” **17** Buna
Pfumu beni wunkamba: “Sedi bumbote! Widi

kisadi kimboti. Sumbu wubedi wukuikama mu mambu mafioti, diawu ndiveni minsua mu yadila dikumi di mavula.” **18** Mutu wummuadi wuyiza ayi wutuba: “A Pfumu, sengo kiaku ki nolo kibutidi bisengko bitanu binkaka bi nolo.” mu ndinga yingolo, mu diambu di bikumu biobi **19** Buna Pfumu wukamba kuidi kisadi kimmudi: mimona. **20** Bawu batuba ti: —Bika kasakumunu “Ngeyo ndiveni minsua mu yadila mavula ntinu wowo wunkuizila mu dizina di Pfumu. matanu.” **21** Wunkaka wuyiza ayi wutuba: “A Bika ndembama yiba ku diyilu ayi nkembo Nlongi, tala sengo kiaku kinolo, ndiki sueka mu bibuangu bizangama! **22** Buna Bafalisi bumboti va dikolo di nledi. **23** Bila minu tsisi bankaka baba muna nkangu bakamba Yesu ti: ndimueni bila widi mutu wumosi mu thewa; —A nlongi, temina minlonguki miaku. **24** Yesu ngeyo wunzionanga biobi wukambu sala, ngeyo wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba, enati wuntotanga bidia biobi wusia kuna ko.” **25** balembulu biyoko buna matadi mamayamikina. Buna pfumu wunkamba: “Ndieka kusambisa **26** Mu thangu kafikama ayi divula, wumona mu mambu momo tubidi ngeyo veka widi divula ayi wudila mu diambudi divula beni. kisadi kimbimbi! Zebi kuaku ki ndidi mutu **27** Bosi wutuba: —Enati ngeyo mamvaku wedi wu thewa. Ndinzionanga biobindikambu sala zaba, kani ka lumbu kiaku kiaki mambu momo ayi ndintotanga bidia biobi ndisia kuna ko. **28** malenda kunatina ndembama! Vayi buabu Vayi bila mbi wukambu tudila zimbongo ziama masuekulu va meso maku. **29** Bila bilumbu ku banki muingi ndibakila ziawu ndandu mu biela ku kuizila, biobi bambeni ziaku ziela kaba thangu ndivutukidi e?” **30** Buna wukamba batu mimbuingi, ziela kuzungidila, ziela kufietikisa bobo baba vana ti: “Lunzionanu sengo kinolo mu zindambu zioso. **31** Ziela kuvindubula va ayi vananu kiawu mutu widi dikumi di bisengko ntoto va kimosi ayi bana baku badi yaku ayi bi nolo.” **32** Vayi batu beni bankamba: “A Pfumu, kadi ditadi dimosi, mu ngeyo, dilendi siala keti dikumi didi yandi e!” **33** Buna niandi wuba va yilu ditadi dinkaka ko. Bila wusia zaba ko vutudila: “Bukiedika ndikulukamba ti kuidi thangu yoyo Nzambi kayiza ku bumininga. **34** mutu wowo beki bela kumvanaayi kuidi mutu Yesu wukota mu nzo Nzambi ayi wutona kuka wowo kambulu, bela kunziona banza biobi bidi batu bobo baba sumbisa bima, wuba kamba: yandi. **35** Bosi lundatina vava bambeni ziama **36** —Didi disonama: nzo ama yela ba nzo yi ziozi zimanga ti ndibika ku bayadila ayi luba lusambulu vayi beni lukitudi yawu suamunu vondila va meso mama.” **37** Bu kamana tuba ki mivi! **38** Bilumbu bioso Yesu wulonga mu mambu momo, Yesu wuba tuaminina ku ntuala mu kuenda ku Yelusalemi. **39** Buna beka nduka tula ku Betefange ayi ku Betani, ku ndambu lumvutudila ti: “Pfumu mfunu kavuidi wawu.” **40** Bobo batumbu bu bayenda, bamona mambu moso boso kabakambilia. **41** Bu baba nianguna muana phunda, buna batu bobo bavua wawu baba yuvula: —A bila mi luniangunina muana phunda wowo e? **42** Bawu bamvutula: —Pfumu mfunu kavuidi wawu. **43** Buna bawu nata kuidi Yesu. Bu kamana yala minledi miawu va mbata phunda bakumisa vawu Yesu. **44** Bu kaba vioka, mu nzila batu bayala minledi miawu mu nzila.

Beno kota muawu, buna malu monamuana phunda wukangama. Kadi mutu wumosi kavuandidiabu wawu ko. Luniangunawawu ayi lutuala wawu. **45** Enati mutu wuluyuvudu: “bila mbi lulembo niangunina wawu e?” Buna lumvutudila ti: “Pfumu mfunu kavuidi wawu.” **46** Bobo batumbu bu bayenda, bamona mambu moso boso kabakambilia. **47** Bu baba nianguna muana phunda, buna batu bobo bavua wawu baba yuvula: —A bila mi luniangunina muana phunda wowo e? **48** Bawu bamvutula: —Pfumu mfunu kavuidi wawu. **49** Buna bawu nata kuidi Yesu. Bu kamana yala minledi miawu va mbata phunda bakumisa vawu Yesu. **50** Bu kaba vioka,

20 Lumbu kimosi Yesu bu kaba longa batu mu nzo Nzambi, wuba kuba samunina Nsamu Wumbote; zimbukila bapfumu banganga Nzambi, minlongi mi mina ayi bakulutu ba batu bayiza, **2** banyuvula: —Wutukamba mu lulendo mbi wulembu vangila mambu momo? Voti nani wuvana lulendo beni e? **3** Yesu mamvandi wuba kamba: —Minu mamvama kiuvu kimosi kidi yama mu kuluyuvula. **4** Bika lukhamba: mbotokolo yi Yowani, ku diyilu yiba voti kuidi batu e? **5** Buna beka lembu kayindulanga mu bawu veke. Buna baniunguta: enati tutubidi ti: “Ku diyilu” buna maka tuyuvula “vayi bila mbi lusia kunwilukila ko e?” **6** Vayi enati tutubidi ti

“kuidi batu” buna batu boso maba tuvondila busonga ayi weta longila mu busonga. Ngeyo mu matadi bila batu boso bazebi ti Yowani wutalanga bizizi bi batu ko vayi weta longila mu wuba mbikudi. 7 Buna bavutula ti basi zaba bukiedika nzila yi Nzambi. 22 A buevi, minsua ko kuevi kaba. 8 Buna Yesu wuba vutudila: midi yetu mu futa phaku kuidi Sezali voti tuisi —Minu mamvama, ndilendi kulukamba ko kani ko minsua e? 23 Bu kabakula mayuya mawu, mu lulendo lu nani ndilembu vangila mambu buna wuba kamba: 24 —Mbonisanu sengo kimosi mama. 9 Bosi wukamba batu nongi yayi: —Mutu ki denali! Mfikula yayi yi nani ayi bisono biabi wumosi wukuna ndima yi vinu; wuyekudila binani e? Bamvutudila ti bi Sezali. 25 Buna yawu minkuni muingi mimvananga ndambu wuba kamba ti: —Bika luvana bi Sezali kuidi yi mimbutu mu kadika mvu ayi wuyenda Sezali bosi bi Nzambi kuidi Nzambi. 26 Basia mu nzietolo mu mimvu miwombo. 10 Mu nunga ko kumbuidila mu mambu makatuba thangu yimvelungu makundi ma vinu, wutuma va meso ma batu. Basimina bu bawa mvutu kisadi kiandikimosi kuidi minkuni bi ndima andi ayi basia baka diaka diambu di tuba ko. 27 muingi mimvana ndambu yi mimbutu mi vinu Ndambu Basaduki, batu bobo kaba kikininanga vayi minkuni mi ndima mintuta khuba ayi ko ti batu beti fuluka, bafikama ayi banyuvula mimvutula mioko yi mioko. 11 Wubuela fidisa kiuvu: 28 —A nlongi, Moyize wutusonikina ti: diaka kisadi kinkaka. Mamvandi wututu khuba, enati mutu fuidi vayi kasia bika muana ko, buna wufingu ayi mimvutula mioko yi mioko. 12 khomb'andi yi bakala kafueti vinginina nketo Pfumu yi ndima wubuela fidisa diaka kisadi wovo kabikidi muingi kabutila khomb'andi kintatu vayi minkuni mi ndima minlueka ayi bana. 29 Vayi vaba tsambudidi bakhomba zi minloza ku nganda yi ndima. 13 Buna pfumu babakala. Wutheti wukuela, wufuamu kambu yi ndima wutuba: A mbi ndieka vanga e? bika muana, 30 wummuadi, ayi wowo wuntatu Ndieka fidisaman'ama wu luzolo; mananga bankuela. Buawu bobo buvangimina mu bawu bela kummona lukinzu bu bela kummona. boso, 31 bawu tsambudi bafua mu kambu bika 14 Vayi minkuni mi ndima bu mimmona, bana. 32 Ku nzimunina bawu boso nketo beni mitubana bawu na bawu: “Tala mutu wela mamvandi wufua. 33 Mu thangu yi mfulukulu, vinginina ndima, bika tumvonda muingi ndima wela ba nketo wu nani bila wuba nketo wu beniyikituka yeto veka!” 15 Buna minkoka tsambudi di bakhomba ziozo e? 34 Yesu wuba ku nganda yi ndima ayi mimvonda! Buna vutudila: —Bana ba ntoto wawu balembo kuedi pfumu yi ndima mbi kela vangila minkuni mi ayi balembo kuedisa (*aiōn g165*) 35 vayi bobo ndima e? 16 Buna wela kuiz, wela vondisa bela monika ti bafueni mu tula mu thangu minkuni mi ndima ayi wela yekudila ndima yinkuiza ayi mu fuluka mu bafua balendi buela beni kuidi minkuni minkaka. Batu bobo bawa, kuela ko ayi balendi buela kuedusu ko. (*aiōn* bamvutudila: —Bulendi baka bu bela ko. 17 *g165*) 36 Bila balendi buela fua ko bila beka Vayi niandi wuba tala ayi wuba kamba: —Buna banga zimbasi ayi beka banaba Nzambi, bana masonuku mama mbi mansundula: Ditadi diloza ba mfulukulu. 37 Moyize wutelama kimbangi ti mintungi dikituka ditadi di mfunu diodi didi bafua bela fuluka mu nzila yi finti fiba lema. Bila va fuma ki nzo 18 woso wela bua va yilu kuna katedila Pfumu ti: Nzambi yi Abalahami, ditadi beni wela keluka tsingu ayi woso mutu Nzambi yi Izaki, Nzambi yi Yakobi. 38 Vayi ditadi beni diela builu wela kosakana. 19 niandi kasi Nzambi yi bafua ko vayi Nzambi Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minlongi yi batu banzinga. Bila kuidi niandi, bawu boso mi mina batomba mu thangu yina kaka, mu balembu zingi. 39 Buna ndambu minlongi mi kunkanga vayi bamona batu tsisi bila basudika mina mitaba: —A nlongi, vutudi bumbote. 40 kuawu ti bawukavekula bu katuba nongo yoyi. Basia buela kunyuvula kadi diambu dimosi 20 Buna batona kumfiela; diawu bamfidisila ko. 41 Buna Yesu wuba yuvula: —A buevi beta batu mu diambu bamfiela. Batu beni baba tubila ti Klisto widi muana wu Davidi e? 42 kukimonikisanga batu basonga mu diambu Bila niandi veka Davidi wutuba mu minkunga: bambuidila mu moso kuandi mambu kakuiza Pfumu wukamba kuidi Pfumu ama: Vuanda tubi muingi banyekula mu mioko mi zuzi ayi mu va koko kuama ku lubakala 43 nate ndimanisa luyalu lu nyadi. 21 Buna batuben'i banyuvula: tula bambeni ziaku banga tetuku kiaku ki —A Nlongi, tuzebi ti ngeyo weta tubila mu malu maku. 44 Davidi wunkuntedila Pfumu,

buna buevi kalenda buela bela muan'andi e? ba mayindu mu diambu mambu luela vutula
45 Sumbu batu boso bawa, buna wukamba mu kukikakila. **15** Bila minu ndiela luvana minlonguki miandi: **46**—Lulubukila minlongi munu wutubila ayi diela ayi bambeni beno mi mina mimmonanga khini mu diatilanga zilendi baka bu nuanisina ko ayi bu sudikila mu mazuela ma mula ayi minzolanga baba ko. **16** Zimbuta beno, bakhomba zieno, bibutu vaninanga zimbote mu mazandu, minzolanga bieono ayi bakundi beno bela ku luyekula ayi vuandanga mu bibuangu binzitusu mu zinzo zi zikhutukunu ayi mu minyengo. **47** Minlongi bela ku lulenda mu diambu di dizina diama. beni mi mina minyibanga mu zinzo zi mafuola **18** Vayi kadi lusuki lumosi lu mintu mieno ayi mieta vunikisa sambila zitsambulu zi mula. Bawu bela baka thumbudulu yi lutidi ngolo.

21 Bu katala, buna wumona bamvuama batula

makaba mawu mu bipani. **2** Buna wumona diaka nsukami wu difuola wuyiza tibula bisengo biodi bi zimbongo. **3** Buna wutuba: —Bukiedika ndikulukamba nsukami wu difuola diadi niandi lutidi vana viokila batu boso bankaka. **4** Bila batu boso baba batambikidi bitsiadisila. Vayi difuola diadi diveni zizioso zibedi yandi mu zingila. **5** Sumbu bankaka bayolukila nzo Nzambi bu batuba ti yawu yitungulu mu matadi ma kitoko ayi mu bima bitambuku banga makaba **6** buna Yesu wuba kamba: —Mu diambu di bima biobi lulembo tadi, bilumbu biela kuiza, biobi biela ba ti; kadi ditadi dimosi diela siala va mbata ditadidinkaka ko dinkambutiolumuka. **7** Buna bawu banyuvula: —A nlongi, thangu mbi mambu beni mela vangiminina ayi mu bidimbu mbi bela zabila ti mambu momo mafueti vangama e? **8** Yesu wuba vutudila: —Lulubuka tala luedi vukumunu bila bawombo bela kuizila mu dizinadiama, bela tuba ti: “Minu kuandi” ayi “thangu yifikimini”. Buna kadi ku balandakanal **9** Mu thangu luela wa zimvita ayi zikhindu buna lubika ba mona tsisibila mambu moso momo mafueti tuama ba. Vayi kadi sia ti buna tsukusunuyi ntoto yeka nduka. **10** Buna wubuela diaka: —Luela mona tsi yela nuanisa tsi yinkaka; kipfumu kiela nuanisa kipfumu kinaka. **11** Kuela ba zindikunu zinneni zi ntoto mu bibuangu biwombo; kuela ba bikanda ayi minsongo; kuela ba mambu ma tsisi ayi bidimbu bitsisi bi diyilu. **12**—Vayi tuamina mambu moso momo, bela tuama ku lubuila bela kuluyamisa, bela ku lunata mu zinzo zi zikhutukunu; bela ku lukotisa mu nlоко. Bela ku lunata va ntuala mintinu ayi minyadi mu diambudi dizina diama. **13** Mambu momo mela lukuizila mu diambu ma luvana diluakudi kuthelimina kimbangi. **14** Bika lusudika mu mintima mieno ti: lubika

bela vondisa bankaka mu beno. **17** Batu boso zi zikhutukunu ayi mu minyengo. **18** Vayi kadi lusuki lumosi lu mintu mieno lulendi zimbala ko. **19** Lukindama buna luela tambula luvulusu. **20**—Bu luela mona masodi mazungididi Yelusalemi buna luzaba ti dieka nduka bungu. **21** Buna bika batu bobo badi mu Yuda batininia ku miongo. Bika bobo badi mu Yelusalemi baba tomba butininia. Bika bobo badi mu zitsola babika buela kota ku divula! **22** Bukiedika bilumbu bina biela ba bilumbu bi vutudila landi muingi mambu moso masonama madedakana. **23** Vayi mabienga kuidi baketo bobo badi mu buemba ayi kuidi bobo bela yemika mu bilumbu bina. Bila ziphasi zingolo ziela ba mu tsi ayi nganzi yingolo yela fuemunu batu baba. **24** Batu beni bela vondulu mu mbedi voti bela natu mu kivika mu zitsizioso ayi bapakanu bela diatila Yelusalemi nate thangu yi fuana. **25**—Bidimbu bi tsisi biela monika mu thangu, mu ngonda ayi mu zimbuetete. Va ntoto, batu bela mona tsisi yingolo mu diambu di biyoko bi mbuayi bi mayo mandi. **26** Batu bela fiula mu tsisi mudiambu di boma bu mambu mela bua va ntotowumvimba bila lulendo lu diyilu luela nikunu. **27** Buna bela mona Muana Mutu wela kuizila mu matuti mu lulendo ayi mu nkembo wunneni. **28** Mambu mama bu mela tona buna luvumbuka ayi luba vumbula mintu mienobila buna khudulu eno yifikimini. **29** Wubuela tuba diaka nongo yayi: —Lutala nti wu figi ayi minti mioso. **30** Muthangu mieti tona mena buna beno veka, mu ku mitala, luezebi ti thangu yi luanga yifikimini. **31** Bobuawu, beno mamveno buna luela mona ti mambu momo mavangiminibuna luzaba ti kipfumu ki Nzambi kifikimini. **32** Bukiedika ndikulukamba ti tsungi yayi yilendi vioka ko tuaminamambu moso mama mavangama. **33** Diyilu ayi ntoto biela vioka yayi mambu mama malendi vioka ko. **34** Lukikeba beno veka mu diambu di mintima mieno mibika ba zitumu diambudi phulu yi dia ayi yi kolo malavu; ayi mu diambu di mayinduma lusingu lualu muingi lumbu kina kibika lukuizila mu kinzimbukila. **35** Bila

kiela kuizila banga dikondi dibuididi batu boso bamvuandanga va ntoto. **36** Luzibula meso ayi lusambilu mu zithangu zioso mu diambu luba monikabatubafuana mu tina mambu moso mama mafueti kuiza ayi mu diambu lubakabu mbungu yayi ayi lukabana yawu na beno ayi wutuba: —Yayi telumina va ntuala Muana Mutu. **37** Mu muini yawu nitu ama [yitambuku mudiambu dieno. Yesu wuba longanga mu nzo Nzambi. Wuba totukanga kadika builu ayi wuba vuandanga ku mongo wu minti mi olive. **38** Muna nsuka-nsuka batu boso baba kuizanga ku nzo Nzambi mu diambu banwa.

22 Buna Pasika yeka nduka, “nyengo wu mapha makambu tulu luvi”, **2** bapfumu banganga Nzambi ayi minlongi mi mina batomba diluaku divondisila Yesu bila batu baba mona tsisi. **3** Buna satana wukota mu Yuda wubaba ntedilanga Isikalioti, wubawumosi mu kumi ayi minlonguki miodi. **4** Niandi wuyenda wuwizana ayi bapfumu banganga Nzambi ayi bapfumu zi bobo bansunganga nzo Nzambi mu zaba buevi kafueti kuba yekudila niandi. **5** Bawu bamona khini ayi bawizana mu kumvana zimbongo. **6** Yuda wukikinina ayi wutona tomba diluaku dimboti di kuba yekudila niandi nkanguwu batu mu kambu zaba. **7** Lumbu kinyengo wu mapha makambu tulu luvi kifuana; kiawu lumbu baba tambikanga muana dimempi wu Pasika. **8** Yesu wutuma Piela ayi Yowani wuba kamba: —Yendanu lutukubikila bidia bi Pasika muingi tudia. **9** Bawu banyuvula: —A kuevi tidi tuenda kubikila yawu e? **10** Niandi wuba vutudila: —Tala, muthangu lukuiiza koti mu divula buna ma dengana bakala dimosi dineti mvungu. Buna lunlundakana nate mu nzo kankota. **11** Bosi lutuba kuidi pfumu yi nzo ti: “nlongi wuyuvudit: kuevi kuidi buangu kioki kafueti dila Pasika va kimosi ayi minlonguki miama e?” **12** Niandi ma kalumonisa ku yilu banga vinga kimosi kinneni kikubuku. Kuna lufueti kubikila bidia bi Pasika. **13** Bawu bayenda ayi babata mambu moso boso kaba kambila ayi bawubakubika bidia bi Pasika. **14** Thangu bu yifuana, Yesu wuvuanda va meza va kimosi ayi mimvualia miandi. **15** Buna wuba kamba: —Phuila yirombo yiba yama mu diambudi dia Pasika yayi va kimosi ayi beno tuamina ndimona ziphasi. **16** Bila ndikulukamba ndilendi buela yi dia ko nate yela mana fuana mu Kipfumu ki Nzambi. **17** Bu kabonga mbungu, wuvutula matondo ayi wutuba: —Bonganu

mbungu yayi ayi lukabana yawu na beno Luvanganga bobo mu kumbanzanga. **20** Buna bamanisa dia, wuba vana mbungu ayi wutuba: —Mbungu yayi yidi Nguizani yimona mu menga mama matengulu mu diambu dieno.] **21** —Vayi tala mutu wovo wukunyekula widi vava, wundia yama va meza. **22** Ayi Muana mutu wedi bumbote boso butezulu yayi mabienga kuidimutu wovo wunyekudi. **23** Buna batona kukiyuvula bawu na bawu kani nani mu bawu wukuiza vangi diambu diodi. **24** Minlonguki mifindana ziphaka zirombo mu diambu di zaba nani mu bawu lutidi munneni. **25** Buna Yesu wuba kamba: —Mintinu mi Bapakanu minyadilanga batu bawuayi bobo beti yadila mubawubeti tedulu: “mimvangi mi mambote”. **26** Vayi bwawu ko bufueti bela kuidi beno. Woso widi wunneni mu benobuna bika kakituka banga muana lezi. Ayi woso weti yala kaba banga kisadi. **27** Bila nani lutidi munneni: mutu vuendi va meza voti mutu wovo wulembu sadie? Keti mutu wovo vuendi va meza lutidi munneni e? Vayi minu ndidi va khatitsik’enu banga kisadi. **28** —Vayi beno, luidi batu bobo babedi bakuikama yama mu zithotolo ziamma. **29** Sumbu didi ti Tata wuphana Kipfumu, mamvana ndiluveni Kipfumu beni **30** muingi lubaka budila ayi bu nuina va meza yama mu Kipfumu kiama ayimuingi lubaka bu vuandila mu bikundu bi Kipfumu mudiambu di sambisa kumi makanda muadi ma Iseli. **31** Yesu wukamba Simoni ti: —A Simoni, A Simoni, satana wululombidi mudiambu kaluyungula banga bu beti yungudila ble. **32** Vayi minu tsambidingi mu diambu diaku muingi minu kiaku kibika lebakana. Diawu buna ngeyo wela vutuka, buna wuba kindisa bakhomba zikau. **33** Simoni wunkamba: —A Pfumu, ndidi wukubama mu kuenda yaku mu nloko ayi ku lufua. **34** Vayi Yesu wumvutudila: —A Piela, bukiedika ndikukamba ti mu buabu kuandi tuamina tsusu yikokula ngeyo zikhumbu zitatu mawu thunukina ti wusi kunzaba ko. **35** Buna wuba kamba: —Mu thangu ndilutuma mu kambu nata photomoni, mu kambu sakosi, mu kambu nata zisapatu; a kima mbi lukambu e? Bawu bamvutudila ti: —Kadi kima tusia kambu ko. **36** Vayi Yesu wuba

kamba: —Vayi buabu woso widi photomoni kuna manima kaba nlandikinina. **55** Mu thangu buna bika kayibonga; bobuawu woso widi ayi balunga mbazu va khatitsika nganda ayi bu sakosi bika kayibonga ayi woso kambulu mbedi bavuanda va kimosi. Piela mamvandi wuvuanda bika kasumbisa nledi andi mu diambu kasumba yawu. **56** Kisadi kimosi ki nketo wummona buna mbedi **37** bila ndikulukamba ti mama masonama kavuendi va ndambu mbazu, wunsungimina madedakana mu diambudiam: bantula mu kuntala mu kiezila wu nlaki wu mbazu, ayi ntanda wu batu bambimbi. Bila mambu momo wunkamba: —Mutu wawu bedingi yandi! **57** masonama mu diambu diama madi ayi tsukulu. Vayi Piela wutunuka kuandi bu katuba: —A **38** Bawu batuba: —A Pfumu, tala zimbedi zizole nketo, ndisi kunzaba ko! **58** Buela vuanda fioti, zidi vava! Niandi wuba vutudila ti: —Bufueni. mutu wunkaka wumona Piela ayi wunkamba: **39** Buna wutotuka boso bubela kifu kiandi, —Ngeyo widi mu dikabu di batu bobo! Vayi Piela wuyenda ku mongo mingi mi olive. Minlonguki wuvutula ti: —A bakala, minu ndisi ko mu dikabu miandi minlandakana. **40** Bu katula, ku buangu diawu. **59** Nduka-nduka thangu yimvimba beni, buna wuba kamba: —Lusambilala tala yivoika, mutu wunkaka wuyiza buelasindisila luedibua mu phukumunu. **41** Buna niandi veka diaka ti: —Bukiedika mutu wawu bedingi yandi wuba tatukila fiote mu tezo kilenda tudila ditadi bila mamvandi widi muisi Ngalili. **60** Vayi Piela bu diozulu. Buna wufukama ayi wusambila: **42** wuvutula ti: —A bakala, ndisi zaba ko diambumbi —A Tata, enati zodidi, khatudila mbungu yayi. wunyolukila! Muna thangu buna wukidi tubi Muaki bika luzolo luaku luvangama vayi bika tsusu yikokula. **61** Pfumu wubaluka, wutala Piela. luama. [**43** Buna mbasi yitotukila ku Diyilu Buna Piela wutebukila moyo mambumankamba yiyyiza kunkindisa. **44** Bu kaba mu tsisi yi khindu; Yesu ti “tuamina tsusu yikokula, ngeyo mu wuluta buela sambila diaka ngolo ayi diunga zikhumbu zitatatu mawuthumukina”. **62** Buna ditotuka mu nitu andi diba banga mabeti ma Piela wutotuka ku nganda ayi wudila ngolo. menga maba bua va ntoto.] **45** Bu kamanisa **63** Batu bobo basunga Yesu bansekimina ayi sambila, wutelama ayi wuyiza vaba minlonguki bambeta. **64** Bamfukidila zizi ayi banyuvula: miandi. Wuba buana baleka mu diambu di —A ngeyo, bikula ko e! Nani wubetidi e? **65** kiadi. **46** Buna wuba kamba: —Bila mbi lulembo Buna batuba mambu mawombo mankaka mu lekila tulue? Kotukanu! Lusambilala tala luedi diambu di kumfinga. **66** Buisi buna bukia, bua mu phukumunu. **47** Buna kamanisini ko bakulutu ba batu, bapfumu banganga Nzambi tuba, tala nkangu wu batu wutotuka. Yuda, va kimosi ayi minlongi mi mina bakutakana. wumosi mu kumi mimvuualia miandi miodi, Banata Yesu va ntualalukutukuu luawu lunneni; wuba vana ntuala; wufikama vaba Yesu mu **67** Bawu banyuvula: —Enati ngeyo widi Klisto, diambu kamfifa besi. **48** Vayi Yesu wunkamba: buna bika wutukamba. Buna wuba vutudila: —A Yuda, mu besi weka yekudila Muana mutu —Enati ndilukembi, buna lulendi wilukila ko. **68** e? **49** Bobo banzungidila bu bamona mambu Ayi enati ndiluyuvudi biuvu, lulendi kuphana momo meka bua bankamba: —A nlongi, tubonga ko mvutu. **69** Vayi tona buabu Muana mutu zimbedi muingi tunuana e? **50** Wumosi mu bawu wela vuanda va koko ku lubakala lu lulendo lu wuzuba kisadi ki pfumu yi banganga Nzambi Nzambi. **70** Buna bawu bobo batuba: —Buna ayi wunzenza dikutu diandi di lubakala. **51** Vayi ngeyo widi muana Nzambi e? Yesu wuba Yesu wuba vutudila: —Bikanu mabela bobo nate vutudila: —Beno veka lutubidi ti minu buawu buabu! Bu kasimba dikutu buna wumbelusa. **52** bobo ndididi. **71** Vana vawu bayamikina: —Mbi Bosi yesuwukamba bapfumu banganga Nzambi, kimbangi kinkaka tufueti buela tomba e? Bila bapfumu zi minsungi mi nzo Nzambi ayi beto veka tunwilumu mambu mandi katubidi. bakulutu ba batubobo banata nkangu wubatu mudiambubiza nkangi: —Lutotukidi ayi zimbedi ayi zimbindi mudiambu di lunuanisa dovula e? **53** Bilumbu bioso bu ndibedi yeno mu nzo Nzambi ayi kadi mutu kadiaku khanga ko vayi buabu yawu thangu eno ayi thangu yi luyalu lu tombi. **54** Buna bambuila, bannata ayi bankotisa mu nzo yi pfumu yi zingangazi Nzambi. Piela

23 Batu boso batelama va kimosi ayi bannata kuidi Pilatu. **2** Kuna bamfundila bu batuba ti: —Mutu wawu tummueni wulembo votikisa batu ba tsi eto. Niandi wubedi kuba kandikanga babika futa phaku kuidi Sezali ayiwubedi tubanga ti niandi Klisto (bu dinsundula ti ntinu). **3** Buna Pilatu wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu

wu Bayuda e? Yesu wumvutudila: —Ngeyo weka kuawu ayi koko ku bapfumu zi zinganga Nzambi tubidi buawu. **4** Buna Pilatu wukamba bapfumu kununga. **24** Pilatu wubaka lunaku luvanga banganga Nzambi ayi nkangu wu batu ti: —Ndisi luzolo luawu. **25** Wuba totukila mutu wovo mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu balomba, wovo wuba mu nloko mu diambu di wawu. **5** Bawu baluta buela sindisila ti: —Niandi khindu ayi mu diambu di vonda batu. Wuba wutonisanga zikhindu mu malongi mandi momo yekudila Yesu muwingi bamvangila boso bubela kalonga mu Yuda dioso; bu katonina ku Ngalili luzolo luawu. **26** Bu baba kunnata, babuila mutu nate kuaku. **6** Pilatu bu kawa ti bayolukila wumosi dizina diandi Simoni muisi Silene ku Ngalili, buna wuyuvula kani mutu wovo wuba nsitu kuandi kaba. Bankuika kanata dikulusi, muisi Ngalili. **7** Bu kawa ti wuba muisi zunga ku manima ma Yesu. **27** Nkangu wu batu kiyadila Elode; buna wumfidisa kuidi Elode wunlandakana va kimosi ayi baketo banionga bila mu bilumbu bina, Elode buna widi ku mu diambudiandi, badila mu diambu diandi. **28** Yelusalemi. **8** Elode wumona khini bu kamona Bu kabaluka kuidi baketo beni; wuba kamba: Yesu bila tona thama wuba tombanga diluaku di —A beno baketo ba Yelusalemi, lubika dila mu kummonina mu diambu di mambu mawombo diambu diama! Vayi ludila mu diambu dieno kawa mu niandi; ayi wutula diana ti maka mona veka ayi mu diambu di bana beno. **29** Bila tala kumu kioki maka vanga. **9** Buivu biwombo bilumbu bilembu yizi ku ntuala biobi batu bela kanyuvula vayi Yesu kasia vutula kadi diambu tuba ti: “Khini kuidi bisita ayi kuidi bivumu dimosi ko. **10** Vayi bapfumu banganga Nzambi bikambu buta ayi khini kuidi mabenimakambu ayi minlongi mi mina batelama vana ayi baba yemika!” **30** Buna bela kamba miongo: “Bika kumfunda ngolo. **11** Elode va kimosi ayi masodi lutubuilal!” ayi zikhundubula: “bika lutufuka!” mandi banlenza bansekinina bamvuikanledi wu **31** Bila enati bamvangila mambu mama kuidi nti kitoko; wumvutula kuidi Pilatu. **12** Pilatu ayi wu nlандu bunabuevi bela vangila nti wu yuma Elode bakituka bakundi tona mu lumbu kina e? **32** Batu buadi bankaka, mimvangi mi mambu bila batuama ba bambeni. **13** Pilatu wukutikisa mambimbi, banatu yandi mu vondu va kimosi. bapfumu banganga Nzambi, bakulutu ba batu **33** Bu batula va buangu kintedulungu “Mvesi va kimosi ayi batu. Wuba kamba: **14** —Beno wu ntu” vana bambandilava dikulusi va kimso lundatinigi mutu wawu bu lumfundidingi ti ayi mimvangi miodi mi mambu mambimbi. niandi wulembu vukumuna batu. Vayi tala minu Wumosiku koko kuandi ku lubakala ayi wunkaka veka mbeni kunsambisa va meso meno ayi ndisi ku koko kuandi ku lumoso. **34** Buna Yesu wutuba: mona kadi diambu di mbimbi ko mu mutu wawu —A tata, bika wuba lemvukila bila basi zaba ko mu mambu momo lulembu mfundila. **15** Elode mambu balembu vangi. Babula zeki mu diambu mamvandi kasi mona diambu di mbimbi ko bila di kabana minledi miandi. **35** Nkangu wu batu wutuvutudidi niandi. Mutu wawu kasi vanga wutelama vana, wutala. Ayi minyadi mamvawu ko bila kioki kafueti vondulu. **16** Diawu ndieka minsekinina bu mituba: —Niandi wuvukisidi kunzubisa bikoti bosi ma ndiyekula. [**17** Pilatu batu bankaka, bika kakivukisa niandi veka enati wuba kifu ki kuba totudilanga mutu wumosi niandi Klisto, mutu wusobulu kuidi Nzambi! wu nloko mu kadikanyengo.] **18** Vayi nkangu **36** Masodi mamvawu mansekinina; mafikama woso wuyamikina: —Vondisa mutu wovo; totula va kaba ayi mantambika vinu ki ngami **37** ayi Balabasi! **19** Balabasi beni wukotusu mu nloko batuba: —Enati ngeyo widi ntinu wu Bayuda, mu diambu di khindu yimosi yiba mu divula, bika wukivukisa ngeyo veka! **38** Va mbata ntu ayi mu diambu di vonda batu. **20** Vayi Pialatu andi vaba tini ki dibaya kisonama mambu wuzola totula Yesu, wubuela yuvula nkangu mama: “Niandi niawu ntinu wu Bayuda.” **39** vayi wawu wuyamikina diaka: **21** —Mbanda va Wumosi mu mimvangi mi mambu mambimbi dikulusi! Mbanda va dikulusi! **22** Buna wuyuvula wubandu va mdikulusiwumfinga bu katuba: diaka mu khumbu yintatu ti: —Vayi mbimbi mbi —Ngeyo ko Klisto e? Buna wukivukisa ngeyo kavengi e? Ndisi mona kadi diambu di mbimbi veka bosi wutuvukisa beto mamvetol! **40** Vayi kodiodi kafueti zengulu nkanu wu lufua. Ndieka wunkaka wuntebidila bu kankamba: —Ngeyo kunzubisa bikoti bosi ma ndiyekula. **23** Vayi kadi tsisi wukadi mona Nzambi! Bila ngeyo babuela sindisila mu ngolo ayi baluta buela widi ku thumbudulu yimosi? **41** Beto tubeki yamikina ti kabandu va dikulusi. Buna yamikina thumbudulu yifueni ayi yisonga bila tutambudi

mfutu wufueni mu mambu matuvengi vayi lezama batelama va ndambu. 5 Sumbu bamona niandi kasi vanga kadi diambu dimosi dimbimbi tsisi ayi bayinika bizizi biawu mu tsi, buna batu ko. 42 Buna wukamba Yesu: —A Pfumu bika beni baba yuvula: —Bila mbi luntombila mutu wuba kuthebukila moyo mu thangu wela kuiza widi moyo va khatitsika yi batu bafua e? 6 mu kipfumu kiaku! 43 Buna Yesu wumvutudila: Kasiedi vava ko vayi fulukidingi. Lutebuka moyo —Bukiedika ndikukamba, mu lumbu kiaki ngayo buevi kaluyolukilabuna wukidi ku Ngalili bu ma wuba yama va kimosi ku Paladisu. 44 kalukamba ti: 7 “Muana Mutu kafueti yekulu Yiba nduka-ndkuka midi, tsi yoso yiba mu mu mioko mi bankua masumu, wela bandu va tombi ayi kiawukinzingila nate mu thangu yi dikulusi ayi wela fuluka mu lumbu kintatu. 8 ntatu ku manima midi. 45 Thangu yinomba Buna batebukila mambu mandi momo moyo. bosi lido yinneni yi nzo Nzambi yikanzuka 9 Basia bika dibumbi, bavutuka kuawu ayi va khatitsika. 46 Buna Yesu wuyamikina mu bavumbudila kipholo ki mambu moso mama ndinga yingolo: —A tata, mu mioko miaku kuidi kumi mimvuuala wumosi ayi kuidi batu ndintambika mpeve yama! Bu katuba mambu boso bankaka. 10 Mu bawu muba Maliya muisi momo, wufua. 47 Pfumu yi masodi bu kamona Mangadala, Zana, Maliya ngudi yi Zaki va kimosi mambu mavioka, wukembisa Nzambi bu katuba: ayi maketo bankaka basamuna mambu mama —Bukiedika kuandi ti mutu wawu wubedi kuidi mimvuual. 11 Vayi mimvuuala mimanga wusonga! 48 Nkangu woso wu batu bakutakana wilukila mambu mawu bila mimonina mambu mu tala mambu mavangama, bu bamona mambu mawu banga mambu makambulu tsundu. 12 mavioka, bavutuka kuawu, ayi baba nionga. Vayi Piela wutelama, wuzawula ku dibumbi. 49 Ayi batu bobo bazabana yandi ayi baketo Bu kayinama, buna miomiminledi mikazikulu bobo banlandakana tona ku Ngalili thama kaka kamona. Wuvutuka kuandi ku nzo andi batelimina mu tala mambu momo. 50 Tala, wusiminamu diambu di mambu momo mavioka. mutu wumosi dizina diandi Zefu wuba wumosi 13 Mu kina kiawu lumbu, minlonguki miodi mu batu baba kotanga mu lukutukunu lunneni miyenda ku buala bumosibaba ntedilanga lu Bayuda. Wuba mutu wumboti ayi wusonga. Emawusi. Buala beni butatukila Yelusalemi 51 Niandi kasia bundana mu nzengolo yawu nduka-ndukamu tezo ki kumi kilometele biodi. ko ayi mu mavanga mawu ko. Niandi wuba 14 Miyolukila mambu moso momo mavioka. muisi divula di Alimate, divula di bayuda ayi 15 Bu miba solula ayi miba findana zimpaka, niandi mamvandi wuba vingilanga Kipfumu ki mizimbukila niandi veka Yesu wuba fikama ayi Nzambi. 52 Wuyenda kuidi Pilatu, wunlomba wuyenda yawu va kimosi. 16 Vayi meso mawu nitu yi Yesu. 53 Bu kayi kulula va dikulusi, maba mafuku mu diambu babika kumbakula. buna wuyizinga mu dilasola di lino ayi wutula 17 Buna wuba yuvula: —A mambu mbi momo yawu mu dibumbi disokulu mu ditadi dinneni. Iulembu yolukila bu lueti kuenda yendingi Kadi mutu kazikulu ko mu dibumbi beni. 54 e? Mitelama ayi bizizi bi kiadi-kiadi. 18 Kiba lumbu ki khubumunu, tuamina lumbu ki Wumosi mu bawu, dizina diandi Klewopasi saba. 55 Baketo bobo balandakana Yesu tona ku wumvutudila: —Vayi buna ngayo kaka mu batu Ngalili balandakana Zefu, bamona bibumbi ayi bobo bamvuandanga ku Yelusalemikambulu buevi batudila nitu yi Yesu. 56 Bosi bavutuka zaba mambu maviokidi muawu mu bilumbu kuawu ayi bakubika mafuta ma tsudi yi kotoko biabi e? 19 Niandi wuba yuvula: —A mambu ayi malasi. Bavunda kuawu mu lumbu ki saba mbi momo e? Bawu bamvutudila: —Mambu mabuululu Yesu muisi Nazaleti wubedi mbikudi wu lulendomu mavanga mandi ayi mu thubulu andi va ntuala Nzambi ayi va ntuala batu boso. 20 Bapfumu zieto zi banganga Nzambi ayi bapfumu zieto zinyekudi mu diambu di banzengila nkanu wu lufua ayi mu diambu di bambanda va dikulusi. 21 Diana tubedi tulanga ti niandi wukuiza kudi Iseli. Vayi talabuabu kiawu kiaki lumbu kintatu tona mambu beni makibelanga. 22 Bukiedika kuandi ti baketo bankaka mu

24 Mu nsuka-nsuka wu lumbu kitheti ki sabala, baketo bayenda kudibumbi. Banata mafuta ma tsudi yi kitoko momo bakubika. 2 Bamona ditadi difuka mualo wu dibumbi divindumunu va ndambu muelo. 3 Bakota vayi basia mona ko nitu yi Pfumu Yesu. 4 Buna bakidi yindula tsundu yi diambu diodi, bazimbukila batu buadibavuata minledi miba

beto batuyindusidingi ngolo bu babedingi buna wuba yuvula: —Kima kidia kidi yeno vava ku dibumbi va nsuka-nsuka. **23** Sumbu basi e? **42** Buna bamvana tini ki mbizi ki lambu. monanga ko nitu andi, buna biza samunanga **43** Wukibonga ayi wukidia va meso mawu. **44** ti tsongolobamueningi; bamueningi zimbasi Bosi wuba kamba: —Tala mawu mama mambu zibakembingiti bukiedika widi moyo. **24** Buna ndilukamba buna ndikidi yeno va kimosimambu bankaka mu bobo badi yeto bedingi ku dibumbi. mamo masonama mu diambu diama mu Mina Benda buanangamambu boso busamuningi mi Moyize, mu minkanda mi mimbikudi ayi mu baketo; vayi, niandi, basi kummonanga ko. **25** minkunga mafueti kaka dedakan!” **45** Buna Buna Yesu wuba kamba: A batu bakambu diela wuzibula diela diawu muingi babaka bu sudikila ayi fuana phasi lummona mu mintima mu masonuku. **46** Wuba kamba ti: —Disonama ti wilukila mambu moso mimbikudi mibikula. **26** A Klisto kafueti mona phasi ayi wela fuluka mu keti Klisto kafueti tuama mona phasi mu diambu lumbu kintatu **47** ayi bela samuna kuidi batu di mambu momosimbu kakota mu nkembo andi ba makanda moso tonina mu Yelusalemi ti e? **27** Bosi Yesu wutona kuba sudikisa mambu mu dizina diandi, batu babalula mavanga ayi moso masonama mu diambu dianditonina mu batambula nlempo mu masumu mawu. **48** Beno Moyize nate mu mimbikudi mioso. **28** Vayi luidi bambangi ba mambu momo. **49** Tala minu buna bafikama buala bobo baba kuenda; niandi ndieka nduka kulufidisila biobi Dise diama wuvunikisa kuenda thama **29** vayi bansimbidila kaluvaninatsila. Diauw beno luvuanda kaka mu bu banleba: —Vuanda yeto, tala buisi bueka divula nate luela vuiku lulendo lu diyilu. **50** yila ayi masika mazidi. Buna wukota yawu mu Bosi wuba nata ku nganda yi divula nate ku nzo ayi wuvuanda yawu. **30** Wuvuanda yawu ndambu yi Betani. Kuna kamvumbudila mioko va meza, wubonga dipha ayi wudisakumuna, miandi ayi wuba sakumuna. **51** Mu thangu wudibukuna bosi wuba kabudila diawu. **31** Buna kaba kubasakumuna, wuvambana yawu ayi meso mawu mazibuka ayi bambakula vayi kasia wutombulu mu diyilu. **52** Bawu buna bamana buela monikako, wutumbu zimbala va meso kunsambilu, mu khini bavutukila ku Yelusalemi. mawu. **32** Buna bakambasana bawu na bawu: **53** Thangu ka thangu bavuanda kuawu mu nzo —Keti mintima mieto misi banga mu khini Nzambi mu diambu di zitisanga ayi kembisanga ko mu thangu kalembukutuyolukilanga mu Nzambi.

nzila, bu katuzingu budidi masonuku e? **33**

Muna yina thangu, bavutuka ku Yelusalemi.

Bayiza bata kumi mimvuala wumosi buna bakutikini va kimosi ayi bobo baba yawu, **34** balembu tubi ti: —Bukiedika ti Pfumu fulukidingi; wukimonikisidingi kuidi Simoni.

35 Buna minlonguki miodi beni mamvawu misamuna mambu momo mimonamu nzila ayi buevi miyiza bakudila Yesu mu thangu kabukuna dipha. **36** Buna bakidi solula mu diambu di mambu beni, Yesu wutelamava khatitsik'awu ayi wuba kamba: —Ndembama yibanga yeno. **37** Vayi baboso batita, bamona tsisi bila babanzila ti nkuyu bamueni. **38** Buna wuba kamba: —A bila mbi luekila tsisi-tsisi? Bila mbi mayindu mu mintima mieno? **39** Talanu mioko miama ayi malu mama. Keti minu kuandi e! Bika lutsimba ayi lutala! Keti nkuyu kasi ko minsuni ayi mimvesi vayi lulembu moni kueno ti minu minsuni ayi mimvesi midi yama. **40**

Bu katuba bobo, wuba monisa mioko miandi ayi malu mandi. **41** Bu bakambu vika wilukila mu diambu di khini ayi mu diambu di simina,

John

1 Va thonono, Diambu dikibela, Diambu diba va kimosi ayi Nzambi ayi Diambu diawu Nzambi. **2** Diambu diba va thonono va kimosi ayi Nzambi. **3** Bima bioso bivangimina mu diawu, kuisi ko kima kikambu vangu mu kambu diawu mu bibioso bikivangulu. **4** Mu diawu muba Luzingu. Luzingu beni luba kiezila ki batu. **5** Kiezila kilembo kienzuka mu tombi vayi tombi kisia kisudika ko. **6** Vaba Mutu wumosi wutumu kuidi Nzambi, dizina diandi Yowani. **7** Wuyiza mu telama kimbangi; mu telama kimbangi mu diambu di kiezila muingi batu boso bawilukila mu niandi. **8** Niandi veka kasia ba kiezila ko, vayi, niandi wuyiza kaka mu telama kimbangi mu diambu di kiezila. **9** Kiezila ki kiedika kiawu kioki kiyiza va ntoto, kioki kieti kienzulanga batu boso. **10** Niandi diambu diyiza va ntoto ayi ntoto wuvangu mu niandi vayi ntoto wusia kunzaba ko. **11** Niandi wuyiza ku ts'i'andi vayi basi ts'i'andi basia kuntambula ko. **12** Vayi kuidi batu boso bantambula, niandi wuba vana lulendo lukitukila bana ba Nzambi; bobo bawilukila mu dizina diandi. **13** Bika sia ti bana beni mu menga voti mu luzolo lu nsuni babutukila, voti mu luzolo lu mutu vayi babutu mu luzolo lu Nzambi. **14** Diambu dikituka nsuni ayi diyiza zinga va khatitsik'eto. Beto tumona nkembo andi; banga nkembo wu Muana wumosi kaka wovo wuba kuidi Tata. Nkembo beni wuba wuwala mu nlemvo ayi mu kiedika. **15** Yowani wuntelimina kimbangi bu katuba mu yamikina: —Talanu mutu wawu, niandi ndiyolukila mu thangu ndilukamba: mutu wovo wunkuiza ku manima mama wundutidi munneni, bila niandi wutuama kukibela ayi minu. **16** Mu diambu di fuluka ku nlemvo andi, beto boso tutambula lusakumunu va mbata lusakumunu. **17** Bila Moyize niandi wuvana Mina vayi Yesu Klisto niandi wunata nlemvo ayi kiedika. **18** Kadi mutu kamuenieti Nzambi ko vayi Muan'andi wumosi kaka widi va ndambu yi Tata, niandi wunzabikisidi. **19** Vava vadi kimbangi ki Yowani mu thangu Bayuda baba ku Yelusalemi bafidisa zinganga Nzambi ayi Balevi muingi banyuvula: "ngeyo widi nani e?" **20** Buna wuba kamba kiedika mu kambu memata: —Minu ndisi ama Klisto ko. **21** Babuela kunyuvula: —Vayi buna widi nani e? Widi Eli? Wuba vutudila:

—Ndisi ama Eli ko! Bawu babuela kunyuvula: —Widi mbikudi e? Wuba vutudila: —Nana. **22** Buna babuela kunyuvula diaka: —Vayi widi nani e? Wutukamba muingi tubaka buvanina mvutu kuidi bopo batuturnini. Mbi wuntuba mu diambu di ngeyo veka e? **23** Buna wuba kamba: —Minu ndidi mbembo yi mutu wovo wulembo yamikina mu dikanga: luludika nzila yi Pfumi banga bu bikudila mbikudi Ezayi. **24** Batu Bobo bafidusu baba mu dikabu di Bafalisi; **25** banyuvula: —Enati wisi Klisto ko voti Eli ko, voti mbikudi ko vayi buna bila mbi wulembo botikila e? **26** Yowani wuba vutudila: —Minu ndilembo lubotikila mu nlangu, vayi va khatitsik'eno vadi mutu wumosi wulukambulu zaba, **27** mutu wovo wunkuiza ku manima mama, ndisi fuana ko mu nianguna minsinga mi zisapatu ziandi. **28** Mambu mama ku Betani mavio kila, buala buidi va disimu di nzadi Yolidani, kuna Yowani kaba botikilanga batu. **29** Mu lumbu kilanda, Yowani wumona Yesu wunkuiza kuidi niandi, buna wutuba: —Tala, Muana dimemi di Nzambi wumbotulanga masumu ma nza. **30** Niandi mutu wovo ndiluyolukila bu ndilukamba ti: "Mutu wovo wunkuiza ku manima mama wundutidi munneni bila niandi wutuama kukibela ayi minu." **31** Minu ndisia tuama kunzaba ko, vayi mu diambu kazabakana kuidi Iseli diawu minu ndilembo botikila mu nlangu. **32** Yowani wutelama kimbangi bu katuba: —Ndimona Pheve yitotukila ku Diyilu banga dibembe, yivuanda va niandi. **33** Kuidi minu, ndisi kunzaba ko; vayi mutu wovo wuthuma mu kuiza botika mu nlangu niandi wukhamba: "Va mutu wovo wela mona Pheve yikulukidi va niandi ayi yivuendi va niandi; buna niandi mutu wela botikila mu Pheve Yinlongo." **34** Buna minu ndimona ayi nditelama kimbangi ti mutu wawu niandi muana Nzambi. **35** Diaka mu lumbu kilanda, Yowani wuba diaka vana ayi minlonguki miandi miodi. **36** Mu thangu kamona Yesu wumviokila vana buna wutuba: —Tala, Muana dimemi di Nzambi. **37** Minlonguki mi miodi minwa bu katuba, buna milandakana Yesu. **38** Yesu bu kabalu wuba mona balembo nlandakana. Diawu kaba yuvudila: —A mbi luntomba e? Bamvutudila: —Labi bu dinsundula Nlongi, kuevi wukala e? **39** Wuba kamba: —Yizanu ayi malumona. Bayenda ayi bamona va kaba nkalanga. Bakala yandi mu lumbu kina; yiba nduka-nduka thangu yi nya

yi masika. **40** Andele, khomba yi Simoni Piela, nlangu mu mimvungu. Buna bawesa mimvungu wuba wumosi mu minlonguki beni miodi miomi beni nate vana ntu. **8** Yesu wubuela kuba kamba miwa mambu ma Yowani ayi milandakana diaka: —Buabu bonganu fioti ayi lunata fiawu Yesu. **41** Ku nzimunina, niandi wuyenda bata kuidi nkulutu wu nyengo. Bawu bannatina theti khomb'andi Simoni, wunkamba: —Beto kiawu. **9** Nkulutu wu nyengo bu babimba tumueningi Mesiya Tsundu Mesiya Klisto. **42** nlangu wukituka vinu, kasia zaba ko kuevi kuba Buna wunnata kuidi Yesu. Yesu bu kantala, vinu beni Vayi bisadi biteka nlangu bizaba. buna wunkamba: —Ngeyo widi Simoni, muana Buna nkulutu wu nyengo wutumisa mu nsualu Zonasi. Ngeyo wela tedolongo Sefasi. Tsundu dibakala diodi dikuvela **10** ayi wunkamba: —Woso Sefasi “Ditadi”. **43** Mu lumbu kilanda, Yesu kuandi mutu weta tuama kabudila batu vinu wukana kuenda ku Ngalili. Wumona Filipi ayi kimbotti; bosi ku nzimunina wunkabulanga vinu wunkamba: —Wundandakana! **44** Filipi wuba kidekuka, batu bu bameni nua bufuana. Vayi muisi Betesayida, divula dimosi ayi Andele ayi ngeyo kimbotti kiawu lundidindi nate thangu Piela. **45** Filipi wuyenda tala Natanayeli ayi yayi. **11** Kiaki kiawu kumu kitheti mu bikumu wunkamba: —Beto tumueningi mutu wowo bivanga Yesu; kiawu kivangimina ku Kana mu Moyize kayolukila mu Mina ayi wowo mimbikudi tsi yi Ngalili. Kuna kamonisa nkembo'andi ayi miyolukila, dizina diandi Yesu, muana zozebu minlonguki miandi minwilukila. **12** Momo bu muisi Nazaleti. **46** Natanayeli wunkamba: —Buna mavioka, Yesu wuyenda ku Kafalinawumi va ku Nazaleti kulenda kuandi totukila diambu kimosi ayi ngudi andi, ayi bakhomba bandi dimboti e? Filipi wumvutudila: —Yiza ayi ayi minlonguki miandi. Ndambu bilumbu kaka mona. **47** Yesu wumona Natanayeli wulembo bavuandila kuna. **13** Pasika buna yeka nduka, yizi ku kaba, buna wutuba: —Tala muisi Iseli Yesu wuyenda ku Yelusalemi. **14** Wumona wukiedika, mu niandi mukambulu mayuya. muna lumphangu lu nzo Nzambi minsumbisi **48** Natanayeli wunyuvula: —Kuevi wunzabidi mi zingombi, mi mamemi ayi mi mabembi e? Yesu wumvutudila: —Tuamina Filipi kiza ayi minsienzi mi zimbongo buna mimvuendi. kambi, bu vuendingi kuna tsi nti wu figi, minu **15** Buna wubonga minsinga, wuvanga kikoti. ndimueningi. **49** Buna Natanayeli wunkamba: Buna wukuka batu boso ku lumphangu lu Nzo —Nlongi, ngeyo widi Muana Nzambi, widi ntinu Nzambi ayi mamemi ayi zingombi, wuloza wu Iseli. **50** Yesu wumvutudila: —Ngeyo wilukidi zimbongo zi minsienzi va tsi ayi wusengubula bu ndikembi ti ndimueningi bu vuendingi zimeza. **16** Bosi, wubaluka kuidi minsumbisi ku tsi nti wu figi e? Wela mona mambu mi mabembi, wuba kamba: —Botulanu bima manneni viokila mama. **51** Buna wubuela kamba: biobi vava! Lubika kitula nzo yi dise diama —Bukiedika ndikulukamba, luela mona Diyilu dizandu! **17** Minlonguki miandi mitebuka moyo ti busonama: A Nzambi, luzolo luidi yama mu diambu di nzo'aku luawu luela kuhondisa. **18** Bayuda bamvutudila: —A kumu mbi wulenda vanga mu kutumonisa ti bukiedika lulendo luidiyaku luvangila mambu moso momo e? **19** Yesu wuba kamba: —Tiolumunanu Nzo Nzambi yayi, ndiela kuyitungila mu bilumbu bitatu. **20** Buna Bayuda batuba: —Mu makumaya ayi mimvu minsambanu nzo Nzambi yayi yitungulu vayi ngeyo mu bilumbu bitatu kuandi fueti buela kuyitungila? **21** Vayi niandi wuyolukila nzo Nzambi yi nitu andi. **22** Yesu bu kafuluka mu bafua, minlonguki miandi mitebuka moyo ti wutuba buawu. Buna miwilukila masonuku ayi mambu momo matuba Yesu. **23** Mu thangu Yesu kaba ku Yelusalemi mu nyengo wu Pasika, batu bawombo bamona bikumu biobi kavanga ayi bawilukila mu dizina diandi. **24** Vayi

2 Mu lumbu kintatu, nyengo wu makuela wuba ku Kana mu tsi Ngalili. Ngudi Yesu yiba kuna. **2** Yesu ayi minlonguki miandi mamvawu batumusu ku nyengo beni wu makuela. **3** Vayi zimbukila vinu kimeni. Buna ngudi Yesu yiyiza kunkamba: —Basiedi diaka ayi vinu ko. **4** Yesu wumvutudila: —A nketo, mambu mbi tuidi beto yaku e? Thangu'ama yifueni ko. **5** Buna ngudi andi wukamba bisadi ti: —Luvanga mambu moso ka kuiza lukambi. **6** Mimvungu minsambanu miba vana mu diambu di lundilanga nlangu, mitulu vana boso bubela kifu ki Bayuda mu kukivedisanga. Mvungu wumosi wulenda kota nduka-nduka khatitsika yi dingungulu di nlangu. **7** Buna Yesu wukamba bisadi: —Wesanu

yesu kasi kubasila diana ko bila wuzaba batu boso. **25** Bila kasia ba mfunu ko muingi mutu wunkaka katelama kimbangi mu diambu di mutu wunkaka bila niandi veka wuzaba mambu madi mu mutu.

3 Vaba mutu wumosi mu Bafalisi dizina diandi Nikodemi, wuba pfumu yimosi yi Bayuda. **2** Niandi wuyiza bata Yesu va builu ayi wunkamba: —Labi, tuzebi kueto ti ngeyo widi nlongi wuba kuidi Nzambi bila kuisi ko mutu wulenda vanga bikumu biobi wulembo vangi enati Nzambi kasi yandi va kimosi ko. **3** Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, enati mutu kakadi butuka mbutuka yimonabuna kalendi ko mona kipfumu ki Nzambi! **4** Nikodemi wuyuvula: —Buna buevi mutu kalenda butukila mu thangu keka nunu e? Wulenda buela vutuka diaka mu vumu ki ngudi andi ayi butuka e? **5** Yesu wumvutudila: —Bukiedika ndikukamba, enati mutu kakadi butuka mu nlangu ayi mu Pheve, kalendi ko kota mu Kipfumu ki Nzambi. **6** Kioso kibutuka mu kinsuni kidi kinsuni. Vayi kioso kibutuka mu Pheve kidi kipheve. **7** Bika kuaku simina bu ndikembi ti lufueti butuka mbutuka yimona. **8** Phemo yimvevumukanga koso ku yitidi ayi ngeyo weti wanga biyoko, vayi wukadi zaba kuevi wubedi ayi kuevi wulembo yendi. Buawu bobo buididi kuidi woso mutu wubutuka mu Pheve. **9** Nikodemi wunyuvula: —Buevi mambu momo malenda vangiminina e? **10** Yesu wumvutudila: —Ngeyo widi nlongi wu Iseli vayi wukadi zaba mambu mama e? **11** Bukiedika ndikukamba: beto tuntubanga mambu tuzebi; tuntelimanga kimbangi mu mambu tumona, vayi beno lutambudilanga ko kimbangi kieto. **12** Enati ndiluyolukidi mambu ma ntoto vayi lukadi wilukila buna buevilulenda wilukila enati ndiluyolukidi mambu ma Diyilu e? **13** Kuisi ko mutu wukuma ku Diyilu, botula kaka Mutu wukulumuka va ntoto bu kaba ku Diyilu: Muana mutu niandi kaka wukuma ku diyilu. **14** Boso bu nangikina Moyize nioka mu dikanga, buawu bobo mamvandi Muana Mutu kela nangukulu. **15** Mu diambu di woso mutu wunkunwilukila kabaka luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **16** Bila Nzambi wuzodila ngolo batu va nza, diawu kavanina Muan'andi wumosi kaka muingi woso mutu wukunwilukila kabika bungana vayi kabaka luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **17** Bila Nzambi kasia fidisa ko Muan'andi

va nza mu diambu di sambisa ntoto vayi muingi nza yivuka mu niandi. **18** Woso wukunwilukila kalendi sambusu ko vayi woso wunkambu wilukila wukisambusulu bila niandi mengi wilukila Muana wumosi kaka wu Nzambi. **19**

Nzengolo nkanu yawu yayi: kiezila kiyiza va nza vayi batu baluta kuawu zola tombi viokila kiezila bila mavanga mawu maba mambimbi. **20** Bila woso mutu wumvanganga mambu mambimbi kazolanga ko kiezila ayi kalendi kuiza kuidi kiezila ko tala mavanga mandi mambimbi medi monika. **21** Vayi woso mutu wunsadilanga kiedika, wunkuizanga ku kiezila mu diambudi mavanga mandi mamonika ti malembo vangimina mu Nzambi. **22** Momo bu mavioka, Yesu ayi minlonguki miandi, bayenda vuanda ndambu bilumbu mu Yuda. Kuna kaba botikilanga. **23** Yowani mamvandi buna wulembo botikila ku Enoni yifikimini ayi Salimi bila nlangu wuwombo wuba kuna; batu bayiza ayi babotoko. **24** Bila buna Yowani kakotosolo ko mu nloko. **25** Ziphaka zibua va khatitsika minlonguki mi Yowani ayi nyuda wumosi, mu diambu di vedila. **26** Buna bayenda kuidi Yowani ayi bankamba: —Labi, mutu wowo bedingi yaku kuna disimu di Yolidani, wowo teliminingi kimbangi, tala niandi mamvandi wulembo botika ayi batu boso balembo yendi kuidi niandi. **27** Yowani wuba vutudila: —Mutu kalendi tambula kima ko enati kasi kukitambula ko bu kiba ku diyilu. **28** Beno veka lulembo thelimina kimbangi bu ndituba ti: minu ndisi'ama Klisto ko vayi minu ndifidusu ku ntual'andi. **29** Nketo wukuelo vuiwulu kuidi bakala dinkuedidi. Vayi nkundi wu bakalakuedidi wuntelamanga va ndambu ayi wunkunwanga weti monanga khini mu wanga mbembo yi bakala dikuedidi. Khini yoyo yidi mu minu, yidukidi. **30** Bufueni niandi kaluta zangama vayi minu ndikuluka. **31** Mutu wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. Vayi mutu wowo wutotukila va ntoto, widi muisi ntoto; ayi wuntubanga banga muisi ntoto. Mutu wowo wuba ku Diyilu lutidi batu boso. **32** Niandi wuntelimanga kimbangi mu mambu momo kamona ayi momo kawa vayi kadi mutu kakadi wilukila kimbangi kiandi. **33** Woso mutu wukikinina kimbangi kiandi, buna wunwilukila ti Nzambi wid wukiedika. **34** Bila mutu woso Nzambi katuma, weta tuba mambu ma Nzambi bila Nzambi wumvananga Pheve mu kambu teza. **35** Dise dinzolanga Muana ayi wutula

bima bioso mu mioko miandi. **36** Woso mutu wunwilukilanga Muana beki luzingu lukalumani vayi wosowunkambu wilukila Muana kalendi baka ko luzingu lukalumani. Vayi *nganziyi Nzambi yidi va niandi.* (*aiōnios g166*)

4 Yesu bu kazaba ti Bafalisi bawa ti wukitula ayi wubotika minlonguki miwombo vioka Yowani, **2** muaki niandi veka Yesu kasia botika mutu ko vayi minlongukimiandi kaka miba botikanga batu; **3** buna wukatuka mu Yuda, wuvutuka ku Ngalili. **4** Kafueti kaka viokila va Samali. **5** Buna wutula va divula dimosi di Samali bantedilanga Sikali, difikimini ayi nsitu wu Yakobi wovo kavana muan'andi Zozefi. **6** Kuna kuba dibulu di nlangu di Yakobi. Yiba nduka-nduka midi, Yesu wuvuanda mu nkuefu wu dibulu bila phokongo yi nzietolo yiba yandi. **7** Zimbukila nketo wumosi wu muisi Samali wuyiza ku teka nlangu, Yesu wunkamba: —Wuphana nlangu wunua! **8** Minlonguki miandi miyenda ku divula ku sumba bidia. **9** Vayi nketo beni wunkamba: —Buna buevi ngeyo widi Nyuda wufueti kundombila nlangu wu nua minu nketo wu muisi Samali e? Bila Bayuda ayi basi Samali baba wizananga ko. **10** Yesu wumvutudila: —Enati zebi dikaba di Nzambi ayi mutu wulombidi nlangu wu nua; nganu ngeyo wunlombidi nlangu wu nua ayi niandi wuveni nlangu wu luzingu. **11** Nketo wumvutudila: —A Tata, wusi ko kadi kima kitekila nlangu, ayi dibulu thipula didi. Buna kuevi wulenda bakila nlangu beni wu luzingu e? **12** Nkulu'eto Yakobi wutuvana dibulu diadi, niandi veka wunua nlangu wu dibulu diadi va kimosi ayi bana bandi ayi bibulu biandi. Buna wumbanzila ti ngeyo lutidi nkulu eto Yakobi mu buneri e? **13** Yesu wumvutudila: —Woso kuandi mutu wela nua nlangu wawu wela buela mona phuila; **14** vayi woso mutu wela nua nlangu wovo ndiela kumvana kalendi buela mona phuila ko. Bila nlangu wowondiela kumvana wela kituka mu niandi nto yinkumba nate mu luzingu lukalumani. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **15** Buna nketo beni wunkamba: —A Tata, wuphana nlangu beni muingi ndibika buela monanga phuilaayi muingi ndibika buela kuiza tekanga nlangu vava! **16** Yesu wunkamba: —Yenda tedi bakala diaku mbila, buna wiza yandi vava. **17** Nketo wumvutudila: —Ndisi wukuela ko. Yesu wunkamba: —Buiedika kuandi tubidi ti wisi

wukuela ko. **18** Bila babakala batanu baba yaku. Diodi didi yaku buabu kasi'andibakala diaku ko. Mambu momo tubidi madi makiedika. **19** Nketo wumvutudila: —A tata, mbueni ti widi mbikudi. **20** Bakulu beto basambilala va mongo wawu vayi beno lueta tuba ti ku Yelusalemi kaka kuawu bafueti sambililanga. **21** Yesu wumvutudila: —Nketo, wunguilukila; thangu yeka kuiza yoyi luela sambilila Tata bika va mongo wawu ayi bika ku Yelusalemi. **22** Beno lunsambilanga ma lukambulu zaba. Vayi beto tuzebi ma tuetasambilala, bila phulusu yitotukila kuidi Bayuda. **23** Vayi thangu yeka nduka kuiza, ayi yifueni yoyo minsambidi mikiedika miela sambilanga Tata mu Pheve ayi mu kiedika, bila Tatawuntombanga bobo bankunsambidilanga mu phila yoyo. **24** Nzambi niandi Pheve, buna bufueni bobo bakunsambilala bafueti kunsambidila mu Pheve ayi mu kiedika. **25** Nketo wunkamba: —Nzebi ti Mesiya mutu beta tedila Klisto wela kuiza, bu kela kuiza. Buna kela kuiza buna wela kutu sudikisa mambu moso. **26** Yesu wumvutudila: —Minu wawu wunyoluka yaku. **27** Muna thangu yina, minlonguki miandi mivutuka, misimina bu miyiza kumbata wulembo solula ayi nketo wu muisi Samali. Muaki kadi mutu wumosi kasia kunyuvula ko ti: “mbi wulembo nyuvulanga e?” Bila “mbi wulembo soludilanga yandi e?” **28** Vana vawu nketo wutumbu bika mvungu'andi, wuvutuka nsualu ku divula ayi wukamba batu: **29** —Yizanu, lutala mutu wukhembi mambu moso momo ndivanga. Niandi ko Klisto e? **30** Diawu batu batotuka mu divula ayi bayenda ku kaba. **31** Mu thangu yina, minlonguki miandi mintatimisa bu minkamba: —Labi, dia! **32** Vayi Yesu wuba vutudila: —Minu bidia bidi yama biobi beno lukambulu zaba. **33** Minlonguki miyuvasana bawu na bawu: —Buna mutu wunnatininingi bidia e? **34** Yesu wuba kamba: —Vanga luzolo lu mutu wuthuma ayi manisa kisalu kiandi biawu bidia biama. **35** Beno lutubanga ko ti: zingonda ziya zisiedi buna thangu yi tota bidia mu zitsola yifueni e? Vayi tala minu ndikulukamba ti: luvumbula meso meno, lutala zitsola, makundi mameni yela. **36** Mvedi wu makundi wuntambulanga mfutu andi ayi wunkupikanga mu diambudi luzingu lukalumani muingi nkuni ayi mvedi bamona khini va kimosi. (*aiōnios g166*) **37** Bila vava vamonikini tsundu yi nongo yayi: “Wunkaka niandi wunkunanga;

wunkaka niandi wumvelanga". **38** Ndilutuma ndambu muelo phaka yi mamemi, vaba buindi luenda vedi makundi mu tsola yi lukambu kimosi ki nlangu kiba mintanda mintanu mi kueno sala, batu bankaka bawu basala vayi makunzi. Dizina di buindi beni mu ki Ebelewo beno luvela makundi ma kisalu kiawu. **39** Mu Betezata. **3** Mu makunzi beni muleka bambevo divula dina, basi Samali bawombo bawilukila bawombo: baphofo, batu babantiudikanga ayi Yesu mu diambu di kimbangi kitelama nketo batu baba binama bibela. [Baba vingilanga wuna bu katuba ti: "wukhembingi mambu nlangu wunikuka. **4** Bila zithangu zinkaka moso momo ndivanga." **40** Thangu basi Samali mbasi yi Pfumu yiba kulukanga mu buindiyi bayiza vaba Yesu, banleba kateka kala yawu. nikunanga nlangu. Woso wuba mutu wutheti mu Bilumbu biodi kavuandila yawu. **41** Buna batu kukiloza mu buindi, nlangubu wunikunu, niandi bawombo bankaka bawilukila mu diambu di wumbeluka boso buididi kimbevo kiandi.] **5** mambu mandi **42** ayi bakamba nketo beni ti: Vaba mbevo yimosi yibedila mu makumatatu –Buabu beto tuwilukidi, bika sia ti mu diambu ayi nana di mimvu. **6** Yesu bu kammona di mambu maku wutukembingivayi mu diambu buna kalambididi vana, ayi bu kazaba ti mutu di beto veka tunwilu. Tuzebi bukiedika kuandi beni wubedila kimbevo kiandi tona thama; ti niandi Mvulusi wu nza. **43** Bilumbu biodi buna wunyuvula: –Tidi beluka e? **7** Mbevo biobi bu bivioka, Yesu wubotuka kuna, wuyenda yimvutuddila: –Tata, ndisi ko mutu wukutsadisa ku Ngalili. **44** Bila niandi veka Yesu wutelama mu vika kuthibula mu buindi nlangu bu kimbangi, bu kakamba ti: Mbikudi kasi nzitusu wunikunu. Bila mu thangu minu ndinkuiza buna mu yandi tsi ko. **45** Bu katula ku Ngalili, basi wunkaka wuntibukanga tuamina minu. **8** Buna Ngalili banyakula bu bamona bikumu biobi Yesu wunkamba: –Telama, bonga khual'aku ayi kavanga ku Yelusalemi mu thangu nyengo bila diata. **9** Vana vawu, mutu wubeluka. Wubonga bawu mamvawu baba kuendanga ku nyengo. khual'andi, wutona diata. Vayi lumbu beni **46** Wuvutukila ku Kana, mu tsi Ngalili, kuna kiba ki saba. **10** Bayuda bakamba mutu wovo kakitudila nlangu vinu. Vayi kuba Pfumu yimosi wubeluka ti: –Buabu kidi lumbu ki saba, mina yi leta, muisi Kafalinawumi, wuba ayi muan'andi mieti kandika mu nata khuala! **11** Vayi mutu wubakala wuba kimbevo **47** Bu kawa ti Yesu beni wuba vutudila: –Mutu wovo wumbelusidi, wubotukidi mu tsi Yuda; buabu widi mu tsi niandi wukhembingi ti "bonga khual'aku ayi Ngalili, buna wuyiza kunleba mu diambu kiza diatal!" **12** Banyuvula: –Nani mutu wovo belusa muan'andi wubakala wuba nduka mu wukembingi ti: "bonga khual'aku ayi diata e?" fua. **48** Yesu wunkamba: –Enati lukadi mona **13** Vayi mutu wovo wubeluka kasia zaba ko mutu bidimbu ayi bikumu buna lulendi wilukila ko e? wovo wumbelusa. Bila Yesu wukifielumukinina **49** Pfumu beni wunleba: –Pfumu, tuenda nsualu mu nkangu wu batu wuba vana. **14** Mambu tuamina muan'ama kafua! **50** Yesu wumvutudila: momo bu mavioka, Yesu wudengana mutu –Yenda kuaku, muan'aku wulembo zingi! beni mu Nzo Nzambi, wunkamba: –Tala, Mutu wuwilukila mambu mankamba Yesu, ayi, buabu belukidi. Vayi, kadi buela vola masumu wuyenda kuandi. **51** Buna wukidi mu nzila, tala wedi builu malutidi biva. **15** Buna mutu bisadi biandi biyiza kundengana, binkamba ti: beni wuyenda ayi wukamba Bayuda ti Yesu "muan'aku wulembo zingi." **52** Wuba yuvula niandi wumbelusidingi. **16** Mu diambu diodii kani thangu mbi muan'andi kamonina mbote. Bayuda bayamisa Yesu bila wuvanga mambu Bamvutudila: –Zinzangala zimeni kibedi zono momo mu lumbu ki saba. **17** Vayi yesu wuba va thangu yitheti ku manima midi. **53** Dise vutudila: –Dise diama dilembo sadie nate buabu, dizaba ti yawu yina thangu Yesu kankambilala diawu minu mamvama ndilembo sadie! **18** ti: "Muan'aku wulembo zingi" Buna mutu beni Mu diambu di mambu momo, Bayuda baluta va kimosi ayi batu boso baba mvuandanga ku buela tomba kumvonda; bika sia ti mu diambu nzo'andi bawilukila. **54** Kioki kumu kimmuadi kambundulanga lumbu ki saba vayi mu diambu kivanga Yesu bu kaba mu tsi Yuda mu kuenda kankambanga diaka ti Nzambi niandi Dise diandi ku Ngalili.

5 Momo bu mavioka, kuyiza ba nyengo wu bayuda, Yesu wuyenda ku Yelusalemi. **2** Va

ayi weta kukidedikisanga banga Nzambi. **19** Vayi Yesu wuba vutudila: –Bukiedika ndikulukamba ti Muana kalendi vanga diambu mu niandi veka ko. Wumvanganga kaka moso mambu kamona

kuidi dise diandi. Moso mambu mamvanganga Bila mavanga maphana Tata mu dukisa, mawu Tata mawu Muana keti vanga. **20** Bila Tata ndieta vanga ayi mawu meta telama kimbangi wunzolanga Muana, wunkumonisanga mambu mu minu ti Tata wuthuma. **37** Tata, mutu wowo mosomomo keti vanganga niandi veka; wela wuthuma, niandi veka wutelama kimbangi mu kummonisa mavanga malutiditola ayi mama diambudiamma. Vayi luwilu ko mbembo'andi muingi lulembo kasiminanga. **21** Bila banga andi lumueni ko zizi kiandi **38** ayi mambu Tata bu keti fulukisanga bafua ayi keti kuba mandi masih ko mu beno, bila mutu wowo vananga luzingu, buawu bobo muana keti katuma benolukadi kueno kunwilukila. **39** Beno vanina luzingu kuidi woso wukatidi. **22** Niandi veka Tata kasambisanga mutu ko vayi wuyekula tsambusulu yoso mu mioko mi Muana **23** mu diambu batu boso bakinzika Muana banga bobo beta kinzikila Tata. Woso mutu wunkambu kinzikanga Muana, buna kakinzikanga ko Dise diodi dintuma. **24** Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wu wa mambu mama ayiwunwilukila mutu wowo wuthuma buna niandi beki luzingu lukalumaniayi kalendi sambusu ko, bila wukatukidi mu lufua ayi wuyizidi ku luzingu. (**aiōnios g166**) **25** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti thangu yeka kuiza, ayi yifueni, yi benoayi lutombanga ko nkembo wumbanga yoyi bafua bela wila mbembo yi Muana Nzambi kuidi Nzambi e? **45** Bikantu kueno banza ti minu ayi bobo bela kuyiwa bawu bela zinga. **26** Bila ndiela kulufunda kuidi Tata vayi vadimutu wela banga Tata bu kabakidi luzingu mu niandi veka, kulufunda kuidi Tata, Moyize, mutu wowo beno buawu bobo kavanina Muana mu baka luzingu lusila diana. **46** Bila enati lueta wilukila Moyize, mu niandi veka. **27** Sumbu kadi ti Muana Mutu, nganu lueta kunguilukila; bila niandi wusonika buna wumvana lulendo lu sambisila. **28** Bikantu mu diambu diama. **47** Enati lukadi wilukila kueno simina mu diambu diodi; bila thangu yeka kuiza, yoyi babo bobo badi mu biziami bela wila mbembo andi; **29** bela totuka. Babo bavanga mamboti bela fuluka mu diambu di tambulaluzingu vayi bobo bavanga mambu mambimbi bela fuluka mu diambu di tumbala thumbudulu. **30** Minu ndilendi vanga kadi diambu dimosi ko mu minu veka. Ndieti sambisa boso buididi mambu momo ndieti wa ayi tsambusulu'ama yidi yisonga. Bila nditombanga ko luzolo luama vayi ndintombanga luzolo lu mutu wowo wuthuma. **31** —Enati minu veka ndikukitelimanga kimbangi buna kimbangi kiamakisi ki kiedika ko. **32** Vayi vadi mutu wunkaka wukuthelima kimbangi ayi nzebi ti kimbangi kiandi, mu diambu diama, kidi ki kiedika. **33** Beno lutuma batu kuidi Yowani ayi niandi wutelimina kiedika kimbangi. **34** Vayi minu, ndisi ko mfunu telomonu kimbangi kuidi mutu vayithubidi bobo muingi luvuka. **35** Yowani wuba muinda wunlema ayi wunlezama, ayi, beno luzola monakhini mu ndambu thangu kaka mu kiezila kiandi. **36** Vayi kimbangi kidi yama kiviokidi munneni ayi kimbangi ki Yowani.

Bila mavanga maphana Tata mu dukisa, mawu Tata mawu Muana keti vanga. **20** Bila Tata ndieta vanga ayi mawu meta telama kimbangi wunzolanga Muana, wunkumonisanga mambu mu minu ti Tata wuthuma. **37** Tata, mutu wowo mosomomo keti vanganga niandi veka; wela wuthuma, niandi veka wutelama kimbangi mu kummonisa mavanga malutiditola ayi mama diambudiamma. Vayi luwilu ko mbembo'andi muingi lulembo kasiminanga. **21** Bila banga andi lumueni ko zizi kiandi **38** ayi mambu Tata bu keti fulukisanga bafua ayi keti kuba mandi masih ko mu beno, bila mutu wowo vananga luzingu, buawu bobo muana keti katuma benolukadi kueno kunwilukila. **39** Beno vanina luzingu kuidi woso wukatidi. **22** Niandi veka Tata kasambisanga mutu ko vayi wuyekula tsambusulu yoso mu mioko mi Muana **23** mu diambu batu boso bakinzika Muana banga bobo beta kinzikila Tata. Woso mutu wunkambu kinzikanga Muana, buna kakinzikanga ko Dise diodi dintuma. **24** Bukiedika ndikulukamba ti woso mutu wu wa mambu mama ayiwunwilukila mutu wowo wuthuma buna niandi beki luzingu lukalumaniayi kalendi sambusu ko, bila wukatukidi mu lufua ayi wuyizidi ku luzingu. (**aiōnios g166**) **25** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti thangu yeka kuiza, ayi yifueni, yi benoayi lutombanga ko nkembo wumbanga yoyi bafua bela wila mbembo yi Muana Nzambi kuidi Nzambi e? **45** Bikantu kueno banza ti minu ayi bobo bela kuyiwa bawu bela zinga. **26** Bila ndiela kulufunda kuidi Tata vayi vadimutu wela banga Tata bu kabakidi luzingu mu niandi veka, kulufunda kuidi Tata, Moyize, mutu wowo beno buawu bobo kavanina Muana mu baka luzingu lusila diana. **46** Bila enati lueta wilukila Moyize, mu niandi veka. **27** Sumbu kadi ti Muana Mutu, nganu lueta kunguilukila; bila niandi wusonika buna wumvana lulendo lu sambisila. **28** Bikantu mu diambu diama. **47** Enati lukadi wilukila kueno simina mu diambu diodi; bila thangu yeka kuiza, yoyi babo bobo badi mu biziami bela wila mbembo andi; **29** bela totuka. Babo bavanga mamboti bela fuluka mu diambu di tambulaluzingu vayi bobo bavanga mambu mambimbi bela fuluka mu diambu di tumbala thumbudulu. **30** Minu ndilendi vanga kadi diambu dimosi ko mu minu veka. Ndieti sambisa boso buididi mambu momo ndieti wa ayi tsambusulu'ama yidi yisonga. Bila nditombanga ko luzolo luama vayi ndintombanga luzolo lu mutu wowo wuthuma. **31** —Enati minu veka ndikukitelimanga kimbangi buna kimbangi kiamakisi ki kiedika ko. **32** Vayi vadi mutu wunkaka wukuthelima kimbangi ayi nzebi ti kimbangi kiandi, mu diambu diama, kidi ki kiedika. **33** Beno lutuma batu kuidi Yowani ayi niandi wutelimina kiedika kimbangi. **34** Vayi minu, ndisi ko mfunu telomonu kimbangi kuidi mutu vayithubidi bobo muingi luvuka. **35** Yowani wuba muinda wunlema ayi wunlezama, ayi, beno luzola monakhini mu ndambu thangu kaka mu kiezila kiandi. **36** Vayi kimbangi kidi yama kiviokidi munneni ayi kimbangi ki Yowani.

6 Mambu momo bu mavioka, Yesu wusabuka ku disimu dinkaka di mbu wu Ngilili, wubeta tedila diaka mbu wu Tibeliadi. **2** Nkangu wu batu wunlandakana bila batu bamona bikumu ki kavanga mu bambevo. **3** Yesu wumaka ku mongo; kuna kavuanda ayi minlonguki miandi. **4** Muaki Pasika, nyengo wu Bayuda, wuba nduka. **5** Yesu bu kazungisa thalu mu zindambu zios; wumona nkangu wu batu weti kuiza ku kaba, wuyuvula Filipi ti: —Filipi, kuevi tufueti sumbila mapha muingi batu baba badia e? **6** Wutula bobo mu kummeka kuandi bila niandi veka wuzaba diambu mbi keka vanga. **7** Filipi wumvutudila: —A mueni Nlongi: mapha makua tulenda sumbila mu zikhama zizole zi denali, malenda fuana muingi kadika mutu kabaka tini e? **8** Nlonguki wumosi mu minlonguki miandi, Andele khomba yi Simoni Piela wunkamba: **9** —Muana ditoko dimosi didi vava beki mapha matanu ayi zimbizi zizole zinlangu. Vayi mbi binsundula mu diambu di

nkangu wu batu baba e? 10 Yesu wukamba: diambu di bidia biobi binzingilanga nate mu —Luvuandisa batu boso. Biti biwombo biba va luzingu lukalumani, biobi Muana mutu kela buangu beni. Babakala bavuanda. Baba nduka-kuluvana bila niandi Nzambi Dise katula dimbu, nduka mili tanu. 11 Yesu wubonga mapha (aiōnios g166) 28 Bawu banyuvula: —Buna mbi beni, wuvutula matondo, wukabudila batu tuvanga muingi tuvanga mavanga ma Nzambi e? bobo bavuanda. Wuba vana zimbizi boso bu 29 Yesu wuba vutudila: —Mavanga ma Nzambi bela luzolo luawu. 12 Bu bamana yukuta, mawu mama: wilukila mutu wovo kafidisa. Yesu wukamba minlonguki miandi: —Buabu, 30 Buna banyuvudila: —Kumu mbi ngeyo tidi lukubika bitini biobi bisiadidi muingi ka diambu vanga muingi beto tukimona ayi tuwilukila e? ko tini kimosi kibika bungana. 13 Bakubika Mbi wukuiza vangi e? 31 Bakulu beto badia mana bitini beni; bawesa kumi ayi bipani biodi mu mu dikanga banga bu busonimina: Wuba vana bitini bisiadidila mu mapha matanu momo batu mapha maba ku Diyilu. 32 Yesu wuba kamba: badia. 14 Batu bu bamona kumu kioki Yesu —Bukiedika ndikulukamba: bikanu banza ti kavanga; buna bakamba ti: —Bukiedika kuandi Moyize niandi wuluvana diphadiodi diba ku ti mutu wovo niandi mbikudi wovo wufueti Diyilu; vayi Siama niandi wuluveni dimpa di kuiza va nza! 15 Yesu bu kazaba ti batidi kuiza kiedika diodi diba ku Diyilu. 33 Mutu wovo wuba ayi kunkitula ntinu mu kingolo; buna wuyenda ku diyilu niandi dipha di Nzambi ayi niandi diaka niandi veka ku mongo. 16 Mu thangu wumvananga luzingu va ntoto. 34 Bankamba: masika, minlonguki miandi minengumuka ku —Pfumu, wutuvananga dimpa beni mu zithangu mbi, 17 mikuma mu nlungu ayi miyenda zioso. 35 Yesu wuba vutudila: —Minu ndidi dipha ku Kafalinawumi ku disimu dinkaka di mbu. dimvananga luzingu. Woso mutu wunkuiza kuidi Buisi buna buyididi vayi Yesu katudidi ko ku minu kalendi buela monanga nzala ko. Woso baba. 18 Vuka kingolo ki muphepi kitona ayi mutu wukunguilukila kalendi buela monanga mbu wunikuka ngolo. 19 Bu bavuila mu tezo phuila ko. 36 Vayi ndilukembi ti beno lumbueni nanga ki kilometele bitanu voti bisambanu, vayi lumengi kueno wilukila. 37 Batu boso Yesu wulembo diatila va mbata nlangu ayi baphana Tata bela kuiza kuidi minu. Ndilendi wufikama vaba nlungu. Tsisi yingolo yiba buila. ko loza woso mutu wunkuiza kuidi minu. 38 20 Vayi Yesu wuba kamba: —Bikanu kueno Bila minu bu ndiba ku diyilu ndisia kuiza ko mu mona tsisi bila minu kuandi! 21 Bazola ku diambu di vanga luzolo luama vayi mu diambu nkotisa mu nlungu, vayi muna thangu beni di vanga luzolo lu mutu wovo wuthuma. 39 Vayi kaka bazimbukila nlungu wusesa va disimu, va luzolo lu mutu wovo wuthuma luawu lualu: buangu kioki baba kuenda. 22 Mu lumbu kilanda, ndibika zimbisakadi mutu wumosi mu batu boso nkangu wu batu wovo wusiala ku disimu di bobo kaphana vayi ndibafulukisa mu lumbu ki dinkaka di mbu, bu wumona ti vasia ba ko tsuka. 40 Luzolo lu Siama luawu lualu: woso nlungu wunkaka botula kaka wovo minlonguki mutu wummona Muana ayi wukunwilukila miandi mikuma ayi bu wumona ti Yesu kasia kabaka luzingu lukalumani ayi minu ndielia kuma ko mu nlungu banga minlonguki miandi, kumfulukisa mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166) vayi minlonguki miandi miyenda miawu veka. 23 41 Bayuda baniunguta mu diambu diandi bila Vayi minlungu minkaka miba ku Tibeliasi miyiza niandi wutuba ti “minu ndidi dipha diba ku sesa va ndambu vovo badila mapha, Pfumu bu Diyilu.” 42 Buna bawu batuba: Niandi ko Yesu kamana vutula matondo. 24 Diawu nkangu bu Muana Zefu e? Keti tuzebi siandi ayi nguandi wumona ti Yesu ayi minlonguki miandi basia e? Buna buevi kalenda tubila ti ku Diyilu kaba ba vana ko, buna bakuma mu minlungu ayi e? 43 Vayi Yesu wuba vutudila: —Bikanu kueno bayenda ku Kafalinawumi mu kuenda tombi miunguta mu beno na beno! 44 Bila mutu kalendi Yesu. 25 Bu bamonna ku disimu dinkaka di kuiza kuidi minu ko enati Dise diodi dithuma mbu, banyuvula: —Labi, thangu mbi wizidingi kasikuntuta ko ayi minu ndielia kumfulukisa kuaku e? 26 Yesu wuba vutudila: —Bukiedika mu lumbu kitsuka. 45 Bila mimbikudi misonika: ndikulukamba ti: lulembo thombila bika sia ti Babo, Nzambi wela kuba longa. Diawu woso mu diambu bu lumueni bikumu vayi mu diambu mutu wuwa Tata ayi wulongu kuidi niandi, ludidi mapha ayi luyukutidi. 27 Lusala, bika sia wela kuiza kuidi minu. 46 Bila kuisi ko mutu ti mu diambu di bidia bieta bola vayi lusala mu wumona Tata vayi mutu wovo kaka wubakuidi

Nzambi; niandi kaka wumona Tata. **47** Bukiedika bukiedika ndikulukamba ti woso kuandi mutu wilukidi, niandi wela baka luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **48** Minu ndidi dipha dimvananga luzingu. **49** Bakulu beno badia mana mu dikanga vayi bafua. **50** Vayi tala diawu diadi dipha diba ku Diyilu mu diambu di woso wukudidia kabika fua. **51** Minu ndidi dipha dimvananga luzingu. Dipha beni ku Diyilu diba. Woso mutu wukudidia wela zinga mu zithangu zikazimani. Dipha diodi ndielia vanayawu nitu ama. Yawu ndielia vana mu diambu di luzingu lu nza. (aiōn g165) **52** Bayuda bafindana bawu na bawu zimpaka, batuba: —Buna buevi mutu wowo kalenda kutuvanina nitu'andi muingi tuyidia e?

53 Yesu wuba kamba: —Bukiedika ndikulukamba: enati lukadi dia nitu yi Muana Mutu ayi enati lukadi nua menga mandi, buna lulendi baka ko luzingu mu beno veka. **54** Bila woso mutu wela dia nitu'ama ayi wela nua menga mama, wela baka luzingu lukalumani ayi ndielia kumfulukisa mu lumbu ki tsuka. (aiōnios g166) **55** Bila nitu'ama biawu bidia bikiedika, menga mama mawu nduinu yi kiedika. **56** Woso wela dia nitu'ama ayi wela nua menga mama wela ba mu minu ayi minu ndielia ba mu niandi. **57** Bu didi ti Tata wuthuma widi moyo ayi minu ndilembo zingi mu diambudi Tata, diawu woso wundia nitu ama wela zinga mu diambu diama. **58** Diawu diadi dipha diba ku Diyilu, disi ko banga diodi didiabakulu beno ayi bafua. Vayi woso wundia dipha diadi wela zinga mu mvu ka mvu. (aiōn g165) **59** Yesu wutuba mambu momo bu kaba longa mu nzo lukutukunu ku Kafalinawumi. **60** Bu bamana kunwa, buna bawombo mu minlonguki miandi mikamba: —A beno, mambu mama ngolo madi. Nani wulenda ku masudika e? **61** Yesu wuzaba ti minlonguki miandi miniunguta mu diambu dina, buna wuba kamba: —A buevi mambu mama malumonisini phasi mu mintima mieno e? **62** Buna enati lumueni Muana Mutu kumini ku katuama ta...? **63** Pheve yawu yimvananga luzingu. Nitu yisi kadi mfunu ko. Mambu mama ndilukembi mawu Pheve ayi luzingu. **64** Vayi bankaka muna luidi bakadi wilukila. Bila Yesu wukizabila tona vana thonono batu bobo bankambu wilukila ayi wukizabila mutu wowo wela kunsumbisa. **65** Yesu wubuela tuba diaka: —Diawu ndilukambilia ti kuisi ko mutu wulenda kuiza kuidi minu, enati Tata kasi kumvana ko diluaku. **66** Tona thangu yina,

minlonguki miandi miwombo mivutuka, misia buela diata yandi va kimosi ko. **67** Buna Yesu wuyuvula kumi bamvuala buadi: —A buevi, beno mamveno, lutidi kueno kuenda e? **68** Buna Simoni Piela wumvutudila: —Pfumu, kuidi nani tulenda diaka kuenda e? Ngego widi mambu mamvananga luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **69** Beto tuwilukidi ayi tuzebi ti ngeyo widi mutu wunlongo wu Nzambi. **70** Yesu wuba kamba: —Keti minu ndilusobula beno kumi bamvuala buadi? Vayi wumosi mu beno beki pheve yi satana. **71** Yesu wutubila bobo mu diambu di Yuda Isikalioti, muana Simoni. Bila niandi wuzola kunsumbisa, niandi wuba wumosi mu kumi bamvuala buadi.

7 Momo bu mavioka, Yesu wudiengila mu Ngalili, kasia zola vuanda mu Yuda ko, bila Bayuda batomba ku mvonda. **2** Nyengo wu Bayuda, nyengo wu zinzo zi kapu, wuba nduka. **3** Buna bakhomba bandi zinkamba: —Katuka vava, yenda ku Yuda muingi minlonguki miaku mimona mavanga momo wulembo vangi. **4** Bila kuisi ko mutu wumvanganga diambu mu kinsueki ayi tidi zabakana kuidi batu. Bu wulembo vangi mambu mama, wukimonisa ngeyo veka kuidi batu ba nza. **5** Bila bakhomba bandi mamvawu zisia kunwilukila ko. **6** Yesu wuba vutudila: —Thangu'ama yifueni ko vayi beno thangu eno yidi yimbote mu zithangu zioso. **7** Nza yilendi ku lulenda ko. Vayi minu yifueti kaka kundenda bu ndieti kuyitelima kimbangi ti mavanga mandi madi mambimbi. **8** Diawu beno yendanu kueno ku nyengo beni. Minu ndisi nkuenta ko ku nyengo beni bila thangu ama yifueni ko. **9** Yesu wuvuanda ku Ngalili bu kamana kuba kamba mambu momo. **10** Bakhomba bandi bu bayenda ku nyengo, niandi mamvandi wuyenda mu kinsueki, mu kambu kukimonisa kuidi batu. **11** Bayuda bantomba ku nyengo bu batuba: —Kuevi kuidi mutu wowo e? **12** Maniunguta mawombo mabua mu diambu diandi va khatitsika nkangu wu batu. Batu bankaka batuba ti: —Mutu wowo widi mutu wumboti. Vayi batu bankaka batuba ti: —Nana, batu kalembo vukumuna. **13** Vayi kadi mutu kasia baka kibakala ko mu ku nzonzila va meso ma batu, mu diambu di boma baba mona Bayuda. **14** Nyengo buna weka va khatitsika, Yesu wukota mu Nzo Nzambi ayi wulonga. **15** Bayuda basimina bwombo ayi batuba: Buevi

mutu wawu kazabidi masonuku bu didi ti Yesu wukamba: —Ndikidi yeno diaka vava mu niandi kasia longa ko e? **16** Yesu wuba vutudila: thangu yikhufi, bosí ndielá vutuka kuidi mutu —Malongi mama masi mama veka ko vayi wuthuma. **34** Buna luela kuthomba vayi lulendi malongi ma mutu wovo wuthuma. **17** Woso tidi kumbona ko. Koko ndielá ba, beno lulendi kuiza kuandi vanga luzolo lu Nzambi buna buedika kuna ko. **35** Bayuda bakambasana bawu na wela zaba ti malongi ma ndieta longa kuidi bawu: —Buna kuevi mutu wawu kela kuenda Nzambi maba voti mu luzolo luama veka ndieta koko tulendi kummonina ko e? Mananga tidi yokilika. **18** Mutu wunlonganga mu luzolo luandi kuenda kuidi batu bobo bamuangana mu zitsi veka, wuntombanga wandi nkembo. Vayi mutu zi Bangeleki ayi tidi kuenda longi Bangeleki wovo wuntombanga nkembo wu mutu wovo e? **36** Buna buevi buididi tsundu yi mambu wuntuma, buna niandi mutu wukiedika ayi kuisi momo katubidi ti: “Luela kuthomba, vayi lulendi ko diambu di luvunu mu niandi. **19** Moyize kasia kumbona ko ayi koko ndielá ba beno lulendi kuluvana mina ko e? Vayi kadi mutu mu beno kuiza kuna ko e?” **37** Mu lumbu kitsuka ki kakinzikanga Mina ko. Buna bila mbi luntomba nyengo, kiawu lumbu kinneni ki nyengo, Yesu kuphondila e? **20** Nkangu wuvutula: —Pheve yi wutelama vana ayi wuyamikina: —Enati mutu mbimbi yidi yaku! Nani tidi kuvonda e? **21** Yesu phuila kadi buna bika kiza kuidi minu ayi kanua. wuba vutudila: —Kumu kimosi ndivengi, vayi **38** Banga bu dikisonimina: woso wukunguilukila, beno babo lulembo simina. **22** Moyize wuluvana minlangu miwombo mi luzingu miela kumba muina wu zenganga nitu yi kibakala, (wusia ba mu niandi. **39** Wutubila bobo mu diambu di muin'andi ko vayi wuba wu bakulu). Vayi beno Pheve Yinlongo yela tambula batu babo bela lueti zenganga nitu yi kibakala mu lumbu ki kunwilukila. Mu thangu yina batu batambudi saba. **23** Enati bakala zengusulu nitu yi kibakala ko Pheve bila buna Yesu katambudi ko nkembo. mu lumbu ki saba mu diambu di bika bundula **40** Batu bawombo mu nkangu bu bawa mambu muina wu Moyize, buna bila mbi beno lufueti momo, batuba: —Kiedika mutu wawu mbikudi. kumfuemina bu ndibelusa mbevo mu lumbu **41** Vayi bankaka ti: —Niandi Klisto. Bankaka ki saba e? **24** Diawu bikanu sambisa batu mu ti: —Buna Klisto wulenda kuandi totukila mu thalu yi zizi vayi lusambisa mu tsambusulu Ngalili e? **42** Tala, masonoko matubanga ko yi songa. **25** Basi Yelusalemi bankaka batuba: ti Klisto kafueti totukila mu nkuna Dividi ayi —Niandi ko mutu wovo batidi vonda e? **26** Vayi kafueti butukila ku Betelemi, buala bu Davidi tala buabu wulembo longi mu kiphuanza vayi e? **43** —Nkangu wu batu wuvatasuka mu diambu bakadi kunkanga kadi diambu dimosi. Mananga diandi. **44** Bankaka bazola kumbuila vayi kadi bapfumu zimueni ti bukiedika kuandi niandi mutu kasia ku mbuidikisa ko. **45** Minsungi mi Klisto e? **27** Vayi tuzebi mutu wovo ayi tunzebi Nzo Nzambi mivutuka kuidi bapfumu zinganga kuevi kaba vayi Klisto bu kela kuiza, kadi mutu Nzambi ayi Bafalisi; bawu baba yuvula: —Bila kasi zaba ko kuevi kela ba! **28** Muna nzo Nzambi, mbi luisi kuntuadila ko e? **46** Minsungi mivutula: Yesu wuyamikina, bu kaba longa: —Bukiedika —Kuisi ko mutu wumatuama yokilika banga luezbi minu ndidi nani ayi kuevi ndiba! Ndisia buyolukidi mutu wovo! **47** Bafalisi baba yuvula: kuizila mu luzolo luama veka ko vayi mutu —Buna beno mamveno luvunukini e? **48** Vadi wovo wuthuma niandi wukiedika; beno luisi mutu wumosi mu bapfumu voti mu Bafalisi kunzaba ko. **29** Minu ndinzebi, bila kuidi niandi wuwilukidi mutu wovo e? **49** Vayi nkangu wu ndiba ayi niandi wuthuma. **30** Bazola kumbuila. batu bobo bakambulu zaba Mina, widi wusingu! Vayi kadi mutu kasia nunga ko mu kumbuila, **50** Buna mutu wumosi mu bawu, Nikodem, bila thangu andi buna yifueni ko. **31** Batu mutu wovo wuyenda kuidi Yesu va builu, wuba bawombo mu bobo baba mu nkangu banwilukila kamba: **51** —A buevi, Mina mieto mieti zengila ayi batuba: —Klisto bu kela kuiza, wela vanga mutu nkanu mu kambu teka wa mutu beni bikumu biwombo viokila biobi bilembu vangi ayi mu kambu teka zaba mambu mbi kavengi mutu wawu e? **32** Bafalisi bawa nkangu wu e? **52** Bamvutudila: —Ayi ngeyo mamvakú widi batu wuniunguta mambu momo mu diambu muisi Ngalili e? Tanga mu Mina ayi yindula diandi. Diawu Bafalisi va kimosi ayi bapfumu masonoko, buna ma wumona ti mbikudi kalendi zi zinganga Nzambi batumaminsungi mi Nzo totukila mu Ngalili ko. [**53** Buna kadika mutu Nzambi muingi mienda kangi Yesu. **33** Vayi wuvutuka ku nzo'andi.

8 Yesu wuyenda ku mongo minti mi Olive. **2** bantambikilanga makaba. Kadi mutu kasia Vayi mu nsuka-nsuka, Yesu wuvutuka ku Nzo nunga ko mu kumbuila, bila thangu'andi yifueni Nzambi. Batu boso bayizaku va kaba; wuvuanda ko. **21** Yesu wubuela ku bakamba: —Minu ndieka ayi wuba longa. **3** Minlongi mi mina ayi Bafalisi nkunda, muaki luela kuthomba ayi luela fuila bannatina nketo wumosi babuila mu kitsuza; mu masumu meno. Ku ndinkuenda beno lulendi bantula va ntuala wu batu boso; **4** bankamba: kuiza kuawu ko. **22** Buna Bayuda bayuvasana: —Nlongi, nketo wawu bambuila mu thangu kaba —Buna wela kukivonda e? Mananga diawu vanga kitsuza. **5** Mu Mina, Moyize wututuma ti kalembo tubilanga ti: “Ku ndinkuenda beno tufueti vonda baketo ba phila yayi mu matadi. lulendi kuiza kuawu ko e?” **23** Yesu wuba kamba: Vayi ngeyo, mbi wontuba e? **6** Banyuvudila —Beno luidi basi nza vayi minu ndidi muisi kiuvu kioki mu diambu di bamfiela muingi diyilu. Beno luidi basi nza yayi, vayi minu ndisi babaka bila kioki bafueti kumfundila. Vayi ko muisi nza yayi. **24** Diawu ndilukambidi ti Yesu wuyinama, wusonika mu nlemvo va tsi. “beno luela fuila mu masumu meno”, bila enati **7** Bu bantantisa mu kunyuvula; buna niandi lukadi wilukila ti “Minu ndidi”, buna luela wuvumbuka ayi wuba kamba: —Woso mutu fuila mu masumu meno. **25** Buna banyuvula: mu beno zebi ti kasi disumu ko, kaba mutu —Ngeyo widi nani e? Yesu wuba vutudila: wutheti mu kunzuba ditadi. **8** Buesidi yinama, —Wowo ndieti ku lukambanga mu zithangu wusonika va tsi. **9** Bu bawa bobo, baboso batona zioso. **26** Mawombo madi yama mu tuba mu tina wumosi wumosi; tonina kuidi banuna. diambu dieno ayi ma kulusambisila; vayi mutu Yesu wusiala niandi veka va kimosi ayi nketo wovo wuthuma widi wu kiedika ayi mambu va ntual'andi. **10** Buna Yesu wuvumbuka ayi momo ndiwa kuidi niandi mawu ndieta kamba wunkamba: —A nketo, mimfundu miaku kuevi kuidi basi nza. **27** Vayi basia sudika ko ti Yesu midi e? Kadi mutu kasi kubedisa ko e? **11** Nketo wuyolukila bobo mu diambu di Tata. **28** Buna wumvutudila: —A tata, kadi mutu. Buna Yesu Yesu wuba kamba: —Bu luela nangika Muana-wukamba: —Minu mamvama ndikadi kubedisa, Mutu, buna bosi luela zaba ti “Minu ndidi” Yenda kuaku vayi kadi buelavola masumu.] **12** ayi buna luela zaba ti ndivanganga ko kadi Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Minu ndidi diambu dimosi mu minu veka vayi ndilembo kiezila ki nza. Woso mutu wukundandakana tubi mambu momo mandonga Tata. **29** Mutu kalendi diatila mu tombi ko, vayi wela baka wovo wuthuma widi yama; kasia kumbika minu kiezila ki luzingu. **13** Buna Bafalisi bankamba: veka ko, bila minu ndieta vanga mu zithangu —Ngeyo veka wulembo kiteliminanga kimbangi, zioso mambu momo meta kummonisa khini. kimbangi kiaku kisi ki kiedika ko! **14** Vayi **30** Bu katuba mambu momo, batu bawombo Yesu wuba vutudila: —Kimbangi kiama kidi banwilukila. **31** Yesu wukamba Bayuda bobo ki kiedika, ka diambu ko minu veka ndilembo banwilukila ti: —Enati beno lunkangananga mu kitelimina kimbangi. Bila minu nzebi kuevi mambu mama buna luidi minlonguki miama ndiba ayi nzebi kuevi ndinkuenda. Vayi beno mu kiedika, **32** luela zaba kiedika ayi kiedika luisi zaba ko kueve ndiba ayi kuevi ndinkuenda. kiela kulukula. **33** Bamvutudila: —Beto tuidi **15** Beno mu kimutu lueta sambisila. Vayi minu mu nkuna Abalahami ayi kadi khumbu tusia ndikadi sambisa kadi mutu wumosi. **16** Enati beto bavika ba mutu ko! Buna buevi wuntubila minu ndilembo sambisa, buna tsambusulu'ama ti: “Luela ba batu ba kiphuanza e?” **34** Yesu yidi yi kiedika; bila ndisi ko minu veka vayi wuba vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti: Tata wuthumba widi yama. **17** Madi Masonama Woso mutu wumvanganga masumu, buna mu Mina mieno ti: kimbangi ki batu buadi kidi niandi mvika wu masumu. **35** Mvika kasi muisi ki kiedika. **18** Minu veka ndilembo kitelimina dikanda ko vayi muana, mu zithangu zioso, kimbangi ayi Tata wuthuma wulembo thelimina widi muisi dikanda. (aiōn g165) **36** Diawu enati diaka kimbangi. **19** Banyuvula: —Kuevi kuidi Muana wulukudidi, buna lukululu mu kiedika. Dise diaku e? Yesu wuba vutudila: —Beno luisi **37** Nyinga, nzebi ti luidi mu nkuna Abalahami, kunzaba ko ayi luisi zaba ko Dise diama! Enati vayi lutidi kuphonda bila mambu mama masi ko lunzebi, nganu luzebi Dise diama. **20** Yesu buangu mu beno. **38** Ndilembo lukambi mambu wutubila mambu momo bu kaba longa mu momo minu ndimona bu ndiba kuidi Siama Nzo Nzambi, wutelama va ndambu buangu vayi beno lulembo vangi mambu momo luwa

kuidi Sieno. **39** Bankamba: —Abalahami niandi ndinzebi. Enati thubidi ti ndisi kunzaba ko, sieto! Yesu wuba vutudila: —Enati luidi bana ba buna ndieka nkua luvunu banga beno. Bayi Abalahami, nganu lulembo vangi mavanga ma minu ndinzebi ayi ndieta lunda mambu mandi. Abalahami. **40** Vayi buabu beno lulembo tombi **56** Dise dieno Abalahami wumona khini bu kuphondisa, minu, mutu ndilukembi kiedika kayindula ti wulenda mona lumbu kiama; kioki ndiwa kuidi Nzambi. Abalahami kasia bu wumona kiawu ayi wumona khini yiwombo. vanga ko. **41** Beno lulembo vangi mavanga ma **57** Bayuda bankamba: —Ngeyo kudukisidi ko sieno. Bawu bamvutudila: —Beto tuisi bana ba makumatanu ma mimvu, vayi buabu wulembo kindumba ko. Vayi Nzambi niandi khatika Sieto. tubi ti wumona Abalahami! **58** Yesu wuba **42** Yesu wuba kamba: —Enati Nzambi niandi vutudila: —Bukiedika ndikulukamba ti tuamina Sieno nganu lueta kunzola, bila mu Nzambi Abalahami kabutuka, buna minu ndidi. **59** Bu nditotukila; ayi buabu ndidi vava. Ndisia kuizila katuba mambu momo, batota matadi muingi ko mu luzolo luama vekavayi niandi wuthuma. banzuba vayi Yesu wusuama ayi wutotuka mu **43** Bila mbi lunkambu sudikila mambu ndilembo nzo Nzambi.

44 Beno Satana niandi dise dieno ayi lutidi vanga zinzinunu zi dise dieno. Niandi mvondi tona vana thonono ayi kasia zingila ko mu kiedika, bila mu niandi muisi ko kadi kiedika. Mu thangu keta vuna, buna mu ntim'andi mueta ba luvunu bila niandi nkua luvunu ayi dise di luvunu. **45** Vayi minu bu ndilembo tubi kiedika, beno lukadi kunguilukila. **46** Nani mu beno wulenda kukhamba disumu diodi ndivanga e? Buna bila mbi lukadi kunguilukila enati ndilembo lukambi kiedika e? **47** Woso mutu Nzambi kavuidi wunwanga mambu ma Nzambi. Beno Nzambi kasi luvua ko, diawu ka luwilanga ko. **48** Bayuda bamvutudila: —Mueni ti bukiedika kuandi tulembo kambanga ti ngeyo widi muisi Samaliayi Pheve yimbimbi yidi yaku. **49** Yesu wuba vutudila: —Nana, minu ndisi'ama Pheve yimbimbi ko. Vayi Dise diama ndieta kinzikavayi beno lulembo kundenzi. **50** Minu nditombanga nkembo'ama ko. Vayi vadi mutu wuntombanga wawu ayi weta sambisa. **51** Bukiedika ndikulukamba: woso mutu wunlundanga mambu mama, kalendi fua ko. (*aiōn g165*) **52** Buna byuda bamvutudila: —Buabu tuzebi ti Pheve yi mbimbi yidi yaku! Bila Abalahami ayi mimbikudi bamana fua, vayi ngeyo wunkamba ti woso mutu wunlunda mambu maku kalendi fua ko! (*aiōn g165*) **53** Buna ngeyo wumbanza ti ngeyo lutidi mu bunnени. Dise dieto Abalahami, diodi difua voti mimbikudi miomi mimana fua e? Buevi wulembo kibanzila e? **54** Yesu wuba vutudila: —Enati minu ndilembo kikembisa minu veka, buna nkembo'ama widi wuphamba. Vayi Dise diama, diodi lulembo tedila Nzambi eno niandi wulembo khembisa. **55** Muaki beno luisi kunzaba ko vayi minu

9 Yesu bu kaba mvioka, wumona mutu wumosi wubutuka phofo. **2** Buna minlonguki miandi minyuvula: —Labi, nani wuvola masumu: mutu wawu voti bambuta bandi muingi kabutuka phofo e? **3** Yesu wuba vutudila: —Nana, kadi sia ti niandi wuvola masumu voti zimbota ziandi vayi mu diambu di mavanga ma Nzambi mamonika mu niandi. **4** Mfueti vanga mavanga ma mutu wovo wuthuma muini bu wukidi. Buisibuawu yila mutu kalendi buela sala ko. **5** Bu ndikidi va nza, minu ndidi kiezila ki nza. **6** Bu kamana tuba mambu momo, wulobula madita va tsu, wusoba nyamba mu madita mandi; wuvinda nyamba beni mu meso ma phofo. **7** Buna wunkamba: —Yenda ayi wukisukula ku buindi ki Silowe (“Silowe” dinsundula “wutumu”). Phofo beni wuyenda, wukisukula. Wutoma mona bu kaba mvutuka. **8** Batu bafikasana yandi ayi batu babo batuama kunzaba ti niandi wubanlombi, bayuvasana: —A beno! Niandi ko mutu wovo wubedi vuandanga ayi wubedi lombanga e? **9** Bankaka batuba ti: —Niandi! Bankaka batuba ti: —Nana, niandi ko! Dedakan kuandi badedikini! Vayi niandi veka wuba kamba: —Minu kuandi! **10** Buna bawu banyuvula: —Vayi buevi buzibukidindi meso maku e? **11** Wuba kamba: —Mutu wovo bantedilanga Yesu, niandi sobikisidindi nyamba, vindidi yawu mu meso mama, bosu wukhembti ti yenda kisukula ku buindi ki Silowe. Buna ndiedindi, ndikisukudi ayi mbueningi. **12** Banyuvula: —Mutu beni kuevi kadi e? Wuba vutudila: —Ndikadi zaba! **13** Banata mutu wovo wuba phofo kuidi Bafalisi. **14** Kiba lumbu ki saba kioki Yesu kasobikisa nyamba ayi kazibula meso ma phofo. **15** Bafalisi mamvawu banyuvula buevi meso mandi mazibukila. Niandi

wuba vutudila ti: —Nyamba katudidingi mu wila. **32** Bila tuwilu ko ti mutu wuzibula meso ma meso mama, ndikisukudingi ayi ndilembo moni! **16** Ndambu Bafalisi bakamba: —Mutu wawu kasi mutu wubutuka phofo. (aiōn g165) **33** Enati mutu ba kuidi Nzambi ko nganu kalendi vowo kasia ba kuidi Nzambi ko nganu vanga diambu dimosi ko. **34** Bawu bamvutudila: ki saba! Vayi bankaka bavutula: —Buna buevi —Ngeyo wubutukila mu masumu ayi ngeyo nkua masumu kalenda vangila bikumu banga weka kutulonga e? Bankuka ku nganda. **35** Yesu biobi e? Mu bila kioki batu bavasuka. **17** Babuela bu kawa ti bankuka ku nganda ayi bu kambahala, yuvula diaka phofo: —Ngeyo veka, mbi wuntuba buna wunkamba: —Wunwilukila mu Muana mu diambu di mutu wovo e? Bila meso maku Mutu e? **36** Buna mutu beni wumvutudila: kazibudi. Wuba vutudila: —Niandi mbikudi kadi. —Tata, mutu beni nani muingi ndiwilukila mu **18** Bayuda basia wilukila ko ti niandi wuba phofo niandi e? **37** Yesu wunkamba: —Wummueni, ayi basia wilukila ko ti meso mandi mazibukidi; mutu wovo wulembo tubana yaku, niandi. diawu nate batumisa bambuta bandi. **19** Baba **38** Mutu wumvutudila: —Pfumu, nguilukidi! yuvula: —Bukiedika kuandi ti niawu niandi Wumbuongimina. **39** Yesu wunkamba: —Minu muan'eno wovo lueti kamba ti wubutuka phofo ndiyiza va nza yayi mu diambu di tsambusulu e? Vayi buna buevi kalembo monina buabu e? **20** muingi bankambu monanga bamona ayi muingi Zimbuta bandi baba vutudila: —Tuzebi ti niawu bobo bammonanga bakituka baphofo. **40** Bafalisi niandi muan'eto, wubutuka phofo. **21** Vayi buevi bankaka baba yandi bawa mambu momo, keka monina buabu, diodi tukadi dizaba ayi banyuvula: —Buevi, beto mamveto tuidi baphofo tukadi zaba nani wunzibudingi meso. Vayi weka e? **41** Yesu wuba vutudila: —Enati luidi baphofo wuyunduka, lunyuvula niandi veka bila maka nganu luisi masumu ko. Vayi buabu lulembo tuba mambu momo madi mu niandi. **22** Zimbuta tubi ti lulembo moni diawu masumu meno madi bandi zitubila mambu momo bila boma zimona kaka yeno!

Bayuda; mu diambu di Bayuda bawizana ti woso mutu wela kikinina ti niandi Klisto, buna mutu wovo wela kanduku mu buela kotanga mu nzo yi lukutukunu. **23** Diawu bambuta bandi zitubila ti: “weka wuyunduka, lunyuvula niandi veka.” **24** Bafalisi batumisa mu khumbu yimmuadi mutu wovo wuba phofo, bankamba: —Vana nkembo kuidi Nzambi bila beto tuzebi ti mutu wuna widi nkua masumu! **25** Vayi mutu beni wuba vutudila: —Enati widi nkua masumu, diodi ndisi dizaba ko vayi diambu dimosi kaka nzebi: ndibedi phofo vayi buabu ndilembo moni. **26** Babuela kunyuvula diaka: —Vayi mbi kasidindi e? Buevi kazibudingi meso maku e? **27** Niandi wuba vutudila: —A mamveno diaka, keti ndilukembingi mambu moso! Vayi lumengi kueno wa! Bila mbi lutididi diaka kuma wila e? Bati beno mamveno lutidi kituka minlonguki miandi e? **28** Bamfinga ayi bankamba: —Ngeyo widi nlonguki andi, vayi beto tuidi minlonguki mi Moyize! **29** Beto tuzebi ti Nzambi wuyolukila mu Moyize, vayi mutu wovo, tuisi zaba ko kuevi kaba! **30** Mutu beni wuba vutudila: —Didi ditsiminanga! Beno luisi zaba ko kuevi kaba, vayi zibudingi meso mama e. **31** Muaki beto tuzebi ti Nzambi kawilanga bankua masumu ko vayi enati mutu weti kinzika Nzambi ayi weta vanga luzolo luandi buna niandi Nzambi keta

10 —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti woso wunkambu kotila va muelo phaka wu manemini vayi wunkotila ku yilu niandi khatika muivi ayi dovula! **2** Vayi woso wunkotila va muelo buna niandi nsungi. **3** Niandi beti zibudila kuidi nsungi wu luphangu ayi mamemini meta wa mbembo'andi. Wuntelanga mamemini mandi mu mazina mawu ayi wunkumatotulanga ku nganda. **4** Bu katotudi mamemini mandi moso ku nganda, weti kuma tuaminina ku ntuala ayi mamemini meti kunlandakananga bila mazebi mbembo'andi. **5** Muaki malendi landakana nzenza ko vayi meta kuntina bila masi zaba ko mbembo yi banzenza. **6** Yesu wuba kamba nongo yoyo vayi basia sudika ko mambu momo kaba kuba kamba: **7** Yesu wubuela ku bakamba diaka: —Bukiedika, bukiedika ndikulukamba ti minu muelo phaka wu mamemini. **8** Mivi ayi bidovula bawu batu bayiza ku ntual'ama. Vayi mamemini masia kubawila ko. **9** Minu ndidi muelo. Woso wunkotila mu munu wela vuka. Niandi wela kota, wela totuka ayi wela baka bidia. **10** Muivi weta kuiza kaka mu diambu di yiba, vonda ayi bunga. Minu ndiyiza mu diambu di mamemini mabaka luzingu muingi mabaka luawu mu buwombo-wombo. **11** Minu ndidi Nsungi Wumboti. Nsungi wumboti

weta vana luzingu luandi mu diambu di wuba vutudila: —Minu ndilumonisa mavanga mamemi. **12** Vayi mutu wowo wumfutungu, mawombo mamboti maba kuidi Dise diama. Mu kambulu nsungi wumboti, kambulu vua diambu di mavanga mbi momo lutidi kunzubila mamemi, niandi mona diemvu dilemvu yizi, matadi e? **33** Bayuda bamvutudila: —Tukadi wunyekulanga mamemi ayiwuntinanga; buna kuzuba matadi mu diambu di mavanga mamboti diemvu dikumabuila nga ayi dinsasikisanga vayi mu diambu wulembo vuezi Nzambi ayi mamemi. **13** Mutu wumfutungu weta tina bila ngeyo widi mutu kaka vayi wulembo tubi ti futu keta futu; kabelanga mamemi mayindu ko. widi Nzambi. **34** Yesu wuba vutudila: —Mu mina **14** Minu ndidi nsungi wumbote; nzebi mamemi mieno musia sonama ko: Minu thubidi ti beno mama ayi mamemi mama manzebi. **15** Sumbu luidi zinzambi e? **35** Enati niandi wuntedila Tata kanzebi ayi minu nzebi Tata. Ndieta vana batu bawa mambu ma Nzambi “zinzambi” ayi luzingu luama mu diambu di mamemi. **16** Minu masonama malendi vunzu ko, **36** buna bila mbi mbeki mamemi mankaka makambulu mu phaka lulembo tubila kuidi mutu wukitulu nlongo yayi, mamvawu mfueti ku matuala ayi mela wa kuidi Tata ayi mutu wowo kafidisa va nza mbembo'ama. Buna vela ba nkangu wumosi ti wulembo vuezi Nzambi e? Bila thubidingi ayi nsungi wumosi. **17** Tata wunzodidi mu ti “minu ndidi Muana Nzambi e?” **37** Enati diambu diadi: minu ndieti vana luzingu luama ndikadi vanga mavanga ma Dise diama, buna muingindibuela lubonga diaka. **18** Kadi mutu bikanu kueno kunguila. **38** Vayi enati ndilembo kalendi kuhonda ko vayi minu veka ndieti vana mavangi, bu lukambu kueno kunguila, vayi luzingu luama. Bila minu veka mbeki lulendo mu bika luwilukila mavanga muingi luzaba ayi kuluvana ayi mbeki lulendo lu buela kulubonga. luwilukila ti Tata widi mu minu ayi minu ndidi Luawu lolo thumunu nditambula kuidi Dise mu niandi. **39** Batomba diaka mu kunkanga, diama. **19** Bayuda babuela vasuka diaka mu vayi wutina mu mioko miawu **40** ayi wuyenda diambu di mambu momo. **20** Bawombo mu bawu diaka kuna disimu di Yolidani va buangu kioki batuba: —Pheve yimbimbi yidi yandi ayi kilawu Yowani katonina botikila; wuvuanda kuna. **41** kadi. Bila mbi lufueti kunwila e? **21** Vayi bankaka Batu bawombo bayiza kuidi niandi ayi batuba: mu bawu batuba: —Mutu widi Pheve yimbimbi —Yowani kasia vanga kadi kumu kimosi ko, vayi kalendi tuba mambu momo ko. Pheve yimbimbi mambu mamo matuba Yowani mu diambu di yilenda kuandi zibula meso ma phofe e? **22** mutu wawu madi makiedika. **42** Kuna buangu Yiba thangu nyengo wu mbiekolo Nzo Nzambi, beni batu bawombo banwilukila.

ku Yelusalemithangu yi kiozi kingolo, **23** Yesu wudiata mu Nzo Nzambi, ku ndambu buangu baba ntedilanga: makunzi ma Solomo. **24** Bayuda banzungidila, banyuvula: —Nate thangu mbi fueti lembo tutudilanga mintima mu yilu e? Enati bukiedika ngeyo widi Klisto, wutukambi! **25** Yesu wuba vutudila: —Ndilukamba buawu vayi lumanga kueno wilukila. Mavanga momo ndieti vanga mu dizina di dise diama mawu meti kuthelimina kimbangi. **26** Vayi beno lukadi wilukila bila luisi mamemi mama ko bangaa kuandi bu ndilukamba. **27** Mamemi mama manwanga mbembo'ama ayi minu ndimazebi, meta kundandakana. **28** Minu ndieti kumavana luzingu lukalumani ayi malendi fua ko. Kuisi ko mutu wulenda kumaziona mu mioko miama. (**aīōn g165, aīōnios g166**) **29** Bila Dise diama diodi diphana mawu, viatukidi babo. Kuisi ko mutu wulenda kumaziona mu mioko mi Dise diama. **30** Minu ayi Tata tuidi mutu wumosi. **31** Bayuda batota diaka matadi muingi banzuba. **32** Yesu

11 Vaba mutu wumosi wuba mbevo, dizina diandi Lazale. Niandi wuba muisi Betani, buala buba mvuandanga Maliya ayi khomb'andi Malata. **2** Maliya, niandi nketo wudukudila Pfumu Yesu malasi ma tsudi mu malu ayi wufiona mawu mu zitsuki ziandi. Lazale wuba kimbevo, wuba khomba yi bakala yi Maliya. **3** Buna bakhomba bandi babaketo zituma mutu kuidi Yesu mu kunkamba: —Pfumu, tala mutu wowo weta zola wulembo bedi. **4** Vayi Yesu bu kawa bobo, wutuba: —Kimbevo kioki kilendi kumivonda ko, vayi kidi mu diambu di nkembo wu Nzambi muingi Muana Nzambi kakemboso mu kimbevo kioki. **5** Muaki Yesu wuzola bwombo Malata, khomb'andi yi nketo ayi Lazale. **6** Vayi bu kawa ti Lazale wulembo bedi, wubuela vuanda bilumbu biodi va buangu kioki kaba. **7** Bosi wukamba minlonguki miandi: —Tuvutukanu ku Yuda. **8** Vayi minlonguki miandi minkamba: —A Labi, keti ndambu kuandi

yi bilumbu biviokidi, Bayuda bazola kuzuba Maliya mu nzo ayi bobo baba kumbomba, bu matadi vayi buabu tidi kuaku buela vutuka ku bamona ti Maliya wutumbu telama mu nsualu Yuda! **9** Yesu wuba vutudila: —Muisi ko kumi ayi wutotuka, buna banlandakana bila babanizla zithangu zizole mu muini e? Enati mutu dieti va ti wedi ku biziami ku dila. **32** Vayi Maliya muini kalendi bumina thutu ko bila wulembo wutula vaba Yesu, bu kammona buna wubua moni kiezila ki nza. **10** Vayi enati mutu wulembo va malu mandi ayi wunkamba: —Pfumu, enati diati va builu, buna maka bumina thutu, kiezila wubedi vava nganu khomb'ama kasi fua ko! kisi ko mu niandi. **11** Bu kamanisa tuba mambu **33** Yesu bu kamona ti Maliya wulembo didi va momo, buna wubuela diaka: —Nkundi eto lazale kimosi ayi bayuda bobo babayandi, buna kiadi wulembo leki tulu vayi ndiedi mu kuenda kingolo kimbila mu ntima. **34** Buna wuyuvula: nkotula. **12** Minlonguki mimvutudila: —Pfumu, —Kuevi luntudidi e? Bamvutudila: —Pfumu enati lekidi tulu buna wela beluka. **13** Muaki Yesu Yiza tadi. **35** Yesu wudila. **36** Bayuda batuba: wuyolukila lufua luandi vayi bawu babanzila —A beno..., Tala phila yikanzodila! **37** Vayi ti Yesu wuyolukila tulu toto tunlekongo. **14** bankaka mu bawu batuba: —Mutu wawu niandi Buna Yesu wuba sudikisa ti: —Lazale fuidi. **15** wuzibula meso ma phofo, nganu kasi vanga ko Vayi khini ndimmona mu diambu dieno bu diambumuingi mutu wawu kabika fua e? **38** Yesu ndikambu ba vawu muingi luwilukila. Vayi wuluta buela mona kiadi kiwombo mu ntima. tuendano buabu ku kadi. **16** Tona mutu wowo Wuyenda ku biziami. Ziami beni kiba kisokolo baba ntedilanga Didime, wukamba bakhomba mu ditadi. Va muelo vawu batula ditadi dinneni. bandi minlonguki: —Tuendano kuna mu diambu **39** Yesu wuba kamba: —Botulanu ditadi diodi. beto mamveto tufua yandi va kimosi. **17** Yesu Malata, khomba yi mutu wufua, wunkamba: bu katula, wuyenda bata buna Lazale weka —Pfumu, weka kuiza tsudi bila kiaki kieka bilumbu biya ku tsi ntoto. **18** Betani diba lumbu kinya tona kazikulu. **40** Yesu wunkamba: divula difikama ayi Yelusalemi, nduka-nduka —Ndisi kukambanga ko ti mawumona nkembo bikilometele bitatu, **19** ayi Bayuda bawombo wu Nzambi enati wilukidi e? **41** Babotula bayiza kuidi Malata ayi Maliya mu kuba bomba ditadi. Yesu wuvumbula meso mandi ku diyilu, mu diambu di khomb'awu wu bakala. **20** wutuba: —Tata, ndivutudidi matondo bila Malata bu kawa ti Yesu lembu yizi, wuyenda wukunguilanga. **42** Nzebi ti weta kunguila mu kundengana vayi Maiya wuba wuvuanda ku nzo. zithangu zioso, vayi enati ndintubila bobo mu **21** Malata wukamba Yesu: —Pfumu, enati wubedi diambu di nkangu wawu wunzungididi muingi vava nganu khomb'ama kasi fua ko. **22** Vayi bakikinina ti ngeyo wuthuma. **43** Bu kamana buabu nzebi kuama ti dioso kuandi diambu di tuba mambu momo, Yesu wuyamikina mau wela lomba kuidi Nzambi, Nzambi wela kuvana mbembo yingolo: —Lazale, totuka! **44** Mutu diawu. **23** Yesu wunkamba: —Khomb'aku wela wufua wutotuka, wuzingu bitendi-bitendi bi fuluka. **24** Malata wumvutudila: —Nzebi ti wela minledi mu mioko ayimu malu; zizi kiandi kifuku fuluka mu lumbu kitsuka, batu bu bela fuluka. ku tsi nledi. Yesu wuba kamba: —Lunnianguna, **25** Vayi yesu wunkamba: —Minu ndidi mfulukulu lumbika kenda kuandi. **45** Bawombo mu Bayuda ayi luzingu. Woso wukunguilukila, ka diambu bobo bayiza kuidi Maliya, bu bamona mambu ko wufua, wela zinga. **26** Woso wunzinga ayi momo mavanga Yesu, banwilukila. **46** Vayi wukunguilukila kalendi fua nkutu ko. Wilukidi bankaka mu bawu bayenda bata Bafalisi ayi baba mawu e? (**aión g165**) **27** Malata wumvutudila: kamba mamo mavanga Yesu. **47** Buna bapfumu —Nyinga Pfumu, minu nguilukidi ti ngeyo zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi bakutakanra Klisto, Muana Nzambi, wunkuiza va nza. **28** Bu mu lukutukunu lunneni ayi bakamba: —Mbi kamana tuba mambu momo, Malata wuyenda tufueti vanga e? Bila mutu wawu wulembo tela mukinsueki Maliya, khomb'andi yinketo, vangi bikumu biwombo. **48** Beto kumbika ti mu kunkamba: —Maliya, Nlongi wizidingi, kalembo kavanganga bobo, buna batu babo ngeyo kantela! **29** Maliya bu katumbu wa mabanwilukila. Buna basi Loma bela kuiza, Malata; wutelama mu nsualu ayi wuyenda bela tulula nzu'eto Nzambi ayi tsi eto. **49** kuidi Yesu. **30** Muaki buna Yesu kakikotidi ko Vayi wumosi mu bawu, dizina diandi Kayife, mu buala, wuba kaka va buangu kioki Malata niandi wuba pfumu yi zinganga Nzambi mu kayiza kundenginina. **31** Bayuda bobo baba ayi mvu beni, wuba kamba: —A buna lusi zaba

kadi kiasa ko e? **50** Luisi zaba ko ti bulutidi Yesu kaka vayi muingi bamona Lazale mutu mboti mutu wumosi kafua mu diambu di batu wooo Yesu kafulukisa. **10** Buna bapfumu zi boso ayi tsi yoso yibika bungu! **51** Kasia tuba zinganga Nzambi zikutakana mu diambu di mambu momo mu luzolo luandi veka ko. Vayi vondisa Lazale. **11** Bila mu diambu diandi bu kaba pfumu yi zinganga Nzambi mu mvu Bayuda bawombo batina ayi bawilukila Yesu beni, buna wubikula ti Yesu kafueti fua mu **12** Lumbu kilanda, nkangu wu batu wuyiza diambu di tsi andi. **52** Bika sia ti mu diambu di ku nyengo bu wuwa ti Yesuwulembo yizi ku tsi kaka, vayi mu diambu di kutikisabana babo Yelusalemi; **13** buna babonga mandalala ayi ba Nzambi bamana sasakana muingi bakituka bayenda ku ntual'andi bayamikina mu mbembo mutu wumosi. **53** Tona lumbu kina, bawizana va yingolo: —Ozana! Bika kasakumuna mutu wooo kimosi mu diambu bamvondisa. **54** Diawu, Yesu wunkuizila mu dizina di Pfumu, Ntinu wu Iseli. kasi buela kukimonikisa ko va meso ma bayuda. **14** Yesu bu kamona muana phunda wuvuanda Wubotuka kuna, wuyenda ku zunga kifikimini va mbata phunda beni banga busonimina: **15** ayi dikanga, ku divuladibeti tedilanga Efalamyimi. Bika kuaku mona boma ngeyo muana ndumba Wuvuanda kuna ayi minlonguki miandi. **55** wu Sioni Tala ntinu'aku wizidi, buna kavuendi Pasika yi Bayuda yifikama batu bawombo baba va mbata muana phunda. **16** Minlonguki miandi mu mala bayenda ku Yeluzalemi tuamina Pasika misia tuama zaba ko tsundu mambu momo. yiba mu diambu di bakivedisa. **56** Batomba Yesu. Vayi Yesu bu kamana kemboso, bosí mitebuka Ayi bu baba mu Nzo Nzambi bayuvasana bawu moyo ti mambu beni momo masonama mu na bawu: —Buevi lumbanza e? Lummuena ti diambu diandi ayi bavanga mambu momo mu kalendi kuiza ko ku nyengo e? **57** Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi bavana lutumunu muidi batu ti woso kuandi wunzaba kuidi Yesu, buna kafueti samuna muingi bankanga.

12 Bilumbu bisambanu bisiala muingi nyengo Pasika wuba, Yesu wuyenda ku Betani kuba Lazale mutu wooo kafulukisa. **2** Banlambilu ndikulu yinneni. Malata wuba tudila bidia va meza; Lazale mamvandi wuba wumosi mu bawu bavuanda yandi va meza. **3** Maliya wubonga ndambu yi lita yi malasi, makambu sobukusu, mathalumavangulu mu nale wudukula mawu mu malu ma Yesu, wufiona malu mandi muzitsuki ziandi. Nzo yoso yimana wala tsudi malasi. **4** Wumosi mu minlonguki miandi, Yuda Isikalioti wukana kumvakula, wutuba: **5** —Bila mbi kadi kuandi sumbisa malasi beni mu zikhama zitatu zi denali, bosí yeka vana zimbongo beni kuidi minsukami e? **6** Wutubila bobo bika sia mu diambu di kabela minsukami mayinduvayi wutubila bobo bila wuba muivi, niandi wuba lundanga kesi ya zimbongo ayi wuba yibanga zimbongo ziozi ziba tulungu muna. **7** Yesu wutuba: —Lumbika, bila lundidi mawu mu diambu di lumbu ki nzikulu'ama. **8** Bila minsukami midi yeno mu zithangu zioso va kimosi vayi beno lulendi kalanga yama mu zithangu zioso ko! **9** Nkangu wunneni mu bayuda bazaba ti Yesu widi kuna, buna bayiza kuna, bika sia ti mudiambu di tala

Yesu kaka vayi muingi bamona Lazale mutu mboti mutu wumosi kafua mu diambu di batu wooo Yesu kafulukisa. **10** Buna bapfumu zi boso ayi tsi yoso yibika bungu! **51** Kasia tuba zinganga Nzambi zikutakana mu diambu di mambu momo mu luzolo luandi veka ko. Vayi vondisa Lazale. **11** Bila mu diambu diandi bu kaba pfumu yi zinganga Nzambi mu mvu Bayuda bawombo batina ayi bawilukila Yesu beni, buna wubikula ti Yesu kafueti fua mu **12** Lumbu kilanda, nkangu wu batu wuyiza diambu di tsi andi. **52** Bika sia ti mu diambu di ku nyengo bu wuwa ti Yesuwulembo yizi ku tsi kaka, vayi mu diambu di kutikisabana babo Yelusalemi; **13** buna babonga mandalala ayi ba Nzambi bamana sasakana muingi bakituka bayenda ku ntual'andi bayamikina mu mbembo mutu wumosi. **53** Tona lumbu kina, bawizana va yingolo: —Ozana! Bika kasakumuna mutu wooo kimosi mu diambu bamvondisa. **54** Diawu, Yesu wunkuizila mu dizina di Pfumu, Ntinu wu Iseli. kasi buela kukimonikisa ko va meso ma bayuda. **14** Yesu bu kamona muana phunda wuvuanda Wubotuka kuna, wuyenda ku zunga kifikimini va mbata phunda beni banga busonimina: **15** ayi dikanga, ku divuladibeti tedilanga Efalamyimi. Bika kuaku mona boma ngeyo muana ndumba Wuvuanda kuna ayi minlonguki miandi. **55** wu Sioni Tala ntinu'aku wizidi, buna kavuendi Pasika yi Bayuda yifikama batu bawombo baba va mbata muana phunda. **16** Minlonguki miandi mu mala bayenda ku Yeluzalemi tuamina Pasika misia tuama zaba ko tsundu mambu momo. yiba mu diambu di bakivedisa. **56** Batomba Yesu. Vayi Yesu bu kamana kemboso, bosí mitebuka Ayi bu baba mu Nzo Nzambi bayuvasana bawu moyo ti mambu beni momo masonama mu na bawu: —Buevi lumbanza e? Lummuena ti diambu diandi ayi bavanga mambu momo mu kalendi kuiza ko ku nyengo e? **57** Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi bavana lutumunu muidi batu ti woso kuandi wunzaba kuidi Yesu, buna kafueti samuna muingi bankanga.

12 Bilumbu bisambanu bisiala muingi nyengo Pasika wuba, Yesu wuyenda ku Betani kuba Lazale mutu wooo kafulukisa. **2** Banlambilu ndikulu yinneni. Malata wuba tudila bidia va meza; Lazale mamvandi wuba wumosi mu bawu bavuanda yandi va meza. **3** Maliya wubonga ndambu yi lita yi malasi, makambu sobukusu, mathalumavangulu mu nale wudukula mawu mu malu ma Yesu, wufiona malu mandi muzitsuki ziandi. Nzo yoso yimana wala tsudi malasi. **4** Wumosi mu minlonguki miandi, Yuda Isikalioti wukana kumvakula, wutuba: **5** —Bila mbi kadi kuandi sumbisa malasi beni mu zikhama zitatu zi denali, bosí yeka vana zimbongo beni kuidi minsukami e? **6** Wutubila bobo bika sia mu diambu di kabela minsukami mayinduvayi wutubila bobo bila wuba muivi, niandi wuba lundanga kesi ya zimbongo ayi wuba yibanga zimbongo ziozi ziba tulungu muna. **7** Yesu wutuba: —Lumbika, bila lundidi mawu mu diambu di lumbu ki nzikulu'ama. **8** Bila minsukami midi yeno mu zithangu zioso va kimosi vayi beno lulendi kalanga yama mu zithangu zioso ko! **9** Nkangu wunneni mu bayuda bazaba ti Yesu widi kuna, buna bayiza kuna, bika sia ti mudiambu di tala

Lazale mu ziami ayi mu diambu kamfulukisa mu bafua. **18** Diawu diodi bawombo bayiza ku ntual'andi mu kundengana bu bawa ti niandi wuvanga kumu kioki. **19** Bafalisi bakambasana bawu na bawu: —Lulembo moni ti lulendi nunga ko! Bila tala batu boso balembo nlandalakana. **20** Basi Ngelesi bankaka bayiza mu sambila ku Yelusalemi mu lumbu ki nyengo, **21** bayenda bata Filipi muisi Betesayida; divula didi mu tsi Ngalili, banleba ayi bankamba: —Tata, tutidi mona Yesu! **22** Filipi wuyenda ayi wukamba buawu Andele. Andele va kimosi ayi Filipi bayiza kamba buawu yesu. **23** Yesu wuba vutudila: —Thangu yifueni yoyi Muana Mutu yikafueti kembosolo. **24** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba enati luteti lu ble lololubuidi va ntoto lukadi bola, buna luidi kaka luawu veka. Vayi enati lubodidi buna lumbutanga zitheti ziwombo. **25** Woso mutu wunzola luzingu luandi, wela luzimbisa vayi woso wunlenda luzingu luandi va ntoto wawu wela lulunda mu diambu di luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **26** Woso wukutsadila, bika kandandakana. Ayi koso ku ndidi kuna kuela ba kisadi kiama. Tata wela kinzika woso wu kutsadila. **27** Buabu muel'amam weka kiadi kiwombo. Mbi mfueti tuba e? Tata, wukhula mu thangu yayi. Vayi ndiyizila mu diambu di thangu yayi. **28** Tata, kembisa dizina diaku! Muna thangu beni, mbembo yiba ku

Diyilu yiawakan: —Minu ndikembisa diawu ayi bila ndisia kuiza mu diambu di sambisa nza ko ndielia buela kudikembisa diaka. **29** Nkangu wu vayi ndiyiza mu diambu di vukisa nza. **48** Woso batu baba vana bawa mbembo beni, batuba wu kundoza ayi wunkamba tambula mambu ti: —Yibedi nzazi. Vayi bankaka batuba ti: mama beki zuzi diandi. Mambu momo ndituba —Mbasu yiza kunyolukila. **30** Yesu wuba kamba: mawu mela kunsambisa mu lumbu kitsuka. —Mbembo yisi wakakana mu diambu diama **49** Bila ndisia tubila mu luzolo luama veka ko ko vayi yiawakan: —Beto tuzebi vayi mu luzolo lu Dise diodi dithuma. Niandi tsambusulu yi nza yayi yifueni; buabu pfumu veka wuthumina mambu momo mfueti tuba yi nza yayi lozolo ku nganda. **32** Minu bu ayi buevi mfueti tubila. **50** Nzebi ti thumunu ndielia tombolo ku diyilu, buna ndielia tuta andi yidi luzingu lukalumani. Diawu mambu batu boso kuidi minu. **33** Yesu wutuba mambu momo mu diambu di monisa phila lufua kela momo mawu. **34** Nkangu wumvutudila: —Beto tuzebi fuila. **35** Yesu wuba kamba: —Mu thangu yifioti kaka, kiezila mu Mina ti Klisto kafueti zinga mu zithangu zioso. Vayi buna buevi ngego wuntubila ti Muana Mutu kafueti tombulu ku Diyilu e? Buna nani Muana mutu beni e? (*aiōn g165*) **36** Yesu wuba kamba: —Mu thangu yifioti kaka, kiezila kididi va khatitsik'eno buna bika ludiata bu luki ayi kiezila muingi tombi kibika kulubuila. Bila woso wundiatila mu tombi kakadi zaba kuevi keti kuenda. **37** Sumbu lukidi ayi kiezila buna luwilukila mu kiezila muingi beno luba bana ba kiezila. Yesu wutuba mambu momo, wuyenda, wusuama va meso mawu. **38** Buawu bobo budedikinina mambu mabikula mbikudi Ezayi: Pfumi, nani wuwilukila mambu momo kawa kuidi beto e? Ayi kuidi nani kumonikinina lulendo lu Pfumi e? **39** Diawu balendi wilukila ko bila Ezayi wubuela bikula: **40** Niandi wuvonda meso mawu Ayi wukitula mintima miawu matadi muingi babika mona ayi babika sudika mu mintima miawu mu diambu babika balula mavanga; muingi ndiedi kuba belusa. **41** Ezayi wutubila bobo mu diambu kamona nkemo wu Yesu ayi wuyolukila mu diambu diandi. **42** Muaki bawombo mu bapfumu zi Bayuda bawilukila Yesu vayi bamanga kuditelima kimbangi mu diambu di Bafalisi bedi ku batotula mu nzo yi lukutukunu. **43** Bila baluta zola nkembo wu batu bika nkembo wu Nzambi. **44** Yesu wutuba mu ndinga yingolo: —Woso wunguilukidi buna bika sia ti minu veka kawilukidi vayi wilukidi diaka mutu wovo wuthuma. **45** Woso mutu wumbueni, mueni mutu wuthuma. **46** Minu ndiyiza va nza banga kiezila mu diambu di woso mutuwukunguilukila kabika ba mu tombi. **47** Woso mutu wulembo wi mambu mama vayi kakadi kumasadila, ndilendi kunsambisa ko **13** Nyengo Pasika buna weka nduka Yesu wuzaba ti thangu andi yifueni mu bika ntoto wawu ayi mu kuenda kuidi Tata; bu kazola batu bandi, bobobaba mu nza, buna wuba zola nate kuna tsukusunu. **2** Mu thangu baba ndia mu masika, buna Satana wukikotisila mayindu mambimbi mu ntima Yuda Isikalioti, muana Simoni, muingi kavakula Yesu. **3** Yesu bu kazaba ti Tata wuyekula bima bioso mu mioko miandi, bu kazaba ti kuidi Nzambi kaba ayi bu kazaba ti buna weka kuenda kuidi Nzambi, **4** buna wutelama va meza va baba; wutula minledi miandi va ndambu; wubonga nledi wumosi; bosi wukanga wawu mu luketo luandi. **5** Mbadi wudukula nlangu mu dibodi, wutona sukula malu ma minlongukimandi ayi wufiona mawu mu nledi wovo kakanga mu luketo luandi. **6** Bu katula vaba Simoni Piela, Piela wunkamba: —A Pfumi, ngego Wunsukula malu mama e? **7** Yesu wumvutudila: —Mambu momo ndimvanga wusi mazaba ko buabu vayi wela ku masudika ku ntuala. **8** Piela wunkamba: —Nana, Pfumi! Ngego kadi khumbu wulendi ko sukula malu mama! Yesu wumvutudila: —Enati ndikadi kusukula malu buna kuisi yama kithuadi ko! (*aiōn g165*) **9** Simoni Piela wunkamba: —A Pfumi, bika sia ti mo malu mama kaka vayi mioko miama ayi ntu ama. **10** Yesu wumvutudila: —Mutu yobidi mu nitu yimvimbba, widi kaka mfunu mu sukula malu bila widi wuvedila nitu yimvimbba. Beno luidi bavedila, vayi bika sia ti beno boso! **11** Yesu wuzaba kuandi mutu wovo wufueti kumvakula. Diawu katubila ti: “Beno boso luisi bavedila ko!” **12** Bu kamana ku basukula malu ayi bu kavuata minledi miandi, wuyenda buela vuanda diaka va meza ayi wuba yuvula: —A buevi, lusudikidi diambu diodi ndiluvangidi e? **13** Beno lueta kuthedila Nlongi ayi Pfumi,

bukiedika kuandi lueta tuba bila ndidi Pfumu kembosolo mu niandi,] buna Nzambi mamvandi ayi ndidi Nlongi. **14** Enati minu Pfumu ayi Nlongi wela kembisa Muana Mutu mu niandi ayi fioti ndilusukudi malu, buna beno mamveno lufueti fisiedi buna wela kunkembisa. **33** Bana bama, mu kukisukulanga malu meno beno na beno. **15** Bila ndambu thangu kaka ndikididi yeno. Luela ku ndilumonisini kifuani. Banga bu ndiluvangidi, thomba vayi bangaa bu ndikamba kuidi Bayuda: buawu beno mamveno luvanganga. **16** Bukiedika, koko ndinkuenda beno lulendi baka bu kuizila bukiedika ndikulukamba ti kisadi kasi viatuka kuawu ko. Buabu kuidi beno khembi buawu. ko pfumu'andi ayi mvuala kasi viatuka ko **34** Ndiluveni thumunu yimona: Luzolosananga mutu wovo wuntuma. **17** Enati luzebi mambu beno na beno. Banga bu ndiluzodidi, beno mama, buna ma luba batu ba zikhini beno mamveno luzolosananga beno na beno. **35** Enati sadila mawu. **18** Bika sia ti mu diambu di beno luzolo luidi yeno beno na beno, buna buawu boso ndintubila bobo bila nzebi bobo ndisobula. bobo bela zabila ti luidi minlonguki miama. Vayi mu diambu di masonuku madedakana: **36** Simoni Piela wunyuvula: —Pfumu, kuevi Woso wundia yama dipha va kimosi niandi wunkuenda e? Yesu wumvutudila: —Buabu wumbalumukini. **19** Ndilukembi mawu tona wulendi kundandakana ko koko ndinkuenda buabu, tuamina mambu beni mavangama vayi wela kundandakana mu bilumbu bidi ku muingi muthangu mela vangama luba wilukila ntuala. **37** Piela wubuela kunyuvula diaka: —A ti minu ndidi mutu wovo widi tona vana Pfumu bila mbi ndilendi ku landikinina ko thonono. **20** Bukiedika, bukiedika ndikulukamba buabu e? Ndiela yekula luzingu luama mu woso mutu tambudi mutu ndiela fidisa; buna diambu diaku. **38** Yesu wumvutudila: —Wela minu katambudi ayi woso wuthambudi buna yekula luzingu luaku mu diambu diama e? Vayi tambudi mutu wovo wuthuma. **21** Bu kamana bukiedika ndikukamba ti wela kuthunuka mu tuba mambu momo, Yesu wumona kiadi mu zikhumbu zitatu tuamina tsusu yikokula.

ntima ayi wutelama kimbangi bu katuba ti:

—Bukiedika ndikulukamba ti mutu wumosi mu beno wela kundiekula. **22** Minlonguki mitalasana, ayi misia zaba ko nani kayolukila. **23** Wumosi mu minlonguki miandi, wovo Yesu kaluta zola, wuyekama va thulu yi Yesu. **24** Simoni Piela wulabikisa nlonguki beni muingi kayuvula Yesu kani nani kayolukila. **25** Buna nlonguki beni wuyekama va thulu yi Yesu, wunyuvula: —Pfumu, buna nani kuandi e? **26** Yesu wunkamba: —Woso mutu wovo ndikuiza vani tini ki dipha kioki ndikuiza buiki mu supu. Bu kabuika tini ki dipha mu supu; wuvana kiawu kuidi Yuda Isikalioti, muana Simoni. **27** Yuda bu katambula tini ki dipha beni, buna Satana wukota mu niandi. Buna yesu wunkamba: —Tula nsualu mu vanga diambu diodi tidi vanga! **28** Kadi mutu wumosi mu babo bauanda va meza kasia sudika ko bila mbi Yesu kankambilabobo **29** bila bankaka babanzila ti Yesu wukamba Yuda, bu kaba nlundi wu zimbongo, ti kenda sumbi bibio bavua mfunu mu diambu di nyengo voti wumvana lutumunu mu vana zimbongo kuidi minsukami. **30** Bu kamana tambula tini ki dipha, Yuda wutotuka nsualu. Vaba va builu. **31** Yuda bu Yuda bu katotuka, Yesu wutuba: —Buabu Muana Mutu kembosolo ayi Nzambi kembosolo mu niandi. [**32** Enati Nzambi

14 Yesu wuba kamba: —Mintima mieno mibika ba mu kiadi. Luwilukila Nzambi ayi lunguilukila mamvama. **2** Mu nzo Dise diama bibuang biwombo bidi muna. Enati buawu ko nganu ndilukembi buawu. Bila ndiedi mu diambu di kulukubikila buangu. **3** Enati ndiedi ayi ndilukubikidi buangu, buna ndiela vutuka ayi ndiela kuiza kululanda muingi mamveno luba ba va ndiela ba. **4** Beno luzebi koko ndinkuenda ayi luzebi nzila! **5** Toma wunyuvula: —A Pfumu, tukadi kueto zaba koko wunkuenda. Buna buevi tufueti zabila nzila e? **6** Yesu wumvutudila: —Minu ndidi nzila, kiedika ayi luzingu. Kadi mutu kalendikuenda kuidi Tata ko enati kasi viokila ko vadi minu. **7** Enati beno lunzebi, nganu luzebi Dise diama; vayi tona buabu lunzebi ayi lummuueni. **8** Buna Filipi wunkamba: —Pfumu, wutumonisa Tata, buna difueni kuandi kuidi beto! **9** Yesu wumvutudila: —Filipi, tona thama ndidi yeno va kimosi vayi wusi kunzaba ko e? Woso mutu wumbueni, mueni Tata. Buna buevi wulenda tubila ti: “wutumonisa tata e?” **10** Wukadi kuaku wilukila ti minu ndidi mu Tata ayi Tata widi mu minu e? Mambu ndikulukamba, ndikadi ku matubila mu luzolo luama veka. Tata widi mu minu niandi weti vanga mavanga mandi. **11**

Lunguilukila minu ndidi mu Tata ayi Tata widi mu diambu ndielia kuenda kuidi Tata, bila Tata mu minu. Muaki mbote kuandi luwilukila mu niandi wundutidi munnene. **29** Ndilukembi diambu di mavanga. **12** Bukiedika ndikulukamba mambu mama bu kamavangimini ko muwingi woso mutu wukunguilukila, mamvandi wela luba wilukila thangu mela vangama. **30** Ndisiedi vanga mavanga mama ndilembo vangi. Ayi ko thangu yirombo mu buela solula yeno bila mavanga kela vanga mela viatuka mama bila pfumu yi nza wulembo yizi. Muaki kasi ko kadi minu ndieka kuenda kuidi Tata. **13** Mamo luela lulendo mu minu. **31** Vayi mu diambu nza yizaba lomba mu dizina diama, ndielia mavanga muwingi ti ndieta zola Tata, ndieta vanga boso buididi Tatakakemboso mu muana. **14** Enati lulombidi thumunu yi tata, bika lutelama; tubotukanu diambu mu dizina diama minu ndielia divanga. vava.

15 —Enati beno lueta kunzola buna lukinzikanga zithumunu ziam. **16** Ndiela leba Tata ayi wela kuluvana mbombi wunkaka muwingi kakalanga yeno mu zithangu zios; (*aiōn g165*) **17** niandi Pheve yi kiedika. Nza yilendi tambula Pheve beni ko, bila nza yilendi kuyimona ko ayi kasi yizaba ko vayi beno luyizebi bila yidi yeno ayi yela ba mu beno. **18** Ndilendi kulubika banga bana basana ko vayi ndielia kuiza kuidi beno. **19** Fioti fisiedi buna nza yilendi buela kumbona diaka ko, vayi beno luela kumbona bila minu ndilembo zingi ayi beno mamveno luela zinga. **20** Mu lumbu kina luela zaba ti kiedika minu ndidi mu Dise diama, beno luidi mu minu ayi minu ndidi mu beno. **21** Woso mutu wunlundanga zithumunu ziam ayi wukuzisadilanga bunaniandi wukunzolanga; ayi woso mutu wukunzolanga, Dise diama diela kunzola ayi minu ndielia kunzola ayi ndielia kukimonikisa kuidi niandi. **22** Yuda, vayi bika Yuda diodi batedfila Isikalioti, wunyuvula: —Pfumu, bila mbi kuidi beto kaka wela kukimonikisa vayi bika kuidi nza e? **23** Yesu wumvutudila: —Enati mutu wunzodidi, wela sadilanga mambu mama ayi Dise diama diela kunzola. Tuela kuiza kuidi niandi ayi tuela tunga nzo'eto mu niandi. **24** Woso mutu wukambu kunzolanga, buna kasadilanga ko mambu mama. Mambu lulembo wi masi mambu mama ko vayi mambu ma Dise diodi dithuma. **25** Ndilukembi mambu mama bu ndikidi yeno. **26** Vayi mbombi, Pheve Yinlongo, yoyi Tata kela fidisa mu dizina diama, wela kululonga mambu moso ayi wela kulutebulu moyo mu mambu moso momo ndilukembi. **27** Minu ndilubikidi ndembama ayi ndiluveni ndembama yama. Minu ndikadi kuluvana banga bueta vanina nza. Mintima mieno mibika ba kiadi ayi mibika mona tsisi. **28** Beno luwa ti minu ndilukamba: Minu ndiedi vayi ndielia kuiza kuidi beno. Enati bukiedika beno lunzola nganu khini lummona

mu diambu ndielia kuenda kuidi Tata, bila Tata mu minu. Muaki mbote kuandi luwilukila mu niandi wundutidi munnene. **29** Ndilukembi diambu di mavanga. **12** Bukiedika ndikulukamba mambu mama bu kamavangimini ko muwingi woso mutu wukunguilukila, mamvandi wela luba wilukila thangu mela vangama. **30** Ndisiedi vanga mavanga mama ndilembo vangi. Ayi ko thangu yirombo mu buela solula yeno bila mavanga kela vanga mela viatuka mama bila pfumu yi nza wulembo yizi. Muaki kasi ko kadi minu ndieka kuenda kuidi Tata. **13** Mamo luela lulendo mu minu. **31** Vayi mu diambu nza yizaba lomba mu dizina diama, ndielia mavanga muwingi ti ndieta zola Tata, ndieta vanga boso buididi Tatakakemboso mu muana. **14** Enati lulombidi thumunu yi tata, bika lutelama; tubotukanu diambu mu dizina diama minu ndielia divanga. vava.

15 —Minu ndidi nsinga wukiedika wu vinu, Dise diama niandi nkuni. **2** Dioso ditafi didi mu minu dinkambu buta makundi, niandi wukudizenganga. Dioso ditafi dieta buta makundi, wukudisukulanga muwingi diluta buela buta makundi. **3** Buabu lueka bavedila mu diambu di mambu momo ndilukembi. **4** Lukangama mu minu ayi minu mu beno. Banga buididi ditafi: dilendi buta dikundi ko mu niandi veka enati disi ko dikangama mu nsinga. Beno mamveno lulendi buta makundi ko enati lukadi kangama mu minu. **5** Minu ndidi nsinga wu vinu; beno luidi matafi. Woso widi wukangama mu minu, minu ndidi wukangama mu niandi, buna wela buta makundimawombo. Bila kambu minu lulendi vanga diambu dimosi ko. **6** Enati mutu kasi wukangama mu minu buna wunlozungu ku nganda nanga ditafi ayi weti yuma. Beti kupikanga matafi beni, meti tulungu ku mbazu ayi meti vianga mbazu. **7** Enati luidi bakangama mu minu ayi mambu mama madi mu beno, buna lulenda kueno lomba kioso kima kilutidi, luela kitambula! **8** Diambu dimvananga nkembo wu Dise diama diawu diadi: lubuta mimbutu miwombo ayi lukituka minlonguki miamma. **9** Bu didi ti Tata wunzola, minu mamvama ndiluzola. Lukangama mu luzolo luama. **10** Enati lunsadilanga zithumunu ziam, buna luela kangama mu luzolo luama banga bu ndieta sadila zithumunu zi Dise diama ayi bu ndidi wukangama mu luzolo luandi. **11** Ndilukembi mambu mama muwingi khini ama yiba mu beno ayi khini eno yiba yiduka. **12** Thumunu yama yawa yayi: Luzolasana beno na beno banga bu ndiluzodila. **13** Kuisi ko mutu beki luzolo lulutidi banga mutu wowo wumvanaluzingu luandi mu diambu di bakundi bandi. **14** Beno luidi bakundi bama enati lumvanganga mambu momo ndikulutumina. **15** Ndikadi buela kulutedila bisadi bila kisadi kizabanga

ko mambu mamvanganga pfumu'andi. Vayi mama, kiadi kiwedi mu mintima mieno. 7
 ndilutedidi bakundi bila ndilukembi mambu Vayi makiedika ndikulukamba: bulutidi mbote
 mamo ndiwa kuidi Tata. 16 Beno lusia kutsobula kuidi beno minu ndienda; bila enati ndikadi
 ko vayi minu ndilusobula ayi ndilubieka mu kuenda, buna mbombi kalendi kuiza ko kuidi
 diambu luenda ayi lubuta mimbutu. Mimbutu beno. Vayi enati ndiedi, buna ndielia kulufidisa
 mieno mizingila muingi Dise diama kaluvana mbombi. 8 Bu kela kuiza, wela sudikisa bumboti
 kioso luela lomba kuidi niandi mu dizina nzimbala yi batu mu diambu di masumu, mu
 diama. 17 Diambu ndikulutumina diawu diadi: busonga ayi mu diambu di tsambusulu. 9 Mu
 bika luzolasana beno na beno. 18 —Enati diambu di masumu bila bakadi ku nguilukila.
 nza yilulendidi, buna luzaba ti minu yituama 10 Mu diambu di busonga bila ndieka kuenda
 lenda. 19 Enati beno luidi basi nza nganu nza kuidi Tata, ayi lulendi buela kumbona ko.
 yikuluzolanga bila yawu yi luvuidi. Vayi bu luisi 11 Mu diambu di tsambusulu bila pfumu yi
 ko basi nza ayi bu didi ti minu ndilusobula nza yayi wukisambusulu. 12 Muaki mambu
 mu nza, diawu nza yifueti ku lulenda. 20 mawombo makidi yama ma kulukamba, vayi
 Lutebuka moyo mu mambu momo ndilukembi buabululendi ku manatikisa ko. 13 Vayi niandi,
 ti kisadi kasi viokapfumu'andi mu bunneni Pheve yi kiedika, bu kela kuiza, buna wela
 ko. Enati bandiamisa buna beno mamveno kuludiatisa mu kiedika kioso, bila kalendi tuba
 bela kuluyamisa. Enati basadila mambu mama ko mambu mandi veka, vayi wela kulukamba
 buna bela sadila mambu meno. 21 Vayi bela mambu momo kawa. Wela kulukamba mambu
 kuluvangila mambu moso mu diambu di dizina mela kuiza ku ntuala. 14 Wela kukhembisa bila
 diama; bila basi zaba ko mutu wovo wuthuma. wela bonga mambu moso madi mu miny ayi
 22 Enati ndisia kuiza ko ayi ndisia kuba yolkila mawu kela kulukamba. 15 Bibio bivuidi tata,
 ko, nganu basi masumu kol! Vayi buabu basi minu kuandi ndibivuidi. Diawu thubidingi ti
 ko kadi phengomokono mu masumu mawu. 23 wela bonga mambu moso madi mu minu ayi
 Woso wukundenda, buna wunlendanga Dise wela kulukamba mawu. 16 Fioti kuandi kaka
 diama. 24 Enati ndisia vanga mavanga manneni fisiedi buna lulendi buela kumbona ko, vayi fioti
 ko mu bawu, momo makamavengieti mutu kuandi fisiedi buna luela kumbona! 17 Ndambu
 wunkaka ko, nganu basi masumu ko. Vayi buabu mu minlonguki miandi mikambasana miawu
 bamueni, bandedidi minu va kimosi ayi Dise na miawu: —Buna buevi bunsundula mambu
 diama. 25 Vayi mu diambu di dedikisa masonama momo makatubidi bu kakembi ti: “fioti kuandi
 mu Mina miawu: Bandenda mu kambu bila. 26 fisiedi buna lulendi buela kumbona ko”, bosi
 Mbombi bu kela kuiza, wovo ndielia kulufidisa “fioti kuandi fisiedi buna malu buela kumbona
 bu kela ba kuidi Tata, Pheve yikiedika, yoyo e?” Ayi bu katubidi ti: “Bila ndieka nkuenda
 yiba kuidi tata, wela kuthelimina kimbangi. 27 kuidi Tata e?” 18 Bawu na bawu batuba: —Buevi
 Beno mamveno luela telama kimbangi bila tona bunsundula bu kantuba: “fioti kuandi fisiedi
 vana thonono beno luidi yama va kimosi. 19 Yesu wuzaba
 ti bazola kunyuvula kiuvu, buna wuba kamba:
 —Beno lulembo kiyuvula beno na beno mu
 mambu momo thubidingi: “fioti kaka fisiedi
 buna lulendi buela ku mbona ko” ayi “fioti
 kaka fisiedi buna luela kumbona!” 20 Biekiedika
 ndikulukamba ti luela dila ayi luela nionga.
 Muaki nza yela mona khini. Beno luela ba mu
 kiadi vayi kiadi kieno kiela kituka khini. 21
 Nketo bu keti buta wumonanga ziphasi bila
 thangu'andi yifueni. Vayi bu kabutidi, buna
 wunzimbakananga ziphasi ziandi mu diambu
 di khini yoyo kammonanga mu mona ti mutu
 butukidi mu nza. 22 Beno mamveno, buabu
 mu phasi lueka vayi ndielia buela kulumona
 ayi mintima mieno miela mona khini ayi kuisi

16 Ndilukembi mambu mama mu diambu di
 lubika bua mu zithotolo. 2 Bela ku lukuka
 mu zinzo ziauwu zi zithutukunu ayi thangu yeka
 nkuiza yoyi woso mutu bu kela kuluvonda;
 kela banzila ti Nzambi kalembo sadila. 3 Bela
 vanga mambu bila momo basi zaba ko Tata
 ayi basi kunzaba ko. 4 Ndilukembi mambu
 mama muingi thangu bu yela fuana, luba tebuka
 moyoti ndilukamba mawu. Ndisia kulukamba
 ko mambu mama tona vana thononobia buna
 ndikidi yeno. 5 —Buabu ndieka kuenda kuidi
 mutu wuthuma. Vayi kadi mutu wumosimu
 beno kakadi kundiuvula: kuevi wunkuenda
 e? 6 Vayi mu diambu ndilukembi mambu

ko mutu wela kuluziona khini eno. **23** Mu moso momo wuphana, kudi ngeyo maba. **8** Bila lumbu beni kina, lulendi ba kundiuvula kadi ndiba veni mambu momo wuphana. Batambula diambu dimosi ko. Bila bukiedika ndikulukamba mawu; bukiedikabazaba ti kudi ngeyo ndiba. ti bima bioso biobi luela lomba kudi Tata Bawilukila ti ngeyo wuthuma. **9** Ndinsambilu mu mu dizina diama, buna wela kuluvana biawu. diambu diawu. Ndisi nsambilu ko mu diambu di **24** Nate buabu kadi diambu dimosi lulombidi nza, vayi mu diambu di batu bobo wuphana bila ko mu dizina diama, vayi bikalulomba ayi batu baku. **10** Ayi bibioso biobi phuidi ngeyo malu tambula muingi khini eno yiba yiduka. kuandi vuidi biawu; bibioso biobi vuidi minu **25** Ndilukembi mambu momo mu zinongo. kuandi phuidi biawu ayi ndilembo kemboso mu Vayi thangu yeka nkuiza yoyi ndielu kambu bawu. **11** Ndisiedi diaka va nza ko, vayi baba buela kuluyolukila mu zinongo; vayi ndielu badi va nza, minu ndieka kuizakudi ngeyo. Tata kulusudikisa mambu mamo matedi tata. **26** Mu di Nlongo, bika wuba keba mu lulendo lu dizina lumbu kina, luela lomba mu dizina diama. Ayi diaku, dizina diodi wuphana, muingi baba mutu kadi tuba ti minu ndielu leba Tata mu diambu wumosi, banga beto butuididi mutu wumosi. dieno, **27** bila niandi veka Tata weta kuluzola; **12** Bu ndibedi yawu va kimosi ndibakebidi bila beno lueta kunzola ayi lueta wilukila ti kudi mu dizina diaku diodiwuphana. Ndibalundidi, Nzambi tata minu ndiba. **28** Kuidi tata ndiba ayi kadi mutu wumosi mu bawu kasia zimbala ko; ndiyiza va nza; buabu ndieka buela bika nza ayi botula kaka wumosi: muana wu bulungi muingi ndieka kuenda kudi tata. **29** Minlonguki miandi masonuku madedakana. **13** Buabu minu ndieka minkamba: —Buabu wulembo sudikisa bumboti, kuiza kudi ngeyo. Ndilembo tubi mambu mama wukadi tubila mu zinongo. **30** Buabu tusudikidi bundikidi va nza muingi khini ama yoyo yiduka mboti ti ngeyo zebi mambu moso ayi wisi ko yiba mu bawu. **14** Ndibaveni mambu maku; nza mfunuti mutu kayuvula diambu. Mu diambu yiba lendidi bila basiko basi nza bangaminu diodi tuwilukidi mboti ti ngeyo kudi wuba. **31** ndisiko muisi nza. **15** Ndikadi kulomba ti wuba Yesu wuba vutudila: —Buabu luwilukidi e? **32** botula va nza vayi wuba keba mu nkua wumbi. Tala thangu yeka kuiza ayi yifueni, yoyi luela **16** Basiko basi nza banga minu ndisiko muisi bela basasakana, kadika mutu ku nzo'andi; ayi nza. **17** Wuba bieka mu kiedika bila mambu luela kumbika minu veka. Muaki ndisi ko minu maku madi makiedika. **18** Sumbu didi ti ngeyo veka bila Tata widi mu minu. **33** Ndilukembi wuthuma va nza, minu mamvama ndiba tuma mambu mama muingi lutambula ndembama mu va nza. **19** Ndikivedisidi minu veka mu diambu minu. Luela yamusu va nza vayi luba bukhafi diawu, muingi mamvawu kiedika ki bavedisa. bila minu ndungini nza.

17 Yesu bu katuba mambu momo, wuvumbula meso mandi ku diyilu ayi wutuba: —Tata, thangu yifueni, kembisa Muan'aku muingi muan'aku kakembisa; **2** bu didi ti ngeyo wumvana lulendo mu batu boso mu diambu kavana luzingulukalumani kudi babo bobo wumvana. (aiōnios g166) **3** Muaki luzingu lukalumani luidi mu kuzaba ngeyo Nzambi yimosi kakayi kiedika ayi mu zaba Yesu Klisto mutu wovo wutuma. (aiōnios g166) **4** Minu ndikembisidi va ntoto; ndimanisini kisalu kioki wuphana mu sala. **5** Buabu Tata bika wukhembisa va ntual'aku mu nkembo wovo wubayama bu ndiba yaku va kimosi, tuamina nza yivangama. **6** —Ndizabikisidi dizina diaku kudi batu bobo wuphana, bobowubonga mu nza. Baba batu baku ayi wuphana bawu ayi balunda mambu maku. **7** Buabu bazebi ti mambu

mu diambu di batu bobo bela kunguilukila mu diambu di mambu mawu. **21** Ndinlomba muingi babo baba mutu wumosi banga ngeyo Tata widi mu minu, minu mu ngeyo muingi bawu mamvawu baba mu beto; mu diambu di nza yiwilukila ti ngeyo wuthuma. **22** Ndibavana nkembo wovo wuphana muingi baba mutu wumosi, banga beto bu tuididi mutu wumosi. **23** Minu mu bawu, ngeyo mu minu muingi mu kiedika baba mutu wumosi, mu diambu di nza yizaba ti ngeyo wuthuma, ayi yizaba ti wuba zola banga bu wunzodila. **24** Tata, thidi ti batu bobo wuphana baba vovo minu ndielu ba muingi bamiona nkembo'ama, nkembo wovo wuphana bila ngeyo wunzola tuamina nza yivangama. **25** A Tata di busonga, nza yisi kuzaba ko; vayi minu ndizaba ayi baba bazaba ti ngeyo wuthuma. **26** Minu ndiba zabikisa dizina diaku ayi ndielu buela kuba zabikisadiawu muingi luzolo lolo

wunzodila luba mu bawu ayi minu ndiba mu bawu.

18 Bu kamana tuba mambu momo, Yesu wuyenda ayi minlonguki miandi ku ndambu yinkaka yi mvuila nlangu yi Sediloni. Bakota mu ndima yimosi yi minti yiba kuna. **2** Yuda mutu wowo wunyekula, wuzala buangu beni, bila zikhumbu ziwombo Yesu kaba kutakananga kuna ayi minlonguki miandi. **3** Buna Yuda wunata kuna nkangu wu masodi ayi minsungi mi Nzo Nzambi, miomi barnvana kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi ayi Bafalisi. Bayiza ayi minda mi masisa, minda mi mavidila ayi binduanina. **4** Yesu bu kazaba mamo meka kunkuizila, wuyenda ku baba ayi wuba yuvula: —Nani luntomba e? **5** Bamvutudila: —Yesu muisi Nazaleti! Yesu wuba kamba ti: —Minu'awu. Yuda, mutu wunyekula wuba yawu va kimosi. **6** Mu thangu Yesu kaba kamba ti “Minu awu”; bavutikisa mambusambusaayi babua va ntoto. **7** Yesu wubuela kuba yuvula diaka: —Nani luntomba e? Bawu babuela kumvutudila: —Yesu muisi Nazaleti! **8** Yesu wukamba ti: —Ndilukembi ti minu'awu. Enati minu luntomba, buna lubika baba benda kuawu! **9** Buawu bobo bu dedikinina mambu katuba: “kadi mutu wumosi ndisi zimbisa ko mu bobo wuphana”. **10** Simoni Piela wuba ayi sabala, wuvola sabala kiandi; wuzuba kisadi ki pfumu yi zinganga Nzambi ayi wunzenga dikutu di lubakala. Dizina di kisadi beni Malikusi. **11** Vayi Yesu wukamba Piela: —Vutula sabala mu lubunda. A buevi ndibika nua mbungu yoyi yiphana Tata e? **12** Nkangu wu masodi ayi pfumu awu va kimosi minsungi mi Bayuda, babuila ayibakanga Yesu. **13** Bannata theti kuidi Ana, bila wuba nkuekizi wu Kayife, wuba pfumu yi zinganga Nzambi mu mvu beni. **14** Muaki Kayife niandi wuvana ndongi kuidi Bayuda ti bulutidi mbotimtu wumosi kafua mu diambu di batu boso. **15** Simoni Piela ayi nlonguki wunkaka, balandakana Yesu. Nlonguki beni wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga Nzambi. Diawu nlonguki beni kakotila ayi Yesu ku luphang lu pfumu yi zinganga Nzambi. **16** Vayi Piela wutelama va muelo, ku nganda. Nlonguki wowo wuzabakana kuidi pfumu yi zinganga Nzambi, wutotuka ayi wusolula ayi nsungi wunkieto wu muelo wuba vana; mbadi wukotisa Piela. **17** Kisadi ki nketo kisunga muelo wuyuvula

Piela: —A ngeyo, widiko wumosi mu minlonguki mi mutu wovo e? Piela wumvutudila: —Nana, ndisi nlonguki andi ko. **18** Bisadi ayi minsungi balunga mbazu, bayizungidila mu kuyiyotila bila kiozi kuba. Piela mamvandi wuba yawu va kimosi; wuyota mbazu. **19** Pfumu yi zinganga Nzambi wutona yuvula Yesu biuvu mu diambu di minlonguki miandi ayi mu diambu di malongi mandi. **20** Yesu wumvutudila: —Va meso ma batu boso ndiyolukila; ndibedi longanga mu zinzo zilukutukunu mu zithangu zioso ayi mu nzo Nzambi, kuna kubedi kutakananga Bayuda boso ayi kadi diambu dimosi ndisia tubila ko mu kinsueki. **21** Buna bila mbi wulembo kundiuvula biuvu biobi e? Yuvula batu bobobabedi kunguang, mambu mbi ndiba kamba. Bukiedika bawu bazebi mambu ndituba. **22** Yesu bu kamana tuba bobo, nsungi wumosi wuba vana wuzuba Yesu mbata, wunkamba: —Buawu bobo fueti vutudila mvutu kuidi pfumu yi zinganga Nzambi. **23** Yesu wumvutudila: —Enati bu mbimbi thubidi buna mbonisa mbimbi yoyi thubidi. Buna bila mbi wunzubidi mbata enati bukiedika thubidie? **24** Ana wufidisa Yesu wukangama mu minsinga kuidi Kayife, pfumu yi zinganga Nzambi. **25** Simoni Piela wuba vana, wunyota mbazu. Banyuvula: —Ngeyo wisiko wumosi mu minlonguki miandi e? Piela wutunuka bu katuba: —Nana, ndisi nlonguki andi ko. **26** Vayi kisadi kimosi, mu bisadi bi pfumu yi zinganga Nzambi, wubakhomba yi mutu wovo Piela kazenga dikutu, wukamba Piela: —Ngeyo, ndisi kumonanga ko va kimosi ayi mutu wuna ku ndima yi minti e? **27** Piela wubuela tunuka diaka. Mu thangu yina kaka tsusu yikokula. **28** Mu nsuka, batotuka ku nzo Kayife ayi banata Yesu ku buangu kioki bansambisilanga batu. Bobo bannata basia kota ko ku buangu beni muingi babika sumuka vayi mu diambu babaka budila Pasika. **29** Pilatu wutotuka, ku baba ayi wuba yuvula: —Mambu mbi lufundidi mutu wovo e? **30** Bamvutudila: —Enati mutu wawu kasi ba mvangi wu mambu mambimbi ko nganu tuisi kunyekula ko kuidi ngeyo. **31** Buna Pilatu wuba kamba: —Lumbonga beno veka ayi lunsambisa beno veka, boso buididi Mina mieno! Bayuda bamvutudila: —Beto tuisiko minsua mu vonda mutu. **32** Buawu bobo bu dedikinina mambu matuba Yesu mu diambu di monisaphila lufua kela fiula. **33** Pilatu wukota ku buangu kioki bansambisilanga batu,

wutela Yesu, wunyuvula: —Ngeyo widi ntinu kioki bansambisilanga batu. —Kuevi wuba e? wu Bayuda e? 34 Yesu wumvutudila: —Mambu Vayi yesu kasia vutula kadi diambu dimosi ko. 10 momo wuntuba kuidi ngeyo veka mabedi voti Pilatu wunkamba: —Ngeyo mengi kundiolukisa batu bankaka bakembi mawu mu diambu diama e? Kuisi zaba ko ti minu mbeki minsua mu e? 35 Pilatu wumvutudila: —Minu ndidi Nyuda kuyekula voti ku bandisa va dikulusi e? 11 Yesu e? Basi tsi aku ayi bapfumu zi zinganga Nzambi wumvutudila: —Kulendi baka lulendo ko mu bawu bayekudi kuidi minu. Mbi wuvengi e? minu enati Nzambi widi ku Yilu kasi kuvana 36 Yesu wumvutudila: —Kipfumu kiama kisi luawu ko. Diawu mutu wovo wutsumbisidi ki nza yayi ko. Enati kipfumu kiama kidi ki kuidi ngeyo vodidi masumu ma ngolo. 12 Tona nzayayi, nganu bisadi biama binueni mu diambu mu thangu yina, Pilatu wutomba nzila yiakafueti ndibika yekulu mu mioko mi Bayuda. Vayi kunyekudila vayi Bayuda baluta yamikina: buabu kipfumu kiama kisi ki nza yayi ko. 37 —Enati yekudi mutu wawu, buna wisi nkundi Pilatu wunyuvula: —Buna widi ntinu e? Yesu wu Sezali ko bila woso mutu wukibiekidi ntinu wumvutudila: —Ngeyo tubidi buawu, ti minu buna mbeni yi Sezali. 13 Bu kawa mambu ndidi ntinu! Minu ndibutuka mu diambu diadi momo, Pilatu wubuela nata Yesu ku nganda; ayi mu diambu diadi ndiyizila va nza: mu diambu wuyenda vuanda ku tilibinadu, va buangu di telimina kiedika kimbangi. Woso mutu widi baba tedilanga “Nganda matadi makitoko.” mu kiedika buna weta wanga mbembo ama. 38 Mu ki Ebelewo “Ngabata”. 14 Mambu momo Pilatu wunyuvula: —Buna mbi biobio kiedika e? mavangama mu lumbu kituamina nyengo wu Bu kamana tuba bobo, wubuela totuka diaka ku Pasika, nduka-nduka va thangu midi. Buna nganda kuba Bayuda ayi wuba kamba: —Kadi Pilatu wukamba bayuda: —Tala ntinu'eno niandi bila kimosi ndikadi mona mu niandi. 39 Vayi niawu! 15 Vayi bayamikina: —Kafua! Kafua! kifu kieno kidi ti mfueti ku lutotudila mutu Mbandi va dikulusi! Pilatu wuba yuvula: —Buevi, wumosi mu nloko mu thangu yi Pasika. A buevi, ndibandisa ntinu'eno va dikulusi e? Bapfumu lutidi ndilutotudila ntinu wu Bayuda e? 40 Buna zi zinganga Nzambi zimvutudila: —Beto tuisi babo bayamikina mu mbembo yingolo: —Nana! ntinu wunkaka ko, ntinu'eto Sezali kaka! 16 Niandi ko! Wututotudila balabasi! Balabasi wuba Pilatu wuba yekudila Yesu muingi bambanda va dikulusi. Buna babonga yesu ayi bannata. 17 Wutotuka ayi wunata dikulusi diandi, wuyenda ku buangu kibabantedilanga: “Mvesi wu ntu” bu dinsundula mu ki Ebelewo: “Ngolongota”. 18 Kuna bambandila va dikulusi va kimosi ayi batu buadi bankaka: wumosi ku lumoso, wumosi ku lubakala; Yesu va khatitsika. 19 Pilatu wuvanga tini ki dibaya, wutula kiawu vana dikulusi; munamusonama: “Yesu muisi Nazaleti, ntinu wu Bayuda.” 20 Bayuda bawombo batanga tini ki dibaya beni bila buangu kioki babandila Yesu va dikulusi kiba kifikama ayi divula. Tini ki dibabayeni kisonimina mu Kiebelewo, mu Kingeleki, mu Kilatini. 21 Buna bapfumu zi zinganga Nzambi zi Bayuda zikamba Pilatu: —Kadi sonika ti “Ntinu wu Bayuda” vayi sonika ti “Mutu wawu wutuba ti: minu ndidi ntinu wu Bayuda”. 22 Vayi Pilatu wuvutula: —Mambu momo tsonikini, mafueni! 23 Masodi bu mamana banda Yesu va dikulusi, mabonga minledi miandi, bavasa miawu mu bikuku biya; kadika disodi ayi kuku kiandi. Babonga diaka yunga kiandi; muaki yunga beni kiba ki nledi wumosi kaka tona ku yilu nate ku wanda, kikambu

19 Buna Pilatu wubonga Yesu ayi wunzubisa bikoti. 2 Masodi matunga budu ki zitsende; matula kiawu va ntu Yesu ayi mamvuika yunga kimbuaki. 3 Mayiza ku kaba ayi markamba: —Mboti'aku ntinu wu Bayuda! Banzuba zimbata. 4 Pilatu wubuela totuka diaka ku nganda, wuba kamba: —Tala! Ndiekia ku lunatina niandi ku nganda muingi luzaba mboti ti ndikadi mona kadi bila kimosi mu niandi. 5 Yesu wutotuka ku nganda, wuvuata budu ki zitsende ayi yungakimbuaki. Pilatu wuba kamba: —Tala, mutu beni! 6 Bapfumu zi zinganga Nzambi ayi minsungi mi Nzo Nzambi bu bammona, bayamikina mu kingolo: —Mbandi va dikulusi! Mbanda va dikulusi! Vayi Pilatu wuba kamba: —Lumbonganu beno veka ayi lumbanda va dikulusi bila minu ndikadi mona kadi bila kimosi mu niandi. 7 Bayuda bavutudila Pilatu: —Beto Mina midi yeto ayi landakana mu matedi mina mieto niandi kfueti kaka fua bila wukibiekidi Muana Nzambi. 8 Pilatu bu kawa mambu momo, wuluta mona boma. 9 Wubuela kota ku buangu

tungu. **24** Diawu masodi makambasana mawu na mawu: —Tubikeno kukikanzuna vayi tukitelu wadi muingi tutala nani wumbuilu wadi beni. **25** Ngudi yi Yesu, nkomba ngudi yi Yesu, Maliya: nketo wu Klopasi ayi Maliya muisi Mangadala batelama va ndambu vaba dikulusi di Yesu. **26** Yesu bu kamona ngudi andi ayi nlonguki wowo kaluta zola wutelama vana; buna wukamba ngudi andi: —Nketo, tala muan'aku! **27** Bosi wukamba nlonguki: —Tala ngudi aku! Tona mu ntangu beni nlonguki wowo wulunda ngudi yi Yesu ku nzo'andi. **28** Yesu bu kazaba ti mambu moso madukidi, wutuba mu diambu masonoko madedakana: —Ndieka mona phuila. **29** Mvungu wumosi wuba vana, wuba wuwala vinu ki ngami. Babuika eponzi mu vinu beni; basomika eponzi beni va tsongi nti wu isopi; bavumuna nti beni nate va mutu wu Yesu muingi kanua. **30** Yesu bu kabimba vinu beni ki ngami, wutuba: —Mamoso madukidi. Buna wudokika ntu'andi, wutabuka vumunu. **31** Sumbu kiba lumbu ki khubumunu, bila lumbu kina kiba lumbu kinneni ki saba, diawu Bayuda balombila Pilatu ti babakelula malu ayi baba botula va dikulusi mu diambu di zinitu ziawu zibika vuanda va dikulusi mu lumbu ki saba. **32** Masodi mayiza ayi makelula malu ma mutu wutheti ayi ma mutu wowo wunkaka wu babanda yandi va dikulusi. **33** Bu batula vaba Yesu, bamona ti Yesu wukifuididingai, basia kelula malu mandi ko. **34** Vayi disodi dintobula dionga mu luvati; vana vawu menga ayi nlangu bitotukidi. **35** Mutu wowo wummona wutelama kimbangi ayi kimbangi kiandi kidi kikiedika ayi niandi zebi ti weti tuba kiedika muingi beno mamveno luwilukila. **36** Bila mambu momo mavangama mu diambu di masonoko masunduka: kadi mvesi andi wumosi wusia kelulu ko. **37** Buela diaka, masonuku mankaka meti kamba: thalu'awu yela ba kidi mutu wowo batobula. **38** Momo bu mavioka, Zefu muisi Alimate, wuba nlonguki wu Yesu mukinsueki bila wuba ntinanga Bayuda, wuyenda lomba minsua kidi Pilatu muingi kabotula nitu yi Yesu va dikulusi. Pilatu wumvana minsua. Wuyenda bonga nitu Yesu. **39** Nikodem, mutu wowo va thonono wuyenda bata Yesu mu builu, mamvandi wuyiza, wunata bungu kimalasi matsudi ma mile masobakanayialowesi. Malasi beni maba nduka-nduka makumatatu makilo. ma lino momo badukudila malasi boso buididi dedikisa masonuku mantuba ti: Bakabasana kifu ki Bayuda mu zika mvumbi. **40** Va buangu minledi miama ayi batela yunga kiama wadi. kioki babandila Yesu va dikulusi vaba ndima yi Masodi mavanga mambu momo. **41** Va buangu minledi miama ayi batela yunga kiama wadi. kioki babandila Yesu va dikulusi vaba ndima yi Masodi mavanga mambu momo. **42** Batula diambu di khubumunu yi Bayuda.

20 Mu lumbu kitheti kisabala, buna kudi tombi, Maliya muisi Mangadala wuyenda ku ziami; wumona ditadi dibotulu va muelo ziami. **2** Wuzawula ayi wuyiza kidi Simoni Piela ayi nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wuba kamba: —Babotudi nitu yi Pfumu mu ziami; tukadi zaba kuevi batudidi yawu! **3** Piela ayi nlonguki wowo batotuka; bayenda ku ziami. **4** Bawu buadu bazawula va kimosi, vayi nlonguki wowo wunkaka wulutila Piela mu thinu ayi wuba wutheti mu tula ku ziami. **5** Bu kayinama, wumona kaka minledi mizikulu Yesu va tsi vayi kasia kota ko. **6** Simoni Piela, mutu wuba kunlandakana ku manima, wutula, wukotamu ziami ayi wumona minledi va tsi **7** ayi nledi wovo bazinga ntu wu Yesu. Nledi beni wusia ba va kimosi ko ayi minledi miomi mizikulu Yesu vayi wawu va buangu kinkaka wuba. **8** Bosi nlonguki wunkaka wowo wuba wutheti mu tula ku ziamimamvandi wukota. Wumona ayi wuwilukila. **9** Bila buna basudikidi ko ti Yesukafueti fuluka mu bafua. **10** Bosi minlonguki mivutuka kuawu. **11** Vayi Maliya wutelama ku nganda, va ndambu ziami, wudila ngolo. Bu kaba dila, wuyinama mu ziami, **12** wumona zimbasi zizole zivuata minledi miphembi zivuanda va buangu kioki batula nitu yi Yesu: wumosi wuvuandila ku ndambu kubela ntu, wumosi ku ndambu yibela malu. **13** Zinyuvula: —A nketo, bila mbi wulembo didila e? Maliya wuba vutudila: —Mu diambu bayibidi nitu yi Pfumu ama, ndikadi zaba kuevi batudidi yawu! **14** Bu katuba bobo, wubaluka; wumona yesu buna katelimini. Vayi kasia zaba ko ti niandi. **15** Yesu wunyuvula: —A nketo, bila mbi wulembo didila e? Nani wuntomba e? Maliya kabanzila ti mutu beni wuba kisadi mu ndima yi minti. Buna wunkamba: —A tata, enati ngeyo wumbongidi, buna wukhamba kuevi wuntudidi muingi ndienda mbongi. **16** Yesu wuntela mbila:

—A Maliya! Wabaluka ku kaba, wutambudila mu **21** Momo bu mavioka, Yesu wubuela monikina kiebelewo: —Labuni; bu dinsundula: “nlongi”. **17** diaka minlonguki miandi va ndambu Yesu wunkamba: —Kadi kutsimba, bila ndiyedi disimu di mbu wu Tibeliadi. Tala phila ko kudi Dise diama. Vayi yenda batu bakhomba kamonikina: **2** Simoni Piela, Toma baba ziamaiyi wuba kamba ti ndieka kuenda kudi ntendilanga kitsimba, Natanayeli muisi Kana mu Dise diama ayi Dise dieno; kudi Nzambi ama tsi yi Ngalili, bana ba Zebede ayi minlonguki ayi Nzambi eno. **18** Maliya muisi Mangadala miodi minkaka baba va kimosi. **3** Simoni Piela wuyenda bata minlonguki; wuba kamba ti: wuba kamba: —Ndiedi kuama ku loba. Bawu —Mbueni Pfumu ayi mawu mama mambu bamvutudila: —Beto mamveto tankuenda yaku! kakhembi. **19** Mu masika ma lumbu beni, Bayenda, bakuma mu nlungu. Vayi builu buna lumbu kitheti ki sabala; mielo mi nzoyoyi yiba basia baka kadi kima ko. **4** Buisi bu bukia minlonguki miba mizibama mu diambu di Yesu wutelama va disimu. Muaki minlonguki boma bamona bayuda. Bazimbukila Yesu wuyiza misia bakula ko ti niandi Yesu. **5** Buna yesu ayi wutelama va khatitsik’awu. Wuba kamba: wuba yuvula: A bana, lubeki ndambu zimbizi e? —Ndambama yibanga yeno. **20** Bu katuba bobo; Bamvutudila: —Nana tata, kadi kiasa! **6** Buna wuba monisa mioko miandi ayi luvati luandi. wuba kamba: —Lozanu dikondi ku ndambu Minlonguki mimona khini bu mimona Pfumu. **21** lubakala lu nlungu, buna ma lubaka! Baloza Yesu wubuela kuba kamba diaka: —Ndembama dikondi, basia nunga ko mu vumuna dikondi yibanga yeno! Banga bathumina, Tata minu mu diambu di zimbizi ziwokila ngolo. **7** Bosi mamvama buawu ndikulutumina! **22** Bu katuba nlonguki wowo Yesu kaluta zola, wukamba bobo; wuba vemunina phemo ayi wuba kamba: Piela ti: —Niowo Pfumu! Piela bu kawa ti —Tambulanu Pheve Yinlongo! **23** Woso luela Pfumu, wuvuata kikhutu kiandi, bila pheni lemvukila masumu, mela lemvokolo Vayi woso kaba; bosi wukiloza mu mbu. **8** Minlonguki luela manga lemvukila, buna masumu mandi minkaka miyiza ku nlungu bila misia thama balendi lemvokolo ko. **24** Toma, wumosi mu ayi disimu ko; nduka-nduka khama yimosi yi kumi bamvuala buadi, mutu babantedilanga zimetele; mituta dikondi diba zimbizi. **9** Bu “kitsimba”, kasia ba yawu ko mu thangu Yesu batula va disimu, bamona mbizi va yilu makala kayiza. **25** Minlonguki minkaka minkamba: ma mbazu ayi dipha va ndambu. **10** Yesu wuba —Toma, beto tumueningi Pfumu! Vayi wuba kamba: —Tualanu ndambu zimbizi mu ziozi vutudila: —Enati ndikadi mona biviasi bi zitsoso lubeki! **11** Simoni Piela wukuma mu nlungu, mu mioko miandi ayi enati ndikadi tula nlembu wututa dikondi ku disimu. Khama yimosi ayi mu biviasi bi zitsoso ayi ti ndikadi tula koko makumatanu zimbizi zitatu zinnene ziwesa kuama va luvati luandi buna ndilendi wilukila dikondi. Ka diambu ko zimbizi ziba ziwombo ko. **26** Nana di bilumbu bu bivoika, minlonguki vayi dikondi disia kakuka ko. **12** Yesu wuba mibuela ba diaka muna nzo. Toma mamvandi kamba: —Yizanu, ludia. Muaki kadi nlonguki wuba yawu. Yesu wuyiza, vayi mielo miba wumosi kasia kunyuvula ko ti: “widi nani e?” mizibama. Yesu wutelama va khatitsik’awu, Bila mizaba kuawu ti niowo Pfumu. **13** Niandi wuba kamba: —Ndembama yibanga yeno! **27** veka yesu wufikama wubonga dipha, wuba Bosi wukamba Toma: —A Toma, tula nlembu aku kabudila, buawu bobo kavanga mu mbizi. **14** Yiza vava, tala mioko miama; tuala koko kuaku ayi khumbu yintatu Yesu kamonikini minlonguki tula kuawu mu luvati luama. Kadi memata vayi miandi tonu lumbu kikafuluka mu bafua. wilukila! **28** Toma wumvutudila: —Pfumu’ama **15** Bu bamanisa dia, Yesu wuyuvula Simoni ayi Nzambi’ama! **29** Yesu wunkamba: —Buabu Piela: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi wilukidi bila wumbueni. Khini yirombo kudi viokila bumvangila baba e? Piela wumvutudila: bakambulu mona, vayi bawilukidi! **30** Yesu —Nyinga Pfumu, zebi kuaku ti ndieta kuzola! wubuela vanga diaka bikumu biwombo, binkaka Yesu wunkamba: —Buna dikilanga bana bama ba va meso ma minlonguki miandi, bikambu mamemi. **16** Mu khumbu yimmuadi, wunyuvula sonama mu buku yayi. **31** Vayi mambu mama diaka: —Simoni, muana Zonasi, wunzodidi masonama muingi luwilukila ti Yesu niandi e? Piela wumvutudila: —Nyinga Pfumu, zebi Klisto, Muana wu Nzambi, muingi lubaka kuaku ti ndieta kuzola. Yesu wunkamba: luzingu mu dizina diandi beno bu luwilukidi. —Buna sunganga mamemi mama! **17** Yesu

wubuela kunyuvula diaka mu khumbu yintantu:
—Simoni, muana Zonasi, wunzodidi e? Piela
wumona kiadi bu kabuela kunyuvula kiuvu
mu khumbu yintatu ti: “Wunzodidi e?” Buna
wumvutudila: —Pfumu, ngeyo zebi mambu
moso; ngeyo zebi ti ndieta kuzola. Yesu
wunkamba: —Buna sunganga mamemi mama.
18 Bukiedika, bukiedika ndikukamba, bu wuba
ditoko, wuba nkanganga nsinga mu luketo
luaku ngeyo veka ayi wuba nkuendanga koso
ku wuzola kuenda. Vayi bu wela nuna, wela
nonuna mioko ayi mutu wunkaka wela kukanga
nsinga mu luketo ayi wela kunnata ku mengi
kuaku kuenda. **19** Wutuba mambu momo mu
monisa phila yi lufua lu kela fuila, lolo kela
kembisila Nzambi. Bu katuba bobo, wunkamba:
—Wundandakana. **20** Piela bu katala ku manima,
wumona nlonguki wowo Yesu kaluta zola,
wuba landakana. Niandi wuyekama va thulu
yi Yesu ayi wunyuvula mu thangu baba ndia:
“Pfumu, nani wela kuvakula e?” **21** Piela bu
kammona, wuyuvula Yesu: —Pfumu, buevi
benzi mu diambu diandi e? Mambu mbi mela
kumbuila e? **22** Yesu wumvutudila: —Enati
thidi kazinga nate ndiela vutuka, buna ngeyo
matedi e? Vayi ngeyo ndandakana! **23** Tsangu
yimuangana muidi bakhomba ti nlonguki beni
kalendi fua ko. Muaki yesu kasia kamba ko ti kela
fua ko vayi wukamba kaka: “Enati thidi kazinga
nate ndiela vutuka buna ngeyo matedi e?” **24**
Nlonguki beni niandi wulembu telimina mambu
mama kimbangi ayi niandi wusonika mawu.
Tuzebi kueto ti kiambangi kiandi kidi kikiedika.
25 Muaki mawombo mankaka mavanga yesu.
Enati mana kumasonika dimosi-dimosi, nganu
buangu kilendi bakama ko va ntoto wumvimba
kilendalundulu zibuku zioso zifueti sonoko.

Acts

1 A mueni Tewofile, mu buku ama yitheti ndiyolukila tona vana thonono mambu moso momo matona vanga Yesu ayi makalonga **2** nate mu lumbu kioki katombolo ku Diyilu bu kamana vana zithumunu, mu lulendo lu Pheve Yinlongo, kuidi bamvuala ba kasobula. **3** Bu kamana mona ziphasi, wukimonikisa wu moyo kuidi bawu mu kuba monisa bidimbu biwombo. Wukimonisa kuidi bawu mu makumaya ma bilumbu ayi wuba kuba yolkilanga mambu ma Kipfumu ki Nzambi. **4** Bu kadia yawu va kimosi, wuba vana lutumunu ti: —Lubika totuka mu Yelusalemi vayi bavingila tsila yi Tata yoyi luwa kuidi minu. **5** Bila Yowani mu nlangu kabotikila, muaki fioti kuandi fisiedi buna lueka botama mu Pheve Yinlongo. **6** Bu bakutakana va kimosi, bamvuala banyuvula: —A Pfumu, buna yayi thangu weka mvutudila kipfumu ki Iseli e? **7** Wuba vutudila: —Disi diambu dieno ko mu zaba zithangu ayi zitsungi zikubika Tata mu lulendo luandi. **8** Vayi Pheve Yinlongo bu kela kuiza va beno; buna luela tambula lulendo ayi luela ba bambangi bama tona mu Yelusalemi, mu Yuda dioso, mu Samali ayi nate muna mu sukisina ntoto. **9** Buna kamana tuba mambu momo, bammona wutombolo ku diyiluayi dituti dimosi dimfuka va meso mawu. **10** Bu basungimina tala ku diyilu, mu phila kaba nkuendila, talababakala buadi bavuata minledi miphembi batelama va ndambu'awu; **11** babakamba: —A beno basi Ngalili, a bila mbi lutelimini vava bu lulembo talanga ku diyilu e? Yesu diodi dimeni tombolo ku diyilu va khatitsik'eno, wela buela vutuka boso lummuennini kendidi ku Diyilu. **12** Buna bamvuala bavutuka ku Yelusalemi bu babotuka va mongo wu minti mi olive, mongo wovo wuba nduka-nduka mu tezo ki nana di zikhama di zimetele mu tula ku Yelusalemi. **13** Muna batula ku divula, bakuma ku yilu banga; kuawu baba nkutikininanga. Kuna kuba: Piela, Yowani, Zaki, Andele, Filipi, Toma, Balitelemi, Matayi, Zaki muana Alife, Simoni muisi dikabu di Zeloti ayi Yuda muana Zaki. **14** Babo mu kithuadi kimosi baba nkutakananga bilumbu bioso mu diambu di sambilala va kimosi ayi baketo ayi Maliya ngudi yi Yesu, ayi bakhomba zi Yesu. **15** Mu bilumbu beni, Piela wutelama va khatitsika bakhomba. Thalu yi batu bakutakana baba nduka-nduka

khamu yimosi ayi makumuadi. **16** Wuba kamba: —A bakhomba, bufueni masonoko matuba Pheve Yinlongo mu munu Davidi madedakana bu kayolukila Yuda, mutu wovo wutuadisa batu bobo bakanga Yesu. **17** Niandi wuba wumosi mu beto, niandi mamvandi wutambula kiandi kuku mu kisalu kiaki tutambula. **18** Mu zimbongo ziozi bamfuta, mu diambu di mambimbini mandi, ziawu kasumbila tsola. Niandi wubua ntu wutuama ku tsi, wutumbu buka vumu, midi miosi mimana totuka va nganda. **19** Basi Yelusalemi boso bawa tsangui beni; diawu babiekila tsola beni mu mbembo awu “Akelidama” bu dinsundula: “Tsola yi menga”. **20** Muaki masonama mu Minkunga ti: Tala! Bika nzo'andi yiba dio yambi, mu bika mutu kabika mu kala; bosu mutu wunkaka kabonga kisalu kiandi. **21** Diawu bufueni tusobula mutu wumosi mu batu bobo babedi kutulandakananga mu thangu Pfumu Yesu kabedi zinganga yeto va kimosi, **22** tona thangu Yowani kabotika nate mu lumbu kioki katombolo va khatitsik'eno, wumosi mu bawu fueti kala mbangi banga beto mu diambu di mfukululu yi Yesu. **23** Basobula batu buadi: Zozezi baba ntedilanga “Balisabasi”. Dizina diandi dinkaka “Yusitusi”; ayi Matiasi. **24** Bu baba nsambilala, buna batuba: —A Pfumu, ngeyo zebi mintima mi batu boso, wutumonisa nani wusobula mu batu buadi baba **25** muwingi katambula kuku ki kisalu kiandi ayikimvuala kiandi, kisalu kioki kibika Yuda wuyenda ku buangu kiandi. **26** Bosi bata wadi. Wadi yibuila Matiasi ayi niandi wubuelama mu dikabu di kumi mvuala wumosi.

2 Lumbu ki Pantekoti bu kidedakana, babo bakutakana va kimosi. **2** Zimbukila biyoko bingolo biba ku diyilu banga vuka ki ngolo, bimana wasa mu nzo yoso yi baba. **3** Bosi minlaki mi mbazu mivasuka, miba monikina, mitelama va mbata mintu miawu. **4** Batu boso bamana wala mu Pheve Yinlongo; ayi batona yokazimbembo bankaka, boso Pheve Yinlongo kaba kuba yokukisila. **5** Bayuda bawombo baba kinzikanga Mina mi Nzambi baba mu zitsi zioso zi ntoto bayiza ku Yelusalemi. **6** Biyoko bina bu bitembakana, nkangu wu batu wukutakana ayi wusimina mu mona ti kadika mutu wulembo wa mu mbembo andi. **7** Basimina bwombo ayi bakiyuvula bawu na bawu: —Tala, batu boso bobo bantuba basi ko basi Ngalili e? **8** Vayi

buevi, beto boso, tulembo wila kadika mutu lubakala muingi ndibika nikunu. **26** Diawu mu yandi mbembo, yoyi kabutukila e? **9** Bila ntim'ama wumona monina khini ayi ludimi vava vadi basi Palitesi, basi Medesi, basi Elami, luama lumona moni khini ayi nitu ama yela ayi beto tumvuandanga mu Mezopotami, basi vundila mu diana dioso. **27** Bila wulendi yekula Yuda, basi Kapadose, basi Ponti, basi Azi, **10** ko muel'ama wusiala ku tsi yi bafua, ayi wulendi basi Filizi, basi Pamfili, basi Ezipite, basi zunga kikinina ko ti nitu yi kisadi kiaku kinlongo yi ki Libi kioki kifikimini ayi Silene, basi beto bola. (**Hadēs g86**) **28** Ngeyeo wumbonisa zinzila zi basi Loma, tumvuandanga vava; **11** Bayuda ayi lizingu. Bosi wela ku mbonisa khini yiwombo bu banzenza bankaka zikituka Bayuda, basi Kelete, wela kumbengudila thalu aku. **29** A bakhomba basi Alabi; tulembo kuba wi balembo samuna ziamma, bika ndilukamba mu kambu memata mambu manneni ma Nzambi. **12** Babo basimina mu diambudi nkulu eto Davidi, niandi wufua ayi bayuvasana: "Diambu diadi mbi dinsundula ayi wuziku. Ziami kiandi kidinate lumbu kiaki. e?" **13** Vayi bankaka baba nseva, batuba: "A beno keti vinu bakololo!" **14** Bosi Piela wutelama ayi 30 Bu kaba mbikudi, ayi bu kazaba ti Nzambi kumi mvuala wumosi, wuvumbula mbembo, yekolo ko mu tsi yi bafua ayi nitu andi yisia bola wuba kamba: —Beno basi Yuda ayi beno boso yindudila bila tukidi kueto mu thangu yi vua yi ko. (**Hadēs g86**) **32** Yesu beni, Nzambi wumfulukisa. nsuka. **16** Vayi mambu mama mawu mambu **33** Bosi wutombolo mu diambu di vuanda va mabikula mbikudi Yoweli: **17** Nzambi wutuba koko ku lubakala ku Nzambi, ayi, wutambula ti: Tala mambu mela ba mu bilumbu bi tsuka: kuidi Tata Pheve Yinlongo yivanunu tsila; buna ndiela dukula Pheve ama Yinlongo mu batu niandi wutembikisa mambu lulembo moni ayi boso, bana beno babakala ayi babaketo bela lulembo wi. **34** Bila Davidi kasia kuenda ku bikula, bamatoko meno mela mona zitsongolo, Diyilu ko, vayi niandi veka wutuba: Pfumu bosi biboba bieno biela lota zindozi. **18** Nyinga, wukamba kuidi Pfumu'ama: Vuandila va koko mu bilumbu bina, ndiela dukula Pheve ama kuama ku lubakala, **35** nate ndiela mana tula Yinlongo mu bisadi biama, bibaketo ayi bi bambeni ziaku zioso ku tsi malu maku! **36** Bika babakala ayi bela bikula; **19** Ndiela vanga bikumu Iseli dioso dizaba mu bukiedika ti Yesu beni mu matuti, mu diyilu. Ndiela monisa bidimbu diodi lubanda va dikulusi Nzambi wunkitudi va mbata ntoto: Menga, mbazu ayi muisi; **20** Pfumu ayi Klisto! **37** Bu bawa mambu mama, thangu yela kituka tombi, basi ngondi yela mintima miawu milualu; diawu bayuvudila kituka menga. Mawu mambu mela monika Piela va kimosi ayi bamvuala bankaka: —A tuamina lumbu ki Pfumu, lumbu kinneni ayi bakhomba, a mbi tuvanga e? **38** Piela wuba ki nkembo; **21** ayi buela, woso mutu wela tela vutudila: —Lubalula mavanga! Bika kadika mutu dizina di Pfumu wela vuka. **22** A beno basi Iseli, mu beno kabotama mu dizina di Yesu Klisto wanu mambu mama: Yesu muisi Nazaleti, mutu mu diambu di ndemvokolo yi masumu. Buna wowo Nzambi kalumonisa ayi kakikinina va luela tambula dikaba di Pheve Yinlongo. **39** Bila meso meno mu bikumu, mu mambu manneni tsila beni yidi mu diambu dieno, mu diambu ayi mu bidimbu biobi Nzambi kavangila mu di bana beno ayi mu diambu di baboso badi mioko miandi va khatitsik'eno, banga kuandi bu thama, babo bobo Pfumu eto Nzambi kela tela luezbi buawu **23** baluyekudila niandi boso bubela mbila. **40** Piela wubuela kuba kamba diaka mayindu ma Nzambi ayi boso bubela lukanu mambu mawombo muingi bawilukila ayi wuba lukakikanina. Beno lumbanda va dikulusi ayi kindisa ti: —Bika lukivukisa mu tsungi yayi yi lumvondisa mu mioko mi bankua masumu. **24** mbimbi. **41** Babo bobo bawilukila mambu ma Nzambi wumfulukisa ayi wunkula mu mianga Piela babotama. Mu lumbu kina nduka-nduka mi lufua bila lufua lusia ba kadi lulendo ko mu mili tatu zi batu zi buelama. **42** Buna bazingila kunsimbidila. **25** Bila Davidi wutuba mu diambu ngolo mu landakananga malongi ma bamvuala, diandi: Minu ndimona mu zithangu zioso Pfumu ayi mu kithuadi, mu ndiwulu dipha ayi mu ku ntual'ama. Bila widi va koko kuama ku zitsambulu. **43** Baboso bamona boma; bamvuala

bavanga mambu manneni ayi bikumu. **44** Batu va ntuala Pilatu mu thangu kabaka lukanu boso bawilukila baba kalanga va buangu kimosi lu kunyekula. **14** Vayi beno lutunuka mutu ayi batula bima bioso mu kithuadi. **45** Baba wunlongo ayi wu busonga, vayi beno luzola ti sumbisanga mintoto miawu ayi bima biawu ayi baluyekudila mvondi. **15** Beno luvondisa tho baba kabulanga kuidi batu babo boso bubela yi Luzingu, yoyi Nzambi kafulukisa mu bafua. minkiza mi kadika mutu. **46** Bilumbu bioso, Beto tuidi bambangi ba mambu momo. **16** Mu mu kithuadi kimosi baba kutakananga mu Nzo minu mu dizina diandi, mutu wawu wu lulembo Nzambi, baba dianga mapha mu zinzo ziawu, moni ayi wu luzebi, kabakidi zingolo. Mu dizina baba dianga bidia biawu mu khini ayi mu di Yesu ayi mu minu kioki kidi mu niandi mutu kukikulula koso. **47** Baba kembisanga Nzambi ayi wawu kabelukididi banga bu lulembo monina batu boso baba zola. Kadika lumbu Pfumu wuba beno boso. **17** Buabu bakhomba ziamma, nzebi ti kuba buelanga batu bobo baba mvukanga.

3 Lumbu kimosi mu thangu yintatu yi masika,

Piela ayi Yowani bayenda ku lusambulu ku Nzo Nzambi. **2** Banata mutu wuba dikoka tona kabutuka. Baba kuntulanga kadika lumbuva muelo Nzo Nzambi, wowo wuba ntedolongo: "Muelo kitoko" mu diambu di lombanga lusadusu kuidi batu bobo baba kotanga mu Nzo Nzambi. **3** Mutu beni bu kamona ti Piela ayi Yowani beka kota mu nzo Nzambi, wuba lomba lusadusu. **4** Piela ayi Yowani bansungimina kuntala, bosi Piela wunkamba: —Wututadi! **5** Dikoka beni dieka batala, dibanzila ti beka kumvana lusadusu. **6** Vayi Piela wutuba: —Ndisi kadi palata ko voti nolo ko bikuvana vayi biobi bidi yama ndieka kuvana biawu: Mu dizina di Yesu Klisto, muisi Nazaleti, telama ayi diata kuaku! **7** Bu kansimba mu koko ku lubakala, wuntelimisa. Mu yina yawu thangu, bitambi biandi ayi bikodi biandi bikinda. **8** Wudumuka, wutelama ayi wudiata. Wukota yawu va kimosimu Nzo Nzambi, wundiata, wundumuka ayi wunkembisa Nzambi. **9** Batu boso bammona wulembo diati ayi wulembo kembisa Nzambi. **10** Bazaba ti niandi wuba mvuandanga va "muelo kitoko" wu Nzo Nzambi. Batu basimina, bamona tsisi bu bamona mambu momo mavangama mu niandi. **11** Mutu beni bu kasimbidila Piela ayi Yowani; buna batu boso basimina, bazawula ku baba ku ndambu yi nzo yiba ntedilanga "Velanda yi Solomo". **12** Piela bu kamona bobo, wukamba batu: —A beno basi Iseli, bila mbi lulembo siminina mu diambu diadi e? Voti bila mbi lulembo tutadila bobo banga ti mu lulendo lueto veka ayi mu buvedila bueto tutelimisini mutu beni e? **13** Nzambi yi Abalahami, yi Isaki, yi Yakobi ayi Nzambi yi bakulu beto niandi wukembisidi kisadi kiandi Yesu, diodi beno luyekula ayi diodi lutunuka

minu mu dizina diandi, mutu wawu wu lulembo Nzambi, baba dianga mapha mu zinzo ziawu, moni ayi wu luzebi, kabakidi zingolo. Mu dizina baba dianga bidia biawu mu khini ayi mu di Yesu ayi mu minu kioki kidi mu niandi mutu kukikulula koso. **14** Vayi beno lutunuka mutu wawu kabelukididi banga bu lulembo monina batu boso. **15** Beno boso. **16** Buabu bakhomba ziamma, nzebi ti beno ayi bapfumu beno luvangila buawu mu kambu ku zaba, beno ayi bapfumu zieno. **18** Vayi Nzambi wudedikisa mambu momo katuba mu mimbikudi miosoti Klisto andi kafueti mona phasi. **19** Lubalula mavanga meno ayi luvutuka kuidi Nzambi muingi masumu meno malemvokolo. **20** Buna Pfumu wela kuluvana zithangu zivundila ayi wela kulufidisila Yesu: Klisto mutu wowo kalukubikila tona thama. **21** Vayi kafueti tuama vuanda ku Diyilu nate mu thangu mambu moso mela kituka mamona banga bobo buyolukila Nzambi mu miunu mi mimbikudi miandi minlongo. (*aiōn g165*) **22** Moyize wutuba thama ti: Pfumu, Nzambi eno, wela kulutotudila mbikudi va khatitsika bakhomba zieno banga minu. Beno luela kunwa mu mambu moso, momo kalenda kulukamba. **23** Ayi vela ba ti woso mutu wela kambu wila mbikudi wooo, wela zimbukusu va khatitsika di batu. **24** Ayi mimbikudi miosi nkutu tona Samuelei nate mimbikudi miosi minlandakana, bayolukila bilumbu biabi. **25** Beno huidi bana ba mimbikudi ayi bana ba Nguizani yoyi Nzambi kawizinina ayi bakulu beto bu kakamba Abalahami ti: mu nkun'aku makanda moso ma ntoto mela sakumunu. **26** Mu diambu dieno theti Nzambi kafulukisila kisadi kiandi mu bafua. Wuntuma muingi kalusakumuna ayi kabolula kadika mutu, mu beno, mu masumu.

4 Piela ayi Yowani bu baba yoluka kuidi batu, buna vatotuka banganga Nzambi, pfumu yi batu baba sunganga Nzo Nzambi ayi Basaduki; **2** bamona phiti mu ntima mu diambu di bavualaa balonga batu ayi zisamuna mfulukulu mu bafua mu nzila yi Yesu. **3** Buna baba kanga. Vayi bu yiba thangu masika, baba tula mu nloko nate mu lumbu kilanda. **4** Vayi bawombo bawilukila mu batu bobo bawa malongi mawu. Thalu yi batu yibuelama nduka-nduka mili tanu. **5** Muaki

yiyiza ba ti mu lumbu kilanda, bapfumu ziawu, tezo makumaya ma mimvu. **23** Bu babayekula, bakulutu bawu ba batu ayi minsoniki miawu Piela ayi Yowani bayenda bata bakundi bawu mi mina bakutakana ku Yelusalemi. **6** Kuna ayi baba kamba mambu moso mabakamba kuba Ana, Pfumu yi banganga Nzambi, Kayife, bapfumu zi zinganga Nzambi ayi bakulutu ba Yowani, Alasendele ayi bawombo bankaka baba batu. **24** Bu bawa mambu momo, va kimosi bawu mu nkuna wu pfumu yi banganga Nzambi. **7** boso batumbula mbembo mu sambilala Nzambi: Batula Piela ayi Yowani va ntual'awu, bosu baba —Pfumu ngeyo wuvanga Diyilu ayi ntoto, mbu yuvula: —Mu lulendo mbi voti mu dizina di ayi bibioso bidi muna; **25** ngeyo wuyolukila mu nani luvangidi diambu diadi e? **8** Buna Piela, Pheve Yinlongo mu munu wu nkulu eto Davidi, bu kaba wuwala mu Pheve Yinlongo, wuba kisadi kiaku. A bila mbi makanda mafuemini vutudila: —A bapfumu zi batu; bakulutu ba Iseli! e? Bila mbi batu balembo yindudila mambu **9** Enati lumbu kiaki tueka sambusu mu diambu makambulu fuana e? **26** Mintinu mi ntoto di mavanga mamboti momo mavangimini kuidi mitelama bapfumu zikutikini mu nuanisa Pfumu mutu wubela ayi mu diambu di zaba buevi ayi Klisto andi. **27** Bila mu divula diadi ntinu kabelukididi, **10** buna bika luzaba beno boso Elode ayi Ponse-Pilatu, Bapakanu ayi basi Iseli ayi beno batu boso ba Iseli ti mu dizina di bawizini muingi banuanisa Yesu, kisadi kiaku Yesu Klisto muisi Nazaleti. Yesu diodi beno kinlongo, kioki wubieka, **28** mu diambu di vanga lubanda va dikulusi, diodi Nzambi kafulukisa mambu moso momo wuyindula tona thama mu mu bafua. Mu dizina diodi mutu wawu kadidi va luzolo ayi mu lulendo luaku. **29** Vayi buabu, tual'eno vava ayi nitu yi buvini. **11** Bila niandi, Pfumu, tala bu balembo tutitisila ayi vana bisadi ditadi dilozo kuidi beno mintungi, diyikidi biaku bukhafi bu longila mambu maku. **30** Bika ditadi di mfunu va fuma. **12** Phulusu luisi ko mu wunonumuna koko kuaku mu diambu di belusa mutu wunkaka; bila va nza yimvimbira kuisi ko ayi mu diambu dibikumu ayi mambu manneni dizina dinkaka divanu kuidi batu diodi tufueti mavangama mu dizina di Yesu, kisadi kiaku vukila. **13** Bu bamona bukhafi bu Piela ayi bu kinlongo. **31** Bu bamanisa sambilala, buangu kioki Yowani, ayi, bu babakula ti Piela ayi Yowani ki bakutikinina kinikukaayi baboso bawala mu basia ba balonguka ko ayi badi batu baphamba; Pheve Yinlongo. Balonga mambu ma Nzambi buna basimina buwombo. Bazaba ti bawu baba mu bukhafi. **32** Nkangu woso wu batu bobo kibanga ayi Yesu. **14** Bu bamona mutu wowo bawilukila baba ntima wumosi ayi pheve yimosi. wubelusu wuba yawu vana, buna basia baka Kusia ba ko mutu wubanzila ti bima biandi biba ko diambu di findisila ziphaka. **15** Baba vana mu diambu diandi veka; vayi bina bioso biba lutumunu lu totuka ku nganda yi lukutukunu bi kithuadi. **33** Mu lulendo lungolo, bamvuala lu minyadi. Buna bayuvasana bawu na bawu: **16** batelimina mfulukulu yi Pfumu Yesu kimbangi —A mambu mbi tufueti vangila batu baba e? Bila ayi nlemvo wuwombo wumonika mu bawu kuidi batu boso bankalanga mu Yelusalemi, didi boso. **34** Kadi mutu wumosi mu bawu kasia dikiedika ti batu bobo bavengi kumu kinnehi ba wusukama ko. Bila batu boso baba zitsola ayi tulendi ditunuka ko. **17** Vayi muingi nsamu voti zinzo bazisumbisa **35** ayi banata kuidi beni wubika luta tembakana muangana batu, bamvuala thalu yi zimbongo yoyo basumbisila bika tuba kandika muingi babika buela yolukila bima biawu. Bamvuala baba kabulanga ziawu mu dizina diodi buba kuidi nani. **18** Bosi bu baba kuidi kadika mutu boso bubela minkiza mi tumisa, baba kandika babika buela yolukila voti kadika mutu. **36** Buna Zozefi, wubieko kuidi buela longila mu dizina di Yesu. **19** Vayi Piela bamvuala “Balinabasi” tsundu dizina beni ayi Yowani baba vutudila: —Zenganu beno veka: “muana mbombolo” wuba muisi sangha ki Sipeli didi difuana va ntuala Nzambi mu kuluwila voti mu dikanda di Levi. **37** Niandi mamvandi mu wila Nzambi e? **20** Bila beto tulendi vongwa ko wusumbisa tsol'andi, wunata zimbongo ayi yolukila mambu momo tumona ayi momo tuwa! wuvana ziawu kuidi bamvuala.

21 Bu babuela ku batitisa diaka, baba yekula bila basi mona ko buevi balenda kuba vanina thumbudulu. Bila batu boso bakembisa Nzambi mu diambu di kumu kioki kivangama. **22** Bila mutu wowo wuvangulu kumu kioki wuba viokila

5 Vayi mutu wumosi dizina diandi Anania, va kimosi ayi nketo'andi Safila basumbisa tsol'awu. **2** Vayi bu kawizana ayi nketo'andi, Anania wusueka ndambu yi zimbongo ziozi

kasumbisila tsola. Bosi wunata ndambu yinkaka batona longa! Pfumu yi zinganga Nzambi ayi kuidi bamvuala. 3 Piela wunkamba: —A Anania! batu bandi batumisa batu ba lukutukunu lu Bila mbi Satana kawadidi mu ntim'aku e? minyadi ayi bakulutu boso ba Iseli. Buna batuma Vunini Pheve Yinlongo, suekidi ndambu yi batu benda landi bamvuala mu nloko. 22 Vayi zimbongo ziozi sumbisidi tsol'aku e? 4 Tuamina minsungi bu miyenda tula kuna nloko, misia wusumbisa tsola beni, yisi ba yaku veka ko e? bamona ko mu nloko. Mivutuka ayi mituba: Bosi ku nzimunina bu wumeni kuyisumbisa, 23 —Tuenda bata nloko widi wukangama ayi wulendi sadila zimbongo beni ko boso buzodidi minsungi mi nloko buna mitelimini va mielo. e? Buna buevi bakidi lukanu luvangila diambu Vayi bu tuzibudi kadi mutu wumosi tuisi mona di phila yayi e? Bika sia ti batu vunini yayi ko! 24 Thangu pfumu yi minsungi mi Nzo Nzambi vunini! 5 Anania bu kamana wa mambu Nzambi ayi pfumu yi zinganga Nzambi bawa mama, wubua va tsi ayi wufua. Batu boso mambu mama, basia zaba ko mbi bivanga. bobo bawa diambu beni bamona boma. 6 Bayindula kani buevi bu kuiza sukila Nsamu Matoko mayiza zinga mvumbi, manata yawu ku wawu. 25 Vana vawu mutu wumosi wuyiza ku nganda bosí mayenda kuyizika. 7 Nduka-nduka bakamba: —Batu bobo lukotisa mu nloko badi zithangu zitatu zivioka bosí nketo'andi wuyiza muna Nzo Nzambi, balembo longi! 26 Pfumu yi kota, mukambu zaba mambu mavioka. 8 Piela minsungi mi Nzo Nzambi wuyenda va kimosi wunyuvula: —Wutsudikisa: yawu yoyi thalu ayi masodi mandi kuna nzo Nzambi. Wunata lusumbisididi tsol'eno e? Niandi wumvutudila: bamvuala ku lukutukunu lu minyadi, bika sia ti —Mu thalu yoyi kaka! 9 Bosi Piela wunkamba: mu kingolo bila boma baba mona mu diambu di —A bila mbi luwizinini mu diambu di tota Pheve batu bedi kuba zuba matadi. 27 Bu baba nata, yi Pfumu e? Tala batu bobo babedi ku zika bakala baba tula va ntuala lukutukunu lu monyadi diaku badi va muelo ayi ngeyo mamvakú, beka bosí Pfumu yi zinganga Nzambi wuba yuvula: ku nata. 10 Muna thangu yina wubua va malu ma 28 —Tulukandika lubika buela longilanga mu Piela ayi wufua. Matoko bu mavutuka mammona dizina di mutu wuna. Vayi tala malongi meno wufua. Mannata ayi manzika vana ndambu mameni tembakana mu Yelusalemi dioso, bosí bakala diandi. 11 Mambu mama mamonisa lutidi beto tunata nkanu wu lufua lu mutu basi dibundu tsisi yirombo ayi batu boso wuna e? 29 Vayi Piela ayi bamvuala bavutula: bobo bawa mambu beni. 12 Bamvuala zivanga —Bulutidi mboti mu tumukina Nzambi vayi bikumu ayi bidimbu biwombo va khatitsika bika batu. 30 Nzambi yi bakulu beto wufulukisa batu. Babo baba kifu kikutakananga ku velanda Yesu beni mu bafua. Yesu diodi luvondisa bu yi Solomo. 13 Kadi mutu wunkaka kasia fubana lumbanda va nti. 31 Vayi Nzambi wunnangika yawu ko, muaki batu baba kuba niemisanga bu kamvuandisa va koko kuandi ku lubakala ngolo. 14 Vayi babakala ayi baketo bawombo banga Pfumu ayi Mvulusi mu diambu di basi bawilukila Pfumu ayi babuelama. 15 Buna batu Iseli babalula mavanga ayi balemvokolo mu baba natina bambevo bawombo mu ziphambu masumu. 32 Beto tuidi bambangi ba mambu zi zinzila; bazitula va zikhuala ayi mu biphoyi mama va kimosi ayi Pheve Yinlongo yoyi muingi Piela bu kamvioka, kitsuisula kiandi Nzambi kavana kuidi batu beti kuntumimina. kibua vadi bambevo bankaka. 16 Batu bawombo 33 Vayi bawu bu bawa mambu momo, bafuemba baba kuizanga, baba mu mavula mafikimini ngolo; bawizana mu diambu di baba vondisa. 34 Yelusalemi; banata bambevo ziawu ayi banata Vayi mfalisi wumosi mu dikabu di lukutukunu batu baba yamusu kuidi ziphevi zimbimbi. lu minyadi, dizina diandi Ngamalieli, wuba Baboso babeluka. 17 Pfumu yi zinganga Nzambi nlongi wu Mina; wuba kinzukungu kuidi batu ayi batu bandi boso va kimosi ayi basi dikabu boso, wutelama va khatitsika lukutukunu di Basaduki; bamona kikhenene 18 bakanga minyadi; wuvana lutumunu batotula bamvuala bamvuala ayi babakotisa mu nloko wunneni. 19 ku nganda mu ndambu thangu. 35 Buna Vayi mbasi yi Pfumu yiyiza va builu, yizibula wuba kamba: —A beno basi Iseli, lulubuka mielo mi nloko ayi yitolula bamvuala, 20 buna mu diambu di batu baba ayi talanu mambu yiba kamba: —Yendanu ku Nzo Nzambi, lulonga mbi lutidi kuba vangila. 36 Bila mu bilumbu batu malongi ma luzingu lualu. 21 Bu bawa kuandi bibedi, mutu wumosi wutotuka, dizina bobo, mu nsuka-nsuka bayenda ku nzo Nzambi, diandi Tewudasi wuzola kukimonisa mutu wu

minsua. Nduka-nduka zikhama ziya zi batu batu bankaka ba nzo lukutukunu, lolo baba banlandakana. Vayi bu kavondo, buna batu tedilanga nzo lukutukunu lu batu bakulu mu bandi boso baba kuntumukinanga basasukusu. buvika va kimosi ayi batu basi Silene, basi Dingumba diandi disia buela wakakana ko. **37** Alesandeli ayi basi Silisi ayi basi Azi, batona Niandi bu kavioka, mu thangu yiba disasama, findana ziphaka ayi Etieni. **10** Vayi basia nunga Yuda muisi Ngalili wutotuka. Niandi mamvandi ko va ntuala diela ayi Pheve yoyi yika yolukila. wuvitumuna batu bawombo mu diambu **11** Vana vawu bafuta batu muingi batuba ti: batotula khindu, vayi mamvandi wufua ayi batu —Beto tuwilu mutu wawu wulembo yoluka baba kuntumukinanga bamana sasukusu. **38** mambu mamvuezolo mu diambu di Moyize ayi Buabu ndieka ku lukamba: Bikau buela kota mu diambu di Nzambi. **12** Bakitumuna khindu mambu ma batu baba ayi luba yekula benda muidi batu, muidi bakulutu, muidi minsoniki mi kuawu; bila enati lukanu lualu votimavanga Mina; bayiza kudi Etieni, bankanga ayi bannata mama madi ma batu buna mela fua. **39** Vayi va ntuala lukutukunu lu minyadi. **13** Batotula enati madi mavanga ma Nzambi buna lulendi bambangi baluvunu, zituba ti: —Mutu wawu nunga ku mavonda ko ayi lukeba luedi nuanisa kakadi vonga mu yolukanga mambu mambimbi Nzambi. **40** Batu boso bakikinina ndubu andi. mu diambu di buangu kiaki kinlongo ayi mu Bu batumisa bamvuual; baba kandika babika diambu di Mina. **14** Bila tuwilu boso kabedi tuba buela yolukila dizina di Yesu. Bu bamana kuba ti Yesu diodi di muisi Nazaleti, wela tiolomuna tuta khuba; bosi baba yekula. **41** Bawu batotuka buangu kiaki ayi wela viakisa bifu bi tulonga va ntuala lukutukunu lu minyadi mu khini bila Moyize. **15** Vayi meso ma batu boso boba baba bamonika ti bafueni mona ziphasi mu diambu mu lukutukunu lu minyadi masungimina tala di dizina di Yesu. **42** Bosi kadika lumbu mu nzo Etieni. Bamona zizi kiandi kikituka banga zizi ki Nzambi ayi mu zinzo, bamvuual basia vonga ko mbasi.

mu longa ayi mu yamikisa Yesu banga Klisto.

6 Muaki mu bilumbu bina, thalu yi minlonguki yibuelama, Bayuda bobo baba tubanga kingeleki baniungutina Bayuda bobo baba tubanga Kiebelewo. Bila mu thangu kabula bidia bi lumbu ka lumbu baba babanzilangamafuola mawu mu bufuana. **2** Buna kumi bamvuual buadi zitumisa nkangu wu minlonguki, baba kamba: —Busi fuana ko ti tubika buela longa mambu ma Nzambi muingi tukabulanga bidia! **3** Zikhomba, sobulanu tsambudi di batu, bopo badi kimbangi kimboti, badi bawala mu Pheve Yinlongo ayi badi diela muingi tuba vana kisalu kioki. **4** Vayi beto, tueka yekimina kisalu kisambilia ayi kilonga! **5** Nkangu woso wumona khini mu diambu di mambu momo. Diawu basobudila Etieni, mutu wuba wuwala mu minu ayi wuwala mu Pheve Yinlongo; Filipi, Polokoli, Nikanoli, Timoni, Palimenasi ayi Nikola, muisi Antioshi wukituka Nyuda. **6** Baba tuala va ntuala bamvuual. Bamvuual bu zisambilia, babatetika mioko. **7** Mambu ma Nzambi maluta buela tembakana; thalu yi minlonguki yiluta buelama mu Yelusalemi ayi banganga Nzambi bawombo ziwilukila. **8** Etieni wuba wuwala mu nlemvo ayi mu lulendo, wuvangamambu manneni ayi bikumu biwombo va khatitsika batu. **9** Buna

7 Bosi pfumu yi zinganga Nzambi wunyuvula: —Mambu mama bafundidi madi makiedika e? **2** Buna Etieni wuvutula: —Batata ayi bakhomba ziamma, bika luwa mambu ndieka ntuba: Nzambi yi nkemboyimonikina Dise dieto Abalahami bu kaba ku Mesopotami, tuamina kavuanda ku Alani, **3** ayi wunkamba: Bika tsi aku ayi bibutu biaku vayi yenda ku tsi yoyi ndielia ku monisa. **4** Buna wubika tsi yi Kalide ayi wuyenda vuanda ku Alani. Dise diandi bu kafua, Nzambi wuntumisa mu tsi yayi lulembo zingila buabu. **5** Vayi Nzambi kasia kumvana kadi kiuka ko mu tsi yayi, ka diambu ko tini kintoto kioki kalenda tula lutambi luandi. Muaki Nzambi wunvana tsila yi kunvana tsi beni va kimosi ayi nkun'andi. Vayi mu thangu yina buna kabutidi kadi muana ko. **6** Buna Nzambi wunkamba: nkun'aku wela zingila mu tsi yi kinzenza; bela kuwuyadila ayi bela kuwuyamisa. **7** Vayi Nzambi wubuela kamba diaka: ndielia sambisa tsi yoyi yela kuba yadila Bosi bela totuka mu tsi beni ayi bela kuiza ku tsambidila va buangu kiaki. **8** Nzambi wuvanga nguizani andi ayi Abalahami: nguizani yi nzengolo yi nitu yi kibakala. Abalahami wubuta Isaki, wunzenga mu lumbu ki nana. Isaki wubuta Yakobi bosi Yakobi wubuta kumi bakulu buadi. **9** Bakulu basumbisa Zozefi ku

Ezipite mu diambu di kikhenene. Vayi Nzambi nani wubiekidi pfumu ayi zuzi dieto e? **28** Fuana wuba yandi. **10** Diawu kankudila mu ziphasi ngeyo minu tidi vonda banga bobo wuvondidi ziandi zioso ayi mu nlemvo wu Nzambi, Zozefi muisi Ezipite kibeni yono e? **29** Moyize bu kawa wumonika mutu wu diela va ntuala Falawo, bobo, wutina ayi wukituka nzenza mu tsi yi ntinu wu Ezipite. Diawu karbiekila nyadi mu Madiani, kuawu kabutila bana buadi bababakala. Ezipite dioso ayi mu nzo andi yoso. **11** Vayi **30** Makumaya ma mimvu bu mavioka, buna kutotuka kanda kingolo mu Ezipite dioso ayi mbasi yimmonikina mu dikanga di mongo wu mu Kana. Ziphasi zingolo ziba mu thangu beni. Sinayi. Wummonikina mu nlaki wu mbazu mu Bakulu beto basia baka bidia ko. **12** Yakobi bu finti. **31** Moyize bu kamona bobo, wusimina mu kawa ti ble yiba ku Ezipite, buna kuna kafidisa diambu di tsongolo. Bu kafikama mu kuenda bakulu beto mu khulu yitheti. **13** Mu khumbu tadi, buna mbembo yi Pfumu yiawakan: **32** yimmuadi yayi kaba fidisa, Zozefi wukimonikisa Minu ndidi Nzambi yi bakulu baku; Nzambi kuidi bakhomba bandi ayi Falawo wuyiza zaba yi Abalahami, yi Izaki ayi yi Yakobi. Moyize dikanda de Zozefi. **14** Buna Zozefi wutumisa dise weka tita ayi kasia nunga buela tala ko. **33** Buna diandi Yakobi ayi bibutu biandi bioso. Thalu Pfumu wunkamba: Vula zisapatu zidi mu malu yi batu boso yiba lusambudi lu batu ayi batu maku, bila buangu kioki telimini kidi ntoto batanu. **15** Yakobi wuyenda ku Ezipite, kuawu wunlongo. **34** Ndimueni ziphasi zi batu bama kafuila va kimosi ayi bakulu beto. **16** Banatu ku badi ku Ezipite. Ndiwilu bidilu biawu. Diawu Sikemi, baziku mu biziami bisumba Abalahami ndizidi mu kuba kula. Yiza buabu bila ngeyo kuidi bana ba Amoli, bobo baba nkalanga mu ndieka tuma ku Ezipite. **35** Moyize beni diodi Sikemi. **17** Sumbu thangu yifueti dedikinina bamanga bu batuba: Nani wubiekidi pfumu tsila Nzambi kavana Abalahami bu yifikama, ayi zuzi e? Buabu Nzambi wuntuma mu ba buna batu babuelama ayi baluta buelama pfumu ayi nkudi mu lusadusu lu mbasi yoyi mu Ezipite **18** nate ntinu wunkaka wukambu yimmonikina mu finti. **36** Niandi wuba totula zaba Zozefi wutotuka mu Ezipite. Zozefi. **19** bu kavanga mambu manneni ayi bikumu mu tsi Ntinu beni wusadila luvunu va ntuala dikanda yi Ezipite, mu mbu wu mbuaki ayi mu dikanga dieto, wumonisa bakulu beto ziphasi nate mu mu tezo ki makumaya ma mimvu. **37** Moyize kuba kuika baloza bana bawu batsombi mu beni niandi wukamba bana ba Iseli: Nzambi diambu bana beni babika zinga. **20** Yawu thangu wela kulutotudila mbikudi wela ba banga minu yibutukila Moyize, wuba muana wu kitoko va va khatitsika bakhomba zieno. **38** Niandi wuba ntuala Nzambi. Zingondi zitatu bambuta bandi mu lukutukunu ku dikanga va kimosi ayi mbasi bansuekila mu nzo. **21** Vayi bambuta bandi yoyi yinyolukila ku mongo Sinayi va kimosi bu banloza, buna muana wunketo wu Falawo ayi bakulu beto. Niandi wutambula mambu wuntota ayi wunyundula, wunkitula muan'andi. ma moyo muingi katutudisila mawu. **39** Vayi **22** Diawu Moyize wulongila mu ndongokolo bakulu beto bamanga kuntumukina; banloza ayi yoso yi basi Ezipite, wuyiza ba mutu wunneni mintima miawu mibaluka ku Ezipite. **40** Bawu mu thubulu andi ayi mu mavanga mandi. **23** bakamba Aloni:—Wutuvangila zinzambi zilenda Moyize bu kadukisa makumaya ma mimvu, ku tutuaminina ku ntuala bila tukadi zaba wubaka lukanu lu kuenda tadi bakhomba bandi; mambu mbi mabuillulu Moyize diodi ditutotula bana ba Iseli. **24** Bu kamona wumosi mu bawu, mu tsi yi Ezipite. **41** Diawu mu bilumbu bina, wumonoso phasi, buna wunkotila ayi wuvonda bavanga tumba kimuana ngombi ayi batambika muisi Ezipite mutu wumonisa muana Iseli makaba kuidi tumba beni. Bamona khini mu phasi. **25** Wubanza ti bakhomba bandi zilznda diambu di bima bivanga mioko miawu. **42** Vayi sudika ti mu nzil'andi Nzambi wela kuba kula Nzambi wuba tamba manima, wuba yekula mu vayi basia sudika ko. **26** Mu lumbu kilanda, sadila zimbuetete banga busonimina mu nkanda wukimonisa kisa bana ba Iseli thangu baba wu mimbikudi: A basi Iseli, minu lutambikila nuana. Wuzola vutula ndembama va bawu bu bibulu ayi makaba mu makumaya ma mimvu kaba kamba:—A kiti beno luidi bakhomba! A mu dikanga e? **43** Beno lunata nzo ngoto yi bila mbi lulembo kimonisina phasi beno na Moloki ayi mbuetete yi nzambi Lefani, zimfikula beno e? **27** Vayi mutu wowo wumonisa ndiandi ziozi luvanga muingi lubi; sambidila diawu phasi wutemina Moyize ayi wunkamba:—A ndiela kulunata mu buvika vioka Babiloni! **44**

Bakulu beto baba ayi Nzo ngoto yi kimbangi mu ma Nzambi bayenda zika Etieni ayi bandila dikanga, yivangama banga bu tumina Nzambi, ngolo. **3** Vayi Sawuli wuyamisa dibundu, wuba Nzambi mutu wukamba Moyize ti kavanga kotanga mu kadika nzo, mu kanga babakala yawu boso buididi mfikula yoyi kamona. **45** ayi baketo ayi kuba loza mu nlоко. **4** Vayi batu Bakulu beto bu batambula yawu; bayikotisa bobo basasukusu bayenda ndambu na ndambu, mu thangu zozue mu zitsi zi Bapakanu, babo balonga mambu ma Nzambi. **5** Filipi wuyenda Nzambi kakuka ku ntuala bakulu beto nate mu ku divula dimosi di Samali. Wulonga nsamu thangu Davidi, **46** mutu wowo wumonokono wu Klisto. **6** Nkangu wu batu, mu kithuadi nlemvo kuidi Nzambi ayi wuzola tungila Nzambi kimosi, batamba bumboti matu mu mambu Yakobi nzo. **47** Vayi Salomo wuyiza kuntungila Filipi kaba kuba kamba bu banwa ayi bammona nzo. **48** Muaki, Nzambi yizangama kakalanga mu bikumu kaba vanganga. **7** Bila ziphevi ko mu zinzo zitungulu mu mioko mi batu, zimbimbi ziyamikina mu mbembo yingolo banga bu tubila mbikudi: **49** Pfumu wutuba: bu ziba totuka mu batu bawombo makoka Diyilu diawu kundu kiama, ntoto kiawu buangu mawombo ayi batu bawombo baba ntiudika ndieti tetika malu mama. Buna phila nzo mbi babeluka. **8** Khini yirombo yiba mu divula luela kuthungila e? Votii phila buangu mbi kiela dina. **9** Muaki tuamina mambu momo, mu ba vundulu kiama e? **50** Mioko miamma misia divula beni muba mutu wumosi dizina diandi vanga ko bima bioso biobi e? **51** A beno bankua Simoni, wuba sadilanga mazi, ayi basi Samali matingu! Beno luidi mintima mikangama ayi baba siminanga mu diambu di mavanga mandi; matu mafua! Beno mamveno lukidi tingunanga wukibieka mutu wu luvalu. **10** Batu boso, tona kueno Pheve Yinlongo mu zithangu zioso banga mu bana balezi ayi bakulutu, banwilukila ayi bakulu beno. **52** Mbikudi mbi wowo bakulu beno batuba ti: —Mutu niawu niandi lulendo lu bakambu yamisa e? Bavonda mimbikudi miomi Nzambi, lolo luntedolongo “Lulendo lunneni”. mitubila ndizulu yi “Mutu wusonga”, mutu **11** Banwilukila bila tona thama baba siminanga wowo beno lusumbisidi ayi lumvodisidi; **53** beno mu diambu di mazi mandi. **12** Vayi bu bawilukila lutambula Mina mu nzila yi zimbasi ayi lusia Filipi bu kaba samunina Nsamu Wumboti keba mina beni ko. **54** Bu bawa mambu momo, wutedi Kipfumu ki Nzambi ayi wutedi dizina bafuemba ayi bakuetu meno mu diambu diandi. di Yesu Klisto; babakala ayi baketo babotama. **55** Vayi niandi wuba wuwalu mu Pheve Yinlongo, **13** Mamvandi Simoni wuwilukila; bu kabotama wutala ku Diyilu, wumona nkembo wu Nzambi buna wukala ayi Filipi mu zithangu zioso. Bu ayi wumona Yesu buna katelimini va koko kamona mambu manneni ayi bikumu binneni ku lubakala lu Nzambi. **56** Buna wuba kamba: biba vangamanga, buna wusimina ngolo. **14** —Talanu, ndilembo moni Diyilu dizibukidi ayi Mu thangu bamvualu bobo baba ku Yelusalemi Muana Mutu telimini va koko ku lubakala lu bu ziwa ti basi Samali batambula mambu ma Nzambi. **57** Bayamikina mu mbembo yingolo, Nzambi, baba fidisila Piela ayi Yowani. **15** Bu bazibika matu mawu. Mu kithuadi baboso batula, baba sambidila muingi batambula Pheve batumbu kumfuakana, **58** bankoka ku fula di Yinlongo, **16** bila buna yikulukidi ko kadi va divula ayi banzuba matadi. Bambangi batula mutu wumosi; vayi mu dizina di Pfumu Yesu minledi miawu va malu ma ditoko dimosi dizina kaka babotimina. **17** Piela ayi Yowani babatetika diandi Sawuli. **59** Bazuba Etieni matadi vayi mioko ayi batambula Pheve Yinlongo. **18** Vayi niandi wusambila ayi wutuba: —A Pfumu Yesu, Simoni bu kamona ti Pheve yinlongo yivanunu tambula Pheve ama. **60** Bosi wufukama ayi mu thetokolo yi mioko mi bamvualu, buna wuyamikina mu mbembo yingolo: —A Pfumu, wuba vana zimbongo; **19** bosi wuba kamba: kadi kuba tangila disumu diadi! Bu kamana —Bika luhpana mamvama lulendo lolo muingi tuba bobo, wufua.

8 Sawuli wukikinina ti bavonda Etieni. Tona lumbu kina batona yamisa ngolo Dibundu diba ku Yelusalemi. Baboso botula kaka bamvualu, bamana sasukusu mu zunga ki Yuda ayi ki Samali. **2** Batu baba kinzikanga mambu

Pfumu muingi enati baka bubela mayindu ma ntim'aku malemvokolo. **23** Bila ndimmona ti kikhenene ayi masumu bidi yaku. **24** Buna nzil'andi mu khini yiwombo. **40** Vayi Filipi Simoni wuvutula: —Bika beno veka lusambilia wuyenda monikila ku Azoti. Bu kaviokila mu Pfumu muingi mambu momo lutubidi mabika tsiwulonga Nsamu Wumboti mu mala moso kumbuila. **25** Buna bamana telimina Yesu Klisto kimbangi ayi longa Mambu ma Pfumu, Piela ayi Yowani bavutuka ku Yelusalemi. Balonga Nsamu wumboti mu mala mawombo ma Samali. **26** Mbasi yi Pfumu yikamba Filipi: —Telama! Yenda mu ndambu yi sude mu nzila yitonina ku Yelusalemi nate ku Ngasa; nzila yikambulu batu. **27** Niandi wutelama ayi wuyenda. Tala muisi Etiopi wumosi wuba lundanga zimbongo ayi kiuka kioso ki ntinu wunketo wu Etiopi; wuyiza ku Yelusalemi mu sambilia. **28** Bu kaba mvutuka, wuvuanda mu Saleti kiandi. Wuba tanga nkanda wu mbikudi Ezayi. **29** Pheve yikamba Filipi: —Fikama ayi bakidila saleti yoyi. **30** Filipi wuzawula; wunwa wulembo tangi nkanda wu mbikudi Ezayi; buna wunyuvula: —Wulembo sudika kuaku mambu momo wulembo tangi e? **31** Mutu beni wumvutudila: —Buevi ndenda kumasudikila enati mutu kakadi kutsudikisa mawu e? Bosi wuleba Filipi kakuma mu Saleti ayi wunleba kavuanda va ndambu andi. **32** Buku ki mambu kioki kaba tanga kiawu kiaki: Bannata banga dimemi diyenda ku vondo; banga muana dimemi diodi dinkambu samba va ntuala mutu wovo wulembo nkulula mika, vayi kasia zibula munu ko; **33** mu diambu di kukikulula bamanga kunnungisa. Nani wela yolukila nkun'andi e? Bila basukisidi luzingu luandi va ntoto e? **34** Buna nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo wunyuvula Filipi: —Wundemvukila; wutsudikisa mu diambu di nani mbikudi kayolukila mambu mama e? Mu diambu di niandi veka voti mu diambu di mutu wunkaka e? **35** Filipi wutona yoluka, wutona kunsamunina mambu ma Yesu, tonina mu nkanda wovo. **36** Bu batatamana diata mu nzila, batula va buindi kinlangu. Buna nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo wutuba: —Tala nlangu wawu! A mbi bi kukhakidika mu botama e? [**37** Filipi wumvutudila: —Enati wilukidi mu ntim'aku wumvimba buna wulenda kuaku botama! Mutu beni wuvutula: —Ndinwilukila ti Yesu Klisto niandi Muana Nzambi.] **38** Wuvana minsua mu telimisa Saleti. Filipi ayi nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo, bawu buadi batibuka mu nlangu; bosi Filipi wumbotika. **39** Bu batotuka mu nlangu, Pheve yi Pfumu yizimbisa Filipi, ayi nlundi wu kiuka ki ntinu wunketo kasia buela kummona ko. Vayi mutu beni wulandakan kikhene ayi masumu bidi yaku. **40** Vayi Filipi Simoni wuvutula: —Bika beno veka lusambilia wuyenda monikila ku Azoti. Bu kaviokila mu momo kaviokila nate katula ku Sezali.

9 Mayindu ma Sawuli maba kaka mu yamisa ayi mu vonda minlonguki mi Pfumu, wuyenda kuidi Pfumu yi zinganga Nzambi ku Yelusalemi **2** ayi wunlomba minkanda minata mu zinzo zi zikhutukunu zi Damasi muingi kabaka bukangila babakala voti baketo, bobo banlandakan nzila yi Pfumu ayi kuba nata bakangama ku Yelusalemi. **3** Bu kaba mu nzila, buna weka nduka tula ku Damasi, kazimbukila kiezilakikienzuka mu diyilu banga lusimo. **4** Bu kabua va tsi, wuwa mbembo yinkamba: —A Sawuli e! A Sawuli e! A bila mbi wulembo ndiamisina e? **5** Sawuli wuvutula: —Pfumu, ngeyo widi nani e? Pfumu wunkamba: —Minu Yesu diodi wunyamisanga!

6 Vayi telama buabu! Kota ku divula, kuawu maba kamba mambu mawu fueti vanga! **7** Batu boso baba yandi mu nzila batelama, basia baka kadi dituba ko, bawa mbembo ayi basia mona mutu ko. **8** Sawuli wutelama. Meso mandi maba mazibuka vayi kasia mona ko. Bansimbidila mu koko, bannata ku Damasi. **9** Bilumbu bitatu kasia kadi mona, kasia dia voti kadi nua. **10** Nlonguki wumosi wuba ku Damasi, dizina diandi Ananiasi. Pfumu wummonikina mu tsongolo ayi wuntela: —“Ananiasi!” Niandi wuvutula: —Tala, Minu kawu Pfumu! **11** Bosi Pfumu wunkamba: —Telama! Yenda mu nzila yoyi bantedilanga: “nzila yilulama” ayi tomba mutu wumosi bantedilanga Sawuli muisi Talisi widi ku nzo Yuda. Vayi tala mutu wulembo sambilia **12** ayi wumueni mu tsongolo mutu wumosi, bantedilanga Ananiasiwukotidi ayi wuntetikidi mioko mu diambu di kabuela mona diaka. **13** Ananiasi wuvutula: —A Pfumu! Ndiwilu batu bawombo banyolukila mambu ma mutu wovo ayi mabienga momo kavangidi banlongo baku mu Yelusalemi. **14** Beki kuaku lulendo lubedi kuidi bapfumu banganga Nzambi, lukangisila babo bansambilanga dizina diaku. **15** Vayi Pfumu wunkamba: —Yenda bila ndisobudi mutu wovo mu kutsadila; wela zabikisa dizina diama kuidi Bapakanu, mintinu ayi kuidi bana ba Iseli. **16** Bosi ndielu kummonisa mambu mawombo momo mafueti kummonisa phasi mu diambu

di dizina diama. **17** Ananiasi wuyenda; wukota kuaku! Kubika mbuk'aku ngeyo veka. Vana muna nzo beni, wutetika Sawuli mioko ayi vawu wutelama. **35** Batu boso baba kalanga ku wunkamba: —A khomb'ama Sawuli, Pfumu Lide ayi ku Saloni bammona ayi babaluka kuidi Yesu diodi dimonikini mu nzila yoyi wuyizidi, Pfumu. **36** Kuba nlonguki wumosi wu nketo wuthumini muingi wubuela mona diaka ayi ku Yope, baba tediilanga Tabita bu dinsundula wuba wuwala mu pheve Yinlongo. **18** Vana Dolukasi wuba nketo wu mavanga mamboti ayi vawu, bima bidoduka mu meso mandi biba minuskami miwombo kasadisa. **37** Vayi yiyiza ba banga makua ma mbizi yi nlangu. Wutona buela mu bilumbu beni, bu kabakana kimbevo buna mona. Buna wutelama ayi wubotama. **19** Bu wufua. Bu bamana kunsukula, bantula ku vinga kadia zingolo zivutuka. Sawuli wukala ndambu kidi ku yilu banga. **38** Sumbu Lide diba difikama bilumbu ayi minlonguki ku Damasi. **20** Ayi mu ayi Yope, minlonguki bu miwa ti Piela widi ku bilumbu bina kaka wutona longa mu zinzo zi divula di Yope, buna mifidisa babakala buadi zikhutukunu ti Yesu niandi Muana Nzambi. kuidi niandi ayi bankamba: —Kadi zingila mu **21** Batu bobo banwa basimina buwombo ayi kuiza kuidi beto. **39** Piela wutelama, wuyenda batuba: —A beno! Niandi ko mutu wowo wubedi yawu. Buna katumbu tula, bannata ku vinga kidi yamisanga batu bobo babedi sambilanga dizina ku yilu banga. Mafuola moso mayiza ku kaba diodi ku Yelusalemi ayi wuyizila kuaku mu mu bidilu. Mammonisa biyunga ayi minledi; lukanu lu kuba nata bakanga kuidi bapfumu bima bioso biobi katunga bu kabedi yawu va banganga Nzambi e? **22** Vayi Sawuli wukinda kimosi. **40** Vayi Piela bu katotula batu boso ku mu lulendo wukangisa miunu mi Bayuda baba nganda, buna wufukama, wusambila, wutadisa kalanga ku Damasi bu kaba kuba sudikisanga ku ndambu kubela mvumbi ayi wutuba: —Tabita! mu bukiedika ti Yesu niandi Klisto. **23** Bilumbu Kotuka kuaku! Mbadi Tabita wuzibula meso; biwombo bu bivioka, Bayuda bawizana mu Wumona Piela, wuvuanda. **41** Piela wunsimba kumvonda. **24** Vayi Sawuli wuwa lufiefi beni. mu koko, wuntelimisa, wutumisa banlongo ayi Basunga builu ayi muini, mielo mi divula mafuola; bosí wuba monisa niandi wumoyo. **42** muingi bamvonda. **25** Vayi, va builu, minlonguki Tsangu beni yimana tembakana mu Yope dioso miandi minkuludila mu pani mu yenda baka ki ayi bawombo bawilukila Pfumu. **43** Piela wukala luhphangu lu divula. **26** Bu katula ku Yelusalemi, bilumbu biwombo ku Yope, ku nzo Simoni wutomba fubakana ayi minlonguki, vayi baboso diodi diba salanga kisalu ki vanganga bima mu bammona tsisi. Bila basia kikinina ko ti weka nlonguki. **27** Vayi Balinabasi wumbonga ayi wunnata kuidi bamvuala. Wuba kamba buevi Sawuli kamonina Pfumu mu nzila yi Damasi; Pfumu yoyi yinyolukila ayi buevi kalongila mu kambu tsisi, mu dizina di Yesu ku Damasi. **28** Wuba kuenda ayi kuiza yawu va kimosi ku Yelusalemi ayi wuyolukila mu kambu tsisi mu dizina di Pfumu. **29** Wusolula, wufindana ziphaka ayi Bayuda boba baba tubanga Kingeleki vayi bawu batomba kumvonda. **30** Vayi bakhomba bu zizaba diambu beni, zinnata ku Sezali bosi zimfidisa ku Talise. **31** Dibundi diba mu ndembama mu Yuda dioso, mu Ngalili ayi mu Samali bu dikindusu ayi bu dikinzika Pfumu. Batu babuelama mu lusadusu lu Pheve yinlongo. **32** Bu diba ti Piela wudiengila mu zunga kioso, wuyenda tala banlongo bobo baba kalanga ku Lide. **33** Kuna kamonina mutu wumosi dizina diandi Ene, wuba dikoka. Nana di mimvu kabela wuleka va mbuk'andi. **34** Piela wunkamba: —A Ene! Yesu beti tedila Klisto wubelusidi. Telama

10 Pfumu yimosi yi masodi ma basi Loma mu nkangu wuba ntedilanga “Italiya” wuba kalanga ku Sezali, dizina diandi Khoneli. **2** Wuba mutu wu busonga, wuba kinzikanga mambu Nzambi va kimosi ayi basi nzo'andi yoso. Wuba sadisanga minuskami ayi wuba sambilanga Nzambi mu zithangu zios. **3** Wumona mu tsongolo nduka-nduka mu thangu yintatu mu masika, mbasi yi Nzambi yikota mu nzo'andi ayi yinkamba: —A Khoneli! **4** Khoneli wusungamana kuntala ayi lukhuku, ayi wunyuvula: —A Pfumu! Mbi biobi e? Mbasi wumvutudila: —Zitsambulu ziaku ayi makaba weti vana minuskami bitudidi kuidi Nzambi, wubitebukidi moyo. **5** Fidisa buabu batu ku Yope; tumisa Simoni, mutu wowo beti tedila Piela, **6** Widi ku nzo Simoni diodi wumvanganga bima mu minkanda mi bibulu nzo beni va muenda mbu yidi. **7** Mbasi yoyi yiba kunkamba bu yitumbu kuenda, Kolineyi wutumisa bisadi

biodi mu bisadi biandi ayi disodi dimosi mu Bila minu mamvama ndidi mutu! **27** Bu kaba masodi momo maba kalanga va ndambu'andi, solula yandi, wukota mu nzo ayi wumona diodi diluta kinzikanga mambu ma Nzambi. batu bawombobuna bakutikini. **28** Piela wuba **8** Bu kamana kuba samunina mambu moso, kamba: —Beno luzebi ti dikandama mu Mina buna wuba fidisa ku Yope. **9** Mu lumbu kilanda, mi Bayuda kuidi Nyuda mu fubakananga voti bu baba mu nzila ayi bu bafikama ayi Yope, buminanga mutu kambulu Nyuda. Vayi Nzambi Piela wumaka ku yilu muanza mu kuenda wumbonisini ti kadi mutu wumosi ndilendi sambila. Yiba nduka-nduka midi. **10** Nzala tedilanga ko wusumuka voti wumvindu ko. **29** yiwombo yiba yandi ayi wuzola dia. Sumbu diba Diawu bu lufidisi batu biza thombi, ndizidi mu ti buna bakidi nlambila bidia, buna wuzamuka kambu ziphaka. Buabu thidi zaba diambu mbi mu Pheve. **11** Wumona diyilu dizibukidi ayi luthumisini. **30** Kolineyi wumvutudila: —Kiawu wumona kima kimosi kidedakani banga nledi kiaki lumbu kinya mu thangu yi phila yayi; mu wunneni wukuluka mu zitsongi ziandi ziya va thangu yintatu yi masika buna ndilembo sambila ntoto. **12** Muna muba mintindu miosi mi bibulu; mu nzo'ama, tala mutu wumosi, wuvuata bibio bindiatilanga mu bivumu, ayi mintindu minledi miba lezama, wuyiza kuthelimina ku miosi mi zinuni. **13** Wuwa mbembo yimosi ntuala. **31** Ayi wukhamba: "Khoneli, Nzambi yinkamba: —Piela, telama! Vonda ayi dia! **14** Wuwilu zitsambulu ziaku bosi wutebukidi moyo Piela wuvutula: —Nana Pfumu! Bila ndididi makaba maku momo weti vana minsukami. ko bima bisumuka ayi bimvindu. **15** Mbembo **32** Fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni diodi yibuela kunkamba mu khumbu yimmuadi: bantedilanga Piela, widi ku nzo Simoni diodi —Biobi Nzambi kavedisa ngeyo kadi kubi mona dieti vangila bima mu minkanda mi bibulu. bisumuka. **16** Mu zikhumbu zitatu kamonina Nzo andi vana muenda mbu yidi. **33** Diawu mu tsongolo beni bosi ku nzimunina kima beni kambu vingila, mfidisi batu kuidi ngeyo ayi kikuma ku diyilu. **17** Piela bu kaba yindula tsundu diambu dimboti vengi bu wizidi. Buabu beto yi tsongolo yoyi kamona, muna thangu beni, boso tuidi vava va ntuala Nzambi mu wa mambu batu bobo Kolineyi kafidisa buna bateliminiva mamo Pfumu katumini mu kutukamba!" **34** muelo nzo bu barana yuvula nzo yi Simoni. **18** Piela weka nyoluka: —Bukiedika mbakudi ti Batela mbila ayi bayuvula enati Simoni diodi Nzambi katalanga bizizi bi batu ko. **35** Vayi beti tedila Piela widi mu nzo beni. **19** Piela bu mu zitsi zioso woso mutu weti kunkinzika ayi kaba yindula tsongolo beni, Pheve wunkamba: weti sadila busonga, niandi wummonisanga —Tala, batu batatu balembo tombi. **20** Vayi Nzambi khini. **36** Niandi wufidisa mambu mandi telama, kuluka ayi yenda yawu mu kambu kuidi bana ba Iseli, mu kuba samunina Nsamu memata bila minu veka ndiba fidisidi. **21** Piela Wumboti wu ndembama mu nzila yi Yesu Klisto, bu kabaluka kuba batu beni, buna wukamba: niandi Pfumu yi batu boso. **37** Luzebi mambu —Tala minu mutu wowo luntomba; A diambu moso masamunu mu Yuda dioso, tonina mu mbi luizidi e? **22** Bamvutudila: —Kolineyi, zunga ki Ngalili mu thangu Yowani kamanisa pfumu yi masodi ma basi Loma wututumini, longa nsamu wumbotokolo; **38** buevi Nzambi niandi widi mutu wusonga ayi wunkinizikanga kadukudila Pheve Yinlongo ayi lulendo kuidi Nzambi ayi tsi yoso yi Bayuda yeti kuntelima Yesu, wuba muisi Nazaleti. Niandi wudiengila kimbangi kimboti. Mbasu yi Nzambi yinlubudi mu bibuangu bioso mu vanganga mamboti mu diambu katumisa ku Nzo'andi muingi kawa ayi mu belusa batu bobo baba bakangama mambu kuidi ngeyo. **23** Bu kaba kotisa mu mu buvika bu lulendo lu Satana, bila Nzambi nzo; wuba vangisila nleko. Va nsuka, wutelama wuba yandi. **39** Beto tuidi bambangi ba mambu ayi wuyenda yawu ayi ndambu yi bakhomba moso momo kavanga mu tsi yi Bayuda ayi mu zi divula Yope bayenda yandi. **24** Batula ku Yelusalemi. Niandi bavondisa bu bambanda va Sezali mu lumbu kilanda. Kolineyi wuba kuba nti. **40** Vayi Nzambi wumfulukisa mu lumbu vingila, wumana kutikisa bibutu biandi ayi kintatu ayi wumvana minsua mi monikina bakundi bandi. **25** Mu thangu Piela kaba kota diaka, **41** bika sia ti kuidi batu boso vayi kuidi mu nzo, Kolineyi wuyiza dengana Piela, wubua bambangi ziozi niandi veka Nzambi kakisobudila va malu mandi ayi wumbuongimina. **26** Vayi thama, fuana beto tudia ayi tunua yandi ku Petelo wuntelima bu katuba: —Telama kuaku! nzimunina bu kafuluka mu bafua. **42** Niandi

wututuma tulonga batu ayi tutelama kimbangi Piela. **14** Niandi wela kukamba mambu malenda ti niandi Nzambi kabieka zuzi di batu badi moyo kuvukisa ngeyo ayi nzo'aku yimvimba.” **15** ayi bafua. **43** Mimbikudi mioso mintelimina Bu nditonu yoluka, Pheve Yinlongo yikuluka kimbangi ti woso wunkuwilukilawela lemvakolo mu bawu banga bu yikulukila mu beto vana masumu mandi mu dizina diandi. **44** Buna Piela thonono. **16** Bosi nditebukila moyo mambu ma wikidi tubi mambu mama, Pheve Yinlongo Pfumu mu thangu katuba ti: Nyinga, Yowani mu yikuluka mu batu boso bobo bawa mambu beni. nlangu kabotikila vari beno mu Pheve Yinlongo **45** Bayuda bobo bawilukila bayiza ayi Piela, luela botokolo. **17** Enati niandi veka Nzambi basimina mu mona ti dikaba di Pheve Yinlongo wuba vana dikaba dimosi ayi beto mu thangu dieka ayi kuidi batu bobo bakambulu Bayuda. **46** beto tuwilukila Pfumu Yesu Klisto, buna minu Bila babawa babo banyoluka zimbembo zinkaka ndidi nani mu diambu di kandika Nzambi e? **18** ayi bankembisa Nzambi. **47** Buna Piela wuba Bu bawa mambu mama, baba dio sui, bakembisa yuvula: —A buevi, mutu wulenda kandika batu Nzambi ayi batuba: —Nyinga, Nzambi wuveni baba babotama mu nlangu, bawu batambudi diluaku kuidi batu bakambulu Bayudamu balula Pheve Yinlongo banga beto e? **48** Diawu wuvana mavanga muingi batambula luzingu! **19** Bobo lutumunu muingi babotama mu dizina di Yesu basasakana, mu thangu bayamisa dibundu mu Klisto. Bosi banleba mu diambu kakala ndambu diambu di lufua lu Etieni bayenda nate ku bilumbu.

11 Bamvualu ayi bakhomba baba mu Yuda ziwa ti batu bobo bakambulu Bayuda mamvawu batambula mambu ma Nzambi. **2** Vayi Piela bu kavutuka ku Yelusalemi, Bayuda bobo bawilukila bafindana yandi ziphaka **3** ayi bankamba: —Ngeyo wubedi kuidi batu bakambu zengoso nitu yi kibakala ayi wudidi yawu! **4** Vayi Piela wuba sudikisa mambu moso boso bu malandikinina; Wuba kamba: **5** —Bu ndiba sambilu ku Yope, ndizamuka mu Pheve, ndimona tsongolo. Ndimona kima kimosi kiba bangu nledi wunnene kikangu mu zitsongi ziya, kiba nkuluka tona ku diyilu nate va ndiba. **6** Bu ndikitala, ndikifionguninga, buna ndimona bibulu bi malu maya, bibulu bi nsitu, bibulu bindiatilanga mu bivumu ayi zinuni. **7** Ayi ndiwa mbembo yikhamba: “Piela, telama, vonda ayi dia”. **8** Vayi ndivutula: “Nana Pfumu, bila kadi kima kisumuka ayi kimvindu kikotidi ko mu munu ama.” **9** Mbembo yiawakanu diaka mu khumbu yimmuadi mu diyilu: “Kioki Nzambi kavedisa ngeyo kadi kukitala kisumuka”. **10** Mu zikhumbu zitatu diambu diodi divangimina bosi bima bioso bikuma ku diyilu. **11** Muna thangu beni ndimona batu batatu baba ku Sezali bafidusu kuidi minu, batelama va ntuala nzo yoyi ndiba. **12** Pheve yikhamba ndienda yawu mu kambu memata. Bakhomba basambanu ziazi ziyiza yama ayi tukota mu nzo yi mutu wuna. **13** Mutu beni wutukamba buevi kamonina mbasi mu nzo'andi, yimmonikina ayi yinkamba: “fidisa batu ku Yope, tumisa Simoni beti tedila

Piela. **14** Niandi wela kukamba mambu malenda ti niandi Nzambi kabieka zuzi di batu badi moyo kuvukisa ngeyo ayi nzo'aku yimvimba.” **15** ayi bafua. **43** Mimbikudi mioso mintelimina Bu nditonu yoluka, Pheve Yinlongo yikuluka kimbangi ti woso wunkuwilukilawela lemvakolo mu bawu banga bu yikulukila mu beto vana masumu mandi mu dizina diandi. **44** Buna Piela thonono. **16** Bosi nditebukila moyo mambu ma wikidi tubi mambu mama, Pheve Yinlongo Pfumu Yesu Klisto, buna minu Bila babawa babo banyoluka zimbembo zinkaka ndidi nani mu diambu di kandika Nzambi e? **18** ayi bankembisa Nzambi. **47** Buna Piela wuba Bu bawa mambu mama, baba dio sui, bakembisa yuvula: —A buevi, mutu wulenda kandika batu Nzambi ayi batuba: —Nyinga, Nzambi wuveni baba babotama mu nlangu, bawu batambudi diluaku kuidi batu bakambulu Bayudamu balula Pheve Yinlongo banga beto e? **48** Diawu wuvana mavanga muingi batambula luzingu! **19** Bobo lutumunu muingi babotama mu dizina di Yesu basasakana, mu thangu bayamisa dibundu mu Klisto. Bosi banleba mu diambu kakala ndambu diambu di lufua lu Etieni bayenda nate ku Fenisi, Sipeli ayi ku Antioshi. Vayi basia longa Nsamu Wumboti kadi kuidi mutu ko botula kaka Bayuda. **20** Muaki mu batu bankaka, bayenda ku Antioshi muba basi Sipeli ayi basi Silene basolula ayi balonga Nsamu Wumboti wu Pfumu Yesu kuidi basi Ngelesi. **21** Lulendo lu Pfumu luba yawu, batu bawombo bawilukila ayi babaluka kuidi Pfumu. **22** Tsangu beni yitula mu matu ma basi dibundu di Yelusalemi. Diawu bafidisila Balinabasi nate ku Antioshi. **23** Bu katula, wumona nlemvo wu Nzambi. Buna wumona khini bosi wukindisa batu boso muingi baba bakuikama mu Pfumu. **24** Bila Balinabasi wuba mutu wumboti, wuba wuwalla mu Pheve Yinlongo ayi mu minu. Nkangu wunnene wu batu wuwilukila Pfumu. **25** Bosi Balinabasi wuyenda ku Talisi mu tomba Sawuli. **26** Buna kammona, wunnata ku Antioshi. Mvu wu mvimba bawu buadibakutikinina ayi dibundu, balonga nkangu wunnene. Ku Antioshi kuawu minlonguki mitedolo “Bankua Klisto” voti “Baklisto” mu khumbu yitheti. **27** Muna bilumbu beni mimbikudi miba ku Yelusalemi miyenda ku Antioshi, **28** wumosi mu bawu, dizina diandi Agabusi, wutelama ayi wubikula mu Pheve ti kanda kingolo kiela ba mu tsi yimvimba. Kanda beni kiba mu thangu ntinu Klode. **29** Diawu minlonguki mizenga, kadika mutu boso bubela diluaku diandi, mu fidisa lusadusu kuidi bakhomba baba kalanga mu Yuda. **30** Buawu bobo mivangila. Mifidisa makaba mawu kuidi bakulutu ba dibundu mu mioko mi Balinabasi ayi Sawuli.

12 Mu thangu yina, ntinu Elode wukangisa nloko. Wuba kamba: —Lukamba mambu mama ndambu yi batu ba dibundu di Yelusalemi kuidi Zaki ayi kuidi bakhomba. Bu katotuka, mu diambu di kuba yamisa. **2** Wuvondisa Zaki, wuyenda ku buangu kinkaka. **18** Buisi bu bukia, khomba Yowani, mu sabala. **3** Bu kamona ti tsisi yingolo yibua mu masodi mu diambu masia Bayuda bamuena diambu beni khini wubuela zaba ko mambu mbi mabuila Piela. **19** Elode bu kangisa Piela; yiba mu thangu nyengo mapha kantombisa ayi bu kasia kummona ko, buna makambu tulu luvi. **4** Bu kankangisa, wunkotisa wusambisa minsungi mi nloko, ayi wuvana mu nloko ayi wutula kumi masodi masambanu lutumunu lu kuba vondisa. Elode wubotuka mu muingi mansunga. Mayindu maba yandi, Pasika Yuda ayi wuyenda ku Sezali, wuvuanda kuna. **20** yawu vioka, ma kunsambisa va ntuala batu. **5** Elode wufuemina ngolo basi Tile ayi basi Sidoni. Piela wuba mu nloko; varyi dibundu disambilia Vayi basi Tile ayi Sidoni bawizana, bayiza kuidi zitsambulu, mu kambu vonga kuidi Nzambi niandi. Mu lusadusu lu Balasitusi, mutu wowo mu diambu diandi. **6** Vayi thangu Elode kaba wuba nsalanga mu vinga kiba nlekanga ntinu, mayindu ma kunsambisa, mu builu buna Piela batomba vutula ndembama bila tsi yi ntinu wuba wuleka va khatitsika masodi muadi. Wuba Elode yiba zingisanga zitsi ziawu. **21** Mu lumbu wukangama mu zisieni zizole. Minsungi miba va kioki bawizana, Elode wuvuata minledi miandi muelo mu sunga nloko. **7** Tala mbasi yi Pfumu mi kitinu; wuvuanda va kundu kiandi ki kitinu, yitotuka ayi kiezila kingolo kikienzulanloko. wutona kuba yolukila mu luniendo. **22** Batu Mbasi yisimba Piela mu luvati, yinkotula bayamikina: “A keti mmbembo yi Nzambi yoyi; ayi yinkamba: —Temala nsualu. Zisieni ziba yisi yi mutu ko!” **23** Vana vawu, mbasi yi Nzambi mu mioko miandi zidabuda. **8** Bosi mbasi yiyiza kumbeta mu diambu kasia vana nkembo yinkamba: —Vuata minledi miaku ayi zisapatu. kuidi Nzambi ko. Zimvidi zindia; bosi wufua. **24** Wuvanga buawu. Mbasi yinkamba diaka: —Buela Muaki mambu ma Nzambi maluta tembakana tetika yunga kiaku bosi ndandakana. **9** Piela ngolo. **25** Balinabasi ayi Sawuli bu bamanisa wutotuka mu nloko, wunlandakana. Kasia zaba kisalu kiawu, babika Yelusalemi. Bayenda ayi ko ti mambu momo mavanga mbasi maba Yowani, diodi baba ntedilanga Malako.

makiedika varyi kabanzila ti tsongolo kalembo moni. **10** Bu bavioka vaba minsungi mitheti ayi vaba minsungi mimmudi, buna batula va muelo wusengo wuyenda ku ndambu yi divula, wuzibuka wawu veka! Bu batotuka ayi bayenda nate ku tsongi nzila. Tumbu zimbukila mbasi yizimbala va meso ma Piela. **11** Diela di Piela bu divutukisa, Piela wukamba: “Buabu khikinini ti Pfumu fidisidi mbasi’andi, yikhudidi mu mioko mi Elode ayi mu mambu momo Bayuda bazodidi kuphangila.” **12** Bu kabakula buawu, wuyenda ku nzo Maliya, ngudi yi Yowani diodi baba ntedilanga Malako, kuawu kukutakana batu bawombo ayi basambila. **13** Piela bu kakokuta va muelo, kisadi kimosi kinketo, dizina diandi Lode wuyiza mu vana mvutu. **14** Bu kabakula mbembo Piela; mu diambu di khini kasia zibula ko muelo varyi wuvutuka mu nsualu ayi wuba kamba: —Piela widi va muelo. **15** —Bawu bankamba: —A negeo bati lawukidi e? Vayi wuba kamba ti diambu beni didi di kiedika. Vayi bawu batuba: —Buna mbasi andi. **16** Piela wutatamana kokuta, buna bazibula; bammona ayi basimina. **17** Piela wuba labikisa mu koko muingi babika biyoko, wuba sudikisa buevi Pfumu kantotudila mu

13 Mu dibundu di Antioshi muba mimbikudi ayi minlongi mi Mina; muna muba Balinabasi, Simewoni mutu baba ntedilanga “Ningeli” bu dinsundula: “Ndombi”, Lusuisi muisi Silene, Manayeni mutu wuyunduka va kimosi ayi ntinu Elode ayi Sawuli. **2** Bu baba sadila Pfumu ayi kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu, Pheve Yinlongo yituba: —Luphengumunina Balinabasi ayi Sawuli mu diambu di kisalu kioki ndiba tedila! **3** Diawu bu bamanaka kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu ayi bu bamanaka sambila, baba tetika mioko ayi baba bika benda. **4** Mu lutumunu lu Pheve Yinlongo, Balinabasi ayi Sawuli bayenda ku Selesi. Kuna babakila masuwa mu kuenda ku Sipeli. **5** Bu batula ku Salamine, balonga mambu ma Nzambi mu zinzo zi zikhutukunu zi Bayuda. Yowani wuba kuba sadisanga. **6** Bu basabuka sanga kioso nate ku Pafosi, badengana Nyuda wumosi wuba nsadilanga mazi, dizina diandi Bali-Yesu, wuba mbikudi wu luvunu. **7** Bali-Yesu wuba vuandanga va kimosi ayi Selingiusi Pawulusi, nyadi wu sanga, wuba mutu wu diela. Niandi wutumisa Balinabasi ayi Sawuli bila

wuzola wa mambu ma Nzambi. **8** Vayi Elimasi diambu Iseli bila bobo bubela tsil'andi. **24** nkua mazi (yawu tsundu yi dizina diandi), Tuamina ndizulu andi, Yowani wulonga batu wuba kakidila ayi wutomba bu zimbikisa minu boso malongi matedi mbotokolo bu bameni ki Nyadi. **9** Bosi Sawuli baba tedilangsia diaka balula mavanga mawu. **25** Ku tsukusunu luzingu Polo bu kaba wuwala mu Pheve Yinlongo, luandi, Yowani wuba yuvula: "Kuidi beno minu wusungimina tala nkua mazi bosu wunkamba: ndidi nani e? Minu ama ko mutu wowo lulembu **10** —A ngeyo mutu wuwala luvunu ayi mutu wu vingila vayi niandi wela kuiza ku mbus'ama. mambu mambimbi, muana wu Satana mbeni Minu ndisi fuana ko mu nianguna minsinga yi mambu masonga, wulendi vonga ko mu mi zisapatu ziandi." **26** A bakhomba ziam, vondanga zinzila zilulama zi Pfumu e? **11** Vayi beno luidi mu nkuna Abalahami, kuidi beno tala buabu koko ku Nzambi kueka kuvana ayi kuidi bobobeti kinzika Nzambi, luzaba ti thubudulu; weka kituka phofu; wulendi buela kuidi beto kuyiza mambu mama ma phulusu. **27** mona ko muini mu ndambu bilumbu! Vana Bila batu bakalanga ku Yelusalemi ayi bapfumu vawu weka mona mbungi ayi tombi mu meso, ziawu basia zaba Yesu ko, ayi basia sudika wubaluka mu zindambu zioso, wutomba mutu ko minkanda mi mimbikudi miba tangungu wulenda kunsimba mu koko mu kuntuadisa. kadika lumbu ki saba. Badedikisa mambu beni **12** Nyadi beni buna kamona mambu mama bu bazengila Yesu rkanu. **28** Ka diambu ko basia mavioka, wuwilukila bilawusimina mu diambu mona ko mu niandi kadi bila kikalenda vondolo di malongi ma Pfumu. **13** Polo ayi bakundi bandi vayi baleba Pilatu mu diambu kamvondisa. **29** boso bakota mu masuwa ku Pafosi, bayenda ku Bu bamana dukisa mambu moso masonama mu Pelinge mu zunga ki Pamfili. Yowani wuvasuka diambu diandi, bankulula va nti ayi bantula mu yawu, wuvutuka kuandi ku Yelusalemi. **14** Vayi ziami. **30** Vayi Nzambi wumfulukisa mu bafua! bawu bu babotuka ku Pelinge, basabuka tsi ayi **31** Bosi wukimonikisa mu bilumbu biwombo batula ku Antioshi mu zunga ki Pisidi. Mu lumbu kuidi batu bobo bayenda yandi tona ku Ngalili ki saba, bu bakota mu nzo lukutukunu, buna nate ku Yelusalemi. Buabu batu beni bawu bavuanda. **15** Buna bamana tanga minkanda bayika bambangi bandi va meso ma batu. **32** mi Mina ayi mi mimbikudi, bapfumu zi nzo Beto, tulembo lusamunina Nsamu wumboti lukutukunu baba fidisila batu mu kuba kamba: landila tsilayivana Nzambi kuidi bakulu beto —A bakhomba, enati mambu malenda kindisa **33** ti Nzambi wudedikisidi yawu kuidi beto batu madi yeno, buna lulenda tuba! **16** Polo bu bana bawu bu katotula banga busonimina mu katelama, wuvumbula koko kuandi ayi wutuba: Nkunga wummudi: Widi Muan'ama, buabu —A basi Iseli ayi beno boso lueti kinzika Nzambi, ndibutidi. **34** Muaki wumfulukisa mu bafua bika luwa: **17** Nzambi yi batu baba ba Iseli muingi kabika buela fua. Diawu katubila ti: wusobula bakulu beto, wufunisa batu bu baba Ndiela kulusakumuna mu mambu manlongo, vuandanga mu tsi yi Ezipite ayi wuba totula mavedila momo ndivanina Davidi tsila. **35** Diawu mu koko kuandi ku lulendo. **18** Wuba sadisa katubila mu buangu kinkaka: Wulendi tala mu makumaya ma mimvu mu dikanga. **19** Bu ko ti nitu yi mutu aku wunlongo yibola. **36** kamana vonda tsambudi di makanda mu tsi Bila Davidi, bu kamana sala mu tsungi andi Kana, wuba vana mawu banga kiuka. **20** Mambu mu luzolo lu Nzambi, wufua ayi wuziku va momo bu mavioka, nate nduka-nduka zikhama buangu kimosi ayi bakulu bandi, bosu wubola. ziya ayi makumatanu ma mimvu, wuba vana **37** Vayi mutu wowo Nzambi kafulukisa, kasia mazuzi nate mu thangu mbikudi Samueli. **21** bola ko. **38** A bakhomba; bika luzaba ti mu Bosi balomba ntinu; buna Nzambi wuba vana niandi muiyizila ndemvokolo yi masumu. **39** Ayi Sawuli muana Kisi, muisi dikanda di Benyamini; mu niandi, woso mutu wukunwilukila, wela niandi wuba yadila mu makumaya ma mimvu. kunnungisa mu mambu moso momo Mina **22** Vayi Nzambi wumvengumuna, wuba totudila mi Moyize milendi baka ko bu kulunungisila. Davidi mu ba ntinu, niandi Nzambi katelima **40** Diawu, lulubuka muingi mambu matuba kimbangi kiaki: Ndimueni mu Davidi, muana mimbikudi mabika kulubuila: **41** Lutala beno Yese, mutu wudedakani banga ntim'ama, wela lueti vueza Nzambi, lusimina ayi lubotuka! vanga luzolo luama loso. **23** Vayi mu nkuna bila minu ndieka vanga diambu mu bilumbu Davidi Nzambi katotudila Yesu, Mvulusi mu bieno, luisi ba wilukila diambu beni ko enati

mutu wulusamunini diawu. **42** Bu batotuka ku ndambu yi bamvuala. **5** Bapakanu ayi Bayuda, nganda, baleba Polo ayi Balinabasi mu diambu va kimosi ayi bapfumu ziawu, bawizana mu di biza longi diaka mambu beni mu lumbu kuba yamisa ayi kuba vondila mu matadi. **6** ki saba kinkuiza. **43** Lukutukunu bu lumanisa Polo ayi Balinabasi bu bazaba mabanza mawu, mu nzo lukutukunu; Bayuda bawombo ayi basi batinina mu mavulama Likawoni, ku Lisitele, ku makanda mankaka baba sadilanga Nzambi, Delibe ayi mu zitsi zi kinzungidila. **7** Balonga bobo bakikinina Kiyuda, balandakana Polo ayi Nsamu wumboti ku Lisitele. **8** Ku Lisitele kuba Balinabasi; basolula yawu ayi baba kindisa mu mutu wumosi, wubela malu tonu kabutuka; tatamana mu nlemvo wu Nzambi. **44** Mu lumbu kadiatanga ko, **9** wuwa malongi ma Polo. Polo ki saba kilanda, nduka-nduka divula dioso bu kansungimina ku ntala, wumona ti minu dikutakana mu wa mambu ma Nzambi. **45** Vayi kibelukila kidi yandi; **10** buna wunkamba mu Bayuda bu bamona nkangu wu batu, bamona mbembo yi ngolo: —Telama kuaku! Mutu beni kikhenene ayi bavunisa Polo mu mambu momo wudumuka ayi wutona diata. **11** Nkangu wu batu kaba tuba, bamvunisa ayi bavueza Nzambi. **46** Polo ayi Balinabasi babakamba mu bukhafi boso ti: —Kuidi beno theti kufueti samununu Mambu ma Nzambi vayi sumbu lu malozidi ayi sumbu lukimonisini ti luisi bafuana ko mu baka luzingu lukalumani, tala tueka mbaluka kuidi Bapakanu. (aiōnios g166) **47** Bila Pfumu wutuvana lutumunu ti: Ndibieka mu ba kiezila kuidi Bapakanu mu diambu di nata phulusu nate ku sukitina ntoto. **48** Bapakanu bu bawa mambu mama, bamona khini. Baniemisa mambu ma Nzambi ayi bobo bakubuku mu baka luzingu lukalumani bawilukila. (aiōnios g166) **49** Mambu ma Pfumu ma tembakana mu tsi yoso. **50** bila mbi lulembo vangila mambu momo e? Vayi Bayuda bakambisila baketo bobo baba luvalu, baba sadilanga Nzambi va kimosi ayi batu ba luvalu ba divula beni; batona yamisa Polo ayi Balinabasi ayi baba kuka mu zunga kiawu. **51** Polo ayi Balinabasi bakukumuna mbungi-mbungi yiba mu malu mawu, bayenda ku ikonuimi. **52** Muaki minlonguki miba miwala mu khini ayi mu Pheve Yinlongo.

14 Buna bayetula ku Ikonumi, Polo ayi Balinabasi bakota mu nzo lukutukunu yi Bayuda, balonga mu lulendo loso. Batu bawombo mu Bayuda ayi mu basi Ngelese bawilukila. **2** Vayi Bayuda bobo bakambu wilukila, bakambisila Bapakanuayi babivisa mayindu ma Bapakanu mu diambu bafuemina bakhomba. **3** Polo ayi Balinabasi bilumbu biwombo bazingila kuna. Balonga mu bukhafi bu basingimina mu Pfumu. Bosi Pfumu wuba vana lulendo luvangila bikumu ayi mambu manneni mu diambu di monisa ti mambu momo balembo longi, mu nlemvo'andi, madimakiedika. **4** Vayi nkangu wu divula wutumbu vasuka. Bankaka baba ku ndambu Bayuda, bosi bankaka baba ku

ndambu yi bamvuala. **5** Bapakanu ayi Bayuda, nganda, baleba Polo ayi Balinabasi zimvula ayi weti kuluvana zitsungi zimbozi. Wet i wesa mintima mieno mu bidia ayi mu zikhini. **18** Ka diambu ko Polo ayi Balinabasi batuba mambu mono, vayi bamona phasi mu kandika batu muingi babika kuba tambikila makaba. **19** Bayuda baba ku Antioshi ayi ku Ikonumi bakambisila nkangu. Balozila Polo matadi, bankoka nate kuna fula di divula bila babanzila ti fuidi. **20** Vayi minlonguki bu minzungidila, wutelama, wukota ku divula. Mu lumbu kilanda, wuyenda ku Delibe va kimosi ayi Balinabasi. **21** Bu bamana longa Nsamu Wumboti mu divula dina ayi bu babaka minlonguki miwombo, bavutuka ku Lisitele, ku Ikonumi ayi ku Antioshi. **22** Bakindisa mintima mi minlonguki; baba leba basimbidila

minu kiawu. Baba kamba ti: —Tufueti mona tuwilukidi ti mu nlemvo wu Pfumu eto Yesu ziphasi ziwombo muingi tukota mu kipfumu ki tuvukidi. Buawu bobo buididi kuidi bawu Nzambi. **23** Baba sobudila bakulutu mu kadika mamvawu. **12** Nkangu woso wuba dio sui! Bosi dibundu. Bu bamanakukifuisa nzala mu diambu batu boso bawa Balinabasi ayi Polo basamuna di lusambulu, baba yekula mu mioko mi Pfumu bikumu ayi mambu manneni momo Nzambi yoyi bawilukila. **24** Bu baviokila mu Pisidi, kavanga mu bawu va khatitsika Bapakanu. **13** bayenda ku Pamfilii. **25** Bu bamaña longa mambu Buna bamanisa, Yoluka, Zaki wuvutula: —A ma Nzambi ku Pelinge, buna bayenda ku Atali. zinkomba ziama, bika luwa mambu ndieka tuba! **26** Kuna bakotila mu masuwa mu kuenda ku **14** Simoni samuni buevi tona vana thonono Antioshi bila kuawu baba tudila ku tsi nlemvo Nzambi kabuminina Bapakanu mu diambu wu Nzambi mu diambu di kisalu kioki basala. di sobula va khatitsik'awu dikanda di batu **27** Buna batumbu tula; bakutikisa dibundu, difueni muba batu bandi veka. **15** Buawu bobo basamuna mambu mosomavanga Nzambi mu budedikinini mambu matuba mimbikudi, boso nzil'awu ayi buevi kazibudila Bapakanu nzila mu wilukila. **28** Bilumbu biwombo bakadila ayi minlonguki.

15 Ndambu yi batu baba ku Yuda, balonga bakhomba, bu batuba: —Enati lukadi zengoso nitu yi kibakala banga bu tumina Mina mi Moyize, buna lulendi vuka ko. **2** Polo ayi Balinabasi baba vunisa ayi baba findisa ziphaka. Diawu babakila lukanu ti Polo ayi Balinabasi ayi ndambu yi batu mu bawu bafueti kuenda ku Yelusalemi kuidi bamvuala ayi bakulutu mu diambu di nsamu wowo. **3** Dibundu diba sindika mu nzil'awu. Baviokila ku Fenisi ayi Samali. Buna basamuna phulusu yi Bapakanu; khini yi wombo bamonisa bakhomba. **4** Bu batula ku Yelusalemi, bayakulu kuidi dibundu, kuidi bamvuala ayi bakulutu ba dibundu. Bamaña samuna mambu moso momo mavanga Nzambi mu nzil'awu. **5** Vayi ndambu yi batu, bobo bawilukila, baba mu dikabu di Bafalisi batelama ayi batuba ti: bufueni bazengoso nitu yi kibakala ayi balandakana Mina mi Moyize. **6** Bamvuala ayi bakulutu ba dibundu bakutakana mu diambu di yindula nsamu wowo. **7** Ziphaka zingolo zibua, buna Piela wutelama ayi wuba kamba: —A bakhomba! Luzebi beno veka ti tona thama, Nzambi wutsobula va khatitsik'eno mu diambu di longa Nsamu Wumboti kuidi Bapakanu muingi bawu bawilukila. **8** Nzambi zebi mintima mi batu, wuba telimina kimbangi bu kaba vana Pheve Yinlongo banga bu katuvanina. **9** Niandi kasia tula kadi luviakunu ko va khatitsika beto ayi bawu bu kavedisa mintima miawu mu minu. **10** Vayi buabu bila mbi lueka totila Nzambi mu kuika va tsingu yi minlonguki mfunu wowo bakulu beto ayi beto veka katulendi natikisa ko e? **11** Vayi beto

Davidi, yoyi yibua. Ndiela buela tunga bibuangu bioso bitiolumuka, ndiela buela bifuanisa **17** muingi batu bobo basiala batomba Pfumu va kimosi ayi Bapakanu boso bakubuku muba batu bama. Buawu bobo butubidi Pfumu Wuvanga mambu mama **18** Mazabikini mu zithangu zios. **(aiōn g165)** **19** Diawu minu mbueni, tubika yamisa Bapakanu bobo balembo baluka kuidi Nzambi. **20** Vayi mboti tuba sonikina, mu kuba kamba ti: babika dianga zimbizi zisumuka, zitambuku makaba kuidi bitumba, babika kitsuza ayi babika dianga bibulu biobi bifuidi mu kambu totuka menga ayi babika dianga menga. **21** Bila mu zitsungi zithama, Moyize beki mu kadika divula minlongi miandi mieti tanga Mina mu bilumbu bioso bi saba mu zinzo zi zikhutukunu. **22** Bosi bamvuala ayi bakulutu ba dibundu ayi badibundu boso bawizana mu sobula batu mu bawu ayi kuba fidisa ku Antioshi va kimosi ayi Polo ayi Balinabasi. Basobula Sila ayi Yuda diodi baba nteditanga "Balisabasi" baba bakulutu va khatitsika bakhomba. **23** Tala busonimina nkanda wowo babavana: —Beto bamvuala, bakulutu ba dibundu ayi bakhomba zieno, tueti vana mboti kuidi bakhomba badi mu makanda ma Bapakanu madi ku Antioshi, ku Sili ayi ku Silisi. **24** Banga bu tuwilu ti bakhomba bankaka zitotukila kuidi beto bayiza lusia mu divuda, mu diambu di mu mambu batuba bosi bayiza vudikisa miela mieno. Beto tusia bavana kadi lutumunu ko. **25** Tumueni ti didi diambu dimboti, bu tumeni wizana, mu sobula batu buadi mu beto ayi kulufidisila bawu va kimosi ayi bakhomba zieto zi luzolo Balinabasi ayi Polo; **26** bobo bayekula luzingu luwu mu diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto. **27**

Tufidisidi Yuda ayi Sila, bawu bela kulukamba yi batu yibuelama lumbu ka lumbu. **6** Bosi mambu tulusonikini. **28** Bila dimonikini diambu basabuka Filingi ayi tsi yi Ngalatiya bila Pheve dimboti kuidi Pheve Yinlongo ayi beto mu Yinlongo wuba kandika babika longa mambu kambu kulukuika bizitu binkaka vayi mambu ma Nzambi ku Azi. **7** Bu batula ku ndilu yi tsi yi mama kaka ma nfunu: **29** lubika dianga zimbizi Misi, bazola kuenda ku Bitini vayi Pheve yi Yesu zitambuku makaba kuidi bitumba, lubika dianga yisia kuba vana minsua ko. **8** Vayi bu baviokila menga, lubika dianga bibulu bifuidi mu kambu ku Misi, bayenda ku Tolowasi. **9** Va builu, Polo totuka menga; lubika kitsuza. Enati lukikebidi wumona tsongolo. Wumona muisi Maseduani mu mambu momo, buna luvengi diambu di wuntelimina va ntuala ayi wunleba: —A Tata, mboti. Lusiala mboti. **30** Bawu bu basinduku, lemvuka! Yiza ku Maseduani mu kutusadisa! **10** bayenda ku Antioshi. Bakutikisa nkangu wu Tsongolo yoyi bu yivoika, tutomba nzila mu batu, babavana nkanda beni. **31** Batu bamona kuenda ku Maseduani bila tumona ti niandi khini bu bamana tanga nkanda beni bila wuba veka Nzambi wututela mu kuenda longi kuna bomba. **32** Yuda ayi Sila sumbu baba mimbikudi, Nsamu wumboti. **11** Tukota mu masuwa ku balonga bakhomba mu mambu mawombo ayi Tolowasi bosi tuyenda ku sanga ki Samotalasi. baba kindisa. **33** Bu bavuanda kuna ndambu Mu lumbu kilanda, tutula ku Neyapolisi. **12** bilumbu; bakhomba baba sindika mu ndembama Bosi tuyenda ku Filipi, divula dimosi dinneni kuidi bobo baba fidisa. [**34** Vayi Sila wuzenga mu di Maseduani diba mu mioko mi luyalu lu basi siala ku Antioshi; Yuda wuvutuka niandi veka Loma. Bilumbu biwombo tukadila kuna. **13** Mu ku Yelusalemi.] **35** Polo ayi Balinabasi bavuanda lumbu ki saba, bu tutotuka ku divula, tuyenda ku Antioshi, va kimosi ayi bankaka, balonga ku muenda nlangu wuba ku difula di buala bila ayi basamuna Mambu ma Pfumu. **36** Ndambu kuawu tubanzila kuidi buangu ki lusambulu. bilumbu bu bivoika, Polo wukamba Balinabasi: Tuvuanda ayi tusolula ayi baketo bobo bayiza —Bika tuvutuka bumina bakhomba badi mu kutakana. **14** Nketo wumosi, mu bobo baba nwa, mavula moso momo tulonga mambu ma Pfumu dizina diandi Lidi, wuba muisi Tiatile; minledi muingi tutala buevi badidi. **37** Balinabasi wuzola mimbuaki kaba nsumbisanga. Wuba kinzikanga nata Yowani, diodi baba nteditanga Malako. **38** Nzambi. Pfumu wuzibula ntim'andi muingi kawa Vayi Polo wumona ti buisi fuana ko mu nata bumboti mambu ma Nzambi malonga Polo. **15** Bu mutu wovo wusia kuba tina tona ku Pamfili kabotama va kimosi ayi nzo'andi, wutuleba bu ayi wukambu sala yawu va kimosi. **39** Polo katukamba: —Enati lumueni ti ndidi wukuikama ayi Balinabasi bazonza ayi bayiza vambana. mu Pfumu buna luiza lukota ku nzo'ama ayi Balinabasi wunata Malako, wukota mu masuwa luvuanda kuna. Buna wutuleba ngolo. **16** ayi wuyenda ku Sipeli. **40** Polo wubonga Sila ayi Lumbu kimosi bu tuba kuenda ku sambil. bayenda bakhomba bu zimana kuba yekula mu Tudengana mvika wumosi wu nketo wuba ayi mioko mi Pfumu. **41** Wuviokila mu Sili ayi mu pheve yimbimbi, yoyi kaba bikudilangamambu. Silisi, wukindisa mabundu.

16 Polo wutula ku Delibe ayi ku Lisitele. Kuna kuba nlonguki wumosi, dizina diandi Timote; ngudi andi wuba Nyuda wutambula phulusu vayi dise diandi diba muisi Ngelese. **2** Bakhomba baba ku Lisitele ayi ku Ikoniumi zitelimina Timote kimbangi kimboti. **3** Polo wuzola ti Timote kenda yandi. Bu kambonga, buna wunzengisa nitu yi kibakala mu diambu di Bayuda bobo baba mu bibuangu bina bila batu boso bazaba ti dise diandi wuba muisi Ngelese. **4** Mu mavula moso baviokila, basamuna mambu mazenga bamvualu ayi bakulutu ba Yeluzalemi ayi baba lomba batumimina mambu beni. **5** Mabundu maba makinda mu minu ayi ntalu

Zimbikudulu ziandi zivana bapfumu bandi zimbongo ziwombo. **17** Mvika beni wu nketo, wutulandakana ayi wuyamikina: —“Tala; batu baba badi bisadi bi Nzambi yi zangama, bawu balembo lulongi nzila yi phulusu.” **18** Bilumbu biwombo kavangila buawu. Polo wumona kiadi mu tezo kiviokakana, wutala ku mbusa bosi wukamba pheve yimbimbi: —Mu dizina di Yesu Klisto, ndikutuma totuka mu ndumba yayi! Pheve yimbimbi yiotuka muna thangu yina. **19** Bapfumu zi mvika beni wu nketo bu zimona ti diana di buela bakila zimbongo dimana, buna zikanga Polo ayi Sila, babakoka va buangu ki batu bawombo ayi va ntuala mazuzi. **20** Baba funda kuidi bapfumu zi ntiliminadu ayi batuba: —Batu baba badi Bayuda, balembo tudi divunzi mu

divula dieto. **21** Balembo longi khadulu yoyi beto basi Loma tulendi kikinina ko ayi tulendi sadila ko. **22** Nkangu wu batu wufuemina Polo ayi Sila. Buna bapfumuzi ntiliminadu zituma babavula minledi ayi bababeta bikoti. **23** Bu babetolo ngolo, bosi baba kotisa mu nlоко ayi bavana lutumunu kuidi nsungi wu nlоко kaba sunga bumboti. **24** Nsungi bu katambula lutumunu lolo, buna wuba tula mu vinga ki khati kidi muna khati nlоко. Bosi wukangikisa malu mawu mu bitini bi makunzi ma mabay. **25** Ndukanduka midi miphipa, Polo ayi Sila basambilala ayi bayimbidila Nzambi, bobo bankaka baba mu nlоко ba bawa. **26** Buela zimbukila ntoto weka nikuka ngolo nate zifondasio zi nlоко zinikuka, mielo miosi mi nlоко mimana zibuka; zisieni zioso zi batu baba mu nlоко zitabuka. **27** Nsungi wu nlоко wukotuka ayi bu kamona ti mielo miosi mimana zibuka; wutotula sabala kiandi ayi wuzola kukivonda bila kabanzilati batu ba nlоко batina. **28** Vayi Polo wuyamikina mu mbembo yingolo: —Bika kukivanga mbimbi, bila beto boso tuidi vava! **29** Nsungi wu nlоко wulomba muinda, wukota muna khati nlоко, wufukama va ntuala Polo ayi Sila mu lukhuku. **30** Wuba totula ku nganda ayi wuba yuvula: —A bamueni, mbi phanga muingi ndivuka e? **31** Bamvutudila: —Wilukila Pfumu Yesu, buna mawu vuka ngeyo ayi nzo aku! **32** Banlonga mambu ma Pfumu ayi batu boso baba mu nzo'andi. **33** Muna builu, muna thangu beni, nsungi wu nlоко wusukula ziphuta ziawu. Niandi wubotama va kimosi ayi nzo andi yoso. **34** Wunata Polo ayi Sila ku nzo'andi, wuba vana bidia. Nzo andi yoso yimonakhini mu diambu bawilukila Nzambi. **35** Va nsuka, bapfumu zituma batu muingi bakamba nsungi wu nlоко: —Yekula batu beni! **36** Bosi nsungi wu nlоко wukamba buawu kuidi Polo ti: —Bapfumu zitumini batu muingi ndiluyekula. Totukeno ayi yendantomu ndembama! **37** Vayi Polo wuvutula: —Nana, beto tuidi basi Loma; basi kutusambisa ko; batubetisidi bikotiva meso ma batu; batukotisidi mu nlоко. Vayi buabu batidi ku tuyekula mukinsueki e! Nanal! Biza tutotula bawu veka! **38** Batu bana bayenda kamba nsamu beni kuidi bapfumu. Bosi bapfumu zimonaboma bu ziwa ti Polo ayi Sila badi basi Loma. **39** Bayenda kuna nlоко, baleba Polo ayi Sila; babatotula ayi babalombababotuka mu divula dina. **40** Polo ayi Sila bu batotuka mu nlоко, bayenda ku nzo

Lidi. Kunabamona bakhomba ayi babakindisa. Bosi bayenda kuawu.

17 Bu bamana vioka Amfipolisi ayi Apoloni, Polo ayi Sila batula ku Tesalonika; kuna kuba nzo lukutukunu yi Bayuda. **2** Polo wukota mu nzo lukutukunu banga bubela kifu kiandi. Zimbingu zitatu kasoludila yawu mu masonoko. **3** Wuba kuba sudikisa ayi kuba monisa bumboti ti Klisto kafuetimona ziphasi ayi kafueti fuluka mu bafua; wuba kamba ti: —Yesu diodi ndilembo lulongi niandi Klisto! **4** Bayuda bankaka mu bawu bawilukila, bafubakana kuidi Polo ayi Sila. Buawu bobo basi Ngelese, bawombo bobo bankizikanga Nzambi, va kimosiay baketo baluzitu bakutakana yawu. **5** Vayi Bayuda bankaka bamona kikhene, bakambisila bivungisi biobi bieti diengila phamba-phamba mu zinzila muingi batotula khindu. Bawizana ayi batotula khindu mu divula. Bakota mu nzo yi Yasonimu tomba Polo ayi Sila mu diambu di kuba nata kuidi nkangu wu batu. **6** Bu bakambu kuba mona, bakanga Yasoni ayi basi dibundi bobo babayandi, babanata kuidi bapfumu zi divula ayi bayamikina: —Batu bopo balembo nikuna tsi, beka kuaku. **7** Yasoni niandi wuba tambula ku nzo'andi! Baboso babundudi Mina mi Sezali, bila balembo tubanga ti ntinu wunkaka widi, dizina diandi Yesu! **8** Nkangu wu batu ayi bapfumu bu bawa bopo, bafuemba ngolo. **9** Diawu bafutisila Yasoni ayi baklisto bankaka lumandi, bosi babayekula. **10** Muna builu, bakhomba zitinisa Polo ayi Sila ku Bele. Bu bayetula kuna, bakota mu nzo lukutukunu lu Bayuda. **11** Muaki Basi Bele baba batu ba mintima mimboti viokila basi Tesalonika. Bakikinina Mambu ma Nzambi mu luzolo loso lumboti; ayi kadika lumbu baba fionguninga masonoko mu diambu di zaba kani mambu momo baba kuba longanga maba makiedika. **12** Buna bawombo mu bawu bawilukila va kimosi ayi baketo ba luvalu ba basi Ngelese buela ayi babakala bawombo. **13** Vayi Bayuda ba basi Tesalonika bu bawa ti Polo wulembo longi mambu ma Nzambi ku Bele, bayiza kuna, batona divunzi ayi khindu mu batu. **14** Bakhomba batinisa Polo ku ndambu mbu. Vayi Sila ayi Timote basiala kuna. **15** Batu bopo banata Polo, bantudisa nate ku Atene bosi bavutukaku Bele. Bawu banatina Sila ayi Timote thumu ti Polo wuba kamba

bavikaku nlankana. **16** Polo bu kaba vingidila buna tubika banza ti kinzambi kidedikinibanga bakundi bandi ku Atene, buna wumonakiadi nolo, palata voti banga ditadi; bima bivangulu mu ntima mu mona ti bitumba biwombo biba mu mioko mi batu ayi mu mabanza ma batu. **30** mu divula. **17** Wuba solulanga ayi Bayuda ayi Mu thama Nzambi wuvibidila kambu ku diela batu bankaka baba sambilanga Nzambi mu nzo ku batu, buabu wulembokambi batu boso badi lukutukunu. Kadika lumbu Polo wuba solulanga mu bibuangu bioso ti babalula mavanga mawu. va nyalu-nguba va kimosi ayi batu bobo kaba **31** Bila wukubika lumbu kioki kela sambisa batu dengananga kuna. **18** Ndambu yi batu bankaka ba nza mu busonga, mu nzila yi mutu wowo baba mu dikabu di Baepikuli ayi dikabu di kakubika bu kavana dimbu kuidi batu boso mu Basitoyika, bafindana yandi ziphaka. Bankaka fulukisa mutu beni mu bafua! **32** Buna bawa batuba: —Kiololoko kioki mbi kantuba e? Vayi nsamu wu mfulukulu yi batu bafua; bankaka bankaka batuba ti: —Tumuueni ti niandi wulembo banseva bosi bankaka bankamba: —Tuela kuwa longi zinzambi banzenza! Bayolukila bobo mu mu khumbu yinkaka. **33** Diawu Polo kaba diambu di Polo kaba nlonga nsamu wu Yesu ayi bikila. **34** Muaki batu bankaka bafubakana yandi wu mfulukulu yi bafua. **19** Vayi babuila Polo ayi ayi bawilukila. Mu bawu muba Denisi wuba bannata va buangu kiba nteditanga “Aleyopaze”, mu dikabu di Aleyopaze, nketo wumosi baba vovo bayuku findinianga ziphaka. Bankamba: tedilanga Damali ayi bankaka mu bawu.

—Tulenda kuetu zaba tsundu yi malongi momo ma mona wulembo longi e? **20** Bila mambu momo wuntuba madi mamona kuidi beto ayi tutidi zaba tsundu yi mambu momo. **21** Muaki basi Atene ayi banzenza babakalanga ku Atene, kisalu baluta sala viokisanga thangu mu tuba ayi mu wa mambu mamona. **22** Polo wutelama vana khatitsika Aleyopaze, wutuba: —A basi Atene, ndimmona ti lueti zola buwombo sambila **23** bila bu ndibedi zieta mu divula dieno, ndimuueni bitumba biwombo biobi lueti sambila. Tala, ndimuueni va diziku dietitambukulu makaba vasonama: “kuidi nzambi yoyi tukambulu zaba!” Diawu Nzambi yoyi lueti sambila mu kambu kunzaba niandi ndikulusamunina. **24** Nzambi yoyi yivanga nza ayi bibioso bidi mu nza ayi niandi Pfumu yi Diyilu ayi ntoto, kakalanga mu zinzo zi Nzambi zitungulu mu mioko mi batu ko. **25** Bosi mioko mi batu milendi kunsadila ko, bila kasukamanga ko! Niandi weti vana luzingu ayi weti vana batu boso phumukunu; niandi weti vana bima kuidi batu boso. **26** Mu mutu wumosi kavangila batu boso mu diambu bavuanda va ntoto wumvimba. Wuvasa zithangu; wutula zindilu zi bibuangu biobio balenda vuanda muingi batomba Nzambi. **27** Mu mamoso mama kavanga, wuntomba ti batu bantomba bila thangu yinkaka balenda kunsimba mu fifita ayi kumbakula ka diambu ko kasi ko thama kuidi kadika mutu buna tuididi. **28** Bila mu diambu diandi tulembo zingila, tundiatila ayi tuididi. Banga minsoniki mieno minkaka misonika: “Bila beto mamveto tuidi mu nkun'andi.” **29** Bu tuidi mu nkuna Nzambi

18 Mambu momo bu mavioka, Polo wukatuka mu Atene, wuyenda ku Kolinto. **2** Wubuana Nyuda wumosi, dizina diandi Akilasi, wubutukila ku Ponti; buna bosi kuandi kabedi ku Itali ayi nketo'andi Pilisiye. Bila ntinu Klode wutuma ti bamana kuka Bayuda boso baba ku Loma. Polo wufubakana yawu. **3** Sumbu baba salanga kisalu kimosi kitunga zinzo zi ngoto, Polo wuvuandayawu ayi basala va kimosi. **4** Kadika lumbu ki saba, Polo wuba longanga mu nzo lukutukunu, wuwilukisa Bayuda ayi basi Ngelese. **5** Sila ayi Timote bu baba ku Maseduani, buna Polo wukiye kula mu kisalu ki longa ayi telimina Yesu kimbangi kuidi Bayuda ti niandi Klisto. **6** Vayi Bayuda bu bantinguna ayi bu bavueza Klisto, Polo wunikuna minledi miandi ayi wuba kamba: —Bika menga meno matombolo va mbata mintu mieno. Tona buabu ndieka kuenda longi Bapakanu. **7** Bu kabotuka vana, wukota ku nzo mutu wumosi, dizina diandi Titius Yusitusi, wuba sadilanga Nzambi. Nzo'andi yiba yifikama ayi nzo lukutukunu. **8** Vayi Kilisipusi, pfumu nzo lukutukunu ayi basi nzo'andi boso bawilukila Pfumu. Basi Kolinto bawombo, bu banwa buna bawilukila ayi babotama. **9** Lumbu kimosi va builu, Pfumu wukamba Polo mu tsongolo ti: —Bika mona bom! Longa kaka! Kadi ba dio sui! **10** Bila minu ndidi yaku! Kadi mutu kalendi kubuila ko mukuvanga phasi bila ndidi mu divula diadi! **11** Polo mvu mvimba ayi zingondi zisambanu kakadila ku Kolinto, wuba longanga mambu ma Nzambi. **12** Vayi thangu Ngalion i kabiadila

mu Akayi, Bayuda bu bawizana va kimosi bayendila Polo manenga, bankanga ayi bannata ntiliminadu. **13** Kuna bamfundila: —Mutu kadenginina minlonguki minkaka. **2** Wuba wawu weti wilukisa batu mu diambu basambilu yuvula: —Beno lutambula Pheve Yinlongo mu Nzambimu phila yikandika Mina. **14** Vayi Polo thangu luwilukila e? Bamvutudila: —Nana! bu kedi katona yoluka, Ngalioni wukamba Tuwilu'eto ko ti pheve Yinlongo yidi! **3** Bayuda ti: —A beno basi Yuda! Enati mutu Polo wuba yuvula diaka: —A mbotokolo wawu masumu kavodidi voti mambu mambimbi mbi lutambula e? Bamvutudila: —Mbotokolo kavengi, nganu ndieka vibidila ku luwa. **15** Vayi yibotika Yowani tutambula! **4** Bosi Polo wuba enati bidi biuvu bitedi mambu, mazina ayi Mina kamba: —Yowani wubotika mbotokolo yi batu mieno, buna bika lutala mawu beno veka. Minu bobo babalula mavanga bu katuba ti bawilukila mbengi ba zuzi mu mambu momo. **16** Wuba kuka mutu wovo wunkuiza ku manima mandi; Yesu ku ntiliminadu. **17** Batu boso bu babuila Sositeni, niandi mutu beni. **5** Buna bawa mambu momo, pfumu nzo lukutukunu, bamfuza khuba vana babotama mu dizina di Pfumu Yesu. **6** Bosi, Polo nganda ntiliminadu. Vayi Ngalioni kasi kota bu kaba tetika mioko babaka Pheve Yinlongo ayi mambu beni ko. **18** Polo wubuela kala kuna bayolukamu zimbembo zinkaka ayi babikula, bilumbu biwombo, buna wubika bakhomba, **7** Baba nduka-nduka kumi batu buadi. **8** Bosi wukota mu masuwa mu kuenda ku Sili va bu kakota mu nzo lukutukunu, wuyolukila mu kimosi ayi Akilasi ayi Pilisiye. Bu kavukusu kambu memata mu tezo ki zingondi zitatu, wuba dikungulu ku Sansela, bila tsila kavana. **19** Bu leba mu wilukila mambu ma Kipfumu ki Nzambi, katula ku Efeso, Polo wubika Akilasi ayi Pilisiye **9** Vayi sumbu bankaka bamanga wilukila ayi ayi wukotaniandi veka mu nzo lukutukunu; baba matingu bu baba tubanga mambimbi mu wusolula ayi Bayuda. **20** Banleba kakala yawu diambu di nzila yi Pfumu va ntuala nkangu, bilumbu biwombo vayi wumanga kuandi. **21** diawu Polo kaba bikila, wuvambana yawu ayi Wbabika ayi wuba kamba: —Enati Nzambi tidi, wunata minlonguki mu nzo nkanda yi Tilanus; ndiela kuiza kulubumina! Wukota mu masuwa, kuawu kalonga kadika lumbu. **10** Mimvu miodi wubika Efeso. **22** Bu katula ku Sezale, wuyenda kasadila buawu. Diawu babo baba kalanga ku Yelusalemi mu vana badibundu mboti. mu Azi, baba Bayuda voti basi Ngelese, bawa Kuzimunina, wuyenda ku Antioshi. **23** Bu kakala mambu ma Pfumu. **11** Bosi Nzambi wuvanga kuna ndambu bilumbu, wuyenda ayi wuvikila bikumu binneni mu nzila yi Polo; **12** nkutu mu zunga ki Ngalatiya ayi ki Filingi mu kindisa nate batu babonga misuala ayi minledi miomi minlonguki mios. **24** Nyuda wumosi, dizina mibelakana nitu yi Polo mu diambu batetika diandi Apolo, wuyiza ku Efeso wuba muisi miawu bambevo; buna bambevo zibeluka ayi Alekisandiya wuba mutu wumosi wuludede ziphevi zimbimbi zitotuka. **13** Bayuda bankaka ayi wuzaba bumboti masonoko. **25** Niandi baba kuenda diengilanga mu bibuangu mu wukilongolo nzila yi Pfumu, wuba wu fuluka mu kuendatulanga ziphevi zimbimbi mu batu, Pheve, wutuba, wulonga boso bufueni mambu batona sadila dizina di Pfumu Yesu mu totula mitedi Yesu. Niandi wuzaba kaka malungi ma ziphevi zimbimbi. Bakamba ziphevi zimbimbi mbotokolo yi botika Yowani. **26** Niandi wulonga ti: —Mu dizina di Yesu diodi Polo keti longila, mu nzo yi lukutukunu mu kambu memata. ndikulutumina totuka! **14** Tsambuadi di bana Pilisiye ayi Akilasi bu banwa buna bannata ku ba Sikeva bawu bavanga mambu momo. Sikeva nzo'awu; batona ku nsudikisa bumboti nzila yi wuba pfumu yi zinganga Nzambi zi Bayuda. Nzambi. **27** Sumbu kaba mayindu makuenda **15** Vayi pheve yimbimbi yiba vutudila: —Minu ku Akayi, bakhomba zisonikina minlonguki ayi nzebi Yesu ayi nzebi nani Polo vayi beno luidi baba kindisa muingi banyakakula bumboti. Buna banani e? **16** Vana vawu, mutu wovo wuba pheve katula kuna, wusadisa batu bobo bawilukila yimbimbi wuba buila mu nitu, wuba lutila mu mu nlemvo wovo katambula. **28** Bila wuba ngolo ayi wuba yamisa mu kikhesa. Batina mu bedisanga Bayuda va nyalu nguba, wumonisa nzo beni. Sumbu baba kuenda tini, bamemana mu masonoko ti Yesu niandi Klisto.

19 Apolo bu kaba ku Kolinto, Polo wusabuka zunga ki miongo, wutulaku Efeso; kuna ku

lualua ayi pheni nkua baba. **17** Nsamu beni wumana tembakana muidi batu boso bobo baba kalanga ku Efeso; basi Ngelese ayi bayuda. Babo

bamona boma, bosi dizina di Yesu dikemboso. babonga alekizande va khati nkangu, bantula **18** Bawombo mu batu bobo bawilukila bayiza ku ntuala ayi batu bankaka. Niandi wuvumuna ayi batuba mambu mosomambimbi momo koko kuandi mu diambu wuzola nuanina batu bavanga. **19** Bawombo mu batu bobo basadila bandi va ntuala nkangu. **34** Vayi bu babakula mazi banata zibuku ziawu, bayoka ziawu va ti niandi Nyuda, buna baluta buela yamikina meso ma batu boso. Thalu yifua zibuku beni ngolomu mbembo yimosi nduka-nduka mu tezo yiba nduka-ndukamakuma tanu ma zimili zi ki zithangu zizole ti: —Alitemisi yi basi Efeso bivanza. **20** Mu lulendo lolo mambu ma Pfumu widi wunnene! **35** Bosi nsoniki wu divula diyiza matembikinina ayi mamonisa zingoloziandi. **21** lembika biyoko; diba kamba: —A basi Efeso! A Mambu mama bu mavioka, Polo wukubika nzila nani mu batu zimbulu ti divula di basi Efeso didi mu mabanza mandi muviokila ku Maseduani divula dinkebangwa nzo yi nzambi yi Alitemisi ayi ku Akayi ayi mu kuenda ku Yelusalemi bu wunneni ayi tumba kiandi kioki kiba ku diyilu katuba: —Minu mana ba kuna, mfueti kuenda e? **36** Bu didi ti diambu diadi didi di kiedika, ku Loma. **22** Wutuma bisadi biba salanga yandi buna mboti luba dio sui, lubika vanga diambu va kimosi Timote ayi Elasitusi, ku Maseduani mu kambu yindula. **37** Bila batu bobo luneti vava vayi niandi veka wusiala fioti ku Azi. **23** Vayi basi yiba bima mu nzo nzambi ko ayi basi finga muna thangu beni, khindu yitotuka ku Efeso nzambi eno yinketo ko. **38** Enati Demetiliwusi mu diambu di nzila yi Pfumu. **24** Bila mutu ayi batu beti sala yandi bawu babeki mutu wumosi, dizina diandi Demetiliwusi, wuba mambu, ntilibinadu widi wuzibuka ayi mazuzi fulanga bisengo, niandi wuba vanganga zinzo zi madi; buna balenda kuawu fundana. **39** Enati nzambi zi Alitemisi, nzambi yimosi yi nketo, mambu mankaka madi yeno ma buela, buna wuvana diluaku dibakila zimbongo ziwombo mela talu ku lukutukunu boso buididi Mina. **40** kuidi bisadi biandi. **25** Wukutikisa bisadi biandi ayi batu bobo baba salanga bisalu bi ntindu Bila balenda kutufunda banga batu batotudi khindu mu diambu di mambu mavangimini wowo, wuba kamba: —Zikhomba, luzebi kueno buabu ayi bila kikadi monika kioki tutukininini, ti mamboti meto mu kisalu kiaki madi. **26** buelatulendi baka diambu di vutula ko enati Lulembo moni ayi lulembo wi, bika sia ti mu batuyuvudi. **41** Bu kamana tuba mambu momo; Efeso kaka vayi nate mu Azi dioso, mambu wutulula nkangu.

malembo vangi Polo diodi dilembo kambisilanga batu ti zinzambi ziozi zivangulu mu mioko mi batu zisi kuandi zinzambi ko ayi batu bawombo kavukumuni. **27** Bika sia ti kioki kisalu kieto kuandi ki kuiza fui vayi ayi nzo nzambi yi Alitemisi, nzambi yinneni yi nketo, yikuiza kambu kinzukungu. Buna dilenda ba ti batu balendi buela kinzikanga Alitemisi ko, nzambi yoyi Azi dioso ayi nza yimvimba bansambilanga! **28** Batu bu bawa mambu momo, bafuemra ayi batona yamikina: —Alitemisi di basi Efeso widi wunneni! **29** Divula dioso di Efeso dikota divunzi ayi mu kithuadi, bakota mu nzo yi bisavu. Bavitumuna Ngayusi ayi Alisitalike basi Maseduani, bakundi baba kibanga va kimosi ayi Polo. **30** Polo bu kaba mayindu ma kota kuna kuba batu, minlongukiminkandika. **31** Bapfumu bankaka zi zunga kina ziozi baba bakundi ba Polo bamfidisila thumu ti kabika kuenda ku nzo yi bisavu. **32** Divuda dinneni dibua mu nkangu, bankaka bayamikina diambu diadi; bankaka diambu dina. Bawombo mu bawu basia sudika ko bila mbi bakutikinina. **33** Bayuda

20 Biyoko bu bimanisa, Polo wutumisa minlonguki, wuba kindisa, wubavana mboti bosi wuyenda ku Maseduani. **2** Wusabuka bizunga bina, wukindisa mikhuikizi mu malongi mawombo, bosi wuyenda ku Ngelese. **3** Zingonda zitatu kakadila kuna. Thangu Polo kabaka lukanu lu kuendila ku Sili mu masuwa, Bayuda banyendila manenga, diawu kabakila lukanu luvutukila mu nzila yi Maseduani. **4** Batu baba bayenda yandi nzila yimosi: Sopatele muisi Belemuana Pilusi, Asitaleke ayi Sekundusi basi Tesalonika, Ngayusi muisi Delebe; Timote, Titsike ayi Tolofime basi Azi. **5** Bawu batuama ku ntuala, batuvingidila ku Tolowasi. **6** Nyengo wu mampa momo ka mafunanga ko bu wuvioka, tukuma mu masuwaku Filipi. Bilumbu bitanu tusabukila nlangu bosi tuyiza babata ku Tolowasi; bilumbu bisambanu tuzingila kuna. **7** Mu lumbu kitheti kilanda lumbu ki saba, tutukatana mu diambu di bukunamapha. Polo wulonga batu bobo bakutakana vana. Sumbu kaba mayindu ma kuenda mu lumbu kilanda,

diawu kalongila nate mu midi miphipa. **8** Minda nzebi bumboti ti lulendi buela kumbona ko miwombo miba muna vinga kioki tukutikinina beno boso bobondilongidi Nsamu wumboti wu kuna banga. **9** Ditoko dimosi, dizina diandi Kipfumu ki Nzambi. **26** Diawu ndilu kambidi Ewutiku wukadila va nela, sumbu Polo kalongila buabu ti: kadi bila ndisi ko mu menga ma ngolo, meso ma tulu mambuila, wusangumuka batu boso. **27** Bila ndisi manga ku lukamba ko bua ku ntototona ku yilu banga kintatu. Mu makani moso ma Nzambi. **28** Lukikeba bumboti thangu bannanguna, bammona wufua. **10** ayi lukeba bumboti nkangu wu mamemi moso Polo bu kakuluka, wufukama, wunsimba mu momopheve Yinlongo kalubiekila minsungi. mioko miandi; wutuba: —Bikanu kueno mona Lukebanga bumboti Dibundu di Nzambidiodi boma, widi kuandi moyo! **11** Wukuma diaka ku kakudila mu menga mandi. **29** Nzebi kuama ti yilu banga; wubukuna dipha wudia. Wubuela minu kuenda, memvu ma tsisi mela kota va longadiaka nate mu nsuka, bosi, wuyenda. **12** khatitsik'eno, malendi mona ko nkangu kiadi. Banata muana ditoko wumoyo ayi bawu boso **30** Batu bankaka bela totukila mu beno, bela bakindusu bwombo. **13** Beto bu tutuama ku telama mu longa mambu ma luvunu mu diambu ntuala, tukuma mu masuwa momo matunata di tuta minlonguki kuidi bawu. **31** Diawu luzibula ku Asosi; kuna tufueti vitudila Polo, buawu meso! Lutebuka moyo ti, mu mimvu mintatu, bopo bubela luzolo luandi. Bila wubaka lukanu builu ayi muini, ndibedi lubulanga kadika mutu lukuendila kuna dimalu. **14** Bu kayiza kutubata, ayi matsuela mama mu meso. **32** Buabu ndieka bosi tukuma mu masuwa, tuyenda ku Mitilene. lutambika mu mioko mi Nzambi ayi mu mambu **15** Mu lumbu kilanda tubotuka kuna, tuyenda mandi manlemvo andi, mawu mabeki lulendo lu tula ku ndambu Kio. Mu lumbu kinzole, tutula kulukindisila ayi lu kuluvanina kiuka va kimosi ku Samosi. Lumbu kimvimba ki buela vioka ayi banlongo boso. **33** Ndisia tomba phalata bosi tutula ku Milet. **16** Bila Polo wumanga ko, nolo, voti minledi mi mutu ko. **34** Beno kuandi telama ku Efeso mu diambu wumanga veka luzebi ti mioko miama misala kisalu mu viokisa thangu ku Azi; bila wuzola tula ku diambundibaka bima biobi ndiba tsatu ayi biobi Yelusalemi enati baka bubela mu lumbu ki bi bobo baba yama. **35** Ndilumonisa mu mambu nyengo wu Pantekoti. **17** Buna tutula ku Milet, moso, mu salanga phila yoyi; buawu tufueti Polo wufidisa thumu kuidi bakulutu ba dibundu sadisila batu balebakana ayi buawu tulenda di Efeso muingi biza ndengana. **18** Buna batula, tebukila mambu matuba Pfumu Yesu ti: "Khini ku kaba, wuba kamba: —Beno luzebi mboti yidi mu vana yiviozioni yoyi yidi mu tambula!" buevi ndivuandidi yeno tona lumbu kitheti **36** Polo bu kamanisa yoluka, wufukama va kiokinditula ku Azi. **19** Ndisadidi Pfumu mu kimosi ayi bawu boso ayi wusambila. **37** Baboso kukikulula bwombo, mu matsuela mu meso badila, bosi bambumbakana bu bamfifa besi. ayi mu zithotolo ziozi ndimona kuidi Bayuda **38** Bamona kiadi kiwombo bu bawa ti balendi bu baba ku ndekilanga mintambu. **20** Muaki buela kummona ko. Bosi bayenda kumvekisa beno luzebi ti ndisia ku lusuekila ko mambu nate ku masuwa.

momo madi mfunu kuidi beno. Ndilulonga va nyalu-nguba ayi mu zinzo zieno. **21** Ndigamba kadika thangu Bayuda ayi basi Ngelese ti babalula mavanga ayi bawilukila Yesu, Pfumu eto. **22** Buabu ndiedi ku Yelusalemi. Buawu bopo bulembu thuminapheve Yinlongo, vayi ndisi zaba ko mambu mbi ndikuenda buani kuna. **23** Vayi nzebi ti pheve Yinlongo yiba ku ndubulanga mu kadikadivila ti nloko ayi ziphasi bikuphingga. **24** Vayi minu ndembo moni luzingu luama luidi kima kiphamba. Vayi ndilembo tombe mu tula ku tsuka yi thinu yi ndilembo zawula ayi manisa kisalu kioki Pfumu kaphana kioki kisamuna Nsamu Wumboti wu nlemvo wu Nzambi. **25** Buabu

21 Buna tusia vambana yawu, tuyenda nate ku sanga ki Kosi. Mu lumbu kilanda bosi tuyenda ku Lodi bosi tutula ku Patala. **2** Bu tubuana masuwa maba mvioka ku Fenisi, tukota mu masuwa beni ayi tuyenda. **3** Bu tutikama ku sanga ki Sipeli kioki tubika ku koko ku lumoso, beto tuviokila ku ndambu Sili, bosi tutula ku disimu di Tile. Kuawu kufueti kulululu bima biba mu masuwa. **4** Tubata minlonguki ayi tsambudi di bilumbu tuvuandila yawu. Balubula Polo mu lutumunu lu pheve Yinlongo mu bika kuenda ku Yelusalemi. **5** Bilumbu bieto bu bimanisa, tuyenda ayi tutatamana nzietolo eto. Minlonguki mioso ayi baketo bawu ayi bana

bawu bayenda tuvekisa nate kuna difula di nitu yi kibakala yi bana bawu bababakala divula. Bu tutula ku dibongo tufukama ayi ayi babika buela tumimina bifu bieto. **22** A tusambil. **6** Bu tumana bumbakala beto yi beto, buabu mbi tusia e? Bila ma bawa ti wutudidi tukota mu masuwa bosi bawu bavutuka mu zinzo kuaku. **23** Diawu tumimina mambu momo ziawu. **7** Bu tumanisa nzietolo eto mu maza, tueka kukamba: babakala baya badi yetovava botuka ku Tile nate ku Pitolemayisi. Kuawu bavengi tsila. **24** Wuba bongi, wukivedisa va tuvanina bakhomba mboti. Lumbu kimvimbba kimosi ayi bawu. Ayi wuba futilazimbongo mu tukadila yawu. **8** Mu lumbu kilanda, tuyenda diambu bavukusu dikungulu. Buawu bobo batu ku Sezale. Tukota mu nzo Filipi, nsamuni wu boso bakuiza zabilia ti mambu moso bawilu mu Nsamu Wumboti; wuba wumosi mu tsambudi diambu diaku madi ma luvunu bila ngeyoveka di bisadi biobi dibundu disobuladibundu. Ku weti kinzikanga Mina. **25** Vayi mu diambu di nzo'andi tuleka. **9** Bana baya babaketo baba Bapakanu bawilukila, tubaka lukanu ayi tuba yandi; basi zaba nitu yi dibakala ko. Dikaba sonikina nkanda mu kuba kandika ti ba bika di bikula diba yawu. **10** Bu tuvuanda kuna dianga zimbizi ziozi zitambuku makaba kuidi bilumbu biwombo, buna mbikudi wumosiwuba zinzambi zi bitumba, babika dianga bibulu ku Yuda dizina diandi Angabusi. **11** Wuyiza biobibivondolo mu kambu totuka menga, babika kutu bata; Wubonga sentila yoyi Polo kaba dianga menga ayi babika kitsuza. **26** Mu lumbu mvuantilanga minledi; wukikanga malu ayi kilanda, Polo wubonga batu beni, wukivedisa mioko ayi wutuba: —Pheve Yinlongo kakembi: va kimosiyai bawu; wukota yawu mu Nzo Buawu buabu Bayuda bela kangila ku Yelusalemi Nzambi mu diambu di kamba kuidi batu lumbu mutu vuidi sentila yayi ayi bela kunyekula kiela manisa tsukudulu ayi lumbu kiela vanu mu mioko mi Bapakanu. **12** Bu tuwa mambu dikaba di kadika mutu. **27** Buna tsambuadi momo, beto ayi mikhuikizi mi Sezale tuleba Polo di bilumbu bieka nduka duka, Bayuda baba muingi kabika kuenda ku Yelusalemi. **13** Vayi ku Azibayiza bakula Polo muna Nzo Nzambi, niandi wutuvutudila: —A mbi lulembo vangi batuma batu batotula khindu mu nkangu wu bu lulembo didi ayi bu lulembo mbonisa kiadi atu ayi bankanga. **28** Bayamikina: —A basi Iseli! mu ntima e? Bila kuidi minu, ndidi wukubama Luiza lu tusadisa! Talanu mutu wawu wetalonga bika sia ti, mu kota mu nloko, vayi khubimini muamo ayi kuidi batu boso mu diambu di mu fua ku Yelusalemi mu diambu di dizina di vueza batu beto, Mina mieto ayi buangu kiaki. Pfumu Yesu! **14** Bu tusia nunga ko mu balula Tala kutu wukotisidi basi Ngelese, mu Nzo mabanza mandi, tusia buela kunleba ko ayi Nzambi ayi wusumuni buangu kiaki kinlongo. tutuba: —Bika luzolo lu Pfumu luvangama! **29** Batubila bobo mu diambu bamona Polo, ku **15** Bilumbu bina bu bivioka, tukubika bima divula, va kimosi ayi Tolofime muisi Efeso. Bawu bieto ayi tuyenda ku Yelusalemi. **16** Ndambu babanzila ti Polo wunnata ku Nzo Nzambi. **30** minlonguki minkaka mi Sezali miyenda yeto. Divula dioso diyiza ba ntengu-ntengu ayi batu Mitunata ku nzo Nasoni muisi Sipeli; niandi bawombo bayiza kutakana kuna mu nsualu. wuba nlonguki wuthama; kuidi niandi tuvuanda. Bakanga Polo, bankoka nate ku nganda nzo **17** Bu tutula ku Yelusalemi, bakhomba zituyakula Nzambi ayi bakanga mielo mi Nzo Nzambi. **31** mu khini. **18** Mu lumbu kilanda Polo wutunata Bu batomba bu vondila Polo, tsangu yitula nate kuidi Zaki, kuna ku kutakana bakulutuboso kuidi Pfumu masodi ma basi Loma ti khindu ba dibundu. **19** Buna Polo wuba vana mboti, yeka mu Yelusalemi dioso. **32** Muna thangu Polo wuba kamba diambu dimosi-dimosidiodi yina Pfumu masodi ma basi Loma wubonga Nzambi kavanga mu niandi kuidi Bapakanu. masodi ayi bapfumu ziawu, bayenda nsualu ku **20** Bu bawa mambu moso momo, bakembisa buangu ki kutakana batu. Bu bamona pfumu Nzambi bosi bakamba Polo: —A khomba, ngeyo masodiva kimosi ayi masodi, balembolo buela mueni ti Bayuda bawombo bawilukidi ayi bawu beta Polo. **33** Pfumu masodi wufikama vaba boso bankinzikanga ngolo Mina mi Moyize. **21** Polo, wunsimba ayi wutuma masodibakanga Muaki bawilu ti ngeyo wulembo longi Bayuda polo mu zisieni zizole. Bosi wuyuvula kani Polo bobo beti zingila mu mavula ma Bapakanu ti niandi nani ayi diambu mbi kavengi. **34** Vayi babika buela tumimina Mina mi Moyize. Ngeyo va khatitsika batu bobo bakutakana; bankaka wukuba kambanga ti babika buela zengisanga bayamikina diambu dina; bankaka bayamikina

diambu diadi. Sumbu pfumu masodi kasia zaba Buna ndiyuvula: "A Pfumu, ngeyo widi nani e?" ko diambu diodi ditotula khindu bila divula Niandi wuphutudila: "Minu Yesu, muisi Nazaleti diba dinneni; buna wutuma banata Polo ku diodi weti yamisa". 9 Batu bobo baba yama ka ki masodi. 35 Polo bu katula va kikada, bamona kiezila beni vayi basia wa ko mbembo. masodi mannanguna mu diambu di nganzi yi 10 Bosi ndiyuvula: "A Pfumu, mbi mfueti vanga batu bobo bakutakana vana. 36 Bila nkangu buabu e?" Pfumu wukhamba: "Telama, yenda ku wu batu wuba kunlandakana wuba yamikina: Damasi, kuna maba kamba mambu momo fueti —Kafua! 37 Mu thangu banzola kotisa Polo vanga." 11 Kiezila beni kiphonda meso ayi batu ku Ka ki masodi, wukamba pfumu masodi ti: bobo baba yama batsimba mu koko ayi bandata —Ndilenda baka minsua mi kukambilia diambu nate ku Damasi. 12 Kuna kuba mutu wumosi e? Pfumu masodi wuyuvula Polo: —Zebi tuba dizina diandi Ananiasi, niandi wuba mutu ki Kingelesi e? 38 Ngeyo wisiko muisi Ezipiti, wuba kinzikanga Nzambi boso buididi Mina wowo wutotula khindu mu bilumbu bibedi, mi Moyize ayi wuba telumunungu kimbangi wuba kuenda natanga mili ziya zi mimvondi kimbotti kuidi Bayuda boso baba ku Damasi; 13 mu dikanga e? 39 Polo wumvutudila: —Nana wuyiza kumbata ayi wukhamba: "Khomb'ama tata! Minu ndidi Nyuda, ndidi muisi Talise, Sawuli, buela moni kuaku!" Muna thangu beni divula dimosi di mfunu didi mu zunga ki Silisi. kuandi, meso mama mazibuka ayi ndimmona. 14 Ndemvukila, wuphana minsua miyolukila va Bosi wukhamba: "Nzambi yi bakulu beto niandi ntuala batu. 40 Pfumu masodi wumvana minsua. wusobula muingi wuzabaluzolo luandi, muingi Polo wutelama va kikada, wumuna koko mu wumona mutu wusonga ayi wuwa mbembo diambu di sima biyoko bosi biyoko bimanisa. andi. 15 Ngeyo fueti ba mbangi andi kuidi batu Biyoko bioso bu bimanisa, bosi wutona yoluka boso muingi wuba kamba mambu moso momo mu mbembo yi ki Ebelewo:

22 —Zikhomba ayi batata, wanu mambu madi yama ma kulukamba mu kukitabila! 2 Bu bawa wunyoluka mu ki Ebelewo, baboso beka dio sui. 3 Wutatama kuba kamba: —Minu ndidi Nyuda, minu ndibutukila ku Talise; divula didi mu zunga ki Silisi. Mu divula diadi di Yelusalemi ndiyundukila; Ngamalieli niandi wundonga mina mi Bakulu beto. Bufula buwombo buba yama mu diambu di Nzambi banga bobo beno luididi buabu. 4 Ndiyamisa ayi ndivondisa batu bobo balandakana nzila yayi yi Pfumu. Ndiyamisa babakala ayi baketo, ndiba kotisa mu nloko. 5 Pfumu yi zinganga Nzambi ayi lukutukunu lu minyadi balenda kuawu telama kimbangi enati mambu ndintuba madi ma kiedika voti ma luvunu. Bila kuidi bawu ndiyenda baka minkanda mu diambu di vana kuidi bakhomba zi Damasi. Buna ndiyenda ku Damasi mu diambu di kanga batu bobo baba kuna banlandakana nzila yi Pfumu ayi kuba nata mu zisieni ku Yelusalemi muingi batambula thumbudulu. 6 Bu ndiba mu nzila ayi buna ndieka fikama ku Damasi, buna midi mieka nduka, ndizimbukila kiezila kimosi kingolo kiba ku diyili kinzungidila. 7 Nditumbu bua va tsi, ndiwa mbembo yimosi yikhamba: "A Sawuli! A Sawuli, bila mbi wulembo ndiamisinanga e?" 8

Buna ndiyuvula: "A Pfumu, ngeyo widi nani e?" ko diambu diodi ditotula khindu bila divula Niandi wuphutudila: "Minu Yesu, muisi Nazaleti diba dinneni; buna wutuma banata Polo ku diodi weti yamisa". 9 Batu bobo baba yama ka ki masodi. 35 Polo bu katula va kikada, bamona kiezila beni vayi basia wa ko mbembo. masodi mannanguna mu diambu di nganzi yi 10 Bosi ndiyuvula: "A Pfumu, mbi mfueti vanga batu bobo bakutakana vana. 36 Bila nkangu buabu e?" Pfumu wukhamba: "Telama, yenda ku wu batu wuba kunlandakana wuba yamikina: Damasi, kuna maba kamba mambu momo fueti —Kafua! 37 Mu thangu banzola kotisa Polo vanga." 11 Kiezila beni kiphonda meso ayi batu ku Ka ki masodi, wukamba pfumu masodi ti: bobo baba yama batsimba mu koko ayi bandata —Ndilenda baka minsua mi kukambilia diambu nate ku Damasi. 12 Kuna kuba mutu wumosi e? Pfumu masodi wuyuvula Polo: —Zebi tuba dizina diandi Ananiasi, niandi wuba mutu ki Kingelesi e? 38 Ngeyo wisiko muisi Ezipiti, wuba kinzikanga Nzambi boso buididi Mina wowo wutotula khindu mu bilumbu bibedi, mi Moyize ayi wuba telumunungu kimbangi wuba kuenda natanga mili ziya zi mimvondi kimbotti kuidi Bayuda boso baba ku Damasi; 13 mu dikanga e? 39 Polo wumvutudila: —Nana wuyiza kumbata ayi wukhamba: "Khomb'ama tata! Minu ndidi Nyuda, ndidi muisi Talise, Sawuli, buela moni kuaku!" Muna thangu beni divula dimosi di mfunu didi mu zunga ki Silisi. kuandi, meso mama mazibuka ayi ndimmona. 14 Ndemvukila, wuphana minsua miyolukila va Bosi wukhamba: "Nzambi yi bakulu beto niandi ntuala batu. 40 Pfumu masodi wumvana minsua. wusobula muingi wuzabaluzolo luandi, muingi Polo wutelama va kikada, wumuna koko mu wumona mutu wusonga ayi wuwa mbembo diambu di sima biyoko bosi biyoko bimanisa. andi. 15 Ngeyo fueti ba mbangi andi kuidi batu Biyoko bioso bu bimanisa, bosi wutona yoluka boso muingi wuba kamba mambu moso momo mu mbembo yi ki Ebelewo:

16 Vayi buabu mbi wukidi vingila e? Telama, yenda botama ayi sambila dizina di Pfumu muingi wuvedoso mu masumu maku." 17 Bu ndivutuka ku Yelusalemi ayi bundiba sambila mu nzo Nzambi, ndimona tsongolo; 18 Pfumu wukhamba: "Yenda kuaku! Botuka nsualu mu Yelusalemi bilabatu balendi kikinina ko kimbangi kiaku mu diambu diama." 19 Minu ndivutuka: "A pfumu, bazebe kuawu ti minu ndiba kotisanga batumu nloko ayi minu ndiba betisanga bikoti batu boso bobo baba kuwilukilanga mu zinzo zi zikhutukunu. 20 Bosi mbangi aku Etieni boso baba kumvonda, buna minu ndiba vana. Minu ndikikinina mambu momo mavangama ayi ndisunga minledi mi batu bobo bamvonda." 21 Vayi Pfumu wumvutudila: —Yenda, thama ndieka kufidisa; kuidi makanda ma Bapakanu! 22 Buna banwa nate katuba diambu diodi. Bayamikina mu mbembo yingolo: —Mutu wu phila yoyi fueni botolo va ntoto. Kasi fuana zinga ko! 23 Sumbu bayamikina diaka ngolo, baloza minledi miawu ayi mbungimbungi ku yilu. 24 Buna Pfumu masodi wuvana lutumunu mu diambu bakotisa Polo ku khati ka ki masodi ayi bambeta bikoti muingi katuba bila kioki batu baba yamikinina ngolo mu diambu diandi. 25 Mu thangu baba kunkanga minsinga, Polo wuyuvula nkulutu masodiwuba va ndambu yika ba: —A buevi, minsua midi

mu betisa muisi Loma mu kambu teka samba bibua. Minsoniki minkaka mi Bafalisi mitelama e? **26** Komanda ki masodi bu kawa bobo, ayi mituba: —Tuisi mona ko kadi diambu dimosi wuyenda kuidi pfumu'andi ayi wunkamba: di mbimbi mu mutu wawu. Bilathangu zinkaka —A mambu mbi momo wumvanga e? Keti mbasi voti pheve yi nyolukila e? **10** Ziphaka mutu wawu muisi Loma! **27** Pfumu masodi bu zisabila ngolo, pfumu masodi wutumisa bu kayiza vana vaba Polo, wunyuvula: —Bika nkangu wumasodi mu diambu mabotula Polo wukhamba, bukiedika widi muisi Loma e? va khatitsika lukutukunu ayi mannata ku ka Niandi wumvutudila: —Nyinga, bobo kuandi! bila tsisi kamona mu diambu bobo baba mu **28** Pfumu masodi wubuela tuba: —Zimbongo lukutukunu bedi vonda Polo. **11** Mu builu ziwombo ndifuta muingi minu ndibaka ki bulanda, Pfumu wutelama va ndambu vaba muisi Loma. Polo wumvutudila: —Vayi minu, Polo ayi wunkamba: —Bika wuba bukhafi! Bila ki muisi Loma kiama kibutukila! **29** Buna batu banga bu wuthelimini kimbangi ku Yelusalemi bobo bedi kambeta, banyakula muna thangu buawu fueti kuthelimina kimbangi ku Loma. **12** beni. Bosi Pfumu masodi wumona boma bu Buisi bu bukia Bayuda bakutakana; bayendila kazaba ti mutu wuka kangisa mu zisieni widi Polo manenga. Bavanga tsila ti balendi dia voti muisi Loma. **30** Mu lumbu kilanda, Pfumu nua ko nate bamvonda Polo. **13** Thalu yi batu masodi, wuzola zaba bila kioki Bayudabafundila banyakendila manenga baba vioka makumaya. Polo. Wutuma ti banianguna Polo, wukutikisa **14** Buna bayenda kuidi bapfumu banganga zinganga Nzambi ayi batu bankalanga mu Nzambi ayi kuidi bakulutu, bakamba: —Beto lukutukunu lu minyadi. Bosi wubonga Polo ayi tuvengi tsila ti tulendi bimba kadi kima ko nate tumvonda Polo. **15** Buabu, beno va kimosi ayi batu ba lukutukunu lu minyadi lulubulapfumu masodi muingi kalunatina Polo; lusia ti banga beno lueka buelatala mambu madi mu nitu andi lueka buela kunsambisa. Buna beto tukubimini mu diamu di kumvonda tuamina katula kuaku!

23 Polo wusungimina tala batu ba lukutukunu lu minyadi ayi wuba kamba: —A bakhomba ziam! Nate lumbu kiaki, mu ntima wukambu bila ndidiatidi va meso ma Nzambi! **2** Vayi Ananiasi, Pfumu banganga Nzambi wuvana lutumunu kuidi bobo baba bafikama ayi Polo mu kumbeta va munu. **3** Vayi Polo wunkamba: —A ngeyo baka kivindu phembi! Nzambi wela kubeta! Vuandidi vovo mu diambu wutsambisa boso buididi Mina. Vayi weti bundulamuina bu weti tuma ti bambeta! **4** Batu bobo bafikama va bela Polo bakamba: —A ngeyo, wulembo fingi pfumu banganga Nzambi e? **5** Polo wuvutula: —A Zikhomba! Ndisi zaba ko ti niandi pfumu banganga Nzambi, bila disonama ti: kadi yolukila mambimbi mu diambu di Pfumu yi dikanda diaku. **6** Bosi Polo bu kazaba ti ndambu yi batu bankaka mu bawu baba Basaduse bosi bankaka Bafalisi, buna wuyamikina muna khati lukutukunu lu minyadi: —A bakhomba, minu ndidi Mfalisi, muana Mfalisi. Bila ndinsambusuluabu mu diambu ndieti tula diana mu mfulukulu yi batu bafua! **7** Bu kamana tuba bobo, ziphaka zingolo zibua va khatitsika Bafalile ayi Basaduse. Nkangu wuvasuka. **8** Bila Basaduse bawu beti tuba ti kuisi ko mfulukulu yi batu bafua ayi kuisi ko kadi zimbasi ayi kuisi ko ziphevi. Vayi Bafalisi beti wilukila mambu moso momo. **9** Biyoko biwombo

tumvonda Polo. **16** Vayi muana wu khomba yi nketo yi Polo wuwa lufiefi lu ntambu beni, buna wuyenda ayi wukota kuna ka ki masodi, wulubula Polo. **17** Buna Polo wutumisa nkulutu wumosi wu masodi, wunkamba: —Nata muana ditoko diodi kuidi Pfumu masodi bila diambu didi yandi di kunkamba. **18** Nkulutu beni wunnata kuidi pfumu masodi ayi wunkamba ti: —A mueni, Polo diodio didi mu nloko, niandi wuthumisini ayi wukhembi ti ndinata ditoko diadi kuidi ngeyo bila diambu didi yandi dikukamba. **19** Pfumu masodi wusimba muana ditoko beni mu koko, wunnata valutengo bosи wunyuvula: —A diambu mbi tidi kukhamba e? **20** Niandi wumvutudila: —Bayuda bawizini mu kuleba muingi mbazi wunata Polo va ntualalukutukunu lu minyadi; banga ti batidi buela kunsambisa diaka. **21** Vayi ngeyo kadi kuba wila. Bila viokila makumaya ma batu bela ku nlekila ntambu, balembo mfiedi. Bavengingi tsila ti balendi dia voti nua ko nate bamvondidi. Nzebi ti buabu baboso bameni kubama, balembo vingila tsil'aku. **22** Pfumu masodi wuvutula muana ditoko, wunkamba: —Kadi kamba kadi mutu wumosi ti ngeyo wundubudi mu nsamu wowo.

23 Bosi pfumu masodi wutumisa bakulutu buadi yeto. **5** Tumuueni ti mutu wawu nyandi tho yi ba masodi, wuba kamba: —Kubikanu zikhama mambu mambimbi. Niandi weti totula zikhindu zizole zi masodi ayi kubikanu lusambudi lu muidi Bayuda boso badi mu nza yimvimbba. masodi mandiatilanga mu ziphunda ayi zikhama Niandi ntuaadisi wu kimvuka kintedolongo ki zizole zi masodi mannuaninangamu madionga basi Nazaleti **6** ayi wutomba busumunina Nzo mu diambu luenda ku Sezale va thangu yivua Nzambi. Diawu tankangila. [Tuzola kunsambisa yi builu. **24** Kubikanu phunda mu diambu boso buididi Mina mieto **7** vayi Lisiasi, Pfumu di Polo muingi katula bumboti kuidi nyadi masodi, niandi wuyiza kunziona mu kingolo Felikisi. **25** Bosi wunsonikina nkanda wawu: mu mioko mieto. **8** Ayi wuvana lutumu ti **26** A mueni nyadi Felikisi, tambula mboti mimfundu miza kuidi ngeyo.] Mawu bakula yibedi kuidi minu Klode Lisiasi. **27** Bayuda kuaku ngeyo veka bu wunkuiza nsambisa bakanga mutu wawu, buna fioti kuandi fisiala kiedika ki mambu momo tunfundidi. **9** Bayuda nganu bamvonda. Ndivika totuka va kimosi ayi bakikinina mambu momo ayi batuba ti buawu nkangu wu masodi ayi ndinkula bu ndizaba bobo bubela mambu beni. **10** Nyadi bu kavana ti niandi muisi Loma. **28** Bosi bu ndizola Polo minsua mi yolukila, buna Polo wutuba: —A zaba bila kioki bamfundila, ndinnata va ntuala mueni, nzebi ti mimvu miwombo wididi zuzi mu lukutukunu luawu lu minyadi. **29** Ndiyiza tsi yayi, diawu mu bukhafi boso ndieka samba bakula ti bamfundila mu diambu di mambu va ntual'aku. **11** Ngeyo veka wulenda kuaku matedi Mina miawu; kasi vanga diambu difueti bakula ti kadi dikumi ayi bilumbu biodi biviokid Kotila mutu mu nloko ko voti vondolo ko. **30** ko tona ndikibela ku Yelusalemi mu sambila. Vayi bu bandubudi mu diambu di mintambu **12** Mimfundu miama misia kumbata ko kani miomi Bayuda batambidi mutu wawu, diawu mu Nzo Nzambi, kani mu zinzozi lukutukunu, mbakidi lukanu lukumfidisila kuidi ngeyo ayi bu kani mu divula kani ndilembo findana ziphaka khembingimimfundu miandi ti biza kambi bawu ayi mutu voti ndilembo tonisa khindu mu veka mambu mibeki mutu wawu. **31** Landila batu. **13** Batu baba bamfundidi, balendi nunga zithumu zi batambula, muna builu masodi ko mu sudikisa bumboti mambumoso momo mabonga Polo ayimannata ku Antipatalisi. **32** bamfundidi buabu. **14** Vayi diambu dimosi diodi Mu nsuka, masodi mavutuka kuawu ku ka kiauwu, ndinkikinina diawu diadi: minu ndieti sadila mayekula Polo mu mioko mi bobo bannatanga Nzambi yi bakulu beto boso buididi “Nzila” ziphunda. **33** Bu batula ku Sezale, bavana nkanda yoyi balembo tubila ti “dikabu di bavasuka.” kuidi nyadi, ayi bammonisa Polo. **34** Nyadi bu Ndieti wilukila mambu moso momo masonama kamana tanga nkanda ayi bu kamana yuvula mu Mina mi Moyize ayi mu Minkanda mi keni Polo muisi zunga mbi ayi bu kazaba ti mimbikudi. **15** Ndintulanga diana diama mu niandi muisi Silisi, **35** buna wunkamba: —Ndela Nzambi banga diodi didi mu bawu vekati batu kusambisa nate mimfundu miaku miela kuiza! basonga ayi batu bambimbi bela fuluka. **16** Mu Bosi wuvana lutumunu muingi bantula mu nzo yi Elode.

24 Bilumbu bitanu bu bivioka; Ananiasi, pfumu banganga Nzambi, wutula ku Sezale va kimosi ayi bakulutu ayi phovi yimosi, dizina diandi Telitulusi. Bayenda funda Polo va ntuala nyadi. **2** Bu batumisa Polo. Buna Telitulusi wutona kumfunda bu katuba: —A mueni Felikisi, mu diambu diaku tuididi mu ndembama yingolo ayi diela diaku dimeni vutula mambu mafuana mu tsi eto. **3** Mu zithangu zioso ayi mu bibuangu bioso tueti makikinina ayi tueti kuvutudila matondo. **4** Vayi mu kambu ku simbidila buwombo, ndiku leba mu diambu di mamboti maku mu kutuwila mu mambu makhufi madi

nsambusu buabu kudi beno mu diambu di —Tidi kuenda ku Yelusalemi mu kuenda sambi mfulukulu yi bafu". **22** Sumbu Felikisi kazaba va ntual'ama mu diambu di mambu mama bumboti mambu matedi nzila, yi Pfumu buna e? **10** Polo wuvutula: —Minu ndidi va ntuala wuba vutula ayi wuba kamba ti: —Thangu ntiliminadu Sezali, ayi vawu mfueti sambusulu. Lisiasi, pfumu masodi, kela kuiza buna bosi Ndisi vanga diambu di mbimbi kudi Bayuda ko; ndiela tala mambu meno. **23** Wuvana lutumunu ngeyo veka zebi buawu bumboti. **11** Enati diambu kudi nkulu masodi muingi batula Polo mu di mbimbi ndivengi voti diambu ndivengi diodi nloko vayi bamvanandambu kiphuanza ayi ndilenda bakila thumbudulu yi lufua, buna babika kandika badiandi mu kunsadisa. **24** ndikadi manga fua. Vayi enati mambu moso Ndambu yi bilumbu bu bivioka, Felikisi wuyiza momo bamfundidi masih makiedika ko, buna ayi nketo'andi Dilusiye. Dilusiye wuba Nyuda. kuisi ko mutu wulenda kundiekula mu mioko Buna Felikisi Wutumisa Polo ayi wu nwua mu miawu. Diawu thidi kuenda sambi va ntuala diambu di minu mu Klisto Yesu. **25** Vayi Polo Sezali. **12** Fesitusi bu kamana wizana ayi batu bu kaba bakamba mambu madi mu busonga, ba lukutukunu lu minyadi wuvutula ti: —Bu mu kukikeba bumboti ayi mu mambu matedi tidi kuenda kudi Sezali, buna weka kuenda tsambusulu; Felikisi weka mona boma buna kudi Sezali. **13** Ndambu bilumbu bu bivioka, wunkamba: —Buabu, lenda kuaku kuenda, ntinu Angilipa va kimosi ayi Belenisi bayiza ku ndiela ku tedisa bu ndiela baka diluaku dimboti. Sezale mu kuiza vani Fesitusi mbote. **14** Bilumbu **26** Bosi wusia diana ti Polo weka mfuta zimbongo; biwombo bakadila kuna. Fesitusi wubaka diluaku di sudikisila mambu ma Polo kudi ntinu: —Mutu diawu kaba ku ntedisilanga mu solula yandi mu zikhumbu ziwombo. **27** Mimvu miodi bu wumosi widi mu nloko, babika kudi Felikisi. **15** miviokika; Felikisi bamvinginini kudi Polikiusi Bu ndibedi ku Yelusalemi, bapfumu banganga Fesitusi. Mu diambu di monisa Bayuda khini, Nzambi ayi bapfumu bankaka zi Bayuda bayiza Felikisi wubika Polo mu nloko. kumfundu. Zilomba ti ndinzengila nkanu **16** Vayi

25 Fesitusi bu kakota mu zunga, bilumbu bitatu kaviokisa ku Yelusalemi bu kaba ku Sezale. **2** Bapfumu banganga Nzambi ayi bapfumu bankaka zi Bayuda bayenda kumbata mu diambu di funda Polo. **3** Baleba Fesitusi mu diambu katumisa Polo ku Yelusalemi muingi banlekila mintambu mu nzila mu diambu bamvonda. **4** Vayi Fesitusi wuvutula: —Polo widi mu nloko ku Sezale bosi minu veka fioti fisiedi buna ndieka mvutuka kuna, **5** buna diawu batu badi minsua mu beno bika benda yama. Enati diambu di mbimbi didi mu mutu beni, buna bika bamfunda! **6** Bu kaviokisa nana voti dikumi di bilumbu kudi bawu, wuyenda ku Sezale. Bosi mu lumbu kilanda, wuvuanda ku tilibinadu. Wuvana lutumu ti banata Polo. **7** Polo bu katumbu tula, Bayuda baba ku Yelusalemi bamana kunzungidila ayi bamfunda mu mambu mawombo ayi ma tsisi; momo bawu veka bankambu baka busudikisila. **8** Polo wukivovila nkanu bu katuba: —Ndisi vanga kadi diambu dimbimbi ko, ndisi vanga kadi diambu di mbimbi mu diambu di Mina mi Bayuda ko voti mu diambu di Nzo Nzambi ko voti mu diambu di ntinu Sezali ko! **9** Fesitusi bu kazola monisa Bayuda khini, wuyuvula Polo ti:

divula. Mu lutumunu lu Fesitusi, banata Polo. zi zikhutukunumu kuba kuika bafinga Yesu. **24** Bosi Fesitusi wutuba: —A ntinu Angilipa Zinganzi bu ziviolila ngolo, mu diambu diawu, ayi beno boso luidi vava mu lumbu kiaki va ndiba yamisa nate mu mavula manzenza. **12** kimosi ayi beto, lulembo moni mutu wawu Bu ndiba kuenda ku Damasi mu diambu diodi widi va ntual'eno, niandi bayiza nkangu woso mu lulendo ayi mu minsua miomi nditambula wu Bayuda wuyiza funda kuidi minu; buba ku kuidi bapfumu zi zinganga Nzambi. **13** A ntinu, Yelusalemi voti vava, baba yamikinanga ti fueni mu nzila mu thangu midi, ndimonina kiezila vondo. **25** Vayi minu, ndimonina ti, kasia vanga kingolo biba ku diyilu kilezama viokila kiezila diambu di kafueti vondoloko. Vayi niandi veka ki thangu, kinzungidila minu ayi batu bobo mutu wawu wulomba mu kuenda kuidi ntinu baba yama mu nzila. **14** Beto boso tubua va wu Loma, diawu ndieka kumfidisila ku Loma. tsi, ndiwa mbembo yiba kukhamba mambu **26** Vayi kadi diambu ndikadi mona disonikina mu ki Ebelewo: "A Sawuli! A Sawuli! Bila mbi ntinu mu diambu diandi. Diawu ndinnatini va wulembo ndiamisinanga e? A keti wulembo ntual'eno ayi ndutu va ntual'aku, ngeyo ntinu kilueki ngeyo veka bu wulembo diatilanga ba Angilipa mu diambu ndibaka diambu disonika e?" **15** Buna ndinyuvula: "A Pfumu, ngeyo bu kameni sambusu. **27** Bila ndimmona ti disi widi nani e?" Bosi Pfumu wutuba: "Minu Yesu diambu dimboti ko mu fidisa muisi nloko mu kambu zabikisa mambu momo bamfundidi.

26 Bosi Angilipa wukamba Polo: —Beki minsua mu kukivovila. Bosi Polo wunoruna koko kuandi ayi wukivavila: **2** —A mueni ntinu Angilipa, khini ndimmona buabu bu wupheni minsua mu samba va ntual'aku mu mambu moso momo Bayuda bamfundidi, **3** bila ngeyo zebi bumboti bifu biawu ayi ziphaka ziawu. Lemvuka mueni, kanga ntima mu kungua bu ndieka ntuba. **4** Bayuda boso bazebi buevi bubela nzingulu ama tona mu kumuana kiamai ayi buevi ndizingila tona vana thonono va khatitsika tsi ama ayi ku Yelusalemi. **5** Bawu banzebi tona thama ayi enati batidi, balenda telama kimbangi ti minu ndizingila bangaa Mfalisi, boso buididi dikabu dieti landakana bumboti minsiku mi kinzambi kieto. **6** Vayi buabu ndilembo sambi mu diambu di diana diama didi mu tsilayoyi Nzambi kavana bakulu beto. **7** Dikumi ayi makanda meto muadi meti tula diana mu mona ndungusulu yi tsila yoyi; bu beti sadila Nzambi mu kambu vongabuili ayi muini. A ntinu, mu diambu di diana diodi Bayuda bamfundidi! **8** Vayi bila mbi lunkambu wilukila ti Nzambi wumfulukisanga batu bafua e? **9** Mu diambu diama, ndiyindula mu vanga mamo mafueni mu diambu di kakidila dizina di Yesu, muisi Nazaleti. **10** Buawu bobo ndivanga mu Yelusalemi. Banlongo bawombo ndikotisa mu nloko bu ndibaka lutumunu kuidi bapfumu banganga Nzambi. Bosi mu thangu baba mvondo, ndikikinina ti bafua. **11** Zikhumbu ziwombo ndiba vana thumbudulu mu zinzo

telama, bila ndimonikini muingi wuba kisadi kiamai ayi mbangi mu diambu di mambu mama mueni ayi mu diambu di mambu momo ndiela kumonisa. **17** Minu ndiela kukula va khatitsika batu baku ayi kuidi Bapakanu; kuidi bawu ndiela kufidisa **18** muingi wuba zibula meso mawu; babotuka mu tombi mu kuiza ku kiezila; babotuka mu mioko mi Satana mu kuiza kuidi Nzambi muingi batambula ndemvokolo mu masumu mawu ayi batambula kiuka va kimosi ayi bobo bavedusu mu minu kiawu mu minu." **19** A ntinu Angilipa, ndisia manga ko tumukina tsongolo yoyo yiba ku Diyilu. **20** Vayi ndituama samunina theti batu bobo badi ku Damasi, ayi bobobadi ku Yelusalemi ayi mu zunga kioso ki Yuda, ayi kuidi Bapakanu muingi babalula mavanga mawu; ayi babaluka kuidi Nzambi mu vanga mavanga mammonisa ti bukiedika babaludi mavanga. **21** Mu bila kioki Bayuda balembo tombi kuphonda bu bakhanga muna Nzo Nzambi. **22** Vayi bu nditambula lusadusu lu Nzambi, diawu ndikidi zingila nate lumbu kiaki, mu telama kimbangi kuidi batu ba luvalu ayi batu baphamba. Ndilonga kaka mambu momo mayolukila mimbikudi ayi Moyize ti mafueti vangama. **23** Klisto kafueti mona ziphasi ayi bu kela ba mutu wutheti mu fuluka mu bafua, buna kafueti samuna kiezila kuidi Bayuda ayi kuidi Bapakanu. **24** Polo bu kaba samba, mu diambu di kukivavila; Fesitusi wutuba mu mbembo yingolo: —A Polo, lawukidi! Diela diaku diwombo diawu dilawukisidi! **25** Vayi Polo wuvutula: —A mueni Fesitusi, ndisi dilawu ko. Mambu ma ndintuba madi makiedika ayi ma

mfunu 26 bila Ntinu zebi mambu beni. Ndilembo biela bungana; bika sia ti mu mimfunu kaka ayi tubi mu bukhafi va ntual'andibila nzebi kuama masuwa vayi ayi mu luzingu lueto veka. 11 Vayi ti zebi mamoso mama bila masih vangimina nkulutu wu masodi wuluta wilukila mambu mu nsueki ko! 27 A Ntinu Angilipa, weta ma mutu wunata masuwaayi ma mutu wowo wilukila mimbikudi e? Nzebi ti weta wilukila! wuvua mawu, bika mambu momo matuba Polo. 28 Angilipa wukamba Polo: —Mu thangu yikhufi 12 Ayi sumbu sabu beni kisi ba kimboti ko, tidi kukhitula nkua Klisto. 29 Polo wumvutudila: —Buba mu thangu yikhufi voti mu thangu bawombo baba muna masuwa baba mayindu yimula, ndinlomba kuidi Nzambi, bika sia ti mu botuka kuna mu diambu di enati baka ngeyo kaka vayi baboso balembo ngui buabu, bubela mu tula ku Fenisi, sabu kidi ku Kelete mu luba banga minu, botula kaka zisieni ziazi. diambu di viokisila tsungi yi kiozi kingolo. Sabu 30 Bosi Ntinu, wutelama va kimosi ayi nyadi, beni kitalani ayi Sude-wesite ayi Node-weste. 13 Belinisi ayi batu boso bavuanda yawu. 31 Bu Sumbu phemo yitotukila ku Sude, yivevumuka batotuka, batubasana bawu na bawu: —Mutu mu malembi, buna batu baba mu masuwa wawu kasi vanga diambu di kafueti vondolo ko babanzila ti balenda vanga mambu momo voti di kafueti kangulu mu zisieni ko. 32 Buna bakana, buna batapula sengo kieti tedimisa Angilipa wukamba Fesitusi: —Mutu wawu fueni masuwa, bayenda muyendila Kelete. 14 Vayi yekolo enati kasi lomba kuenda sambi va ntuala vuanda fioti, vuka kitedolongo "phemo yi Awulosilidoni" yitotuka ku sanga. 15 Masuwa manatu kuidi phemo, masia nunga phemo ko, buna tutumbu bika tunatu, ayi tuvevumunu.

16 Tuvioka nsualu muyendila sanga kimosi kifioti, beti tedila Kloda. Phasi tumona mu ludika, bumboti nlungu wu masuwa. 17 Buna bamana tuta nlungu wu masuwa babonga minsinga minneni mibakangila nlungu mu masuwa. Bu bamona tsisi yi kandana mu nzielo yi Silite, diawu bakulula zivuali zi masuwa. Buawu bobo masuwa mavevumununu. 18 Sumbu tubetolo ngolo khuba kuidi vuka, mu lumbu kilandabaliza ndambu yi mimfunu. 19 Mu lumbu kintatu baloza bisadulu bi masuwa. 20 Ayi sumbu tusia mona ko thangu voti zimbuetete ko mu bilumbu biwombo ayi vuka kingolo bu kituyamisa, buna tutumbu sakula diana di buela vuka. 21 Bilumbu biwombo bu bivioka mu kambu buela dia, Polo wutelama va khatitsik'awu ayi wutuba: —A beno bakhomba, nganu lunguila mu kambu botuka ku Kelete ayi nganu tusia mona ko mabienga mama ayi nganu bima bioso bisi bungana ko. 22 Vayi ndikululeba buabu mu diambu di ba bukhafi bila kadi mutu wumosi mu beno lulendi fua ko vayi masuwa mawu kaka mambungana. 23 Bila va bedingi va builu mbasi Nzambi, yoyi yiphuidi ayi ndietisadila, wiza kumbonikina 24 ayi wukhembi: "A Polo kadi mona boma bila fueti kaka samba va ntuala Sezali ayi tala Nzambi wuveni batu boso badi yaku mu masuwa." 25 Diawu bakhomba, bika luba bukhafi bila ndinwilukila Nzambi ayi nzebi ti mafueti vangama boso bu kakhambidi. 26

Vayi tufueti kangama va sanga kimosi! **27** Buna Wuvana lutumunu kuidi batu bobo bazaba siuka mu builu bu lumbu ki kumi kinya, sumbu tuba bafudama batheti mu nlangu muingi benda ku vevumunu kuidivuka mbu wu Andiliyatiki, batu disimu; **44** bosí kuidi bobo bankaka, basimbidila baba salanga mu masuwa babanzila ti bafikimini bitini bi mabaya votibitsiadisila bi masuwa, ayi disimu dimosi. **28** Bu batibula sengo mu Buawu bobo batu boso batudila banvimbala ku diambu di tala thipula yi nlangu, buna bamona disimu.

makumatatu ayi tsambuadi di zimetete. Buela diata fioti babuela tibula sengu bamona yeka makumuadi ayi nana di zimetete. **29** Bu bamona boma tala tuedi kangama mu matadi, batumbu tibilabisengo biya biobi bieti telimisa masuwa ayi bazola ti buisi buvika kia. **30** Sumbu batu bobo beti sadila mu masuwa baba mayindu ma tina mu masuwa; diawu bakuludila nlungu wu masuwa mu mbu mu vunikisa kuenda tibula bisengo biobi bieti tedimisa masuwa ku ntuala. **31** Vayi Polo wukamba nkuluwu masodi ayi masodi: —Enati batu bobo bakadi vuanda mu masuwa, buna lulendi vuka ko! **32** Buna masodi matabula minsinga mi buatu bosi badodula buawu mu mbu. **33** Bu bavingila buisi bukia Polo wuleba batu boso badia, wuba kamba: —Tona lutona vingila, kiawu kiaki lumbu ki kumi kinya lueka mu kambu dia. **34** Vayi ndikululomba ludia bila bidia mfunu bidi mu diambu di vukisa zinitu zieno. Bikunu mona boma bila kadi mutu wumosi buna luidimakazimbisa lusuki lumosi lu ntu'andi. **35** Buna kamana tuba bobo, wubonga dipha; wuvutudila Nzambi matondo va meso ma bawu boso; wubukuna diawu ayi wutona dia. **36** Buna bukhafi buvutuka mu bawu boso, mamvawu batona dia. **37** Tuba nduka-nduka zinkama zizole ayi lusambuadi lu batu ayi batu basambanu muna masuwa. **38** Buna bamana yukuta, batatamana loza mu nbu ndambu yi bidia bi ble bisiala. **39** Buisi bu bukia, basia bakula ko kuevi kuidi disimu; vayi bamona vama vaba nlangu ayi nzielo. Baba mayindu mu nata vana masuwa. **40** Banianguna minsinga mi bisengo bieta tedimisa masuwa, balozamiawu mu nbu. Bosi banianguna minsinga mi bisengo bieta diatisa masuwa, bakumisa kapu ku ntuala masuwa muingi masuwa menda ku disimu. **41** Vayi masuwa bu mabumina nzielo yidi va khati mbu, buna makandana. Ntu wu masuwa wukuikama muna nzielo vayi kimbusa kieka nikunu kuidi vuka ki phemo; mbadi kitona zengana. **42** Masodi maba lukanu luvonda batu bobo ba nloko muingi wumosi kabika siuka ayi tina. **43** Vayi pfumu masodi wuzola vukisa Polo, wuba kandika mu bika dukisa lukanu luawu.

28 Buna tumana vuka, batu batukamba ti dizina di sanga beni Maliti. **2** Basi sanga beni batuyakula bumboti, batulungila mbazu yinnenivana disimu dinbu muingi tuyotila mu diambu di kiozi bila mvula kunoka. **3** Mu thangu Polo kaba tota zikhuni zitula ku mbazu; kusa kimosi kiba mu zikhuni kitotuka mu diambu di ndukutila yi mbazu, kinama mu koko kuandi. **4** Basi sanga bu bamona ti nioka yinemi mu koko kuandi, bakambasana: —A beno makiedika ti mutu wawu mvondi, bila, ka diambu ko vukidimu mbu vayi busonga bu Nzambi bumengi ti kaba moyo! **5** Vayi Polo wunikuna koko, nioka yibua ku mbazu, kadi buasa kasia mona ko. **6** Batu boso baba mvingila muingi bamona ti kani maka vimba voti makatumbu bua ayi fua. Vayi bu bavingidila ngolo ayi bu bamona ti kadidiambu dimosi kasia mona ko; babalula mayindu ayi batuba: —A beno, nzambi yoyo! **7** Vana muenda disimu diodi tutapukila, vaba tini ki ntoto kiba ki Publiwusi, niandi wuba pfumu vana sanga. Wutuyakula bumboti, bilumbu bitatu katuvanina nleko. **8** Dise di Publiwusi wuba wulambalala va mbuka bila zinzangala ayi vumu vioka kaba mbela. Polo bu kayenda kuntala, wunsambidila, wuntetika mioko ayi wumbelusa. **9** Bosi batu bankaka baba mbela vana sanga bayiza kuidi Polo, bamana beluka. **10** Buna bamona bobo, batukinzika ayi batuniemisa. Thangu eto yikuendila bu yifuana, batuvana bima bioso biobi tuba nfunu. **11** Zingondi zitatu tuvuandila vana; bosí tukuma mu masuwa mamosi ma Alekisandiya, ma baba ntedilanga "Bitsimba". Masuwa beni maviokisa sivu va sanga ki Malite. **12** Tuyenga tula ku Silakuze; bilumbu bitatu tukadila kuna. **13** Tusia nanguka kuna, tulandakana muyenda nlangu bosí tutula ku Legio. Lumbu kimosi bu kivioka, mpemo wuba ku Sude wutona vevumuka. Bilumbu biodi tudiatiila bosí tutula ku Puzole. **14** Kuawu tumona bakhomba zituleba mu diambu tukala yawu tsambudi bilumbu. Bosi tuyenda ku Loma. **15** Zikhomba ku Loma bu ziwa zitsangu zieto, bayiza tudengana kuna "zandu di Apiusi"

ayi vana “zinzo zitatu”. Polo bu kabamona, longanga Nsamu wu Pfumu Yesu Klisto. Kadi wuvutula matondo kuidi Nzambi; bosi wubaka mutu kasia ku nkandika ko.

kibakala. **16** Buna tutula ku Loma, bavana Polo minsua mu vuanda mu nzo yi niandi veka vayi disodi dimosi diba kunsunganga. **17** Bilumbu bitatu bu bivioka, Polo wutumisa bapfumu zi Bayuda babaku Loma. Bu bakutakana, wuba kamba: —A bakhomba ziamma, kadi mbimbi ndisia vangila ko basi dikanda dieto ayi bifu bi bakulu beto vayi bakhanga ku Yelusalemi ayi bandiekula mu mioko mi basi Loma. **18** Basi Loma batsambisa, badi kandiekula kuama bila basia mona ko diambu diodi mfueti vondolo. **19** Vayi Bayuda bamanga, diawu ndilombila minsua mu kuiza sambi va meso ma Sezali. Vayi ndisi ko mayindu ma funda basi dikanda diama. **20** Kiawu kioki bila ndilutumisini muwingi tumonana ayi tusolula yeno. Bila mu diambu di diana diama mu Iseli diawu bakhangidi zisiensi ziazi. **21** Bayuda bamvutudila: —Kadi diambu dimosi beto tusi kuwila ko! Bila kadi minkanda miba ku Yuda tusi mona ko kuidi bakhomba bayiza kuaku. **22** Vayi wutukambi mambu moso momo wulembo yindula, bila tuzebi ti mu bibuangu bioso balembo findisa dibundu diaku ziphaka. **23** Bosi bawizana lumbu. Lumbu beni bu kifuana, batu bawombo bayiza kunzo'andi. Masolo mazingila tona va nsuka nate va masika. Wuba yolukilamambu ma Kipfumu ki Nzambi bu kasingimina mu Mina mi Moyize ayi mu minkanda mi mimbikudi. Wuba leba bawilukila Yesu. **24** Va khati ka batu beni, bankaka bawilukila, vayi bankaka bamanga kuawu wilukila. **25** Vayi mu thangu bazola vutuka buna bakidi findana ziphaka. Buna polo wutuba diambu dimosi kaka: —Mambu matuba Pheve Yinlongo madi makiedika, mu munu wu nbikudi Ezayi ti: **26** Yenda kambi batu baba ti: luela wa vayi lulendi sudika ko; luela tala vayi lulendi mona ko, **27** bila mintima mi batu baba ngolo midi bakengi matu mawu ayi meso mawu mu diambu di meso mawu mabika mona, ayi matu mawu mabika wa; mu diambu di mintima miawu mibika sudika tala bedi balula mintima miawu muwingi ndiba vukisa! **28** Polo wubuela tuba ti: —Thidi luzaba ti Nzambi wuveni phulusu andi kuidi Bapakanauyi bela tambula mambu beni. **30** Mimvu miodi Polo kakadila mu nzo yoyi kaba futilanga. Wuba yakulangabumboti batu bobo baba kuntalanga, **31** wuba kuba kambanga Nsamu wu Kipfumu ki Nzambi ayi wuba kuba

Romans

1 Polo kisadi ki Yesu Klisto, wutelo mu ba mvuala ayi wusobolo mu samuna Nsamu Wumboti wu Nzambi. **2** Nsamu wumboti beni wawu kakivanina tsila tona thama mu mimbikudi mu Masonoko Manlongo. **3** Wawu Nsamu beni weta yolukila mambu ma Muan'andi, mu kimutu kiandi, wubutuka mu nkuna Davidi. **4** Bosi Yesu Klisto, mu pheve Yinlongo, wubieko Muana Nzambi mu lulendo lu mfulukulu'andi mu bafua. **5** Buabu mu diambu diandi, tutambudidi nlemvo ayi kimvuala mu nata mu dizina diandi batu ba makanda moso bawilukila ayi batumamana. **6** Beno mamveno luidi mu dikabu diodi, ayi lutelo kuidi Yesu Klisto. **7** Ndieti sonika kuidi beno boso badi ku Loma, batu bobo Nzambi kanzolanga ayi beno lutelo mu ba banlongo! Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi Dise dieto ayi kuidi Yesu Klisto Pfumu eto bibanga yeno. **8** Va theti ndimvutula matondo kuidi Nzambi mu Yesu Klisto mu diambu dieno beno boso bila minu kieno kieti yolkolo mu nza yimvimba. **9** Bila Nzambi yoyi ndieti sadila, mu ntim'ama, mu longanga Nsamu Wumboti wu Muan'andi, niandi mbangi ama bila wummonanga mu zithangu zioso buevi ndikulutebukilanga moyo mu zitsambulu ziama. **10** Mu ziawu ndieti lombanga mu zithangu zioso, mu kuphana diluaku, mu luzolo luandi mu kuiza kulubumina. **11** Bila phuila yiwombo yidi yama mu kulumona muingi ndilutudisila dikaba di kipheve mu diambu luba bakinda. **12** Votti muingi tubombasana va kimosi, beno ayi minu, mu minu kioki tuididi kithuadi. **13** Zikhomba thidi luzaba ti zikhumbu ziwombo ndibedi bakanga lukanu lukuiza lutadi vayi nate buabu ndibeki ko nzila, mu diambu ndibaka bu bakila ndambu yi mimbutu mu beno banga buididi mu makanda mankaka. **14** Bila pholo yinneni ndidi kuidi basi Ngelese ayi kuidi batu bakambulu basi Ngelese; kuidi batu banduenga ayi batu bakambulu diela. **15** Diawu diodi ndidi phuila mu longa Nsamu Wumboti kuidi beno luidi ku Loma. **16** Bila ndimonanga tsoni ko mu diambu di Nsamu Wumboti; wawu widi lulendo lu Nzambi mu diambu di phulusu yi batu boso beti wilukila: tonina theti kuidi Bayuda bosí kuidi Bapakanu. **17** Nsamu beni

wumboti wawu weta monisa buevi buididi busonga bu Nzambi: bobo bawilukila; niandi wuba kitula basonga mu busonga bobo bu ntotukilanga mu, minu mu diambu di minu banga bu disonimina mu minkanda: Mu minu kaka mutu wu busonga kela zingilanga. **18** Zinganzi zi Nzambi zieti monikanga, tona ku diyilu ayi zimbuanga mu mavanga mambimbi mamvanganga batu bobo kaba kinzikanga Nzambi ko ayi bobo bakambulu basonga. Kambu kuawu ku busonga kulembo fietikisa kiedika. **19** Bila mambu momo balenda zaba mu diambu di Nzambi mazabikini kuidi bawu, ayi niandi veka Nzambi wuba zabikisa mambu beni. **20** Bila tona nza yivangulu; khadulu yi Nzambi yoyi kayimonikanga ko: lulendo luandi lukalumani ayi kinzambi kiandi; biawu bieti monika bumboti mu nzila yi bima bioso biobi kavanga; mu diambu babika baka phengomokono. (**adios g126**) **21** Bila, ka diambu ko, bazaba Nzambi vayi bamanga kuawu kunkembisa banga Nzambi ayi basia kumvutudila matondo ko vayi mayindu mawu makituka maphamba ayi tombi kiwala mu mintima miawu mikambu diela. **22** Bu bakiniemisa ti bawu batu ba diela, bakituka malawu **23** ayi baviakisa nkembo wu Nzambi yikayifuanga ko mu zimfikulazi batu bobo bamfuanga, mu zimfikula zi zinuni, zi bibulu ayi mu zimfikula zi bibulu biobi bindiatilanga mu vumu. **24** Mu diambu di zinzinunu zi mintima miawu, Nzambi wuba yekula mu kambu ku vedila muingi bawu veka baki bivisa mu zinitu ziawu. **25** Bawu baviakisa luvunu va buangu ki kiedika ki Nzambi; basambilu ayi basadila vangu va buangu ki mvangi, mutu wowo wusakumunu mu zikhama zi mimvu. Amen. (**aión g165**) **26** Diawu Nzambi kaba yekudila mu zitsatu zitsoni: bila baketobawu baviakisa tsadulu yi kimutu yi zinitu ziawu mu tsadulu yikambulu yi kimutu. **27** Babakala, mamvawu bobuawu; va buangu kibundananga ayi baketo; bakiyekula mu zinzinunu ziawu mu bawu na bawu. Bavanga matsoni, babundana babakala na babakala, batambula mfutuwufueni mu nzimbala yawu. **28** Sumbu bamona ti kadi kuandi mfunu mu zaba Nzambi, diawu Nzambi kaba yekudila mu mayindu mawu ma buvungisi mu diambu bavanga mambu makambulu fuana. **29** Bu baba bawala mu kambu ku busonga ayi mu mambimbi, mu bakanga zimbongo mu luvunu, mu mayuya; bawu badi batu bawedi kikhenene,

zitsatu zi vonda; zi zonza, zi vuna, zi mavanga ndembama, tonina theti kuidi Nyuda bosi kuidi mambimbi. **30** Baba batu bamfundananga musi Ngelese. **11** Bila Nzambi katalanga zizi batu, bantubidilanga badiawu, badi bambeni ki mutu ko. **12** Bila babo bobo bamvolanga zi Nzambi, bankua bifingu, bankua luniemo masumu mu kambu zaba Mina, bela fua mu ayi lunangu, bakukiniemisanga; minyindudi kambu Mina. Vayi babo bobo bamvolanga mi mambu ma mambimbi; batumukinanga masumu ku tsi luyalu lu mina bela sambusu bambuta ziawu ko. **31** Basi kadi diela ko, boso buididi Mina. **13** Bila kadi sia ti bobo batungunanga zitsila ziawu ko, basi ko luzolo beta wa Mina bawu badi basonga va meso ma kuidi badiawu ayi bamonanga batu kiadi Nzambi vayi bobo beta kinzikanga miawu bawu ko. **32** Bazebi bumboti nzengolo yisonga yi bela kitulu basonga. **14** Enati Bapakanu, bobo Nzambi yintuba ti: batu bamvanganga mambu bakambulu zaba Mina, balembo vangi mambu mambimbi ma phila yayi bafueni mu vondo. momo mantombanga Mina; buna diodi dilembo Ka diambu ko buawu bobo beti vanga vayi monisa ti bawu veka balembo kivani Mina; ka beti mona khini mu diambu di batu bobo bamvanganga mawu.

2 Diawu, kadi phengomokono wisi ko ngeyo mutu; wuba kuaku nani; ngeyo wunsambisa bila bu wulembo sambisa bankaka buna wulembo kukibedisa ngeyo veka; bila wumvanganga mambu momo beti vanga. **2** Muaki tuzebi ti tsambusulu yi Nzambi yidi yikiedika kuidi batu bobo beti vanganga mambu ma phila yayi. **3** Ngeyo mutu wunsambisanga batu bobo bamvanganga mambu maphila yoyi ngeyo veka wukumasadilanga, wumbanzila ti wela tina tsambusulu yi Nzambi e? **4** Voti wulembo vuezi Nzambi mu diambu di kimvuama ki mamboti mandi ayi bu zebi ti niandi zebi kanga ntima ayi bu kadi mvibudulu wu mula e? Wukadi zaba ti mamboti ma Nzambi malembo tumi mu diambu wubalula mavanga. **5** Vayi mu diambu di ntu aku ngolo ayi bu ntim'aku wunkambu baluka; buna zaba mboti ti wulembo kiyidikila ngeyo veka nganzi mu lumbu ki nganzi ayi mu lumbu kiela monika tsambusulu yisonga yi Nzambi. **6** Bila mu lumbu kina, Nzambi wela futa kadika mutu boso buididi mavanga mandi. **7** Kuidi bobo bantombanga vanganga mamboti mu bufula, bantombanga nkembo, nzitusu ayi kambu ku biva, bela tambula luzingu lukalumani. (*aiōnios g166*) **8** Vayi kuidi batu bobo bamfindananga ziphaka ayi bobo bamanga tumukinanga kiedika vayi bantumukinanga mambu mambimbi; bela builu nganzi ayi makhesi ma Nzambi. **9** Bukiiedika, ziphasi ayi maniongo biela builu woso mutuwumvnganga mambimbi tonina theti kuidi Nyuda bosi kuidi muisi Ngelese. **10** Vayi woso mutu wumvanganga mamboti, Nzambi wela kumvana nkembo, nzitusu ayi monisanga mavanga ma Mina momo masonoko mu mintima miawu, mayindu ma mintima miawu meti kumateliminanga kimbangi ayi mabanza mawu meti kuba fundanga voti meti kuba nungisanga. **16** Mambu moso mama mela monika mu lumbu kina Nzambi bu kela sambisa mansueki ma batu mu nzila yi Yesu Klisto, boso buididi Nsamu Wumboti wu ndieti longa. **17** Enati ngeyo widi Nyuda, ngeyo weta tula diana mu Mina ayi weta kukiniemisanga mu Nzambi, **18** ngeyo zebi luzolo luandi ayi ngeyo zebi sobula mamboti; ngeyo bu wulongo kuidi Mina; **19** ngeyo wukukibanzilanga ti widi ntuadisi wu baphofo ayi wukukibanzilanga ti widi kiezila kuidi bobo badi mu tombi **20** ayi wukukimonanga nlongi wu bivungisi ayi nyiyisi wu bana balezi, ngeyo wukukibanzila ti ngeyo zebi mambu moso ayi ngeyo zebi ti kiedika kidi mu Mina; **21** ngeyo wunlonganga bankaka vayi bila mbi wulendi kilonga ngeyo veka ko e? Ngeyo wunlonganga ti: Kadi yiba, vayi bila mbi ngeyo wunyibilanga e? **22** Ngeyo wuntubanga ti: Kadi vanga kitsuza vayi bila mbi ngeyo veka wumvangilanga kitsuza e? Ngeyo wunkakumukinanga bitumba vayi bila mbi wukubisumbisilanga e? **23** Ngeyo wukukiniemisanga mu diambu di Mina vayi bila mbi wulembo vuezisa Nzambi bu wumbundulanga Mina e? **24** Bila disonama ti: "dizina di Nzambi dilembo vuezu kuidi Bapakanu mu diambu dieno." **25** Bila nzengolo yi nitu yi kibakala didi diambu di mfunu enati wutumiminanga Mina; vayi enati weti bundulanga Mina, buna nzengolo aku yeka banga mutu wukambu zengo. **26** Enati mutu wukambu zengo nitu yi kibakala, weti landakana zithumunu zi Mina, buna kambu kuandi ku nzengolo kulendi tangulu banga nzengolo ko e?

27 Buna mutu wowo wukambu zengo nitu vayi ayi mambu ma ndudi. **15** Malu mawu nsualu weti tumiminanga Mina kalendi ko kusambisa madi mu tengulanga menga. **16** Mbivusu ayi ngeyo wumbundulanga Mina, ka diambu ko ziphasi bidi mu zinzila ziawu **17** ayi basi zaba ko zebi masonoko ayi nzengolo e? **28** Bila kadi nzila yi ndembama. **18** Bakinzikanga Nzambi ko sia ti biobi bimmonikanga mu meso biawu **19** Muaki tuzebi ti mambu moso meti tuba Mina binkitulanga mutu Nyuda ayi bika sia ti dimbu matubulu mu diambu dibawu badi ku tsi luyalu kimmonikanga mu nsuni kiawu nzengolo. **29** lu Mina muingi miunu mioso mikangama ayi Nyuda wukiedika widi mu khati; ayi nzengolo muingi batu boso bamonika ti bavola nkanu yi kiedika yidi yoyi yi ntima, mu pheve vayi va ntuala Nzambi. **20** Diawu kuisi ko mutu bika mu Mina. Ayi nkembo wu Nyuda wowo wela monika wusonga va meso ma Nzambi mu wubanga kuidi batu ko vayi kuidi Nzambi weti diambu di mavanga ma Mina, bila mu diambu di ba. Mina tunzabilanga masumu. **21** Buabu busonga

3 Buna mfunu mbi widi muba Nyuda e? A buna ndandu mbi yidi muba wuzengo e? **2** Nyinga, ndandu yidi yinneni. Bila bawu baba batheti mu batu boso mu tambula mambu ma nzambi. **3** A buna buevi e? Enati bankaka basia wilukila ko, lumbanza buna kambu kuawu ku minu kuela vunza kikhuikizi ki Nzambi e? **4** Nana, buawu ko. Bika Nzambi kamonika wukiedika vayi kadika mutu kamonika mutu wu luvunu banga bu disonimina ti: Bika wumonika mutu wusonga mu diambu di mambu maku momo weta yolu ka ayi wela nunga bu wela sambusu. **5** Enati kambu kueto ku busonga kulembo monisa busonga bu Nzambi buna mbi tufueti tuba e? Nzambi kasi wusonga ko bu keti kutubuisilanga nganzi andi e? Mu kimutu thubidi buawu. **6** Nana, buawu ko; buna buevi Nzambi kela sambisila nza e? **7** Enati kiedika ki Nzambi, mu luvunu luama, kiluta monika mu diambu di nkembo'andi, buna bila mbi mfueti sambusulu banga nkuamasumu e? **8** Buna bila mbi kadi tuba ti: tuvanganu mambu mambimbi muingi mamboti mamonika e? Bila bankaka balembo tufingi bu balembo tufundi ti buawu bobo tulembo tubanga. Thumbudulu awu yidi yisonga. **9** Buna buevi e? Beto tuviatukidi bankaka e? Nana, bila beto tumana monisa ti batu boso, Bayuda voti basi Ngelese, badi ku tsiluyalu lu masumu. **10** Banga bu disonimina ti: Kuisi ko mutu wusonga, kadi wumosi. **11** Kuisi ko mutu wulenda sudika, kuisi ko mutu wuntombanga Nzambi. **12** Babo bamana vengama mu nzila yi Nzambi, va kimosi baboso bamana kukikitula batu bakambulu mfunu. Kuisi ko mutu wumvanganga mamboti, kadi wumosi. **13** Madinga mawu madi biziami bizibuka; beta sadila ludimi luawu mu diambu di luvunu; Mitsa mi ziniokamidi mu bididi biawu. **14** Mu miunu miawu muwedi zitsingulu bu Nzambi oulembo morika kafiri ku Miria: Mina ayi mambu ma mimvikudi mitelimina buawu kimbangi. **22** Busonga bobo bumbanga kuidi Nzambi bunkuizilanga mu minu mu Yesu Klisto, kuidi babo bobo bawilukila. Bila kuisi ko luviajeku. **23** Batu boso bamana vola masumu ayi bakambulu nkembo wu Nzambi. **24** Mu kambu futa kadi kima, bawu bakitulu basonga mu nlemvo andi mu nzila yi khudulu yidi mu Klisto Yesu. **25** Bila niandi Nzambi kakubika muba dikaba di ndemvokolo yi masumu mu nzila yi minu yidi mu menga mandi. Wuvanga buawu mu monisa busonga buandi, mu mvibudulu andi, bila kasia vana ko thumbudulu mu masumu mavolo thama. **26** Mu diambu di monisa busonga buandi mu thangu yayi mu diambu kamonika wusonga ayi mu ba mutu wowo wunkitulanga wusonga woso mutu wuntula minu kiandi mu Yesu. **27** A buna kuevi kuidi diambu tulenda kiniemisina e? Kuisi ko! Mu muina mbi tueka kiniemisina e? Wowo wu mavanga e? Nana! Vayi mu muina wu minu kaka! **28** Bila tuzebi ti mu diambu di minu mutu keti kitudulu wusonga mu kambu mavanga ma Mina. **29** A buevi, Nzambi widi kaka Nzambi yi Bayuda e? Kasi Nzambi yi Bapakanu, **30** bila Nzambi yimosi kaka weti kitula bazengo batu basonga mu nzila yi minu ayi weti kitula bakambulu bazengo batu basonga mu nzila yi minu. **31** A buevi, tuvonda Mina mu nzila yi minu e? Nana. Mu nzila yoyi nkutu tueti luta kindisila Mina.

4 Mbi tulenda tuba mu diambu di Abalahami nkulu'eto mu kimutu e? **2** Enati Abalahami wukitulu wusonga mu diambu di mavanga buna beki diambu di kalenda kiniemisina; vayi bika va meso ma Nzambi. **3** Bila mambu mbi meti tuba masonoko e? Abalahami wuwilukila

4 Mbi tulenda tuba mu diambu di Abalahami nkulu'eto mu kimutu e? **2** Enati Abalahami wukitulu wusonga mu diambu di mavanga puna beki diambu di kalenda kiniemisina; vayi opika va meso ma Nzambi. **3** Bila mambu mbi meti tuba masonoko e? Abalahami wuwilukila

Nzambi ayi diawu Nzambi kankitudila wusonga. wulebakana ko mu minu bu kasia bela nitu andi **4** Woso mutu wunsalanga kisalu wumfutungu. mayindu ko, bila yiba banga yifua; bila buna Mfutu andi wisi dikaba ko vayi widi mfuntu weka nduka-nduka khama yi mimvu ayi buna boso buididi kisalu kiandi. **5** Vayi kuidi mutu Sala kalendi buela buta ko. **20** Vayi mu diambu wunkambu salanga ayi wilukila mutu wovo di tsila yi Nzambi, kasia memata ko voti kasia wunkitulanga bankua masumu batu basonga, kambu minu ko. Vayi wukindusu mu minu bu buna wela tangulu wusonga mu diambu di kavana nkembo kuidi Nzambi **21** ayi wuzaba minu kiandi. **6** Banga bu tubila Davidi ti khini kuandi bumboti ti mutu wovo wuvana tsila beki kuidi mutu wovo Nzambi keta tangila mutu lulendo mu dukisa yawu. **22** Diawu kankitudila wusonga bika mu mavanga: **7** O khini kuidi batu wusonga. **23** Vayi kusia sonama mu diambu bobo balemvokolo minkanu miawu ayi masumu diandi kaka ko ti niandi kaka wukitulu wusonga mawu mafuku! **8** O khini kuidi woso mutu **24** vayi ayi kuidi beto tuela kitulu basonga, Pfumu kankambu tangila masumu. **9** A buevi beto tuwilukila mutu wovo wufulukisa Yesu, khini beni yidi kaka mu diambu di bazengo nitu Pfumu eto, mu bafua, **25** wuyekolo mu diambu yi kibakala voti yidi ayi kuidi bawu bakambulu di zinzimbala zieto vayi wufulukusu mu diambu bazengo e? Bila tueti tubanga ti: Abalahami di busonga bueto.

wukitulu wusonga mu minu. **10** Buna buevi divangimina e? Mu thangu kaba wuzengo voti buna kazengolo ko e? Bika sia ti buna widi wuzengo vayi buna kazengolo ko. **11** Wutambula dimbu kinzengolo banga dimbu ki busonga mu diambu di minu kiandi buna kazengolo ko, muingi kaba dise di batu bopo bawilukila kambu nzengolo; muingi mamvawu bakituka batu basonga. **12** Ayi muingi kaba dise di bopo bazengo, bika sia ti bila badi bazengo, vayi mu diambu beta landakana kifuani ki minu kioki kiba dise dieto Abalahami buna kazengolo ko. **13** Bila tsila yi tambula nza yimvimba banga kiuka yivanunu kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi bika sia ti mu diambu di Mina vayi mu diambu di busonga bu minu. **14** Bila enati bopo badi ku tsi luyalu lu Mina bela tambula kiuka, buna minu kikitukidi kima kikambulu mfunu ayi buna tsila yimvunzulu. **15** Bila Mina mintotulanga nganzi yi Nzambi. Bila vana vakambulu Mina, vasi mbundulu yi masumu ko. **16** Diawu tsila yivanunu mu diambu di minu muingi yiba dikaba; ayi tsila yiba yikuikama kuidi nkuna woso wu Abalahami. Bika sia ti kuidi bopo kaka bantumukinanga Mina vayi kuidi bopo badi minu kimosi ayi Abalahami, niandi dise di beto boso. **17** Banga bu disonimina ti: minu ndibieka dise di makanda mawombo. Niandi dise dieto va meso ma Nzambi yoyi kawilukila; yoyo yimvananga luzingu kuidi bopo bafua ayi wuntelanga bima biobi bikambulu banga ti bidi. **18** Mu kambu bila kisila diana, vayi wutula diana ayi wuwilukila mu diambu kaba dise di makanda mawombobanga bu nkambilila Nzambi ti: buawu bopo buela bela nkun'aku. **19** Kasia ba

5 Sumbu tukitulu batu basonga mu nzila yi minu, buna tuidi mu ndembama ayi Nzambi mu diambu di Pfumu'eto Yesu Klisto. **2** Mu diambu diandi, mu nzila yi minu, tubakidi diluaku di kotila mu nlempo wu Nzambi; mu wawu tuididi batelama. Tulembo moni khini bu lulembo fubakana mu nkembo wu Nzambi. **3** Bika sia ti momo kaka, vayi tueti kukiniemisa mu ziphasi bila ziphasi ziawu zieti buta mvibudulu; **4** mvibudulu weti buta kimutu kifuana; kimutu kifuana kieti buta diana. **5** Ayi diana dilendi fuisu tsoni ko bila Pheve Yinlongo, yoyibatuvana, wudukula luzolo lu Nzambi mu mintima mieto. **6** Bila buna tukidi batu balebakana, mu thangu yifuana, Klisto wufua mu diambu di bankua masumu. **7** Phasi mu mona mutu wumfuila mu diambu di mutu wusonga vayi mananga vadi mutu wulenda kikinina fuila mu diambu di mutu wumbotti. **8** Vayi Nzambi wumonisina luzolo luandi kuidi beto: buna tukidi bankua masumu, Klisto wufua mu diambu dieto. **9** Diawu sumbu buabu tukitulu basonga mu menga mandi buna keti wela kutuvukisa mu zinganzi zi Nzambi. **10** Bila enati bu tuba bambeni zi Nzambi, vayi wuvutula nguizani niandi ayi beto mu lufua lu Muarl'andi. Vayi buabu sumbu nguizani yi yutuka keti wela kutuvukisa mu luzingu lu muan'andi. **11** Bika sia ti momo kaka vayi tulembo kiniemisa mu Nzambi mu diambu di Pfumu eto Yesu Klisto, mu niandi muvutukididi nguizani ayi Nzambi. **12** Diawu, sumbu mu mutu wumosi muyizila masumu va nza, ayi lufua luyizila mu masumu, diawu lufua lukotila mu batu boso bila batu boso bavola masumu.

13 Masumu maba va nza tuamina Mina. Vayi ayi niandi mu mfulukulu andi. **6** Bu tuzebi ti vakambulu Mina valendi tangulu masumu ko. **14** kimutu kieto kikhulu kibandu va kimosi ayi Muaki lufua luyala tona Adami nate mu thangu niandi va dikulusi muingi nitu yi masumu yi Moyize ayi nate mu batu bobo bakambu vola biva mu diambu tubika buela ba bavika ba masumu banga Adami, mfikula yi mutu wovo masumu. **7** Bila mutu wovo wufua, wukulu wufueti kuiza. **15** Vayi nzimbala yi Adami yisi mu masumu. **8** Muaki enati tufua va kimosi dedakana ko mu luvalu ayi dikaba di Nzambi. ayi Klisto, buna tunwilukila ti tuela zinga va Bila enati batu bawombo bafua mu diambu kimosi ayi niandi. **9** Bu tuzebi ti Yesu wufuluka di nzimbala yi mutu wumosi, vayi nlemvo mu bafua, kalendi buela fua ko. Lufua lusiedi wu Nzambi ayi dikaba di Nzambi biluta woka diaka lulendo mu niandi ko. **10** Bila wufua vayi muidi batu bawombo mu diambu di nlemvo wu wufua mfua yimosi mu diambu di masumu ayi mutu wumosi. Yesu Klisto niandi mutu beni. **16** bu kalembo zingi, wulembo zingi mu diambu di Kisalu ki dikaba di Nzambi luviaikunu kidi ayi Nzambi. **11** Diawu beno mamveno lukimonanga kisalu ki disumu di mutu wumosi. Thumbudulu beno veka banga beno lumana fua mu diambu yitotukila mu diambu di disumu di mutu di masumu ayi lulembo zingi mu diambu di wumosi yinata mbedoso vayi dikaba divanu, Nzambi mu Yesu Klisto. **12** Diawu bika masumu mu diambu di zinzimbala zi batu bawombo, mabika buela yadila zinitu zieno ziozizimfuanga dinata ndungusulu. **17** Bila enati mu diambu muingi lubika buela tumimina zitsatu ziandi di nzimbala yi mutu wumosi, lufua luyala mu zimbimbi. **13** Lubika tambika binama bieno ku diambu di mutu wovo, buna keti batu bobo tsi luyalu lu masumu banga bisadulu bi mambu balembo tambula woka ki nlemvo wu Nzambi mambimbi. Vayi bika lukitambika beno veka ayi dikaba di busonga buandi bela yadila mu kuidi Nzambi banga batu bafuluka mu bafua luzingu mu diambu di Yesu Klisto. **18** Nzimbala mu diambu di luzingu ayi lutambika binama yi mutu wumosi yinata mbedoso yi batu boso; bieno kuidi Nzambi banga bisadulu bi mambu bobuawu mavanga masonga ma mutu wumosi masonga. **14** Bila masumu malendi buela ku makula batu boso mu thumbudulu ayi malembo luyadila ko bu lusiedi ko ku tsi luyalu lu Mina bazingisa. **19** Bobuawu mu diambu di kambu vayi lueka ku tsi luyalu lu nlemvo. **15** Buna kutumama ku mutu wumosi; batu bawombo buevi? Tutatamana kueto volanga masumu bakituka bankua masumu. Buawu bobo mu bu didi ti tusiedi ku tsi luyalu lu Mina ko vayi diambu di tumamana ku mutu wumosi batu ku tsi luyalu lu nlemvo e? Nana! **16** Lukadi zaba bawombo bela kitulu batu basonga. **20** Mina ti bu lukiyekudi banga bavika kuidi mutu mu mitotuka mu diambu di nzimbala yiwokila. Vayi diambu di kuntumimina buna lueka bavika ba voso vawokidi masumu, vawu valutidi woka nlemvo; **21** muingi sumbu masumu mayadila mu diambu di lufua, buawu nlemvo wunyadila mu nzila yi busonga mu diambu di luzingu lukalumani mu nzila yi Yesu Klisto, Pfumu eto.

(aiōnios g166)

6 A diambu mbi tutuba e? Tutatamana volanga kueto masumu muingi nlemvo wuwoka e? **2** Nana! Sumbu beto tuidi tufua mu masumu, buna buevi tulenda buela zingila diaka mu masumu e? **3** A buevi, lukadi zaba ti beto boso bobo tubotama mu Yesu Klisto, tubotama mu diambu di lufua luandi e? **4** Tuziku va kimosi ayi niandi mu mbotokolo yi tubotama mu diambu di lufua muingi banga bu fulukila Klisto mu bafua mu nzila yi nkembo wu Tata, beto mamveto tuzinga luzingu lumona. **5** Bila enati tufubakana ayi niandi mu lufua luandi buna tuela fubakana mutu wowo lulembo tumimina; mananga luidi bavika ba masumu mannatanga ku lufua voti mananga luidi bavika ba tumamana kunnatanga ku luzingu lu busonga e? **17** Vayi matondo kuidi Nzambi bila bu luba bavika ba masumu lutumukina mu mintima mieno malongi ma lulongo. **18** Bu lumana kulu mu masumu, luyika bavika ba busonga. **19** Mu kimutu ndilembo tubila mu diambu di lebakana kueno ku nitu. Bila banga bu luyekula binama bieno mu kivika ki tsumukunu ayi ki mambu mambimbi mu diambu di vanganga mambu mambimbi, buawu bobo luyekudila buabu binama bieno banga bavika mu busonga mu diambu di vanga mambu manlongo. **20** Bila bu luba bavika ba masumu, lusia ba ku tsi luyalu lu busonga ko. **21** Buna mimbutu mbi lumbuta mu mambu momo lulembo fuila buabu tsoni e? Bila tsukulu yi mambu beni lufua. **22** Vayi buabu bu lukululu

mu masumu ayi luyikidi bavika ba Nzambi, buna mbutu lumbuta wawu wawu: luzingu lunlongo ayi ku tsuka luzingu lukalumani. (aiōnios g166) **23** Bila lufua luawu mfutu wu masumu vayi luzingu lukalumani luawu dikaba di nlemvo, di Nzambi mu kithuadi ki Klisto Yesu, Pfumu eto. (aiōnios g166)

7 A bakhomba, lusi zaba ko ti Mina mieti yadila mutu bu kalembo zingi e? Ndinyoluka kuidi batu bazebe Mina. **2** Bila nketo, widi mu tsi minsua mi bakala widi wukangama mu mina kuidi bakala diandi bu dikidi zingi. Vayi enati bakala fuidi buna nketo beni niangukini mu mina mi bakala. **3** Diawu bakala bu dilembo zingi, nket beni wela tedolo nkua kitsuza enati kuedidi bakala dinkaka. Vayi enati bakala beni difuidi, buna, kululu mu Mina beni ayi kalendii buela tedolo ko nkua kitsuza enati kuedidi bakala dinkaka. **4** Diawu mamveno bakhomba ziama, beno mamveno lumana vondo va ntuala mina mu nitu yi Klisto mu diambu di luvuiwulu kuidi mutu wunkaka, mutu wowo wufuluka mu bafua muingi tubuta mimbutu mu diambu di Nzambi. **5** Bila bu tuba mu nsuni; zinzinunu zi masumu ziozi zitotukila mu Mina zisala mu binama bieto mu diambu di buta mimbutu minnatanga ku lufua. **6** Vayi buabu, tukulu ku tsi luyalu lu Mina, bu tuba bafua mu mina, miomi miba kutusimbidila muingi tusadila Nzambi mu tsadulu yimona mu lusadusu lu Pheve vayi bika mu tsadulu yikhulu lu tsi luyalu lu Mina. **7** Buna mbi tutuba e? Mina midi masumu e? Nana. Vayi ndizabila masumu mu diambu di Mina bila nganu ndisia zaba nzinunu ko enati Mina misia tuba ko ti wulendi zinina ko. **8** Vayi masumu bu mabaka diluaku mu nzila lutumunu, buna mabuta mu minu zinzinunu zioso, bila masumu madi mafua enati Mina mikambulu. **9** Vayi minu, mu thama ndizinga mu kambu Mina. Vayi lutumunu bu luyiza buna masumu mazinga **10** ayi minu ndifua. Buna lutumunu lunnatanga ku luzingu, kuidi minu, luba banga luawu lunnata ku lufua. **11** Bila masumu bu mabaka diluaku maphuna mu nzila yi lutumunu ayi maphonda mu nzila yi lutumunu. **12** Mina midi minlongo ayi lutumunu luidi lunlongo, lusonga ayilumboti. **13** Buna buevi diambu diodi di mboti dilenda bela tho yi lufuamu diambu diama e? Nana, buawu ko. Vayi Masumu, muingi mamonika masumu mandatina lufua mu nzila

yi diambu di mboti ayi mu nzila yi lutumunu maluta monika bukiedika ti masumu. **14** Muaki tuzebi ti Mina midi mi kipheve vayi minu ndidi nkuakinsuni, ndisumbusu kuidi masumu. **15** Bila ndizabanga ko mambu ndieti vanga, ndivanganga ko mambu momo ndieti zola ayi ndieti vanga mambu momo ndieti lenda. **16** Enati ndieti vanga momo ndieti lenda buna ndilembo sudika ti Mina midi mimbotti. **17** Buabu buna bika sia ti minu ndilembo vangi buawu vayi masumu madi mu minu. **18** Bila nzebi ti kuisi ko diambu di mboti mu minu; bu dinsundula ti mu nitu ama. Luzolo luvangila mamboti luidi yama vayi ndisi ko lulendo luvangila mawu. **19** Bila ndivanganga ko mamboti momo thidi vayi ndieti vanga mambimbi momo ndieti lenda. **20** Enati ndilembo vangi mambu momo ndieti lenda buna bika sia ti minu ndilembo vangi mawu vayi masumu madi mu minu. **21** Buna mbueni Muina wawu mu minu: mu thangu thidi vanga mambu mamboti, mambimbi madi yama. **22** Bila ku tsi ama ntima, khini ndieti mona mu Mina mi Nzambi. **23** Vayi mina minkaka ndieti mona mu binama biama; mina miomi mieti nuanisa mina mi diela diama ayi mieti ku khitura mvika wu mina mi masumu madi mu binama biama. **24** Minu ndidi mutu wu mabienga! A nani wela ku khula mu nitu vayi yi lufua e? **25** Matondo kuidi Nzambi mu Pfumu eto Yesu Klisto. Diawu minu veka, mu diela diama ndidi mvika wu Mina mi Nzambi vayi mu kinsuni ndidi mvika wu mina mi masumu.

8 Diawu, kusiedi buabu mbedoso ko kuidi batu bobo badi mu Klisto Yesu. **2** Bila Mina mi Pheve yimvananga luzingu mu Klisto Yesu mikhula mu mina mi masumu ayi mi lufua. **3** Bila, mambu momo malembakanava Mina bu miba milebakana mu diambu di nsuni, Nzambi wuvanga mawu bu kafidisa muan'andi mu lunitu ludedakana banga lunitu lu batu ba masumu ayi muingi kakituka dikaba mu diambu di masumu. Buawu bobo kabedisila masumu madi mu lunitu lu kimutu; **4** mu diambu di dukisa busonga bu Mina mu beto tulembo diatila boso buididi Pheve vayi bika boso buididi nsuni. **5** Bila batu bobo bandiatila boso buididi nsuni, bantulanga mayindu mawu mu mambu ma nsuni; vayi bobo bandiatila boso buididi Pheve bantulanga mayindu mawu mu mambu ma Pheve. **6** Bila tula mayindu mu nsuni

mannatanga ku lufua vayi tula mayindu mu matheti ma Pheve, tulembo kungi mu tsi ntima pheve mannatanga ku luzingu ayi ndembama. bu tulembo vingila tukituka bana, bu tulembo 7 Bila mayindu ma kinsuni mawizananga ko ayi vingila khudulu yi zinitu zieto. 24 Bila beto Nzambi; bila makinzikanga Mina mi Nzambi mu diana tuvukila. Enati diana dimonikini, ko ayi malendi ku mikinzika ko. 8 Muaki batu buna disiedi diana ko. Bila diambu diodi mutu bobo badi mu nsuni balendi monisa Nzambi kalembo moni buna bila mbi kafueti kudisila khini ko. 9 Muaki beno lusiedi mu nsuni ko vayi diana e? 25 Vayi enati tulembo tudi diana mu mu Pheve enati Pheve yi Nzambi yidi mu beno. diambu diodi tankambu mona, buna tulembo Vayi enati mutu kasi ko pheve yi Klisto, buna kudivingidila mu mvibudulu. 26 Bobuawu Pheve mutu wovo kasi vuiwulu kuidi Klisto ko. 10 weti kutusadisa mu lebakana kueto. Bila tukadi Vayi enati Klisto widi mu beno, buna nitu yifua zaba mambu momo tufueti lomba mu bufueni mu diambu di masumu vayi pheve yilembo vayi niandi veka Pheve weti kutulombila mu zingi mu diambu di busonga. 11 Enati Pheve yi khungulu yikambu baka bu tubila. 27 Bosi Nzambi yoyi wufulukisa Yesu mu bafua widi mu mutu wovo wumfionguninanga mintima zebi beno, buna mutu wovo wufulukisa Klisto mu mayindu ma Pheve bila wunlombilanga mu bafua wela zingisa zinitu zieno zimfuanga mu diambu di banlongo boso buididi luzolo lu diambu di Pheve andi yidi mu beno. 12 Diawu Nzambi. 28 Muaki tuzebi ti mambu moso bakhomba, pholo yidi yeto; vayi bika kuidi nsuni mansalanga va kimosi mu diambu di mamboti mu diambu di zingila boso buididi nsuni. 13 Bila ma batu bobo banzolanga Nzambi, batu bobo enati lunzingila boso buididi nsuni, buna luela batelo boso buididi lukana luandi. 29 Bila fua. Vayi enati lulembo vondi mavanga ma nitu batu bobo kakizabila tona thama, wukibakila mu lulendo lu pheve, buna luela zinga. 14 Bila lukana lukuba dedikisa mu ba banga Muan'andi batu boso bandiatusungu kuidi Pheve yi Nzambi muwingi Muan'andi kaba muana wutheti mu bawu bana ba Nzambi. 15 Bila lusia tambula bakhomba bawombo. 30 Bobo kakizabila tona pheve yi kivika ko mu diambu lubanga diaka thama wubatela, wuba kitula basonga; bobo ku tsi boma, vayi beno lutambula Pheve yoyi kakitula basonga wuba kembisa. 31 Mambu mbi yilukitura bana ba Nzambi. Mu Pheve beni tueti tulenda diaka tuba mu diambu di mambu mama yamikinina: Aba, bu dinsundula Tata. 16 Niandi e? Enati Nzambi widi ku ndambu eto, buna veka Pheve weti telama kimbangi va kimosi ayi nani wulenda ba mbeni'eto e? 32 Mutu wovo pheve eto ti tuidi bana ba Nzambi. 17 Enati tuidi wukambu yimina Muan'andi wumosи kaka vayi bana buna tuela vinginina kiuka: mimvingidi wunyekula mu diambu dieto beto boso; buna mi Nzambi ayi mimvingidi va kimosi ayi Klisto buevi kalendi kutuvanina ko bima bioso va enati tulembo moni ziphasi va kimosi ayi niandi kimosi ayi muan'andi e? 33 Nani wulenda funda muwingi tukemboso va kimosi ayi niandi. 18 Mu batu bobo Nzambi kasobula e? Niandi veka phila ndimuena, ziphasi zi thangu yayi zisi fuanu Nzambi wukuba kitulanga basonga. 34 A buna dedokoso ko ayi nkembo wunkuiza, wovo bela nani wulenda bedisa e? Klisto niandi wufua, kutumonisa. 19 Bila bibioso bivangu bilembo vayi wufuluka; niandi vuendi va lubakala lu vingila, mu tsatu yi ngolo, mbonokono yi bana Nzambi ayi wukutulombilanga. 35 Nani wulenda ba Nzambi. 20 Bila bibioso bivangu bimana tulu kutuvambisa mu luzolo lu Klisto e? Yamusu ku tsi kivika ki mambu ma kambulu mfunu, voti ziphasi, voti zinzomono; nzala, kambu ku bika sia ti mu luzolo luawu veka vayi mu luzolo minledi, tsisi yi lufua, voti sabala e? 36 Banga bu lu mutu wovo wutula biawu ku tsi kivika. Vayi disonimina: Mu diambu di luzolo mu ngeyo, beti diana didi 21 bila, mananga, bibioso bivangu tomba ku kutuvonda kadika lumbu; batumona biela kulu mu kivika ki lulendo lu mbivusu banga mamemii mankuenda ku vondo. 37 Vayi mu diambu di mona khini mu kiphuanza ki mu diambu di mambu moso mama, tueti luta nkembo wu bana ba Nzambi. 22 Bila tuzebi ti nunga mu diambu di mutu wovo wutuzola. 38 bibioso bivangu bilembo kungi va kimosi ayi Bila bukiedika minu nzebi ti buba ti lufua voti bilembo moni ziphasi nate buabu banga ziozi zinga, buba ti zimbasi voti ziphevi zimbimbi, zimmonanga nketo wummona mianga mi buta. buba ti bima bi thangu yayi voti bima binkuiza 23 Bika sia ti biawu kaka bilembo kungi vayi ku ntuala, voti lulendo, 39 buba biobi bidi va ayi mamveto, beto bobo tutambula makaba kingela voti biobi bidi ku tsi ntoto, voti vangu

kinkaka, bilendi kutuvambisa ko mu luzolo lu Nzambi, lolo luidi mu Klisto Yesu, Pfumu eto.

9 Mambu ndituba mu Klisto madi makiedika ayi ndikadi vuna. Mayindu mama ma ntima meti kuthelimina kimbangi mu Pheve Yinlongo: **2** ti kiadi kingolo kidi yama ayi phasi yika yilendi suka ko yidi yama mu ntima. **3** Bila minu veka nditomba singu kuidi Nzambi ayi vambana ayi Klisto mu diambu di bakhomba ziamma, bibutu biamma bi dikanda. **4** Bawu badi basi Iseli, bobo bakitulu bana bandi ayi bavuidi nkembo, zinguizani, dikaba di tambula Mina; tsambudulu yi kiedika ayi zitsila; **5** bawu bavuidi bakulu. Mu kimutu, Klisto wutotukila mu bawu: Niandi wunyadila bima bioso. Nzambi niandi wunsakumunanga mu zithangu zioso. Amen. **(aiōn g165)** **6** Bika sia ti mambu ma Nzambi mabedoso bila baboso batotukila mu Iseli basiko basi Iseli. **7** Bobuawu, babo badi mu nkuna Abalahami basi ko bana bandi. Bila Nzambi wukamba Abalahami: Mu Isaki kaka muela totukila nkun'aku. **8** Bu dinsundula ti: bika sia ti bana bobo babutukila mu kinsuni bawu bana ba Nzambi, vayi bobo babutukila mu tsila bawu bantangulungu bana ba nkuna. **9** Bila mambu mama madi mambu ma tsila: Mu tsungi yayi ndielia kuiza ayi Sala wela buta muana wu bakala. **10** Bika sia ti mambu momo kaka vayi buawu bobo mu Lebeka, mutu wowo wubutulu bitsimba kuidi dise dimosi, nkulu eto Isaki. **11** Bila tuamina bitsimba bibutuka ayi buna bavengi ko kadi diambu dimosi di mboti voti di mbimbi mu diambu di dedikisa tsobodolo yi Nzambi; bika sia ti mu diambu di mavanga vayi mu diambu di mutu wowo wutela; **12** niandi bakamba ti: nleki wela yadila nkulutu. **13** Banga bu disonimina: minu ndizola Yakobi ayi ndilenda Esawu. **14** Buna mbi tutuba e? Nzambi kasi wusonga ko e? Nana buawu ko. **15** Bila niandi wukamba Moyize: Minu ndielia monina kiadi woso mutu thidi mona kiadi. Ayi ndielia vangila mamboti kuidi woso thidi vangila mamboti. **16** Momo masi ko mu diambu di luzolo lu mutu voti mu diambu di zingolo zi mutu vayi madi mu diambu di Nzambi wummonanga batu kiadi. **17** Bila mu masonoko Nzambi wukamba Falawo ti: Mu bila kioki minu nditotula muwingi ndimonisa lulendo luama mu ngeyo; muwingi dizina diama diyamukusu va ntoto wumvimbwa. **18** Diawu niandi weti mona kiadi woso mutu

katidi mona kiadi ayi weta kitula mfua matu woso mutu wu kazodidi. **19** Buna ngeyo wela kukhamba: bila mbi kakidi tubidilanga e? Bila nani wulenda kakidila luzolo luandi e? **20** Mutu, ngeyo widi nani mu findana ziphaka ayi Nzambi e? Kima kivangu kilenda tuba kuidi mutu wuvanga kiawu ti: "Bila mbiwuphangila buabu e?" **21** Mbumbi kasi ko minsua mu vanga mu tuma tumosi nzungu yi nzitusu ayi yinkaka yikambulu nzitusu e? **22** Buna mbi wulenda tuba enati Nzambi, bu kazola monisa nganzi andi ayi monisa lulendo luandi, wuvibidila mu thangu yinda zinzungu zituma zi nganzi zikubuku mu bivusu e? **23** Bosi mbi diaka wulenda tuba enati Nzamni wuvanga buawu mu diambu di monisa kimvuama ki nkembo'andi mu zinzungu zituma zi kiadi zikakubika tona thama mu diambu di nkembo e? **24** Bila beto katela, bika sia ti muidi Bayuda kaka vayi ayi mu Bapakanu. **25** Banga bu katubila mu nkanda Oze: Bobo basia ba batu bama ko, ndielia ku batedila "batu bama" Nketo wovo wusia ba kiluzolo kiama ko, ndielia kuntedila kiluzolo. **26** Va buangu kioki baba kambilia ti: "beno luisi batu bama ko" vana bela ku batedila: "bana ba Nzambi yi moyo." **27** Ezayi wutuba mu diambu di Iseli ti: Enati thalu yi bana ba Iseli yilenda dedakana banga nzielo yi mbu, ndambu yela siala yawu kaka yela vuka. **28** Bila mu nsualu ayi mu bufuana Pfumu kela zengila mambu va ntoto. **29** Banga Ezayi bu katuama tuba: Enati Pfumu yi minkangu mi masodi kasia kutubikila ndambu wu nkuna wu batu ko, nganu tudedakana banga basi Sodoma; nganu tuba banga basi Ngomola. **30** A diambu mbi tutuba e? Bapakanu, bankambu kuawu landakananga busonga babakudi busonga; busonga bobo buntotukilanga mu minu. **31** Vayi Iseli bu kalandakana Mina mu diambu di ba wusonga kasia tula ku Mina beni ko. **32** Bila mbi e? Bila Iseli kasia kumilandikinina ko mu minu vayi mu mavanga. Babumina thutu mu ditadi, **33** banga bu masonimina: Tala, minu thudidi ditadi mu Sioni ditadi di mbumina batu thutu ayi ditadi dinneni di mbuisa batu;

10 A bakhomba, lukanu lu ntim'ama ayi lomba ku ndieti lomba kuidi Nzambi mu diambu di bana ba Iseli luidi mu diambu bavuka. **2** Bila ndieti kuba telima kimbangi ti babeki bufula bu ngolo mu diambu di Nzambi, vayi bika boso buididi nzayilu. **3** Bila basi zaba busonga bu

Nzambi ko vayi beti tombanga bu kitudulu bobo bakambu ku thomba, ndikimonisa kuidi basonga mu busonga buawu veka; bamanga bobo bakambu ku mbela mayindu. **21** Vayi mu kuawu tumukina busonga bu Nzambi. **4** Bila Klisto niandi tsukusunu yi Mina muingi woso mutu weti wilukila kakituka wusonga. **5** Bila Moyize wusudikisa busonga buntotukilanga mu minu ti: woso mutu wela sadila mambu mama, wela zingila mu mawu. **6** Vayi tala buntubanga busonga bobo buntotukilanga mu minu: Kadi kukiyuvula mu ntim'aku ti: nani wela kuenda ku Diyilu e? Bu dinsundula ti: Klisto kasia kuluka ko e? **7** Voti: Nani wela kuluka ku diyenga e? Bu dinsundula ti: tombula Klisto mu bafua. (*Abyssos g12*) **8** Vayi mbi dintuba e? Mambu ma Nzambi mafikimini; madi mu munu'aku ayi mu ntim'aku. Mambu mama madi mambu ma minu ayi mawu tueti longa. **9** Bila enati wunkikinina mu munu'aku ti Yesu niandi Pfumu, ayi wunwilukila mu ntim'aku ti Nzambi wumfulukisa mu bafua, buna wela vuka. **10** Bila woso mutu wunwilukila mu ntima, wela kitulu wusonga ayi mutu wunkikinina mu munu andi wela tambula phulusu. **11** Bila masonoko meti tuba ti: Woso mutu wunkunwilukila kalendi fua tsoni ko. **12** Bila kadi luviakunu wasi ko va khatitsika Nyuda ayi muisi Ngelese bila baboso Pfumu yimosi badi. Pfumu beni widi nkua kimvuama kuidi babo bobo beti kunsambilu. **13** Bila woso mutu wela sambila dizina di Pfumu wela vuka. **14** Vayi buevi balenda sambidila mutu wovo wubasia wilukila ko e? Buevi balenda wilukila mutu wovo basia wila zitsangu ko e? Buevi balenda wila mu kambu mutu wunlonga e? **15** Ayi buevi balenda longila enati basia tumu ko e? Banga bu masonimina: A nga phila kitoko madi malu ma batu bobo bansamunanga Nsamu Wumboti. **16** Vayi baboso basia tumukina Nsamu Wumboti ko. Bila Ezayi wutuba ti: A Pfumu, nani wuwilukila malongi meto e? **17** Diawu minu kieti kuizila mu mambu momo tueti wa ayi momo tueti wa meti kuizila mu mambu ma Klisto. **18** Vayi minu thubidi: basia wa ko e? Nyinga, bawa kuawu bila dusonama ti: Zimbembo ziawu ziwakana va ntoto wumvimbba mambu mawu mayenda nate mu zitsongi zi nza yimvimba. **19** Vayi minu thubidi: Iseli kasia zaba ko e? Va theti Moyize wutuba: Ndiela ku lukitula bankua kiphala mu nzila yi dikanda dikambulu dikanda; ayi ndiela kulufuemisa mu nzila yi dikanda dikambulu diela. **20** Ezayi wuba bukhafi ko katuba ti: Minu ndibakulu kuidi batu

bobo bakambu ku thomba, ndikimonisa kuidi diambu di Iseli, niandi wutuba ti: Mu lumbu kimvimba, ndinonuna mioko miama

11 Diawu minu thubidi ti: A buevi, Nzambi wulozidi batu bandi e? Buawu ko. Bila minu veka ndidi muisi Iseli, mu nkuna Abalahami; mu dikanda di Benzami. **2** Nzambi kasia loza ko batu bandi; bobo kazaba tona thama. Lusi zaba ko mambu masonoko mantuba mu diambu di Eli, buevi kfundila Iseli kuidi Nzambi bu katuba: **3** Pfumu, bameni vonda mimbikudi miaku ayi bameni tulula mintalamiaku. Minu veka ndisiedi, vayi balembo tombi kuphonda. **4** Vayi buevi bubela mvutu wu Nzambi e? Ndisueka tsambudi mili yi batu mu diambu diama; bobo basia fukimina Bali ko. **5** Buawu kuandi buididi, mu thangu yayi, vadi ndambu yi batu basiedi boso buididi tsobodolo yi nlemvo wu Nzambi. **6** Enati mu nlemvo, buna yisiedi diaka mu mavanga ko. Bila enati buawu bobo buna nlemvo wusiedi nlemvo ko. **7** Buna buevi e? Iseli kasia tambula ko mambu momo kaba tomba vayi bobo basobolo batambula mawu. Vayi bankaka bakitulu mintima mi matadi **8** bangaa bu disonimina: Nzambi wuba vana Pheve yi tulu, wuba vana meso muingi babika mona; wuba vana matu muingi babika wa, nate lumbu kiaki! **9** Davidi wutuba: Bika minyengo miawu mikituka mu diambu diawu dikondi, ntambu ayi diluaku di balenda buila ayi thumbudulu awu. **10** Bika meso mawu maba mu tombi muingi mabika mona; bika mingongo miawu miba mikomvama mu zithangu ziosi. **11** Minu thubidi: babumina thutu muingi babua e? Nana! Mu mbuilu awu muawu Bapakanu batambudila phulusu muingi Bayuda babasila kiphala. **12** Vayi enati mbuilu awu yidi kimvuama ki nza ayi enati dekuka kuawu kuidi kimvuama ki Bapakanu, buna buevi buela bela kimvuama mu thangu Bayuda boso bela balula mavanga e? **13** Bila kuidi beno Bapakanu ndintuba bu ndidi mvuala wu Bapakanu; ndieti niemisa kisalu kiama **14** bila enati baka bubela, totula kiphala kuidi bibutu biama ayi vukisa bankaka mu bawu. **15** Bila enati ndozolo awu yidi mu diambu di vutula nguizani ayi nza buna buevi buela bela bu bela kuba tambula e? Buna keti yela ba banga mfulukulu mu bafua. **16** Bila enati bitini bitheti bidi binlongo, buna kuku kimvimba

kidi kinlongo. Enati muanzi widi wunlongo batu boso kiadi. (eleesé g1653) 33 A nga phila buna matafi madi manlongo. 17 Vayi enati thipula yidi mu kimvuama, mu nzayilu ayi mu ndambu yi matafi mankaka mazengo ayi ngeyo nduenga bi Nzambi! Zinzengolo ziandi zilendi wubaditafi di nti wu olive wukambu kunu, fiongonono ko ayi zinzila ziandi zilendi bakulu wuyiza kuiku va buangu ki matafi mazengo; ko. 34 Bila: A buna nani wuzaba mayindu ma wuyikidi kithuadi ayi bawu mu bakanga maka mantotukila mu muanzi wu nti wu olive wukunu 18 buna bika kukiniemisa mu diambu di matafi. Enati wulenda kukiniemisa, buna bika sia ngeyo wunnatanga mianzi vayi muanzi wawu weti kunatanga. 19 Ngeyo wulenda tuba: A keti matafi mazengo mu diambu minu ndikuiku. 20 Bumboti kuandi. Mawu mazengolo mu diambu di kambu ku minu vayi ngeyo widi wutelama mu minu. Bika kukiniemisa vayi mona tsisi. 21 Bila enati Nzambi kasia mona kiadi ko matafi momo madi khatika matafi ma nti, buna ngeyo kalendi kumona kiadi ko. 22 Tala buididi mamboti ayi nganzi yi Nzambi. Nganzi kuidi bawu babua, mamboti kuidi ngeyo; enati wunzingila kaka mu mamboti momo. Bila enati buawu ko buna ngeyo mamvaku wela zengo. 23 Ayi bawu mamvawu, enati bakadi zingila mu kambu kuawu ku minu, buna bela kuiku. Bila Nzambi beki lulendo lu kuba kuikila diaka. 24 Bila enati ngeyo wuba wuzengo mu nti wu olive wukambu kunu wowo wumena wawu veka ayi wuyiza kuiku mu nti wu olive wukunu, buna keti matafi momo matotukila mu nti wooo wu olive mela kuiku mu nti beni e? 25 A bakhomba, thidi luzaba disuekama diadi muingi luedi kukimonanga banga batu badiela. Muaki ndambu yi Iseli bawilukilanga ko. Kambu kuawu ku minu kuela zingila nate Bapakanu boso bela kuiza kuidi Nzambi. 26 Buna bosi Iseli dioso diela vuka. Banga bu masonimina ti: Nkudi wela totukila ku Sioni, niandi wela katula kambu ku tumamana koso mu Yakobi 27 Tala buela bela Nguizani ama ayi bawu: Ndiele lemvukila masumu mawu. 28 Mu matedi Nsamu Wumboti, bawu badi bambeni mu diambu dieno vayi mu matedi tsobodolo bawu badi bakiluzolo mu diambu di bakulu. 29 Bila makaba ma nlemvo ayi lutelo lu Nzambi bilendi balulu ko. 30 Mu thama, beno mamveno lusia tumukina Nzambi ko vayi buabu balumueni kiadi mu diambu di kambu ku tumama ku batu baba. 31 Bobuawu, enati kambu kuawu ku tumamana buabu kulunatini kiadi buna diodi didi mu diambu mamvawu bamono kiadi. 32 Bila Nzambi wukanga batu boso, mu diambu di kambu ku tumamana muingi kamona

batu boso kiadi. (eleesé g1653) 33 A nga phila buna matafi madi manlongo. 17 Vayi enati thipula yidi mu kimvuama, mu nzayilu ayi mu ndambu yi matafi mankaka mazengo ayi ngeyo nduenga bi Nzambi! Zinzengolo ziandi zilendi wubaditafi di nti wu olive wukambu kunu, fiongonono ko ayi zinzila ziandi zilendi bakulu wuyiza kuiku va buangu ki matafi mazengo; ko. 34 Bila: A buna nani wuzaba mayindu ma wuyikidi kithuadi ayi bawu mu bakanga maka mantotukila mu muanzi wu nti wu olive wukunu 18 buna bika kukiniemisa mu diambu di matafi. Enati wulenda kukiniemisa, buna bika sia ngeyo wunnatanga mianzi vayi muanzi wawu weti kunatanga. 19 Ngeyo wulenda tuba: A keti matafi mazengo mu diambu minu ndikuiku. 20 Bumboti kuandi. Mawu mazengolo mu diambu di kambu ku minu vayi ngeyo widi wutelama mu minu. Bika kukiniemisa vayi mona tsisi. 21 Bila enati Nzambi kasia mona kiadi ko matafi momo madi khatika matafi ma nti, buna ngeyo kalendi kumona kiadi ko. 22 Tala buididi mamboti ayi nganzi yi Nzambi. Nganzi kuidi bawu babua, mamboti kuidi ngeyo; enati wunzingila kaka mu mamboti momo. Bila enati buawu ko buna ngeyo mamvaku wela zengo. 23 Ayi bawu mamvawu, enati bakadi zingila mu kambu kuawu ku minu, buna bela kuiku. Bila Nzambi beki lulendo lu kuba kuikila diaka. 24 Bila enati ngeyo wuba wuzengo mu nti wu olive wukambu kunu wowo wumena wawu veka ayi wuyiza kuiku mu nti wu olive wukunu, buna keti matafi momo matotukila mu nti wooo wu olive mela kuiku mu nti beni e? 25 A bakhomba, thidi luzaba disuekama diadi muingi luedi kukimonanga banga batu badiela. Muaki ndambu yi Iseli bawilukilanga ko. Kambu kuawu ku minu kuela zingila nate Bapakanu boso bela kuiza kuidi Nzambi. 26 Buna bosi Iseli dioso diela vuka. Banga bu masonimina ti: Nkudi wela totukila ku Sioni, niandi wela katula kambu ku tumamana koso mu Yakobi 27 Tala buela bela Nguizani ama ayi bawu: Ndiele lemvukila masumu mawu. 28 Mu matedi Nsamu Wumboti, bawu badi bambeni mu diambu dieno vayi mu matedi tsobodolo bawu badi bakiluzolo mu diambu di bakulu. 29 Bila makaba ma nlemvo ayi lutelo lu Nzambi bilendi balulu ko. 30 Mu thama, beno mamveno lusia tumukina Nzambi ko vayi buabu balumueni kiadi mu diambu di kambu ku tumama ku batu baba. 31 Bobuawu, enati kambu kuawu ku tumamana buabu kulunatini kiadi buna diodi didi mu diambu mamvawu bamono kiadi. 32 Bila Nzambi wukanga batu boso, mu diambu di kambu ku tumamana muingi kamona

Pfumu e? Voti nani wuba kumvananga zindongi e? 35 Voti nani wutuama kumvana makaba muingi niandi kamvutudila ku nzimunina e? 36 Bila kuidi niandi, mu niandi ayi mu diambu diandi, bima bioso bididi. Bika nkembo wubanga yandi mu zithangu ziosos. Amen. (aión g165)

12 A bakhomba ziama, mu diambu di mamboti ma Nzambi, ndikululeba mu kikitambika kuidi Nzambi banga makaba ma moyo, manlongo, mammonisanga Nzambi khini. Buawu bobo lulenda sambidila Nzambi mu mintima mieno. 2 Lubika vukumukina mambu ma thangu yayi, vayi bika lukituka bamona mu mayindu meno muingi lubaka bu sudikila luzolo lu Nzambi; mu zaba mambu mamboti, momo meti kummonisa khini ayi mambu mafuana. (aión g165) 3 Mu diambu di nlemvo wovo nditambula, ndinlomba kuidi kadika mutu muna luidi ti: lubika banga mayindu maviokikidi tezo kieno vayi mboti kadika mutu kaba mayindu mafuana madi mu tezo ki minu kimvana Nzambi. 4 Banga mu nitu yimosi tubeke binama biwombo vayi binama bioso bisi kisalu kimosi ko. 5 Bobuawu beto tuidi bawombo; tuidi nitu yimosi mu Klisto vayi kadika mutu widi, mu kisalu kiandi, nama mu diambu di sadisa wunkaka. 6 Budidi ti tutambula makaba maviakana boso buididi nlemvowowo tutambula; enati mutu beki dikaba di bikula, bika kasadila diawu boso buididi tezo ki minu kioki kidi yandi. 7 Enati mutu beki dikaba di sadila bankaka buna bika kasadila diawu bumboti. Woso widi dikaba di longa, bika kalonga. 8 Woso widi dikaba di kindisanga batu bika kakindisanga. Woso widi dikaba di kaba bika kakabanga mu kambu maniunguta. Woso widi dikaba di tumina bika kadisadila bumboti. Woso widi dikaba di monanga batu kiadi, bika kadisadila mu khini. 9 Bika luzolo lukambu mayuya. Lulenda mambu mambimbi ayi lusingimina mu mambu mamboti; mu diambu di: 10 —Luzolo lu kikhomba: bika luzolasana beno na beno. —Kinzasana: bika luluta kinzikanga bankaka. 11 —Kisalu: lubika bumolo. —Pheve: lulema mu pheve. —Pfumu: luba bisadi bimbotti.

12 —Diana: dibanga khini eno. —Zithotolo: bila bapfumu badi bisadi bi Nzambi; zieti yekula luvibidila. —Lusambulu: lutatama sambila. thangu awu yoso mu tumina. **7** Luvana kuidi **13** —Banlongo: luyukutisanga zitsatu ziawu, kadika mutu kioki kikafueti tambula: ziphaku zi bika lubanga bakubama mu yakulanga bumboti malu kuidi fueti tambula ziawu; ziphaku zi bima banzenza. **14** Bika lusakumuna batu bobo kuidi fueti tambula ziawu; nzitusu kuidi fueti baku luyamisanga. Lusakumuna vayi lubika zitusu; nkembo kuidi fueti kemboso. **8** Lubika singa. **15** Lumona khini va kimosi ayi batu ba pholo kuidi mutu, vayi luzolasananga kaka bopo bammona khini, ludila va kimosi ayi beno na beno. Bila mutu wovo wunzolanga batu bobo balembo didi. **16** Bika luwizananga bankaka niandi dukisidi Mina. **9** Bila masonama beno na beno. Bika mayindu meno mabika ti: wulendi vanga kitsuza ko; wulendi vonda ko, ba mu bima bizangama; lufubakananga ayi wulendi yiba ko; wulendi zinina ko. Mina miomi batu bobo bakuki kululanga. Bosi lubika banza minkaka mikangama mu muina wumosu wawu: ti beno lulutidi diela. **17** Lubika vutulanga Zola ndiaku banga ngeyo veka. **10** Mutu wovo mambimbi mu mambimbi. Lutomba vanganga wunzolanga, kavangilanga ndiandi mbimbi ko. kaka mambu mamboti kuidi batu boso. **18** Enati Diawu diodi ngeyo zola buna wulembo kinzika baka bubela ayi enati didi mu lukanu lueno, Mina mioso. **11** Luvanga bobo bu luzebi thangu bika luzingilanga mu ndembama ayi batu boso. mbi tueka. Thangu yitufueti kotukila yifueni **19** A bakundi bama, kadi vutulanganu landi beno bila phulusu yi tufikimini viokila mu thangu veka. Vayi luvananga buangu kuidi Nzambi mu tuwilukila. **12** Builu bueka manisa ayi buisi diambu kamonisa nganzi andi bila disonama: bueka nkia. Diawu tulozanu mavanga ma tombi Minu phuidi landi, minu ndielia vutula kiawu. vayi bika tuvuata binduanunu bi kiezila. **13** Bika **20** Enati mbeni aku nzala kammona buna bika tudiatiла mu bufuana, boso bufueni diatulu mu wumvana bidia; enati phuila kammona, bika muini bika sia mu zikhini zivioliki tezo, mu wumvana kanua. Bila bu wulembo vangi bobo bika phulu yi nua, mu bika kitsuza ayi mambu buna banga ti ngeyo wulembo tudi makala ma moso ma tsoni, mu bika minzonza ayi, mu mbazu va mbata ntu andi. **21** Mambu mambimbi kikhenene. **14** Vayi luvuata Pfumu Yesu Klisto. mabika kubedisanga vayi bedisanga mambimbi Lubika belanga nitu mayindu mu diambu di mu mambu mamboti. yukutisa zinzinunu ziandi.

13 Bika kadika mutu katumimina bapfumu **14** Luyakulanga woso mutu wulebakana mu bila kipfumu kioso kuidi Nzambi kieti ba minu; bika sia mu diambu di findana ayi bapfumu zioso Nzambi wuzibieka. **2** Diawu yandi ziphaka mu diambu di mayindu mandi. woso mutu wummanga tumimina bapfumu **2** Wunkaka weti wilukila ti wulenda dia buna kakadi kinzika lutumunu lu Nzambi. bima bioso vayi wunkaka widi, wulebakana, Bobo bankambu tumamananga bela tambula wundianga kaka bidia binkunungu. **3** Buna thumbudulu. **3** Bila batu beti vanga mamboti mutu wovo wundianga bima bioso kabika bamonanga bapfumu boma ko; vayi batu bobo lenza mutu wovo wukakadianga ko bima bioso. beti vanga mambu mambimbi bawu beta Woso wukakadianga ko bima bioso kabika kuzimona boma. A buevi, mengi monanga sambisa mutu wovo weta dia bima bioso bapfumu boma e? Vanganga kaka mamboti bila Nzambi wuntambula. **4** Ngeyo widi nani, buna ziela kuniemisa. **4** Bila bapfumu badi ngeyo wunsambisanga kisadi ki ngana e? Enati bisadi bi Nzambi mu diambu di mamboti telimini voti buidi, Pfumu'andi kaka matedi. maku. Vayi enati mambu mambimbi weti Vayi wela telama bila Pfumu beki lulendo vanga buna bika wumona boma bila bika mu kuntelimisa. **5** Wunkaka wulenda mona ti sia ti mu phamba kasimbididi mbedi. Bila vadi lumbu kivioliki kinkaka. Kuidi wunkaka niandi widi kisadi ki Nzambi mu diambu di bilumbu bioso bidedikini. Bulutidi mboti kadika monisa zinganzi zi Nzambi kuidi woso mutu mutu kazenga boso buididi mayindu mandi. **6** wumvanganga mambimbi. **5** Diawu bulutidi Woso mutu weti mona ti bilumbu bido biviakana, mboti mu tumamana; bika sia ti mu diambu di weti bu vanga mu diambu di Pfumu. Ayi mutu tina thumbudulu vayi mu diambu di mayindu wovo weti dianga bima bioso buna weti divanga ma ntima. **6** Diawu diodi lumfutilanga ziphaku mu diambu di Pfumu bila weti vutula matondo

kuidi Nzambi. Mutu wovo kakadianga ko bima bioso kakadianga ko mu diambu di Pfumu bila mamvandi weti vutula matondo kuidi Nzambi. **7** Bila kuisi ko mutu mu beto weti zinga mu diambu di niandi veka ayi kuisi ko mutu weti fua mu diambu di niandi veka. **8** Enati tunzinga buna tunzinga mu diambu di Pfumu; voti enati tufuidi buna tufuidi mu diambu di Pfumu. Diawu tuzinga voti tufua, Pfumu niandi kaka wutuvuidi. **9** Bila mu diambu diodi Klisto wufua ayi wulembo zingi diaka mu diambu kaba Pfumu yi batu badi moyo ayi yi batu bafua. **10** Vayi ngeyo bila mbi wulembo sambisila khomb'aku e? Voti bila mbi wulembo lenzila khomb'aku e? Bila beto boso tuela samba va tilibinadu ki Nzambi. **11** Bila disonama ti: Pfumu tubidi ti: Sumbu ndidi moyo, makuma moso mela kumfukimina. Miunu mioso miela kikinina ti ndidi Nzambi. **12** Diawu kadika mutu buna tuidi wela samba va meso ma Nzambi mu diambu di mambu mandi veka. **13** Tubika buela kukisambisanga beto na beto vayi tunuana mu baka lukanu lu kambu tula diambu ku ntuala khomb'aku diodi kalenda buminina thutu voti diodi kalenda buila. **14** Kuidi minu, nzebi ayi ndinwilukila ti mu Pfumu Yesu muisi ko kima kisumuka mu kiawu veka. Vayi enati mutu mueni kima kisumuka buna kuidi niandi kima beni kidi kisumuka. **15** Bila, enati wulembo monisa khomb'aku kiadi mu diambu di bidia, buna wukadi buela diatila mu luzolo. Diawu kadi zimbisa, mu diambu di bidia, mutu wovo Klisto kafuila. **16** Kadi tala ti mamboti madi mu beno mabika tubudulu. **17** Bila kipfumu ki Nzambi kisi ko mu dia ayi mu nua vayi mu diambu di busonga, ndembama ayi khini mu Pheve yinlongo. **18** Bila mutu wovo wunsadilanga Klisto mu mambu momo, weti monisa Nzambi khini ayi batu bafueti kunkikinina. **19** Diawu tutomba mambu mannatanga ndembama ayi momo meti kutukindisa. **20** Bika vonda kisalu ki Nzambi mu diambu di bidia. Bukiedika bima bioso bidi bivedila; vayi mbimbi kuidi mutu mu dia bidiabiobi bieti buisa mutu mu masumu. **21** Diambu dilutidi mboti, diawu diadi: mboti kuandi mu kambu dia, mu kambu nua voti mu kambu vanga mambu moso momo malenda buisa khomb'aku. **22** Ngeyo widi minu, keba kiawu ngeyo veka va meso ma Nzambi. Khini kuidi mutu wunkambu ku kisambisanga mu mambu kakikinini. **23** Vayi woso mutu wummematanga mu diambu di bidia bi keti dia buna wukibedisidi bila kasi bu vangila ko ku tsi minu. Muaki mambu moso meti vangimina mu kambu ku minu madi masumu.

15 Beto batu bobo tuidi bakinda mu minu tufueti nata lebakana ku batu bobo badi balebakana ayi tubika kukimonisanga beto veka khini. **2** Kadika mutu buna tuidi katomba monisa ndiandi khini mu diambu di mamboti muwingi katungu. **3** Bila Klisto kasia tomba kukimonisa khini ko. Banga bu disonimina: bifingu bi batu bobo bafingga bibua va minu. **4** Bila mambu moso mama masonama thama, masonimina mu Minkanda mu diambu di kutulonga muwingi tubaka diana mu mvibudulu ayi mu lubombolo lueti totukilanga mu masonoko. **5** Bika Nzambi, tho yi mvibudulu ayi yi lubombolo kaluvana, mu beno na beno, mayindu mamosi boso buididi Klisto Yesu **6** muwingi mu ntima wumosi ayi mu mbembo yimosi, lukembisa Nzambi, Dise di Pfumu eto Yesu Klisto. **7** Diawu, lukiyalunga beno na beno bangla phila Klisto kaluyakudila mu diambu di nkembo wu Nzambi. **8** Bila ndieti kulukamba ti Klisto wuyika kisadi ki Bayuda, mu monisa ti Nzambi widi wukuikama mu diambu di dukisa zitsila zisila Nzambi kuidi bakulu bawu; **9** muwingi Bapakanu bakembisa Nzambi mu diambu di kiadi kiandi bangla bu disonimina ti: Diawu ndielia kukembisa va khatitsika Bapakanu bosi ndielia yimbidila dizina diaku. **10** Wubuela tuba diaka: A beno Bapakanu, monanu khini va kimosi ayi dikanda diandi. **11** Voti diaka: A beno Bapakanu boso, kembisanu Pfumu; Bika batu boso bankembisa! **12** Ezayi wubuela tuba: Mu Nkuna wu Yesu muela totukila mutu wumosi wela telama mu yadila makanda Bapakanu beta tula diana diawu mu niandi. **13** Bika Nzambi, tho yi diana, kalu wesa mu khini yoso ayi mu ndembama mu diambu di minu kioki luidi mu niandi muwingi diana diba diwombo mu beno mu lulendo lu Pheve Yinlongo. **14** Bakhomba baama, minu khikinini ti beno luidi bawala mu mamboti, mu diela ayi luidi bafuana mu lubasananga beno na beno. **15** Muaki mu mankaka, ndilusonikini mu kingolo mu kulutebula moyo mu diambu di nlemvo wovo Nzambi kaphana mu **16** ba kisadi ki Klisto Yesu kuidi Bapakanu, mu sala kisalu ki Nganga Nzambi, mu samuna Nsamu wumboti wu Nzambi muwingi Bapakanu bakituka

dikaba dimmonisa Nzambi khini; diodi Pheve Yinlongo kabieka nlongo. **17** Diawu mbeki bila kioki ndilenda kukiniemisina mu Klisto Yesu, Sankeleya. **2** Lunyakula bumboti mu dizina mu mambu matedi Nzambi. **18** Bila ndilendi di Pfumu boso bufueti yakudulu banlongo, yoluka mankaka ko vayi mambu momo kaka lunsadisa mu dioso diambu kela ba tsatu Klisto kavanga mu minu mu diambu di nata mu lusadusu lueno bila niandi mamvandi Bapakanu ku thumumunu mu mambu, mu wusadisa bawombo, ayi minu wutsadisa. **3** mavanga **19** mu lulendo lu bikumu, lu bidimbu, Luvana Plisika ayi Akilasi mboti; bisadi yama lu pheve yi Nzambi. Buawu bobo ndidukisila mu kisalu ki Klisto Yesu. **4** Bedi kavondo longila Nsamu Wumboti wu Klisto tona mu mu diambu di luzingu luama. Bika sia ti Yelusalemi ayi mu zindambu zioso zizungididi minu kuandi kaka ndikubavutudila matondo Yelusalemi nate ku Iliri. **20** Buna ndikiyekula vayi mabundu moso ma Bapakanu. **5** Luvana mu samuna Nsamu Wumboti mu bibuangu mboti kuidi dibundu diodi dinkutakananga biobi bawiliabu dizina di Klisto ko muingi mu nzo'awu. Luvana kiluzolo kiama Epayinete ndibika tunga va yilu fondasio yitunga mutu mboti. Niandi widi mutu wutheti wutambula wunkaka. **21** Banga bu masonimina ti: Kuidi Klisto mu Azi. **6** Luvana Maliya mboti, niandi bawu bobo bakambu samununu nsamu'andi, wutovuka bwombo mu diambu dieno. **7** Luvana bela mona. Bobo bawiliabu ko, bela sudika. mboti kuidi Andolonike ayi Yuniasi, bambuta **22** Kiawu kioki bila kikhakidila mu zikhumbu ziama ayi bakundi bama ba nloko. Badi batu ziwombo mu kambu kuiza kuidi beno. **23** Sumbu banzitusu va khatitsika bamvuual; ayi minu khambulu bibuangu bilonga mu bizunga biabi ayi bawu, bawu batuama wilukila Klisto. **8** ayi tsatu yikala yama tona mimvu miwombo mu Luvana Ampiliyasi mboti, kiluzolo kiama mu kuiza kuidi beno **24** enati ndilenda kuenda ku Pfumu. **9** Luvana Ulibe mboti; kisadi yeto mu Esipani. Muaki diana tsidi ti ndielia kulumona Klisto. Luvana kiluzolo kiama Sitakisi mboti. **10** bu ndielia vioka, ayi, tsidi diana ti bu mbeni Luvana Apelesi mboti, mutu wufuana mu Klisto. mona khini vuanda yeno va kimosi mu thangu Luvana mboti kuidibatu bobo beti vuanda ku yikhufi, luela kutsindika mu kuenda kuna. **25** nzo Elodioni. **11** Luvana mboti kuidi batu bobo Vayi buabu ndilembo yendi ku Yelusalemi mu beti vuanda kuidi Nalisise, bobo badi mu Pfumu. sadila banlongo. **26** Bila basi Maseduani ayi basi **12** Luvana Tilifene ayi Tilifoze mboti; bawu Akayi bawizana mu kunga makabamu fidisila badi bisadi bi baketo binsalanga mu diambu di banlongo bobo basukama, badi ku Yelusalemi. Pfumu. Luvana mboti Pelisise, mboti kiluzolo **27** Bila khini bamona mu vanga buawu ayi kieto kinketo mboti; wusala bwombo mu pholo yinneni yidi yawu bila enati Bapakanu diambu di Pfumu. **13** Luvana Lufusi mboti, batambudi kuku kiawu mu bima bi kipheve bi mutu wusobolo kuidi Pfumu ayi luvana ngudi Bayuda buna bufueni kuidi bawu mu kuba sadisa andi mboti, widi ngudi ama minu mamvama. mu bima biawu bikinsuni. **28** Minu manisa kisalu **14** Luvana mboti kuidi Asinkilite, Filengoni, kiaki ayi mana kuba tudisila mimbutu miami Elimasi, Patelobasi, Elimesi ayi bakhomba ziosu buna ndielia viokila kuidi beno bu ndielia kuenda badi yawu va kimosi. **15** Luvana mboti kuidi ku Esipani. **29** Nzebi ti bu ndielia kuiza kuidi Filolongo, Yuli, Nele ayi kuidi khomb'andi wu beno, ndielia kuiza ayi lusakumunu luwombo lu nketo; mboti kuidi Olimpasi ayi kuidi banlongo Klisto. **30** Zikhomba, ndikululomba mu Pfumu boso bobo badi yawu va kimosi. **16** Beno boso, eto Yesu Klisto ayi mu luzolo lu pheve, lunuana luvanasana mboti mu besi kinlongo. Mabundu va kimosi ayi minu mu zitsambulu zieno kuidi moso ma Klisto malufidisi mboti. **17** Zikhomba, Nzambi mu diambu diama, **31** muingi ndikulu ndikululeba, lulubuka mu diambu di batu mu mioko mi batu bakambulu minu badi ku bobo bantotulanga zikhabunu ayi bantotulanga Yuda ayi muingi kisalu kiama kioki mfueti sala mbuiliyi batu mu nzila yi kakidila malongi ku Yelusalemi kimonisa banlongo khini. **32** Mu ma lulongo. Luba tatukila. **18** Bila batu ba nzila yoyi ndilenda kuizila kuidi beno ayi khini philia yoyi basadilanga Pfumu'eto Klisto ko vayi mu luzolo lu Nzambi ayi ndielia vunda va kimosi bivumu biawu kaka beti sadila. Mu mambu ma ayi beno. **33** Bika Nzambi yi ndembama kabanga lembama ayi thubulu yi kitoko beti vuna batu yeno beno boso. Amen.

16 Ndilufidisidi khomb'eto yi nketo Fobe, niandi widi kisadi mu dibundu di

tumamana kueno kuzabikini kuidi batu boso. Khini ndimmona mu diambu dieno. Thidi luba batu badiela mu diambu di mambu mamboti ayi luba batu bankambu sudika mu diambu di mambu mambimbi. **20** Nzambi yi ndembama weka nduka kosikisa Satana ku tsi bitambi bieno. Bika nlemvo wu Pfumu Yesu Klisto wubanga yeno beno boso. **21** Timote, kisadi yama, wulufidisidi mboti. Bibutu biama Lusiusi, Yasoni ayi Sosipatele baluveni mboti. **22** Minu Telitiusi tsonikini nkanda wawu, mamvama ndilufidisidi mboti mu Pfumu. **23** Ngayusi, mutu wundiakula ku nzo andi, wulufidisidi mboti va kimosi ayi dibundu dimvimba. Elasite, mutu weti lunda zimbongo zi divula wulufidisidi mboti. Khomb'eto Kualitusi wulufidisidi mboti. **24** [Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yeno beno boso. Amen.] **25** Bika Nzambi kasakumunu. Niandi beki lulendo lu kulukindisila boso buididi Nsamu Wumboti wowo ndieti longa. Wawu widi malongi ma Yesu Klisto. Wulembo monisa mansueki momo masia yolokolo ko tona thama, (*aiōnios g166*) **26** vayi malembo sunduka mu bilumbu bieto biabi. Banga boso buididi lutumunu lu Nzambi yi mvu ka mvu, mansueki beni, mu nzila yi mambu masonika mimbikudi mazabukusulu kuidi Bapakanu muingi bantumukina ayi banwilukila. (*aiōnios g166*) **27** Bika nkembo, mu zithangu zioso, wubanga kuidi Nzambi, niandi kaka nkua nduenga, mu nzila yi Yesu Klisto. Amen. (*aiōn g165*)

1 Corinthians

1 Polo, mu luzolo lu Nzambi, wutelo muba mvuala wu Yesu Klisto ayi khomba Sositeni 2 bafidisidi mboti kuidi Dibundi di Nzambi didi ku Kolinto, kuidi bawu bobo babieko nlongo mu kithuadi mu Yesu Klisto ayi bawu batelo muba banlongo ayi kuidi bobo badi mu kiosokioso buangu bansambilanga Pfumu eto Yesu Klisto, Pfumu awu ayi Pfumu eto beto mamveto. 3 Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise dieto, ayi kuidi Pfumu eto Yesu Klisto bibanga yeno. 4 Minu ndimvutulanga matondo mu zithangu zioso kuidi Nzambi ama mu diambu dieno, mu diambu di nlemvo andi wowo kaluvana mu Klisto Yesu. 5 Bila mu niandi beno lufulusu mu kimvuama mu mambu moso, mu thubulu ayi mu diela 6 boso bu monikina kimbangi ki Klisto mu beno. 7 Diawu, buabu kadi dikaba dimosi di nlemvo wu Nzambi dikambulu mu beno bu lulembo vingila thangu Pfumu eto Yesu Klisto kela monika. 8 Niandi veka wela kulukindisa nate kuna tsukulu, mu diambu di lukambu tsembolo mu lumbu ki Pfumu eto Yesu Klisto. 9 Nzambi, yoyi yilutela mu kithuadi mu Muan'andi Yesu Klisto, Pfumu eto, widi wukuikama. 10 Bakhomba baama, minu ndikululeba, mu dizina di Pfumu eto Yesu Klisto, luzingilanga mu nguziani yimboti mu beno na beno ayi zikhabunu zibika ba mu beno. Vayi luba mu kithuadi mu mabanza mamosi ayi mu mayindu mamosi. 11 Bila, bakhomba ziam, bakhembi kuidi batu bamvuandanga ku nzo Klowe ti ziphaka ziwombo zidi mu beno. 12 Vayi tala mambu thidi tuba: kadika mutu mu beno weti tuba: "Minu mu dikabu di Polo ndidi"; voti "Minu mu dikabu di Apolo ndidi"; voti diaka: "Minu mu dikabu di Piela ndidi"; voti diaka "Minu mu dikabu di Klisto ndidi." 13 Klisto wuvavasuka kadi e? A buevi, Polo niandi wubandu va dikulusi mu diambu dieno? Voti mu dizina di Polo lubotimina e? 14 Minu ndimvutula matondo bu ndikambu botika kadi mutu wumosi mu beno, botula kaka Kilisipusi ayi Ngayusi; 15 muingi mutu kabika tuba ti mu dizina diama kabotimina. 16 Ndiedi kazimbakana, ndibuela botika nzo yi Sitefanasi. Botula kaka bobo, ndikadi buela zaba kani ndibotika diaka mutu wunkaka. 17 Bila Klisto kasia kumfidisa mu diambu di botika ko

vayi mu diambu di longa Nsamu Wumboti, bika sia ti mu diela di kimutu muingi dikulusi di Klisto dibika ba dikambu lulendo. 18 Malongi ma lufua lu Klisto vo dikulusi madi mambu ma buvungisi kuidi bawu bazimbala; vayi kuidi beto tuvuka, madi mambu ma lulendo lu Nzambi. 19 Bila disonama ti: Minu ndiela bivisa nduenga yi batu banduenga ayi ndiela sukisa diela di batu badiela. 20 Buna kuevi kuidi mutu widi nduenga? Nsoniki kuevi kadi? Mfindisi wu ziphaka mu thangu yayi kuevi kadi? Nzambi kasi kitula nduenga yi ntoto wawu buvungisi ko? (aiōn g165) 21 Bila ntoto wawu wusia nunga ko mu zaba Nzambi mu nzila yi nduenga yi ntoto. Diawu, dizolakana kuidi Nzambi mu vukisa batu bobo banwilukilanga mu nzila yi buvungisi bu ndongolo yi Nsamu Wumboti. 22 Bayuda bawu bikumu bantomba vayi Bangeleki bawu nduenga bantomba, 23 vayi beto Klisto wubandu va dikulusi tueti longa. Bayuda balembo moni diawu diambu di mfiti vayi didi diambu di buvungisi kuidi Bangeleki. 24 Vayi mu diambu di bobo Nzambi katelo, buba Bayuda voti Bandeleki, Klisto niandi lulendo lu Nzambi ayi nduenga yi Nzambi. 25 Bila "buvungisi" bu Nzambi bulutidi batu mu nduenga ayi lebakana ku Nzambi kulutidi batu mu ngolo. 26 Zikhomba, lutala bumboti lutelo lueno; batu ba nduenga mu nsuni basia ba ko bawombo; batu banneni ba lulendo basi bawombo ko ayi batu ba luzitusu basi bawombo ko. 27 Vayi Nzambi wusobula mambu mammonikanga ma buvungisi ma ntoto mu diambu di fuisa batu banduenga tsoni; ayi wusobula mambu ma lebakana ma ntoto mu diambu di fuisa mambu manneni tsoni. 28 Nzambi wusobula mambu ma kambulu mfunu, momo ntoto keti lenza; momo makambulu, mu diambu di vunza momo madi. 29 Muingi mutu kabika kukiniemisa va meso ma Nzambi; 30 Bila, mu diambu diandi beno luididi mu Klisto Yesu; mutu wowo Nzambi kakitula mutu wu nduenga, mutu wusonga, wunlongo ayi khudulu, 31 mu diambu di kinzika boso busonimina mu Minkanda ti: Enati mutu tidi kukiniemisa

2 Diawu bakhomba, mu thangu ndiyiza kuidi beno, mu kululonga Nsamu Wumboti, minu mamvama ndisia kululonga kimbangi ki Nzambi ko mu sadila ludede voti nduenga ko. 2 Bila ndizenga mu kambu zaba kadi diambu dimosi mu beno, botula kaka Yesu Klisto ayi Yesu Klisto

diodi dibandu va dikulusi. **3** Minu mamvama bu kuidi batu ba kinsuni, banga kuidi bana balezi ndiyiza kuidi beno, ndiba wulebakana, ndiba mu klisto. **2** Ndiluvana miliki mu diambu lunua tsisi-tsisi ayi lukhukhu luwombo. **4** Thubulu vayi bika bidia bingolo, bila lufueni ko mu ama ayi malongi mama masi singimina ko mu kubidikikisa. Ayi banza mu thangu yayi, luisi mambu ma nduenga vayi masingimina mu fuana ko **3** bila lukidi mu nsuni. Bila kikhenene mavanga ma Pheve ayi ma lulendo; **5** muingi ayi ziphaka bidi va khatitsik'eno. Buna luisi minu kieno kibika singimina mu nduenga yi batu vayi mu lulendo lu Nzambi. **6** Muaki beto mamveto tunyolukilanga mambu ma nduenga kuidi bobo badi bafuana mu Pheve. Vayi yawu yisi nduenga yi ntoto wawu ko; yisi nduenga yi bapfumu zi thangu yayi ko, ziozi ziela fua. **(aiōn g165)** **7** Vayi beto tunyolukilanga nduenga yi Nzambi, nduenga yoyo yidi yisueko buabu ayi yisueko kuidi batu ba ntoto. Nzambi wukubika yawu, mu diambu di nkembo eto tuamina thonono yi zithangu. **(aiōn g165)** **8** Kadi pfumu yimosi yi thangu yayi kasi zaba nduenga beni ko bila enati bazaba yawu nganu basi banda ko Pfumu yi nkembo va dikulusi. **(aiōn g165)** **9** Vayi boso busonama mu minkanda: biobi bisia mona meso ko biobi bisia wa matuku ko biobi bisia ko bila enati bazaba yawu nganu basi banda ko Vayi Nzambi wutuzabikisa mawu mu Pheve. Bila Pheve yimfionganinanga mambu moso, ntungi wu diela. Vayi buabu wunkaka wulembo ka diambu ko mambu masuama ma Nzambi. **10** Nzambi. **10** Boso buididi nlemvo wu Nzambi Vayi Nzambi wutuzabikisa mawu mu Pheve. Bila Pheve yimfionganinanga mambu moso, ntungi wu diela. Vayi buabu wunkaka wulembo ka diambu ko mambu masuama ma Nzambi. **11** Bila nani mu batu wulenda zaba mayindu mutu katala boso bu kantungila va yilu fondasio ma mutu wunkaka? Botula kaka Pheve yi mutu beni. **11** Bila kuisi ko mutu wulenda buela tunga beni. Bobuawu, kadi mutu kasi zaba ko mayindu fondasio yinkaka botula kaka yoyi yikitungulu; ma Nzambi botula kaka Pheve yi Nzambi. **12** Yesu Klisto niandi fondasio beni. **12** Enati mutu Muaki beto tusia tambilu Pheve yi ntoto ko, wulembo tungi va fondasio yoyo mu nolo, mu vayi Pheve yi Nzambi tutambilu mu diambu bisengo, voti mu matadi mathalu; mu minti, tuzaba mambu momo Nzambi katuvana mu mu minsioni, mu biti. Kisalu ki kadika mutu kiphuanza kioso. **13** Tueti ma yolukila vayi kiela monika **13** mu lumbu ki sambusu. Lumbu bika sia ti mu mambu meti longa nduenga yi ki sambusu kiela monikisa kiawu bila wela batu vayi mu mambu meti longa nduenga yi kimonikisa mu mbazu. Mbazu beni yawu yela Pheve bu tunsudikisanga mambu ma kiedika monisa kisalu ki kadika mutu boso bu kididi. ma Pheve mu mambu ma Kipheve. **14** Vayi mutu **14** Enati kisalu kitunga mutu va yilu fondasio wu kinsuni katambulanga ko mambu ma Pheve beni kikadi fua buna mutu wowo wela baka yi Nzambi bila va meso mandi madi mambu ma mftu. **15** Vayi enati kisalu kitunga mutu kividu, buvungisi ayi kalendi ku mazaba ko bila mu buna mutu wowo wela zimbisa mftu andi. kiphevi kaka mambu beni mansudukulungu. **15** Mutu wowo wela vuka vayi yela ba banga niandi Vayi mutu wu kiphevi wunsudikanga mambu vukidi mu mbazu. **16** Luisi zaba ko ti beno luidi moso ayi kuisi ko mutu wulenda kunsudika. **16** Nzo yi Nzambi ayi luisi zaba ko ti Pheve yi Bila didi disonama: Nani wuzaba mayindu ma Nzambi yimvuandanga mu beno? **17** Enati mutu Pfumu muingi kanlonga e? Vayi beto mayindu bivisidi Nzo yi Nzambi, Nzambi wela kumbunga; ma Klisto madi yeto. **17** Enati mutu bila Nzo yi Nzambi yidi yinlongo ayi beno luidi Nzo yi Nzambi beni. **18** Lubika kukivuna. Enati vadi mutu mu beno wumbanzanga ti lutidi nduenga mu thangu yayi, vayi mboti

3 Zikhomba, ndisi ku luyolukila ko banga bu nyolokolongo ayi batu ba kiphevi vayi banga

kakituka vungisi mu diambu di kaba mutu wu nduenga. (aiōn g165) 19 Bila nduenga yi ntoto wawu yidi buvungisi va meso ma Nzambi. Bila disonama: Niandi wumbuilanga batu banduenga mu luvunu luawu veka, 20 ayi diaka: Pfumu zebi mayindu ma batu banduenga, zebi ti mayindu beni masi kadi mfunu ko. 21 Diawu mutu kabika kukiniemisa mu diambu di batu bila bibioso beno luvuidi biawu, 22 buba Polo, Apolo ayi Piela, ntoto, luzingu, lufua, bibio bi thangu yayi ayi bi thangu yela kuiza; bibio beno luvuidi biawu. 23 Beno Klisto wuluvuidi ayi Nzambi niandi vuidi Klisto.

4 Bika lututala banga bisadi bi Klisto, bitambula kisalu ki matsueki ma kiedika ma Nzambi. 2 Mu mamo, diambu dimosi dintombongo kudi kisadi: bika kisadi kimonika wukuikama. 3 Vayi kudi minu, didi diambu di fioti enati ndinsambusu kudi beno voti kudi batu bankaka mu tsambusulu yi kimutu. Ayi minu veka ndilendi kisambisa ko. 4 Bila kadi bila ndisi ko mu ntim'ama; vayi diawu ko diambu dimmonisa ti ndidi mutu wusonga. Pfumu niandi veka wukutsambisanga. 5 Diawu kadi tumbu sambisa tuamina thangu yifuana. Luvingila kaka nate Pfumu kela vutuka. Bu kela kuiza, buna wela monisa bumboti, ku kiezila, mambu mamo masuama mu tombi ayi wela totula mayindu mamo masuama madi mu mintima mi batu. Buna bosi kadika mutu kela tambula nzitusu wukafueti tambula kudi Nzambi. 6 A muaki, bakhomba, minu thubidi mambu momo mu diambu di minu veka ayi mu diambu di Apolo. Buawu bobo kifuan i kieto kilenda kulusadisa mu sudika mambu momo mu diambu lubika sabuka ndilu yi mambu momo masonama. Ayi kadi mutu mu beno kabika ba luniendo mu diambu di wunkaka muingi kalenda wunkaka. 7 Nani wukitudi mutu wuluviajaku ayi bankaka e? Mbi bidi yaku biobi wukambu tambula e? Bu didi ti tambula wu bitambula buna bila mbi fueti kukiniemisina banga ti wusia ku bitambula ko e? 8 Beno buabu lumeni yukuta, luyikidi bamvuama; lutonini yala kambu beto. Minu thidi beno luyala muingi beto mamveto tuyala va kimosi ayi beno. 9 Bila ndimbanza Nzambi wututula, beto bamvualu, mu ntanda wu batu batsuka va ntoto wawu. Tuidi banga batu bazengolo nkanu wu lufua; bila tukituka banga kipa voti savu kintalu kudi ntoto wumvimbba,

kudi zimbasi ayi kudi batu. 10 Beto tuidi bivungisi mu diambu di Klisto vayi beno luidi batu banduenga mu Klisto. Beto tuidi batu balebakana vayi beno luidi bakinda. Beno luidi batu balukinzu vayi beto tuidi batu balenzo. 11 Nate mu thangu yayi, beto tulembo fua nzala, tulembo moni phuila; tulembo kibi pheni; tulembo tutu khuba ayi tukambulu nzo yi vuanda. 12 Tulembo moni ziphasi bu tunsalanga mu zingolo zi mioko mieto. Bu balembo tufingi, beto tulembo sakumuna; bu balembo tuyamisa, beto tulembo kangi mintima. 13 Bu balembo tuvinina mambu, beto tukubavutudilanga mu mambu manlembami mamboti. Nate ye buabu, tukituka banga tsobo yi ntoto ayi banga bima bikondolo mfunu. 14 Yisi ko ti mu diambu di kulufuisa tsoni diawu ndilusonikini mambu mama, vayi mu diambu di kululubula banga bana bama ba luzolo. 15 Bila banza ti lulenda baka dikumi di mili di mintuadisi mikululonga mambu matedi Klisto, vayi lufueti zaba ti luisi baka madisa mawombo ko, bila mu Klisto Yesu minu ndilubuta mu Nsamu Wumboti. 16 Diawu ndikululeba mungi lutsokudila. 17 Diawu ndilufidisidi Timote, muan'ama wuluzolo ayi widi wukuikama mu Pfumu. Niandi sika kulutebula moyo boso buididi zinzila ziamu mu Klisto ayi boso ndieta longila mu bibuangu bioso, mu mabundu moso. 18 Batu bankaka mu beno balembo kiniemisa banga ti ndilendi kuiza kudi beno ko. 19 Vayi enati Pfumu tidi buna fioti fisiedi ndizidi kudi beno. Buna ndiela zaba, bika sia mambu momo kaka bobo beti kukiniemisanga beti tubanga vayi ayi mambu momo balenda vanga lulendo; 20 bila kipfumu ki Nzambi kisi mu diambu di mambu matuba ko, vayi mu lulendo. 21 Mbi lutidi? Ndiza kudi beno ayi nti mu kulubeta, voti ndiza ayi luzolo ayi Pheve yinlembami e?

5 Mu bibuangu bioso mulembo wakana zitsangu zi kitsuza kidi vakhatitsik'eno; kikambulu nkutu monika kudi Bapakanu. Wumosi mu beno wulembo lekanga ayi nketo wu dise diandi. 2 Vayi beno lulembo kiniemisanga. Muaki nganu mu kiadi lufueti ba mungi mutu wowo wuvengi mambu momo katotolo va khatitsik'eno. 3 Mu minu veka, banza khambulu yeno mu nsinu vayi ndidi yeno mu Pheve; ndisambisidi mutu wuvengi mambu momo banga ti ndidi yeno va kimosi. 4 Bu luela

kutakana mu dizina di Pfumu eto Yesu, ayi bu bakhomba bandi e? **6** Vayi enati khomba beki ndielia ba yeno mu Pheve va kimosi ayi lulendo ndiandi mambu buna wukumfundanga kuidi lu Pfumu eto Yesu, **5** bufueni mu yekula mutu batu bobo bakambu wilukila. **7** Yidi nzimbala wu phila yoyo kuidi satana muingi nitu andi yimmeni mu beno bu lueti fundasananga beno yibivusu ayi Pheve andi yivuka mu lumbu ki na beno. Mu diambu di mbi lulendi kanga Pfumu Yesu. **8** Luniemo lueno luisi lu mboti ko ntima bu beti kuluwangilanga mambu ko. Luisi zaba ko ti ndambu luvi lumfunisanga makambulu masonga e? Bila mbi lulendi tala falina yoso bu yimeni sobokoso e? **9** Lubotula ko baluziona bima bieno e? **8** Vayi beno luvi lolo lukhulu muingi lukituka falina yimona lumvanganga mambu makambulu masonga ayi yisobokoso banga bu lukambulu luvi. Bila Klisto lunzionanga bingana ayi lueti vangila buawu dimemi dieto di Pasika ditambuku. **8** Diawu, kuidi bakhomba zieno. **9** Luisi zaba ko ti batu bika tukembilanu nyengo wu Pasika, bika sia bakambulu basonga balendi baka ko buangu ti ayi luvi lukhulu; luvi lu mambu ma luvunu mu Kipfumu ki Nzambi? Lubika kukivuna bila ayi mambu mambimbi vayi bika tukembilanu batu bamvanganga kindumba, bansambilanga nyengo beni ayi mapha makambulu luvi mu bitumba, bamvanganga kitsuza; bamvanganga buvedila ayi mu bukiedika. **9** Mu nkanda matsoni voti babakala bamvanganga kitsuza wowo ndilusonikina, ndilulomba mu kambu ayi babakala yawu, **10** mivi, batu badi lukokoto, bundananga ayi batu bamvanganga kitsuza. **10** batu bankolongo malavu, batu bamfinganga Vayi ndisi kamba ko ti lubika solulanga ayi batu badiawu voti batu banzionanga bingana balendi ba ntoto wawu, bobo bamvanganga kitsuza, baka ko buangu mu Kipfumu ki Nzambi. **11** bobo badi lukokoto; bobo banzionanga bima Batu bankaka mu beno buawu bobo babela, bingana, voti bobo bansambilanga bitumba. Bila vayi buabu lumana sukulu, lumana vedoso, enati lufueti tina batu boso buna lufueti botuka beno lukitulu basonga mu dizina di Pfumu Yesu mu ntoto. **11** Vayi buabu ndilusonikini: enati vadi Klisto ayi mu Pheve yi Nzambi eto. **12** Beno mutu beti tedila khomba vayi weti zingilanga mu lueti tuba: "Minu mbeki minsua mu mambu kitsuza, voti lukokoto kadi, voti weti sambilanga moso" vayi mambu mosomasi mfunu ko. Minu bitumba, voti weti finganga, voti widi kolo mbeki minsua mu mambu mamo. Vayi mbengi mbungu voti weti zionanga bingana buna kadi kitulu mvika kuidi kadi diambu dimosi. **13** bundana ayi niandi. Kadi fuana nkutu mu dia va "Bidia bisoko mu diambu di vumu ayi vumu kimosi ayi mutu wovo. **12** A buevi, didi diambu mu diambu di bidia." Nzambi wela bunga vumu diama mu sambisa bobo badi ku nganda e? Beno ayi bidia. Vayi nitu yisia vangu mu diambu di keti lufueti sambisa bobo badi mu khati e? **13** kitsuza ko, yawu yidi mu diambu di Pfumu ayi Mu diambu di bobo badi ku nganda, niandi veka Pfumu widi mu diambu di nitu. **14** Vayi Nzambi Nzambi welabasambisa. Vayi beno, lubotula mutu wumbimbi va khatitsik'eno.

6 Enati mutu wumosi mu dikabu dieno beki khomb'andi yinkaka mambu, buna bila mbi kafueti kumfundila kuidi mazuzi makambulu wilukila Nzambi va buangu kikumfundila kuidi banlongo e? **2** Luisi zaba ko ti banlongo bela sambisa ntoto e? Enati luela sambisa ntoto, buna bila mbi lukadi nunga mu dedikisa bina bi mambu bidi yeno? **3** Luisi zaba ko ti tuela sambisa zimbasi? Buna luela luta sambisa mambu ma lusingu lualu. **4** Enati luidi ayi mambu matedi lusingu lualu buna mboti lumfundanga kuidi batu bakambulu mfunu mu dibundu. **5** Thubidi mambu mama mu diambu di kulufuisa tsoni. Vasi ko kadi mutu widi diela mu beno mu diambu di zenga mambu va khatitsika

Klisto ayi mu Pheve yi Nzambi eto. **12** Beno mutu beti tedila khomba vayi weti zingilanga mu lueti tuba: "Minu mbeki minsua mu mambu kitsuza, voti lukokoto kadi, voti weti sambilanga moso" vayi mambu mosomasi mfunu ko. Minu bitumba, voti weti finganga, voti widi kolo mbeki minsua mu mambu mamo. Vayi mbengi mbungu voti weti zionanga bingana buna kadi kitulu mvika kuidi kadi diambu dimosi. **13** bundana ayi niandi. Kadi fuana nkutu mu dia va "Bidia bisoko mu diambu di vumu ayi vumu kimosi ayi mutu wovo. **12** A buevi, didi diambu mu diambu di bidia." Nzambi wela bunga vumu diama mu sambisa bobo badi ku nganda e? Beno ayi bidia. Vayi nitu yisia vangu mu diambu di keti lufueti sambisa bobo badi mu khati e? **13** kitsuza ko, yawu yidi mu diambu di Pfumu ayi Mu diambu di bobo badi ku nganda, niandi veka Pfumu widi mu diambu di nitu. **14** Vayi Nzambi Nzambi welabasambisa. Vayi beno, lubotula mutu wumbundana ayi Pfumu wunkitukanga Pheve yimosi ayi niandi. **18** Diawu ndikulukamba: Lutina kitsuza. Masumu moso mamvanganga mutu madi ku nganda yi nitu. Vayi woso vengi disumu di kitsuza vodisidi nitu andi masumu, bila diawu didi disumu di khati yi nitu. **19** Luisi zaba ko ti nitu eno yidi nzo yi Pheve Yinlongo yoyi yidi mu beno; yoyo Nzambi kaluvana? Ayi buabu lukivuidi diaka ko. **20** Bila mu thalu

yiwombo lusumbulu. Diawu lukembisa Nzambi mu zinitu zieno.

7 Mu diambu di mambu ma lusonika mu nkand'en "didi diambu dimboti kuidi bakala mu bika simba nketo". **2** Vayi mu diambu di tina kitsuza, bika kadika bakala kaba ayi nketo andi ayi kadika nketo kaba ayi bakala diandi. **3** Bika bakala kavangila nketo andi mamo ma kafueti kumvangila ayi nketo mamvandi bobuawu kafueti vangila bakala diandi. **4** Bila nitu yi nketo yisiedi yandi ko; yidi mu diambu di bakala diandi. Bobuawu nitu yi bakala yisiedi yandi ko; yidi mu diambu di nketo andi. **5** Lubika tinasananga; botula kaka bu luwizani mu kambu bundana mu thangu yi khufi mu diambu di kukiyekula mu lusambulu, bosi luvutuka buela bundana muingi satana kabika kuluvukumuna mu diambu di kambu kueno ku kukiyala. **6** Luzaba ti thubidi bobo banga minsua vayi luisi lutumunu ko. **7** Thidi batu boso baba banga minu, vayi kadika mutu wutambula diandi dikaba di nlemvo kuidi Nzambi: kuidi wunkaka dikaba diadi, kuidi wunkaka dikaba dina. **8** Kuidi batu bakambu kuela ayi mafuola bulutidi mboti baba banga minu. **9** Vayi enati balendi nunga ko mu kukiyala, buna mboti bakuela bila bulutidi mboti mu kuela ayi mu banga kadika thangu ku tsi zinzinunu. **10** Kuidi bakuela ndimvana lutumunu lualu: bika sia ti minu vayi niandi veka Pfumu veni luawu: nketo dikuvela kalendi vambana ayi bakala diandi ko. **11** Vayi enati nketo dikuvela beni vambini ayi bakala diandi, buna, nketo wowo kabika buela kuela voti kavutuka wizana ayi bakala diandi. Bobuawu bakala kalendi botula nketo andi ko. **12** Kuidi bankaka, minu thubidi bika sia ti Pfumu: enati khomba yi bakala widi ayi nketo wukambu wilukila ayi enati nketo beni tidi kuandi zinga yandi buna kabika vambana ayi nketo beni. **13** Bobuawu diaka, enati nketo widi ayi bakala dikambu wilukila ayi enati bakala beni tidi kuandi zinga yandi buna kabika vambana ayi bakala diandi. **14** Bila bakala dikambu wilukila wukitulu wunlongo mu diambu di nketo andi; ayi nketo wukambu wilukila wukitulu wunlongo mu diambu di bakaladiandi. Bila enati buawu ko buna bana beno bela tangulu bana basumuka. Vayi buabu badi banlongo. **15** Enati mutu wowo wukambu wilukila, tidi vambana buna wulenda kuandi vambana. Mu

nzila yoyo khomba yi bakala voti khomba yi nketo wooo basiedibakangama ko bila Nzambi wututela mu zingilanga mu ndembama. **16** Bila, mbi zebi ngeyo nketo e? Mananga ngeyo wela vukisa bakala diaku? Voti mbi zebi ngeyo bakala? Mananga ngeyo wela vukisa nketo aku? **17** Muaki bulutidi mboti kadika mutu kadiatila boso Pfumu kamvanina ayi boso Nzambi kantedila. Bobo buididi lutumunu lu ndieti vana muidi mabundu moso. **18** Mutu sumbu katelo, wuba wuzengo e? Kabika tomba vutuka mu ba wukambu zengo. Mutu sumbu katelo buna widi wukambu zengo e? Kabika zengoso. **19** Wuba wuzengo voti wukambu wuzengo disi diambu di mfunu ko. Vayi diambu di lutidi mfunu diawu diadi: kinzika zithumunu zi Nzambi. **20** Bika kadika mutu katatamana ba banga bu katuama bela mu thangu katelo. **21** Wuba mvika bu wutelo e? Kadi kudibela mayindu. Vayi enati wulenda kuluka mu buvika beni, buna sadila buawu. **22** Bila mvika wooo wutelo mu Pfumu widi mutu wu kiphuanza mu Pfumu. Bobuawu mutu wu kiphuanza wooo wutelo widi mvika wu Klisto. **23** Beno lusumbu mu thalu yinneni. Diawu lubika buela kituka bavika ba batu. **24** Bakhomba baama, bika kadika mutu katatamana ba va ntuala Nzambibanga bu katuama bela mu thangu katelo. **25** Mu diambu di bobo bakambu kuela, ndisi ko kadi thumunu yi Pfumuvayi ndieka kuba kamba diyindu diama banga mutu wumosi wumonono kiadi kuidi Nzambi mu ba wukuikama. **26** Mu diambu di ziphasi zi thangu yayi, ndimmona ti bulutidi fuana kuidi kadika mutu mu ba boso bu kadidi. **27** Nketo widi yaku? Kadi tomba vambana. Enati wisiko nketo bunakadi tomba nketo. **28** Muaki enati kuedidi buna wusi vola masumu ko. Enati nketo wukambu kuela kuedidi, buna kasi vola masumu ko. Vayi bobo bamvanga bobo bela mona ziphasi mu nsuni vayi thidi lubika mona ziawu. **29** Tala diambu ndituba: bakhomba, luzaba ti thangu yeka yikhufi. Diawu bobo badi ayi baketo bika baba banga basi ayi baketo ko. **30** Batu bobo bandila, baba banga basi ndila ko, bobo balembo moni khini, banga ti basi mona khini ko ayi bobo balembo sumbi baba, banga ti basi kadi kima ko. **31** Kuidi bawu bansadilanga ntoto wawu, bika baba banga ti basadilanga wawu ko. Bila ntoto wawu vioka wumvioka. **32** Thidi ti lubika ba mayindu. Bila mayindu ma mutu

wukambu kuela madi mu diambu di Pfumu Nzambi yimosi kaka yidi, Tata, niandi wuvanga ayi mayindu mandi moso madi mu zaba buevi bima bioso ayi beto tulembo zingi mu diambu kafueti yangidikila Pfumu. **33** Vayi mayindu diandi. Ayi Pfumu yimosi kaka yidi, Yesu-Klisto. ma mutu wukuela madi mu diambu ntoto Bima bioso bivangulu mu niandi ayi beto tuidi wawu madi muzaba; buevi kafueti yangidikila mu niandi. **7** Muaki baboso basi nzayilu ko. Vayi nketo andi. **34** Niandi widi wuvatasuka. Mayindu bankaka bu bayuku sambilanga bitumba nate ma nketo wukambu kuela voti mayinduma buabu, beti dianga zimbizi ziozi zintambukungu muana ndumba madi mu diambu di Pfumu kuidi bitumba. Mayindu ma mintima miawu muingi baba wunlongo mu nitu ayi mu Pheve. bu madi malebakana, buna makubamonisanga Vayi mayindu ma nketo wukuela madi mu ti bavodidi masumu. **8** Luzaba mboti ti bidia mambu ma ntotowawu madi mu zaba; buevi bilendi kutufuanisa va meso ma Nzambi ko. kafueti yangidikila bakala diandi. **35** Thubidi Enati tukadi dia kadi kima buna tulendi kambu bobo mu diambu di kulusadisa, bika sia ti mu kima ko, enati tudidi, kadi kima tulendi baka ko diambu di ku lutambila ntambu vayi mu diambu va mbata. **9** Vayi lukeba mu diambu di kiphuanza luba ayi khadulu yisonga ayi luba bakangama kioki kidi yeno; kibika ba ditadi dimbuminina mu sadila Pfumu. **36** Enati bakala yindudi ti minlebukila thutu. **10** Bila enati mutu wumueni weti vangila muan'andi wu ndumba mambu "ngeyo mutu widi nzayilu" buna vuendi mu makambulu fuana, enati weti diatusu kuidi nzo Nzambi yi bitumba, keti buna mayindu ma zinzinunu ayi enati weti banzila ti bakuelana ntima wu nlebukila wowomamantuma mu dia kaka buna dimboti kuandi; kasi vola masumu zimbizi zitambuku kuidi bitumba? **11** Mu diambu ko; bika bakuelana. **37** Vayi enati bakala, zebi di nzayilu aku, khomba yoyo yilebakana, yoyi kanga ntima ayi vasiko mutu wukunkuika Klisto kafuila va dikulusi, makazimbala. **12** Bu vayiniandi veka beki lukanu mu kambu buela lumvolanga bobo masumu kuidi bakhomba ayi kuela ndumba beni; buna niandi vengi bufuana, bu lulembo luekanga mintima mi minlebukila, kabika kuela. **38** Diawu woso mutu kuedidi vengi luzaba mboti ti kuidi niandi veka Klisto lulembo diambu dimboti ayi woso mengi kuandi kuela, volanga masumu. **13** Diawu enati bidia ndilenda vengi diambu dilutidi mboti. **39** Nketo wukuela dia bilenda buisa khomb'ama mu masumu, widi wukangama kuidi bakala diandi mu thangu buna ndilendi buela bidiana ko mu diambu bakaladiandi kakidi zingi. Vayi enati bakala ndibika ba diluaku dimbuila khomb'ama mu diandi difuidi, nketo wovo wulenda kuandi masumu. (aiōn g165)

9 A buevi, ndisi phuanza ko e? Ndisi mvuala ko e? Ndisia mona Pfumu eto Yesu Klisto ko e? Beno ndisia lubuta mu kisalu kiama mu Pfumu ko e? **2** Enati kuidi bankaka ndisi mvuala ko vayi kuidi beno ndidi mvuala bila beno luidi

dimbu ki kimvuala kiama mu Pfumu. **3** Wowo mvutu pheni kuidi batu bobo bakumfundanga.

4 A buevi, tuisi ko minsua mu dia ayi mu nua e? **5** Tuisi ko minsua mu kibanga va kimosi ayi nketo wuzebi Klisto, banga bu nsilanga

bamvuala bankaka, bakhomba zi Pfumu ayi Piela e? **6** Buna Balinabasi ayi minu, beto kaka tubeki minsua mu sala mu diambu di

tukizingisanga e? **7** Disodi mbi dinsalanga kisalu ki kisodi vayi dikukifutanga niandi veka e? Nani

Nzambi yinkaka ko; Nzambi yimosi kaka yidi. **5** wulenda kuna ndima yi vinu vayi kadianga Bila enati bawombo beti tedolo zinzambi buba ko makundi madi muna? Nani wuntuidilanga

mu diyilu, buba va ntoto; buna diodi dilembo nkangu wu zingombi vayi kanuanga ko miliki monika ti zinzambi zidi ziwombo ayi bapfumu mi nkangu beni e? **8** Mu kimutu ndintubila badi bawombo. **6** Vayi kuidi beto tuzebi ti mambu mama e? Voti Mina miyolukilanga

8 Mu diambu di zimbizi zitambuku kuidi bitumba, tuzebi ti beto bosonzayilu yidi yeto.

Nzayilu yinnatanga luniemo vayi luzolo tunga lueti tunga. **2** Mutu wovo wulembo yindula ti niandi zebi, buna kasi zaba ko boso bufueti zabulu. **3** Vayi enati mutu wunzolanga Nzambi, buna niandi zabikini kuidi Nzambi. **4** Mu diambu di mambu matedi dia zimbizi zitambuku kuidi bitumba, muaki beto tuzebi mboti ti bitumba bidi bima biphamba va ntotowawu, ayi, kuisi Bila enati bawombo beti tedolo zinzambi buba ko makundi madi muna? Nani wuntuidilanga mu diyilu, buba va ntoto; buna diodi dilembo nkangu wu zingombi vayi kanuanga ko miliki monika ti zinzambi zidi ziwombo ayi bapfumu mi nkangu beni e? **8** Mu kimutu ndintubila badi bawombo. **6** Vayi kuidi beto tuzebi ti mambu mama e? Voti Mina miyolukilanga

ko mambu beni? **9** Bila mu Mina mi Moyize zaba Mina, ka diambu ko ndisi kambu zaba Mina musonama: Wulendi kanga munu wu ngombi ko mi Nzambi ko vayi ndidi ku tsi Mina mi Klisto. yimfundumunanga makundi. A buevi, Nzambi **22** Kuidi bawu badi batu balebakana, minu wulenda bela zingombi mayindu e? **10** Keti ndieka mutu wulebakana muingi ndibaka batu mu diambu dieto katubila bobo? Bila mambu balebakana. Kuidi batu boso ndiyikidi banga momo masonimina mu diambu dieto. Mutu bima bioso muingi ndibaka bu vukisila bankaka. wunkunanga zitsola kafueti sala mu diana **23** Ndimvanganga mambu moso mu diambu dioso, ayi woso wumfundumunanga makundi di Nsamu Wumboti muingi mamvamandiba kafueti ba ayi diana di tambula kuku. **11** Enati kithuadi mu wawu. **24** Lusi zaba ko ti batu tukuna makundi ma kiphevi mu beno, buna boso bobo banzawulanga thinu ku nganda buevi, dieka diambu dinneni ti tutambudi bisavu, banzawulanga mu diambu banunga. Ayi bima bieno bi kinsuni e? **12** Enati bankaka wumosi kaka weti tambulangamfutu. Bika beno babeki minsua miomi mu beno, buna beto mamveno luzawula muingi lununga. **25** Batu katulutidi ko e? Vayi tusia sadila ko minsua bobo banzawulanga bakukivanganga minsiku beni; tankanga ntima mu mambu moso muingi miwombo-wombo. Beti vanganga bobo mu tubika tula diambu dilenda kakidila nsamu diambu babaka budu ki nkembo kioki kika wumboti wu Klisto. **13** Luisi zaba ko ti batu kizingilanga ko. Vayi beto tueti vanganga bobo bobo bansadilanga mu nzo Nzambi bambakanga mu diambu di baka budu ki nkembo kioki bidia biawu muna nzo Nzambi e? Ayi bobo kinzingilanga mu zithangu zioso. **26** Diawu bansadilanga va ntala bambonganga ndambu bu ndinzawulanga, kadi sia ti mu phamba; mu makaba momo bantambikanga vana ntala. **14** Bobuawu, Pfumu wuvana thumunu ti bobo bansamunanga Nsamu Wumbotibazingilanga **27** Vayi minu ndisnia sadila ayi bu ndieti nuananga, ndizubanga zikhomi mu phamba ko banga mutu wunzuba phemo. ndikuyiyalanga muingi buedi ba ti minu veka kadi diambu dimosi ko mu mambu momo ayi ndozolo, bu mbeni longa bankaka.

ndisi sonika ko bobo mu diambu luvanga buawu mu diambu diama bila bulutidimbotti kuidi minu mu fua ayi mu mona mutu wu mvonda nkembo ama. **16** Bila enati ndilembo samuna Nsamu Wumboti buna vasiko diambu diodi ndikukiniemisina bila yidi thumunu nditambula mu kingolo. Ayi mabienga kuidi minu enati ndikadi samuna Nsamu Wumboti. **17** Enati mu luzolo luama veka ndinsadila mawu buna mfutu widi yama. Vayi enati luisi mu luzolo luama ko buna ndilembo sadu mu diambu di kisalu kioki nditambula. **18** Buna mfutu mbi widi yama? Mfunu'ama widi mu longa, mu kambu futu, Nsamu wu Klisto wundilonganga mu diambu ndibika sadila minsua miama mu Nsamu Wumboti. **19** Bila minu bu ndidi mutu wu kiphuanza va meso ma batu boso, vayi ndikituka mvika wu batu boso muingi ndibaka bu natina bawombo kuidi Yesu Klisto. **20** Kuidi Bayuda, ndieka banga Nyuda muingi ndibaka Bayuda. Kuidi batu bobo badi ku tsi Mina, ndieka banga mutu widi ku tsi mina; ka diambu ko ndisi ku tsi mina ko muingi ndibaka bobo badi ku tsi mina. **21** Kuidi batu bobo bakambulu zaba mina ndieka banga mutu wukambulu zaba Mina muingi ndibaka bu natina kuidi Klisto bobo bakambulu

10 Beno bakhomba, mbengi ti lubika zaba ti bakulu beto badiatila ku tsi dituti ayi bawu boso badiatila va mbu; **2** bawu boso babotama mu Moyize mu dituti ayi mu mbu; **3** baboso badia bidia bimosi bi kiphevi **4** ayi baboso banua ndiuu yimosi yi kiphevi. Bila banua nlangu wutotukila mu ditadi di Kipheve diodi diba kuba landakananga. Ditadi beni Klisto. **5** Vayi Nzambi kasia mona khini ko mu bawombo mu bawu; diawu bafuila mu dikanga. **6** Mambu mama madi bifuanu kuidi beto mu diambu tubika zinina mambu mambimbi banga bawu bu bazinina moyo. **7** Lubika sambilanga bitumba banga bubela bankaka mu bawu. Banga bu sonimina: batu bavuanda mu diambu di dia ayi tua nosi bawu boso batelama mu diambu di sakana. **8** Tubika kukiyekula mu kitsuza banga bu vangila bankaka mu bawu. Bunamakumuadi mili tatu yi batu bafua mu lumbu kimosi. **9** Tubikanu tota Pfumu banga buvangila bankaka mu bawu, buna mbungi wuba bunga. **10** Lubika niunguta, banga bu niungutila bankaka mu bawu. Mu bila kioki mbasi yi lufua yiba vonda. **11** Mamoso momo ma babuila madi kifuani kuidi beto. Mambu beni masonoko mu kutulubula, beto

tulembo zingi mu thangu yi tsuka. (aiōn g165) **12** mbi mfueti tubudulu mu diambu di bidia bi Diawu woso mutu wumbanza ti widi wutelama ndimvutudilanga matondo e? **31** Diawu banza kakeba kedi bua. **13** Ziphukumunu zioso zibula ti dia lundia, nua lu nua voti dioso kuandi batu ziba ziphukumunu ziozi batu boso balenda diambu lumvanga, luvanga diawu mu diambu nunga. Vayi Nzambi widi wukuikama, kalendi di nkembo wu Nzambi. **32** Lubika kituka diluaku tala ko ti phukumunu yiluviatukila ngolo. Vayi di mbuminina batu thutu, buba kuidi Bayuda, phukumunu bu yizidi, niandi kafueti kuluvana kuidi Bapakanu voti kuidi dibundu di Nzambi. diluaku di lufueti totukila muingi lubaka bu **33** Banga minu bu ndieti vanganga. Ndintulanga vibidila yawu. **14** Diawu bakundi bama ba luzolo, ngolo mu monisa batu boso khini, mu mambu lutina sambilanga bitumba. **15** Minu ndinyoluka moso, mu kambu tombanga mamboti mama kuidi batu badi banga batu badiela, diawu vekavayi mamboti ma bawombo mu diambu luzenga beno veka mu momo ma ndilembo tubi. bavuka.

16 “Mbungu yi lusakumunu” yi tunsakumunanga yisi kithuadi ayi mengama Klisto ko e? Diphadiodi tueti bukunanga, disi kithuadi, ki nitu yi Klisto ko e? **17** Bila diphadimosi didi vayi beto tuidi bawombo, tuidi nitu yimosi bila beto boso bueti kabananga diphadimosi kaka. **18** Lutala Iseli, mu kinsuni, bobo bandianga makaba, basi mu kithuadi ayi ntala ko e? **19** Mbi thidi tuba? Kani kima kioki kitambuku kuidi tumba mfunu kidi? Kani tumba beni mfunu kidi e? **20** Nana. Vayi makaba momo Bapakanu bantambikanga, bantambikanga mawu kuidi eipheve zimbimbi, vayi bika kuidi Nzambi. Mbengi ti luba kithuadi ayi ziphevi zimbimbi. **21** Lulendi ko nua mu mbungu yi Pfumu ayi mu mbungu yi ziphevi zimbimbi. Lulendi ko dia va meza yi Pfumu ayi va meza yi ziphevi zimbimbi. **22** Votitutidi soka kiphala ki Nzambi e? A buevi, beto tulutidi ngolo ayi niandi? **23** “Minsua midi mu mambu moso”. Muaki mambu moso masi mfunu ko. Votiminsua midi mu mambu moso vayi mambu moso matunganga ko. **24** Mutu kabika tombanga mamboti mandi vecka vayi bika kadika mutu katomba mamboti mandiandi. **25** Ludia bima bioso bintekosongo ku zandu, mu kambu yamisa mayindu ma ntima. **26** Bila Pfumu niandi vuidi ntoto ayi bima bioso bidi muawu. **27** Enati mutu wukambu wilukila wulutumisini mu dia ayi enati lutidi kuenda buna ludia bibio bakulutudila mu kambu yamisa mayindu ma mintima mieno. **28** Vayi enati mutu wulukembi ti: “biabi bidi bitambuku” buna lubika ku bidia mu diambu di mutu wowo wululubudi ayi mu kambu yamisa mayindu ma ntima. **29** Ndijadi yolkila mayindu maku ma ntima vayi mayindu ma mutu wunkaka. Bila mbi mayindu ma ntima ma mutu wunkaka mafueti sambisila kiphuanza kiama? **30** Enati ndimvutula matondo bu ndindianga buna bila

11 Bika lutsokudila, banga minu mamvama bu ndieti sokudila Klisto. **2** Ndikuluniemisanga bu lukuthebukilanga moyo mu mambu moso ayi bu lunkebangla malongi banga bu ndilulongila mawu. **3** Vayi thidi luzaba ti: Klisto niandi Pfumu yi kadika bakala, bosi bakala niandi pfumu yi nketo; ayi Nzambi niandi Pfumu yi Klisto. **4** Diawu dioso bakala wulembo sambila voti wulembo bikula ayi ntu wufutubuna vuezidi Pfumu'andi. **5** Vayi woso nketo wulembo sambila voti bikula ayi ntu wukambu fuku, buna vuezidi pfumu andi bila dedikini ayi nketo widi dikungulu. **6** Enati nketo kasi ko ntu wufuku, buna bika bamvuka zitsuki. Vayi enati tsoni kuidi nketo muba zitsuki zivuku voti muba dikungulu buna bika kafuka ntu andi. **7** Vayi bakala, kalendi fuka ntu ko, bila bakala niandi mfikula ayi nkembo wu Nzambi. Vayi nketo niandi nkembo wu bakala. **8** Bila bakala kasia bongo mu nketo ko vayi nketo niandi wubongo mu bakala; **9** ayi bakala kasia vangu mu diambu di nketo ko vayi nketo niandi wuvangu mu diambu di bakala. **10** Diawu nketo, mu diambu di zimbasi, kafueti ba ayi dimbu ki lulendo va ntu andi. **11** Muaki mu Pfumu, nketo kalendi zinga kambu bakala ko ayi bakala kalendi zinga kambu nketo ko. **12** Bila banga nketo bu kabongo mu bakala, buawu bobo bakala kabutukila mu nketo vayi bima bioso bimbongongo mu Nzambi. **13** Luzenga beno veka? Didi kuandi diambu di mboti ti nketo kasambila Nzambi ayi ntu wukambu fuku e? **14** Bila khadulu yi kimutu yikululonga ti diambu di tsoni kuidi bakala mu ba zitsuki zikula e? **15** Vayi enati nketo widi ayi zitsuki zikula buna widi nkembo kuidi niandi. Bila bamvana zitsuki zikula mu diambu di kukifuka. **16** Enati mutu tidi finda ziphaka; beto tuisi ko

kifu kioki ayi mabundu ma Nzambi masi ko sambusu bu lunkutakananga. Mu diambu di kifu kioki. 17 Mu mambu mama ndieka sonika, mambu mankaka, ndielia madedikisa bu ndielia ndikadi kuluniemisa bila bu lueti kutakananga, kuiza kuidi beno.

kadi sia ti mu diambu di mamboti meno vayi lueti ku kibivisanga. 18 Bila va theti, ndilembo wanga ti zikhabunu zidi va khatitsik'enobu lueti kutakananga mu zikhutukunu zieno mu dibundu. Ayi nguilukidi fioti 19 bila mu beno mufueti ba makabu mavasuka mu diambu di bobo badi bakuikama bamonika mu beno. 20 Bu lunkutakananga va kimosi yisi ko ti bidia bi Pfumu lundianga. 21 Bila bu lundianga, kadika mutu wunuaninanga mu dia bidia biandiveka. Diawu wunkaka wulembo moni nzala, vayi wunkaka kololo. 22 A buevi, luisi ko zinzo mu lulenda dila ayi nuina e? Voti lueti lenzanga dibundu di Nzambi voti lueti fuisanga tsoni bopo bakambulu kadi kima e? Mbi mfueti ku lukamba e? Mfueti kuluniemisa e? Mu diodi ndilendi ku luniemisa ko. 23 Bila mambu momo nditambula kuidi Pfumu mawu ndilulonga: mu builu bu kayekolo, Pfumu Yesu wubonga dipha, 24 bu kavutula matondo, wubukuna diawu ayi wutuba: "Yayi yawu nitu ama, yitambuku mu diambu dieno; lusianga bobo mu kumbanzanga". 25 Bobuawu bu bamana dia, wubonga mbungu ayi wutuba: "mbungu yayi yawu Nguizani yimona mu menga mama. Kadika khumbu luela yinua, lusianga bobo mu kumbanzanga." 26 Bila kadika khumbu luela dianga dipha diadi ayi luela nuanga mbungu yayi, buna lunyamikisanga lufua lu Pfumu nate kela kuiza. 27 Diawu woso mutu wela dia dipha ayi wela nua mbungu yi Pfumu mu kambu fuana, wela vola nkanu mu nitu ayi mu menga ma Pfumu. 28 Diawu bika kadika mutu kakifionguninga niandi veka, buna bosí kadia dipha ayi kanua mbungu. 29 Bila woso mutu didi dipha ayi nuini mbungu mu kambu banzila nitu yi Pfumu buna didi ayi nuini nzengolo mu diambu diandi veka. 30 Diawu minlebukila mididi miwombo mu beno ayi bambevo bawombo ayi bawombo bankaka mu beno bafua. 31 Enati tueti kukifionguninga beto veka, nganu tulendi sambusu ko. 32 Vayi bu tueti sambusungu buna tueti bakanga thumbudulu kuidi Pfumu muingi tubika ba zengolo nkanu va kimosi ayi basi ntoto. 33 Diawu bakhomba ziama, bu lunkutakananga mu dia; bika luvingsasananga. 34 Enati mutu wumosi wulembo moni nzala, bika kadia ku nzo'andi mu diambu lubika ba

12 A bakhomba, mbengi ti lubika zaba phila yididi mu makaba ma Pheve. 2 Beno luzebi ti bu luba Bapakanu, lunatu muidi bitumba bikambulumbembo boso bu lutuadusulu. 3 Diawu ndikuluzabikisila ti kuisi ko mutu, wuntuadusungu kuidi Pheve yi Nzambi, wulenda tuba: "Bika Yesu kasingu" ayi kuisi ko mutu wulenda tuba: "Pfumu Yesu" enati kasi tuadusu kuidi Pheve Yinlongo ko. 4 Makaba madi ma phila mu phila vayi Pheve yidi yimosi kuandi. 5 Bisalu bidi bi phila mu phila vayi Pfumu yidi yimosi kuandi. 6 Mavanga madi ma phila mu phila vayi Nzambi yidi kuandi yimosi; yimvanganga mamoso mu baboso. 7 Vayi kadika mutu wutambula makaba ma Pheve Yinlongo mu diambu di mfunu wu batu boso. 8 Kuidi wunkaka, Pheve yivana dikaba di tuba mambu manduenga; kuidi wunkaka, Pheve yivana mambu ma diela. 9 Yo yawu Pheve yivana kuidi wunkaka minu ayi kuidi wunkaka dikaba di belusila bimbewe. 10 Wunkaka wutambula dikaba di vangilanga bikumu; wunkaka dikaba di bikudila; wunkaka dikaba di suasisila ziphevi; wunkaka dikaba di tubila zimbembo ziphila mu phila ayi wunkaka dikaba di sudikisila zimbembo beni. 11 Vayi Pheve yimosi ayi yawu kaka yimvanganga mambu moso mama; yimvananga kuidi kadika mutu dikaba diviakana ayi boso bu yizodidi. 12 Nitu yidi yimosi vayi yidi ayi binama biwombo. Binama bioso bi nitu, ka diambu ko bidi biwombo, bidi nitu yimosi kaka. Bobo buididi Klisto. 13 Bila beto boso mu Pheve yimosi tubotimina mu diambu tuba nitu yimosi. Tuba Bayuda voti basi Ngelese, bavika voti batu badi mu kiphuanza, mu Pheve yimosi kaka tunuina. 14 Nitu yisi nama kimosi kaka ko vayi yibeki binama biwombo. 15 Enati kulu kutubidi: "Sumbu ndisi koko ko, diawu ndisi mu nituko." Buna diawu diodi kasi mu nitu ko e? 16 Enati dikutu ditubidi: "sumbu ndisi dieso ko diawu ndisi mu nitu ko." Buna diawu diodi kasi ko mu nitu e? 17 Enati dieso diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila e? Enati dikutu diawu nitu yimvimba, buna buevi nitu yilenda wila tsudi? 18 Vayi Nzambi wutula kadika nama mu nitu yi mutu boso bu katila niandi veka. 19 Enati binama bioso bidi kaka

nama kimosi nganu buevi bulenda bela nitu mbazu vayi enati ndisi ko luzolo, buna mamoso e? **20** Vayi binama bidi biwombo ayi nitu yidi momo masi mfunu ko. **4** Luzolo luzebi vibidila, yimosi kaka. **21** Diawu dieso dilendi ko kamba lulufukidi mu mamboti. Luzolo luzininanga koko ti: "Ndisi kuvua mfunu ko." Ntu mamvandi ko. Luzolo lukukiniemisanga ko; luisi lunangu kalendi kamba malu ko ti: "Ndisi kuluva mfunu ko, **5** luzolo luvanganga makambulu fuana ko". **22** Binama biobi bieti monikanga ti bidi ko, lutombanga ko mamboti mandi veka, bilebakana biawu mamvawu mfunu bidi. **23** lufueminanga bankaka ko; luyindudilanga batu Binama biobi bitumbanzilanga ti bikinzukungu mambu mambimbi ko. **6** Luzolo lumonanga buwombo ko. Biawu tueti luta kinzika. Binama khini ko mu mambu makambulu ma busonga biobi bimmonikanga bi tsoni, biawu tueti luta vayi lummonangakhini mu mambu ma kiedika. vuika **24** Binama biobi bikambu monikanga bi **7** Luzolo lunlempukilangka mambu moso tsoni bisi ko mfunu mu vuiku. Nzambi wukubika mambimbi, luzebi wilukila mambu moso; binama ayi wuvana nzitusu wuwombo kuidi luntulanga diana mu mambu moso ayi luzebi binama biobi bikambulu nzitusu **25** muingi nitu vibidila mu mambu moso. **8** Luzolo lulendi yibika vasuka ayi mu diambu di kadika nama suka ko. Zimbikudulu ziela suka, dikaba di tuba kabelanga ndiandi nama mayindu mamboti. **26** zimbembo zi phila mu phila diela suka ayi Enati nama kimosi kilembo moni phasi, buna dikaba di nzayilu diela suka. **9** Bila ndambu binama bioso bilembo moni phasi va kimosi; kaka tuzebi ayi ndambu kaka tueti bikula. **10** ayi enati nama kimosi kitambudi nzitusu buna Vayi momo mafuana bu mela kuiza, momo binama bioso bilembo moni khini va kimosi. **27** madi ma ndambu mela zimbala. **11** Bu ndiba Beno boso luidi nitu yi Klisto ayi kadika mutu mu muana lezi, ndiba tubanga banga muana lezi, beno widi nama mu nitu beni. **28** Diawu Nzambi ndiba yindulanga ayi ndiba banzanga banga katudila mu Dibundu: va theti bamvualu; va muana lezi; vayi bu ndiyonzuka, ndimama muadi mimbikudi; va ntatu minlongi mi mina. zimbikisa mamo maba yama ma kimuana lezi. Bosi batu bobo badi dikaba di vanganga bikumu, **12** Buabu tulembo moni banga bu tuntadilanga bobo badi dikaba di belusanga bambevo, bobo mu lumueno ayi tukadimona bu mboti, vayi bansadisanga badiawu, bobo badi dikaba di vadi lumbu tuela mona bumboti. Buabu ndambu tuadisanga badiawu mu dibundu ayi bobo badi kaka nzebi vayi vadi lumbu ndielia zaba bumboti dikaba di yolukanga zimbembo zi phila mu banga phila Nzambi kanzabidi. **13** Mambu phila. **29** Buna batu boso badi bamvualu e? Batu boso badi matatu manzingilanga: minu, diana ayi luzolo Batu boso badi mimbikudie e? Batu boso badi vayi diambu di lutidi mfunu mu mambu mama: minlongi e? Baboso babeki dikaba di vangilanga Luzolo.

13 Enati ndilembo tubi zimbembo zi batu ayi enati ndilembo tubi zimbembo zi zimbasi, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndieka banga tulumbeta yinsiku voti simbala kintuba biyoko biphamba. **2** Enati dikaba di bikula didi yama, enati mbeki diela di zabila matsueki moso, enati ndilenda baka nzayilu yoso voti mbeki minu kilenda nanguna miongo ayi kumitula va buangu kinkaka, vayi enati ndisi ko luzolo, buna ndidi kaka mutu wuphamba. **3** Enati ndilenda kabula bima biama bioso kuidi minsukami ayi enati ndiekudi nitu ama mu yoko ku

14 Luluta tomba luzolo, lulomba diaka makaba ma Pheve. Vayi mboti luluta tomba dikaba di bikula. **2** Mutu wowo widi dikaba di tuba zimbembo zi phila mu phila, kuidi Nzambi kantuba vayi bika kuidi batu. Kadi mutu kalendi kunsudika ko; vayi mu Pheve wulembo tubi mambu matsueki. **3** Vayi mutu wowo wumbikulanga kuidi batu kantuba, wunkidisanga minu kiawu, wuntunganga batu ayi wukubabombanga. **4** Mutu wowo wuntubanga zimbembo zi phila mu phila wukukikindisanga niandi veka. Vayi mutu wowo wumbikulanga, wukudisanga dibundu mu minu. **5** Thidi ti beno boso luba ayi dikaba di tubanga zimbembo zi phila mu phila vayi ndutidi zola ti beno babo lubikula. Dikaba di bikula dilutidi mfunu ayi dikaba dituba zimbembo zi phila mu phila. Muaki dikaba beni dimbangga mfunu enati

mutu wowo wuntuba wulenda sudikisa mambu mu lukutukunu, ndinzolanga kuwombo tuba momo makatubidi mu diambu dibundu ditungu. mambu matanu malenda sudika batu boso, **6** Diawu bakhomba, enati ndizidi kuidi beno mu diambu di longa bankaka ayi mu tuba ayi ndikuluyolukila mu zimbembo zi phila mu kumi di mili di mambu mu mbembo yikambu phila, buna ndandu mbi lulenda baka mu minu zabakana. **20** Zikhomba, lubika ba banga bana enati ndikadi kuluyolukila mu mambu momo balezi mu diela dieno vayi lukutuka bana balezi Nzambi kalembo mbonisa voti mu mambu mu vanganga mambu mambimbi; vayi luba ma diela, voti mu mambu ma mbikudulu voti bakululu mu diela dieno. **21** Masonama mu mina mu mambu ma ndongolo? **7** Tubonga kifuani ti: Pfumu wutuba ti: ndiela yolukila batu baba ki bisiku bi miziki bikambulu luzingu, banga mu zimbembo zinkaka mu miunu mi banzenza, flute votingitale. Enati bitotulanga ko ningu ka diambu ko bobo balendi kunguilukila ko, wuviana, buna buevi tulenda zabilamambu **22** Diawu dikaba di tuba zimbembo zi phila momo malembo siku mu flute voti mu ngitale? mu phila didi dimbu mu diambu di bawu **8** Voti enati tulumbeta yitolulanga ko ningu bakambu wilukila vayi disi dimbu ko kuidi bawu wunwakana bumboti, buna nani wulenda bawilukila. Vayi dikaba di bikula didi dimbu kubama mu kuenda nuana mvita e? **9** Bobuawu kuidi bawu bawilukila vayi disi dimbu ko kuidi kuidi beno. Enati lunyolukila mu zimbembo bawu bakambu wilukila. **23** Enati dibundu dios zi phila mu phila buna buevi balenda zabilia dikutikini va kimosi ayi batu boso beka tuba mambu momo lutidi tuba bu lulembo totula zimbembo zi phila mu phila vayi zimbukila batu mambu mankambu wakana bumboti e? **10** bakambu longa voti bakambu wilukila bakotidi, Zimbembo bawombo zidi va ntoto wawu, ayi keti buna siba banzila ti beno babo lumeni zidi ziviakana, vayi kadi mbembo yimosi mu lawuka e? **24** Vayi enati batu boso balembo zizioso yikambulu mfunu. **11** Vayi kuidi minu, bikula, mutu wukambu wilukila voti wukambu enati ndikadi zaba mbembo yoyo yi balembo longa bu kakotidi buna maka kimona mutu khambila mambu, buna mutu wowo wuntuba wu masumu ayi mayindu mandi ma ntima mbembo beni weka nenza kuidi minu ayi minu mama nsambisa. **25** Matsueki ma ntim'andi mamvama ndidi nenza kuidi niandi. **12** Bu luidi mela totolo va nganda. Buna wela fukama, phuila mu baka makaba ma Pheve Yinlongo, wela yinika zizi kiandi mu kembisa Nzambi ayi lumatombanga buwombo vayi lumatombila mu wela tuba: "Bukiedika Nzambi widi yeno." **26** diambu makudisa Dibundu mu minu. **13** Diawu Zikhomba, mbi bivanga e? Bu lunkutakananga, enati mutu beki dikaba di tuba mu mbembo wumosi makayimbila, wunkaka makalonga, yikambu zabakana, bika kasambilu mu diambu wunkaka maka tuba mu zimbembo zi phila mu kabaka dikaba di sudikisila mambu momo phila, wunkaka maka tuba mambu kasongolo, katubidi. **14** Bila, enati ndinsambilu mu mbembo wunkaka sudikisa zimbembo zi philamu phila. yikambu zabakana, buna Pheve ama kaka yidi Bika mambu moso momo maba mu diambu di mu lusambulu vayi diela diama dikadi baka kadi thungulu yi dibundu. **27** Enati batu balembo kima. **15** Mbi mfueti vanga? Ndiela sambilanga tubi mu mbembo yi nenza, baba batu buadi mu Pheve ama vayi ndielasambilanga diaka vayi babika vioka batatu, ayi bika kadika mutu mu diela diama. Ndiela yimbidilanga Nzambi katuba mu yandi thangu ayi bulutidi mboti mu Phevevayi ndiela yimbidila diaka mu diela vaba mutu wulenda sudikisa mambu malembo diama. **16** Enati wulembo vutudila Nzambi yoloko. **28** Vayi enati vasi ko mutu wulenda matondo mu Pheve kaka, buna buevi mutu, sudikisa mambu malembo tubu buna bulutidi widi mu dibundu, wukambu longa kalenda fuana kuidi mutu widi dikaba di tuba zimbembo vutudila "Ameni" mu lusambulu luaku lu zi phila mu phila mu dimbama mu dibundu. mvutudulu matondo e? Bila kakadi sudika Bika katuba mu diambu di niandi veka ayi mu mambu momo wulembo tubi. **17** Banza ti diambu di Nzambi. **29** Mu diambu di mimbikudi, lusambulu lumvutudulu matondo kuidi Nzambi bika batu buadi voti batu batatu batuba bosi luidi lumboti, vayi wunkaka kakadi kula mu bika bankaka bafiongunina. **30** Enati mutu minu. **18** Ndimvutulanga matondo mawombo wunkaka widi mu lukutukunu songolo mambu kuidi Nzambi, bila ndiluviokidi beno boso mu mu thangu mutu wunkaka kalembo tubi, buna tuba zimbembo zikambulu zabakana. **19** Vayi bika mutu wowo wutheti kadimbama. **31** Bila

beno boso lulenda kueno bikula kadika mutu minu. **11** Buba minu voti bawu, buawu bobo mu yandi thangumuingi batu boso balonguka tulongila ayi buabu luwilukila. **12** Enati beta ayi bakindusu. **32** Bila mimbikudi minyadilanga longa ti Klisto wufulukusu mu bafua, vayi buna ziphevi zi mimbikudi. **33** Bila Nzambi kasi bilambi batu bankaka mu beno balembo tubila Nzambi yi divunzi ko vayi Nzambi yi ndembama. ti kuisi ko mfulukulu yi bafua? **13** Bila enati kuisi Banga buididi mu mabundu moso ma banlongo, ko mfulukulu yi bafua, buna Klisto mamvandi **34** bika baketo badimbama mu zikhutukunu. kasi fulukusu ko mu bafua. **14** Enati Klisto kasi Bila basi ko minsua miyolukila vayi bafueti fulukusu mu bafua ko, buna malongi meto madi tumama banga bueti tubila Mina. **35** Enati maphamba ayi minu kieno kidi kiphamba. **15** batidi longuka, bika bayuvula babakala bawu Buna tueka monika ti tidi bambangi ba luvunu mu zinzo ziawu; bila didi diambu di tsoni kuidi zi Nzambi bila beto tutelima Nzambi kimbangi nketo mu tuba mu lukutukunu. **36** Kuidi beno ti niandi wufulukisa Klisto mu bafua; mutu kutotukila mambu ma Nzambi? Voti kuidi beno wovo kakambu kuandi fulukisa enati bukiedika kaka mayiza e? **37** Enati mutu wulembo yindula bafua balendi fuluka ko. **16** Bila enati bafua ti widi mbikudi voti weti diatusu kuidi Pheve, balendi fuluka ko buna Klisto mamvandi kasi buna bika kazaba ti mambu mama tsonikini fulukusu ko. **17** Enati Klisto kasi fulukusu ko madi thumunu yi niandi veka Pfumu. **38** Vayi buna minu kieno kidi kiphamba ayi buna lukidi enati mutu kasi zaba mawu ko; buna bika mu masumu meno. **18** Ayi buna bobo bafuila mu kabika kuandi zaba mawu. **39** Diawu bakhomba Klisto batumbu zimbala. **19** Ayi enati diana dieto lunuanina dikaba di bikula ayi kadi kandika mu Klisto didi kaka mu diambu di luzingu lualu, dikaba di yoluka zimbembo zi phila mu phila. **20** Vayi bukiedika, Klisto wufulukusu mu bafua **40** Vayi bika mambu moso mavangimina mu lukinzu, ayi mu kambu divunzi.

15 Zikhomba, ndikulu zabikisa ti Nsamu

Wumboti wundilulonga, wovo lutambilu ayi wovo luidi bakangama; **2** mu wawo lumvukila enati lulundidi wawu banga bu ndilulongila; vayi enati buawu ko, buna mu phamba kuandi luwilukila. **3** Bila, va theti minu, ndilulonga mambu momo minu veka nditambilu: Klisto wufua mu diambu di masumu meto, banga busonimina mu Masonoko. **4** Niandi wuziku vayi wufulukusu mu lumbu kintatu, banga buididi masonoko. **5** Wumonika kuidi Piela, bosu wumonika kuidi kumi ayi bamvuala buadi. **6** Bosu wumonika kuidi zikhama zi tanu zi bakhomba mu khumbu yimosi; bawombo mu bawu bammona bakidi zingi nate buabu, vayi ndambu mu bawu bafua. **7** Bosu wumonika diaka kuidi Zaki ayi ku mbusa wumonika kuidi bamvuala boso. **8** Bosu kunzimunina bawu boso wumonika kuidi minu, minu ndiba bangamuana wusuluka. **9** Bila minu ndutidi keva mu bamvuala boso ayi ndisi fuana ko mu tedolo mvuala bila ndiyamisa Dibundi di Nzambi. **10** Vayi mu nlemvo wu Nzambi; ndidi buabu mu phila yi ndididi, ayi nlemvo wovo mu minu wisi wuphamba ko bila mu bamvuala boso minu ndiluta sala. Vayi mu kiedika minu'ama ko ndisala vayi nlemvo wu Nzambi wovo widi mu

minu. **11** Buba minu voti bawu, buawu bobo mu yandi thangumuingi batu boso balonguka tulongila ayi buabu luwilukila. **12** Enati beta ayi bakindusu. **32** Bila mimbikudi minyadilanga longa ti Klisto wufulukusu mu bafua, vayi buna ziphevi zi mimbikudi. **33** Bila Nzambi kasi bilambi batu bankaka mu beno balembo tubila Nzambi yi divunzi ko vayi Nzambi yi ndembama. ti kuisi ko mfulukulu yi bafua? **13** Bila enati kuisi Banga buididi mu mabundu moso ma banlongo, ko mfulukulu yi bafua, buna Klisto mamvandi **34** bika baketo badimbama mu zikhutukunu. kasi fulukusu ko mu bafua. **14** Enati Klisto kasi Bila basi ko minsua miyolukila vayi bafueti fulukusu mu bafua ko, buna malongi meto madi tumama banga bueti tubila Mina. **35** Enati maphamba ayi minu kieno kidi kiphamba. **15** batidi longuka, bika bayuvula babakala bawu Buna tueka monika ti tidi bambangi ba luvunu mu zinzo ziawu; bila didi diambu di tsoni kuidi zi Nzambi bila beto tutelima Nzambi kimbangi nketo mu tuba mu lukutukunu. **36** Kuidi beno ti niandi wufulukisa Klisto mu bafua; mutu kutotukila mambu ma Nzambi? Voti kuidi beno wovo kakambu kuandi fulukisa enati bukiedika kaka mayiza e? **37** Enati mutu wulembo yindula bafua balendi fuluka ko. **16** Bila enati bafua ti widi mbikudi voti weti diatusu kuidi Pheve, balendi fuluka ko buna Klisto mamvandi kasi buna bika kazaba ti mambu mama tsonikini fulukusu ko. **17** Enati Klisto kasi fulukusu ko madi thumunu yi niandi veka Pfumu. **38** Vayi buna minu kieno kidi kiphamba ayi buna lukidi enati mutu kasi zaba mawu ko; buna bika mu masumu meno. **18** Ayi buna bobo bafuila mu kabika kuandi zaba mawu. **39** Diawu bakhomba Klisto batumbu zimbala. **19** Ayi enati diana dieto lunuanina dikaba di bikula ayi kadi kandika mu Klisto didi kaka mu diambu di luzingu lualu, dikaba di yoluka zimbembo zi phila mu phila. **20** Vayi bukiedika, Klisto wufulukusu mu bafua **21** Bila banga lufua bu luyizila mu mutu wumosu buawu bobo diakamfulukulu mu bafua yiyizila mu mutu wumos. **22** Bila batu boso beti fuila mu diambu di Adami, buawu bobo batu bosobela zingala mu diambu di Klisto. **23** Vayi kadika mutu mu yandi thangu: Klisto niandi wutheti mu fuluka mu babo; bosu batu bobo bavuiwulu kuidi Klisto mu thangu niandi kela kuiza. **24** Buna bosu ku tsuka mu thangu Klisto kela vutula Kipfumu kuidi Nzambi Tata, bu kela mana bivisa bipfumu bioso, lulendo loso ayi zingolo zioso. **25** Bila kafueti kaka yala nate kela tula bambeni bandi zioso ku tsi bitambi biandi. **26** Lufua luela ba mbeni yi tsuka mu bungu. **27** Bila: Nzambi wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi. Vayi mu thangu masonoko mantuba ti bima bioso bida ku tsi bitambi biandi, buna diodi dilembo monika ti botula kaka mutu wovo wumvana lulendo beni. **28** Vayi mu thangu bima bioso biela tulu ku tsi bitambi biandi, buna Muana mamvandi wela ba ku tsi minsua mi mutu wovo wumvana lulendolu yadila bima bioso mungi Nzambi kaba bibioso mu batu boso. **29** Buna mbi bela vanga bobo bambotokolongo mu diambu di bafua enati bukiedika bafua balendi fuluka ko e? Buna bila mbi beti botokolongo mu diambu di bafua e? **30** Bosu beto veka, bila mbi tunkadilanga ku tsi tsisi yi lufua mu zithangu

zioso? **31** Kadika lumbu minu ndimfikamanga tunata mfikula yi mutu wuvangulu mu mbungi-lufua. Ndilukembi buawu beno bakhomba mu mbungi yi ntoto buawu bobo tuela natina diambu di nkembo wowo widi yama mu diambu mfikula yi mutu wuba ku diyilu. **50** Zikhomba, di kisalu ki Klisto Yesu, Pfumu eto. **32** Enati diambu thidi tuba diawu diadi: nitu yidi nsuni mu kimutu kaka ndinuanisina bibulu bi tsisi ayi menga yilendi kota ko mu kipfumu ki ku Efeso, buna ndandu mbi mbeki? Enati bafua Nzambi. Biobi bimbolanga bilendi baka busingila balendi fuluka ko, buna bulutidi mboti “Tudia mu zithangu zioso ko. **51** Tala, ndieka kulukamba ayi tunua, bila mbazi tufuidi kueto”. **33** Lubika ditsueki dimosi: Beto babo tulendi mana fuako, vunuka bila kikundi kimbimbi kimbivisanga vayi tuela kitulu **52** mu kinzimbukila, mu bifu bimboti. **34** Luvutukila mayindu meno thangu tulumbeta yi tsuka yela wakana. Bila mamboti, bikanu vola masumu! Ndintubila tulumbeta bu yela wakana buna babo bafua bobo mu diambu di kulufuisa tsoni bila bankaka bela fuluka mu zinitu ziozi kazibolanga ko vayi mu beno, balembo zingi banga ti basi zaba beto tuela kitulu. **53** Bila biobi bimbolanga Nzambi ko. **35** Vayi mutu wulenda yuvula: lunitu bifueti vuata biobi kabibolanga ko ayi biobi mbi luela fulukila batu bafua e? Phila lunitu bimfuanga bifueti vuata biobi kabifuanga ko. mbi bela bela? **36** O vungisi kio! Biobi weti **54** Mu thangu biobi bimbolanga biela vuata kuna bilendi zinga ko enati bikadi fua. **37** Mu biobi kabibolanga ko ayi biobi bimfuanga biela thangu wunkunanga, kadi sia ti lunitu luela vuata biobi kabifuanga ko buna mambo mama baka kunusu luawu weti kuna vayi dikundi, masonama masundukidi: Ndungunu yiminini dikundi di ble voti dikundi di kunusu kinkaka. lufua. **55** A lufua, ndungunu aku kuevi yidi? A **38** Niandi veka Nzambi wumvananga dikundi lufua, kuevi kuidi ba kiaku? (Hadès g86) **56** Masumu beni lunitu boso bu katidilaayi kadika dikundi mawu ba ki lufua vayi zingolo zi masumu mu dibeki lunitu luandi. **39** Bivangu bioso binzinga Mina zieti ba. **57** Matondo kuidi Nzambi bila bisi lunitu lumosi ko bila luviajuku luidi ayi niandi wukutuvananga ndungunu mu Pfumu lunitu lu batu ayi lu bibulu; zinuni luawu eto Yesu Klisto. **58** Diawu bakhomba zi luzolo, lunkaka ayi zimbizi zi nlangu luawu. **40** Zinitu luba bakinda, lubika nikuka; Lukiyekula mu zi diyilu zidi, zinitu zi kintoto zidi vayi kitoko ki sadila Pfumu mu zithangu zioso bila luezebi zinitu zi diyilu kidi kiphila yinkaka ayi kitoko bumboti ti kisalu ki lunsala mu Pfumu kisi ki zinitu zi kintoto kidi ki phila yinkaka. **41** kiphamba ko.

Bobuawu thangu beki kuandi kitoko ayi ngondi beki kuandi kitoko; zimbuetete zibeki kuawu kitoko ayi kitoko ki kadika mbuetete kuidi kuviajana ayi ku mbuetete yinkaka. **42** Bobo buela bela mfulukulu yi bafua. Nitu yeti bola yawuyikununu vayi yimfulukanga mu kambu buela bola. **43** Yinkunungu mu kambu nzitusu vayi yimfulukanga mu nkembo; yinkunungu yilebakana vayi yimfulukanga ayi lulendo. **44** Yinkunungu nitu yi kimutu, vayi yimfulukanga nitu yi kiphevi. Enati nitu yi kimutu yidi, buna nitu yi kiphevi yidi. **45** Diawu disonimina ti: Adami, mutu wutheti, wukituka vangu ki moyo vayi Adami di tsuka, dikituka Pheve yivananga luzingu. **46** Bikiphevi bisia ba bitheti ko vayi bi kimutu biawu bieti ba bitheti bosu bi kiphevi biawu binzimuninanga. **47** Mutu wutheti wuvangulu mu mbungi-mbungi yi ntoto vayi “mutuwumuadi” ku Diyilu kaba. **48** Boso bubela mutu wu ntoto buawu buididi basi ntoto; banga bobobuididi mutu wowo wuba ku Diyilu buawu bobo buididi batu baba ku Diyilu. **49** Banga bu

16 Mu matedi zimbongo ziozi zilembo kungu mu diambu di banlongo badi ku Yelusalemi, bika beno mamveno lulandakana banga bu ndikambil Mabundu ma Ngataliya: **2** mu kadika lumbu kitheti ki Sabala, bika kadika mutu ku nzo'andi katula va ndambu zimbongo, boso buididi mbakulu'andi, muingi lubika vingila ndizulu'ama mu khungulu zimbongo. **3** Bu ndiela kuiza, ndiela vana minkanda ayi zithumunu kuidi batu boboluela sobula beno veka ayi ndiela ku bafidisa ayi makaba meno ku Yelusalemi. **4** Enati bufueni kuidi minu mu kuenda, buna bela kuenda yama. **5** Ndiela kuiza kuidi beno minu mana viokila ku Maseduani bila mfueti viokila ku Maseduani. **6** Mananga ndiela vuanda yeno ndambu bilumbu voti mananga kuidi beno ndiela viokisila tsungi yi kiozi kingolo; muingi luba kutsadisa mu landakana nzil'ama, buba koso ku ndinkuenda. **7** Mbengi ti tumonana yeno buabu bu ndimvioka kaka, vayi tsidi diana enati Pfumu tidi, ndiela

kala yeno ndambu bilumbu. **8** Muaki ndielu vuanda ku Efeso nate mu lumbu ki Pantekoti. **9** Bila muelo wunneni banzibudidi mu diambu di sala kisalu kinneni ayi kimfunu; ka diambu ko bambeni badi bawombo. **10** Enati Timote wizidi, luvanga mamo mafueni muingi kabika ba mona boma, bila wunsalanga kisalu ki Pfumu banga minu. **11** Mutu kabika kunlenza. Lunsadisa mu landakana nzil'andi mu ndembama, mu diambu kavutuka kuidi minu, bila ndilembo mvingila va kimosi ayi bakhomba. **12** Mu diambu di khomb'eto Apolo, zikhumbu ziwombo ndinlebila muingi kiza lutala ayi bakhomba, vayi nate buabu kakadi baka bu kuizila. Nzebi ti wela kuiza kulutala bu kela baka diluaku. **13** Luzibula meso; luba bakinda mu minu; luba bukhafi; luba batu bakinda! **14** Mamoso malumvanganga, lumavangila mu luzolo. **15** Zikhomba, ndikululubula: luzebi Sitefanasi ayi nzo andi; luzebi ti bawu batu batheti mu balula mintima mu Akayi ayi bakiyekula mu sadila banlongo. **16** Diawu, beno mamveno, lutumukina batu ba phila yoyo ayi lutumukina woso kuandi mutu wunsalanga yawu va kimosi ayi wunsalanga kisalu ki phila yoyi. **17** Khini yiwombo ndimona mu ndizulu yi Sitefanasi, Folitunasi ayi Akayikusi bila bawu batsadisidi mu mambu momo beno lusia kutsadisila ko. **18** Bawu bakuludi ntim'ama ayi bakuludi mintima mieno. Bika luzabanga batu ba phila yoyi. **19** Batu badi mu mabundu madi ku ndambu yi Azi, baluveni mboti. Akilasi ayi Pilisiye va kimosi ayi dibundu dinkutakananga ku nzo awu baluveni mboti mu dizina di Pfumu. **20** Bakhomba boso baluveni mboti. Luvanasana mboti beno na benomu fifasana besi kinlongo. **21** Mboti eno yibedi kuidi minu veka Polo; Minu veka tsonikini yawu mu mioko miama. **22** Woso mutu wunkambu zolanga Pfumu bika kasingu! Malanata. Bu dinsundula: Pfumu wizidi! **23** Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno. **24** Luzolo luama lubanga yeno beno boso mu Klisto Yesu. Ameni.

2 Corinthians

1 Polo, mvuala wu Klisto Yesu, mu luzolo lu Nzambi, va kimosi ayi khomb'eto Timote tufidisidi nkanda kuidi dibundi di Nzambi didi ku Kolintova kimosi kuidi banlongo boso badi ku Akayi dioso. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi Dise dieto ayi kuidi Pfumu Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Bika Nzambi kasakumunu, dise di Pfumu'eto Yesu Klisto, dise difulukidi mu kiadi ayi Nzambi wumbombanga mu mambu moso. **4** Niandi wukutubombanga mu ziphasi zioso muingi beto mamveto tuba bafuana mu bomba bobo badi mu ziphasi ziphila mu phila banga beto bu tumeni bombo kuidi Nzambi. **5** Sumbu ziphasi zi Klisto zidi ziwombo mu beto, buawu bobo mu Klistombombolo eto yididi yiwombo. **6** Enati beto tulembo moni ziphasi ziozi; buna ziawu zidi mu diambu di lubaka mbombolo ayi phulusu. Enati tulembo bombo, buna diodi didi mu diambu beno mamveno lubaka mbombolo muingi luzaba bu kangila ntima bu luela mona ziphasi banga ziozi tulembo moni. **7** Diawu diana dieto didi dikukama mu beno bila tuzebi ti boso bu lummonina ziphasi va kimosi ayi beto, buawu bobo beno mamveno luntambudila mbombolo va kimosi ayi beto. **8** Zikhomba, tutidi luzaba phila ziphasi ziozi tumona ku Azi. Yamusu tuyamusu kuvikokana zingolo zieto ayi tutumbu sakula diana ti tulenda buela zinga diaka. **9** Beto tubanzila ti batuzengidi nkanu wu lufua. Vayi diambu diodi divangimina mu diambu tubika tula diana dieto mu beto veka vayi tutuladiana dieto mu Nzambi yoyi yimfulukisanga bafua. **10** Niandi wutukula mu lufua lu phila yoyi ayi wela buela kutukula diaka. Nyinga tusidi diana ti wela buela kutukula diaka **11** sumbu lulembo kutusadisa mu zitsambulu zieno. Mu diambu di nlemvo wututambula mu zitsambulu zi batu bawombo, buna batu bawombo bela vutudila Nzambi matondo mu diambu dieto. **12** Diambu dimmonisanga nkembo eto diawu diadi: mintima mieto mintelamanga kimbangi ti tudiatidi va nza ayi va ntuala eno mu bunlongo ayi mu busonga biobi bimbanga kuidi Nzambi; bika sia ti mu nduenga yi batu vayi mu nlemvo wu Nzambi. **13** Bila tulusonikinanga mambu mankaka ko mu minkanda mieto vayi momo kaka lueta tanga ayi sudika. Tsidi diana ti

malusudika bumboti mambu beni. **14** Bu didi ti lusudika fioti, ti lulenda kukiniemisa mu diambu dieto, buawu bobo beto mamveto tuela kukiniemisina mu diambu dieno mu lumbu ki Pfumu Yesu. **15** Mu diana diodi, ndiba mayindu mu kuiza theti kuidi beno mu diambu di lumona khini mu khumbu yimmuadi. **16** Bukiedika ndititia viokila theti kuidi beno bu ndititia kuenda ku Maseduani, bosu ndiba mayindu mu monana diaka yeno minu vutuka ku Maseduani mu diambu luba kutsindika mu landakana nzil'amana nate ku Yuda. **17** Bu ndikubika diyindu diodi, buna diodi dinsundula ti ndimonisa lebakana kuama e? Mananga mayindu mama maba mayindu ma kinsuni mu mona ti ndilenda tuba nyinga ayi nana va kimosi e? **18** Sumbu Nzambi kadi wukuikama, luzaba mboti ti mambu tululongamalendi ba "Nyinga" voti "Nana" ko. **19** Bila Yesu Klisto, Muana Nzambi, diodi minu veka, Silasi ayi Timote tululonga kasia ba nyinga ayi nana ko. Nyinga kaka yidi mu niandi. **20** Bila zitsila ziosi zi Nzambi, zinsundukanga mu niandi. Mu niandi tuntubilanga, "Amen", mu diambu di nkembo wu Nzambi. **21** Ayi Nzambi niandi wutukindisa va kimosi ayi beno mu Klisto, ayi niandi wutusobula. **22** Niandi wututula dimbu kiandi banga kiuka kiandi ayi wutula Pheve'andi mu mintima mieto; mu monisa ti tuidi batu bandi ayi tuela tambula mamboti momo katulundila. **23** Nzambi niandi mbangi ama. Ndisia buela kuizila ko ku Kolinto mu diambu ndimanga kuiza lumenisa kiadi. **24** Muaki tumengi yadila minu kieno vayi tutidi sala va kimosi ayi beno mu diambu di khini eno; bila luidi bakinda mu minu.

2 Diawu ndibakila lukanu mu kambu buela kuiza kuidi beno muingi ndibika kulumonisa diaka kiadi. **2** Bila enati ndilumonisini kiadi buna nani wukumbonisa khini enati ka beno ko bobo ndimonisa kiadi e? **3** Enati ndilusonikina mambu momo, banga bu ndituama kulusionikina mu diambu mu thangu ndielu kuiza kuidi beno, ndibika monoso kiadi kuidi batu bobo bafueti kumbonisa khini. Ayi tsidi diana mu diambu dieno beno boso ti khini ama yidi khini eno beno boso. **4** Ku tsi maniongo ayi kiadi kingolo mu ntima ndiba boso ndilusonikina nkanda beni ayi matsuela mu meso. Bika sia ti mu diambu di kulumonisa kiadi vayi mu diambu luzaba boso buididi luzolo luama mu beno. **5** Enati wumosi

mu beno wulumanisini kiadi, buna bika sia ti ziba. **6** Niandi wutusadisa mu ba bafuana, mu ba minu kamonisini kiadi vayi beno boso, voti buna bisadi bi Nguizani yimona. Nguizani beni yisi yi ndambu mu beno mu kambu viokikisa tezo. **6** Mina ko vayi yi Pheve bila Mina mimvondanga Thum budulu yoyi kabeki kudi batu bawombo, vayi Pheve yivananga lusingu. **7** Enati kisalu mu beno yifueni kaka. **7** Vayi buabu bufueni ki lufua, kioki kiba kisonama va matadi, kiba mu kunlempukila ayi kunkindisa mu diambu ki nkembo wurombo mu mona ti bana ba kabika ba mu kiadi kiwombo. **8** Ndikululeba Iseli balembakana nkutu tala zizi ki Moyize mu diambu lummonisa ti lueti kunzola. **9** Bila mu diambu di nkembo wu zizi kiandu, banza ndilusonikini bobo mu diambu di kulutota ti nkembo beni wufueti suka. **8** Buna kisalu ki muingi ndizaba enati bulemvo luidi mu mambu pheve kilendi vioka mu nkembo ko e? **9** Bila moso. **10** Beno lemvukila mutu, mamvama enati kisalu kioki kimvananga thumbudulu kiba ndinlempukidi. Enati minu ndemvukidimutu ki nkembo, buna buevi buela bela nkembo wu buna ndinlempukidi mu diambu dieno va ntuala kisalu kioki kinatanga busonga e? **10** Bila beni Klisto **11** muingi Satana kabika kutuyadila bila kiba ayi nkembo, vayi buabu kisidi nkembo tuzebi mboti mabanza bandi. **12** Bu ndiyenda ko va ntuala nkembo wowo wulutidi. **11** Bila ku Tolowasi mu diambu di samuna Nsamu enati kioki kilenda suka kiba ayi nkembo, buna Wumboti wu Klisto, buna ndimona ti Pfumu buevi buelabela nkembo wu kioki kilendi suka wunzibudila muelo. **13** Vayi ntima mbazu ndiba; ko e? **12** Bu tuidi diana di phila yoyo buna diawu bu ndikambu mona khomb'ama Tite. Diawu tuididi mu kiphuanza kinneni. **13** Tuvanganga ndisia bikila basi Tolowasi ayi ndiyendila nsualu ko banga bu vangila Moyize, wufuka zizi kiandi ku Maseduani. **14** Vayi matondo kudi Nzambi! muingi bana ba Iseli bedi tala tsukulu yi kioki Niandi wukutunungisanga mu zithangu ziosomu kiela suka. **14** Vayi diela diawu diba difuku. Bila Klisto ayi beto keta sadila mu tembikisa, mu banza nate buabu, bu bantanganga minkanda bibuangu bioso, bioso nzayilu yi Klisto banga mi Nguizani yikhulu, nledi beni widi kaka malasi ma tsudi yi kitoko. **15** Bila beto tuidi wufuku; wusia botolo ko bila mu kithuadi ayi malasi ma tsudi yi kitoko ma Klisto kudi batu Klisto kaka wela botukila. **15** Bukiedika nate bobo bamana vuka ayi kudi bobo banzimbala. buabu, bu bantanganga minkanda mi Moyize, **16** Kudi bankaka tsudi beni yidi tsudi yi lufua, mintimamiauwu midi mifuku kudi nledi. **16** Vayi yinnatanga ku lufuavayi kudi bankaka, tsudi mutu niandi baluka kudi Pfumu, buna bosu nledi beni yidi tsudi yi lusingu yinnatanga ku lusingu. beni wubotukidi. **17** Pfumu niandi pheve; koso Buna nani fueni mu sala kisalu kioki e? **17** Beto kudi pheve yi Pfumu kuawu kudi kiphuanza. **18** tuisi ko banga batu bankaka bobo bankitilanga Beto boso bobo bizizi, bisi bifuku nledi ko, biobi mu mambu ma Nzambi. Vayi beto tueti tubanga, bilembo monisa nkembo wu Pfumu banga mu mu Klisto, mambu ma kiedika va meso ma lumueno, tukitulu mu mfikul'andi mu nkembo Nzambi, banga batu bobo kafidisa.

3 A buevi, tutona diaka kukitelima kimbangi beto veka e? Voti tuba banga batu bankaka, tulunatinanga minkanda mi kimbangi voti minkanda mi kimbangi miomi mintotukila kudi beno e? **2** Beno luidi nkand'eto wu kimbangi, wovo wusonama mu mintima mieto, wuzabikini ayi wuntangu kudi batu boso. **3** Bukiedika beno lummonika ti luidi nkanda wu Klisto, ndandu yi kisalu kieto. Nkanda beni wusia sonokono mu thita yi lapi ko, vayi mu pheve yi Nzambi yi moyo; wusia sonokono va mbata ditadi ko vayi mu khati mintima mi batu. **4** Buawu bobo buididi diana diodi tuididi mu Klisto va ntuala Nzambi. **5** Bika sia ti beto veka tuidi bafuana mu sala kisalu kiaki vayi zingolo zioso kudi Nzambi

kituvana. **4** Bu didi ti bobo buididi kisalu vongga. **2** Tuloza mambu matsoni momo meta vangininanga mu kinsueki. Tubikanga luvunu ayi tubika balulanga mambu ma Nzambi. Vayi mu monikisanga mambuma kiedika, buna tueti kukimonikisanga kudi batu boso muingi batutala bumboti va ntuala Nzambi. **3** Enati Nsamu Wumboti wovo tueti longa wukidi wufuku, buna widi kaka wufuku kudi bawu badi mu nzila yi nzimbala, **4** kudi batu bobo kaba wilukilanga ko, bobo nzambi yi nza wawu yifuka diela diawu muingi babika mona kiezila ki Nsamu Wumboti wu nkembo wu Klisto. Klisto

niandi mfikula yi Nzambi. (aiōn g165) 5 Bila beto diambu di tsatu yoyi yidi yeto yi vuata nzo eto tulonganga ko mambu meto veka vayi Pfumu yi diyilu. 3 Bila enati tuvueti yawu, balendi Yesu Klisto niandi tueti longa. Beto veka tuidi kutubata pheni ko. 4 Bukiedika, beto tukidi mu bisadi bieno mu diambu di Yesu. 6 Bila Nzambi nzo yayi yi kapu, tulembo kungi ku tsi ntima yoyi yituba: bika kiezila kiba va khatitsika tombi, bu tuidi ku tsi bizitu, bika sia ti tutidi vuluka niandi wukienzuka mu mintima mieto muingi vayi tutidi vuata muingi luzingu lumina kioki kakienzula nzayilu yi nkembo andi wowo widi kimfuanga. 5 Niandi veka Nzambi wutukubikila mu zizi ki Klisto. 7 Vayi kiuka beni kioki tueti buawu ayi wutuvana pheve andi banga ndambu nata kidi mu mimvungu mituma mu diambu mu bima biobi bidi ku ntuala. 6 Diawu diana lulendo lolo lulutidi ngolo luba lu Nzambi vayi dieto didi mu zithangu zioso ayi tuzebi ti sumbu lubika ba lueto veka. 8 Bakutumonisanga ziphasi tulembo zingila mu nitu yayi buna thama tukidi zi phila mu phila vayi tusia vonga ko. Vayi mu ayi Pfumu. 7 Bila mu minu tueti diatila vayi mambu makiadi, tusia loza diana dieto ko. 9 bika mu mambu tueti mona. 8 Khembingi ti Batuyamisa vayi tusia yekolo ko. Batubeta vayi diana dingolo didi yeto vayi tutidi botuka mu tusia fua ko. 10 Tunata, mu zithangu zioso, mu nitu yayi muingi tuenda vuandi vadi Pfumu. zinitu zieto lufua lu Yesu muingi luzingu lu 9 Diawu, buba ti vuanda mu nitu yayi voti Yesu lumonika mu zinitu zieto. 11 Bila beto botuka, mayindu meto madi kaka mu diambu tulembo zingi tuidi mu zithangu zioso va ntuala di monisa Pfumu khini. 10 Bila beto boso tuela lufua mu diambu di Yesu muingi luzingu lu telama va ntuala ntilibinadu wu Klisto, mu Yesu lumonika mu zinitu zieto zimfuanga. diambu kadika mutu katambula m futu andi 12 Diawu lufua lulembo sadu kisalu mu beto boso bubedidi mavanga mandimamboti voti ayi luzingu lulembosadi kisalu mu beno. 13 mambimbi momo kavengi mu nitu andi. 11 Disonama ti: Minu ndiwilukila, diawu nditubila; Bu tuzebi ti Pfumu kafueti kinzuku, diawu mu minu kimosi kioki beto mamveto tuwilukila, tueti tudila bufula mu diambu di buila bankaka diawu tutubila. 14 Tuzebi ti Nzambi wufulukisa muingi bawilukila Pfumu. Nzambi wutuzebi Pfumu Yesu mu bafua wela tufulukisa va kimosi ayi diana tsidi ti beno mamveno lutuzebi ku ayi Yesu; wela kutumonisa beto ayi beno va tsi mintima mieno. 12 Tukadi buela vutukila ntual'andi. 15 Mambu moso momo madi mu kukitelima kimbangi kuidi beno. Vayi tuluveni diambu di mamboti meno muingi nlempo diluaku diodi lulenda kukiniemisina mu diambu wuba wucombe ayi batu bawombo bela vutula dieto muingi lubaka bu vutudila mimvutukidi matondo mawombo mu diambu di nkembo batu bobo bakukiniemisanga mu mambu momo wu Nzambi. 16 Diawu diodi tuvonganga ko. Ka mammonikanga mu meso vayi bika momo madi diambu ko lunitu lueto lu kimutu lulembo bivi mu ntima. 13 Enati bukiedika ti tuidi bivungisi, fioti-fioti, vayi lunitu lueto lu Kipheve lulembo buna bika diodi diba mu diambu di Nzambi. kituka lumona, kadika lumbu. 17 Bila ziphasi Vayi enati tuidi ayi mayindu ma kiedika, diodi zieto zidi mu ndambu thangkaka ayi vioka mu diambu di mamboti meno. 14 Bila kuandi zimvioka; ziawu zilembo kutukubikila luzolo lu Klisto lueti kutufietikisa, bu tumueni zitu kikakisukanga ko ki nkembo mu kambu ti, enati mutu wumosi wufuila mu diambu di tezo. (aiōnios g166) 18 Bila beto thalu eto yisi batu boso, buna batu boso bafua. 15 Wufua mu ko mu bima biobi tueti monanga vayi thalu diambu di batu boso muingi batu bobo banzinga eto yidi mu biobi bi kabimonikanga ko. Bila babika zingila mu diambu di bawu veka vayi mu bima biobi bieti monikanga bidi kaka mu diambu di mutu wowo wuba fuila ayi wufuluka. ndambu thangkaka; bizingilanga ko zithangu zioso 16 Diawu tonalumbu kiaki, tukadi buela tala vayi biabu tulendi buela kuntadila mu phila yi batu ko. 17 Diawu enati mutu widi mu Klisto, nzo yoyi Nzambi, yisia vangulu mu mioko mi buna wuyikidi vangu kimona; mambu momo batu ko. (aiōnios g166) 2 Bila bu tuidi mu nzo makhulu maviokidi vayi mambu mamoso meka yoyi yi kapu, tulembo kungila ku tsi ntima mu mamona. 18 Mambu moso mama kuidi Nzambi mabedi bila niandi wuvutula nguzani yeto ayi

5 Bila tuzebi ti enati nitu eto yifuidi, nzo yoyi tueti vuandanga va ntoto, buna tubeki nzo yoyi Nzambi, yisia vangulu mu mioko mi batu ko. (aiōnios g166) 2 Bila bu tuidi mu nzo yoyi yi kapu, tulembo kungila ku tsi ntima mu

niandi mu Klisto ayi niandi wutuvana kisalu beto tulusadila. Lutuzibudila mintima mieno. kivutulanganguzani. **19** Bila Nzambi, wuba mu **14** Lubika fubakananga ayi batu bobo ka Klisto, bu kavutula nguizani ayi nza ayi niandi bawilukilanga Pfumu ko. Bila kithuadi mbi veka mu kambu tangila batu zinzimbala ziauw. kidi va khatitsika mambu masonga ayi mambu Wutula mu beto mambu ma nguizani. **20** Diawu mambimbi e? Kithuadi mbi kidi va khatitsika tuidi bamvuual ba Klisto, banga ti mu beto kiezila ayi tombi e? **15** Kamba Klisto wulenda Nzambi kanlubudila. Diawu tulembo lulebila mu wizana ayi Satana e? Kithuadi mbi kidi va dizina di Klisto: vutulanu nguizani ayi Nzambi. khatitsika mutu wuwilukila Nzambi ayi mutu **21** Niandi kasia vola kadi disumu dimosi ko vayi wukambu wilukila Nzambi e? **16** Kithuadi mbi Nzambi wunkitula nkua masumu mu diambu kidi va khatitsika Nzo Nzambi ayi bitumba e? dieto muingi mu diambu diandi, beto tukituka basonga va meso ma Nzambi.

6 Sumbu tueta sala va kimosi ayi Nzambi, tukululeba mu diambu lubikatambula nlemvo wu Nzambi mu phamba. **2** Bila Nzambi niandi wutuba: Mu thangu yifuana, minu ndivana mvutu ayi mu lumbu ki phulusu, minu ndisadisa. Tala buabu yawu yayi thangu yifuana, buabu kiawu kiaki lumbu ki phulusu. **3** Mu diambu di kisalu kieto kikambu tsembolo, tuzolanga ko mu mambu moso, monisa kadi mutu wumosi **4** Tueti kukimonisanga mu mambu moso bangabisadi bi Nzambi muthatumunu yingolo, mu mayama, mu ziphasi, mu maniongo; **5** mu zikhube, mu minloko; mu zikhindu, mu bisalu, mu kambu tulu, mu kukifuisa nzala mu diambu di lusambulu, **6** mu vedila, mu nzayilu, mu mvibudulu, mu mamboti, mu pheve yinlongo, mu luzolo lukiedika **7** mu mambu ma kiedika, mu lulendo lu Nzambi, mu binduanina bisongabiobi binuanina ayi bikukikakila. **8** Va khatitsika nkembo voti va khatitsika mvuezolo; va khatitsika zitsangu zimboti voti zitsangu zimbimbi; beti kutumonanga banga bankua luvunu yayi tueti tubanga mambu ma kiedika. **9** Beti kutumonanga banga batu bakambulu zabakana yayi tuzabikini. Beti kutumonanga banga batu bafua yayi tulembo zingi. Beti kutumonanga banga batu bazengolo nkanu kayiza. **10** Beti kutumonanga banga yitukindisa vayi mu diambu di batu ba kiadi vayi mu khini tuidi mu zithangu yi kabaka kuidi beno. Beti kutumonanga banga minsukami, vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti kutumonanga banga tuisi kadi kima ko vayi beto tubezi bioso. **11** A beno basi Kolinto, khini. **12** Tusia kulukangila ntima tulukembi mu kiphuanza kioso, ayi tuluzibudidi vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti kadi kieno ayi luzolo lueno luwombo mu kutumonanga banga tuisi kadi kima ko vayi beto tubezi bioso. **13** A beno basi Kolinto, khini. **14** Lubika fubakananga ayi batu bobo ka khatitsika mambu masonga ayi mambu Wutula mu beto mambu ma nguizani. **15** Kamba Klisto wulenda Nzambi kanlubudila. Diawu tulembo lulebila mu wizana ayi Satana e? Kithuadi mbi kidi va dizina di Klisto: vutulanu nguizani ayi Nzambi. khatitsika mutu wuwilukila Nzambi ayi mutu **16** Kithuadi mbi Nzambi wunkitula nkua masumu mu diambu kidi va khatitsika Nzo Nzambi ayi bitumba e? dieto muingi mu diambu diandi, beto tukituka basonga va meso ma Nzambi.

Bila beto tuidi Nzo yi Nzambi yi moyo. Niandi veka Nzambi wutuba: Ndiela kala yawu va kimosi ayi ndielia diata yawu, ndielia ba Nzambi awu ayi bawu bela ba batu bama! **17** Diawu Pfumu kakambilati: Totukanu mu bawu ayi vambananu yawu; lubika simba biobi bisumuka muingi ndilutambula, **18** Pfumu nkua zingolozioso kakembi ti: Minu ndielia ba dise dieno

7 Bakundi bama baluzolo, sumbu tubeki zitsila ziazi, bika tukivedisa mu mambu moso momo malenda sumuna nitu ayi pheve mu diambu di dukisa bunlongo bueto mu kinzikanga Nzambi. **2** Lutuvangisila bibuangu mu mintima mieno bila mu mayama, mu ziphasi, mu maniongo; **3** Bika sia ti bila ndintubila kadi mutu buna luidi tusia vangila mbimbi ko. **4** Tusia yiba mutu ko; tusia baka bima bi mutu mu diela di mbimbi ko! **5** Bika sia ti bila ndintubila mambu mama mu diambu ndilubedisa. Nana bila ndituama ku lukamba ti luidi mu mintima mieto; buba mu luzingu voti mu lufua. **6** Diana dinneni didi yama mu diambu dienoyi ndieta kuki niemisabuwombo mu diambu dienoyi Bila ndikindusu buwombo ayi khini yiwombo thangu tutula ku Maseduani, tusia baka kadi luvunu yayi tueti tubanga mambu ma kiedika. **7** Bika sia ti ndizulu andi yawu kaka budiundila ko vayi tumona ziphasi zi phila mu philia; khindu ku nganda ayi tsisi mu khati. **8** Vayi Nzambi, niandi weta kindisa batu bobo thangu tutula ku Maseduani, tusia baka kadi luvunu yayi tueti tubanga mambu ma kiedika. **9** Beti kutumonanga banga batu bazengolo nkanu kayiza. **10** Beti kutumonanga banga yitukindisa vayi mu diambu di khindusulu batu ba kiadi vayi mu khini tuidi mu zithangu yi kabaka kuidi beno. Wutukamba lukanu zios; beti kutumonanga banga minsukami, lungolo luidi yeno mu kumbona, wutukamba vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti kadi kieno ayi luzolo lueno luwombo mu kutumonanga banga tuisi kadi kima ko vayi beto tubezi bioso. **11** A beno basi Kolinto, khini. **12** Ka diambu ko enati kadi ndilumonisa tulukembi mu kiphuanza kioso, ayi tuluzibudidi vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti kadi kieno ayi luzolo lueno luwombo mu diambu di nkanda wowondilufidisa, buna mintima mieto. **13** Tusia kulukangila ntima diodi didi mu diambu ndimmona ti nkanda beni tulukembi mu kiphuanza kioso, ayi tuluzibudidi vayi batu bawombo tukitudi zimvuama. Beti kadi kieno ayi luzolo lueno luwombo mu diambu di nkanda beni ndikadi kudiniiongina. Muaki enati ndinionga ko vayi beno lutukangila mintima mieno. **14** Bika beno mamvenolutusadila banga bana bama baluzolo: wulumanisa phasi mu ndambu thangu. **15** Buabu bika beno mamvenolutusadila banga phila khini ndimmona, bika sia ti mu diambu di bu

luba mu kiadi, vayi mu diambu di kiadi kieno mu mambu moso: mu minu, mu thubulu, mu kilunata nate ku balula mavanga. Bila kiadi beni nzayilu, mu bufula mu mambu moso, mu luzolo kiba mu luzolo lu Nzambi; tusia kuluvangila kadi luidi yeno kuidi beto. Diawu bufueni luba mbimbi ko. **10** Bila kiadi kioki kidi mu luzolo lu zimvuama mu kisalu kioki ki kaba. **8** Ndiakadi Nzambi kimbutanga mbalululu yimavanga, yoyi kuluvana lutumunu vayi mu diambu di mu yinnatanga ku phulusu ayi bayi niongananga ko. **11** Bila kiadi luidi lu kiedika. **9** Bila beno luzebi nlemvo wu kioki kidi mu luzolo lu Nzambi kimbutanga Pfumu eto Yesu Klisto: niandi wuba mvuama mambu mama mu beno: lueka bufula buwombo vayi wukituka nsukami mu diambu dieno muingi mu beno; ndombolo yi nlemvo, lueka tina mu sukamakuandi beno lukituka zimvuama. mambu mambimbi, lueka mona tsisi, lueka **10** Mu diambu diodi, ndieka kuluvana dibanza mona phuila yiwombo mu kumbona, bufula diama bila difueni kuidibeno. Mu mvu wubedi, buwombo lueka mu kisalu, bufula buwombo lusia ba batheti kaka ko mu vanga vayi ayi mu mu tumbudila mutu vengi mbimbi. Lumanisa ti luzolo. **11** Diawu buabu lumanisa kisalu beni; luisi zaba diambu dimosi ko mu mambu beni. **12** sumbu luba bufula mu vanga, bika luba bufula Bila ndilusionikina, bika sia ti mu diambu mutu mu manisa boso buididi diluaku dieno. **12** Enati wowo wuvangambimbi voti mu diambu di mutu luzolo luvana luidi mu mutu, buna Nzambi wowo bavangila mbimbi vayi mu diambu bufula wunkikinanga makaba beni mu tala biobi bido bodo luidi mu beto bumanika va meso ma yandi vayi bika sia ti mu biobi bikambulu yandi. Nzambi. **13** Mu diambu di mamoso momo, beto **13** Lukanu lueto luisi ko ti bankaka baba mu tukindusu. Va yilu khindusulu yoyi va buelama ndembama beno bu lulembo moni ziphasi vayi diaka khini yinneni mu mona khini yiba mu tutidi beno boso ludedakana. **14** Mu thangu Tite, mu tala phila lumbuisila ntim'andi. **14** Enati yayi, woka ku bima bieno kubaka bu yukutisila ndikiniemisa fioti va ntual'andi mu diambu zitsatu zi bawu bakambulu. Bobuawu mu woka dieno, ndisia fuisu tsoni ko vayi banga bu tueti ku bima biawu kubaka bu yukutisilazitsatu kulukamba mambu ma kiedika mu zithangu zieno. Buawu bobo lulenda dedikinina **15** banga zioso; diawu niemisa koko tueti kukiniemisa mu boso busonimina: Mutu wowo wutota biwombo diambu dienova ntuala Tite kuidi ku kiedika. **15** kasia luta ko ayi mutu wowo wutota bifioti, Ayi luzolo luandi kuidi beno kuidi lungolo bu kasia kambu ko. **16** Matondo ndimvutula kuidi keta yindula tumamana kueno beno boso, phila Nzambi wutudidi mu ntima wu Tite bufula yoyo luntambudila ku tsi boma ayi lukhuku. **16** bumosi banga bobo tuidi mu diambu dieno. **17** Khini yiwombo ndimmona mu tala ti ndilenda Wukikinina thumunu eto vayi bu kaba bufula bu kulusilanga diana mu mambu moso.

8 Zikhomba, tutidi buabu kulukamba nlemvo wowo Nzambi kavangila banlongo mu mabundu ma basi Maseduani. **2** Mabundu beni mayamusu buwombo mu ziphasi zingolo; ka diambu ko baba minsukami vayi mu khini yingolo baba; diawu bavanina makaba mawombo. **3** Ndiakuditelimina kimbangi ti bawu bavana boso bubela diluaku diawu; bavana viokila mbakulu awu ayi basia kuiku ko. **4** Batuleba ngolo mu diambu bawu mamvawu babaka nlemvo wu fubakanamu lusadusu lolo lunkuenda kuidi banlongo ku Yelusalemi. **5** Bika sia ti bavanga boso bubela diana dieto vayi bakivana thetibawu veka kuidi Pfumu, bosí bakivana kuidi beto mu luzolo lu Nzambi. **6** Diawu tulombila Tite kiza manisa kisalu banga bu katonina kiawu. **7** Beno luidi zimvuama

mu mambu moso: mu minu, mu thubulu, mu kilunata nate ku balula mavanga. Bila kiadi beni nzayilu, mu bufula mu mambu moso, mu luzolo kiba mu luzolo lu Nzambi; tusia kuluvangila kadi luidi yeno kuidi beto. Diawu bufueni luba mbimbi ko. **10** Bila kiadi kioki kidi mu luzolo lu zimvuama mu kisalu kioki ki kaba. **8** Ndiakadi Nzambi kimbutanga mbalululu yimavanga, yoyi kuluvana lutumunu vayi mu diambu di mu yinnatanga ku phulusu ayi bayi niongananga ko. **11** Bila kiadi luidi lu kiedika. **9** Bila beno luzebi nlemvo wu kioki kidi mu luzolo lu Nzambi kimbutanga Pfumu eto Yesu Klisto: niandi wuba mvuama mambu mama mu beno: lueka bufula buwombo vayi wukituka nsukami mu diambu dieno muingi mu beno; ndombolo yi nlemvo, lueka tina mu sukamakuandi beno lukituka zimvuama. mambu mambimbi, lueka mona tsisi, lueka **10** Mu diambu diodi, ndieka kuluvana dibanza mona phuila yiwombo mu kumbona, bufula diama bila difueni kuidibeno. Mu mvu wubedi, buwombo lueka mu kisalu, bufula buwombo lusia ba batheti kaka ko mu vanga vayi ayi mu mu tumbudila mutu vengi mbimbi. Lumanisa ti luzolo. **11** Diawu buabu lumanisa kisalu beni; luisi zaba diambu dimosi ko mu mambu beni. **12** sumbu luba bufula mu vanga, bika luba bufula Bila ndilusionikina, bika sia ti mu diambu mutu mu manisa boso buididi diluaku dieno. **12** Enati wowo wuvangambimbi voti mu diambu di mutu luzolo luvana luidi mu mutu, buna Nzambi wowo bavangila mbimbi vayi mu diambu bufula wunkikinanga makaba beni mu tala biobi bido bodo luidi mu beto bumanika va meso ma yandi vayi bika sia ti mu biobi bikambulu yandi. Nzambi. **13** Mu diambu di mamoso momo, beto **13** Lukanu lueto luisi ko ti bankaka baba mu tukindusu. Va yilu khindusulu yoyi va buelama ndembama beno bu lulembo moni ziphasi vayi diaka khini yinneni mu mona khini yiba mu tutidi beno boso ludedakana. **14** Mu thangu Tite, mu tala phila lumbuisila ntim'andi. **14** Enati yayi, woka ku bima bieno kubaka bu yukutisila ndikiniemisa fioti va ntual'andi mu diambu zitsatu zi bawu bakambulu. Bobuawu mu woka dieno, ndisia fuisu tsoni ko vayi banga bu tueti ku bima biawu kubaka bu yukutisilazitsatu kulukamba mambu ma kiedika mu zithangu zieno. Buawu bobo lulenda dedikinina **15** banga zioso; diawu niemisa koko tueti kukiniemisa mu boso busonimina: Mutu wowo wutota biwombo diambu dienova ntuala Tite kuidi ku kiedika. **15** kasia luta ko ayi mutu wowo wutota bifioti, Ayi luzolo luandi kuidi beno kuidi lungolo bu kasia kambu ko. **16** Matondo ndimvutula kuidi keta yindula tumamana kueno beno boso, phila Nzambi wutudidi mu ntima wu Tite bufula yoyo luntambudila ku tsi boma ayi lukhuku. **16** bumosi banga bobo tuidi mu diambu dieno. **17** Khini yiwombo ndimmona mu tala ti ndilenda Wukikinina thumunu eto vayi bu kaba bufula bu kulusilanga diana mu mambu moso.

Mu diambu di Tite, niandi wunkalanga yama diambu di makaba meno, momo luela tambula va kimosi ayi widi nkundi ama mu kisalu mu kuidi beto. **12** Bila makaba meno masi kaka diambu dieno. Mu diambu di bakhomba zieto ko mu diambu di yukutisa zitsatu zi banlongo bawu badi bamvualu ba mabundu, bawu badi kaka vayi ayi mu diambu di batu bawombo batu bammonikisa nkembo wu Klisto. **24** Diawu bavutudila Nzambi matondo. **13** Bu bela mona lumonisa, ti lueta ku bazola ngolo muingi mfunu wu kisalu kieno, buna bela kembisa mabundu makikinina ayi mazaba ti niemisa Nzambi mu diambu di tumamana koko lulendo tueti kukiniemisa mu diambu dieno kuidi ku monisa mu diambu di Nsamu Wumbotiwu kiedika.

9 Ndimmona ti kadi mfunu ti ndilusonikina mu diambu di lusadusu lufueti kuenda kuidi banlongo badi ku Yelusalemi. **2** Bila nzebi khubumunu eno mu luzolo lueno mu sadisa ayi ndikukiniemisanga mu bila kioki kuidi basi Maseduani, ndibakamba ti: "Akayi didi dikubama tona mvu wubedi." Bufula bueno bukindisa batu bawombo mu bawu. **3** Vayi ndilufidisidi bakhomba zieto mu diambu di niemisa koko tukukiniemisanga mu beno kubika ba ku phamba, mu diambu luba bakubama banga bobo ndikamba. **4** Bila enati ndambu basi Maseduani bizidi yama, ayi, kuiza lubata luisibakubama ko, buna tsoni yiwormbo tuela fua mu diambu di diana diodi tueti kulutudila. Kadi sia ti beno luela fua tsoni vayi beto. **5** Diawu ndimuena ti bulutidi mboti mu lomba bakhomba zina; zithuaminina kuidi beno, mu diambu zikubika makaba momo luvanina tsila; muingi maba makubama mu thangu ndiela tula ayi mamonisa ti mu kiphuanza lueti vanina ayi mambu moso malenda kakidila nzayilu vayi bika mu kuiku. **6** Lutebuka moyo ti: mutu wunkunanga fifioti, fifioti kela tota vayi woso wunkunanga bwombo, wela tota bwombo. **7** ku tumamana mu thangu tumamana kueno Bika kadika mutu kavana boso bu kazengidi mu ntim'andi mu kambu luniongo ayi kambu kuiku bila Nzambi weta zola mutu wowo weta vanina lusakumunu loso mu diambu di mu zithangu ayi mu mambu moso lubaka bubakilanga bima bioso biobi luidi mfunu ayi muingi lusala buwombo bisalu bioso mu bufueni. **8** Nzambi beki lulendo lu kuludukudila kuidi minsukami; busongu buandi bulendi suka ko. (aiōn g165) **10** Nzambi niandi weta vana mimbutu kuidi nkuni ayi bidia, wela luvana ayi kulufuluisila mimbutu mieno ayi wela wokisa miimbetu mi busonga bueno. **11** Niandi wela kulukitula zimvuama mu bima bioso muingi ko.

diambu meno, momo luela tambula kidosi ayi widi nkundi ama mu kisalu mu kuidi beto. **12** Bila makaba meno masi kaka diambu dienko, buna bela kembisa mabundu makikinina ayi mazaba ti niemisa Nzambi mu diambu di tumamana koko lulendo tueti kukiniemisa mu diambu dieno kuidi ku monisa mu diambu di Nsamu Wumbotiwu kiedika. **13** Bu bela mona lumonisa, ti lueta ku bazola ngolo muingi mfunu wu kisalu kieno, buna bela kembisa mabundu makikinina ayi mazaba ti niemisa Nzambi mu diambu di tumamana koko lulendo tueti kukiniemisa mu diambu dieno kuidi ku monisa mu diambu di Nsamu Wumbotiwu kiedika. **14** Beta kulusambidila bila beta ku luzola mu diambu di nlemvo wunneni wovo Nzambi kaluvana. **15** Matondo kuidi Nzambi mu diambu di dikaba diandi dinnenidiodi dilendi baka busudukusulu ko.

10 Minu Polo, ndikululebila mu ndembama ayi mu mamboti ma Klisto, bankaka beti tuba ti minu nditubanga ko bu ndidi yeno va kimosi vayi bu khambulu yeno va kimosi ndidi mutu wu makhem. **2** Lundemvukila, bu ndiela kuiza kuidi beno, ndibika sadila makhemimomo thidi sadila batu bobo bambanzanga ti mu kinsuni tueti diatila. **3** Ka diambu ko tulembo zingi mu nza vayi tunuaninanga mu kinsuni ko. **4** Bila binduanina biobi tueti nuanina mvita yeto bisi bi kinsuni ko vayi biawu bikibela ayi lulendo lu Nzambi mu tulula zinzo zikindusu ngolo. **5** Zinzo beni ziawu zikhanu zimbimbi ayi mambu moso malenda kakidila nzayilu yi Nzambi. Ayi tueti buila mayindu moso ma vayi bika mu kuiku. **6** Lutebuka moyo ti: mutu mutu muingi matumimina Klisto. **6** Diawu wunkunanga fifioti, fifioti kela tota vayi woso tuidi bakubama mu tumbudila kambu koso wunkunanga bwombo, wela tota bwombo. **7** ku tumamana mu thangu tumamana kueno Bika kadika mutu kavana boso bu kazengidi mu kuela duka. **7** Beno lueta tala mambu boso bu meta monikina. Enati mutu wumbanzanga ti bila Nzambi weta zola mutu wowo weta vanina vuiwulu kuidi Klisto; buna bika kazaba ti beto mu khini. **8** Nzambi beki lulendo lu kuludukudila mamveto tuvuiwulu kuidi Klisto. **8** Ka diambu lusakumunu loso mu diambu di mu zithangu ko ndilemo kukiniemisa fioti mu diambu di zioso ayi mu mambu moso lubaka bubakilanga kipfumu kioki Pfumu katuvana mu diambu di bima bioso biobi luidi mfunu ayi muingi lusala kudisa minu kieno, vayi bika sia ti mu diambu buwombo bisalu bioso mu bufueni. **9** Banga di tulula minu kieno, buna ndilendi fua nn tsoni ko **9** bila mbengi kuama monika ti bangaa minu ndikulomonisa tsisi muminkanda miama. **10** Bila bankaka beti tubanga ti: "Minkanda miandi zitu midi ayi ngolomidi vayi widi mutu wulebakana enati niandi veka widi yeto va miimbetu mi busonga bueno. **11** Mutu wuphila yoyo, bika ti boso bu lubaka bu kabudilanga batu bankaka. Buna batu tueti kulusonikina mu minkanda bu tuidi thama bawombo bela vutudila Nzambimatondo mu ayi beno buawu buela bela mavanga meto

bu tuela ba yeno va kimosi. **12** Bila tumengi kumfidisangazimbongo muingi ndilusadisa. Bu kukidedikisa voti kukifuanikisa ayi bankaka ndiba kuidi beno, ndisia singimina mutu ko; bobo beti kiteliminanga bawu veka kimbangi. ka diambu ko phuila yi lusadusu ndiba. **9** Bawu veka bu beti ku kitezangabawu na bawu Bila bakhomba baba ku Maseduani zindatina ayi bu beti kukifuanisanga mu bawu veka, buna bima bioso biobi bikhambu. Mu mambu moso, basi diela ko. **13** Vayi kuidi beto, tumengi kueto ndikikeba mu diambu ndibika singimina mu kukiniemisa viokila tezo kieto. Muaki tueti beno ayi ndiola kukikebang. **10** Sumbu kiedika kukiniemisa kaka mu tezo kitutezila Nzambi ki Klisto kidi mu minu, kuisi ko mutu wulenda muingi tutula nate kuidi beno. **14** Tusabukanga kumbotula nkembo wovo mu tsy yoso yi Akayi. ko zindilu zieto mu kukiniemisa banga ti tusia **11** Bila mbi e? Bila ndiluzolanga ko e? Nzambi tula kuidi beno ko, bila beto tutula kuidi beno zebi buevi ndikuluzodilanga. **12** Mama ndilembo mu diambu di longa Nsamu Wumboti wu Klisto. vangi ndiela buela vanga diaka mawu mu **15** Tukukiniemisanga ko mu bisalu bi batu diambu di botula diluaku kuidi bobo bantomba bankaka biobi biviokekini zindilu zieto. Vayi diluaku muingi batudedakana mu bilakioki tusidi diana ti enati minu kieno kilembo kuidi beta kiniemisina. **13** Batu bobo badi bamvuala bunakisalu kieto kiela yunduka mu beno boso ba luvunu, badi bisadi bimvunanga batu ayi buididi zindilu zieto; **16** muingi tubaka bu beta kukikitulanga bamvuala ba Klisto. **14** longila Nsamu Wumboti mu bizunga binkaka Vayi disi diambu disiminina ko bila niandi bidi thamaviokila vovo luidi, bila tumengi veka satana weta kituka mbasi yi kiezila. **15** kukiniemisa mu kisalu kisala batu bankaka mu Disi diambu disiminina ko enati bisadi biandi bizunga bi batu bankaka. **17** Vayi woso mutu binkitukanga banga bisadi bisonga. Vayi tsukulu tidi kukiniemisa, buna bika kakiniemisa mu awu yela dedakana boso buididi mavanga Pfumu. **18** Bila mutu wovo beta kikinina, bika mawu. **16** Ndieka buela divutukila, mutu kabika sia ti wovo weta kitelmina kimbangi niandi kumbanzila ti ndidi vungisi. Enati buawu, veka vayi mutu wovo Pfumu keta telimina kimbangi.

11 Thidi luvibidila fioti buvungisi buama.

Nyinga, bika lumvibidila. **2** Bila kiphala kidi yama mu diambu dieno, vayi kiphala beni ki Nzambi. Bila minu ndilukuedisa kuidi bakala dimosi, Klisto; muingi ndiba kulutambika kuidi Klisto banga ndumba yi vedila, yi kambu zaba bakala. **3** Vayi boma ndimmona mu ziphila zioso, mayindu meno mabika bivusu ayi zimbukusu mu diambu di khuikumunu yeno mu mambu matedi Klisto banga nioka bu kavukumuna Eva. **4** Bila enati mutu wunkaka wizidi mu kululonga Yesu dinkaka, bika Yesu diodi tululonga, voti lutambudi pheve yinkaka yiviakini ayi yoyi lutambula; voti balulongidi Nsamu Wumboti wunkaka wuviaikini ayi wovo luwa; buna lueti kikinina kueno. **5** Muaki ndimbanza ti batu bobo bantedilanga “bamvuala banneni”, basikumvioka ko. **6** Ka diambu ko ndisi ludede ko, vayi nzayilu yidi yama. Tulumonisa yawu mu mambu moso ayi mu ziphila zioso. **7** Nzimbala ndivanga bu ndikikulula minu veka muingi beno luzangulubu ndilulonga Nsamu Wumboti mu kambu futa e? **8** Minu ndimanisa kiuka ki mabundu mankaka momo maba

minu mamvamandikiniemisa fioti. **17** Mama ndieka tuba, bika sia ti mu lukanu lu Pfumu thubidi buawuvayi banga vungisi bila mbeki mambu momo mfueti kukiniemisina. **18** Bu didi ti batu bawombo balembo kiniemisa mu diambu di mambu makinsuni, buna bika minu mamvama ndikiniemisa. **19** Beno batu ba nduenga luzebi vibidila bivungisi! **20** Luzebi vibidila enati mutu wulukitudi bavika, enati mutu wuluzionina kimvuama bueno, bongidi bima bieno, wukizangudi, wulubetidi ku busu. **21** Tsioni ndimona mu tuba ti beto tumonika batu balebakana. Vayi mu diambudiodi batu bankaka batidi kukiniemisa. Banga vungisi thubidi buawu, buna minu mamvama ndenda kukiniemisa mu diambu beni. **22** Bawu badi Baebelewo e? Minu mamvama ndidi Ebelewo. Bawu badi basi Iseli e? Minu mamvama ndidi muisi Iseli. Bawu badi mu nkuna Abalahami e? Minu mamvama ndidi mu nkuna Abalahami. **23** Bawu bisadi bi Klisto e? Ndintuba banga vungisi, minu ndiba viokidi. Bila minu ndiluta sala mu bisalu bingolo. Ndikota mu nloko mu zikhumbu ziwombo; bathuta khuba; zikhumbu ziwombo ndimonina lufua. **24** Mu zikhumbu zitanu, Bayuda bambeta makumatatu ayi divua

di bikoti. **25** Zikhumbu zitatu ndibetolo bikoti; mbengi kuama kukiniemisa muingi mutu kabika khumbu yimosi ndizubulu matadi, mu zikhumbu kumbela mayindu manneni malutidi momo zitatu ndibinu lufua mu diama mu masuwa; kammonanga mu minu voti momo keti wa mu ndiviokisa lumbu kimvimba ayi builu bu diambu diama. **7** Muingi ndibika kukiniemisa mu mvimba va mbu. **26** Ndigiba kuwombo vayi diambu di matsiminanga ma zitsongolo ziozi, ndimona boma mu zinzadi, boma mu bidovula, diawu Nzambi kaphanina kimbevo mu nsuni. boma mu diambu di basi tsi ama Bayuda; Kiyiza banga mbasi yi satana mu kundiamisanga boma mu diambu di Bapakanu, boma mu muingi ndibika kukiniemisanga. **8** Mu diambu mavula, boma mu makanga, boma mu mbu ayi diodi, mu zikhumbu zitatu ndisambidila Pfumu boma mu diambu di bakhomba zi luvunu. **27** mu diambu kimbevo beni kibotuka mu minu. Ndimona phasi mu bisalu bingolo; mu zikhumbu **9** Vayi niandi wukhamba ti: "Nlempo ama ziwombo ndikambulu tulu. Ndimona nzala wufueni mu diambu diaku bila lulendo luama ayi phuila; zikhumbu ziwombo ndifuijanzala lueti monika mu lebakana." Diawu mfueti mu diambu di lusambulu; ndimona phasi mu kukiniemisa kakamu lebakana kuama mu diambu di kiozi ayi mu diambu di kambu ku diambu di lulendo lu Klisto luba va minu. minledi mi vuata. **28** Mu kambu buela yolukila **10** Diawu khini ndieti mona mu lebakana, mambu mankaka, kadika lumbu ndieti natanga mu bifingu, mu ziphasi, mu yamusu ayi mu mfun'ama: mayindu mu diambu di mabundu maniongo momo ndieti mona mu diambu di moso. **29** Nani mutu wulebakana muingi minu Klisto bila mu thangu ndidi wulebakana yawu mamvama ndiba wulebakana e? Nani buidi mu yoyi thangu ndididi ngolo. **11** Ndinyolukila masumu, vayi minu ndikadi mona kiadi mu banga vungisi bila beno lukhuikidi. Nganu ntima e? **30** Vayi enati mfueti kukiniemisa, buna beno lufueti kunduanina, bila ka diambu ko mfueti kukiniemisa mu diambu di lebakana ndidi mutu wu phamba; vayi batu bobolueta kuama. **31** Nzambi ayi dise di Pfumu'eto Yesu tedilanga "bamvuala banneni", basi kuphioka Klisto, mutu wowo widi wusakumunu mu ko. **12** Bidimbu bi mvuala bivangu mu beno mu mimvu miosi, zebi ti ndisi mvuna ko. (**aión** mvibudulu yoso: mu bikumu, mu bidimbu ayi **g165**) **32** Luzebi ti ku Damasi, guvelinelia yi ntinu mu mavanga manneni. **13** Bila diambu mbi di Aletasi, wuvana minusamu sunga mafula moso kambulu yeno diodi didi mu mabundu mankaka ma divula mu diambu bakhanga. **33** Vayi mu e? Diambu beni diawu diadi: minu ndisia phidi yikangu mu nsinga bathotudila va nela, singimina mu beno ko. Bika lundemvukila mu bakhuludila mu yenda baka ki luphangu. Buawu nzimbala yoyi. **14** Khumbu yayi yintatu ndieka bobo ndivukila va ntual'andi.

12 Kadi kuandi mfunu kuidi minu mu kukiniemisa. Bika ndivioka ku mona-meso ayi ku zitsongolo zi Pfumu. **2** Nzebi mutu wumosi, mu Klisto, kumi mimvu minya mivoika tona mambu beni mavangimina, bannata nate ku diyilu di ntatu. Ndisi zaba ko keni mambu momo mavangimina mu nitu andi, voti mu kambu nitu andi, vayi Nzambi zebi. **3** Muaki nzebi kaka ti mutu wowo, buba ayi nitu andi voti kambu nitu andi, ndisi zaba ko vayi Nzambi zebi; **4** Wunatu ku Paladisu ayi wuwa mambu ma kitoko momo mutu kasi ko minsua mu yolukila. **5** Ndilenda kukiniemisa mu diambu di mutu wuphila yayi; vayi ndilendi kukiniemisa ko mu diambu diama vayi ndenda kukiniemisa kaka mu diambudi lebakana kuama. **6** Enati thidi kukiniemisa, buna ndilendi ba vungisi ko bila ndielatuba kaka mambu ma kiedika. Vayi

kuizada kuidi beno. Bobuawu, ndisi nsingimina mu beno ko bila ndisi mfunu bima bieno ko, vayi beno veka ndintomba. Bila bika sia ti bana bawu beta sadisa bambuta ziauw vayi bambuta ziauw zieta sadisa bana bawu. **15** Mu khini yirombo, minu ndielakukiyekula minu veka mu diambu dieno. Enati minu ndiluzodidi bwombobuna beno fioti kaka lukunzodila e? **16** Ka diambu ko minu ndisia singimina mu beno ko vayi bu didi ti ndidi nkua mayuya, mu mayuya ndilubakila. **17** A buevi, beno lukhitula mvuama mu nzila yi batu bobo ndilufidisila e? **18** Ndileba Tite kiza kuidi beno ayi ndimfidisa va kimosi ayi khomba yoyi ndiluyolukila. A buevi, lukitula Tite mvuama e? A buevi, beto buadi tusia diatila mu Pheve yimosi ko e? Tusia landakana zithambi zimosi ko e? **19** Tona thama, lueti banza ti tueti tomba kukinungisa va meso meno. Tueti yoluka va ntuala Nzambi mu Klisto. Mu mambu

moso, bakundi bama, madi mu diambu di kudisa mu diambu di tulula. **11** Bakhomba baama, minu kieno. **20** Bila boma ndimmona, mananga mbanisini kuama. Bika lubanga mu khini, lusala bu ndielia kuiza kuidi beno, ndibika kuiza lubati mu diambu di luba bafuana; lukikindisanga beno mu phila yoyi thididi ayi beno mamveno lubika na beno, luzingilanga mu nguzani. Luzingilanga kumbona mu phila yoyi lunkambu zodila. Boma mu ndembama, buna Nzambi yi luzolo ayi yi ndimona ndiedi kuiza bati ziphaka, kiphala, ndembama wela ba va beno. **12** Luvanasana nganza, nduanisani, mfinganasini, bimbanzila, mboti beno na beno mu besi ki kinlongo. **13** luniemo, divunzi. **21** Nyinga, boma ndimona bila Banlongoboso badi kuaku baluveni mboti. **14** mananga bu ndielia kuiza; Nzambi welakumfusa Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto, luzolo lu tsoni va meso meno, kumbonisa kiadi ayi Nzambi ayi kithuadi ki Pheve Yinlongo bibanga kundidisa mu diambu di batu bobo batuama yeno beno boso.

vola masumu vayi basia balula mintima miawu ko, mu zitsumukunu, mu kitsuza kiawu ayi mu nzingulu yawu yimbimbi yoyi bazingila.

13 Khumbu yayi yintatu ndieka kuizila kuidi beno. Mambu moso mela baka nzengolo mu kimbangi ki batu buadi voti batatu. **2** Ndilulubula bu ndiyiza mu khumbu yimmuadi kuidi beno. Ayi buabu sumbundikidi thama, ndieka buela vutukila mu diambu di batu bobo batuama vola masumu ayi mu diambu di batu boso bankaka ti bu ndielia kuiza diaka buna kadi mutu ndilendi mona kiadi ko. **3** Bila lutidi zaba ti Klisto wunyolukanga mu minu vayi luzaba ti Klisto beni kasi wulebakana ko va khatitsik'eno vayi widi nkua lulendo va khatitsik'eno. **4** Ka diambu ko wufua va dikulusi mu lebakana, vayi wulembo zingi mu lulendo lu Nzambi. Mu kithuadi ayi niandi, beto mamveto tuidi balebakana; vayi tuela zingila mu lulendo lu Nzambi mu diambu dieno. **5** Lukifiongurina beno veka ayi lukitala mu diambu di zaba kani lulembo zingila mu minu! Luzabanga ko ti Klisto Yesu widi mu beno e? Mananga lubua mu ziphukumunu. **6** Tsidi diana ti beno luzebi ti beto tusia bua mu ziphukumunu ko. **7** Tueti sambila Nzambi muingi lubika vanga kadi diambu dimosi di mbimbi; bika sia ti muingi tumonika batu bafuana vayi muingi beno luvanga mambu madi mamboti mu diambu beto tumonika batu babua mu phukumunu. **8** Bila tulendi kakidila kiedika ko vayi tunsadilanga kaka mu kiedika. **9** Khini yiwombo tueti mona bu tueti ba balebakana vayi beno bu luidi ngolo. Tueta lomba kuidi Nzambi mu zitsambulu zieto mu diambu beno luba batu bafuana. **10** Diawu diodi ndilusionikini mambu moso mama bu ndikidi thama, muingibu ndielia ba yeno va kimosi; ndibika sadila kipfumu ayi lulendo lolo luphana Pfumu. Bila luawu luidi mu diambu di tunga vayi bika sia ti

Galatians

1 Minu Polo, mvuala, nditelo mbila, bika sia kudi batu voti mu nzila yi mutu vayi kudi niandi veka Yesu Klisto ayi kudi Nzambi Tata diodi difulukisa Yesu mu bafua. **2** Va kimosi ayi bakhomba zibundani yama kuaku, tufidisidi nkanda wawu kudi mabundu ma Ngalatiya. **3** Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu eto Yesu Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama. **4** Klisto niandi mutu wukiyekula mu diambu di masumu meto muingi katukula mu tsungi yayi yi mbimbi boso buididi luzolo lu Nzambi, dise dieto. (aiōn g165) **5** Bika katambula nkembo mu mimvu mioso. Amen! (aiōn g165) **6** Minu ndilembo simina mu mona ti beno luyekudi mu nsualu mutu wovo wulutela mbila mu nlemvo wu Klisto mu diambu di landakana Nsamu Wumbotti wunkaka. **7** Kuisi ko Nsamu Wumbotti wunkaka. Bila batu bankaka balembu kotisa divunzi mu beno ayi batidi balula Nsamu wumbotti wu Klisto. **8** Buba ti beto veka voti mbasi yi Diyilu, wukululonga mambu ma Nsamu Wumbotti wunkaka, makambu dedakana ayi momo tululonga, buna bika kasingu. **9** Banga bu tutuama tuba ayi buabu ndieka buela vutukila ku dituba: enati mutu wululongidi Nsamu Wumbotti wunkaka wunkambu dedakana ayi wovo lutambula, buna bika kasingu. **10** Bila buabu lumbanzila ti ndintomba ti batu bakhikinina voti Nzambi kakihikinina e? Lummuena ti batu ndintomba monisa khini e? Enati minu batu ndintomba monisa khini buna ndisiedi kisadi ki Klisto ko. **11** Bakhomba baama, thidi luzaba ti Nsamu wumbotti wovo ndilusamunina wusia ba kudi mutu ko. **12** Bila ndisia kuwu tambula kudi mutu ko ayi kadi mutu kasia kundonga wawu ko. Vayi niandi veka Yesu Klisto wutsonga wawu. **13** Bila lutuama wa buevi bubela khadulu ama mu dibundi di Bayuda; buevi ndiyamisina dibundi di Nzambi ayi buevi ndiyamisina diawu; **14** ayi buevi minu ndiviatukila Bayuda bawombo baba mu thong'ama mu matedi kinzika mina mi Bayuda; minu ndiluta ba bufula mu bawu boso mu matedi kikhulu ki bakulu bama. **15** Vayi Nzambi, mutu wovo wutsobula tona mu vumu ki ngudi ama ayi wuthela mu nlemvo, bu kamona khini **16** buna wumbonisa Muan'andi muingi ndinsamuna kudi Bapakanu. Buna ndisia tuama kuenda tambula malongi kudi

mutu ko **17** ayi ndisia kuenda ko ku Yelusalemi kudi bamvuala bathuamina vayi nditumbu kuenda ku Alabi. Bosi ndibuela vutuka ku Damasi. **18** Mimvu mintatu bu mivioka, bosi ndiyenda ku Yelusalemi mu zabasana ayi Piela. Kumi bilumbu bitanu ndivuandila ku nzo andi. **19** Ndisia mona mvuala yinkaka ko, botula kaka Zaki khomba yi Pfumu Yesu. **20** Mu mambu momo ndikulusionikina, Nzambi niandi mbangi ama; ndikadi vuna. **21** Bosi ndiyenda ku Sili ayi ku Silisi. **22** Muaki baklisto ba mabundu ma Yuda basia kunzaba ko, **23** vayi zitsangwa kaka baba wanga ti: "Mutu wovo wubedi kutuyamisanga, buabu niandi wulembo longi minu kioki kabedi tombanga vonda." **24** Buna mu diambu diama, bakembisa Nzambi.

2 Kumi mimvu mi nya bu mivioka, ndiyenda ku Yelusalemi va kimosi ayi Balinabasi. Ndinata Tite. **2** Ndiyenda ku Yelusalemi mu tumukina tsongolo yi Nzambi. Ndiba sudikisa Nsamu Wumbotti wovo ndieti longa kudi Bapakanu. Ndivanga buawu mukinsueki kudi batu bobo baba monikanga banga mintuadisi bila ndisia zola ko ti kisalu kiama kithama ayi ki buabu kimonika kiphamba. **3** Vayi ka diambu ko Tite, wuba diata yama, niandi wuba muisi Ngelese, kasia kuiku ko mu zengisa nitu'andi yi kibakala. **4** Momo mavangimina mu diambu di bakhomba zi luvunu zifielumuka kota va tuba muingi zizaba boso buididi kiphuanza kieto kitutambula kudi Yesu Klisto; mayindu mawu maba mu kutukitula bavika. **5** Vayi tumanga kueto kuba tumukina, ka diambu ko mu thangu yimosi muingi kiedika ki Nsamu Wumbotti kizingila mu beno. **6** Vayi mu diambu di batu bobo beti kukibanzila ti badi mintuadisi, ka diambu ko buevi babela; diodi disi kuthala ko, bila Nzambi katalanga zizi ko. Batu bobo basia buela kadi diambu dimosi ko mu malongi mama. **7** Muaki bamona ti Nzambi wuthuma mu longa Nsamu Wumbotti kudi Bapakanu banga Piela bu katumunu kudi Bayuda. **8** Bila mutu wovo wusadila Piela muba mvuala kudi Bayuda; niandi wusala mu minu muba mvuala kudi Bapakanu. **9** Diawu Zaki, Piela ayi Yowani, bobo badi banga makunzi ma dibundi, bu bamona nlemvo wovo nditambula, bayiza kutuvana, Balinabasi ayi minu, mboti yoyo yimmonisa ti tueka mu kithuadi kimosi. Batukindisa mu kuenda kudi Bapakanu bosi bawu benda kudi Bayuda. **10** Batukamba

tutebukilanga minsukami moyo. Buawu ndieta buevi luekila bivulu e? Beno lutonina mu Pheve, vanga. **11** Vayi Piela bu kayiza ku Antioshe; buabu mu nsuni lueka manisina e? **4** Ziphasi ndimanga kunkikinina va meso ma batu bila mu zi phamba kuandi lumona e? Enati bukiedika nzimbala kaba. **12** Bila tuamina batu bobo baba zidi ziphasi ziphamba. **5** Lumbanzila ti Nzambi, kuidi Zaki biza, Piela wuba dianga va kimosi ayi mutu wuluvana Pheve andi ayi wuvanga bikumu Bapakanu. Vayi batu bobo baba kuidi Zaki bu mu beno, wumvanganga biawu mu diambu bayiza, Piela wukivengumuna va ndambu ayi di lunkinzikanga mina voti mu diambu di wuvambana yawu bila boma kamona Bayuda. luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? **6** **13** Bayuda bankaka bavukumuka mu mayuya Lutala Abalahami: Niandi wuwilukila Nzambi ayi ayi Balinabasi mamvandi wuvukumuka mu mu diambu di minu kiandi Nzambi kammonina mayuya mawu. **14** Vayi bu ndimona ti bakadi mutu wusonga. **7** Buna lufueti zaba ti batu buela diata mu bukiedika, boso buididi Nsamu boso badi minu bawu bantangulungu bana ba Wumboti, buna nditubidila Piela va meso ma Abalahami. **8** Bosi masonoko mamonisa thama batu boso ti: "Enati ngeyo Nyuda, wunzingila ti Nzambi wela kitula Bapakanu batu basonga banga bu nzingilanga Bapakanu vayi bika banga va meso mandi mu diambu di minu; bosi tona Bayuda, buna buevi wulembo kuikila Bapakanu thama, wukamba Abalahami ti: Makanda moso bazingila banga bueta zingila Bayuda e?" **15** Beto mela sakumunu mu diambu diaku. **9** Diawu tuidi Bayuda tona mu mbutukulu'eto vayi tuisi batu bobo badi minu basakumunu va kimosi ayi bankua masumu ko va khatitsika Bapakanu. **16** Abalahami, mutu wu minu. **10** Bila batu bobo Muaki tuzebi bumboti ti mutu kalendi kituka bantulanga diana diawu mu kinzikanga Mina, ko wusonga mu kinzikanga mavanga ma mina, bawu boso badi ku tsi tsingulu; bila disonama: vayi mu minu kaka mu Yesu Klisto. Diawu beto Bika kasingu woso mutu wunkambu kinzikanga mamveto tuwilukila Yesu Klisto muingi tukitulu thangu ka thangu mambu masonama mu buku batu basonga mu minu Klisto vayi bika mu yi Mina ayi wunkambu ku masadilanga. **11** mavanga ma mina; bila kuisi ko mutu wela kitulu Diawu, dimonikini bumboti ti kuisi ko mutu wusonga mu diambu di kinzikanga mavanga wunkitukanga wusonga va meso ma Nzambi mu ma mina. **17** Vayi bu tulembo tombi monika diambu di kinzikanga mina. Bila disonama mu batu basonga mu Klisto, diodi dimmonisa ti minkanda: Mutu wusonga wela zingilanga mu beto mamveto tuidi bankua masumu. Diodi minu. **12** Mina misia totukila mu minu ko vayi dinsundula ti Klisto widi mvangi wu masumu e? woso mutu wunsadilanga mambu mama wela Nana. **18** Bila enati mambu momo nditiolumuna zingila mu diambu di mawu. **13** Klisto wutukula minu veka, ndikikitudi buela kumatunga diaka, mu tsingulu yi tula mina mu beto bila niandi buna ndieka mbundudi wu mina. **19** Bila mu veka wubaka tsingulu eto banga bu disonima: diambu di mina, minu ndifua muingi ndizinga Bika kasingu woso mutu wubendo va dikulusi. **14** mu Nzambi; **20** Minu ndibandu va dikulusi va Divangimina bobo muingi Bapakanu, mu Klisto kimosi ayi Klisto. Kadi sia ti minu ndinzinga vayi Yesu, batambula lusakumunu lu Abalahami Klisto niandi wunzinga mu minu. Ayi luzingu ayi beto tutambula, mu minu, Pheve yoyi ndilembo zingi mu nsuni, mu minu ndilembo Nzambi kavanina tsila. **15** Bakhomba baama, luzingila; minu kioki kidi yama mu Muana wu bika tubonga kifuani ki mambu tummonanga Nzambi, mutu wowo wunzola ayi wukiyekula lumbu ka lumbu. Luzebi kueno ti enati mutu niandi veka mu diambu diama. **21** Ndikadi vunza sonikini nkanda mu diambu di wizana mu nlemyo wu Nzambi, bila enati mu Mina mutu diambu dimosi ayi nkundi andi buna, kuisi kalenda kitukila wusonga buna mu phamba kuandi Klisto kafuila.

3 A basi Ngaliatiya luidi bivulu e? Nani wululokidi e? Bila balusudikisa bumboti buevi babandila Klisto va dikulusi. **2** Tala kiuvu kimosi thidi ku luyuvula; mu mbi lutambudila Pheve yinlongo e? Mu kinzikanga Mina voti bu luwilukila Nsamu Wumboti wowo luwa e? **3** A

16 Muaki Nzambi wuvana zitsila ziandi kuidi Abalahami ayi kuidi nkun'andi. Basi sonika ko: Kuidi minkuna miandi banga ti zitsila beni zidi mu diambu di batu bawombo vayi kuidi nkun'aku bu dinsundula mutu wumos i kaka: Mutu beni Klisto. **17** Diambu thidi tuba diawu diadi: Mina miomi miyiza zikhama ziya ayi

makumatatu ma mimvu bu mivioka milendi yi Muan'andi mu mintima mieto; Pheve yoyi vunza ko Nguizani yoyo Nzambi katula thama yeta tuba: "Aba" bu dinsundula "Tata". 7 Buabu mu Abalahami mu diambu yikitula tsila kima ki wusiedi diaka mvika ko vayi weka muana. phamba. 18 Enati kiuka kitotukila mu diambu Sumbu widi muana buna Nzambi wela kukitula di kinzikanga mina buna disiedi mu diambu di mvingidi wu kiuka mu nlemvo andi. 8 Mu tsila ko. Vayi mu diambu di tsila beni, diawu thama, bu lusia zaba Nzambi ko, luba bavika ba Abalahami kamonina mamboti ma Nzambi. 19 zinzambi ziozi zilendi dedokoso banga Nzambi Vayi buna bila mbi Mina e? Mina mibuelimina ko. 9 Vayi buabu luzebi Nzambi, voti Nzambi mu diambu di monisa mbi biobi masumu nate wuluzebi; buna buevi lufueti buela vutukila nkuna, wovo wuvanunu tsila wutotuka. Zimbasi diaka ziphevi ziozi zikambulu lulendo ayi mfunu zisamuna mina beni mu nzila yi phovi. 20 Muaki muingi lukituka diaka bavika baawu e? 10 Lueti phovi kasi phovi yi mutu wumosi ko. Vayi kinzikanga bilumbu, zingonda, zitsungi ayi Nzambi widi wumosi kaka. 21 Buna Mina midi mimvu. 11 Tsisi ndilembo moni mu diambu kimbeni ayi zitsila zi Nzambi e? Nana. Bila enati dieno tala kisalu kioso kioki ndisedi mu beno vadi muina wuvanu, wulenda vana luzingu kiedi ba kisalu kiphamba. 12 Bakhomba baama, nganu bukiedika ti busonga buntotukilanga ndikululeba lukituka banga minu bila minu veka mu Mina. 22 Vayi masonoko meti tuba ti ntoto ndidi banga beno. Lusia kuphangila kadi mbimbi wumvimba widi wukangama ku tsi minsua yimosi ko. 13 Keti luzebi ti kimbevo kiphana mi masumu muingi mu minu mu Yesu Klisto, diluaku di kulusamunina Nsamu Wumboti mu babo banwilukilanga batambula mambu momo khumbu yitheti. 14 Ka diambu ko kimbevo baba vanina tsila. 23 Tuamina minu kiza, tuba kiama kiba kulyuyamisanga vayi lusia ku ndenza bakangama mu buvika bu Mina mu diambu di ko ayi lusia kundoza ko. Vayi beno luthambula vingila minu kioki kifueti zabukusu. 24 Diawu banga mbasi yi Nzambi, voti banga niandi veka Mina miba banga ntuadisi mu kutunata kuidi Klisto Yesu. 15 Buna kuevi kutadisidi khini Klisto muingi tukituka basonga mu diambu yoyi yibedi mu beno e? Bila ndilenda telama di minu. 25 Vayi minu bu kiyiza, tusiala ko kimbangi mu diambu dieno ti enati baka bubela, ku tsi minsua mintuadisi wovo. 26 Bila beno nganu ludovula meso meno mu diambu luhpana boso luidi bana ba Nzambi mu minu mu Klisto mawu. 16 Vayi buabu ndieka mbeni'eno, bila Yesu. 27 Ayi beno boso lobotama mu Klisto, ndilukembi mambu ma kiedika e? 17 Batu bobo lumana vuata Klisto. 28 Kusiedi kadi luviaikunu ammonisa bufula bunneni va meso meno vayi ko va khatitsika Nyuda voti Ngeleke ko; va zikhanu ziawu zisi ko zimboti. Batidi luvambisa khatitsika mvika voti mutu wukulu ko; kusiedi kaka ayi minu mu diambu luluta ba bufula luviaikunu ko va khatitsika bakala voti nketo ko mu diambu diawu. 18 Didi diambu dimboti mu bila beno boso luidi mutu wumosi mu Klisto ba bufula mu zikhanu zimboti, bika sia ti b Yesu. 29 Enati luidi mu Klisto buna luidi nkuna ndidi kaka yeno va kimosi vayi bufueni kaka Abalahami, ayi buna luela tambula bima biobi mu banga bufula mu zithangu zioso. 19 Bana bama ba luzolo, ndieka mona ziphasi zingolo mu diambu dieno. Banga mianga mi nketo weka buta; nate Klisto kela vangama mu beno. 20 Muaki buabu, tsatu yiba va luidi ndidi ayi viakisa thubulu ama bila simina ndilembo simina mu diambu dieno. 21 Bika lukhamba, beno lutidi zingila ku tsi minsua mi Mina; Lusudikanga ko mambu mavanga Mina e? 22 Muawu musonama ti Abalahami wubuta bana buadi babakala, wumosi mu nketo wu mvika, wunkaka mu nketo wu kiphuanza. 23 Muana wubutuka mu nketo wu mvika, wubutukila mukinsuni. Vayi muana wubutuka mu nketo wu kiphuanza wubutukila mu tsila yi Nzambi. 24 Mambu mama madi banga nongo, baketo baba buadi balembo

4 Sumbu didi ti mutu wumvinginani kuika bu kakidi muana lezi buna kasi luviaikunu ayi mvika ko; ka diambu ko niandi pfumu yi bima bioso. 2 Muana beni kafueti tuama ba ku tsi minsua mi minsungi ayi minkebi nate mu thangu yizenga dise diandi. 3 Beto mamveto, mu thangu tuba bana, tuba ku tsi kivika ki ziphevi ziozi zi ntuadisanga nza. 4 Vayi thangu bu yifuana, Nzambi wufidisa Muan'andi, wubutu kuidi nketo, mu thangu Mina, 5 muingi kakula batu bobo baba ku tsi kivika ki Mina mu diambu tukituka bana ba Nzambi. 6 Sumbu luidi bana bandi, diawu Nzambi katumina Pheve

monisa zinguizani zizole. Nguizani yivangulu thumbudulu. **11** Bakhomba baama, enati minu va mongo Sinayi ayi yibuta bana ba mvika. ndikidi longi ti zengoso nitu mfunu yidi, buna Angali niandi nguizani beni. **25** Bosi Angali widi bila mbi batu bafueti tatamana kundiamisa e? mongo wu Sinayi, wovo widi mu tsi yi Alabi. Enati buawu bobo buna malongi mu diambu di Niandi dedikini banga divula di Yelusalemi di dikulusi yimeni malendi buela buisa batu ko. thangu yayi bila wulembo zingila mu buvika va **12** Bika bakilueka bobo bankotisanga divunzi kimosi ayi bana bandi boso. **26** Muaki Yelusalemi mu beno. **13** Bakhomba baama, luzebi ti beno didi ku Diyilu dibeki kiphuanza, diawu ngudi lutelo mu diambu di kiphuanza vayi lubika eto. **27** Bila masonama: Ngego nketo wusita, sadila kiphuanza beni mu diambu di kiba bika wumona khini; Mona khini yiwombo ayi diluaku divangilanga mambu makinsuni vayi yamikina Ngego nketo wunkambu monanga mu diambu di luzolo, lusalasana beno na beno. mianga mibuta. Bila bana ba nketo wovo **14** Bila Mina mioso midi mifubakana mu muina wu baloza, bela ba bawombo viokila bana ba wawu: Zola ndiaku banga bu weta kizodila nketo wukuelo. **28** Vayi beno bakhomba, luidi ngeyo veka. **15** Enati lulembo kilueki beno na banga Isaki, bana babutukila mu tsila. **29** Mu beno ayi lulembo kikanzuna beno na beno buna thangu yina, muana wubutukila mu kinsuni lukeba tala luedi vondasana beno na beno. wuyamisa muana wubutukila mu lulendo lu **16** Diambu ndituba diawu diadi, ludiatila mu Pheve. Buawu bobo buididi mu thangu yayi. **30** Pheve, muingi luedi vanga zinzinunu zi nsuni. Vayi masonoko mbi malembo tubi e? Botula **17** Bila zinzinunu zi nsuni zidi ziviakana ayi mvika ayi muan'andi bila muana wu mvika zinzinunu zi Pheve. Ziozi zinzinunu zi Pheve kalendi kabula ko kiuka va kimosi ayi muana wu nketo wu kiphuanza. **31** Diawu bakhomba beni ziazi zidi bumbeni, ziau na ziau, mu ziamma, beto tuisi bana ba nketo wu mvika ko vayi tuidi bana ba nketo wu kiphuanza.

5 Klisto wutukula muingi tuba mu kiphuanza.

Diawu lusia ngolo mu ba bakinda; lubika buela vutulu mu kivika. **2** Lungua, minu Polo ndikulukamba: enati beno lutidi zengoso zinitu, buna Klisto kasiedi kadi mfunu ko va meso meno. **3** Ndikulukamba diaka ti: woso mutu wuntomba zengoso nitu buna kazaba ti kafueti kinzikanga Mina mioso. **4** Beno batu luntombanga monika basonga va meso ma Nzambi bu luntumukinanga Mina, lufueti zaba ti luidi luvambana ayi Klisto; lusiedi ku tsi nlemvo wu Nzambi ko. **5** Vayi kuidi beto, mu pheve boso buididi minu kieti tueti vingidila diana dikitukila basonga va meso ma Nzambi **6** Bila mu Klisto Yesu; zengoso voti kambu zengoso disi kadi mfunu ko. Vayi minu kieti monikina mu luzolo lueto kiawu kilutidi mfunu. **7** Beno luzawula thinu bumboti vayi nani wulukandikidi muingi lubika tumukina mambu ma kiedika e? **8** Khakudulu yayi yisia totukila ko kuidi mutu wovo wulutela mbila. **9** Banga bu beta tuba ti: "Ndambu kuandi yi luvi yifueni mu diambu di funisa falina bu yisobokosolo". **10** Muaki minu diana didi yama mu Pfumu ti lulendi ba mayindu maviakana ko. Vayi mutu wovo wulembo kotisa divunzi mu beno, kaba kuandi ti nani, wela baka

bila mbi batu bafueti tatamana kundiamisa e? mongo wu Sinayi, wovo widi mu tsi yi Alabi. Enati buawu bobo buna malongi mu diambu di Niandi dedikini banga divula di Yelusalemi di dikulusi yimeni malendi buela buisa batu ko. thangu yayi bila wulembo zingila mu buvika va **12** Bika bakilueka bobo bankotisanga divunzi kimosi ayi bana bandi boso. **26** Muaki Yelusalemi mu beno. **13** Bakhomba baama, luzebi ti beno didi ku Diyilu dibeki kiphuanza, diawu ngudi lutelo mu diambu di kiphuanza vayi lubika eto. **27** Bila masonama: Ngego nketo wusita, sadila kiphuanza beni mu diambu di kiba bika wumona khini; Mona khini yiwombo ayi diluaku divangilanga mambu ma kinsuni vayi yamikina Ngego nketo wunkambu monanga mu diambu di luzolo, lusalasana beno na beno. mianga mibuta. Bila bana ba nketo wovo **14** Bila Mina mioso midi mifubakana mu muina wu baloza, bela ba bawombo viokila bana ba wawu: Zola ndiaku banga bu weta kizodila nketo wukuelo. **28** Vayi beno bakhomba, luidi ngeyo veka. **15** Enati lulembo kilueki beno na banga Isaki, bana babutukila mu tsila. **29** Mu beno ayi lulembo kikanzuna beno na beno buna thangu yina, muana wubutukila mu kinsuni lukeba tala luedi vondasana beno na beno. wuyamisa muana wubutukila mu lulendo lu **16** Diambu ndituba diawu diadi, ludiatila mu Pheve. Buawu bobo buididi mu thangu yayi. **30** Pheve, muingi luedi vanga zinzinunu zi nsuni. Vayi masonoko mbi malembo tubi e? Botula **17** Bila zinzinunu zi nsuni zidi ziviakana ayi mvika ayi muan'andi bila muana wu mvika zinzinunu zi Pheve. Ziozi zinzinunu zi Pheve kalendi kabula ko kiuka va kimosi ayi muana wu nketo wu kiphuanza. **31** Diawu bakhomba beni ziazi zidi bumbeni, ziau na ziau, mu ziamma, beto tuisi bana ba nketo wu mvika ko vayi tuidi bana ba nketo wu kiphuanza.

6 Zikhomba, enati lubuididi wumosi mu beno mu nzimbala, buna bika beno lundiatusu kuidi Pheve, luvutula mu ndembama mutu wu

phila yoyi mu nzila ayi bika wulubuka ngeyo tala wedi bua mu phukumunu. **2** Lunatasananga bizitu bieno beno na beno bila mu nzila yoyi lundukisila Mina mi Klisto. **3** Enati mutu wukibanzidi ti niandi lutidi mfunu, vayi kasi kadi mfunu ko buna mutu beni wulembo kukivuni. **4** Bika kadika mutu katala mavanga mandi; enati wulenda kukiniemisa; buna bika kakiniemisa niandi veka vayi bika mu diambu di batu bankaka. **5** Bila kadika mutu wela nata wandi mfunu. **6** Mutu wowo banlonga mambu ma Nzambi, kafueti kabudila mutu wowo wulembo nlongisa ndambu yi bima bi kavuidi. **7** Lubika kueno vunuka, basekininanga Nzambi ko. Bila bioso bima weti kuna, biawu wela tota. **8** Woso mutu kunini mu diambu di nsuni andi buna wela tota biobi bieta buta nsuni: mbibusu. Vayi woso kunini mu diambu di Pheve buna wela tota biobi bieta buta Pheve: luzingu lu kalumani. (*aiōnios g166*) **9** Tubika vonga mu vanganga mamboti; bila beto kambu vonga tuela tota mimbutu mu thangu yifuana. **10** Diawu diluaku bu dimonikini, buna bika tuvanga mamboti kuidi batu boso vayi viokila kuidi bakhomba zieto mu minu. **11** Lulembo moni philia yitodidi bisono; mu koko kuama ndilusonikini. **12** Batu bobo balembo lukuiki ti lufueti zengoso balembo tombi monika va meso ma batu. Balembo vangila bobo bila balembo tini yamusu mu diambu di dikulusi di Klisto. **13** Bila bawu veka bazengo, bakinzikanga Mina ko. Vayi bawu batidi kaka ti beno luzengoso muingi bakiniemisa mu zinitu zieno. **14** Vayi mu diambu diama, enati thidi kukiniemisa, buna ndenda kukiniemisa mu diambu di dikulusi di Pfumu eto Yesu Klisto. Bila mu diambu di dikulusi beni nza yibandu va dikulusi mu diambu diama ayi minu ndibandu va dikulusi mu diambu di nza. **15** Bila zengoso voti kambu zengoso kuisi mfunu ko. Diambu didi mfunu mu kituka vangu kimona. **16** Bika ndembama ayi kiadi ki Nzambi biba kuidi babo beta landakana thumunu yayi va kimosi ayi kuidi nkangu wu Iseli wu Nzambi. **17** Tona buabu, kadi mutu kabuela kumbonisa phasi bila biviasu bi Pfumu Yesu bidi mu nitu ama. **18** Zikhomba, bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno. Amen!

Ephesians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi, fidisidi nkanda kuidi banlongo badi ku Efeso ayi kuidi bobo badi bakuikama mu Yesu Klisto. **2** Bika Nzambi Dise dieto ayi Pfumu eto Yesu Klisto baluvana nlemvo ayi ndembama. **3** Bika Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu eto Yesu Klisto! Niandi wutusakumuna mu zitsakumunu zioso zi phila mu phila zi kipheve mu Diyilu mu Klisto. **4** Tuamina tula zifundasio zi ntoto, Nzambi wutusobula mu niandi mu diambu tuba banlongo ayi batu bakambulu tsembolo va ntual'andi **5** Bu didi ti niandi wutuzola, wutukubika tona thama muba bana bandi mu Yesu Klisto; boso buididi luzolo luandi. **6** Mu diambu tusanisina Nkembo wu nlemvo wu katuvanina mu kiluzolo kiandi. **7** Mu niandi, beto tukudulu mu menga mandi; tutambudila nlemvo mu masumu meto boso buididi kimvuama ki nlemvo'andi. **8** Wowo Nzambi kadukula mu buwombo, mu beto, mu nzila yi nzayulu ayi diela di phila mu phila. **9** Niandi wutuzabikisa matsueki ma luzolo luandi boso bubela lukanu luandi lumboti lukakitezila mu niandi. **10** Mu diambu di dedikisa luawu zithangu bu ziela fuana: kutikisa va kimosi bima bioso mu Klisto biobi bidi ku diyilu ayi biobi bidi va ntoto **11** Mu diambu diandi beto tutambudi kuku kieto ki phulusu boso buididi lukanu lu mutu wovo wumvanganga bima bioso mu luzolo luandi veka. **12** Mu diambu tusanisina nkembo andi, beto tuba batheti mu tula diana dieto mu Klisto. **13** Mu niandi beno mamveno, bu lumana wa mambu ma kiedika, Nsamu wumboti wu phulusu eno, mu niandi luwilukila ayi lutudulu dimbu, pheve yinlongo yoyo yivanunu tsila. **14** Pheve yinlongo yidi dimbu mu kutumonisa ti tuela tambula kiuka kieto mu diambu di khudulu yi batu bobo Nzambi, kakibakila mu diambu di sanisina nkembo andi. **15** Diawu tona mamvama bu ndiwilu buididi minu kieno mu Pfumu Yesu ayi luzolo luidi yeno mu banlongo boso; **16** ndivonganga ko mu kuluvutudilanga matondo kuidi Nzambi. Ndieti kulutebukilanga moyo mu zitsambulu ziamma; **17** mu diambu Nzambi yi Pfumu'eto Yesu Klisto, dise di nkembo kaluvana pheve yi nzayulu ayi yi tsongolo muingi lunzaba bumboti, **18** muingi kakienzula diela dieno

ayi lusudika boso buididi diana diodi Nzambi kalutedila ayi boso buididi kimvuama ki nkembo wu kiuka kiandi va khatitsika banlongo; **19** ayi boso buididi bunneni bu lulendo lolo luidi mu beto tuwilukila; boso buididi lulendo lu zingolo ziandi. **20** Wumonisa lulendo beni bu kafulukisa Klisto mu bafua ayi bu kamvuandisa va koko kuandi ku lubakala, mu Diyilu; **21** va yilu luyalo so, kikulutu kioso, lulendo loso, kipfumu kioso ayi va yilu dizina dioso dizabikini; bika sia ti mu tsungi yayi kaka vayi nate mu tsungi yela kuiza. (aiōn g165) **22** Wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi ayi wumbieka Pfumuyi bima bioso mu Dibundu. **23** Dibundu diawu nitu andi, fuluka ku mutu wovo wumfulusanga bima bioso mu bibuangu bioso.

2 Mu thama beno bu luba bafua mu zinzimbala zieno ayi mu masumu meno; **2** mu mawu beno ludiatila boso buididi ntoto wawu ayi boso buididi Pfumu yi lulendo lu mbimbi, pheve yinsalanga mu batu badi matingu. (aiōn g165) **3** Beto mamveto, tuba banga bawu; tuzingila boso bubela zinzinunu zieto zikinsuni ayi tudukisa luzolo lu nsuni ayi lu mayindu meto. Mu kimutu beto tuba batu bobo zinganzi zi Nzambi zifueti buila banga batu bankaka. **4** Vayi Nzambi nkua kimvuama mu kiadi mu diambu di luzolo lunneni lolokatuzodila; **5** wutuzingisa va kimosi ayi Klisto; beto bobo tuba bafua mu diambu di zinzimbala zieto. Mu nlemvo luvukila. **6** Wutufulukisa va kimosi ayi niandi ayi wutuvuandisa va kimosi, mu Diyilu, mu Klisto Yesu **7** mu diambu katumonisa mu zitsungi ziela kuiza bunneni bu kimvuama ki nlemvo andi mu diambu di mamboti mandi kuidi beto mu Klisto Yesu. (aiōn g165) **8** Bila mu nlemvo luvukila; mu nzila yi minu. Luvulusu beni lusia ba kuidi beno ko vayi didi dikaba di Nzambi. **9** Bika sia ti mu mavanga luvukila muingi mutu kabika kuandi kukiniemisa. **10** Bila beto tuidi bivangu biandi; tuvangu mu Klisto Yesu mu diambu di vanganga mavanga mamboti momo Nzambi kakubika tona thama muingi tusadila mawu. **11** Diawu, lutebuka moyo ti beno luba Bapakanu mu nsuni, baba kulutedilanga batu bakambu zengo kuidi bobo baba tedilanga bazengo. Nzengolo beni yivangimina, mu nitu, mu mioko mi batu. **12** Lutebuka moyo ti mu thangu beni, beno luba bavambana ayi Klisto, lusia ba minsua mu vuanda mu divula di Iseli

ko bila luba banzenza mu zinguizani ziozi kithuadi kiawu ayi Yesu Klisto, babeki minsua zivanunu tsila; luba batu basobolo kuidi Nzambi va kimosi ayi Bayuda mu tambula kiuka kimosi ko bila luba banzenza mu zinguizani zi Nzambi kioki Nzambi kalembo lundila batu bandi. Beka zivanunu tsila; luba batu bakambulu diana ayi binama binitu yimosi ayi bafubikini mu tsila bakambulu Nzambi va ntoto. **13** Vayi buabu, mu yoyo Nzambi kavana mu Klisto Yesu. **7** Minu Klisto Yesu; beno lituama ba thama ayi Nzambi ndiyika kisadi ki Nsamu beni Wumboti boso vayi luyikidi bafikama mu diambu di menga buididi dikaba di nlemvo wu Nzambi; nlemvo matengula Klisto. **14** Bila niandi ndembama yeto. wowo kaphana mu lulendo luandi. **8** Nyinga, Niandi wukitula Bayuda ayi Bapakanumutu minu ndidi mutu wulutidi kambu minsua mu wumosi ayi niandi wutiolumuna baka ki kithatu banlongo bosovayi Nzambi wuphana nlemvo kioki kiba vambisa. **15** Bila mu nsuni andi niandi wuvonda mina va kimosi ayi zithumunu diambu di sudikisa bumboti va meso ma batu mu diambu di vanga mu niandi veka mutu wumosi wumona wuntotukila mu batu buadi. **16** Mu thama; (**aiōn g165**) **10** muingi buabu, mu nzila diambu kabaka bu vutudila, mu nzila yi dikulusi, yi Dibundi, minyadi ayi bakulutu boso badi nguizani yi bawu buadi mu nitu yimosi kuidi Nzambi bu kavondila kimbeni kiawu va dikulusi. **17** Klisto wuyiza ayi wusamuna ndembama kuidi bodo baba bafikama. **18** Bila, mu diambu diandi, beto yawu tubeke minsua mu kota kuidi Tata mu Pheve yimosi. **19** Diawu, beno lusiedi diaka banzenza ko voti minkibi ko, yayi lueka buabu basi tsi va kimosi ayi banlongo ayi basi nzo yi Nzambi. **20** Beno lutungu va yilu fundasio yi bamvuala ayi mimbikudi. Yesu Klisto, niandi buabu basi tsi va kimosi ayi yilembo yundukamu diambu yiba Nzo yi Nzambi yinlongo mu Pfumu. **22** Ayi mu niandi, beno lulembo tungulu va kimosi mu diambu lukituka nzo yimvuandanga Nzambi mu Pheve.

3 Mu diambu dieno beno Bapakanu, diawu minu Polo ndididi wukangama mu nloko wu Klisto. **2** Bila ndimbanza luwa phila yididi kisalu ki nlemvo kioki Nzambi kaphana mu diambu dieno. **3** Mu tsongolo, niandi wunzabikisa matsueki ma lukanu luandi. Mawumomo ndilusudikisidi mu zindambu zi mambu manneni. **4** Beno tanga wawu buna ma lusudika bumboti boso buididi diela diamamu diambu di matsueki momo ma Klisto. **5** Muaki mu zitsungi zikhulu Nzambi kasia tuama zabikisa matsueki beni kuidi batu ko bangaa phila kazabikisidi mawu buabu mu lusadusu lu pheve Yinlongo kuidi bamvuala bandi ayi kuidi mimbikudi miandi. **6** Dinsueki beni diawu diadi: mu diambu di Nsamu Wumbote, Bapakanu mu

10 muingi buabu, mu nzila diambu di sudikisa bumboti va meso ma batu boso, buevi Nzambi, mutu wuvanga bima bioso, kalembo dukisila matsueki momo masueko

11 bangaa bu kakubikila mawu tonaa thama momo malembo dedakana mu Klisto Yesu, Pfumu eto. (**aiōn g165**) **12** Mu diambu diandi ayi mu diambu di minu mu niandi buabu tubeke minsua mu telama va zizi ki Nzambi mu diana dios. **13** Diawu ndikululomba, lubika vonga mu diambu di ziphasi ziamza ziozindilembo moni buabu basi tsi va kimosi ayi banlongo ayi basi mu diambu dieno; bila ziawu zidi nkembo'eno. **14** Diawu ndieta fukimina, va ntuala Tata; **15** bila mu niandi makanda moso ma batu bawilukila ditadi di mfunu di fuma. **21** Mu niandi nzo yoso madi va ntoto ayi ku diyili batambudila dizina. yibundusulu va kimosi ayi yilembo yundukamu **16** Ndinkulombanga, boso buididi kimvuama diambu yiba Nzo yi Nzambi yinlongo mu Pfumu. **17** Ayi mu diambu di Klisto kavuanda mu mintima mieno mu minu. Ndinkulombanga diaka ti beno lumena mianzi ayi lutungu bumboti mu luzolo. **18** Buna buawu bobo lulenda baka bu sudikila va kimosi ayi banlongo boso phila luzolo lu Klisto luididi siadila, kula, phinda ayi zangama, **19** ayi zabila luzolo beni ti luawu luviatukidi nzayulu yoso ayi muingi luba bafuluka mu kinzambi kioso ki Nzambi. **20** Bika mutu wovo wulenda vanga mu buwombo-wombo viokila momo tueti lombanga voti tueti yindulanga boso buididi lulendo luandi lolo lueti sala mu beto, **21** katambula nkembo mu Dibundi ayi mu Klisto Yesu mu zitsungizioso ayi mu mimvu mios! Ameni. (**aiōn g165**)

4 Minu Polo, ndidi mu nloko mu diambu di Pfumu ndikululeba, ludiatila mu khadulu yifuanikini ayi mbila yoyo kalutedila. **2** Bika

luba batu bazebi kukikulula; badi nlembami ayi vanganga mambuma tsoni mu diambu bavanga mvibudulu. Bika, mu luzolo, kadika mutu kazaba mambu moso masumuka ma phila mu phila. kanga ntima mu diambu di ndiandi. 3 Lunuana 20 Vayi buawu ko beno lulongukila Klisto. 21 ngolo mu keba kithuadi mu Pheve Yinlongo, Bila beno lusudika mambu momo batuba mu mu nzila yi ndembama. 4 Nitu yidi yimosi diambu diandi ayi momo balulonga mu niandi kaka ayi Pheve yidi yimosi kaka. Bobuawu mu phila yi mambu ma kiedika madi mu Yesu. Nzambi wulutela ku diana dimosi. 5 Pfumu 22 Buna lubika nzingulu eno yi khulu, luloza yidi yimosi kaka, minu kidi kimosi kaka ayi kimutu kieno kikhulu kiokizinzinunu zi luvunu mbotokolo yidi yimosi kaka. 6 Nzambi widi zilembo bivisa. 23 Vayi lukituka bamona mu wumosi kaka, niandi dise di babo, wunyadilanga pheve yi diela dieno. 24 Bika luvuata mutu batu boso, wunsalanga mu babo ayi widi mu wumona, wuvangulu boso bubela mayindu babo. 7 Vayi kadika mutu mu beto wutambula ma Nzambi, mu busonga ayi mu bunlongo bu nlemvo boso bubela dikaba di Klisto. 8 Diawu kiedika. 25 Diawu lubika vunasana beno na katubila: Bu kakuma ku Diyilu, wunata basi beno, vayi, bika kadika mutu katuba mambu nloko ayi wuvana batu makaba. 9 Vayi diambu ma kiedika kuidi ndiandi, bila beto boso tuidi diadi: wukuma ku Diyilu buevi dinsundula e? binama bi nitu yimosi. 26 Enati fuema lufuemini, Dinsundula wutuama kuluka kuna tsi ntoto. 10 lukeba tala luedi vola masumu; lubika lunda Mutu wovo wukuluka, niandi kuandi wukuma nganzi nate va masika. 27 Lubika vana satana ku yilu vioka diyilu mu diambu kawesa bima diluaku. 28 Mutu wovo wubedi yibanga bika bioso. 11 Bila niandi wuvana dikaba kuidi kabika buivi; vayi bika kasala ayi kasala mu bankaka mu ba bamvuala, bankakamimbikudi, mioko miandi kisalu kioki kidi kifuana mu bankaka minsamuni mi Nsamu Wumboti, diambu kabakabiobi kafueti kabudila bobo badi bankaka mimvungi ayi bankaka minlongi. 12 basukama. 29 Bika mambu mambimbi mabika Wuvanga buawu mu diambu di fuanisa banlongo totukila mu miunu mieno. Vayi momo kaka mu sala kisalu kiawu ayi mu diambu di thungulu madi mamboti, mafueni mu tunga minu boso yi nitu yi Klisto; 13 nate beto boso tuela tula buididi zitsatu ziawu mu diambu mamonisa mu kithuadi kimosi mu minu ayi mu zaba mamboti kuidi batu bobo balembo wa mawu. bumboti Muana Nzambi ayi mu tula mu tezo 30 Lubika monisa pheve Yinlongo yi Nzambi ki mutu wuyunduka; mutu wovo wudedikini kiadi bila mu Pheve beni Nzambi katudila mu khudulu yiduka yi Klisto. 14 Buna tulendi dimbu kiandi mu beno mu diambu di lumbu ki buela ba bana balezi ko, bobo bannatungu khudulu. 31 Bika mambu ma ndudi, ma kikhesi, ayi bandiengosongo kuidi yoso-yoso pheve yi ma nganzi ayi ma yamikinina, ma mfingulu malongi meti singimina mu luvunulu batu ayi mabotuka mu beno va kimosi ayi mambu mamo mu diela diawu di mbimbi di sadila zinzila mambimbi. 32 Bika kadika mutu kamonika mutu zimbimbi mu diambu di zimbisa batu. 15 wumboti kuidi ndiandi; lumonasanganakiadi, Vayi beto zingilanga boso buididi mu luzolo, lulemvukilanga badieno banga bobo Nzambi buna tuela yunduka mu mamo nate kuidi kalulemvukila mu Klisto.

Klisto; niandi ntu wu Dibundu. 16 Mu niandi nitu yimvimbba yidi yiyikakanayi yibundana bumboti mu madikulu madi mu nitu. Buna kadika nama bu kieti sala kisalu kiandi mu bufuana, nitu yimvimbba yilembo yunduka ayi yilembo tungu yawu veka mu luzolo. 17 Tala diambu ndikulukamba ayi ndibuela vutudila mu Pfumu ti: lubika buela diatila banga Bapakanu, banlandakananga mayindu mawu ma buvungisi 18 ayi diela diawu didi mu tombi. Diawu badidi banzenza mu luzingu lu Nzambi mu diambu di buvulu buidi mu bawu, buntotukilanga mu mintimamiauwu midi banga matadi. 19 Bazimbisa mambu moso momo ma kimutu; bakiyekula mu

5 Sumbu luidi bana bobo Nzambi keta zola, bika lusokudila Tata. 2 Ayi ludiatila mu luzolo banga bu tuzodila Klisto bu kakiyekula niandi veka kuidi Nzambi mu diambu dieto banga malasi ma tsudi yi kitoko ayi banga dikaba. 3 Kitsuza ayi zitsumukunu zinkaka zi phila mu phila ayi zitsatu mu baka bima bi phila mu phila, zibika monika mu beno boso buididi bufuana kuidi banlongo. 4 Ka diambu ko mambu matsoni, mambu ma buvungisi ayi malueya mabika monika mu beno bila masi fuana kuidi beno ko. Vayi bika, mu mambu meno, luzaba vutudilanga Nzambi matondo. 5 Bila luezbi

kueno ti nkua kitsuza, nsumuki voti mutu nlangu, **27** muingi kadimonisa kuidi niandi veka, wunzolanga baka bima bi phila mu phila (niandi Dibundu di kitoko, dikambulu ditona di mvindu, dedikini ayi mutu wunsambilangabitumba) dikambulu minkanza, voti dikambulu diambu kalendi baka kiuka ko mu kipfumu ki Klisto ayi di phila yoyi vayi didi dinlongo ayi dikambulu ki Nzambi. **6** Mutu kabika kuluvuna mu mambu tsembolo. **28** Bobuawu babakala bafueti zola ma phamba. Bila mu diambu di mambu ma baketo bawu banga bu beta zodila zinitu ziawu. phila yoyo, nganzi yi Nzambi yeta buila batu Bila bakala diodi dieta zola nketo andi buna bopo bazolanga ko kuntumukina. **7** Diawu kadi weta kukizola niandi veka. **29** Bila kuisi ko mutu fubakana ayi batu ba phila yoyo. **8** Bila bubedi, weta lenda nitu andi. Vayi wukuyidikilanga, beno lubedi tombi vayi buabu lueka kiezila mu wukuyikebangga banga Klisto bu keta kebila Pfumu. Bika ludiatila banga bana bakiezila! **9** Dibundu, **30** bila beto tuidi binama bi nitu andi. Bila kiezila kimbutanga mamboti, busonga ayi **31** Diawu bakala kela bikila dise diandi ayi ngudi kiedika. **10** Luzaba sobulanga mambu moso meti andi mu diambu di bundana ayi nketo andi, monisanga Pfumu khini. **11** Lubika fubakana ayi, bawu buadi bela kituka nitu yimosi. **32** mu mavanga ma tombi; momo mabutanga ko Disuama diodi didi dinneni; vayi ndinyolukila makundivayi bika lutumbudila mawu. **12** Bila mu diambu di Klisto ayi dibundu. **33** Vayi mu mambu momo beta vanga mu kitsueki, tsoni diambu dieno, bika kadika bakala kazola nketo madi mu yolukila mawu. **13** Vayi kiezila bu andi bangabu keta kukizodila niandi veka ayi kiela totula mambu moso va nganda buna bosi kadika nketo kakinzika bakala diandi.

mela monika. **14** Kiezila kiawu kintotulanga

bima bioso va nganda. Diawu beta tubila ti:

Kotuka kuaku ngeyo wulembo leki tulu; fuluka

mu tsi bafua, ayi Klisto wela ku kienzula. **15**

Diawu, lukeba mu diambu di phila yoyo lufueti

diatila mu bufuana. Lubika ba banga bivungisi,

vayi bika luba batu badiela. **16** Muaki lusadila

thangu, bila bilumbu bi tueka bieka bimbimbi.

17 Diawu lubika ba banga bivungisi vayi lusudika

bumboti boso buididiluzolo lu Pfumu. **18** Lubika

kolongo malavu, bila mu mawu mueti totukila

divunzi vayi bika luba bawala mu Pheve. **19**

Bika lukikindisanga mu minkunga mikubuku,

mu minkunga mi sanisinaayi mu minkunga

mi kipheve. Luyimbila ayi lusanisina Pfumu

mu mintimamieno mimvimbba. **20** Mu zithangu

zioso, luvutudilanga Nzambi Tata matondo

mu mambu mamo mu dizina di Pfumu'eto

Yesu Klisto. **21** Bika kadika mutu kakinzika

ndiandi mu diambu di lukinzu luidi yeno mu

Klisto. **22** Beno baketo, lukinzika babakala beno

banga bu lueta kinzikila Pfumu. **23** Bila bakala

niandi Pfumu yi nketo banga Klisto bu kadidi

Pfumu yi Dibundu, nitu'andi. Niandi Mvulusi

wu dibundu beni. **24** Sumbu Dibundu didi ku tsi

minsua mi Klisto, buawu bopo baketobafueti

bedla ku tsi minsua mi babakala bawu mu

mambu moso. **25** Beno babakala, luzola baketo

beno banga Klisto bu kazodila Dibundu, bila

wukiyekula mu diambu di Dibundu beni, **26**

muingi kadikitula di nlongo mu mambu mandi

ayi di vedila bu kamanisa ku disukula mu

6 Beno bana, lutumukina bambuta beno mu Pfumu bila buawu bufueni. **2** Kinzika Dise diaku ayi ngudi aku bila wawu muina wutheti widi ayi tsila. Tala tsila beni yawu yayi: **3** muingi wumona mamboti ayi wuzinga bwombo va ntoto. **4** Diawu, beno madisa lubika fuemisanga bana beno vayi luba yundudila mu kuba vananga zindongi ayi zindubu mu Pfumu. **5** Beno bavika, lutumukina bapfumu zieno zi ntoto mu lukinzu ayi mu lukhuku mu kiedika kioso ki ntima banga kuidi Klisto. **6** Lusala kisalu kieno bika sia ti mu thangu zilembo ku lusungi bangati beno luntomba monisa batu khini, vayi banga bavika ba Klisto miomi mieta vanga luzolo lu Nzambi mu mintima mimbotti. **7** Bika lusala kisalu kieno mu luzolo lumboti banga beno lunsadila Pfumuvayi bika batu. **8** Bila luzebi ti Pfumu wela futa kadika mutu mu diosodiosi diambudi bumboti diela vanga mutu, kaba mvika voti mutu wu kiphuanza. **9** Beno bapfumu bobuawu luvangila bavika baeno. Lubika kuba yamisa bila ayi beno ayi bawu Pfumu yimosi kaka yidi yeno, yoyo yidi ku diyilu. Bila niandi katalanga bizizi bi batu ko. **10** Mu manisa, bika lukikindisanga mu Pfumu ayi mu lulendo lu zingolo ziandi. **11** Bila kioki luvuata binduanina bioso bi Nzambi muingi lubakabu telima na ntuala luvunu lu satana. **12** Bila mvita yeto yisi yi nsuni ko ayi yi menga ko, vayi tueti nuanisanga bikulutu, bipfumu, batu ba lulendo badi mu tombi ayi tunuanisanga ziphevi zimbimbi zidi

mu tsyi kipheve. (aiōn g165) **13** Diawu lubonga binduanina bioso bi Nzambi, mu diambu lubaka bu kukitabila mu lumbu kimbimbi ayi bu lumeni nunga lutelama nanguinate kuna tsuka. **14** Diawu, lutelama, lukanga kiedika mu luketo lueno banga sentila ayi bika luvuata busonga bu Nzambi banga kikhutu kisengo. **15** Bika bufula bu longa Nsamu wumboti wu ndembama buba zisapatu mumalu meno. **16** Bika va yilu mambu moso, lubonga minu banga nkaku wowo lulendazima madionga moso ma mbazu mamfidisanga mutu wu mbimbi. **17** Bika phulusu luba budu kisengo mu mintu mieno ayi mambu ma Nzambi maba mbedi yi Pheve. **18** Mu lusadusu lu Pheve, lusambilila zitsambulu zioso zi phila mu philayi zindombolo mu zithangu zioso. Luvanga buawu mu thatumunu yingoloayi lubika vonga. Lusambilila banlongo boso. **19** Bika lutsambilila mu diambu di mu thangu ndinzibula munu, ndibaka mambu mafueni, momo ndilenda tuba mu diambu di samuna mu kibakala matsueki ma Nsamu Wumbote. **20** Mu diambu di Nsamu wumboti beni ndididi mvuala, mvuala wowo widiwukangama mu zisiensi. Lusambilila mu diambu ndisamuna wawu mu kibakalabanga mu phila mfueti kuwuyolukila. **21** Mu diambu di luzaba phila ndididi ayi mambu ndilembo vangi, buna khomb'eto wu luzolo Titsike, widi kisadi kikuikama mu kisalu ki Pfumu, wela ku lukamba mambu moso madi mu diambu diama. **22** Mu bila kioki ndilufidisidi niandi muingi kalukamba zitsangu zieto ayi kabomba mintima mieno. **23** Bika Nzambi Tata ayi Pfumu Yesu Klisto bavana bakhomba zioso ndembama, luzolo ayi minu. **24** Bika nlemvo wuba kuidi babo bobo banzolanga Pfumu eto Yesu Klisto mu luzolo lu kiedika.

Philippians

1 Polo ayi Timote, bisadi bi Yesu Klisto, bafidisidi nkanda kuidi banlongo boso mu Klisto Yesu badi ku Filipi ayi kuidi mintuadisi mi dibundu va kimosi ayi bisadi. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi, Dise dieto, ayi Pfumu'eto Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Minu ndieti vutula matondo kuidi Nzambi ama mu mambu moso momo ndieti kulutebukilanga moyo. **4** Ndieti sambila mu diambu dienobeno boso mu kadika diluaku ayimu khini ndieti buvangila mu kadika thangu; **5** mu diambu di kithuadi ki luidi mu longa Nsamu Wumboti tona mu lumbu kitheti nate mu lumbu kiaki. **6** Mu bila kioki ndidi diana dikuikama ti mutu wovo wutona kisalu kimboti mu beno wela kimanisa nate mu lumbu ki Yesu Klisto. **7** Didi difuana kuidi minu mu ba mayindu ma phila yoyi mu diambu dienobeno boso bila ndikulunatanga mu ntim'ama; buba bu ndiba wukanga ayi bu ndinuanina Nsamu Wumboti ayi bu ndikuwukindisanga, beno luba yama mu kithuadi mu nlemvo wu nditambula. **8** Nzambi niandi mbangi'ama: mu phila ndieti kuluzodila beno boso mu luzolo lu Klisto Yesu. **9** Tala diambu ndieti luta lombanga mu zitsambulu ziama: luzolo lueno lubuelama mu tezo kiviatukidi ayi luba diela ayi tsudukulu yimbotti mu mamoso. **10** Buna luela tula mu tezo kisuasisila mambu malutidi kitoko. Buawu boboluela ba bavedila, bakambulu tsembolo nate mu lumbu ki Klisto **11** bu luela ba bawala mu mavanga masonga madi mu Yesu Klisto mu diambu di nkembo ayi nzitusu wu Nzambi. **12** Zikhomba, thidi luzaba ti mambu momo ndibuilulu maluta sadisa mu tembikisa nsamu Wumboti. **13** Bila divula dioso ayi batu boso bankaka, bazebe buabu ti mu nloko ndidi mu diambu ndieti sadila Klisto. **14** Buela diaka, bakhomba bawombo, bu batula diana mu Pfumu mu diambu di zisieni ziama, baluta baka bufula bu yolukila mambu ma Nzambi mu kibakala ayi mu kambu boma. **15** Bukiedika ti bankaka balembo longi Klisto mu diambu di kikheneneayi mu diambu di beti findisanga ziphaka. Muaki bankaka balembo longilanga wawu mu mayindu mamboti. **16** Batu baba balembo bu vangila mu luzolo bu bazebe ti minu ndivanu kisalu ki vavila Nsamu Wumboti. **17** ama: luba mayindu mamosi; luba luzolo lumosi,

Vayi bobo bankaka, mu ziphaka kaka beti longila Nsamu Wumboti wu Klisto. Mayindu mawu masi ko mamboti. Batidi buela kumbonisa phasi mu ntima bu ndidi mu zisieni. **18** Buna buevi e? Muaki balongila mu luvunu voti mu kiedika, minmundilembo moni khini bila Klisto wulembo longo. Ayi ndielala luta mona khini **19** bila nzebi ti phulusu ama yawu tsukulu yi mambu mama, bu nzebi ti beno lulembo sambila mu diambu diama ayi Pheve yi Yesu Klistoyilembo tsadisa. **20** Bila diambu diodi ndilembo vingila ayi diodi tsididi dianadiwombo diawu diadi: ndilendi fuisu tsoni mu diambu dimosi ko. Buba buabu voti mu zithangu zioso, mu diambu di diana diama dingolo, bu nzebiti Klisto wela kemboso mu nitu'ama bu ndidi moyo voti bu mfuidi. **21** Bila kuidi minu, Klisto niandi lusingu luama bosi lufua luidi ndandu yinneni. **22** Vayi enati mfueti zinga mu nsuni, diodi mfunu didi mu sala diakakisalu ki Pfumu. Buna buabu ndikadi buela zaba diambu mbi mfueti sobula. **23** Buabu mambu muadi malembo mfietikisa: thidi vika kuenda ayi kala va kimosi ayi Klisto, bila diawu dilutidi mboti; **24** vayi didi diambu di mfunu kuidi beno minu ndizinga mu nsuni. **25** Bu ndidi diana diodi, nzebi ti ndielala zinga ayi ndielala vuandayeno beno boso mu diambu luenda ku ntuala ayi mu diambu di khini yi minu kieno; **26** muingi luluta kukiniemisa mu Klisto mu diambu diama bu ndielala vutuka kuidi beno. **27** Vayi bika ludiatila kaka mu khadulu yifueni mu diambu di Nsamu wu Klisto muingi buba ti ndizidi voti ndilumona, voti ndikambu kuiza, ndiwa ti beno luidi lutelama mu Pheve yimosi kaka ayi lunnuana mudielia dimosi mu diambu di minu ki Nsamu Wumboti, **28** mu kambu monoso tsisi kuidi bambeni zieno. Kioki kidi dimbu kikubamonisa ti bela bungu vayi kuidi beno kidi dimbu ki phulusu eno. Mamoso momo kuidi Nzambi maba. **29** Bila balumona kiadi, mu diambu di Klisto, bika sia ti mu diambu di kunwilukila kaka, vayi, ayi mu mona ziphasi mu diambu diandi; **30** mu nduanunu yi mvita yimosi banga yoyi lumona ndinuana ayi luzebi ti ndikidi nuani nate buabu.

2 Enati vadi mbombolo mu Klisto, enati vadi khuludulu yi ntima mu luzolo, enati vadi kithuadi mu Pheve, enati vadi luzolo ayi mbonokono yi kiadi **2** buna ludukisa khini

Pheve yimosi ayi mayindu meno mabanga bawu boso bantombanga mamboti mawu veka kaka mu diambu dimosi kaka. **3** Kadi diambu vayi bika mamboti ma Yesu Klisto. **22** Muaki dimosi lulendi vangila mu ziphaka ko voti mu luzebi beno veka buevi kamonisina kisalu kiandi diambu di tomba nkembo wuphamba ko vayi bu kasala yama mu samuna Nsamu Wumboti mu kukikulula, bika kadika mutu kayindula ti banga muana ayi dise diandi. **23** Minu mana niandi kasi mfunu ko; wunkaka wunlutidi. **4** zaba bu nkuendila mambu mama, buna ndielia Kadika mutu kabika tomba mamboti mandi kulufidisila niandi nsualu. **24** Muaki tsidi diana veka vayi kabanzila mamboti ma batu bankaka. mu Pfumu ti minu veka ndieka nduka kuiza ku **5** Bika luba mayindu mamosi, momo maba mu lutala. **25** Vayi mbueni buabu ti bulutidi mboti Klisto Yesu. **6** Niandi bu kaba lunitu lu kinzambi mu kulufidisila Epafolodite, khomb'ama, kisadi vayi kasia tomba kukidekisa ayi Nzambi ko. yama ayi kinuani yama, vayi mvual'eno ayi **7** Vayi wukikulula niandi veka, wukikinina kisadi kienomu diambu di zitsatu ziamma. **26** Bila kituka mvika. Wukituka phila yimosi ayi batu; mayindu mawombo maba yandi mu diambu ayi khadulu andi yimonika banga yi batu. dieno ayi mu kiadi kaba bu luwa ti bela kaba **8** Wukikulula niandi veka bu katumamana mbela. **27** Kimbevo kingolo kiba yandi, fioti nate ku lufua, lufua va dikulusi. **9** Diawu fisiala nganu wufua; vayi Nzambi wummona Nzambi kannangikila ayi kamvanina dizina kiadi. Bika sia ti niandi kuandi kaka Nzambi diodi diviokidi mazina moso. **10** Mu diambu kamonina kiadi vayi ayi minu mamvama muwingi di dizina di Yesu makuma, ma bivangu bioso, ndibika banga mu kiadi mu zithangu zioso. **28** mafukama, biobi bidi ku Diyili, va mbata ntoto Diawu ndilufidisidi niandi mu nsualu muwingi bu ayi ku tsi ntoto; **11** Ayi bitambudila ti Yesu luela kummona; lumona khini ayi kiadi kiama Klisto niandi Pfumu, mu diambu di nkembo wu kidekuka. **29** Luntambula mu Pfumu mu khini Nzambi Tata. **12** Diawu, bakiluzolo biamma, sumbu yingolo. Lukinzikanga batu baphila yoyi. **30** luidi tumamana mu zithangu zioso, bika lusala Bila wedi kafuidi mu diambu di kisalu ki Klisto. ayi luvanga mambu mafueni mu diambu di phulusu enomu tsisi ayi mu luhuku. Bika sia ti Wuyekula luzinguluandi mu diambu di kuphana lusadusu lolo beno lusia kuphana ko.

bu ndidi yeno vayi luluta bu vanga bu khambulu yeno. **13** Bila Nzambi niandi weti vanga mu beno luzolo lu sadila ayi lu vangila boso buididi lukanu luandi lumboti. **14** Bika luvangila mambu moso mu kambu maniunguta ayi ziphaka **15** muwingi luba batu bakambulu tsembolo ayi luba batu bavedila, luba bana ba Nzambi bakambulu nzimbala va khatitsika tsungi yi batubaluvunu ayi yi batu bambimbi. Mu bawu lueti lezama banga minda, va nza; **16** mu monisa mambu ma lizingu mu diambu di nkembo ama mu lumbu ki Klisto muwingi ndibika ba monika ti mu phamba ndizawudila voti mu phambandasidila. **17** Vayi enati menga mama malenda dukulu banga dikaba va yilu dikaba ditambuku ayi va yilu kisalu ki minu kieno buna khini ndieti monaayi ndieti yangalala va kimosi ayi beno boso. **18** Buawu bobo beno mamveno, monanu khini ayi yangalalanu va kimosi ayiminu. **19** Tsidi diana mu Pfumu yesu, ti ndielai kulufidisila Timote mu nsualumuingi mamvama ndikindusu mu thangu ndielia wa zitsangu zieno. **20** Bila kuisi ko mutu wunkaka kuaku, botula kaka niandi, widi mayindu banga mama ayi wukulabelanga mayindu mu diambu di mambu meno. **21** Bila

3 Mu manisa, bakhomba ziamma, monanu khini mu Pfumu. Kadi kuandi phasi kuidi minumu kulusionikina mambu momo ndilusionikina vayi didi thomoso kuidi beno. **2** Lulubuka mu diambu di zimbua; mu diambu di bisadi bimbimbi, mu diambu di batu bobo beti kukiluekanga mu zinitu ziawu. **3** Bila beto tuidi batu bobo bazengo mu bukiedika; tunsambilanga mu Pheve yi Nzambi ayi tueti kukiniemisanga mu Klisto Yesu ayi tutulanga ko diana dieto mu mambu ma nsuni, **4** ka diambu ko ndilenda baka bila ki tudila diana diama mu nsuni. Enati mutu wunkaka wulenda baka bila ki tudila diana diandi mu nsuni buna minu ndutidi. **5** Bila minu ndizengoso mu lumbu kinana. Minu ndidi muisi Iseli, mu dikanda di Benzami, ndidi Ebelewo wubutu kuidi bambuta ba Baebelewo. Mu matedi Mina minu ndidi Mfalisi. **6** Mu mambu ma bufula, ndiyamisa Dibundu. Mu mambu ma busonga, momometi ba mu khinzukulu yi Mina, kadi bila ki tsembolo kisia monika ko mu minu. **7** Mambu momo ndiba moninanga mambu ma ndandu, buabu ndieka mamonamambu ma phamba mu diambu di Klisto. **8** Bika sia ti

momo kaka vayi mambu moso ndieka mamona mu phila yoyi, mu Pfumu, beno bakiluzolo bama. maphamba mu diambu di diambu diodi dilutidi **2** Minu ndileba Evodi ayi Sintisha, baba mayindu mfunu: zaba Klisto Yesu, Pfumu'ama. Bila mu mamosi mu Pfumu. **3** Ngego mamvaku, nkundi diambu diandi ndibikidi mamo. Ayi ndieka wukiedika wu kisalu, ndikulomba wusadisa mamona meka banga tsobo mu diambu ndibaka baketo bobo banuana yama mu diambu di ndandu mu Klisto; **9** muingi ndiba monika tembikisa Nsamu Wumboti, va kimosi ayi mu niandi bika mu busonga mu minu veka, Kelema ayi bakundi bama bankaka ba kisalu busongabobo bueti totukila mu Mina. Vayi bobo mazina mawu madi masonama mu Buku busonga bobo bueti totukila mu lusadusu minu yi moyo. **4** Bika lumenanga khini mu zithangu mu Klisto, buawu busonga bu Nzambi mu nzila zioso mu Pfumu. Ndieka buela vutukila, bika yi minu. **10** Buawu bobo thidi zabilu Klisto, lumenanga khini. **5** Bika lembama kueno lulendo lu mfukulu andi, kithuadi ki ziphasi kuzabakana muidi batu boso; Pfumu weka ziandi ayi dedakana yandi mu lufua luandi **11** nduka. **6** Lubika banga mayindu kani mu diambu muingi nditula, enati baka bubela, ku mfukulu dimosi; vayi mu mambu moso bikaluzabikisa yi bafua. **12** Bika sia ti nditambudi mfutu voti zitsatu zieno kuidi Nzambi mu lusambulu ayi mu nditudidi ku tezo ki mutu wufuana vayi ndieti zindombolo va kimosi ayi phutudulu matondo. **7** zawula thinu muingi ndibaka bu tambudila Buna ndembama yi Nzambi, yoyi yivokidi diela mfutu sumbudidi ti Klisto Yesu wumbuila. **13** dioso, yela keba mintimamieno ayi mayindu Zikhomba, minu ndimbanza ti nditambudi ko meno mu Klisto Yesu. **8** A bakhomba, mambu mfutu beni; vayi diambu dimosi ndieti sadila: moso makiedika, mambu masonga, mambu ndieti tumbu mana zimbakanamambu momo mosedila, mambu moso mafueni mu zola, madi ku mbusa ayi tula zingolo mu mambu mambu moso mayenda tsangu yimboti, enati momo madi ku ntual'ama. **14** Diawu ndilembo vadi diambu dimboti, diambu difueni niemoso; zawudila thinu mu diambu di tambula mfutu buna bika mambu momo maba mu mayindu wu lutelo luba ku diyilu; lutelo lu Nzambi mu meno. **9** Mambu momo lulonguka, momo Klisto Yesu. **15** Diawu beto boso tuidi bafuana, lutambula, momo luwa, momo lumona kuidi bika tuba mayindu momo. Enatimu diambu minu bika lusadilanga mawu. Buna Nzambi yi dinkaka, mayindu meno madi mankaka buna ndembama wela banga yeno. **10** Khini yiwombo Nzambi wela kulusonga diawu. **16** Vayi mu ndimona mu Pfumu bu lubeki diaka diluaku tezo kieki tueka, bika tudiatiila mu mayindu di kumbanzila. Nyinga, lutuama kumbanzila mamosi. **17** Zikhomba, bika lutsokudila beno vayi lusia baka ko diluakudvangila diambu. boso ayi bika thalu'eno yiba mu batu bobo **11** Ndisi tubila buawu ko mu diambu ndidi beti sokudila ndiatulu'eto, boso buididi kifuanu mfunu wu bima. Bila minu, mu zithangu zioso kioki tulomonisa. **18** Bila zikhumbu ziwombo ndilonguka banga mu khini mu bima biobi ndituama kulukamba ayi ndieka buela vutukila bidi yama. **12** Minu nzebi zingila mu thangu yi buabu ayi matsuela mu meso ti batu bawombo tsukumunu ayi nzebi zingila mu thangu mbeki balembo zingila banga bambeni zi dikulusi bima biwombo. Mu bima bioso ayi mu mambu di Klisto. **19** Luzaba ti tsukulu'awu zimbala moso minu ndilonguka mu ba wufuana mu bila vumu kiawu kiawu Nzambi awu; beti thangu mbeki bidia, mu thangu ndidi nzala, kukiniemisa mu mambu momo meti kuba fuisa mu thangu mbeki bima biwombo voti mu tsoni; mayindu mawu madi mu bima bi nza. **20** thangu ndidi wusukama. **13** Minu ndilenda Vayi beto tuidi basi divula didi ku Diyilu, kuna vanga mambu mamo mu diambu di mutu wowo tulembo vingidila Pfumu Yesu Klisto, banga wukukhindsanga. **14** Vayi diambu dimboti Mvulusi. **21** Niandi wela kitula nitu eto yi kiadi luvengi bu lufubikini mu ziphasi ziamu. **15** mu kuyikitula banga nitu andi yi nkembo mu Beno veka basi Filipi luezbi bumboti ti va lulendo lolo luidi yandi lu tudila bima bioso ku thonono tsamununu wu Nsamu Wumboti, tsi luyalu luandi.

4 Bakhomba baama ziluzolo, tsatu yi kulumona ndidi; beno lueti ku mbonisa khini yiwombo; beno luidi mfutu'ama. Diawu bika luba bakinda

bu ndibotuka ku Maseduani, kadi dibundi dimosi disiakutsadisa ko botula kaka beno. **16** Bu ndiba ku Tesalonika, khumbu yimosi voti zikhumbu zizole beno lumfidisila lusadusu mu mambu momo ndibela mfunu. **17** Muaki ndisia

tomba makaba ko vayi ndintomba mimbutu miba miwombo mu diambu dieno. **18** Minu nditambula bima bioso, ayi mbeki biwombo; ndieka ayi bima bifuana tona Epafolodite kandatini makaba maba kuidi beno. Mawu maba banga malasi matsudi yi kitoko, makaba maviku momo Nzambi kakikinina ayi mammonisa khini. **19** Nzambi'ama wela yukutisa zitsatu zieno; boso buididi kimvuama kiandi ki nkembo mu Klisto Yesu. **20** Nkembo kuidi Nzambi eto ayi Tata mu mimvu mi kamimani. Amen. (**aiōn g165**) **21** Luvana mboti kuidi banlongo badi mu Klisto Yesu. Bakhomba badi yama vava baluveni mboti. **22** Banlongo boso baluveni mboti vayi bobo beti vuanda ku nzo Sezali balutidi kuluvana mboti. **23** Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yeno.

Colossians

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi va kimosi ayi khomb'eto Timote, 2 tufidisidi nkanda kuidi banlongo ayi bakhomba zikuikama mu Klistobadi ku Kolosayi. Bika nlempo ayi ndembama bi Nzambi, Dise dieto bibanga yeno. 3 Beto tueti vutula matondo kuidi Nzambi, Dise di Pfumu eto Yesu Klisto, bu tueti sambila mu zithangu zioso mu diambu dieno 4 bu tuwilu tsangu yi minu kieno mu Klisto Yesu ayi luzolo lolo luidi yeno mu diambu di banlongo boso; 5 mudiambu di diana diodi lukubukulu mu Diyilu ayi diana diodi lutuama wa mu mambu ma kiedika ma Nsamu wumboti. 6 Nsamu wumboti beni wutula nate kuidi beno banga bu wididi mu nza yimvimba. Wawu weti buta mimbutu ayi wulembo yendi ku ntuala; banga buididi mu beno tona lumbu kioki luwa ayi luzaba nlempo wu Nzambi mu kiedika kiandi kioso. 7 Epafalasi, nkundi eto wu luzolo mu kisalu, niandi wululonga wawu. Niandi widi kisadi kikuikama ki Klisto mu diambu dieno. 8 Niandi wutuzabikisidi boso buididi luzolo lueno mu pheve. 9 Diawu tona lumbu kioki tuwa buawu, beto mamveto, tukadi vonga mu kulusambidila ayi mu lomba muingi luba lulufuka mu nzayilu yi luzololuandi; mu nduenga yoso ayi mu diela di Kipheve. 10 Mu diambu ludiatila mu phila yifuana mu Pfumu, muingi lummonisa khinimu mambu moso; bu lumbutanga miimbutu mu mavanga mambote ayi luetayunduka mu nzayilu yi Nzambi. 11 Niandi wela kulukindisa mu zingolo zioso boso buididi lulendo luandi lu nkembo mu diambu lubaka bu vibidila mu mambu moso ayi bu kangila ntima nate kuna tsukulu. 12 Mu khini, luvutulanga matondo kuidi Tata wutufuanisa muingi mamveno lubaka bu tambudila kiuka kioki kalundila banlongo boso mu kiezila. Bila: 13 Niandi wutukula mu lulendo lu tombi ayi wutunata mu Kipfumu ki Muan'andi wu luzolo; 14 mu niandi tutambudidi khudulu ayi tutambudidi nlempo wu masumu. 15 Niandi mfikula yi Nzambi yi kayimonikanga ko ayi niandi wuthete mu butuka mu bivangu bioso. 16 Bila mu niandi bima bioso bivangulu: bima biobi bidi mu diyilu ayi bima biobi bidi va ntoto, biobi bieti monika ayi biobi kabi monikanga ko, biba bikundu bi kipfumu voti bipfumu,

voti bikulutu voti batu ba lulendo. Niandi wuvanga bima bioso; ayi biawu bivangulu mu diambu diandi. 17 Niandi widi ku ntuala bima bioso ayi bima bioso binzinga mu niandi. 18 Niandi ntu wu nitu, dibundu diawu nitu. Niandi thonono; wuthete mu butuka mu batu bafua mu diambu kaba va buangu kithete mu bima bioso. 19 Bila Nzambi wuzola ti kinzambi kiandi kioso kiba mu niandi. 20 Ayi mu niandi kazola vutudila nguizani yidi va khatitsika niandi veka ayi bima bioso; biba biobi bidi va ntoto voti biobi bidi ku diyilu bu kakivangila ndembama va dikulusi diandi mu menga mandi. 21 Beno lutuama ba batatuka ayi Nzambi, buela bambeni ziandi mu mayindu meno ayi mu diambu di mavanga meno mambimbi; 22 mu diambu di buabu, kalumonisa banlongo va ntual'andi, batu bakambulu tsembolo ayi bakambulu nzimbala va meso ma Nzambi; diawu Nzambi kavutudila nguizani andi ayi beno mu lufua lu nitu yi muan'andi. 23 Mu bila kioki, lufueti ba bakangama mu minu, batungu ayi badi dio ngui. Lubika zimbukusu mu diana diodi di Nsamu wumboti wovo beno luwa. Nsamu wumboti beni wawu wusamunu mudi bivangu bioso bidi va ntoto ayi mu diambu di wawu minu Polo ndiyikila kisadi. 24 Buabu ndilembo moni khini mu ziphasi ziozi ndilembo moni mu diambu dieno. Ndilembo dukisa mu nitu'ama ziphasi zikambu mona Klisto mu diambu di nitu'andi. Nitu'andi yawu Dibundu. 25 Mu diambu di dibundu, ndiyikidi kisadi boso buididi kisalukiphana Nzambi mu diambu dieno, muingi ndikudisa mambu ma Nzambi. 26 Mambu beni madi mansueki momo masueko tona mu thonono yi zithangu ayi yi zitsungi vayi buabu mazabukusulu kuidi banlongo bandi. (aiōn g165) 27 Bila Nzambi wuzola kuba zabikisa boso buididi kimvuama ki nkembo bu mansueki momo va khatitsika Bapakanu bu dinsundula ti Klisto widi mu beno, niandi diana di nkembo. 28 Klisto beni niandi tueti samuna, mu lubula ayi mu longa kadika mutu mu nduenga yoso mu diambu tumonisa kadika mutu wufuana mu Klisto. 29 Kiawu kioki bila ndieti sadila ayi ndieti nuanina boso buididi zingolo ziandi; ziozi zilembo sadu mu lulendo mu minu.

2 Thidi luzaba phila yididi mvita yi ndieti nuanina mu diambu dieno, mu diambu di

bobo badi ku Lawodise ayi mu diambu di bobo meti monikanga ayi bu bansambilanga zimbasi. basiamona zizi kiama ko 2 muingi mintima Beti kukiyekulanga mu zitsongolo ziawu veka miawu miluta kindusu bu badi mu ithuadi mu ayi mu phamba beti kukiniemisininanga mu luzolo ayikimvuama ki bu diela difuana di zabila mayindu mawu ma kimutu. 19 Bazolanga ko mansueki ma Nzambi; Klisto niandi mansueki bundana mu Klisto niandi ntu mu niandi nitu beni. 3 Kiuka kioso ki nzayilu ayi ki diela yimvimbam yimbakilanga bidia, yiyikukusu mu kisuamini mu niandi. 4 Thubidi bobo muingi madikulu ayi mianzi; yeti kulanga mu khudulu mutu kabika ku luvukumuna mu mambu ma yi Nzambi. 20 Enati beno lufua va kimosi ayi luvunu. 5 Bila ka diambu ko thama ndidi ayi Klisto ayi lukulu mu ziphevi ziozizindiatisanga beno mu nsuni varyi mu phevendidi yeno va nza, buna bila mbi, lufueti tumukina zithumunu kimosi; ayi ndieti mona khini yiwombo mu ziazibanga ti beno lukidi zingila va nza: 21 “Kadi mona ti lulembo wizana bumboti, ayi mu mona bonga; kadi bimba! Kadi simba” 22 Bila bioso ti minu kieno kidi kikinda ngolo mu Klisto. 6 biobi bimbivanga bu bimeni sadulu boso buididi Diawu, sumbu lutambudila Klisto Yesu banga zithumunu ayi malongi ma batu. 23 Mu tala, Pfumu, buna bika ludiatila mu niandi. 7 Lumena mu kiedika, zithumunu beni zilembo monika ti mianzi ayi lutungu mu niandi; lukindusu mu zidizi diela; mu zitsambudulu zi luzolo lu bawu minu boso buididimalongi lulongo ayi luzaba veka; mu kukikulula, mu ndiamusulu yi nitu. vutulanga matondo mawombo. 8 Lukeba mu Vayi zithumunu beni zisi kadi mfunu ko mu diambu mutu kabika ku lubuila, mu malongi kakidila zinzinunu zi nsuni.

ma luvunuayi maphamba ma batu boso buididi kikhulu ki batu ayi ziphevi zindiatisanga nza yayi bika boso buididi Klisto. 9 Bila mu nitu andi, mu niandi muidi kinzambi kioso 10 ayi beno kinzambi kieno kidi mu niandi; niandi ntu wu kikulutu kioso ayi wu lulendo loso. 11 Mu niandi beno luzengoso mu nzengolo yikambu vangulu mu mioko mi batu, varyi luzengoso mu nzengoso yi Klisto, yoyo yilubotudi munitu yi kinsuni. 12 Beno luziku va kimosi ayi niandi mu mbotokolo yi lubotokolo ayi mu yawu beno lulufuka va kimosi ayi niandi mu lulendo lu minu, mu zingolozzi Nzambi, yoyo yimfulukisa mu bafua. 13 Beno bu luba bafua mu diambu di zinzimbala zieno ayi beno bu luba bakambu zengoso, Nzambi wuluzingisa va kimosi ayi Klisto: Niandi wutulemvukila masumu meto 14 Niandi wukusuna mambu maonama mu minsiku, mawu maba kutubedisanga ayi mawu maba kutukakidilanga. Niandi wukusuna mawu bu kabanda mawu va dikulusi 15 Vana kazionina binduanina bioso kuidi bakulutu ayi batu ba lulendo wuba sekinina va ntuala batu boso bangabiyeyila wuba nunga va dikulusi. 16 Diawu mutu kabika kulusambisa mu diambu di ndiwulu ayi ndiunuvoti mu diambu di lumbu ki nyengo, voti, mu diambu di ngondi bu yitotukidi bosi, voti mu diambu di lumbu ki saba. 17 Mambu moso momo madi kitsusula ki mambu mankuiza ku ntuala varyi nitu yidi mu Klisto. 18 Kadi tala ti balubedisa kuidi batu bammonanga khini mu kukikulula mu luzolo luawu veka mu mambu

3 Enati beno lufuluka va kimosi ayi Klisto, buna bika lutomba bima biobi bidi ku Diyilu, koko Klisto kadidi va lubakala lu Nzambi. 2 Bika lutula mayindu meno mu bima biobi bidi ku diyilu varyi bika mu biobi bidi va nza. 3 Bila beno lumana fua ayi luzingu lueno luidi lusueko va kimosi ayi Klisto mu Nzambi. 4 Thangu Klisto, niandi luzingu lueto, bu kela monika buna beno mamveno luela monika ayi niandi va kimosi mu nkembo. 5 Diawu bika luvonda binama bieno bidi va ntoto banga: kitsusa, mambu ma tsoni, zitsatu zimbimbi, zinzinunu zimbimbi ayi tsuina yi baka zimbongo ziwombo bila yidi phila tsambudulu yi bitumba. 6 Bila mambu momo mantotulanga nganzi yi Nzambi [kuidi batu bakambulu tumama.] 7 Beno mamveno ludiatila mu mambu momo mu thama bu lubedi zingilanga mu mambu momo. 8 Vayi buabu beno mamveno luloza mambu moso momo: Nganzi, kikhesi, nsoki, bifingu, mambu matsoni mantotukila mu miunu mieno. 9 Lubika vunasananga beno na beno bila benoluvula mutu wukhulu ayi mavanga mandi. 10 Vayi buabu lumana vuata mutu wumona, wunkitulungu wumona mu nzayilu boso buididi mfikula yi mutu wowo wumvanga. 11 Kuna kusiedi diaka muisi Ngelese ko, voti Nyuda ko; mutu wuzengoso voti wukambu zengoso nzenza, wukambu longuka, mvika voti phuanzako vayi Klisto widi mu mamoso ayi mu baboso. 12 Bu didi ti Nzambi wulusobula, beno banlongo ayi

bakiluzolo, bunabika luvuata kiadi, mambote, ndibaka bu yamikisila mawu boso mfueti tubila. kukikulula, lembama ayi mvibudulu. **13** Luzaba **5** Ludiatiла mu nzayilu va ntuala batu bobo badi kanga ntima mu beno na beno; luzaba lemvukila ku nganda ayi lusadila thangu. **6** Bika mambu badienoenati vadi mutu beki ndiandi bila sumbu meno lueti tuba mabanga kaka mambu ma didi ti Pfumu wululemvukila; buna bika beno wedi nlemvo wu Nzambi ayi ma kitoko muingi mamveno luvanga bobuawu. **14** Vayi va mbata luzaba buevi lufueti vutudila mvutu kuidi kadika mambu moso momo luvuata luzolo; bila luzolo mutu. **7** Titsike, khomb'eto yi luzolo, kisadi luawunsinga wufuana. **15** Bika ndembama yi kikuikama ayi nkundi eto mu kisalu ki Pfumu Klisto yiyalu mu mintima mieno bila mu diambu wela kulukamba mambu moso matedi mu minu. di ndembama beni, beno lutedolo mu ba nitu **8** Mu bila kioki ndilufidisidi niandi muingi luzaba yimosi ayi luzaba vutulanga matondo. **16** Bika buevi tuididiayi kabomba mintima mieno. **9** mambu ma Klisto mu kimvuama kioso maba Ndimfidisidi va kimosi ayi Onesime, khomb'eto mu beno. Lulongasananga beno na beno mu yi luzolo ayi yikuikama. Niandi widi mutu eno. nduenga yoso. Lulubasana beno na beno mu Bela kulukamba mambu moso mamviokakuaku. nduenga yoso; mu minkunga mi lusambulu; **10** Alisitalike, nkundi ama wu nloko, wulufidisidi mu minkunga mi kipheve. Luyimbila Nzambi mboti va kimosi ayi Malako, muana khazi wu mu phutudulu matondo mu mintima mieno. Balinabasi; mutu wovo ndiluvanina lutumunu **17** Dioso diambu lumvanga mu thubulu voti ti lufueti kunyakula bumbote enati wizidi kuidi mu mavanga, buna bika luvangila diawu mu beno. **11** Yesu diodi beta tedila ti Yusitusi dizina di Pfumu Yesu ayi luvutulanga matondo mamvandi wulufidisidi mboti. Bawu kaka batu kuidi Nzambi Tata mu nzil'andi. **18** Beno baketo, batotukila mu dikanda di Bayuda bansalanga lutumukinanga babakala beno mu phila yifueni yama mu diambu di Kipfumu ki Nzambi ayi mu Pfumu. **19** Beno babakala, luzolanga baketo bawu bakhindisa ngolo. **12** Epalafasi wulufidisidi beno; lubika kuba vangilanga mambu mandudi. mboti, niandi widi wumosi mu beno ayi widi **20** Beno bana, lutumukinanga bambuta zieno kisadi ki Klisto Yesu. Weti kulunuaninanga mu mambu mamo, bila diawu diodi diambu mu zithangu zioso mu zitsambulu mu diambu dimmonisa Pfumu khini. **21** Vayi beno madisa, lutelama nangui mu luzolo loso lu Nzambi; lubika fuemisanga bana beno muingi bedi mu diambu luba bafuana ayi diana di ngolo. lebakana. **22** Beno bavika, lutumukinanga mu **13** Bila minu ndieti kuntelimina kimbangi mambu moso bapfumu zieno mu nsuni; bika ti niandi beki kisalu kiwombomu beno ayi sia ti mu thangu balembo lutadi bu lulembo mu diambu di bobo badi ku Lawodise ayi sadia banga benolunzola monisa batu khini vayi ku Yelapolis. **14** Luka, munganga wu luzolo mu luzolo lu ntima lukinzikanga Pfumu. **23** wulufidisidi mboti va kimosi ayi Demasi. **15** Dioso diambu lumvanga, luvangila diawu mu Luvana mboti kuidi bakhomba badi ku Lawodise luzolo lu ntima, banga ti mu diambu di Pfumu ayi kuidi Nimfa va kimosi ayi dibundu dieti vayi bika mu diambu di batu **24** bila luzebi ti kutakananga ku nzo'andi. **16** Nkanda bu wela Pfumu wela kuluvana mfutu wu kiuka. Bila tangu kuidi beno; buna lunuana muingi wutangu Klisto niandi Pfumu lueti sadila. **25** Bila woso ku dibundu di Lawodise; ayi beno mamveno mutu wumvanganga mambimbi wela futu mu lutanga wovo wuntotukila ku dibundu di diambu di mavanga mandi mambimbi. Bila Lawodise. **17** Lukamba Alishipe ti: Keba bumboti kulendi ba thalu yi zizi ko.

4 Beno bapfumu, luvangila bavika baeno mambu masonga ayi mafuana bila bu luzebi ti beno mamveno lubeki Pfumu yimosi yidi ku Diyilu. **2** Lutatamana ayi luzibula meso mu lusambulu va kimosi ayi phutudulu yi matondo. **3** Lutusambilangga muingi Nzambi katuvana diluaku di samunina Mambu mandi, muingi katuvana diluaku di yamikisa mansueki ma Klisto; momo ndididi wukangama **4** muingi

1 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote tufidisidi nkanda kuidi Dibundu di Tesalonika, divuiwulu kuidi Tata Nzambi ayi kuidi Pfumu Yesu Klisto. Bika nlemvo ayi ndembama bibanga yeno. **2** Beto tueti vutudila Nzambi matondo mu diambu dieno mu zithangu ziosobu tukulutebukilanga moyo mu zitsambulu zieto, **3** bu tukulutebukilanga moyo mu zithangu zioso va meso ma Nzambi, dise dieto, mu diambu di mavanga malembo monika mu minu kieno, kisalu ki luzolo lueno, mvibudulu yintotukila mu diana dieno di ngolo mu Pfumu eto Yesu Klisto. **4** Bila beno bakhomba zi luzolo, tuzebi ti Nzambi wulusobula. **5** Bila Nsamu eto wumboti wusia kuiza kuidi beno ko mu thubulu ko, vayi mu lulendo, mu pheve yinlongo ayi mu diana dingolo. Ayi luzebi bumbote phila tuzingila va khatitsik'eno mu diambu di luzolo mu beno. **6** Beno lukituka minsokudidi mieto ayi mi Pfumu bu lutambula mambu mu ziphasi zigombo va kimosi ayi khini yi Pheve Yinlongo. **7** Buawu bobo luyikidi ntungulu kuidi batu boso bobobawilukidi badi ku Maseduani ayi ku Akayi. **8** Bila, mambu ma Pfumu mamuanginina kuidi beno; bika sia ti mu Maseduani ayi mu Akayi kaka vayi mu bibuangu bioso minu kieno mu Nzambikimuangana ayi tusiedi ko mfunu mu buela yolukila kiawu. **9** Bila bawu veka balembo tubi phila lutuyakudila ayi phila lubalukila kuidi Nzambi bu lumanga buela sadila bitumba mu diambu lusadila Nzambi yi moyo ayi yi kiedika, **10** ayi mu diambu di vingila Muan'andi wela ba ku Diyilu wowo kafulukisa mu bafua Yesu niandi muan'andi, wukututaninanga mu zinganzi ziela kuiza.

2 Bakhomba baama, beno veka luzebi ti kuiza tuyiza kuidi beno kusia bakuphamba ko; **2** bu tumana mona ziphasi ayi fingu ku Filipi banga bu luzebi. Vayi Nzambi wutuvana diana dingolo di kulusamunina Nsamu Wumbote wu Nzambi va khatitsika ziphasi zigombo. **3** Bila lubula koko tueti lubula kuisi ko ti mu diambu di zimbisa, mu diambu di sumuna ko voti mu diambu di vuna. **4** Sumbu didi ti Nzambi wutumona ti tuidi bafuana mu yekudulu Nsamu wumbote buna diawu tueti tubila, bika sia ti, mu diambu di monisa batu khini vayi mu diambu di monisa Nzambi khini bila niandi weti fionguninganaga mintima mieto. **5** Bila kadi khumbu yimosi tusia

sadila mambu ma luvunu ko ayi ma mayuyamu diambu di yiba zimbongo zieno banga bu luzebi; Nzambi niandi mbangi eto. **6** Tusia tomba ko ti batu batuniemisa; buba ti kuidi beno voti kuidi batu bankaka. **7** Nganu tulenda singimina mu beno banga bamvuala ba Klisto vayi tuba batu balembama bu tuba kuidi beno banga ngudi wundikilanga bana bandi. **8** Mu diambu di luzolo lunneni ayi lungolo luidi yeto mu diambu dieno; buawu bobo tuzola, bika sia ti kulusamunina Nsamu wumbote kaka vayikuluyekudila luzingu lueto bila beno lukituka bakiluzolo bieto. **9** Bila bakhomba, lueti tebukila ziphasi zieto ayi kisalu kieto moyo; bila tusala builu ayi muini muingi tubika singimina kadi mutu wumosu mu beno bu tululonga Nsamu Wumbote wu Nzambi. **10** Beno veka luidi bambangi ayi Nzambi mamvandi mbangi buevi tuzingila mu nzingulu yinlongo, yisonga, ayi, yikambu tsembolo kuidi beno bawilukila. **11** Luzebi buevi tulubudila kadika mutu mu beno: banga dise bu ketalubudila bana bandi. **12** Tululubula, tulubomba ayi tululeba muingi ludiata mu bufueni mu Nzambi, mutu wukulutelanga ku kipfumu kiandi ayi ku nkembo andi. **13** Diawu beto mamveto, tuvonganga ko mu vutudila Nzambi matondo mu diambu dieno bila lutambula mambu ma Nzambi momo tululonga; lusiamatambula banga mambu ma batu ko vayi bukiedika lukikinina ti mawu madi mambu ma Nzambi. Mawu meti sala mu beno luwilukila. **14** Bila beno, bakhomba, lukituka minsokudidi mi mabundu ma Nzambi madi mu Yuda; manwilukilanga Klisto Yesu bila beno mamveno lumenusu ziphasi kuidi basi tsi eno; zioziawu ziphasi ziba monisa Bayuda. **15** Bawu bavonda Pfumu Yesu ayi mimbikudi; bawu batuyamisa ngolo. Bamonisanga Nzambi khini ko ayi badi bambeni zi batu boso. **16** Balembo tukakidila tubika longa Bapakanu muingi babika vuka; mu diambu diodi balembo buedila masumu va mbata masumu mawu mu zithangu zioso. Vayi ku tsuka, nganzi yi Nzambi yela bua va bawu. **17** Zikhomba, kuidi beto, bu tumana vambana yeno mu ndambu thangu mu nitu vayi bika mu pheve, buna tutomba mu phuila yingolo mu buela kulumona. **18** Diawu tuzodila buela kuiza kuidi beno. Minu veka Polo, khumbu yimosi ayi mu zikhumbu zizole nditia kuiza kuidi beno vayi Satana wutukakidila. **19** Bila banani diana dieto; khini eto voti budu kieto ki ndungunkiokio tufueti kukiniemisina

va meso ma Pfumu eto Yesu Klisto mu lumbu kioki kela vutuka e? Keti beno e? **20** Bukiedika beno luidi nkembo eto ayi khini eto.

3 Diawu, bu tumona ti tukadi buela vibidila, buna tumona ti bufueni kuidi beto mu siala ku Atene; **2** ayi tufidisira Timote, khomb'etoayi kisadi yeto mu Nzambi mu tsamununu yi Nsamu wumbote wu Klisto mu diambu kiza lukindisa mu minuayi kuluvana bufula **3** muingi mutu wumosi mu beno kabika zimbisa minu kiandi mu diambu di ziphasi ziazi; beno veka bu luzebi ti tukubukulu ziawu. **4** Bila mu thangu tuba yeno, tululubula ti tufueti mona ziphasi ziwombo. Ayi luzebi ti buawu buvangama. **5** Diawu minu mamvama, bu ndimona ti ndikadi buela vibidila, diawu nditumina Timote mu diambu di zaba kani buevi buekila minu kieno. Bomandimona bila ndibanzila ti mvukumuni wuluvukumuni bila nganu kisalu kioso kitusala ikitukidi kiphamba, **6** Buabu Timote wuvutukidi kuidi beto bu kabedi kuidi beno ayi zitsangsu zikatunatini zidi zimboti mu wa buididi minu kieno ayi luzololueno. Wutukembi ti lukutuyindulanga buwombo bu lumonanga tsatu mu kutumona banga beto bu tuididi tsatu mu kulumona. **7** Diawu bakhomba, beto tukindusu mu diambu dieno mu nzila yi minu kieno mu ziphasi zieto zioso ayi mayama meto moso **8** bila buabu tulembo zingi enati luidi bakinda ngolo mu Pfumu. **9** A buna buevi tulenda vutudilanga Nzambi matondo mawombo mu diambu dieno, mu diambu dieno, mu diambu di khini yoso tueti mona mu diambu dieno va meso ma Nzambi eto e? **10** Bila builu ayi muini tueti sambila ngolo muingi tumonana zizi mu zizi ayi tudukisa mambu makambulu mu minu kieno. **11** Bika Nzambi eto ayi niandi veka Dise, ayi, Pfumu'eto Yesu batuzibudila diluaku di buela kuiza kuidi beno. **12** Mu diambu dieno bika Pfumu kafunisa ayi kawokisa luzolo lueno mu benona beno ayi kuidi batu boso, banga buididi luzolo lueto kuidi beno. **13** Bika kakindisa mintima mieno muingi mikambu tsembolo va mesoma Nzambi eto ayi Dise mu thangu Pfumu eto Yesu kela vutuka va kimosi ayi banlongo bandi boso.

4 Zikhomba, mu manisa, beto tululonga buevi buzingila luzingu lummonisanga Nzambi khini; ayi buawu bobo lulembo zingila. Buabu tukululomba ayi ku lulubula mu Pfumu Yesu

mu luta buela vanga ngolo. **2** Bila luzebi mboti zithumunu ziozi tuluvana mu Pfumu Yesu. **3** Bila vava vadi luzolo lu Nzambi: luzingila mu luzingu lunlongo ayi lutina kitsuza; **4** ayi kadika mutu kazaba yadila nitu andi mu burlongo ayi mu lukinzu, **5** bika sia ti mu zinzinunu banga bu mvangilanga Bapakanu, batu bakambulu zaba Nzambi. **6** Diawu mu diambu diodi, mutu kabika vangila ndiandi mbimbi voti kumvuna bila banga bu tutuama kulukamba ayi kululubula ti Pfumu niandi weti vutula landi mu mambu moso momo. **7** Bila Nzambi kasia tutela ku tsumukunu ko vayi wututela ku bunlongo. **8** Diawu woso mutu wunlenza zithumunu ziazi, buna bika sia ti batu kalenzidi vayi Nzambi kalenzidi, mutu wukuluvananga pheve andi yinlongo. **9** Vayi mu diambu di luzolo lu kikhomba, kadi kuandi mfunu ndilusonikina diaka bila niandi veka Nzambi wululongisa buevi lufueti zolisinina beno na beno. **10** Ayi buawu bobo lulembo vangila mu diambu di bakhomba ziozo badi mu Maseduani dioso. Vayi tukululubula diaka, bakhomba mu luta buela kuenda ku ntuala; **11** muingi luzingila mu ndembama, mu sala bisalu bieno veka ayi lusala mu mioko mieno banga bu tulutumina. **12** Mu diambu ludiatila mu bufueni kuidi bobo badi ku nganda ayi lubika singimina mutu. **13** Zikhomba, tumengi ti lubika zaba mu diambu di batu bobo bafua muingi lubika ba mu kiadi banga buididi batu bobo bankaka bakambulu diana. **14** Bila enati tueti wilukila ti Yesu wufua ayi wufuluka, buna bobuawu batu bobobafua mu Yesu, Nzambi wela kuba nata va kimosi ayi niandi. **15** Bila diawu diadi diambu tutidi kulukamba boso buididi mambu ma Pfumu: beto tukidi zingi nate Pfumu bu kela vutuka, tulendi ba tuamina batuko bobo bafua. **16** Bila lutumunu bu luela vanu, mbembo yi nkuluwu zimbasi bu yela wakana; tulumbeta yi Nzambi bu yela siku, buna niandi veka Pfumu wela kuluka bu kela totukila ku Diyilu. Buna batu bobo bafuila mu Klisto, bela tuama fuluka theti; **17** bosi beto tunzinga nate mu lumbu kina, buna tuela natu mu matuti vakimosi ayi bawu mu diambu di kuenda dengana Pfumu mu matuti. Buna tuela kalanga va kimosi ayi Pfumu mu zithangu ziosos. **18** Diawu lukikindisanga beno na beno mu mambu mama.

5 Zikhomba, kadi kuandi mfunu balusonikina Pfumu'eto Yesu Klisto. **24** Mutu wulutela widi mu diambu di mambu matedizithangu ayi wukuikama ayi niandi wela vanga buawu. **25** zitsungi. **2** Bila beno veka luzebi mbote ti lumbu A bakhomba; luzambilanga mu diambu dieto. ki Pfumu kiela kuiza banga muivi va builu. **3** **26** Luvana bakhomba zioso mbote mu besi Batu bu bela tuba: "Beto tuidi mu ndembama kinlongo. **27** Ndikululeba mu Pfumu ti nkanda ayi mu luvovomo" Buna mbivusu yingolo yela wawu wutangulu bakhomba zioso. **28** Bika babuila mu kinzimbukila banga mianga mi nlempo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga nketo weka buta ayi balendi baka bu tinina yeno.

ko. **4** Vayi beno bakhomba, luisi mu tombi ko muingi lumbu beni kibika kulubuila banga muivi. **5** Bila beno boso luidi bana ba kiezila, bana ba muini. Bila beto tuisibana ba tombi ayi ba builu ko. **6** Diawu tubika leka tulu banga bankaka vayi tuzibula meso ayi tubika ba phulu yi dia ayi yi nua. **7** Bobo banlekanga, va builu beta leka; ayi batu bobo bankolongo, va builu beti kolo. **8** Vayi beto bana ba muini, bika tubika ba phulu yi dia ayi yi nua. Bika tuvuata minu ayi luzolo banga nkaku vayi diana di phulusu diawubudu kieto. **9** Bila Nzambi kasia kutukubikila ko nganzi vayi wutukubikila mu tambula phulusu mu Pfumu'eto Yesu Klisto, **10** niandi wufua mu diambu dieto, mu diambu buba ti tulembo zingi voti tuidi bafua, tuzinga yandi va kimosi. **11** Diawu lulubasana ayi lutungasana beno na beno boso bu lueti vangila. **12** Zikhomba; tueti kululeba mu kinzikanga batu bobo bansalanga ngolo va khatitsik'eno, bobo bakulutuadisanga mu dizina di Pfumu ayi bakululubulanga. **13** Luba kinzika buwombo ayi luba zola ngolo mu diambu di kisalu kiawu. Bika luzingilanga mu ndembama mu beno na beno. **14** A bakhomba, tueti kululeba mu lubula batu bobo banzingilanga mubukambu fuana; lubomba batu bobo badi bakambulu bufula, lusadisa batu balebakana, luba luvibidila batu boso. **15** Lukeba mboti muingi mutu kabika vutudila ndiandi mbimbi mu mbimbivayi lutombanga vanga mambote mu beno na beno ayi kuidi batu boso. **16** Lumananga khini mu zithangu zioso. **17** Lusambilanga mu kambu vongga. **18** Luvutulanga matondo mu mambu moso bila buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu diambu dieno, mu Klisto Yesu. **19** Lubika zima pheve. **20** Lubika lenzanga zimbikudulu. **21** Vayi lufionguminanga mambu moso; bika lusimbidila mambote. **22** Lutina mambu mambimbi, mu ziphila zioso. **23** Bika niandi veka Nzambi yi ndembama kaluvedisa ayi kakeba bumboti pheve eno, muela ayi nitu eno yimvimbba mu kambulu tsembolo nate mu lumbu kiela kuiza

2 Thessalonians

1 Polo, Sila ayi Timote bafidisidi nkanda kuidi dibundu di basi Tesalonika, mu Nzambi, dise dieto ayi mu Pfumu Yesu Klisto. **2** Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi dise dieto ayi bi Pfumu Yesu Klisto bibanga yeno. **3** Zikhomba, tufueti vutudilanga Nzambi matondo mu zithangu ziosomu diambu dieno bila buawu bobo bufueni bila minu kieno kilembo kudi bwombo ayi luzolo lueno, lolo luidi mu beno na beno, lueka luwombo. **4** Diawu beto mamveto tulembo kukiniemisa mu diambu dieno mu mabundu ma Nzambi mu diambu di mvibudulu eno ayi mu diambu di minu kieno mu zinzomono zioso ayi mu ziphasi zioso lulembo moni. **5** Vayi ziawu zidi dimbu kimmonisa ti nzenzolo yi Nzambi yidi yisonga muingi lumenika batu bafuana mu diambu di Kipfumu ki Nzambi kioki lulembo monina ziphasi. **6** Bila didi diambu disonga kuidi Nzambi mu vutudila ziphasi kuidibatu balembo lumenisa ziphasi; **7** ayi kuluvana beno, lummona ziphasi luvundulu va kimosi ayi beto. Mu thangu Pfumu Yesu kela monika mu diyili va kimosi ayi zimbasi zi lulendo luandi; **8** ayi mu nlaki wu mbazu bu kela vana thumbudulu kuidi bawu bakambulu zaba Nzambi ayi kuidi bobo bamanga tumukinanga Nsamu wumbote wu Pfumu'eto Yesu Klisto. **9** Bawu bela tambula thumbudulu yi mbivusu yikayimani va ntuala Pfumu ayi va ntuala nkembo wu zingolo ziandi ko (*aiōnios g166*) **10** bu kela kuiza mu lumbu beni mu kemboso kuidi banlongo bandi ayi mu kikununu kuidi batu boso bobo bawilukila bila kimbangi kietokiwilukulu kuidi beno. **11** Diawu diodi tunsambilanga Nzambi eto u diambu dieno mu zithangu zioso muingi Nzambi eto kalumona bafuana mu lutelo lolo kalutedilaayi muingi kadukisa zitsatu, mu lulendo, luzolo lu mambote mandi ayi dukisa kisalu ki minu; **12** mu diambu di dizina di Pfumu eto Yesu Klisto dikemboso mu beno ayi beno mu niandi boso buididi nlemvo wu Nzambi ayi wu Pfumu Yesu Klisto.

2 Zikhomba, mu diambu di ndizulu yi Pfumu'eto Yesu Klisto ayi mu diambu di kutakana koko tuela kutakana vadi niandi, tukululomba **2** mu diambu lubika vika yamusu mu mayindu meno voti lubika mona tsisi mu diambu di mbikudulu, voti tsangui voti nkanda

banga ti kuidi beto wubedi; wulembo tubi ti lumbu ki Pfumu kifueni. **3** Mutu kabika nkuntu kuluvuna mu diambu dimosi ko bila lumbu beni kilendi kuiza ko tuamina batu baloza malongi ma Pfumu bela monika ayi mutu wu masumu kamonika, mutu wovo wukubukulu ku mbungulu. **4** Niandi weti kakidila ayi weti kukiniemisanga va yilu mambu moso mantedolongo Nzambi voti va yilu mambu moso momo meta sambila batu. Wela vuanda muna Nzo Nzambi ayi niandi veka wela kibieka Nzambi. **5** Lukadi buela tebuka moyo ti mambu mama mawu ndilukamba bu ndiba kuidi beno? **6** Vayi buabu luzebi diambu mbi dilembo kakidila mu diambu di mutu beni kamonika mu thangu andi. **7** Bila matsueki ma masumu malembo sadi. Vayi mutu wovo wulembo kakidila buabu wela tuama vengumunu. **8** Buna bosí mutu wu masumu kela monika; vayi Pfumu Yesu wela kumbunga mu phemo yi munu'andi ayi wela kunzimbikisa mu kiezila ki ndizulu andi. **9** Mutu wovo wela kuizila boso buididi kisalu ki satana mu phangulu yi bikumu bi phila mu phila; yi bidimbu ayi mambu manneni matsiminanga ma phila mu phila ma luvunu. **10** Wela vanga mambu mambimbi ma phila mu phila diambu di vuna bobobeta zimbala bila bawu bamanga tambula luzolo lu kiedika mu diambu Bavuka. **11** Diawu Nzambi kaba fidisila lulendo lu ngolo lukuba zimbisa muingi bakikinina mambu ma luvunu. **12** Wuvanga buawu mu diambu di sambisa batu bamanga wilukila mambu ma kiedika vayi bamona khini mu wilukila mambu makambulu masonga. **13** Beno bakhomba ziozi Pfumu keta zola, beto tulendi vonga ko vutudilanga Nzambi matondo mu zithangu zioso mu diambu dieno bila tonna vana thonono Nzambi wulusobula muingi lutambula luvulusu mu bunlongo bu pheve ayi mu minu ki kiedika. **14** Mu diambu diodi Nzambi kalutedila mu Nsamu eto wumboti, muingi lutambula nkembo wu Pfumu'eto Yesu Klisto. **15** Diawu bakhomba, bika lukala bakinda ayi bika lusimbidila malongimomo lulonguka, buba mu mambu meto voti mu minkanda. **16** Muaki niandi veka Pfumu'eto Yesu Klisto ayi Nzambi Dise dietowutuzola ngolo ayi wutubomba mu mbombolo yika yisuki ayi wutuvana diana di mbote mu nlemvo andi; (*aiōnios g166*) **17** babomba mintima mieno ayi balukindisa mu mavanga moso mamboteayi mu thubulu yoso yi mbote.

3 Bosi, beno bakhomba, lutusambidilanga mu diambu di mambu ma Pfumumamuangana mu nsualu ayi makemboso banga bu madidi kuidi beno. **2** Lutusambidila muingi tukulu mu mioko mi batu batsita ayi bambimbibila baboso basi minu ko. **3** Vayi Pfumu wukuikama, niandi wela kulukindisa ayi kulukeba mu mutu wumbimbi. **4** Vayi diana tuidi mu Pfumu, mu diambu dieno ti: lulembo vangi ayi luela vanga mambu momo tulutumina. **5** Muaki, bika Pfumu kadiatisa mintima mieno kuidi luzolo lu Nzambiayi kuidi mvibudulu yi Klisto. **6** Zikhomba, tukulutumina, mu dizina di Pfumu'eto Yesu Klisto mu diambu di tatukila, woso-woso kuandi khomba wundiatila mu divunzivayi bika boso buididi malongi momo tunlonga. **7** Bila beno veka luzebi mboti buevi lufueti kutusokudila bilatusia diatila ko mu divunzi va khatitsik'eno **8** voti tusia dia ko mapha ma mutu mu phamba. Bila builu ayi muini tusala mu thovokolo ayi mu ziphasi muingi tuedi singimina kuidi mutu, buna luididi. **9** Bika sia ti tusia ba ko minsua vayi tuzola ku lumonisa buevi lulendakutusokudila. **10** Bila bu tuba kuidi beno, tulukamba ti: "Woso mutu mengi kuandi sala, buna kabika tomba bidia!" **11** Bila tulembo wanga zitsangu ti bankaka mu beno balembo zingila mu divunzi, bamengi kuawu sala, kisalu kiawu kotanga mu mambu ma batu bankaka. **12** Tuntumina kuidi batu ba phila yoyi ayi tueti kuba lubula mu dizinadi Pfumu Yesu Klisto ti basala mu ndembama mu diambu badia bidia biawu veka. **13** Vayi beno bakhomba, lubika vonga mu vanganga mamboti. **14** Enati mutu mengi tumimina mambu tulukamba mu nkanda wawu, luntula dimbu ayi lubika tula yandi kikundi muingi kamona tsoni. **15** Muaki lubika kumona banga mbeni vayi bika lunlubula banga khomba. **16** Bika niandi veka Pfumu yi ndembama kaluvana ndembama mu zithanguzioso ayi mu zinzila zioso. Bika Pfumu kabanga yeno beno boso. **17** Minu Polo ndiluveni mboti mu koko kuama. Buawu bobo ndieti tudilanga dimbu ku tsuka wu kadika nkanda. Bobo ndieta sonikina. **18** Bika nlemvo wu Pfumu eto Yesu Klisto wubanga yeno beno boso.

1 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto, mu lutumunu lu Nzambi mvulusi eto ayi lu Klisto Yesu diana dieto, **2** mfidisidi nkanda kuidi Timote, muan'ama wu kiedika mu minu. Bika nlemvo, mambote ayi ndembamba bi Nzambi Tata ayi bi Klisto Yesu Pfumuetu bibanga yaku. **3** Bu ndiba kuenda ku Maseduani, ndileba ti wuvuanda theti ku Efeso muingi wulubula batu bankaka babika longa malongi ma luvunu. **4** Babika singimina mu zinongo ayi mu bikhulu biobi kabisukanga ko bila mambu momo mantotulanga ziphaka vayi bika sia ti kisalu ki Nzambi, kidimu minu. **5** Tsukulu yi lutumunu beni yawu yayi: luzolo lolo luntotukilanga mu ntima wuvedila, ayi mu mayindu mamboti ma ntima ayi mu minu kikiedika. **6** Batu bankaka bavengama mu mambu momo, bamana zimbala mu masolo maphabma. **7** Bawu batidi ba minlongi mi Mina ka diambu ko basi zaba ko mambu momo balembo tubi ayi momo balembo longi. **8**

Muaki, tuzebi ti Mina midi mimbotti enati milembo sadulu mu bufuana. **9** Bila tufueti zaba ti Mina misia vangulu ko mu diambu di batu basonga vayi mu diambu di batu bambimbi, mu diambu di bankua matingu, mu diambu di batu bobo barlenzanga Nzambi ayi bankua masumu, mu diambu di batu bobo bakambulu lukinzu ayi bobo bamonanga ko tsisi bima binlongo, mu diambu di bobo beti betanga madisa mawu ayi zingudi ziawu, mu diambu di mimvondi, **10** mu diambu di bankua kitsuza, mu diambu di babakala bobo bamvanganga kitsuza bawu na bawu; mu diambu di bobo banyibaka batu, bankua luvunuayi bobo bavananga zitsila zi luvunu ayi mu diambu di bobo bankakabamvanganga mambu moso madi kimbeni ayi malongi ma kiedika. **11** Malongi beni madi boso buididi Nsamu Wumboti wowo nditambula; wowo wu nkembo wu Nzambi yi zikhini. **12** Minu ndieti vutudila Klisto Yesu matondo, Pfumu'eto. Niandiwukhindisa bu kamona ti ndidi wukuikama, bu kathula mu kisalu. **13** Ka diambu ko ti minu ndituama ba mvuez, nyamisi ayi mfingi. Vayi ndimono kiadi bila mu kambu ku diela ndiba vangilanga mambu beni ayi mu kambu ku minu. **14** Ayi nlemvo wu Pfumu wumonika wuwombo va kimosi ayi minu ayi luzolo lolo luidi mu Klisto

Yesu. **15** Diambu diadi didi dikuikama ayi difueni mu kikununu ti: "Yesu Klisto wuyiza va ntoto mu diambu di vukisa bankua masumu." Mu bawu boso minu ndidi nsumuki wutheti. **16** Vayi ndimono kiadi mu diambu diadi: muingi mu minu mutu wutheti mu bankua masumu, Yesu Klisto kamonikisa mvibudulu andi yoso muingi ndiba kifuani kuidi bawu bela kunwilukila mu diambu di luzingu lukalumani. (*aiōnios g166*) **17** Bika nzitusu ayi nkembo biba kuidi ntinu wunzinga mu zithangu zioso; wu kakafuanga ko, kamonikanga ko. Niandi kaka Nzambi, mu zitsungi zioso Amen! (*aiōn g165*) **18** Muan'ama Timote, kuidi ngeyo ndimvana lutumunu lualu boso buididi zimbikudulu ziozi zituama bikulu mu diambu diaku, muingi wunuana nduanunu yimboti bu singimini mu ziawu; **19** bu wunkebangi minu ayi mayindu mamboti ma ntima momo batu bankaka bazimbisa; bazimbisa minu. **20** Mu bawu muidi Imene ayi Alekizandele, bandiyekula kuidi Satanamu diambu babika buela vuezanga.

2 Diawu, ndinlubudila tuamina mambu moso, bika theti ti zindombolo, zitsambulu, nata batu mu lusambulu ayi phutudulu yi matondo bivangama mu diambu di batu boso; **2** mu diambu di mintinu ayi babo badi mu bibuangu bizangama muingi tuzinga luzingu lu ndembamba ayi lu luvovomo mu khadulu yivedila ayi yi kambulu luvunu. **3** Bila didi diambu di mboti ayi di monisanga Nzambi, Mvulusi eto, khini. **4** Niandi tidi ti batu boso bavuka ayi batula ku diela di zabila mambu ma kiedika. **5** Bila Nzambi yimosi kaka yidi, ayi, phovi yimosi kaka yidi va khatitsika Nzambi ayi batu; mutu beni Klisto Yesu. **6** Wukiyekula niandi veka mu diambu di kula batu boso. Kiawu kioki kimbangi kitelomono mu thangu yifuana. **7** Mu bila kioki minu ndibiekolo nlongi ayi mvuala. Makiedika ndintuba; ndikadi vuna; nlongi kuidi Bapakanu mu minu ayi mu mambu ma kiedika. **8** Diawu thidi ti: babakala basambilu mu bibuangu bioso ayi bavurunamioko miawu mivedila kuidi Nzambi mu kambu nganzi ayi ziphaka. **9** Thidi ti baketo bavuata minledi mu phuatulu yi mboti, mukukulula ayi mu lukinzu. Babika viokisanga tezo mu khangusulu yi zitsuki, babika vuatanga bilunga bi nolo, minsanga voti minledi mithalu. **10** Vayi bika bavanga mavanga mamboti momo mamvanganga baketo bansadilanga Nzambi. **11**

Bufueni kuidi nketo mu longuka mu ndembama buevi wufueti zingila mu Nzo yi Nzambi, yoyi ayi mu bulemvo. **12** Ndikadi vana minsua kuidi yidi Dibundu di Nzambi yi moyo, dikuuni ayi nketo mu longa voti yadila bakala. Vayi bika zingumunu ki kiedika. **16** Ayi mu kambu findisa kaba dio sui. **13** Bila Adami niandi wuba wutheti ziphaka: mansueki ma luzitu lu Nzambi madi mu vangu bosi Eva. **14** Ayi Adami kasia vunu manneni. Nzambi wumonika mu lunitu lu nsuni ko vayi nketo bu kavunu, wubua mu masumu. Wukitulu wusonga mu pheve Zimbasi zimmona **15** Vayi wela vuka mu mbutulu yi bana enati Wulongu muidi Bapakanu Nzo yinwilukila, bantatamana diatila mu minu mu luzolo, mu Wutombolo mu nkembo. bunlongo ayi mu kukikulula.

3 Diambu diadi didi dikuikama: "Woso mutu lembo tombi ba ntuadisi mu Dibundu; niandi tidi kisalu kimbotti." **2** Bufueni kuidi ntuadisi mu ba mutu wukambulu tsembolo, kafueti ba bakala widi nketo wumosi kaka, kalendi ba phulu dia ayi nua ko, kafueti ba nkua nduenga; kafueti ba mutu zebi kukiyala mu luzingu luandi, zebi yakula bumboti banzenza, zebi longa, **3** kanuanga malavu ko, kanuananga ko vayi widi nlembami, kasi nkua ziphaka ko, kasi khunia zimbongo ko. **4** Kaba mutu zebi diatisa bumboti nzo'andi, zebi nata bumboti bana bandi ku bulemvo; mu lukinzu loso. **5** Vayi enati mutu kasi zaba diatisa nzo'andi ko, buna buevi kalenda kebila Dibundu di Nzambi e? **6** Mutu beni kabika ba mutu wutambudi bosi phulusu muingi kabika baluniemo ayi kabika zengolo nkanu banga wowo wuzengolo Satana. **7** Muaki kafueti ba kimbangi kimbotti va meso ma batu bobo badi ku nganda, muingi kabika fua tsoni ayi kabika bua mu ntambu wu Satana. **8** Bobuawu kuidi bisadi, bifueti ba mamvawu batu ba lukinzu, batu bantubanga mambu ma kiedika kaka, banuanga malavu mawombo ko, babakanga zimbongo mu luvunu ko. **9** Bafueti zaba lundanga mansueki ma minu mu mayindu mamboti ma ntima ayi mavedila. **10** Bafueti tuama totu, bosi basala bu bamonikini batu bakambulu tsembolo. **11** Bobuawu baketo, mamvawu bafueti ba baketo ba lukinzu, batubidilanga batu ku ndambu ko, basi ko phulu yi dia ayi yi nua ko, bakuikama mu mamo. **12** Bika bisadi biba babakala biba babakala bakuela nketo wumosi-wumosi kaka, bizaba diatisa bumboti bana bawu ayi zinzo ziawu veka. **13** Bila babo bansala bumboti bammonikanga batu ba lukinzu ayi babeki diana dinneni mu minu kidi mu Klisto Yesu. **14** Ndilembo sonikina mambu mama bila diana didi uama mu vika kuiza kudingeyo; **15** vayi enati ndikidi zingila diodi didi mu diambu wuzaba

4 Pheve weti kambanga bumboti ti mu zithangu zitsuka, batu bankaka bela loza malongi ma Pfum; bela singimina mu ziphevi zi luvunuayi mu malongi ma ziphevi zimbimbi. **2** Bela zimbusu mu diambu di mayuya ma minlongi mi luvunu miomi mayindu ma mintima miawu matulu dimbu ki felo yi mbazu yingolo. **3** Bawu beta kandika batu babika kuela ayi babika dia bidia binkaka biobi bivanga Nzambi, bifueti diwungu va kimosi ayi phutudulu yi matondo kuidi minkhuikizi ayi kuidi batu bobo bazebi kiedika. **4** Bila kiosso vangu ki Nzambi kidi kimbotti; ayi kuisi ko kima kioki kifueti lozo bu kidiwulu va kimosi ayi phutudulu yi matondo. **5** Bila kidi kibieko kinlongo mu mambu ma Nzambi ayi mu lusambulu. **6** Ngego sudikisa bumboti mambu mama kuidi bakhomba buna wela ba kisadi kimbotti ki Klisto Yesu, kinzingilanga mu mambu ma minu ayi mu malongi mamboti momo wusudika. **7** Vayi loza zinongo zi buvungisi, ayi zitsangzi phamba zi binunu bi baketo; vayi wukiyekulanga mu kinzikanga Nzambi. **8** Bila bisavu biobi bidi mu diambu di yodusu nitu bisi mfunu wuwombo ko vayi kinzikanga mambu ma Nzambi mfunu kuidi mu mambu moso. Bila mu kinzikanga Nzambi muawu muidi tsila yi luzingu lu thangu yayi ayi luzingu lu nkuiza. **9** Mambu mama madi makuikama ayi mafueni mu tambulu. **10** Mu bila diodi tulembo sadila ayi tulembo nuanina bu tuntulanga diana dieto mu Nzambi yi moyo, niandi mvulusi wu batu boso vayi lutidi ba mvulusi wu batu bobo bakuikama. **11** Kindisa mambu mama ayi longa mawu. **12** Muaki mutu kabika lenza kiaku, vayi bika wuba kifuanu kuidimkuikizi mu thubulu, mu khadulu, mu luzolo; mu minu ayi mu vedila. **13** Tuamina ndiza, wukiyekula mu tanganga masonuku, mu lubulanga batu ayi mu longanga. **14** Belanga mayindu mu dikaba di nlempvo diodi didi mu negeyo; diodi wutambula mu thangu mimbikudi mibikula ayi bakulutu bu batetika mioko. **15**

Belanga mambu momo mayindu, ayi sadila kuidi bambeni mu diambu di vueza. **15** Bila mawu mu diambu batu bosobamona buevi bawombo bankaka bavengama mu diambu weti kuendila ku ntuala. **16** Wukikeba ngeyo di landakana Satana. **16** Enati nkhuikizi wu veka ayi keba malongi maku. Ba wukinda mu bakala voti wu nketo beki mafuola mu nzo mamo momo. Bila ngeyo vanga bobo buna wela andi, buna bika kama satisanga ayi mabika kivukisa ngeyo veka ayi wela vukisabatu bobo beti ku wanga.

5 Kadi temina nunu mu kingolo vayi wunlubula banga dise diaku. Lubula bamatoko banga bakhomba zi babakala; **2** baketo bayunduka banga zingudi; bandumba banga bakhomba zi baketo, mu buvedila boso. **3** Kinzikanga mafuola, momo madi mafuola mu bukiedika. **4** Vayi enati difuola dibeki bana voti batekolo, buna bika balonguka theti mu tuama vanga mavanga mawu ma kinzambi kuidi basi nzo awu. Buna buawu bobo bela vutudila mambote kuidi bambuta ziauwu ayizikhaya ziauwu bila diambu diodi dimmonisanga Nzambi khini. **5** Difuola diodi didi difuola di kiedika ayi widi niandi veka, wuntulanga diana diandi mu Nzambi builu ayi muini. Wuntatamananga mu zindombolo ayi mu lusambulu. **6** Vayi difuola dinzingilanga mu makhini didi difua, ka diambu ko dilembo zingi. **7** Kindisa mambu mama muingi bakambu tsembolo. **8** Vayi enati mutu kasadisanga ko basi dikanda diandi, viokila basi nzo andi buna niandi wuluzodi minu ayi mutu wowo viatukidi mutu wukambuwilukila mu mambu mambimbi. **9** Kadi difuola dilendi sonoko ko mu nkanda wu mafuola enati kadukisi ko makumasambanu ma mimvu ayi enati kasia kuelo ko kuidi bakala dimosi. **10** Kafueti telumunu kimbangi mu diambu di mavanga mandi mambote, enati wuyundula bumboti bana bandi, enati wuyakula bumboti banzenza, enati wusukula malu ma banlongo, enati wusadisa batu baba mu ziphasi voti wuvanga mavanga mambote ma phila mu phila. **11** Vayi kadi kikinina sonika mafuola makidi bana balezi; bila zitsatu ziauwu zilenda ku bavambisa mu kisalu ki Klisto ayi belabuela tomba kuela. **12** Buna bela tambula thumbudulu bila baloza minu kiawu kithete. **13** Baketo beni beti longuka bumolo bu beti viokisa thangu mu kuenda diengilanga mu zinzo zingana; bika zia ti bumolo kaka vayibeti kotanga mu mambu mangana, bu beti tuba mambu makambulu fuana. **14** Diawu thidi ti mafuola makidi bana balezi makuela kuawu; mabuta bana, makeba zinzo ziauwu mu diambu di bika vana diluaku singimina mu dibundu muingi dibundu dibaka bu sadisila momo madi khatika mafuola. **17** Bika bakulutu bobo bandiatisanga bumboti dibundu batambula mifutu mu zikhumbu zizole, viokila bobo bakiyekula mu samuna mambu ma Nzambi ayi mu longa. **18** Bila masonuku meta tuba ti: Kadi kanga munu wu ngombi bu kandiata zitheti zi ble ayi kisadi kifueni mu tambula mifutu andi. **19** Enati bisa kufundila nkulu tu wu Dibundu, lenda kikinina mambu beni enati mfundi neti bambangi buadi voti zitatu. **20** Mu diambu di batu bobo bamvolanga masumu, wuba temina va meso mabatu boso muingi bankaka bamona boma. **21** Minu ndikutumina va meso ma Nzambi ayi ma Klisto Yesu ayi mazimbasi zisobolo, mu keba mambu momo mu kambu thalu zizi ayi mu kambu tulaluvikunu kuidi batu. **22** Kadi kuenda thinu mu tetika mutu mioko, kadi fubakana mu masumu ma batu bankaka. Wukikeba ngeyo veka wuvedila. **23** Bika buela nuanga wo nlangu yi nlangu kaka vayi nuanga ndambu yi vinu mu diambu di dikuti diaku, ayi mu diambu di kambu kuaku ku buvini ku zithangu ka thangu. **24** Masumu ma batu bankaka meta monika tuamina basabusu vayi bankakamamonikanga ku nzimunina. **25** Bobuawu, mavanga mamboti meti monikanga mu nsualu vayi momo mambimbi malendi baka bu suamina ko.

6 Bika batu bobo badi ku tsu luyalu lu kivika, bakinzika bapfumu ziawumu bufuana muingi dizina di Nzambi ayi malongi meto mabika vueso. **2** Mimvika miomi midi ku tsu luyalu lu bapfumu ziozi ziwilukila mibika lezanga bapfumu ziawu mu diambu badi bakhomba mu Klisto. Vayi miluta kuba sadilanga bu badi batu bawilukila ayi bakundi ba luzoloba Nzambi. Mawu momo mambu fueti longa ayi fueti lubula. **3** Enati vadi mutu weti longa mambu mavenga, ayi kakadi singimina mu mambu ma kiedika ma Pfumu'eto Yesu Klisto ayi mu malongi madedakana mukhinzukulu yi Nzambi; **4** buna mutu beni widi nkua lunieomo, kasi zaba kadi diambu ko, vayi kimbevo kidi yandi kiyuvulanga biuvu ayi kifindananga ziphaka

mambutanga kikhenene, minzonza; bifingu ba fondasio mu thangu yidi ku ntuala muingi ayi bimbanzila; **5** ziphaka ziphamba zi batu basimbidila luzingu lu kiedika. **20** Timote, keba basumuka mu diela diawu ayi bakambulu bumbote mamo ma bayekudila; tina mambu kiedika, beti banzila ti kinzikanga Nzambi yidi ma phamba ayi makambulu ma kinzambi; tina tho yi bakilanga ndandu. **6** Muaki bukiedika ti ziphaka zi buvungisi ziozi beti tedila nzayilu kinzikanga Nzambi yidi ndandu yinneni enati vayi yidi nzayilu yi luvunu. **21** Bila bankaka bu wummonanga khini mu biobi bidi yaku. **7** Bila bakikinina nzayilu yoyi, bazimbala mu minu. bukiedika tusia nata kadi kima ko va nza ayi Bika nlemvo wubanga yeno.

tulendi natakadi kima bu tuela botuka va nza.

8 Vayi bu tubeki bidia ayi minledi mivuata, biobi bifueni kaka kuidi beto. **9** Bobo batidi ba zimvuama bawu beti luta bua mu ziphukumunu ayi mu mintambu, mu zinzipunzu zi buvungisi ziwombo ayi zimbimbi ziozizinatanga batu ku mbivusu ayi ku nzimbala. **10** Bila “luzolo lu mbongo luidi muanzi wumbutanga mambu moso mambimbi.” Bankaka bu banuanina mu baka ziawu, bazimbala mu minu; bakimonisa ziphasi ziwombo. Nuana nduanunu yimbote yi minu. **11** Vayi ngéyo mutu wu Nzambi, tina mambu momo. Landakana busonga, kinzikanga Nzambi, minu, luzolo, mvibudulu, lembama. **12** Nuana nduanunu yimboti yi minu, zimbidila luzingu lukalumani, bila ngéyo wutelo mbila mu diambu di luawu; ayi mu diambu di luawu wutelima kimbangi kimboti va meso ma bambangi bawombo. (*aiōnios g166*) **13** Ndikutumina va meso na Nzambi, wunzingisanga bima bioso, ayi va meso ma Klisto Yesu, wutelama kimbangi ki kitoko va meso ma Ponse Pilatu: **14** mu diambu wukeba lutumunu lualu mu kambu ditona ayi tsembolo natemu lumbu kiela monika Pfumu eto Yesu Klisto, **15** mutu wovo Nzambi kela totula mu thangu yifuana. Niandi kaka mutu wu zikhini ayi wulenda vanga mamo maka zodidi. Ntinu wu mintinu ayi Pfumu yi bapfumu **16** Niandi kaka, ka kafuanga ko, wumvuandanga va kienzila kilendi baka bu fikumunu ko. Mutu kammuenieti ko ayi mutu kalendi kummona ko. Niandi vuidi nzitusu ayi lulendo mu mimvu mioso. Amen! (*aiōnios g166*) **17** Lubula zimvuama zi thangu yayi ti babika ba luniendo ayi babika tula diana diawu mu kimvuama kieti suka, vayi batula diana diawu mu Nzambiwukutuvananga bima bioso mu kimvuama muingi beto tu bisadila. (*aiōn g165*) **18** Wuba kamba bavanga mamboti, baba zimvuama mu mavanga mamboti, bika baba bakubama mu kaba kuidi bankaka mu ntima wu luzolo. **19** Mu nzila yoyo balenda kukikubikila kiuka kingolo mu diambu diawu. Kiuka kioki kiela

2 Timothy

1 Polo, mvuala wu Yesu Klisto mu luzolo lu Nzambi, boso buididi tsila yi luzingu yidi mu Klisto Yesu, **2** mfidisidi nkanda wawu kuidi Timote muan'ama wu luzolo. Bika nlemvo, mamboti ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi Tata ayi kuidi Klisto Yesu, Pfumu eto, bibanga yaku. **3** Ndimvtulula matondo kuidi Nzambi yoyi ndieta sadila mu mayindu ma ntima wuvedila banga busila bakulu bama; bila builu ayi muini ndikutebukilanga moyo, mu zithanguzioso mu zindombolo ziama. **4** Phuila yiwombo yidi yama mu kumona, bu ndieti tebukila matsuela maku moyo, muingi ndibuela mona khini. **5** Ndizimbakananga ko minu kikiedika kidi mu ngeyo; ayi kioki kituama ba mu khay'aku yi nketo mama Loyisi ayi mu ngudi aku Ewunise. Tsidi diana ti kidi mu ngeyo. **6** Diawu ndikutebudila moyo muingi wuluta buela lemisa dikaba di Nzambi didi mu ngeyo; diodi wutambula bu nditetika mioko miama **7** bila Nzambi kasia kutuvana Pheve yi boma-boma ko vayi wutuvana pheve yi lulendo, yi luzolo ayi yi diela di kukikebila. **8** Diawu kadi mona tsoni mu telama kimbangi mu diambu di Pfumu eto voti mu diambu diama bu ndidi mu nloko mu diambu diandi. Vayi bika wufubakana yama mu ziphasi mu diambu di Nsamu wumboti boso buididi lulendo lu Nzambi. **9** Bila niandi wutuvukisa ayi wututela mu mbila yinlongo; bika sia ti boso bubela mavanga meto vayi boso bu bela lukanu luandi veka ayi nlemvo andi wowo katuvana mu Klisto Yesu tuamina thonono yi zithangu. (*aiōnios g166*) **10** Vayi buabu wutumonisa wawu bumboti mu ntangu Pfumu eto Yesu Klisto kayiza; bila niandi wukosikisa lulendo lu lufua, wukienzula luzingu ayi biobi kabifuanga ko mu nzila yi Nsamu Wumbote. **11** Mu diambu di Nsamu Wumbo ti beni wawu ndibiekolo nsamuni, mvuala ayi nlongi kuidi Bapakanu. **12** Ayi diawu ndilembo monina ziphasi ziazi vayi ndikadi mona tsoni mu diambu nzebi mutu wowo ndiwilukila ayi diana tsidi ti lulendo luidi yandi mu keba mambu moso; momo ndiyekudulu nate mu lumbu kina. **13** Kebanga bumboti mambu ma kiedika momo wuwa kuidi minu mu minu ayi mu luzolo luidi mu Klisto Yesu. **14** Lundanga bumbote, mu lusadusu lu Pheve Yinlongo mu beto, mambu

mambote momo wuyekudulu. **15** Ngeyo zebi ti batu boso badi mu Azi bandoza, mu bawu muidi Fingele ayi Elimongene. **16** Bika Pfumu kawokisa mamboti mandi mu nzo yi Onesifole, bila niandi wuba kumbombanga buwombo ayi kasia mona tsoni ko mu diambu di zisieni ziama. **17** Vayi bu kaba ku Loma, wuthomba mu bufula ayi wumbakula. **18** Bika Pfumu kamvana diluaku ditambudila mamboti ma Pfumu mu lumbu kina. Ngeyo lutidi zaba phila yoyi katsadisila mu mambu mawombo bu ndiba ku Efeso.

2 Diawu ngeyo muan'ama, bika wukikindisa mu nlemvo wowo widi mu Klisto Yesu. **2** Mambu momo wuwa kuidi minu va meso ma bambangi bawombo, longa mawu kuidi batu bakuikama bobo babeki bu kumalongila kuidi batu bankaka. **3** Bika wumona ziaku ziphasi banga disodi dimboti di Yesu Klisto. **4** Bila kuisi ko mutu wunkuendanga ku mvita wumbelanga mayindu mu bima bi luzingu lualu mu diambu kamonisa khini mutu wowo wunsonika. **5** Bobuawu, mutu wunsalanga zitsaka (bipa) kalendi vuiku budu ki ndungunu ko enati kakadi nuana boso buididi mina. **6** Nkuni zitsola kafueti tuama sala theti tuamina katambula mimbutu. **7** Sudika bumboti mambu mama thubidi bila niandi veka Pfumu wela kuvana diela mu mambu moso. **8** Tebukilanga Yesu Klisto moyo, wutotukila mu nkuna Davidi, wufuluka mu bafua boso buididi Nsamu wumboti wundieti longa. **9** Bila mu diambu di Nsamu wumboti beni wawu ndilembo monina ziphasi ayi ndididi wukangama banga mvangi mambimbi. Muaki mambu ma Nzambi masi makangama ko. **10** Diawu ndilembo kangila ntima mu diambu di batu bobo basobolo muingi bawu mamvawu batambula phulusu yidi mu Yesu Klisto va kimosi ayi nkembo wu kawumani. (*aiōnios g166*) **11** Mambu mama madi ma kuikama: Enati tufuidi va kimosi ayi niandi, buna tuela zinga va kimosi ayi niandi. **12** Enati tumvibidila buna tuela yadila va kimosi ayi niandi; vayi beto kuntunuka, niandi mamvandi wela kututunuka. **13** Enati tuisi ko bakuikama, vayi niandi widi wukuikama, bila niandi veka kalendi kukitunuka ko. **14** Tebula batu moyo mu mambu momo; wuba lubula va meso ma Nzambi ti babika ziphaka mu mambu ma phamba makambulu mfunu. Vayi mannatanga ku mbivusu batu bobo banwanga mawu. **15** Nuana mu monika

bangas kisadi kikambu mona tsoni; kinlonga mu badiawu mambu, bela zabanga ko kukiyal, busonga mambu ma kiedika. **16** Tina ziphaka zi bela ba batu batsita; bela ba bambeni zi mambu ma phamba ayi makambu dedakana mamboti. **4** Bela yekulanga badiawu; bela vika ayi minu bila batu bobo bantubanga mawu beti fuemanga, bela kokinangikanga mu luniemo, luta kuendanga mu zithangu zioso ku kambu bela luta zolanga zikhini viokila Nzambi. kinzikanga mambu ma Nzambi **17** ayi mambu **5** Bela monikanga banga bazebi kinzikanga mawu madi banga phuta yindianga nsuni wu Nzambi vayi bela tunukanga mambu momo nitu. Mu bawu muidi Imene ayi Filete. **18** Bawu mammonisanga zingolo zi mambu ma Nzambi. bamana vengama mu kiedika bu beti tubanga **Bika** wutatukila batu ba phila yoyi. **6** Bankaka ti mfulukulu yimana vioka thama; balembo mu bawu bankotanga mu zinzo; ayi bambuilanga zimbisa minu ki batu bankaka. **19** Muaki fundasio baketo bakambulu mayindu masikama, ayi yi ngolo yi Nzambi yidi kaka yitelama ayi yibeki bannatanga zitu ki masumu momo bavola ayi ayi dimbu kiaki: "Pfumu zebi batu bandi, ayi bammonanga tsatu yi mambu mambimbi ma woso mutu weti tangunanga dizina di Pfumu, phila mu phila. **7** Baketo beti longukanga mu bika katina mambu mambimbi." **20** Bika sia ti zithangu zioso vayi balendi baka bu tudila mimvungu mivangulu mu nolo ayi mu palata, ku nzayilu yi mambu ma kiedika ko. **8** Banga ziawu kaka mimmonikanga mu nzo yinneni Yanesi ayi Yambelesi bamanga wilukila Moyize, vayi muidi ayi miomi mivangulu mu minti ayi buawu bobo batu beni bamengi wilukila kiedika; mu tuma. Miomi mivangulu mu nolo ayi mu bu badi batu babivusu mu diela diawu ayi palata midi mi luzitu bosi miomi mivangulu mu minu kiawu kizimbalanga bu kieti toto. **9** minti ayi mu tuma miawu minsadulungu kadika Balendi kuenda ku ntuala ko bila buvungisi lumbu. **21** Enati mutu wukikebidi wuvedila buawu buela monika kuidi batu boso, banga mu kambu vanga mambu mama, buna niandi bubela batu ba buadi bobo. **10** Vayi kuidi wela kituka mvungu wu luzitu, wunlongo, widi ngeyo, wulandikini malongi mama, khadulu mfunu kuidi vuidi wawu; wawu widi wukubama ama, zikhanu ziamma, minu kiama; lembama mu diambu di mavanga moso mambote. **22** Tina kuama luzolo luama ayi mvibudulu ama. **11** zininunu zi bumuana vayi tomba busonga, Ngeyo wumona zinzomono ziamma ayi ziphasi minu, luzolo, ndemama va kimosi ayi batu bobo ziamma, phila zimbuidila ku Antioshe, ku Ikone, bansambilanga Pfumu mu ntima wuvedila. **23** ku Lisitele. Ayi phila zinzomono mbi ndikambu Tina biuvu bi buvungisi, ayi bikambulu mfunu mona! Vayi Pfumu wukhula mu zizioso. **12** bila bizabikini ti biawu bieti totula ziphaka. Muaki zaba ti babo bobo batidi zinga luzingu **24** Bila kisadi ki Pfumu kasi fuana findananga luvedila va meso ma Nzambi, mu lusadulu lu ziphaka ko vayi kafueti ba mutu wulembama Yesu Klisto, bela zomo. **13** Vayi batu bambimbi kuidi batu boso, mutu widi diela mu longa ayi bankua luvunu bela luta vanganga mambu ayi mu zebi vibidila. **25** Kafueti teminanga mu mambimbi; bela vuna bankaka ayi bawu veka malembi batu bobo bankakidilanga bila nani bavunuka. **14** Vayi ngeyo, kangama mu mambu zebi mananga Nzambi lenda kuba vana diela di momo wulonruka ayi momo mazabikini ti madi baludila mavanga ayi tula ku nzayilu yi mambu makuikama bu zebi mutu wulonruka mawu. **15** ma kiedika; **26** ayi diela diawu divutukisa mu Tona mu kumuana kiaku, ngeyo zebi Masonuku diambu babaka busionukina mu mintambu mi Manlongo; mawu malenda kuvana diela di Satana, wuba kanga mu kuba kuika mu diambu kiedika mu diambu wubaka phulusu mu minu bavanga luzolo luandi.

3 Zaba kuaku ti mu bilumbu bitsuka, muela ba zithangu ziphasi. **2** Bila batu bela ba buimi, bela ba bakundi ba zimbongo, bela ba luniemo, bela ba lunangu, bela ba mimvuez mi mambu ma Nzambi, bela ba mitingu kuidi bambuta ziawu, bela zabanga ko vutula matondo, bela zabanga ko ba banlongo; **3** bela ba batu bakambulu luzolo, bakambulu kiadi, bela vunina

4 Minu ndikutumina va meso ma Nzambi ayi ma Yesu Klisto wela sambisa batu banzinga ayi bafua, mu diambu di bu kela monika ayi mu

diambu di Kipfumu kiandi ti 2 longa mambu wubanga yandi mu zithangu zioso. Amen. (aiōn ma Nzambi ayi longa mawu mu bufula mu g165) 19 Vana mboti kuidi Pilisika ayi Akilasi zithangu zioso, yiba yifuana voti yikambu fuana. ayi nzo yoso yi Onesifole. 20 Elasite wusiala ku Totula luvunu lu batu, temina ayi lubula mu Kolinto; mu kimbevo ndibika Tolofime ku Mile. mvibusulu yingolo ayi lubula mu ndongolo. 3 21 Tomba bu kuizila tuamina sivu. Ewubulusi, Bila thangu yidi yela ba ti batu bakadi buela Pudensi, Linusi, Klodia ayi bakhomba zioso zola wa malongi ma kiedika; vayi mu diambu zifidisidi mboti. 22 Bika Pfumu kabanga mu di zitsatu ziawu bela kukivangila minlongi Pheve aku. Nlemvo wubanga yaku.

miwombo-wombo, miomi miela kuba kamba
mambu momo makutu mawu matidi wa. 4
Bela kanga matu mawu mu diambu babika
buela wa mambu ma kiedika vayi bela zibula
mawu mu diambu di wa zinongo. 5 Vayi ngeyo,
wukikeba mu mambu moso momo; vibidila
mu ziphasi, sala kisalu kiaku ki kinsamuni
ayi manisa kisalu bumboti. 6 Bila mu diambu
diamma ndidi wukubama mu tambuku banga
dikaba ayi thangu yi kuendila yizidi. 7 Minu
ndinueni nduanunu yimboti, ndinakuni zithinu
nate kuna tsuka; ndikebidi minu. 8 Buabu nzebi
ti ndilundulu budu ki kipfumu ki busonga,
kioki Pfumu, zuzi disonga, kela kuphana mu
lumbu kina. Bika sia ti kuidi minu kaka vayi
wela kivana kuidi baboso bobo banvingilanga
mbonokono andi mu luzolo. 9 Sia nsualu mu
vika kuiza ku ndidi. 10 Bila Demasi wundiefudi;
bu kavukumunkini mu landakana nza yayi
ayi wuyenda kuandi ku Tesalonika. Kelesensi
wuyenda ku Ngalatiya ayi Tite niandi wuyenda
ku Dalimati. (aiōn g165) 11 Luka kaka widi yama
vava. Bu wu nkuiwa vitula Malako, kiza yaku
bila mfunu ndimvuidi mu kisalu kiama. 12
Ndituma Titsike ku Efeso. 13 Bu wunkuiza, buna
wundatina yunga ki ndibika mu nzo Kalipusi
ku Tolowasi ayi zibuku, buidi ziozi zivangimina
mu minkanda mi bibulu. 14 Alekisandele,
dimfulanga bisengo, wuphangila mambimbi
mawombo. Vayi Pfumu wela kumvutudila boso
buididi mavanga mandi. 15 Mamvaku wukikeba
mu diambu diandi, bila niandi wukakidila mu
kingolo mambu meto. 16 Bu ndisamba mu
khumbu yi thete, kadi mutu kasia kutsadisa ko;
babu bathina. Vayi bika babika kuba tangila
nzimbala yoyi. 17 Pfumu niandi wutelama va
ndambu va ndiba ayi wukhindisa mu diambu di
mu minu ndongolo yiba yiduka ayi yidukila mu
makanda moso nate kuidi Bapakanu. Bukiedika
minu ndikulu mu munu wu khosi. 18 Nzebi
ti Pfumu wela kukhula mu mavanga mamo
mambimbi ayi wela kukheba mu diambu di
mu Kipfumu kiandi ku Diyilu. Bika nkembo

Titus

1 Polo, kisadi ki Nzambi ayi mvuala wu Yesu Klisto, boso buididiminu ki batu bobo basobolo ba Nzambi ayi boso buididi nzayilu yi mambu ma kiedika madi boso buididi khinzukulu yi mambu ma Nzambi, **2** mu diana di luzingu lukalumani. Luzingu lolo Nzambi yoyi yika yilendivuna ko kavanina tsila tuamina thonono yi zitsungi. (aiōnios g166)
3 Vayi thangu bu yifuana, niandi wuzabikisa mambu mandi mundongolo yoyi ndiyekodolo boso buididi lutumunu lu Nzambi Mvulusi eto, **4** mfidisidi nkanda wawu kuidi Tite khatika, muan'ama mu minu kioki tuidi mu kithuadi. Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi Tata ayi bi Klisto Yesu Mvulusi eto bibanga yaku. **5** Bila ndibikila ku Kelete kiawu kiaki: wukubika mambu moso masiala ayimuingi wubieka mintuadisi mi Dibundu mu kadika divula boso bu nditumina. **6** Kadika ntuadisi kabika ba bila kioki kafueti sembolo; kafueti ba bakala dikuuela nketo wumosi kaka; beki bana bakuikama. Batu babika baka diluaku di fundila bana benit i khadulu yimbimbi badi voti batumiminanga batu ko. **7** Didi diambu di mfunu ti ntuadisi wu dibundu kafueti ba mutu kambulu tsembolo banga kisadi ki Nzambi wunkambu tulanga diana mu diela diandi, kafuemanga nsualu ko; kanuanga malavu ko; kanuananga ko, kabika ba mutu weti zola baka zimbongo mu mayuya. **8** Kafueti ba mutu zebi yakulanga bumboti banzenza ayi kafueti ba mutu weti zola mamboti; kafueti ba mutu wu diela, mutu wusonga, mutu wuvedila, zebi kukiyalu. **9** Kafueti ba wukangama mu mambu ma kuikama boso buididi malongimuingi kaba wufuana mu lubula boso buididi malongi ma kiedika ayi mu Kafueti ba tumamananga ko, banyolukanga mambu ma phamba; bamvunanga batu. Badi bawombo muidi Bayuda. **11** Bufueni mu kuba kangisa miunu bila zinzo ziwombo balembo zimbisabu beti longa mambu ma kambulu fuana mu diambu di babaka zimbongo mu luvunu. **12** Wumosi mu bawu, mbikudi awu veka wutuba ti: Basi Kelete badi bankua luvunu badi bibulu bimbimbi, ayi kisalu kiawu dia kaka ayi badi miolo. **13** Kimbangi kiaki kidi ki kiedika. Diawu wuba temina ngolo muingi baba minu ki kiedika

14 ayi babika singimina mu zinongo zi Bayuda ayi zithumunu zi batu bobo beti vengama mu mambu ma kiedika. **15** “Bibioso bidi bivedila mu diambu di batu bobo badi bavedila” vayi bibioso bisi bivedila ko mu diambu di batu bobo badi basumuka ayi bakambulu minu ayi diela diawu ayi mayindu ma mintima miawu bidi bisumuka. **16** Muaki bambanzilanga ti bazebi Nzambi vayi bantunukanga Nzambimu mavanga mawu bila baba zolanga ko; basi bulemvo ko ayi balendi vangakadi diambu dimosi di mboti ko.

2 Vayi ngeyo, tuba mambu mafueni mu malongi ma kiedika. **2** Longa babakala bayunduka babika ba phulu yi dia ayi yi tua, baba batu ba lukinzu, batu ba nzayilu; baba batu ba badi minu ki kiedika, batu ba luzolo lu kiedika ayi baba batu badi mvibudulu. **3** Bobuawu, baketo bayunduka baba baketo banzingilanga mu khadulu yifueni kuidi baketo banlongo; babika ba kifu kitembikisanga mambu mabatu, babika kukiyekulanga mu nuanga malavu mawombo. Baba baketo banlonganga mambu mamboti **4** muingi balonga baketo boba bana bakakala. Batu babika baka diluaku di bakuedidi bosi mu zola babakala bawu ayi bana bawu, **5** baba diela, baba bavedila, babelanga zinzo ziawu mayindu; baba baketo bamboti, batumokinanga babakala bawu mu diambu di mambu ma Nzambimabika vuego. **6** Bobuawu, lubula bamatoko muingi mabika ba phulu yi dia ayi yi tua. **7** Mu mambu moso ngeyo veka ba kifuani mu mavanga mamboti. Bika malongi maku maba mavedila ayi ma lukinzu. **8** Mambu maku maba masonga, makambu bila kioki mafueti tubudulu muingi batu bobo bankakidila mambu ma Nzambimabika vuego. **10** Lubula bavika baba dituba mu diambu dieto. **9** Lubula bavika baba bulemvo kuidi bapfumu ziawu, mimonisanga mibika findisanga bapfumu ziawu ziphaka. **10** Mibika yibanga, vayi mimonisaga kikhuijizi ki kiedika muingi malongi ma Nzambi, Mvulusi eto makinzuku mu mambu moso. **11** Bila nlemvo wu Nzambi wunnatanga phulusu wumonika kuidi batu boso. **12** Wukutulonganga muingi tubika lenzanga Nzambi, tubika zinzinunuzi ntoto. Vayi tuzingila mu tsungi yayi, mu kambu phulu yi dia ayi yi tua. Tuzingila mu busonga, mu khinzukulu yi Nzambi (aiōn g165) **13** bu tulembo vingila diana di khini ayi mbonokono yi nkembo yi Nzambi eto yinneni ayi Mvulusi

eto Yesu Klisto. **14** Wukiyekula niandi veka mu **13** Tomba busila mu sadisa bumboti zuzi Zenasi diambu dieto muingi katukula mu mambu moso mu nzietolo andi ayi Apolo muingi babika mambimbi ayi muingi kavedisa, mu diambu kambu kadi kima. **14** Bufueni batu beto veka diandi veka, batu bobo kavuidi niandi veka ayi balonguka mu ba batheti mu vangangamavanga bobo bantulanga bufula mu vanganga mavanga mamboti mu diambu di mambu ma mfunu mamboti. **15** Longa mambu momo, lubula ayi muingi bedi kambu mimbetu. **15** Baboso badi temina mu lulendo loso lu tumina. Mutu kabika yama kuaku bafidisidi mboti. Vana mboti kuidi ku lenza.

batu bobo beti kutuzola mu minu. Bika nlemvo wubanga yeno beno boso.

3 Bika wutebula batu boso moyo ti bafueti ba bulemvo kuidi minyadi ayi bapfumu. Bosi bafueti ba tumamana ayi bafueti ba bakubama mu vanganga mavanga mamboti. **2** Babika finganga kadi mutu wumosi, baba batu ba ndembama ayi batu ba luzitu ayi baba batu bammonisanga nlembami kuidi batu boso. **3** Bila beto mamveto tutuama ba bivungsi ayi tusia ba bulemvo ko, tuba bazimbala, tuba bavika ba zinzinunu zi phila mu phila ayi zikhini zi phila mu phila; tuba zingilanga mu luvunu ayi mu kikhenene, batulendaayi mamveto tulendasana beto na beto. **4** Vayi mamboti ma Nzambi, Mvulusi eto, ayi luzolo luandi mu diambu di batu bu bimonika, **5** buna niandi wutuvukisa. Bika sia ti mu diambu di mavanga ma busonga momo tuvanga vayi mu diambu di kiadi kiandi; bu katusukudila mu nlangu, mu mbutukulu yimona, mu kutukitula bamona mu lusadusu lu Pheve Yinlongo. **6** Niandi wutudukudila Pheve Yinlongo beni mu bwokwa mu lusadusu lu Yesu Klisto Mvulusi'eto, **7** mu diambu di bu tukitulu basonga mu nlemvo andi muingi tukitukabatu bela vinginina kiuka boso buididi diana di lusingu lu kalumani. (aiōnios g166) **8** Mambu momo madi makuikama ayi thidi ti wumalongila mu bufula muingi bobo bawilukila Nzambi bakiyekula mu ba batheti mu vanganga mamboti. Mambu mama madi mamboti ayi ma mfunu kuidi batu. **9** Vayi tinanga biuvu bi buvungisi, mambu ma kikhulu, minzonza ayi ziphakamu diambu di Mina bila masi mfunu ko ayi mambu moso momo madi ma phamba. **10** Vayi kuidi mutu wulembo totula khabunu, ngeyo kunlubula mu khumbuyitheti ayi yimmuadi. Buna kadi buela ba yandi kithuadi. **11** Bila zaba ti mutu wuphila yoyi wuzimbala ayi wumvolanga masumu; ayi wukukibedisanga niandi veka. **12** Mu thangu ndielia kufidisila Alitemasi voti Tishike buna vika mu kuiza kuidi minu ku Nikopolisi bila ndibeki lukanu lu viokisila kuaku tsungi yi kiozi kingolo.

Philemon

1 Polo, muisi nloko mu diambu di Yesu Klisto, ayi Timote khomb'etobafidisidi nkanda wawu kuidi Filemo, nkundi eto wu luzolo ayi kisadi yeto **2** ayi kuidi khomb'eto yi nketo Afi ayi kuidi Alasipe, kinuani yeto ayi kuidi dibundu dinkutakananga ku nzo aku. **3** Bika nlemvo ayi ndembama bi Nzambi. Dise dieto ayi bi Pfumu eto bibangayeno. **4** Ndimvutulanga matondo kuidi Nzambi mu zithangu zioso bu ndikutebukilanga moyo mu zitsambulu ziama, **5** bu ndilembo wanga zitsangu zi luzolo ayi zi minu zidi yaku mu diambu di Pfumu Yesu ayi mu diambu di banlongo boso. **6** Ndinsambila Nzambi muingi wuba bufula mu ba mu kithuadi ayi bankaka mu minu kiaku muingi wuba diela difuana di sudikila diosio-diosodiambu di mboti didi yeto mu Klisto. **7** Luzolo luaku lumbonisa khini yingolo ayi lukhindisa bila ngeyo, khomba, bika wuzaba bumbote ti wukulula mintima mi banlongo. **8** Diawu, budidi ti mbeki kiphuanza kingolo mu Klisto mu kutumina mu mambu mafueni, **9** mu diambu di luzolo, vayi mu diambu di boso bu ndidi minu Polo, kinunu ayi buela ndidi buabu mu nloko mu diambu di Yesu Klisto; **10** ndikulomba mu diambu di Onesime, muan'ama wundibuta buna ndidi wukangama. **11** Va theti niandi kasia ba mfunu kuidi ngeyo ko vayi buabu mfunu wuwombo keka kuidi ngeyo ayi kuidi minu. **12** Ndimvutudi diaka kuidi ngeyo; niandi bukadi kintima kiama. **13** Muaki ndiedi katia ti kavuanda kuandi yama muingi katsadisa va buangu kiaku bu ndidi wukangama mu diambu di Nsamu Wumboti. **14** Vayi mbengi kuama buvanga mu kambu teka zaba mayindu maku mu diambu wubika vangila mamboti maku mu kuiku vayi mavangimina mu luzolo. **15** Nani zebi, mananga Onesime wutuama vambana yaku mu ndambu thangu kaka muingi wuntambula buabu mu zithangu zioso; (*aiōnios* g166) **16** vayi bika banga mvika vayi banga mutu wowo viatukidi mvika, banga khomba yi luzolo. Niandi thalu yiwombo kadi kuidi minu vayi kuidingeyo wela luta thalu bu keka mutu ayi khomba mu Pfumu. **17** Diawu, mu diambu di kithuadi ayi minu, buna wunyakula banga timinu veka yakudi. **18** Enati diambu di mbimbi kavangila voti pholo aku kadi, buna tangila biawu va dizina diama. **19** Tala minu veka Polo

tsonikini mambu mama mu koko kuama. Minu ndielu futa yawu ayi mbengi kuama kutebula moyo ti ngeyo mamvaku pholowidi kuidi minu. Pholo beni yidi luzingu luaku veka. **20** Nyinga khomba, mu diambu di Pfumu bika wutsadisa; buisa ntim'amamu Klisto. **21** Bu tsididi tumama kuaku diana, diawu ndisonikini bila nzebi ti wela vanga viokila momo ndombidi. **22** Diambu dinkaka, wukhubikila nlekolo, bila diana ndisia ti mu diambu di zitsambulu zieno bela ku phutula kuidi beno. **23** Mboti aku yibedi kuidi Epafalasi, nkundi ama mu nloko mu diambu di Klisto Yesu. **24** Zimboti ziaku zibedi kuidi bisadi yama Malako, Alisitalike, Demasi ayi Luka. **25** Bika nlemvo wu Pfumu'eto Yesu Klisto wubanga yaku.

Hebrews

1 Mu zikhumbu ziwombo ayi mu zinzila ziwombo, Nzambi wuyolukila mutsi khulu, bakulu beto mu nzila yi mimbikudi. **2** Vayi mu bilumbu biabi bi tsuka Nzambi wutuyolukila mu Muan'andi, mutu wovo kabieka mvngidi wu bima bioso ayi mu niandi kavangila bima bioso. (aiōn g165) **3** Muana beni wulembo monikisa lezama ku nkembo wu Nzambi ayi niandi mfikula yimonisa bumboti bumutu buandi. Niandi weta kindisa bima bioso mu mambu mandi ma lulendo. Bu kamanisa kubika tsukudulu yi masumu; buna wuvuanda ku Diyilu va koko ku lubakala lu Nzambi, nkua ngolo yoso. **4** Buna niandi wulutila zimbasi mu luvalu bila dizina di katambula dilutidi dizina di zimbasi. **5** Muaki kuidi mbasi mbi yoyi Nzambi kakamba: ngeyo widi Muan'ama, minu ndibutidi mu lumbu kiaki Voti diaka: Minu ndielba ba dise diandi ayi niandi wela ba muan'ama e? **6** Bosi bu kakotisa mutu wutheti wu butuka va nza, wubuela tuba ti: Bika zimbasi ziosoz Nzambi zifukama va ntual'andi. **7** Mu diambu di zimbasi, niandi wutuba ti: Niandi wunkitulanga zimbasi ziandi phemo ayi bisadi biandi minlaki mi mbazu. **8** Vayi mu diambu di Muana, niandi wutuba ti: A Nzambi, kundu kiaku ki kipfumu kinzinganga mu zithangu ziosoz. Nkaw'aku wu busonga widi nkawa wu kipfumu. (aiōn g165) **9** Wunzolanga masonga vayi wunlendanga mambimbi. Diawu Nzambi, Nzambi aku, kasobudila ayi kamonisa khini yi nzitusu viokila yoyi kamonisa bakundi baku. **10** Wubuela diaka: A Pfumu, va thonono ngeyo wuvanga zifundasio zi ntoto ayi diyilu divangulu mu mioko miaku. **11** Biela bungana vayi ngeyo wela zinga mu mimvu mi kamimani; Biela nuna banga minledi. **12** Wela bizinga banga bu nzingulungu nledi ayi biela sienza vayi ngeyo wusienzanga ko ayi mimvu miaku milendi suka ko! **13** Ayi kuidi mbasi mbi katuba ti: Vuanda va lubakala luama nate ndielba mana kitula bambeni ziaku diatulu ki malu maku. **14** A ziawu zisi ko ziphevi zinsadilanga Nzambi, zifidusu mu diambu di sadila batu bobo bela vinginina kiuka ki phulusu e?

2 Diawu, tufueti luta keba mu mambu momo tuwa, tala tuedi zimbala. **2** Bila enati mambu momo zimbasi zisamuna maba makinda

ayi enati mbundudulu yi Mina ayi kambu ku tumamana koso kutambula thumbudulu yifuana; **3** buna buevi tulenda vukila enati tulembo lenzi phulusu yoyi yinneni? Lolo niandi veka Pfumu katuama samuna bosy ikindusu kuidi batu bobo banwa. **4** Nzambi wukindisa kimbangi kiawu mu bidimbu, mu mavanga matsiminanga ayi mu bikumu bi phila mu phila ayi mu makaba ma Pheve Yinlongo makabulu boso buididi luzolo luandi. **5** Muaki bika sia ti kuidi zimbasi Nzambi kayekudila nza yinkuiza, wovo tulembo yokukila. **6** Muaki vadi vama vamosi mutu wumosi, wutelama kimbangi kiaki: Mutu, widi nani muwingi wuntebukilanga moyo e? voti Muana mutu widi nani muwingi wumbelanga mayindu e? **7** ngeyo wumvanga mutu wukambu luvalu, mu ndambu thangzimbasi bu zimviokila mu luvalu, vayi wumvuika nkembo ayi nzitusu. **8** Ngeyo wutula bima bioso ku tsi bitambi biandi. Mu thangz kamanza tula bima bioso ku tsi luyalu luandi, Nzambi kasia zimbakana ko kadi kima kimosi kibika ba ku tsi luyalu luandi. Muaki nate buabu tumueni ko ti bima bioso bida ku tsi luyalu luandi. **9** Vayi Yesu, mutu wovo wutuama ba wukambu luvalu mu ndambu thangz zimbasi bu zimviokila mu luvalu, tulembo moni buabu wuvuiku nkembo ayi nzitusu mu diambu di ziphasi zi lufua ziozi kamona mu diambu di nlempo wu Nzambi bu kafulia batu boso. **10** Muaki dimonika ti didi difuana kuidi Nzambi, wuvanga bima bioso ayi wunzingisa bima bioso, mu kitula Yesu mutu wufuana mu nzila yi ziphasi mu diambu di nata bana bawombo ku nkembo andi. Bila Yesu niandi mutu wukubanatanga ku phulusu. **11** Bila ayi mutu wovo wumvedisa ayi batu bobo bavedoso, babo mu dise dimosi batotukila. Diawu kamonanga tsoni ko mu kuba tedila bakhomba bandi **12** mu thangz kakamba: Ndiela yokukila dizina diaku kuidi bakhomba ziamza, ndielba kuyimbidila va ntuala dibundu dios. **13** Wubuela diaka: Minu ndielba tula diana diama mu niandi. Wubuela diaka: Minu wawu va kimosi ayi bana bobo baphana Nzambi. **14** Sumbu didi ti bana bafubakana mu menga ayi nsuni buna niandi mamvandi wutumbu fubakana. Wuvanga buawu mu diambu di kosikisa, mu nzila yi lufua, satana, mutu wovo beki lulendo lu lufua, **15** ayi mu diambu di kula batu boso bobo baba bavika ba boma bu lufua mu luzingu luawu loso. **16** Bila bukiedika kasia kuiza mu diambu di sadisa

zimbasi ko vayi wuyiza mu diambu di sadisa 15 Banga bu tubulu: Enati lumbu kiaki luwilu nkuna wu Abalahami. 17 Mu bila kioki, nganu mbembo andi, lubika kitula mintima mieno wutumbu dedakana, mu mambu moso, banga banga matadi banga bu lutinguna. 16 Buna bakhomba muingi kakituka pfumu yi zinganga banani bobo batinguna bu bawa mbembo'andi e? Nzambi yilenda vanga dios di kazodidi, pfumu Buna keti babo bobo Moyize katotula mu Ezipite yi zinganga Nzambi yimmonanga kiadi ayi e? 17 Buna banani bobo Nzambi kafuemina yikuikama mu kisalu ki Nzambi mu diambu mu makumaya ma mimvu e? Buna keti batu masumu ma batu malemvokolo. 18 Bila sumbu bobo bavola masumu ayi bafua mu dikanga e? niandi veka katoto mu ziphasi zikamona buna 18 Buna kuidi banani Nzambi kalefila ndefi ti wulenda kuandi sadisa babo balembo toto.

3 Diawu diodi bakhomba zinlongo, beno lutelo kuidi Nzambi mu baka kuku mu bima bi Diyilu, bika lutadidila Yesu mvuala ayi nganga Nzambi yi minu kioki tulembo samunu. 2 Niandi wuba wukuikama kuidi mutu wowo wumbieka banga bu bela Moyize mu nzo yimvimba yi Nzambi. 3 Bila Yesu wumono ti widi wufuana mu tambula nkembo viokila wowo wutambula Moyize. Banga kuandi ntungi wu nzo wuntambulanga nzitusu viokila nzo yika tungidi. 4 Bila kadika nzo yitungu kuidi mutu; vayi Nzambi niandi wutunga bima bioso. 5 Mu diambu di Moyize, niandi wuba wukuikama mu nzo yi mvimba yi Nzambi banga kisadi mu diambu di telamanga kimbangi mu mambu momo mafueti samunu. 6 Vayi Klisto, niandi widi wukuikama banga Muana mu nzo yi Nzambi. Beto tuidi nzo'andi enati tunsibidila nate tsukulu bufula ayi diana di ngolo diodi tueti ku kiniemisina. 7 Diawu, banga bueti tuba Pheve Yinlongo ti: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo andi 8 Lubika kitula mintima mieno banga matadi banga bu lutinguna mu lumbu ki phukumunu mu dikanga. 9 Mu lumbu kina bakulu beno batsoka ayi bathota ayi bamona mavanga mama mu tezo ki makumaya ma mimvu. 10 Diawu ndifuemina buwombo tsungi yina ayi ndituba: "Mintima miawu midi kaka mizimbala ayi basia zaba zinzila ziamko." 11 Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa ndefi yayi: Balendi kota ko mu luvundulu luama. 12 Diawu bakhomba, lukeba mu diambu mutu mu beno kabika ba ntima wumbimbi ayi wunkambu wilukilanga; tala kedi tamba Nzambi yi moyo manima. 13 Vayi lulubasananga kadika lumbu beno na beno, bu tuidi ayi "lumbu kiaki" muingi mutu mu beno kabika vunuka mu masumu ayi kabika ba matingu. 14 Bila enati tunsibidila nate kuna tsukulu diana diodi diba yeto vana thonono, buna tuidi mu kithuadi ayi Klisto.

15 Banga bu tubulu: Enati lumbu kiaki luwilu nkuna wu Abalahami. 17 Mu bila kioki, nganu mbembo andi, lubika kitula mintima mieno wutumbu dedakana, mu mambu moso, banga banga matadi banga bu lutinguna. 16 Buna bakhomba muingi kakituka pfumu yi zinganga banani bobo batinguna bu bawa mbembo'andi e? Nzambi yilenda vanga dios di kazodidi, pfumu Buna keti babo bobo Moyize katotula mu Ezipite yi zinganga Nzambi yimmonanga kiadi ayi e? 17 Buna banani bobo Nzambi kafuemina yikuikama mu kisalu ki Nzambi mu diambu mu makumaya ma mimvu e? Buna keti batu masumu ma batu malemvokolo. 18 Bila sumbu bobo bavola masumu ayi bafua mu dikanga e? niandi veka katoto mu ziphasi zikamona buna 18 Buna kuidi banani Nzambi kalefila ndefi ti balendi kota ko mu luvundulu luandi e? Buna keti bobo bamanga kuntumukina e? 19 Buna tumueni ti basia nunga ko mu kota mu diambu di kambu kuawu ku minu.

4 Sumbu tsila yi kotila mu luvundulu lu Nzambi bu yikidi, bunatukeba tala wumosi mu beno kedi kambu bu kotila. 2 Bila beto mamveto, batulonga Nsamu Wumbotti, banga batu bana. Vayi mambu bawa masia ku basadisa ko bila masia bundana ko ayi minu ki bawu batambula mawu. 3 Bila kuidi beto tuwilukila, tueka kota mu luvundulu banga Nzambi bu katubila ti: Diawu ku tsi nganzi ama ndilefa ndefi ti: "Balendi kota ko mu luvundulu luama." Ka diambu ko mavanga makivangimina tonava vana va vangimina nza. 4 Bila vama va nkaka vayolokolo mu diambu di lumbu kitsambudi ti: Nzambi wuvunda mu lumbu kitsambudi bu kamanisa kisalu kiandi kioso. 5 Ayi mu yo yawu nzila, wutuba ti: balendi kota ko mu luvundulu luama. 6 Sumbu didi ti batu bankaka bafueti kota mu luvundulu lolo, vayi batu bobo batuama longo Nsamu wumbotti basia kota ko mu diambu di kambu kuawu ku tumama; 7 diawu Nzambi kabuela kubikila Lumbu kinkaka, kintedolo "Lumbu kiaki" bu katuba, bilumbu biwombo bu bivioka, mu Davidi boso butuama yokoloko: Enati lumbu kiaki luwilu mbembo andi lubika kitula mintima mieno banga matadi. 8 Bila enati Zosue wuba vana luvundulu nganu Nzambi kalendi buela tubila lumbu kinkaka ko. 9 Vayi luvundulu lusiedi kuidi batu ba Nzambi luidi banga lu lumbu ki saba. 10 Bila mutu wowo wukota mu luvundulu lu Nzambi, niandi mamvandi wuvunda bu kamanisini kisalu kiandi banga bu vundila Nzambi bu kamanisa kisalu kiandi. 11 Tunuana mu kota mu luvundulu beni mu diambu mutu kabika bua mu sokudila kambu ku tumama ku phila yoyi. 12 Bila mambu ma Nzambi madi moyo ayi malembo sadi ngolo; maviokidi sabala mu meno, mankotanga ngolo

nate mu vambisa moyo ayi pheve, nate mu madi yeto matuba mu diambu di nsamu wawu vambisa madikulu ayi tonzo tu mimvesi ayi meti vayi phasi madi mu sudikisa bila luyikidi fiongunina mayindu ayi makani ma mintima. miolo mu sudika. **12** Nganu thama luyikidi **13** Kuisi ko kadi vangu kimosi kidi kisuama va minlongi mu mambu ma Nzambi; vayi nate meso ma Nzambi. Bima bioso bidi va yambi buabu lukidi moni mfunu balulonga malongi ayi bisi ko bisuama va meso ma mutu wowo ma thonono mu mambu ma Nzambi. Luyikidi wela kutusambisa. **14** Diawu bu tubeki pfumu yi banga batu bobo beti mona tsatu miliki vayi zinganga yisabuka Diyilu, Yesu Muana Nzambi, bika tsatu bidia bingolo. **15** Bila woso kuandi buna bika tusimbidila kimbangi kieto ki minu. mutu wunsadilanga miliki kasi zaba ko Mambu **16** Bila tuisi pfumu yi zinganga Nzambi ko yoyi ma busonga, bila wukidi muana lezi. **17** Vayi yinkambu fubakananga mu ziphasi zieto. Vayi bidia bingolo bidi mu diambu di bakulutu; bila tubeki wumosi wutoto banga beto mu mambu bawu bayuku sadilanga diela diawu mu tulanga moso, vayi kasia vola kadi disumu dimosi ko. **18** luviaikunu mu mamboti ayi mu mambimbi.

Diawu tufikamanu mu diana dioso ku kundu ki nlemvo wu Nzambi muingi katumona kiadi ayi tutambula nlemvo wunsadisanga mu thangu yifuana.

5 Bila kadika pfumu yi ziganga Nzambi wunsobolongo va khatitsika batu, wumbiekongo mu diambu di batu mu kuba sadisa mu mambu ma Nzambi, muingi katambikanga makaba ma batu ayi makaba mayoko mu diambu di masumu. **2** Niandi wulenda sudika bumboti batu bobo bakambulu diela ayi batu bobo banzimbala bila niandi veka widi wulebakana. **3** Bila mamvandi, mu diambu di lebakana kuandi, diawu kafueti tambikilanga makaba mu diambu di masumu mandi veka ayi mu diambu di masumu ma batu. **4** Mutu kalendi kukivana nzitusu wowo ko enati Nzambi kasia kuntela mbila ko banga bu bela Aloni. **5** Bobuwu Klisto mamvandi kasia kiniemisa ko mu bieko pfumu yi zinganga Nzambi. Vayi mutu wuna wunniemisa, niandi wutuba ti: Ngeyo widi Muan'ama, lumbu kiaki ndibutidi. **6** Bosi mu nzila yinkaka: ngeyo widi nganga Nzambi mu zithangu zioso banga buididi kinganga ki Meleshisedeki. (**aiōn g165**) **7** Mu bilumbu bi luzingu luandi lu kintoto, singu bosi tsukulu'andi yoko ku mbazu. **8** Vayi diana tusidi ti lubeki mambu malutidi mu mutu wowo wulenda kumvukisa mu lufua. Mu diambu di kinzikanga Nzambi, niandi wubaka mvutu. **9** Ka diambu ko wuba Muana, vayi wulonguka tumama mu ziphasi ziozi kamona. **10** Bu kamana kitulu mutu wufuana, wuyika tho yi phulusu yi kayimani kuidi bobo beti kuntumukina. (**aiōnios g166**) **11** Niandi wubieko kuidi Nzambi pfumu yi zinganga Nzambi banga buididi Meleshisedeki. **12** Mambu mawombo batu bobo beti vingila kiuka kioka bavanina

6 Diawu tubikeno viokisa thangu mu malongi ma thonono ma Klisto, vayi bika tubaluka kuidi malongi ma bakulutu mu kambu buela tula zifundasio. Bu dinsundula ti: balula khadulu yintotukilanga mu mavanga mannatanga ku lufua ayi mu minu mu Nzambi, **2** mu malongi ma mbotokolo ayi ma thetokolo yi mioko, mu mfulukulu yi bafua ayi mu tsambusulu yi mvu ka mvu. (**aiōnios g166**) **3** Buna buawu bobo tuela vanga enati Nzambi veni minsua. **4** Bila bulendi baka bubela ko ti batu bobo batuama kienzolo, bobo babimba lueki lu dikaba di Diyilu, bobo baba kithuadi mu Pheve Yinlongo, **5** bobo babimba lueki lu Mambu ma Nzambi ayi lulendo lu tsungi yidi ku ntuala, (**aiōn g165**)

6 vayi bawu bua, buna balendi buela vutuka balula mavanga ko bila balembo bandi muana Nzambi va dikulusi mu diambu diawu vekaayi balembo mfuisi tsoni va meso ma batu. **7** Bila ntoto wowo wunokonongo zimvula ziwombo ayi weti buta bikunusu binsadulungu kuidi batu bobo bakununu wawu, buna Nzambi wunsakumunanga ntoto beni. **8** Vayi enati ntoto beni weti buta zitsolokoto ayi zitsendi buna wusiedi kadi luvalu ko. Buna weka nduka diambu di dizina diandi bu lusadila banlongo ayi lukidi ku basadila. **11** Tutidi ti kadika mutu mu beno kamonisa bufula bu phila yoyi mu diambu di keba diana di duka nate kuna tsukulu; **12** mu diambu lubika kituka miolo vayi lusokudila

tsila, mu minu ayi mu mvibudulu. **13** Nzambi bu mu luketo lu Abalahami. **6** Vayi Meleshisedeki, kavana tsila kuidi Abalahami, Nzambi wulevila kasi mu dikanda di bana ba Levi ko vayi ndefi mu dizina diandi veka, bu kasia baka wutambula kuku ki kumi kuidi Abalahami ayi ko mutu wunkaka wunlutila wovo kafueti wusakumuna mutu wovo wutambula zitsila levila ndefi; **14** ayi wukamba ti: bukiedika, zi Nzambi. **7** Mu kambu findana ziphaka ndiela kusakumuna buwombo ayi ndiela todisa beto boso tuzebi ti mutu wovo sakumuni nkun'aku. **15** Mu mvibudulu yingolo Abalahami niandi lutidi ayi mutu wovo basakumuni. kavingidila ayi katambudila mambu momo **8** Banganga Nzambi bantambulanga kuku ki mamvanina Nzambi tsila. **16** Bila batu beta levila kumi badi batu bamfuanga vayi Meleshisedeki ndefi mu dizina di mutu wunkaka wubalutidi. wutambula kuku ki kumi kiaki, wulembo Bila, mu diambu diawu, ndefi yidi dimbu mu telomono kimbangi ti widi moyo. **9** Tulenda tuba manisa ziphakazioso. **17** Diawu Nzambi bu ti Levi wuntambulanga kuku ki kumi mamvandi kazola monisa kuidi batu bobo bela vinginina wuvana kuku ki kumi mu nzila yi Abalahami. **10** kiuka kiandi kioki kavanina tsila ti lukanu Bila buna kabutukidi ko, vayi buna wukidi mu luandi lulendi baluka ko, buna wuleva ndefi. **18** luketo lu nkulu andi mu thangu Meleshisedeki Mu diambu di mambu muadi malendi viakana kadengana Abalahami. **11** Enati diluaku didi ko, mawu mammonisa ti Nzambi kalendi vuna mu ba wufuana mu nzila yi kinganga ki ba ko. Mu mawu tubaka bu kindusulu mu simbidila sengo kinsingiminanga muela, diana beni didi dikinda ayi dingolo. Diana beni dinkotanga, sabuka lido nate ku khati buangu kioki kilutidi nlongo, **20** kuna ku kota Yesu banga ntua mu ntuala, mu diambu dieto. Wuyikidi pfumu yi zinganga Nzambi mu zithangu ziosso banga buididi Meleshisedeki. (aiōn g165)

7 Bila Meleshisedeki beni, ntinu wu Salemi,

Nganga Nzambi yi Nzambi yizangama, wuyenda dengana Abalahami bu kaba ku mvita yika kanuana ayi kabedisila mintinu miwombo. Buna Meleshisedeki beni wunsakumuna. **2** Ayi Abalahami wuvana kuku ki kumi mu bima bioso biobikabaka kuidi Meleshisedeki. Tsundu Maleshisedeki: Ntinu wu busonga, bosí widi ntinu wu Salemi; bu dinsundula ntinu wu ndembama. **3** Meleshisedeki kasia ba kadi dise ayi kadi ngudi ko ayi kikhulu kiandi kisi zabakana ko. Thonono yi bilumbu biandi ayi tsukusunu yi luzingu luandi bisi zabakana ko vayi luzingu luandi ludedakanai ayi lu Muana Nzambi; widi Nganga Nzambi mu zithangu ziosso. **4** Tala boso bu kabela mutu wunneni, mutu wovo Abalahami kavana kuku ki kumi ki bima bi kabaka bu tuzebi ti Abalahami niandi dise di makanda. **5** Ayi mu batu bobo badi mu bana ba Levi bansalanga kinganga babeki minsua mi tambulanga kuku ki kumi boso buididi Mina, kuidi batu bu dinsundula bakhomba, ka diambu ko batotukila

Levi, bila mu kiawu batu bavanunu Mina, buna diana diodi tukubukulu, beto tumana baka mfunu mbi widi mu buela bieka diaka nganga suamunu. **19** Diana diodi didi kuidi beto banga Nzambi yinkaka mu ntanda wu Meleshisedeki vari kasia bieko ko boso buididi Aloni e? **12** Bila bawu viakisa kinganga buna Mina miviakini. **13** Bila mutu wovo wutubulu mambu beni widi muisi dikanda dinkaka, mu kambulu mutu wusala va diziku di **14** bila dizabikini ti Pfumu eto wutotukila mu dikanda di Yuda, dikanda dikambu tubila Moyize mu diambu di kinganga.

15 Tala diambu dilutidi zabakana bu tumueni ti: Nganga Nzambi yinkaka yiototukidi yidi mu ntanda wu Meleshisedeki; **16** kasia bieko Nganga Nzambi ko mu lusadusu lu Mina boso buididi lutumunu lu batu vayi boso buididi lulendo lu luzingu lu kalulendi bungana ko. **17** Bila niandi wutelomono kimbangi kiaki: ngeye widi Nganga Nzambi mu zithangu ziosso mu ntanda wu Meleshisedeki! (aiōn g165) **18** Buna Mina mituama mibotolo mu diambu di misiala lulendo ko ayi misiala ko mfunu. **19** Bila Mina misia fuanisa kadi diambu dimosi ko. Vayi diana dimboti dikotoso; mu diawu tulenda fikiminina Nzambi. **20** Mamo momo mavangimina mu ndefi yi leva Nzambi. Bila bana bayika zinganga zinzambi mu kambu leva ndefi. **21** Vayi Yesu wuyika nganga Nzambi boso bu bela ndefi yi leva Nzambi bu kankamba ti: Pfumu wuleva ndefi ayi kalendi viakisa mayindu mandi ko; ngeyo widi Nganga Nzambi mu zithangu ziosso. (aiōn g165) **22** Buna Yesu wuyika mvangi wu zitsila mu nguizani yoyi yilutidi kitoko. **23** Banganga Nzambi baba ziwombo mu kisalu ki kinganga mu diambu lufua luba kuba bikilanga ko thangu mu sala kisalu kiawu

mu zithangu zioso bila baba fuanga wumosi- ti bilumbu bilembo yizi biobi ndielia wizana wumosi. **24** Vayi Yesu widi moyo mu zithangu ngeyani yimona va kimosi ayi dikanda di zioso ayi diawu kadidi ayi kinganga kioki kilendi Iseli ayi dikanda di Yuda. **9** Bika sia ti boso yekodolo mutu ko. (**aiōn g165**) **25** Diawu kalenda buididi Nguizani yoyi ndiwizana ayi bakulu vukisila batu boso bobo bamfikama Nzambi mu bawu mu lumbu kioki ndiba simba mu koko; niandi sumbu kadi moyo mu zithangu zioso mu kuba totula mu tsi yi Ezipite bila basia mu diambu di kuba lombila. **26** Bukiedika ti ba bakuikama ko mu Nguizani yama. Buna pfumu yi zinganga Nzambi yi phila yoyi yifueni ndiba yekula. Pfumu tubidi buawu. **10** Pfumu kuidi beto; niandi widi wunlongo, kasi zaba tubidi ti: mu bilumbu bina, yawu yayi Nguizani kadi diambu dimosi ko, kadi disumu kasi ko ndielia wizana ayi dikanda di Iseli: ndielia tula ayi widi wumvambana ayi bankua masumu; Mina miamma mu mayindu mama ayi ndielia niandi wutombolo ku yilu viokila diyilu. **27** misonika mu mintima miawu. Minu veka ndielia Bapfumu zi zinganga Nzambi bankaka zifueti ba Nzambi awu ayi bawu bela ba batu bama. tambikanga kadika lumbu makaba mu diambu **11** Kuisi ko mutu wela mona mfunu mu longa di masumu mawu veka bosi mu diambu di ndiandi voti khomba mu longa khomb'andi masumu ma batu boso. Vayi kuidi niandi kasi ti: "Bufueni ngeyo wuzaba Pfumu" Bila batu mfunu mu vanganga buawu ko bila niandi bossa bela kunzaba: tona ku muana wu lezi nate wutumbu manisa mamo mu khumbu yimosi bu kakivana niandi veka. **28** Mina mibieka batu kubala mu ba bapfumu banganga Nzambi. Vayi mambu ma ndefi matotuka ku manima ma Mina, mabieka muana widi wufuana mu zithangu zioso. (**aiōn g165**)

8 Diambu di mfunu mu mambu tuyolukidi diawu diadi: beto tubekei Pfumu yi zinganga Nzambi yinneni banga yayi, yidi ku Diyilu, va koko ku lubakala lu Kundu ki nkembo ki niandi veka Pfumu Nzambi. **2** Pfumu yi zinganga Nzambi beni widi banga kisadi mu buangu kilutidi nlongo ayi nlongo, nzo ngoto yitungu kuidi niandi Pfumu vayi bika kuidi batu. **3** Yoso-yoso Pfumu yy zinganga Nzambi yeti biekko mu diambu ditambikanga makaba ayi makaba mayoko. Diawu bufueni ti Pfumu yi zinganga Nzambi yayi, mamvandi kafueti ba ayi kima kioki kafueti tambikanga. **4** Enati wuba va ntoto, nganu kasia ba Nganga Nzambi ko, bila vadi ayi banganga Nzambi ziozi zintambikanga makaba boso buididi Mina. **5** Ziauw zieti sadila mfikula ayi kitsuisula ki bima bi diyilu banga Nzambi bu kalubudila Moyize bu kabaka lukanu lu tunga nzo ngoto ti: keba, ngeyo wela vangila bibios boso buididi kifuani kioki bammonisa ku mbata mongo. **6** Vayi buabu Yesu wuyekodolo kisalu kilutidi mu kitoko bila niandi widi phovi yi ngeyani yilutidi kitoko yitungu va zitsila zi kitoko. **7** Bukiedika, enati Nguizani yitheti yiba yikambu tsembolo nganu kadi mfunu mu viakisa yawu mu ngeyani yimmuadi. **8** Vayi bu kasemba, buna wutuba: Pfumu wutuba:

9 Mu ngeyani yitheti, muba ayi zithumunu mu diambu di lusambulu ayi buangu kinlongo ki kintoto. **2** Batunga nzo ngoto. Mu ndambu yitheti muawu muba kima kioki bankietikanga muinda ayi meza ayi mapha matambuku kuidi Nzambi. Ndambu beni yawu "Buangu kinlongo." **3** Ku manima ma mbusa lido kuawu kuba nzo ngoto batedila "Buangu kilutidi nlongo ayi nlongo". **4** Muna khati muawu muba kimfimbu ki nolo ayi kesi yi Nguizani yimana vindu nolo mu zindambu zioso. Muna kesi beni muawu muba mvungu wu nolo, mana; nti wu Aloni wutotula biteka ayi zimeza zi matadi musonama mambu ma ngeyani. **5** Vana mbata kesi vawu vaba zimbasi ziozi beti tedila: "Baselibe ba nkembo"; zifuka mu kitsuisula ki mavavi mawu buanguki nlemvo. Vayi buabu tulendi baka bu yolkila mambu mama mu dimosi-dimosi ko. **6** Mambu mama bu mamana kubuku; banganga Nzambi babakotanga kadika thangu ku ndambu yitheti yi buangu kinlongo mu diambu di sala kisalu kiawu. **7** Vayi pfumu yi zinganga Nzambi niandi kaka wuba kotanga muna khati ndambu yinsole. Khumbu yimosi kaba mu kotilanga mu kadika mvu. Kadika khumbu kankota ayi menga momo kafueti tambika mu diambu di niandi

veka ayi mu diambu di zinzimbala zi batu. wumuangina buku va kimosi ayi batu boso; **20** bu
8 Pheve Yinlongo weti kutumonisa bumboti katuba: mama mawu menga ma Nguizani yoyi
 ti nzila yoyi yinkotolongo ku buangu kilutidi Nzambi kawizani ayi beno. **21** Bosi wumuangina
 nlongo ayi nlongo yikidi yikangama sumbu diaka buangu kinlongo menga va kimosi ayi
 nzo ngoto yitheti yikidi. **9** Yawu yidi mfikula bima bioso beti sadila mu lusambulu. **22** Muaki
 mu diambu di thangu yayi. Diodi dinsundula nduka-nduka bima bioso bimvedosongo mu
 ti makaba ayi makaba mayoko momo baba menga landila boso buididi Mina. Ayi enati
 tambikanga kuidi Nzambi malendi nunga ko menga makadi tenguka buna masumu malendi
 mu fuanisa bumboti mayindu ma ntima ma lemvokolo ko. **23** Buna diba diambu di mfunu ti
 mutu wovo wuntambikanga mawu. **10** Bila zimfikula zi bima biobi bidi mu diyilu zifueti
 mambu momo matedi kaka ndiwulu; ndiunu vedoso mu bima bi phila yina. Vayi biawu veka
 ayi zitsukudulu zi phila mu phila. Mambu beni bima bi diyilu bifueti vedosolo mu makaba
 madi zithumunu zikinsuni zivanu nate thangu mayoko malutidi kitoko. **24** Bila Klisto kasia
 Nzambi kela fuanisa mambu moso. **11** Klisto kota ko mu buangu kinlongo kitungulu mu
 bu kayiza banga Pfumi yi banganga Nzambi mioko mi batu, kidi kaka mfikula yi kioki
 mu diambu di kutuvana bima biobi bimbotti kikiedika. Vayi niandi wukota ku khati diyilu
 katubakila tona thama, buna wusabuka buangu mu diambu kamonika va meso ma Nzambi mu
 kinlongo kilutidi tola ayi kilutidi fuana. Kiawu diambu dietido. **25** Bika sia ti wukota muawu mu
 kisia tungulu mu mioko mi batu ko; kiawu diambu di kikitambika niandi veka mu zikhumbu
 kisi ki ntoto wawu ko. **12** Khumbu yimosi ziwombo bangaa bueti vangilanga pfumi yi
 kaka kakotila muna buangu kilutidi nlongo ayi nlongo; wutambika, bika sia ti menga ma
 zikhombo voti ma zingombi vayi wutambika menga mandi veka. Buawu bobo katubakila
 khudulu yi kayimani. (**aiōnios g166**) **13** Bila enati menga ma zikhombo ayi ma zingombi zimbakala
 votidibombi di ngombi yi kheto, diodi divindulu batu bobo basumuka, dieti kuba vedisanga va
 mbata nitu. **14** Vayi tufueti zaba ti menga ma Klisto, mutu wovo mu lusadusu lu Pheve yi
 mvu ka mvu, wukiyekula niandi veka kuidi Nzambi bangaa dikaba dikambulu ditona, mela
 vedisa mayindu meto ma ntima mu mavanga meti natanga ku lufua muingi tusadila Nzambi
 yi moyo. (**aiōnios g166**) **15** Diawu diodi Klisto kadidi phovi yi Nguizani yimona muingi babo
 batelo batambula kiuka kika kisukanga ko, kioki kivanunu tsila. Bila Klisto niandi wufua mu
 diambu di kuba kula mu masumu momo bavola mu Nguizani yitheti. (**aiōnios g166**) **16** Bila vadi
 tesitama buna vana vafueti telomono kimbangi ki lufua lu mutu wusonika kiawu. **17** Bila mfunu
 tesitama wumonikanga mu thangu mutu wovo sonikini kiawu kafuidi. Kisi kadi mfunu wumosi
 ko mu thangu mutu wusonika kiawu kakidi zingi. **18** Diawu Nguizani yitheti bu yitona, buna
 menga matengolo. **19** Bila Moyize bu kamana sudikisa zithumunu zioso zi Mina kuidi batu,
 wubonga menga ma bana ba zingombi ayi ma zikhombo zimbakala va kimosi ayi nlangu, lino
 yi mbuaki ayi ditafi di nti bantedilanga “Izopi”,

10 Mina midi kitsuisula ki mambu mamboti momo mankuiza vayi bika khatika lunitu
 lu mambu beni. Buna Mina milendi ko fuanisa, mu diambu di makaba momo bantambikanga
 thangu ka thangu kadika mvu, batu bobo bamfikamanga Nzambi. **2** Enati minunga,
 nganu batu bobo bantambikanga makaba momo balendi buela tambikanga mawu ko bila nganu
 bu bakivedosolo mu khumbu yimosi balendi buela bela ko masumu mawu mayindu. **3** Vayi
 mu makaba momo baba tambikanga muawu baba tebukilanga, kadika mvu, masumu mawu
 moyo. **4** Bila menga ma zingombi ayi ma zikhombo malendi botula ko masumu. **5** Diawu
 Klisto katubila bu kayiza va nza ti: Ngego

wumanga tambula makaba mayoko ayi makaba ayi nitu yisukulu mu nlangu wuvedila. **23** Diawu vayi ngeyo wukhubikila nitu. **6** Ngeyo wusia bika tusimbidila bumboti diana diodi tuzebi mona ko khini mu makaba ma bibulu biobi ti didi di kiedika bila mutu wovo wutuvana bayokila, mu makaba mayoko mu diambu di zitsila widi wukuikama. **24** Tusungasananga masumu **7** Buna ndituba: tala, ndilembo yizi. beto na beto mu diambu di salasananga beto Mu buku muidi musonama mu diambu diama: na beto muwingi tumonikisa luzolo ayi vanga A Nzambi, ndizidi mu diambu di vanga luzolo mavanga mamboti. **25** Tubikeno tina mabundu luaku. **8** Wutuama tuba ti: Ngeyo wumanga meto banga bueti vangila batu bankaka; vayi kuaku makaba, makaba mayoko, makaba ma bika tukikindisanga beto na beto bu lumueni ti bibulu biobi bayokila, makaba mayoko mu lumbu ki Pfumu kieka nduka. **26** Enati tulembo diambu di masumu. Kadi khini wusia mamona vodi masumu mu luzolo bu tumana tambula ko. Muaki makaba beni maba tambukungu nzayilu yi kiedika, buna kusiedi diaka dikaba ko boso bubela Mina. **9** Bosi wutuba diaka: Minu mu diambu di masumu. **27** Vayi tufueti kaka ndizidi mu diambu di vanga luzolo luaku. Buawu vingila, mu tsisi, tsambusu ayi mbazu yingolo bobo kabotudila makaba moso ma khulu ayi yela zinisa zimbzni zioso zi Nzambi. **28** Woso kavingisila va buangu beni dikaba di Klisto. mutu wummanga tumukina Mina mi Moyize **10** Mu luzolo lolo tukitudulu banlongo mu kafueti fua mu kambu kiadi mu kimbangi ki diambu di dikaba ditambika Yesu Klisto bu batu buadi voti batu batatu. **29** Yindulanu beno katambika nitu andi veka mu khumbu yimosi. veka, buevi buela bela thumbudulu yingolo yoyi **11** Kadika nganga Nzambi kafueti telamanga yela tambula mutu wovo wela lenza Muana kadika lumbu mu sala kisalu kiandi ayi mu Nzambi, wela mona menga ma nguizani, mu tambikanga kadika thangu makaba mo mawu, momo kavedosolo ti masi kadi mfunu ko ayi momo malendi botula masumu. **12** Vayi Klisto wumfinga Pheve Yinlongoyi nlemvo e? **30** Bila niandi bu katumbu tambika dikaba dimosi kaka tuzebi bumboti mutu wovo wutuba: Minu veka mu diambu di masumu buna wuvuanda va koko ndielu vutula landi ayi minu veka ndielu futa. ku lubakala lu Nzambi. **13** Kuna kamvingidila Ayi wubuela tuba ti: Pfumu wela sambisa batu Nzambi kakitula bambeni bandi banga kima bandi. **31** Didi diambu di tsisi mu bua mu kinketo kongo bitambi biandi. **14** Bila mu mioko mi Nzambi yi moyo. **32** Lutebukila moyo diambu di dikaba dimosi kaka niandi wukitula, bilumbu bituama biobi lutambudila kiezila mu zithangu zioso batu bafuana; bobo kavedisa ki Nzambi, beno luvibidila ziphasi zi khindu mu masumu. **15** Pheve Yinlongo, wututelimina yinneni. **33** Bila zithangu zinkaka balu finga kimbangi mu diambu beni bila wutuama tuba va meso ma batu bawombo ayi balu monisa ti: **16** Pfumu kakembi: bilumbu bina bu biela ziphasi; zithangu zinkaka lufubakana ayi batu vioka, Tala phila nguizani ndielu wizana yawu: bankaka bammona ziphasi banga ziozi lulembo Ndielu tula Mina miama mu mintima miawu, moni. **34** Bila lufubakana mu ziphasi zi batu ayi ndielu misonika mu mayindu mawu. **17** baba mu nloko ayi beno veka lummona khini Bosi wubuela diaka Ndilendi buela tebukilanga bu baluziona bima bieno bu luzebi ti kimvuama masumu mawu ayi mambimbi mawu moyo ko. bu kitoko ayi kinzingilanga buidi yeno. **35** Kadi **18** Muaki masumu mawu lemvakolo, kadi mfunu loza diana dieno bila dibeki mfunu wunneni. **36** kusiedi ko mu buela tambikanga makaba mu Bila mfunu wu thatumunu widi yeno muwingi diambu di masumu. **19** Diawu bakhomba, sumbu lutambula mambu momo Nzambi kaluvanina tuidi ayi diana di kotila ku buangu kilutidi tsila bu lumeni vanga luzolo luandi. **37** Bila fioti nlongo ayi nlongo mu diambu di menga ma fisiedi, fioti kuandi fisiedi buna mutu wovo Yesu, **20** mu nzila yimona ayi yi moyo yoyi wufueti kuiza, wela kuiza, ayi kalendi zingila ko. katuzibidila mu lido; yi buangu kilutidi nlongo **38** Muaki mutu widi wusonga va meso mama ayi nlongo lido beni nitu andi. **21** Ayi sumbu wela zingila mu minu vayi enati vutukidi ku tubeki Pfumu yi zinganga Nzambi yinyadila Nzo mbusa, buna ndilendi buela kummona khini Nzambi, **22** diawu bika tufikama vadi Nzambi ko. **39** Beto tuisi ko mu ntanda wu batu bobo mu mintima milulama, mudiana dioso diodi bamvutukanga ku mbusa muwingi tuzimbala vayi dintotukilanga minu va kimosi ayi mintima tuidi mu ntanda wu batu bobo badi minu ayi mivedoso mu mayindu mambimbi ma ntima baambula phulusu.

11 Minu kinsundula tula diana dingolo mu veka bazaba ti badi banzenza ayi minkibi vava bima, biobi bi nsiwulungu diana ayi ayi ntoto. **14** Batu bantubila bobo bammonisa kikinina ti wutambudi bima ka diambu ko bumboti ti tsi awu veka bantomba. **15** Bila bimonikini ko. **2** Mu diambu di minu bakulu enati beti yindula tsi yoyi batotukila nganu batelomonu kimbangi. **3** Mu diambu di minu babaka diluaku di buela mu vutuka. **16** Vayi tuzabidi ti nza yivangulu mu mbembo yi Nzambi, buabu tsi yi kitoko bantomba, tsi yi diyilu. ayi, bima bioso biobi bieti monika bivangimina Diawu Nzambi kamonanga tsoni ko ti bantedila mu biobi kabi monikanga ko. (aiōn g165) **4** Mu Nzambi awu, bila wuba kubikila divula. **17** diambu di minu, Abeli wutambika kuidi Nzambi Mu diambu di minu, Abalahami wutambika dikaba diyoko dilutidi dimboti viokila ditambika Isaki banga dikaba diyoko mu thangu Nzambi Kayini. Mu diambu di minu Nzambi kammonina kantota. Niandi wutambula tsila vayi wuba mutu wusonga bu katelama niandi veka wukubama mu tambika muan'andi wumosi kimbangi ti wukikinina makaba mandi. Ayi mu kaka. **18** Ka diambu ko Nzambi wunkamba: Mu diambu di minu Abeli wukidi yoluka diaka, ka Isaki wela bakila nkuna. **19** Abalahami wumona diambu ko wufua kuandi. **5** Mu diambu di minu, ti Nzambi beki lulendo lu fulukisila Isaki mu Enoki wukatulu mu diambu kabika mona lufua. bafua. Bukiedika Abalahami wutambula Isaki Basia kummona ko bila Nzambi wunkatula. bu bamfulukisa. **20** Mu diambu di minu, Isaki Muaki tuamina kakatulu, bantelimina kimbangi wusakumuna Yakobi ayi Esawu mu diambu kiaki: Niandi wumonisa Nzambi khini. **6** Muaki di mambu momo mankuiza ku ntuala. **21** Mu mutu kambulu minu kalendi monisa Nzambi diambu di minu, Yakobi, tuamina lufua luandi, khini ko. Bila bulutidi mboti ti woso mutu wusakumuna kadika muana wu Zozefi ayi tidi fikama Nzambi kawilukila ti Nzambi widi wusambilia Nzambi bu kasingimina mutsongi ayi kafueti wilukila ti niandi wumfutanga nti'andi. **22** Mu diambu di minu, Zozefi, bu batu boso bankuntombanga. **7** Mu diambu di kamona ti weka nduka fua, wuyolukila thotokolo minu, mu thangu Nzambi kalubula Nowa mu yi bana ba Iseli mu tsi Ezipite ayi wuvana mambu momo katueni mona, wukinzika Nzambi lutumunu mu diambu di mambu momo bafueti ayi wutunga masuwa mu diambu di vukisa vanga mu mimvesi miandi. **23** Mu diambu di nzo'andi. Mu minu kiandi, wuzengila nza nkanu minu, bambuta ba Moyize basueka muan'awi ayi wukituka mvngidi wu kiuka ki busonga mu tezo ki zingondi zitatu bila zimona ti muana kintotukilanga mu minu. **8** Mu diambu di minu, wuba wukitoko ayi kadi tsisi zisia mona ko Abalahami wutumamana, bu katelo, mu kuenda mu tinguna lutumunu lu ntinu. **24** Mu diambu ku tsi yoyi kafueti tumbula banga kiuka; ka di minu, Moyize, bu kayunduka, wumanga diambu ko kasia zaba ko kuevi kankuenda. kuandi tedolo muana wu muana wunketo wu **9** Mu diambu di minu niandi wuzingila mu Falawo. **25** Wumanga mona makhini mu ndambu kinzenza mu tsi yi tsila; wuzingila mu zinzo thangu madi mu masumu vayi wuluta zola zingoto va kimosi ayi Isaki ayi Yakobi; bobo baba mona ziphasi va kimosi ayi batu ba Nzambi. **26** mu tsila yimosi banga niandi. **10** Bila niandi Bila niandi wumona tsoni yoyi Klisto kafueti fua wuvungila divula didi zifundasio ziozi zilendi yidi kimvuama kinneni kiviokidi kioki ki Ezipite nikuka ko. Nzambi niandi nkubiki ayi ntungi bila meso mandi maba ntadidila mfutu wovo wu divula beni. **11** Mu diambu di minu; Sala widi ku ntuala. **27** Mu diambu di minu, niandi mamvandi, wubaka zingolo zi butila ka diambu wubika Ezipite mu kambu mona zinganzi zi ko mimvu mi butila mivioka; bila wumona ti ntinu tsisi. Wuba wukinda, bila niandi wumona mutu wovo wuvana tsila widi wukuikama. **12** Nzambi yika yimonikanga ko. **28** Mu diambu di Diawu mu mutu wumosi, mutu wovo wuyika minu, niandi wukembila pasika ayi wudukula nunu, wuba nduka mu fua, mu butukila nkuna menga mu mielo mu diambu di mbasi yitumu wu batu bobo baviokidi zimbuetete zi Diyilu mu bunga yibika bunga bana batheti ba bana ayi baviokidi tsengisini yidi va disimu di mbu, ba Iseli. **29** Mu diambu di minu, bana ba Iseli yilendi baka bu tangulu ko. **13** Batu bobo bafuila basabuka mbu wu mbuaki banga mu ntoto mu minu mu kambu baka bima biobi baba wuyuma. Vayi basi Ezipite bu bedi ka sabuka vanina tsila, vayi bamona biawu ayi bavana buna bamana diama. **30** Mu diambu di minu, biawu mboti buna bakidi thama ayi bawu bibaka bi Yeliko bi bua bana ba Iseli bu bazunga

biawu tsambudi di bilumbu. **31** Mu diambu tezo ki totula menga. **5** Buna luzimbakana di minu, Lahabi, ka diambu ko wuba kuandi kueno mambu mama makulukindisanga, ndumba leta, wuvuka mu lufua va kimosi momo Nzambi kalukamba banga ti niandi ayi batu bobo bamanga tumukina Nzambi, wunyoluka kuidi bana bandi e? A Muan'ama, mu diambu kayakula bumboti batu batumu kadi lenzanga thumbudulu yi Pfumu; kadi mukinsueki mu tala Yeliko mu diela. **32** A vonga mu thangu kalembo ku temina, **6** bila mambu mbi ndieka buela tuba e? Buna thangu Pfumu wuntumbudilanga mutu wowo keta zola, mayiba yi fioti enati mfueti yolkila Ngedewoni, ayi wunzubanga lusuadi kuidi bobo kazebi ti Balaki, Samisoni, Zefeti, Davidi, Samueli ayi badi bana bandi. **7** Luvibidila ziphasi zieno. mimbikudi. **33** Mu diambu di minu bawu Nzambi ziawu zidi mu diambu di kululudika. babedisa mintinu, bavanga mambu ma busonga, Nzambi wukulumonanga banga bana. Muana batambula mambu momo baba vanina tsila; mbi wowo kakabakanga thumbudulu ko bakangisa miunu mi zikhosi; **34** bazima lulendo kuidi Dise? **8** Enati lukadi baka thumbudulu lu zimba zingolo; bavuka bu bedi kavondo mu yoyi yintambulanga bana boso, buna diodi sabala; batambula zingolo ka diambu ko baba dimmonisa ti luidi bana ba kindumba; luisi bavonga; bamonika binuani bingolo ku mvita; khatika bana ko. **9** Beto tuba ayi madise meto batinisa nkangu wu masodi ma banzenza. **35** ma kinsuni makutuvananga thumbudulu vayi Mu diambu di minu kiawu baketo baba vutudila tukubakinzikanga. Mbi bi kutukandika mu batu bawu bafua, mu mfulukulu. Muaki bankaka luta tumukina dise di diyili muingi tuzinga e? bayamusu ayi bamanga baba kula mu diambu di **10** Madise meto ma kinsuni makutuvananga bazaba ti bela fuluka mu mfulukulu yi kitoko. **36** thumbudulu mu ndambu thangu, boso bubela Bankaka basekonono, babeto bikoti, babakanga mayindu mawu vayi Nzambi wukutuvananga zisiensi ayi bakotoso mu minloko. **37** Bankaka thumbudulu mu diambu di mamboti meto, balozolo matadi, babasu mu bisi banga bu muingi mamveto tuba kithuadi mu bunlongo mbasulungu mabaya; bavondolo mu bisabala, buandi. **11** Bukiedika ti mu thangu yayi, bakituka mindiengidi, bamvuata minkanda mi thumbudulu yidi diambu di kiadi, bika di mamembi ayi mi zikhombo. Bakambu mamo khini. Vayi kunzimunina yimbutanga luzingu ayi bibioso, babamonisa ziphasi ayi bayamusu. lusonga lunzingulungu mu ndembama kuidi **38** Nza yisia ba yifuana mu diambu diawu ko. bawu batambula thumbudulu beni. **12** Diawu Badiengila mu makanga ayi mu miongo; mu vumunanu mioko mieno mivonga ayi makuma zithadi ayi mu mabulu madi mu ntoto. **39** Batu meno ma lebakana, **13** bika luludika minsolo boso bobo, ka diambu ko batelomonu kimbangi mu diambu di malu meno; mu diambu di kulu mu diambu di minu kiawu, vayi, kadi mutu ku bela kubika luta fumbuka vayi ku beluka. **14** kasia tambula ko bina biba vanunu tsila. **40** Tunuananu mu ba mu ndembama ayi batu boso Bila Nzambi wutukubikila mambu ma kitoko, ayi zinga luzingu lunlongo bila kambu luzingu wuzola ti bakituka batu bafuana banga beto.

12 Sumbu tuzungulu kuidi bambangi bawombo, bika tulozanu bizitu bioso ayi masumu makutuzungidilanga mu zindambu zioso. Vayi bika tuzawula thinu mu kambu vonga mu tsisanu yidi yeto ku ntuala. **2** Bika thalu eto yiba kaka kuidi Yesu bila niandi wutona ayi wudukisa minu kieto. Niandi, mu diambu di khini yoyi yiba ku ntual'andi, wuvibidila va dikulusi; kasia mona tsoni ko ayi buabu vuendi va koko ku lubakala lu kundu ki Kipfumu ki Nzambi. **3** Bika luyindulanu mutu wowo wuvibidila batu ba masumu, muingi lubika vonga ayi lebakana mu miela mieno. **4** Bu lueti nuanisa masumu, lutudidi ko mu lunlongo, mutu kalendi mona Pfumu ko. **15** Lulubuka tala mutu kabika kambu nlemvo wu Nzambi, mu diambu di muanzi wu ndudi wedi mena va luidi; muingi wubika totula divunzi ayi wubika bivisa bawombo mu beno. **16** Lulubuka muingi muna luidi, mutu kabika sala kindumba voti sekinina mambu ma nlongo banga bubela Esawu; mutu wusumbisa kikulutu kiandi mu diambu di bidia. **17** Bila, luzebi kueno ti kunzimunina bu kedi ka buela tomba baka kiuka ki lusakumunu, kasia kikununu ko bila diluaku disia buela ba ko muingi kaviakisa mambu mavanga dise diandi; ka diambu ko boso kaba ntomba lusakumunu buna wulembo didi. **18** Lusia fikama ko banga bana ba Iseli, ku mongo wulenda simbu; wowo wuba lema

mbazu, ku tombi ki nkobo ayi ku vuka; **19** voti batu boso bansadilanga kindumba ayi kitsuza. ku tulumbeta ko voti ku mbembo yimosi yi **5** Bika khadulu eno yibika diatusu kuidi luzolo tsisi yiba wakikisa mambu ma tsisi. Diawu lu zimbongo. Monanganu khini mu bima bibi batu bobo bawa yawu balomba mu diambu bidi yeno bila niandi veka Nzambi wutuba ti: babika buela wa diaka mbembo beni. **20** Bila Ndilendi kuyekula ko, ndilendi ku loza ko! **6** bamona ti balendi nunga ko mu kinzikanga Diawu tubekei bu tubila mu diana dioso, ti: Pfumu lutumunu lolo lutotukila muawu ti: ka diambu niandi wukutsadisanga, ndilendi mona tsisi ko. ko bulu kinsimba mongo, kifueti vondolo Mutu mbi kalenda kuphangga e? **7** Lutebukilanga mu matadi. **21** Mambu beni bu mabela ngolo moyo mintuadisi mieno mi lulonga mambu tsisi, diawu niandi veka Moyize kayamikina ti: ma Nzambi. Luyindulanga tsukulu yi khadulu Tsisi ndimmona ayi ndieka tita. **22** Vayi beno awu ayi lusokudila minu kiawu. **8** Yesu Klisto lutumbu fikama ku mongo wu Sioni, ku divula widi phila yimosi kibedi yono ayi lumbu kiaki di Nzambi yi moyo, ku Yelusalemi di Diyilu ayi mu mimvu mikamimani. (*aiōn g165*) **9** Lubika ayi kuidi minkangu na minkangu mi zimbasi vunu mu malongi ma phila mu phila ayi ma midi mu nkembo; **23** ayi kuidi Dibundu di bana nzenza. Bila bulutidi mfunu mintima mikindus batethi ba Nzambi bobo mazina mawu madi mu nlemvo wu Nzambi vayi bika mu khebolo masonama mu Diyilu. Beno lufikama kuidi yi mina mitedi ndiwulu, bila misadisanga ko Nzambi, zuzi di batu boso; ayi kuidi ziphevi zi bobobansadilanga miawu. **10** Tubeki diziku batu banlongo bamana fuana. **24** Beno lutumbu dintambukulungu makaba vayi batu bobo fikama kuidi Yesu, phovi yi Nguizani yimona bansalanga mu nzo ngoto basi ko minsua mu ayi kuidi menga mandi matenguka; momo dia. **11** Bila Pfumu yi zinganga Nzambi wunata meti yoluka bumboti viokila buyolukila menga menga ma bibulu mu diambu di ndemvokolo yi ma Abeli. **25** Lukeba tala luedi kambu wila masumu, ku Buangu kilutidi nlongo. Vayi zinitu mutu wovo wulembo yoluka. Bila enati bobo zi bibulu beni ziyokolo ku difula di Ka. **12** Diawu bamanga wila mutu wovo wuba lubula vava Yesu mamvandi kamonina ziphasi ku difula ntoto, basia vuka ko mu thumbudulu; buna di Ka, mu diambu di vedisa batu mu menga buevi buela bela kuidi beto enati tutembi mandi. **13** Diawu bika tuenda kuidi niandi, kuna manima kuidi mutu wovo wulembo yoluka difula di Ka ayi tukikinina fua zitsoni ziozi tona ku Diyilu e? **26** Mbembo'andi yinikuna kafua. **14** Bila vava tuisi ko divula dinzingilanga ntoto vayi buabu wuveni tsila yayi: Ndiela mu zithangu ziosovayi tulembo tombi divula buela nikuna diaka, vayi bika sia ti wo ntoto diodi di nkuiza. **15** Mu diambu di Yesu, bika kaka vayi ayi diyilu. **27** Diambu diadi: diaka tutambikanga kuidi Nzambi dikaba di minkunga; dinsundula ti bima bioso bilenda nikunu biobi bu dinsundula ti tufueti sanisinanga dizina bivangama, biela viakusu mu diambu biobi bi diandi. **16** Lubika zimbakana vanganga mamboti kabinkukanga ko bizingila. **28** Diawu, sumbu ayi kabulanga kuidi bakhomba bila makaba ma tuela tambula kipfumu kioki kakilendi nikuka phila yoyi mawu mamonisanga Nzambi khini. ko, bika tuzaba vutudilanga Nzambi matondo **17** Lutumukinanga mintuadisi mieno ayi luba ayi tunsadila mu phila yikumonisa khini mu kinzikanga; bila bawu beti sunga miela mieno ayi tumamana ayi mu lukinzu. **29** Bila Nzambi eto widi mbazu yeti zinisanga.

13 Bika luzolo lu kikhomba lusingila. **2**

Lubika zimbakananga yakulanga banzenza bumboti bila batu bankaka bayakula zimbasi mu kambu zaba. **3** Lutebukilanga moyo batu badi mu nloko banga ti mamveno luidi bakangama va kimosi ayi bawu. Lutebukilanga moyo batu bobo banyamusu bila beno mamveno lubeki zinitu ziozi zilenda yamusu. **4** Bika batu boso bakinzikanga dikuelu. Mfuli yi batu bakuelu yifueti banga yivedila bila Nzambi wela sambisa

di vanga luzolo luandi bu keti vanga mu beto
mambu moso momo makummonisanga khini
mu lulendo lu Yesu Klisto. Bika katambula
nkembo mu mimvu mioso. Amen. (aiōn g165)

22 A bakhomba, ndikululubula mu vibidila
mambu momo ndilulubudidi bila mu mambu
ma khufi kaka ndilusonikini. **23** Muaki luzaba ti
khomb'eto Timote wutotolo mu nloko. Enati
wela vika kuiza, buna ndielia kuiza kulutala
va kimosi ayi niandi. **24** Luvana mboti kuidi
mintuadisi mieno mioso ayi kuidi banlongo
boso. Basi Itali baluveni mboti. **25** Bika nlemvo
wuba yeno beno boso. Amen!

James

1 Zaki, kisadi ki Nzambi ayi ki Pfumu Yesu Klisto, mfidisidi nkandakuidi kumi makanda muadi ma batu ba Nzambi, momo matembakanva nza wumvimba. **2** A bakhomba ziama, bika lumona khini mu thangu luidi mu zithotolo ziphila mu phila. **3** Bika luzaba ti thotolo yi lummona mu minu kieno yimbutanga mvibudulu. **4** Vayi mvibudulu yimanisa kisalu kiandi mu diambu lumenika batu bafuana ayi baduka mu mambu moso, muingi lubika kambukadi diambu. **5** Enati vadi mutu mu benokambulu nduenga buna bika kalomba kuidi Nzambi wumvananga mu luzolo kuidi batu boso ayi niandi wumvananga mu kambutsembolo. Buna Nzambi wela kumvana. **6** Vayi bika kalombila mu minu, mu kambu memata bila woso mutu weti memata dedikini banga mayo ma mbu, mannikunungu kuidi phemo; manlozongondambu na ndambu. **7** Mutu wu phila yayi kabika tula diana ditambula kima kuidi Pfumu, **8** bila widi mutu wuvasuka mu mayindu mandi ayi widi mabaluka thangumu mabanza mandi. **9** Bika khomba yoyi yisukama, kakiniemisanga Nzambi bu keti kunnangika. **10** Vayi khomba yi kimvuana, kakiniemisanga Nzambi bu keti kunkululabila wela vioka banga teka ki tsola. **11** Thangu bu yitotukidi; buna muini andi wu ngolo wuyumisini biti, teka kiandi kibuidi ayi kitoko kiandi kilalikini. Buawubobo buela lalikinina nkua kimvuama mu mabanza mandi. **12** O khini kuidi mutu wovo weti kanga ntima mu phukumunu; bila bu kela monika wukuikama mu phukumunu, wela tambula budu ki luzingu; luzingu lolozambi kavanina tsila kuidi batu bobo beti kunzola. **13** Muaki mutu kabika tuba bu kavukumunu ti “Nzambi wulembo phukumuna”. Buna Bila mambu mambimbi malendi vukumuna Nzambi ko ayi niandi veka Nzambikalendi vukumuna mutu ko. **14** Vayi kadika mutu weti vukumunu bu keti tutu ayi vunukuidi zitsatu ziandi zimbimbi. **15** Bosi tsatu yimbimbi bu yiyyedidi, yimbutanga masumu; bosi masumu mawu yela mambutanga lufua. **16** Diawu bakhomba ziama zi luzolo, lubika vunuka, **17** bila kadika dikaba dimboti ayi kadika dikaba difuanadintotukilanga ku yilu kuidi dise dimvananga kiezila. Mu niandi muisiko kadi luviaikunu ayi kadi kitsuisula ki luviaikunu. **18** Mu

luzolo luandi veka, niandi wutubuta mu nzika mambu mandi ma kiedika muingi tuba banga batheti mu bivangu biandi. **19** A Bakhomba baama zi luzolo, bika kadika mutu kabanga wukubama mu wa; kabika vika yolukanga ayi kabika vika fuemanga. **20** Bila nganzi yi mutu yilendi vanga ko mambu masonga ma Nzambi. **21** Diawu lozanu mvindu woso ayi mambu moso mambimbi. Lutambula, mu kukikulula, mambu ma Nzambi, makunu mu mintima mieno, bila mawu mabeki lulendo lu vukisila miela mieno. **22** Muaki lubika sia ti ko wa na wa kaka tala luedi kukivuna beno veka vayi lusadilanga mawu. **23** Bila enati mutu weti wa mambu ma Nzambi vayi kamasadilanga ko, niandi dedikini banga mutu wuntala zizi kiandi mu lumueno; **24** niandi mana kukitala, wedi kuandi ayi tumbulu zimbakana buevi kadidi. **25** Vayi woso mutu weti landakana bumboti Mina mifuana miomimimvananga kiphuanza, ayi, widi wukangama mu miawu mu kambu kumizimbakana bu kamiwilu, vayi wukumisadilanga, buna mutu wowo wela monakhini mu mambu moso kamvanga. **26** Enati mutu weti kukibanzila ti niandi widi nsambidi wu Nzambivayi kasi zaba ko yadila ludimi luandi ko; buna wulembo kukivuni ayi sambila kuandi kuidi kuphamba. **27** Kinzambi kikiedika ayi kikambulu bila va meso ma Nzambi, dise; kuawu kuaku: sadisa bana basana ayi mafuola mu ziphasi ziawu ayi kukikeba wuvedila mu mambu ma ntoto.

2 Bakhomba baama, beno lunzingilanga bu lueti wilukila Pfumu Yesu Klisto, Pfumu yinckembo, lubika ba thalu yi zizi. **2** Zimbukila mutu kotidi mu nzo eno yi lukutukunu, vuetti pheti yi noloayi minledi milembo lezama. Bosi muna yawu thangu buela mona mutu wunkakawusukama, wiza kota ayi vuetti minledi mimvindu. **3** Vayi bu lumueni mutu vuetti minledi minlezama ayi lunkembi: “Yiza vuandi vava, va buangu ki luzitu” vayi lukembi kuidi nsukami: “Yenda telama kuna” voti “yiza vuandi va tsi, vava ndieti tula malu mama”. **4** Buna luisi tula luviaikunu ko ayi, kituka mazuzi momo madimayindu mambimbi ko e? **5** Luwa bakhomba ziama zi luzolo: a buevi, Nzambi kasia sobula kominsukami va nza muingi mikituka zimvuama mu minu ayi mintambula kipfumu kioki kavanina tsila kuidi batu boso beti kunzola e? **6** Vayi beno lueti lenza nsukami. Luisi zaba

ko ti zimvuama bawu beti lumenisa phasi wusonga ayi wutedolo nkundi wu Nzambi. **24**
ayi bawu beti kulufunda kuidi mazuzi mu Lumueni buabu ti mutu weti kitulu wusonga va
zitilibinadu e? **7** Bosi, keti bawu beti vueza meso ma Nzambimu diambu di mavanga mandi
dizina di kitoko diluvana Nzambi e? **8** Muaki vayi bika sia ti mu diambu di minu kiandi kaka.
enati lulembo kinzika Muina wu kipfumu ki **25** Lahabi, ndumba leta, kasia monika wusonga
Nzambi boso buididi mu masonoko ti: wela zola ko va meso ma Nzambi mu diambu di mavanga
ndiaku banga bu weti kizodila ngeyo veka; buna mandi bu kayakula bumboti bamvualaa ayi bu
dimbotilulembo vangi. **9** Vayi enati lulembo kaba tinisina mu nzila yinkaka e? **26** Banga nitu
tudi luviaikunu mu batu, buna lulembo vodi yikambulu Pheve yidi yifua. Minu kikambulu
masumu ayi Muina wulembo kulubedisa bila
lukadi kuwukinzika. **10** Bila woso mutu weti
kinzika Mina mioso vayi bundudi Muina wumosi
kaka buna Mina mioso miawu kabundudi. **11** Bila
mutu wovo wukamba ti: wulendi vanga kitsuza
ko, wubuela tuba diaka: wulendi vonda ko. Enati
wukadi vanga kitsuza vayi vondidi mutu buna
Mina mioso miawu bundudi. **12** Bika lutubanga
ayi luvanganga banga batu bafueti sambusu
kuidi Mina mimvananga kiphuanza. **13** Nzambi
wela sambisa, mu kambu kiadi, mutu wovo
wela kambu moninabankaka kiadi vayi kiadi
kieti nunga tsambusulu. **14** Bakhomba baama,
mutu mbi kalenda baka mu tuba ti minu kidi
yandi enati kakadi monisa kiawu mu mavanga
mandi e? Minu ki phila yoyi kilendakumvukisa
e? **15** Enati khomba yi bakala voti yi nketo
kasi ko minledi ayi bidia bi kadika lumbu; **16**
Vayi wumosi mu beno wuba kemb “A bakundi,
yendau mu ndembama; luyota mbazu ayi ludia
bumboti” mu kambu ku bavana bima biobi
bavuidi mfunu mu zinitu ziawu; buna mfunu
mbi e? **17** Yidi phila yimosi mu diambu di minu.
Enati minu kikadi monika mu mavanga buna
kidi kifua. **18** Vayi mutu wulenda tuba: “Ngeyo
minu kidi yaku, minu mavanga madi yama.” Bika
wumbonisa minu kiaku kikambulu mavanga
bosu minu ndiekakumonisa minu kiama kidi
ayi mavanga. **19** Ngeyo weti wilukila ti Nzambi
yimosi kaka yidi. Bomboti kuandi; vayi ziphevi
zimbimbi zieti wilukila ti Nzambi yimosi kaka
yidi ayi zieti tita. **20** Tala ngeyo wukadi yindula!
Tidi zaba ti minu kikambulu mavanga kidi kifua
e? **21** Abalahami, nkulu eto, kasia kitulu ko
mutu wusonga mu diambu di mavanga mandi
bu katambika muan'andi Isaki banga dikaba
va diziku e? **22** Wummona, minu kiandi ayi
mavanga mandi binsala va kimosi. Minu kiandi
kimonika minu kifuana mu diambu di mavanga
mandi. **23** Buawu bobo budedikinina masonama
mu minkanda mu diambu diandi: Abalahami
wuwilukila Nzambi, ayi diawu katangulu mutu
ko va meso ma Nzambi mu diambu di mavanga
mandi bu kayakula bumboti bamvualaa ayi bu
kaba tinisina mu nzila yinkaka e? **26** Banga nitu
yikambulu Pheve yidi yifua. Minu kikambulu
mavanga kidi kifua.

3 Bakhomba baama, lubika ba bawombo
banlongisa; luzebi ti beto minlongi beto
tuela luta sambusu. **2** Bila beto boso tueti
vanga zinzimbala mu zinzila zi phila mu phila.
Woso mutu wukakavanganga nzimbala ko mu
mambu keti tuba, buna widimutu wufuana;
mutu wulenda yadila nitu'andi yimvimba. **3**
Bu tueti tula minsinga mu munu wu phunda
muungi yitutumimina, buna tueti tumina
nitu andi yimvimba. **4** Tala masuwa, ka
diambu ko, madi manneni ayi phepi yingolo
mikumayimvevumunanga mawu vayi meti
tuadusu kuidi sengo fifiotivayi fieti kukiniemisa mu
diambu di mambu mandi manneni. Keti mbazu
yifioti yilenda kuandi yoka nsitu wunneni. **6**
Ludimi luidi mbazu, luidi nza yifulukidi mambu
mambimbi. Luawu luidi va khatitsika binama
bi nitu eto vayi lumbivisanga nitu yimvimba.
Luawu lemvo mu mbazu yoyi yimbanga ku
bulungi, buna yinzinisangaluzingu lueto loso.
(Geenna g1067) **7** Mutu wulenda yodika zi phila
zioso zi bibulu: bibulu bi nsitu: bibulu bidi
malu maya; zinuni, bibulu bindiatilanga mu
vumu, ayi bibulu binzingilanga mu mbu. Vayi
mutu wukubiyodikanga. **8** Vayi mu diambu di
ludimi kuisi ko mutu wulenda yadika luawu;
bila luidi kima kimbimbi; kivonganga ko, lubeki
mitsa mimvondanga. **9** Mu luawu tueti sadila
mu kembisa Pfumu, Dise dieto, ayi luawu
tueti sadila mu singa batu bobo bavangulu
mu mfikula yi Nzambi. **10** Mu munu wumosi
kaka muntotukilanga lusakumunu ayi tsingulu.
Bakhomba baama, buawu ko bobo bufueti bela.
11 Lutuama mona tho yi nlangu yintotula mu
khumbu yimosi nlangu wu kitoko ayi nlangu
wu ndudi e? **12** A bakhomba ziama, nti wu figi
wulenda buta makundi ma Olivevoti nti wu

vinu wulenda buta makundi ma figi e? Tho yi 10 Bika lukikulula va meso ma Pfumu, buna nlanguyidi ndudi-tsalu yilendi totula nlangu wu niandi wela kulunangika. 11 A Bakhomba baama, kitoko ko. 12 Buna luidi, nani widi Nduenga ayi lubika ba kifu kitubidilanga badieno. Bila woso widi diela? Bika kamonisa khadulu yimboti mu mutu wuntubidila khomb'andi voti sambisidi mavanga mandi mamvangimina mu nlembami khomb'andi, buna kazaba ti Mina katubididi ayi yi nduenga. 14 Vayi enati kiphala kingolo ayi kasambisidi. Vayi enati ngeyo sambisidi Mina, pheve yi ziphaka bidi mu mintima mieno, buna wusiedi ko mutu wowo wunsadilanga buna lubika kukiniemisa ayi lubika tubanga miawu vayi weka zuzi di Mina. 12 Vayi lubika luvunu mu kakidilanga mambu ma kiedika. 15 zimbakana ti mutu kaka wumosi wumvananga Nduenga yi phila yoyi yilendi ba kuidi Nzambi Mina ayi niandi zuzi. Niandi kaka wulenda ko; yidi nduenga yinza, yidi yi kimutu ayi vukisa ayi wulenda vonda. Vayi ngeyo widi yi ziphevi zimbimbi. 16 Bila voso vama vadi nani mu sambisa ndiaku e? 13 Luwa mboti beno kiphala ayi pheve yi ziphaka vawu vadidivunzi lueta tuba: "Buabu voti mbazi tuela kuenda ku ayi mavanga mambimbi ma phila mu phila. 17 divula di kingandi; mvu mvimba tuela kukadila; Vayi nduenga yintotukila kuidi Nzambi yidi kuna tuela sala kisalu kisumbisa bima, ayi tuela yivedila vana kitheti, bosi yidi yi ndembama, baka zimbongo ziwombo." 14 Beno lukadi kueno yi lembama; yizebi vika lebuka; yifulukidi mu zaba buevi buela bela luzingu lueno mu lumbu mamboti ayi yimbutanga mimbutu mimbote; ki mbazi. A mbi biobi luzingu lueno e? Keti yitulanga luviaikunu ko ayiyisi mayuya ko. luzingu lueno luidi banga muisiwumonikini mu 18 Vayi batu bobo bansalanga mu diambu di ndambu thangu vayi zimbukila wuzimbidi. 15 ndembama bankunanga, mbuta wubusonga mu Tala nganu phila lufueti yolukilanga yawu yayi: ndembama.

4 A kuevi kueti ba zikhindu ayi ziphaka zidi mu beno e? Keti mu zitsatu zimbimbi zilembo

nuani mu binama bieno. 2 Lunzininanga bima vayi lubakanga ko; lueti vonda ayi kiphala kingolo kidi yeno vayi lubakanga ko. Lueti

nuana ayi lueti zonza. Lutambulanga ko bima biobi lueti tomba bila lubitombanga kuidi Nzambi ko. 3 Lueti lomba vayi lutambulanga ko bila bumbimbi lueti lombila, lueti bilombila mu diambu di zikhini zieno veka. 4 Luidi bankua kitsuza! Luisi zaba ko ti kikundi ki nza kidi bumberaiayi Nzambi e? Woso mutu tidi ba nkundi wu nza, wunkitukanga mbeni yi Nzambi. 5 Beno lummuena ti mu phamba masonoko meti tubila ti: Mu kiphala kingolo kanzodilanga Pheve yoyi katula mu beto.

6 Muaki, nlemvo wuwombo kakutuvananga. Diawu katubila ti: Nzambi wunkakidilanga bankua luniendo vayi nlemvo andi widi kuidi batu bobo bakukikululanga. 7 Diawu, bika lutumukinanga Nzambi, vayi lunuanisa satana, buna wela kulutina. 8 Bika lufikama vadi Nzambi ayi niandi wela kulufikama. A beno bankua masumu, bika lusukula mioko mieno, vedisanu mintima mieno beno batu luidi mintima mi vasuka. 9 Bika lumona mabienga meno; bika luba mu kaniki, bika ludila. Bikadisevo dieno dikituka bidilu; bika khini eno yikituka kiadi.

ayi zinga ayi tuela vanga diadi voti dina." 16 Vayi beno luntulanga luniendo lueno mu zikhau zieno. Luzaba ti luniendo lu phila yoyi luidi lu mbimbi. 17 Woso kuandi mutu zebi vanga mamboti vayi kakadi kumavanga, niandivididi masumu.

5 A beno zimvuama, lungua buabu! Bika ludila ayi lunionga mu diambu di mabienga momo mela lukuizila. 2 Kimvuama kieno kidi kibola;

bosi mirledi mieno midiwulu kuidi zimvidi. 3 Nolo ayi palata bieno bieka khazu-khazu, bosi khazu-khazu beni yawu yela lutelimina kimbangi, yawu yela mana vokuna dia minsuni mi zinitu zieno banga mbazu. Beno lueti kukiwokisila kimvuama mu bilumbu bitsuka. 4 Luisia futa ko mfutu wufuana kuidi bisadi biobi bisedi mu zitsola zieno. Wanu maniongo mawu.

Yamikina ku batu bobo beti vela mimbutu kutudidinate mu matu ma Pfumu yi minkangu mi masodi. 5 Luzingidi mu luzingu lu zikhini ayi lu kitoko vava ntoto; lumeni kituka barneni banga bibulu bimvingila lumbu kioki biela vondo. 6 Beno lubedisa, luvonda mutu wusonga, ayi niandi kasia kulukandika ko. 7 A bakhomba, bika luvibidila nate Pfumu kela kuiza. Luyindula mutu wowo weti kuna zitsola: weti vingila mimbutu mi ntoto. Weti kumivibidila nate miela nokono zimvula zitheti ayi zindolo. 8 Nyinga, beno mamveno, bika luvibidila. Bika

lukindisa mintima mieno bila Pfumu weka nduka kuiza. **9** Zikhomba, mutu kabika niunguta mu diambu di khomb'andi muingi lubika sambusu. Tala zuzi telimini va muelo. **10** Mu diambu di zaba vibidila mu ziphasi, lufueti sokudila mimbikudi miomi mibikula mu dizina di Pfumu. **11** Bila tulembo tubi ti khini kuidi batu bobo bazebi vibidila. Keti luwaphila yoyi Yobi kavibidila ziphasi ziozi kamona ayi luzebi tsukulu mbi Pfumu kamvangila; bila Pfumu widi nkua mamboti ayi weti mona batu kiadi. **12** Bakhomba baama, mu mambu moso lumvanga; lubika leva ndefi mu dizinadi diyilu, mu dizina di ntoto voti mu diambu dinkaka. Vayi bika "Nyinga" dieno yibanga kaka "nyinga" ayi "Nana" dieno yibanga kaka "nana" muingi lubika bua ku tsi thumbudulu. **13** Enati vadi mutu buna luidi wummona phasi, buna bika kasambilia. Enati vadi mutu wumona khini, bika kayimbila minkunga. **14** Enati vadi mutu buna luidi wumbela, buna bika katumisa bakulutu ba Dibundu muingi bansambidila ayi bamvinda mafuta mu dizina di Pfumu. **15** Buna lusambulu lolo lusambudulu mu minu luela vukisa mbevo ayi buna Pfumu wela kuntelimisa. Ayi enati masumu kavola buna wela lemvokolo. **16** Lukikininanga masumu meno kuidi badieno; bosi lusambidilanga badieno muingi lubeluka. Bila lusambulu, lu mutu wusonga, lubeki zingolo ziwombo zivangila mambu mawombo. **17** Eli wuba mutu banga beto, vayi wusambila mu bufula muingi mvula yibika buela noka; buna mvula yisia buela noka ko va ntoto mu tezo ki mimvu mitatu ayi zingonda zisambanu. **18** Bosi wubuela sambila diaka buna mvula yibuela noka ayi ntoto wubuela buta mimbutu miandi. **19** Bakhomba baama, enati vadi mutu buna luidi wuzimbala mu mambuma kiedika vayi mutu wunkaka wunsadisidi mu kumvutula mu nzila, **20** buna bika luzaba ti woso mutu wela vutula nkua masumu mu nzila yoyi kedi kazimbidila buna wela kumvukisa mu lufua ayi masumu mawombo mela lemvokolo.

1 Peter

1 Piela, mvuala wu Yesu Klisto, mfidisidi nkanda kuidi bobo Nzambi kasobula ayi banzingila mu zitsi banzenza, batembakana mu bizunga bi Ponti, Ngalatiya, Kapadosi, Azi ayi Bitini. **2** Nzambi Tata wulusobula tona thama boso bubela lukanu luandi lolonakubika ayi beno lukitulu batu banlongo mu lusadusu lu Pheve andi mu diambu di tumukina Yesu Klisto ayi vedoso mu menga mandi. Bika nlemvo ayi ndembama biba yeno mu buwombo. **3** Bika Nzambi kakemboso, niandi Dise di Pfumu eto Yesu Klisto wutuvana luzingu lumona mu kiadi kiandi bu kafulukisa Yesu Klisto mu bafua, mu kutuvana diana diodi di moyo. **4** Bila wutukubikila kiuka kioki kilendi fua ko; kilendi biva ko; kilendi vembudila ko, kioki kilundulu ku diyilu mu diambu dieno. **5** Beno lunkebolongo mu lulendo lu Nzambi mu nzila yi minu mu diambu di phulusu yoyi yikubimini mu monokoso mu thangu yi tsuka. **6** Diawu diodi dilembo kulumonisa khini, ka diambu ko buabu lufueti monoso diaka kiadi, mu ndambu thangu mu diambu di zithotolo zi phila mu phila **7** muingi minu kieno bu kimeni toto bumboti kikituka diambu di luzitu, di nkembo ayi di nzitusu mu lumbu kiela kuiza Yesu Klisto, bila minu kienokilutidi luvalu ayi nolo yoyo yeti biva ayi yoyi beti tota ku mbazu. **8** Yesu, mutu wovo kalumueni ko vayi lueti kunzola. Ka diambu ko beno lumueni ko vayi lueti kunwilukila ayi diawu luididi mu khini yi nkemboayi yika yilendi sudukusu ko. **9** Bila lutambulanga tsundu yi minu kieno: phulusu yi miela mieno. **10** Mimbikudi, miomi mibikula nlemvo wovo balukubikila miyuvula ayi mifiongunina tsundu yi phulusu beni. **11** Mizola zaba thangu mbi voti buevi buela vangimina mambu momo matuba Pheve yi Klisto, Pheve yoyi yiba mu bawu; yisamuna tona thama ziphasi ziela mona Klisto ayi nkembo wovo wela landakana. **12** Baba monisa ti mambu beni momo baba kamba, masia ba mu diambudiawu ko vayi mu diambu dieno. Buabu balukamba mambu beni kuidi batubobo balusamunina Nsamu Wumboti mu nzila yi lulendo lu Pheve Yinlongo, yoyi yiba ku Diyilu. Ayi zimbasi zimmonanga phuila mu mona mambu beni. **13** Diawu, bika luba bakubama mu diela dieno mu diambu di sala

ayi lubika ba phulu dia ayi nua; lutula diana dieno mu nlemvo wovo luelatambula mu lumbu Yesu Klisto kela monika. **14** Banga bana badi bulemvo, lubika landakana zinzinunu ziozi ziba yenomu thama bu luba batu bakambulu diela. **15** Vayi bu didi ti mutu wovo wulutela widi wunlongo, buna bika beno mamveno luba banlongo mu khadulu eno; **16** bila masonama ti: Bika luba banlongo bila minu veka ndidi wunlongo! **17** Enati mu lusambulu lueno, lueti tedila Tata mutu wovo wetisambilu batu boso buididi mavanga mawu mu kambu ntalu zizi mu batu; buna bika bu lukidi va nza, lusingila mu lukinzu va ntual'andi. **18** Beno luzebi ti lukulu mu nzingulu eno yi buvungisi yoyi bakulu beno balulongisa. Khudulu eno yisia vangimina mu bima bimbolanga ko, mu palata ko voti mu nolo ko **19** vayi mu menga ma thalu, ma Klisto widi banga muana dimemi wukambulu kieta ayi wukambulu kadi ditona. **20** Niandi wusobolo nza yivangama ntoto wuvangama ayi wumonika mu diambu dieno mu zithangu ziasi zi tsuka. **21** Mu nzil'andi lueka wilukila Nzambi yoyi yimfulukisa mu bafuaayi yimvana nkembo mu diambu di minu kieno ayi diana dieno bibanga kaka mu Nzambi. **22** Lumana vedoso bu lutumukina mambu ma kiedika mu diambu di luzola mu bukiedika bakhomba zieno. Diawu luzolasananga beno na beno mu ntimawu vedila **23** beno lubutuka mbutuka yimona, bika sia ti mu lulendo lu nkuna weti fuanga vayi mu lulendo lu nkuna wovo ka wufuanga ko; mu mambu ma moyo ma Nzambi, momo madi mu zithangu zioso. (aiōn g165) **24** Bila disonama ti: Woso mutu widi banga kiti ki nsitu Nkembo woso wu batu widi banga teka ki zitsola Kiti kieti yuma ayi teka kiandi kieti bua. **25** Vayi mambu ma Pfumu manzingilanga mu zithangu zioso. Muaki mambu beni wawu Nsamu Wumboti wovo balulonga. (aiōn g165)

2 Luloza mambu moso ma ngianza ayi luvunu; mayuya, kikhenene ayi tubidila badieno ku ndambu. **2** Banga bana batsombi, bika lumona phuila yi miliki mikambu sobokoso ayi mi kipheve, muingi lubaka buyundukila mu diambu di miliki beni mu diambu tambula phulusu, **3** bu lubimba ti Pfumu widi wu mboti. **4** Bika lufikama vadi niandi, niandi ditadi di moyo diloya batu, vayi disobolo kuidi Nzambi ayi didi di mfunu kuidi Nzambi. **5** Diawu beno mamveno

luidi matadi ma moyo, bika lutungu mu diambu kudi bapfumu bambimbi. **19** Bila didi diambu di vanga nzo yi kipheve ayi mu diambu lukubika di mfunu, enati mutu wulembo vibidila ziphasi dikabu di banganga Nzambi zivedila. Banganga bu betikummonisa ziphasi mu kambu bila Nzambi bakubuku mu diambu di tambikanga mu diambu di Nzambi. **20** Bila nkembo mbi makaba ma kipheve momo mammonisa Nzambi luela tambula enati luvibididi bu balubetidi mu khini mu nzila yi Yesu Klisto. **6** Bila tala mambu mambimbi ma luvengi e? Vayi enati lummona masonama mu masonuku: Minu thudidi ditadi ziphasi bu luvengi mamboti ayi luvibididi; di mfunu, di fuma ki nzo ditadi disobolo ayi di buna diodi didi diambu di mfunu va meso ma thalu; woso wukudiwilukila kalendi fua tsoni Nzambi. **21** Mu bila kioki beno lutedolo mbila ko. **7** Nyinga, mfunu wuwombo didi kudi beno bila Klisto wumona ziphasimu diambu dieno. lueti wilukila vayi kuidibobo kaba wilukilanga Niandi wulubikila kifuani muingi lulandakana ko: Ditadi diodi mintungi miloza dikitukidi zithambi ziandi. **22** Kasia vola masumu ko, kasia ditadi di mfunu, ditadi di fuma ki nzo. **8** tuba luvunu ko. **23** Bu kafingu, niandi kasia Batu balembo bumina thutu va ditadi beni vutula mu finga ko; bu kamonozi ziphasi, niandi ayi dilembo buisi batu. Bila bamanga wilukila kasia temina ko vayi wutumbu kiyekula kudi mambu ma Nzambi diawu balembo buminina zuzi di busonga. **24** Niandi wunata masumu thutu. Bumina thutu ayi bua mawu mambu meto mu nitu'andi va dikulusi, muingi ka bakubukulu. **9** Vayi beno luidi nkuna wu batu diambu ko tufuidi mu masumu, tuzinga lusingu basobolo, dikabu di banganga Nzambi, dikanda lusonga. Bila mu ziphuta ziandi lubelukila. **25** dinlongo; batu bobo Nzambi kavuidi mu diambu Bila luba banga mameme mazimbala vayi buabu lusamuna mavangamutu wowo wulutela bu luvutukidi kudi mvungi ayi nsungi wu miela luba mu tombi muingi luiza ku kiezila kiandi mieno.

kimboti. **10** Bila mu thama beno lusia ba batu bandi ko vayi buabu luyikidi batu ba Nzambi; mu thama lusia ba ku tsi nlenvo ko vayi buabu ku tsi nlenvo lueka. **11** Bakundi bama ba luzolo, luidi banzenza ayi minkibi va nza yayi; diawu ndikululeba mu tina zinzinunu zi nsuni, zinnuanisanga muela. **12** Bika khadulu'eno va khatitsika Bapakanu yiba yimboti mu diambu divovo balembo kulutubidila banga ti luidi batu bambimbi, bamona mavangameno mamboti ayi bela kembisa Nzambi mu thangu kela kuiza. **13** Mu diambu di luzolo mu Pfumu, bika luba bulemvo kudi babo beti yala: kuidi ntinu, pfumu yitheti mu luvalu. **14** Kuidi baguvelenele, bobo ntinu keti tuma mu diambu di vanangathumbudulu kudi minyadi, batu bobo bamvanganga mbimbi ayi mu diambu di niemisanga bobo bamvanganga mamboti. **15** Bila tala buididi luzolo lu Nzambi: bika luvanga mamboti muingimiunu mi batu bakambulu diela mizibama. **16** Bika luba batu badi mu kiphuanza vayi kiphuanza beni kibikaba banga yunga mu diambu di fuka mambimbi; vayi bika luba bangabisadi bi Nzambi. **17** Lukinzikanga batu boso. Luzola bakhomba zieno mu minu; "lukinzikanga Nzambi ayi luzitisanga ntinu." **18** A beno bisadi, bika luba bulemvo kudi bapfumu zieno mu lukinzu loso, bika sia kaka kudi bapfumu badi mboti ayi balembama vayi ayi

3 Buawu bobo beno baketo: bika luba bulemvo kudi babakala beno muingi, enati babakala bankaka mu bawu bawilukilanga mambu ma Nzambi ko, balenda balula mintima miawu mu kambu longo mambu ma Nzambi bu beti mona khadulu yi baketo bawu **2** bila bela mona ti nzingulu yeno yidi yivedila ayi yidi yi lukinzu. **3** Bika lutomba, bika sia kitoko ki mbata kaka: zitsuki zikangusu bumboti, bilunga binolo, minledi mi kitoko **4** vayi bika lutomba kitoko ki khati kioki kilendi suka ko, kilembami kindembama kimonikanga mfunu va meso ma Nzambi. **5** Buawu bobo mu thama buvuatila baketo banlongo; bobo batula diana diawu mu Nzambi ayi bulemvo baba kudi babakala bawu. **6** Buawu bobo bubela Sala: bu katumimina Abalahami buna wuntedila Pfumu'ama. Beno lukitukidi bana bandi ba baketo enati lumvanga mambotimu kambu mona tsisi. **7** Bobuawu beno babakala, lusinga va kimosi ayi baketo beno mu diela, banga kudi vangu kilebakana. Bika luba kinzikanga. Bafueti tambulangava kimosi ayi beno dikaba di nlenvo di lusingu muingi va bika ba diambu dinkakidila zitsambulu zieno. **8** Bosi, bika beno boso luba mayindu mamosi; bika lumonasananga kiadi; bika luzolasananga banga bakhomba; bika luba batu bamboti; bika lukikululanga. **9** Lubika

vutudilanga mambimbi mu mambimbi; fingu 4 Sumbu Klisto kamona ziphasi mu nitu'andi, mu bifingu. Vayi bulutidi mboti lusakumunanga buna bika beno mamveno luba mayindu bila mu bila kioki beno lutedolo mbila muingi momo; bila mutu wowo wumona ziphasi mu nitu lutambula lusakumunu. 10 Woso mutu zodidi andi widi wuvambana ayi masumu 2 mu diambu zinga mboti ayi zodidi mona bilumbu bi zikhini, kabika buela zingila, mu ndambu yi bilumbu buna kafueti yadila ludimi luandi mu mambu bisiedi yandi mu nitu andi, boso buididi zitsatu mambimbi ayi bididi biandi mu mambu ma zi batu vayi boso buididi luzolo lu Nzambi. 3 luvunu. 11 Kafueti tinanga mambimbi ayi Bila mu bilumbu biviokidi, luviojisidi thangu kafueti vanganga mamboti; kafueti tombanga yiwombo mu vanganga luzolo lu Bapakanu ndembama ayi landakananga yawu. 12 Bila bu lukivana mu kitsuza, mu zitsatu zimbimbi, meso ma Pfumu madi kuidi basonga; Pfumu mu kolo malavu, mu phulu yi dia ayi yi nua, wuntambanga dikutu diandi mu lusambulu lu mu sambilanga bitumba. 4 Bukiedika, buabu basonga, vayi zizi ki Pfumu kidi kikangama kuidi balembo simina bu lunkambu buela zawula bobo bamvanganga mambimbi. 13 Nani wulenda yawu mu luzingu lu kitsuza; balembo ku luvuez. kuluvanga phasi enati mamboti kaka lueti vanga 5 Vayi bela vumbula kipholo kiawu kuidi mutu e? 14 Vayi enati lulenda mona phasi mu diambu wowo widi wukubama mu sambisa batu bobo di mambu masonga, buna luidi mu khini. Lubika badi moyo ayi bafua. 6 Kiawu kioki bila Nsamu mona batu tsisi ayi lubika kukiyamisa. 15 Vayi Wumboti wunlongolo kuidi batu bobo bafua, mu mintima mieno lukembisa Klisto banga mu diambu bu basambusu mu nsuni banga Pfumu. Bika lukalanga bakubama mu zithangu batu bobo badi moyo, babaka bu zingila mu zioso mu vutula mu malembi ayi mu lukinzu Pheve boso buididi Nzambi yi moyo. 7 Tsukulu kuidi woso mutu tidi zaba bila ki diana diodi yi mambu moso yeka nduka. Diawu lubika didi mu beno. 16 Vayi bika luba mayindu ba phulu yi dia ayi yi nua vayi luleka nkielo mamboti ma ntima mivedila mu diambu di mu sambila. 8 Vayi tuamina mambu moso batu bobo balembokulutubidila banga ti luidi luzolasananga beno na beno mu bukiedika, bila batu bamvanganga mambu mambimbi, batu luzolo lueti fuka masumu mawombo. 9 Luyakula bobo balembo yolkila khadulu eno yimboti mu bumboti banzenza mu kambu maniunguta. Klisto bafua tsoni. 17 Bila bulutidi mboti, enati 10 Bika kadika mutu wutambula dikaba di buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu mona kipheve kasadila diawu mu diambu di sadisa phasi mu vanganga mambu mamboti vayi bika batu bankaka, banga nkebi wumboti wu nlemvo mu vanganga mambu mambimbi. 18 Niandi veka wu Nzambi; nlemvo wowo widi mu ziphila mu Klisto wumona phasi mu khumbu yimosi mu diambu di masumu meno; niandi mutu wusong; wufua mu diambu di batu bobo bakambulu basongamuingi katunata kuidi Nzambi. Wufua mu nsuni vayi wuzingusu mu Pheve. 19 Mu pheve beni kayendila ayi kalongila ziphevi ziba mu nloko. 20 Zipheve beni zisia tuama tumukina ko, ka diambu ko Nzambi wuvibidila Amen! (aiōn g165) 12 Bakundi bama, lubika simina mu thangu Nowa kaba tunga masuwa. Batu bafioti kuandi, dinana kuandi di batu divuka mu khuka yi nlangu beni. 21 Buawu bobo beno luvukidi buabu. Mambu momo madi kifuani ki mbotokolo. Yawu yisi ko mu diambu di sukula mvindu yi nitu vayi mu diambu di kukiyekula kavuendi va lubakala lu Nzambi tona kakuma kavondidi mutu voti bu kayibidi, voti bu ku Diyili; zimbasi ayi bipfumu ayi lulendo bidi kavengi mambimbi voti bu kakotidi mu mambu ku tsi minsua miandi.

4 Sumbu Klisto kamona ziphasi mu nitu'andi, buna bika beno mamveno luba mayindu bila mu bila kioki beno lutedolo mbila muingi momo; bila mutu wowo wumona ziphasi mu nitu lutambula lusakumunu. 10 Woso mutu zodidi andi widi wuvambana ayi masumu 2 mu diambu zinga mboti ayi zodidi mona bilumbu bi zikhini, kabika buela zingila, mu ndambu yi bilumbu buna kafueti yadila ludimi luandi mu mambu bisiedi yandi mu nitu andi, boso buididi zitsatu mambimbi ayi bididi biandi mu mambu ma zi batu vayi boso buididi luzolo lu Nzambi. 3 luvunu. 11 Kafueti tinanga mambimbi ayi Bila mu bilumbu biviokidi, luviojisidi thangu kafueti vanganga mamboti; kafueti tombanga yiwombo mu vanganga luzolo lu Bapakanu ndembama ayi landakananga yawu. 12 Bila bu lukivana mu kitsuza, mu zitsatu zimbimbi, meso ma Pfumu madi kuidi basonga; Pfumu mu kolo malavu, mu phulu yi dia ayi yi nua, wuntambanga dikutu diandi mu lusambulu lu mu sambilanga bitumba. 4 Bukiedika, buabu basonga, vayi zizi ki Pfumu kidi kikangama kuidi balembo simina bu lunkambu buela zawula bobo bamvanganga mambimbi. 13 Nani wulenda yawu mu luzingu lu kitsuza; balembo ku luvuez. kuluvanga phasi enati mamboti kaka lueti vanga 5 Vayi bela vumbula kipholo kiawu kuidi mutu e? 14 Vayi enati lulenda mona phasi mu diambu wowo widi wukubama mu sambisa batu bobo di mambu masonga, buna luidi mu khini. Lubika badi moyo ayi bafua. 6 Kiawu kioki bila Nsamu mona batu tsisi ayi lubika kukiyamisa. 15 Vayi Wumboti wunlongolo kuidi batu bobo bafua, mu mintima mieno lukembisa Klisto banga mu diambu bu basambusu mu nsuni banga Pfumu. Bika lukalanga bakubama mu zithangu batu bobo badi moyo, babaka bu zingila mu zioso mu vutula mu malembi ayi mu lukinzu Pheve boso buididi Nzambi yi moyo. 7 Tsukulu kuidi woso mutu tidi zaba bila ki diana diodi yi mambu moso yeka nduka. Diawu lubika didi mu beno. 16 Vayi bika luba mayindu ba phulu yi dia ayi yi nua vayi luleka nkielo mamboti ma ntima mivedila mu diambu di mu sambila. 8 Vayi tuamina mambu moso batu bobo balembokulutubidila banga ti luidi luzolasananga beno na beno mu bukiedika, bila batu bamvanganga mambu mambimbi, batu luzolo lueti fuka masumu mawombo. 9 Luyakula bobo balembo yolkila khadulu eno yimboti mu bumboti banzenza mu kambu maniunguta. Klisto bafua tsoni. 17 Bila bulutidi mboti, enati 10 Bika kadika mutu wutambula dikaba di buawu bobo buididi luzolo lu Nzambi, mu mona kipheve kasadila diawu mu diambu di sadisa phasi mu vanganga mambu mamboti vayi bika batu bankaka, banga nkebi wumboti wu nlemvo mu vanganga mambu mambimbi. 18 Niandi veka wu Nzambi; nlemvo wowo widi mu ziphila mu Klisto wumona phasi mu khumbu yimosi mu diambu di masumu meno; niandi mutu wusong; wufua mu diambu di batu bobo bakambulu basongamuingi katunata kuidi Nzambi. Wufua mu nsuni vayi wuzingusu mu Pheve. 19 Mu pheve beni kayendila ayi kalongila ziphevi ziba mu nloko. 20 Zipheve beni zisia tuama tumukina ko, ka diambu ko Nzambi wuvibidila Amen! (aiōn g165) 12 Bakundi bama, lubika simina mu diambu di zithotolo mu ziphasi ziozilulembo moni banga ti beno lubuilulu diambu di tsisi. 13 Vayi bika lumona khini bila lunnata ndambu yi ziphasi zi Klisto muingi beno mamveno lumona khini mu thangu kela monika mu nkembo'andi woso. 14 Enati balembo lufingi mu diambu di kuidi Nzambi mu mayindu mamboti ma ntima. dizina di Klisto buna bika lumona khinibila Mambu momo malenda vangama mu pheve yi nkembo ayi Pheve yi Nzambi yidi mu diambu di mfulukulu yi Yesu Klisto 22 bila buna beno. 15 Bika mutu mu beno kabika mona phasi kavuendi va lubakala lu Nzambi tona kakuma bu kavondidi mutu voti bu kayibidi, voti bu ku Diyili; zimbasi ayi bipfumu ayi lulendo bidi kavengi mambimbi voti bu kakotidi mu mambu mangana. 16 Vayi disi diambu dimuena tsoni

ko enati mutu wulembo moni phasi bila kadi "nkua Klisto". Muaki bika kakembisa Nzambi mu diambu di dizina diodidi nkua Klisto. **17** Bila thangu yifueni yifueti tona tsambusulu, yifueti tonina mu dikanda di bana ba Nzambi. Buna tala, enati kuidi beto kuntonina tsambusulu bukiedika ti nlemvowowo widi mu beno widi beni, buna buevi buela bela tsukulu yi batu bobo beti kambu tumukina Nsamu wumboti wu Nzambi e? **18** Enati mutu wusonga wumvukila mu ziphasi ziwombo, buna buevi buela bela wulufidisidi mboti. Muan'ama Malako mamvandi batu bopo bailembo moni ziphasi mu luzolo lu vanganga mamboti.

Nzambi, buna bika bakiyekula kuidi mvangi, niandi widi wukuikama; ayi bika batatamana

5 Buabu ndieka vana ndambu yi zithumunu kuidi batu bobo badi bakulutumu beno. Minu mamvama ndidi nkulutu banga bawu ayi ndidi mbangi mu ziphasi zi Klisto ayi ndielia fubakana mu nkembo wovo weka nduka monokoso. **2** Banga minsungi mi mamemi, ludikilanga bumboti nkangu wovo Nzambi kaluyekudila. Lusunganga wawu bumboti, bika sia ti mu kuiku vayi mu luzolo; bika sia ti mu diambu di tomba ndandu vayi mu luzolo lu ntima. **3** Lubika monisa kipfumu kuidi batu bobo Nzambi kaluyekudila vayi banu kifuani kuidi nkangu wu mamemi **4** muingi thangu Pfumu yi minsungi mi mamemi kela kuiza, luba tambula budu ki nkembo, kioki kimvembudilanga ko. **5** A beno baleki, lutumukina bakulutu. Bika kadika mutu buna luidikakikulula va meso ma ndiandi, bila disonama ti: Nzambi weti kakumukina bankua luniendo vayi weti vana nlemvo andi kuidi batu bobo beti kukikulula. **6** Diawu bika lukikulula ku tsi koko ku lulendo lu Nzambi muingi kalunangika mu thangu yifuana. **7** Bika lunyekudila mayindu meno bila niandi veka wukulubanzilanga. **8** Lubika ba phulu dia ayi nua vayi luleka nkielo bila mbeni eno satana wulembo lufiedi banga khosi yinkunga, wulembo tombi nani kafueti mina. **9** Bu lukunnuanisa, bika luba bakinda mu minu bila luzebi ti ziawu ziozi ziphasi zimmona bakhomba zieno badi va nza. **10** Vayi bu luela mona ziphasi mu ndambu bilumbo, Nzambi yi nlemvo, mutu wovo wulutela mu diambu luzaba nkembo'andi wuka wusuki; nkembowowo kamonikisa mu Yesu Klisto wela kulufuanisa, ku lukindisa, ku luvana zingolo ayi wela ku lutedimisa mu kambu

nikuka. (aiōnios g166) **11** Bika lulendo lubanga kuidi niandi mu zithangu zioso. Amen! (aiōn g165) **12** Mu lusadusu lu Siluvani, khomba yi kuikama, ndilusonikini nkanda wawumu bukhufi mu diambu di kulukindisa ayi ku lumonisa mu bukiedika ti nlemvowowo widi mu beno widi nlemvo wu kiedika wu Nzambi. **13** Dibundu didi ku Babiloni, diodi disobolo va kimosi ayi beno, dilufidisidi mboti. Muan'ama Malako mamvandi kikhomba. Ndembama kuidi beno boso luidi bakangama mu Klisto.

2 Peter

1 Simoni Piela, kisadi ayi mvuala wu Yesu Klisto mfidisidi nkanda kuidi bobo batambula minu ki thalu yimosi banga beto mu nzila yi busonga bu Nzambi eto ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. **2** Bika baluwokisila nlemvo ayi ndembamba mu nzila yi nzayilu yi Nzambi ayi Yesu, Pfumu eto. **3** Lulendo luandi, lutuvana bima bioso biobi tuvua mfunu mu luzingu ayi mu kukiyekula mu nzila yi zaba mutu wowo wututela mu nkembo andi ayi mvanganga mambote. **4** Mu nzila yoyi katuvanina zitsila zinneni ayi zilitidi thalu muwingi mu ziawu beno mamveno lufubakana mu kithuadi mu lunitu lu kinzambi beno bu lutina mbivusu yi nzinunu yidi va ntoto. **5** Mu diambu diodi bika lutula zingolo zieno mu buela vanganga mambote va mbata minu kieno; nzayilu va mbata vanganga mambote; **6** kukiyala va mbata nzayilu; thatumunu va mbata kukiyala; kukiyekula kuidi Nzambi va mbata thatumunu; **7** luzolo lu kikhomba va mbata kukiyekula kudi Nzambi; bosi luzolo va mbata luzolo lu kikhomba. **8** Bila enati mambu yilama mu beno buna malendi kulukitula miolo ko ayi bisita ko mu nzayilu eno yi Pfumu eto Yesu Klisto. **9** Bila mutu kambulu mambu mama widi banga phofo ayi kamonanga mbote ko. Wuzimbakana ti wuvedoso mu masumu mandi ma thama. **10** Diawu, bakhomba ziama, bika lumonisa bufula mu kindisa lutelo lueno ayi tsobobolo eno. Bila enati lumvanga mambu mama buna lulendi bua ko, **11** ayi buna bela kuluyakula bumbote mu kipfumu ki mvu ka mvu ki Pfumu eto ayi Mvulusi eto Yesu Klisto. (aiōnios g166) **12** Diawu ndielia kulutebulanga mu zithangu zioso moyo mu mambu mama; ka diambu ko luzebi mawu ayi luidi bakinda mu kiedika ki thangu yayi. **13** Vayi minu mbueni ti didi diambu disonga mu kulutebulu moyo bu ndikidi zingi mu nitu yayi. **14** bila nzebi ti fioti kuandi fisiedi buna ndieka bika nitu beni banga bumbonisina Pfumu eto Yesu Klisto. **15** Vayi ndielia tula zingolo mu diambu lutebulangala mambu mama moyo ka diambu ko minu ndiedi. **16** Bila tusia landakana zinongo zituama yindulu bumbote ko mu thangu tuluzabikisa lulendo ayi ndizulu yi Pfumu eto Yesu Klisto vayi beto tuba bambangi bamona nzitusu andi. **17** Bila wutambula nzitusu

ayi nkembo kuidi Nzambi Tata mu thangu mbembo yitotukila mu nkembo wunneni wu Nzambi yituba ti: "Niani niandi muan'ama wu luzolo; khini yirombo kakumbonisanga." **18** Ayi beto mamveto tuwa mbembo beni yitotukila ku diyili mu thangu tuba yandi va kimosi va mbata mongo wunlongo. **19** Ayi tubeki mambu ma mimvikudi makitulu makinda; mu mawu lufueti lubukila bila madi banga muinda wunlema mu tombi nate buisi butona kienzuka ayi mbuetet yi nsuka yintotuka mu mintima mieno. **20** Mu mamo momo bika lutuama zaba ti kadi mutu wumosi kalendi sudikisa ko kadi mbikudulu yimosi yi masonoko mu diela diandi veka. **21** Bila mbikudulu yiyizilanga mu luzolo lu mutu ko vayi batu banlongo ba Nzambi bayoluka bu badiatusu kuidi pheve Yinlongo.

2 Muaki mimvikudi mi luvunu midi va khatitsika batu banga buela monikina minlongi mi luvunu va khatitsik'en. Miela fielumuna kotisa malongi mambimbi mamvambisanga, mu diela di luvunu miela tunuka Pfumu yiba sumba. Buawu bobo miela mbata luzolo lu kikhomba. **3** Bila enati mambu kikituadila mu nsualu mbivusu. **4** Ayi batu mama madi yeno ayi enati mawu malembo yilama mu beno buna malendi kulukitula miolo ziawu zimbimbi ayi mu diambu diawu nzila yi bukiedika yela vuezuka. **5** Mu luzolo luwuu tunuka bawo bala ku balandakana mu zinzila bawombo bela ku zimbongo, minlongi miomi miela ku luyiba mu masolo momo miela yindula bawu veka. **6** Vayi tonna thama mbedosolo yawu yidi mu bawu ayi mbivusulu yawu yilembo bakiengidila. **7** Bila enati Nzambi kasia mona ko kiadi zimbasi bu zivila masumu vayi wuziloza ku diyenga, kuna zilundulu bu zidi zikangama mu tombe mu zisieni mu diambu di vingila tsambusulu (Tartaroō g5020) **8** 5 ayi enati kasia mona ko kiadi ntoto wukhulu ayi wuvukisa Nowa, mutu wu nana mu longa mambu ma busonga, mu thangu kadukula nkuka yi nlangu mu batu bobo bakambu kinzika Nzambi; **9** enati niandi wukitula mavula ma sodoma ayi Ngomola dibombi, niandi wuzengila mavula momo nkanu buna bivusu ayi wukitula mawu kifuanu kielia buila bobo bela kambu kinzika Nzambi; **10** ayi enati zingolo mu diambu lutebulangala mambu mama wuvukisa Loti, mutu wusonga, mutu wuyamusu moyo ka diambu ko minu ndiedi. **11** Bila tusia mu diambu di khadulu yi kitsuza yi batu bambimbi **12** bila mutu wawu wusonga wuzinga va khatitsik'awu, bu kaba kuba monanga ayi kuba wanga banyoluka; buna kadika lumbu wusonga mu diambu di

mavanga mawu mambimbi. 9 Buna Pfumu zebi mbote kuidi bawu mu kambu zaba nzila yi buevi kfueti kudila mu zithotolo batu bobo busonga vari mbimbi bu bavengama mu yawu bakunkinzikanga ayi buevi kfueti kebila batu bobo bakambulu basonga mu diambu di lumbu lunlongo lolo baba vana. 22 Balembo kindisa ki tsambusu muingi babaka thumbudulu. 10 bukiedika bu zingana ziasi: "mbua yiyutukidi Vayi wela luta vana thumbudulu kuidi bobo dia biobi kaluka" ayi "ngulu yiyoboso yiyutukidi banlandakana boso buididi nsuni mu zitsatu vindumuka mu nyamba."

zisumuka ayi bobo banlenza kipfumu ki Nzambi. Badi batu beti kukibanzilanga bawu veka ayi badi batu ba luniendo; bamonanga tsisi ko mu finga bivangu bi nkembo bi diyilu 11 muaki zimbasi, ka diambu ko, zidi zinneni mu ngolo ayi mu lulendo vayi zifundanga ko bivangu bi nkembo bi diyilu mu mambu ma mvuezolo va meso ma Pfumu. 12 Vayi batu bana badi banga bibulu bikambulu mayindu; bibutu mu diambu di builungu ayi bivusungu; beti vueza mambu bakambulu zaba; buna bela bivusu mu mbivusulu yimosi banga bibulu. 13 Bela tambula mftu mu mambimbi momo beti vanga. Beti monanga khini mu vanganga matsoni va meso ma batu. Badi batu ba mvindu ayi babivusu; beti monanga khini mu kuluvuna bu bandianga yeno va kimosi mu minyengo. 14 Meso mawu mafulukidi mu kitsusa ayi bavonganga ko mu vola masumu; bambuilanga mu tambu batu bobo bakambulu bakinda. Mintima miawu mifulukidi khunia yi zimbongo; badi ku tsi tsingulu yi Nzambi. 15 Bawu babika nzila yi lulama ayi bazimbala bu balandakana nzila yi Balami, muana wu Bewoli mutu wuzola mftu wu mambu mambimbi. 16 Vayi wutubudulu mu diambu di kambu kuandi ku tumamana kuidi phunda, bulu kioki kitubanga ko; kisokudila mbembo yi mutu, kiawu kikandika mbikudi muingi kabika vanga buvungisi buandi. 17 Batu beni badi banga zitho zinlangu zikambulu nlangu ayi badi matuti mavevomono kuidi muphepi. Tombi kinkobo kikubukulu batu bobo, (questioned) 18 Vayi bu beti tuba mambu mawu ma luniendo, makambulu mfunu; buna beti tombanga tuta mu nzila yi zitsatu zinsuni mu kitsusa kiawu, bobo bavukidi bosi va khatitsika batu bobo banzingila mu nzimbala. 19 Beti kuba vana tsila yi kiphuanza; bawu veka badi bavika ba mbivusu bila kadika mutu widi mvika wu mutu wovo wunnungidi. 20 Enati bavuka mu mbivusu yi ntoto mu nzayilu yi Pfumu ayi Mvulusi Yesu Klisto, balembo vukumuka diaka ayi yadulu mu mambu beni, buna khadulu awu yivio kidi yitheti mu mbimbi. 21 Bila bulutidi

3 Bakundi bama, wawu nkanda wummuadi ndieka kulusonikina. Mu wovo wutheti ayi mu wawu ndintomba kotula diela dieno divedila mu kulutebula moyo mu mambu mama 2 muingi lutebukila moyo mambu momo matubu thama kuidi mimbikudi minlongo ayi lutebukila moyo lutumunu lu Pfumu ayi Mvulusi eto, lolo baluvana kuidi mimvuala mieno. 3 Muaki lufueti zaba ti mu bilumbu bi tsuka minsekinini miela kuiza, miela diatila mu mvuezolo boso buididi zitsatu ziawu. Miela tuba 4 "A kuevi kuidi tsila yi ndizulu andi bila tona bakulu bafua bima biosi bidi vana vawu; vana thonono yi ntoto." 5 Bila batidi zimbakala mu luzolo diambu diadi: mu thama Nzambi wuvangila diyilu ayi ntoto mu Mambu mandi; ntoto beni wutotukila mu nlangu ayi wuvangulu mu nlangu. 6 Ntoto wu thangu yina wubungu mu thangu nlangu wudiamisa ntoto beni. 7 Vayi diyilu ayi ntoto bi thangu yayi bilembo lundu kuidi mambu mandi muingi biba yekolo ku mbazu. Bilembo lundu mu diambu di lumbu ki tsambusu ayi lumbu ki bunga batu bankambu kinzikanga Nzambi. 8 Vayi baki luzolo bama, lubika zimbakana diambu diadi: kuidi Pfumu lumbu kimosi kidi banga mili di mimvu ayi mili di mivmu midi banga lumbu kimosi. 9 Pfumu kalendi zingila ko mu dedikisa tsilulu andi banga bueta yindudila batu bankaka. Vayi wulembo kuluvidila bila kakadi zola ti wumosi kabungana. Vayi wontomba ti baboso babalula mavanga. 10 Muaki lumbu ki Pfumu kiela kuiza banga muivi ayi mu lumbu kina diyilu diela zimbala mu biyoko bingolo ayi bima bi diyilu biela siuta mu mbazu; ntoto ayi mavanga madi muawu mela tumbu zinisu. 11 Bu didi ti bima bioso bifueti suita, buna phila batu mbi lufueti ba e? Lufueti ba batu ba khadulu yinlongo ayi beti kinzikanga Nzambi 12 bu lulembo vingila lumbu ki Nzambi ayi bu lulembo tudi nsualu muingi kivika fuana. Mu lumbu kina diyilu diodi dilema mbazu diela suita ayi bima bi diyilu biela suita mu mbazu. 13 Vayi banga buididi tsil'andi, beto tulembo

vingila diyilu dimona ayi ntoto wumona; kuna kuidi busonga. **14** Diawu bakiluzolo bama, bu lumvingilanga mambu momo buna bika lunuana muingi kalubata mu ndembama batu bakambulu ditona ayi tsembolo va ntual'andi. **15** Lufueti sudika bumbote ti mvibudulu yi Pfumu yawu luvulusu lu batu banga bu lusonikina Polo, khomb'eto wu luzolo, boso buididi nzayilu yoyo bamvana. **16** Wuvanga buawu mu minkanda miandi mioso momo kayolukila mambu momo. Muaki, bukiedika, bitina binkaka phasi bidi mu sudika; biawu biobi bakambulu diela ayi bakambulu bakinda bumbote balembo balula tsundu banga bu beti vangila mu masonoko mankaka mu diambu di mbivusu yawu veka. **17** Diawu, beno bakiluzolo, lukizabidila mambu mama. Lukeba tala bu luvitumunu mu nzimbala yi batu bambimbi, luedi lebakana mu kinda kueno kuidi yeno. **18** Vayi luyunduka mu nlemvo ayi mu nzayilu yi Pfumu eto ayi Mvulusi Yesu Klisto. Bika nkembo wubanga yandi tonabuabu nate mu zithangu zioso. Ameni! (**aiōn g165**)

1 John

1 Mambu momo maba vana thonono, momo tuwa, momo tumona mu mesometo, momo tutala ayi momo tusimba mu mioko mieto, momo matedi mambu mamvananga lusingu mawu tueti samuna. **2** Lusingu lutotuka. Beto tumona luawu ayi tulembo yolukila luawu ayi lulembo kulusanunina lusingu lu kalumani, lolo luba kuidi Tata ayi lolobatumonisa. (aiōnios g166) **3** Momo tumona ayi tuwa mawu tukulusamunina muingi beno mamveno luba mu kithuadi ayi beto; muaki kithuadi kieto kidi mu Tata ayi mu muan'andi Yesu Klisto. **4** Ayi tulusionikini mambu mama mu diambu di khini eno yiba yiduka. **5** Tala mawu mama mambu tuwa kuidi niandi ayi tulembo kulusamunina: Nzambi widi kiezila ayi mu niandi muisi kadi tombi ko. **6** Enati tulembo tubi ti tuidi mu kithuadi ayi niandi vayi tulembodiatila mu tombi, buna tulembo vuni ayi tusadilanga kiedika ko. **7** Vayi enati tundiatila mu kiezila banga niandi veka bukadidi mu kiezila, buna tuidi mu kithuadi kimosi ayi buna menga ma Yesu Klisto, muan'andi, meti kutuvedisa mu moso ka masumu. **8** Enati tulembo tubi ti tuisi ko masumu, buna tulembo kukivuni beto veka ayi kiedika kisi ko mu beto. **9** Muaki enati tulembo kikinina masumu meto, niandi widi wukuikamaayi wusonga mu kutulemvukilanga masumu meto ayi mu kutuvedisa mu yoso ka mbimbii. **10** Enati tulembo tubi ti tuisia vola ko masumu; buna tulembo kitula Nzambi nkua luvunu ayi mambu mandi masi ko mu beto.

2 Bana bama, ndilusionikini mambu mama muingi lubika sumuka; ayi enati mutu wuvola masumu buna tubeki phovi yikutuvovilanga kuidi Tata: Yesu Klisto, mutu wusonga. **2** Niandi wukiyekula banga dikaba mu diambu di masumu meto ayi bika sia ti mu diambu di masumu meto kaka vayi ayi mu diambu di momo ma nza yimvimbii. **3** Mu diambu diadi tuzabidi ti beto tunzebi: enati beto tunkebangaa zithumunu ziandi. **4** Woso mutu wuntuba: "minu ndinzebi" mu kambu keba zithumunu ziandi; buna widi nkua luvunu ayi kiedika kisi ko mu niandi. **5** Vayi woso mutu wunkebangaa mambu mandi buna bukiedika luzolo lu Nzambi luidi lufuana mu mutu wowo; Mu diambu diodi tuzabidi ti tuidi mu niandi. **6** Woso mutu wuntuba ti widi

mu niandi buna mamvandi kafueti diatilaboso niandi veka kadiatila. **7** Bakiluzolo, bika sia ti lutumunu lumona ndilusionikina vayi lutumunu beni lu thama kuandi, lolo lutambula tona vana thonono. Lutumunulu thama beni luawu lualu mambu ma Nzambi momo luwa. **8** Buela diaka, lutumunu lumona ndilusionikini: luidi lukiedika mu niandiayi mu beno bila tombi kilembo lalakana ayi kiezila ki kiedika kilembo kienzuka. **9** Woso mutu wuntuba ti widi mu kiezila vayi wunlenda khomb'andibuna nate buabu wukidi kuandi mu tombi. **10** Woso mutu weti zola khomb'andi buna widi mu kiezila ayi diluaku di buila dilendi monika mu niandi ko. **11** Vayi woso mutu wunlenda khomb'andi buna widi mu tombi ayi wundiatilangamu tombi, kasi zaba ko kuevi kalembo yendi bila tombi kivondidi meso mandi. **12** Ndikulusionikina, beno bana, mu diambu di masumu meno malemvokolo mu dizina di Yesu. **13** Ndikulusionikina beno madise, mu diambu di luzebi mutu wowo widitona vana thonono. Ndikulusionikina, beno baleki mu diambu di lunungini pheveyimbimbi. Ndikulusionikina, beno bana, mu diambu di beno luzebi Tata. **14** Ndikulusionikina, beno madise, mu diambu di beno luzebi mutu widi tonavana thonono. Ndikulusionikina, beno baleki mu diambu di beno ngolo luidi ayi mu diambu di mambu ma Nzambi madi mu beno ayi mu diambu di beno lunungini pheve yimbimbi. **15** Lubika zola nza ayi bima bidi va nza. Enati mutu weti zola nza buna luzolo lu Tata luisi ko mu niandi **16** bila bibio bidi va nza: zinzinunu zi nsuni, zinzinunu zi mesoayi luniemo lu lusingu bisi bi Tata ko vayi bi nza. **17** Muaki nza yilembo vioki ayi zinzinunu ziandi; vayi woso mutu wumvanganga luzolo lu Nzambi widi moyo mu zithangu zioso. (aiōn g165) **18** Bana bama, yawu yayi thangu yi tsuka. Banga kuandi bu luwati antiklisto wulembo yizi, ayi, buabu bantiklisto beka bawombo. Mu diambu diodi tuzabidi ti yawu yayi thangu yi tsuka. **19** Bawu batotukila mu beto vayi basia ba batu beto ko; Bila enati baba batu beto, nganu badi yeto. Vayi bayenda mu diambu bamonika ti kadi wumosi mu bawu kasia ba weto ko. **20** Beno lutambula pheve Yinlongo kuidi mutu wunlongo ayi beno boso luzebi kiedika. **21** Ndikadi kulusionikina, bika sia ti mu diambu lusia zaba kiedika ko, vayi mu diambu luzebi kiawu ayi kiedika kilendi totula ko kadi luvunu. **22** Nani nkua luvunu

e? A keti woso mutu wuntunukanga ti Yesu mambu ma Nzambi madi mu niandi; ayi kalendi kasi Klisto ko. Niandi antiklisto bila niandi vola masumu ko bila Nzambi wumbuta. **10** Vawu weti tunuka Tata ayi muana. **23** Woso mutu vava vadi luviaikunu lu bana ba Nzambi ayi bana wuntunukanga muana kasi zaba Tata ko; woso ba satana: woso wunkambu vanganga busonga mutu wunkikininanga Muana buna zebi Tata. ayi woso wunkambu zolanga khomb'andi kasi **24** Mu diambu dieno, bika momo luwa tona muana Nzambi ko. **11** Mawu mama mambu luwa vana thonono maba mu beno. Enati momo luwa tona vana thonono: bika tuzolasananga beto na tona vana thonono madi mu beno buna beno beto; **12** bika sia ti bangaa Kayini, wuba mutu wu mamveno luidimu Muana ayi mu Tata. **25** Tala pheve yimbimbi, wuvonda khomb'andi. A bila yawu yayi tsila yikatuvana: lusingu lu kalumani. **13** A zinkomba ziamma, lubika Vayi mu diambu dieno, Pheve yinlongo yoyi simina enati nza yilulendidi. **14** Beto, tuzebi ti ludukudulu banga mafuta, mu beno. Luisi kadi tuvioka ku lusingu bu tuba ku lufua mu diambu mfunu ko ti mutu kalulonga. Vayi bu didi ti tueti zola bakhomba. Woso wunkambu zolanga Pheve beni Yinlongo yawu yeti ku lulonga khomb'andi buna widi mu lufua. **15** Woso mu diambu di mambu moso ayi yawu yidi yi kiedika, yisi yi luvunu ko; buna bika luba mu kithuadi ayi Klisto boso bu yi lulongila mawu. **16** Mu diadi tuzabila luzolo: niandi wuyekula diambu mu thangu kela monika, tuba bakinda lusingu luandi mu diambudieto. Ayi beto, ayi tubika fua tsoni va ntual'andi bu kela kuiza. **17** Vayi woso beki bima bi nza **28** Ayi buabu beno bana, bika luba mu niandi mu diambu mu thangu kela monika, tuela dedakana tufueti yekula lusingu lueto mu diambu di tufueti yekula lusingu lueto mu diambu di **29** Enati luzebi ti Klisto widi wusonga buna bika bakhomba. **18** Bana, tubika monisina luzolo mu mambu matuba kaka voti va mbata luididi mu niandi e? **19** Mu diambu diadi tuela tueli yayi tumonisa luzolo mu mavanga ayi mu kiedika. **20** Mu diambu di tuela tueli yayi tumonisa luzolo mu mavanga ayi mu kiedika. **21** Bakiluzolo, enati mintima mikadi kutubedisa buna tudi bakindava ntuala Nzambi. **22** Ayi kioso kuandi tunlomba, tuela kitambula kuidi niandi mu diambutunkebangza zithumunu ziandi ayi tumvanganga mambu makumonisanga khini. **23** Lutumunu luandi luau lualu: tuwilukila mu dizina di Muan'andi Yesu Klisto ayi tuzolasananga beto na beto banga niandi veka bu katuvanina lutumunu. **24** Ayi woso wunkebangza zithumunu ziandi buna widi wukangama mu Nzambi ayi Nzambi widi mu mutu beni. Ayi mu diadi tuzabidi ti Nzambi widi mu beto: mu Pheve yi katuvana.

3 Lutala phila luzolo lutuzodila Tata muingi tutedolo bana ba Nzambi. Ayi buawu bobo tuididi. Diawu nza yisi ku tuzaba ko mu diambu yisia kunzaba ko. **2** Bakiluzolo, buabu tueka bana ba Nzambi. Phila tuela bela yimonikini ko. Muaki tuzebi ti mu thangu kela monika, tuela dedakana banga niandi bila tuela kummona boso bu kadidi. **3** Woso beki diana diodi mu niandi, buna wulembo kukivedisa banganiandi veka bu kadidi wuvedila. **4** Woso wumvanganga masumu buna muina kabundudi bila masumu mansundula: mbundudulu yi muina. **5** Muaki beno luzebi ti niandi wumonika muingi kabotula masumu metoayi kadi disumu disi ko mu niandi. **6** Woso mutu widi mu niandi kavanganga masumu ko; woso wumvanganga masumu kasia kummona ko ayi kasia kunzaba ko. **7** Bana, mutu kabika kuluzimbisa: woso wumvanganga busonga buna niandi widi wusonga banga niandi bu kadidi wusonga. **8** Woso wumvanganga masumu niandi mutu wu satana bila tonavana thonono satana kisalu kiandi volanga masumu. Kiawu kiodi bila Muana Nzambi kamonikina mu diambu kabunga mavanga ma satana. **9** Woso mutu wubutu kuidi Nzambi kavolanga masumu ko bila

4 Bakiluzolo, lubika wilukila yoso-yoso pheve vari lufionguninaziphevi mu tala kani zidi zi Nzambi bila mimbikudi miwombo mi luvunumitotukidi va nza. **2** Mu diambu diadi

lufueti zabila Pheve yi Nzambi: yoso pheve luzolo mu diambu niandi wutuama kutuzola. **20** yinkikininanga ti Yesu Klisto mutu wuyiza mu Enati mutu wuntuba ti niandi weti zola Nzambi nsuni, buna pheve beni kuidi Nzambi yiba. **3** Ayi vayi weti lenda khomb'andi buna widi nkua yoso pheve yinkambu kikinina ti Yesu Klisto, luvunu. Bila mutu wunkambu zola khomb'andi, mutu wuyiza mu nsuni, buna yisia ba kuidi mutu wovo kalembo moni, buna buevi kalenda Nzambi ko. Buna yawu pheve yi antiklisto, yoyi zodila Nzambi yoyi kankambu mona e? **4**

luwa ti yilembo yizi ayi buabu yeka va nza.

Bana, Nzambi wuluvuidi, ayi beno lubanunga

bila mutu wovo widi mu beno niandi lutidi lulendo ayi mutu wovo widi va nza. **5** Vayi bawu nza yiba vuidi, diawu bantubilanga boso buididi zithumunu zi nza ayi nza yeti kuba wila. **6** Beto, Nzambi wutuvuidi. Woso mutu zebi Nzambi weti kutuwila. Woso mutu Nzambi kakambulu vua, kalendi kutuwila ko. Buawu bobo tuzabidi Pheve yi kiedika ayi pheve yi luvunu. **7** Bakiluzolo, tuzolasananga beto na beto bila luzolo kuidi Nzambilumbanga ayi woso mutu widi luzolo wubutu kuidi Nzambi ayi zebi Nzambi. **8** Mutu kambulu luzolo kasi zaba Nzambi ko bila Nzambi niandi luzolo. **9** Mu diambu diadi mu monikina luzolo lu Nzambi kuidi beto: Nzambiwufidisa muan'andi wumosi kaka va nza, mungi tuzinga mu niandi. **10** Mu diambu diadi mu monikini luzolo: bika sia ti beto tuzola Nzambi vayi niandi wutuzola. Diawu kafidisila muan'andi mu diambu di kutufuila, banga dikaba, mu masumu meto. **11** Bakiluzolo, enati buawu bobo Nzambi katuzodila, buna beto mamveto tufueti zolasananga beto na beto. **12** Kuisi ko mutu wumona Nzambi. Enati tueti zolasananga beto na beto buna Nzambi widi mu beto ayi luzolo luandi luidi lufuana mu beto. **13** Tala, mu diambu diadi tuzabidi ti beto tuidi mu niandi ayi niandi widi mu beto: bu katuvana Pheve andi. **14** Beto, tumona ayi tuntelamanga kimbangi ti Tata wufidisa muana muba Mvulusi wu nza. **15** Woso wela kikinina ti Yesu niandi muana Nzambi, buna Nzambi widimu niandi ayi niandi widi mu Nzambi. **16** Ayi beto tuzaba ayi tuwilukila luzolo lolo Nzambi katuzodila. Nzambi niandi luzolo ayi woso widi mu luzolo buna niandi widi mu Nzambiyai Nzambi widi mu niandi. **17** Mu diambu diadi luzolo luididi lufuana mu beto mungi tuba bakinda mu lumbu ki tsambusu bila boso niandi kadidi, buawu bobo beto mamveto tuididi va nza yayi. **18** Tsisi yilendi monika ko mu luzolo bila luzolo lukiedika lueti kuka tsisi. Bila, tsisi yinkuizanga va kimosi ayi thumbudulu ayi woso mutuwumonanga tsisi kasi ko wufuana mu luzolo. **19** Beto tuidi ayi

kumvana moyo. Buawu bobo buididi mu diambu di batu bobo bamvolanga masumu mankambu natanga ku lufua. Vayi vadi disumu dinatanga ku lufua. Mu diambu di disumu diodi, ndisi kamba ko ti kasambilila. **17** Mbimbi yoso yidi disumu ayi vadi disumu dinkambu natanga ku lufua. **18** Tuzebi ti woso mutu wubutu kuidi Nzambi kavolanga masumu ko vayi woso wubutu kuidi Nzambi wukukikebunga niandi veka ayi pheve yimbimbikalendi kunsimba ko. **19** Beto tuzebi ti Nzambi wutuvuidi ayi nza yimvimba yidi ku tsi minsua mi pheve yimbimbi. **20** Muaki tuzebi ti Muana Nzambi wuyiza ayi wutuvana diela muingi tuzaba mutu wukiedika ayi beto tuidi mu khati yi mutu wukiedika. Mutu beni Yesu Klisto. Niandi Nzambi yikiedika ayi niandi luzingu lukalumani. (*aōnios g166*) **21** Bana, lukeba mu diambu di bitumba.

2 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu kuidi mama diodi disobolo ayi kuidi bana bandi bobo ndieti zola mu kiedika. Bika sia ti minu kaka, vayi, ayi batu boso bobo banzolanga kiedika **2** mu diambu di kiedika kidi mu beto ayi kiela kalanga mu beto mu zithangu zioso. (aiōn g165) **3** Bika nlemvo, mamboti ayi ndembama bibedi kuidi Nzambi Tata ayi kuidi Yesu Klisto, Muana wu Tata, bibanga yeto mu kiedika ayi mu luzolo. **4** Khini yiwormbo ndilembo moni mu mona ti bana baku bankaka bandiatila mu kiedika banga bu tutambudila lutumunu kuidi Tata. **5** Buabu, mama, tala diambu ndikulomba: bika sia ti lutumunu lumona ndikusonikina vayi lo lo kuandi tutambula tona vana thonono. Ayi lutumunu beni banga kuandi bu luwila luawu tona vana thonono ti ludiatila mu luzolo. **7** Bila batu bawombo baluvunu batotukidi va nza. Bawu bakikininangako ti Yesu Klisto wuyiza mu nsuni. Mutu wuntubilanga bobo niandi nkua luvunu ayi antiklisto. **8** Diawu lulubuka tala huedi zimbisa mambu momo luvanga vayi muingi lutambula m futu wuduka. **9** Woso mutu wumvambananga ayi kambulu kangama mu malongi ma Klisto, kasi kithuadi ayi Nzambi ko. Vayi woso mutu widi wukangama mu malongi, niandi widi mu kithuadi ki Tata ayi ki Muana. **10** Enati mutu wizidi kuidi beno ayi kakadi nata malongi mama bunalubika kunyakula mu nzo'eno, lubika kumvana mboti. **11** Bila woso wukumvana mboti buna wumfubakananga yandi mu mavanga mandimambimbi. **12** Mambu mawombo makidi yama makulusonikina vayi mbengi kubuvangila mu phapi ayi mu thita; vayi diana ndisia mu kuiza kuidi beno ayi solula yeno zizi mu zizi muingi khini eto yiba yiduka. **13** Bana ba khomb'aku yi nketo yisobolo bafidisidi mboti.

3 John

1 Nkulutu sonikini nkanda wawu. Kuidi kiluzolo kiama Ngayusi, mutu wowo ndieti zola mu kiedika. **2** A kiluzolo, lukanu luama luidi mu diambu wutoma nitu mu mambu moso ayi wuba mu buvini banga boso buntomina muel'aku. **3** Khini yiwombo ndimona bakhomba bu bayiza ayi zitelima kiedika kiaku kimbangi ayi buevi ngeyo weti diatila mu kiedika. **4** Ndikadi mona khini yiviokidi yayi: mu wa ti bana bama bandiatila mu kiedika. **5** A kiluzolo, ngeyo widi wukuikama mu mambu moso momo wetivanga mu diambu di bakhomba; ka diambu ko badi banzenza kuidi ngeyo. **6** Zinzenza beni zitelima luzolo luaku kimbangi va ntuala dibundu. Wela luta vanga bumboti enati wuba sadisidi mu landakana nzietolo awu mu phila yimmonisa Nzambi khini. **7** Bila bawu bayenda mu diambu di samina dizina di Pfumu mu kambu tambula kadikima kuidi Bapakanu. **8** Beto tufueti yakulanga bumboti batu ba phila yoyi muingi tusala va kimosi mu diambu di kiedika. **9** Tsionkini ndambu zi mambu kuidi dibundu vayi Diotelefe, mutu wuntomba monikanga wutheti mu bawu, wumanga ku khinzika. **10** Diawu, enati ndizidi, ndielia yolukila mavanga momo kalembo vangibu keti tuba mambu mambimbi mu diambu dieto. Bika sia ti mawu kaka mambu keti vanga, vayi niandi veka kayakulanga ko bakhomba, weti kakidika bakhomba ziozi zitidi kuba yakula. Bosi weti kubakukamu dibundu. **11** A kiluzolo, kadi sokudilanga mambimbi vayi sokudilanga mamboti. Woso mutu wumvanganga mamboti Nzambi wumvuidi; woso mutu wumvanganga mambimbi kasia mona Nzambi ko. **12** Batu boso banteliminanga Demetelusi kimbangi ayi kiawu vekakiedika kinkuteliminanga kimbangi. Beto mamveto tueti kuntelima kimbangiayi ngeyo zebi ti kimbangi kieto kidi ki kiedika. **13** Mambu mawombo madi yama ma kusonikina vayi mbengi kusonikina mu thita ayi mu lapi. **14** Vayi tsidi diana mu vika kumona; buna bosi tuela solula zizi mu zizi. Bika ndemama yibanga yaku. Bakundi badi kuaku bafidisidi mboti. Vana mboti kuidi bakundi badi kuna, kadika mutu mu dizina diandi.

Jude

1 Yuda, kisadi ki Yesu Klisto ayi khomba yi Zaki, mfidisidi nkandawawu kuidi batu bobo Nzambi katela mbila, bobo Nzambi Tata kazola ayi balundu mu diambu di Yesu Klisto. **2** Bika nlemvo, ndembama ayi luzolo bulubuelimina mu buwombo. **3** Bakiluzolo, phuila yingolo ndiba mu kulusonikina mu diambu di phulusu yoyi yidi yeto mu kithuadi. Vayi buabu mbueni mfunu wu kulusonikina muingi ndilukindisa mu nuana mu diambu di minu kioki bavana banlongo mu khumbu yimosi kaka. **4** Bila batu bankaka, bafielumuka kota va khatitsik'eno; thumbuduluyi batu beni yisonama thama. Batu beni bakinzikanga mambu ma Nzambi ko; bankitulanga nlemvo wu Nzambi eto mavanga ma tsoni ayi bantunukanga Yesu Klisto nlongi eto wumosi babaka ayi Pfumu. **5** Thidi ku lutebula moyo beno lukizabidi mambu moso mu khumbu yimosi: Pfumu bu kakula batu mu tsi yi Ezipite wuvonda bobo bakambu wilukila. **6** Zimbasi ziozi zikambu keba kikuluntu kiawu vayi ziyeckula bibuangu biawu, Nzambi wuzi lunda zikangama mu zithangu zioso, ku tsi tombi, mu diambu di tsambusulu yi lumbu kinneni. (aiōnios g126) **7** Bobuawu, basi Sodomo, Ngomola ayi mavula ma kinzungidila bawanga banga buvangila zimbasi; bavanga mavanga ma tsoni ma kitsusa ayi mavanga mambimbi. Badi kifuanu kuidi batu bobo bela mona phasi yi thumbudulu yi mbazu yika yizimanga ko. (aiōnios g166) **8** Buawu bobo bumvanganga batu baba mu mayindu mawu balembo sumunazinitu ziauwu; balembo lenzi kipfumu ki Nzambi, balembo fingi bivangu bi nkembo. **9** Vayi Misiela nkuluntu zimbasi, bu kafindana ziphaka ayi Satana mu diambu di nitu yi Moyize kasia kumfinga ko vayi wutuba: bika Pfumu kavana thumbudulu. **10** Vayi batu bana bamvueza mambu momo bakambulu zaba vayi mambu momo bazabidi mu kimutu, banga bibulu bikambulu diela, madi mu diambu di mbivusu awu. **11** Mabienga kuidi bawu! Bila badiatidi mu nzila yi Kayini ayi bakiyekula mu nzimbala yi Balami mu diambu di baka mfutu ayi bafua bu batinguna banga Kola. **12** Bawu beti bivisa malambu meno ma kithuadi bu bandianga, va kimosi ayi beno mu minyengo mu kambu ku tsisi. Bakukibanzilanga kaka bawu veka.

Badedikini banga matuti mankambu nokisa zimvula ayi momo mamvevumunungu kuidi phemo; badedikini banga minti minkambulu buta mimbutu mu tsungi awu: bawu bafua mu zikhumbu zizole, bavuzu. **13** Badedikini banga mayo manganzi ma mbu meti loza difulu di zitsoni ziauwu; badedikini banga zimbuetete zindiengila; zilundulu tombikinkobo mu zithangu zioso. (aiōn g165) **14** Enoki, mutu wutsambudi tona Adami, wubikula mu diambu di batu baba: Pfumu wela kuiza va kimosi ayi zimili ziandi zi zimbasi zinlongo **15** mu diambu di sambisa batu boso ayi tumbudila batu bosobobo bankinzikanga ko mambu ma Nzambi mu diambu di mavanga mawu moso mambimbi, mu diambu di kambu kuawu ku lukinzu ayi mu diambu di mambu moso ma ngolomatuba bankua masumu, batu bobo bankambu kinzikanga mambu ma Nzambi. **16** Batu bobo baniungutanga mu zithangu zioso, beti nionga mu philayibadidi, bandiatilanga boso buididi zitsatu ziauwu zimbimbi; miunu miawu mintubanga mambu ma luniemeo ayi baniemisanga batu mu diambu babaka ndandu. **17** Vayi beno, bakiluzolo, lutebukila moyo mambu matuba bamvuala ba Pfumu eto Yesu Klisto. **18** Ziawu zituba: “ku tsuka yi zithangu kuela totuka batu bela vueza mambu ma Nzambi, bela diatila boso buididi zitsatu ziauwu zinkambu kinzikanga mambu mu Nzambi.” **19** Baba badi batu beti vambisa, bandiatilanga boso buididi kimutu kiawu; bakambulu pheve. **20** Vayi beno bakiluzolo bika, lukitunganga beno na beno mu minu kieno kinlongo, lusambilu mu Pheve yinlongo; **21** Lukikeba mu luzolo lu Nzambi mu vingilanga mamboti ma Pfumu eto Yesu Klisto mu diambu di luzingu lu kalumani. (aiōnios g166) **22** Bika lumona bau bobo balembo memata kiadi. **23** Luvukisa bankaka mu kuba totula ku mbazu; bankakalubamonia kiadi mu lukinzu; ayi bika lulenda kikhutu kioki kibivisidi nitu. **24** Kuidi mutu wowo beki lulendo lu kulukebila mu kambu bua ayiku lukitula batu bakambulu tsembolo va ntuala nkembo'andi mu khini yingolo, **25** kuidi Nzambi yimosi kaka yituvukisa mu nzila yi Pfumu eto Yesu Klisto kubanga nkembo, bunneni, zingolo ayi lulendo tuamina zithangu zioso, buabu ayi mu zikhama zikhama zi mimvu! Amen. (aiōn g165)

Revelation

1 Tsongolo yi Yesu Klisto yimvana Nzambi mu monisa mambu mafueti kuiza nsualu kuidi bisadi biandi. Niandi wuzabikisa mawu bu kafidisa mbasi andi kuidi kisadi kiandi Yowani. **2** Yowani wutelimina mambu moso momo kamona kimbangi; mambu beni mawu mama: mambu ma Nzambi ayi kimbangi ki Yesu Klisto. **3** Khini yirombo yidi kuidi woso wuntanganga ayi kuidi bobo beti wa mambu ma mbikudulu yoyi ayi bankebangaa mambu momo masonama muawu bila thangu yifikimini. **4** Yowani, fidisidi mboti kuidi tsambudi di mabundu madi mu Azi: bika nlempo ayi ndembama, bibanga yeno, bibedi kuidi mutu wowo widi, wuba ayi wunkuiza ayi bibedi kuidi tsambudi di ziphevi zidi va ntuala kundu kiandi ki kipfumu. **5** Bibedi diaka kuidi Yesu Klisto, banganga Nzambi, wutheti mu fuluka mu bafua ayi nyadi yi mintinu mi ntoto. Kuidi mutu wowo wukutuzolanga ayi wutukula mu masumu meto mu menga mandi, **6** wutukitula batu ba kipfumu, banganga Nzambi mu diambu di Nzambi andi ayi Dise diandi, kuba nkembo ayi zingolo mu zikhama zi khama zi mimvu! Amen. (**aiōn g165**) **7** Tala wulembo yizi mu matuti ayi batu boso bela kummona ayi bobo kutu bantobula dionga ayi makanda moso madi va ntoto bela nionga mu diambu diandi. Nyinga, Amen! **8** Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso, mutu wowo widi, wuba ayi wunkuiza, kakembi: “Minu ndidi Alafa ayi Omega”. **9** Minu, Yowani, khomb'eno ayi wumfubakana yeno va kimosi mu ziphasi, mu kipfumu, mu mvibudulu mu Yesu; minu ndiba va sanga kioki beti tedila Patimosi mu diambu di mambu ma Nzambi ayi mu diambu di kimbangi ki Yesu Klisto. **10** Minu ndizamunu mu Pheve mu lumbu ki Pfumu yimosi ayi fidisa yawu kuidi tsambudi di mabundu mama: ku Efeso, ku Similini, ku Tiatile, ku Salide, ku Filadelifi ayi Pelingami, ku Lawodise. **11** Ayi ndibaluka mu diambu di tala buku yimosi ayi fidisa yawu kuidi tsambudi di mabundu mama: ku Efeso, ku Similini, ku Tiatile, ku Salide, ku Filadelifi ayi Pelingami, ku Lawodise. **12** Ayi ndibaluka mu diambu di tala buku yimosi ayi fidisa yawu kuidi tsambudi di mabundu mama: ku Efeso, ku Similini, ku Tiatile, ku Salide, ku Filadelifi ayi Pelingami, ku Lawodise. **13** Va khatitsika ndielia kuiza kuidi negeyo ayi ndielia botula di tsambudi di bima biobi beti tetika minda kima kioki beti tetika minda muind'aku va buangu vaba mutu wumosi wudedakana banga Muana kiandi enati wukadi balula mavanga. **6** Tala

Mutu. Mutu beni wuvuata dizuela dimula ditula nate mu malu ayi wuvuata sentila yi nolo va thulu. **14** Ntu andi ayi zitsuki ziandi biba biphembi banga mika miphembi mi dimemi biba banga mvula yi phembi; meso mandi maba banga minlaki mi mbazu **15** ayi malu mandi maba banga sengo kibuakusu ku mfulu yi mbazu ayi mbembo'andi yiba banga mbembo yi minlangu minneni. **16** Wusimba mu koko kuandi ku lubakala tsambudi di zimbuetete. Mu munu'andi mutotukila sabala kisekoso bumboti, kiba meno mu zindambu zizole ayi zizi kiandi kiba banga thangu yinlezama mu zingolo ziandi zioso. **17** Bu ndimmona, ndibua va malu mandi, ndiba banga wufua, buna niandi wutula koko kuandi ku lubakala va minu ayi wukhamba: —Bika mona tsisi. Minu wutheti ayi wutsuka **18** ayi widi moyo. Minu ndiba wufua ayi tala ndinzinga mu zikhama zikhama zi mimvu. Minu tsimbidi zitsabi zi lufua ayi zi tsi yi bafua. (**aiōn g165, Hadēs g86**) **19** Diawu, sonika mambu moso momo mueni ayi mambu momo madi ayi mambu momo mafueti kuiza; mama bu maviokidi. **20** Tsundu yi mansueki ma tsambudi di zimbuetete ziozi mueni mu koko kuama ku lubakala ayi tsambudi di bima biobi beti tetika minda, biobi biba bi nolo yawu yayi: tsambudi di zimbuetete yinsundula zimbasi zi tsambudi di mabundu bosi tsambudi di bima biobi beti tetika minda yinsundula tsambudi di mabundu.

2 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Efeso: “Tala mantuba mutu wowo simbidi tsambudi di zimbuetete mu koko kuandi ku lubakala ayi wundiatila va khatitsika tsambudi di bima biobi beti tetika minda, bima biobi biba bi nolo: **2** Nzebi mavanga maku ayi ziphasi ziaku mu kisalu ayi mvibudulu aku. Ayi nzebi ti wulendi kanga ko ntima bu wulembo talanga batu bambimbi ayi negeyo wutota batu beti tuba ti yawu yiba banga yi tulumbeta. **11** Yawu yituba: badi bamvuala vari basi bamvuala ko, ayi, negeyo —Mambu wulembo moni, sonika mawu mu wuba mona badi bankua luvunu. **3** Mvibudulu diambu di dizina diama ayi wusia vonga ko. **4** Vayi diambu ndibeki diawu diadi: negeyo ku Lawodise. **5** Bika wutebuka mutu wowo wuba ku ndiolukila. Bu ndibaluka, moyo vovo wubuididi; balula mavanga ayi vanga buna ndimona tsambudi di bima biobi beti mavanga matheti. Bila enati buawu ko, buna tetika minda, biba bi nolo. **13** Va khatitsika ndielia kuiza kuidi negeyo ayi ndielia botula di tsambudi di bima biobi beti tetika minda kima kioki beti tetika muind'aku va buangu vaba mutu wumosi wudedakana banga Muana kiandi enati wukadi balula mavanga. **6** Tala

diambu dimosi di mboti didi yaku: wunlendanga kisalu kiaku, mvibudulu'aku ayi mavanga maku mavanga ma Banikolayite; minu mamvama matsuka maviokidi momo matheti. **20** Vayi ndieti kumalenda. **7** Bika, woso widi matu, kawa diambu ndibeki: wulembo talanga kuaku nketo mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso wovo Zezabeli, nketo wovo weti tuba ti niandi wela nunga, ndielia kumvana minsua mu dia widi mbikudi wu nketo; niandi weti longa mimbutu mi ntí wu luzingu widi mu Paladis di ayi weti zimbisa bisadi biama bu keti kuba Nzambi.” **8** —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di vukumuna mu vanganga kitsuza ayi mu dia Similini: “Tala mambu mantuba mutu wovo bima bitambuku kuidi bitumba. **21** Ndimbikila widi wutheti ayi wutsuka, mutu wovo wufua thangu muingi kabalula mavanga vayi mengi ayi widi moyo: **9** Nzebi ziphasi ziaku ayi balula mavanga mandi ma kitsuza kiandi. **22** sukama kuaku. Muaki widi nkua kimvuama ayi Tala, ndieka kunloza va mfulu yi ziphasi va nzebi bifingu bi batu bobo beti tuba ti badi kimosi ayi batu bobo bamvanganga yandi Bayuda vayi basi Bayuda ko. Bawu badi nzo yi kitsuza enati bakadi balula mavanga. **23** Ndiela lukutukunu yi Satana. **10** Kadi mona tsisi mu vonda bana bandi ayi mabundu moso mela ziphasi zikuvingila. Tala satana weka kuiza lozi zaba ti minu ndimfionguninganaga mayindu bankaka mu beno mu nloko muingi balutota. ayi mintima. Ndiela kuluvana, mftu kadika Ayi luela mona ziphasi mu tezo ki dikumi mutu, boso buididi mavanga mandi. **24** Vayi di bilumbu. Kala wukuikama nate ku lufua, kuidi beno basi Tiatila bankaka, beno lusia buna ndielia kuvana budu ki luzingu. **11** Bika, landakana ko malongi mandi ayi beno lusia woso widi matu, kawa mantuba Pheve kuidi zaba maphinda ma satana ko, ndikulukamba mabundu. Woso wela nunga kalendi mona phasi ti ndikadi ku lubuela bizitu binkaka. **25** Vayi ko mu lufua lunzole.” **12** —Sonika kuidi mbasi yi diambu diodi didi yeno, lusimbidila diawu nate dibundu di Pelingami: “Tala mambu mantuba ndielia kuiza. **26** Kuidi woso wela nunga ayi woso mutu wovo simbidi sabala kisekoso bumboti, wela keba mavanga mama nate kuna tsukulu, iidi meno mu zindambu zizole: **13** Nzebi kuevi ndielia kumvana kipfumu mu yadila makanda. wetu vuanda; nzebi ti kuawu kuidi kundu ki **27** Wela ma yadila mu nkawa wu sengo banga Satana ayi ngeyo simbididi ngolo dizina diama bueti budulu mimvungu mituma; banga kuandi ayi wusia tunuka ko minu kiama mu bilumbu bu nditambudila kuidi Dise diama **28** ndielia bi Antipasi, mbangi ama yi kuikama, yivondo kumvana mbuetete yi nsuka. **29** Bika woso kuidi beno; koko kumvuandanga satana. **14** Vayi widi matu kawa mambu mantuba pheve kuidi mambu mafioti ndibeki: ngeyo widi ayi batu mabundu.”
 basimbididi malongi ma Balami, mutu wulonga Balaki mu leka ntambu va ntuala bana ba Iseli. Wuzola ti badia bima bitambuku kuidi bitumba ayi bakiyekula mu kitsuza. **15** Buna ngeyo widi diaka ayi batu bobo bansimbidila malongi ma Banikolayite. **16** Diawu balula mavanga; bila enati buawu ko, buna ndieka kuiza nsualu kuidi ngeyo ayi ndielia kuba nuanisina mu sabala ki munu'ama. **17** Bika, woso widi matu, kawa mantuba pheve kuidi mabundu. Kuidi woso wela nunga, ndielia kumvana mana yisueko ayi ndielakumvana ditadi diphembi. Mu ditadi beni musonama dizina dimona dikambulu zaba kadi mutu wumosi botula kaka mutu wovo wuntambula diawu.” **18** —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Tiatila: “Tala mambu mantuba Muana Nzambi, widi meso madi banga minlaki mi mbazu, malu maddedikini banga sengo kibuakusu ku mbazu: **19** Nzebi mavanga maku ayi luzolo luaku, minu kiaku

3 —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Salide:
 “Tala, mantuba mutu wovo beki tsambudi di ziphevi zi Nzambi ayi tsambudi di zimbuetete: Nzebi mavanga maku; nzebi ti ngeyo wulembo monika ti widi moyo vayi widi wufua. **2** Luzibula meso, kindisa batu bobo basiedi ayi beka nduka fua. Bila mavanga maku ndisi mamona mafuana ko va ntuala Nzambi ama. **3** Tebuka moyo mu mambu momo wutambula ayi wuwa. Keba mawu ayi balula mavanga. Bila enati wukadi zibula meso, buna ndielia kuiza kuidi ngeyo banga muivi ayi wulendi zaba thangu ko yoyi ndielia kuizila kuidi ngeyo. **4** Vayi muaki, widi ayi batu bankaka ku Salide basia bivisa minledi miawu ko; bawu bela diata yama va kimosi mu minledi miphembi bila badi baufuana. **5** Woso wela nunga, niandi wela vuiku minledi miphembi ayi ndilendi kusuna ko dizina diandi mu buku yi moyo ayi ndielia kikinina dizina

diandi va ntuala Dise diama ayi va ntuala Minu ndieti tubidila ayi ndieti vana babo bobo zimbasi ziandi. **6** Bika woso widi matu kawa ndieti zolathumbudulu. Bika wumonisa bufula mambu mantuba pheve kuidi mabundu.” **7** ayi balula mavanga. **20** Tala, minu thelimini va —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Filadelifi: muelo ayi ndilembo kokuta. Enati mutu wilu “Tala mantuba wunlongo, wukiedika, mutu mbembo’ama ayi zibudi muelo, buna, ndielia wowo simbidi tsabi yi Davidi, mutu wowo widi kota kuidi niandi ayi ndielia dia yandi va kimosi, ti niandi zibula buna kuisi ko mutu wulenda ayi, niandi wela dia va kimosi ayi minu. **21** zibika; mutu wowo widi ti niandi zibika buna Woso wela nunga, ndielia kumvana minsua mu kuisi ko mutu wulenda zibula: **8** Nzebi mavanga vuanda yama va kimosi va kundu ki kipfumu maku. Tala nditudidi muelo wu zibuka va banga minu bu ndinungina ayi ndivuandila ntual’aku, muela wowo mutu kalendi zibika va kimosi ayi Dise diama va kundu kiandi ki ko. Nzebi ti wusi ko zingolo ziwombo, ngeyo kipfumu. **22** Bika woso widi matu kawa mantuba wukeba mambu mama ayi wusia tunuka ko pheve kuidi mabundu.”

9 Tala ndielia kuvana batu bobo badi mu nzo yi lukutukunu lu satana, bobo beti tuba ti badi Bayuda vayi basi Bayuda ko; vayi balembu vuni. Tala ndielia kubatumisa ayi kuba fukimisa va malu maku ayi bawu bela zaba ti minu ndizola. **10** Mu diambu wukebidi lutumunu luama mu ba mvibudulu; buna minu mamvama ndielia kukeba mu thangu yi thotolo yeka kuiza va nza mu diambu di tota batu bobo bamvuandanga va ntoto. **11** Ndieka kuiza nsualu; simbidila bumboti mambu momo madi yaku muungi mutu kabika kuziona budu ki ndungunu. **12** Woso wela nunga, ndielia kunkitula dikunzi mu nzo yi Nzambi ama ayi kalendi buela totuka ko ku nganda. Ndiela sonika dizina di Nzambi ama mu niandi ayi dizina di divula di Nzambi ama, Yeluselemi dimona, dinkulumuka tona ku diyilu kuidi Nzambi ama ayi ndielia sonika dizina diama dimona mu niandi. **13** Bika woso widi matu kawa mantuba Pheve kuidi mabundu.” **14** —Sonika kuidi mbasi yi dibundu di Lawodise: “Tala mantuba Amen, mbangi yi kuikama ayi yi kiedika, thonono yi bivangu bi Nzambi: **15** Nzebi mavanga maku ayi nzebi ti wisi kadi kiozi ko, kadi mbazu ko. Muaki thidi ti wuba kiozi voti mbazu. **16** Sumbu didi ti widi wu vola, wusi kiozi ko voti mbazu ko, ndieka ku luka mu munu’ama. **17** Bu wulembo tubi: minu ndidi nkua kimvuama; ndibeki kimvuama kiwombo ayi ndisi kadi mfunu wu kima ko. Vayi ngeyo wukadi zaba ti ngeyo widi nkua mabienga ayi nkua kiadi; widi nsukami, phofo ayi pheni nkua widi. **18** Diawu ndikuvanina dilongi diadi: bika wusumba kuidi minu nolo yi viokoso ku mbazu muungi wukituka nkua kimvuama. Sumba kuidi minu minledimiphembi muungi wuvuata ayi tsoni yi kipheni kiaku yibika monika ayi sumba nkisi mu dakisa mu meso maku muungi wumona. **19**

4 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona ayi tala muelo wumosi wuzibuka mu diyilu; ayi mbembo yi theti ndiwa yiba banga yi tulumbeta yikhamba: —Kuma vava ayi ndieka kumonisa mambu momo mafueti kuiza; mama bu maviokidi. **2** Muna yawu thang, ndizamuka mu pheve. Ayi tala kundu kimosi ki kipfumu kimonika mu diyilu ayi mutu wumosi wuvuanda va kundu beni. **3** Mutu wowo wuvuanda vana, mu kuntala, wudedakana banga ditadi diodi bantedilanga “Yasipe” ayi di “Saliduani”. Mbumba-luangu yizungidila kundu beni ki kipfumu. Mu kuyitala, yawu yidedakana banga ditadi di emelode. **4** Makumuadi bikundu biya bizungidila kundu ki kipfumu; muawu mu vuanda makumuadi bakulutu baya, bavuata minledi miphembi ayi bavuata ziphu zi nolo mu mintu miawu. **5** Mu kundu ki kipfumu mu totuka zitsiemo, zimbembo ayi bidumu. Va ntuala kundu ki kipfumu vaba tsambudi di minda miba lema; miawuminsundula tsambudi di ziphevi zi Nzambi. **6** Va ntuala kundu ki kipfumu vaba banga mbu widi dio kienzele, wudedikini banga ditadi bantedilanga “Klisitali”. Va khatitsika kundu ayi mu yenda kundu mutelama bivangu biya bimoyo biwala meso ku ntuala ayi ku manima. **7** Vangu kitheti kidedakana banga khosi; kimmuadi kidedakana banga muana ngombi wu mbakala; vangu kintatu zizi kiandi kiba banga ki mutu; bosí vangu ki nya kidedikini banga mbemba yindumuka. **8** Kadika vangu mu bivang biya bimoyo kiba ayi mavavi masambanu mawala meso ku nganda ayi ku khati. Bivonganga ko, builu ayi muini, mu tuba: Pfumu Nzambi nkua ngolo yoso widi wunlongo, wunlongo, wunlongo. Niandi wuba, widi ayi wunkuiza. **9** Kadika thang, bivangu

bimoyo bu bimvana nkembo, nzitusu ayi bimvutudilanga matondo, mutu wovo vuendi va kundu ki kipfumu, mutu wovo widi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu (**aiōn g165**) 10 buna makumuadi bakulutu bayamfukamanga va ntuala mutu wowovuendi va kundu ki kipfumu ayi bansambilanga mutu wovo widi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu. Bantulanga ziphu ziawu va ntuala kundu, (**aiōn g165**) 11 bantubanga: A Pfumu eto ayi Nzambi eto, ngeyo fueni mu tambula nkembo, nzitusu ayi lulendo bila ngeyo wuvanga bima bioso

5 Buna ndimona, va koko ku lubakala lu mutu wovo wuvuanda va kundu ki kipfumu, buku yisonama mu khati ayi va mbata; yikangama tsambudi di makolo. **2** Ndimona diaka mbasi yimosi yi lulendo, yinyamikisa mu mbembo yingolo: —Nani fueni mu nianguna makolo ayi mu zibula buku e? **3** Vayi kadi mutu; buba ku diyili, va ntoto voti ku tsi ntoto, wulenda zibula buku beni ayi wulenda ku yitala. **4** Buna ndidila ngolo mu diambu kadi mutu wumosi kasia monika ko wufuana mu zibula buku ayi ku yitala. **5** Buna wumosi mu bakulutu wukhamba: —Bika dila; tala khosi yi dikanda di Yuda, muanzi wu Davidi wununga, widi wufuana mu zibula buku ayi nianguna tsambudi di makolo ma buku beni. **6** Buna ndimona, va khatitsika kundu ki kipfumu; muana dimemi wutelama, wuzungulu kuidi bivangu biya bimoyo ayi kuidi bakulutu. Wumonika bangawuvondo; wuba tsambudi di ziphoka ayi tsambudi di meso, mansundulatsambudi di ziphevi zi Nzambi zifidusu va ntoto wumvimb. **7** Buna niandi wuyiza ayi wutambula buku mu koko ku lubakala ku mutu wovo wuvuanda va kundu ki kipfumu. **8** Bu kabonga buku, bivangu biya bi moyo ayi makumuadi bakulutu bayabafukama va ntuala muana dimemi. Kadika mutu wuba ayi tsambi ayi zikopo zi nolo ziwala malasi; zinsundula zitsambulu zi banlongo. **9** Bayimbila nkunga wumona: Ngeyo kaka widi wufuana mu tambula buku ayi mu zibula makolo bila ngeyo wuvondo ayi mu menga maku wukudila di Nzambi, batu ba zimvila zioso, zimbembo zioso batu boso ayi makanda moso. **10** Ayi ngeyo wuba kitula dikanda di mintinu; banganga Nzambi zinsala mu diambu di Nzambi eto; ayi ziela yadila ntoto. **11** Buna ndimona diaka ayi ndiwa mbembo yi zimbasi ziwombo zizungidila kundu

ki kipfumu; bivangu bi moyo ayi bakulutu. Ziba bivevi na bivevi ayi zimili na zimili. **12** Zituba mu mbembo yingolo: Muana dimemi divondo widi wufuana mu tambula lulendo, kimvuama ayi nduenga, zingolo, sanusunu, nkembo ayi nzitusu. **13** Ayi ndiwa bivangu bioso mu diyili, va ntoto, ku tsi ntoto ayi mu mbu; ayi bima bioso biba mu nza biyamikina: Nzitusu, sanusunu, nkembo ayi lulendo bibanga mu zithangu zioso kuidi mutu wovo vuendi va kundu ki kipfumu. (**aiōn g165**) **14** Bivangu biya bi moyo bivutula: “Amen”. Buna bakulutu bafukama ayi basambila.

6 Bosi ndimona Muana dimemi; bu kazibula dikolo di theti mu tsambudi di makolo ayi ndiwa vangu kimosi mu bivangu biya bi moyo kituba mu mbembo yidi banga dumu: —Yiza. **2** Buna ndimona ayi tala phunda yi phemb; mutu wuvuanda va mbata phunda beni wuba ayi mbasa, bamvana budu ki kipfumu. Buna wuyenda mu nunga mu diambu kanunga. **3** Bu kazibula dikolo di nzole, buna ndiwa vangu kimmuadi ki moyo kituba: —Yiza. **4** Buna phunda yinkaka yitotuka, yiba yi mbuaki; buaka kuandi kuba banga ku mbazu. Mutu wuvuanda va mbata phunda beni wutambula lulendo lu botula ndembama va ntoto ayi bamvana sabala muingi batu bavondasana bawu na bawu. **5** Bu kazibula dikolo di ntatu, buna ndiwa vangu kintatu ki moyo kituba: —Yiza. Buna ndimona, tala phunda yi ndombi. Mutu wuvuanda va mbataphunda beni wuba ayi basikilo va koko. **6** Ndibuela wa mbembo yimosi yitotukila va khatitsika bivangu biya bi moyo yituba: —Tezo kimosi ki ble mu denali kimosi ayi bitezo bitatu bi olige mu denali kimosi vayi kadi bivisa mafuta ayi vinu. **7** Bu kazibula dikolo di nya, ndiwa mbembo yi vangu ki nya yituba: —Yiza. **8** Buna ndimona, tala phunda yidi fufulu banga nlangu tsaka. Dizina di mutu wovo wuvuanda vana mbata phunda beni diba “lufua” ayi tsi yi bafua yiba kunlandakana. Baba vana lulendo, mu ndambu yimosi mu zindambu ziya zi ntoto, lu vondila mu sabala, mu kanda ki nzala, mu lufua, mu bibulu binsitu bidi va ntoto. (**Hadēs g86**) **9** Bu kazibula dikolo di ntatu, buna ndimona ku tsi ntala miela mi batu bobo bavondo mu diambu di mambu ma Nzambi ayi mu diambu di kimbangi kioki batelama. **10** Miela beni miyamikina mu mbembo yingolo: —A nlongi, ngeyo wunlongo

ayi wukiedika, nate thangu mbi wela zingila zizole mu dikanda di Isakali; **8** kumi zimili mu sambisa ayi mu vutula landi mu menga zizole mu dikanda di Zabuloni; kumi zimili meto kuidi bawu bamvuandanga va ntoto e? zizole mu dikanda di Zozefi; kumi zimili zizole **11** Wumosi-wumosi wutambula lobi yimula batulu dimbu mu dikanda di Benzami. **9** Mambu yiphembi ayi babakamba bavunda fioti diaka momo bu mavioka, ndimona nkangu wunneni; nate thalu yinduka yi bakundi bawu ba kisalu wu batu wovo mutu kalendi tangikisa ko, wu ayi bakhomba ziawu, bobo bafueti vondo banga zimbembo zioso; wutelama va ntuala kunduki bawu. **12** Bu kazibula dikolo di nsambanu; buna kipfumu ayi va ntuala Muana dimemi. Batu ndimona ndikunu yinneni yi ntoto yiba, thangu baba mu nkangu beni bavuatazilobi ziphembi yikituka yi ndombi banga nledi wu ndombi, zimula ayi basimbidila mangievo mu mioko ngondi yoso yikituka mbuaki banga menga. **13** miawu. **10** Bayamikina mu mbembo yingolo: Zimbuetete zi diyilu zidoduka va ntoto banga nti —Phulusu yidi kuidi Nzambi eto yoyi yivuendi wu figi weti dodisa makundi mandi makambu va kundu kikipfumu ayi kuidi Muana dimemi. yela bu wunikunu kuidi phemo yingolo. **14** **11** Ayi zimbasi zioso zzungidila kundu, bakululu Diyilu dizimbala banga buku yilembo zingu, ayi bivangu biyabi moyo. Zifukama mu yinika ayi, miongo miosi ayi bisanga bioso bibotolo bizizi biawu va tsi va ntuala kundu ki kipfumu mu bibuangu biawu. **15** Mintinu mi ntoto, ayi zizitisa Nzambi bu batuba: **12** Amen! Bika batu ba luvalu, bapfumu zi masodi, zimvuama ayi batu bangolo, bavika boso, batu boso badi mu kiphuanza bayenda suama mu minsuku minneni ayi mu zithadi zidi mu miongo. **16** Batuba kuidi miongo ayi kuidi matadi: —Bika lutubuila ayi lutusueka va ntuala zizi ki mutu wovo vuendi va kundu ki kipfumu ayi va ntuala nganzi yi muana dimemi; **17** bila lumbu kinneni ki nganzi andi kizidi. Ayi nani wulenda vuka e?

7 Mambu momo bu mavioka, ndimona zimbasi ziya zitelama mu zitsongi ziya zi ntoto. Buna zisimbididi ziphembo ziya zi ntoto muingi phemo yimosi yibika vevumuka buba va ntoto, buba mu mbu, buba mu nti wumosi. **2** Buna ndimona mbasi yinkaka yitolukila ku ntotukilanga thangu, yiba ayi dimbu ki Nzambi yi moyo. Yawu yiayamikina mu mbembo yingolo kuidi zimbasi ziya zina zivanu lulendo mu vanga mbimbi va ntoto ayi va mbu, **3** yawu yituba: —Kadi vanga mbimbi buba kuidi ntoto, buba kuidi mbu, buba kuidi minti nate tummanisa tula dimbu mu zimbulu zi bisadi bi Nzambi eto. **4** Buna ndiwa thalu yi batu bobo batulu dimbu. Baba khama yimosi makumaya ayi zimili ziya zi batu mu makanda moso ma bana ba Iseli: **5** kumi zimili zizole batulu dimbu mu dikanda di Yuda; kumi zimili zizole mu dikanda di Lubeni; kumi zimili zizole mu dikanda di Ngadi, **6** kumi zimili zizole mu dikanda di Aseli; kumi zimili zi zole mu dikanda di Nefitali; kumi zimili zizole mu dikanda di Manase; **7** kumi zimili zizole mu dikanda di Simewoni; kumi zimili zimilizizole mu dikanda di Levi; kumi zimili

nzitusu, nkembo ayi nduenga Phutudulu yi matondo, sanisina, lulendo ayi zingolo bibanga kuidi Nzambi eto mu zikhama zikhama zi mimvu Amen! **(aiōn g165)** **13** Buna wumosi mu bakululu wuvutula bu katuba kuidi minu: —Banani batu bobo bavueti zilobi ziphembi zimula ayi kuevi babedi e? **14** Minu ndimvutudila: —Pfumu'ama, ngeyo zebi. Buna wukhamba: —Bawu babedi mu ziphasi zingolo ayi basukudi zilobi ziawu; bazikitudi ziphembi mu menga ma Muana dimemi. **15** Diawu batelimini va ntuala kundu ki kipfumu ki Nzambi ayi bankunsadilanga builu ayi muini mu nzo'andi Nzambi. Ayi mutu wovo vuendi va kundu ki kipfumu wela kuba sueka ku nzo'andi yi ngoto. **16** Balendi buela mona nzala ko; balendi buela mona phuila koayi balendi buela yamusu kuidi muini ko voti kuidi phemo yi mbazu ko **17** bila muana dimemi widi va khatitsika kundu ki kipfumu; welabasunganga ayi wela banatanga ku zitho zi minlangu mi luzingu ayi Nzambi wela fiona matsuela moso mu meso mawu.

8 Bu kazibula dikolo di tsambuadi, buna kadi biyoko bisia ba ko mu diyilu; nduka-nduka mu ndambu yi thangu. **2** Buna ndimona zimbasi tsambuadi ziozi zintelamanga va ntuala Nzambi. Baba vana tsambuadi di zitulumbeta. **3** Ayi mbasi yinkaka yiyyiza ayi yitelama vana ntala. Kimfimbu ki nolo kiba yandi. Bamvana malasi mawombo mu diambu di katambika mawu va kimosisi ayi zitsambudulu zi banlongo boso va ntala wu nolo widi va ntuala kundu ki kipfumu. **4** Mu koko ku mbasi yiba va ntuala Nzambi

mutotuka muisi wu malasi, wukumava kimosi ayi zitsambulu zi banlongo. **5** Mbasi yibonga phemo. (*Abyssos g12*) **3** Makhoko matotukila mu kimfimbu ayi yiwsa kiawu mbazu yiba va muisi beni; mawu matembakana va ntoto ayi ntala. Niandi wuloza mbazu beni va ntoto; matambula lulendo lolo ludedikini banga lu buna kuwakana zimbembo, bidumu, zitsiemo zikhutu zi ntoto. **4** Mawu makambu ti mabika ayi ndikunu yi ntoto. **6** Buna tsambuadi di vanga mbimbi buba kudi biti bi ntoto, buba biti zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zitulumbeta binlangu, buba kudi nti wumosi vayi mavanga zikubama mu sika ziawu. **7** Mbasi yi theti yisika mambimbi kudi batu bakambulu dimbu ki tulumbeta; buna mvula yi matadi ma kiozi Nzambi mu zimbulu ziawu. **5** Mawu masia yinokayifubakanayi mbazu ayi menga; ayi tambula ko minsua mu vonda vayi mu yamisa biawu bilozo va ntoto. Buna ndambu yimosi, mu tezo ki zingondi zitanu. Vayi ndiamusulu mu zindambu zitatu zi ntoto, yiyokana ayi yawu yidi banga ndiamusulu yi khutu bu ndambu yimosi yi minti mu zindambu zitatu yitatikidi mutu. **6** Mu bilumbu bina batu bela yiyokana; ayi biti bioso binlangu biyokana. tomba lufua vayi balendi lutambula ko. Bela **8** Mbasi yimmuadi yisika tulumbeta; buna mona tsatu yi fua vayi lufua luela kuba tina. **7** kima kimosi, kidedikini banga mongo wunneni Makhoko momo madedakana banga ziphunda wunlema mbazu, kilozo mu mbu. Buna ndambu zikubuku mu mvita. Mu mintu miawu muba yimosi, mu zindambu zitatu zi mbu, yikituka bibudu biba bidedakana banga nolo; bizizi biawu menga. **9** Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu biba banga bizizi bi batu. **8** Zitsuki ziawu ziba zi bivangu bi moyo biobi bibamu mbu, yifua. banga zi baketo ayi meno mawu maba banga Ndambu yimosi, mu zindambu zitatu zi masuwa, meno ma zikhosi. **9** Minkaku mi zithulu ziawu yibungana. **10** Mbasi yintatu yisika tulumbeta, miawu miba banga minkaku mi sengo. Biyoko buna mbuetete yinneni yidoduka mu diyilu; bi mavavi mawu biba banga biyoko bi ziphunda yawu yiba lema ngolo banga sisi ki mbazu. ziwombo zintitika “Salio” bu zinzawula mu Yibua va ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi mvita. **10** Bosi minkila miawu midedakana zinzadi ayi zi zitho zi minlangu. **11** Dizina di banga mi zikhutu. Lulendo luawu luvangila mbuetete beni “ndudi”. Buna ndambu yimosi, batu mbimbi mu tezo ki zingondi zitanu luba mu zindambuzitatu zi minlangu, yikituka ndudi mu minkila miawu. **11** Mbasi yi diyenga niandi ayi batu bawombo bafua mu diambu di banua ntinu makhoko beni ayi dizina diandi mu ki minlangu miomi mikituka ndudi. **12** Mbasi yi Ebelewo dinsundula: Abadoni bosi mu kingeleki nya yisika tulumbeta; buna ndambu yimosi, dizina diandi Apolioni. (*Abyssos g12*) **12** Mabienga mu zindambu zitatu zi thangu, yibivusu va ma theti maviokidi; tala mammuadi malembo kimosi ayi ndambu yimosi, mu zindambu landakana mama. **13** Mbasi yi nsambanu yisika zitatu zi ngondi ayi ndambu yimosi mu tulumbeta ayi ndiwa mbembo yitotukila mu zindambu zi zimbuetete muingindambu yimosi zitsongi ziya zi ntala wu nolo wuba va ntuala yi zimbuetete mu zindambu zitatu zi zimbuetete Nzambi. **14** Mbembo beni yituba kudi mbasi yiba mu tombi; muingi ndambu yimosi mu yi nsambanu yisimba tulumbeta: —Nianguna zindambu zitatu zi lumbu yibika kienzulu ayi zimbasi ziya ziozi zidi zikangama va ndambu buawu bobo buvangimina mu diambu di builu. Efalata, nlangu wunneni. **15** Banianguna zimbasi **13** Buna ndimona, ayi ndiwa bala kidumuka va ziya ziozi zikubuku mu diambu di thangu, khatitsika diyilu, kituba mu mbembo yingolo: lumbu, ngondi ayi mvu muingi zivonda ndambu —A mabienga, a mabienga, a mabienga kudi basi yimosi mu zindambu zitatu zi batu. **16** Ndiwa ntoto mu diambu di zimbembo zi zitulumbeta thalu yi batu bobo bandiatilanga va mbata ziela sika zimbasi zitatu ziozi zisiedi.

9 Mbasi yi ntanu yisika tulumbeta, buna ndimona mbuetete yimosi yiba ku diyilu yidoduka va ntoto ayi bamvana tsabi yi dibulu di diyenga. (*Abyssos g12*) **2** Niandi wuzibula dibulu di diyenga ayi muisi wutotuka mu dibulu wuba banga muisi wu nludi wu mbazu yinneni.

Buna muisi wu dibulu wunombisa thangu ayi ayi zitsambulu zi banlongo. **5** Mbasi yibonga phemo. (*Abyssos g12*) **3** Makhoko matotukila mu kimfimbu ayi yiwsa kiawu mbazu yiba va muisi beni; mawu matembakana va ntoto ayi ntala. Niandi wuloza mbazu beni va ntoto; matambula lulendo lolo ludedikini banga lu buna kuwakana zimbembo, bidumu, zitsiemo zikhutu zi ntoto. **4** Mawu makambu ti mabika ayi ndikunu yi ntoto. **6** Buna tsambuadi di vanga mbimbi buba kudi biti bi ntoto, buba biti zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zitulumbeta binlangu, buba kudi nti wumosi vayi mavanga zikubama mu sika ziawu. **7** Mbasi yi theti yisika mambimbi kudi batu bakambulu dimbu ki tulumbeta; buna mvula yi matadi ma kiozi Nzambi mu zimbulu ziawu. **5** Mawu masia yinokayifubakanayi mbazu ayi menga; ayi tambula ko minsua mu vonda vayi mu yamisa biawu bilozo va ntoto. Buna ndambu yimosi, mu tezo ki zingondi zitanu. Vayi ndiamusulu mu zindambu zitatu zi ntoto, yiyokana ayi yawu yidi banga ndiamusulu yi khutu bu ndambu yimosi yi minti mu zindambu zitatu yitatikidi mutu. **6** Mu bilumbu bina batu bela yiyokana; ayi biti bioso binlangu biyokana. tomba lufua vayi balendi lutambula ko. Bela **8** Mbasi yimmuadi yisika tulumbeta; buna mona tsatu yi fua vayi lufua luela kuba tina. **7** kima kimosi, kidedikini banga mongo wunneni Makhoko momo madedakana banga ziphunda wunlema mbazu, kilozo mu mbu. Buna ndambu zikubuku mu mvita. Mu mintu miawu muba yimosi, mu zindambu zitatu zi masuwa, meno ma zikhosi. **9** Minkaku mi zithulu ziawu yibungana. **10** Mbasi yintatu yisika tulumbeta, miawu miba banga minkaku mi sengo. Biyoko buna mbuetete yinneni yidoduka mu diyilu; bi mavavi mawu biba banga biyoko bi ziphunda yawu yiba lema ngolo banga sisi ki mbazu. ziwombo zintitika “Salio” bu zinzawula mu Yibua va ndambu yimosi mu zindambu zitatu zi mvita. **10** Bosi minkila miawu midedakana zinzadi ayi zi zitho zi minlangu. **11** Dizina di banga mi zikhutu. Lulendo luawu luvangila mbuetete beni “ndudi”. Buna ndambu yimosi, batu mbimbi mu tezo ki zingondi zitanu luba mu zindambuzitatu zi minlangu, yikituka ndudi mu minkila miawu. **11** Mbasi yi diyenga niandi ayi batu bawombo bafua mu diambu di banua ntinu makhoko beni ayi dizina diandi mu ki minlangu miomi mikituka ndudi. **12** Mbasi yi Ebelewo dinsundula: Abadoni bosi mu kingeleki nya yisika tulumbeta; buna ndambu yimosi, dizina diandi Apolioni. (*Abyssos g12*) **12** Mabienga mu zindambu zitatu zi thangu, yibivusu va ma theti maviokidi; tala mammuadi malembo kimosi ayi ndambu yimosi, mu zindambu landakana mama. **13** Mbasi yi nsambanu yisika zitatu zi ngondi ayi ndambu yimosi mu tulumbeta ayi ndiwa mbembo yitotukila mu zindambu zi zimbuetete muingindambu yimosi zitsongi ziya zi ntala wu nolo wuba va ntuala yi zimbuetete mu zindambu zitatu zi zimbuetete Nzambi. **14** Mbembo beni yituba kudi mbasi yiba mu tombi; muingi ndambu yimosi mu yi nsambanu yisimba tulumbeta: —Nianguna zindambu zitatu zi lumbu yibika kienzulu ayi zimbasi ziya ziozi zidi zikangama va ndambu buawu bobo buvangimina mu diambu di builu. Efalata, nlangu wunneni. **15** Banianguna zimbasi **13** Buna ndimona, ayi ndiwa bala kidumuka va ziya ziozi zikubuku mu diambu di thangu, khatitsika diyilu, kituba mu mbembo yingolo: lumbu, ngondi ayi mvu muingi zivonda ndambu —A mabienga, a mabienga, a mabienga kudi basi yimosi mu zindambu zitatu zi batu. **16** Ndiwa ntoto mu diambu di zimbembo zi zitulumbeta thalu yi batu bobo bandiatilanga va mbata ziphunda. Baba makumuadi ma mafunda buela kumi di mafunda. **17** Tala phila ndimuena ziphunda mu tsongolo ayi batu bobo bavuanda va mbata yi ziphunda beni: bavuata minkaku mu zithulu, miba mi mbuaki dio ngua; mi bule ayi mi kiti ki ki ntoto. Mintu mi ziphunda miba banga mintu mi zikhosi; mbazu yitotukila mu miunu miawu va kimosi ayi muisi ayi sufule. **18**

Mu bivuku mbazu, muisi ayi sufule bitotukila sokolo mu vumu kiakuvayi, mu munu'aku, mu miunu mi ziphunda mu vondolo ndambu yela ba lueki banga niosi. **10** Buna ndibonga yimosi mu zindambu zitatu zi batu. **19** Bila buku yi fioti mu koko ku mbasi ayi ndiyidia. lulendo lu ziphunda luidi mu miunu miawu ayi Mu munu'ama yiba lueki banga niosi vayi bu mu minkila miawu. Minkila miawu midedikini ndimanisa ku yidia, ndudi dio sokolo yifuluka banga zinioka, minkila miawu miba ayi mintu; mu vumu kiama. **11** Buna bakhamba: —Fueti mu miawu zieti vangila mbimbi. **20** Vayi batu buela bikula diaka kuidi batu, kuidi makanda; bankaka, bobo basiala, bobo basia vondo ko kuidizimbembo ayi kuidi mintinu miwombo. kuidi bivukubiobi, basia balula mavanga ko mu mavanga ma mioko miawu mu diambu babika zitisa ziphevi zimbimbi ayi bitumba binolo, bi palata, bitsongo, bi matadi ayi binti biobi bilendi buba ti mona, buba wa, buba diata. **21** Basia balula mavanga ko mu phondolo yi batu, mu mazi mawu, mu kitsuza kiawu, mu buivi buawu.

10 Buna ndimona mbasi yinkaka yi lulendo yiba ku diyilu; yikuluka; yivuata matuti, mbumba-luangu yiba va ntu'andi; zizi kiandi kilezama banga thangu ayi malu mandi maba banga makunzi ma mbazu. **2** Wusimba buku yi fioti mu koko kuandi; buku beni yiba yizibuka. Wutula kulu kuandi ku lubakala va mbu ayi kulu ku lumoso va ntoto. **3** Wuyamikina mu mbembo yingolo banga khosi yinkunga. Bu kayamikina, buna tsambuadi di bidumu biwakikisa zimbembo ziawu. **4** Tsambuadi di bidumu bu biduma buna ndiedi kasonika vayi ndiwa mbembo yiba ku diyilu, yituba: "Sueka mambu matubidi tsambudi di bidumu; kadi ku masonika". **5** Buna mbasi yoyi ndimona yitelama va mbu ayi va ntoto, yivumuna koko kuandi ku lubakala ku yilu **6** ayi yileva ndefi, mu mutu wido wido moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu, mutu wido wido wuvanga diyilu ayi bima bioso bidi muawu; wuvanga ntoto ayi bima bioso bidi muawu, wuvanga mbu ayi bima bioso bidi muawu, ti: —Kusiedi diaka thangu ko. (*aiōn g165*) **7** Mu lumbu kiela wakanma mbembo yi mbasi yi tsambuadi; bu kela kubama mu sika tulumbeta, buna yawu yina thangu yela sundukila mansueki ma Nzambi banga bu kasamunina kuidi mimbikudi, bisadi biandi. **8** Buna mbembo yoyi ndiwa, yoyi yiba ku diyilu, yibuela kukhamba ti: —Yenda bongi buku yoyi yitelimini va mbu ayi va ntoto. **9** Buna ndiyenda kuna kuba mbasi; ndinkamba kaphana buku beni yi fioti. Buna niandi wukhamba: —Bonga yawu ayi dia yawu. Yawu yela ba ndudi dio

11 buna baphana nti wudedakana banga nti wowo beti tezila luelo ayi bakhamba: —Telama ayi teza luelo lu nzo Nzambi ayi lu ntala ayi tanga batu bobo bansambilanga muna. **2** Vayi bika lumphangu luidi ku nganda yi Nzo Nzambi; kadi teza lueloluandi bila luyekodolo kuidi makanda ma Bapakanu ayi bela diatila divula di nlongo mu tezo ki makumaya ayi zingondi zizole. **3** Ndiela vana lulendo kuidi bambangi bama zizole. Ziela bikula mu tezo ki mili yimosi ayi zikhama zizole ayi makumasambanu ma bilumbo, ziela vuata zitsaku. **4** Bambangi beni buadi badi minti miodi mi Olive ayi badi bima biodi biobi beti tetika minda bintelamanga va ntuala Pfumu yi ntoto. **5** Enati mutu zodidi kuba vanga mbimbi buna mbazu yela totuka mu miunu miawu ayi yela zinisa bambeni ziawu. Ayi enati mutu zodidi kuba vanga mbimbi buna buawu bobo kela fuila. **6** Bambangi buadi zibeki lulendo lu zibikila diyilu muvingi mvula yibika noku mu bilumbo binzingila mbikudulu awu ayi zibeki lulendo mu minlangu mu kumikitula menga ayi mu buisa va ntoto bivuku bi phila mu phila boso buela bela luzolo luawu. **7** Vayi bu bela mana telama kimbangi kiawu, buna bulu kintotukila ku diyenga kiela kuba nuanisa, kiela kuba nunga ayi kiela kuba vonda. (*Abyssos g12*) **8** Ayi zimvumbi ziawu ziela tulu va nzila yi divula dinneni dintedolongo mu kipheve Sodoma ayi Ezipiti; kuna babandila Pfumu va dikulusi. **9** Buna batu bobo; ba makanda; ba zimbembo; ba zimvila bela tala zimvumbi ziawu mu tezo ki bilumbo bitatu ayi ndambu ayi bela manga ti zimvumbi ziawu ziziku. **10** Batu bobo bamvuandanga va ntoto bela mona khini mu diambu diawu, bela mona khini ayi bela vanasana makaba bila mimbikudi miomi yi fioti; yidi yizibuka va koko ku mbasi yoyi mimiodi miyamisa bobo bavuanda va ntoto. **11** Bilumbo bitatu ayi ndambu bu bivioka; buna pheve yeti vanaluzingu yiba kuidi Nzambi, yikota mu bawu ayi batelama ayi boma bungolo bu buila batu bobo baba kuba talanga. **12** Buna

bawa mbembo yingolo yitotukila ku diyilu, ayi va ndambu kundukiandi ki kipfumu. 6 yiba kamba: "bika lukuma kuaku". Bakuma Nketo wutinina ku dikanga, kuna, Nzambi ku diyilu mu matuti ayi bambeni ziawu ziba kankubikila buangu muingkadikulu kuna mu tala. 13 Mu yina yawu thangu, ndikunu yi ntoto tezo ki mili yimosi ayi zikhama zizole ayi yinneni yiba. Buna ndambu yimosi mu dikumi makumasambaru ma bilumbu. 7 Buna khindu di zindambu zi divula yibua ayi tsambuadi di yibua mu diyilu: Misiela ayi zimbasi ziandi mili di batu bavondo mu ndikunu yi ntoto. zinuanisadalago. Dalago kinuana va kimosi ayi Bobo bankaka basiala, basimina ngolo ayi zimbasi ziandi. 8 Vayi Dalago kisia luta zingolo bavana Nzambi yi diyilu nkembo. 14 Mabienga ko; diawu buangu kiawu kisia buela monika ko mammuadi maviokidi. Tala mabienga ma ntatu mu diyilu. 9 Dalago kinneni voti nioka yikhulu malembo yizi nsualu. 15 Mbasi yi tsambuadi yilozolo ku ntoto, kibeti tedila diabulu voti bu yisika tulumbeta, buna zimbembo ziwakana satana; niandi weti vukumuna ntoto wumvimba mu diyilu, zituba: —Kipfumu ki ntoto kiyikidi widi batu. Wulozolo va ntoto va kimosi ayi kipfumu ki Pfumu eto ayi ki Klisto andi. Niandi zimbasi ziandi. 10 Buna ndiwa mbembo yinneni wela yala mu zikhama zikhama zi mimvu. mu diyilu, yituba: Buabu phulusu, lulendo (aiōn g165) 16 Buna makumuadi bakulutu baya kipfumu ki Nzambi eto, lulendo lu Klisto andi bobo bamvuandanga mu bikundu biawuva bizi bila mfundu wu bakhomba zieto; wubedi ntuala Nzambi bafukama mu yinika bizizi biawu kubafundanga builu ayi muini va ntuala Nzambi mu tsi ayi basambilila Nzambi; 17 bu batuba: eto wulozolo. 11 Bawu bannungini mu diambu Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso widi ayi wuba di menga ma Muana dimemmi, bannungini mu tukuvutudila matondo bila ngeyo wusadidi diambu di mambu ma kimbangi kiawu; ayi basia lulendo luaku lunneni ayi wukotidi mu lubialu zola ko luzingu luawu nate mu lufua. 12 Diawu luaku 18 Makanda mafuemini ayi nganzi aku diyilu ayi beno lumvuandanga muawu bika yiyyidi ayi thangu yiyyidi yifueti sambusulu lumona khini. Vayi mabienga kuidi ntoto ayi bafua ayi thangu yiyyidi mu vana m futu kuidi kuidi mbu bila satana wukulukidi kuidi beno; mimbikudi, bisadi biaku ayi kuidi banlongo nganzi yinneni yidi yandi bu kazebi ti thangu ayi kuidi bobo beti kinzika dizina diaku, batu yi fioti kaka yisiedi yandi. 13 Dalago bu kamona baphamba ayi batu baluvalu, ayi thangu yiyyidi ti wulozolo ku ntoto, buna wulandakana nketo mu bunga batu bobo beti bivisa ntoto. 19 Buna wowo wubuta muana wu bakala. 14 Bavana nzo Nzambi yidi mu diyilu yizibuka ayi kesi mavavi muadi ma mbemba kuidi nketo muingi yi Nguizani andiyimonika muna. Kuna kuba kabaka bu dumukina ku dikanga, ku buangu zitsiemo, zimbembo, bidumu, ndikunu yi ntoto ayi mvula yingolo yi matadi.

12 Buna dimbu kinneni kimonika mu diyilu:

nketo wumosi wuvuata thangu; ngondi yiba ku tsi bitambi biandi. Va ntu'andi vaba phu kiba kumi ayi zimbuetete zizole. 2 Mu buemba kaba. Muna weka nduka buta ayi wuba yamikina mu diambu di mianga mi butila. 3 Ayi dimbu kinkaka kimonika mu diyilu; tala dalago kimosi kinneni kimbuaki, kiba ayi tsambudi di mintu; dikumi di ziphoka. Phu ki kitinu kiba mu kadika ntu. 4 Nkil'andi wuvitumuna ndambu yimosi mu zindambu zitatuzi zimbuetete zi diyilu ayi wuziloza va ntoto. Dalago kitelama va ntualanketo wuba nduka mu buta muingi niandi buta kabaka bu dila muan'andi. 5 Nketo beni wubuta muana wu bakala wufueti yadila makanda moso mu nkawa wu sengo. Buna muan'andi wutombolo va ndambu Nzambi

kafueti dikulu mu thangu yimosi, mu zithangu zizole, mu ndambu yi thangu. 15 Ayi nioka yifulula nlangu mu munu'andi ku manima ma nketo. Nlangubeni wuba banga nlangu wunneni muingi kalalumuka mu nzadi. 16 Vayi ntoto wuyiza sadisa nketo. Ntoto wuzibula munu'andi ayi wumina nzadi yifulula dalago mu munu andi. 17 Buna dalago kifuemina nketo ayi kiyenda nuanisa bana bobo bankaka ba nketo, bobo bankebangza zithumunu zi Nzambi ayi kimbangi ki Yesu.

13 Buna dalago kitelama va nzielo yi mbu:

Buna ndimona bulu kitotukila mu mbu, kiba ayi dikumi di ziphoka ayi tsambudi di mintu. Mu ziphoka ziandi muba dikumi di ziphu bi kitinu ayi mu mintu miandi musonama mazina ma mvuezolo. 2 Bulu kioki ndimona kidedakana banga ngo; malu mandi maba banga

ma ulusu; munu'andi wuba banga munu wu kalendi sumba ko voti sumbisa ko botula kaka khosi. Buna dalago kimvana zingolo ziandi, mutu wowo widi dimbu. Dimbu beni diawu kundu kiandi ki kipfumu ayi lulendo lunneni. **3** Buna ndimona ntu andi wumosi wuba banga wawu wulueku phuta yi lufuavayi phuta yoyi yedi kamvonda yibeluka. Buna ntoto wumvimbwa wusiminaayi wulandakana bulu. **4** Batu bazitisa dalago mu diambu kivana lulendo kuidi bulu ayi bazitisa bulu bu batuba: "Nani dedikini banga bulu e? Nani wulenda kunnuanisa e?"

5 Buna bavana bulu munu mu diambu di totudila mambu manneni ayi ma mvuezolo, ayi bamvana lulendo lu yadila mu makumaya zingondi zizole. **6** Buna wuzibula munu'andi mu diambu di vueza Nzambi, mu diambu di vueza dizina diandi, vueza nzo'andi ayi babo bobo bamvuandanga mu diyilu. **7** Bamvana minsua mu nuanisa banlongo ayi kuba nunga. Bamvana lulendolu yadila makanda moso, batu boso, zimbembo zioso ayi zimvila zioso. **8** Ayi babo bobo bamvuandanga va ntoto; bobo mazina masia sonama ko, tona vana thonono yi ntoto, mu buku yi luzingu lu Muana dimemi divondo; bela zitisa bulu beni. **9** Woso widi matu, buna bika kawa! **10** Enati mutu fueni mu kota mu nloko, buna kafueti kota mu nloko. Enati mutu fueni mu vondolo mu sabala buna kafueti vondolo mu sabala. Vawu vava vadi mvibudulu ayi minu ki banlongo. **11** Ndimona bulu kinkaka kitotukila mu ntoto; kiba ayi ziphoka zizole zidedakana banga zi Muana dimemi. Kiyoluka banga dalago. **12** Kisadila lulendo loso lu bulu kitheti va meso mandi; ayi bulu beni kisia ti ntoto ayi bobo babo bamvuandanga va ntoto bazitisa bulu kitheti, kioki kiba phuta yi lufua yayi yibeluka. **13** Buna kivanga bidimbu binneni nate kutu mu buisa va ntoto, va ntuala wu batu, mbazu yi diyilu. **14** Buna kivukumuna bobo bamvuandanga va ntoto mu diambu di bikumbiobi katambudila minsua mu vanga va ntuala bulu, bu kikamba batu bobobamvuandanga va ntoto bavanga mfikula yi bulu kiba ayi phuta yiluekolo mu sabala ayi kidi diaka kimoyo. **15** Bamvana minsua mu vumukisa mfikula yi bulu muingi mfikula yi buluyiyoluka ayi yivondisa batu boso basia kunzitisa ko. **16** Buna bulu beni kikuika batu boso, batu baphamba ayi batu baluvalu, bamvuama ayi minsukami, bankua kiphuanza ayi bavika; batulu dimbu mu koko kuawu ku lubakala voti va mbulu awu. **17** Ayi kadi mutu

katanga thalu yi bulubila yidi thalu yi mutu; ayi thalu'andi yawu yayi: zikhama zisambanu ayi makumasambanu ayi sambanu.

14 Buna ndimona; tala Muana dimemi ditelama va mongo wu Sioni ayi khama yimosi ayi makumaya ayi zimili ziya zi batu baba yandi, dizinadiandi ayi dizina di Dise diandi maba masonama mu zimbulu zi batu beni. **2** Ndiwa mbembo yitotukila ku diyilu, yiba banga mbembo yi minlangu minneni ayi banga mbembo yi dumu kinneni. Mbembo yoyi ndiwa yiba banga yiminsiki mi ngitale, minsika zingitale ziawu. **3** Bayimbila nkunga wumona va ntuala kundu, va ntuala bivangu biyabi moyo ayi va ntuala bakulutu. Ayi kadi mutu kalendi longuka ko nkunga beni botula kaka khama yimosi ayi makumaya ayi zimili ziya zi batu bobo bakulu va ntoto. **4** Bawu basia kisumuna ko ayi baketo bila basia zaba zinitu zi baketo ko; bawu beti landakananga Muana dimemi koso ku kankuenda; bawubakulu va khatitsika yi batu, bawu mimbutu mitheti mintambuku kuidi Nzambiyai kuidi Muana dimemi. **5** Luvunu luisia monika ko mu miunu miawu; kadi bila ki tsembolo basi ko. **6** Ndimona mbasi yinkaka yidumuka va khatitsika diyilu, yiba ayi Nsamu Wumboti wuka wusukanga ko mu kuwusamuna kuidi bobo badi va ntoto, kuidi makanda moso, zimvila zioso, zimbembo zioso ayi batu boso. (*aiōnios g166*) **7** Wutuba mu mbembo yingolo: —Lukinzika Nzambi ayi lumvana nkembo bila thangu yi tsambusulu andiyizidi; luzitisa mutu wowo wuvanga diyilu ayi ntoto, mbu ayi zitho zi minlangu. **8** Ayi mbasi yinkaka; mbasi yimmuadi, yilandakana ayi yituba: —Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi; diawu dinuikina makanda mosovinu ki nganzi ki kitsuza kiandi. **9** Mbasi yinkaka, mbasi yintatu, yilandakana zimbasi zina zizole, yituba mu mbembo yingolo: —Woso mutu wunzitisa bulu ayi mfikul'andi ayi tambudi dimbu va mbulu andi voti va koko kuandi **10** buna niandi mamvandi kafueti nua vinu ki nganzi yi Nzambi. Vinu beni, kikambu sobokoso, bela kundukudila kiawu mu mbungu yi nganzi andi. Wela yamusu mu mbazu ayi mu sofolo va

ntuala zimbasi zinlongoayi va ntuala Muana dimemi. **11** Muisi wu mayama mawu wunkuma mu zikhama-zikhama zi mimvu. Babo bobo banzitisanga bulu ayi mfikul'andi va kimosi ayi mutu wowowuntambulanga dimbu ki dizina diandi, builu ayi muini, balendi baka luvundulu ko. (**aion g165**) **12** Vava vadi mvibudulu wu banlongo; bobo beti keba zithumunu zi Nzambi ayi minu mu Yesu. **13** Buna ndiwa mbembo yiba ku diyili yituba: —Sonika: khini kuidi bobo bamfulanga mu Pfumu. Nyinga pheve kakembi ton a buabu bika bavunda mu bisalu biawu, bila mavanga mawu maku balandakananga. **14** Buna ndimona dituti dimosi di phembi; mutu wumosi wuvuanda vanambata dituti beni wudedakana banga Muana Mutu; wuba ayi phu ki nolova ntu'andi ayi wusimba va koko kuandi kondolo ki sengo kidi meno. **15** Buna mbasi yinkaka yitotuka mu nzo Nzambi, yiayamikina mu mbembo yingolo kuidi mutu wovo wuvuanda va dituti: —Sadila kondolo kiaku kisengo ayi vela makundi bila thangy yi vedila makundi yizidi; bila makundi mayedidi va ntoto. **16** Mutu wovo wuvuanda va dituti wuloza kondolo kiandi kisengo va ntoto ayi makundi mavelo va ntoto. **17** Mbasi yinkaka yitotuka mu nzo Nzambi yidi mu diyili, niandi mamvandi wuba ayi kondolo kisengo kiba meno. **18** Ayi mbasi yinkaka, yiba lulendo mu mbazu, yitotuka va ntala ayiyayamikina mu mbembo yingolo; yiayamikina kuidi yoyi yiba kondolokisengo ki meno, yituba: —Sadila kondolo kiaku kisengo kidi meno ayi vela makundi ma nti wuvinu widi va ntoto bila makundi mandi mayedidi. **19** Mbasi yisadila kondolo kiandi va ntoto ayi yivela makundi ma nti wu vinu widi va ntoto, ayi yiloza makundi mu kamununu kinneni ki nganzi yi Nzambi. **20** Buna kamununu ki makundi kilozo ku nganda divula; ayi muna kamununu mutotukila menga maba thipula nate mu miunu mi ziphunda; phunda bu yitelimini. Menga momo mayalumuka mu tezo ki zikhama zitatu zi bikilometele.

15 Buna ndimona mu diyili dimbu kinkaka,
kinneni ayi kitsiminanga: tsambuadi di
zimbasi ziba ayi tsambuadi di bivuku bi tsuka
bila nganzi yi Nzambi yidi yiduka mu bivuku
beni. **2** Ndimona mbu wuba wukienzuka bang
lumueno wusobakana ayi mbazu ayi ndimona
batu bobo banunga bulu, mfikul'andi ayi thalu

yizidzina diandi, baba batelama va mbu wuba banga lumueno, basimba zingitale zi Nzambi. 3 Bayimbila nkunga wu Moyize, kisadi ki Nzambi ayi nkunga wu Muana dimemi. Bayimbila ti: Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso Mavanga maku madi mennenai ayi madi matsiminanga. A ntinu wu makanda, zinzila ziaku zidi zisonga ayi zikiedika 4 A Pfumu, nani wunkambu kukinzika ayi nani wunkambu kembisa dizina diaku e? Bila ngeyo veka kaka widi wunlongo; makanda moso mela kuiza ayi mela fukama va ntual'aku bila mavanga maku masonga mamonikini. 5 Mambu mama bu mavioka, ndimona nzo Nzambi, yizibuka mu diyilu, yawu nzo yi ngoto yi kimbangi. 6 Tsambudi di zimbasi zinata tsambudi di bivuku zitotukila muna Nzo Nzambi. Zivuata minledi mi lino yivedila ayi miba lezama ayi sentila yi nolo mu zithulu ziawu. 7 Wumosi mu bivangu biya bi moyo wuvana tsambuadi di zimbungu zi nolokuidi tsambuadi di zimbasi. Zimbungu beni ziba zi wala nganzi yi Nzambiyi moyo mu zikhama-zikhama zi mimvu. (aiōn g165) 8 Buna muisi, wutotukila mu nkembo wu Nzambi ayi lulendo luandi, wuwesa Nzo Nzambi ayi kadi mutu kalendi kota mu nzo Nzambi ko nate tsambuadi di bivuku binata tsambuadi di zimbasi himeni

16 Buna ndiwa mbembo yinneni yitotukila
mu nzo Nzambi, yituba kuiditsambudi di
zimbasi: —Yendanu ayi dukulanu tsambudi di
zimbungu zi nganzi yi Nzambi va ntoto. **2** Mbasi
yitheti iyenda ayi yidukula mbungu'andi va
ntoto; buna phuta yi tsisi ayi yi phasi yibua
mu batu bobo baba dimbu ki bulu ayi mu bobo
bazitisa mfikul'andi. **3** Mbasi yimmuadi yidukula
mbungu andi mu mbu, buna mbu wukituka
menga; maba banga menga ma nitu yifua.
Buna bibio biba zinga mu mbu bifua. **4** Mbasi
yintatua yidukula mbungu andi mu minlangu
minneni ayi mu zitho ziminlangu, ziawu zikituka
menga. **5** Buna ndiwa mbasi yi minlangu
yituba: —Widi wusonga, ngeyo widi ayi wuba,
ngeyo wunlongo bila buawu bobo wuzengila.

6 Bila bawu batengula menga ma banlongo ayi ma mimbi kudi ayi ngeyowuba veni menga muingi banua. Mawu momo mambu bafueti tambula. 7 Buna ndiwa mbembo yitotukila va ntala, yi wakana: —Nyinga Pfumu Nzambi nkua ngolo yoso; zinzengolo ziaku zidi zi kiedika ayi zisonga. 8 Mbasi yi nya yidukula mbungu'andi

va thangu, buna thangu yiyoka batu mu mbazu **2** Mintinu mi ntoto mivanga yandi kitsuza ayi **9** ayi batu bayokana mu diambu di diamu di bobo bamvuandanga va ntoto bakolo vinu yi ngolo. Buna bavuezadizina di Nzambi, mutu beki kitsuza kiandi. **3** Buna wunzamuna mu pheve lulendo lu bivuku biabi ayi basiabalula mavanga ku dikanga; ndimona nketo wumosi wuvuanda mawu ko mu diambu bamvana nkembo. **10** va mbata bulu kimosi kimbuaki, kiwala mazina Mbasi yi ntanu yidukula mbungu andi va kundu ma mvuezolo. Kiba ayi tsambuadi di mintu ki bulu; bunakipfumu kiandi kikituka tombi. ayi dikumi di ziphoka. **4** Nketo beni wuvuuta Mu diambu di ziphasi batu bakitatika ludimi. minledi midi mbuaki yi fufulu ayi mi mbuaki; **11** Bavueza Nzambi yi diyilu mu diambu di wuvuata nolo, matadi ma thalu ayi nzimbu. ziphasi ziawu ayi ziphuta ziawuvayi basia balula Mu koko kuandi muba mbungu yi nolo yi mavanga mawu ko. **12** Mbasi yi nsambanu wala mambu ma khakumusu ayi ma mvindu yidukula mbungu andi va nlangu wunneni wu yi kitsuza kiandi. **5** Va mbulu andi vasonama Efalata; buna nlangu wusika mu diambu di dizina: "Mansueki, Babiloni dinneni; ngudi yi kubika nzila yi mintinu mimbangaku ndambu bankua kitsuza ayi yi mambu ma khakumusu yintotukilanga thangu. **13** Buna ndimona ziphevi va ntoto". **6** Buna ndimona nketo beni wukolo zitatu zimbimbi ziba banga bisioto; zitotukila menga ma banlongo ayi menga ma bambangi mu munu wu dalago, mu munu wu bulu ayi ba Yesu. Bu ndimmona, ndisimina ngolo. **7** mu munu wu mbikudi wu luvunu. **14** Bila ziawu Mbasi yikhamba: —Bila mbi wulembo siminina zidi ziphevi zi satana zimvanganga bikumu. e? Ndiela ku kamba mansueki ma nketo ayi Zinkuendanga kuidi mintinu mi nza yimvimbma ma bulu kioki kinnatanga nketo beni; bulu mu kuba kutikisa mu diambu di mvita yi kioki kidi tsambuadi di mintu ayi dikumi di lumbu kina kinneni ki Nzambi, nkua ngolo ziphoka. **8** Bulu kioki wumueni, kiba ayi kisiedi yoso. **15** Tala, ndilembo yizi banga muivi. Khini ko, kiela totukila ku diyengaayi kiela kuenda ku kuidi mutu wowo wunleka nkielo ayi wunkeba nzimbala. Batu bobo bamvuandanga va ntoto, minledi miandi muingi kabika diata pheni ayi babikamona tsoni andi. **16** Zipheve zimbimbi yi luzingu, tona vana thonono nzabela simina bu zikutikisa batu va buangu beti tediла mu ki bela mona bulu kioki kiba vayi kisiedi ko ayi kiela Ebelewo: Alimangedoni. **17** Mbasi yi tsambuadi yidukula mbungu andi mu phemo; buna mu nzo Tsambuadi di mintu minsundula tsambudi di Nzambi yi diyilu mutotukila mbembo yingolo miongo; kuna kueti vuandanganketo beni. Vayi yiba mu kundu, yiawakan: —Buvangimin. **18** mintu beni minsundula diaka tsambuadi di Buna kutotuka zitsiemo, zimbembo, bidumu ayi mintinu: **10** mintanu mibua, wumosi wulembo ndikunu yinneni yi ntoto. Ndkunu yi ntoto yoyi yadi mu thangu yayi bosi wunkakakayizidi yiba yinneni ayi yi phila yoyi yibedi ko tona batu ko. Vayi bu kela kuiza, kela zingila ko thangu badidi va ntoto. **19** Buna divula dinneni divasuka yiwombo. **11** Vayi mu diambu di bulu kioki kiba mu zindambu zitatu ayi mavula ma makanda ayi kisiedi ko, kiauw ntinuwu nana. Widi wumosi mabulumuka bua. Buna Nzambi wutebukila mu tsambuadi di mintinu ayi wunkuenda ku Babiloni dinneni moyo mu kumvana mbungu nzimbala. **12** Dikumi di ziphoka ziozi wumueni yiawala vinu yi kikhesi ki nganzi andi. **20** Bisanga zidi dikumi di mintinu miomi mitambudi ko bioso bitina ayi miongo misia monika ko. **21** Ayi kipfumu vayi miela tambula lulendo, mu thangu mvula yi matadi manneni, yiba ku diyilu yibuila yimosi, banga mintinu. Miela tambula lulendo batu. Kadika ditadi diba zitu nduka-nduka beni va kimosi ayi bulu. **13** Mintinu miami, makumuadi bikili bitanu nate makumatatu ma bikili. Buna batu bavueza Nzambi mu diambu di vuku ki mvula yi matadi bila kiba kinneni. **17** Mbasi yimosi, mu tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zimbungu, yiyiza kukhamba: —Yiza vava, ndiela kumonisa nzengolo nkanu wu nkua kitsuzawunneni wu nketo wuvuendi va mbata minlangu miwombo.

ayi zimbembo. **16** Vayi dikumi di ziphoka ziozi ayi mielatuba: "Mabienga, mabienga kudi mueni va kimosi ayi bulu biela lenda nkua divula dinneni; Babiloni divuladingolo! Bila kitsuza ayi biela kunziona bima biandi bioso ayi biela kumbika pheni nkua, biela dia nsuni andi ayi biela kunyoka ku mbazu. **17** Bila Nzambi wutula mu mintima miawu lukana lu vangila vana kipfumu kiawu kudi bulu nate mambu ma Nzambi mela duka. **18** Ayi nketo wovo wumueni wunsundula divula dinneni dinyadila mintinu miosi mi ntoto.

18 Mambu momo bu mavioka, buna ndimona

mbasi yinkaka yiba ku diyilu; yiba ayi lulendo lunneni. Nkembo andi wukienzula ntoto. **2** Mbasi beni yiayamikina mu mbembo yingolo: Babiloni dinneni dibuidi, dibuidi. Dikitukidi nzo yi ziphevi zimbimbi; suamunu ki yoso-yoso pheve yi sumuka; suamunu ki yoso-yoso nuni yi sumuka ayi yilendo. **3** Bila makanda moso ma nuini vinu ki nganzi ki kitsuza kiandi. Mintinu mi ntoto va kimosi ayi niandi mikiyekula mu kitsuza ayi minkiti mi ntoto mikitukidi zimvuama zingolo mu diambu di lulendo lu kimvuama kandi ki viatuka tezo. **4** Buna ndiwa mbembo yinkaka yitotukila ku diyilu, yiawakan: —A batu bama, bika lubotuka va khatitsik'andi muingi lubika fubakana mu masumu mandi ayi lubika builu bivuku biandi. **5** Bila masumu mandi mayilimini, matudidi nate ku diyilu ayi Nzambi wutebukidi mambimbi mandi moyo. **6** Bika lumvangila boso kaluvangila ayi lumvangila mu zikhumbu zizole mambu momo lufueti kumvangila, boso buididi mavanga mandi. Mu mbungu yoyi kasobikisa, bika lunsobikisa tsobikisa zizole. **7** Boso bu kabela mu nkembo ayi boso bu kabela mu zikhini, buna buawu bobo lunyamisina ayi lummonisa kiadi ki lufua. Bila niandi wubedi tubanga mu ntim'andi: "Minu mvuendi banga ntinu wu nketo; ndisi difuola ko ayi ndilendi ba mu kiadi ki lufua ko." **8** Diawu diodi, bivuku biandi biela kuizila mu lumbu kimosi: lufua, kiadi ki lufua ayi kanda ki nzala. Wela yoko ku mbazu bila Pfumu Nzambi, wuzenga buawu, beki zingolo zivangila buawu. **9** Buna mintinu mintoto, miomi miyanga kitsuza ayi niandi ayi mizingila muzikhini va kimosi ayi niandi, miela dila ayi miela nionga mu diambu diandibu miela mona muisi wu mbazu andi. **10** Thama miela telimina mu diambu di tsisi yi mayama mandi

nzengolo andi yizidi mu thangu yimosi kaka." **11** Minkiti mi ntoto, mamvawu, milembo didi ayi midi mu kiadi mu diambu diandi bila kadi mutu kakadi buela sumba bima biawu: **12** bima binolo, bi palata; bi matadi ma thalu; bi bilunga; bi minledi miawu mi lino yidi dio veyi-veyi; mi mbuaki yi fufulu; mi nlezama; mi mbuaki; minti miosi mi tsudi ayi bima bioso bivangulu mu meno ma nzawu; bima bioso bavangulu mu minti mi thalu; mu bitsongo; mu bisengo ayi mu matadi meti lezama momo beti tedila "malibele"; **13** sinamoni ayi mafuta ma thalu, malasi, ansa ayi mile, vinu ayi mafuta; falina ayi foloma; mamemi ayi zingombi; ziphunda ayi zisalio; bavika ayi miela mi batu. **14** —Mambu momo muel'aku wubedi zolanga matatukidi thama ayi bima bioso bi kitoko ayi bi nlezama bizimbidi mu diambu diaku ayi bilendi buela monika ko. **15** Minkiti mi bima biobi, miomi mikituka zimvuama mu diambu diandi, thama miela telimina mu diambu di tsisi yi mayama mandi; miela dila ayi miela mona kiadi. Miela tuba: **16** A mabienga! A mabienga! Divula dinneni dibedi vuatanga lino yidi dio veyi-veyi; minledi mi mbuaki yi fufulu ayi mi mbuaki; divula dibedi vuatanga nolo, matadi ma thalu ayi bilunga! **17** Bila mu thangu yimosi kaka kimvuama kioso kioki ki lalikini. Babo beti nata masuwa ayi babo beti kibilanga mu masuwa, babo bansadilanga mu masuwa ayi babo banzingilanga mu mukhita mu mbu thama batelimina. **18** Bu bamona muisi wu mbazu andi, buna bayamikina ayi batuba: —Divula mbi dilenda dedakana banga divula dinneni e? **19** Bakilozila mbungi-mbungi mu mintu miawu, badila ayi bamona kiadi. Bayamikina: —A Mabienga! A Mabienga! Divula dinneni diodi dikitura batu boso bobo baba ayi masuwa mu mbu zimvuama mu diambu di kimvuama kiandi. Mu thangu yimosi dilalikini! **20** A diyilu, bika wumona khini mu diambu di lalakana kuandi ayi beno banlongo, bamvuala ayi mimbikudi! Bila Nzambi wuzengidi nkanu mu diambu dieno. **21** Buna mbasi yidi ngolo yibonga ditadi, diodi diba tola banga tsindu, wudiloza mu mbu ayi wutuba: —Babiloni dinneni diela lozolo mu makhembi banga mama; dilendi buela monika ko. **22** Buna mbembo yi minsiki mi ngitale, yi minsiki mi miziki, yi minsiki mi ziphungi

ayi yi minsiki mi tulumbeta yilendi buela kimbangi ki Yesu vayi sanisina Nzambi. Bila wakakana ko mu ngeyo. Kadi kisadi kimosi kimbangi ki Yesu kidi Pheve yi mbikudulu. **11**kinsalanga kioso-kioso kuandi kisalu kilendi Ndimona diyilu dizibuka ayi phunda yimosi yi buela monika ko mu ngeyo ayi biyoko bi tsindu phembi. Mutuwuvuanda va mbata phunda beni bilendi buelawakakana ko mu ngeyo. **23** Kiezila bantedila "wukuikama ayi wukiedika". Niandi ki muinda kilendi buela lezama ko mu ngeyo. weti sambisa mu busonga ayi weti nuana mu Mbembo yi bakala ayi yi nketo bakuelini bosì yilendi buela wakana ko mu ngeyobila minkiti miaku mibedi batu ba luvalu ba ntoto; bila makanda mosomazimbidi mu diambu di mazi maku. **24** Kuidi ngeyo kumonikina menga ma mimbikudi, ma banlongo ayi ma babobavondo va ntoto.

19 Mambu momo bu mavioka; ndiwa banga mbembo yinneni yi nkanguwunneni mu diyilu, yiwakan: Aleluya! Nzambi eto niandi vuidi phulusu; nkembo ayi lulend. **2** Bila zinzengolo ziandi zidi zikiedika ayi zisonga. Bila wusambisidi nkua kitsuza wunneni, mutu wowo wubedi bivisanga ntoto mu kitsuza kiandi ayi Nzambi eto wuvutudi landi mu menga ma bisadi biandi. **3** Babuela tuba diaka mu khumbu yi nzole: Aleluya! Muisi andi wufundumukanga mu zithanguzioso. (*aiōn g165*) **4** Buna makumuadi bakulutu baya ayi bivangu biya bi moyo bafukama ayi bazitisa Nzambi vuendi va kundu ki kipfumu ayi bayamikina: —Amen! Aleluya! **5** Buna mbembo yitotukila mu kundu ki kipfumu yituba: —Luyayisa Nzambi eto, beno bisadi biandi bioso ayi beno lueti ku nkinzikanga; batu baphamba ayi batu ba luvalu. **6** Ayi ndiwa banga mbembo yi nkangu wunneni wu batu ayi banga mbemboyi minlangu minneni; ayi banga mbembo yi bidumu bingolo; yiwakan: Aleluya! Bila Pfumu, Nzambi eto, nkua ngolo yoso wulembo yadi **7** Bika tumonanu khini, tuyangalala ayi bika tumvananu nkembo bila nyengo wu dikuela wu Muana dimemi wizidi ayi ndumb'andi kubimini **8** Ayi bamvana minsua mu vuata minledi mi lino yidi dio veysi-veyi, yinlezama ayi yivedila. Lino yoyi yidi dio veysi-veyi yinsundula mavanga masonga ma banlongo. **9** Buna niandi wukhamba: —Sonika: khini kuidi batu bobo batumusu ku nyengo wu dikuela wu Muana dimemi. Ayi wubuela diaka: —Mawu mama mambu ma kiedika ma Nzambi. **10** Buna ndibua va malu mandi mu diambu di kunsanisina. Vayi niandi wukhamba: —Kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga ngeyo ayi kisadi ki bakhomba ziaku zibeki

busonga. **12** Meso mandi madi minlaki mi mbazu ayi ziphu biwombo bi kipfumubidi va mbata ntu andi. Dizina dimosi disonama mu nitu andi; kadi mutukasi ku dizaba ko botula kaka niandi veka. **13** Wuvuuta nledi wubuiku mu menga ayi dizina diandi: "Mambu ma Nzambi". **14** Minkangu mi masodi midi mu diyilu mieti kunlandakana va mbataziphunda ziphembi. Masodi beni mavuata lino yidi dio veysi-veyi, yi phembi ayi yivedila. **15** Mu munu'andi mutotukila sabala kisekosumbotti muingikavondila makanda. Niandi wela kuba yadilanga mu nkawa wu sengo. Niandi veka wela diatidila kamununu ki vinu ki nganzi yi Nzambi yi ngolo yoso. **16** Mu nledi andi ayi mu dibunda-bunda musonama dizina: "NTINU WU MINTINU AYI MFUMU YI ZIMFUMU." **17** Ndimona mbasi yitelama va thangu, yiyamikina mu mbembo yingolo, kuidi zinuni zioso zindumukanga va khatitsika yi diyilu: —Yizanu, kutakananu mu diambu di nyengo wunneni wu Nzambi **18** muingi ludia minsuni mi mintinu ayi minsuni mi bapfumu zi masodi, mi batu ba ngolo, mi ziphunda ayi mi batu bannatanga ziphunda; minsuni mi batu boso, minsuni mi batu ba kiphuanza ayi bavika, batu baphamba ayi batu ba luvalu. **19** Buna ndimona bulu, mintinu mi ntoto ayi minkangu mi masodimawu makutakana mu diambu di nuanisa mutu wowo wuvuanda va mbata phundaayi nuanisa nkangu andi wu masodi. **20** Babuila bulu va kimosi ayi mbikudi wu luvunu wuba yandi; mbikudi wowo wuvanga bikumu va ntuala bulu. Mu bikumu biobikavukumunina batu bobo batambula dimbu ki bulu ayi basambilia mfikul'andi. Bawu buadi balozo kimoyo ku diyenga di mbazu ayi di sofolo. (*Limmē Pyr g3041 g4442*) **21** Ndambu yi batu bobo basiala bavondolo mu sabala yi mutu wowo wuvuanda va mbata phunda. Sabala beni yitotukila mu munu'andi ayi zinuni zioso ziyukuta bu zidoda minsuni miawu.

20 Ndimona mbasi yimosi yiba ku diyilu, yisimba tsabi yi diyenga ayi sieni yinneni mu koko kuandi. (*Abyssos g12*) **2** Yibuila dalago,

nioka yi khulu yoyi beti tedila diabulu ayi satana. Wuyikanga mu tezo ki mili di mimvu. **3** Wuyiloza ku diyenga ayi wudizibika. Wuditula dimbu muingi kabika buela vukumuna makanda nate mili di mimvu miela duka. Momo bu mela vioka bunawela niangunu mu ndambu thangu. **(Abysos g12)** **4** Bosi ndimona bikundu ayi batu bobo bavuanda mu bikundu beni. Baba vana minsua mu sambisa. Ndimona miela mi batu bobo bazengomintu mu diambu di kimbangi ki Yesu ayi mu diambu di mambu ma Nzambi. Babo bobo basia zitisa ko bulu ayi mfikul'andi, ayi, bobo basiatambula ko dimbu mu zimbulu ziawu ayi mu mioko miawu; bazinga ayi bayala va kimosi ayi Klisto mu tezo ki mili di mimvu. **5** Ndambu yi batu bafua basia fuluka ko nate mili di mimvu miduka. Yayı yawu mfulukulu yi theti. **6** Badi batu a zikhini ayi banlongo batu bobo bela fuluka mu mfulukulu yi theti bila lufua lunzole luisi ko lulendo mu bawu. Vayi bela ba banganga Nzambi ayi zi Klisto; bela yadila yandi va kimosi mu tezo ki mili di mimvu. **7** Mili di mimvu bu miela vioka, satana wela totolo mu nloko'andi **8** ayi wela totuka mu zimbikisa makanda ma batu madi mu zitsongi ziya zi ntoto, Ngongi ayi Mangongi. Wela kuba kutikisa mu diambu di nuana. Thalu awu yidi banga nzielo yi mbu. **9** Makanda ma batu mayalumuka va mbata ntoto wuumvimbä ayi mazungidila ka ki banlongo ayi divula diodi bazola. Buna mbazuyitotuka ku diyilu ayi yiba yoka. **10** Buna diabulu, mutu wuba zimbikisa, wulozo ku diyenga di mbazuayi di sofolo; kuna kudi bulu ayi mbikudi wu luvunu. Bela yamusu, builu ayi muini, mu zikhama-zikhama zi mimvu. **(aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442)** **11** Buna ndimona kundu kiphembi ayi mutu wovo wuvuanda vana. Diyilu ayi ntoto thama bitinina va ntuala zizi kiandi. Kadi buangukisia monika ko mu diambu diawu. **12** Ayi ndimona batu bafua, batu ba luvalu ayi batu baphamba, batelamava ntuala kundu. Zibuku zizibulu ayi buku yinkaka, buku yi luzingu, yizibulu. Batu basambusu boso bubela mambu masonama mu zibuku, boso bubela mavanga mawu. **13** Mbu wuvutula bafua baba mu niandi; lufua ayi tsi yi bafua bivutula bafua baba mu bawu ayi basambusu kadika mutu boso bubela mavanga mandi. **(Hadēs g86)** **14** Lufua ayi tsi yi bafua bilozo ku diyenga di mbazu. Diyengadi mbazu luawu lualu lufua lunzole. **(Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442)** **15** Mutu

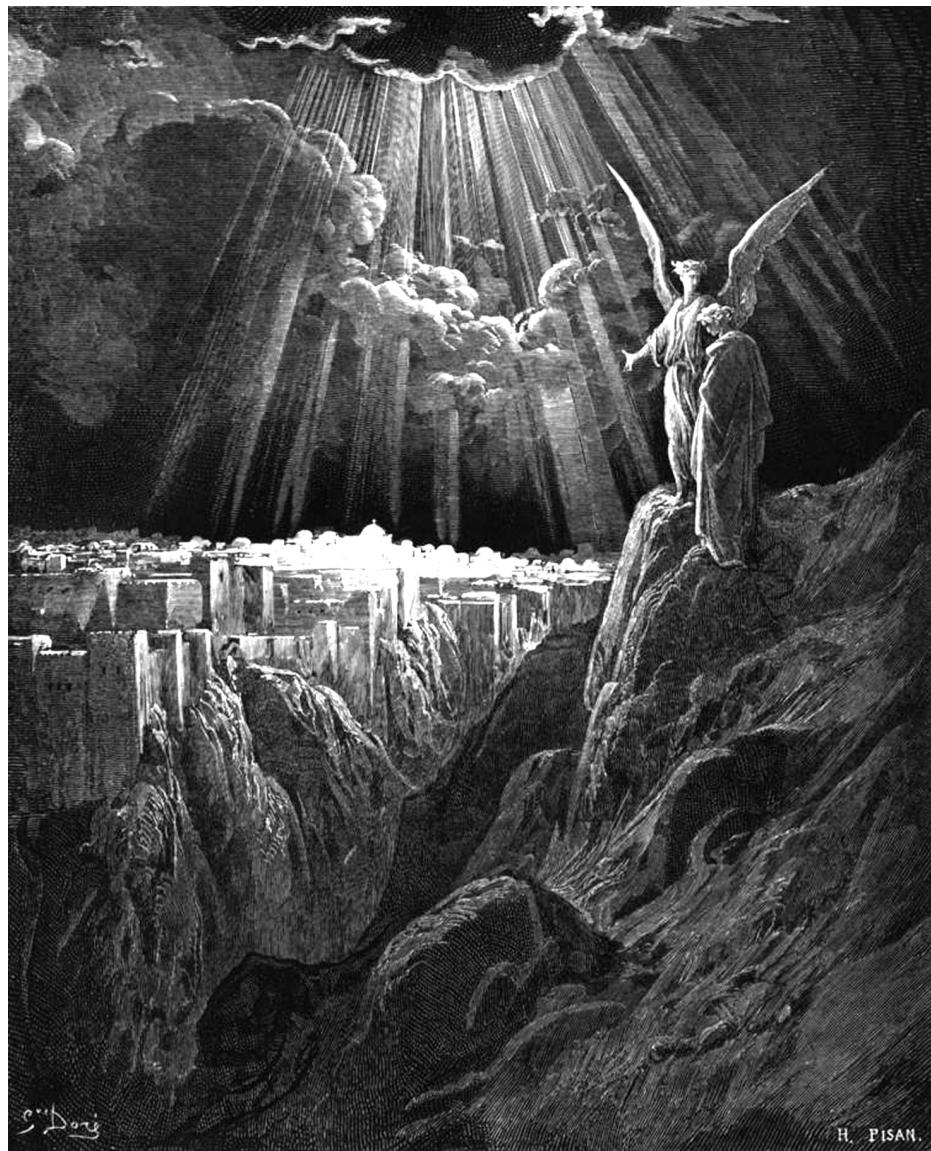
wowo dizina disia ba ko disonama mu buku yi luzingu, mamvandi wulozo kuna. **(Limnē Pyr g3041 g4442)**

21 Ndimona diyilu dimona ayi ntoto wumona bila diyilu di theti ayi ntoto wutheti bivioka ayi mbu wusiedi ko. **2** Ndimona divula dinlongo, Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi; dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu diambu di bakala diandi. **3** Buna ndiwa mbembo yingolo, yitotukila mu kundu, yiawakan: Tala nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba yawu va kimosi. **4** Nzambi wela fiona matsuela moso mu meso mawu ayi lufua lulendi buela ba ko; kiadi ki lufua kilendi buela ba ko, bidilu ayi ziphasi bilendi buela ba ko bila mambu ma theti maviokidi. **5** Buna mutu wovo wuvuanda va kundu wutuba: —Tala, ndieka kitula bima bioso bimona. Niandi wubuela diaka: —Sonika bila mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika. **6** Ayi wukhamba: —Buvangimini. Minu ndidi Alifa ayi Omega; thonono ayi tsukulu. Kuidi woso mutu widi phuila, minu ndielia vana tho yi nlangu yi luzingu mu nua mu kambu sumba. **7** Woso mutu wela nunga wela tambula bima bioso biobi banga kuika. Minu ndielia ba Nzambi andi ayi niandi wela ba Muan'ama. **8** Vayi kuidi batu badi bukhita, bankambu wilukilanga, kuidi bobo beti vanga mavanga ma khakumusu; kuidi mimvondi, kuidi bankua kitsuza, bankua mazi; kuidi bansambilanga bitumba ayi kuidi batu boso ba luvunu, kuku kiawu kidi ku diyenga dinlema mbazu ayi sofolo. Luawu lolo lufua lunzole. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** **9** Buna mbasi yimosi mu tsambuadi di zimbasi ziozi zisimba tsambuadi di zimbungu ziba ziwala tsambuadi di bivuku bi tsuka yiyiza ayi yikhamba: —Yiza, ndielia kumonisa nketo weka kuelo, nketo wu muana dimemi. **10** Buna wunzamuna mu Pheve va mbata mongo wunneni ayi wumula. Kumakambonisina Yelusalemi, divula dinlongo, ditotukila ku diyilu kuidi Nzambi. **11** Divula beni diba ayi nkembo wu Nzambi. Kiezila kiandi kidedakana banga ditadi di thalu; banga ditadi di Yasipe didi dio kienzele. **12** Divula beni diba ayi luphangu lunneni ayi luzangama. Diba kumi ayi mielo miodi; kumi ayi zimbasi zizole ziba mu mielo. Mu mielo benimusonama mazina ma kumi ayi makanda muadi ma bana ba Iseli. **13**

Ku Esite kuba mielo mintatu; mielo mintatu ku Nodi; mielo mintatu ku Sude; mielo mintatu ku Wesite. **14** Luphangu lu divula luba ayi kumi zifundasio zizole. Va mbata zifundasio beni vaba kumi ayi mazina muadi ma kumi ayi bamvuala buadi ba Muana dimemi. **15** Buna mbasi yoyi yiba solula yama yiba ayi luelo. Luelo beni luba lu nti wu fioti wu nolo; lukubuku mu diambu di tezila luelo lu divula, mielo miandi ayi luphangu luandi. **16** Zindambu ziya zi divula beni ziba kula kumosi; kula kuandi kudedakana ayi siadila kuandi. Wuteza luelo lu divula mu nti andiwufioti ayi wumona nduka-nduka zimili zizole ayi zikhama zizole ayi maumuadi ma zikilometele: kula kuandi, siadila kuandi ayi zangama kuandi bidedakana. **17** Wuteza luelo lu luphangu luandi; buna wumona nduka-ndukamakumasambanu ayi zimetele zi tanu; boso buididi luelo lunsadilanga mutu vayi luawu luelo mbasi kasadila. **18** Luphangu lutungulu mu Yasipe; divula ditungulu mu nolo yivedila yidedakana banga lumueno luedila. **19** Mu zifundasio zi luphangu lu divula mufikulu matadi moso ma thalu ma phila mu phila: fundasio yitheti mu Yasipe, yinzole mu safili; yintatu mu Kaliseduan; yinya mu emelode **20** yintatu mu salidonikisi; yinsambanu mu salidiusi; yitsambuadi mu Klizolite; yinana mu belili; yivua mu topaze; yikumi mu Klizopalaze; yi kumi yimosi mu Yasinte; yi kumi yinzole mu ametisite. **21** Kumi ayi mielo miodi miawu kumi ayi bilunga biodi bithalu. Kadika muelo wusadulu mu lunga kiandi ki thalu. Nzila yidi va khatitsikadivula yiba yi nolo yi vedila; yiba banga lumueno luidi dio kienzele. **22** Kadi Nzo Nzambi ndisia mona ko mu divula beni bila Pfumu Nzambi, nkua ngolo yoso ayi Muana dimemi bawu nzo Nzambi mu divula beni. **23** Divula disi ko mfunu wu thangu ayi wu ngondi mu diambu di kienzula diawu. Bila nkembo wu Nzambi wunkienzulanga diawu ayi Muana dimemi niandi muinda wu divula beni. **24** Makanda ma batu mela diatila mu kiezila kiandi ayi mintinu mi ntoto miela nata nkembo awu mu divula beni. **25** Mielo miandi milendi kangama va muini ko bila builu bulendi ba kuna ko. **26** Bela kunnatina nkembo ayi nzitusu wu makanda ma batu. **27** Kadi kima kisumuka kilendi kota muna ko. Woso wumvanganga mambu madi khakumusu ayi ma luvunu kalendi kota muna ko. Vayi bobo kakabadi mazina masonama mu buku yi luzingu yi Muana dimemi bawu kaka bela kota muawu.

22 Mbasi yimbonisa nlangu wunneni wu luzingu; yinlezama bangalumueno. Nlangu beni wutotukila mu kundu ki Nzambi ayi ki muana dimemi; **2** wunkumba va khatitsika nzila yi divula. Ku ndambu yi ndambu yi nlangu kuba nti wu luzingu. Nti beni wumbutanga mimbutu kumi ayi zikhumbu zizole mu mvu; wumbutanga mimbutu khumbu yimosi mu kadika ngondi. Meza ma nti beni meti belusa makanda ma batu. **3** Kulendi buela ba tsingulu ko. Kundu ki Nzambi ayi ki Muana dimemikiela ba mu divula. Bisadi biandi biela kunsadila. **4** Bisadi biela mona zizi kiandi ayi dizina diandi diela ba disonama mu zimbulu ziawu. **5** Builu bulendi buela ba ko. Balendi mona kadi mfunu wu kiezila ki muinda ko voti mfunu wu thangu ko bila Pfumu Nzambi wela kienzula kiezila kiandi mu bawu; bawu bela yadila mu zikhama-zikhama zi mimvu. (**aiōn g165**) **6** Buna mbasi yikhamba: —Mambu mama madi makuikama ayi ma kiedika ayi Pfumu, Nzambi yi ziphevi zi mimbikudi, wufidisa mbasi andi mu diambu di monisa bisadi biandi mambu meka nduka kuiza. **7** —Tala, ndieka nduka kuiza. Khini yiwombo kuidi mutu wowowunkeba mambu ma mbikudulu yi buku yayi. **8** Minu, Yowani, ndimona ayi ndiwa mambu moso momo. Bu ndimona ayi ndiwamambu mama, buna ndifukama va malu ma mbasi yiba kumbonisanga mambu momomu diambu ndimbuongimina. **9** Vayi niandi wukhamba: —Tala, kadi vanga bobo; minu ndidi kisadi banga ngeyo, kisadiki bakhomba ziaku mimbikudi ayi ki batu bobo beti keba mambu ma buku yayi. Vayi buongimina Nzambi. **10** Ayi wubuela kukhamba diaka: —Kadi sueka mambu ma mbikudulu ma buku yayi bila thangu yifikimini. **11** Woso mutu wumvanganga mambimbi katatamana vanganga mambimbi. Woso mutu widi wusumuka katatamana sumuka. Woso mutu widi wusonga katatamananga ba wusonga. Woso widi wunlongo katatamananga ba wunlongo. **12** —Tala, ndielia nduka kuiza ayi mfuntu ama widi yama mu diambu di futa kadika mutu boso bu bela mavanga mandi. **13** Minu ndidi Alafa ayi Omenga; wutheti ayi wutsuka; thonono ayi tsukulu. **14** Khini kuidi bobo bansukulanga minledi miawu muwingi babakaminsua mu dia mimbutu mi

nti wu luzingu ayi mu kotila mu divula mu
mielo miandi. **15** Ku nganda kuawu kuidi
zimbua, batu bansadilanga mazi; bankua kitsuza;
mimvondi; bansambilanga bitumba ayi woso
mutu wunzolangaayi wunsadila luvunu. **16**
Minu Yesu, ndifidisa mbasi ama mu diambu
di telima kimbangi mu mambu mama mu
mabundu. Minu ndidi muanzi ayi nkuna wu
Davidi. Minu mbuetete yinlezamanga va nsuka.
17 Ayi pheve ayi ndumba weka kuelo batuba:
—Yiza! Bika woso mutu wulembo wa mambu
mama katuba: —Yiza! Woso mutu widi phuila
bika kiza. Woso mutu tidi; buna bika katambula
nlangu wu luzingu mu kambu sumba. **18** Minu
ndilembo lubula woso mutu wunwa mambu ma
mbikudulu yi buku yayi: enati mutu buedidi
mambu va mbata mambu mama buna Nzambi
wela kumbuedila bivuku bisonama mu buku
yayi. **19** Enati mutu botudi diambu dimosi mu
mambu ma mbikudulu ma buku yayi, buna
Nzambi wela botula kuku kiandi mu nti wu
luzingu ayi mu divula dinlongo, biobi bisonama
mu buku yayi. **20** Mutu wowo wuntelima
mambu mama kimbangi, wuntuba ti: —Nyinga,
ndieka nduka kuiza! Amen! Yiza Pfumu Yesu!
21 Bika nlemvo wu Pfumu Yesu Klisto wubanga
kuidi banlongo boso.

Ndimona divula dinlongo, Yelusalemi dimona, diba ku diyilu kuidi Nzambi; dikubuku banga nketo wukitulu kitoko mu diambu di bakala diandi. Buna ndiwa mbembo yingolo, yitotukila mu kundu, yiawakan: Tala nzo yi Nzambi yidi va kimosi ayi batu; Niandi wela vuanda yawu va kimosi; bela ba batu bandi ayi niandi veka Nzambi, Nzambi awu; wela ba yawu va kimosi.

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Kiyombi at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kiyombi at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Yombe---Yombe-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aïdios

Romans 1:20
Jude 1:6

1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4

Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Matthew 13:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32
Geenna
Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
James 3:6
Hadēs
Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

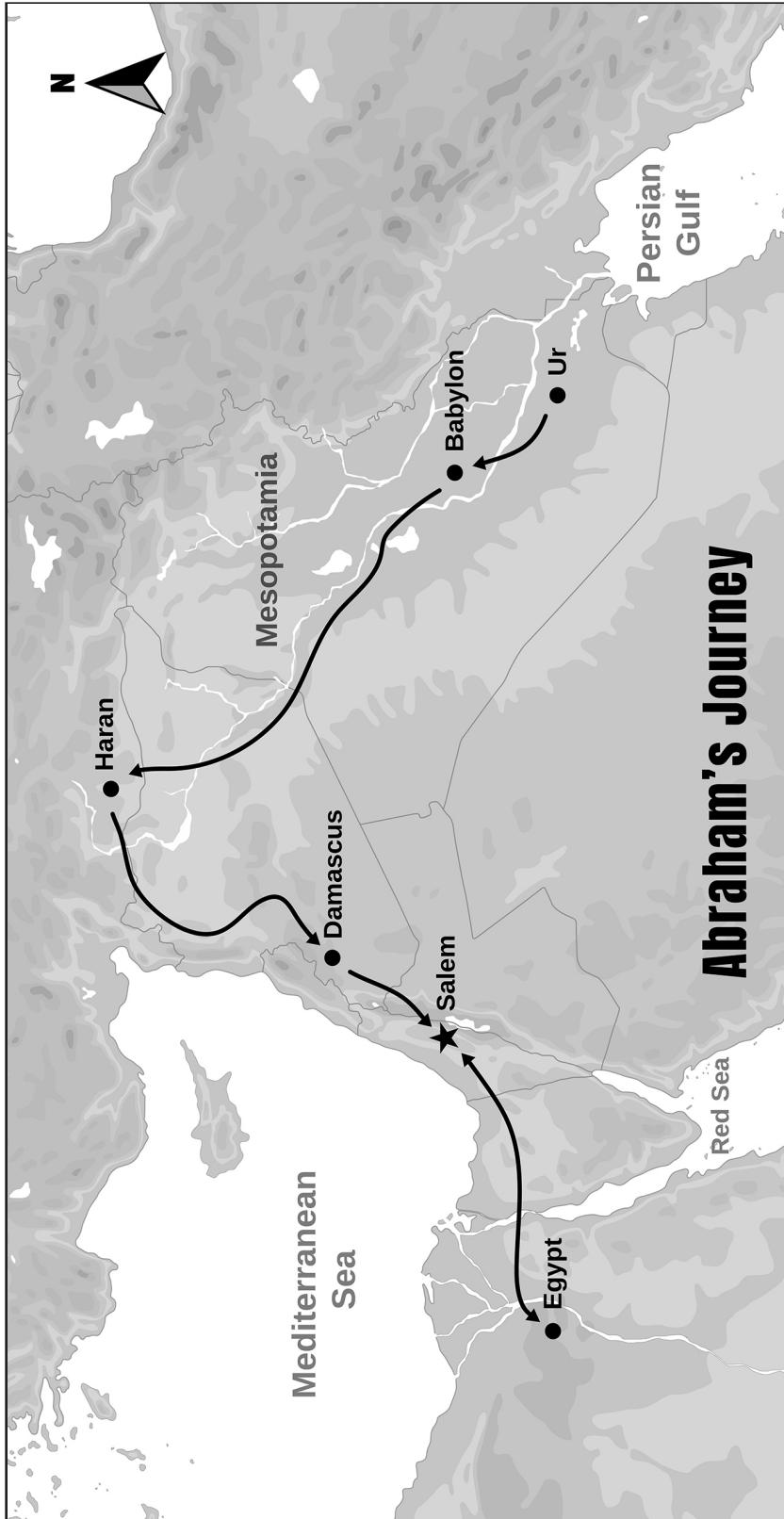
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

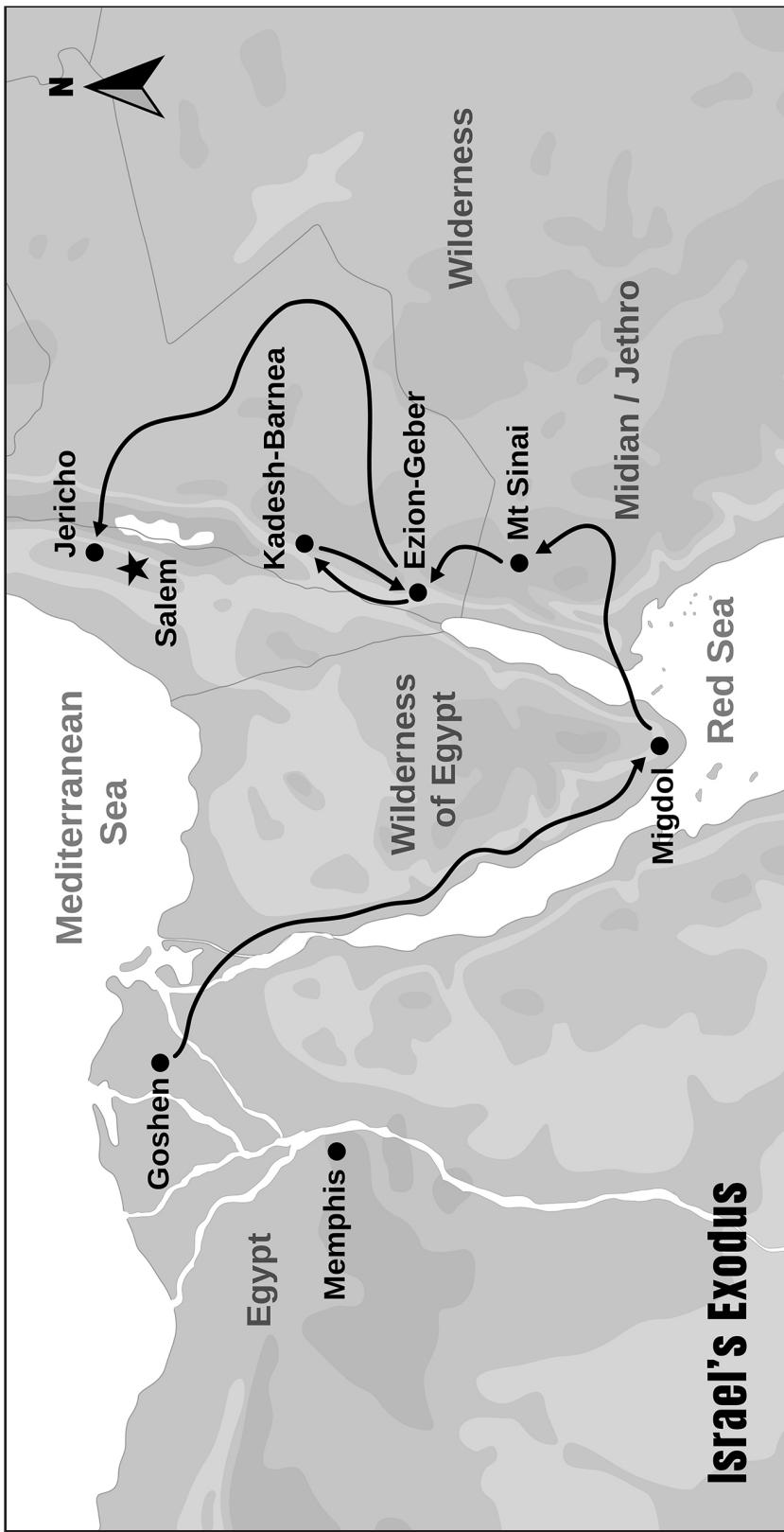
2 Peter 2:17

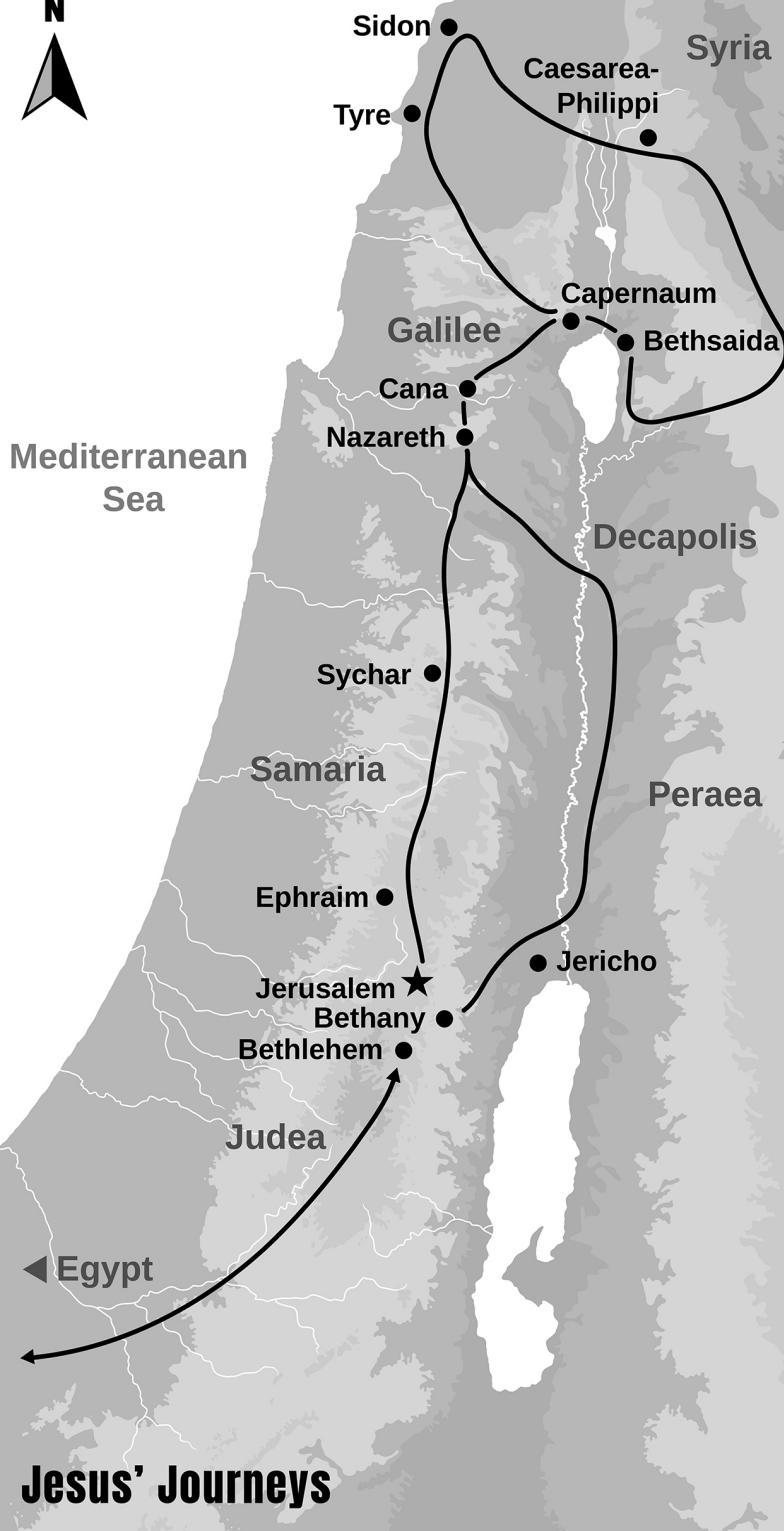
Abraham's Journey

Mu diambu di minu, Abalahani wutumamana, bu katelo, mu kuenda ku tsiyoyi kafueti tambula bangka kiukar; ka diambu ko kasia zaba ko kuevi kankienda.

- Hebrews 11:8

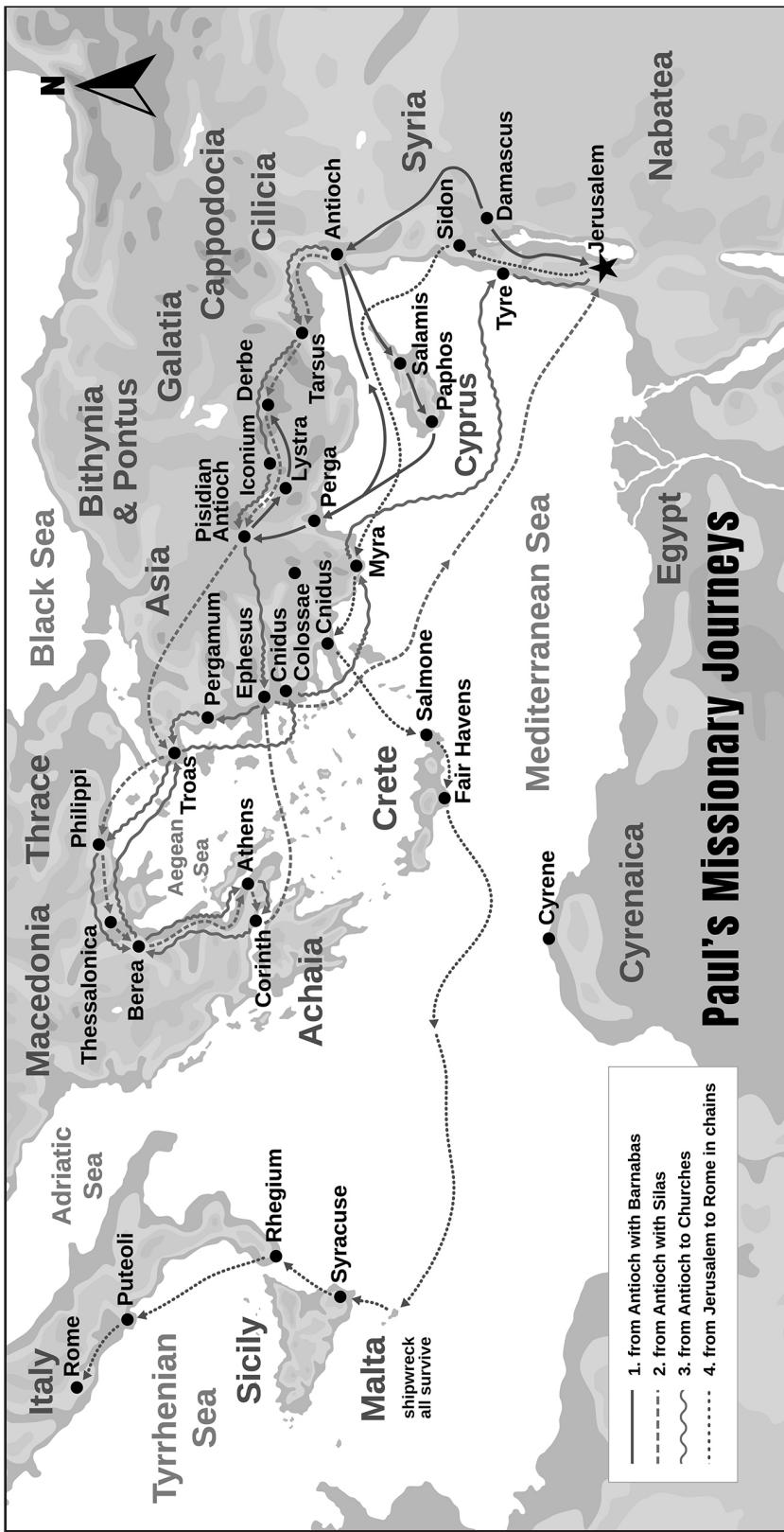

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Jesus' Journeys

Bila Muana Mutu kasia kuiza ko muinqi bansadila vayi wuyiza mu diambudi sadila avy vana luzinga luandi mu diambudi kula bawombo. - Mark 10:45

Polo kisadi ki Yesu Kliisto, wutelo mu ba myuvala ayi wusobolo mu samuna Nsamu Wumboti wu Nzambi. - Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Kiyombi at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Diauw yendanu, luktula batu ba zitsi zioso mimlonguki miama; Lubabotika mu dizina di Tata, di Muana ayi di Pheve Yinlongo. - Matthew 28:19

